Kitab Injil

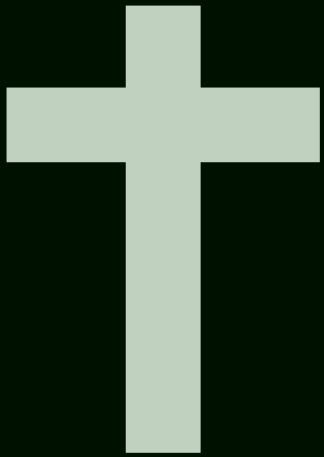

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

Kitab Injil

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sama, Pangutaran)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
2151cb29-f3ad-5b77-a81f-9337cdca0c86

Contents

Matiyu 1
Markus 51
Lukas 83
Yahiya 135
Hinangan 172
Roma 219
1 Kurintu 241
2 Kurintu 263
Galatiya 277
Epesos 285
Pilipi 292
Kolossa 298
1 Tessaloneka 304
2 Tessaloneka 309
1 Timuti 312
2 Timuti 319
Titus 324
Pilimun 327
Hebrani 329
Ya'kub 345
1 Petros 351
2 Petros 357
1 Yahiya 361
2 Yahiya 366
3 Yahiya 367
Judas 368
Pamabukisan 370

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAYI SIYULAT UK SI MATIYU

Pahati pasal juran itu

Ma waktu bayi maitu si Isa ma dunya itu, in kalahatan bangsa Yahudi bayi ma pag'ntanan bangsa Roma, bo' bangsa Yahudi bayi kapagagihan uk Sultan Mahatinggi, iya Sultan Roma, maka uk gubnul bayi pibōtang uk Sultan. Hangkan na mahi' manga sundalu Roma bayi ma kalohahan lahat Yahudiya.

Jari kasigpitan bangsa Yahudi itu sabab siyoho' sigam mayad sukay subay ni parinta Roma, iya ngantan lahat sigam. Iya siyoho' magkallo' sukay ian bangsa Yahudi du, suga' landu' sigam kibansihan uk manga Yahudi kasehean, kaisa ma sabab maghinang ma bangsa Roma, karuwa na, ma sabab pilabi uk sigam ngamu' sukay, bo' ma sigam labi na.

Si Matiyu itu bayi dakayo' min aa magkallo' sukay ian. Suga' makake peen iya ma si Isa, linganan iya uk si Isa me' ma iya. Magtuwi libbahan uk na hinang na ian bo' iya me' ma si Isa. Tahinang na iya dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, iya tapene' uk si Isa magbe' maka iya magnasihat lapal na.

Iya tasulat uk si Matiyu itu bayi siyulatan uk na ni pagkahi na Yahudi, bo' supaya katauhan sigam pasal pamandu' si Isa maka pasal kahinangan na. Pipasti' uk na ni sigam in si Isa, aa suwig ma lahat Nasaret, asal Almasi, hati na aa bayi janji' uk Tuhan min masa awwal le'. Bayi tasulat asal uk si Musa maka uk kanabi-nabihan pasal si Almasi itu, in iya dakayo'-kayo' pene' uk Tuhan, pipaitu uk na ni dunya ngalappasan bangsa Yahudi, sampay mo sigam ni kasalamatan.

Manjari hiyōwat tōōd uk manga Yahudi ma waktu kapanuman Tuhan ma janji' na hi', bo' iyagaran uk sigam kalahil si Almasi. Hangkan ko' juran itu bayi siyulat uk si Matiyu bo' supaya kihagad uk bangsa Yahudi in si Isa itu Almasi du peen, iya tapene' uk Tuhan magnakura' ma sigam.

Pasal kapangkatan si Isa
(Lukas 3.23-38)

1 Iya na itu kapangkatan si Isa Almasi, panubu' si Daud iya panubu' si Ibrahim.

2-6a Min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud, iya na itu kapanubuan na: si Ibrahim ian bayi 'mma' si Isahak, bo' si Isahak ian 'mma' si Ya'kub. Si Ya'kub bayi 'mma' si Yuda maka manga danakan na. Iya Yuda bayi 'mma' si Peres maka si Sera, si Tamar bayi ina' sigam. Iya Peres bayi 'mma' si Hesdon, iya Hesdon bayi 'mma' si Aram. Iya Aram bayi 'mma' si Amminadab, iya Amminadab bayi 'mma' si Nasson. Iya Nasson bayi 'mma' si Salmon, iya Salmon bayi 'mma' si Bowas, ina' na bayi si Rahab. Si Bowas bayi 'mma' si Obed, ina' na bayi si Rut. Si Obed bayi 'mma' si Jesse. Iya Jesse bayi 'mma' si Sultan Daud.

6b-11 Salaitu panubu' min si Daud sampay ni waktu pamakalloan bangsa Israil pahi' ni lahat Babilon: si Daud ian bayi 'mma' si Sulayman, ina' na bayi handa si Uriya. Si Sulayman bayi 'mma' si Robowam, iya Robowam bayi 'mma' si Abiya, iya Abiya bayi 'mma' si Asa. Iya Asa bayi 'mma' si Josapat, iya Josapat bayi 'mma' si Joram, iya Joram bayi 'mma' si Usiyas. Iya Usiyas bayi 'mma' si Jotam, iya Jotam bayi 'mma' si Ahas, iya Ahas bayi 'mma' si Hijikiya. Iya Hijikiya bayi 'mma' si Manasse, iya Manasse bayi 'mma' si Amon, iya Amon bayi 'mma' si Jusiya. Iya Jusiya bayi 'mma' si Jekoniya maka manga danakan na.

12-16 Salaitu isab panubu' min masa pamakalloan bangsa Israil ni lahat Babilon, sampay ni waktu kalahil si Isa: si Jekoniya bayi 'mma' si Salati, iya Salati bayi 'mma' si Sirubbabil. Iya Sirubbabil bayi 'mma' si Abiyud, iya Abiyud bayi 'mma' si Eliyakim, iya Eliyakim bayi 'mma' si Asor. Iya Asor bayi 'mma' si Sadok, iya Sadok bayi 'mma' si Akim, iya Akim bayi 'mma' si Eliyud. Iya Eliyud bayi 'mma' si Eleyasal, iya Eleyasal bayi 'mma' si Mattan, iya Mattan bayi 'mma' si Ya'kub. Iya Ya'kub bayi 'mma' si Yusup iya halla si Mariyam. Si Mariyam bayi ina' si Isa, iya iyōnan si Almasi.

17 Manjari niya' kapangkatan na sangpu' ka 'mpat min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud. Sangpu' isab ka 'mpat kapangkatan na min si Daud sampay ni waktu bayi pamakalloan manga aa Israil ni Babilon. Sangpu' ka 'mpat isab kapangkatan na minnihi' sampay ni waktu kapag-anak ma si Almasi.

Pasal kapag-anak ma si Isa
(Lukas 2.1-7)

18 Salaitu iya kalangnganan kapag-anak ma si Isa Almasi. Si Mariyam iya ina' si Isa
bayi na makapagtunang asal maka si Yusup, suga' ma 'nsa' le' sigam bayi takawin, tasayu
si Mariyam in iya ngiram na min kawasa Nyawa Sutsi.
19 Si Yusup, iya tunang na hi', aa adil asal. Hangkan na, kitauhan peen uk na in
battōng na si Mariyam, baya' iya pabutas ma 'nsa' niya' makatau ma iya, sabab 'nsa'
baya' muwanan si Mariyam kaiyaan.
20 Sabu peen si Yusup mikil-mikil pasal itu, niya' paluwas ma diyōm upi ni iya dakayo'
malaikat min Tuhan. Uk malaikat, “O Yusup panubu' si Daud, daa kau hawal-hawal
magdakayo' maka si Mariyam iyu, sabab min kawasa Nyawa Tuhan iya hangkan niya'
bittōngan uk na.
21 Nganak du iya lalla, bo' si Isa iya pangōn nu iya sabab iya iya ngalappasan bangsa
na du min karusahan sigam.”
22 Na, pitakka pakaradjaan itu kamemon bo' niya' katakkahan ma bayi tasulat ma
diyōm kitab, iya bayi pilatun uk Tuhan ni kanabihan. Iya uk na,
23 “Niya' ian budjang ngiram, bo' iya nganak lalla,
Si Emmanuil iya pangōn ma iya.”
(Iya hati na “Emmanuil” itu, Tuhan pabōtang ma kitabi.)
24 Pagbati' si Yusup min upihan na bine' uk na panohoan malaikat, bo' hinda na si
Mariyam.
25 Suga' 'nsa' sigam maghulid sataggōl 'nsa' le' mag-anak si Mariyam. Mag-anak peen
anak lalla, iyōnan iya si Isa uk si Yusup.

2

Manga aa min sōbangan

1 Si Isa bayi iyanakan ma kalumaan Betlehem ma lahat Yahudiya, ma masa
kapagsultan si Herod. 'Nsa' taggōl, niya' manga aa bayi min sōbangan takka pahi' ni
Awrusalam. Manga aa itu asal ngadjian pasal manga bituun.
2 Pagtakka sigam ni Awrusalam magtuwi sigam tiyaw. Uk sigam, “Maingga na onde'
bahu bayi iyanakan, iya giyanta' magsultan ma bangsa Yahudi? Tanda' kami bituun iya
pandōga na paluwas min sōbangan, bo' tiya' kami paitu mudji iya.”
3 Pagtake itu uk Sultan Herod, magtuwi landu' sasaw pikilan na. Sampay manga aa
kamemon ma diyōm daira ian magkasasawan du isab.
4 Magpanohoan si Herod subay magtipun manga nakura' kaimaman maka manga guru
sara' agama. Uk na ma sigam, “Maingga kono' panganakan Almasi?”
5 Uk manga aa ian, “Ma kalumaan Betlehem, ma lahat Yahudiya, sabab salaitu iya
bayi tasulat uk nabi ma diyōm Kitab. Uk na,
6 ‘Iya kalumaan Betlehem itu,
Mehe gaōsan na min kalumaan kasehean, iya bantug ma lahat Yahudiya,
Sabab niya' du palahil minnihi' dakayo' aa magnakura',
Bo' pignakuraan uk na manga aa ku bangsa Israil!’ ”
7 Puwas hi' manga lalla min sōbangan hi' bayi siyohoan uk Sultan Herod subay
magbissala maka iya ma 'nsa' niya' makatau. Tiyaw sigam uk na bang umay waktu
bayi paluwas bituun hi'. Makaba'-ba' peen manga aa ian,
8 manjari sigam siyoho' pahi' ni Betlehem. Salaitu iya panohoan Sultan ma sigam, uk
na, “Pahi' kaam. Pehahun bi tōōd onde'-onde' ian. Bang iya tapeha bi na, pahatihun bi
aku supaya aku me' mudji ni iya.”
9-10 Ubus peen sigam bissalahan uk sultan, palanjal na sigam tudju ni Betlehem. Ma
labayan peen, tanda' uk sigam bituun iya bayi tanda' uk sigam ma lahat sōbangan ian.
Pag'nda' sigam, sakali landu' sigam kiyōgan. In bituun ian, hi' parahu min sigam sampay
taabut tōngōd pabōtangan onde'. Ian na patōngōd min diyata' na.
11 Jari pasōd sigam ni diyōm luma' ian bo' iyampa tanda' uk sigam onde' maka ina'
na si Mariyam. Pasujud sigam mudji ni onde' ian. Piluwas uk sigam iya bayi biyo
pangahulmat ni onde'. Niya' bulawan, niya' kamanyan, maka niya' pahamut iyōnan
mira.
12 Puwas hi' biyandaan sigam uk Tuhan ma diyōm upihan sigam, 'nsa' siyoho' pabayik
ni si Herod. Manjari mowe' na sigam ni lahat sigam palabay min daddōk saddi.

Kalahi di si Yusup tudju ni lahat Misil

13 Pagmowe' manga aa hi', niya' malaikat min Tuhan palahil ni si Yusup ma diyōm
upihan na. Uk na, “Punduk kau. Bohun onde' maka ina' na iyu bo' kaam lahi ni lahat

Misil. Mahi' le' kaam sataggōl kaam 'nsa' pakallo' ku minnihi'. Iyu na si Herod meha
onde' iyu piyatay.”
14 Magtuwi papunduk na si Yusup. Killo' uk na onde' maka ina' na hi' bo' sigam lahi
minnihi' tudju ni lahat Misil ma waktu sangōm.
15 Mahi' sigam pabōtang sampay matay na si Herod. Jari niya' du katawwaan ma bayi
bissala Tuhan, iya tasulat ma diyōm kitab uk si Nabi Hoseya. Uk na, “Bayi soho' ku anak
ku paluwas paitu min lahat Misil.”

Pamapatay manga onde'-onde'

16 Pagtau peen itu uk si Herod in iya bayi iyakkalan uk manga aa min sōbangan
ian, pasu' tōōd atay na. Magtuwi iya magpanohoan piyatay manga onde'-onde' lalla
kamemon ma Betlehem sampay ma kalumaan ma katilibut na, sasuku ngumul duwan
tahun sampay pareyo' le' minnihi'. Bista uk si Herod waktu na min bayi pamatau iya
uk manga aa min sōbangan pasal waktu bayi kalahil bituun.
17 Minnihi' niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Nabi Irimiya, iya uk na,
18 “Niya' lingōg take ma lahat Rama,
Lingōg aa magkarukkaan maka magtangisan.
Si Rakel nangisan manga anak na.
'Nsa' taparōhōng pagtangis na,
Sabab hi' piyatay anak na kamemon.”

Kapamowe' manga di si Yusup min lahat Misil

19 Ubus peen bayi matay si Herod, niya' isab malaikat min Tuhan bayi paluwas ni
diyōm upi si Yusup mahi' ni lahat Misil.
20 Uk malaikat, “Punduk kau. Bohun onde' iyu maka ina' na pabayik ni lahat Israil,
sabab hi' na bayi matay iya bayi baya' mapatay onde' iyu.”
21 Sakali papunduk si Yusup. Biyo uk na onde' maka ina' na pabayik ni lahat Israil.
22 Pagtau peen uk si Yusup in si Arkilas iya paganti' min 'mma' na si Herod magsultan
ma lahat Yahudiya, tiyāw iya palahat. Siyoho' iya pabayik ma diyōm upihan na, iya
hangkan sigam pahi' tudju ni lahat Jalil,
23 bo' pabōtang sigam ma kalumaan iyōnan Nasaret. Jari niya' du katawwaan ma bayi
pigpalatun uk manga kanabihan pasal si Almasi. Uk sigam, “Iyōnan du iya aa Nasaret.”

3

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Manjari ma waktu hi', takka si Yahiya Magpapandi pahi' ni lahat Yahudiya
magnasihat, pahi' ni jadjahan lahat iya 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
2 Uk nasihat na ni manga aa bayi patipun pay'an, “Pataikut kaam min dusa bi sabab
sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kitabi.”
3 Si Yahiya itu bayi pigbissala ma awwal le' uk si Isaya. Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na.
Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.
4 Iya pasammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi tinnun, maka dakayo' sabitan kuwit
sapi' pakambot ma hawakan na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula' buwani.
5 Sakali pahi' ni si Yahiya manga aa min daira Awrusalam maka aa min kalohahan
lahat Yahudiya, maka aa isab min manga kalumaan ma katahaan sapa' Jordan.
6 Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam, bo' piyandi sigam uk si Yahiya ma
diyōm sapa' Jordan hi'.
7 Suga' pag'nda' si Yahiya ma baanan aa Parisi maka aa Saddusi pay'an ni iya
mikipandi, uk na ni sigam, “Kaam iyu, addat bi sali' sapantun so pangangakkal. Sayi
baha' bayi ma'-ma' ma kaam in kaam subay papuwas min mulka' Tuhan iya song
patakka?
8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi, hinangun bi hinang hap,
palsaksian in addat bi pinda na.
9 Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma sawukat kaam panubu' si Ibrahim.
Baan ta kaam, minsan min manga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim uk Tuhan!
10 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song tibbōng maka kapa, tōbtōb min poon na.
Sabab kayu kamemon 'nsa' hap buwa' na tibbōng du, liyarukan ni diyōm api tiyutung.

11 Maka aku itu,” uk si Yahiya, “bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam, tanda' saksi' in
kaam pataikut na min dusa bi. Suga' niya' paitu damuwi min aku labi le' kawasa min
aku. 'Nsa' aku tiyōp minsan sadja menten tawumpa' na. Saddi bohan pamandi na ma
kaam, hati na in iya mahōp Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Manga aa kasehean isab
piyandi uk na maka api.
12 Pikandi du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun aa nahapan payi. Iya payi
na tiyawu' uk na ma diyōm pagtawuan na, bo' hapa na iya tiyutung uk na ma api 'nsa'
kapaddahan.”

Pamandi ma si Isa
(Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22)

13 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min lahat Jalil pay'an ni sapa' Jordan ian, bo'
mikipandi ma si Yahiya.
14 Suga' 'nsa' baya' si Yahiya. Uk na ni si Isa, “Angay kau mikipandi ma aku? Aku itu
subay pandi nu!”
15 Suga' nambung si Isa, uk na, “Hinangun na buttihi', sabab patut du bang be' ta
panohoan Tuhan kamemon.” Jari siyulut uk si Yahiya si Isa.
16 Ubus peen si Isa bayi piyandi, pariyata' na iya min diyōm bohe'. Sakali paukab
langit, bo' tanda' na Nyawa Tuhan sali' dagbōs assang, pareyo' minnihi' patapu' ma iya.
17 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na hi', “Iya na itu anak ku kalasahan
ku, landu' makasulut atay ku.”

4

Kapanulay ma si Isa
(Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13)

1 Manjari si Isa ian biyo uk Nyawa Tuhan ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, bo'
siyasat iya uk nakura' sayitan may'an, kalu tabo magdusa.
2 'Nsa' si Isa bayi makakakan ayi-ayi ma diyōm 'mpatpu' bahangi. Puwas hi' landu' iya
giyōtas.
3 Jari pahi' ni iya nakura' sayitan. Uk na, “Bang kau sabannal-bannal Anak Tuhan,
sohoun manga batu itu papinda ni tinapay.”
4 Suga' nambung si Isa, uk na, “Tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na hi', ‘'Nsa'
kiyakan baran sadja iya makakaallum ma manusiya', sampay lapal kamemon iya bissala
uk Tuhan.’ ”
5 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira Awrusalam, iya iyōnan Daira
Mahasutsi, bo' pitōngōd iya ma puntuk langgal mehe mahi'.
6 Uk sayitan hi', “Bang kau iya bannal Anak Tuhan pakuppa kau minniyu, sabab tasulat
asal ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Siyoho' uk Tuhan manga malaikat na nganjagahan kau.
Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa' makahantak nayi' nu ni batu.’ ”
7 Halling si Isa, “Bayi na isab tasulat salaitu, ‘Daa sulayin bi kawasa Tuhan iya Panghu'
bi.’ ”
8 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni diyata' bud langkaw tōōd, bo' iyampa
pindaan lahat kamemon ma kalohahan dunya, maka kawasa manga aa iya mangantan
kalahat-lahatan ian.
9 Uk nakura' sayitan ni si Isa, “Bang kau pasujud ma aku mudji, pamuwan ku ian
kamemon ma kau.”
10 Iya sambung si Isa ni iya, “Pakallo' kau, sayitan! Sabab asal tasulat ma diyōm kitab,
uk na, ‘Panghu' bi Tuhan sadja iya subay pudji bi. Tunggal iya paghinangan bi!’ ”
11 Puwas hi' pakallo' nakura' sayitan min si Isa, bo' niya' manga malaikat paluwas
pay'an ni si Isa hi' ngadjalan iya.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15)

12 Manjari pagtake uk si Isa in si Yahiya Magpapandi bayi na tajil, pahi' iya ni lahat
Jalil.
13 'Nsa' iya bayi pahanti' ma kalumaan Nasaret, suga' palanjal iya pahi' ni daira
Kapirnaum, iya ma bihing danaw Jalil, bo' pabōtang iya may'an. Ian asal Kapirnaum
ma jadjahan lahat Sibulun maka Naptali.
14 Jari niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Isaya, iya uk na,
15 “Lahat Sibulun maka lahat Naptali,
Iya ma ōtan sapa' Jordan maka tahik saddōpan,
Lahat iyōnan lahat Jalil, lahat kalamuran manga bangsa 'nsa' Yahudi.

16 In manga aa na bayi hantang pabōtang ma diyōm kalindōman, makanda' du
kasawahan landu' sahaya.
Manga aa bayi kalōkōban uk kamatay,
Tawwa' du karantaan."
17 Puwas minnihi' nagna' si Isa magnasihat lapal na. Uk na, "Tayikutin bi na dusa bi
sabab sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kaam."

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11)

18 Na, sabu si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya' tanda' na duwangan
magdanakan. Dakayo' ian si Simun, iya iyōnan isab si Petros. Dakayo' ian si Andariyas.
Ian sigam ngahug pōkōt ma danaw, sabab magdaraying asal sigam.
19 Jari halling si Isa ni sigam. Uk na, "Paitu kaam me' ma aku. Bayi kaam asal magkallo'
daying, suga' panduan ta kaam magkallo' pagkahi bi manusiya' me' ma aku."
20 Take peen halling si Isa uk duwangan hi', magtuwi sigam bayi ngambanan pōkōt
sigam bo' iyampa me' ma si Isa.
21 Makalanjal peen si Isa minnihi', niya' isab tanda' na duwangan magdanakan, si
Ya'kub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ian sigam ma diyata' bayanan sigam magbe'
maka 'mma' sigam magpaayad pōkōt. Linganan uk si Isa duwangan itu, siyoho' me' ma
iya.
22 Magtuwi 'mbanan uk sigam 'mma' sigam maka bayanan hi', bo' iyampa me' ma si
Isa.

Si Isa mandu' sampay magpakowe' ginisan saki
(Lukas 6.17-19)

23 Na, liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Mandu' na peen iya ma diyōm
kalanggalan. Magnasihat iya lapal hap pasal kapagparinta Tuhan ma manusiya'.
Kaulian uk na manga aa saki maka manga aa lamma min ginisan saki sigam.
24 Jari pasaplag kabantugan na ni kalohahan lahat Siriya ian. Hangkan manga aa ian
bayi mo sehe' sigam ni si Isa, sayi-sayi tawwa' saki kaginis-ginisan atawa paddi', manga
aa siyōd uk sayitan, aa biyaboy-baboy, maka aa matay ugat sigam. Bo' kaulian sigam
kamemon uk si Isa.
25 Jari landu' heka manga aa bayi paturul ma iya, aa min lahat Jalil maka aa min
Sangpu' Daira ian. Niya' isab manga aa min daira Awrusalam, min kalohahan lahat
Yahudiya, sampay min dambiya' sapa' Jordan.

5

Pamandu' si Isa ma pigi'-bud

1 Manjari pag'nda' peen si Isa ma manusiya' katipunan ian, nukad iya ni pigi' bud
ningko' may'an. Pay'an ni iya manga mulid na, patipun ma katilibut na,
2 bo' nagna' iya mandu' ma sigam.

Pasal kahapan sabannal-bannal
(Lukas 6.20-23)

Halling na ma sigam,
3 "Mehe du kahapan sasuku katauhan na in kagunahan na tōōd iya tabang min Tuhan.
Sabab tantu du niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
4 Mehe du kahapan sasuku magkarukkaan pasal kalaatan na,
Sabab biyuwanan iya kasannangan uk Tuhan ma atay na.
5 Mehe du kahapan sasuku deyo' pangatayan na
Sabab makatayima' du iya bayi panganjanji' Tuhan.
6 Mehe du kahapan sasuku baya' tōōd pagmaatayan na kaadilan,
Sabab diyulan du iya uk Tuhan.
7 Mehe du kahapan sasuku maase' ma kasehean na,
Sabab kiasean du iya uk Tuhan.
8 Mehe du kahapan sasuku pote' atay na tudju ni Tuhan,
Sabab makapag'nda' du iya maka Tuhan.
9 Mehe du isab kahapan sasuku mapagsulut ma manga pagkahi na,
Sabab iyōnan du iya anak Tuhan.
10 Mehe isab kahapan sasuku liyaat ma sabab iya me' ma kabayaan Tuhan,
Sabab niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
11 Mehe isab kahapan bi bang kaam ganta' iyudju' maka pidjala', maka bang kaam limut
'nsa' bannal ma sabab kaam me' ma aku.

12 Subay kaam kiyōgan tōōd bang salaihi', sabab tantu du mehe tungbas bi ma diyōm
sulga'. Salaihi' isab bayi pamidjala' ma manga nabi iya bayi ma dunya itu ma masa
awwal hi'."

Pasal asin maka kasawahan
(Markus 9.50; Lukas 14.34-35)

13 Halling le' si Isa, "Kaam bean ku sali' dalil asin para ma manusiya' kamemon.
Suga' bang asin itu bayi killoan kaasin na, 'nsa' niya' makapabing asin na. 'Nsa' niya'
kagunahan na, timanan sadja ma pag-iddōkan uk aa.
14 "Kaam iyu bean ku sali' dalil ilaw iya muwan kasawahan ma manusiya' kamemon.
Sali' sapantun kalumaan pabōtang ma diyata' bud, tanda' uk aa kamemon, 'nsa'
talimbungan.
15 'Nsa' niya' ngandōkōtan palitaan bo' lōkōban na maka undam, suga' biyōtang du
uk na ma diyata' pabōtangan na bo' muwan sawa ma sasuku ma diyōm luma' ian.
16 Salaihi' du isab ma kaam, subay kaam muwan sawa ma pagkahi bi manusiya'. Hati
na subay tanda' kahinangan bi hap uk aa kasehean, bo' sigam tabo nanglitan 'Mma' bi
ma diyōm sulga'."

Pamandu' pasal sara'

17 "Daa kaam magpikil manga aku paitu ngalloan sara' iya bayi pilatun uk si Musa,
maka manga pandu' bayi min kanabi-nabihan hi'. In maksud ku paitu mahatihan pasal
sara' hi' bang ayi kamaksuran na tōōd.
18 Baan ta kaam tōōd: sataggōl masi langit maka dunya itu, 'nsa' du niya' kiyulangan
min sara' itu minsan laa hal dambatang sulat na maka balis na. Subay sampulna'
kamemon bo' iyampa tumanan kamaksuran na.
19 Hangkan sayi-sayi ngalanggal sara' itu minsan laa dakayo' sara' 'nsa' mehe maka
piyanduan uk na sehe' na me'-me' ma iya maghinang salaihi', in aa ian deyo' tōōd ma
diyōm pagparintahan Tuhan. Bo' sayi-sayi me' ma sara' sampay manduan sehe' na subay
me', langkaw du iya ma diyōm pagparintahan Tuhan.
20 Suga' baan ta kaam, 'nsa' du kaam makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan bang
'nsa' paliyu kaadilan bi min kaadilan manga Parisi maka manga guru ma sara' agama."

Pamandu' pasal karugal

21 "Bayi na take bi bayi panohoan ma manga aa ma masa awwal hi', iya uk na, 'Wajib
kaam daa mapatay pagkahi bi manusiya'. Sayi-sayi mapatay pagkahi na pibōtangan du
iya hukuman.'
22 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam sayi-sayi ngandugal ma pagkahi na subay
hiyukum. Maka sayi-sayi ngōn 'dupang' ma sehe' na subay biyo ni sara' mehe
paghukuman na. Sayi-sayi isab mahallingan pagkahi na, uk na, 'E! Babbal kau! 'Nsa'
niya' kapusan nu!' Piligdu aa ian binsana' ma diyōm api nalka'.
23 Hangkan na, bang kau ganta' ma diyōm langgal song ngungsud ayi-ayi ni Tuhan,
bo' taintōm nu in kau bayi makabuwan dusa ni pagkahi nu manusiya',
24 'mbanin le' pangungsud nu bo' kau pasaut ni pagkahi nu ian ngamu' ampun ni iya
dahu bo' iyampa kau pabing nukbalan pangungsud nu ni Tuhan.
25 "Bang kau tiyuntutan uk aa bo' kau biyo ni sara', bohun iya magsulut ma 'nsa' le'
takkahan ni sara'. Sabab bang kau 'nsa' magsulut dahu, takkahan du kau ni huwis, bo'
kau siyongan uk huwis ni manga pulis bo' iyampa kau jinil.
26 Jari taggōlan du kau ma diyōm jil hi'. Subay puwasan nu bayi kataksilan nu
kamemon bo' iyampa kau makaluwas minnihi'."

Pamandu' pasal magjina

27 "Bayi na take bi panohoan itu, iya uk na, 'Wajib kaam daa magjina.'
28 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nganda' ni danda maka uk na
napsuhan iya, in aa ian magjina marimay pikilan na.
29 Hangkan na bang mata nu ni katau ganta' mo kau magdusa, subay larutun. Gam
na peen larutin mata nu iyu bo' timanan. Hap le' buta mata nu dambiya', bang peen
'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma jukup mata nu karuwambiya'.
30 Damikkiyan na isab bang tangan nu ni katau ganta' mo kau magdusa, hopoin.
Hap le' tittōpan dambiya' tangan nu bo' timanan nu. Hap le' pukul dambiya' tangan
nu, bang peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka' ma jukup tangan nu
karuwambiya'."

Pamandu' pasal pagtiman aa maglakibini
(Matiyu 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18)

31 “Niya' isab bayi panohoan sara', iya uk na, ‘sayi-sayi nimanan handa na subay iya
muwan pagpasahan na.’
32 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' niya'
sababan na, ma 'nsa' du iya bayi maglalla, tahinang na iya sali' bayi magjina. Maka
bang niya' lalla maghanda ma danda bayi timanan, dusahan isab iya; taitung du isab
iya magjina.”

Pamandu' pasal pagsapa

33 “Bayi na take bi isab bayi pamandu' ma manga aa ma masa awwal hi', iya uk na,
‘Wajib kaam daa magbaluba min sapa bi. Wajib isab hinangun bi iya bayi najal bi ni
Tuhan.’
34 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: daa na kaam magsapa. Daa sapahun bi
sulga' pagsapahan bi sabab paningkoan Tuhan ko' ian.
35 Daa sapahun bi dunya sabab pabōtangan nayi' na ko'. Sampay daira Awrusalam,
daa sapahun bi isab sabab suku' Tuhan, iya Sultan Mahatinggi.
36 Minsan kok bi, subay 'nsa' sapa bi pagsapahan bi sabab 'nsa' kaam iya bayi
mapanjari. Minsan dalamba buun bi 'nsa' kapindahan bi walna' na ni itōm atawa ni
pote'.
37 Bang kaam nganjanji' subay kaam halling ‘aho’’ sadja, atawa ‘’nsa’’ sadja. Ayi-ayi
pamasugpat bi ma bissala bi saddi minnihi', luwas min sayitan ko' iyu.”

Pamandu' pasal pamuli
(Lukas 6.29-30)

38 “Bayi na take bi pamandu' itu, iya uk na, ‘Bang niya' makaat dambiya' mata
pagkahi na subay du isab piyulihan pikaat dambiya' mata na. Damikkiyan na bang niya'
ngalempongan baggaang pagkahi na subay du isab piyulihan lempongan baggaang na.’
39 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: daa kaam muli bang niya' ganta' ngahinang
laat ma kaam. Bang niya' ganta' aa nampak bayihu' nu dambiya', patampalun isab
dambiya' panampakan aa hi'.
40 Bang niya' ganta' nuntutan kau bo' kau miyultahan badju' nu, pamuwanun ma iya
sampay juba nu.
41 Bang niya' sundalu Roma ngalōgōs ma kau mo kapanyapan na lawak dabatu na,
bohun le' ma iya ni duwa batu.
42 Bang niya' aa ngamu' ayi-ayi ma kau, buwanin. Bang niya' baya' mōs ayi-ayi ma
kau subay pibōsan.”

Pamandu' pasal lasa ma manga banta
(Lukas 6.27-28; 6.32-36)

43 “Bayi na take bi isab pamandu' dakayo' itu, iya uk na, ‘Kalasahan bi bagay bi, suga'
kabansihan bi bang banta bi.’
44 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: kalasahan bi banta bi. Amu'-amuin bi
kahapan min Tuhan sasuku ngahinang laat ma kaam,
45 bo' supaya kaam ningōd addat Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'. Sabab Tuhan
iya muwan kasawahan 'llaw ma aa kamemon hap maka laat sali'-sali'. Muwanan isab iya
ulan ma manga aa kamemon iya maghinang kabōntōlan sampay isab ma aa maghinang
kalaatan.
46 Daa kaam magpikil bang kaam ngalasa sadja ma asal bagay bi, niya' tahōwat bi
tungbas min Tuhan, sabab minsan aa dusahan, iya manga aa ngallo' sukay parinta,
ngalasa sigam ma aa ngalasahan sigam.
47 Bang manga kabagayan sadja iya sagina bi pahap, sali' du kaam maka manga aa
'nsa' me' ma panohoan Tuhan sabab iya du sigam nagina ma aa asal kabagayan sigam.
48 Kaam iyu subay jukup ma kawul-piil bi tudju ni aa kamemon, sali' du 'Mma' bi ma
diyōm sulga'.”

6

Pamandu' pasal pagtabang ma aa kamiskinan

1 “Kamaya'-maya' kaam. Bang niya' hinang bi hap pagtaat ni Tuhan, daa hinangun
bi ma mata mayiran bo' supaya tanda' aa kamemon. Sabab bang hinang bi ian supaya
kaam tanda' uk aa, 'nsa' du niya' tungbas bi min Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
2 Hangkan na, bang niya' pamuwan bi ma aa kulang-kabus, daa pagbantugun bi.
“Hati na, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in sigam hap, iya narakka ma
panganda' manga aa kamemon ma diyōm langgal sampay ma paglabayan. Baya' tōōd

siyanglitan uk manga aa mahadjana'. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk
manusiya', iya na hi' tungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi.
3 Suga' kaam iyu, bang niya' tabang bi ni aa miskin, subay 'nsa' niya' makatauhan iya,
minsan bagay bi na.
4 Subay ma kalimbungan tōōd. Jari bang salaihi', tiyungbasan du kaam uk 'Mma' bi
Tuhan, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma kalimbungan."

Pasal panambahayang
(Lukas 11.2-4)

5 "Bang kaam nambahayang, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in addat
sigam hap. Sabab kiyōgan sigam nangge nambahayang ma diyōm langgal atawa ma
paglabayan aa bo' supaya tanda' uk mahadjana' kamemon. Baan ta kaam tōōd, bang
sigam kasanglitan uk aa, iya na hi' panungbas sigam. 'Nsa' niya' tungbas saddi tatayima'
sigam.
6 Suga' kaam iyu, bang kaam nambahayang, pasōd kaam ni diyōm bilik bi. Tambōlun
bi lawang bo' iyampa kaam nambahayang ni 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda'. Bo'
'Mma' bi itu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma diyōm kalimbungan, iya
du nungbas ma kaam.
7 "Bang kaam nambahayang, daa paggunahun bi kabtangan heka iya 'nsa' niya' pus
na, sali' panambahayang manga aa iya 'nsa' magtaat ma Tuhan tabi. Sabab biya' uk
sigam in panambahayang sigam kine du uk Tuhan ma sawukat landu' taha'.
8 Daa singōrin bi sigam, sabab kitauhan asal uk 'Mma' bi Tuhan bang ayi kasusahan
bi minsan 'nsa' le' kaam ngamu' tabang ma iya.
9 Jari itu, bang kaam nambahayang subay salaitu iya kalangnganan na:
'O 'Mma' kami Tuhan ma sulga', bang peen pig-addatan ōn nu sutsi uk aa kamemon,
10 Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya' kamemon ma dunya itu,
Bang peen du bine' kabayaan nu ma dunya itu sali' iya asal bine' maiyu ma sulga'.
11 Buwanan nu kami balanja' ma 'llaw itu.
12 Ampunun manga dusa kami, sali' kapangampun kami ma sayi-sayi makabuwanan
kami dusa.
13 Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat, suga' papuwasun kami min nakura' sayitan,
iya makalaat.'
Salaihi' subay panambahayang bi.
14 "Bang kaam ngampun manga aa makabuwan dusa ni kaam, iya du kaam iyampun
uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
15 Iya hati na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan dusa ni kaam, iya du kaam
'nsa' iyampun uk 'Mma' bi Tuhan."

Pasal pagpuwasa

16 "Bang kaam magpuwasa daa subay palupahun bi pamayihuan bi, sali' aa maglaku-
laku ian in sigam hap. 'Nsa' sigam ngintul di sigam, pangilahan aa kasehean in sigam
magpuwasa du. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk manusiya', iya na hi'
panungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi.
17 Suga' kaam iyu, bang kaam magpuwasa, kuwaupin bi bayihu' bi maka sudlayun bi
buun bi,
18 bo' 'nsa' katauhan uk aa kasehean in kaam puwasa atawa 'nsa'. Iya sadja makatau
iya 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda' asal uk manusiya'. Bo' 'Mma' bi iyu, iya makanda'
ma ayi-ayi hinang bi sampay ma diyōm kalimbungan, nungbas du ma kaam."

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Lukas 12.33-34)

19 "Daa kaam magtipun alta' ma itu ma dunya, sabab magkaat sadja, pigkeket uk
bobok, kasehean giyaha', kasehean isab liyangpasan.
20 Suga' maghinang kaam hap bo' niya' karaya bi tiyawuan kaam ma diyōm sulga',
sabab karaya mahi' 'nsa' takeket uk bobok, 'nsa' magkagaha', maka 'nsa' talangpasan.
21 Sabab na maingga-maingga panawuan bi alta' bi, mahi' iya pataptapan pangatayan
bi."

Paralilan pasal palitaan ma diyōm baran ta
(Lukas 11.34-36)

22 "Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm ginhawa ta. Bang sawa
mata ta, hati na, bang kita me' tōōd ma kabayaan Tuhan, iya pigbahasa sali' sawa lullun
diyōm ginhawa ta.

23 Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na, bang laat hinang ta, iya pigbahasa sali'
ngalindōm diyōm ginhawa ta itu. Bang uk ta niya' ma kita kasawahan, bo' 'nsa', na
mehe kalindōman ta."

Daa kita siyoho' magsusa
(Lukas 16.13; 12.22-31)

24 "Bang aa ganta' banyaga', 'nsa' niya' makapagbanyaga' ma duwa nakura'. Sabab
bang duwa nakura' ma dakayo' aa, tantu kibansihan uk na nakura' na dakayo' maka
kilasahan uk na dakayo'. Lut iya ma dakayo' bo' tiyayikutan uk na dakayo'. Hati na,
'nsa' kaam manjari maghinang ma Tuhan bang sin iya pamehe bi ma atay bi.
25 "Hangkan na kaam soho' ku daa kaam magsusa pasal kalluman bi, bang ayi kiyakan
bi maka bang ayi inum bi. Daa kaam magsusa isab pasal ginhawa baran bi bang ayi
panammek bi. Sabab kallum ta itu labi halga' na min kapamangan ta. Iya du baran ta,
labi halga' na min panammek ta.
26 'Ndaun bi manga manuk-manuk mariyata' paleng. 'Nsa' magtanōm, 'nsa' mag-ani.
'Nsa' isab nawu' kiyakan. Suga' biyalanjaan du sigam uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'. Bo'
kaam iyu, halga' le' tōōd min kamanuk-manukan hi'.
27 Hangkan isab daa kaam magkasusahan sabab kasusahan bi iyu 'nsa' makapataha'
umul bi.
28 "Angay isab kaam magkasusahan ma pasal panammek bi? 'Ndaun bi manga sump-
ing ma diyōm kaparangan bang salaingga katomo' na. 'Nsa' magsangsa' maghinang,
'nsa' maghinang kakana'.
29 Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka kaalti na ma masa awwal hi',
'nsa' du makaatu lingkat pakayan na ma dakayo' sumping itu.
30 Bang Tuhan iya magpasammek ma sumping kasōmpōtan itu, iya tatasan na
dangallaw du bo' pagsawung lanōs sampay tiyutung, tantu Tuhan masammekan kaam.
Kulang du le' pangandōl bi ma iya!
31 "Hangkan na kaam subay 'nsa' magmasusa. Daa kaam mag-upama: ayi pagkakan
ta, ayi pag-inum ta, ayi baha' pasammek ta?
32 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi' kisusahan na peen uk sigam. Lipara
kaam iyu, kitauhan uk 'Mma' bi ma diyōm sulga' in ian kagunahan bi asal.
33 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan maka kannalun bi kabōntōlan atay
iya kabayaan na. Manjari piniyaan du kaam ayi-ayi kulang-kabus bi.
34 Hangkan kaam subay 'nsa' magkasusahan pasal sawung, sabab saddi kasusahan na.
Sarang na pagsusahan bi ma 'llaw itu sadja."

7

Pasal panaway pagkahi
(Lukas 6.37-42)

1 "Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk Tuhan.
2 Sabab bang kaam ganta' mabōtang hukuman ma sehe' bi, iya du isab kaam
pibōtangan hukuman uk Tuhan, pipagtōngōd du maka bayi pangahukum bi sehe' bi
hi'. Ayi-ayi panappōng bi ma sehe' bi, iya du isab panappōng Tuhan ma kaam.
3 Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk kayu kalimpōnan ma diyōm
mata sehe' bi, bo' 'nsa' tananam bi batang kayu ma diyōm mata bi?
4 Mamarahi pahap kaam iyu! Uk bi, 'Bagay kalloan ta bukbuk min mata nu iyu.' Bo'
peen niya' batang kayu ma diyōm mata bi!
5 Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu 'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu iya ma kaam
iyu supaya sawa panganda' bi, bo' iyampa kaam ngalloan bukbuk min mata sehe' bi.
6 "Daa kaam muwan ayi-ayi sutsi ma manga aa laat, iya sali' sapantun ero'. Kalu
pabing tudju ni kaam, ngeket. Lapal bi halgaan, iya pigbahasa mussa' bi. Daa larukin
bi ni manga koret. Kalu pig'ddōkan uk sigam sali' 'nsa' niya' halga' na."

Ngamu'-ngamu' kaam bo' supaya kaam biyuwanan
(Lukas 11.9-13)

7 "Ngamu'-ngamu' kaam, bo' kaam biyuwanan. Meha kaam, bo' kaam makatawwa'.
Mikiukab kaam, bo' kaam iyukaban.
8 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du. Sayi-sayi meha makatawwa' du. Sayi-sayi
isab mikiukab iyukaban du.
9 Kaam iyu taga anak, bila kaam iyamuan tinapay uk anak bi, buwanan bi baha' batu?
10 Atawa bang ngamu' daying, buwanan bi baha' so?

11 Kaam dusahan iyu, bang kaam tau du muwanan anak bi ayi-ayi makahap, luba'-luba'
na na 'Mma' bi ma diyōm sulga' tau du muwanan ayi-ayi makahap ni sasuku ngamu' ni
iya.
12 “Manjari ayi-ayi hap kabayaan bi subay hinang uk manusiya' ni kaam, iya du
hinangun bi ni sigam. Iya na hi' hati na, iya sara' bayi tasulat uk si Musa maka bayi
pamandu' uk manga kanabi-nabihan.”

Lawang kiput
(Lukas 13.24)

13 “Pasōd kaam min lawang kiput, sabab iya daddōk tudju ni nalka' loha pasōran na
maka luhay lingngan. Heka isab manusiya' me' min daddōk ian.
14 Suga' iya pasōran tudju ni sulga' kiput du maka hunit lingngan. Kulang isab aa
makatawwa' may'an.”

Pasal kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-44)

15 “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk manga aa magbawu'-bawu' in
sigam nabi. Bang 'nda' ta dagbōs sigam hap du sigam, sali' sapantun bili-bili 'nsa'
makamula. Suga' ma diyōm atay sigam sali' sigam ero' tawun, makapakaat sadja.
16 Takila bi du sigam min kahinangan sigam, sali' kayu takila min buwa' na. 'Nsa' kita
ngallo' buwa' anggul min kayu puhung, atawa buwa' igira min kayu itingan.
17 Bang kayu hap, hap isab buwa' na. Suga' bang kayu 'nsa' hap, 'nsa' du isab hap
buwa' na.
18 Bang kayu hap 'nsa' makabuwan buwa' laat. Damikkiyan na bang kayu laat suring
na, 'nsa' makabuwan buwa' hap.
19 Bang niya' kayu 'nsa' hap pagbuwa' na, tibbōngan bo' timanan ni diyōm api.
20 Hangkan uk ku ma kaam, takila bi du manga nabi iya 'nsa' bannal sabab min
kahinangan sigam du.”

'Nsa' kaam takila ku
(Lukas 13.25-27)

21 “'Nsa' aa kamemon iya nabbut aku ‘Panghu’’ iya makasōd ni diyōm pagparintahan
Tuhan. Suga' iya du pisōd in aa me' ma kabayaan 'Mma' ku ma diyōm sulga'.
22 Bang taabut na 'llaw pangahukum ma manusiya', heka du aa ian missala ni aku.
Salaitu iya uk sigam: ‘O Panghu', bayi kami matanyag lapal min Tuhan ma kawasa ōn
nu. Bayi piluwas uk kami manga sayitan min diyōm baran aa, maka heka isab manga
hinang makainu-inu bayi tahinang kami, min kawasa ōn nu isab.’
23 Sakali sambungan ku du sigam. Uk ku, ‘'Nsa' kaam takila ku. Pakallo' kaam min
aku, kaam kamemon maghihinang kalaatan iyu.’ ”

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Lukas 6.47-49)

24 “Na, sasuku aa pake ma pandu' ku itu sampay me', iya sali' sapantun aa hap akkal
na, iya bayi ngahinang luma' na ma kabatuhan.
25 Manjari niya' ulan landōs maka dunuk, maka baliyu kōsōg makatawwa' ma luma'
ian. Suga' 'nsa' habba sabab bayi na hinang ma kabatuhan.
26 “Sasuku isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', sali' iya aa kulang akkal na, iya bayi
ngahinang luma' na ma kalabbohan.
27 Sakali niya' ulan landōs patumbuk, maka dunuk, maka badju kōsōg tawwa' ma
luma' ian. Magtuwi habba, lubu tōōd.”
28 Ubus peen uk si Isa missala, kiyainu-inuhan pandu' na uk baanan aa bayi makake
ian.
29 Iya hangkan salaihi' sabab magbidda' tōōd pandu' si Isa maka pandu' manga guru
sigam. Si Isa iya taga kawasa asal bang mandu'.

8

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16)

1 Palud peen si Isa min bud ian, heka tōōd aa bayi paturul ni iya.
2 Manjari niya' aa ipul pay'an ni si Isa bo' iyampa pasujud min dahuhan na. Uk na,
“Tuwan, bang kau baya', pakoweun aku.”
3 Magtuwi piabut uk si Isa tangan na ni lalla hi'. Uk si Isa, “Asal aku baya'. Kaulian
na kau!” Saruun-duun du kaulian ipul aa ian.

4 Sakali itu uk si Isa ni iya, “Pake kau. Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya bayi tahinang
ku ma kau. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun ni iya baran nu. Puwas na
hi' ungsurin pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, iya na tanda' saksi' ni
kahekahan aa in kau kaulian na min ipul nu.”

Sosohoan kapitan kaulian uk si Isa
(Lukas 7.1-10)

5 Manjari itu, pasōd peen si Isa ni diyōm daira Kapirnaum, niya' dakayo' kapitan
bangsa Roma bayi pasampang ni iya ngamu' tabang.
6 Uk na ni si Isa, “Tuwan, niya' sosohoan ku ma luma'. Ian iya pabahak, 'nsa' makahibal
di na maka landu' paddi' baran na.”
7 Uk si Isa, “Pahi' du aku makowe' iya.”
8 “Daa kau pahi', Tuwan,” uk kapitan. “'Nsa' aku tiyōp bang kau pahi' ni luma' ku.
Suga' bang kau ma' minniyu, kaulian du sosohoan ku ian.
9 Minsan aku, biyaksa du pagbayaan uk aa min diyataan ku, maka niya' isab sundalu
pagbayaan ku. Bang soho' ku dakayo' pahi', pahi' du iya. Bang soho' ku dakayo' paitu,
paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang niya' pahinang ku ma sosohoan ku, magtuwi
hinang uk na.”
10 Pagtake peen halling nakura' sundalu itu uk si Isa, inu-inu iya. Uk na ni manga aa
paturul ma iya ian, “Baan ta kaam tōōd. Minsan ma diyōm bangsa tabi Israil 'nsa' aku
bayi makalanggal ma aa sali' nakura' itu, kōsōg tōōd pangandōl na.
11 Pake kaam. Ma waktu ma sosongun heka aa min bangsa kaginisan, aa bayi min
sōbangan maka min saddōpan, magtingkoan du magsawu mangan maka di si Ibrahim,
si Isahak maka si Ya'kub.
12 Suga' manga aa bangsa Israil itu, iya arapun pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan,
liyarukan du paluwas tudju ni kalindōman, bo' may'an sigam magtallik maka magtagiōt
baggaang sigam sabab min kapagsusun sigam.”
13 Sakali missala si Isa ni nakura' sundalu ian, uk na, “Mowe' na kau. Tahinang ma
kau sali' bayi pangandōlan nu.” Manjari saruun-duun du kaulian sosohoan na ian ma
waktu hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa
(Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41)

14 Sakali palanjal si Isa pahi' ni luma' si Simun. Pagsōd na ni diyōm luma' ian, tanda'
na matoa si Simun danda pabahak may'an, hinglaw.
15 Piabut uk si Isa tangan na ni tangan danda itu, bo' kaulian magtuwi bayi hinglaw
na hi'. Puwas ihi' punduk iya ngalabōt ma si Isa.
16 Taabut peen pasaddōp 'llaw, heka manga aa bayi biyo pay'an ni si Isa, aa bayi siyōd
uk sayitan. Piluwas uk na manga sayitan, min kabtangan na sadja. Maka aa taga saki
ian kamemon bayi kaulian uk na.
17 Pagka hinang na salaihi' magtawwa' na ma maka iya bayi tasulat uk si Nabi Isaya
ma diyōm kitab, iya uk na, “Baran na iya bayi makakallo' saki tabi; bayi iya nanggung
kalammahan tabi.”

Pasal manga aa arak me' ma si Isa
(Lukas 9.57-62)

18 Tanda' peen uk si Isa heka aa ma katilibut na, uk na ni manga mulid na, “Sung
kitabi pauntas ni dambiya' danaw.”
19 'Nsa' peen sigam pauntas, niya' dakayo' guru ma sara' agama bayi pay'an ni si Isa.
Uk na, “Tuwan Guru, me' aku ma kau paingga-paingga papahian nu.”
20 Uk sambung si Isa, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan na, maka manga kamanuk-
manukan niya' pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya' itu, 'nsa' niya' tōōd luma'
patōtōgan ku atawa pagtuwihan ku.”
21 Niya' isab dakayo' mulid ian halling ni si Isa, uk na, “Tuwan, pabairun le' aku pabing
ni luma'. Subay puwas pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo' iyampa aku me' ma kau.”
22 Suga' uk si Isa, “Me' na kau ma aku. Patut du bang aa matay pikubul ma manga aa
kasehean iya 'nsa' kaniyaan kallum taptap.”

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25)

23 Puwas hi' pariyata' si Isa ni bayanan, maka me' isab manga mulid na.
24 Pauntas peen sigam, sakali parugpak hunus ni danaw ian. Agōn-agōn sigam buhaw
sabab bayanan hi' liyasayan uk goyak. Suga' si Isa, tuwi na peen may'an.

25 Sakali pay'an ni iya manga mulid na mati' iya. “O Tuwan,” uk sigam. “Nabang kau!
Lembo na kitabi!”
26 Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tiyāw? Kulang pahap pangandōl bi!” Manjari
nangge si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian parōhōng. Saruun-duun du
pataddo' lahat ian magtuwi.
27 Inu-inu manga mulid na. “Sayi baha' aa itu?” uk sigam. “Minsan baliyu maka goyak
kapag-agihan du uk na.”

Piluwas uk si Isa manga sayitan min diyōm baran aa ian duwa
(Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39)

28 Puwas ian makarunggu' sigam pahi' ni dambiya' danaw, ni lahat manga aa Gadara.
Manjari niya' pahi' ni iya duwangan aa bayi paluwas min diyōm kakubulan, aa siyōd uk
manga sayitan. Landu' bingis manga aa itu hangkan 'nsa' niya' makatawakkal palabay
min ian.
29 Pag'nda' sigam si Isa, magtuwi sigam nuwalak, uk na, “O Anak Tuhan! Ayi lamud
nu ma kami? Paitu kau baha' minsana' kami ma 'nsa' le' taabut waktu gantaan na?”
30 Na, lawak-lawak le' minnihi' niya' baanan koret magkakan.
31 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan hi' ma si Isa. Uk sigam, “Bang kami subay
piluwas uk nu, papahiun kami pisōd ni diyōm baran manga koret hi'.”
32 “Na, pahi' na kaam,” uk si Isa. Sakali pakallo' manga sayitan min baran aa bo' pinda
pahi' ni diyōm baran baanan koret. Magtuwi baanan koret hi' bayi lahi min luran hi'
sampay hug paligid ni diyōm danaw, bo' iyampa lembo kamemon.
33 Jari manga aa bayi mangipat koret ian lahi pahi' ni kalumaan ma'-ma' ma manga
aa may'an pasal bayi hinang uk si Isa ma manga aa bayi siyōd uk sayitan hi'.
34 Hangkan paluwas manga aa min kalumaan ian pahi' ni si Isa. Magkalanggal peen
sigam, magtuwi sigam ngamu' junjung ni iya, bang peen iya pakallo' min lahat sigam.

9

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26)

1 Pariyata' na si Isa ni bayanan bayi pamean na bo' iyampa pabing ni dambiya' danaw,
tudju ni lahat iya asal pabōtangan na.
2 Manjari may'an peen, niya' biyo ni iya aa matay baran na. Pabahak sadja ma
pabahakan na. Makatau peen si Isa in aa mo ian mangandōl du ma iya, uk na ni aa
matay baran na, “Oto', daa kau susa. Iyampun na dusa nu.”
3 Niya' bayi may'an manga guru sara' agama maghōna'-hōna' kasehean. Uk sigam,
“Oy! Aa itu halling pangkal tudju ni Tuhan!”
4 Suga' asal katauhan si Isa bang ayi pikilan uk sigam, bo' halling na ni sigam. Uk na,
“Angay kaam mamikil laat salaiyu?
5 Kumpasun bi bang ingga luhay: bang bissala ku ma aa ian, ‘iyampun na dusa nu’,
atawa bang uk ku, ‘Papunduk kau bo' kau mangngan na’?
6 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak Manusiya',
taga kapatut ngampun dusa ma diyōm dunya itu.” Jari missala si Isa ni aa matay baran
na hi'. “Papunduk na kau,” uk na. “Bohun pabahakan nu iyu bo' kau mowe'.”
7 Sakali nangge aa ian bo' iya mowe'.
8 Pag'nda' manga aa ian ma hinang si Isa, tiyāw sigam tōōd. Siyanglitan Tuhan uk
sigam ma sabab kawasa bayi pamuwan na ma manusiya' makahinang salaihi'.

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32)

9 Makalangngan peen si Isa, niya' tanda' na dakayo' aa iyōnan si Matiyu ningko' ma
diyōm upis, iya pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa ma iya, “Paitu na kau me' ma aku.”
Nangge magtuwi si Matiyu bo' me' ma si Isa.
10 Manjari mangan si Isa ma luma' si Matiyu. Heka isab manga aa magkallo' sukay
parinta maka manga aa baldusa kasehean, ian magsawu ni si Isa maka manga mulid
na.
11 Salta' peen sigam magsawu, niya' manga Parisi bayi nganda' ni sigam. Uk manga
Parisi itu ni mulid si Isa, “Angay guru bi iyu palamud magsawu-sawu mangan maka
manga aa magkakallo' sukay parinta maka manga aa dusahan kasehean?”
12 Take uk si Isa iya halling sigam bo' uk na, “Bang aa kowe' 'nsa' na magdoktor. Iya
magdoktor bang aa taga saki.

13 Pehahun bi pahi' bang ayi hati na bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘'Nsa'
halgaan ma aku kulbanan hayōp iya ungsuran bi, suga' iya kabayaan ku tōōd subay
kaam maase' ma pagkahi bi.’ ” Uk si Isa le', “'Nsa' pasal aa adil iya maksud ku paitu ni
dunya, suga' in maksud ku paitu pasal aa taga dusa bo' supaya sigam me' ma aku.”

Pasal pagpuwasa
(Markus 2.18-20; Lukas 5.33-35)

14 Manjari pahi' manga mulid si Yahiya Magpapandi ni si Isa tiyaw ma iya. Uk sigam,
“Tuwan, kami maka manga aa Parisi magpuwasa na peen, suga' mulid nu iyu 'nsa' tōōd
magpuwasa. Angay baha'?”
15 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na sali' piralil ni aa maglurukan ma
pagkawinan. Uk na, “Susa baha' manga aa luruk ma samantala' may'an le' pangantin
lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut waktu
kapamakalloan pangantin lalla min sigam, minnihi' sigam nagna' magpuwasa.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Markus 2.21-22; Lukas 5.36-39)

16 Puwas hi' magparalilan si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na, uk na,
“'Nsa' niya' aa matupak pispis kakana' bahu, kakana' 'nsa' bayi diyakdakan, ni badju'
asal daan. Sabab bang salaihi' pakinkin du tupak bahu, bo' gese' du min kakana' asal.
Jari pamehe na peen gese' na.”
17 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang, uk na, “'Nsa' niya' ngalōōn
inuman bahu ni diyōm pangalōōnan kuwit hayōp bang daan na. Bang ganta' salaihi'
tantu bustak. Tumpahan du inuman, bo' magkaat bayi pangalōōnan na hi'. Suga'
in inuman bahu subay liyōōnan ni pangalōōnan bahu. Jari natas inuman na maka
pangalōōnan na sali'-sali'.”

Anak nakura' Yahudi maka danda taga saki mananahun
(Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56)

18 Sabu peen si Isa masi mandu' ma sigam, niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' ma
langgal ian. Pasujud iya ma dahuhan si Isa. Uk na, “Tuwan, iyamboho' matay anak ku
danda. Suga' bang kau me' ma aku maabut tangan nu ma iya, 'llum du iya.”
19 Sakali nangge na si Isa paturul ma nakura' ian. Magbe' isab maka iya manga mulid
na.
20 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka duwa tahun 'nsa' bayi parōhōng
laha' na. Pasikōt iya ni si Isa min bukutan na, bo' iyampa piabut uk na tangan na ni
bihing juba si Isa.
21 Uk na ma diyōm pikilan na, “Bang peen ta'ntan ku minsan laa tong sammek na,
kaulian du saki ku.”
22 Jari palingi' si Isa bo' tanda' na danda itu. Uk na, “Inda', daa na kau susa. Kaulian
du saki nu ma sabab pangandōl nu.” Magtuwi danda itu kaulian saruun-duun du.
23 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian, tanda' na may'an manga aa magsuling maka
baanan aa maghiluhala'.
24 Uk si Isa ma sigam, “Paluwas kaam kamemon. 'Nsa' du matay onde' iyu. Tuwi iya
sadja.” Sakali pigtattohan si Isa uk sigam.
25 Ubus manga aa ian peen bayi piluwas, pasōd na si Isa ni diyōm bilik onde' danda
ian bo' iyampa intanan na tangan na. Magtuwi papunduk iya.
26 Jari habal pasal bayi hinang si Isa ian pasaplag ni kalohahan lahat ian hi'.

Duwangan aa buta kaulian

27 Palanjal peen si Isa minnihi', niya' duwa aa buta bayi paturul ma iya. Ngalingan
sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy! Tubu' sultan Daud! Maase' na kau ma kami!”
28 Jari pagsōd peen si Isa ni diyōm luma', pasikōt na ni iya duwangan buta ian. Uk si
Isa ma sigam, “Magkahagad kaam in aku makapakowe' du?”
“Aho', Tuwan,” uk sigam.
29 Jari piabut uk si Isa tangan na ni mata sigam maka halling uk na, “Tahinang ma
kaam sali' bayi pangandōl bi.”
30 Magtuwi du sigam kanda' pabayik, bo' siyoho' sigam uk si Isa, uk na, “Daa kaam
ma'-ma' ni sayi-sayi pasal itu bayi tahinang ma kaam.”
31 Suga' pakallo' peen duwangan itu minnihi', matanyag sigam pasal si Isa ma katilibut
lahat ian.

Aa umaw kaulian uk si Isa

32 Ma sabu peen isab paluwas duwangan ian, niya' na manga aa pay'an ni si Isa mo
dakayo' aa 'nsa' makabissala ma sabab siyōd uk sayitan.
33 Ubus peen uk si Isa bayi makallo' sayitan min baran aa itu, magtuwi iya makabissala.
Inu-inu manga aa may'an kamemon. Uk sigam, “'Nsa' niya' bayi tanda' tabi salaitu ma
kalohahan lahat Israil itu.”
34 Suga' halling manga aa Parisi, “In aa itu bayi kabuwanan barakat uk nakura' sayitan,
iya hangkan tapaluwas na manga sayitan.”

Maase' si Isa ma manga aa

35 Manjari talatag uk si Isa kamemon daira maka kalumaan ma jadjahan hi'. Bayi iya
mandu' ma diyōm manga langgal, bayi iya nganasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan.
Bayi kaulian na isab manga aa iya saki sigam maka kalammahan sigam kaginis-ginisan.
36 Pag'nda' na ma baanan aa ian, landu' iya maase' ma sigam, sabab ian sigam ma
diyōm kasusahan maka 'nsa' niya' nabang ma sigam. Sali' sigam sapantun bili-bili 'nsa'
niya' mag-ipat ma sigam.
37 Sakali uk si Isa ni manga mulid na, “Manga aa itu sali' dalil huma heka buwa' na.
Loha tana' na, suga' kulang aa mag-ani.
38 Hangkan kaam subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya dapu huma, bo' supaya iya noho'
manga aa mag-ani paitu.”

10

Mulid si Isa sangpu' maka duwa
(Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16)

1 Manjari linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya bo' iyampa sigam
biyuwanan kawasa maluwas sayitan min diyōm baran aa sampay makauli' saki maka
lamma kaginis-ginisan.
2 Iya na itu ōn sangpu' ka duwa bayi kawakilan uk si Isa: kaisa, si Simun iya iyōnan
isab si Petros, maka danakan na si Andariyas, bo' si Ya'kub maka danakan na si Yahiya,
manga anak si Sibidi.
3 Pasunu' si Pilip maka si Bartolome maka si Tomas, bo' si Matiyu iya bayi magkallo'
sukay ma parinta, bo' si Ya'kub iya anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu,
4 bo' si Simun aa pangangatu. Katapusan si Judas Iskariyut, iya nongan si Isa ni manga
banta na ma waktu labay minnihi'.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6)

5 In sangpu' ka duwa aa itu bayi piyanduan uk si Isa bo' iyampa siyoho' mangngan.
Salaitu panohoan na, “Daa kaam pahi' ni lahat manga aa 'nsa' bangsa Israil, atawa ni
kalumaan aa Samariya.
6 Suga' pahi' kaam ni manga aa bangsa Israil sadja. Sali' sigam hantang bili-bili lungay
min paglabayan.
7 Pahi' kaam magnasihat pasal pagparinta Tuhan song na takka.
8 Pakoweun bi sasuku saki. Pakallumun bi manga aa bayi matay, pakoweun bi sasuku
saki ipul, maka paluwasun bi manga sayitan min diyōm baran aa. Bayi kaam biyuwanan
kapatut min aku ma 'nsa' niya' bayad na, hangkan kaam subay nabang ma 'nsa' niya'
bayad na.
9 Daa kaam mo bulawan atawa pilak minsan manga pisita ma diyōm bulsa bi.
10 Daa kaam mo pangalōōnan kapanyapan atawa badju' pagsayinan bi, atawa
tawumpa' atawa tungkud. Sabab bang aa maghinang, wajib iya biyuwanan balanja'.
11 “Bang kaam takka ni dakayo' daira atawa ni kalumaan, pehahun bi aa may'an hap
kasuddahan na, bo' pabōtang kaam ma iya sataggōl 'nsa' le' kaam pakallo' min lahat ian
hi'.
12 Bang kaam pasōd ni dimay luma' aa, uk bi, ‘Bang peen kaam biyuwanan
kasannangan!’
13 Jari bang hap kasuddahan sigam ma luma' ian, katakkahan du sigam kasannangan
bayi pangamu' bi hi'. Suga' bang 'nsa' hap kasuddahan sigam, pabingun bi ni kaam
kasannangan hi'.
14 Bang ganta' niya' manga aa 'nsa' nagina kaam, atawa 'nsa' baya' pake ma kaam,
pakallo' kaam min luma' atawa min kalumaan ian. Paspasin bi dahu higbun na min
nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas min sigam.
15 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', kalandu' le'
bohat hukuman Tuhan ma manga aa ma lahat ian min bayi hukuman ni manga aa

ma daira Sodom maka daira Gomora, [iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma masa awwal hi'.]”

Pasal kabinsanaan song patakka
(Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17)

16 “Pake kaam,” uk si Isa. “Iyu kaam song papahi' ku ni diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun bili-bili pipahi' ni diyōman baanan ero' tawun, iya bingis tōōd. Hangkan subay kaam taga akkal, maka addat bi subay hatul.
17 Pahalli' kaam, sabab niya' ko' ian manga aa laat naggaw kaam, bo' kaam biyo ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam uk sigam ma diyōm langgal sigam.
18 Biyo du kaam ni alōpan manga gubnul maka manga sultan bo' kaam hiyukum ma sabab aku iya pamean bi. Iya hangkan kaam pitampal ni sigam, bo' supaya kaam makaba' lapal hap ni sigam, sampay ni manga bangsa saddi min Yahudi.
19 Jari bang kaam tasaggaw biyo ni sara' daa kaam magsusa bang ayi pamissala bi atawa bang salaingga uk bi halling. Biyuwanan du kaam lapal pamissala bi bang taabut waktu na.
20 Sabab 'nsa' baran bi iya halling ma waktu hi', suga' Nyawa 'Mma' bi Tuhan iya nabangan kaam missala.
21 “Ma waktu sosongun ian niya' du manga aa nukbalan danakan sigam ni sayi-sayi bo' piyatay. Niya' du isab manga 'mma' nukbalan anak sigam bo' piyatay. Manga anak isab manta du ma 'nggo'-mma' sigam, noho' isab subay piyatay.
22 Maka kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab aku iya pamean bi. Suga' sayi-sayi hōgōt iman na sampay ni katapusan, makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'.
23 Bang kaam ganta' binsana' ma lahat dakayo', lahi kaam ni lahat dakayo'. Baan ta na kaam, ma 'nsa' le' bayi talatag bi kalahatan Israil kamemon magnasihat, in aku Anak Manusiya' pabayik du ni kaam.
24 “'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. 'Nsa' niya' ata palangkaw min nakura' na.
25 Hangkan na in mulid subay magsukul bang makasali' ni guru na, maka in sosohoan subay magsukul bang makasali' isab ni nakura' na. Na, pagka aku nakura' bi iyōnan uk sigam si Belsebul, hati na nakura' sayitan, mangkin na in kaam sosohoan ku iyōnan laat du uk sigam.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Lukas 12.2-7)

26 “Daa kaam tiyāw ma manga manusiya'. Kamemon bayi limbungan tantu du piluwas. Kamemon bayi tiyawu' ma diyōm atay tantu pitau du.
27 Ayi-ayi pama' ku kaam ma diyōm kalindōman, bain bi ma kasawahan. Maka ayi-ayi bayi take bi ma 'nsa' niya' saddi makake iya, patanyagun bi ni manga aa kamemon iya 'nsa' bayi makake.
28 Daa kaam tiyāw ma aa iya makapatay baran bi, sabab 'nsa' taabut nyawa bi. Hap le' bang Tuhan iya katāwan bi, sabab in iya taga kawasa makatiksa' baran bi sampay nyawa bi ma diyōm nalka'.
29 Pikilun bi manuk-manuk diki' iyu, taballi ta duwa maka pisita, suga' minsan deyo' halga' na 'nsa' niya' minsan dakayo' manuk-manuk diki' hug ni tana' bang 'nsa' min kabayaan 'Mma' bi Tuhan.
30 Iya lagi' kaam. Minsan buun bi iyu, taitung du uk Tuhan bang pila lamba heka na.
31 Hangkan daa na kaam tiyāw, sabab halgaan le' kaam min baanan manga manuk-manuk iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Lukas 12.8-9)

32 “Sayi-sayi magsabannal ma alōpan kahekahan aa in aku pamean na, ma' du aku ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga', in aa ian palsukuan ku du.
33 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan in aku 'nsa' pamean na, payiluhan ku du isab aa ian ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga'.”

Si Isa pagsaggaan aa
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

34 “Daa kaam magpikil in maksud ku paitu ni dunya supaya aku mo kasannangan sabab aku makalingōg ma manusiya'. In maksud ku paitu bo' aku tahinang pagsaggaan manga manusiya'.

35 Bayi aku paitu mapagsagga' manusiya' dakayo' pa dakayo'. Anak lalla magsagga'
maka 'mma' na, anak danda maka ina' na, ayuhan danda maka matoa na danda.
36 Iya tahinang banta aa tōōd, iya na manga sehe' na magdaluma'.
37 “Bang aa lasahan 'mma' na maka ina' na labi min aku, 'nsa' iya wajib mulid ku.
Damikkiyan na isab bang aa lasahan anak na lalla-danda labi min aku, 'nsa' iya manjari
mulid ku.
38 Sayi-sayi baya' mean aku subay iya makatanggung hag na pamapatayan iya, hati
na subay piglilla' uk na kabinsanaan na sampay ni kamatay na. Bang hati 'nsa', 'nsa' iya
manjari mulid ku.
39 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, 'nsa' du niya' kallum na taptap. Suga' sayi-sayi
'nsa' 'llōgan ginhawa baran na, bo' lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du iya
kallum kakkal.”

Tungbas min Tuhan
(Markus 9.41)

40 “Sayi-sayi nayima' kaam, aku du iya tiyayima' uk sigam, sampay Tuhan iya bayi
mapaitu aku ni dunya.
41 Sasuku nayima' sosohoan Tuhan ma sabab lapal Tuhan iya pamissala na, niya'
du palsukuan na ma ayi-ayi iya panungbas uk Tuhan ma aa magpalatun lapal na hi'.
Damikkiyan na, sasuku nayima' aa adil ma sabab kaadil na, niya' du palsukuan na ma
ayi-ayi panungbas uk Tuhan ma aa adil hi'.
42 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwan minsan laa dakayo' sawan bohe' haggut ma
dakayo' bean ku deyo' tōōd, ma sabab aku iya pamean na, tantu aa ian tiyungbasan
kahapan.”

11

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Lukas 7.18-35)

1 Ubus peen uk si Isa bayi noho' ma mulid na sangpu' ka duwa ian, pakallo' iya
minnihi'. Pahi' iya ni manga kalumaan sikōt may'an, magpandu' maka magnasihat
mahi'.
2 Na, si Yahiya Magpapandi bayi tajil asal. Pagtake si Yahiya pasal kahinangan si
Almasi, siyoho' uk na manga mulid na kasehean pahi' ni si Isa niyaw.
3 Pagmay'an peen, uk sigam ni si Isa, “Bain kono' kami. Kau baha' iya pigbissala uk si
Yahiya subay paitu ni dunya? Atawa niya' le' saddi iyagaran?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Pabing kaam pahi'. Bain bi si Yahiya pasal ayi-ayi take bi
maka ayi-ayi tanda' bi itu.
5 Manga aa bayi buta makanda' na, aa bayi pengka' makalangngan na tōōd, aa bayi
ipul tapalanu' kuwit na, aa bayi bisu makake na, maka aa bayi matay tapakallum na
pabing. Sampay manga aa miskin pignasihatan na lapal hap.
6 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa pikilan na ma aku.”
7 Sasang peen manga mulid si Yahiya ian pakallo' minnihi', missala si Isa ni pagtipunan
aa ian pasal si Yahiya. Uk na, “Ayi baha' bayi peha bi, bayi waktu kaam pahi' ni si
Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian? Kabayaan bi baha' nganda' dakayo'
aa magpinda-pinda pikilan na sali' sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk
baliyu?
8 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa magsammek badju' halgaan?
Marayi' 'nsa', sabab bang aa magsammek salaihi', ian du pabōtangan na ma diyōm luma'
sultan.
9 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo' nabi baha'? Aho', nabi du,
suga' iya bayi tanda' bi ian langkaw le' min manga nabi kamemon.
10 Sabab pasal si Yahiya itu in bayi bissala Tuhan bayi tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na, ‘Tiya' sosohoan ku. Papahi' ku iya parahu min kau bo' supaya iya magpaayad
palabayan nu.’
11 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “pasal si Yahiya Magpapandi itu: 'nsa' du niya' bangsa
paliyu le' min iya basta ma diyōm bangsa manusiya'. Suga' sayi-sayi tabe' ma diyōman
pagparintahan Tuhan, minsan salaingga kareyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si
Yahiya.
12 Min waktu nagna' si Yahiya magnasihat sampay ni buttihi', niya' manga aa nagga'
ma lapal pasal pagparinta Tuhan maka liyāng uk sigam manga aa baya' me' ma pandu'
hi'.

13 In pagparintahan Tuhan itu bayi pilatun uk si Musa ma diyōm sara' na, maka bayi
pigpalatun na peen uk manga kanabi-nabihan kamemon sampay taabut waktu kalahil
si Yahiya.
14 Bayi na pima' ian in si Nabi Eliyas subay du paitu ni dunya itu pabayik. Na, bang
kaam baya' magkahagad ma bayi pagpalatun manga nabi hi', si Eliyas itu iya na ko' si
Yahiya.
15 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.

16 “Manjari,” uk si Isa, “ayi pamaralilan ku manga aa ma waktu itu? Sali' sigam
hantang onde'-onde' magtingkoan ma halaman tabu'. Ngalingan manga onde' min
dambiya' ni kasehean sigam.
17 Uk na hi', ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam suga' 'nsa' du kaam ngiluk.
Bayi kami ngaluguan kaam suga' kaam iyu 'nsa' me'-me' magtangis.’
18 Manga aa ma waktu itu hi',” uk si Isa, “sali' sapantun onde' hi', 'nsa' tasulut.
Bayi paitu si Yahiya, aa magpupuwasa. 'Nsa' nginum ayi-ayi inuman makalango. Jari
pihallingan iya uk aa kamemon in iya kono' siyōd uk sayitan!
19 Puwas hi' in aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan maka mag-inum. Magtuwi
aku pihallingan uk aa kamemon. Uk sigam, ‘He! 'Ndaun bi aa itu, lagak na! Iya du
aa panginginum! Magbagay iya maka aa magkallo' sukay parinta, sampay aa baldusa
kasehean!’ Suga',” uk si Isa, “tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau na asal
tawwa'.”

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad
(Lukas 10.13-15)

20 Puwas na hi' nagna' si Isa magbandaan manga aa ma diyōm manga lahat bayi
pangahinangan na kahekahan hinang na kainu-inuhan aa. Iya hangkan biyandaan uk
na manga aa hi' sabab 'nsa' bayi pataikut min karusahan sigam.
21 Uk si Isa, “Allā, kaam manga aa Korasin maka aa Betsaida, makaase'-ase' tōōd iya
pamakadal ma kaam! Heka hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam suga' 'nsa' bayi
asip bi. Daira Tira maka daira Sidun, bang bayi pindaan manga hinang ku makainu-inu
hi', tantu manga aa may'an bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam bayi magsammek
karut, manga magbusugan di sigam abu, tanda' pagsusun sigam.
22 Baan ta na kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le' hukuman iya
pitakka ni kaam min bayi hukuman ma manga aa daira Tira maka daira Sidun ma
masa awwal hi'.
23 Kaam isab aa Kapirnaum,” uk si Isa, “iyu kaam magbantug-bantug di bi in kaam
pilangkaw sampay ni sulga'! Suga' duwal nalka' iya pasampayan bi! In manga hinang
makainu-inu bayi pindaan ni kaam, bang bayi pindaan ni manga aa Sodom, tantu bayi
masi daira sigam ian sampay ni kabuttihian.
24 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum, bohat le' hukuman iya pitakka ni
kaam min hukuman bayi pitakka ni manga aa Sodom ma masa awwal hi'.”

Pahalihan manga aa kabohatan
(Lukas 10.21-22)

25 Manjari itu, ma waktu ian, missala si Isa ni Tuhan. Uk na, “O 'Mma', kau iya
makapagbaya' ma ayi-ayi ma langit maka ma dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau sabab
in bayi limbungan nu min aa taga pangadji' sampay min aa lōm tau na, pihati uk nu ni
aa kulang tau na.
26 Aho', 'Mma', min kōg nu maka baya' nu hangkan salaihi'.”

27 Manjari halling si Isa ni manga aa ian, “Bayi na pingandōl ayi-ayi kamemon ma
aku uk 'Mma' ku. 'Nsa' niya' makatauhan aku, duwal 'Mma' ku hi'. Damikkiyan na, 'nsa'
niya' makatauhan iya, duwal aku anak na, sampay isab sasuku tapene' ku subay pahati
ku.

28 “Me' kaam kono' ma aku, sasuku kaam miyale' maka kabohatan, bo' kaam buwanan
ku pahalihan.
29 Tayimaun bi pandu' iya pamatanggung ku ma kaam, bo' nganad kaam min
aku sabab hantap asal aku, maka deyo' pangatayan ku. Minnitu kaam makatawwa'
kahayangan ma nyawa bi.
30 Sabab luhay iya pamahinang ku kaam, maka pandu' iya pamatanggung ku kaam
lampung du.”

12

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5)

1 'Nsa' taggōl minnihi' hi' si Isa maka manga mulid na mangngan palabay min tangnga'
huma bayi tiyanōman tirigu pasalta' ma 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan bang
ma agama Yahudi. Jari itu, pagka giyōtas manga mulid na ian, bayi sigam musu' buwa'
tirigu bo' iyampa kiyakan isi na.
2 Pag'nda' manga Parisi ma bayi tahinang uk manga mulid itu, halling sigam ni si Isa,
"'Ndaun ba manga mulid nu iyu. Ngalanggal sara' ma agama tabi hinang sigam salaihi'
sabu ma 'llaw paghali ni Tuhan."
3 Nambung si Isa, uk na, "Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi bayi tahinang uk si Daud
ma masa awwal hi', waktu bayi kagōtas sigam maka manga aa na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan bo' iyampa killo' uk na
manga tinapay iya pangungsud ni Tuhan hi'. Pigkakan uk sigam tinapay ian minsan
sigam ngalanggal sara', sabab manga kaimaman sadja patut mangan tinapay bayi
iyungsuran ian.
5 'Nsa' isab bayi tabassa bi baha' ma diyōm kitab Tawrat pasal manga imam iya
maghinang ma diyōm langgal pagkulbanan sampay ma 'llaw paghali ni Tuhan? Minsan
sigam makalanggal sara' agama 'nsa' du sigam bayi magdusa.
6 Baan ta kaam, niya' maitu taga kapatut mehe min langgal pagkulbanan ian.
7 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ''Nsa' halgaan ma aku iya pangungsud
bi ma aku pagkulban. Suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi bi.'
Bang bayi tahati bi pandu' itu tōōd, 'nsa' du kaam bayi mabōtang hukuman ni manga
aa iya 'nsa' bayi magdusa.
8 Sabab aku, Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw
paghali ni Tuhan."

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11)

9 Manjari pakallo' si Isa minnihi' ni lahat dakayo', bo' iya pasōd ni diyōm langgal sigam.
10 Niya' ma diyōm langgal ian aa komay dambiya' tangan na, maka niya' isab manga
aa baya' meha dusa ma si Isa supaya iya tatuntutan. Tiyaw iya uk sigam. Uk sigam,
"Ngalanggal sara' agama tabi baha' bang kita makowe' aa saki ma 'llaw paghali ni
Tuhan?"
11 Nambung si Isa, uk na, "Ayi hinang bi bang niya' sawupama dakayo' bili-bili bi hug
ni diyōm lowang ma waktu 'llaw paghali? 'Nsa' kallo' bi baha' hayōp ian, piluwas min
diyōm lowang?
12 Suga' in kita bangsa manusiya' labi halga' le' min bili-bili. Hangkan patut du bang
kita maghinang kahapan ma 'llaw paghali ni Tuhan."
13 Sakali halling si Isa ni aa komay tangan na ian, uk na, "Pahannatun tangan nu iyu."
Na, pihannat uk na. Magtuwi kaulian tangan na sali' na ni dambiya' na.
14 Suga' paluwas manga Parisi min diyōm langgal ian bo' iyampa sigam mag-isun bang
salaingga uk sigam mapatay ma si Isa.

Si Isa sosohoan Tuhan

15 Pagkasayu si Isa ihi' pag-isunan manga Parisi hi' mantahan iya, pakallo' iya min
lahat ian hi'. Heka aa bayi paturul ma iya. Sasuku aa magsakihan bayi kaulian uk na
kamemon.
16 Bayi sigam biyandaan uk na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni pagkahi sigam pasal iya.
17 In hinang na ian magtawwa' ma palman bayi pigpalatun uk Tuhan, iya tasulat uk
si Nabi Isaya.
18 Uk na,
"Tiya' sosohoan ku bayi pene' ku,
Kalasahan ku iya, landu' aku kasulutan ma iya.
Pahōp ku ni iya Nyawa ku.
Bo' iya iya magmahalayak ni sabarang bangsa pasal hukuman ku bōntōl.
19 'Nsa' du iya nganjawab, 'nsa' isab nuwalak.
'Nsa' iya matanōg suwara na ma paglabayan aa.
20 Maase' du iya ma sasuku lamma pangandōl na.
Tiyabang uk na du sasuku 'nsa' niya' hōwat-hōwat na.
Magpatanyag iya sampay tapatangge na kabōntōlan hukuman Tuhan,
21 Bo' iya iya pangahōwatan bangsa manusiya' kamemon."

Si Isa maka si Belsebul
(Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23)

22 Sakali niya' bayi biyo ni si Isa dakayo' aa buta maka umaw isab, sabab bayi siyōd
uk sayitan. Kaulian aa itu uk si Isa, jari makabissala maka makanda' na iya.
23 Inu-inu tōōd manga aa bayi may'an. Uk sigam, “Iya itu baha' tubu' si Sultan Daud
dakayo'-kayo'?”
24 Pagtake halling ian uk manga Parisi, uk sigam, “Iya hangkan aa itu makapaluwas
sayitan min diyōm baran aa sabab niya' kawasa bayi pamuwan ni iya uk si Belsebul,
iya pagnakuraan manga sayitan.”
25 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikilan uk sigam, hangkan uk na ma sigam,
“Bang sawupama niya' aa ma diyōm pagsultanan magkuntara maka kasehean na bo'
magbono' sali'-sali', 'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na bang niya' aa
magdalahat atawa magdaluma', bo' pabutas kasehean magsagga' ma kasehean sigam,
'nsa' taggōl bo' sigam magkawukanat.
26 Hangkan ko', bang nakura' sayitan iya maluwas manga pagkahi na sayitan min
diyōm baran aa, hati na, 'nsa' taggōl magsagga' sigam bo' magkaat kōsōg kawasa na.
27 Uk bi in aku itu makapaluwas sayitan ma sabab niya' kawasa bayi pamuwan ma
aku uk si Belsebul, nakura' sayitan. Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid
bi kawasa, iya hangkan sigam isab makapaluwas sayitan? In mulid bi iya magpanda'
kasaan pamikil bi.
28 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab kawasa ku deyo'
bayi min Nyawa Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in Tuhan tiya' na magparinta ma
kaam.
29 “Nakura' sayitan ian sali' dalil aa gaōs. Luma' na 'nsa' du tasōd, pangalta' na 'nsa'
kalangpasan. Duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu bo' iyampa kalangpasan diyōm
luma' na.
30 “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku,” uk si Isa, “iya du nagga' ma aku du. Maka sayi-sayi
'nsa' nabangan aku magtipun manga suku' ku, makawukanat du iya.
31 Hangkan kaam baan ku, sayi-sayi kaam ngandusa maka ngahalling pangkal tudju
ni Tuhan, taampun du kaam. Suga' sayi-sayi ngahalling pangkal ni Nyawa Sutsi, 'nsa'
niya' kaampunan na.
32 Sayi-sayi ngahalling laat ma aku, Anak Manusiya', makajari iya iyampunan dusa
na. Suga' sayi-sayi ngahallingan pangkal ma Nyawa Sutsi, 'nsa' tōōd iyampun dusa na
hi', minsan ma waktu itu, minsan ni kasaumulan.”

Kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-45)

33 “Bang sawupama kayu hap,” uk si Isa, “hap du buwa' na. Damikkiyan na isab bang
kayu laat, buwa' na 'nsa' hap. Sabab kitauhan asal kayu min buwa' na.
34 Kaam pangangakkal! 'Nsa' kaam makabissala hap sabab laat diyōm atay bi. Ayi-ayi
bayi ma diyōm atay manusiya', gana-gana paluwas min bo' na.
35 Bang aa hap, hap du isab kawul-piil na sabab luwas du min kahapan na iya bayi
tiyawu' na ma diyōm atay na. Suga' bang aa laat, laat du isab kawul-piil na sabab luwas
du min kalaatan bayi tiyawu' na ma diyōm atay na.
36 “Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', in aa kamemon
subay ma'-ma' pasal bissala kamemon bayi tapahalling na, iya 'nsa' niya' kapusan na.
37 Sabab min pamissala na iya sababan na hangkan aa hiyukum, bang iyampun atawa
binsana'.”

Manga guru maka manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32)

38 Manjari niya' manga guru ma sara' agama maka manga Parisi bayi may'an. Uk
sigam ni si Isa, “Tuwan Guru, baya' kami nganda' dakayo' paltandaan min barakat nu.”
39 Suga' nambung si Isa, uk na, “In manga aa ma waktu itu, dusahan tōōd, 'nsa' tōōd
baya' magtaat ni Tuhan. Kaam iyu mikipanda' paltandaan pangilahan kawasa ku. Suga'
'nsa' niya' paltandaan pandaan ku ni kaam, duwal iya paltandaan bayi min si Nabi Yunus
ma masa awwal hi'.
40 Sabab si Yunus hi' bayi tallu 'llaw tallu bahangi ma diyōm tungul sattuwa deyawut.
Damikkiyan na aku, Anak Manusiya', tallu 'llaw tallu bahangi du aku ma diyōm liyang
ma sosongun.
41 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', magtanggehan du manga
aa bayi ma daira Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam du naksian kaam in kaam taga

dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si Yunus, magtuwi pinda min dusa sigam. Baan
ta kaam, tiya' na dakayo' aa labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya asip bi.
42 Bang taabut isab 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' niya' du nangge ma hi'
dakayo' pangian bayi min lahat Seba ma masa awwal hi'. Naksi' du iya in kaam bayi
magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut naksi', sabab bayi iya paitu min lahat na
ni katahan supaya iya kake ma bissala si Sultan Sulayman iya bayi lōm tōōd pangatau
na hi'. Baan ta kaam, ma buttihi' niya' maitu ma kaam pasong le' pangatau na min bayi
tau si Sultan Sulayman, suga' 'nsa' du iya asip bi."

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Lukas 11.24-26)

43 "Na, bang takdil ni sayitan," uk si Isa, "bang niya' sayitan paluwas min baran aa,
liyunsul uk na lahat 'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan na. Jari bang 'nsa' niya' tapeha
na,
44 halling uk sayitan ian ni baran na, uk na, 'Gam na aku pabing ni diyōm baran aa
bayi pabōtangan ku tagna' hi'.' Pagbing peen, tanda' na 'nsa' le' niya' pabōtang may'an,
maka hi' bayi siyapuhan maka mimmōs.
45 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi le' laat sigam min iya, bo'
pasōd sigam kamemon ni diyōm baran aa, pabōtang may'an. Jari in aa ian kalandu'
tōōd laat kahalan na damuwi min bayi dahu. Salaihi' isab ma manga aa baldusa iya
'llum ma waktu itu."

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21)

46 Na, ma sabu si Isa masi mandu' ni manga aa ian, bayi takka pay'an ina' na maka
manga danakan na lalla. May'an sigam ngagad ma luwasan, bo' baya' magbissala maka
iya.
47 Jari niya' dakayo' aa ma'-ma' ma si Isa. Uk na, "'Ndaun Tuwan, ian na ina' nu maka
manga danakan nu ngagad ma luwasan. Baya' magbissala maka kau."
48 Nambung si Isa, uk na, "Sayi baha' kainaan ku maka manga danakan ku?"
49 Jari tiyo' uk si Isa tudju ni manga mulid na. Uk na, "Iya na ko' itu kainaan ku maka
dawuranakan ku.
50 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan 'Mma' ku ma sulga', iya na ko' ian manga
danakan ku lalla-danda, maka kainaan ku."

13

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Ma 'llaw hi' paluwas si Isa min luma' bo' iya pahi' ni bihing danaw ningko' ma hi'
magpandu'.
2 Heka aa bayi patipun ni iya, heka kalandu'. Hangkan iya pariyata' ningko' ma
bayanan bayi parunggu' ma hi'. Bo' baanan aa ian magtanggehan ma bihing parian
hi'.
3 Heka pamandu' si Isa ma manga aa ian, pandu' pamaralilan.
Uk na, "Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk. Sakali pay'an manga
manuk-manuk nōtōk bigi ian.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan, datti' tana' na. Bigi ian lakkas patomo'
sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' paluwas peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian sampay lanōs, sabab 'nsa' lōm
gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan. Pagpasuwig tiyanōm ian,
makasubud peen sōmpōt ian, magtuwi kasimbōlan tiyanōm ian.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap, pasong-song magbuwa' hap. Niya' poon
kasehean muwan buwa' landu' tōōd heka na, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka
niya' isab kasehean sarang-sarang heka na.
9 "Na," uk si Isa, "sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."

Iya poon na hangkan si Isa maralil
(Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10)

10 Manjari pahi' ni si Isa manga mulid na. Tiyaw iya, uk sigam, "Angay kau
magparalilan bang kau manduan manga aa itu?"

11 Sambung si Isa, “Kaam iyu kabuwanan pangatauhan bo' supaya tahati bi pasal
kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' bayi patau na ni manusiya' kasehean.
Suga' manga aa kasehean 'nsa' kabuwanan pangatau pasal ian hi'.
12 Sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' panghati na sampay maglabi-labi. Suga'
sayi-sayi 'nsa' niya' panghati na bo' peen pangannal na niya' tau na datti', killoan du ihi'
min iya.
13 Iya na itu poon sabab na hangkan aku magparalilan ma manga aa itu: sabab nganda'
du sigam suga' 'nsa' tanda' uk sigam. Pake isab sigam suga' 'nsa' take tōōd uk sigam maka
'nsa' tahati.
14 Pagsalaihi' magtawwa' addat sigam maka iya bayi pigpalatun uk si Isaya. Uk na,
‘Asal du kaam kake, suga' 'nsa' niya' tahati bi.
Asal du kaam kanda', suga' 'nsa' niya' tanda' bi.
15 Sabab manga aa itu, 'nsa' niya' pasōd ni diyōm pikilan sigam,
Tainga sigam bayi tiyaplōkan,
Mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam,
Bayi du isab tahati uk diyōm pikilan sigam.
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni aku, uk Tuhan,
Bo' iyampun uk ku dusa sigam.’
16 “Suga' kaam iyu,” uk si Isa ni manga mulid na, “mehe du kahapan bi, sabab iya
tanda' bi, maka iya take bi tahati bi du.
17 Baan ta kaam tōōd, heka manga nabi maka aa suku' Tuhan ma masa awwal hi'
bayi baya' tōōd nganda' ma tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tasabu uk sigam. Baya' tōōd
sigam pake ma take bi itu, suga' 'nsa' taabut uk sigam.”

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15)

18 “Na,” uk si Isa, “pake kaam tōōd bo' tahati bi kissa pasal aa bayi magsabōran bigi
hi'.
19 Manga bigi bayi pakpak ma daddōk ian paralilan aa bayi makake pasal kapagparinta
Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam. Jari pay'an ni sigam sayitan patilaatun ngandagtu'
lapal bayi tiyanōm uk Tuhan ma diyōm atay.
20 Manga bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan, paralilan aa bayi makake ma palman
Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lapal palman hi'.
21 Suga' palman Tuhan hi' 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. 'Nsa'
natas pag-iman sigam. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk pagkahi sigam
ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam.
22 Manga bigi bayi pakpak ni diyōm sōmpōt itingan hi' paralilan aa bang ngasip ma
palman Tuhan. Suga' pag-asip peen, magtuwi limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm
dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam pangalta' sigam. Hangkan na palman Tuhan,
iya bayi take uk sigam, sali' dalil tiyanōm kasimbōlan 'nsa' muwan buwa'.
23 Na, manga bigi bayi siyabōran ma diyōm tana' hap hi', paralilan manga aa bang
ngasip ma palman Tuhan maka makahati tōōd. Magtuwi palman ian sali' dalil tiyanōm,
muwan buwa' ma diyōm atay sigam. Kasehean heka tōōd buwa' na, kasehean isab heka,
maka kasehean sarang-sarang.”

Paralilan pasal sōmpōt

24 Manjari magparalilan na isab si Isa pabayik. Uk na, “In kapagparinta Tuhan ma
manusiya' sali' dalil aa nabōran bigi hap ma tana' na.
25 Manjari itu ma waktu sangōm, sabu peen magtuwihan aa kamemon, niya' banta aa
dapu huma ian pay'an nabōran bigi sōmpōt ma bayi panabōran bigi hap. Puwas na hi'
pakallo' banta hi'.
26 Na, tomo' peen tiyanōm hap ian sampay nagna' na magbuwa', tanda' isab
kasōmpōtan.
27 Manjari pay'an manga tindōg ni aa dapu huma. Uk sigam, ‘Tuwan, hap du bigi bayi
sabōran nu ma tana' nu. Minningga baha' kasōmpōtan ian?’
28 Nambung in aa dapu huma, uk na, ‘Niya' banta bayi makahinang hi'.’ Uk manga
tindōg, ‘Baya' kau baha' bang kami ngalarutan manga sōmpōt ian?’
29 ‘Daa,’ uk na, ‘sabab bang larutan bi sōmpōt, kalu me' larut manga batang hap.
30 Sarin bi na magbe' magtomo' sampay taabut waktu pag-ani. Jari bang taabut na
waktu pag-ani, salaitu du panoho' ku ma aa mag-ani ian. Uk ku, larutin bi manga

sōmpōt ian dahu. Pakkōsun bi bo' iyampa tiyutung. Puwas na hi' anihun bi buwa' min bayi tiyanōm iyu bo' tawuun bi ni diyōm bodega ku.' "

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19)

31 Puwas na hi' magparalilan si Isa pabayik. Uk na, "In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki', iya tiyanōm uk aa ma tana' na.
32 Bigi itu nahut min bigi kamemon, suga' bang tomo' na palabi ehe na min tiyanōm kamemon. Manjari kayu na, bo' patapu' pay'an manga manuk-manuk ngahinang pugaran ma senga na."

Paralilan pasal pasulig
(Markus 4.33-34; Lukas 13.20-21)

33 Magparalilan le' iya saddi. Uk na, "Iya kapagparinta Tuhan sali' dalil pasulig iya giyuna uk danda pilamud ni tirigu heka, manga duwampu' maka lima kilu. Puwas na hi' iyaddun uk na, gana-gana pasulig kamemon na."
34 Kahaba'-haba' si Isa magpandu' ma kahekahan aa, magparalilan sadja iya. 'Nsa' iya missala ma sigam bang 'nsa' paralilan iya pamissala na.
35 Minnihi' niya' magtawwa' ma bayi tasulat uk dakayo' nabi, iya uk na,
"Bang aku mandu' ma sigam subay bissala pamaralilan.
Baan ku sigam pasal ayi-ayi 'nsa' bayi kitauhan sataggōl min tagna' pamapanjari dunya."

Pihati uk si Isa paralilan na pasal sōmpōt

36 Puwas na hi' imbanan uk si Isa kahekahan aa ian bo' pasōd ni diyōm luma'. Pay'an ni iya manga mulid na. Uk sigam, "Pahatihun kono' kami paralilan pasal sōmpōt ian."
37 Nambung si Isa, uk na, "Bang diyalil aa bayi nabōran bigi hap ian, iya na aku, Anak Manusiya'.
38 Tana' ian, iya na dunya itu. Bigi hap ian, iya na manga aa me' piyarinta uk Tuhan. Kasōmpōtan ian, iya na manga aa me' ma nakura' sayitan, iya patilaatun.
39 Banta bayi nabōran bigi sōmpōt ian, iya na nakura' sayitan. Iya waktu kapag-ani, iya na 'llaw pangiyamat dunya. Iya aa mag-ani ian, iya na manga malaikat.
40 Bang takdil ni kasōmpōtan iya tipun ian bo' iyampa tiyutung, salaihi' du isab pakaradjaan na bang taabut na 'llaw kiyamat.
41 Aku Anak Manusiya', soho' ku du manga malaikat ku paitu ni dunya magtipun manga aa dusahan, sasuku bayi mo pagkahi na ngandusa maka sasuku bayi maghinang kalaatan.
42 Tatipun peen, liyarukan sigam ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam magtallik manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min kapagsusun sigam.
43 Suga' manga aa suku' Tuhan magsahaya du, sali' mata 'llaw, bang ma diyōm pagparintahan 'Mma' sigam Tuhan. Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."

Paralilan pasal alta' bayi tiyapukan

44 Magparalilan isab si Isa, uk na, "In kapagparinta Tuhan ma manga aa na sali' dalil alta' bayi katapukan ma diyōm tana'. Sakali niya' aa bayi makatawwa' iya. Pagtawwa' na itu, magtuwi tambunan na pabayik. Landu' iya kiyōgan, hangkan iya pahi' ngandagang ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi uk na tana', iya bayi tatawwa' na alta' hi'."

Paralilan pasal mussa'

45 "Salaitu isab kapagparinta Tuhan," uk si Isa. "Sali' dalil aa maglilitu bang meha manga mussa' hap.
46 Bang iya ganta' makatawwa' dakayo' mussa' halgaan tōōd, piballihan uk na ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi uk na mussa' hi'."

Paralilan pasal pōkōt

47 "Salaitu isab kapagparinta Tuhan ma manusiya'," uk si Isa. "Sali' dalil pōkōt hiyug ni diyōm tahik, siyōd uk ginis-ginisan daying.
48 Panno' peen pōkōt hi', na giyuyud uk manga aa magdaraying ian tudju ni daplakan. Ningko' sigam may'an bo' pigsaddi baanan daying ian. Ingga hap liyōōn uk sigam ni diyōm ambung, ingga 'nsa' tapagguna timanan.
49 Salaihi' du isab bang kiyamat na dunya itu. Paluwas manga malaikat bo' pigsaddi uk sigam manusiya' hap maka laat.
50 Iya malaat liyarukan du ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam magtallik, manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min pagsusun sigam."

Pandu' bahu maka pandu' bayi tagna'

51 Tiyaw uk si Isa manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha' kamemon bayi pamissala
ku ma kaam hi'?”
“Aho',” uk sambung sigam.
52 “Na,” uk si Isa, “bang niya' guru ma sara' agama me' ma kapagparinta Tuhan, sali'
iya dalil aa dayahan taga luma'. Heka asal alta' na bahu maka daan, hati na pangatau
na pasal pandu' tagna' sampay pandu' bahu.”

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30)

53 Pag-ubus si Isa bayi magparalilan itu, pakallo' iya min lahat ian,
54 bo' iyampa mowe' ni kalumaan iya asal lahat na. Manduan iya manga aa may'an ma
diyōm langgal sigam. Inu-inu sigam ma pamandu' na. Uk sigam, “Oy! Minningga baha'
pangalloan na pangatau na, maka barakat na iya pangahinang na manga kahinangan
makainu-inu hi'?
55 Bang kami 'nsa' sā', iya na itu anak karpentero. Ina' na si Mariyam. Manga danakan
na di si Ya'kub, si Yusup, si Judas maka si Simun.
56 Maka manga danakan na danda, tiya' na isab ma lungan ta itu. Minningga baha'
pangalloan na tau na itu?”
57 Hangkan na si Isa kipaddian atay uk manga aa ian.
Sakali halling si Isa ni sigam. “In nabi,” uk na, “pig-addatan asal ma sabarang lahat.
Iya sadja 'nsa' mag-addat ma iya bang aa ma lahat na asal maka manga aa magdaluma'
maka iya.”
58 Jari kulang du hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa ma lahat na sabab aa
ian 'nsa' mangandōl ma iya.

14

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Markus 6.14-29; Lukas 9.7-9)

1 Ma waktu hi' si sultan Herod bayi magbaya' ma lahat Jalil. Manjari itu makake iya
pasal kahinangan si Isa,
2 bo' halling iya ni manga sasohoan na, uk na, “Aa ian, iya na iya tōōd si Yahiya
Magpapandi pikallum na pabing min kamatay na. Hangkan ko' tahinang na manga
hinang makainu-inu ian.”
3-4 Hangkan salaihi' halling si Herod, sabab iya iya bayi magpanohoan mapatay si
Yahiya. Salaitu bayi kahalan na: si Sultan Herod itu bayi magkabaya' maka ipal na
si Herodiyas, handa siyay na si Pilip. Bo' si Pilip iya masi le' 'llum. Sakali daran si
Herod biyandaan uk si Yahiya. Uk na, “'Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa
danakan nu! Dusahan kau!” Hangkan na si Yahiya bayi siyoho' siyaggaw uk sultan,
siyoho' iyekang-ekangan bo' iyampa pisōd liyōōn ni diyōm jil.
5 Baya' si Herod mapatay si Yahiya suga' tiyāw iya ma kahekahan aa, sabab
magkahagad sigam in si Yahiya nabi du.
6 Jari niya' dakayo' 'llaw magjamu si Sultan Herod ma manga aa, panabu 'llaw kapag-
anak ma iya. Na, ngiluk anak si Herodiyas budjang ma panganda' pagjamuhan bo'
kasulutan tōōd si Herod ma pangiluk na,
7 hangkan panganjanjian na budjang ian. Uk na, “Janjian ta kau. Ayi-ayi amu' nu ni
aku pamuwan ku du tōōd.”
8 Na, in budjang ian bayi kapitnahan asal uk ina' na hangkan uk na ni sultan,
“Pamuwanun kono' aku kok si Yahiya Magpapandi buttihi', pibōtang ma diyata' talam.”
9 Landu' tōōd susa sultan ian, suga' 'nsa' kapindahan bayi panganjanji' na ma alōpan
manga aa luruk hi', hangkan soho' na subay diyulan budjang ma bayi amu' na hi'.
10 Jari magpanohoan si Herod subay piyonggolan kok si Yahiya ma diyōm jil.
11 Puwas na hi' pibōtang kok na ma diyata' talam bo' iyampa biyo ni budjang. Bo' biyo
uk budjang ian ni ina' na.
12 Sakali pay'an manga mulid si Yahiya ngallo' patay na kiyubul. Puwas na hi' pahi'
sigam ni si Isa ma'-ma' ma iya.

Pamakan si Isa ma manga aa lima ngibu
(Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

13 Na, take peen uk si Isa ma pasal ian hi', pakallo' iya minnihi' musay ni lahat 'nsa'
mag-aa, iya didi na sadja. Kitauhan peen kamahian na uk baanan aa, maglangngan
sigam min manga kalumaan sigam bo' paturul ma iya, maklay min bihing susulan.

14 Pagduwai peen si Isa min bayanan na, tanda' na manga aa ian landu' tōōd heka.
Sakali takkahan iya ase' ma sigam, maka kaulian uk na sasuku taga saki.
15 Pagka song kohap na, pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, “Song sangōm na,
maka tiya' kitabi ma lahat 'nsa' niya' kalumaan na. Sohoun kono' manga aa itu pahi' ni
manga kalumaan may'an bo' sigam makaballihan di sigam kiyakan.”
16 Nambung si Isa, uk na, “Minsan sigam 'nsa' pakallo' minnitu. Kaam na iya makan
sigam.”
17 Uk manga mulid na, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du daying!”
18 “Na,” uk si Isa, “bohun bi paitu.”
19 Manjari siyoho' baanan aa ian uk si Isa magtingkoan ma kaparangan. Puwas na hi'
killo' uk na lima tinapay maka duwa daying-daying bo' iyampa iya pahangad tudju ni
langit magsukul ni Tuhan. Pighopo'-hopo' uk na tinapay bo' iyampa siyongan uk na ni
manga mulid na, bo' tiyōpōd-tōpōran uk sigam manga aa ian.
20 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus sigam mangan,
tipun kapin kiyakan ian uk manga mulid na, niya' sangpu' ka duwa ambung mehe
panno'.
21 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu lalla. Saddi danda maka
onde'-onde'.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Markus 6.45-52; Yahiya 6.15-21)

22 Puwas na hi' siyoho' uk si Isa manga mulid na pariyata' ni bayanan. Pirahu sigam
min iya tudju ni dambiya' danaw, sabu na mapowe' kahekahan aa ian.
23 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa didi na nambahayang ma diyata' bud.
Sangōm peen lahat, may'an iya didi na,
24 bo' manga mulid na mahi' ma danaw lawak min bihing. Tawwa' sigam goyak sabab
nagga' baliyu.
25 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' na si Isa tudju ni sigam, mangngan ma kuwit tahik.
26 Tanda' peen iya uk manga mulid na mangngan ma kuwit tahik, landu' sigam tiyāw
sabab pangannal sigam in iya lutaw. Magsuwalak sigam pakōsōg sabab tiyāw kalandu'.
27 Suga' missala magtuwi si Isa ni sigam. “Pataptapun bi pangatayan bi!” uk na. “Aku
na ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
28 Sakali halling si Petros, uk na, “Nakura', bang iya na kau, sohoun aku paiyu ni kau
mangngan ma kuwit tahik.”
29 “Paitu na kau,” uk si Isa. Jari pareyo' si Petros min bayanan ian nagna' mangngan
ma kuwit tahik tudju ni si Isa.
30 Suga' pagnanam na kōsōg baliyu ian, takkahan iya tāw bo' enot-enot iya patallōb.
Magtuwi iya ngalingan, uk na, “Nakura', tabangun aku!”
31 Magtuwi iya iyabut uk si Isa bo' iyampa hella' uk na. Halling si Isa, “Kulang pahap
iman nu! Angay aku pagduwa-duwahan nu?”
32 Makariyata' peen sigam ni bayanan hi', iyampa parōhōng na baliyu.
33 Piyudji si Isa uk manga mulid bayi ma diyata' ian. Uk sigam, “Bannal, kau Anak
Tuhan du ko'!”

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret
(Markus 6.53-56)

34 Jari itu, makauntas peen sigam ni dambiya' danaw, hi' sigam parunggu' ni lahat
Gennesaret.
35 Takila si Isa uk manga aa ma hi', iya hangkan sigam bayi matanyag ma sasuku taga
saki ma jadjahan ian hi', siyoho' biyo ni si Isa.
36 Ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen du dulan na manga aa sakihan ngantan
minsan laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-sayi bayi makaantanan sammek
si Isa saruun-duun du kaulian saki na.

15

Manga pandu' bayi pangamban uk kamaasan
(Markus 7.1-13)

1 Manjari niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi maka guru ma sara' agama bayi min
daira Awrusalam. Tiyaw sigam ma iya,
2 uk sigam, “Angay manga mulid nu iyu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi pangamban uk
kamaasan tabi? Mangan sigam minsan 'nsa' bayi ngosean tangan sigam pahap.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Na, kaam iya. Angay langgal bi panohoan Tuhan bo' be' bi
manga usulan bayi min kamaasan bi?

4 Sabab bayi na magpanohoan Tuhan, uk na, ‘Wajib kaam mag-addatan 'mma' bi maka
ina' bi.’ Maka itu le', ’Sayi-sayi iya mahalling laat ma 'mma' na atawa ma ina' na, aa ian
subay piyatay.’
5 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu' bi ma manga aa. Ma pamandu'
bi, bang niya' aa ganta' missala ni 'nggo'-mma' na, uk na, ‘Alta' ku itu, iya arak bayi
panabang ku kaam, 'nsa' na sabab pasuku' ku na ni Tuhan.’
6 Bang salaihi' hinang na makajari na bang ma kaam, minsan 'nsa' pag-addatan na
'nggo'-mma' na. Suga' minnihi' tasulak bi panohoan Tuhan supaya kaam makabōgbōg
ma bayi pangamban uk kamaasan bi.
7 Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal bannal du
iya bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab.
8 Uk na,
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.
9 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pihinang sadja uk manusiya',
'Nsa' bayi duwai min aku.’ ”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Markus 7.14-23)

10 Puwas na hi', linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho' patipun pabing ni tōngōd
na. Uk na ni sigam, “Pake kaam ma bissala ku. Pahati ta kaam tōōd.
11 'Nsa' iya kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa iya makatamak iya. Suga' iya makatamak
iya manga bissala laat iya paluwas min bo' na.”
12 Sakali pay'an ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, “Katauhan nu baha' in manga
Parisi paddi' atay sigam ma bayi bissala nu sini'?”
13 Uk sambung si Isa, “Kamemon tiyanōm iya 'nsa' bayi tiyanōm uk 'Mma' ku ma diyōm
sulga', liyarutan du.
14 Daa kaam magsusa pasal sigam. Sigam magnakura', suga' sali' sigam aa buta. Bang
buta du ngambit sehe' na buta, tantu sigam hug karuwangan ni diyōm lowang.”
15 Sakali halling si Petros, uk na, “Pahatihun kami pasal bayi pamaralil nu iyu.”
16 Uk si Isa, “Oy! Sampay kaam isab masi le' kulang panghati bi!
17 Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'? Bang niya' kiyakan pasōd ni diyōm
bo' aa, pasampay du ni diyōm battōng na bo' iyampa paluwas min baran na.
18 Suga' bissala laat iya paluwas min bo' aa, bayi piyoonan asal min diyōm atay na.
Iya na hi' makatamak iya.
19 Sabab min diyōm atay manusiya' iya paluwasan pamikil na laat, iya hangkan
maghinang kalaatan, sali' manga mapatay, magjina, ngahinang kasabulan danda-lalla,
nangkaw, magputing, maka ngalimut.
20 Kamemon itu makatamak aa. Suga' bang kita mangan ma 'nsa' bayi ngosean tangan
ta sali' pamandu' manga Parisi, 'nsa' ihi' makabuwan katamakan.”

Pangandōl dakayo' danda min lahat Kanaan
(Markus 7.24-30)

21 Sakali palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira Tira maka daira Sidun.
22 Niya' danda bangsa Kanaan maglahat may'an. Manjari danda itu bayi pahi' ni si Isa
ngalinganan iya. “O Tuwan,” uk na, “tubu' Sultan Daud, maase' kau ma aku. Anak ku
bayi danda siyōd uk sayitan. Binsana' kalandu'.”
23 Suga' 'nsa' bayi makasambung si Isa minsan dakabtang. Jari pay'an ni iya manga
mulid na ngalōgōs, uk sigam, “Sohoun iya pakallo'! 'Nsa' iya parōhōng nurul kitabi,
maka sagaw kalandu'!”
24 Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku siyoho' paitu nabang manga aa bangsa Israil, iya
sali' dalil bili-bili lungay min labayan.”
25 Suga' pagtake peen itu uk danda, magtuwi iya pasujud ni tōngōd nayi' si Isa. “O
Tuwan,” uk na, “tabangun aku.”
26 Siyambungan iya uk si Isa piralilan. Uk na, “'Nsa' manjari killo' kiyakan manga
anak bo' liyarukan ni manga ero'.”
27 “Bannal, Tuwan,” uk danda. “Suga' minsan manga ero' mangan du momok kiyakan
iya pakpak min lamisahan pag-ipatan ma sigam.”
28 Sakali nambung si Isa, uk na, “Inda', hōgōt iman nu. Diyulan du kau bayi pangamu'
nu iyu.” Manjari ma waktu hi' saruun-duun du kaulian anak na danda hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa

29 Puwas na hi' pakallo' si Isa min lahat ian, maklay min bihing danaw Jalil. Jari
patukad iya ni bid-bid ningko' ma hi'.
30 Landu' heka aa bayi pay'an ni iya mo manga pengka', manga aa piul, manga buta,
manga umaw, sampay baanan aa saddi tawwa' ginisan saki. Pibōtang sigam uk sehe'
sigam ma tōngōd nayi' si Isa, bo' kaulian uk na sigam kamemon.
31 Inu-inu tōōd manga aa ian, pag'nda' sigam ma aa bayi umaw makapahalling na; aa
bayi piul kaulian na; aa bayi pengka' makalangngan na pabōntōl; aa bayi buta makanda'
na. Manjari siyanglitan uk sigam Tuhan, iya pagtaatan bangsa Israil.

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Markus 8.1-10)

32 Sakali linganan uk si Isa manga mulid na bo' uk na, “Maase' aku ma manga aa itu,
sabab katallu 'llaw itu na iya kamaitu sigam ma aku, maka 'nsa' na niya' kiyakan sigam.
'Nsa' aku baya' mapowe' sigam ma 'nsa' bayi pakan ku dahu, arakala' piyunung sigam
ma palangnganan sigam.”
33 Tiyaw iya uk manga mulid na, uk sigam, “Minningga baha' pangalloan ta kiyakan
sarang pamakan kahekahan aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya' kalumaan na itu!”
34 Uk si Isa, “Pila heka tinapay bi iyu?”
Sambung sigam, “Pitu' tinapay maka manga daying-daying kulang heka na.”
35 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan ma tana'.
36 Killo' uk na pitu' tinapay maka manga daying-daying ian, bo' iyampa magsukul ni
Tuhan. Puwas na hi' pighopo'-hopo' uk na tinapay maka daying bo' iyampa siyongan uk
na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran manga aa ian uk sigam.
37 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Ubus peen bayi mangan,
niya' pitu' ambung mehe panno' uk momok kiyakan bayi tatipun uk manga mulid hi'.
38 Manga aa bayi magkakanan ian niya' manga 'mpat ngibu lalla itung, saddi danda
maka onde'-onde'.
39 Jari pipowe' manga aa ian uk si Isa. Pariyata' iya ni bayanan bo' iyampa pauntas ni
lahat Magadan.

16

Manga Parisi maka manga Saddusi mikipanda' paltandaan
(Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56)

1 Manjari niya' manga Parisi maka manga Saddusi bayi pay'an ni si Isa mikipanda'
paltandaan. Baya' sigam nulayan iya bo' supaya sigam kanda' bang niya' kapatut na
min Tuhan.
2 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu, bang sawupama pasaddōp na 'llaw, uk bi,
‘A, taddo' du sawung sabab iyu keyat bihing langit.’
3 Pagsubu-subu isab, uk bi, ‘Ulan 'llaw itu sabab keyat bihing langit maka pandōm.’
Tau kaam nganda' pandōgahan ma bihing langit, suga' 'nsa' kapandōgahan bi
paltandaan iya tanda' bi ma masa itu hi'.
4 Manga aa ma waktu itu hi' laat kalandu', maka 'nsa' baya' magtaat ma Tuhan. Baya'
kaam baha' nganda' paltandaan barakatan? 'Nsa' niya' paltandaan pindaan kaam, duwal
paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa awwal hi'.”
Puwas na hi' imbanan manga aa ian uk si Isa, bo' pakallo' iya minnihi'.

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian
(Markus 8.14-21)

5 Pagtakka manga mulid si Isa ni dambiya' danaw, 'nsa' sigam bayi makaintōm mo
tinapay lutu' sigam.
6 Uk si Isa ni sigam, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi
maka min manga Saddusi.”
7 Magbissala manga mulid na pasal halling na hi', sabab 'nsa' tahati. Uk pagbaha'
sigam, “Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita bayi mo tinapay.”
8 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk na, “Angay
pagbissala bi pasal 'nsa' niya' tinapay bi? Kulang pahap pangandōl bi ni aku!
9 'Nsa' le' tahati bi baha'? 'Nsa' marayi' taintōm bi bayi waktu kapaghopo'-hopo' ku
tinapay lima heka na pamakan manga limangibu aa hi'? Intōmun bi bang pila ambung
mehe bayi pangalōōnan bi kapin kiyakan hi'?
10 Maka tinapay pitu' heka na bayi pamakan 'mpat ngibu aa hi'. Pila ambung bayi
pangalōōnan bi?

11 Angay kaam 'nsa' makahati? 'Nsa' pasal tinapay iya bayi pagbissala ku hi'. Uk ku,
halliin bi pasulig tinapay manga Parisi maka Saddusi!”
12 Minnihi' iyampa tahati uk sigam 'nsa' pasal pasulig pamasuwig tinapay iya bayi
halling na, suga' pandu' min manga Parisi maka min manga Saddusi. Iya na hi' subay
hiyallian pahap.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21)

13 Na, pahi' di si Isa ni jadjahan lahat ma kasikōtan daira Kesareya Pilipi. May'an
peen, tiyaw uk na manga mulid na, uk na, “Bang ma pangupama aa, sayi kono' aku
Anak Manusiya'?”
14 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya
Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas atawa Nabi Irimiya. Maka
bang ma aa kasehean isab dakayo' nabi kau bayi ma masa awwal hi'.”
15 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa, “ayi uk bi? Sayi aku itu?”
16 Nambung si Simun Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “Anak Tuhan iya asal 'llum.”
17 “Mehe kahapan ma kau, Simun anak si Yahiya,” uk si Isa, “sabab 'nsa' min manusiya'
iya hangkan katauhan nu iyu hi'. Bayi pamatau kau uk 'Mma' ku ma diyōm sulga'.
18 Na, iya na itu pama' ku ma kau: kau si Petros, hati na batu. Bo' ma diyata' batu iyu
pangahinangan ku langgal ku, hati na manga jamaa ku kamemon. 'Nsa' sigam taraōg
uk Nakura' Sayitan.
19 Buwanan ta kau kunsi', hati na kapatut ngukab pasōran manusiya' tudju ni diyōm
pagparintahan Tuhan. Ayi-ayi liyāng uk nu ma diyōm dunya itu liyāng du isab ma
diyōm sulga', maka ayi-ayi pamarul nu ma diyōm dunya itu pirul du isab uk Tuhan ma
diyōm sulga'.”
20 Puwas na hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi
in iya si Almasi.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Markus 8.31—9.1; Lukas 9.22-27)

21 Manjari puwas minnihi', nagna' si Isa mahatihan manga mulid na pasal ayi
makatawwa' ma iya ma sosongun. Uk na, “Subay aku pahi' ni daira Awrusalam. Heka
du kabinsanaan pitakka ni aku uk manga kamaasan, uk manga kaimaman langkaw,
maka uk manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku, suga' bang palabay na tallum
bahangi pikallum du aku pabing.”
22 Sakali si Petros bayi mo si Isa paōkat min kasehean, bo' iyampa siyamlang uk na.
Uk si Petros, “Oy! Tuwan, daa kau halling salaihi'! 'Nsa' du diyulan uk Tuhan bang
hinang ma kau salaihi'.”
23 Suga' iyalōp si Petros uk si Isa. Uk na, “Pakallo' kau min aku, sayitan! Kau iyu bilang
mo aku ngalabba min kabayaan Tuhan. Iya pamikil nu iyu pikilan manusiya' ko', 'nsa'
pikilan Tuhan.”
24 Puwas na hi' missala si Isa ni manga mulid na, uk na, “Bang niya' baya' me' ma
aku,” uk na, “subay 'nsa' kabayaan baran na iya diyulan uk na. Subay tanggung na hag
na pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni
kamatay. Minnihi' iya makajari me' ma aku.
25 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga'
sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma ginhawa baran na, lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa' du
iya kallum kakkal.
26 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya kamemon,
mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal. Sabab 'nsa' niya' tapangalakkat na
kallum-nyawa na bang paōkat na.
27 Aku, Anak Manusiya' pabing du paitu, libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya sehe' ku ian
manga malaikat na. Tungbasan ku manusiya' kamemon, pipagtōngōd maka bayi hinang
sigam dangan maka dangan.
28 Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu ma kaam 'nsa' matay sataggōl aku,
Anak Manusiya', 'nsa' le' paitu magparinta ma diyōm dunya. Subay na aku tanda' uk
sigam bo' iyampa sigam matay.”

17

Kapinda dagbōs si Isa
(Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36)

1 Palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari biyo uk si Isa si Petros maka
duwangan magdanakan, iya si Ya'kub maka si Yahiya, patukad ni diyata' bud langkaw,
sigam-sigam sadja.
2 May'an peen sigam, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam. Sahaya pamayihuan
na sali' mata 'llaw. Makasilaw tōōd pote' sammek na.
3 Sakali panyata' pay'an si Musa maka si Nabi Eliyas, tanda' uk manga mulid ian
magbissala maka si Isa.
4 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “Tuwan Panghu', hap tōōd isab tiya' kami ma
itu. Baya' kau baha' bang aku ngahinang tallu bawung-bawung pasindungan bi ma itu,
dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas?”
5 Sabu peen iya halling, niya' gabun sahaya bayi ngalandungan sigam, maka niya'
suwara halling min diyōm na. Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu kalasahan ku. Landu'
aku kasulutan ma iya. Iya iya kehun bi.”
6 Pagtake peen suwara itu uk manga mulid, landu' tōōd sigam tiyāw hangkan
pakappang magtuwi ni tana'.
7 Suga' pay'an si Isa ni sigam maabut tangan na ma sigam. Uk na, “Papunduk kaam,
daa kaam tiyāw.”
8 Pagtongas sigam, 'nsa' niya' saddi tanda' uk sigam, duwal si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi', biyandaan uk si Isa manga mulid
na, uk na, “Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi ma hi' ma diyata' bud
hi'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing min kamatay ku bo' iyampa
kaam ma'.”
10 Sakali tiyaw si Isa uk sigam, uk na, “Angay manga guru ma sara' agama mandu' in
si Nabi Eliyas subay dahu palahil paitu?”
11 Nambung si Isa, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas palahil dahu min si Almasi nakapan
kamemon.
12 Suga' baan ta kaam, bayi na palahil si Eliyas paitu bo' 'nsa' iya bayi takila uk manga
manusiya'. Bayi tahinang uk sigam ma iya ayi-ayi kabayaan sigam. Damikkiyan na aku,
Anak Manusiya', binsana' du isab uk sigam.”
13 Minnihi' tahati uk manga mulid in si Yahiya Magpapandi ko' hi', iya bissalahan uk
si Isa.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni kahekahan aa hi', niya' dakayo' aa pay'an ni iya
pasujud.
15 Uk na ni si Isa, “Tuwan, maase' kau ma anak ku lalla. Biyaboy-baboy iya, kalandu'
tōōd saki na. Daran iya pahantak ni diyōm api atawa ni diyōm bohe'.
16 Bayi bo ku iya ni manga mulid nu suga' 'nsa' iya tapakowe' uk sigam.”
17 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu hi', sā' pahap pikilan bi!
'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi bo'
iyampa kaam magkahagad? Bohun paitu onde',” uk na.
18 Tabo peen onde' ian ni si Isa, magtuwi pihalling uk na sayitan. Piluwas uk na min
baran onde' bo' saruun-duun du parōhōng saki na.
19 Puwas na hi' tiyaw si Isa uk manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk sigam, “Angay
kami itu 'nsa' bayi makapaluwas sayitan hi'?”
20 Uk si Isa, “Sabab kulang pangandōl bi ma Tuhan. Baan ta kaam tōōd, bang bayi
makasali' ehe pangandōl bi ni sali' ehe bigi-bigi nahut, tahinang du uk bi kamemon
minsan salaingga hunit na. Bang sawupama soho' bi bud itu papinda minnitu pay'an,
papinda du. [
21 Suga' in ginisan sayitan ian 'nsa' tapaluwas, duwal bang kaam nambahayang maka
magpuwasa dahu.]”

Si Isa missala pabayik pasal kamatay na
(Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45)

22 Niya' waktu 'llaw dakayo' hi' magtipun manga mulid na ma lahat Jalil. Uk si Isa ni
sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', marayi' na siyongan ni pagbayaan manga aa,
23 bo' aku piyatay du uk sigam. Suga' tallum bahangi puwas min kamatay ku 'llum du
aku pabing.” Minnihi' susa tōōd manga mulid na.

Sukay langgal biyayaran uk si Isa

24 Pagtakka si Isa maka manga mulid na ni daira Kapirnaum, niya' pay'an ni si Petros
manga aa ngamu' sukay langgal. Uk sigam ni iya, “Guru bi iyu, mayad baha' sukay
langgal?”
25 “Aho',” uk sambung si Petros. Makasōd peen si Petros ni diyōm luma' arak ma'-ma',
makarahu si Isa halling ni iya, uk na, “Simun, bang ma kau, sayi killoan sukay uk manga
sultan ngantan lahat ma diyōm dunya itu? Anak-kampung na, atawa aa saddi?”
26 “Aa saddi,” uk si Petros.
“Na,” uk si Isa, “bang salaiyu, hati na in kitabi anak Tuhan itu 'nsa' wajib mayad sukay
hi'.
27 Suga' 'nsa' niya' kabayaan ta kipaddian atay uk manga aa ian. Hangkan kau subay
pahi' ni bihing danaw ian muwang. Pagtinduk daying, hellaun magtuwi. Makatawwa'
du kau sin ma diyōm bo' na, sarang pamayad ta sukay langgal. Kalloun sin ian bo'
pamayarun pahi'.”

18

Sayi iya katapusan langkaw?
(Markus 9.33-37; Lukas 9.46-48)

1 Ma waktu hi' du, pay'an ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam, “Sayi langkaw
katapusan ma diyōm pagparintahan Tuhan?”
2 Sakali linganan uk si Isa dakayo' onde'-onde', siyoho' nangge ma alōpan sigam.
3 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: sayi-sayi 'nsa' pinda ni pamikil hap sali' pamikil
onde'-onde' itu, 'nsa' tōōd pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.
4 Sayi-sayi mareyo' atay na, pisali' ni sali' atay onde'-onde' itu, iya na ko' hi' langkaw
min kasehean na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
5 Sayi-sayi isab nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab ōn ku iya pamanyabutan
na, sali' baran ku iya tiyayima' uk na.”

Pasal sasat mo ni magdusa
(Markus 9.42-48; Lukas 17.1-2)

6 Uk si Isa le', “Bang niya' aa ganta' mo ngahinang dusa dakayo' aa deyo' sali' hantang
onde' itu, aa taga pangandōl tudju ni aku, hap le' bang aa ian piggantungan batu bohat
ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang. Hap le' ihi', bang peen daa kalanduan hinang
na salaihi'.
7 Makaase'-ase' tōōd manga manusiya' itu, sabab niya' na peen kasasatan makabo ma
sigam maghinang dusa. Tantu niya' manga sasat-manasat paniya', suga' makaase'-ase'
tōōd iya pamakadal ma sasuku nasat sehe' na mo magdusa.
8 “Bang tangan bi atawa nayi' bi ganta' mo kaam ni magdusa, subay hopoun bi. Gam
na peen tattōpin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma pukul dambiya'
tangan bi atawa nayi' bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ma jukup nayi'-tangan bi ni
diyōm api nalka' iya 'nsa' kapaddahan.
9 Damikkiyan du isab bang mata bi ganta' mo kaam ni magdusa, lugitin bi. Gam na
peen lugitin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga' ma buta dambiya' mata
bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup mata bi karuwambiya'.”

Paralilan pasal bili-bili lungay
(Lukas 15.3-7)

10 “Kamaya'-maya' kaam. Daa pareyoun bi manga aa ku minsan dakayo' onde'-onde'
itu. Sabab baan ta kaam, ian tunggu' sigam manga malaikat paharap na peen ni 'Mma'
ku Tuhan ma diyōm sulga'.
11 Sabab aku, Anak Manusiya', bayi paitu ni dunya ngalappas manga aa iya lawak min
Tuhan.
12 “Bistahun bi: bang niya' aa sawupama taga bili-bili dahatus heka na, bo' hi' pasiha'
dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu pasaran na siyampu' maka siyam ma hi' ma kabid-
biran bo' iyampa iya pahi' meha dakayo' bayi pasiha' hi'.
13 Jari bang tatawwa' na, baan ta kaam, kiyōgan iya tōōd. Palabi le' kōg na ma bili-bili
dakayo' ian min siyampu' maka siyam iya 'nsa' bayi lungay.
14 Salaihi' du isab ma 'Mma' tabi ma diyōm sulga', 'nsa' iya baya' subay lungay dakayo'
onde'-onde' min ōkōman na.”

Bang pagkahi nu muwan dusa ma kaam

15 “Na, bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa ma kau, bain bi iya pahi' pasal
kasaan na, suga' subay kaam duwangan sadja magbissala. Bang kau iyasip uk na, bo'
kabayaan na maghap maka kau, hōgōt gam peen kapagbagay bi.

16 Suga' bang hati 'nsa' akuhan na dusa na, bohun dakayo' atawa duwa aa saddi
naksian ayi-ayi pagbissala bi, bo' supaya tabe' panohoan bayi ma diyōm kitab, iya uk na,
‘Bang niya' palkala' bi subay niya' duwangan atawa tallungan muwan saksi' bo' supaya
pigsabannal.’
17 Suga' bang aa ian 'nsa' ganta' ngasip ma manga aa saddi iya bo nu ian, na, bain
manga sehe' bi dajamaahan kamemon. Jari bang iya 'nsa' baya' ngasip ma kagaraan
manga jamaa kamemon, aa ian subay bista uk bi sali' aa 'nsa' niya' tuhan na, atawa sali'
aa magkallo' sukay ma parinta iya ngakkal sadja.”

Pangalangan maka pamarul

18 “Baan ta kaam tōōd, ayi-ayi pangalang bi ma diyōm dunya itu liyāng du isab ma
diyōm sulga', maka ayi-ayi parul bi ma diyōm dunya itu pirul du isab ma diyōm sulga'.
19 “Niya' isab pama' ku ma kaam: bang niya' duwangan min kaam mag-uyun ma
dunya itu nambahayang ngamu'-ngamu' ayi-ayi, tantu du sigam hinangan uk 'Mma' ku
ma diyōm sulga'.
20 Sabab bang niya' duwangan atawa tallungan aa magtipun pagka ōn ku iya
pamanyabutan sigam, ian du aku ma diyōman sigam.”

Paralilan pasal dakayo' tindōg 'nsa' ngampun sehe' na

21 Puwas ian pahi' si Petros ni si Isa niyaw. “Tuwan Panghu',” uk na, “min pila subay
ampun ku pagkahi ku bang iya ngandusa ni aku? Min pitu' baha'?”
22 Uk si Isa, “'Nsa' min pitu' sadja, suga' min pitumpu' maka pitu'.”
23 Jari magparalilan si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan sali' dalil dakayo' sultan iya
baya' mista pautangan manga tindōg na.
24 Sakali itu, pasalta' iya magbista utang, niya' biyo ni iya dakayo' tindōg na utang na
laksaan pilak.
25 Jari in sin ma tindōg ian 'nsa' makabayaran utang na, hangkan magpanohoan sultan
in aa ian, sampay handa na maka manga anak na, subay piballihan hinang ata. Subay
piballihan isab ayi-ayi na kamemon pamayad utang na.
26 Na, pasujud magtuwi tindōg itu ma alōpan sultan ngamu' junjung ni iya. ‘O Ampun,’
uk na, ‘patangguhun le' aku. Bayaran ta du kau utang ku kamemon.’
27 Manjari maase' sultan ian ma tindōg na. Piddahan uk sultan utang na bo' pipowe'
iya.
28 “Na, pagluwas tindōg ian min alōpan sultan, niya' tabak na pagkahi na tindōg, bo'
tindōg dakayo' itu taga utang diki' du ma iya. Magtuwi giyanggut uk na pagkahi na itu
bo' pikkōl. Uk na, ‘Bayarin na utang nu ma aku.’
29 Magtuwi pasujud pagkahi na itu nganjunjung, uk na, ‘Patangguhun le' aku. Bayaran
ta kau.’
30 Suga' 'nsa' matanggu. Gam peen iya jinil uk tindōg tagna' ian sataggōl 'nsa'
kapuwasan uk na utang na kamemon.
31 Pag'nda' peen uk tindōg kasehean ma kahinangan tindōg dakayo' ian, magtuwi
paddi' akkal sigam. Pahi' sigam ni sultan ma' pasal ian hi' kamemon.
32 Jari linganan uk sultan tindōg bayi ma heka utang na hi'. ‘Jahulaka' ko' kau iyu!’
uk na. ‘Bayi paddahan ku utang nu kamemon ma sabab panganjunjung nu ma aku.
33 Arapun isab bayi kaasean nu pagkahi nu hi', sali' bayi kaase' ku ma kau!’
34 Jari landu' ngandugal sultan ian ma iya, hangkan soho' na tindōg hi' subay jinil
sampay tiksa' sataggōl 'nsa' le' kabayaran utang na.”
35 Tiyambōl uk si Isa halling na, uk na, “Salaihi' du isab hinang 'Mma' ku ma diyōm
sulga' ma kaam dangan maka dangan, bang 'nsa' ampun bi pagkahi bi sampay min
diyōm atay bi.”

19

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Markus 10.1-12)

1 Ubus peen pamissala si Isa salaihi', pakallo' iya min lahat Jalil tudju ni lahat Yahudiya,
ni jadjahan na iya ma liyu sapa' Jordan.
2 Heka tōōd manga aa bayi me' ma iya, bo' kaulian uk na manga saki sigam may'an.
3 Sakali niya' pay'an ni iya manga Parisi nulayan iya bo' supaya iya tasaggaw ma
bissala na. Hangkan uk sigam ma iya, “Bang ma sara' tabi, makajari baha' bang lalla
nimanan handa na, minsan ayi sababan na?”

4 Nambung si Isa, uk na, “Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na, ‘Ma tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya', bayi sigam pipanjari uk
na lalla maka danda?’
5 Uk Tuhan hi', ‘Hangkan na lalla pakallo' min 'nggo'-mma' na, bo' parakayo' ni handa
na. Manjari in bayi duwa baran, tahinang dabaran na.’
6 'Nsa' na sigam duwa baran,” uk si Isa, “suga' dabaran na sigam duwangan. Hangkan
ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang bayi pigdakayo' uk Tuhan.”
7 Tiyaw manga Parisi ma si Isa, uk sigam, “Na angay baha'? Bang ma pandu' si Musa,
makajari lalla nimanan handa na bang peen niya' sulat na pagpasahan.”
8 Iya sambung si Isa, “Iya hangkan kaam pirul uk si Musa nimanan handa bi, sabab
alōd kaam piyanduan. Suga' 'nsa' salaihi' bayi ma waktu tagna'.
9 Baan ta kaam, sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' du iya bayi maglalla, bo'
maghanda iya saddi, magjina iya, taga dusa iya ma handa na poon.”
10 Uk manga mulid si Isa ma iya, “Bang salaihi' kahalan na ma aa maglakibini, hap le'
subay 'nsa' magdakayo'.”
11 Nambung si Isa, uk na, “Pandu' iyu 'nsa' tabōgbōg uk manusiya' kamemon, duwal
sigam iya kabuwanan kōsōg uk Tuhan.
12 Magginis isab sababan iya hangkan manga aa kasehean 'nsa' maghanda. Niya' aa
'nsa' makapaghanda sabab min kariyasali na. Niya' 'nsa' makapaghanda sabab kiyabili
uk aa, maka niya' isab magniyat subay 'nsa' maghanda ma sabab pagparinta Tuhan
sadja iya pikil uk na. Sayi-sayi makabōgbōg salaihi', subay be' na ma pandu' ku itu.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa bayi mo onde'-onde' sigam ni si Isa bo' pabōtangan na tangan
na ma sigam bo' iyampa sigam amuan na kahapan min Tuhan. Suga' aa mamo ian bayi
pihallingan uk manga mulid si Isa.
14 Halling si Isa, “Parulun bi paitu ni aku manga onde'-onde' iyu. Daa langun bi. Sabab
sayi-sayi makasali' kawul-piil na ni sali' onde'-onde' iyu, taga palsukuan du ma diyōman
pagparinta Tuhan.”
15 Jari pibōtang uk si Isa tangan na ni sigam ian. Puwas na hi' pakallo' iya minnihi'.

Pasal aa taga karaya
(Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30)

16 Manjari itu niya' dakayo' aa pahi' ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, ayi hinang hap
subay hinang ku bo' supaya aku kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?”
17 Uk si Isa, “Angay aku tīyaw nu bang ingga hap? Tunggal du Tuhan hap. Bang kau
baya' pisukuan kallum taptap, subay bōgbōgan nu panohoan Tuhan.”
18 Tiyaw lalla itu, “Panohoan ingga?” uk na.
Uk sambung si Isa, “Daa kau mapatay aa. Daa kau magjina. Daa kau nangkaw. Daa
kau naksi' puting.
19 Pag-addatin ina' nu maka 'mma' nu. Maka kalasahin pagkahi nu manusiya' sali' uk
nu lasahan baran nu.”
20 Uk lalla magtuwi, “Bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon. Ayi le' subay hinang
ku?”
21 Uk si Isa ma iya, “Bang kau baya' tubus hap addat-tabiat nu, pahi' kau, paballihin
alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma manga aa miskin. Manjari niya' du
karaya nu ma diyōm sulga'. Puwas na hi' paitu kau me' ma aku.”
22 Pagtake aa ian ma bissala si Isa, magtuwi iya pakallo' maka uk na susa sabab landu'
heka alta' na.
23 Sakali halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Baan ta kaam tōōd, in aa dayahan
kahunitan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.
24 Aho', baan ta kaam, kaluhayan le' hayōp unta' palabay min buwi' jawum min aa
dayahan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.”
25 Inu-inu tōōd manga mulid pagtake sigam ma bissala si Isa itu. “Bang salaihi',” uk
sigam, “sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?”
26 Piyandang na uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na nambung. Uk na, “Bang
manusiya', 'nsa' tōōd makarapat. Suga' 'nsa' niya' hunit ma Tuhan.”
27 Sakali halling si Petros, “'Ndaun ba kami itu.” uk na. “Bayi imbanan kami ayi-ayi
kamemon bo' me' ma kau. Ayi baha' panungbas kami?”
28 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: in aku, Anak Manusiya', bang taabut na waktu
kapaningko' ku ma diyōm kasahayahan, magkapag-agi du aku ma dunya bahu. Maka

iya du kaam manga be'-bean ku. Pitingko' du kaam, pilangkaw, bo' kaam iya ngahukum
ma sangpu' maka duwa bangsa kapanubuan si Israil.
29 Sasuku bayi ngambanan luma' na atawa danakan na, atawa ina' na maka 'mma' na,
atawa manga anak na, atawa tana' na, bang ihi' bayi libbahan uk na ma sabab katuyu'
na ma aku, tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan, lipat manglipat min bayi libbahan uk
na. Maka kaniyaan du iya kallum taptap ni kasaumulan.
30 Suga' heka aa makarahu buttihi', piramuwi du ma waktu sosongun. Heka isab
taramuwi ma buttihi', pirahu du ma waktu sosongun."

20

Paralilan pasal manga aa maghinang ma kabbun

1 Magparalilan si Isa, uk na, "In kapagparinta Tuhan sali' dalil aa dapu kabbun
pananōman bahan anggul. Dayi' 'llaw peen, mangngan iya meha aa maghinang ma
kabbun na.
2 Magsulut peen iya maka sigam in panamba sigam ma dangallaw subay sali' asal
pagtambahan du, jari siyoho' sigam pahi' maghinang ma kabbun na.
3 Puwas na hi', taabut lisag siyam subu, pabayik iya ni pagtabuan, bo' niya' tanda' na
may'an manga aa nangge-nangge. 'Nsa' niya' hinang sigam.
4 Uk na ma sigam, 'Pahi' kaam isab maghinang ma kabbun ku hi'. Tiyambahan du
kaam pila-pila iya katōngōran hinang bi.'
5 Na, hi' na sigam pahi'. Taabut lattu 'llaw, pahi' na isab aa dapu kabbun meha aa
kasehean maghinang ma kabbun na. Salaihi' du isab hinang na taabut lisag tallu kohap.
6 Jari itu, song peen lisag lima kohap, pabing iya ni pagtabuan, bo' niya' tanda' na
manga aa nangge-nangge may'an. Uk na ma sigam, 'Angay kaam nimpus da 'llaw 'nsa'
maghinang?'
7 Uk sambung sigam, 'Tuud 'nsa' niya' noho' kami maghinang.' 'Na,' uk aa dapu, 'pahi'
kaam maghinang ma kabbun ku hi'.'
8 "Manjari itu, pagsong kohap na, noho' aa dapu ni bayi mandulan na ian, uk na,
'Linganin manga aa maghihinang iyu bo' tambahin. Parahuhun manga aa bayi takallo'
ku damuwi iyu, bo' paramuwihun iya bayi takallo' ku dahu.'
9 Jari iya panamba sigam bayi makatagna' maghinang lisag lima kohap, magtōngōd
du maka hinang dangallaw, minsan dayi'-dayi' du iya bayi pangahinang sigam.
10 Na, taabut peen tiyambahan manga aa bayi takallo' subu-subu hi', iya pangannal
sigam subay pisong panamba sigam. Lipara sali' du tambahan sigam, pipagtōngōd du
maka hinang dangallaw.
11 Pagsambut peen tambahan sigam, pigdub-dub uk sigam aa dapu.
12 Uk sigam, 'Angay itu? Manga aa bayi kallo' nu damuwi danjam du iya bayi
pangahinang sigam. Bo' kami itu bayi nimpus min subu-subu sampay ni kakohapan,
maghulas-sangsa' ma kapasuan 'llaw! Suga' minsan na, pipagsali' uk nu tambahan sigam
maka tambahan kami.'
13 Uk aa dapu kabbun ni dangan ian, 'Bagay, 'nsa' kau bayi akkalan ku. Iya
kapagsulutan ta tambahan pipagtōngōd maka hinang dangallaw.
14 Na, kalloun na tambahan nu itu bo' kau mowe'. Tuud kabayaan ku nambahan aa
bayi takallo' ku damuwi sali' du maka bayi panamba ku kau.
15 Angay, 'nsa' niya' kapatut ku baha' magbaya' ma sin ku? Angay paddi' atay nu ma
sawukat pagmura ku sin ku?' "
16 Jari tiyambōl uk si Isa bissala na, uk na, "Hangkan na, sayi-sayi bayi taramuwi ma
buttihi', pirahu du ma sosongun. Maka sayi-sayi makarahu ma buttihi', piramuwi du
ma waktu sosongun."

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34)

17 Na, patukad di si Isa tudju ni daira Awrusalam. Jari ma labayan peen, biyo uk si Isa
mulid na sangpu' ka duwa pasaddi min aa kasehean bo' iyampa sigam bissalahan na.
18 Uk na, "Pake kaam. Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam. Ma hi' peen kitabi, in aku,
Anak Manusiya', siyongan du ni pangantanan kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama. Pitakkahan aku uk sigam hukuman ni kamatay.
19 Puwas na hi' siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' Yahudi, bo' pig-udju'-
udju' du aku uk sigam. Piglapdōsan du aku bo' iyampa liyansang ni hag piyatay. Suga'
taabut tallum bahangi min kamatay ku 'llum du aku pabayik."

Iya iyamu' uk handa si Sibidi
(Markus 10.35-45)

20 Sakali pay'an ni si Isa handa si Sibidi magbe' maka anak na lalla duwangan, mulid
si Isa min sangpu' ka duwa. Pasujud danda itu ma dahuhan si Isa ngamu' junjung.
21 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Ayi amu' nu?”
Uk danda, “Bang taabut waktu kapagparinta nu, patingkoun kono' duwangan anak
ku itu min karuwambiya' nu.”
22 Nambung si Isa, uk na ni sigam, “'Nsa' katauhan bi bang ayi iya amu' bi iyu.
Makasandal kaam baha' pinanaman kabinsanaan sali' paminsana' ma aku?”
“Aho', makasandal du kami,” uk sigam.
23 Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kabinsanaan sali' kabinsanaan iya song
patakka ni aku. Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi pitingko' ma bihing ku ma
sakap katau atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian manga aa iya tiyagamahan paningkoan
ian uk 'Mma' ku Tuhan.”
24 Take peen uk manga sangpu' mulid kasehean pasal bayi iyamu' uk handa si Sibidi,
magtuwi paddi' atay sigam ma duwangan magdanakan hi'.
25 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni tōngōd na. Uk na, “Katauhan
bi iya addat manga aa ma dunya itu. Iya ngantanan pagparinta ma bangsa kasehean ian
magnakura' asal ma manga aa ma deyoan sigam. Iya du manga puntuk nakura' sigam,
ngahagda asal ma sigam.
26 Suga' kaam iyu subay 'nsa' magsalaihi'. Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw ma diyōman
bi, subay magsosohoan ni kasehean.
27 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw, subay magpaata ni pagkahi na nabangan sigam.
28 Subay kaam paanggil ni aku, Anak Manusiya',” uk si Isa. “Iya paitu ku ni dunya 'nsa'
aku subay pighinangan uk manga manusiya', suga' sigam iya subay tabang ku. Paitu isab
aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat ku manga aa heka min paldusahan sigam.”

Duwa aa buta kaulian uk si Isa
(Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43)

29 Manjari sasang peen si Isa maka mulid na pakallo' min daira Ariha, heka aa bayi
paturul ma iya.
30 Sakali niya' may'an duwa lalla buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam.
Makatau peen manga buta itu in si Isa ian palabay, magtuwi sigam ngalingan pakōsōg.
“O Tuwan, tubu' Sultan Daud!” uk sigam. “Maase' kau ma kami.”
31 Pihallingan sigam uk baanan aa ian, daa siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg gam peen
pangalingan sigam, uk na, “O Tuwan! Tubu' si Daud! Maase' na kau ba!”
32 Parōhōng si Isa bo' iya ngalingan ni duwangan buta ian, uk na, “Ayi kabayaan bi
hinang ku ma kaam?”
33 “Tuwan,” uk sigam, “baya' kami makanda' pabayik.”
34 Jari maase' si Isa ma sigam, bo' piabut uk na tangan na ni mata sigam. Saruun-duun
du sigam makanda' pabayik bo' me' sigam paturul ma si Isa.

21

Kapagpamehe si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam, bo' ma tōngōd Bud Kayu Jaitun na,
taabut uk sigam kalumaan Betpage. Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan mulid na
parahu min sigam.
2 Uk na, “Pahi' na kaam ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Pagtakka bi pay'an,
makatawwa' du kaam kura' maka anak na ingkōtan may'an. Hubarin bi bo' bohun
bi paitu.
3 Bang niya' ganta' niyaw ma kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu. Uk bi, ‘Tuud
pagguna uk nakura',’ jari pisaran du kaam uk na magtuwi.”
4 Piniya' salaihi' bo' magtanda' iya bayi pigpalatun uk dakayo' nabi, iya uk na,
5 “Bain bi manga aa Awrusalam,
Iyu na sultan bi takka ni kaam
Deyo' pag-atay na,
Ngura' iya ma anak kura'.”
6 Na, pahi' duwangan mulid hi', maka hinang uk sigam iya bayi panohoan si Isa.
7 Biyo uk sigam kura' maka anak na, liyampikan maka badju' sigam bo' iyampa
panguraan uk si Isa.

8 Ngura' peen si Isa, landu' heka aa bayi mallat sammek sigam ma daddōk palabayan
na. Manga aa kasehean bayi nabulakan pay'an manga engas-engas dawunan bayi
liyabasan uk sigam.
9 Manjari baanan manga aa ian, iya mangngan min dahuhan si Isa sampay sigam
paturul min buwian na, mag-ōlang sama-sama. Uk na hi', "Mahaldika' ni tubu' Sultan
Daud! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu! Sanglitan tabi Tuhan
Mahatinggi!"
10 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm Awrusalam, hiluhala' diyōm daira ian kamemon.
Uk manga aa may'an, "Sayi baha' aa iyu?"
11 Nambung baanan aa, uk sigam, "Si Isa ko' itu, nabi min Nasaret ma lahat Jalil."

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

12 Sakali itu pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa pipowe' uk
na sasuku maglitu maka magdagang may'an. Biyaliskat uk na lamisahan manga aa
magsambian sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du biyaliskat uk na paningkoan manga
aa magdagang assang pagkulban.
13 Uk si Isa ni manga aa ian, "Tasulat asal ma diyōm kitab bayi pilatun uk Tuhan, iya
uk na, 'Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan manga aa.' Suga' tahinang bi
na sali' luma' panapukan mundu."
14 May'an le' si Isa ma diyōm langgal, pay'an ni iya manga aa buta maka aa pengka'
bo' pikowe' sigam uk na.
15 Suga' ngandugal manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama,
pag'nda' sigam ma hinang si Isa makainu-inu ian, maka pagtake sigam ma manga onde'
mag-ōlang ma diyōm langgal, iya uk sigam, "Mahaldika' ni tubu' Sultan Daud!"
16 Jari halling manga nakura' ian ni si Isa, uk sigam, "Take nu baha' iya pihalling itu
uk manga onde'-onde'?"
"Aho'," uk si Isa. "Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na, 'Minsan kaondean piyanduan asal muwan sanglit ni Tuhan?' "
17 Puwas na hi' pakallo' si Isa min sigam bo' paluwas min daira tudju ni kalumaan
Betani. Pahanti' iya ma hi' sampay ni kasawungan.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Markus 11.12-14; 11.20-24)

18 Pagkallat 'llaw, ma labayan peen si Isa tudju ni Awrusalam pabing, giyōtas iya.
19 Tanda' na dakayo' kayu igira ma bihing daddōk, suga' pagpahi' na, 'nsa' niya' buwa'
igira tatawwa' na may'an, duwal sadja dawun na. Jari siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk
na, "Puwas minnitu, kayu itu 'nsa' tōōd magbuwa' pabing." Magtuwi lanōs kayu ian.
20 Pag'nda' manga mulid na, inu-inu sigam. "Alla," uk sigam, "angay kayu igira itu
lanōs magtuwi?"
21 "Na, baan ta kaam tōōd," uk si Isa, "bang kaam mangandōl tōōd ma 'nsa' niya'
hawal-hawal ma diyōm atay bi, makahinang du kaam sali' bayi hinang ku ma kayu
igira itu. Maka 'nsa' ihi' sadja iya tahinang uk bi. Minsan bud ian, bang soho' bi pakallo'
min tōngōd na bo' pabōtang ni diyōm sallang, tantu du me'.
22 Basta kaam mangandōl, tasambut bi du ayi-ayi pangamu'-ngamu' bi ni Tuhan."

Tiyaw si Isa pasal kapatut na
(Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8)

23 Jari pabing na si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa mandu'. Sabu na
peen mandu', pay'an ni iya manga kaimaman langkaw maka manga kamaasan Yahudi.
Uk sigam, "Ayi kapatut nu maghinang salaiyu? Sayi bayi muwanan kau kapatutan?"
24 Nambung si Isa, uk na, "Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam dahu. Bang itu
sambungan bi, baan ta du kaam bang ayi kapatut ku maghinang salaitu.
25 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut min Tuhan baha' atawa min
manusiya' sadja?"
Na, mag-isun-isun sigam, uk sigam, "Bang sawupama uk ta in kapatut si Yahiya ian
bayi min Tuhan, tiyaw du kitabi uk na bang angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad ma si
Yahiya.
26 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, na piligdu kitabi.
Sabab manga baanan aa itu magkahagad kamemon in si Yahiya nabi du min Tuhan."
27 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' hi' ma tīyaw si Isa, uk na, "'Nsa'
katauhan kami."

“Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang minningga iya kapatut ku maghinang manga hinang ku itu.”

Paralilan pasal duwa anak lalla

28 Missala si Isa, uk na, “Pikilun bi paralilan ku itu. Niya' aa duwa anak na lalla. Na, pahi' aa itu ni anak na siyaka, uk na, ‘Oto', pahi' kau 'llaw itu maghinang ma kabbun.’
29 Uk sambung siyaka hi', ‘'Nsa' aku.’ Lipara pinda pikilan na bo' pahi' iya ni kabbun maghinang.
30 Jari pahi' na aa itu ni anak na siyay, noho' iya pahi' sali' bayi panohoan na ma siyaka. ‘Aho', 'Mma',’ uk sambung siyay. Suga' 'nsa' iya bayi pahi'.
31 Na,” uk si Isa ni manga aa ian, “bang ma kaam, sayi iya bayi me' ma kabayaan 'mma' na?”

“Iya anak siyaka,” uk sambung sigam.

“Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “manga aa dusahan, iya sali' manga aa magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, parahu sigam min kaam me' ma pagparinta Tuhan.
32 Sabab si Yahiya Magpapandi bayi paiyu ni kaam matauhan kaam bang ingga iya daddōk bōntōl, suga' 'nsa' iya kahagad bi. Malayingkan manga aa magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, bayi du magkahagad. Maka minsan bayi tanda' bi ian hi', 'nsa' du bayi pinda pikilan bi bo' iyampa kaam magkahagad ma si Yahiya.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19)

33 “Pake kaam ni paralilan dakayo' itu,” uk si Isa. “Niya' dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi libut uk na maka ad. Kiyali uk na lowang paggipitan buwa' anggul, pangalloan bohe' na, maka hinang uk na dakayo' bawung-bawung langkaw pamantawan. Puwas na hi' pitungguan uk na kabbun ian ma manga aa magtutunggu', bo' iyampa iya pakallo' ni lahat saddi.
34 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul, siyoho' uk aa dapu kabbun itu manga sosohoan na pahi' ni manga magtutunggu' ngallo' bahagi' na.
35 Suga' pagtakka pahi' manga sosohoan hi', siyaggaw sigam uk aa magtutunggu'. Dakayo' sosohoan ian bayi liyapdōsan uk sigam, dakayo' bayi piyatay, dakayo' isab bayi pighiyak maka batu.
36 Puwas na hi' noho' na isab aa dapu manga sosohoan saddi pahi', heka le' min bayi dahu. Iya du sigam bayi liyaat uk manga tunggu', sali' bayi pangalaat sigam ma sosohoan tagna'.
37 Na, ma damuwi katapusan bayi soho' na pahi' anak na lalla. Uk na ma diyōm pikilan na, ‘Tantu pig-addatan anak ku uk manga tunggu' hi'.’
38 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa kabbun itu, magtuwi sigam mag-isun. Uk pag-isun sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung kitabi, piyatay uk tabi na iya bo' takallo' tabi tana' na.’
39 Manjari siyaggaw uk sigam anak aa dapu. Timanan iya ma luwasan min kabbun, bo' iyampa biyono'.
40 “Na,” uk si Isa, “bang takka aa dapu kabbun pahi', ayi baha' hinang na ma manga aa magtutunggu'?”
41 Nambung sigam, uk na, “Tantu piyatay uk na manga tunggu' laat ian. Bo' pitungguan uk na kabbun na ma aa saddi, iya baya' muwan bahagi' palsukuan na bang taabut musim na.”
42 Uk si Isa ni sigam, “'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm kitab? Uk na hi',

‘Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', biya' 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.’

43 “Hangkan na kaam baan ku,” uk si Isa, “killoan du min kaam bayi palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan, pinda min kaam ni bangsa aa saddi. Jari sigam iya maluwas kahapan du, iya tōp ma pagparintahan Tuhan. [
44 Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran na. Maka sasuku kahugan batu itu pipis du kamemon na.]”
45 Pagtake uk manga kaimaman langkaw maka uk Parisi iya bayi pamaralil uk si Isa itu, magtuwi sigam makasayu sigam du iya piandigan uk na.
46 Hangkan sigam arak naggaw si Isa, suga' 'nsa' kalanjal. Tiyāw asal sigam ma kahekahan aa ian sabab si Isa ian nabi tōōd bang ma bistahan sigam.

22

Paralilan pasal pagkawin
(Lukas 14.15-24)

1 Manjari magparalilan isab si Isa ma kahekahan aa ian.
2 “In kapagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil dakayo' sultan bayi magsakap ma
pagjamu ma waktu kapagkawin anak na lalla.
3 Siyoho' uk sultan manga sosohoan na matauhan manga aa iya bayi killo'. Suga' aa
bayi killo' ian 'nsa' baya' paluruk.
4 Hangkan soho' na manga sosohoan saddi, uk na, ‘Bain bi manga aa bayi killo' ian
in pagjamu ku sakap na. Bayi na siyumbay manga sapi' lalla maka manga anak sapi'
lammōk. Sakap na kamemon. Sohoun sigam paluruk na ni pagkawinan.’
5 Suga' 'nsa' ngasip manga aa bayi killo' ian. Iya sadja kiyannal uk sigam pag-usaha
sigam. Dangan ian pahi' ni huma na maghinang, dangan pahi' ni tinda na.
6 Kasehean isab bayi naggaw manga sosohoan sultan ian bo' iyampa liyapdōsan uk
sigam maka piyatay.
7 Pagtau peen sultan, landu' iya ngandugal hangkan soho' na manga sundalu na pahi'
mapatay manga pamomono' hi'. Siyoho' isab tiyutung paglahatan sigam.
8 Puwas na hi' linganan uk sultan manga sosohoan na, uk na, ‘Sakap na jamu pagkawin
suga' manga aa bayi killo' uk ku dahu hi' 'nsa' na tōp paluruk.
9 Na pahi' kaam ni daddōk paglalabayan aa heka, bo' sasuku talanggal bi ma hi' sohoun
bi paluruk ni pagjamuhan itu.’
10 Jari pahi' na manga sosohoan hi' ni karaddōk-daddōkan. Pitipun uk sigam sasuku
talanggal uk sigam, manga aa laat maka aa hap. Jari in luma' pagkawinan hi' panno' na
uk aa.
11 “Sakali itu, makasōd peen sultan pahi' nganda' ma manga luruk, niya' tanda' na
may'an dakayo' aa makay sammek 'nsa' tōp ma pagkawinan.
12 Uk sultan ni aa itu, ‘Bagay, salaingga kasōd nu paitu ma 'nsa' niya' sammek nu tōp
paluruk nu ni pagkawinan?’ Suga' 'nsa' nambung aa ian.
13 Sakali halling sultan ni manga sosohoan na, uk na, ‘Ingkōtin bi aa itu nayi'-tangan
na, bo' larukin bi iya pahi' ni diyōm kalindōman. Magtangis du manga aa may'an maka
magtagiōt baggaang sigam.’
14 “Sabab na,” uk si Isa, “heka aa killo' me' ma kapagparinta Tuhan, suga' datti' du
sigam pene'.”

Suwal-suwal pasal pagbayad buwis sultan
(Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26)

15 Manjari itu paluwas manga Parisi minnihi' bo' mag-isun-isun bang salaingga uk
sigam naggaw si Isa ma bissala na.
16 Puwas na hi' niya' manga mulid sigam maka manga sehean si Herod siyoho' uk
sigam pahi' ni si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam ma iya, “katauhan kami in kau pote' asal
atay nu. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil iya kibayaan uk Tuhan. 'Nsa' du
kau tiyāw siyaway uk sayi-sayi, sabab sali' du bohan nu ma aa kamemon.
17 Na, bain kami kono' bang ayi pikilan nu pasal itu hi': bang kita ganta' mayad sukay
ni parinta Roma, iya deyo' min Sultan Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi?”
18 Suga' kitauhan asal uk si Isa niya' kalaatan miyaksud uk sigam, hangkan uk na ni
sigam, “Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja tiyaw salaiyu. Tuud kaam baya' naggaw ma
aku ma panambung ku.
19 Pandain kono' aku sin, iya pamayad sukay parinta.” Jari biyohan iya sin pilak.
20 Uk si Isa ma sigam, “Patta' sayi maka ōn sayi ma sin itu?”
21 “Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
“Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun bi ni iya. Damikkiyan na, bang
niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
22 Pagtake manga aa ian ma panambung si Isa itu, magtuwi sigam inu-inu bo' ngalabba
sigam min iya bo' iyampa pakallo' minnihi'.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40)

23 Na, ma 'llaw hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama Yahudi iya
uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma 'llaw damuwi.
24 Tiyaw sigam ma si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi min si Musa pasal
aa bang matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk siyay na bo' supaya
niya' anak bista tubu' min aa bayi matay hi'.

25 Na,” uk sigam, “niya' bayi ma lahat kami pitu' lalla magdanakan. Taga handa siyaka
hi', suga' matay na lalla. Pagka 'nsa' niya' tubu' na, balu na bayi takallo' hinda uk siyay
pasunu'.
26 Suga' iya du siyay itu, bayi matay ma 'nsa' taga tubu'. Damikkiyan na isab siyay
pasunu'. Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni dakayo' danda hi', bo'
matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak.
27 Ma katapusan na matay isab danda.
28 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum pabayik manga aa
magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo' hinda uk sigam kapitu'
magdanakan.”
29 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Sā' kaam, sabab 'nsa' katauhan bi bang ayi ma
diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan bi kōsōg kawasa Tuhan.
30 Sabab bang taabut waktu kallum pabing min kamatay, in manusiya' makasali' du
ni bangsa malaikat ma diyōm sulga'. 'Nsa' na sigam maghanda-maghalla.
31 Iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay, kila ku 'nsa' tabassa bi bayi
pamalman Tuhan ma kaam.
32 Uk na, ‘Aku iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.’ Hati na,” uk si Isa,
“in Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa magpatayan.” (Hati na
masi 'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran
sigam.)
33 Makake peen kahekahan aa ian ma bissala si Isa, landu' sigam inu-inu.

Panohoan umbul satu
(Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28)

34 Sakali itu, pagtake manga Parisi in manga Saddusi hi' 'nsa' makasambung ni si Isa,
pay'an sigam patipun ni iya.
35 Niya' min sigam dakayo' guru ma sara' agama bayi tiyaw ma si Isa, kalu tasaggaw
ma panambung na.
36 Uk na ni si Isa, “Tuwan Guru, ma sara' agama, ingga iya panohoan halgaan min
kamemon?”
37 Uk sambung si Isa, “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya
subay min diyōm atay bi maka min diyōm ginhawa-baran bi maka min panahuhan bi.
38 Iya na ko' hi' panohoan umbul satu, halgaan min kamemon.
39 Maka iya na itu panohoan karuwa na, halgaan isab. Uk na, wajib kaam lasahan
pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.
40 Iya panohoan kamemon bayi pangamban uk si Musa, sampay pamandu' manga
nabi, paluwas asal min duwa panohoan bayi sambat ku itu.”

Paniyaw pasal si Almasi
(Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44)

41 Na, pagka patipun may'an manga Parisi, niya' tiyaw uk si Isa ma sigam.
42 Uk na, “Ayi pikilan bi pasal si Almasi? Tubu' iya min sayi?”
Uk sambung sigam, “Tubu' sultan Daud.”
43 “Na bang salaihi',” uk si Isa, “angay hangkan si Daud bayi ngōn ‘Panghu’’ ma si
Almasi, waktu kapagbaya' Nyawa Sutsi ma iya? Salaitu asal bayi pilatun uk si Daud hi',
44 ‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’ ”
45 “Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Sultan Daud, tantu iya 'nsa'
panubu' si Daud sadja.”
46 Suga' 'nsa' niya' aa may'an makapanambung ma si Isa minsan dakabtang
panambung na. Puwas min 'llaw hi' 'nsa' niya' makatawakkal niyaw iya ayi-ayi.

23

Manga Parisi maka manga guru ma sara' agama daa subay singōran
(Markus 12.38-39; Lukas 11.43-46; 20.45-46)

1 Manjari halling si Isa ni baanan aa maka ni manga mulid na.
2 Uk na, “Manga guru ma sara' agama maka manga Parisi, niya' kapatut sigam
manduan aa pasal manga sara' si Musa.
3 Hangkan subay be' bi ayi-ayi pamandu' sigam. Subay asip bi pamissala sigam pahap-
hap. Suga' daa singōrin bi kahinangan sigam, sabab 'nsa' tabe' uk sigam iya bayi
pamandu' sigam ma aa kasehean.

4 Pibohat uk sigam panohoan iya pamatanggung sigam ma manga aa kasehean,
parahal 'nsa' baya' nabang ma manga aa ian, minsan laa tabang diki'.
5 Ayi-ayi hinang uk manga Parisi maka manga guru hi' subay ma pangandaan
kahekahan aa. 'Ndaun bi kaehe puyu'-puyu' pangalōōnan ayat kitab iya pikkōs ma
tuktuk maka ma langngōn sigam. 'Ndaun bi isab juba sigam, iya taha' jambay na.
6 Bang sigam ganta' ma pagjamuhan, baya' sigam subay pitingko' ma paningkoan
bangsahan. Iya du bang sigam ma diyōm langgal, subay paningkoan iya tiyawuan aa
langkaw.
7 Baya' sigam hiyulmat bang ma mayiran, baya' isab sigam siyabbut ‘Tuwan Guru’.
8 Suga' kaam iyu, subay kaam 'nsa' meha pig-ōnan ‘Tuwan Guru’ uk pagkahi bi, sabab
sali'-sali' du kaam magdawuranakan kamemon, maka dakayo' du guru bi tōōd.
9 Daa panabbutin bi ‘'Mma’’ sayi-sayi ma diyōm dunya itu, sabab dakayo' du
pag'mmaan bi, iya Tuhan ma diyōm sulga'.
10 Daa kaam baya' iyōnan nakura', sabab tunggal si Almasi pagnakuraan bi.
11 Sayi-sayi baya' langkaw ma diyōman bi, subay iya magpaata ma kasehean na.
12 Sayi-sayi magpalangkaw ma baran na, pireyo' du iya, maka sayi-sayi mareyo' di na
pilangkaw du isab.

Bissala si Isa ma manga aa magbawu'-bawu' in sigam hap
(Markus 12.40; Lukas 11.39-44; 20.47)

13 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam iyu, manga guru ma sara' agama maka
manga Parisi!” uk si Isa. “Magbawu'-bawu' sadja kaam in kaam hap addat bi. Suga'
tiyambōlan uk bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makasōd ni diyōm pagparintahan
Tuhan. Kaam baran bi iyu 'nsa' baya' pasōd pay'an, iya poon lāng bi sasuku baya'
pasōd. [
14 Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru ma sara' agama maka manga
Parisi, iya magbawu'-bawu' in kaam hap! Nyanyaya uk bi manga danda balu bo' takallo'
bi luma' sigam, bo' pitaha' uk bi panambahayang bi paglaku-laku bi in kaam bal-iman,
bahasa tiyapukan kahinangan bi malaat hi'. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma kaam
ma ahirat.]
15 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi!
Magbawu'-bawu' sadja in kaam hap addat bi! Tuyu' kaam masaplag pandu' bi, iya
hangkan lintasan bi de-deyawut bang peen niya' tabo bi me' ma pandu' bi minsan laa
dakayo' aa sadja. Bo' bang niya' ganta' makabe', kalap le' iya min kaam palgantaan
nalka', ma sabab pamandu' bi iya pamean na.
16 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam! Sali' kaam sapantun buta ngambit ma
pagkahi bi. Uk pamandu' bi, bang niya' nganjanji' bo' sabbut na langgal pagkulbanan
palsaksian janji' na, 'nsa' du niya' dusa na kono' minsan 'nsa' tuman na janji' na hi'.
Suga' bang kapanyapan bulawan ma diyōm langgal iya panabbutan na, wajib kono'
subay tuman na tōōd.
17 Sā' pahap pikilan bi, sali' buta mata bi! Langgal ian asal pangaharapan Tuhan,
hangkan uk ta sutsi kapanyapan na.
18 Uk isab pamandu' bi dakayo', sayi-sayi nabbut tōngōd pagkulbanan palsaksian
janji' na, makajari minsan 'nsa' tiyuman janji' na. Suga' bang panabbutan na ayi-ayi
tiyukbalan ni Tuhan ma diyata' pagkulbanan hi', in janji' na kono' wajib subay tiyuman
tōōd.
19 Sā' pahap pikilan bi! Ingga mehe guna na, iya ayi-ayi tiyukbalan ma diyata'
pagkulbanan, atawa pagkulbanan sutsi, iya makabuwan kasutsihan isab ma tutukbalan
hi'?
20 Hangkan na, bang niya' aa ganta' nabbut pagkulbanan, panabbutan na isab
kamemon iya tiyukbalan ni Tuhan may'an.
21 Damikkiyan na, bang niya' nabbut langgal pagkulbanan, panabbutan na isab Tuhan
iya pabōtang asal may'an.
22 Bang niya' nabbut sulga', panabbutan na isab paningkoan Tuhan maka panabbutan
na isab mismu Tuhan.
23 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru sara' maka manga Parisi!
Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan
bahagi' sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan sayul-sayul sadja iya
pamapa bi kiyakan. Hap isab kapangungsud bi salaihi', daa subay labbahan. Suga'
iya panohoan halga' min kamemon 'nsa' kabōgbōgan bi. 'Nsa' kaam adil, 'nsa' kaam
maase' ma pagkahi bi, 'nsa' kaam tapangandōlan. Arapun iyu hi' panuyuan bi tōōd,
dahu min kamemon.

24 Sali' kaam aa buta ngambit ma kasehean. Iya panuyuan bi manga panohoan kulang
halga' na, bo' panohoan halgaan tōōd 'nsa' du guna bi. Sali' kaam sapantun aa ngayak
inuman na bo' 'nsa' makainum hamud-hamud, parahal tatallōn na unta' ma katibuukan
na.
25 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi!
Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun sawan maka layi.
Kiyosean uk bi luwasan na suga' lammi' diyōm na sabab panno' uk pangalangpas bi
maka pagnapsu bi kalaatan.
26 Kaam manga Parisi, sā' pahap pikilan bi! Lanuin bi dahu iya ma diyōm iyu bo'
iyampa lanu' sampay luwasan na.
27 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi!
Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun kubul bayi pinta
pote' luwasan na bo' hap inda', suga' diyōm na duwal bōkōg mayat maka kahaluan.
28 Salaihi' du isab hantang bi. Bang dagbōs bi tanda' uk aa, hap du, suga' diyōm atay
bi iyu panno' uk pagbawu'-bawu' bi maka kalaatan bi.”

Ma'-ma' si Isa pasal paminsana' ma manga guru maka ma manga Parisi
(Lukas 11.47-51)

29 “Makaase'-ase' iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-
bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tahinang bi tampat ma kanabi-nabihan, tapaalti bi
manga kubul bayi pangubulan aa kaadilan.
30 Bo' uk bi, ‘Bang bayi kami 'llum ma waktu ka'mboan kami hi', 'nsa' du kami bayi
palamud ma hinang manga aa kasehean, waktu kapamapatay sigam ma manga nabi
hi'.’
31 Na,” uk si Isa, “pagka salaiyu halling bi, magpasabannal du kaam in kaam panubu'
du min manga aa bayi mono' kanabihan hi'.
32 Pahiun bi na, talusun bi iya bayi tiyagnaan uk ka'mboan bi.
33 'Nsa' tasipat laat bi! 'Nsa' du niya' kahōwatan bi papuwas min hukuman nalka'.
34 Baan ta kaam, papaiyu ku du ni kaam manga nabi, manga aa bal-akkal, maka
manga guru. Bono' bi du sigam kasehean. Sigam kasehean lansang bi du ni hag piyatay,
kasehean liyapdōsan uk bi ma diyōm langgal, maka kasehean apas bi du min kalumaan
dakayo' ni dakayo'.
35 Hangkan kaam pitakkahan hukuman du, ma sabab pamapatay bi ma manga aa
'nsa' taga dusa, tiyagnaan min si Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya
anak si Baraki. Si Jakariya hi' bayi piyatay uk bangsa bi ma ōtan langgal maka tōngōd
pagkulbanan.
36 Baan ta kaam tōōd, kaam ma ahil jaman itu pamatanggungan du karusahan manga
aa ian kamemon.”

Kalasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Lukas 13.34-35)

37 Magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma daira Awrusalam, hangkan uk na,
“'Ndu'! Kaam manga aa Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min Tuhan
piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan iya hiyak bi sadja maka batu bang papaiyu
ni kaam. Min pila aku bayi baya' nipun kaam ma aku, sali' sapantun manuk danda bang
ngōman anak-anak na ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa' kaam baya'.
38 'Ndaun bi na, siya-siya lahat bi uk Tuhan.
39 Baan ta kaam, song aku 'nsa' tanda' bi, sataggōl 'nsa' taabut waktu pananglit bi aku.
Subay uk bi, ‘Bang peen biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,’ bo' iyampa aku
tanda' bi.”

24

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, makaluwas peen si Isa min langgal pagkulbanan, pasikōt ni iya manga
mulid na nudlu' hinangan langgal hi'.
2 “Aho',” uk si Isa. “'Ndaun bi na pahap. Suga' baan ta kaam, ma sosongun in langgal
itu lubu du. 'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat, kiyanat du kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19)

3 Puwas na hi', ningko' peen si Isa ma hi' ma Bud Jaitun, pahi' ni iya manga mulid
na, sigam-sigam sadja. Uk sigam, “Pahatihun kono' kami bang umay paniya' iya bayi uk

nu sini', maka bang paltandaan ayi piluwas bo' kitauhan in kapaitu nu sikōt na, maka
dunya itu song kiyamat na?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan.
5 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-laku in sigam si Almasi na,
bo' heka tabo-bo iyakkalan uk sigam.
6 Makake du kaam pasal pagbono' ma kasikōtan. Makake kaam isab hunub-hunub
pasal pagbono' ma lahat saddi. Suga' daa kaam tiyāw. Tantu paniya' pagbono' suga'
'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.
7 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta dakayo' isab maka parinta
dakayo'. Paniya' du isab gōtōm ma sabarang lahat, maka linug ma kalohahan dunya.
8 Suga' in bala' kamemon itu tagnaan na sadja, sali' dalil danda battōng bang iyampa
tananam na paddi' song nganak.
9 “Bang taabut waktu ian hi' siyaggaw du kaam, tiyukbalan ni aa kasehean bo' supaya
kaam binsana' sampay piyatay. Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab pame'
bi ma aku.
10 Heka isab aa bayi bean ku ngalabba du min pag-iman sigam ma waktu ian hi'.
Heka sigam bansihan sehe' sigam du, heka isab numbung sehe' sigam ni banta sigam
bo' siyaggaw.
11 Heka ian maglaku-laku in sigam nabi min Tuhan, bo' heka aa kaakkalan uk sigam.
12 Mamarahi pahap kalaatan ma diyōm dunya ma waktu siyong ian, iya poon
kahekahan manusiya' 'nsa' na kasi-lasa ma pagkahi na.
13 Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay napusan kabinsanaan ian.
14 Maka lapal hap itu pasal kapagparinta Tuhan, pignasihat du ma kalohahan dunya
supaya kitauhan uk aa kamemon. Puwas na hi' kiyamat na dunya.”

Kabinsanaan landu' bisa
(Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24)

15 “Bayi na pilatun asal uk si Nabi Daniyel ma pasal waktu ma sosongun, niya' du tanda'
bi iya makasammal pibōtang ma diyōm langgal mahasutsi, ma 'nsa' patut pabōtangan
na. (Sayi-sayi kaam makabassa itu siyoho' pahati.)
16 Bang hi' paniya' na, sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay lahi pahi' ni kabud-
buran.
17 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa' pabing ma diyōm luma' na
ngallo' ayi-ayi na.
18 Bang niya' aa ma huma na subay iya mag-ōs-ōs 'nsa' minsan pabing ngallo' badju'
na para ma haggut.
19 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian hi', maka manga danda
taga anak duru' le'.
20 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen iya 'llaw kalahi bi ian 'nsa' magsabu maka musim
haggut atawa 'llaw paghali bi ni Tuhan.
21 Sabab na manga kabinsanaan iya patumbuk ma masa ma sosongun ian,” uk si Isa,
“kalap le' bisa na min kabinsanaan kamemon bayi kalabayan manusiya' sataggōl min
tagna' kapaniya' dunya, sampay ni kabuttihian. Maka 'nsa' isab kabayikan.
22 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian. Bang bayi 'nsa', 'nsa' du
niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du uk Tuhan ma sabab manga aa na, iya asal tapene' na.
23 “Na, bang taabut waktu ian hi', bo' niya' ganta' ma'-ma' ni kaam, uk na, ‘'Ndaun bi!
Tiya' na si Almasi,’ atawa ‘Ian na iya may'an,’ daa tōōd kahagarun bi.
24 Sabab ma waktu ian niya' du paluwas manga aa magnahu'-nahu' in sigam si Almasi,
atawa in sigam nabi min Tuhan. Magpanda' sigam manga hinang barakatan maka
manga paltandaan kainu-inuhan aa, bo' supaya kaakkalan sampay aa suku' Tuhan, bang
ganta' tabo iyakkalan.
25 Pake kaam,” uk si Isa. “Bayi na kaam patau ku ma pasal ian hi' ma 'nsa' le' taabut
waktu na.
26 “Hangkan ko', bang niya' ngupama ni kaam, uk na hi', ‘Ian si Almasi ma lahat 'nsa'
mag-aa’, daa kaam pahi'. Atawa bang uk na, ‘Ian iya patapuk may'an’, daa be'-beun bi.
27 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, bang aku pabayik na, tanda' du kapaitu ku, sali'
kirat nayinagan ma diyata' langit min sōbangan sampay ni saddōpan.”
28 Magparalilan si Isa, uk na, “Maingga-maingga lahat kaniyaan patay, may'an du
pagtipunan manga owak.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28)

29 “Jari ma waktu ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas peen manga kabinsanaan bayi
sabbut ku hi', ngalindōm du mata 'llaw, maka bulan 'nsa' na muwan sawa. Manga bituun
magkapakpak na min diyata' langit, maka ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan
langit tabo du maglingas.
30 Puwas na hi' paluwas du tanda' ma diyata' langit, paltandaan in Anak Manusiya'
pabing na. Makanda' du bangsa aa kamemon ma aku me' paitu min gabun.
Magkarukkaan du sigam kamemon, pag'nda' sigam ma barakat ku maka ma kōsōg
sahaya ku.
31 Puwas na hi' pihalling tiyup-tiyup bo' iyampa soho' ku manga malaikat ku pahi' ni
'mpat pidju alam nipun manga aa bayi tapene' ku, min bihing langit dambiya' maka
dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33)

32 “Pamintangin bi poon kayu igira. Bang tanda' bi kayu igira itu ngugbus tong engas-
engas na, sampay ngandawun na tōōd, minnihi' katauhan bi song musim pangallaw
na.
33 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala ku ma kaam hi', minnihi'
isab katauhan bi in kabayik ku ni dunya sikōt na.
34 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “ma 'nsa' le' magpatayan kamemon manga aa iya
'llum ma buttihian, paniya' du pakaradjaan kamemon bayi pamissala ku hi'.
35 Papinda du langit maka dunya, suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd magkapinda.

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Markus 13.32-37; Lukas 17.26-36)

36 “'Nsa' niya' makatau bang umay 'llaw maka waktu kabayik ku paitu ni dunya.
Minsan bangsa malaikat ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam. Minsan aku, Anak
Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan iya makatau.
37 Bang taabut waktu kabayik ku paitu, sali' du kahalan na maka kahalan bayi ma
masa si No hi'.
38 Manga aa ma masa hi', dahu le' min dunuk mehe, bayi sigam magkakanan na peen
maka mag-inuman sadja. Bayi sigam maghanda-maghalla, sampay taabut waktu kasakat
di si No ni diyata' adjung.
39 'Nsa' kisayuhan uk sigam bang ayi song-song pitakka ni sigam. Subay na sigam
katumbukan dunuk, tabo kamemon, bo' iyampa kitauhan uk sigam. Na, salaihi' du isab
kahalan manga aa ma dunya itu bang aku, Anak Manusiya', pabayik na ni dunya.
40 Ma waktu ian niya' duwangan aa maghinang ma huma, jari killo' dakayo' bo' tamban
dakayo'.
41 Niya' ian duwangan danda magtabang nganggiling tirigu, killo' dakayo' bo' tamban
dakayo'.
42 “Hangkan kaam subay pajaga, sabab 'nsa' katauhan bi bang umay waktu pabayik
Panghu' bi paitu.
43 Bang sawupama niya' aa dapu luma', bo' bayi katauhan na bang lisag pila niya' aa
panangkaw takka ni luma' na, tantu du iya bayi magjaga bo' 'nsa' tasōd luma' na.
44 Hangkan kaam soho' ku subay sakap sakahaba' waktu, sabab pabayik du Anak
Manusiya' ma waktu 'nsa' katauhan bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapangandōlan
(Lukas 12.41-48)

45 “Bang niya' sosohoan hap akkal na, aa kapangandōlan, iya na ian pene' uk nakura'
na magnakura' ma manga sosohoan kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja'
sigam.
46 Na, bang bayi likut nakura' ian, bo' takka na pabing, mehe kahapan sosohoan
magnakura' ian bang iya taabut uk nakura' na ngahinang ma bayi pamahinang ma
iya.
47 Baan ta kaam, tantu pangandōl uk nakura' ian alta' na kamemon ma sosohoan
kapangandōlan hi'.
48 Suga' bang sosohoan magnakura' ian sawupama laat addat na, bo' uk na ma diyōm
atay na in nakura' na hi' taggōl le' takka.
49 Jari nagna' iya ngalaugan manga pagkahi na sosohoan hi'. Maglami-lami iya maka
manga aa maglalango. Magkakan iya sampay mag-inum maka sigam.
50 Sakali tagha' takka nakura' ian, ma waktu 'nsa' kitauhan uk sosohoan hi'.

51 Manjari liyagut iya uk nakura' na, sampay bugtang na. Pikadalan iya nalka' sali'-
sali' maka manga aa iya magbawu'-bawu' in addat sigam hap. May'an sigam magtangis
maka magtagiōt baggaang sigam.”

25

Paralilan pasal sangpu' budjang

1 Manjari magparalilan si Isa pabayik, uk na, “Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma
waktu pabing ku paitu: sali' dalil sangpu' budjang bayi mo palitaan sigam pakaniya-
kaniya, sabab sakap pahi' nampang pangantin lalla.
2 Lima budjang ian ba' nu dupang, bo' lima ian taha' asal akkal sigam.
3 Na, in lima budjang ba' nu dupang itu bayi mo palitaan suga' 'nsa' bayi mo 'nsallan
liyōōn ni palitaan sigam bang ubus na 'nsallan na.
4 Iya lima budjang taga akkal bayi mo pangalōōnan panno' uk 'nsallan, saddi isab iya
ma diyōm palitaan.
5 Na, pagka taggōl takka pangantin lalla, kiyaru' na sigam kamemon hangkan katuwi.
6 “Taabut peen tōnga' bahangi, niya' ngalingan, uk na, ‘Iyu na pangantin lalla. Dayi'
na kaam nampang iya.’
7 Bati' na sangpu' budjang ian bo' pihap uk sigam keyat palitaan sigam.
8 Uk manga budjang ba' nu dupang ni budjang taga akkal ian, ‘Muwan kaam kono'
min 'nsallan bi iyu, sabab song na padda palitaan kami.’
9 ‘E, 'nsa',’ uk budjang taga akkal hi'. ‘'Nsa' makaabut 'nsallan itu ma kitabi kamemon.
Pahi' kaam ni tinda mallihan di bi.’
10 Na, pahi' na ni tinda manga budjang ba' nu dupang ian malli 'nsallan. Likut peen
sigam, magtuwi takka na pangantin lalla. Iya lima budjang asal sakap bayi me' ma iya
pasōd ni diyōm luma' pagkawinan bo' iyampa tiyambōl lawang.
11 “'Nsa' taggōl takka budjang kasehean min tinda, bo' ngalingan ni pangantin lalla.
‘O Tuwan,’ uk sigam, ‘ukabin kami.’
12 Suga' nambung pangantin lalla hi'. ‘'Nsa' ukab ku,’ uk na. ‘'Nsa' kaam takila ku.’
13 “Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam pajaga tōōd. Sabab 'nsa' katauhan bi bang
umay 'llaw atawa waktu kabayik ku paitu.”

Paralilan pasal tallu sosohoan
(Lukas 19.11-27)

14 “Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil dakayo' aa
magbamba tulak ni lahat saddi. Song peen iya palanjal, siyoho' uk na manga sosohoan
na pahi' ni iya, bo' pijagahan uk na alta' na ma sigam.
15 Iya pangamban na ma sigam dangan maka dangan ian pipagtōngōd maka akkal-
kapandayan na. Dangan bayi pangambanan limangibu pilak, dangan bayi duwangibu
pilak, maka dangan bayi dangibu. Puwas na hi' tulak na aa hi'.
16 Na, iya tindōg bayi pangambanan limangibu pilak ian, magtuwi pag-usaha na sin
ian bo' makauntung iya limangibu pilak.
17 Damikkiyan na sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan duwangibu pilak,
makauntung iya duwangibu pilak isab.
18 Suga' iya sosohoan bayi pangambanan dangibu pilak hi', bayi pahi' ngali lowang
panapukan na sin nakura' ma diyōm tana'.
19 “Taggōl minnihi' mowe' na nakura' sigam. Pagtakka na, magtuwi iya magbista maka
sosohoan na.
20 Iya sosohoan bayi pangambanan limangibu pilak hi' bayi pay'an ni nakura' mo
limangibu pilak bayi tauntung na. Uk na ni nakura', ‘Tuwan, bayi aku pangambanan
nu limangibu pilak pagpoon. Tiya' isab limangibu pilak bayi tauntung ku.’
21 Uk nakura', ‘Hap hinang nu. Hantap kau maka kapangandōlan. Pagka kau hi'
kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku du isab ma kau alta' heka tōōd. Dayi' kau,
palamud ma kakuyagan ku.’
22 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan duwangibu
pilak hi'. Uk na ni nakura', ‘Tuwan, bayi aku pangambanan nu duwangibu pilak
pagpoon. Tiya' isab untung na duwangibu pilak.’
23 Uk nakura' na, ‘Hap ko' hinang nu iyu. Hantap kau maka kapangandōlan. Pagka
kau kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku isab ma kau alta' heka. Dayi' kau,
palamud ma kakuyagan ku.’
24 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan dakayo', iya bayi pangambanan dangibu pilak.
Uk na ni nakura', ‘Tuwan, katauhan ku asal in kau 'nsa' maase' ma aa. Nguntung kau

min bayi pig-ani bo' 'nsa' kau iya bayi magluug-liksa'. Makakallo' du kau buwa', minsan
'nsa' kau iya bayi magsangsa' nanōm.
25 Bayi aku tiyāw ma kau, hangkan bayi tapukan ku sin nu ma diyōm tana'. A! Tiya'
na sin nu.'
26 "Nambung nakura' ian, uk na, 'Laat kau! Lisuan kalandu'! Katauhan nu baha' in
aku nguntung min 'nsa' pagluugan ku, ngallo' aku buwa' isab min 'nsa' bayi tanōm ku?
27 Na, bang salaihi', arapun bayi tiyawu' uk nu sin ku ma diyōm bangko. Jari pagtakka
ku takallo' ku du sin ku sampay anak na.'
28 Puwas na hi' halling nakura' ni sosohoan saddi, uk na, 'Kalloun bi sin min iya itu
bo' pamuwanun ni aa dakayo', iya niya' sin na sangpu' ngibu pilak ian.
29 Sabab sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan du ma iya sampay ni manglabi-
labihan. Suga' sasuku 'nsa' kapangandōlan minsan ma diki', kiyulangan du ayi-ayi bayi
ma iya.
30 Na, iya sosohoan 'nsa' niya' kapusan na itu, larukin bi iya pahi' ni diyōm
kalindōman. Magtallik manga aa ma hi', magtagiōt baggaang sigam.' "

Pasal hukuman ma 'llaw katapusan

31 Masi mandu' si Isa, uk na, "Bang aku Anak Manusiya' pabayik paitu ngantan parinta,
sehean du aku uk manga malaikat. Ningko' isab aku ma kasahayahan ku magparinta.
32 In bangsa manusiya' kamemon pipagtipun du ma alōpan ku, bo' pagsaddi ku sigam
sali' hantang aa ngipat manga hayōp. Pigsaddi uk na manga bili-bili maka manga
kambing.
33 Manga aa adil, iya sali' hantang bili-bili, pasaddi ku tampal ni katau. Bo' kasehean,
iya hantang kambing, pasaddi ku tampal ni kayi.
34 Jari ngabtang du aku, iya pagsultanan sigam. Uk ku ma manga aa ma bihing ku
sakap ni katau, 'Kaam kabuwanan kahapan uk 'Mma' ku, paitu na kaam bo' kaam
kaniyaan palsukuan ma diyōm pagparintahan ku, iya bayi tiyagamahan kaam asal uk
Tuhan, sataggōl min waktu kapaniya' dunya itu.
35 Iya na iyu panungbas kaam. Sabab na, bayi aku giyōtas bo' aku pakan bi. Bayi aku
toho' kallong bo' aku painum bi. Bayi aku sali' aa liyu bo' aku hiyulmat uk bi ma diyōm
luma' bi.
36 Bayi 'nsa' niya' sammek ku bo' aku pasammekan bi. Bayi aku saki bo' aku tabang
bi. Bayi aku ma diyōm jil bo' aku tibaw bi.'
37 Nambung du manga aa adil ian, uk sigam, 'Umay kau bayi tanda' kami giyōtas, bo'
kau pakan kami, atawa toho' kallong bo' kau painum kami?
38 Umay kau bayi tanda' kami sali' aa liyu, bo' kau hulmat kami ma diyōm luma' kami?
Umay kau bayi tanda' 'nsa' niya' sammek nu, bo' kau pasammekan kami?
39 Umay kau bayi tanda' kami saki atawa ma diyōm jil, bo' kau tibaw kami?'
40 Sambungan ku du sigam, uk ku, 'Baan ta kaam tōōd, umay-umay niya' tasalaihi' bi
kahinangan bi ma dakayo' bean ku deyo' kapag-aa na iyu, aku iya kahinangan bi.'
41 "Puwas na hi' halling du aku ni manga aa kasehean ian, iya ma bihing ku sakap
ni kayi. Uk ku, 'Pakallo' kaam min aku, manga pagmulkaan Tuhan. Pahi' kaam ni api
nalka', iya tiyagamahan nakura' sayitan maka manga tindōg na.
42 Iya na itu panungbas kaam, sabab bayi aku giyōtas suga' 'nsa' aku bayi pakan bi.
Bayi aku toho' kallong suga' 'nsa' aku bayi painum bi.
43 Bayi aku sali' aa liyu suga' 'nsa' aku bayi hulmat bi ma diyōm luma' bi. Bayi 'nsa'
niya' sammek ku suga' 'nsa' aku bayi kapasammekan bi. Bayi aku saki maka ma diyōm
jil aku bayi, suga' 'nsa' aku minsan bayi tabang bi.'
44 "Jari nambung du manga aa ian, uk sigam, 'Umay kau bayi tanda' kami giyōtas,
atawa toho' kallong, atawa pay'an ni lahat kami sali' aa liyu? Umay kau bayi tanda'
kami 'nsa' niya' sammek nu, atawa saki, atawa ma diyōm jil, bo' kau 'nsa' bayi tiyabang
uk kami?'
45 Sambungan ku sigam, uk ku, 'Baan ta kaam tōōd, umay-umay kaam 'nsa' bayi
nabang ma dakayo' bean ku deyo' kapag-aa na iyu, sali' aku du iya 'nsa' bayi tabang
bi.'
46 Manjari manga aa ian pipahi' du ni kabinsanaan iya natas ni kasaumulan. Suga'
manga aa adil pisōd du ni pagpakalluman kakkal ni kasaumulan."

26

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Ubus peen uk si Isa pamandu' na ian kamemon, halling iya ni manga mulid na.

2 “Katauhan bi,” uk na, “hinang Pangintōman du sawung dambuwa'. Iya na ian 'llaw
pamatukbal Anak Manusiya' ni manga aa bo' liyansang ni hag piyatay.”
3 Manjari manga imam langkaw maka manga kamaasan magtipun na ni luma' si
Kayapas imam-nakura'.
4 Mag-isun sigam bang salaingga uk sigam naggaw ma si Isa ma 'nsa' niya' makatauhan
iya, bo' supaya iya piyatay.
5 “Daa na pasalta' ta ma pagjamu,” uk sigam, “bo' 'nsa' hiluhala' manga aa kamemon.”

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Markus 14.3-9; Yahiya 12.1-8)

6 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun, aa bayi ipul.
7 Ma pagkakanan peen si Isa, niya' pay'an ni iya dakayo' danda mo bingki'-bingki'
hinangan batu pote', lōōnan 'nsallan pahamut landu' halgaan. Jari tiyumpahan 'nsallan
hi' ni diyata' kok si Isa.
8 Pag'nda' manga mulid ian, magtuwi paddi' atay sigam. “Angay 'nsallan halgaan itu
pikaat?” uk sigam.
9 “Arapun itu piballihan ma hatusan pilak bo' ballihan na pamuwan ni manga aa
miskin.”
10 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi pigbissala uk mulid ian, hangkan uk na ni sigam,
“Angay sasaw bi danda itu? Hap tōōd hinang na ma aku.
11 Makatabang kaam manga aa miskin umay-umay kabayaan bi sadja, suga' in aku itu
'nsa' du taggōl maitu ma kaam.
12 Iya hangkan danda itu bayi numpahan 'nsallan pahamut ni baran ku, pangawal
'llaw pagkubul ma aku.
13 Baan ta kaam,” uk si Isa, “paingga-paingga lahat pagnasihatan lapal hap ma
kalohahan dunya, kissa du pasal bayi hinang danda itu, pangintōman manga aa ma
iya.”

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6)

14 Puwas peen ian, si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, bayi
pahi' ni kaimaman langkaw.
15 Uk na ma sigam, “Ayi pamuwan bi ma aku bang songan ku ni kaam si Isa?” Itungan
iya tallumpu' sin pilak, panamba ma iya.
16 Puwas ian meha na si Judas waktu hap panong na si Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yahiya 13.21-30)

17 Na, taabut peen tagnaan 'llaw paghinang, 'llaw pagkakan manga Yahudi tinapay 'nsa'
bayi kalamuran pasulig, pahi' ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam, “Maingga
kabayaan nu panakapan kami pagjamuhan nu ma hinang Pangintōman?”
18 Uk si Isa, “Pahi' kaam ni diyōm daira ian, ni dakayo' aa may'an, bo' bain bi iya. Uk
bi, ‘Siyoho' kau biyaan uk guru hi', sikōt na kono' gantaan na. Baya' iya magjamu maka
manga mulid na ma luma' nu, paghinang sigam hinang Pangintōman.’ ”
19 Na bine' uk manga mulid ian bayi panohoan si Isa ma sigam, bo' siyakap uk sigam
pagjamu Pangintōman.
20 Pagsong kohap peen, magtingkoan na si Isa maka manga mulid na sangpu' ka duwa
ian bo' sigam mangan na.
21 Mangan peen, missala si Isa ni sigam, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kaam,
niya' dangan min kaam nongan aku ni banta ku.”
22 Magtuwi landu' susa manga mulid hi', bo' tiyaw sigam ma si Isa magsunu'-sunu'.
Uk na, “'Nsa' baha' aku, Tuwan?”
23 Uk sambung si Isa, “Iya sehe' ku magsawu nublakan tinapay na ni diyōm pinggan
itu, iya na hi' nongan aku.
24 Aku itu, Anak Manusiya',” uk si Isa, “matay du sali' bayi tasulat ma pasalan ku ma
diyōm kitab. Suga' siya-siya du aa nongan Anak Manusiya' ni banta na. Hap le' aa ian
'nsa' bayi iyanakan.”
25 Jari halling si Judas, iya song nukbalan si Isa ni banta na. “Tuwan Guru,” uk na,
“aku na baha' iya pagbahasa nu iyu?”
Uk si Isa, “Aho', sali' uk nu iyu.”

Jamuhan si Panghu' Isa
(Markus 14.22-26; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

26 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa. Iyamuan uk na pagsukulan
bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na, bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Sambutun bi
bo' kakanun bi,” uk na, “sabab tinapay itu iya na ko' baran ku.”
27 Killo' isab uk na dakayo' sawan, bo' iyamuan isab pagsukulan pabing bo' iyampa
songan na ni sigam. “Kaam kamemon,” uk na, “inumun bi lōōn sawan itu.
28 Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Laha' ku song pitumpa
ma sabab aa heka pangampunan dusa sigam.
29 Baan ta kaam, puwas itu 'nsa' aku nginum bohe' anggul itu pabing. Subay kitabi
magbe' nginum bohe' anggul bahu ma diyōm pagparintahan 'Mma' ku bo' iyampa aku
makainum pabing.”
30 Puwas na hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan pamudji Tuhan,
paluwas na sigam tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, “Sangōm itu lahi du kaam kamemon ngalabba
min aku, sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na hi', ‘Piyatay uk ku,’ uk Tuhan, ‘aa
bayi mag-iipat bili-bili, bo' kawukanat manga bili-bili na.’
32 Suga' bang aku tapakallum na pabayik min kamatay ku, parahu aku min kaam tudju
ni lahat Jalil.”
33 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “'Nsa' tōōd kau labbahan ku minsan kau libbahan
uk kasehean.”
34 Uk si Isa ni iya, “Baan ta kau tōōd. Ma sangōm itu, ma 'nsa' le' nigauk manuk,
mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”
35 Uk sambung si Petros, “Minsan aku paunung matay ma kau, 'nsa' du kau payiluhan
ku.” Iya du manga mulid kasehean, salaihi' du isab halling sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Markus 14.32-42,; Lukas 22.39-46)

36 Manjari palanjal le' di si Isa ni kabbun iyōnan Getsemane. Uk si Isa ni manga mulid
na, “Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang.”
37 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an, iya na si Petros maka duwangan anak si Sibidi.
Sakali magkasusahan si Isa, magkabba-kabba diyōm atay na.
38 Uk na ni tallungan mulid na hi', “Aku itu agōn magkamamatay ma sabab kasusahan
itu. Ngagad kaam ma itu, sehein bi aku magjaga.”
39 Makalawak-lawak peen iya min sigam, pakappang iya ni tana' maka uk na nabbut
ni Tuhan, Uk na, “'Ndu', 'Mma'! Bang makajari, kalloin le' min aku sawan kabinsanaan
itu. Suga' 'nsa' du iya kabayaan ku subay diyulan, bang peen min kabayaan nu du.”
40 Puwas na hi' pabing si Isa ni sehe' na tallungan, bo' tatawwa' na sigam magtuwihan.
Uk na ni si Petros, “Angay kaam 'nsa' makatatas magjaga maka aku minsan laa danjam
sadja?
41 Pajaga kaam, ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat. Baya'
tōōd kaam diyōm atay bi me' ma soho' ku itu suga' 'nsa' takaya uk baran bi.”
42 Sakali pahi' si Isa nambahayang pabing. Uk na, “O 'Mma', bang aku subay pananam
nu kabinsanaan itu bo' supaya puwas na, me' aku ma kabayaan nu.”
43 Makabayik peen iya ni di si Petros, tatawwa' na isab sigam magtuwihan pabing
sabab kiyaru' kalandu'.
44 Manjari pahi' si Isa nambahayang pabing sali' bayi dahu, kamintallu na na.
45 Puwas na hi' pabayik isab iya ni mulid na katallu ian. Uk na, “Oy, tuwi le' kaam?
Pahali-hali le' kaam? 'Ndaun bi ba, taabut na waktu ku. Aku, Anak Manusiya' itu, song-
song na tiyukbalan ni pangantanan manga aa laat.
46 Papunduk kaam. Sung kitabi, sabab iyu na aa iya nongan aku ni sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, magtuwi du takka pay'an si Judas,
dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Heka aa magbe' maka iya magbo takōs
maka manga kakakal. Manga aa hi' bayi siyoho' pay'an uk manga kaimaman langkaw
maka uk manga kamaasan.
48 Bayi sigam asal kabuwanan pamandōgahan uk si Judas bo' niya' pangilahan sigam
ma si Isa. Bayi uk na ma sigam, “Iya aa siyum ku, iya na hi' saggawun bi.”
49 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pahi' ni si Isa. “Tuwan Guru, assalamu
alaykum,” uk na. Magtuwi siyum uk na si Isa.

50 “Bagay,” uk si Isa ni iya, “lanjalin hinang nu.”
Sakali pasikōt ni si Isa manga aa ian naggaw iya, ingkōtan iya pahōgōt.
51 Suga' niya' sehe' si Isa dakayo' bayi ngahurusan patakōs na. Liyagut uk aa itu
dakayo' sosohoan imam-nakura', bo' bintas magtuwi dambiya' tainga na.
52 Uk si Isa, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu, sabab sasuku mo tatakōs pamapatay
aa, matay du isab iya uk takōs.
53 'Nsa' katauhan bi baha', bang aku ngamu' tabang ni 'Mma' ku diyulan sadja aku?
Piyabohan du aku malaikat na ma ibuhan.
54 Suga' bang aku ganta' salaihi', 'nsa' tuman iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk
na in manga pakaradjaan itu subay patakka salaitu.”
55 Manjari halling si Isa ni baanan aa ian, Uk na, “Kaba' bi in aku itu mundu baha',
iya poon kaam subay mo takōs maka kakakal panaggaw bi aku? Kahaba'-haba' 'llaw
mahi' na peen aku bayi ningko' mandu' ma diyōm langgal pagkulbanan iyu, suga' 'nsa'
aku tasaggaw bi.
56 Bo' peen in pakaradjaan itu kamemon makani-aku du, bo' supaya niya' kamaksuran
ma bayi tasulat uk kanabi-nabihan ma diyōm kitab.” Magtuwi maglahihan manga mulid
si Isa kamemon. Jari pisaran na iya.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-24)

57 Manjari biyo si Isa uk aa managgaw iya, biyo pay'an ni luma' si Kayapas imam-
nakura'. Ian magtipun manga guru ma sara' agama maka kamaasan.
58 Si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan. Paturul iya sampay pasōd
na ni diyōm halaman luma' imam-nakura'. Ma diyōm peen iya, magtingkoan iya maka
manga jaga imam hi' supaya tanda' na bang ayi katudjuhan si Isa.
59 Manga kaimaman langkaw maka manga aa ma palhimpunan, ian meha sababan
panuntut sigam ma si Isa minsan 'nsa' bannal, bang peen niya' pagsababan pamapatay
sigam ma iya.
60 Suga' 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam, minsan heka aa bayi naksi' puting pasal si Isa.
Subay na song ubus bo' iyampa niya' aa duwangan paalōp ma palhimpunan halling,
61 uk sigam, “Bayi take kami aa itu halling in iya ngalubu langgal pagkulbanan du, bo'
ma diyōm tallungallaw kono' tapatangge na pabayik.”
62 Manjari nangge imam-nakura' missala ma si Isa, uk na, “Kau iyu, 'nsa' niya' baha'
daawa nu ma panuntut ma kau itu?”
63 Suga' 'nsa' nambung si Isa. Missala pabing imam-nakura', uk na, “Pasapa ta kau.
Saksi' ta Tuhan, iya asal 'llum. Bain kami tōōd bang kau iya si Almasi, Anak Tuhan.”
64 “Aho',” uk si Isa, “iya na uk nu. Suga' baan ta kaam, 'nsa' du taggōl tanda' bi du
Anak Manusiya' ningko' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau. Maka tanda'
bi du iya paitu me' ma gabun min diyōm sulga'.”
65 Manjari gese' uk imam-nakura' pakayan na, min dugal na. Uk na, “Aa itu halling
pangkal ni Tuhan! Daa na kitabi meha saksi' saddi! Take bi na halling na pangkal!
66 Ayi pangahukum bi?”
Uk sambung manga aa ma palhimpunan hi', “Subay iya pibōtangan hukuman ni
kamatay.”
67 Puwas na hi' liyuraan si Isa uk sigam ma bayihu' na. Pigtibu' isab iya uk sigam.
Niya' isab sigam bayi nampak iya.
68 Bo' uk sigam, “Bang kau na iya si Almasi, tōkōrun kono' bang sayi iya nampak kau
itu!”

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-18, 25-27)

69 Manjari ian si Petros ningko' ma halaman luma' hi'. Niya' pahi' ni iya dakayo' danda,
ipatan imam-nakura'. Uk danda itu ni iya, “Kau iyu, bayi kau me' ma si Isa, iya aa Jalil
ian.”
70 Suga' mayilu si Petros ma alōpan aa ian kamemon. “'Nsa' katauhan ku,” uk na,
“bang ayi iya halling nu iyu.”
71 Puwas na hi' pahi' iya tudju ni bo' lawang, bo' niya' ipatan danda saddi bayi
makanda' iya. Pag'nda' na ma si Petros, uk na ni manga aa may'an, “Aa itu bayi me' ma
si Isa, aa Nasaret ian.”
72 Magtuwi mayilu si Petros pabing. Napahan iya di na. “'Nsa' katauhan ku aa ian,”
uk na.

73 'Nsa' taggōl, pay'an ni si Petros manga aa asal magtanggehan may'an. Uk sigam,
“Katauhan kami du in kau bannal bayi sehe' di si Isa sabab takila ta du kau min bissala
nu.”
74 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa' katauhan ku aa ian!”
Saruun-duun du nigauk manuk,
75 bo' taintōm uk si Petros iya bayi halling si Isa ma iya, iya bayi uk na, “Ma 'nsa' le'
nigauk manuk sangōm itu, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.” Magtuwi
paluwas si Petros minnihi'. Nangis iya, magkarukkaan tōōd.

27

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yahiya 18.28-32)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, maggara' kaimaman langkaw kamemon maka manga
kamaasan bangsa Yahudi bang salaingga piyatay uk sigam ma si Isa.
2 Manjari bilangguan si Isa bo' iyampa tiyukbalan ni si Pilatu, gubnul bangsa Roma.

Kamatay si Judas
(Hinangan 1.18-19)

3 Pagtau si Judas, iya bayi nongan si Isa ni manga banta na, in si Isa bayi na pibōtangan
hukuman ni kamatay, magtuwi iya magsusun. Jari pahi' iya ni kaimaman langkaw maka
ni kamaasan, arak nambut min sigam sin bayi panamba iya, tallumpu' sin pilak.
4 Uk na ma sigam, “Mehe dusa ku sabab bayi kasongan ku aa 'nsa' taga dusa ni banta
na, maka tiya' song piyatay.”
“Min kau na,” uk sigam. “'Nsa' du min kami.”
5 Sakali hiyantakan sin ian uk si Judas ma diyōm langgal bo' iyampa iya paluwas
minnihi' nganggantung di na ma kallong na bo' matay.
6 Manjari kaimaman ian muwa' sin bayi hiyantakan uk si Judas hi'. Uk sigam, “Sin itu
haram bang ma agama ta sabab bayi tambahan pamapatay aa. 'Nsa' manjari pitipun ni
sin langgal.”
7 Dakayo' peen paggara' sigam pasal sin ian, pigguna uk sigam pamalli tana' ni aa
maghihinang pōga, manjari tana' pangubulan aa liyu.
8 Hangkan ko' tana' ian iyōnan “Tana' tamba laha'” sampay ni kabuttihian.
9 Na, ma sabab hinang ian niya' katawwaan na ma bayi tasulat uk si Nabi Irimiya ma
diyōm kitab ma awwal le', iya uk na, “Manjari killo' uk sigam tallumpu' sin pilak bayi
pag-isunan uk bangsa Israil pamalli baran aa,
10 bo' giyuna pamalli tana' ni aa maghihinang pōga. Iya na hi' bayi panohoan uk
Tuhan ma aku.”

Si Isa siyumariya uk si Pilatu
(Markus 15.2-5; Lukas 23.3-5; Yahiya 18.33-38)

11 Manjari ian si Isa nangge ma alōpan gubnul Pilatu, siyumariya uk na. “Kau iyu,”
uk Gubnul, “sultan baha' ma bangsa Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
12 'Nsa' iya bayi nambung manga tuntut bayi panuntut ma iya uk kaimaman langkaw
maka kamaasan.
13 Halling si Pilatu ni iya, uk na, “'Nsa' take nu baha' iya heka panuntut uk manga aa
itu ma kau?”
14 Suga' si Isa ian 'nsa' niya' sambung na minsan dakabtang, hangkan inu-inu tōōd
gubnul hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Markus 15.6-15; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

15 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pangintōman,
iya kabiyaksahan gubnul subay niya' dakayo' pilisu palappa na, sayi-sayi pene' uk manga
Yahudi.
16 Ma waktu ian niya' dakayo' pilisu babantugun, ōn na si Barabbas.
17 Manjari, makapagtipun peen pay'an kahekahan aa, tīyaw sigam uk si Pilatu. “Ayi
kabayaan bi,” uk na, “subay palappa ku? Si Barabbas atawa si Isa itu hi', iya iyōnan
Almasi?”
18 Malayingkan katauhan na asal bang ayi sababan na hangkan si Isa bayi pitakka ni
iya. Tuud sigam ngimbu ma si Isa.

19 Ningko' peen si Pilatu ma tōngōd paghukuman, niya' lapal piyabo ni iya uk handa
na. Uk lapal, “Daa kau palamud ni hukuman aa maadil iyu. Sabab niya' taupi ku dibuhi'
pasalan na, landu' aku bayi magkasusahan.”
20 Manjari baanan aa ian bayi talōgōs uk kaimaman langkaw maka uk kamaasan
subay ngamu' pilappa si Barabbas, bo' si Isa iya siyoho' piyatay.
21 Suga' tiyaw sigam pabing uk Gubnul hi'. “Sayi ma diyōm duwangan pilisu itu,” uk
na, “subay palappa ku?”
“Si Barabbas,” uk sigam.
22 Tiyaw si Pilatu ma sigam. “Inay ku,” uk na, “si Isa itu, iya iyōnan Almasi?”
“Lansangun iya ni hag,” uk sigam kamemon.
23 Suga' tiyaw le' si Pilatu. Uk na, “Ayi bayi hinang na laat?”
Luhuy pakōsōg pangōlang manga aa hi'. Uk sigam, “Lansangun iya ni hag!”
24 Pagtau si Pilatu in katipunan aa ian 'nsa' talang maka marayi' na mehe kahiluhalaan,
magtuwi iya ngallo' bohe' bo' iyampa kosean na tangan na ma alōpan sigam, paltandaan
in iya papuwas min palkala' hi'. Uk na ni sigam, “Bang peen 'nsa' min aku bang aa itu
piyatay. Min kahinangan bi na.”
25 Nambung manga aa ian kamemon, uk sigam ma iya, “Akuhan kami kamatay na,
minsan kami pabōtangan dusa sampay ni anak-mpu kami.”
26 Sakali si Barabbas iya pilappa uk si Pilatu tudju ni baanan aa hi'. Bo' si Isa iya
siyoho' liyapdōsan bo' iyampa tiyukbalan pilansang ni hag piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Markus 15.16-20; Yahiya 19.2-3)

27 Manjari biyo si Isa uk manga sundalu gubnul ian pahi' ni diyōm luma' gubnul, bo'
patipun pahi' ma katilibut na dambaan sundalu ian.
28 Killoan uk sigam sammek na bo' pamajuba ma iya manta pula bo' sali' hantang
sultan.
29 Liyubid isab bahan itingan uk sigam, hinang sali' panumping sultan pibōtang ni
kok na. Puwas na hi' piantanan iya kayu-kayu ma tangan na ni katau, bo' iyampa sigam
pasujud ni dahuhan na bahasa magtungging. Uk sigam, “Assalamu alaykum, Appa'
Sultan Yahudi!”
30 Pigluraan iya uk sigam. Killo' uk sigam kayu-kayu bayi ma tangan na bo' pamappōk
ni kok na.
31 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, magtuwi hiyurusan manta bayi pajuba
na ian bo' iyampa iya pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo iya
paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

32 Salta' peen sigam paluwas min daira ian, niya' aa talanggal sigam lalla min lahat
Kirini, ōn na si Simun. Liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag si Isa.
33 Pagtakka sigam peen ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati na lahat “Baung Kok”,
34 arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali' tuba') kalamuran tambal pait.
Suga' pagtananam na, 'nsa' iya nginum.
35 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni hag sampay matangge hag
na, pigbahigian uk sigam sammek na bo' pigkoot-kootan uk sigam bang sayi iya dapu
na.
36 Puwas na hi' ningko' sigam may'an nganjaga.
37 Niya' sulat panuntut bayi pibōtang uk sigam ma hag min diyata' kok si Isa. Uk sulat
hi': “Si Isa, Sultan bangsa Yahudi”.
38 Niya' isab duwangan mundu bayi liyansang ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge
ma bihing si Isa sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi.
39 Na, pig-udjuan si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-handukan iya uk sigam
pangudju'.
40 “Allā,” uk sigam, “kau na iya bilang ngalangkat langgal pagkulbanan ian, bo'
pabangun nu pabing ma diyōm tallungallaw! Ngalappasan kau di nu bang kau bannal
Anak Tuhan. Pareyo' kau min hag iyu!”
41 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama
maka manga kamaasan.
42 “Aa itu,” uk sigam, “tau ngalappas ma aa saddi suga' 'nsa' makalappas di na. Sultan
bangsa Israil kono'! Bang iya ganta' makapareyoan di na min hag, ngahagad du kitabi
ma iya!

43 Mangandōl iya ma Tuhan, maka iya kono' Anak Tuhan. 'Nda' ta le' bang Tuhan
baya' ngalappas ma iya!”
44 Iya du duwangan mundu bayi liyansang pigdambean ma si Isa, me'-me' isab ngudju'
iya.

Kamatay si Isa
(Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

45 Na, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu kohap.
46 Paglisag tallu manga, kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, “Eli, eli, lama sabaktani?”
Hati na, “Tuhan ku, O Tuhan ku, angay na aku pasaran nu?”
47 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk sigam kasehean, “Ngalinganan
iya si Nabi Eliyas.”
48 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman lappus ni diyōm inuman kisōm
(sali' tuba') bo' iyampa pasagnat na ni tong kayu-kayu. Arak pamainum na ma si Isa.
49 Suga' 'nsa' aa kasehean ian. Uk sigam, “Ngagad le' kau. 'Nda' ta le' bang paluwas si
Nabi Eliyas ngalappas ma iya.”
50 Sakali ngōlang si Isa pabayik, magtuwi bakkat napas na.
51 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal pagkulbanan ian
gese' pa duwa min diyata' na tudju pareyo'. Jōgjōg diyōm dunya, maka bilaan di na
manga batu mehe.
52 Niya' isab kakubulan ukab maka heka manga aa suku' Tuhan bayi papunduk, 'llum
pabing min kamatay sigam.
53 Magluwasan sigam min diyōm kubul, bo' puwas peen si Isa bayi 'llum pabing min
kamatay na, magpay'an sigam ni Awrusalam, ni daira Mahasutsi. Heka aa bayi makanda'
sigam may'an.
54 Tananam peen linug maka pakaradjaan ian kamemon uk kapitan maka manga
sundalu bayi sehe' na nganjaga ma pamapatay si Isa, magtuwi sigam tiyāw kalandu'.
Uk sigam, “Bannal aa itu Anak Tuhan!”
55 Heka isab manga danda bayi may'an nganda' min katahan. Sigam iya bayi me'
paumpig ma si Isa ngadjalan iya, tagna' na ma lahat Jalil le'.
56 Ian si Mariyam min Magdala, si Mariyam ina' si Ya'kub maka si Yusup, maka handa
si Sibidi.

Pagkubul ma si Isa
(Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

57 Pagsong kohap na, niya' takka pay'an dakayo' aa dayahan, aa min lahat Arimati. Ōn
na si Yusup, dakayo' mulid si Isa isab.
58 Pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa. Jari magpanohoan si Pilatu
ian ni manga sundalu na, siyoho' ngalloan patay si Isa ni si Yusup.
59 Takallo' peen patay uk si Yusup itu, siyaput uk na maka kakana' bahu
60 bo' iyampa biyōtang pahi' ni kubul bayi tagamahan na di na, kubul bahu bayi
kiyali ma diyōm pampang batu. Puwas na hi' giyulungan uk na batu mehe panaplōk
bo' lowang hi' bo' iyampa iya pakallo' min ian.
61 May'an asal si Mariyam aa Magdala, maka Mariyam dakayo' na, ningko' ma dahuhan
kubul ian.

Manga sundalu siyoho' nganjagahan kubul

62 Pagkallat 'llaw dakayo', hati na 'llaw Sabtu', patipun ni si Pilatu manga kaimaman
langkaw maka manga Parisi.
63 Uk sigam ni iya, “Tuwan, taintōm kami du bayi halling aa putingan ian ma waktu
kallum na le'. Uk na bang taabut tallungallaw min kamatay na in iya 'llum du pabing.
64 Hangkan kubul na ian subay soho' nu jiyagahan tōōd sampay taabut katallungallaw
na. Kalu pahi' manga mulid na nangkaw mayat na bo' iyampa ma'-ma' ni kasehean in
iya 'llum pabing min kamatay na. Bang ganta' salaihi' kalap le' puting sigam damuwi
min bayi dahu.”
65 “Na,” uk si Pilatu. “Bohun bi sundalu pahi' ni kubul bo' pajagahun bi tōōd.”
66 Manjari mangngan na sigam pahi'. Niya' indan pipikit uk sigam ni taplōk batu bo'
kitauhan bang niya' bayi ngukab iya. Siyoho' isab manga sundalu nganjaga may'an.

28

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Pagka palabay na 'llaw Sabtu', bo' pagkallat 'llaw Ahad, ian si Mariyam aa Magdala
maka Mariyam dakayo' ian pahi' nganda' kubul si Isa.
2 Saruun-duun du bayi jōgjōg lahat uk linug kōsōg. Niya' dakayo' malaikat Tuhan
bayi pareyo' min sulga' nganggulung taplōk batu min lowang kubul bo' iyampa ningko'
ma diyata' batu hi'.
3 Sawa dagbōs malaikat ian sali' sawa kirat, maka sammek na pote' tōōd.
4 Manga sundalu nganjaga ian bayi katakkahan tāw hangkan midpid. Sali' sigam aa
matay 'nsa' makasayu.
5 Manjari missala malaikat ni duwangan danda hi'. “Daa kaam tiyāw,” uk na.
“Katauhan ku in kaam meha si Isa, iya bayi piyatay ma diyata' hag.
6 'Nsa' na iya maitu sabab 'llum na min kamatay na, sali' bayi halling na. Paitu kaam
nganda' ni bayi pabahakan na.
7 Puwas na hi', pasaut kaam pahi' ni manga mulid na mohan sigam habal in iya
pikallum na min kamatay na. Parahu du iya min sigam ni lahat Jalil, bo' may'an sigam
nganda' iya. Intōmun bi bayi pama' ku itu ma kaam.”
8 Magtuwi sakadjap sadja sigam pakallo' min kubul. Tiyāw sigam dambiya', bo'
kiyōgan isab dambiya'. Paragan sigam pahi' ma'-ma' ni manga mulid si Isa.
9 Ma labayan peen, saruun-duun du paluwas si Isa ngalanggal sigam. “Kaam ko' iyu,”
uk na. Pasikōt sigam ni iya ngantanan nayi' na maka uk sigam mudji iya.
10 Uk si Isa, “Daa kaam tiyāw. Pahi' na kaam ma'-ma' ma manga danakan ku ian in
sigam subay pahi' ni lahat Jalil. Ma hi' du sigam nganda' ma aku.”

Habal min manga jaga

11 Sabu peen duwangan danda ian palanjal ni papahian sigam, niya' pabayik ni diyōm
daira manga sundalu kasehean bayi nganjagahan kubul. Biyaan uk sigam kaimaman
langkaw pasal bayi pakaradjaan ma pagkubulan hi'.
12 Manjari magtipun kaimaman langkaw maka manga kamaasan maggara'. Iya
paggara' sigam in manga sundalu ian subay biyuwanan sin heka.
13 Uk kaimaman hi', “Bain bi manga aa in kamuliran si Isa bayi pahi' waktu sangōm
nangkaw mayat na salta' kaam bayi tuwi.
14 Suga' daa kaam susa bang itu ganta' kitauhan uk gubnul. Tau du kami missalahan
iya bo' supaya kaam 'nsa' kataksilan.”
15 Manjari killo' sin ian uk manga sundalu bo' pama' uk sigam sali' bayi panohoan
kaimaman hi'. Sampay ni buttihi' iya na ko' hi' hunub-hunub pisaplag ma diyōm bangsa
Yahudi, hati na mayat si Isa bayi kono' tiyangkaw uk manga mulid na.

Patampal si Isa ni manga mulid na
(Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

16 Manjari iya sangpu' kadda mulid si Isa ma hi' ni lahat Jalil, patukad ni dakayo' bud
iya bayi pama' si Isa ma sigam.
17 Pag'nda' sigam ma si Isa, magtuwi sigam bayi mudji iya. Suga' niya' sigam kasehean
magduwa-duwa ma diyōm atay sigam bang ian hi' bannal si Isa.
18 Pasikōt si Isa ni sigam, uk na, “Bayi na aku kabuwanan kawasa magbaya' ma dunya
sampay ma sulga'.
19 Hangkan kaam soho' ku pahi' ni sabarang bangsa bo' sigam bo bi magmulid ma
aku. Pandihun bi sigam min ōn Tuhan 'Mma', maka min ōn Anak, maka min ōn Nyawa
Sutsi.
20 Panduin bi sigam subay me' ma kamemon bayi panohoan ku kaam. Maka itu
intōmun bi pahap: daran du aku ma iyu ma kaam sampay iyabutan masa.”

Tammat

Lapal Hap Pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI MARKUS

Si Markus itu bayi bata' le' ma waktu kamaitu si Isa Almasi ma dunya. In lahat na bayi mahi' ma daira Awrusalam, bo' luma' di sigam iya na bayi mawumu pagtipunan manga mulid si Isa bang sigam nambahayang.

Tagna' si Paul maka si Barnabas pahi' magnasihat ni manga bangsa 'nsa' Yahudi, si Markus itu bayi me' ma sigam sabab lahasiya' na asal si Barnabas hi'. Suga' 'nsa' iya bayi makatatas me' ma sigam bo' mowe' iya asal ni lahat na. Palabay peen duwantahun minnian, ma song peen disi Paul palanjal pabing pahi' ni manga lahat bayi pagnasihatan sigam tagna', baya' si Barnabas mo si Markus, suga' 'nsa' baya' si Paul. Jari niya' pagsaggaan sigam duwangan. Si Barnabas iya bayi mo si Markus pahi' ni lahat saddi bo' magnasihat pasal si Isa mahi'.

Taggōl-taggōl minnihi' me' na si Markus ma si Petros pahi' ni lahat tā. Bang ma aa kasehean si Petros iya poon na hangkan si Markus bayi tabo mangandōl tōōd ma si Panghu' Isa, maka si Petros iya bayi manduan si Markus hangkan iya tau pasal manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa.

Iya juran tasulat uk si Markus itu bayi siyulatan manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, iya mahi' marayi' ma daira Roma. Bayi siyulat uk na supaya sigam makatau pasal si Isa maka kawasa na. Jari biya'-ba' uk si Markus manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa Almasi supaya sigam magkahagad in si Isa bannal taga kawasa maka taga kapatut ngampun dusa.

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Iya na itu lapal hap pasal si Isa Almasi Anak Tuhan.
2 Tagnaan lapal hap itu bayi tasulat asal uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“ ‘Tiya' sosohoan ku,’ uk Tuhan. ‘Soho' ku iya parahu min kau bo' supaya sakapan na
daddōk palabayan nu.’
3 Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na. Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”
4 Manjari itu paluwas si Yahiya pay'an ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Iya na ko' ian hi' bayi mandi manga aa tanda' saksi' in sigam ngalabba na min dusa sigam. Magnasihat iya ma manga aa may'an, uk na, “Pataikut kaam min dusa bi bo' kaam piyandi, bo' iyampun du dusa bi uk Tuhan.”
5 Jari heka aa pahi' ni si Yahiya min kalohahan lahat Yahudiya maka min daira Awrusalam. Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam bo' piyandi sigam uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan.
6 Iya panammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi hinang kakana' maka dakayo' sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakan na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula' buwani.
7 Nganasihat isab iya, uk na, “Niya' paitu damuwi min aku aa kawasa bidda' min aku. Minsan ingkōt tawumpa' na, 'nsa' aku tiyōp pareyo' ngahubaran iya.
8 Aku itu, bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam. Suga' iya ian, saddi bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya masangōn du Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi.”

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Lukas 3.21-22)

9 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min Nasaret, dakayo' kalumaan mahi' ma lahat Jalil. Piyandi iya uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.
10 Makariyata' peen iya min diyōm bohe' sapa' magtuwi tanda' na paukab langit maka Nyawa Tuhan pareyo' tudju ni iya magpabaran sali' dagbōs assang.
11 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na, “Kau iya anak ku kalasahan ku, landu' kau makasulut atay ku.”

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Lukas 4.1-13)

12 Jari pipahi' magtuwi si Isa uk Nyawa Tuhan ni lahat de 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.

13 'Mpatpu' 'llaw 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na, siyasat na peen uk nakura' sayitan,
kalu iya tabo magdusa. Iya sehe' na may'an manga hayōp tawun, maka niya' manga
malaikat ngipat iya.

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Matiyu 4.12-22; Lukas 4.14-15; 5.1-11)

14 Na, ubus peen si Yahiya bayi tajil, pahi' si Isa ni lahat Jalil magnasihat pasal lapal
hap min Tuhan.
15 "Taabut na waktu bayi pigpalatun," uk na. "Sikōt na waktu pagparinta Tuhan ma
itu ma manusiya'. Tayikutin bi na dusa bi maka kahagarun bi na lapal hap itu."
16 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya' tanda' na
duwangan lalla magdanakan, si Simun maka si Andariyas. Ian sigam ngahug pōkōt ma
danaw hi' sabab magdaraying asal sigam.
17 Uk si Isa ma sigam, "Paitu kaam me' ma aku. Bayi kaam asal magkallo' daying suga'
bang aku iya pamean bi, panduan ta kaam magkallo' pagkahi bi manusiya' me' ma aku."
18 Na, take peen halling si Isa uk duwangan ian, magtuwi libbahan uk sigam pōkōt
sigam bo' me' na sigam ma si Isa.
19 Jari makalawak-lawak peen si Isa minnihi' niya' isab tanda' na duwangan lalla
magdanakan, si Ya'kub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ian sigam ma diyata' bayanan
sigam magpaayad pōkōt.
20 Linganan magtuwi sigam uk si Isa, jari libbahan 'mma' sigam may'an ma diyata'
bayanan hi', iya maka manga tindōg na giyadjihan. Bo' me' na sigam ma si Isa.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Lukas 4.31-37)

21 Takka di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Jari taabut peen 'llaw Sabtu', 'llaw mulliya
ma bangsa Yahudi, pasōd si Isa ni diyōm langgal may'an manduan manga aa.
22 Inu-inu manga aa makake may'an ma pamandu' na sabab tā pagbiddaan na maka
pamandu' manga guru ma sara' agama. Si Isa iya taga kawasa asal bang mandu'.
23 Manjari itu niya' lalla pasōd ni diyōm langgal ian, aa bayi siyōd uk sayitan. Ngōlang
iya pakōsōg, uk na,
24 "O Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu paitu? Paitu kau baha' makaat kami?
Katauhan ku du bang sayi kau. Kau iya dakayo'-kayo' sutsi iya paitu min Tuhan!"
25 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, "Parōhōng kau! Paluwas kau min aa iyu!"
26 Jari pipaspad aa ian uk sayitan bo' ngōlang iya pakōsōg bo' iyampa paluwas min
baran na.
27 Inu-inu manga aa kamemon bayi may'an iya poon sigam magtiyawan di sigam. Uk
tiyaw sigam, "Ayi baha' itu? Pandu' bahu marayi'. Aa itu taga kawasa magpanohoan
minsan ma manga sayitan bo' bine' uk sigam panohoan na!"
28 Manjari pasaplag magtuwi kabantugan si Isa ni kalohahan lahat Jalil hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.14-17; Lukas 4.38-41)

29 Puwas hi' paluwas di si Isa min langgal bo' magtuwi iya pahi' ni luma' di si Simun
maka si Andariyas. Parōngan isab ma iya si Ya'kub maka si Yahiya.
30 Na, matoa si Simun ma danda hi' pabahak sabab hinglaw iya. Jari kabaan peen si
Isa pasal saki na,
31 bo' pay'an iya ni tōngōd pabahakan na. Intanan uk si Isa tangan danda hi', tiyabang
piyunduk. Manjari kaulian bayi hinglaw na bo' magbohat iya ngalabōt ma di si Isa.
32 Taabut peen saddōp 'llaw, biyo uk manga aa tudju ni si Isa sasuku magsakihan
atawa siyōd uk sayitan.
33 Magkatipunan ma luwasan luma' hi' manga aa min daira ian kamemon.
34 Heka aa bayi kaulian uk si Isa iya kaginisan saki sigam, maka heka isab manga
sayitan bayi piluwas uk na. 'Nsa' bayi pasaran na halling-halling manga sayitan ian
sabab katauhan si Isa uk sigam bang sayi iya.

Magnasihat si Isa ma lahat Jalil
(Lukas 4.42-44)

35 Pagsawung na, ma 'nsa' le' minsan pote' sōbangan, papunduk si Isa bo' pakallo'
min luma'. Paluwas iya min diyōm daira pahi' ni jadjahan 'nsa' niya' aa na, bo' iya
nambahayang mahi'.
36 Na, pagka iya 'nsa' mahi' ma luma', peha iya uk di si Simun.
37 Jari tatawwa' peen iya uk sigam, halling sigam ma iya, "Ian manga aa kamemon
meha kau."

38 Nambung si Isa, uk na, “Sung kitabi palanjal ni kalumaan kasehean ma jadjahan
itu hi'. Subay aku magnasihat isab mahi' sabab iya na hi' poon na hangkan aku paitu ni
dunya.”
39 Jari liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Magnasihat iya ma diyōm kalanggalan
sigam maka piluwas uk na manga sayitan min baran manga aa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Lukas 5.12-16)

40 Manjari niya' aa ipul pahi' ni si Isa. Pasujud iya ma tōngōd si Isa, maka uk na
nganjunjung, uk na, “Bang kau baya' kaulian nu du aku.”
41 Takkahan ase' si Isa ma aa ian bo' piabut uk na tangan na ni iya. “Baya' sadja aku,”
uk na. “Kaulian du kau.”
42 Saruun-duun du pakallo' ipul na. Kaulian na iya.
43 Magtuwi iya pibaid mowe' uk si Isa maka iyamay-amayan isab uk na.
44 Uk si Isa ma iya, “Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya bayi tahinang ku itu ma kau.
Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun baran nu ni iya. Puwas hi' ungsurin
isab pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, tanda' saksi' ni kahekahan aa
in kau hi' lanu' na min saki nu.”
45 Suga' aa ian paluwas minnihi' maka uk na ma'-ma' tōōd pasal ipul na bayi kaulian.
Pasaplag lapal na, hangkan si Isa 'nsa' na makapaluwas ma diyōm daira. May'an sadja
iya ma jadjahan kulang aa na. Suga' pahi' na peen ni iya manga aa min kalahat-lahatan.

2

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Lukas 5.17-26)

1 Palabay peen pila-pila 'llaw, pabing si Isa pahi' ni daira Kapirnaum bo' kihakahan
uk manga aa in iya may'an na ma luma'.
2 Jari landu' heka aa magtipun pay'an ni luma' pabōtangan si Isa iya hangkan 'nsa'
niya' palabayan aa minsan ma luwasan ma bo' lawang. Pasalta' peen si Isa nganasihat
lapal min Tuhan ma sigam,
3 niya' pay'an ni iya 'mpat aa magtanggung aa matay baran na.
4 Suga' 'nsa' sigam makasikōt ni si Isa sabab heka aa ian iya hangkan sigam bayi
ngalangkat atōp tōngōd min diyata' kok si Isa. Tahinang peen pasōran uk sigam,
pitonton aa matay baran na ian pabahak le' ma diyata' pabahakan na.
5 Makatau peen si Isa in aa mananggung ian mangandōl du ma iya, halling na ni aa
matay baran na, “Oto', iyampun na dusa nu.”
6 Na, niya' magtingkoan may'an manga guru ma sara' agama. Mikil-mikil sigam pasal
bayi halling si Isa hi'.
7 “Oy!” uk sigam. “Angay aa itu! Halling iya pangkal ni Tuhan magbissala salaihi'.
'Nsa' niya' makapag-ampun dusa, duwal Tuhan dakayo'-kayo'!”
8 Katauhan magtuwi uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam bo' uk na ma sigam, “Angay
kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu ma diyōm pikilan bi!
9 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma aa, ‘Iyampun na dusa nu’,
atawa bang uk ku, ‘Papunduk kau, bohun pabahakan nu bo' kau mangngan na’?
10 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak Manusiya',
taga kapatut du ngampun dusa ma diyōm dunya itu.” Jari halling si Isa ni aa matay
baran na hi', uk na,
11 “Iya na itu halling ku ma kau: papunduk na kau. Bohun pabahakan nu iyu bo' kau
mowe'.”
12 Jari nangge aa ian maka biyo uk na magtuwi pabahakan na. Paluwas iya minnihi'
ma panganda' manga aa ian kamemon. Landu' sigam inu-inu kamemon, bo' siyanglitan
Tuhan uk sigam. Uk sigam, “Iyamboho' kitabi makanda' buttihi'.”

Pangalingan si Isa ma si Libi
(Matiyu 9.9-13; Lukas 5.27-32)

13 Jari itu pahi' na isab si Isa pabing ni bihing danaw Jalil. Patipun pahi' ni iya manga
aa heka bo' panduan na sigam.
14 Pasalta' peen iya mangngan min bihing danaw, tanda' na si Libi anak si Alpa ningko'
ma diyōm upis na, iya pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa ma iya, “Paitu na kau me'
ma aku.” Nangge magtuwi si Libi bo' me' ma si Isa.

15 Pasōng-sōng, pagka si Isa mangan na ma luma' si Libi, heka manga aa magkallo'
sukay parinta maka manga aa baldusa kasehean, ian sigam magsawu ni iya maka manga
mulid na. Heka asal sigam bayi me' parōngan ma iya.
16 Jari itu niya' may'an manga Parisi, guru ma sara' agama Yahudi. Pag'nda' sigam
itu ma si Isa dangkakanan maka manga aa baldusa maka manga aa magkallo' sukay
parinta, halling sigam ni manga mulid si Isa, uk na "Angay si Isa palamud magsawu
maka aa dusahan iyu?"
17 Take uk si Isa iya paniyaw manga guru ian bo' uk na ma sigam, "Bang aa kowe' 'nsa'
magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki. 'Nsa' kau aa hap iya maksud ku paitu ni
dunya, suga' iya pamaitu ku aa taga dusa bo' supaya sigam me' ma aku."

Pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Lukas 5.33-35)

18 Ma dakayo' 'llaw, pasalta' peen magpuwasa manga mulid si Yahiya maka manga aa
Parisi muwasa, niya' aa pahi' ni si Isa tiyaw iya. Uk sigam, "Magpuwasa manga mulid si
Yahiya Magpapandi maka manga mulid Parisi, suga' mulid nu 'nsa' magpuwasa? Angay
baha'?"
19 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na piralil ni aa maglurukan ma pagkawinan
bo' uk na, "Magpuwasa baha' manga luruk samantala' may'an le' pangantin lalla ma
tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. 'Nsa' sigam magpuwasa sataggōl ma sigam pangantin lalla.
20 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut 'llaw pamakalloan pangantin lalla min sigam,
iya na hi' waktu pagpuwasa sigam."

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Lukas 5.36-39)

21 Maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na, uk na, "'Nsa' niya' aa
nupak kakana' bahu, 'nsa' bayi diyakdakan, ni badju' daan. Bang ganta' salaihi' hinang
na pakinkin du tupak bahu bo' gese' min badju' daan hi'. Jari pamehe gam peen gese'
na."
22 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang, uk na, "'Nsa' niya' aa ngalōōn
inuman bahu bayi hinang, masi-masi mukal, ni diyōm pangalōōnan daan. Bang ganta'
salaihi' hinang na tantu bustak pangalōōnan uk inuman hi'. Tiyumpahan inuman bo'
magkaat bayi pangalōōnan hi'. Suga' in inuman bahu bayi hinang subay liyōōn ni
pangalōōnan bahu."

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Lukas 6.1-5)

23 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama Yahudi, ian di si
Isa mangngan labay min tangnga' huma pananōman tirigu. Jari itu, pasalta' peen sigam
maglangngan, niya' buwa' piyusu' uk manga mulid hi'.
24 Halling manga Parisi ni si Isa, uk sigam, "'Ndaun ba manga mulid nu iyu! Talanggal
uk sigam sara' agama kitabi maghinang salaiyu ma 'llaw Sabtu'!"
25-26 Nambung si Isa, uk na, "Angay, 'nsa' bayi tabassa bi baha' bang ayi bayi
tahinang uk si Daud ma masa si Abiyata bayi imam nakura'? Bayi giyōtas si Daud
maka manga aa na pagka 'nsa' niya' ayi-ayi sigam. Jari si Daud bayi pasōd ni diyōm
langgal pangaharapan Tuhan hi' bo' takakan na manga tinapay, iya pibōtang may'an
pangungsud ni Tuhan. Na, bang ma agama kitabi, manga kaimaman du wajib mangan
tinapay bayi iyungsuran ian, suga' kiyakan uk si Daud maka bayi pamuwan na isab ma
manga sehe' na pagkakan sigam. Suga' 'nsa' iya bayi makarusa maghinang salaihi'.
27 In 'llaw paghali itu," uk si Isa ma manga Parisi ian, "bayi hinang uk Tuhan panabang
ma manusiya'. 'Nsa' ma sabab 'llaw paghali subay pig-addatan iya hangkan manusiya'
itu pipanjari.
28 Aku itu, anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw
paghali ni Tuhan."

3

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Lukas 6.6-11)

1 Manjari pabayik si Isa pasōd ni diyōm langgal. Niya' may'an aa komay dambiya'
tangan na.
2 Niya' isab manga Parisi may'an meha pagsababan panuntut sigam ma si Isa, hangkan
iya jiyagahan uk sigam bang kalu makowe' saki aa hi' ma 'llaw paghali.

3 Jari halling si Isa ni aa komay dambiya' tangan na, uk na, “Paitu kau nangge ma
tangngaan itu.”
4 Puwas hi' tīyaw uk si Isa manga aa hi', uk na, “Ayi iya patut hinang ma 'llaw paghali?
Hinang makahap atawa hinang makalaat? Makallum aa atawa mapatay?”
Suga' 'nsa' niya' panambung sigam.
5 Piyatong sigam dangan maka dangan uk si Isa. Ngandugal iya maka susa sabab tuwas
atay sigam 'nsa' lasa ma aa. Jari halling na ma aa komay tangan na hi', “Pahannatun
tangan nu iyu.” Na, pihannat uk na manjari kaulian na.
6 Paluwas magtuwi manga Parisi min langgal hi' bo' parayi'-dayi' sigam mag-isun maka
manga bean si Sultan Herod bang salaingga uk sigam mapatay ma si Isa.

Bantug na ōn si Isa

7 Manjari itu magpakallo' na si Isa maka manga mulid na tudju ni bihing danaw.
Landu' heka aa bayi paturul ma iya. 'Nsa' min lahat Jalil sadja suga' min lahat Yahudiya
isab
8 maka min daira Awrusalam. Niya' isab aa min lahat Idumiya maka min dambiya'
sapa' Jordan, maka min lahat ma jadjahan daira Tira maka Sidun. Manga aa heka itu
pay'an ni si Isa sabab take na uk sigam pasal manga hinang bayi tahinang na.
9 Jari siyoho' uk si Isa manga mulid na ngalabbōs bayanan pariyataan na bo' supaya
iya 'nsa' tasigpit uk manga aa ian sabab heka kalandu'.
10 Sabab heka aa bayi kaulian uk na, hangkan sasuku taga saki magtuyu' pasikōt na
peen bo' supaya paabut tangan sigam ni iya.
11 Pag'nda' isab manga aa siyōd uk sayitan ma iya, magtuwi pahantak sigam ma
dahuhan na maka uk sigam ngōlang. Uk sigam, “Kau iyu Anak Tuhan!”
12 Suga' liyāng manga sayitan uk si Isa, daa siyoho' ma' ni sayi-sayi bang sayi iya.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Lukas 6.12-16)

13 Manjari itu nukad si Isa pahi' ni lorosan bud. Linganan uk na pay'an ni iya manga
aa kabayaan na hinang na sehe' na bo' nukad sigam pahi' ni iya.
14 Jari pene' uk na sangpu' ka duwa aa bo' iyōnan uk na sigam aa kawakilan na. Uk
na ma sigam, “Kaam iyu bayi pene' ku nehean aku. Soho' ta du kaam mangngan isab
magnasihat lapal Tuhan.
15 Piniyaan du kaam kawasa pamakalloan manga sayitan min diyōm baran aa.”
16 Iya na itu ōn aa sangpu' ka duwa bayi tapene' ian uk si Isa: si Simun, iya bayi ōnan
na isab si Petros,
17 bo' si Ya'kub maka si Yahiya, manga anak si Sibidi. Diyanglay duwangan itu uk si
Isa “Bowanerges”, hati na aa sali' dalil laggōn.
18 Pasunu' si Andariyas maka si Pilip, si Bartolome maka si Matiyu, si Tomas maka si
Ya'kub anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu, bo' si Simun aa pangangatu.
19 Katapusan si Judas Iskariyut iya nukbal si Isa ni manga banta na ma waktu damuwi
minnihi'.

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-32; Lukas 11.14-23; 12.10)

20 Na, puwas hi', pabing di si Isa ni luma'. Suga' heka aa patipun pabing pay'an, iya
poon di si Isa ian 'nsa' makahawulaya minsan mangan.
21 Jari itu, pagka take uk manga maas-danakan si Isa pasal itu hi', pahi' sigam ngallo'
iya. Sabab na pihalling-hallingan si Isa uk manga aa in pikilan na sagōt.
22 Niya' isab manga guru ma sara' agama bayi palud pay'an min Awrusalam. Ngupama
sigam, uk na, “Si Isa itu siyōd uk Belsebul iya pagnakuraan manga sayitan, hangkan iya
makapakallo' manga sayitan min diyōm baran aa.”
23 Jari linganan manga aa ian uk si Isa, siyoho' pay'an ni iya, bo' magdalilan iya ma
sigam, uk na, “Na, salaingga uk sayitan maluwasan sayitan? 'Nsa' makajari!
24 Bang sawupama niya' pagsultanan bahagi' duwa manga aa na bo' magbono' sali'-
sali', 'nsa' natas pagsultanan hi'.
25 Damikkiyan na bang niya' aa magdaōkōm bahagi' duwa bo' magsaggaan di sigam,
magkawukanat sadja sigam.
26 Hangkan na, bang nakura' sayitan magsagga' maka manga be'-bean na sayitan bo'
bahagi' sigam duwa, 'nsa' du natas pagnakura' na. Lakkas du iya patōbtōb.
27 “Nakura' sayitan itu sali' dalil aa gaōs taga luma'. Luma' na 'nsa' tasōd, ayi-ayi na
'nsa' kalangpasan, duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu bo' iyampa kalangpasan
diyōm luma' na.

28 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa. “Iyampun du uk Tuhan kamemon
dusa manusiya' sampay halling sigam pangkal tudju ni Tuhan.
29 Suga' bang Nyawa Sutsi iya pihallingan pangkal uk aa, 'nsa' tōōd niya' kaampunan
aa ian sabab ngakkōt dusa na ma iya saumul-umul.”
30 Hangkan salaihi' halling si Isa sabab niya' halling-halling in iya siyōd uk sayitan.

Ina' si Isa maka manga danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Lukas 8.19-21)

31 Jari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na lalla. Ngagad sigam ma
luwasan luma' hi' bo' mabo sigam lapal ni si Isa subay paluwas.
32 Na, heka aa magtingkoan ma katilibut si Isa. Uk sigam ma si Isa, “Tuwan, ian na
ina' nu maka manga danakan nu ma luwasan. Meha kau kono'.”
33 Nambung si Isa, uk na, “Sayi baha' kainaan ku maka sayi manga danakan ku?”
34 Nganda' iya ma manga aa magtingkoan ma katilibut na bo' uk na, “Iya na ko' itu
kainaan ku maka dawuranakan ku.
35 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan Tuhan, iya na ko' ian manga danakan ku lalla-
danda maka kainaan ku.”

4

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Pabayik na isab si Isa mandu' ma bihing danaw Jalil. Heka aa bayi patipun may'an
ni tōngōd na, heka kalandu', hangkan iya pariyata' ningko' ma bayanan bayi palayo asal
may'an. Ian isab katipunan aa ma bihing parian.
2 Jari heka pamandu' uk si Isa ma manga aa ian, pandu' pamaralilan. Salaitu pamandu'
na, uk na,
3 “Pake kaam. Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk. Sakali pay'an manga
manuk-manuk nōtōk iya.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan datti' tana' na. Bigi ian hi' lakkas
patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' pasilak peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian sampay lanōs sabab 'nsa' lōm
gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan. Makasubud peen sōmpōt ian,
magtuwi kasimbōlan tiyanōm. Jari 'nsa' magbuwa'.
8 Na, iya bigi kasehean hi' pakpak ni tana' hap. Manjari manga bigi itu hi' patomo'
maka pasuwig bo' magbuwa' du hap. Niya' batang kasehean muwan buwa' sarang-
sarang, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka niya' isab kasehean muwan buwa'
kalandu' tōōd heka na.
9 Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon na hangkan maralil si Isa
(Matiyu 13.10-17; Lukas 8.9-10)

10 Manjari itu, magpakalloan peen katipunan aa hi', patōngōd ni si Isa manga mulid
na sangpu' ka duwa maka manga aa kasehean bayi may'an. Tīyaw iya uk sigam pasal
kissa bayi pamaralil na ma sigam hi', bang ayi hati na.
11 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu kabuwanan pangatau bo' supaya tahati bi pasal
kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' patau na ni manusiya' kasehean. Suga'
manga aa kasehean, iya ma luwasan, subay kissahan manga kissa pamaralilan,
12 supaya sigam pisali' ni bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
‘Nganda' du sigam suga' 'nsa' sigam kanda'.
Pake du sigam suga' 'nsa' sigam makahati.
Bang bayi 'nsa' salaihi' bayi du sigam makanda' maka makahati,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni Tuhan bo' iyampun uk na dusa sigam.’ ”

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Lukas 8.11-15)

13 “Na,” uk si Isa ma sigam, “'nsa' tahati bi baha' bayi pamaralil ku hi' ma kaam? Bang
hi' 'nsa' tahati bi salaingga uk bi makahati ma pamaralilan kamemon iya pamandu' ku.
14 Iya aa magsabōd bigi hi',” uk si Isa, “bang hiyati, iya na aa magnasihat palman
Tuhan ma manusiya'.

15 Maka manga aa kasehean sali' dalil daddōk bayi kapakpakan bigi ian. Pagtake peen
sigam ma palman Tuhan magtuwi pay'an nakura' sayitan ngandagtu' palman Tuhan iya
bayi tiyanōm ma diyōm atay sigam.
16 Manga aa kasehean sali' dalil tana' kabatuhan bayi kapakpakan bigi ian. Pagtake
sigam ma palman Tuhan, magtuwi tayima' uk sigam maka kiyōgan sigam.
17 Suga' palman Tuhan itu 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay sigam, hangkan
pag-iman sigam 'nsa' natas taggōl. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk
pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min
pag-iman sigam.
18 Manga aa kasehean isab sali' dalil tana' bayi katomoan sōmpōt itingan. Take uk
sigam palman Tuhan,
19 suga' limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan ma
sigam pangalta' sigam maka ayi-ayi kinapsuhan uk sigam. Jari palman Tuhan 'nsa'
magbuwa' ma diyōm atay sigam, sali' dalil tiyanōm bang kasimbōlan uk sōmpōt.
20 Suga' manga aa kasehean sali' dalil tana' hap. Take uk sigam palman Tuhan bo'
tayima' uk sigam. Jari magbuwa' du palman Tuhan ma diyōm atay sigam, sali' dalil
tiyanōm. Kasehean muwan buwa' sarang-sarang heka na, kasehean buwa' heka, maka
kasehean isab muwan buwa' landu' tōōd heka na."

Pasal palitaan tiyambunan
(Lukas 8.16-18)

21 Halling isab si Isa ma sigam, uk na, "Niya' baha' magpalitaan bo' liyōkōban uk na
maka undam atawa pabōtang na ma deyo' kantil? Tantu 'nsa'. Subay pabōtang na ma
diyata' papagan na.
22 Bang itu diyalil," uk na, "ayi-ayi kamemon tapukan ma buttihi' piluwas du ma
sosongun, maka ayi-ayi 'nsa' tahati ma buttihi' tahati du ma waktu siyong.
23 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."
24 Uk si Isa isab ma sigam, "Isbatun bi pahap-hap ayi-ayi take bi sabab bang hap
pangisbat bi hap isab palsukuan iya piniyaan kaam, maka kinnōpan le' ma kaam.
25 Hati na itu bang aa niya' tatau na kinnōpan le' tau na. Suga' sayi-sayi 'nsa' makahati
bo' peen pangannal na niya' panghati na datti', kiyulangan du min iya."

Paralilan pasal bigi pasuwig

26 Mandu' le' si Isa, uk na, "Salaitu isab pagparinta Tuhan ma manusiya': iya dalil na
sali' bigi siyabōran uk aa ma tana' na.
27 Ubus peen uk na nabōd, tuwi iya ma waktu sangōm bo' bati' bang 'llaw maghinang
hinang na kasehean. Jari bigi bayi sabōran na patomo' maka pasuwigan di na, suga'
'nsa' kitauhan uk aa ian bang salaingga kasuwig na.
28 Patomo' asal bigi pagka ma diyōm tana' na, bo' pasong muwan buwa'. Tagna'
pauplut, bo' magsuring du bo' magbuwa' tiguma'.
29 Pagtahak peen buwa' itu, magtuwi siyoho' piyusu' uk aa dapu tana' sabab taabut na
waktu na."

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-34; Lukas 13.18-19)

30 Mandu' le' si Isa, uk na, "Ayi pamasalian kitabi pagparinta Tuhan ma manusiya'?
Bang uk dalil ta, ayi pamaralilan kitabi?
31 Iya pagparinta Tuhan ma manusiya'," uk si Isa, "sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki'.
Tagna' tiyanōm bigi itu ma diyōm tana' nahut asal min bigi kamemon ma diyōm dunya.
32 Suga' pagtanōm peen tomo' du bo' palabi mehe na min tiyanōm kamemon. Paaslag
manga senga na, hangkan makajari manga manuk-manuk ngahinang pugaran may'an
ma sindungan na."
33 Heka manga paralilan salaihi' bayi pagguna uk si Isa pagnasihat na ma manga aa,
ingga-ingga iya takannal uk sigam.
34 'Nsa' iya missala ma manga aa kasehean bang 'nsa' paralilan iya pamissala na. Suga'
bang iya sadja maka manga mulid na, pihati uk na bissala na kamemon ma sigam.

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Lukas 8.22-25)

35 Manjari itu ma 'llaw ian hi', bo' song kohap na, halling si Isa ma manga mulid na.
"Sung kitabi," uk na, "pauntas ni dambiya' danaw hi'."
36 Imbanan uk na kahekahan aa ian bo' pariyata' manga mulid ian ni bayanan iya asal
paningkoan si Isa. Jari biyo iya uk sigam. Niya' isab manga bayanan kasehean paabay
ma sigam.

37 Sakali itu niya' hunus parugpak ni danaw ian. Song na sigam buhaw sabab liyasay
uk goyak.
38 Bo' si Isa iya ian ma buwi', tuwi maka uan na. Na, biyati' iya uk manga mulid na.
"Tuwan Guru," uk sigam, "'nsa' kau susa baha'? Tiya' kitabi song lembo!"
39 Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian parōhōng. "Sarang
na," uk na ma danaw. "Pataddo' kau!" Magtuwi parōhōng baliyu maka taddo' na danaw
ian tōōd.
40 Uk na isab ma manga mulid na, "Angay kaam tiyāw? 'Nsa' le' kaam mangandōl
baha' ma aku?"
41 Suga' bidda' sigam takkahan tāw, hangkan sigam magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na
hi', "Sayi baha' aa itu? Minsan baliyu maka goyak me' du ma panohoan na!"

5

Aa siyōd uk sayitan tapaluwas uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Lukas 8.26-39)

1 Manjari itu parunggu' di si Isa ni dambiya' danaw Jalil, ni lahat manga aa Gerasa.
2 Pagduwai peen si Isa ni bihingan niya' pasampang ni iya dangan aa bayi paluwas
min diyōm kakubulan may'an, aa siyōd uk sayitan.
3 Pabōtang asal aa itu ma diyōm kakubulan. 'Nsa' iya kaingkōtan uk aa minsan ekang-
ekang basi' iya pangingkōt ma iya.
4 Min heka iya bayi ingkōtan ma nayi'-tangan na suga' bakkat sadja uk na manga
ekang-ekang ma tangan na. Iyōkat isab uk na ingkōt nayi' na bo' 'nsa' niya' makahawiran
iya sabab kōsōg na.
5 Iya sadja hinang na 'llaw-sangōm magpahi'-paitu ma diyōm kakubulan maka ma
kabūd-būran. Ngōlang na peen iya pakōsōg sampay ngages di na maka batu.
6 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa min katahan le', paragan iya bo' pasujud ma dahuhan
na.
7 Kōsōg pangalingan na ma si Isa, uk na, "O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi! Ayi lamud
nu ma aku? Pasapa ta kau ma ōn Tuhan: daa aku binsanaun."
8 Hangkan salaihi' junjung na sabab panohoan si Isa ma sayitan hi', iya uk na, "Pakallo'
kau min diyōm baran aa iyu, sayitan!"
9 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, "Sayi ōn nu?"
Uk sambung na, "Ōn ku si Laksaan sabab kami itu asal heka."
10 Bo' ngamu'-ngamu' na peen manga sayitan ian ma si Isa bang peen 'nsa' pipakallo'
min lahat ian hi'.
11 Jari niya' baanan koret magkakan may'an ma luran bud, landu' heka.
12 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan ma si Isa, uk na hi', "Sohoun kami pahi' ni
manga koret ian bo' pasōrun kami ni diyōm baran sigam."
13 Na, pibaid uk si Isa manga sayitan ian bo' paluwas sigam min baran aa bo' iyampa
pasōd ni diyōm baran manga koret. Magtuwi maglompatan paragan manga baanan
koret ian min pampang tudju ni diyōm danaw bo' iyampa lembo kamemon. Manga
koret maglembohan ian niya' kulang-labi duwangibu heka na.
14 Pag'nda' itu uk manga aa bayi ngipat koret ian, paragan sigam pahi' ni daira maka
ni kalumaan manga aa maghuma ma'-ma' ma manga aa mahi'. Jari pahi' manga aa
minnihi' bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi tahinang ian.
15 Pagtakka sigam ni tōngōd si Isa, tanda' uk sigam aa bayi siyōd uk sayitan laksaan
hi'. Ian iya ningko'. Magsammek na iya maka hap na akkal-pikilan na. Jari tiyāw na
sigam.
16 Biya'-baan isab sigam uk manga aa bayi makanda' pasal bayi tahinang ma aa siyōd
uk sayitan hi' maka ma pasal manga koret.
17 Jari ngamu'-ngamu' manga aa ian ma si Isa bang peen pakallo' min lahat sigam.
18 Manjari itu, pasalta' peen si Isa pariyata' ni bayanan, ngamu' aa bayi siyōd uk sayitan
me' ma iya.
19 Suga' 'nsa' siyoho' si Isa. Uk na ma aa ian, "Mowe' na kau ni lahat nu, ni manga
usba-waris nu. Bain sigam pasal hinang mehe bayi tahinang uk Tuhan ma kau maka
pasal kaase' na ma kau."
20 Manjari pakallo' na aa ian minnihi' ngalatag lahat iyōnan Sangpu' Daira bo' pasaplag
na ma manga aa mahi' pasal hinang mehe bayi tahinang ma iya uk si Isa. Bo' inu-inu
ma iya manga aa kamemon.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Lukas 8.40-56)

21 Na, pabing si Isa pahi' ni dambiya' danaw Jalil. Pagtakka na ni bihing, heka tōōd
isab manga aa patipun ni iya.
22 Niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' ma langgal hi', ōn na si Jairus. Pag'nda' na ma
si Isa, pasujud iya pay'an ni tōngōd nayi' na
23 ngamu'-ngamu' ma iya. "Tuwan," uk na ni si Isa, "marayi' na matay anak ku danda.
Dayi' le' kau mabōtang tangan nu ma iya bo' kaulian saki na bo' 'llum."
24 Sakali me' si Isa ma iya. Heka tōōd manga aa parōngan isab ma iya, hangkan bidda'
kasimbōlan.
25 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka duwan tahun na 'nsa' parōhōng
laha' na.
26 Minsan heka doktor bayi kalabayan na sampay ubus na sin na kamemon panamba,
'nsa' niya' kaulian na. Pasong sadja saki na.
27 Manjari kine uk danda itu lapal pasal si Isa, hangkan iya palamud ma baanan aa
ian bo' pasikōt iya ni si Isa min damuwihan na.
28 Halling-halling iya ma di na, uk na, "Bang peen tasagid ku minsan laa tong sammek
na sadja, kaulian du saki ku."
29 Pagsagid na, saruun-duun du parōhōng laha' na bo' tananam na ma diyōm baran
na in iya kaulian na.
30 Magtuwi tasayu isab uk si Isa niya' barakat bayi paluwas min baran na bo' parōhōng
iya palingi' ni manga aa ma bukutan na. Halling iya ma sigam, uk na, "Sayi bayi
ngantanan aku?"
31 Uk manga mulid na ma iya, "Tanda' nu na, Tuwan, heka aa pasigpit itu ni kau! Bo'
tiyaw uk nu le' bang sayi ngantanan kau!"
32 Suga' nganda'-nganda' le' si Isa meha bang sayi bayi ngantanan iya.
33 Jari danda ian, pagka katauhan na in baran na kaulian na, pahi' ni si Isa maka
uk na midpid sabab landu' iya tiyāw. Pasujud iya ma tōngōd nayi' si Isa bo' ma' iya
magsabannal.
34 Uk si Isa ma iya, "Inda', kaulian na kau ma sabab pangandōl nu ma aku. Pahi' na
kau, daa kau susa. Iya saki nu iyu kaulian na tōōd."
35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa missala ni danda, niya' manga aa takka pay'an min
luma' si Jairus mo lapal. Uk sigam ni si Jairus hi', "Matay na anak nu. Daa na pamaleun
guru iyu!"
36 Suga' 'nsa' iyasip uk si Isa halling sigam hi'. Uk na ni si Jairus, "Daa kau tiyāw,
mangandōl sadja kau."
37 Jari 'nsa' niya' diyulan uk si Isa pabe' ma iya, duwal si Petros maka duwangan
magdanakan hi', si Ya'kub maka si Yahiya.
38 Makatakka peen sigam pahi' ni luma' si Jairus, tanda' na manga aa maghiluhala'.
Magtangisan sigam maka magtallik pakōsōg.
39 Pasōd si Isa ni diyōm luma' bo' uk na ma manga aa may'an, "Magay kaam
maghiluhala' maka magtangis? 'Nsa' du matay onde' iyu. Tuwi iya sadja."
40 Sakali pigtattohan iya uk sigam, hangkan sigam soho' na paluwas kamemon. Biyo
uk na ina'-mma' onde' maka mulid na tallungan pasōd ni diyōm bilik iya kamahian onde'
hi'.
41 Intanan uk na tangan onde' bo' uk na ni iya ma sali' bahasa sigam, "Talita kum."
Hati na ma bahasa tabi, "Inda', soho' ta kau papunduk."
42 Saruun-duun du papunduk onde' ian bo' mangngan na ma diyōm luma'. Umul na
sangpu' ka duwan tahun. Jari inu-inu sigam ian tōōd.
43 Suga' siyoho' sigam uk si Isa daa subay ma' ni sayi-sayi pasal ian hi'. Siyoho' uk na
isab subay piyakan onde'.

6

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Lukas 4.16-30)

1 Pakallo' si Isa minnihi' bo' pabing ni daira Nasaret iya asal lahat na. Me' ma iya
manga mulid na.
2 Manjari itu, pag'llaw Sabtu' na, 'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, nagna' iya mandu'
ma diyōm langgal. Heka aa asal may'an pake ma iya bo' inu-inu sigam ma pamandu'
na. Uk sigam, "Oy! Minningga baha' pangalloan na pangadji' na itu? Pangatau ayi baha'
bayi pamuwan ma iya? Salaingga pangahinang na manga hinang na kawasahan hi'?

3 Bang kami 'nsa' lupa iya na itu karpentero, anak si Mariyam! Manga danakan na di
si Ya'kub maka si Joses maka si Judas maka si Simun. Maka danakan na danda tiya' na
isab ma lungan ta itu." Bo' kalaatan sigam atay ma si Isa.
4 Hangkan halling si Isa ma sigam, "In nabi pig-addatan asal ma sabarang lahat. Iya
sadja 'nsa' mag-addat ma iya bang aa min lahat na asal maka manga lahasiya' na maka
manga sehe' na magdaluma'."
5 Jari 'nsa' niya' hinang makainu-inu tahinang uk si Isa mahi'. Hangkan datti' du manga
aa sakihan bayi pabōtangan na tangan na bo' kaulian.
6 Inu-inu tōōd iya bang angay manga aa may'an 'nsa' mangandōl ma iya.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Lukas 9.1-6)

Na, talatag uk si Isa manga kalumaan ma jadjahan ian hi' manduan manga aa.
7 Manjari linganan uk na manga mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya, bo' soho' na
sigam mangngan duwang-duwangan magnasihat lapal Tuhan. Bayi sigam buwanan na
kawasa pamakallo' manga sayitan min diyōm baran aa,
8 bo' soho' na sigam daa subay mo lutu' atawa bag atawa sin ma diyōm sabitan sigam.
Duwal tungkud iya makajari biyo uk sigam.
9 Makajari kono' sigam magtawumpa', suga' 'nsa' sigam siyoho' mo badju' pagsayinan.
10 Uk si Isa ma sigam, "Bang kaam ganta' siyagina uk aa siyoho' pasōd ni luma' na,
subay may'an pahantian bi sampay taabut waktu pakallo' bi min lahat ian hi'.
11 Maka bang niya' lahat patakkahan bi bo' 'nsa' nagina kaam manga aa na, atawa 'nsa'
baya' pake ma kaam, pakallo' kaam min kalumaan ian. Paspasin bi dahu bagunbun na
min nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas min sigam."
12 Jari maglangngan manga mulid ian magnasihat. Uk pagnasihat sigam in manusiya'
subay ngalabba tōōd min dusa sigam sampay papinda ni Tuhan.
13 Heka manga sayitan bayi tapakallo' uk manga mulid hi' min diyōm baran aa, maka
heka aa sakihan bayi panapuhan 'nsallan uk sigam manjari kaulian.

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 14.1-12; Lukas 9.7-9)

14 Manjari itu take uk si Sultan Herod pasal kamemon iya tahinang uk si Isa ian,
sabab bantug ōn si Isa ma kalahat-lahatan. Mag-upama manga aa ma pasal na. Niya'
aa kasehean maghalling, uk sigam hi', "Si Yahiya Magpapandi pikallum na pabing min
kamatay na iya hangkan tahinang na manga hinang na kawasahan ian."
15 Suga' uk aa kasehean, "Si Nabi Eliyas ko' ian!" Niya' isab aa kasehean maghalling,
uk sigam hi', "Nabi ko' ian sali' manga kanabi-nabihan bayi ma masa awwal hi'."
16 Suga' pagtake itu uk si Herod, uk na, "Si Yahiya ko' ian, iya bayi soho' ku piyonggolan
kok na. 'Llum na iya pabing."
17-18 Hangkan salaihi' halling si Herod sabab iya iya bayi magpanohoan naggaw si
Yahiya. Siyoho' iya iyekang-ekangan bo' iyampa liyōōn ni diyōm jil. Salaitu iya kahalan
na: si Sultan Herod itu bayi ngahanda si Herodiyas handa siyay na si Pilip, bo' peen
'llum le' si Pilip hi'. Manjari itu, pagka magdakayo' na sigam, pihallingan sultan itu uk
si Yahiya. Halling si Yahiya, "'Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa danakan
nu! Dusahan kau!"
19 Na, iya ian sababan na hangkan si Herodiyas taga laat ma diyōm atay na tudju ni
si Yahiya. Baya' mapatay iya. Suga' 'nsa' iya karulan sabab
20 lōman si Herod ma si Yahiya. Katauhan na asal in si Yahiya aa bōntōl maka adil.
Hangkan iya bayi jiyagahan uk si Herod, liyōōn ni diyōm jil bo' 'nsa' inay. Siyōban si
Herod pake ma pagnasihat si Yahiya suga' pagtake na sasaw diyōm pikilan na.
21 Sakali itu niya' 'llaw pamarul kabayaan si Herodiyas. Taabut peen 'llaw pang-
intōman kapag-anak si Sultan Herod, magpajamu iya ma manga sehe' ma pagsultanan
na, maka ma manga nakura' kasundaluhan na, maka ma manga aa taga ōn ma lahat
Jalil hi'.
22 Na, makapagtipun peen may'an sigam kamemon, pasōd pay'an anak si Herodiyas
ngiluk bo' landu' kasulutan si Herod maka manga aa maglurukan hi'. Jari missala sultan
ni budjang hi', uk na, "Ngamu' sadja kau. Ayi-ayi kabayaan nu, pamuwan ku du ma kau."
23 Napa le' iya, uk na, "Sapahan ta kau, ayi-ayi amu' nu ni aku, pamuwan ku tōōd ma
kau minsan santōnga' alta' ku kamemon."
24 Paluwas budjang minnihi' bo' tiyaw na ina' na. "Ina'," uk na, "ayi subay amu' ku?"
Nambung ina' na, uk na, "Amuun kok si Yahiya Magpapandi."

25 Magtuwi parayi'-dayi' budjang hi' pabing pay'an ni sultan ngamu', uk na, “Appa',
iya itu amu' ku ni kau: pamuwanun ma aku saruun-duun kok si Yahiya Magpapandi
pibōtang ma diyata' talam!”
26 Landu' na tōōd susa sultan suga' 'nsa' iya baya' mindahan janji' na sabab bayi iya
napa ma alōpan manga luruk hi'.
27 Magtuwi iya magpanohoan ma dakayo' sundalu min manga jaga na. Siyoho' iya
pahi' ngallo' kok si Yahiya. Jari pahi' na sundalu monggolan kok si Yahiya ma diyōm jil.
28 Puwas hi' pibōtang uk na ma talam bo' iyampa bo na pahi' ni budjang hi'. Jari
siyongan isab uk budjang ni ina' na.
29 Makake peen manga mulid si Yahiya pasal ian hi', pahi' sigam ngallo' patay na
kiyubul.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yahiya 6.1-14)

30 Na, pabing ni si Isa manga aa bayi kawakilan na. Biyaan iya uk sigam pasal
kamemon bayi tahinang sigam maka bayi tapamandu' sigam ma manga aa.
31 Heka aa magpahi'-paitu ma tōngōd ian, iya poon sigam 'nsa' makahawulaya minsan
magkakan. Hangkan uk si Isa ni sigam, “Sung kitabi pahi' ni lahat 'nsa' mag-aa, kita-
kitabi sadja, bo' supaya kaam makahali-hali dayi'-dayi'.”
32 Jari musay sigam minnihi' tudju ni lahat lau-lau, sigam-sigam sadja.
33 Suga' heka aa bayi makanda' katulak sigam, magtuwi sigam takila. Manjari paragan
manga aa min kalumaan ian kamemon, maklay min bihing susulan tudju ni patakkahan
di si Isa bo' takka sigam pahi' dahu min iya.
34 Pagduwai peen si Isa, tanda' na baanan manga aa itu, landu' tōōd heka. Takkahan
iya ase' ma sigam sabab sali' sigam sapantun manga bili-bili 'nsa' niya' ngipat sigam.
Jari heka pamandu' na ma sigam.
35 Pagka song kohap na pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, “Song sangōm na,
maka tiya' kitabi ma lahat lau-lau.
36 Sohoun kono' baanan aa itu pahi' ni luma' manga aa tunggu' huma maka ni manga
kalumaan ma kare-rehan itu bo' makaballihan di sigam kiyakan.”
37 Suga' salaitu iya halling si Isa ma manga mulid hi': “Kaam na iya makan sigam,” uk
na.
Uk sigam ma iya, “E! Baanan aa itu, subay tamba aa bayi mag-usaha ma diyōm walum
bulan bo' makaballihan sigam tinapay! Bo' soho' nu kami baha' malli?”
38 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu? 'Ndaun bi kono' pahi'.”
Pagtau peen, uk sigam, “Lima du tinapay maka duwa daying-daying.”
39 Manjari magpanohoan si Isa ma manga mulid na. Siyoho' pitingko' manga aa ian
kamemon magbaan-baan ma kaparangan.
40 Magtingkoan na sigam magbaan-baan, niya' limampu'-limampu', niya' dahatus-
dahatus ma dambaanan.
41 Jari killo' uk si Isa lima tinapay hi' maka duwa daying-daying bo' iyampa pahangad
tudju ni langit magsukul ni Tuhan. Pighopo'-hopo' uk na tinapay bo' songan na ni manga
mulid na. Siyoho' biyohatan manga aa. Iya du duwa daying-daying bayi pigbahagi'-
bahagi' uk na isab ma sigam kamemon.
42 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan na.
43 Pag-ubus sigam mangan, tipun uk manga mulid kapin tinapay maka daying, bo'
panno' sangpu' ka duwa ambung mehe.
44 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu bang lalla sadja itung.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Matiyu 14.22-33; Yahiya 6.15-21)

45 Puwas ian magtuwi noho' si Isa ma manga mulid na subay pariyata' ni bayanan.
Pirahu sigam uk na pauntas ni dambiya' danaw ni daira Betsaida, sabu na mapowe'
kahekahan aa ian.
46 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa nambahayang ma bud-bud.
47 Sangōm peen lahat, ian manga mulid na ma tangnga' danaw bo' si Isa iya ian ma
de didi na.
48 Tanda' na manga mulid na kahunitan musay sabab nagga' sigam baliyu. Jari itu,
pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya tudju ni sigam mangngan min kuwit tahik. Arak sigam
labayan na,
49 suga' tanda' iya uk sigam mangngan ma kuwit tahik bo' pangannal sigam lutaw.
Magsuwalak sigam tōōd,
50 sabab tiyāw sigam kamemon pag'nda' sigam ma iya.

Suga' missala magtuwi si Isa ma sigam. “Paiman kaam,” uk na, “Aku na ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
51 Jari pasakat si Isa ni diyata' bayanan patōngōd ni manga mulid hi'. Pagsakat na peen parōhōng baliyu bo' haylan tōōd sigam.
52 Sabab na, minsan bayi tanda' uk sigam kawasa si Isa pamakan na manga aa limangibu hi', 'nsa' le' tahati uk sigam bang ayi tōōd maana na. Masi sigam tuwas piyanduan.

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret
(Matiyu 14.34-36)

53 Jari itu, makatakka peen sigam ni dambiya' danaw ni lahat Gennesaret, parunggu' sigam ni bihing ian.
54 Pagduwai peen sigam min bayanan, takila magtuwi si Isa uk manga aa
55 bo' paragan sigam ngalatag kalahatan ma jadjahan ian hi'. Jari biyo uk sigam manga aa taga saki maka pabahakan sigam, maingga-maingga lahat iya kamahian si Isa, basta kitauhan uk sigam.
56 Maingga-maingga katakkahan na, ma kalumaan, atawa ma daira mehe, atawa ma lahat de, pibahak uk sigam manga aa saki ma halaman tabu'. Bo' ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen taantan na manga aa sakihan minsan laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-sayi bayi makaantan ma sammek si Isa kaulian du saki na.

7

Manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan
(Matiyu 15.1-9)

1 Manjari itu niya' patipun ni si Isa manga Parisi maka manga guru sara' agama bayi palud pay'an min Awrusalam.
2 Tanda' uk sigam manga mulid si Isa mangan bo' 'nsa' bayi ngose' tangan sigam. Haram kono' sigam sabab 'nsa' me' ma addat maka pamandu' manga Parisi subay nutsi tangan pahap-hap.
3 Iya addat manga Parisi maka kamemon bangsa sigam Yahudi, 'nsa' sigam mangan bang 'nsa' bayi pangosean tangan sigam dahu, supaya mōgbōg usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan sigam.
4 Bang sigam tapowe' min tabu' 'nsa' sigam mangan bang 'nsa' ngose' salaihi' dahu. Heka le' isab manga usulan kaginisan biyōgbōgan uk sigam, sali' pagkose' manga sawan maka sili' maka kaliru tumbaga.
5 Hangkan si Isa tīyaw uk manga Parisi maka manga guru ma sara' agama ian. Uk tiyaw hi', “Angay manga mulid nu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan tabi bo' mangan sigam minsan 'nsa' bayi siyutsi tangan sigam dahu?”
6 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal bannal du iya bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.
7 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pighinang uk manusiya' sadja,
'Nsa' deyo' bayi min aku.’
8 “Iya du kaam,” uk si Isa, “nayikutan panohoan Tuhan bo' usulan manusiya' iya bōgbōgan bi na peen.
9 Panday kaam pahap!” uk na. “Tayikutan bi panohoan Tuhan supaya bōgbōgan bi manga usulan bayi pangamban uk kamaasan bi!
10 Sabab malman Tuhan ma diyōm sara' bayi pamuwan ma si Musa, iya uk na hi', ‘Wajib kaam mag-addatan 'mma' bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi mahallingan laat ma 'mma' na atawa ina' na, aa ian subay piyatay.’
11 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu' bi ma manga aa. Ma pamandu' bi, bang niya' ganta' missala ni ina'-mma' na, uk na ‘'Mma' atawa Ina', in alta' ku itu iya arak bayi panabang ku ma kau, 'nsa' na sabab pasuku' ku na ni Tuhan.’
12 Na, bang salaihi' pamissala aa,” uk si Isa, “'nsa' na iya pahinang bi ayi-ayi panabang na ma 'mma' na atawa ina' na.
13 Manjari minnihi' papasan bi di panohoan Tuhan pagka panduan bi manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan bi. Maka heka le' isab manga hinang bi salaihi'.”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Matiyu 15.10-20)

14 Puwas hi' linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho' patipun pabing ni tōngōd na.
Uk na ma sigam, “Pake kaam kamemon ma bissala ku bo' kaam kahati tōōd.
15 'Nsa' kiyakan pasōd ni diyōm baran aa iya makatamak iya. Suga' iya makatamak
iya manga ayi-ayi iya paluwas min diyōm atay na.
16 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”
17 Jari makapakallo' peen si Isa min manga aa ian, pasōd iya ni diyōm luma'. Tiyaw
iya uk manga mulid na pasal bayi pamandu' na hi'.
18 Uk na ma sigam, “Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'? Bang niya'
kiyakan pasōd ni diyōm baran aa bayi min luwasan, 'nsa' du makatamak iya.
19 Sabab na 'nsa' makasōd ni diyōm atay na suga' pasampay sadja ni diyōm battōng
na bo' iyampa paluwas min baran na.” Minnihi' tapahati uk si Isa in kiyakan kamemon
halal asal.
20 Uk si Isa le', “Iya paluwas min diyōm atay manusiya', iya hi' makatamak iya.
21 Sabab min diyōm na, min diyōm atay na tōōd, iya paluwasan hōna'-hōna' na laat.
Hangkan iya maghinang kalaatan sali' manga ngahinang kasabulan ma danda, manga
nangkaw, mapatay, magjina,
22 nganapsu ma alta' aa, ngakkal, magbais-bais, ngimbu, ngalimut, magpalangkaw,
maka manga magkarupangan.
23 Manga laat itu kamemon,” uk si Isa, “paluwas min diyōm atay aa bo' makatamak
iya.”

Pangandōl dakayo' danda min lahat Pinisiya
(Matiyu 15.21-28)

24 Jari palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira Tira. Mahi' peen, pasōd iya ni
diyōm dakayo' luma' pahanti' mahi'. Kabayaan na subay 'nsa' niya' makatau in iya mahi'
suga' 'nsa' kapaglimbuhan.
25 Niya' danda may'an bayi makake pasal si Isa. Danda itu taga anak danda-danda
siyōd uk sayitan asal. Jari pagtake na pasal kamahi' si Isa magtuwi iya pahi' pasujud ni
tōngōd nayi' na.
26 'Nsa' Yahudi danda itu suga' bangsa Pinisiya, min lahat Siriya. Jari ngamu' iya
junjung ni si Isa bang peen pakallo' na sayitan min diyōm baran anak na.
27 Suga' nambung si Isa magparalilan, uk na, “Subay pilasso dahu manga anak sabab
'nsa' manjari killo' kiyakan manga anak lahasiya' bo' liyarukan ni manga ero'.”
28 “Bannal, Tuwan,” uk danda. “Suga' minsan manga ero' ma deyo' lamisahan mangan
du momok kiyakan iya pakpak uk manga onde'.”
29 Manjari halling si Isa ma iya, uk na, “Mowe' na kau. Diyulan du kau ma sabab
bissala nu iyu. Pakallo' na sayitan min diyōm baran anak nu.”
30 Mowe' na danda bo' tatawwa' na anak na pabahak ma pabahakan na, bo' hi' na
pakallo' sayitan.

Aa bisu maka tanga' kaulian

31 Pakallo' si Isa min jadjahan Tira ian pabayik ni tōngōd danaw Jalil. Lintas uk na
lahat Sidun, labay isab min lahat iyōnan Sangpu' Daira.
32 Na, niya' dakayo' aa bisu maka tanga' biyo ni si Isa uk manga aa bo' ngamu' sigam
junjung ni iya bang peen pibōtang tangan na ma aa biyo uk sigam hi'.
33 Jari biyo aa ian uk si Isa pasaddi min diyōm kahekahan aa ian, bo' piabut uk si Isa
tong tangan na ni diyōm tainga aa hi'. Ngalura' isab iya, bo' iyampa 'ntanan na dalla'
aa.
34 Puwas hi' pahangad si Isa tudju ni langit bo' nganapas pamehe. Uk na ni aa bisu-
tanga' ian, “Eppata!” Hati na “Paukab na kaam!”
35 Makake magtuwi tainga aa ian. Piusay magtuwi dalla' na bo' bōntōl uk na missala.
36 Jari iyamay-amayan manga aa ian uk si Isa, daa siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi ma
pasal ian hi'. Lipara mangkin na sigam siyoho' daa ma'-ma', mangkin na sigam ma'-ma'.
37 Jari haylan tōōd sasuku makake. “Aa itu,” uk sigam, “Hap asal kahinangan na
kamemon. Minsan aa bisu makake uk na, maka aa umaw makabissala uk na.”

8

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Matiyu 15.32-39)

1 'Nsa' taggōl minnihi' heka na tōōd isab manga aa patipun pay'an, bo' 'nsa' niya'
kiyakan sigam. Jari linganan uk si Isa manga mulid na pahi' ni iya bo' uk na ma sigam,

2 “Maase' aku ma baanan aa itu sabab katallu 'llaw itu na iya kamaitu sigam ma aku,
maka 'nsa' na niya' kiyakan sigam.
3 Bang sigam papowe' ku ma 'nsa' sigam bayi makakakan dahu, arakala' piyunung isab
ma palangnganan, sabab niya' sigam kasehean lawak pamowean sigam.”
4 Uk manga mulid na ma iya, “Na, minningga baha' pangalloan ta kiyakan sarang
pamakan kabanōsan aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya' kalumaan na itu!”
5 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu?”
“Pitu',” uk sigam.
6 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan ma tana'. Killo' uk na pitu'
tinapay bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na tinapay bo'
iyampa siyongan uk na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran baanan aa ian uk
sigam.
7 Niya' isab ma sigam manga daying-daying nahut, salat heka na. Pagsukul peen si Isa,
tasoho' na isab manga mulid na muwan daying ma manga aa hi'.
8 Magkakanan sigam kamemon sampay lasso na. Puwas hi' niya' pitu' ambung mehe
panno' uk momok kiyakan bayi tatipun uk manga mulid na.
9 Manga aa bayi magkakanan ian, niya' kulang-labi 'mpat ngibu aa. Manjari pipowe'
manga aa ian uk si Isa,
10 bo' pariyata' iya magtuwi maka manga mulid na ni bayanan bo' pauntas pahi' ni
lahat Dalmanuta.

Manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Matiyu 16.1-4)

11 Pagtakka di si Isa ni Dalmanuta, niya' pahi' ni iya manga aa Parisi mo iya magsual.
Baya' sigam nulayan iya iya poon sigam mikipanda' paltandaan, palsaksian in iya bannal
taga kapatut min Tuhan.
12 Manjari nganapas si Isa pamehe sabab susa diyōm atay na, bo' uk na ma sigam,
“Angay baha' manga aa ma waktu itu hi'? Hal sigam ngamu' tanda'. Bannal iya pama'
ku ma kaam, 'nsa' niya' paltandaan pindaan kaam.”
13 Jari pakallo' iya min sigam. Pariyata' iya pabing ni bayi pamean na bo' pauntas iya
pahi' ni dambiya' danaw.

Pamandu' manga Parisi maka pamandu' si Herod subay hiyallian
(Matiyu 16.5-12)

14 Na, manga mulid si Isa 'nsa' makaintōm mo lutu'. Hangkan du dakayo' tinapay bayi
tabo sigam ma diyōm bayanan hi'.
15 Jari piyanduan sigam uk si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi pasulig
tinapay min manga Parisi maka pasulig si Sultan Herod!”
16 Magbissala manga mulid pasal halling na itu sabab 'nsa' tahati. Uk pag-upama
sigam, “Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita bayi mo tinapay.”
17 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk na, “Angay
pagbissala bi sawukat 'nsa' niya' tinapay bi? 'Nsa' le' tasayu bi baha'? 'Nsa' le' tahati bi?
'Nsa' kaam kapanduan, a?
18 Niya' mata bi suga' sali' kaam aa 'nsa' makanda'. Niya' tainga bi suga' sali' kaam aa
'nsa' makake. Marayi' 'nsa' taintōm bi bayi hinang ku ma 'llaw hi',
19 waktu bayi kapaghopo'-hopo' ku tinapay lima heka na pamakan manga limangibu
aa hi'. Pila ambung mehe bayi pangalōōnan bi kapin kiyakan?”
Uk sigam, “Sangpu' maka duwa.”
20 “Maka tinapay pitu' heka na hi',” uk si Isa, “iya bayi paghopo'-hopo' ku ma manga
aa 'mpat ngibu. Pila ambung bayi pangalōōnan bi?”
“Pitu',” uk sigam.
21 “Na,” uk na, “bo' masi kaam 'nsa' le' makahati.”

Aa buta kaulian uk si Isa

22 Jari takka na di si Isa ni kalumaan Betsaida, maka niya' manga aa pay'an mo aa
buta ni iya. Ngamu' sigam junjung ni iya bang peen pabōtang na tangan na ma aa buta
hi'.
23 Sakali intanan uk si Isa tangan aa buta hi' bo' iyambit uk na paluwas min kalumaan
ian. Pagmaluwasan peen, liyuraan uk na mata aa hi' bo' iyampa pabōtang na tangan
na ma iya. Puwas hi' tīyaw iya uk na. “Niya' baha' tanda' nu?” uk na.
24 Patongas aa hi' nganda' ni dahuhan na. “Aho',” uk na, “niya' tanda' ku manga aa
suga' dagbōs na sali' poon kayu palangnganan di na.”

25 Mabōtang si Isa tangan na pabing ni mata aa hi', jari pagpatong na pabayik kaulian
mata na maka sawa uk na nganda' ma kamemon.
26 Puwas hi' pipowe' iya uk si Isa. Uk na isab ma iya, “Daa kau pasōd pabing ni diyōm
kalumaan hi'.”

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Matiyu 16.13-20; Lukas 9.18-21)

27 Manjari itu palanjal si Isa maka mulid na ni manga kalumaan ma katilibut daira
Kesareya Pilipi. Na, ma labayan peen, tiyaw si Isa ma manga mulid na, uk na, “Sayi
kono' aku bang ma pangupama aa?”
28 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya
Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas. Maka bang ma aa
kasehean isab kau dakayo' nabi bayi ma masa awwal hi'.”
29 “Na, bang ma kaam,” uk tiyaw si Isa, “sayi aku itu?”
Nambung si Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “iya tapene' uk Tuhan.”
30 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, daa siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi bang
sayi iya.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.21-28; Lukas 9.22-27)

31 Na, minnihi' nagna' si Isa manduan manga mulid na pasal ayi makani-iya. “Aku,”
uk na, “Anak Manusiya' itu, heka du kabinsanaan song pitakka ni aku. Maka siyulak du
aku uk manga kamaasan maka manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara'
agama. Piyatay du aku suga' taabut peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”
32 Pipasti' tōōd uk si Isa halling na itu ma sigam. Jari biyo iya uk si Petros paōkat min
kasehean bo' supaya pihallingan.
33 Suga' palingi' si Isa nganda' ma manga mulid na bo' pahallingan na si Petros.
“Pakallo' kau min aku, sayitan! Iya pamikil nu iyu pikilan manusiya' ko', 'nsa' pikilan
Tuhan.”
34 Jari noho' si Isa ma kahekahan aa ian maka ma manga mulid na, siyoho' patipun ni
iya. “Bang niya' aa baya' me' ma aku,” uk na, “subay 'nsa' kabayaan baran na iya dulan
na. Subay tanggung na hag na pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na kabinsanaan
ma sabab ku sampay ni kamatay. Minnihi' iya makajari me' ma aku.
35 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga'
sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-baran na, lilla' isab matay ma sabab ku maka ma sabab
lapal hap itu, makatawwa' du iya kallum kakkal.
36 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya kamemon
mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal.
37 'Nsa' niya' tapangalakkat na kallum-nyawa na bang paōkat na.
38 Manga aa ma waktu itu hi', dusahan asal kahekahan sigam maka 'nsa' ngisbat
Tuhan. Bo' sayi-sayi iya' magsabannal ma manga aa hi' pasal kapasuku' na ma aku
maka pasal kapame' na ma pandu' ku, jari aku itu, Anak Manusiya', iya' du ngakuhan
aa ian ma waktu kapaitu ku pabayik. Pabayik du aku libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya
sehe' ku ian manga malaikat sutsi.”

9

1 Missala le' si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu ma kaam
'nsa' matay sataggōl 'nsa' tanda' na pagparinta Tuhan pibōtang maka kawasa na mehe.”

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-13; Lukas 9.28-36)

2 Na, palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari si Petros maka si Ya'kub maka
si Yahiya hi' biyo uk si Isa patukad ni diyata' bud langkaw, sigam-sigam sadja. May'an
peen, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam.
3 Pote' tōōd sammek na, makasilaw bidda'. 'Nsa' niya' ma diyōm dunya itu maka
papote' sammek sali' kapote' sammek ian hi'.
4 Panyata' isab pay'an si Nabi Eliyas maka si Musa, tanda' uk manga mulid hi'
magbissala maka si Isa.
5 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “Tuwan Guru, hap tōōd isab tiya' kami ma itu.
Ngahinang kami tallu bawung-bawung pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo'
ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas.”
6 Salaihi' pama' na sabab 'nsa' katauhan na bang ayi subay halling na. Mehe asal
kagawahan sigam manga mulid hi'.

7 Sakali niya' gabun bayi ngalandungan sigam, maka niya' suwara halling min diyōm
na. Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu, kalasahan ku. Iya iya kehun bi.”
8 Pag'nda' sigam dayi'-dayi' ma katilibut sigam magtuwi 'nsa' niya' aa tanda' sigam ma
tōngōd ian hi', duwal si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi', biyandaan uk si Isa manga mulid
hi', uk na, “Daa kaam ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi ma diyata' bud hi'. Subay na
aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing min kamatay ku bo' iyampa kaam ma'.”
10 Iyasip uk sigam kabtangan si Isa itu suga' magtiyaw-tiyaw sigam tallungan bang ayi
hati na iya bayi halling na pasal kapakallum min kamatay.
11 Sakali tīyaw si Isa uk sigam, uk na hi', “Angay manga guru ma sara' agama mandu'
in si Nabi Eliyas subay dahu palahil paitu?”
12 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas iya palahil dahu min si
Almasi nakapan kamemon. Suga' ayi sabab na hangkan tasulat ma diyōm kitab pasal
Anak Manusiya' in iya subay makalabay kabinsanaan mehe maka subay hiyalipulu?
13 Suga' baan ta kaam pasal si Eliyas. Bayi na iya palahil bo' tahinang ma iya uk manga
manusiya' ayi-ayi kabayaan sigam, sali' bayi tasulat asal ma diyōm kitab ma pasal na.”

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-21; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni manga mulid kasehean, kalandu' heka aa tanda' uk
sigam magtipun ma tōngōd ian hi'. Niya' isab manga guru ma sara' agama tanda' uk
sigam magjawab maka manga mulid kasehean hi'.
15 Jari itu, makanda' peen kahekahan aa ian ma si Isa, mehe kainu-inuhan sigam bo'
paragan sigam nampang iya.
16 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Ayi pagjawaban bi iyu?”
17 Jari niya' nambung min diyōm katipunan aa ian, uk na, “Tuwan Guru, bayi bo ku
ni kau anak ku lalla sabab siyōd iya uk sayitan umaw.
18 Kahaba' waktu, bang iya siyōd uk sayitan itu, pihantak iya ni tana'. Ngalappu bo' na,
magtagiōt baggaang na, maka nuwas isab baran na. Bayi amu' ku pipakallo' uk manga
mulid nu itu suga' 'nsa' takowe' uk sigam.”
19 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu hi', 'nsa' tōōd niya' iman bi!
Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi iyu? Bohun paitu onde',” uk
na.
20 Jari biyo iya uk sigam ni si Isa.
Pagtanda' si Isa uk sayitan, magtuwi siyawan uk na onde' bo' pahantak iya ni tana'
maspad. Ngalappu isab bo' na.
21 Tiyaw si Isa ma 'mma' onde' ian, uk na. “Salaingga taggōl na salaitu?”
“Sataggōl min kariki'-diki' na,” uk 'mma' na.
22 “Daran iya pihantak uk sayitan ni diyōm api atawa ni diyōm bohe' bo' supaya
piyatay. Bang takowe' nu, Tuwan, maase' kau. Tabangun kami!”
23 Uk si Isa ma iya, “Pagba' nu baha' bang takowe' ku? Bang aa taga iman,” uk na,
“takowe' na kamemon.”
24 Tanōg magtuwi halling 'mma' onde' hi'. Uk na, “Niya' du iman ku suga' kulang le'
kōsōg na. Tabangin aku bo' supaya pasong kōsōg na.”
25 Pag'nda' si Isa ma kahekahan aa ian song na pasigpit ni iya, jari liyāng uk na sayitan
hi'. “Kau sayitan umaw-bisu,” uk na, “soho' ta kau pakallo' min diyōm baran onde' iyu.
Daa na kau pasōd paiyu pabing!”
26 Jari itu, ubus peen uk sayitan ngōlang pakōsōg, maspad bidda' onde' ian bo' paluwas
iya min baran na. Sakali onde' ian sali' dagbōs patay, hangkan uk kahekahan aa ian,
“Na! Matay na!”
27 Suga' si Isa iya bayi ngantanan tangan onde' ian bo' tiyabangan uk na papunduk
bo' nangge iya.
28 Na, makasōd peen si Isa ni diyōm luma', tīyaw iya uk manga mulid na pagka sigam-
sigam sadja. Uk sigam, “Angay kami itu 'nsa' bayi makapaluwas sayitan hi'?”
29 Uk si Isa, “Iya ginisan sayitan ian hi' 'nsa' tapaluwas, duwal bang iyamuan tabang
ni Tuhan.”

Si Isa missala pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Lukas 9.43-45)

30 Manjari palanjal na di si Isa minnian palabay min tangnga' lahat Jalil. Iya kabayaan
si Isa subay 'nsa' niya' makatau bang paingga palangnganan na,

31 sabab ian iya manduan manga mulid na. Uk na ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya',
song na siyongan ni pangantanan manga aa bo' piyatay du aku uk sigam. Suga' puwas
tallum bahangi min pamapatay ma aku 'llum du aku pabing.”
32 Parahal 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid na. 'Nsa' isab sigam tawakkal
niyaw iya.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Lukas 9.46-48)

33 Manjari itu takka na sigam ni daira Kapirnaum. Makasōd peen si Isa ni diyōm
luma', tīyaw uk na manga mulid na, uk na, “Ayi bayi paglugatan bi ma labayan hi'?”
34 Suga' 'nsa' sigam baya' nambung sabab niya' bayi paglugatan sigam ma labayan
bang sayi iya katapusan langkaw ma sigam.
35 Jari ningko' si Isa bo' linganan na mulid na sangpu' ka duwa ian patōngōd ni iya. Uk
na ma sigam, “Sayi-sayi baya' pilangkaw tōōd subay magpareyo' di na min kamemon.
Subay iya magsosohoan ni pagkahi na kamemon.”
36 Sakali killo' uk si Isa dakayo' onde'-onde', pitangge uk na ma alōpan sigam. Kikkōpan
peen uk na onde' itu, uk na ni sigam,
37 “Sayi-sayi nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab ōn ku iya pamanyabutan
na, sali' baran ku iya tayima' uk na. Maka sayi-sayi isab nayima' aku, 'nsa' aku sadja iya
tayima' na. Tayima' na isab Tuhan iya bayi mapaitu aku ni dunya.”

Sasuku 'nsa' nagga' ma kita mōgbōg du ma kita
(Lukas 9.49-50)

38 Jari itu niya' halling si Yahiya ni si Isa, uk na, “Tuwan Guru, niya' dakayo' aa tanda'
kami nabbut ōn nu pamaluwas na sayitan min diyōm baran aa. Bayi iya lāng kami
sabab 'nsa' sehean tabi.”
39 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab bang aa makahinang hinang
kawasahan ma sabab aku iya panabbutan na, 'nsa' du iya magtuwi makapahallingan
aku laat.
40 Sabab na sayi-sayi 'nsa' nagga' kitabi mōgbōg du ma kitabi.
41 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwanan kaam minsan laa dasawan bohe' sadja ma
sabab suku' kaam si Almasi, tantu aa ian tiyungbasan kahapan.”

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-9; Lukas 17.1-2)

42 Uk si Isa le', “Bang niya' ganta' mo maghinang dusa dakayo' aa deyo' sali' hantang
onde' itu, aa taga pangandōl tudju ni aku, hap le' bang aa mamo ian piggantungan batu
bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang, bang peen 'nsa' kalanduan hinang na
salaihi'.
43 Bang tangan bi ganta' mo kaam ni magdusa subay hopoan bi. Gam na peen tattōpin
bi bo' 'nsa' kalanduan dusa bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm sulga' ma pukul dambiya'
tangan bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' iya 'nsa' kapaddahan ma
jukup tangan bi karuwambiya'. [
44 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi' na 'nsa' niya'
tōbtōban na.]
45 Bang nayi' bi isab ganta' mo kaam ni magdusa subay hopoan bi. Gam na peen
tattōpin bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm sulga' ma pukul dambiya' nayi' bi, bang peen
kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup nayi' bi karuwambiya'. [
46 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi' na 'nsa' niya'
tōbtōban na.]
47 Bang mata bi isab mo kaam ni magdusa subay lugitin bi. Gam na peen lugitin bi
bo' 'nsa' kalanduan dusa bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm pagparinta Tuhan ma buta
dambiya' mata bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup mata
bi karuwambiya'.
48 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi' na 'nsa' niya'
tōbtōban na.”
49 Magparalilan le' si Isa. “Aa kamemon,” uk na, “palabay du min diyōm api, hati na
min diyōm katiksaan, supaya pasong iman na.
50 “Hap asal asin itu suga' 'nsa' niya' pamabayik nanam na bang magtinu' na. Hangkan
kaam isab,” uk na, “subay niya' asin ma kaam, hati na subay kaam pahatul-hatul bo'
'nsa' lungay kapagbagay bi.”

10

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Matiyu 19.1-12; Lukas 16.18)

1 Manjari pakallo' si Isa min lahat hi' bo' pahi' ni lahat Yahudiya maka ni jadjahan
lahat ma liyu sapa' Jordan. Heka isab manga aa magtipunan tudju ni iya, bo' panduan
na sigam sali' asal kabiyaksahan na.
2 Na, niya' pay'an ni iya manga aa Parisi bahasa nulayan iya bo' supaya iya tasaggaw
ma bissala na. Hangkan uk sigam ma iya, “Bang ma sara' kitabi, makajari baha' bang
lalla nimanan handa na?”
3 Nambung si Isa, uk na, “Ayi bayi panohoan kaam ma sara' si Musa?”
4 Uk sambung sigam, “Bang ma sara' si Musa, makajari lalla nimanan handa na bang
peen niya' sulat na pagpasahan.”
5 Uk si Isa, “Iya hangkan kaam siyulatan sara' salaiyu uk si Musa sabab alōd kaam
piyanduan.
6 Suga' ma awwal tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya' bayi sigam pipanjari uk
na lalla maka danda, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi',
7 ‘Hangkan na lalla pakallo' min maas na lalla-danda, bo' parakayo' ni handa na.
8 Manjari in bayi duwa baran, dabaran na. 'Nsa' na sigam duwa baran’,” uk si Isa,
“suga' dabaran na sigam duwangan.
9 Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang bayi pipagdakayo' uk Tuhan.”
10 Makamarīyom luma' peen di si Isa pabing, tīyaw iya uk manga mulid na pasal
pagtiman itu.
11 Uk na ni sigam, “Sayi-sayi nimanan handa na bo' maghanda iya saddi, taga dusa
iya magjina min handa na poon.
12 Damikkiyan na bang danda iya nimanan halla na bo' maghalla saddi, taga dusa isab
iya magjina.”

Kalasa si Isa ma kaondean
(Matiyu 19.13-15; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya pibōtangan tangan na ma
sigam. Suga' aa mamo ian bayi pihallingan uk manga mulid si Isa.
14 Pag'nda' itu uk si Isa ngandugal iya ma manga mulid na hi' bo' uk na, “Parulun bi
paitu ni aku manga kaondean iyu. Daa lāngun bi. Sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil
na ni sali' kaondean iyu, taga palsukuan du ma diyōman pagparinta Tuhan.
15 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma pagparinta Tuhan sali' onde'-
onde' [iya nulut ma panohoan maas na], aa ian 'nsa' pasōd ni pagparintahan Tuhan.”
16 Jari kikkōpan uk na manga onde'-onde' ian. Pibōtang uk na tangan na ma sigam
bo' iyampa sigam amuan na kahapan.

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Lukas 18.18-30)

17 Manjari itu, song peen si Isa palanjal ni palangnganan na pabing, niya' dakayo' lalla
paragan tudju ni iya. Pasujud aa itu ma dahuhan si Isa maka uk na tiyaw, uk na, “Tuwan
Guru, kau hi' asal hap. Ayi subay hinang ku bo' supaya aku kaniyaan kallum iya taptap
ni kasaumulan?”
18 Uk si Isa ni iya, “Angay uk nu in aku itu hap? 'Nsa' niya' hap, duwal Tuhan dakayo'-
kayo'.
19 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: Daa kau mono'. Daa kau magjina. Daa
kau nangkaw, Daa kau naksi' puting. Daa kau ngullian pagkahi nu bahasa takallo' nu
alta' na. Pag-addatin ina'-mma' nu.”
20 Uk lalla ni iya, “Tuwan Guru, bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon sataggōl
min kaonde' ku.”
21 Pag'nda' si Isa ma aa itu takkahan iya lasa ma iya bo' uk na, “Niya' le' dakayo' 'nsa'
tahinang nu. Pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma
manga aa miskin. Manjari niya' du karaya nu may'an ma diyōm sulga'. Puwas hi' paitu
kau me' ma aku.”
22 Pagtake aa itu ma bissala si Isa laat magtuwi aymuka na. Pakallo' iya minnihi' maka
uk na susa sabab landu' tōōd heka alta' na.
23 Nganda' si Isa tudju ni manga mulid na bo' uk na ma sigam, “Manga aa dayahan
kahunitan du peen pisōd ni diyōman pagparinta Tuhan!”
24 Inu-inu manga mulid na ma bissala na hi' suga' siyugpatan le' uk na. “Manga bagay,”
uk na, “hunit kalandu' pisōd ni diyōman pagparinta Tuhan!

25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan."
26 Inu-inu tōōd manga mulid na ma bissala si Isa salaihi', bo' uk sigam ni iya, "Oy!
Bang salaihi', sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?"
27 Piyandang uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na halling. Uk na, "Bang manusiya'
'nsa' tōōd makarapat suga' tarapat du uk Tuhan sabab 'nsa' niya' hunit ma iya."
28 Sakali halling si Petros, uk na, "'Ndaun ba kami itu. Bayi na 'mbanan kami ayi-ayi
kamemon bo' me' ma kau."
29 "Aho'," uk si Isa ma sigam, "maka baan ta kaam tōōd: sasuku bayi ngambanan luma'
na, atawa danakan na, atawa ina'-mma' na, atawa anak na, atawa tana' na, tiyungbasan
du iya. Bang hi' bayi 'mbanan na ma sabab katuyu' na ma aku maka ma sabab lapal
hap,
30 tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan ma dunya itu hi'. Tiyungbasan iya luma',
danakan na, ina' na, anak na, maka tana' na, lipat manglipat min bayi 'mbanan na.
Suga' pitakkahan iya kalaatan isab ma sabab pame' na ma aku. Bo' ma dunya ahirat
pisukuan du iya kallum taptap ni kasaumulan.
31 Suga' heka aa makarahu buttihi' piramuwi du ma waktu siyong. Heka isab taramuwi
ma buttihi' pirahu du ma waktu siyong."

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Matiyu 20.17-19; Lukas 18.31-34)

32 Na, ma labayan peen di si Isa patukad tudju ni daira Awrusalam. Si Isa iya hi' parahu
min manga mulid na bo' inu-inu tōōd sigam diyōm atay sigam. Tiyāw isab manga aa
kasehean iya paturul min damuwihan. Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
pasaddi pabayik min aa kasehean ian bo' iyampa sigam pahati na pasal ayi song patakka
ni iya.
33 "Pake kaam," uk na. "Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam. May'an peen kitabi, in
aku, Anak Manusiya', siyongan du ni pangantanan manga kaimaman langkaw maka
manga guru ma sara' agama. Pitakkahan aku uk sigam hukuman ni kamatay. Puwas hi'
siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' Yahudi,
34 bo' pig-udju'-udju' aku uk bangsa ian sampay pigluraan. Piglapdōsan du aku bo'
iyampa liyansang piyatay. Suga' puwas peen tallum bahangi min kamatay ku 'llum du
aku pabing."

Iya iyamu' uk si Ya'kub maka si Yahiya
(Matiyu 20.20-28)

35 Sakali pay'an ni si Isa si Ya'kub maka si Yahiya iya anak si Sibidi karuwangan.
"Tuwan Guru," uk sigam, "niya' iyamu' uk kami subay hinang nu ma kami."
36 Uk si Isa, "Ayi amu' bi?"
37 Nambung sigam, uk na, "Bang taabut waktu kapaningko' nu magpalangngan parinta
nu bangsahan, iya kabayaan kami subay kami patingko' nu ma bihing nu, dakayo' ma
sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi."
38 Uk si Isa, "'Nsa' katauhan bi bang ayi amu' bi iyu. Makasandal kaam baha'
pinanaman kasukkalan sali' pamasukkal ma aku ma sosongun iyu? Atawa makasandal
kaam pilabay min kabinsanaan iya song labayan ku?"
39 "Aho', makasandal du kami," uk duwangan hi'.
Uk si Isa, "Asal makananam du kaam kasukkalan sali' song patakka ni aku. Makalabay
du kaam min kabinsanaan iya song labayan ku.
40 Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi pitingko' ma bihing ku, sakap ni katau
atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian manga aa iya tiyagamahan paningkoan ian hi' uk
Tuhan."
41 Take peen uk manga sangpu' mulid si Isa pasal bayi iyamu' uk si Ya'kub maka si
Yahiya, magtuwi duwangan itu kapaddian atay sigam.
42 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni tōngōd na. Uk na, "Katauhan
bi iya addat manga aa ma dunya itu. Iya bista taga kapatut ngantanan pagparinta ma
bangsa kasehean ian magkawasa tōōd asal ma manga aa ma deyoan sigam. Iya du
manga puntuk nakura' sigam, magbaya' asal ma sigam.
43 Suga' kaam iyu 'nsa' subay magsalaihi'. Sayi-sayi kaam baya' palangkaw ma diyōman
bi, subay iya magsosohoan ni kasehean.
44 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw subay iya magpaata ni kamemon nabangan sigam.
45 Subay iya ningōd ni aku iya Anak Manusiya' itu," uk si Isa. "Iya paitu ku ni dunya
'nsa' aku subay pighinangan uk manga manusiya', suga' sigam iya subay tabang ku.

Paitu isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat ku manga aa heka min paldusahan sigam.”

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Lukas 18.35-43)

46 Na, takka na di si Isa ni daira Ariha. Jari itu, pakallo' peen iya maka manga mulid na minnihi', maka heka isab aa parōngan ma iya. Niya' aa buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam. Si Bartimiyus iya, anak si Timiyu. Hinang na ngamu'-ngamu' sin.
47 Makatau peen iya in si Isa min Nasaret ian palabay, magtuwi iya ngalingan pakōsōg. “O Isa,” uk na, “tubu' Sultan Daud, maase' kau ba ma aku!”
48 Pihallingan iya uk aa maheka ian, daa siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg gam peen pangalingan na. “O Isa, tubu' Sultan Daud,” uk na, “maase' na kau ba!”
49 Parōhōng si Isa bo' halling ni manga sehe' na. “Linganin bi iya paitu,” uk na.
Jari linganan na. “Paisōg kau,” uk manga aa hi'. “Nangge kau sabab ian si Isa ngalinganan kau.”
50 Magtuwi patulahad buta itu min bayi paningkoan na maka libbahan uk na manta na bayi pagkammōs na bo' patōngōd ni si Isa.
51 Uk si Isa ma iya, “Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?”
“Tuwan Guru,” uk na, “baya' aku makanda' pabing.”
52 Uk si Isa ma iya, “Mowe' na kau. Kaulian na mata nu ma sabab pangandōl nu ma aku.” Saruun-duun du iya makanda' pabing bo' me' iya paturul ma si Isa ma palangnganan na.

11

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt-sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam bo' ma tōngōd kalumaan Betpage maka Betani, taabut uk sigam Bud Kayu Jaitun hi'. Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan mulid na parahu min sigam.
2 “Pahi' na kaam,” uk na, “ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Pagtakka bi pay'an makatawwa' du kaam dakayo' anak kura' bayi ingkōtan, kura' 'nsa' bayi tapanguraan aa. Hubarin bi bo' bohun bi paitu.
3 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu. Uk bi, ‘Tuud pagguna uk nakura'. 'Nsa' du taggōl tiyuran du uk na.’ ”
4 Na, pahi' duwangan mulid hi' bo' tatawwa' uk sigam anak kura' ma daddōk, ingkōtan ni bihing lawang luma' may'an. Sabu peen sigam ngahubad,
5 tīyaw sigam uk manga aa bayi magtanggehan asal ma tōngōd ian hi'. Uk na hi', “Angay hubaran bi iyu?”
6 Nambung duwangan mulid ian sali' bayi panohoan si Isa ma sigam bo' diyulan sigam uk manga aa ian palanjal.
7 Biyo kura' uk sigam ni si Isa bo' hiyanigan bukut na maka manga badju' sigam bo' iyampa kiyuraan uk si Isa.
8 Sakali itu heka aa mallat sammek sigam ma daddōk palabayan na. Kasehean isab bayi nagpe' manga engas-engas dawunan ma diyōm huma bo' siyabulakan uk sigam ma daddōk hi'.
9 Manjari baanan manga aa iya mangngan ian min dahuhan si Isa, sampay sigam paturul min damuwihan na, ngalingan sama-sama. Uk na hi', “Pudji tabi iya! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu!
10 Bang peen biyarakatan pagparinta na iya song pibōtang itu, pagparinta si Daud pangkat kitabi. Pudji ni Tuhan Mahatinggi!”
11 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm daira Awrusalam bo' iyampa pasōd ni diyōm langgal pagkulbanan bo' liling na manga ayi-ayi kamemon ma diyōm na ian. Suga', pagka song sangōm na, paluwas iya minnihi' pabing maka manga mulid na sangpu' ka duwa ni kalumaan Betani.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Matiyu 21.18-19)

12 Pag'llaw sawung, makalintas peen sigam min Betani hi', giyōtas na si Isa.
13 Jari niya' tanda' na min katahan dakayo' kayu igira labuk dawun na, hangkan iya pay'an nganda' bang taga buwa'. Suga' pagpay'an na, hangkan du dawun iya tanda' may'an sabab 'nsa' le' musim na magbuwa'.

14 Siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk na, “Puwas minnitu 'nsa' du niya' mangan buwa'
min kayu itu sampay ni kasaumulan.”
Na, kine sukna' itu uk manga mulid na.

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

15 Na, takka peen sigam ni Awrusalam, pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
bo' iyampa nagna' magpaluwas manga aa magdagang-dagang maka maglitu may'an.
Biyaliskat uk na lamisahan manga aa magsambian sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du
paningkoan manga aa magdagang assang pagkulban, biyaliskat isab uk na.
16 'Nsa' niya' pasaran na ngahakut ayi-ayi labay min diyōm langgal hi'.
17 Jari magpandu' si Isa ma manga aa ian, uk na, “Tasulat asal ma diyōm kitab iya
bayi pagpalatun Tuhan, iya uk na hi', ‘Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan
manga aa kabangsa-bangsahan.’ Suga' hinang bi na sali' luma' panapukan mundu!”
18 Kahakahan manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama pasal hinang
si Isa itu, iya poon sigam nagna' maggara' bang salaingga uk sigam mapatay ma iya.
Tiyāw asal sigam ma iya sabab kainu-inuhan pandu' na uk mahadjana' kamemon.
19 Pagsong kohap peen, magkalloan di si Isa min Awrusalam hi'.

Pandu' min kayu igira
(Matiyu 21.20-22)

20 Subu-subu peen, ma salta' peen di si Isa palabay minnihi', tanda' uk sigam kayu
igira bayi siyuknaan hi'. Lanōs na min gamut na sampay ni diyataan na.
21 Taintōm uk si Petros bayi halling si Isa bo' uk na, “'Ndaun ba, Tuwan! Lanōs na
kayu igira bayi siyuknaan uk nu hi'!”
22 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Mangandōl kaam ma Tuhan.
23 Baan ta kaam tōōd, bang sawupama soho' bi bud itu pakallo' min tōngōd na bo'
pabōtang ni diyōm sallang, tahinang du ma kaam bang peen 'nsa' niya' hawal-hawal
ma diyōm atay bi, bang peen kaam ngahalap sadja in bayi amu' bi kajari du.
24 Hangkan uk ku ma kaam, bang niya' ayi-ayi amu' bi ni Tuhan, tantu kaam
makakallo' bang peen kaam ngahalap in kaam makasambut na.
25 Maka bang kaam nangge nambahayang bo' niya' laat-laat ma diyōm atay bi tudju ni
aa, ampunun bi aa ian bo' kaam iyampun isab uk Tuhan manga kalaatan bayi tahinang
bi. [
26 Iya bayik na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan kaam dusa, iya du kaam 'nsa'
iyampun uk 'Mma' bi Tuhan ma diyōm sulga'.]”

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Lukas 20.1-8)

27 Takka sigam pabing ni Awrusalam. Manjari itu, pasalta' peen si Isa maglangngan
ma diyōm langgal pagkulbanan, pahi' ni iya manga kaimaman langkaw maka manga
guru ma sara' agama maka manga kamaasan Yahudi.
28 Uk sigam ni iya, “Ayi kapatut nu maghinang salaiyu? Sayi bayi muwanan kau
kapatutan?”
29 Uk si Isa, “Niya' dakayo' paniyawan ku ma kaam dahu. Jari bang itu sambungan bi
baan ta du kaam bang ayi kapatut ku maghinang salaitu.
30 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut min Tuhan baha' atawa min
manusiya' sadja? Sambungin bi iyu hi'.”
31 Sakali sigam mag-isun-isun, uk sigam, “Bang sawupama uk ta in kapatut si Yahiya
ian bayi min Tuhan, tīyaw du kitabi uk na itu bang angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad
ma si Yahiya.
32 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, allā, piligdu.” Tiyāw
asal sigam ma manga aa mahadjana' sabab magkahagad manga aa kamemon in si Yahiya
nabi du tōōd min Tuhan.
33 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma tiyaw si Isa, uk na hi', “'Nsa'
katauhan kami bang minningga kapatut na.”
“Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang minningga kapatut ku maghinang
manga hinang ku itu.”

12

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Matiyu 21.33-46; Lukas 20.9-19)

1 Manjari nagna' si Isa halling kissa paralilan ma manga aa. “Niya',” uk na, “dakayo'
aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi libut uk na maka ad, bayi
kiyali lowang paggipitan buwa' anggul panawuran bohe' na. Hinang isab uk na dakayo'
bawung-bawung langkaw pamantawan. Puwas hi' bayi patungguan na kabbun ian ma
manga aa magtutunggu' bo' iyampa iya pakallo' tudju ni lahat saddi.
2 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho' uk aa dapu kabbun ian
dakayo' sosohoan na pahi' ni manga aa magtutunggu' ngallo' bahagi' na.
3 Suga' pagtakka sosohoan itu pahi' siyaggaw iya uk aa magtutunggu'. Liyapdōsan iya
uk sigam bo' iyampa pipowe' ma 'nsa' niya' tabo na.
4 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na saddi pahi' ni sigam. Jari
sosohoan na dakayo' itu kiyakal ma kok na uk manga magtutunggu'. Hiyalipulu isab
iya.
5 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na saddi pahi' bo' iya itu bayi
piyatay uk sigam. Heka le' isab sosohoan na bayi pigsalaihi' uk manga aa magtutunggu'
ian. Kasehean bayi liyapdōsan uk sigam, kasehean bayi piyatay.
6 Hangkan du iya sadja takapin, iya anak aa dapu kabbun, iya anak na lalla kalasahan
na. Jari itu, ma damuwi katapusan, bayi soho' na pahi' anak na lahasiya' itu. Uk na ma
diyōm pikilan na, ‘Tantu pig-addatan anak ku itu uk manga tunggu' hi'.’
7 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak dapu kabbun itu, magtuwi sigam mag-isun.
Uk sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung kitabi, mapatay iya bo' takallo' tabi tana'
na.’
8 Manjari siyaggaw iya uk sigam. Biyono' iya bo' timanan patay na paluwas min ad
hi'.
9 “Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun? Tantu du iya pay'an mapatay
manga aa magtutunggu' hi' bo' patungguan na tana' na ma aa saddi.”
10 Tiyaw iya ni manga aa ian, “'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm kitab, iya uk na hi',
‘Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghihinang luma', iya kibā' 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
11 Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.’ ”
12 Tasayu uk manga nakura' Yahudi ian in sigam du piandigan uk si Isa, hangkan iya
arak siyaggaw uk sigam. Suga' 'nsa' kalanduan sabab tiyāw sigam ma manga Yahudi
mahadjana' hi', iya poon iya pisaran uk sigam bo' sigam pakallo' minnihi'.

Pasal pagbayad buwis sultan
(Matiyu 22.15-22; Lukas 20.20-26)

13 Na, niya' pipahi' ni si Isa manga Parisi maka manga be'-bean si Herod. Siyoho' sigam
tiyaw iya pahap bo' supaya iya tasaggaw ma panambung na.
14 Jari itu pahi' sigam ni si Isa bo' uk sigam, “Tuwan Guru, katauhan kami in kau pote'
asal atay nu. 'Nsa' du kau tiyāw siyaway uk sayi-sayi sabab sali' du bohan nu ma aa
kamemon. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul maka piil iya kibayaan uk Tuhan.
Na, bang ma kau, bang kita ganta' mayad sukay ni parinta Roma iya deyo' min Sultan
Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi? Wajib kita mayad atawa 'nsa'?”
15 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan uk na ni sigam. “Angay
kaam baya' naggaw aku ma bissala ku? Songin aku pisita. Pandain aku.”
16 Biyohan iya dakayo' pisita bo' tiyaw na sigam, uk na, “Patta' sayi maka ōn sayi ma
sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
17 “Na!” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu pamayarun bi ni iya. Damikkiyan na
bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
Inu-inu magtuwi manga aa ian ma si Isa.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Matiyu 22.23-33; Lukas 20.27-40)

18 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama Yahudi iya uk na
'nsa' niya' 'llum pabing ma 'llaw damuwi. Tiyaw sigam ma si Isa.
19 “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi pangamban kitabi uk si Musa pasal aa
matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk siyay na bo' supaya niya'
anak bista tubu' min aa bayi matay hi'.
20 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan. Maghanda siyaka hi' suga' matay
iya ma 'nsa' taga anak.
21 Jari balu hi', killo' handa uk siyay pasunu' bo' matay isab iya ma 'nsa' taga anak.
Damikkiyan na isab siyay katallu na.

22 Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni dakayo' du danda hi' bo'
matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak. Ma katapusan na matay isab danda.
23 Na, Tuwan," uk sigam, "bang taabut 'llaw pagpakallum pabayik manga aa
magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo' handa uk sigam kapitu'
magdanakan."
24 Nambung si Isa ma sigam, uk na, "Iya hangkan kaam sā' sabab 'nsa' katauhan bi
bang ayi ma diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan bi kōsōg kawasa Tuhan.
25 Sabab bang manusiya' itu pikallum min kamatay makasali' du sigam ni bangsa
malaikat ma diyōm sulga' sabab 'nsa' na sigam maghanda-maghalla.
26 Na, iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay, kila ku 'nsa' tabassa bi
ma diyōm kitab si Musa, iya pasal poon puhung nuleyab. Halling Tuhan ma iya, 'Aku
iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.'
27 Tuhan itu," uk si Isa, "pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa magpatayan.
Mehe pahap kasaan bi!" (Hati na masi 'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat minsan
taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.)

Panohoan umbul dakayo'
(Matiyu 22.34-40; Lukas 10.25-28)

28 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama, bo' take na pagbissala si Isa maka
manga Saddusi hi'. Tapikil na peen hap panambung si Isa ma sigam, pasikōt iya ni si
Isa tiyaw, uk na, "Ingga iya panohoan Tuhan halgaan min kamemon?"
29 Uk si Isa, "Iya na itu dakayo', iya uk na hi', 'Pake kaam bangsa Israil! Dakayo' du
Panghu' tabi, iya na Tuhan tabi Alla.
30 Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay min diyōm
atay bi, min panahuhan bi, min diyōm ginhawa-baran bi, maka min kōsōg bi.'
31 Iya na itu panohoan karuwa na, iya uk na hi', 'Wajib isab kaam lasahan pagkahi
bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.' 'Nsa' niya' panohoan makaliyu min duwa
panohoan iyu hi'."
32 "Tawwa', Tuwan Guru," uk guru ian ni si Isa. "Bannal iya uk nu iyu. In Tuhan tabi
dakayo' du. 'Nsa' niya' saddi min iya.
33 Maka manusiya' itu wajib lasa ma Tuhan min diyōm atay na maka min diyōm
ginhawa-baran na maka min kōsōg na. Wajib isab iya lasahan pagkahi na manusiya'
sali' uk na lasahan baran na. Halgaan panohoan karuwa itu, wajib biyōgbōgan labi le'
min hinang pangungsud sasumbayan atawa lalabōtan kaginis-ginisan ni Tuhan."
34 Jari tasayu uk si Isa lōm tau aa ian nambung salaihi', hangkan uk na ma iya, "Kau
iyu sikōt na ni diyōman pagparinta Tuhan." Puwas hi' 'nsa' niya' makatawakkal tiyaw
ayi-ayi ma si Isa.

Paniyawan pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Lukas 20.41-44)

35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mandu' ma diyōm langgal pagkulbanan, niya' tiyaw
na, uk na, "Angay manga guru ma sara' agama magpandu' pasal si Almasi in iya tubu'
si Sultan Daud?
36 Sabab si Daud baran na bayi magpalatun, waktu kapagbaya' Nyawa Sutsi ma iya.
Salaitu bayi pagpalatun na hi':
'Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau; ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.'
37 Na," uk si Isa, "pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Daud, tantu iya 'nsa' panubu' si
Daud sadja."

Pamandu' si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Lukas 20.45-47)

Manjari landu' heka aa kiyōgan pake ma si Isa.
38 Uk na ma diyōm pandu' na, "Halliin bi manga guru ma sara' agama, iya tagihan
maglunsul magpamakay juba taha'. Tagihan isab sigam hiyulmat bang ma mayiran.
39 Bang ma diyōm langgal baya' sigam pitingko' ma tingkoan bangsahan. Iya du bang
sigam ma pagjamuhan, subay paningkoan iya tiyawuan aa langkaw.
40 Nganyaya uk sigam manga luma' balu danda, maka pitaha' uk sigam sambahayang
sigam paglaku-laku sigam in sigam bal-iman. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma
sigam ma ahirat."

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Lukas 21.1-4)

41 Na, ningko' peen si Isa ma diyōm langgal, ma tōngōd tuung pangahugan sin
pagjakat, nganda'-nganda' iya ma manga aa ngahug sin pagjakat sigam. Heka aa
dayahan hi' ngahug pilak heka.
42 Manjari niya' pay'an dakayo' danda balu, miskin tōōd, ngahug duwa pisita tumbaga
halga' na dakayo' sin.
43 Sakali siyoho' uk si Isa manga mulid na patipun ni iya bo' uk na ma sigam, "Bannal
iya pama' ku kaam itu, iya duwa pisita sin tahug uk danda miskin itu halgaan le' min
pilak kamemon bayi tahug uk kasehean.
44 Sabab kasehean ian bayi pamuwan sigam min alta' sigam maglabi-labi. Suga' danda
itu, minsan iya miskin, bayi muwan sin na kamemon iya arak pamalli na balanja' na."

13

Pagpalatun si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, pasalta' peen si Isa paluwas min langgal pagkulbanan, niya' dakayo'
mulid na halling ni iya, "'Ndaun ba, Tuwan!" uk na. "Lingkat pahap langgal itu maka
manga batu bayi pangahinang iya!"
2 Nambung si Isa, uk na, "Tanda' nu kamehe langgal itu kamemon, a? Suga' baan ta
kau, ma sosongun in langgal itu lubu du. 'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat,
kiyanat du kamemon."

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Lukas 21.7-19)

3 Puwas hi', ningko' peen si Isa ma Bud Kayu Jaitun, ma tampalan langgal pagkulbanan
hi', pay'an ni iya si Petros, si Ya'kub, si Yahiya maka si Andariyas, bo' sigam-sigam sadja
na.
4 Uk sigam ni si Isa, "Pahatihun kono' kami bang umay paniya' iya bayi uk nu sini',
maka bang paltandaan ayi piluwas bo' kitauhan in pakaradjaan ian kamemon song
pitakka na?"
5 Nambung si Isa, uk na, "Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan.
6 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-laku in sigam si Almasi na
bo' heka tabo-bo iyakkalan uk sigam.
7 Bang niya' take bi hunub-hunub pagbono' ma kasikōtan atawa habal pasal pagbono'
ma lahat saddi, daa kaam gawa. Tantu paniya' pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw
kiyamat.
8 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta dakayo' isab maka parinta
dakayo'. Paniya' du isab linug ma sabarang lahat, maka paniya' isab gōtōm. Suga'
in bala' itu kamemon, tagnaan na sadja, sali' dalil danda battōng bang iyampa tananam
na paddi' song nganak.
9 "Suga' kaam iyu," uk si Isa, "subay painsap tōōd sabab siyaggaw du kaam bo' kaam
pitakkahan ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam ma diyōm manga langgal Yahudi.
Biyo du kaam patampal ni manga gubnul maka ni manga sultan ma sabab aku iya
pamean bi, supaya kaam makapatanyag lapal hap ni sigam.
10 Lapal hap itu subay pignasihat dahu ni sabarang bangsa bo' iyampa taabut 'llaw
kiyamat dunya.
11 Bang kaam ganta' siyaggaw bo' pitakkahan ni sara' daa kaam magsusa dahu bang
ayi subay pamissala bi. Ayi-ayi lapal pamuwan ma kaam bang taabut waktu na, iya na
hi' pamissalahun bi. Sabab na 'nsa' baran bi iya halling ma waktu hi' suga' Nyawa Sutsi.
12 Ma waktu siyong ian niya' du manga aa nukbalan danakan sigam ni aa bo' piyatay.
Niya' du isab manga maas lalla nukbalan anak na bo' piyatay. Manga anak isab manta
du ma maas sigam, noho' isab subay piyatay.
13 Maka kaam manga mulid ku," uk si Isa, "kibansihan du kaam uk aa kamemon ma
sabab aku iya pamean bi. Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay napusan
kabinsanaan ian."

Pasal kabinsanaan landu' bisa
(Matiyu 24.15-28; Lukas 21.20-24)

14 "Ma sosongun niya' du tanda' bi ayi-ayi makasammal pibōtang ma 'nsa' patut
pabōtangan na. (Sayi-sayi kaam magbassa itu hi' siyoho' pahati). Bang ihi' piniya' na,
sasuku pabōtang ma tana' Yahudiya subay lahi pahi' ni kabūd-būran.
15 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa' pabing ma diyōm luma' na
ngallo' ayi-ayi na.

16 Bang niya' aa ma huma na subay 'nsa' pabing ngallo' badju' na paghaggut.
17 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian hi' maka manga danda taga
anak duru' le'.
18 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen pakaradjaan ian 'nsa' magsabu maka musim
haggut.
19 Sabab iya kabinsanaan patumbuk ma masa ma sosongun ian," uk si Isa, "kalap
le' bisa na min kabinsanaan kamemon bayi kalabayan manusiya' sataggōl min waktu
pamapanjari dunya uk Tuhan sampay ni kabuttihian. Maka 'nsa' isab kabayikan.
20 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian. Bang bayi 'nsa', 'nsa' du
niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du uk Tuhan ma sabab manga aa na iya asal tapene' na.
21 "Na, bang taabut waktu ian hi' bo' niya' ganta' ma' ni kaam, uk na hi', ''Ndaun bi!
Tiya' na Almasi,' atawa, 'Ian na iya may'an,' daa tōōd kahagarun bi.
22 Sabab na ma waktu ian niya' du paluwas manga aa magnahu'-nahu' in sigam si
Almasi atawa in sigam nabi min Tuhan. Magpanda' sigam hinang barakatan maka
manga paltandaan kainu-inuhan aa bo' supaya kaakkalan sampay aa suku' Tuhan iya
asal tapene' na, bang ganta' tabo iyakkalan.
23 Suga' painsap kaam," uk si Isa ni manga mulid na hi'. "Bayi na kaam pahati ku
pasal pakaradjaan iyu kamemon, ma 'nsa' le' taabut waktu na."

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Lukas 21.25-28)

24 "Ma 'llaw ma sosongun ian," uk si Isa, "puwas peen manga kabinsanaan bayi
tasabbut ku hi', ngalindōm du mata 'llaw maka bulan 'nsa' na muwan sawa na.
25 Manga bituun isab magkapakpak na min diyata' langit maka ayi-ayi bayi pibōtang
uk Tuhan ma tōngaan ayan tabo du maglingas.
26 Puwas hi' makanda' du manga manusiya' ma aku, Anak Manusiya' itu, me' min
gabun tudju paitu. Tanda' du uk sigam kōsōg barakat ku maka sahaya ku.
27 Soho' ku du manga malaikat ku ni 'mpat pidju dunya nipun manga aa bayi tapene'
ku, min bihing langit dambiya' maka dambiya'."

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Lukas 21.29-33)

28 "Pamintangin bi poon kayu igira," uk si Isa. "Bang tanda' bi kayu igira itu ngugbus
tong engas-engas na sampay ngandawun na tōōd, minnihi' katauhan bi song musim
pangallaw na.
29 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala ku ma kaam hi', minnihi'
isab katauhan bi in kabayik ku ni dunya sikōt na.
30 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, ma 'nsa' le' magpatayan manga aa iya 'llum ma
buttihian, paniya' du pakaradjaan kamemon bayi pamissala ku hi'.
31 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd magkapinda."

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Matiyu 24.36-44)

32 "'Nsa' niya' makatau," uk si Isa, "bang umay 'llaw maka waktu kabayik ku paitu ni
dunya. Minsan bangsa malaikat ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam. Minsan aku,
Anak Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan iya makatau.
33 Painsap kaam! Pajaga kaam, sabab 'nsa' katauhan bi ian hi' bang umay waktu
pamaniya' na.
34 Iya dalil na sali' aa magbamba pakallo' min luma' na mangngan ni lahat saddi.
Pajagahan na ayi-ayi na ma manga sosohoan na. Pabōtangan na sigam hinang pakaniya-
kaniya, bo' amay-amayan na tunggu' lawang, siyoho' pajaga tōōd.
35 Na," uk si Isa, "iya du kaam subay pajaga sabab 'nsa' katauhan bi bang umay waktu
katakka iya dapu luma', bang song kohap, tōnga' bahangi, waktu panigauk manuk,
atawa waktu pagkallat 'llaw.
36 Kamaya'-maya' kaam tagha' takka iya dapu luma', arakala' taabut kaam magtuwi-
han.
37 Hangkan na panohoan ku ma kaam subay sali' uk ku ma aa kamemon, 'Pajaga
kaam!' "

14

Kaisunan asal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Na, duwangallaw le' bo' hinang Pangintōman maka hinang pagkakan manga Yahudi
tinapay 'nsa' kalamuran pasulig. Manjari manga kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama mag-isun bang salaingga uk sigam naggaw ma si Isa ma 'nsa' niya'
makatauhan iya, bo' supaya iya piyatay.
2 "Daa pasalta' ta ma pagjamu," uk sigam, "bo' 'nsa' hiluhala' manga aa mahadjana'."

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.6-13; Yahiya 12.1-8)

3 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun aa bayi ipul. Ma pagkakanan peen
si Isa niya' pay'an ni iya dakayo' danda mo bingki'-bingki' hinangan batu pote', lōōnan
'nsallan pahamut. 'Nsallan itu 'nsallan narda 'nsa' niya' simbug na, landu' halgaan. Jari
hiyopo' uk danda kallong bingki'-bingki' bo' tiyumpahan 'nsallan na hi' ni diyata' kok si
Isa.
4 Niya' may'an manga aa ngandugal bo' magbissala-bissala sigam, "Angay 'nsallan
halgaan itu pikaat?
5 Arapun piballihan labi tallu hatus pilak bo' ballihan na ian pamuwan ni manga aa
miskin." Jari siyaway bidda' uk sigam danda bayi numpa hi'.
6 Suga' halling si Isa, uk na, "Pasarin bi na iya. Angay iya sasaw bi? Hap kalandu'
hinang na ma aku itu.
7 Sabab saumul na peen niya' aa miskin ma kaam. Makatabang du kaam ma sigam
bang niya' kabayaan bi umay-umay. Suga' aku itu 'nsa' du taggōl ma kaam.
8 Danda itu bayi makahinang iya takowe' na, hati na tumpahan na 'nsallan pahamut
ni baran ku pangawal 'llaw pagkubul ma aku.
9 Bannal iya halling ku itu ma kaam," uk si Isa, "paingga-paingga lahat pagnasihatan
lapal hap ma kalohahan dunya, kissa du pasal bayi hinang danda itu pangintōman
manga aa ma iya."

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Matiyu 26.14-16; Lukas 22.3-6)

10 Puwas peen ian si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, bayi
pahi' ni kaimaman langkaw bahasa mag-isun nongan si Isa ni sigam.
11 Pagtake sigam bang ayi gawi si Judas itu, magtuwi sigam kiyōgan bo' nganjanji'
sigam namba iya maka sin. Puwas ian meha na iya waktu hap panong na si Isa ni
sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yahiya 13.21-30)

12 Na, taabut tagnaan 'llaw paghinang manga Yahudi ma hinang Tinapay 'Nsa' bayi
Kalamuran Pasulig. Iya na ian 'llaw panumbay manga anak bili-bili iya kiyakan uk
sigam pangintōman waktu bayi kapangalappas Tuhan ma ka'mbo'-mboan sigam ma
lahat Misil hi'. Tīyaw si Isa uk manga mulid na. Uk sigam, "Maingga kabayaan nu
panakapan kami pagjamuhan nu ma hinang Pangintōman?"
13 Jari siyoho' uk si Isa duwangan mulid na, uk na, "Pahi' kaam ni diyōm daira iyu.
Siyampang du kaam uk dakayo' lalla mo kibut lōōnan bohe'. Turulun bi iya
14 ni luma' iya pasōran na, bo' bain bi aa dapu luma' hi'. Uk bi, 'Siyoho' kau tīyaw
uk guru hi' bang maingga kono' bilik pagjamuhan na maka manga mulid na ma hinang
Pangintōman?'
15 Jari pindaan du kaam bilik loha ma pangkat diyata'," uk si Isa. "Panyap asal bilik
ian bo' may'an kaam magsakap kiyakan tabi."
16 Na, pahi' duwangan mulid hi' ni diyōm daira. Tanda' uk sigam mahi' sali' bayi
pamissala sigam uk si Isa bo' siyakap uk sigam kiyakan ma hinang Pangintōman.
17 Taabut peen song kohap magbe' si Isa maka mulid na sangpu' ka duwa pay'an ni
luma' pagsakapan kiyakan hi'.
18 Jari itu, pasalta' sigam mangan, missala si Isa ni sigam, uk na, "Bannal iya halling
ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam maggara' nongan aku ni banta ku. Tiya' ma itu
magsawu maka aku."
19 Magtuwi katakkahan susa manga mulid hi' bo' tiyaw sigam ma si Isa magsunu'-
sunu'. Uk na hi', "'Nsa' baha' aku?"
20 Uk sambung si Isa, "Aa du min kaam sangpu' ka duwa, sehe' ku magsawu nublakan
tinapay na ni diyōm pinggan itu.
21 Aku itu, Anak Manusiya'," uk si Isa, "matay du sali' bayi tasulat ma pasalan ku ma
diyōm kitab. Suga' siya-siya du aa iya nongan Anak Manusiya' ni banta na. Hap le' aa
ian 'nsa' bayi iyanakan."

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

22 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa. Iyamuan uk na pagsukulan
bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Sambutun bi,”
uk na, “sabab tinapay itu baran ku ko'.”
23 Killo' isab uk na dakayo' sawan bo' iyamuan uk na isab pagsukulan bo' iyampa
songan na ni sigam panginuman sigam kamemon.
24 Uk na ma sigam, “Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya'.
Laha' ku song pitumpa ma sabab aa heka supaya sigam kalappasan.
25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, puwas itu 'nsa' aku nginum bohe' anggul itu
pabing. Subay aku ma diyōm pagparintahan Tuhan na bo' iyampa aku nginum bohe'
anggul bahu.”
26 Puwas hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan pamudji Tuhan,
paluwas na sigam minnihi' tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

27 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, “Lahi du kaam kamemon ngalabba min aku
sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na hi', ‘Papatay ku,’ uk Tuhan, ‘aa bayi ngipat
bili-bili bo' kawukanat manga bili-bili bayi daumpigan.’
28 Suga' bang aku tapakallum na pabing min kamatay ku parahu du aku min kaam
tudju ni lahat Jalil.”
29 Halling si Petros ni iya, uk na, “'Nsa' tōōd kau 'mbanan ku minsan kau 'mbanan uk
kasehean itu.”
30 Uk si Isa, “Baan ta kau tōōd, ma sangōm itu, ma 'nsa' le' taminduwa panigauk
manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”
31 Gam peen kōsōg uk si Petros halling, uk na, “Minsan aku paunung matay ma kau
'nsa' du kau payiluhan ku.” Iya du manga mulid kasehean, salaihi' isab halling sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Matiyu 26.36-46; Lukas 22.39-46)

32 Manjari palanjal le' sigam ni kabbun iyōnan Getsemane bo' uk si Isa ni manga mulid
na, “Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang.”
33 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an si Petros maka si Ya'kub maka si Yahiya. Sakali
magkasusahan iya, magkabba-kabba atay na.
34 Uk na ni tallungan mulid na hi', “Aku itu agōn magkamamatay ma sabab kasusahan
itu. Ngagad kaam ma itu magjaga.”
35 Makalawak-lawak peen iya min sigam pahantak iya ni tana' maka uk na nabbut ni
Tuhan. Iya iyamu' uk na bang makajari iya 'nsa' na pitakkahan kabinsanaan iya song
taabut na.
36 “'Ndu', 'Mma'!” uk na. “Bang makajari pakalloin le' min aku kabinsanaan itu. Suga'
'nsa' kabayaan ku subay diyulan, bang peen min kabayaan nu.”
37 Puwas hi' pabing si Isa ni manga mulid na tallungan bo' tatawwa' na sigam
magtuwihan. Uk na ni si Petros, “O Simun, tuwi kau? 'Nsa' kau makatatas baha'
nganjaga minsan laa danjam sadja?
38 Pajaga kaam. Ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo uk sasat. Baya'
tōōd kaam diyōm atay bi me' ma soho' ku suga' 'nsa' takaya uk baran bi.”
39 Sakali pahi' si Isa nabbut ni Tuhan pabing sali' bayi panabbut na dahu.
40 Makabayik peen iya ni di si Petros tatawwa' na isab sigam magtuwihan pabing
sabab kiyaru' kalandu'. 'Nsa' kitauhan uk sigam bang ayi panambung sigam ma si Isa.
41 Pagbayik si Isa kamintallu na, uk na ni sigam, “Oy, tuwi le' kaam? Pahali-hali le'
kaam? Sarang na ko' iyu. Taabut na waktu. Aku, Anak Manusiya' itu, song na tiyukbalan
ni pangantanan manga aa laat.
42 Papunduk kaam. Sung na kitabi sabab iyu na aa iya nongan aku ni sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

43 Na, pasalta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, magtuwi du takka pay'an si
Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Heka aa magbe' maka iya magbo
takōs maka manga kakakal. Manga aa ian bayi siyoho' pay'an uk manga kaimaman
langkaw sampay uk manga guru ma sara' agama maka manga kamaasan.

44 Manga aa magtatakōs ian bayi asal biyuwanan pandōga uk si Judas. Bayi uk na ma
sigam, “Iya aa siyum ku, iya na hi' saggaw bi. Bohun bi iya pahi' maka jagahin bi iya
pahap-hap.”
45 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pasikōt ni si Isa. “Tuwan Guru,” uk na. Jari
siyum uk na si Isa.
46 Manjari siyaggaw na si Isa uk manga aa ian, intanan pahōgōt.
47 Suga' niya' dakayo' min manga aa magtanggehan may'an ngahurusan patakōs na.
Liyagut uk na dakayo' sosohoan Imam-nakura' bo' bintas dambiya' tainga na.
48 Halling si Isa ni manga aa bayi managgaw iya, uk na, “Kaba' bi in aku mundu baha',
iya poon kaam subay mo takōs maka kakakal panaggaw bi ma aku?
49 Kahaba'-kahaba' 'llaw bayi aku mandu' ma diyōm langgal pagkulbanan hi'. Mahi'
aku ma kaam bo' 'nsa' aku bayi saggaw bi mahi'. Suga' ayi-ayi bayi tasulat ma diyōm
kitab subay niya' kamaksuran na.”
50 Manjari maglahihan manga mulid si Isa kamemon bo' pisaran iya may'an.
51 Niya' isab may'an dakayo' subul me' ma si Isa, magsiob-siob sadja. Arak iya siyaggaw
uk sigam,
52 suga' 'mbanan uk na siob bayi pisiag uk na bo' lahi iya ma 'nsa' niya' sammek na.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Matiyu 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-14, 19-24)

53 Manjari itu biyo si Isa uk sigam ni luma' Imam-nakura'. Ian magtipun manga
kaimaman langkaw kamemon maka manga kamaasan maka manga guru ma sara'
agama.
54 Na, si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan. Paturul iya sampay pasōd
na ni diyōm halaman luma' Imam-nakura' bo' may'an iya magtingkoan maka manga jaga
imam hi', parangka di na ma bihing api.
55 Iya kaimaman langkaw maka manga aa ma palhimpunan ian kamemon, meha
sababan panuntut sigam ma si Isa bo' supaya iya pibōtangan hukuman ni kamatay.
Suga' 'nsa' niya' panuntutan tatawwa' uk sigam.
56 Heka magsaksi' puting bahasa iya katuntutan suga' 'nsa' mag-uyun saksi' sigam.
57 Niya' aa kasehean bayi nangge bahasa naksi' panuntut sigam ma si Isa suga'
putingan isab.
58 Uk na hi', “Bayi take kami aa itu ngupama in iya ngalubu langgal pagkulbanan iya
hinangan tangan manusiya' ian. Bo' ma diyōm tallu 'llaw kono' matangge iya saddi,
suga' 'nsa' manusiya' iya ngahinang iya.”
59 Suga' minsan le' salaihi' panaksi' sigam 'nsa' du mag-uyun bissala sigam.
60 Manjari nangge Imam-nakura' ma tangngaan sigam niyaw ma si Isa. Uk na, “Kau
iyu, 'nsa' niya' baha' daawa nu ma panuntut ma kau itu?”
61 Suga' 'nsa' halling si Isa. 'Nsa' iya nambung. Missala pabing Imam-nakura', uk na,
“Kau si Almasi baha', Anak Tuhan?”
62 “Aku na,” uk si Isa. “Bo' tanda' bi du aku, Anak Manusiya' itu, ningko' ma bihing
Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau. Maka tanda' bi du aku paitu me' ma gabun min
diyōm sulga'.”
63 Manjari giyese' uk Imam-nakura' juba na sabab min dugal na. Uk na, “Daa na kitabi
meha saksi' saddi!
64 Take bi na halling na pangkal ni Tuhan! Ayi pangahukum bi?” Sakali dauyunan du
pangahukum sigam kamemon, in si Isa patut subay piyatay.
65 Jari niya' sigam kasehean nagna' ngaluraan si Isa. Tiyambunan isab bayihu' na uk
sigam bo' iyampa pigtibu' uk sigam. Uk sigam ma iya, “Tōkōrun kono' bang sayi nibu'
kau!” Siyampak isab iya uk manga jaga, pagkallo' peen sigam ma iya.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-27)

66 Na, ma diyōm peen si Petros ma halaman luma' hi', niya' palabay minnian dakayo'
danda sosohoan Imam-nakura'.
67 Pag'nda' na ma si Petros parangka ma api magtuwi 'nda' na pahap bo' uk na, “Kau
iyu, bayi kau me' ma aa Nasaret ian, ma si Isa!”
68 Suga' mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa' katauhan ku,” uk na. “'Nsa' tahati ku bang
ayi halling nu iyu.” Bo' pakallo' iya minnihi' tudju ni bo' lawang paluwas min halaman
hi'. Jari nigauk manuk.
69 Tanda' na iya pabing uk sosohoan danda hi' bo' halling iya ni manga aa
magtanggehan may'an. Bayikan uk na bayi halling na tagna'. “Aa iyu,” uk na, “bayi
sehe' sigam du.”

70 Suga' mayilu na isab si Petros.
'Nsa' taggōl halling ni si Petros manga aa magtanggehan may'an. Uk sigam, “Katauhan
kami du in kau bannal bayi sehe' di si Isa sabab aa Jalil du kau isab!”
71 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa' katauhan ku aa pagbissala bi iyu!”
72 Saruun-duun du nigauk manuk, kaminduwa na na, bo' taintōm uk si Petros iya bayi
halling si Isa ma iya, iya bayi uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk min duwa, mayilu du
kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.” Pag-intōm itu uk si Petros, magtuwi iya nangis,
magkarukkaan tōōd.

15

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, magtuwi pasaut manga kaimaman langkaw magtipun
maka kamaasan maka manga guru ma sara' agama. Jari mag-isun sigam maka
palhimpunan pagsaraan kamemon bang inay sigam ma si Isa. Pag-isun peen, bilangguan
iya uk sigam bo' biyo pahi', tiyukbalan ni si Pilatu.
2 Mahi' peen, tiyaw si Pilatu ma si Isa, uk na, “Kau iyu, sultan kau baha' ma bangsa
Yahudi?”.
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
3 Na, heka panuntut manga kaimaman langkaw ian ma iya,
4 hangkan iya tīyaw pabing uk si Pilatu, uk na, “'Nsa' niya' panambung nu? 'Ndaun
kaheka panuntut sigam itu ma kau.”
5 Suga' 'nsa' niya' sambung si Isa hangkan inu-inu tōōd si Pilatu hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

6 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pangintōman, iya
kabiyaksahan si Pilatu subay niya' dakayo' pilisu palappa na, sayi-sayi pene' uk manga
aa Yahudi.
7 Jari ma waktu ian niya' aa bayi tajil, ōn na si Barabbas. Ian iya maka manga sehe'
na bayi mapatay aa ma waktu panagga' sigam ma parinta.
8 Sakali itu heka manga aa paalōp ni si Pilatu ngamu' subay pilappa uk na dakayo'
pilisu sali' kabiyaksahan kahaba'-haba' tahun.
9 Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Baya' kaam baha' bang palappahan ku kaam sultan
bangsa Yahudi itu?”
10 Hangkan sigam tiyaw na salaihi' sabab katauhan na asal bang ayi sababan na
hangkan si Isa bayi pitakka ni iya. Tuud sigam ngimbu ma si Isa.
11 Suga' baanan aa ian bayi pitnahan asal uk kaimaman langkaw, siyoho' ngamu' si
Barabbas pilappa uk si Pilatu, 'nsa' si Isa.
12 Missala si Pilatu ni sigam pabing, uk na, “Inay ku na baha' aa itu, iya ōnan bi sultan
bangsa Yahudi?”
13 Ngōlang sigam pakōsōg, uk na hi', “Lansangun iya ni hag!”
14 “Angay?” uk si Pilatu. “Ayi bayi hinang na laat?”
Pasong pakōsōg pangōlang sigam hi'. Uk sigam, “Lansangun iya ni hag!”
15 Manjari si Pilatu baya' marul ma manga aa magtipunan hi' hangkan palappa na si
Barabbas ni sigam. Bo' si Isa iya siyoho' liyapdōsan bo' iyampa tiyukbalan pilansang ni
hag piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Matiyu 27.27-31; Yahiya 19.2-3)

16 Manjari si Isa biyo na uk manga sundalu pahi' ni halaman ma diyōm luma' gubnul
bo' linganan patipun pahi' dambaan sundalu ian kamemon.
17 Pijubahan iya manta taluk sali' dagbōs pakayan sultan. Liyubid isab bahan itingan
uk sigam, hinang sali' panumping sultan pibōtang ni kok na.
18 Jari nagna' sigam magbawu'-bawu' mag-addat ma iya. Uk sigam, “Assalamu
alaykum, Appa' Sultan Yahudi!”
19 Pigpappōk kok na uk sigam maka kayu-kayu, maka liyuraan iya. Pasujud sigam
pagmahaltabat sigam ma iya.
20 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, hiyurusan uk sigam manta taluk bayi
pajuba na bo' iyampa iya pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo iya
paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

21 Manjari niya' aa palabay minnian, ōn na si Simun, palud min de tudju ni Awrusalam.
(Si Simun itu 'mma' si Iskandal maka si Rupus, aa iya min lahat Kirini.) Jari liyōgōs iya
uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag song pangalansangan si Isa.
22 Biyo iya patukad ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati na lahat "Baung Kok".
23 Mahi' peen, niya' arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali' tuba')
kalamuran tambal iyōnan mira, suga' 'nsa' tayima' na.
24 Puwas hi' liyansang iya ni hag uk manga sundalu bo' iyampa pitangge hag na.
Pigbahagian uk sigam manga sammek na, pigkoot-kootan uk sigam bo' kitauhan bang
sammek ingga ma sigam dangan maka dangan.
25 Iya waktu kapangalansang sigam ma si Isa ian bayi ma ōtan waktu subu maka
waktu lattu 'llaw.
26 Salaitu iya sulat bayi pibōtang panuntut iya, uk na hi': "Sultan bangsa Yahudi."
27 Niya' isab duwangan mundu bayi pibe' ma si Isa liyansang ma hag sigam. Dakayo'
hag ian bayi pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi. [
28 Minnihi' niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi', "Talapay
iya ma manga aa langgal sara'".]
29 Na, piggunyak-gunyak si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-handukan iya uk
sigam pangudju'. "Ne!" uk sigam. "Kau na iya bilang ngalangkat langgal pagkulbanan
ian bo' pabangun nu kono' pabing ma diyōm tallu 'llaw!
30 Pareyo' kau min hag iyu bo' kau ngalappasan di nu!"
31 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama. Uk
bissala sigam ma pasal na, "Aa itu," uk sigam, "tau ngalappas ma aa saddi suga' 'nsa'
makalappasan di na!
32 Si Almasi kono' iya, sultan bangsa Israil. Subay iya mareyoan di na min hag ian.
Jari bang iya tanda' tabi pareyo' ngahagad du kitabi ma iya!"
Iya du duwangan aa bayi liyansang ni hag pibe' ma si Isa, me'-me' isab ngudju' iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

33 Jari itu, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu
kohap.
34 Paglisag tallu kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, "Eloi, eloi, lama sabaktani?" Hati
na, "Tuhan ku, O Tuhan ku, angay na aku pasaran nu?"
35 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk sigam kasehean, "Pake kaam.
Ngalinganan iya si Nabi Eliyas."
36 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman lappus ni diyōm inuman kissōm
(sali' tuba'). Puwas hi' pisagnat uk na ni tong kayu-kayu bo' iyampa songan na ni si Isa
pamasassōp na ma iya. Uk aa hi', "Ngagad le' kaam. 'Nda' ta le' bang paluwas si Nabi
Eliyas mareyo' iya min hag."
37 Sakali ngōlang si Isa min tadda, magtuwi bakkat napas na.
38 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal pagkulbanan ian
gese' paruwa min diyata' na tudju pareyo'.
39 Tanda' peen uk kapitan iya nangge paharap ma hag ian bang salaingga kabakkat
napas si Isa, halling uk na, "Bannal aa itu Anak Tuhan!"
40 Niya' isab may'an manga danda nganda'-nganda' min katahan. Ian ma sigam di si
Mariyam min Magdala maka si Salome, ian isab si Mariyam ina' si Joses maka si Ya'kub
dakayo' iya bata' le'.
41 Manga danda itu bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan iya waktu kamahi' na le' ma
lahat Jalil. Heka isab manga danda saddi may'an, aa bayi me' ma iya tudju ni Awrusalam.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

42 'Llaw Pagsakap ko' ian, hati na dangallaw dahu min 'llaw Sabtu'. Jari itu, pagkohap
peen 'llaw ian,
43 takka pay'an si Yusup aa min kalumaan Arimati. Dakayo' maas iya ma Palhimpunan,
aa pig-addatan. Tuyu' asal iya ngagaran waktu pamabōtang parinta Tuhan. Sakali
magtawakkal iya paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa.
44 Inu-inu si Pilatu pagka take na matay na si Isa. Linganan uk na kapitan bo' tiyaw
na bang bannal matay na si Isa.
45 Pagtake si Pilatu ma lapal kapitan in si Isa matay na, jari diyulan uk na si Yusup
ngallo' patay na.

46 Malli si Yusup kakana' panaput bo' pireyo' uk na patay si Isa min diyata' hag bo'
iyampa siyaput uk na. Puwas hi' pibōtang uk na ma diyōm pagkubulan bayi kiyalihan
ma diyōm pampang batu bo' giyulungan uk na batu panaplōk bo' lowang hi'.
47 Ian nganda'-nganda' si Mariyam min Magdala maka si Mariyam ina' si Joses, bo'
tanda' uk sigam bang maingga pangubulan si Isa.

16

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Palabay peen 'llaw Sabtu', ian si Mariyam aa Magdala maka si Salome maka si
Mariyam ina' si Joses malli laksi' maka 'nsallan pahamut pamalihala' sigam ma mayat
si Isa.
2 Manjari pagkallat 'llaw Ahad, bo' subu-subu tōōd, pahi' sigam ni pagkubulan.
3 Magbissala na peen sigam ma labayan. Uk na hi', "Sayi baha' nganggulungan batu
panaplōk lowang hi' bo' kitabi makasōd?" Mehe asal batu ian.
4 Pagtakka sigam pay'an tanda' uk sigam batu hi' bayi giyulungan.
5 Jari pasōd sigam ni diyōm lowang kubul bo' niya' tanda' uk sigam dakayo' lalla bata'
le', magjuba pote', ningko' tampal ni katau. Magtuwi sigam kiyōblaan tōōd.
6 Uk lalla itu ma sigam, "Daa kaam tiyāw. Katauhan ku, iya peha bi si Isa aa Nasaret
iya bayi liyansang ni hag piyatay. 'Nsa' na iya ma itu. 'Llum na iya pabing min kamatay
na. 'Ndaun bi bayi pamalegehan iya.
7 Na, pahi' na kaam," uk na, "mo lapal itu ni manga mulid na maka ni si Petros. Uk
bi ni sigam, 'Parahu du iya min kaam ni lahat Jalil. Mahi' du kaam nganda' ma iya sali'
bayi halling na ma kaam.' "
8 Manjari paluwas manga danda hi' bo' paragan sigam min kubul. Midpid asal sigam
sabab min kōbla' sigam. 'Nsa' niya' halling sigam ni sayi-sayi sabab tiyāw sigam.

Si Isa paluwas magbaran ni si Mariyam aa Magdala
(Matiyu 28.9-10; Yahiya 20.11-18)

9 Na, 'llum peen si Isa pabing min kamatay na ma dayi'-llaw Ahad ian, magtuwi iya
magpanda' dahu ni si Mariyam danda min Magdala, iya bayi piluwasan uk na pitu'
sayitan.
10 Manjari si Mariyam itu bayi pahi' ni manga mulid si Isa ma'-ma' ma sigam. Ian asal
sigam magkarukkaan maka magtangis.
11 Suga' biyaan peen sigam uk si Mariyam in si Isa 'llum maka bayi kono' tanda' na,
'nsa' sigam kahagad ma iya.

Paluwas si Isa ni duwangan mulid na
(Lukas 24.13-35)

12 Puwas hi' paluwas isab si Isa ni duwangan mulid na pasalta' sigam mangngan tudju
karehan, bo' saddi dagbōs na.
13 Manjari pabayik duwangan mulid hi' ni Awrusalam ma'-ma' ma manga sehe' sigam.
Suga' iya du sigam 'nsa' kahagad uk kasehean ian.

Paluwas si Isa ni manga mulid na sangpu' kadda
(Matiyu 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

14 Puwas hi' paluwas na si Isa ni mulid na sangpu' kadda pasalta' peen sigam mangan.
Pihallingan sigam uk na sabab 'nsa' sigam ngahagad maka tuwas kok sigam. 'Nsa' sigam
baya' magkahagad minsan sigam biyaan uk manga aa bayi makanda' si Isa 'llum na
pabing min kamatay na.
15 Manjari missala iya ni sigam, uk na, "Pahi' kaam ni sabarang lahat ma kalohahan
dunya bo' nasihatun bi lapal hap itu ni manusiya' kamemon.
16 Sayi-sayi magkahagad sampay piyandi tanda' in sigam mangandōl ma aku," uk si
Isa, "lappasan du iya saumul-umul. Suga' sayi-sayi 'nsa' magkahagad, pibōtangan du
iya hukuman Tuhan.
17 Manga aa mangandōl ma aku kabuwanan du kawasa maghinang manga hinang
makainu-inu. Makapakallo' du sigam manga sayitan sabab min kawasa ōn ku.
Makabissala isab sigam ma manga bahasa saddi 'nsa' bayi kitauhan uk sigam.
18 Bang sigam ganta' makaantanan so, atawa makainum ayi-ayi makamula, 'nsa' du
makainay ma sigam. Maka bang piabut tangan sigam ni aa taga saki kaulian du manga
aa ian."

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Lukas 24.50-53; Hinangan 1.9-11)

19 Manjari itu, ubus peen si Panghu' Isa bayi magbissala maka manga mulid na, tabo
iya paangkat tudju ni sulga' bo' ningko' iya ma bihing Tuhan sakap ni katau, ma tingkoan
bangsahan.
20 Jari mangngan na manga mulid na magnasihat ma sabarang lahat. Tiyabangan
sigam uk si Panghu' Isa, biyuwanan sigam barakat maghinang manga hinang kawasahan
bo' supaya kitauhan in pandu' sigam asal bannal.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI LUKAS

Manga aa bayi nulat juran maka sulat ma diyōm kitab bayi bangsa Yahudi kamemon. Duwal si Lukas iya 'nsa' sabab bangsa Girik iya.

Doktol iya maka langkaw pangadji' na. Bagay na tōōd si Paul, hangkan na paingga-paingga palangnganan si Paul magnasihat lapal hap pasal si Panghu' Isa, mawumu parōngan ma iya si Lukas. Minsan si Paul bayi pilisu maka biyo pahi' ni daira Roma hiyukum, 'nsa' si Lukas bayi ngalabba min iya.

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas pamatau na bagay na si Teyopilus, dakayo' aa bangsahan 'nsa' isab Yahudi. Hiyaka uk si Lukas ma diyōm juran itu pasal kapaitu si Isa ni dunya itu magbaran manusiya'. Iya kabayaan si Lukas in aa kamemon, Yahudi maka bangsa kasehean, subay makatau pasal si Isa in iya asal Anak Tuhan pipaitu uk Tuhan ngalappas ma manusiya' min hukuman dusa sigam. Pipasti' uk si Lukas itu 'nsa' bangsa Yahudi sadja iya tiyabangan uk si Isa suga' bangsa kamemon ma diyōm dunya. Hiyaka uk na bang salaingga panabang si Isa ma manga aa sakihan maka ma manga aa katiksaan, iya le' na ma manga aa dusahan. Hiyaka isab uk si Lukas pasal kamemon bayi kalabayan uk si Isa min 'llaw kapanganak ma iya sampay ni kamatay na, sampay isab ni kallum na pabaik.

Sulat min si Lukas tudju ni si Teyopilus.

1 Asal heka aa bayi nulat pasal kamemon bayi tahinang ma diyōman kami.
2 Iya siyulat uk sigam ian iya bayi pangalapal ni kami uk manga aa bayi makanda' kahinangan si Isa sataggōl min katagna', maka sigam itu bayi magnasihat isab ma palman Tuhan.
3 Na, tuwan Teyopilus, pagka tapaliksa' ku pahap kamemon bayi tahinang itu sataggōl min katagna' na, tapikil ku in aku isab wajib nulatan kau ma pasal na. Subay usul ku min katagna' na sampay ni katapusan na
4 bo' supaya katauhan nu kasabannalan na tōōd pasal kamemon bayi pamandu' ma kau.

Pasal pag-anak ma si Yahiya Magpapandi

5 Salaitu iya tagnaan na: ma timpu le' bayi pagsultan si Sultan Herod ma lahat Yahudiya niya' imam iyōnan si Jakariya. Dakayo' imam iya ma tumpukan manga imam me' maka si Imam Abiya. Iya du handa na si Elesabet, min panubu' kaimaman isab sabab tubu' min si 'Mbo' Harun.
6 Bōntōl sadja sigam duwangan ma panganda' Tuhan. Biyōgbōgan uk sigam sara' na maka panohoan na kamemon ma 'nsa' niya' sā' na.
7 Suga' 'nsa' sigam taga anak sabab 'nsa' makaanak si Elesabet, maka toa na sigam duwangan.
8 Jari itu niya' dakayo' 'llaw paghinang si Jakariya maka kasehean na ma langgal pagkulbanan, bo' si Jakariya na paganti' mag-imam.
9 Iya addat manga imam hi' subay magkoot ōn bo' kitauhan bang sayi iya pene' nugtug kamanyan tudju ni Tuhan. Jakariya iya tapene' pasōd ni diyōm langgal Tuhan hi'.
10 Maka heka aa magtipun may'an ma halaman langgal nambahayang ma waktu panugtug kamanyan hi'.
11 Jari niya' panyata' ni iya dakayo' malaikat min Tuhan nangge ma bihing panugtugan kamanyan, ma bihing na ni katau.
12 Pag'nda' si Jakariya ma malaikat, magtuwi iya kiyōblaan maka tiyāw.
13 Suga' halling malaikat ni iya, uk na, "Daa kau tiyāw, Jakariya, sabab take uk Tuhan iya bayi amu' nu iyu. In handa nu si Elesabet nganak du dakayo' anak lalla, bo' si Yahiya iya pangōn bi ma iya.
14 Mehe du kakōgan bi, maka heka aa isab kiyōgan bang iyanakan na si Yahiya hi'.
15 Sabab pilangkaw du iya ma panganda' Tuhan. 'Nsa' du iya nginum ayi-ayi makalango. Sataggōl min 'llaw panganak ma iya kahōpan asal iya uk Nyawa Sutsi.
16 Maka heka manga aa Israil tabo na du magtaat pabing ni Tuhan iya pagpanghuan sigam.
17 Anak nu si Yahiya itu parahu du min Panghu'. Kapag-agihan iya uk Nyawa Sutsi sali' si Nabi Eliyas ma awwal jaman hi', maka pisukuan iya barakat isab sali' bayi ma si Eliyas hi'. Manga maas maka anak sigam bayi magsagga', pipaghap du uk na. Sampay

manga aa bayi mabiyal ma panohoan Tuhan, tabo du uk na mindahan pikilan sigam ni
pikilan bōntōl. Pisakap uk na manga aa bo' mammōs na bang takka Panghu' sigam."
18 Uk si Jakariya ni malaikat hi', "Salaingga katauhan ku in bissala nu iyu bannal? Toa
na aku maka handa ku toa isab."
19 Iya sambung malaikat hi', uk na, "Aku itu si Jibrail. Aku iya nangge ma haddarat
Tuhan. Bayi aku siyoho' uk na paitu missala ni kau masampay lapal hap itu.
20 Pake kau. Pagka kau iyu 'nsa' magkahagad ma bissala ku, ngumaw du kau. 'Nsa'
kau makabissala min 'llaw itu sampay tahinang bayi pangalapal ku ma kau. Hangkan
salaihi', sabab 'nsa' kau magkahagad ma bayi lapal ku ma kau, iya lapal tantu katumanan
du bang taabut waktu na."
21 Sabu peen ian hi' ngagad kahekahan aa hi' ma si Jakariya. Inu-inu sigam bang ayi
kataggōlan na ma diyōm langgal hi'.
22 Taabut peen iya paluwas 'nsa' na iya makabissala ma sigam, hangkan kitauhan uk
sigam niya' bayi pinyata' ni iya ma diyōm langgal ian. Ninyal sadja iya ma sigam sabab
'nsa' na iya makapaluwas bissala.
23 Manjari, ubus peen waktu paghinang na ma diyōm langgal pagkulbanan hi',
magtuwi iya mowe' ni lahat na.
24 Taggōl-taggōl peen minnihi' battōng na si Elesabet bo' ma diyōm limam bulan 'nsa'
iya bayi magluwas-luwas min diyōm luma'.
25 Uk na, "Hap tabang Tuhan ma aku. Kapakalloan na uk na kaiyaan bayi pamakaiya'
aku uk manga pagkahi ku, sabab tiya' na aku song taga anak."

Pahati pasal pag-anak ma si Isa

26 Taabut peen 'nnōm bulan ma si Elesabet, siyoho' uk Tuhan malaikat na si Jibrail
pahi' ni dakayo' kalumaan ma lahat Jalil iyōnan Nasaret.
27 Siyoho' iya panyata' ni dakayo' budjang, ōn na si Mariyam. Si Mariyam itu
magtunang maka si Yusup, dakayo' panubu' si Sultan Daud iya bayi sultan bangsa Israil
ma awwal jaman.
28 Pagpahi' malaikat hi' ni si Mariyam, uk na ni iya, "Assalamu alaykum. Mehe
kahapan Tuhan ma kau, Mariyam. Kau iya tapene' uk Tuhan."
29 Suga' pagtake peen itu uk si Mariyam magtuwi sasaw pikilan na, bo' pikil-pikil uk
na bang ayi hati na hangkan iya bissalahan salaihi'.
30 Manjari halling malaikat ni iya, uk na, "Daa kau giyawa, Mariyam, sabab kasulutan
Tuhan ma kau.
31 Pake kau. Song kau battōng. Nganak du kau lalla bo' si Isa iya pangōn nu iya.
32 Bangsahan du iya tōōd, iyōnan du iya Anak Tuhan Mahatinggi. Pibōtang iya
magsultan uk panghu' Tuhan, sali' bayi kapagsultan 'mbo' na si Daud ma masa awwal
hi'.
33 Bo' magsultan du iya ma bangsa Israil, iya panubu' si Ya'kub, sampay ni kasaumulan.
'Nsa' du patōbtōb pagsultan na."
34 Uk si Mariyam ni malaikat, "Salaingga paniya' iya uk nu iyu, sabab masi le' aku
budjang?"
35 Iya sambung malaikat, uk na, "Patakka du ni kau Nyawa Sutsi maka kalandungan
kau uk barakat Tuhan Mahatinggi, hangkan sutsi du onde' iya iyanakan uk nu bo' iyōnan
iya Anak Tuhan.
36 Intōmun isab kampung nu si Elesabet. Battōng iya buttihi' minsan toa na. Kannōm
na bulan ma iya, iya bayi iyōnan danda 'nsa' makaanak.
37 Sabab bang ma Tuhan 'nsa' niya' hunit," uk malaikat hi'.
38 Jari halling si Mariyam, uk na, "Aku itu sosohoan Tuhan. Maglilla' du aku ma pama'
nu iyu." Magtuwi pakallo' malaikat hi'.

Tibaw si Elesabet uk si Mariyam

39 Na, 'nsa' taggōl minnihi', magsakap si Mariyam bo' parayi'-dayi' pahi' ni dakayo'
kalumaan ni de ma hi' ma lahat Yahudiya.
40 Pagtakka na pahi' magtuwi iya pariyata' ni luma' si Jakariya bo' siyum uk na si
Elesabet hi'.
41 Take peen uk si Elesabet bissala si Mariyam, magtuwi magsikal na onde' ma diyōm
battōng na bo' kahōpan iya uk Nyawa Sutsi.
42 Missala iya pakōsōg ma si Mariyam, uk na, "Kau iyu kabuwanan kahapan uk Tuhan
labi min danda kamemon ma dunya itu. Damikkiyan du isab onde' iya song iyanakan
uk nu, maglabi-labi isab kahapan iya pamuwan ma iya.
43 Angay aku subay pimehe uk ina' Panghu' ku, pagka tiya' iya nibaw ma aku?

44 Pagtake ku ma bissala nu sini' magtuwi onde' ma diyōm battōng ku itu magsikal
tōōd sabab kiyōgan na.
45 Mehe kahapan nu sabab magkahagad du kau in palman Tuhan ma kau tiyuman
du.”

Kalangan si Mariyam pamudji na ni Tuhan

46 Manjari halling si Mariyam, uk na,
“Sanglitan ku Tuhan min diyōm atay ku.
47 Kiyōgan aku ni Tuhan iya ngalappas ma aku.
48 Sabab taintōm uk na aku, dakayo' sosohoan na deyo' pangatayan na.
Puwas min 'llaw itu bista uk aa kamemon,
in aku asal danda bayi pisukuan kahapan,
49 sabab makainu-inu kahinangan Tuhan Kawasa iya panabang na ma aku.
Asal iya landu' sutsi.
50 Maase' iya ma sasuku magpamehe ma iya
min panubu' dakayo' sampay ni dakayo'.
51 Pindaan uk na kawasa na ma manga kahinangan na,
bo' pigkawukanat uk na manga aa abbuhan maka paggara' sigam.
52 Pikalloan uk na manga sultan min pagsultanan sigam,
maka aa deyo'-deyo' pilangkaw uk na.
53 Manga aa tiksa' biyuwanan uk na lidjiki' heka,
maka aa dayahan pipowe' uk na ma 'nsa' niya' tabo sigam.
54 Tatuman uk Tuhan bayi janji' na ma ka'mbo'-mboan tabi,
hangkan tiyabang uk na sosohoan na, iya bangsa tabi Israil.
55 Bayi iya nganjanji' ma si Ibrahim in iya subay kaasean na saumul-umul.
Damikkiyan na isab kitabi panubu' na.”
56 Na, kulang-labi tallum bulan iya kahanti' si Mariyam ma si Elesabet bo' iyampa
mowe'.

Panganak ma si Yahiya

57 Taabut peen 'llaw panganak si Elesabet, jari nganak iya lalla.
58 Pagtake peen uk manga kampung maka lungan si Elesabet pasal mehe kahapan
Tuhan ma iya, magbe' sigam maka iya kiyōgan.
59 Na, pagka walu' 'llaw na onde' ma luwasan, magtipun manga aa ian mag-islam ma
iya. Arak iya iyōnan si Jakariya uk sigam, sali' ōn 'mma' na,
60 suga' ngalāng ina' na. Uk na, “Daa. Subay iya iyōnan si Yahiya.”
61 “Angay?” uk sigam. “'Nsa' niya' min lung-kampung nu iyōnan si Yahiya.”
62 Manjari ninyal sigam ni 'mma' onde' ian bang ayi kabayaan na pangōn ma onde'
ian.
63 Ninyal isab si Jakariya ngamu' panulatan bo' salaitu iya panulat na: “Ōn na si
Yahiya!” Inu-inu makalandu' manga aa ian kamemon.
64 Saruun-duun du makabissala si Jakariya pabayik maka siyanglitan uk na Tuhan.
65 Takkahan tāw manga lung-kampung di si Jakariya, maka habal pasal bayi tahinang
ian patanyag na peen ni kare-rehan lahat Yahudiya hi'.
66 Sasuku isab makake habal ian magpikilan tōōd. Uk sigam, “Ayi baha' pangangganta'
Tuhan ma onde' ian?” Sabab pasti' in onde' ian kaniyaan barakat uk Tuhan.

Magpalatun si Jakariya pasal waktu siyong

67 Manjari si Jakariya, 'mma' si Yahiya hi', bayi kahōpan uk Nyawa Sutsi bo' piluwas
uk na palman Tuhan, uk na,
68 “Sanglitan tabi Panghu', iya pagtuhanan bangsa tabi Israil.
Sabab na paitu na iya nabangan kitabi manga aa suku' na bo' piyuwasan na kitabi uk
na min kasigpitan.
69 Biyuwanan du isab kitabi uk na aa makagaōs ngalappas ma kitabi.
Tubu' du aa itu min si Sultan Daud iya bayi sosohoan Tuhan hi'.
70 Janji' Tuhan ko' itu, bayi pilatun uk manga nabi na sutsi.
71 Iya uk janji' hi', in kitabi piyuwasan du uk na min manga banta tabi,
sampay min pangantanan manga aa bansihan kitabi.
72 Uk Tuhan isab in bayi ka'mbo'-mboan tabi ian kaasean na du,
maka tuman na du bayi janji' na pagsulutan na maka sigam.
73 Iya na janji' bayi panganjanji' na ma si Ibrahim,
pipagtapil maka sapa na,
74 Bayi iya napa in kitabi panubu' si Ibrahim

piyuwasan du min pangantanan manga banta tabi.
Jari makapaghinang kitabi ma Tuhan ma 'nsa' niya' makitāw,
75 bo' supaya sutsi pangatayan tabi maka bōntōl kahinangan tabi
sataggōl kitabi 'llum ma dunya itu.”
76 Jari missala si Jakariya ma anak na, uk na,
“Kau, Oto', iyōnan du kau nabi min Tuhan Landu' Kawasa,
Kau iya parahu du min Panghu' nu mahap daddōk palabayan na.
77 Sabab kau iya matau manga aa na in sigam lappasan du min mulka',
pagka iyampun dusa sigam.
78 Sabab Tuhan tabi landu' maase' maka lunuk atay na.
Biyuwanan kitabi sawa min diyōm sulga', sali' hantang 'llaw paluwas min sōbangan.
79 Sasuku pabōtang ma diyōm kalindōman ma sabab tiyāw matay, tawwa' du sigam sahaya na,
maka piyanduan kitabi daddōk hap iya mo kita ni kasannangan atay.”
80 Manjari anak si Jakariya ian pasuwig na peen maka pasong isab akkal-pikilan na. Bo' pabōtang iya ma lahat de iya 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, sampay taabut 'llaw paluwas na ni manga aa Israil.

2

Iya pag-anak ma si Isa Almasi
(Matiyu 1.18-25)

1 Ma waktu ian si Agustus iya Sultan Mahatinggi ma bangsa Roma. Manjari magpanoho' iya subay pigsulat ōn aa kamemon ma sabarang lahat ma kalohahan pagsultanan na.
2 Iyampa niya' panohoan salaihi' pamasulat ōn aa kamemon, maka si Kirinu iya gubnul ma kalingkal lahat Siriya ma timpu ian hi'.
3 Jari magpowean manga aa kamemon ni lahat ka'mbo'-mboan sigam magpasulat ōn sigam.
4 Si Yusup iya bayi pakallo' min Nasaret dakayo' kalumaan ma lahat Jalil, pahi' tudju ni lahat Yahudiya, ni kalumaan Betlehem iya bayi lahat panganakan si Sultan Daud ma masa awwal hi'. Pay'an iya magpasulat ōn na sabab tubu' iya min si Daud.
5 Magbe' iya maka si Mariyam, iya bayi pihandahan ma iya, supaya sigam magpasulat ōn sigam pahi'. Si Mariyam battōng na.
6 Jari itu, mahi' peen sigam ma Betlehem, taabut 'llaw na mag-anak.
7 Iyanakan uk na anak na siyaka, lalla. Pilampinan uk na maka sammek bo' iyampa pibahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp ipat, sabab 'nsa' niya' lugal ma sigam ma diyōm luma' paghantian hi'.

Manga tunggu' bili-bili maka manga malaikat

8 Na, niya' ma jadjahan ian hi' manga aa nunggu' bili-bili sigam ma kahayangan ma kaparangan, waktu sangōm.
9 Sakali niya' panyata' ni sigam malaikat min Tuhan, maka nayinag sahaya Tuhan ma katilibut sigam. Jari tiyāw sigam kalandu'.
10 Suga' uk malaikat ni sigam, “Daa kaam tiyāw sabab tiya' aku mohan kaam lapal hap, lapal makapakōg atay manga aa kamemon.
11 Iyanakan na aa ngalappasan kaam, hati na si Almasi, iya Panghu'. 'Llaw itu iya panganak ma iya, ma Betlehem iya bayi paglahatan si Sultan Daud ma masa awwal hi'.
12 Maka iya na itu tanda' na pamabannal ma kaam: makatawwa' du kaam anak pilampinan maka sammek, ian pabahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp.”
13 Magtuwi niya' baanan malaikat min sulga' tanda' uk manga tunggu' bili-bili ian ma tōngōd malaikat dakayo' hi'. Mudji manga malaikat itu ma Tuhan, uk sigam,
14 “Wajib Tuhan siyanglitan ma diyōm sulga',
Mura-murahan isab, bang peen niya' kasannangan ma dunya itu, ma sasuku makasulut iya!”
15 Pakallo' peen manga malaikat ian pabing tudju ni sulga', magtuwi magbissala manga tunggu' bili-bili ian. Uk sigam, “Sung na kitabi ni Betlehem hi'. 'Nda' tabi bang ayi piniya' ian, iya pamatau kitabi uk Tuhan.”
16 Manjari magdayi'-dayi' sigam pahi' bo' tatawwa' uk sigam si Mariyam maka si Yusup. Tanda' isab uk sigam onde' pabahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp.
17 Makanda' peen sigam ma onde', magtuwi sigam ma'-ma' pasal bayi pamissala malaikat ma sigam pasal onde' hi'.
18 Bo' kamemon makake ma habal manga tunggu' ian inu-inu tōōd.

19 Suga' si Mariyam iya bayi nawu' kamemon itu ma diyōm atay na bo' kiyannal uk
na.
20 Jari pabing na manga tunggu' ian ni manga hayōp sigam, maka uk sigam nanglitan
maka mudji Tuhan ma sabab kamemon bayi take maka bayi tanda' uk sigam. Sabab
ayi-ayi bayi pamissala uk malaikat ma sigam bannal sadja.

Pangislam si Isa

21 Pagwalu' 'llaw na onde' ian ma luwasan pig-islam iya, bo' iyōnan iya si Isa, ōn bayi
pangōn ma iya uk malaikat ma 'nsa' le' iya bayi pingiraman.

Si Isa iyungsuran ni Tuhan ma diyōm langgal pagkulbanan

22 Taabut peen 'mpatpu' bahangi min panganak si Mariyam, bine' uk sigam addat
pagsutsi sali' bayi panohoan bangsa Yahudi ma sara' si Musa. Biyo onde' uk sigam tudju
ni Awrusalam bo' supaya iya iyungsuran ni Tuhan ma hi'.
23 Bine' uk sigam iya tasulat ma diyōm sara' bayi pamuwan uk Tuhan, iya uk na,
“Kamemon manga anak lalla siyaka subay pisuku' ma Tuhan.”
24 Iyungsuran isab uk sigam pagkulban sali' bayi panohoan ma diyōm sara' Tuhan, iya
uk na hi', “duwa assang atawa duwa malapati iya subay pagkulban bi.”
25 Na, ma waktu ian niya' dakayo' maas lalla maglahat ma Awrusalam. Ōn na si
Simiyun, hap asal addat na, magtataat ni Tuhan. Iyagaran uk na waktu pangalappas
ma bangsa Israil, maka kapagbayaan iya uk Nyawa Sutsi.
26 Bayi iya pitau uk Nyawa Sutsi in iya 'nsa' matay sataggōl 'nsa' le' tanda' na si Almasi,
iya bayi panganjanji' asal uk Tuhan.
27 Manjari si Simiyun itu pipay'an uk Nyawa Tuhan pasōd ni diyōm langgal
pagkulbanan. Jari may'an iya ma waktu katakka maas si Isa pay'an mo onde' hi' ni
langgal supaya tahinang ma iya sali' bayi panohoan sara' agama pasal onde'-onde'.
28 Tanda' peen onde' uk si Simiyun, magtuwi pipi uk na bo' iyampa magsukul ni Tuhan,
uk na,
29 “O Tuhan, sosohoan nu aku.
'Nsa' du niya' kasusahan ku bang aku papowe' nu na ni diyōm ahirat,
pagka tatuman na bayi janji' nu.
30 Tanda' na uk mata ku aa nu manglalappas,
31 iya pisakap uk nu ma panganda' bangsa manusiya' kamemon.
32 Sabab onde' itu sali' hantang sawa pamandaan kabayaan nu ma manga bangsa
kasehean iya 'nsa' bangsa Israil,
bo' taga kabantugan du manga aa nu bangsa Israil ma sabab na.”
33 Na, inu-inu ina'-mma' si Isa ma sabab bayi bissala uk si Simiyun ma pasal na.
34 Sakali bissalahan sigam kahapan uk si Simiyun. Uk na isab ni si Mariyam, ni ina'
onde' hi', “Anak nu itu, iya pangangganta' Tuhan ma iya, in iya poon-sabab na hangkan
heka aa bangsa Israil makatawwa' kalappasan maka heka isab kamulahan. Tahinang
du iya paltandaan min Tuhan suga' siyulak du iya uk kahekahan aa.
35 Bo' minnihi' kisakupan bang ayi tōōd pikil uk sigam. Maka kau iyu, Mariyam,” uk
si Simiyun, “makananam du kau kasusahan sali' hantang kalis parugsu' ni diyōm atay
nu.”
36-37 Niya' isab may'an dakayo' nabi danda iyōnan si Anna, anak si Panual, min
pangkatan si Asel. Toa na iya tōōd, walumpu' maka 'mpat tahun umul na. Pitun tahun
sadja bayi pagpun na maka halla na bo' sataggōl minnihi' balu iya. Tōtōg na peen iya
ni langgal pagkulbanan. Jari may'an iya 'llaw-sangōm mudji Tuhan maka magpuwasa
sampay nambahayang.
38 Manjari pasabu si Anna itu ma waktu ian hi' bo' magsukul tōōd iya ni Tuhan maka
ma'-ma' isab iya ma pasal onde' ian ni aa kamemon, sasuku ngagaran waktu pangalappas
manga aa Awrusalam.

Pagbing pahi' ni Nasaret

39 Manjari itu, ubus peen uk si Yusup maka si Mariyam maghinang kamemon bayi
kawajiban ma sigam ma diyōm sara' Tuhan, pabing na sigam ni jadjahan Jalil, ni Nasaret
iya paglahatan sigam.
40 Pasuwig onde' sampay pakōsōg. Lōm pangatau na maka biyuwanan iya barakat uk
Tuhan.

Si Isa may'an ma diyōm langgal pagkulbanan

41 Magtukad asal manga maas si Isa ni Awrusalam kahaba'-kahaba' tahun bo'
maghinang sigam hinang Pangintōman.

42 Jari itu, taabut peen sangpu' ka duwan tahun umul si Isa, magbe' sigam pahi' ni
paghinangan sali' asal kabiyaksahan sigam.
43 Tammat peen paghinangan hi', mowe' na sigam ni lahat suga' si Isa iya tamban ma
Awrusalam bo' 'nsa' kitauhan uk maas na.
44 Bang ma pangannal sigam magbe' du iya maka manga sehe' sigam. Jari
dangallaw iya palangngan sigam bo' iyampa sigam meha iya ma diyōm kabagayan maka
kahekahan sigam, suga' 'nsa' iya tatawwa' may'an.
45 Pagka iya 'nsa' tatawwa' uk sigam, pabing sigam tudju ni Awrusalam meha iya ma
hi'.
46 Puwas peen tallum bahangi, iyamboho' iya tatawwa' uk sigam ma diyōm langgal
pagkulbanan magtingko' maka manga guru. Ian iya pake ma sigam maka tiyaw na peen
ma sigam.
47 Sasuku makake ma iya inu-inu tōōd sabab lōm tau na, maka tawwa' panambung
na.
48 Pag'nda' maas na ma iya magtuwi sigam inu-inu. Uk ina' na ma iya, “Oto', angay
salaiyu hinang nu ma kami? Susa tōōd aku maka 'mma' nu meha kau.”
49 Uk si Isa ni sigam, “Angay aku subay peha bi? 'Nsa' baha' katauhan bi in aku subay
maitu ma luma' 'Mma' ku?”
50 Suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi pamissalahan na.
51 Jari magbe' si Isa maka maas na pabing tudju ni Nasaret bo' bine' uk na panohoan
sigam, bo' si Mariyam iya bayi nawu' ian hi' kamemon ma diyōm atay na.
52 Pasong na peen mehe si Isa maka pasong tau na. Pasong isab iya makasulut atay
Tuhan sampay manusiya'.

3

Si Yahiya Magpapandi nagna' mandu' ni kahekahan
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Yahiya 1.19-28)

1-2 Na, pagka sangpu' maka liman tahun iya pagsultan si Tibirus, Sultan Mahatinggi
ma bangsa Roma, manjari takka palman Tuhan ni si Yahiya anak si Jakariya, waktu
kamahi' na ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Si Puntus Pilatu bayi maggubnul ma
lahat Yahudiya ma waktu ian hi', si Herod bayi ngantan parinta ma lahat Jalil, danakan
na si Pilip bayi ngantan parinta ma lahat Ituriya maka ma lahat Tarakunit, maka si
Lisani bayi ngantan parinta ma lahat Abilen. Si Annas maka si Kayapas bayi imam
nakura'.
3 Kapalmanan peen si Yahiya, mangngan iya ngalatag kalahat-lahatan ma jadjahan
sapa' Jordan magnasihat palman Tuhan. Uk na, “Pataikut kaam min dusa bi bo' kaam
piyandi tawubat bo' iyampun du dusa bi uk Tuhan.”
4 Na, iya hinang si Yahiya itu bayi pigbissala asal ma diyōm kitab si Nabi Isaya ma
awwal le'. Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan manusiya'.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na, pabōntōlun bi palangngnan na.
5 Manga labbak kamemon subay pipantay,
maka kabūd-būran kamemon subay pipantay.
Manga daddōk magbeklo'-beklo' subay pibōntōl,
maka palabayan magkattud-labbak subay pilanu'.
6 Manjari tanda' du uk manusiya' kamemon bang salaingga uk Tuhan ngalappas ma
sigam.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.
7 Na, landu' heka aa pay'an ni tōngōd si Yahiya mikipandi ma iya, hangkan uk na
ma sigam, “Kaam iyu, addat bi sali' sapantun addat so pangangakkal. Sayi baha' bayi
mandaan kaam in kaam subay papuwas min mulka' Tuhan iya song patakka?
8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi, hinangun bi hinang hap,
palsaksian in addat bi pinda na. Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma
sawukat kaam panubu' si Ibrahim. Baan ta kaam, minsan manga batu itu tahinang
du panubu' si Ibrahim uk Tuhan!
9 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song na tibbōng maka kapa, tōbtōb min gamut
na. Sabab kayu kamemon sasuku 'nsa' hap buwa' na, tibbōng du, liyarukan ni diyōm
api tiyutung.”
10 Manjari tīyaw si Yahiya uk baanan aa ian. Uk sigam, “Ayi subay hinang kami?”

11 Uk si Yahiya, “Sasuku kaam magduwa badju' siyoho' muwan dakayo' ma aa 'nsa'
taga badju'. Sasuku isab kaam taga kiyakan siyoho' magbahagi' maka aa tiksa'.”
12 Niya' isab pahi' ni si Yahiya Magpapandi aa magkallo' sukay parinta. Uk manga aa
itu, “Tuwan Guru, kami itu? Ayi subay hinang kami?”
13 Uk si Yahiya, “Bang kaam ngallo' sukay daa palabihun bi min sukay bayi panohoan
kaam uk parinta.”
14 Iya du manga sundalu bayi tiyaw ma si Yahiya. Uk sigam, “Bang sali' kami itu
sundalu ayi iya subay hinang kami?”
Iya sambung si Yahiya, “Daa na langpasin bi aa, daa na isab sumbungun bi ni sara'
bang 'nsa' bannal. Maka subay kaam kasulutan ma gadji bi.”
15 Na, makake peen manga aa ian ma si Yahiya, magtuwi sigam sali' hōwat-hōwat.
Sabab iya pagpikil sigam bang si Yahiya iya Almasi baha', iya song pipaitu uk Tuhan
ngalappasan sigam.
16 Hangkan halling si Yahiya ma manga aa ian, uk na, “Ma aku itu, bohe' sadja iya
pamandi ku ma kaam. Suga' niya' aa song paitu landu' langkaw kawasa na min aku.
Minsan ingkōt tawumpa' na 'nsa' aku tiyōp ngahubaran iya. Saddi bohan pamandi na
ma kaam. Hati na in iya mahōp Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Kasehean isab piyandi
uk na maka api.
17 Silang du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun aa nahapan payi. Iya payi
na tiyawu' uk na ma diyōm tawuan na, bo' hapa na iya tiyutung uk na ma api 'nsa'
kapaddahan.”
18 Heka isab bissala si Yahiya saddi minnihi' bayi pagnasihat na lapal hap ma manga
aa. Bayi siyoho' uk na isab sigam subay pindahan kawul-piil sigam.
19 Suga' si Yahiya bayi mahalling-hallingan si Gubnul Herod ma sabab dusa na
magdakayo' maka si Herodiyas iya bayi handa siyay na, maka ma sabab hinang na
laat kasehean.
20 Manjari karuhunan si Herod maghinang laat sabab pijil uk na si Yahiya.

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Markus 1.9-11)

21 Ma waktu kapamandi le' si Yahiya ma aa kamemon piyandi isab uk na si Isa. Ubus
peen si Isa piyandi, ma sabu peen iya ngamu' ni Tuhan, magtuwi paukab diyōm sulga'.
22 Bo' pareyo' Nyawa Sutsi magpabaran sali' dagbōs assang, patapu' ma iya. Niya' isab
suwara halling min diyōm sulga'. Uk na, “Kau iya Anak ku kalasahan ku, landu' kau
makasulut atay ku.”

Kapangkatan si Isa
(Matiyu 1.1-17)

23 Na, ma waktu kapanagna' na si Isa magnasihat pandu' na ma manusiya', niya' na
manga tallumpu' tahun umul na. Anak si Yusup iya bang ma pangannal manga aa, si
Yusup iya bayi anak si Hili.
24 Si Hili iya bayi anak si Mattat, si Mattat bayi anak si Libi, si Libi bayi anak si Malki,
si Malki bayi anak si Janni, si Janni bayi anak si Yusup.
25 Si Yusup itu bayi anak si Mattati, si Mattati bayi anak si Amos, si Amos bayi anak si
Nahum, si Nahum bayi anak si Esli, si Esli bayi anak si Naggay.
26 Si Naggay iya bayi anak si Maat, si Maat bayi anak si Mattati dakayo', si Mattati itu
bayi anak si Simain, si Simain bayi anak si Yosek, si Yosek bayi anak si Joda.
27 Si Joda iya bayi anak si Joanan, si Joanan bayi anak si Resa, si Resa bayi anak si
Sirubbabil, si Sirubbabil bayi anak si Salati, si Salati bayi anak si Niri.
28 Si Niri iya bayi anak si Malki, si Malki bayi anak si Addi, si Addi bayi anak si Kosam,
si Kosam bayi anak si Elmadam, si Elmadam bayi anak si El.
29 Si El iya bayi anak si Yussa', si Yussa' bayi anak si Eleesel, si Eleesel bayi anak si
Jurim, si Jurim bayi anak si Mattat, si Mattat bayi anak si Libi,
30 si Libi bayi anak si Simiyun, si Simiyun bayi anak si Yuda, si Yuda bayi anak si
Yusup, si Yusup bayi anak si Jonam, si Jonam bayi anak si Eliyakim.
31 Si Eliyakim iya bayi anak si Meleya, si Meleya bayi anak si Menna, si Menna bayi
anak si Mattata, si Mattata bayi anak si Natan, si Natan bayi anak si Daud.
32 Si Daud hi' bayi anak si Jesse, si Jesse bayi anak si Obed, si Obed bayi anak si Bowas,
si Bowas bayi anak si Sala, si Sala bayi anak si Nasson.
33 Si Nasson iya bayi anak si Amminadab, si Amminadab bayi anak si Admin, si Admin
bayi anak si Arni, si Arni bayi anak si Hesdon, si Hesdon bayi anak si Peres, si Peres
bayi anak si Yuda.

34 Si Yuda iya bayi anak si Ya'kub, si Ya'kub bayi anak si Isahak, si Isahak iya bayi anak
si Ibrahim, si Ibrahim bayi anak si Tera, si Tera bayi anak si Nahol.
35 Si Nahol iya bayi anak si Sirug, si Sirug bayi anak si Reyo, si Reyo bayi anak si Peleg,
si Peleg bayi anak si Ebel, si Ebel bayi anak si Sela.
36 Si Sela iya bayi anak si Kainan, si Kainan bayi anak si Arpaksad, si Arpaksad bayi
anak si Sem anak si No, si No bayi anak si Lamek,
37 si Lamek bayi anak si Metosela, si Metosela bayi anak si Idris, si Idris bayi anak si
Jared, si Jared bayi anak si Mahalalel, si Mahalalel bayi anak si Kenan.
38 Si Kenan iya bayi anak si Enos, si Enos bayi anak si Set, si Set bayi anak si 'Mbo'
Adam, maka si 'Mbo' Adam bayi anak Tuhan.

4

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Markus 1.12-13)

1 Manjari itu pabing si Isa min sapa' Jordan, min bayi pamandihan iya hi'. Kahōpan
iya uk Nyawa Sutsi bo' biyo iya uk Nyawa Tuhan ni lahat de 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
2 'Mpatpu' 'llaw, 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na siyasat na peen iya uk nakura'
sayitan, kalu tabo magdusa. Sataggōl iya ma hi' 'nsa' iya bayi mangan ayi-ayi 'llaw-
sangōm, jari pagpuwas ian hi' mehe na gōtas na.
3 Halling nakura' sayitan ma iya, uk na “Bang kau iyu sabannal-bannal Anak Tuhan
sohoun manga batu itu papinda ni tinapay.”
4 Suga' nambung si Isa, uk na, “Tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, ‘'nsa' kiyakan
baran sadja iya makakaallum ma manusiya'.’ ”
5 Puwas hi' biyo si Isa ni lahat kalangkawan uk nakura' sayitan bo' iyampa pindaan
na kalahatan kamemon ma diyōm dunya, ma diyōm dakaddab mata sadja.
6 Uk nakura' sayitan ni iya, “Buwanan ta kau kapatut bo' kau makapagbaya' ma manga
kalahatan itu maka alta' na kamemon. Sabab bayi pamasuku' ma aku kamemon na itu
iya hangkan aku taga kapatut muwan ma sayi-sayi kabayaan ku.
7 Na, bang kau iyu mudji aku pamuwan ku itu kamemon ma kau.”
8 Uk sambung si Isa ma sayitan hi', “Tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, ‘Panghu' bi
Tuhan sadja iya subay pudji bi. Tunggal iya paghinangan bi!’ ”
9 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira Awrusalam bo' pitōngōd iya may'an
ma puntuk langgal pagkulbanan. Uk sayitan hi' ni iya, “Bang kau iyu iya bannal Anak
Tuhan pakuppa kau minniyu,
10 sabab niya' asal tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Siyoho' uk Tuhan manga
malaikat na nganjagahan kau’.
11 Niya' isab dakayo' sulat, iya uk na, ‘Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa' makahantak nayi'
nu ni batu.’ ”
12 Suga' nambung si Isa, uk na, “Uk kitab, ‘Daa sulayan bi kawasa Tuhan iya Panghu'
bi.’ ”
13 Na, pagka ubus na sasat kaginis-ginisan bayi panasat nakura' sayitan ma si Isa,
pakallo' iya min si Isa ngagaran waktu dakayo'.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Matiyu 4.12-17; Markus 1.14-15)

14 Manjari itu pabing si Isa ni lahat Jalil bo' ian na ma iya barakat min Nyawa Sutsi.
Pasaplag na peen habal ma pasal na ni kalohahan lahat ian.
15 Mandu' na peen iya ma diyōm kalanggal-langgalan sigam bo' siyanglitan iya uk aa
kamemon.

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Markus 6.1-6)

16 Jari itu pay'an si Isa ni Nasaret, ni bayi lahat kasuwigan na. Taabut peen 'llaw
Sabtu', 'llaw mulliya ma agama Yahudi, pahi' iya ni langgal sali' asal kabiyaksahan na.
Ma langgal peen, nangge iya magbassa min diyōm kitab.
17 Siyongan ma iya kitab iya siyulat uk si Nabi Isaya. Iyukab uk na kitab ian bo' tapeha
na kasulatan manga ayat itu hi'. Uk sulat hi',
18 “Tiya' aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan,
sabab tapene' aku uk na masampay lapal hap ni manga aa miskin.
Siyoho' aku uk na paitu ma'-ma' ni manga pilisu in sigam piluwas du,
maka ma manga aa buta in sigam makanda' du pabing.
Siyoho' aku uk na muwasan sasuku liyaugan,

19 nganasihat isab in waktu pangalappas Tuhan ma manga aa na taabut na.”
20 Puwas hi' tiyambōl uk si Isa kitab bayi pagbassahan na hi'. Siyongan uk na pabayik
ni bilal bo' iyampa iya ningko'. Sakali piyatong iya uk aa kamemon ma diyōm langgal
ian.
21 Bo' nagna' iya missala ni sigam, uk na, “Ma 'llaw itu tatuman na manga ayat kitab
bayi tabassa ku itu ma sabu kaam pake.”
22 Kaamuhan magtuwi manga aa ian ma si Isa. Inu-inu sigam ma sabab kapanday
bissala na. Magbissala sigam, uk na, “Bang kami 'nsa' lupa, iya na itu anak si Yusup!”
23 Halling si Isa ma sigam, “Tantu du kaam mahallingan aku sali' bayi halling
kamaasan, iya uk na, ‘Pagka kau iyu tau nambal, nambal kau di nu.’ Tantu isab kaam
noho' aku subay ngahinang ma itu, ma di lahat ku itu, manga hinang iya take bi bayi
hinang ku ma lahat Kapirnaum hi'.
24 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “in nabi 'nsa' du pig-addatan ma lahat na porol.
25 Kehun bi aku: ma waktu si Nabi Eliyas bayi 'nsa' niya' ulan ma diyōm tallun tahun
maka tōnga', maka landu' gōtōm kalohahan lahat ian. Bannal heka balu danda bayi ma
itu ma lahat Israil ma waktu gōtōm ian,
26 suga' 'nsa' si Nabi Eliyas siyoho' uk Tuhan nabangan dakayo' min sigam. Siyoho'
iya uk Tuhan pahi' nabangan dakayo' balu danda 'nsa' bangsa Israil ma hi' ma lahat
Sarepta, ma jadjahan Sidun.
27 Damikkiyan na isab ma bayi waktu si Nabi Elisa,” uk si Isa. “Heka aa saki ipul bayi
ma bangsa Israil suga' 'nsa' niya' sigam minsan dakayo' bayi kaulian ipul na. Duwal aa
min bangsa Siriya iya bayi kaulian, ōn na si Nayman.”
28 Take peen bissala si Isa itu uk manga aa ma diyōm langgal ian, magtuwi paddi' tōōd
atay sigam.
29 Nangge sigam kamemon bo' iyampa ngahella' si Isa paluwas min kalumaan hi'. Biyo
iya ni diyata' bud iya tōngōd daira sigam ian, bahasa iya hiyug uk sigam min diyata'
pampang hi'.
30 Lipara palabay iya min tangngaan sigam bo' pakallo' iya minnihi'.

Si Isa makowe' saki aa ma lahat Kapirnaum
(Markus 1.21-28)

31 Palud na si Isa min Nasaret ian tudju ni Kapirnaum, dakayo' daira ma lahat Jalil.
Pagka 'llaw Sabtu' na, 'llaw mulliya, mandu' iya ma manga aa ma hi'.
32 Inu-inu ma pamandu' na manga makake hi' sabab pamandu' na taga kawasa.
33 Na, niya' ma diyōm langgal ian dakayo' aa bayi siyōd uk sayitan. Ngōlang iya
pakōsōg,
34 uk na, “Allō! Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu paitu? Paitu kau baha' makaat
kami? Katauhan ku du bang sayi kau. Kau iya dakayo'-kayo' sutsi iya bayi paitu min
Tuhan.”
35 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, “Patammun kau! Paluwas kau min baran
aa iyu!” Magtuwi aa bayi siyōd ian pihantak uk sayitan ma tangnga' manga aa kasehean.
Puwas hi' paluwas na sayitan, bo' 'nsa' du baran aa ian bayi inay-inay.
36 Landu' inu-inu manga aa ian kamemon. Magbissala sigam dangan maka dangan,
uk sigam, “Bissala ayi baha' bissala na itu? Taga kawasa iya maka taga kapatut
magpanohoan manga sayitan sabab bine' uk sigam panohoan na paluwas min baran
aa.”
37 Manjari pasaplag na peen habal pasal si Isa ni kalohahan lahat ma jadjahan ian hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.14-17; Markus 1.29-34)

38 Puwas hi' paluwas si Isa min langgal hi' bo' pay'an ni luma' si Simun. Na, matoa si
Simun danda hinglaw bidda', bo' iyamu' si Isa uk sigam nabangan iya.
39 Pay'an si Isa nangge ma tōngōd pabahakan danda hi' bo' siyoho' uk na pakallo'
hinglaw na. Jari parōhōng bayi hinglaw na hi' bo' punduk iya magtuwi ngalabōt ma di
si Isa.
40 Pasaddōp peen 'llaw, sasuku niya' bagay na taga saki minsan saki kaginis-ginisan,
bayi biyo uk sigam tudju ni si Isa. Piabut uk na tangan na ma sigam dangan maka
dangan bo' kaulian sigam uk na.
41 Heka isab manga aa bayi kapaluwasan sayitan, bo' ngōlang pakōsōg manga sayitan
ian, uk na, “Kau iya Anak Tuhan!” Suga' liyāng sigam uk si Isa, daa sigam siyoho' halling
salaihi' sabab kitauhan uk sigam in iya si Almasi.

Si Isa mangngan magnasihat ma kalohahan lahat
(Markus 1.35-39)

42 Dayi' 'llaw peen pakallo' si Isa minnihi' tudju ni jadjahan 'nsa' niya' aa na. Peha
iya uk manga aa bo' tatawwa' peen iya, arak iya tikkoan uk sigam bo' iya 'nsa' pakallo'
minnihi'.
43 Suga' halling si Isa ma sigam, uk na "Subay aku pahi' isab ni manga kalumaan saddi
magnasihat lapal hap ma pasal pagparinta Tuhan, sabab iya na itu poon na iya hangkan
aku pipaitu uk Tuhan."
44 Jari magnasihat si Isa ma diyōm kalanggal-langgalan ma hi' ma lahat Yahudiya.

5

Si Isa ngalinganan manga aa, hinang na anak-mulid na tagna'
(Matiyu 4.18-22; Markus 1.16-20)

1 Manjari niya' 'llaw dakayo' nangge si Isa ma bihing danaw Gennesaret. Magtipun na
peen manga aa parigpit ni iya supaya sigam pake ma palman Tuhan.
2 Na, niya' tanda' uk si Isa duwa bayanan bayi pisallad ma bihing danaw hi', bayi
imbanan uk manga aa magdaraying sabab hi' sigam ngosean pōkōt sigam.
3 Pariyata' si Isa ni dakayo' bayanan ian, iya bayanan si Simun, bo' noho' iya ma si
Simun pitulak-tulak datti' min bihing parian. Jari ningko' si Isa mandu' ma manga aa
magtipunan may'an.
4 Na, ubus peen uk si Isa mandu', halling iya ni si Simun. "Palanjal le' kita ni kalōman,"
uk na, "bo' hugun bi pōkōt bi pahi' bo' kaam makakallo'."
5 Nambung si Simun, uk na, "Tuwan Guru, liyuugan kami mōkōt dibuhi' sampay ni
kallawan bo' 'nsa' kami bayi makakallo'. Suga' pagka kau iya noho', hug ku sadja."
6 Tahug peen pōkōt sigam ni diyōm tahik, heka tōōd daying takallo' sigam. Agōn na
gese' manga pōkōt hi',
7 hangkan sinyalan uk di si Petros manga sehe' sigam ma bayanan dakayo', siyoho'
nabang ngahella'. Makapay'an peen manga sehe', magtuwi diyuwa' daying ian ni diyata'
bayanan. 'Llōp karuwa bayanan ian uk daying, arak na sigam buhaw.
8 Pag'nda' si Simun Petros ma baanan daying ian, magtuwi iya pasujud ma tōngōd
nayi' si Isa. Uk na, "O Tuwan, palawak kau min aku sabab aku itu dusahan."
9 Hangkan salaihi' halling na, sabab inu-inu iya maka manga sehe' na ma pasal heka
daying bayi takallo' sigam.
10 Iya du inu-inu manga sehe' si Simun magdaraying hi', iya si Ya'kub maka si Yahiya
duwangan anak si Sibidi. Manjari halling si Isa ma si Simun, uk na, "Daa kau tiyāw.
Puwas min 'llaw itu iya hinang nu subay magkallo' manusiya' me' ma aku."
11 Manjari hella' uk sigam bayanan sigam ma diyata' parian bo' imbanan ayi-ayi sigam
kamemon bo' iyampa me' ma si Isa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Markus 1.40-45)

12 Ma 'llaw dakayo', waktu peen si Isa ma dakayo' daira, niya' may'an dakayo' aa saki
ipul. Lapat baran na uk saki na. Makanda' peen aa itu ma si Isa, magtuwi iya pasujud
ma dahuhan na nganjunjung. "Tuwan," uk na, "bang kau baya' tapakowe' nu du aku."
13 Sakali piabut uk si Isa tangan na ma aa ian. Uk si Isa, "Baya' sadja aku. Kowe' na
kau." Saruun-duun du pakallo' na ipul min baran aa ian.
14 Iyamay-amayan iya uk si Isa, uk na, "Daa kau ma' ni sayi-sayi pasal itu hi'. Suga' pahi'
kau magtuwi ni imam bo' palilingun baran nu ni iya. Puwas hi' ungsurin pagkulban ni
Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa, tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau iyu kaulian
na min saki nu."
15 Suga' pasaplag gam peen habal pasal si Isa hangkan heka manga aa patipun ni iya,
pake ma pandu' na sampay ngamu' bang pikowe' uk na manga saki sigam.
16 Suga' mawumu si Isa pakallo' min kahekahan aa ian ni lahat kulang aa na bo'
mangarap ni Tuhan ma hi'.

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Markus 2.1-12)

17 Dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa mandu', niya' manga Parisi maka manga guru ma
sara' agama Yahudi magtingko' ma tōngōd na. Manga aa itu bayi pay'an min daira
Awrusalam maka min kamemon lungan ma lahat Jalil maka ma lahat Yahudiya. Ian ma
si Isa kawasa bayi min Tuhan hangkan iya makapakowe' manga aa sakihan.

18 Manjari niya' takka pay'an manga aa nanggung aa matay baran na. Arak sigam
pariyōm luma' tudju ni tōngōd si Isa.
19 Suga' 'nsa' sigam makalabay sabab baanan manga aa may'an hangkan sigam parāg
tudju ni diyata' luma'. Liyangkat uk sigam atōp ni tōngōd si Isa bo' iyampa pitonton aa
matay baran na maka pabahakan na hi', pibōtang ma dahuhan si Isa ma diyōm baanan
aa hi'.
20 Makatau peen si Isa in aa mamo ian mangandōl du ma iya, halling iya ni aa mamatay
baran na hi', uk na, "Bagay, iyampun na dusa nu."
21 Na, take peen halling si Isa itu uk manga guru ma sara' agama maka uk manga
Parisi, magtuwi sigam magtiyaw-tiyaw dangan maka dangan. "Sayi baha' aa itu?" uk
tiyaw sigam hi'. "Mahalling iya pangkal ni Tuhan magbissala salaihi' sabab 'nsa' niya'
makapag-ampun dusa, duwal Tuhan dakayo'-kayo'."
22 Suga' katauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam, bo' uk na ma sigam, "Angay
kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu ma diyōm pikilan bi?
23 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma aa, 'Iyampun na dusa nu',
atawa bang uk ku, 'papunduk kau bo' kau mangngan na'?
24 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak Manusiya',
taga kapatut ngampun dusa ma diyōm dunya itu." Jari halling si Isa ni aa matay baran
na hi', uk na, "Iya na itu halling ku ma kau: papunduk na kau. Bohun pabahakan nu
iyu bo' kau mowe'."
25 Saruun-duun du iya nangge ma alōpan sigam kamemon. Biyohat uk na bayi
pabahakan na bo' iyampa mowe' ni luma' na maka uk na nanglitan Tuhan.
26 Inu-inu lullun manga aa ian kamemon maka tiyāw tōōd sigam. Siyanglitan Tuhan
uk sigam, uk na, "Hinang makainu-inu iya tanda' kitabi 'llaw itu!"

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17)

27 Puwas hi' paluwas si Isa minnian bo' niya' tanda' na aa magkallo' sukay parinta, ōn
na si Libi. Hi' iya ningko' ma diyōm upis na pangalloan na sukay parinta. Uk si Isa ma
iya, "Paitu na kau me' ma aku."
28 Nangge magtuwi si Libi bo' libbahan uk na kamemon na bo' iya me' ma si Isa.
29 Manjari niya' jamu pibōtang uk si Libi ma diyōm luma' na pamaehe na ma si Isa.
Heka isab aa magkallo' sukay parinta maka manga aa kasehean magbe' mangan ma
sigam.
30 Na, niya' may'an manga aa Parisi maka manga guru ma sara' agama iya me' ma
sigam. Sakali naway sigam ma di si Isa. Uk sigam ma manga mulid na, "Kaam iyu,
angay kaam palamud magsawu maka manga aa magkallo' sukay parinta maka manga
aa dusahan kasehean?"
31 Nambung si Isa ma manga aa niyaw ian, uk na, "Bang aa kowe' 'nsa' magdoktor.
Iya magdoktor bang aa taga saki.
32 'Nsa' pasal aa adil iya maksud ku paitu ni dunya, suga' iya maksud ku paitu pasal
aa taga dusa bo' supaya sigam ngalabba min dusa sigam."

Paniyaw pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Markus 2.18-20)

33 Manjari niya' manga aa halling ni si Isa, uk sigam, "Manga mulid si Yahiya daran
magpuwasa maka nambahayang. Iya du isab manga mulid Parisi, suga' mulid nu 'nsa'.
Mangan sadja sigam maka nginum."
34 Nambung si Isa ma manga aa hi', sambung pamaralilan. Uk na, "Magpuwasa baha'
manga luruk ma samantala' may'an le' pangantin lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'.
35 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut waktu kapamakalloan pangantin lalla min sigam,
iya na hi' waktu pagpuwasa sigam."

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Markus 2.21-22)

36 Manjari maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na, uk na, "'Nsa'
niya' nganggeret pispis min badju' bahu panupak na ni badju' daan. Bang ganta' salaihi',
hinang na geret uk na bayi badju' bahu maka pispis bahu hi' 'nsa' tōp panupak sammek
daan hi'."
37 Piralil isab uk si Isa pamandu' na ni inuman bahu bang liyōōn ni diyōm pangalōōnan
bayi hinang min kuwit kambing. Uk na, "'Nsa' niya' ngalōōn inuman bahu, masi-
masi mukal, ni diyōm pangalōōnan daan. Bang ganta' salaihi' hinang na, tantu

bustak pangalōōnan uk inuman bahu hi'. Jari tiyumpahan inuman bo' magkaat bayi pangalōōnan hi'.
38 Suga' in inuman bahu subay liyōōn ni pangalōōnan bahu.”
39 Maralil le' si Isa, uk na, “Bang aa biyaksa nginum inuman taggōl bayi ma tawuan na, 'nsa' iya baya' nginum inuman bahu. Hap kono' lassa inuman bang taggōl ma tawuan na.”

6

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Markus 2.23-28)

1 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama Yahudi, ian di si Isa mangngan labay min tangnga' huma pananōman payi tirigu. Niya' buwa' sali' payi kittu' uk manga mulid hi', pisi-pisi uk sigam bo' iyampa kiyakan uk sigam.
2 Na, niya' manga Parisi tiyaw ma si Isa. Uk sigam, “Angay kaam ngalanggal sara' agama tabi?”
3 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi bayi tahinang uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi kagōtas sigam maka manga aa na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan bo' iyampa killo' uk na manga tinapay iya pangungsud ni Tuhan. Jari kiyakan uk na tinapay ian minsan 'nsa' wajib kiyakan uk aa saddi min manga kaimaman. Bayi pamuwan na isab ni manga sehe' na pagkakan sigam. Suga' 'nsa' niya' dusa na maghinang salaihi'.”
5 Uk si Isa isab, “Aku itu, Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Markus 3.1-6)

6 Ma 'llaw Sabtu' dakayo' isab pasōd si Isa ni diyōm langgal mandu'. Na, niya' ma diyōm langgal ian aa komay tangan na ni katau.
7 Niya' isab may'an manga guru ma sara' agama maka manga Parisi baya' meha pagsababan panuntut sigam ma si Isa. Hangkan na iya jiyagahan uk sigam bang kalu makowe' saki aa ma 'llaw paghali.
8 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam hi', bo' halling iya ni aa komay tangan na ian. “Paitu kau,” uk na. “Nangge kau ma tangngaan itu.” Sakali pahi' aa ian nangge ma tangngaan.
9 Puwas hi' halling si Isa ni manga aa hi', uk na, “Niya' tiyaw ku ni kaam. Bang ma sara', ayi iya patut hinang ma 'llaw paghali? Hinang makahap atawa hinang makalaat? Makallum aa, atawa mapatay?”
10 Piyatong uk si Isa manga aa ian kamemon bo' iyampa halling ni aa komay tangan na hi'. “Pahannatun tangan nu iyu,” uk na. Na, pihannat uk na, manjari kaulian na.
11 Suga' paddi' tōōd atay manga Parisi maka manga guru ian, iya hangkan sigam mag-isun-isun bang ayi subay hinang sigam ma si Isa.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Markus 3.13-19)

12 Na, ma waktu ian hi' patukad si Isa ni bud ngarap ni Tuhan. May'an iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan sangōm sampay ni kallawan.
13 Pagkallat 'llaw na linganan uk na manga mulid na pay'an ni iya. Pene' uk na min sigam sangpu' ka duwa aa bo' iyōnan sigam uk na aa na kawakilan.
14 Iya na itu ōn manga aa bayi kawakilan ian uk si Isa: si Simun iya ōnan na isab si Petros, maka si Andariyas danakan si Simun, bo' si Ya'kub maka si Yahiya, si Pilip maka si Bartolome.
15 Pasunu' si Matiyu maka si Tomas, bo' si Ya'kub anak si Alpa, maka si Simun iya iyōnan uk sigam “pangangatu”,
16 bo' si Judas anak si Ya'kub, maka si Judas Iskariyut iya nukbalan si Isa ni manga banta na ma waktu damuwi minnihi'.

Si Isa mandu' maka makowe' manga aa sakihan
(Matiyu 4.23-25)

17 Manjari puwas ian palud si Isa maka manga mulid na bayi kawakilan na, bo' nangge iya ma kapantayan. Heka manga mulid na bayi may'an maka landu' heka isab aa kasehean, aa min lahat Yahudiya, min daira Awrusalam, maka aa isab min Tira maka Sidun iya ma bihing tahik.

18 Bayi sigam pay'an pake ma pandu' si Isa bo' kaulian isab manga saki sigam. Sasuku
isab sigam siyasat uk sayitan bayi kaulian uk si Isa.
19 Bo' baanan aa ian kamemon bayi nuyu' na peen maabut tangan sigam ni iya sabab
niya' barakat paluwas min baran na, iya hangkan sigam kaulian kamemon.

Pasal kakōgan maka kasusahan
(Matiyu 5.1-12)

20 Manjari nganda' tōōd si Isa ma manga mulid na bo' uk na,
“Mehe du kahapan sasuku kaam makatau in kagunahan bi tōōd iya tabang min Tuhan,
sabab tantu du niya' palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan.
21 Mehe du kahapan sasuku kaam kasigpitan ma buttihi',
sabab maglassohan du kaam ma sosongun.
Mehe du kahapan sasuku kaam magtangis ma buttihi',
sabab magtatto du kaam ma sosongun.
22 Mehe du kahapan ma kaam bila kaam kibansihan uk aa, bang kaam 'nsa' tayima' uk
sigam, bang kaam manga hiyalipulu maka pihalling-hallingan laat ma sabab pame' bi
ma aku, Anak Manusiya' itu.
23 Salaihi' isab bayi pangahinang kamaasan sigam ma manga kanabi-nabihan. Hangkan
kaam subay kiyōgan tōōd bang kaam takkahan salaihi' sabab tantu mehe tungbas ma
kaam ma diyōm sulga'.
24 Suga' makaase'-ase' kaam manga dayahan ma buttihi',
sabab kalabayan bi na kahapan bi ma dunya itu sadja.
25 Makaase'-ase' isab kaam maglassohan ma buttihi',
sabab niya' waktu ma sosongun giyōtas du kaam.
Makaase'-ase' isab kaam kiyōgan iyu,
sabab niya' waktu ma sosongun magkasusahan du kaam maka magkarukkaan.
26 “Makaase'-ase' kaam bang kaam siyanglitan uk aa kamemon, sabab iya du manga
aa ma waktu palabay, iya bayi maglaku-laku in sigam nabi. Bayi sigam siyanglitan isab
uk ka'mbo'-mboan bi.”

Lasa ma manga banta
(Matiyu 5.38-48; 7.12)

27 Mandu' le' si Isa, uk na, “Iya na itu halling ku ma kaam sasuku kaam pake ma aku:
Kalasahin bi banta bi. Hinangun bi hap ma manga aa bansihan kaam.
28 Amu'-amuin bi kahapan min Tuhan sasuku nuknaan kaam. Sambahayangun bi
sasuku ngalaat kaam.
29 Bang niya' nampak kau ma bayihu' nu dambiya', patampalun isab dambiya'
panampakan na. Bila niya' ngagaw jaket nu, pangahilasun sampay kamisita nu.
30 Sayi-sayi ngamu' ma kau, buwanin. Maka bang niya' ganta' ngallo' ayi-ayi nu
kamemon daa kau ngamu' pabing iya bayi killo'.
31 Ayi-ayi kabayaan bi hinang ma kaam uk aa kasehean, iya na hi' subay hinangun bi
ma sigam.
32 “Bang iya sadja kalasahan bi in aa lasahan kaam, angay kaam subay pihalaan?
Sabab minsan aa laat lasa du ma sasuku lasahan sigam.
33 Damikkiyan na, bang iya sadja tabangan bi in aa bayi makatabang ma kaam, angay
kaam subay pihalaan? Sabab minsan aa laat, salaihi' du isab addat sigam.
34 Bang iya sadja pautangan bi in aa tantu mayad, angay kaam subay ngahōwat
pihalaan? Sabab minsan aa laat mautangan du ma sehe' sigam laat, bang peen niya'
tantu biyayaran.
35 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam,” uk si Isa. “Kalasahin bi banta bi maka
tabangin bi sigam. Bang niya' ngutang ni kaam, pautangin bi minsan 'nsa' niya' bayad
tahōwat bi. Jari mehe pahala' panungbas ma kaam bo' manjari kaam anak Tuhan
Mahatinggi. Sabab hap addat Tuhan minsan ma manga aa laat, minsan ma aa 'nsa'
magsukul ma iya.
36 Subay kaam maase', sali' 'Mma' bi Tuhan isab maase'.”

Pasal panaway pagkahi
(Matiyu 7.1-5)

37 “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk Tuhan. Daa pabōtangun bi
hukuman ni aa kasehean bo' kaam 'nsa' pibōtangan hukuman uk Tuhan. Ampunun bi
pagkahi bi bo' kaam iyampun isab uk Tuhan.
38 Muwan kaam ma kasehean bi bo' niya' pimuwan uk Tuhan ma kaam. Iya dalil na
sali' tappōngan mehe bang tiyumpahan ni diyōm pangalōōnan bi. Minsan diyasōk, 'nsa'

talōōn sabab heka na. Hati na ayi-ayi panappōng bi ma sehe' bi iya du isab panappōng
Tuhan ma kaam."
39 Bissala uk si Isa dakayo' kissa pamaralil. Uk na ma manga aa, "Bang buta ngambit
sehe' na buta, tantu sigam hug karuwangan ni diyōm lowang.
40 'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. Suga' in mulid kamemon, bang tammat
na pangadji' na, magsali' du maka guru na.
41 "Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk kayu ma diyōm mata sehe'
bi bo' 'nsa' tananam bi batang kayu ma diyōm mata bi?
42 Kaam iyu 'nsa' manjari! Baya' kaam ngalloan bukbuk min mata sehe' bi, bo' peen
'nsa' tananam bi batang kayu iya ma diyōm mata bi! Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu
'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu iya batang kayu ma kaam iyu, manjari sawa panganda'
bi bo' makapakalloan du kaam bukbuk kayu min mata sehe' bi."

Pasal kayu maka buwa' na
(Matiyu 7.16-20; Markus 12.33-35)

43 Halling le' si Isa, uk na, "Bang sawupama kayu hap 'nsa' du muwan buwa' laat.
Damikkiyan na isab bang kayu laat suwig na, 'nsa' muwan buwa' hap.
44 Kitauhan asal kayu min buwa' na. 'Nsa' kita ngallo' buwa' igira min puhung atawa
buwa' anggul min kayu itingan.
45 Salaihi' du isab ma manusiya', sali' dalil kayu. Bang aa hap addat na makapaluwas
iya bissala hap sabab hap iya bayi tawu' na ma diyōm atay na. Suga' bang aa laat,
hangkan du kalaatan iya piluwas uk na sabab laat iya tatawu' na ma diyōm atay na.
Ayi-ayi ma diyōm atay manusiya' iya na hi' paluwas min bo' na."

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Matiyu 7.24-27)

46 "Angay uk bi in aku Panghu' bi, parahal 'nsa' hinang bi manga panohoan ku ma
kaam?
47 Sasuku paitu ni aku bo' pake ma pandu' ku sampay me', pahati ta kaam bang
salaingga kahalan na.
48 Aa ian sali' hantang aa maghinang luma'. Pilōm uk na lowang hag bo' osolan hag na
ma diyata' katuwasan. Ubus peen hinang, ngandunuk kasapaan bo' simpoyakan luma'
ian suga' 'nsa' tajōgjōg sabab hōgōt du osol na.
49 Bang aa isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', iya dalil na aa maghinang luma' ma
'nsa' hōgōt osol na. Bang luma' ian hi' tawwa' dunuk habba magtuwi, larak tōōd."

7

Tindōg kapitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.5-13)

1 Ubus peen uk si Isa bissala na kamemon itu ma manga aa, pasōd iya ni diyōm daira
Kapirnaum.
2 Na, niya' ma lahat ian dakayo' kapitan bangsa Roma maka niya' sosohoan na
kilasahan asal uk na. Saki na sosohoan itu, song na magkamamatay.
3 Makake peen kapitan pasal si Isa, magtuwi iya noho' manga maas bangsa Yahudi
pay'an ni si Isa ngamuan iya pay'an ni luma' na makowe' sosohoan na hi'.
4 Manjari pasampay manga maas ian ni si Isa bo' nganjunjung tōōd ma iya. Uk sigam,
"Patut du subay tabangan nu kapitan ian,
5 sabab bagay tōōd iya ma bangsa tabi Yahudi, maka iya baran na bayi nganggastuhan
pangahinang langgal tabi ma daira itu."
6 Jari me' na si Isa ma sigam. Sikōt peen iya ni luma', siyoho' uk kapitan manga bagay
na pay'an mohan si Isa lapal. Uk lapal hi', "Tuwan, daa kau husa pasampay paitu sabab
'nsa' aku tiyōp bang kau pahi' ni luma' ku.
7 Bangsahan tōōd kau hangkan pikil ku in aku 'nsa' tōp nampang kau magbaran. Suga'
missala sadja kau minniyu bo' kaulian du sosohoan ku itu.
8 Minsan aku, biyaksa aku pigbayaan uk aa min diyataan ku maka niya' isab sundalu
pagbayaan ku. Bang soho' ku dangan pahi', pahi' du iya. Bang soho' ku dangan paitu,
paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang niya' pahinang ku ma sosohoan ku, magtuwi
hinang uk na."
9 Pagtake peen halling kapitan ian uk si Isa inu-inu iya. Jari palingi' iya tudju ni manga
kahekahan aa iya paturul min buwian na. Uk na ma sigam, "Baan ta kaam, minsan ma
diyōm bangsa tabi Israil 'nsa' aku bayi makatawwa' aa sali' kapitan itu kōsōg iman na."

10 Jari mowe' na manga aa bayi siyoho' uk kapitan bo' pagtakka sigam ni luma' tanda'
uk sigam sosohoan hi' kaulian na.

Anak balu danda pikallum pabing uk si Isa

11 'Nsa' taggōl minnian, pahi' si Isa ni dakayo' kalumaan iyōnan Nain. Sehean iya uk
manga mulid na maka baanan manga aa kasehean.
12 Makasikōt peen iya ni lawang pasōran tudju ni kalumaan ian, niya' may'an manga
aa nanggung patay aa, biyo paluwas tudju ni pagkubulan. Lalla iya mamatay hi', anak
tunggal dakayo' danda balu. Jari heka aa min kalumaan ian bayi me' ma balu hi' ngubul
anak na.
13 Na, makanda' peen si Panghu' Isa ma danda ian, magtuwi iya takkahan ase' ma iya.
Uk na ma iya, "Daa na kau nangis."
14 Puwas hi' pahi' si Isa ni tanggungan ngantanan iya, hangkan parōhōng manga aa
mananggung hi'. Sakali halling si Isa, uk na, "Oto', punduk kau!"
15 Magtuwi 'llum pabayik aa matay hi'. Punduk iya maka uk na missala sabab 'llum
iya pabayik. Pag-ubus siyongan iya uk si Isa ni ina' na.
16 Na, tiyāw manga aa may'an kamemon maka siyanglitan Tuhan uk sigam. Halling
sigam, "Niya' na nabi barakatan palahil paitu ni kitabi. Makapaitu na Tuhan nabangan
kitabi manga aa suku' na."
17 Manjari iya habal pasal bayi hinang itu uk si Isa pasaplag na peen ma kalohahan
lahat Yahudiya, sampay ma manga lahat ma katilibut na.

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 11.2-19)

18 Manjari kahakahan isab si Yahiya uk manga mulid na pasal kahinangan si Isa itu.
Jari linganan uk na duwangan mulid na,
19 bo' siyoho' uk na sigam pahi' ni si Panghu' Isa. Siyoho' sigam niyaw iya bang iya
baha' bayi pigbissala paitu ni dunya, atawa bang niya' le' saddi min iya iyagaran uk
sigam.
20 Jari pagtakka duwangan itu ni si Isa, uk sigam, "Siyoho' kami paitu uk si Yahiya
Magpapandi sabab niya' tiyaw na ni kau, bang kau baha' iya pigbissala paitu ni dunya?
Atawa niya' saddi min kau subay iyagaran uk kami paitu?"
21 Na, ma waktu ian hi' heka aa kaulian uk si Isa iya ginisan lamma maka saki sigam,
maka heka bayi kapaluwasan sayitan. Heka isab manga aa buta bayi pikanda' uk na
pabing.
22 Manjari siyambungan uk si Isa duwangan mulid bayi siyoho' uk si Yahiya hi'. Uk na,
"Pabing kaam pahi'. Bain bi si Yahiya pasal ayi-ayi tanda' bi hinang uk ku maka pasal
ayi-ayi iya take bi bissala uk ku. Manga aa bayi buta makanda' na. Aa bayi pengka'
makalangngan na tōōd. Aa bayi ipul kaulian na. Aa bayi bisu makake na, maka aa bayi
matay tapakallum na pabing. Sampay aa miskin pignasihatan na lapal hap.
23 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa mangandōl ma aku."
24 Pakallo' peen minnihi' manga sosohoan si Yahiya hi', missala si Isa ni katipunan
aa ian pasal si Yahiya. Uk na, "Ayi baha' bayi peha bi, bayi waktu kaam pahi' ni si
Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian? Kabayaan bi baha' nganda' dakayo'
aa magpinda-pinda pikilan na sali' sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk
baliyu?
25 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa magsammek halgaan baha'?
Tantu 'nsa', sabab bang aa magsammek salaihi' maka magpalasahan tōōd, ian sigam ma
diyōm luma' aa dayahan.
26 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo' nabi baha'? Aho', nabi
du, suga' iya bayi tanda' bi ian labi le' min manga nabi kamemon.
27 Sabab si Yahiya itu bayi pigbissala ma diyōm kitab, iya uk na hi', 'Tiya' sosohoan
ku, uk Tuhan. Soho' ku iya parahu min kau, bo' supaya sakapan na daddōk palabayan
nu.'
28 Baan ta kaam," uk si Isa, "si Yahiya Magpapandi itu 'nsa' du niya' labi langkaw min
iya ma diyōm bangsa manusiya'. Suga' sayi-sayi ma diyōman pagparinta Tuhan minsan
aa deyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si Yahiya."
29 Manga aa kamemon bayi pake tōōd ma bissala si Yahiya, iya lagi' na manga aa
magkallo' sukay parinta. Iyakuhan uk sigam in ayi-ayi pibōtang uk Tuhan asal bōntōl,
iya hangkan sigam piyandi tawubat uk si Yahiya.
30 Suga' manga aa Parisi maka manga guru panday ma sara' agama, bayi 'nsa' baya'
piyandi tawubat uk si Yahiya sabab siyulak uk sigam iya pamabōtang uk Tuhan ma
sigam.

31 Missala le' si Isa, uk na, “Ayi pamaralilan ku manga aa waktu itu? Ayi pamasalian sigam?
32 Sali' sigam hantang onde'-onde' magtingkoan ma halaman tabu'. Ngalingan manga onde' min dambiya' ni kasehean sigam, uk na, ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam suga' 'nsa' kaam bayi ngiluk! Bayi kami ngalugu' suga' kaam iyu 'nsa' me' magkarukkaan.’
33 Kaam iyu sali' sapantun onde' hi' 'nsa' tasulut. Bayi paitu si Yahiya Magpapandi, aa magpupuwasa maka 'nsa' nginum inuman makalango. Jari pihallingan iya uk bi in iya kono' siyōd uk sayitan.
34 Puwas hi' aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan maka mag-inum. Magtuwi aku pahallingan bi. Uk bi, ‘He! 'Ndaun bi aa itu, lagak na! Panginginum! Magbagay iya maka manga aa magkallo' sukay parinta sampay aa baldusa kasehean.’
35 Suga',” uk si Isa, “tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau na asal tawwa'.”

Si Isa ma diyōm luma' si Simun, aa Parisi

36 Ma dakayo' 'llaw killo' si Isa uk dakayo' aa Parisi mangan ma luma' na. Jari pahi' na si Isa bo' ningko' ma pagkakanan.
37 Na, niya' dakayo' danda ma lahat ian laat asal hinang na. Makatau peen iya in si Isa ian mangan ma luma' Parisi hi', pahi' iya mo bingki'-bingki' hinangan batu pote', liyōōnan 'nsallan hamut.
38 Pay'an iya nangge min bukutan si Isa, ma tōngōd nayi' na. Nangis na peen iya sampay base' na nayi' si Isa uk bohe' mata na. Siyapuhan uk na maka buun na, siyum isab uk na nayi' si Isa bo' iyampa tiyumpahan uk na maka 'nsallan hamut hi'.
39 Tanda' peen itu uk Parisi bayi ngallo' si Isa mangan, uk na ma diyōm atay na, “Bang si Isa itu bayi nabi tōōd bayi du katauhan na bang sayi danda iya mangantanan nayi' na itu. Bayi du katauhan na in danda itu asal dusahan.”
40 Sakali missala si Isa. “Simun,” uk na, “niya' halling ku ma kau.”
“Aho', Tuwan Guru, pahallingun kono',” uk si Simun.
41 Missala si Isa, uk na, “Niya' duwangan aa taga utang sali'-sali' ma aa pangutangan. Dangan ian taga utang lima hatus pilak, bo' limampu' iya utang dangan.
42 Sali'-sali' sigam 'nsa' makabayad hangkan piyuwasan utang sigam uk aa bayi pangutangan hi'. Na,” uk si Isa ma si Simun, “bang ma kau, ingga ma aa duwangan ian mehe lasa na ma aa bayi pangutangan sigam?”
43 Nambung si Simun, uk na, “Bang ma aku, iya aa bayi piyuwasan utang na heka.”
“Tawwa' sambung nu iyu,” uk si Isa.
44 Manjari itu palingi' si Isa ni danda bo' uk na ni si Simun, “Tanda' nu danda itu? Makasōd peen aku ni luma' nu sini' 'nsa' du aku bayi sakapan nu bohe' pangose' nayi' ku. Suga' danda itu, kiyosean uk na nayi' ku maka bohe' mata na, maka siyapuhan uk na maka buun na.
45 'Nsa' aku bayi siyum uk nu pag-addatan suga' danda itu, sataggōl min kapaitu ku, 'nsa' bayi parōhōng niyum nayi' ku.
46 'Nsa' du bayi 'nsallanan nu kok ku pag-addatan nu ma aku suga' danda itu bayi muusan 'nsallan halga' ma nayi' ku.
47 Hangkan salaitu pama' ku ma kau: danda itu mehe lasa na ma aku sabab taampun dusa na heka. Bang aa kulang dusa na iyampun, kulang du isab lasa iya piluwas uk na.”
48 Jari halling si Isa ni danda, uk na, “Iyampun na paldusahan nu.”
49 Minnihi' manga sehe' si Isa magsawu ian nagna' magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na, “Sayi baha' aa itu ngampun manga dusa?”
50 Suga' halling si Isa ni danda ian, uk na, “Puwas du kau min mulka' Tuhan ma sabab pangandōl nu ma aku. Palanjal na kau, daa kau susa.”

8

Manga danda bayi parōngan ma si Isa

1 'Nsa' taggōl minnihi', liyatag uk si Isa manga daira maka kalumaan magnasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan ma manga manusiya'. Me' ma iya mulid na sangpu' ka duwa,
2 maka niya' isab manga danda parōngan ma iya. Danda kasehean itu bayi kapaluwasan sayitan uk si Isa, kasehean bayi pikowe' uk na saki sigam. Ian si Mariyam, danda min Magdala iya bayi kapaluwasan sayitan pitu' heka na.
3 Kasehean ian si Joanna handa si Kusa, iya taga 'ntan langkaw ma diyōm luma' si Sultan Herod, maka ian si Susanna, maka heka le' manga danda saddi. Manga danda hi' bayi ngatasan di si Isa.

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Markus 4.1-9)

4 Niya' na peen aa magpay'an ni si Isa min manga daira maka manga kalumaan. Na, pagka heka na sigam magtipun ma tōngōd na, bissala uk na dakayo' kissa pamaralilan. Uk na,
5 "Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi. Pagsabōd na itu niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk, sakali taddōk uk aa maglabayan maka tiyōttōk uk manga manuk-manuk sampay ubus na.
6 Niya' bigi kasehean pakpak ni tana' kabatuhan. Makatomo' peen, lakkas lanōs sabab tana' hi' 'nsa' niya' bohe' na.
7 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan bo' kasimbōlan tiyanōm sabab magbe' pasuwig maka sōmpōt hi'.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap bo' hap tomo' na bo' muwan buwa' heka kalandu'.
"Na," uk si Isa, "Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."

Iya poon sabab si Isa magparalil
(Matiyu 13.10-17; Markus 4.10-12)

9 Tīyaw si Isa uk manga mulid na bang ayi hati na, iya kissa bayi pamaralil na ian.
10 Nambung si Isa, uk na, "Kaam iyu kabuwanan pikilan bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' patau na ni manusiya' kasehean. Suga' manga aa kasehean ian subay piyanduan ma manga kissa pamaralilan supaya inda' sadja uk sigam suga' 'nsa' tasayu. Take uk sigam suga' 'nsa' tahati."

Pihati uk si Isa kissa na pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Markus 4.13-20)

11 "Na," uk si Isa, "iya na itu hatihan kissa bayi pamaralil ku hi'. Iya bigi ian, iya na palman Tuhan.
12 Iya bigi bayi pakpak ni daddōk ian, iya dalil na manga aa makake palman Tuhan. Manjari pay'an nakura' sayitan ngagaw palman hi' min diyōm pikilan sigam bo' supaya sigam 'nsa' magkahagad bo' 'nsa' liyappasan.
13 Iya bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan ian, iya dalil na manga aa makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lapal palman hi' suga' 'nsa' nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. Dayi'-dayi' du pagkahagad sigam. Taabut peen sigam siyasat uk nakura' sayitan magtuwi sigam ngalabba min bayi pagkahagad sigam.
14 Iya bigi bayi pakpak ni sōmpōt itingan ian, iya dalil na manga aa makake ma palman Tuhan. Suga' limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam manga pangalta' sigam maka napsu sigam. Sali' sigam dalil tiyanōm kasimbōlan, 'nsa' magbuwa'.
15 Manjari iya bayi siyabōran ni tana' hap ian, iya dalil na manga aa pake ma palman Tuhan min diyōm atay sigam. Tiyawu' uk sigam ma diyōm atay pote' maka tuyu' sigam mean iya. Jari palman ian sali' dalil tiyanōm muwan buwa' ma diyōm atay sigam, hati na hap katudjuhan na."

Pasal palitaan tiyambunan
(Markus 4.21-25)

16 Mandu' le' si Isa, uk na, "'Nsa' niya' aa ngandōkōtan palitaan bo' iyampa lōkōban na maka undam atawa pabōtang na ma deyo' kantil. Tantu subay pibōtang uk na ma diyata' papagan na bo' tanda' sawa na uk manga aa pasōd ni diyōm luma' hi'.
17 Sabab ayi-ayi tapukan ma buttihi' piluwas du ma sosongun, maka ayi-ayi limbungan ma buttihi' tahati du ma waktu siyong.
18 Hangkan subay kehun bi pahap sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' tau na. Suga' sayi-sayi 'nsa' makahati, bo' peen pangannal na niya' tau na datti', kiyulangan du min iya."

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Markus 3.31-35)

19 Manjari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na lalla suga' 'nsa' sigam makasikōt ni iya sabab heka aa.
20 Niya' bayi halling ma si Isa, uk na, "Tuwan, ian ina' nu maka manga danakan nu nangge ma luwasan, baya' mag'nda' maka kau."
21 Halling si Isa ni manga aa may'an hi', uk na, "Sayi-sayi pake ma palman Tuhan maka me' ma pandu' na, sigam iya kainaan ku maka dawuranakan ku."

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Markus 4.35-41)

22 Pag-abut 'llaw dakayo' pariyata' si Isa maka manga mulid na ni bayanan. Uk na ni
sigam, “Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw hi'.” Na, pauntas na sigam.
23 Ma palangnganan peen sigam, tuwi na si Isa. Sakali itu niya' hunus parugpak ni
danaw ian. Song na sigam buhaw sabab liyasayan uk goyak. Maka mehe kapiligduhan
sigam.
24 Patōngōd ni si Isa manga mulid na mati' iya. “O Tuwan,” uk sigam, “lembo kitabi!”
Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian parōhōng. Saruun-
duun du parōhōng na bo' taddo' na tōōd danaw ian.
25 Puwas hi' halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Angay kaam! 'Nsa' kaam
mangandōl ma aku?”
Suga' tiyāw sigam maka inu-inu tōōd hangkan sigam magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na,
“Sayi baha' aa itu? Tasoho' na baliyu maka goyak bo' kapag-agihan du uk na.”

Aa siyōd uk sayitan kapakalloan uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Markus 5.1-20)

26 Manjari palanjal sigam sampay ni lahat bangsa Gerasa, iya ma dambiya' danaw min
lahat Jalil.
27 Pagduwai peen si Isa ni parian niya' aa min daira may'an pasampang ni iya, aa
siyōd uk manga sayitan. Taggōl na iya 'nsa' magsammek atawa pabōtang ma diyōm
luma' suga' lowang kubul iya pabōtangan na peen.
28 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa ngōlang iya pakōsōg maka pasujud ma dahuhan na.
Kōsōg pangalingan na, uk na, “O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi! Ayi lamud nu ma aku?
Junjung ta kau, daa aku binsanaun.”
29 Hangkan salaihi' junjung na sabab sayitan ma diyōm baran na ian hi' siyoho' uk si
Isa paluwas. Daran asal aa ian bayi siyōd uk sayitan. Minsan iya ingkōtan ma nayi'-
tangan na maka bilanggu' sampay jiyagahan uk manga aa, bakkat sadja uk na bilanggu'
na bo' biyo iya uk sayitan maglunsul ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
30 Jari tīyaw iya uk si Isa, uk na, “Sayi ōn nu?”
Uk sambung sayitan, “Ōn ku si Laksaan.” Sabab heka sayitan bayi pasōd ni diyōm
baran aa ian.
31 Nganjunjung manga sayitan hi' ni si Isa bang peen 'nsa' pipahi' uk na ni diyōm
nalka'.
32 Ma jadjahan ian hi' niya' baanan koret, heka tōōd, magkakan ma lorosan bud. Na,
ngamu'-ngamu' manga sayitan ian ma si Isa bang makajari pisōd ni diyōm manga koret
ian bo' pibaid sigam uk na.
33 Jari paluwas manga sayitan min baran aa hi' bo' pasōd ni diyōm baran manga koret.
Magtuwi maglompat paragan manga koret ian min pampang tudju ni diyōm danaw bo'
iyampa lembo kamemon.
34 Pag'nda' itu uk manga aa bayi mangipat koret ian paragan sigam pahi' ni daira maka
ni kalumaan de, maan manga aa may'an.
35 Jari pay'an manga aa bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi tahinang may'an. Pagtakka
sigam ni tōngōd si Isa tanda' uk sigam aa bayi siyōd uk sayitan ningko' may'an ma bihing
nayi' si Isa. Magsammek na iya maka hap na akkal-pikilan na. Manjari tiyāw sigam.
36 Biya'-ba' isab sigam uk manga aa bayi makanda' bang salaingga uk si Isa makowe'
aa hi'.
37 Manjari manga aa min kalahat-lahatan Gerasa ian kamemon bayi ngamu' si Isa
subay pakallo' minnihi' sabab landu' sigam tiyāw. Hangkan pariyata' si Isa ni bayanan
bo' mowe' parambiya'.
38 Aa bayi kapaluwasan sayitan hi' ngamu' me' ma si Isa suga' pipowe' iya. Uk si Isa
ma iya,
39 “Mowe' na kau ni luma' nu. Bain manga aa may'an pasal hinang mehe bayi tahinang
uk Tuhan ma kau.” Manjari pakallo' iya minnihi' bo' liyatag uk na diyōm daira hi' supaya
tatanyag na pasal hinang mehe bayi tahinang ma iya uk si Isa.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Markus 5.21-43)

40 Na, makabing peen si Isa ni dambiya' danaw, kiyōgan manga aa may'an nampang
iya sabab iyagaran iya uk sigam.
41 Sakali itu niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' langgal ma lahat ian, ōn na si Jairus.
Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa ngamu' iya pahi' ni luma' na,

42 sabab niya' anak na danda dakayo'-kayo' sangpu' ka duwan tahun umul na, song
magkamamatay. Sakali me' si Isa ma iya.
Na, ma palangnganan peen si Isa tudju ni luma' nakura' ian, kasigpitan iya uk baanan
aa ma katilibut na.
43 Niya' ma diyōm kahekahan aa ian dakayo' danda sakihan. Sangpu' na maka
dantahun 'nsa' parōhōng laha' na. Ubus na sin na kamemon panamba doktor suga'
'nsa' niya' makapakowe' ma iya.
44 Pasikōt iya ni si Isa min buwian na bo' maabut tangan na ni bihing sammek si Isa.
Saruun-duun du parōhōng bayi paglaha' na.
45 Sakali halling si Isa, uk na. “Sayi bayi ngantanan aku?”
Mayilu manga aa ian kamemon. Uk si Petros, “Tuwan, landu' heka aa ma katilibut nu
nigpitan kau, bo' tiyaw le' kau?”
46 Suga' halling si Isa, uk na, “Niya' bayi ngantanan aku sabab tananam ku niya'
barakat paluwas min baran ku.”
47 Sakali itu, pagka kitauhan uk danda in hinang na tasayu na, pahi' iya pasujud ni
tōngōd nayi' si Isa maka uk na midpid. Minsan iya kine uk baanan aa ian biyaan uk na
si Isa bang angay iya bayi maabut tangan na ni iya, maka pasal saki na kaulian magtuwi.
48 Uk si Isa ni iya, “Inda', kaulian na kau ma sabab pangandōl nu ma aku. Mowe' na
kau, daa na kau susa.”
49 Manjari itu, sabu peen si Isa missala ni danda, niya' aa takka pay'an min luma' si
Jairus. Uk na ni si Jairus, “Matay na anak nu. Daa na pamaleun guru iyu!”
50 Suga' take halling na itu uk si Isa bo' uk na ni si Jairus, “Daa kau tiyāw. Mangandōl
sadja kau. 'Llum du anak nu.”
51 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian 'nsa' niya' bayi diyulan uk na magbe' maka iya
pasōd, duwal si Petros, si Yahiya, si Ya'kub, maka maas onde'.
52 Magtangisan maka magkarukkaan asal manga aa may'an kamemon ma sabab onde'
hi'. Suga' halling si Isa ma sigam, uk na, “Daa kaam magtangis. 'Nsa' matay onde' itu.
Tuwi iya sadja!”
53 Pigtattohan iya uk sigam sabab katauhan sigam in onde' hi' matay na.
54 Manjari intanan uk si Isa tangan onde' bo' iyampa pitanōg uk si Isa suwara na, uk
na, “Inda', punduk na kau.”
55 Sakali pabayik nyawa na bo' papunduk iya magtuwi. Siyoho' iya uk si Isa subay
piyakan.
56 Inu-inu tōōd maas na suga' siyoho' sigam uk si Isa daa subay ma'-ma' ni sayi-sayi
pasal ian hi'.

9

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Markus 6.7-13)

1 Manjari itu linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya bo' sigam
biyuwanan kawasa pamakallo' sayitan min diyōm baran aa sampay makowe' saki
kaginisan.
2 Puwas hi' siyoho' sigam uk na palangngan magnasihat pasal pagparinta Tuhan ma
manusiya'. Siyoho' sigam makowe' isab sasuku tawwa' saki.
3 Uk na ni sigam, “Daa kaam mo ayi-ayi ma palangnganan bi. Daa kaam mo tungkud
atawa bag atawa lutu' atawa sin. Daa isab kaam mo badju' pagsayinan bi.
4 Maingga-maingga lahat katakkahan bi, bang kaam siyagina uk aa siyoho' pariyata'
ni luma' na, subay may'an pahantian bi sataggōl kaam ma kalumaan ian hi'.
5 Bang ganta' niya' kalumaan papahian bi, bo' aa na ian 'nsa' nagina kaam, pakallo'
kaam min kalumaan ian. Paspasin bi dahu bagunbun na min nayi' bi tanda' saksi' in
kaam puwas min sigam, bo' iyampa kaam pakallo'.”
6 Manjari maglangngan na manga mulid si Isa ngalatag kalahat-lahatan. Paingga-
paingga takkahan sigam pignasihat uk sigam lapal hap, maka pikowe' uk sigam manga
aa saki.

Sasaw pikilan si Herod
(Matiyu 14.1-12; Markus 6.14-29)

7 Manjari itu take uk si Herod, iya mangantan parinta ma lahat Jalil, pasal kamemon
iya tahinang uk si Isa ian. Sasaw pikilan na sabab magsaddi-saddi pangupama manga
aa. Bang ma aa kasehean si Isa iya si Yahiya Magpapandi, 'llum pabing min kamatay
na.

8 Bang ma kasehean si Nabi Eliyas ko' ian palahil paitu ni dunya. Bang ma kasehean
isab si Isa iya dakayo' nabi bayi ma masa awwal, bo' 'llum na pabayik.
9 Uk si Herod, “Si Yahiya bayi soho' ku piyonggolan kok na. Suga' sayyanan aa itu
iya take ku pasal hinang na makainu-inu?” Hangkan baya' tōōd si Herod supaya iya
makanda' ma si Isa.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Yahiya 6.1-14)

10 Na, manga aa bayi kawakilan uk si Isa pabing na ni iya. Biyaan iya uk sigam pasal
kamemon bayi tahinang sigam. Manjari biyo sigam uk si Isa pay'an ni daira Betsaida,
sigam-sigam sadja.
11 Kitauhan peen uk baanan aa ian bang paingga si Isa, magtuwi sigam paturul ma iya.
Siyagina sigam uk si Isa bo' piyanduan uk na sigam pasal pagparinta Tuhan. Pikowe'
isab sasuku taga saki.
12 Song peen pasaddōp 'llaw, pahi' ni iya mulid na sangpu' ka duwa. Uk sigam, “Sohoun
kono' baanan aa itu pahi' ni manga kalumaan ma katilibut lahat itu, maka ni luma'
manga aa maghuma, bo' supaya sigam meha balanja' maka pahantian sabab 'nsa' niya'
luma' ma lahat itu hi'.”
13 Suga' nambung si Isa ma manga mulid na hi', uk na, “Kaam na magpakan sigam.”
Uk sigam, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du daying. Duwal bang kami pahi'
malli tinapay pamakan baanan aa itu!”
14 (Niya' manga limangibu lalla may'an.)
Uk si Isa ni manga mulid na, “Sohoun bi sigam magtingkoan limampu'-limampu' ma
da tumpuk.”
15 Ubus peen uk manga mulid na matingko' manga aa ian kamemon,
16 killo' uk si Isa lima tinapay maka duwa daying-daying ian. Pahangad iya tudju ni
langit bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na kiyakan ian bo'
siyongan uk na ni manga mulid na bo' iyampa tiyōpōd-tōpōran uk sigam manga aa ian.
17 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus sigam mangan
tipun uk manga mulid si Isa kapin kiyakan, niya' sangpu' ka duwa ambung mehe panno'.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Matiyu 16.13-19; Markus 8.27-29)

18 Niya' dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa nambahayang didihan na, pay'an ni iya manga
mulid na. Jari tīyaw sigam, uk na, “Sayi kono' aku, bang ma pangupama manga aa?”
19 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si Yahiya
Magpapandi hi'. Bang ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas, maka bang ma aa kasehean
isab kau dakayo' nabi bayi ma masa awwal hi', bo' 'llum na pabing.”
20 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa. “Ayi uk bi? Sayi aku itu?”
Nambung si Petros, uk na, “Kau iya Almasi iya tapene' uk Tuhan.”

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.20-28; Markus 8.30—9.1)

21 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni sayi-sayi bang
sayi iya.
22 Uk na isab ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', heka du kabinsanaan pitakka ni aku.
Siyulak du isab aku uk kamaasan maka uk manga kaimaman langkaw maka manga guru
ma sara' agama. Piyatay du aku suga' taabut peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”
23 Jari halling si Isa ni manga aa ian kamemon, uk na, “Bang niya' aa baya' me' ma
aku, subay 'nsa' kabayaan baran na iya dulan na. Kahaba' 'llaw subay tanggung na hag
na pamapatayan iya (hati na subay piglilla' uk na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni
kamatay). Minnihi' iya makajari me' ma aku.
24 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga'
sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-baran na, bo' lilla' isab matay ma sabab ku, makatawwa'
du iya kallum kakkal.
25 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya kamemon,
mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal maka bang paōkat iya min Tuhan.
26 Sayi-sayi iya' ma'-ma' ma mayiran in iya suku' ku, maka me' iya ma pandu' ku, jari
aku itu, Anak Manusiya', iya' du ngakuhan aa ian ma waktu kapaitu ku pabayik. Pabayik
du aku libut uk sahaya ku maka uk sahaya 'Mma' ku Tuhan maka manga malaikat na
sutsi.
27 Bannal iya halling ku itu ma kaam,” uk si Isa, “niya' ma itu ma kaam iyu 'nsa' matay
sataggōl 'nsa' tanda' na pagparinta Tuhan pibōtang.”

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-8; Markus 9.2-8)

28 Na, palabay peen manga dapitu' min bayi pamissala si Isa ian hi', biyo uk si Isa si
Petros maka si Yahiya maka si Ya'kub patukad ni diyata' bud bo' iya ngarap ni Tuhan
ma hi'.
29 Sabu peen iya ngamu'-ngamu', pinda dagbōs bayihu' na maka landu' pote' sammek
na, makasilaw na.
30 Sakali niya' duwangan lalla may'an magbissala maka si Isa, iya na si Musa maka si
Eliyas.
31 Bayi sigam palahil pay'an libut uk sahaya bo' magbissala sigam maka si Isa
pasal bohan kamatay bayi pamakadal Tuhan ma iya, iya song kalabayan na ma daira
Awrusalam.
32 Na, si Petros maka manga sehe' na bayi tuwi suga' bati' sigam bo' tanda' uk sigam
sahaya si Isa maka aa duwangan iya nangge ma bihing na.
33 Jari itu, song peen pakallo' duwangan ian min si Isa, halling si Petros ma si Isa,
uk na, "Tuwan Guru, hap tōōd isab tiya' kami ma itu. Ngahinang kami tallu bawung-
bawung pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo'
ma si Eliyas." (Missala sadja iya, suga' 'nsa' katauhan na bang ayi subay halling na.)
34 Ma sabu peen iya halling, niya' gabun bayi paluwas ngalandungan sigam bo' tiyāw
manga mulid ian pagka kalandungan salaihi'.
35 Niya' suwara halling min diyōm gabun hi', uk na, "Anak ku ko' itu bayi pene' ku.
Kehun bi iya."
36 Parōhōng peen suwara ian halling, na, si Isa didihan na iya tanda' uk manga mulid
hi'. 'Nsa' sigam bayi halling-halling pasal ian hi'. Maka ma waktu ian 'nsa' sigam ma'-ma'
ni sayi-sayi pasal bayi tanda' uk sigam hi'.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-18; Markus 9.14-27)

37 Pag'llaw sawung, palud di si Isa min bud ian. Jari heka aa tōōd pasampang ni iya.
38 Niya' lalla ngalingan min diyōm katipunan aa ian, uk na, "O Tuwan! Ngamu' aku
junjung ni kau: kaasein kono' anak ku, anak ku tunggal itu!
39 Sabab bang iya siyōd uk sayitan magtuwi sadja iya ngōlang, maspad manga baran
na maka ngalappu bo' na. Landu' iya miyula uk sayitan, 'nsa' agōn iya diyōhōngan.
40 Bayi amu' ku manga mulid nu itu maluwas sayitan itu suga' 'nsa' tapaluwas uk
sigam."
41 Uk si Isa, "Kaam manga aa ma tahun itu hi', sā' pahap pikilan bi! 'Nsa' tōōd niya'
iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi iyu bo' iyampa kaam
magkahagad?" Jari halling iya ni 'mma' onde', "Bohun anak nu paitu."
42 Na, sabu peen onde' ian biyo ni si Isa, hiyantakan iya ni tana' uk sayitan bo' maspad
iya. Suga' pihallingan sayitan ian uk si Isa bo' pikowe' uk na onde' hi'. Puwas hi' siyongan
uk na ni 'mma' na.
43 Jari inu-inu manga aa may'an kamemon pag'nda' sigam ma kōsōg kawasa Tuhan.

Missala si Isa pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Markus 9.30-32)

Masi peen mag-inu-inu manga aa ian ma manga hinang si Isa kamemon, halling iya
ni manga mulid na, uk na,
44 "Kannalun bi tōōd manga bissala ku itu ma kaam. Aku itu, Anak Manusiya', song
na siyongan ni pagbayaan manga aa."
45 Suga' 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid na. Limbungan tōōd hatihan
bissala na min sigam supaya 'nsa' tahati uk sigam. Maka 'nsa' sigam katawakkal niyaw
ma iya bang ayi hati na bayi bissala na hi'.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Markus 9.33-37)

46 Ma 'llaw dakayo' magjawab manga mulid si Isa bang sayi ma sigam iya katapusan
langkaw.
47 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi ma diyōm pikilan sigam, hangkan killo' uk na
dakayo' onde'-onde' diki' bo' pitangge uk na ma bihing na.
48 Uk na ni sigam, "Sasuku nayima' dakayo' onde'-onde' diki' salaitu ma sabab ōn
ku iya pamanyabutan na, sali' baran ku iya tayima' uk na. Maka sasuku nayima' aku,
tayima' na isab Tuhan iya bayi mapaitu aku ni dunya. Sayi-sayi deyo' pangatayan na
min kasehean na, iya ian katapusan langkaw."

Sasuku 'nsa' nagga' kaam mōgbōg du ma kaam
(Markus 9.38-40)

49 Jari halling si Yahiya, uk na, “Tuwan, niya' tanda' kami dakayo' aa nabbut ōn nu
pamaluwas na sayitan min diyōm baran aa. Bayi iya liyāng uk kami sabab 'nsa' iya
sehe' tabi.”
50 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab sasuku 'nsa' nagga' kaam
mōgbōgan kaam du.”

Si Isa 'nsa' tayima' ma dakayo' kawuman ma lahat Samariya

51 Manjari itu, pagka song taabut waktu pamaangkat si Isa ni sulga', tuyu' tōōd iya
pahi' ni Awrusalam.
52 Niya' manga aa soho' na parahu min iya bo' pahi' sigam mangngan tudju ni dakayo'
kawuman ma lahat Samariya nakapan pahantian si Isa ma hi'.
53 Suga' manga aa ma kawuman ian 'nsa' baya' nayima' si Isa sabab Awrusalam iya
patudjuhan na.
54 Pagka kitauhan itu uk duwa mulid na, si Ya'kub maka si Yahiya, uk sigam ni si
Isa, “Tuwan Panghu', baya' kau baha' bang kami noho' api pahug min sulga' bo' matay
manga aa ian?”
55 Suga' hiyarap duwangan itu uk si Isa bo' pihallingan uk na sigam.
56 Manjari palanjal di si Isa pahi' ni kalumaan saddi.

Pasal manga aa maghawal-hawal me' ma si Isa
(Matiyu 8.19-22)

57 Ma palangnganan peen sigam, niya' dakayo' aa missala ni si Isa, uk na, “Tuwan,
baya' aku me' ma kau paingga-paingga tudjuhan nu.”
58 Uk si Isa ma iya, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan na, maka kamanuk-manukan
niya' pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya' itu, 'nsa' niya' tōōd luma' patōtōgan ku
atawa pagtuwihan ku.”
59 Halling si Isa ni aa dakayo', uk na, “Paitu kau me' ma aku.”
Suga' halling aa hi', uk na, “Tuwan, pabairun le' aku pabing ni luma'. Subay puwas
pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo' iyampa aku me' ma kau.”
60 Nambung si Isa, uk na, “Patut du bang aa matay pikubul ni manga aa kasehean
iya 'nsa' niya' kallum sigam taptap. Suga' kau, subay pahi' magnasihat pasal pagparinta
Tuhan.”
61 Niya' isab aa dangan, uk na ma si Isa, “Me' aku ma kau, Tuwan, suga' pabairun le'
aku pahi' dahu maid ni anak-handa ku.”
62 Uk si Isa ma iya, “Bang niya' aa magbadja' ma huma na bo' palingi' nganda' sadja ni
buwian na, 'nsa' hap. Damikkiyan na bang aa baya' me' ma aku bo' bimbang uk ayi-ayi
bayi labbahan na hi', 'nsa' iya tiyōp pigparintahan uk Tuhan.”

10

Pilangngan uk si Isa mulid na pitumpu' ka duwa

1 Puwas hi' niya' le' pitumpu' ka duwa aa kawakilan uk si Isa. Siyoho' sigam uk na
parahu ni kamemon daira maka kalumaan iya song papahian na. Pilangngan sigam uk
na duwang-duwangan.
2 Uk na ma sigam, “Manga aa ian sali' dalil huma heka buwa' na. Loha tana' suga'
kulang aa mag-ani, hangkan uk ku ma kaam: ngamu'-ngamu' kaam tabang ni iya dapu
tana' bo' supaya iya noho' manga aa pahi' mag-ani.
3 Na, mangngan na kaam. Pahap-hap kaam sabab papahi' ta kaam ni diyōman manga
aa laat. Sali' kaam sapantun anak bili-bili pipahi' ni diyōman baanan ero' tawun iya
magpangeket.
4 Daa kaam mo pitaka atawa bag atawa tawumpa'. Bang niya' aa tasampang bi ma
labayan daa kaam parōhōng magbissala.
5 Bang niya' luma' pariyataan bi halling kaam dahu. Uk bi, ‘Bang peen kaam kaniyaan
kasannangan!’
6 Manjari bang niya' pabōtang ma luma' ian aa patut kaniyaan kasannangan,
katakkahan du iya kasannangan bayi pangamu' bi hi'. Suga' bang 'nsa', pabing sadja
ni kaam kasannangan hi'.
7 Pabōtang kaam ma dakayo' luma' sadja. Daa kaam magpinda-pinda pabōtangan.
Mangan kaam maka nginum kaam ayi-ayi pangalabōt ma kaam uk manga aa ma diyōm
luma' hi' sabab bang aa maghinang wajib iya biyuwanan balanja' na.

8 Maingga-maingga kalumaan katakkahan bi, bang kaam siyagina uk manga aa na,
kakanun bi ayi-ayi pibōtangan ma kaam uk sigam.
9 Pakoweun bi manga aa sakihan ma hi' maka uk bi ma sigam, ‘Taabut na waktu
pagparinta Tuhan ma kaam.’
10 Suga' bang niya' kalumaan katakkahan bi bo' kaam 'nsa' ganta' siyagina uk aa na,
paluwas kaam ni kalsada bo' kaam halling.
11 Uk bi, ‘Tiya' pipaspasan min nayi' kami bagunbun lahat bi itu, tanda' saksi' in kami
puwas na min kaam. Suga' subay katauhan bi in pagparinta Tuhan sikōt na.’
12 Baan ta kaam,” uk si Isa, “bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya'
bohat le' hukuman na ma manga aa ma lahat ian min bayi hukuman ma lahat Sodom,
iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma masa awwal hi'.”

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad
(Matiyu 11.20-24)

13 “Allā!” uk si Isa. “Kaam manga aa min lahat Korasin maka aa min Betsaida,
makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam! Heka hinang makainu-inu bayi pindaan ni
kaam suga' 'nsa' bayi asip bi. Bang hinang ian bayi pindaan ni aa ma daira Tira maka
daira Sidun ma masa awwal hi', tantu sigam bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam
bayi magsammek karut, manga magbusugan di sigam maka abu, tanda' pagsusun sigam.
14 Bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le' hukuman iya pitakka ni kaam min
bayi hukuman ma manga aa daira Tira maka daira Sidun hi'.
15 Kaam isab aa Kapirnaum,” uk si Isa, “iyu kaam magbantug-bantug di bi in kaam
pilangkaw sampay ni sulga'! Duwal bang nalka' iya pasampayan bi!”
16 Halling na si Isa ni manga mulid na, uk na, “Sasuku ngasip ma pandu' bi, sali' aku
iya taasip na. Sayi-sayi isab nulak kaam, sali' aku iya tasulak na. Maka sayi-sayi nulak
aku, tasulak na Tuhan iya bayi noho' aku paitu ni dunya.”

Pagbayik mulid si Isa pitumpu' ka duwa

17 'Nsa' taggōl, takka na pabayik ni Isa manga aa pitumpu' ka duwa bayi soho' na
magnasihat. Landu' sigam kiyōgan. Uk sigam ni si Isa, “Tuwan, minsan manga sayitan
bayi me' ma panohoan kami basta sabbut kami ōn nu!”
18 Nambung si Isa, uk na, “Bayi tanda' ku nakura' sayitan sali' dagbōs kirat hug min
diyata' langit, 'nsa' na niya' gaōsan na.
19 Pake kaam. Buwanan ta kaam kawasa bo' kaam 'nsa' inay minsan taddōk bi so
atawa jalalangking. Karaōgan bi isab kōsōg sayitan nakura', iya banta tabi, bo' 'nsa'
niya' makamula kaam minsan ayi.
20 Suga' daa kaam kiyōgan ma sabab kaam binean uk manga sayitan panohoan bi.
Gam du bang kaam kiyōgan ma sabab ōn bi hi' tasulat uk Tuhan ma diyōm sulga'.”

Kiyōgan si Isa
(Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

21 Manjari ma waktu ian kiyōgan si Isa sabab min Nyawa Sutsi bo' uk na ni Tuhan, “O
'Mma', kau iya makapagbaya' ma sulga' maka ma dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau
sabab in bayi limbuhan nu min aa taga pangadji' sampay min aa lōm tau na, pahati nu
na ni manga aa kulang tau na. Aho', 'Mma', min kōg nu maka min baya' nu hangkan
salaihi'.
22 “Bayi na pingandōl ayi-ayi kamemon ma aku uk 'Mma' ku. 'Nsa' niya' makatau Anak
Tuhan bang sayi iya, duwal 'Mma' ku hi'. Damikkiyan na isab, 'nsa' niya' makatau 'Mma'
ku bang sayi iya, duwal aku anak na tunggal, sampay isab sasuku tapene' ku subay
pahati ku.”
23 Jari paharap si Isa ni manga mulid na bo' halling ni sigam sadja. “Mehe du kahapan
bi,” uk na, “sabab makanda' na kaam ayi-ayi iya tanda' bi iyu.
24 Baan ta kaam, heka manga nabi maka manga sultan ma masa awwal hi' bayi baya'
tōōd nganda' pakaradjaan iya tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tanda' uk sigam. Baya'
isab sigam pake ma ayi-ayi take bi itu, suga' 'nsa' take uk sigam.”

Kissa pamaralilan pasal aa bangsa Samariya hap addat na

25 Manjari niya' dakayo' guru ma sara' agama pahi' ni si Isa. Niya' tiyaw na ma si
Isa panulayan iya. Uk na, “Tuwan Guru, ayi subay hinang ku bo' supaya aku pisukan
kallum kakkal ni kasaumulan?”
26 Nambung si Isa, uk na, “Ayi baha' tasulat ma diyōm sara' Tuhan, iya bayi tasulat uk
si Musa? Ayi hati na iya tabassa nu ma hi'?”
27 Uk sambung aa hi', “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma
iya subay min diyōm atay bi maka min diyōm pikilan bi maka min panahuhan bi maka

min kōsōg bi. Maka wajib isab kaam lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan
baran bi.”
28 “Tawwa' sambung nu,” uk si Isa. “Hinangun iyu bo' pisukuan du kau kallum kakkal
ni kasaumulan.”
29 Suga' guru ian 'nsa' baya' taraōg hangkan uk na ma si Isa, “Manjari, sayi baha'
pagkahi ku iya subay kalasahan ku?”
30 Nambung si Isa, uk na, “Niya' dakayo' aa bangsa Yahudi palud min Awrusalam tudju
ni daira Ariha. Ma labayan peen, diyugpakan iya uk manga mundu. Liyaugan iya maka
liyangpasan kamemon na sampay sammek bayi pasammek na. Pisaran iya may'an uk
sigam, maka halōl na iya.
31 Pasalta' niya' palabay min daddōk ian dakayo' imam Yahudi suga' pag'nda' na ma
aa halōl hi', palabay iya min dambiya'.
32 Damikkiyan na niya' aa dakayo' makalabay pay'an, Yahudi isab suga' min tubu' si
Libi (iya nabangan imam ma diyōm langgal). Suga' pag'nda' na ma aa halōl hi', palabay
isab iya min dambiya'.
33 Puwas hi' niya' dakayo' aa bangsa Samariya mangngan may'an bo' taabut na aa
halōl hi'. Pag'nda' na magtuwi iya katakkahan ase'.
34 Pasikōt iya ni tōngōd aa hi' bo' tambalan na pali' na maka 'nsallan maka alak, bo'
iyampa piyutus uk na. Puwas hi' piyakura' uk na ma diyata' kura' na bo' biyo uk na ni
luma' paghantian bo' supaya ipat uk na may'an.
35 Pagsawung muwan iya sin ni aa dapu luma' hi' bo' uk na ma iya, ‘Ipatun ma aku aa
itu. Bang kau makagastu palabi min sin itu, bayaran ku meen bang paiyu aku pabayik.’
”
36 Jari tiyaw si Isa ni guru, uk na, “Na, ma aa tallungan ian, ingga pikil nu magpanda'
lasa na ma pagkahi na bayi kalangpasan uk mundu hi'?”
37 Nambung guru, uk na, “Iya maase' ma iya sampay nabang.”
“Na,” uk si Isa, “pahi' na kau. Hinangun sali' hinang aa ian.”

Patibaw si Isa ni si Marta maka si Mariyam

38 Manjari itu, makalanjal peen di si Isa maka manga mulid na minnihi', takka sigam
ni dakayo' kalumaan bo' siyagina iya uk dakayo' danda iyōnan si Marta, siyoho' pariyata'
ni luma' na.
39 Niya' danakan si Marta danda iyōnan si Mariyam. Si Mariyam itu ningko' na peen
ma bihing nayi' si Isa pake ma pamandu' na.
40 Si Marta lingōg pikilan na sabab heka hinang na mag-adjal lalabōtan, hangkan iya
pahi' ni si Isa missala. “Tuwan,” uk na, “'nsa' kau magparuli pasal kahalan ku itu? Sabab
tiya' aku pisaran uk danakan ku mag-adjal didi ku. Sohoun iya nabang.”
41 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kau Marta, sasaw kau maka heka hinang kasusahan
nu,
42 suga' dakayo' du hinang mehe kagunahan na. Hap iya pene' uk si Mariyam, 'nsa'
du killoan min iya.”

11

Pamandu' si Isa pasal sambahayang
(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

1 Niya' dakayo' 'llaw nambahayang si Isa. Na, ubus peen uk na nambahayang, halling
ni iya dakayo' mulid na, uk na, “Tuwan, panduin kono' kami magsambahayang sali' si
Yahiya bayi manduan manga mulid na.”
2 Nambung si Isa, uk na, “Bang kaam nambahayang subay salaitu kalangnganan na.
Uk bi,
‘O 'Mma' kami Tuhan, bang peen pig-addatan ōn nu sutsi uk aa kamemon.
Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya' kamemon ma dunya itu.
3 Buwanin kami balanja' 'llaw-llaw.
4 Ampunun manga dusa kami,
sabab ampun kami isab ma sayi-sayi makabuwanan kami dusa.
Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat.’ ”
5 Halling le' si Isa ni sigam, uk na, “Bang sawupama niya' min kaam aa taga bagay. Jari
pahi' kaam tōnga' bahangi ni luma' bagay bi hi' bo' uk bi, ‘O bagay, pasambiun kono'
aku tinapay tallu heka na,
6 sabab niya' bagay ku takka bahu min paglangnganan na. Tiya' ma luma' kami, bo'
'nsa' niya' ayi-ayi pamakan ku ma iya.’

7 Sakali nambung bagay bi min diyōm luma', uk na, ‘Oy! Daa aku sasawun. Hōgōt
na tambōl lawang maka tiya' na kami maka manga anak ku magbahakan. 'Nsa' aku
makapunduk muwanan kau ayi-ayi.’
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “minsan salaihi' panambung bagay bi hi' papunduk du iya
bo' kaam biyuwanan uk na ayi-ayi kagunahan bi. 'Nsa' ma sawukat kaam bagay na asal,
suga' ma sabab kaam 'nsa' parōhōng ngamu' ni iya.
9 “Hangkan uk ku ma kaam: ngamu'-ngamu' kaam bo' biyuwanan du kaam. Meha
kaam bo' makatawwa' du kaam. Mikiukab kaam bo' iyukaban du kaam.
10 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du, sayi-sayi meha makatawwa' du, sayi-sayi
mikiukab iyukaban du.
11 Kaam taga anak iyu, bang kaam pangamuan daying uk anak bi buwanan bi iya so
baha'?
12 Atawa bang amu' na iklug buwanan bi iya jalalangking baha'?
13 Kaam iyu, minsan kaam taga dusa tau du muwanan anak bi ayi-ayi makahap. Luba'-
luba' na na 'Mma' bi ma diyōm sulga' tau du muwanan kaam Nyawa Sutsi ni sasuku
ngamu' ni iya.”

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-30; Markus 3.20-27)

14 Niya' sayitan makaumaw piluwas uk si Isa. Pakallo' peen sayitan hi', makabissala
na aa bayi umaw hi'. Inu-inu manga baanan aa bayi may'an,
15 suga' niya' manga aa halling, “Kabuwanan iya kawasa uk si Belsebul iya
pagnakuraan manga sayitan, hangkan iya makapaluwas manga sayitan.”
16 Niya' isab manga aa kasehean bayi ngamu' pindaan uk si Isa hinang makainu-inu
panulayan sigam ma iya bang bannal bayi min Tuhan.
17 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikil uk sigam, hangkan uk na ma sigam,
“Bang sawupama niya' pagsultanan bahagi' duwa manga aa na bo' magbono' sali'-sali',
'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na bang niya' aa magdaōkōm bahagi'
duwa bo' magsaggaan di sigam, lakkas sigam magkawukanat.
18 Damikkiyan na bang nakura' sayitan maluwas sayitan, hati na magsagga' iya maka
panindōg na, 'nsa' du taggōl kōsōg du sigam. Na, uk bi in aku itu kabuwanan kawasa
uk nakura' sayitan iya hangkan aku makapaluwas sayitan.
19 Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid bi kawasa, iya hangkan sigam
isab makapaluwas sayitan? Mulid bi iya mabukis kasaan bi.
20 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab kawasa ku deyo'
bayi min Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in Tuhan tiya' na magparinta ma kaam.
21 “Sawupama aa gaōs sakap asal maka pakōkōs na, bang iya ganta' nganjagahan
luma' na 'nsa' du inay pangalta' na.
22 Suga' bang niya' aa labi le' kōsōg na parugpak pay'an maka ngandaōg, kalangpasan
du manga pakōkōs bayi pangandōlan uk aa dapu luma' hi'. Pigbahagi'-bahagian isab
manga alta' na uk aa mangandaōg ian bo' pamuwan na ma manga sehe' na.”
23 Halling isab si Isa, uk na, “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku nagga' aku du. Maka sayi-
sayi 'nsa' nabangan aku magpatipun manga suku' ku, makawukanat du iya.”

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Matiyu 12.43-45)

24 “Na, bang takdil ni sayitan,” uk si Isa, “bang niya' sayitan paluwas min baran aa
liyunsul uk na ni lahat 'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan na. Suga' 'nsa' niya' tatawwa'
na. Jari halling sayitan ian ni baran na, uk na, ‘Gam na aku pabing ni diyōm baran aa
bayi pabōtangan ku hi'.’
25 Pagbing peen, tanda' na hi' bayi siyapuhan maka mimmōs.
26 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi le' laat sigam min iya, bo'
pasōd sigam kamemon ni diyōm baran aa pabōtang may'an. Jari in kahalan aa hi' laat
le' damuwihan na min bayi dahu.”

Pasal pagkōg-kōgan bannal

27 Manjari ubus peen pamissala si Isa ian hi', niya' dakayo' danda min katipunan aa
ian halling patanōg. Uk na ma si Isa, “Kiyōgan pahap danda bayi nganakan kau maka
bayi maruruan kau!”
28 Suga' nambung si Isa, uk na, “Mehe le' pagkōg-kōgan sasuku pake ma palman Tuhan
sampay me' ma panohoan na.”

Manga aa meha paltandaan
(Matiyu 12.38-42)

29 Sasang paheka peen manga aa pay'an ni si Isa halling na ma sigam, “Kaam manga aa
tahun itu hi', laat kaam. Mikipanda' kaam paltandaan panulayan bi aku bang sabannal-
bannal aku min Tuhan. Suga' 'nsa' niya' paltandaan pindaan ni kaam, duwal paltandaan
si Nabi Yunus bayi ma masa awwal hi'.
30 Si Yunus itu bayi hinang paltandaan uk Tuhan pamanda' ma manga aa ma daira
Niniba, maka damikkiyan na isab aku, Anak Manusiya'. Tahinang du aku tanda' para
ma kaam manga aa tahun itu hi'.
31 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', niya' du nangge may'an
dakayo' sultan danda bayi ma lahat Seba ma masa awwal hi'. Naksi' du iya in kaam bayi
magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut naksi' sabab bayi iya paitu min lahat na
ma bihing dunya supaya take na bissala si Sultan Sulayman, iya bayi lōm tōōd pangatau
na hi'. Suga' baan ta kaam, ma buttihi' niya' ma itu ma kaam pasong le' pangatau na
min si Sultan Sulayman, suga' 'nsa' du iya asip bi.
32 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' magtanggehan may'an
manga aa bayi ma daira Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam du naksian kaam in
kaam taga dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si Yunus, magtuwi pinda min dusa
sigam. Baan ta kaam, tiya' na dakayo' aa labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa'
iya asip bi.”

Pasal kasawahan
(Matiyu 5.15; 6.22-23)

33 Mandu' le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' ngandōkōt palitaan bo' iyampa tapukan na
atawa lōkōban na maka undam, suga' biyōtang du uk na ma diyata' pabōtangan na
supaya tanda' sawa na uk sasuku pasōd ni diyōm luma' hi'.
34 Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm ginhawa ta. Bang hap
panganda' ta, hati na bōntōl hinang ta, iya pigbahasa sali' sawa lullun diyōm ginhawa
ta. Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na laat hinang ta, iya pigbahasa sali' ngalindōm
diyōm ginhawa ta itu.
35 Hangkan kaam subay kamaya'-maya' bo' 'nsa' sā' pikilan bi. Bang uk bi niya' ma
kaam kasawahan bo' 'nsa', na mehe kalindōman bi.
36 Suga' bang sawa lullun diyōm bi, maka bang 'nsa' niya' lindōm na minsan datti',
sawa tōōd kamemon na. Iya dalil na niya' palitaan masawahan iya.”

Pihallingan uk si Isa manga Parisi maka manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

37 Ubus peen uk si Isa missala, niya' dakayo' aa Parisi mo iya ni luma' na mangan. Jari
pasōd iya pay'an bo' ningko' mangan.
38 Inu-inu Parisi hi' ma si Isa sabab 'nsa' bayi ngosean tangan na dahu bo' iyampa
mangan.
39 Uk si Isa ma iya, “Kaam manga Parisi, kiyosean uk bi sawan bi maka layi bi sampay
luwasan na, suga' panno' diyōm atay bi uk panganapsu bi maka kalaatan bi.
40 Dupang pahap kaam! Pangannal bi baha' in luwasan baran bi sadja iya pipanjari
uk Tuhan, bo' diyōm na 'nsa'?
41 Suga' ayi-ayi ma diyōm sawan bi maka layi bi iyu, panarakkahun bi ma manga
miskin, jari halal du kamemon ma kaam.
42 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga Parisi! Sabab tuyu' tōōd
kaam ngungsud ni Tuhan bahagi' sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan
sayul-sayul iya pamapa bi kiyakan, sali' manga bawang maka manga sayi. Suga' 'nsa'
kabōgbōgan bi manga hinang halgaan, hati na hinang bōntōl ma pagkahi bi maka lasa
tudju ni Tuhan. Hap isab hinang bi ngungsud bahagi' min ayi-ayi bi, suga' daa subay
tayikutan bi manga hinang halgaan hi'.
43 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga Parisi! Sabab iya kabayaan bi
bang kaam ganta' ma diyōm langgal, subay kaam ningko' ma paningkoan bangsahan.
Bang kaam ma mayiran, iya kabayaan bi subay hiyulmat uk manga aa.
44 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam. Sabab sali' kaam sapantun manga
kubul 'nsa' niya' pangandaan na, manjari taddōk uk aa bo' 'nsa' kitauhan uk sigam in
ian makasammal.”
45 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama halling ni si Isa, uk na, “Tuwan Guru,
pagka salaihi' halling nu ma manga Parisi, iya du kami talapay nu pikaiya'.”
46 “Aho',” uk si Isa, “makaase'-ase' isab iya pamakadal ma kaam, manga guru ma sara'
agama! Sabab pabohatan bi manga aa maka manga sara' iya 'nsa' takowe' biyōgbōgan
uk sigam, bo' kaam iya 'nsa' nabang mo minsan laa tabang diki' sadja.

47 “Makaase'-ase' iya pamakadal ma kaam! Sabab pialti uk bi tampat ma manga nabi,
bo' nabi ian bayi tabono' uk ka'mbo'-mboan bi ma masa awwal hi'.
48 Jari kaam iyu naksian di bi in kaam pauyun du ma kahinangan ka'mbo'-mboan bi
hi'. Sigam bayi mapatay manga nabi hi', bo' kaam iya maalti kubul sigam.
49 “Hangkan na Tuhan, iya lōm asal tau na, bayi malman. Uk na, ‘Soho' ku pahi' ni
bangsa Israil manga nabi maka manga aa kawakilan ku. Suga' kasehean iya soho' ku
piyatay du uk sigam, bo' liyaat kasehean.’
50 Hangkan na,” uk si Isa, “kaam manga aa tahun itu hi', tikkahan du kabinsanaan ma
sabab bayi dusa ka'mbo'-mboan bi mono' manga kanabi-nabihan sataggōl min tagna'
dunya pipanjari.
51 Binsana' du kaam ma sabab kamatay manga nabi kamemon, tiyagnaan min si
Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya iya piyatay uk sigam ma ōtan tōngōd
pagkulbanan maka baran langgal hi'. Aho', baan ta kaam manga aa ma waktu itu,
pamatanggungan du kaam karusahan sigam kamemon.
52 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga guru ma sara' agama. Sabab
tambōlan bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makalabay min daddōk tudju ni pangatau
pasal Tuhan. Kaam iyu 'nsa' baya' palabay min daddōk ian bo' liyāng uk bi sasuku baya'
palabay.”
53 Pagkallo' si Isa min luma' ian magtuwi manga Parisi maka manga guru ma sara'
agama nagna' naway iya. Laat tōōd panaway sigam, maka heka isab pagtiyaw-tiyaw
sigam ma iya
54 bo' supaya iya taabut mahalling kasaan, manjari katuntutan iya uk sigam ni sara'.

12

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian
(Matiyu 10.26-27)

1 Pasalta' ian hi', ibu-ibuhan manga aa magtipunan, magdigpit-digpit. Manjari missala
si Isa ma manga mulid na dahu, uk na, “Halliin bi pasulig tinapay min manga Parisi,
hati na hinang sigam maglaku-laku in sigam hap.
2 Kamemon bayi kalimbuhan, tantu du piluwas. Maka kamemon bayi tatawu' ma
diyōm atay tantu pitau du.
3 Ayi-ayi bissala uk bi ma diyōm kalindōman kine du ni kasawahan. Ayi-ayi 'ssap-'ssap
bi ma diyōm bilik pitanyag du ma manga aa ma mayiran.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Matiyu 10.28-31)

4 “Baan ta kaam, manga bagay,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw ma manga aa iya
makapatay baran bi sabab 'nsa' taabut uk sigam palnyawahan bi.
5 Suga' panduan ta kaam bang sayi iya subay katāwan bi: katāwin bi Tuhan sabab
'nsa' baran bi sadja iya tapapatay na. Taga kapatut isab iya ngalarukan nyawa bi ni
diyōm nalka'. Aho', iya iya subay katāwan bi.”
6 Uk si Isa le', “Pikilun bi manga manuk-manuk diki' iyu. Taballi ta lima heka na maka
duwa sin. Suga' minsan manuk-manuk diki' sali' 'nsa' niya' halga' na 'nsa' du takaipat
uk Tuhan minsan dakayo'.
7 Na, luba'-luba' na kaam 'nsa' takaipat uk Tuhan. Minsan buun bi iyu taitung du uk
na bang pila lamba heka na. Hangkan kaam daa subay tiyāw sabab halgaan le' kaam
min baanan manga manuk-manuk diki' iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “Baan ta kaam,” uk si Isa, “sayi-sayi ma'-ma' ma alōpan kahekahan aa in iya me' ma
aku, Anak Manusiya', ma' du aku ma alōpan manga malaikat Tuhan in aa ian palsukuan
ku du.
9 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan aa in aku 'nsa' pamean na, payiluhan
ku isab aa ian ma alōpan manga malaikat Tuhan.
10 “Sayi-sayi mahalling laat ma aku, Anak Manusiya', makajari iya iyampunan dusa
na suga' sayi-sayi mahallingan Nyawa Sutsi laat, 'nsa' tōōd iyampun dusa na hi'.
11 “Ma sosongun, bang kaam siyaggaw uk aa bo' kaam biyo ni langgal sigam hiyukum
atawa ni harapan manga gubnul maka manga parinta, daa kaam magsusa bang
salaingga uk bi ngandaawahan di bi atawa bang ayi pamissala bi.
12 Sabab piyanduan du kaam uk Nyawa Sutsi ma waktu ian hi' bang ayi subay
pamissala bi.”

Paralilan pasal aa dupang

13 Manjari niya' dangan min katipunan aa ian halling. Uk na ni si Isa, “Tuwan, sohoun
kono' danakan ku mahagi' aku pusaka' bayi pangamban uk 'mma' kami hi'.”
14 Suga' uk si Isa ma iya, “Sehe', 'nsa' aku kabuwanan kapatut nara' kaam, maka 'nsa'
niya' kapatut ku mahagi' alta' bi.”
15 Siyugpatan isab halling na ma manga aa ian, uk na, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin
bi napsu kaginis-ginisan sabab minsan kaam dayahan makalandu', 'nsa' iya alta' bi heka
iya makabuwanan kaam kallum kakkal.”
16 Puwas hi' niya' pamaralil uk si Isa ma manga aa ian. Uk na, “Niya' aa dayahan taga
huma heka sadja buwa' na.
17 Manjari aa itu mikilan di na, uk na, ‘Ayi baha' subay hinang ku pagka 'nsa' niya'
luma' sarang panawuan ku buwa' tiyanōm ku ma heka itu?’
18 A, katauhan ku bang ayi subay hinang ku. Langkat ku manga bodega ku bo' hinang
ku du bodega bahu, pasong mehe na min bayi tagna'. Jari tawu' ku ma hi' buwa' tiyanōm
ku kamemon maka alta' ku kamemon.
19 Puwas hi' halling-hallingan aku di ku, uk ku, ‘Hap asal sukud ku. Heka na tatawu'
ku paggastu ku sampay ma tahunan. Pahali-hali na aku. Mangan aku, nginum aku,
maka pahap ku na palasahan ku.’
20 Suga' missala Tuhan ma iya, uk na, ‘Dupang pahap kau! Ma sangōm iyu matay du
kau. Ma sayi na baha' alta' bayi tawuan nu baran nu?’
21 Na,” uk si Isa, “salaihi' du iya kamaujuran aa bang mabud alta' pahap palasahan
na, parahal miskin iya ma panganda' Tuhan.”

Pasal pangandōl ma Tuhan
(Matiyu 6.25-34)

22 Jari missala le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Hangkan kaam soho' ku daa
magsusa pasal kalluman bi bang ayi kiyakan bi, atawa pasal ginhawa-baran bi bang ayi
kapanammek bi.
23 Sabab labi halga' kallum ta min kapamangan ta, maka halga' le' baran ta min
panammek ta.
24 'Ndaun bi manga owak hi'. 'Nsa' magtanōm, 'nsa' mag-ani, maka 'nsa' niya'
pagtawuan sigam kiyakan, suga' biyalanjaan asal sigam uk Tuhan. Bo' kaam iyu,
halgaan le' tōōd min kamanuk-manukan.
25 Sayi baha' makapataha' umul na manga danjam sadja minsan salaingga uk na
magmasusa?
26 Manjari bang 'nsa' tapataha' bi umul bi minsan datti', angay pagsusahan bi iya
kagunahan bi kasehean hi'?
27 'Ndaun bi manga sumping bang salaingga katomo' na. 'Nsa' magsangsa' maghinang,
'nsa' maghinang kakana'. Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka kaalti
na ma masa awwal hi' 'nsa' du makaatu hap sammek na ma dakayo' sumping itu.
28 Bang Tuhan iya makapayakun sumping kasōmpōtan itu, iya tatasan na dangallaw
du, pagsawung tiyutung du, iya le' na kaam pasammekan na du. Kulang pahap
pangandōl bi ma iya!
29 “Hangkan kaam 'nsa' soho' ku magsusa, daa kaam magpikil na peen bang ayi
kiyakan bi atawa inum bi.
30 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi' kisusahan na peen uk sigam. Suga'
kaam iyu, kitauhan uk 'Mma' bi Tuhan in ian kagunahan bi asal.
31 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan, manjari piniyaan du kaam ayi-ayi
kulang-kabus bi.”

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Matiyu 6.19-21)

32 “Kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw minsan kaam 'nsa' heka. Sabab
kiyōgan 'Mma' bi Tuhan muwanan kaam palsukuan ma diyōm pagparintahan na.
33 Paballihin bi alta' bi bo' panarakkahun bi ballihan na ma manga aa miskin. Bang
hinang bi itu hi' sali' kaam dalil nawu' alta' bi ma diyōm pitaka 'nsa' magkaraan. Hati
na, niya' karaya bi ma diyōm sulga', karaya 'nsa' pakulang. Bang ganta' may'an karaya
bi 'nsa' taabut uk aa panangkaw maka 'nsa' niya' bobok makaat iya.
34 Sabab hati na, maingga-maingga iya panawuan bi alta' bi ma hi' iya pataptapan
pangatayan bi.”

Manga sosohoan jaga

35-36 Missala le' si Isa, uk na, “Subay kaam patanam ma ayi-ayi patakka, sali' manga
sosohoan ngagaran nakura' sigam bang mowe' min pagkawinan. Magsammek sigam
maka 'nsa' padda palitaan sigam. Pagtakka nakura' sigam bo' pagkuku na ma lawang,
magtuwi iya iyukaban uk sigam.
37 Mehe kahapan manga sosohoan ian pagka masi sigam magjaga maka sakap asal
ma pagtakka nakura' sigam. Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “nakura' ian ngamōmōsan
di na du bo' pitingko' uk na manga sosohoan hi' bo' iyampa sigam bohatan na.
38 Minsan tōnga' bahangi atawa dayi' 'llaw iya katakka na, bang taabut na manga
sosohoan na asal jaga, tantu mehe kahapan sigam.
39 Sawupama aa dapu luma', bang katauhan na bang umay niya' aa panangkaw takka,
tantu 'nsa' pisaran uk na luma' na liyangkat maka siyōd.
40 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam sakap sadja sabab aku, Anak Manusiya',
takka paitu pabing du ma waktu 'nsa' katauhan bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapangandōlan
(Matiyu 24.45-51)

41 Manjari tiyaw si Petros, uk na, “Tuwan, sayi bissalahan nu iya hangkan kau maralil
salaiyu? Kami sadja atawa aa kamemon?”
42 Nambung si Isa magparalil pabing. “Bang niya' sosohoan hap akkal na, aa
kapangandōlan,” uk na, “iya na ian pene' uk nakura' na nganjaga ma manga sosohoan
kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja' sigam.
43 Na, bang bayi likut nakura' na ian bo' mowe' na, mehe kahapan ma nganjaga ian
bang iya taabut uk nakura' na nōgōl ma bayi pamahinang ma iya.
44 Baan ta kaam, tantu pingandōl uk nakura' ian alta' na kamemon ma sosohoan
kapangandōlan hi'.
45 Suga' iya nganjaga ian, bang sawupama pangannal na ma diyōm atay na in nakura'
na taggōl le' takka, jari nagna' iya ngalaugan manga sosohoan kasehean lalla maka
danda. Iya hinang na magkakan maka mag-inum maka maglangohan.
46 Sakali saruun-duun sadja iya takka nakura' ian, ma 'llaw 'nsa' iyagaran uk aa
nganjaga maka ma waktu 'nsa' katauhan na. Manjari liyagut iya uk nakura' na sampay
bugtang na. Pikaralan iya nalka' sali'-sali' maka manga aa 'nsa' magkahagad ma Tuhan.
47 “Bang sosohoan tau bang ayi kabayaan nakura' na subay hinang na, bo' 'nsa' iya
magsakap atawa maghinang, liyapdōsan du iya tōōd.
48 Suga' bang sosohoan awam pasal kabayaan nakura' na, bo' niya' tahinang na patut
paminsanaan iya, liyapdōsan du isab iya suga' 'nsa' bohat tōōd. Sayi-sayi kabuwanan
heka, heka isab hiyōwat ma iya. Damikkiyan na bang heka le' iya pingandōl ma iya,
pasong le' heka hiyōwat ma iya.”

Si Isa poon pagsaggaan
(Matiyu 10.34-36)

49 Uk si Isa le', “Bayi aku paitu mo api ni dunya itu bo' kabayaan ku bang iya hi' na
dōkōt.
50 Niya' kabinsanaan subay kalabayan ku bo' kabohatan aku sataggōl 'nsa' le' ubus.
51 Marayi' pangannal bi in aku paitu mo kasannangan ni dunya. Suga' baan ta kaam,
'nsa' kasannangan iya tabo ku. Palsaggaan iya bo ku paitu.
52 Sabab na puwas minnitu bang niya' lima puhu' magdakayo' luma', magsagga' du
sigam. Jari tallungan sigam nagga' duwangan, maka duwangan ian ngatu ma tallungan.
53 'Mma' nagga' anak na lalla du, maka lalla nagga' 'mma' na. Ina' nagga' anak na
danda du, maka danda nagga' ina' na. Matoa danda nagga' ayuhan na danda, maka
ayuhan danda nagga' matoa na danda.”

Pamandōgahan pasal pakaradjaan ma sosongun
(Matiyu 16.2-3)

54 Halling isab si Isa ni kahekahan aa ian. “Bang takdil ni dagbōs lahat,” uk na, “bang
tanda' bi pandōm langit tampal ni saddōpan, magtuwi uk bi, ‘Song ulan’. Maka ngulan
du isab.
55 Bang patumbuk baliyu satan, uk bi, ‘A, song pasu' lahat,’ bo' pasu' du.
56 In kaam iyu magbawu'-bawu' pahap. Tau kaam nganda' pamandōgahan ma diyata'
langit maka ma dunya. Angay 'nsa' tapandōga bi pakaradjaan iya patakka ma masa itu
hi'?”

Maghap kaam maka aa nuntutan kau
(Matiyu 5.25-26)

57 “Angay kaam 'nsa' tau magpikilan di bi bang ingga iya patut subay hinang bi?

58 Bang kau tiyuntutan uk aa ma sabab utang nu bo' biyo kau uk na ni sara', nuyu'
kau tōōd samantala' kaam ma labayan le' bo' supaya tabo nu aa ian magsulut ma 'nsa'
le' kaam takka ni sara'. Sabab piligdu bang kau 'nsa' magsulut dahu. Biyo du kau ni
huwis bo' siyongan du kau uk huwis ni pulis bo' iyampa kau liyōōn ni diyōm jil.
59 Baan ta kau, kataggōlan du kau ma diyōm jil ian. Subay puwasan nu bayi kataksilan
nu kamemon bo' iyampa kau makaluwas minnihi'."

13

Pangalabba min dusa bi bo' 'nsa' miyulkaan uk Tuhan

1 Na, ma waktu ian hi' niya' manga aa ngahabal ni si Isa pasal manga aa Jalil, iya
bayi siyoho' biyono' uk si Gubnul Pilatu pasalta' ma waktu kapanumbay sigam hayōp
pagkulban sigam ni Tuhan.
2 Nambung si Isa ma sigam, uk na, "Pangannal bi baha' manga aa ian taga dusa labi
le' min aa kamemon ma itu ma lahat Jalil, iya hangkan sigam takkahan bala' salaihi'?
3 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa' ngalabba min dusa bi, iya du kaam
matay sali' manga aa Jalil hi'.
4 Manga aa isab sangpu' maka walu' heka na, iya bayi matay ma hi' ma Silowam pagka
sigam kahabbahan uk luma' pamantawan, pangannal bi baha' in sigam ian labi laat min
aa kasehean maglahat ma Awrusalam?
5 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa' ngalabba tōōd min dusa bi, iya du
kaam matay sali' sigam."

Paralilan pasal kayu 'nsa' muwan buwa'

6 Manjari niya' kissa paralilan bissala uk si Isa ma sigam. Uk na, "Niya' aa taga kayu
igira patomo' ma diyōm kabbun na, iya panomoan bahan anggul. Pay'an iya meha buwa'
igira suga' 'nsa' niya' tapeha na,
7 hangkan uk na ni tunggu' kabbun, ''Ndaun: tallun tahun na pagpaitu-paitu ku ni
kayu igira itu meha buwa' na suga' 'nsa' niya' tapeha ku. Tabbōngun na, bo' 'nsa' lōpas
tana' itu.'
8 Suga' niya' sambung tunggu' kabbun hi', uk na, 'Daa, Tuwan. Pasaran ta le' dantahun.
Tappōkan ku le' pahap tana' na. Tambalan ku maka tayi' hayōp.
9 Bang hati muwan buwa' ma musim siyong itu, hap du. Bang 'nsa', na minsan na kita,
tabbōngun ma aku.' "

Danda buggut bukut na kaulian ma 'llaw paghali

10 Ma 'llaw dakayo', ian si Isa mandu' ma diyōm langgal manga Yahudi bo' 'llaw Sabtu'
na, 'llaw sigam paghali ni Tuhan.
11 Niya' may'an dakayo' danda saki sabab min sayitan, sangpu' na maka walun tahun
taggōl na. Buggut kalandu' bukut na, 'nsa' tapahannat.
12 Pag'nda' si Isa ma danda itu siyoho' iya pasikōt. Halling si Isa ma iya, "Danda,
puwas na kau min saki nu iyu."
13 Jari piabut uk si Isa tangan na ma iya. Magtuwi iya pahannat bo' nanglit iya ma
Tuhan.
14 Suga' nakura' langgal ian, pasu' atay na pagka si Isa makowe' aa ma 'llaw Sabtu'.
Halling na ma manga aa may'an, "'Nnōm 'llaw du ma diyōm dapitu' wajib paghinang
kitabi ayi-ayi. Paitu kaam ma diyōm 'nnōm 'llaw ian bang kaam baya' kaulian saki bi,
daa bang 'llaw Sabtu'."
15 Siyambungan nakura' ian uk si Isa, uk na, "Magbawu'-bawu' pahap kaam iyu in
kaam 'nsa' langgal sara'. Niya' baha' ma kaam 'nsa' ngahubaran sapi' na atawa kura' na
bo' iyampa guyud bi paluwas supaya piinum uk bi, minsan sabu ma 'llaw Sabtu'?
16 Danda itu panubu' si Ibrahim du sali' kaam. Niya' na sangpu' maka walun tahun
taggōl na bayi katahanan uk nakura' sayitan. 'Nsa' iya wajib baha' piyuwasan min susa
na ma 'llaw Sabtu'?"
17 Magtuwi magkaiyaan manga aa nagga' si Isa hi' ma sabab panambung na. Suga'
manga aa ian kamemon kiyōgan tōōd ma sabab hinang makainu-inu kamemon iya
tahinang uk na.

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-32; Markus 4.30-32)

18 Missala le' si Isa, uk na, "Ayi pamasalian kitabi pagparinta Tuhan ma bangsa
manusiya'? Ayi pamaralilan ku iya?

19 Iya pagparinta Tuhan,” uk si Isa, “sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki', tiyanōm uk aa ma
tana' na. Tomo' peen itu manjari kayu na, bo' pay'an manga manuk-manuk ngahinang
pugaran ma senga na.”

Paralilan pasal pasulig
(Matiyu 13.33)

20 Halling si Isa pabing, uk na, “Ayi pamaralilan ku pagparinta Tuhan ma manusiya'?
21 Iya pagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil pasulig giyuna uk danda pilamud ni tirigu
heka, manga duwampu' maka lima kilu. Puwas hi' iyaddun uk na, pagsa' taggōl pasulig
na kamemon.”

Lawang kiput
(Matiyu 7.13-14, 21-23)

22 Jari palanjal si Isa tudju ni daira Awrusalam sasang na ngalatag manga kalumaan
mehe-diki' magpandu' ma manga aa.
23 Niya' ian dakayo' aa tiyaw iya, uk na, “Tuwan, kulang du baha' manga aa lappasan
uk Tuhan min mulka'?”
Uk sambung si Isa ma manga aa ian,
24 “Bang kaam baya' pasōd ni diyōman Tuhan subay kaam magtuyu' bo' kaam pasōd
min lawang na kiput. Sabab baan ta kaam, heka aa nulay pasōd suga' 'nsa' makasōd.
25 Papunduk du aa dapu luma' mahōgōt tambōl lawang. Jari ma luwasan sadja kaam
nguku' ma lawang sampay ngalingan. Uk bi, ‘O Tuwan, ukabin kami.’ Siyambungan du
kaam uk na, ‘'Nsa' katauhan ku kaam bang minningga!’
26 Jari uk bi, ‘'Nsa' kami taintōm nu? Bayi kami dakakanan maka kau. Bayi kau mandu'
ma lahat kami.’
27 Suga' bayikan na du bayi halling na ma kaam. Uk na, ‘'Nsa' kaam katauhan ku bang
minningga kaam. Pakallo' kaam min aku, kaam kamemon maghinang kalaatan!’
28 Manjari magkarukkaan du kaam, magtagiōt isab baggaang bi ma waktu ian bang
tanda' bi ka'mbo'-mboan bi di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub, sampay manga
kanabi-nabihan kamemon hi' bayi pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. Bo' kaam iya
liyarukan paluwas.
29 Patipun du isab pay'an manga aa min 'mpat pidju alam bo' magtingkoan sigam
may'an bo' magjamu ma diyōm pagparintahan Tuhan.
30 'Ndaun bi, niya' manga aa taramuwi ma buttihi', pirahu du ma sosongun. Maka
niya' manga aa makarahu ma buttihi', piramuwi du ma waktu siyong.”

Lasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Matiyu 23.37-39)

31 Manjari itu ma waktu ian, niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi. Uk sigam ni iya,
“Subay kau pakallo' minnitu sabab si Sultan Herod ian baya' mapatay kau.”
32 Nambung si Isa, uk na, “Pahi' kaam maan si Herod pangangakkal ian bang ayi
hinang ku. 'Llaw itu maka sawung lanjalan ku hinang ku magpakallo' sayitan min
baran aa, sampay makowe' manga saki. Bo' ma 'llaw katallu na tangbus uk ku hinang
ku.
33 Suga' subay aku palanjal ni palangnganan ku 'llaw itu maka sawung sampay isab
ni sawung dambuwa'. 'Nsa' du niya' laat makani-aku ma itu sabab Awrusalam iya lahat
pamapatayan kahekahan manga nabi.”
34 Sakali magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma daira Awrusalam. “'Ndu'!”, uk
na. “Kaam manga aa Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min Tuhan
piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan isab hiyak uk bi sadja maka batu bang
sigam pipaiyu uk na ni kaam. Min pila aku bayi baya' nipun kaam ma bihing ku? Sali'
sapantun manuk danda bang nipun na anak-anak na ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa'
kaam baya'.
35 'Ndaun bi na: libbahan langgal bi uk Tuhan. Maka baan ta kaam, 'nsa' na aku
song tanda' bi sataggōl 'nsa' taabut waktu pananglit bi aku. Subay uk bi, ‘Bang peen
biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,’ bo' iyampa aku tanda' bi.”

14

Aa saki kaulian uk si Isa

1 Ma dakayo' Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan, pay'an si Isa mangan ma luma' dakayo'
nakura' manga Parisi. Jari may'an peen iya, piyatong iya uk manga aa asal may'an.
2 Niya' isab ma tōngōd na ian aa taga saki, maha' nayi'-tangan na.

3 Tiyaw si Isa ni manga guru ma sara' agama ian maka ni manga Parisi, uk na, “Bang
kita sawupama magpakowe' saki aa ma 'llaw Sabtu', langgal sara' agama tabi baha',
atawa 'nsa'?”
4 Suga' 'nsa' sigam nambung. Jari intanan uk si Isa aa saki ian bo' pikowe' iya uk na
bo' iyampa pipowe' uk na.
5 Puwas hi' tiyaw si Isa ma manga aa ian, uk na, “Bang sawupama niya' anak bi atawa
sapi' bi hug ni diyōm lowang ma 'llaw paghali, ayi hinang bi? Tantu killo' uk bi piluwas
min diyōm lowang hi' minsan 'llaw paghali le'.”
6 Suga' 'nsa' na sigam makajawab.

Pandu' pasal aa magluruk maka aa noho' magluruk

7 Tapandōga uk si Isa iya bohan manga aa maglurukan pay'an. Mene' sigam magtuwi
paningkoan hap, iya tiyōp ma aa langkaw bangsa na. Hangkan iya magparalilan ma
sigam, uk na,
8 “Bang kaam ganta' killo' paluruk ni pagkawinan, daa kaam ningko' magtuwi ma
kokan, ma paningkoan hap. Kalu niya' aa langkaw bangsa na le' min kaam bayi siyoho'
paluruk.
9 Jari paiyu ni kaam aa dapu hinangan, iya bayi ngallo' kaam duwangan paluruk pahi',
bo' halling na du, ‘Papinda kaam minniyu bo' patingkoun le' aa itu hi'.’ Jari iya' du kaam
bo' papinda kaam ningko' ma nayian.
10 Suga' bang kaam siyoho' paluruk, ningko' kaam magtuwi ma nayian. Jari paiyu
du ni kaam aa dapu hinangan bo' uk na ni kaam, ‘Bagay, papinda kau ni kokan, ni
paningkoan labi hap.’ Manjari tanda' kaam uk manga luruk ian kamemon, in kaam
pig-addatan.
11 Sabab hati na sayi-sayi magpalangkaw di na pireyo' du. Maka sayi-sayi magpareyo'
di na pilangkaw du.”
12 Manjari halling si Isa ni aa bayi noho' iya mangan ma luma' na, uk na, “Na, kau isab,
bagay: bang kau ngahinang pagjamuhan, daa sohoun paluruk manga bagay nu atawa
manga danakan nu atawa kaheka nu atawa lung-kampung nu dayahan. Sabab bang
sigam iya soho' nu paluruk, iya du kau siyoho' paluruk uk sigam ma waktu dakayo'. Jari
katungbasan kau magtuwi.
13 Suga' bang kau ganta' ngahinang pagjamuhan, iya soho' nu paluruk subay manga
aa miskin maka aa pengka', maka aa buta.
14 Bang itu hinang nu, mehe du kahapan nu sabab 'nsa' niya' ayi-ayi sigam panungbas
sigam ma kau. Tuhan iya nungbasan kau ma 'llaw damuwi, ma waktu pamakallum
manga aa bōntōl pabayik.”

Paralilan pasal jamuhan mehe
(Matiyu 22.1-10)

15 Take peen bissala si Isa itu uk aa dangan mangan may'an, magtuwi halling aa ian,
uk na, “Bang aa magkakan ma jamuhan ma diyōm pagparintahan Tuhan, mehe asal
kahapan sigam.”
16 Manjari halling si Isa dakayo' kissa pamaralilan, uk na, “Niya' aa bayi magsakap ma
jamuhan mehe, bo' heka aa bayi killo' uk na paluruk.
17 Taabut peen 'llaw pagjamu, siyoho' uk na sosohoan na pahi' magpahati ma manga
aa iya bayi killo'. ‘Dayi' na kaam,’ uk sosohoan hi'. ‘Sakap na kamemon.’
18 Suga' sali'-sali' sigam kamemon magdaawa ma iya. Uk aa iya papahian na tagna',
‘'Nsa' aku makaluruk sabab niya' tana' bayi balli ku bo' subay 'nda' ku dahu. Ampunun
le' aku.’
19 Halling aa dakayo', ‘Bayi na aku makaballi manga sapi' pag-araruhan, sangpu' heka
na, bo' subay sulayan ku le' kōsōg sigam. Ampunun le' aku.’
20 Halling isab aa dangan, ‘Bahu aku bayi kiyawin, hangkan aku 'nsa' makaluruk.’
21 Manjari mowe' sosohoan ian ma'-ma' manga daawa sigam ni nakura' na. Paddi'
tōōd atay nakura' hi', bo' uk na ma sosohoan na, ‘Pasaut kau pahi' ni manga kalsada
maka ni paglalabayan aa ma diyōm lahat itu. Bohun paitu manga aa miskin, manga aa
tongka' manga aa buta, maka manga aa pengka'.’
22 Pagsong-song peen, takka pabing sosohoan hi' bo' uk na ni nakura' na, ‘Tahinang
ku na iya bayi panohoan nu hi' suga' niya' le' masi paningkoan ma pagjamuhan.’
23 Uk nakura', ‘Pahi' kau ni paglalabayan aa ma de, ni karaddōk-daddōkan tudju
pariyōm, bo' lōgōsun manga aa paitu bo' supaya panno' luma' ku.
24 Sabab baan ta kaam,’ uk na, ‘in aa bayi killo' uk ku dahu, 'nsa' niya' min sigam
makananam kiyakan bayi sakap ku.’ ”

Pasal pame' ma si Isa
(Matiyu 10.37-38)

25 Palanjal isab si Isa ni palangnganan na maka landu' heka aa me' parōngan ma iya.
Manjari paharap iya nganda' ma sigam bo' uk na,
26 “Bang niya' aa baya' me' ma aku hinang mulid ku, iya lasa na ma aku subay palabi
min lasa na ma ina'-mma' na maka ma anak-handa na, sampay ma manga danakan na
lalla-danda. Minsan lasa na ma baran na subay 'nsa' palabi min lasa na ma aku. Bang
'nsa' salaihi' lasa na, 'nsa' iya manjari mulid ku.
27 Subay iya paglilla' na kabinsanaan na sampay ni kamatay ma sabab pame' na ma
aku. Iya dalil na sali' aa nanggung hag na pamapatayan iya. Bang 'nsa', 'nsa' iya manjari
mulid ku.
28 “Bang sawupama niya' ma kaam baya' ngahinang luma' pamantawan, subay iya
ningko' dahu mista bang pila gastu na bo' katauhan na bang makaabut baha' sin na
pangahinang luma' ian atawa 'nsa'.
29 Sabab patangge peen hag, bo' 'nsa' makaabut sin na pangubus na luma', pig-udjuan
iya uk aa kamemon nganda' pay'an.
30 Uk sigam, ‘Aa itu bayi makalandu' ngahinang luma' suga' 'nsa' taubus na.’
31 Atawa bang sawupama niya' sultan sangpu' ngibu sundalu na, song palanjal
magbono' maka sultan saddi, ningko' du iya dahu mikil-mikil bang taraōg na baha'
sultan dakayo' ian, pagka duwampu' ngibu sundalu na hi'.
32 Bang hati 'nsa' taraōg na, magtuwi iya mabo suluhan pasampang ni sultan dakayo'
ian ma masi le' iya ni katāhan, bo' ngamu' iya magkahap.
33 Damikkiyan na isab kaam,” uk si Isa, “subay kaam mikil-mikil dahu sabab 'nsa'
kaam manjari mulid ku bang kaam 'nsa' maglilla' ngalabbahan ayi-ayi bi kamemon.”

Pasal asin 'nsa' niya' guna na
(Matiyu 5.13; Markus 9.50)

34 Magparalilan na isab si Isa, uk na, “Katauhan bi, hap asal asin suga' bang kallo' na
kaasin na, 'nsa' niya' dapat na pamabayik kaasin na.
35 Manjari 'nsa' na niya' kagunahan na. 'Nsa' minsan giyuna panambal tana' atawa
pangalamud ni tayi' hayōp. Hal timanan sadja. Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake,
asipun bi tōōd.”

15

Pasal hayōp bili-bili bayi lungay
(Matiyu 18.12-14)

1 Ma dakayo' 'llaw heka manga aa magkallo' sukay parinta, maka manga aa baldusa
kasehean, ian patipun ni si Isa sabab baya' pake ma pandu' na.
2 Manjari manga Parisi maka manga guru sara' agama magdugal na. Uk sigam, “Aa
itu nayima' manga aa baldusa. Magsawu isab iya maka sigam!”
3 Hangkan missala si Isa kissa pamaralilan itu, uk na,
4 “Bang sawupama niya' sali' kaam taga hayōp bili-bili dahatus heka na, bo' hi' lungay
dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu pasaran na siyampu' maka siyam may'an ma de
bo' iyampa pahi' meha dakayo' bayi lungay sataggōl 'nsa' tatawwa' na.
5 Pagtatawwa' na, tiyanggung uk na tudju mowe' maka uk na kiyōgan tōōd.
6 Tapowe' peen, magtuwi linganan uk na manga bagay na maka kakampungan na.
Soho' na du sigam magtipun bo' halling na ma sigam, ‘Maglami-lami na kitabi sabab
tatawwa' ku na bili-bili ku bayi lungay.’
7 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na bang niya' dakayo' aa bayi dusahan
magsusun sampay ngalabba min dusa na. Mehe kakōgan ma diyōm sulga' ma sabab
aa dangan ian. Palabi le' min kakōgan ma sabab aa siyampu' maka siyam heka na, iya
kibā' bōntōl maka 'nsa' kono' niya' dusa sigam subay labbahan.”

Pasal dublun lungay

8 “Sawupama isab,” uk si Isa, “bang niya' danda taga dublun sangpu' heka na, bo'
lungay dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu iya ngandōkōt palitaan magtuwi bo' sapuhan
na diyōm luma' bo' peha na pahap-hap sampay tatawwa' na.
9 Jari pagtatawwa' na, linganan uk na bagay na maka kakampungan na. Siyoho' sigam
magtipun bo' halling na ma sigam, ‘Maglami-lami na kitabi sabab tatawwa' ku na dublun
ku bayi lungay.’

10 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na isab, mehe kakōgan ma manga malaikat
sosohoan Tuhan bang niya' dakayo' aa dusahan magsusun sampay ngalabba min dusa
na.”

Anak lalla palahi

11 Missala le' si Isa, uk na, “Niya' ian dakayo' aa taga anak lalla duwangan.
12 Dakayo' 'llaw halling anak siyay ni 'mma' na, ‘'Mma', bahagiun na alta' nu bo'
pamuwanun ma aku bahagi' ku.’ Jari pigbahagi uk aa ian ayi-ayi na ma anak na
duwangan.
13 'Nsa' taggōl, piballihan uk siyay itu bahagi' na bo' biyo uk na sin na tudju ni lahat
tā. Mahi' peen iya, pikaat uk na sin na kamemon ma ayi-ayi kanapsuhan na.
14 Sakali itu, pag-ubus na sin na kamemon, gōtōm kalandu' lahat ian. Manjari mehe
na kasukkalan na.
15 Hangkan iya pahi' ni dakayo' aa ma lahat ian bo' paipat ma iya. Jari siyoho' iya uk
aa ian pahi' ni huma na ngipat manga koret.
16 Na, pagka 'nsa' manjari giyōtas na, baya' iya mangan minsan kiyakan koret suga'
'nsa' niya' bayi muwanan iya minsan ayi-ayi.
17 Lipara tasayu na karupangan na hangkan halling na ma diyōm atay na, ‘Manga
sosohoan 'mma' ku hi' maglabi-labi kiyakan sigam, suga' aku itu tiya' na song matay uk
gōtas.
18 Gam na aku mowe' pahi' ni si 'Mma'. Uk ku ma iya, “'Mma', taga dusa aku ni Tuhan
sampay ni kau.”
19 'Nsa' na aku manjari ōnan nu anak. Bistahun aku sali' dakayo' tindōg nu sadja.’ ”
20 Jari nangge iya bo' iya mangngan tudju ni 'mma' na pabing.
“Suga' lawak le' iya min luma', tanda' na iya uk 'mma' na. Maase' tōōd 'mma' na bo'
paragan pahi' bo' iya kikkōpan uk na maka siyum uk na anak na.
21 Halling anak na ian ma iya, ‘'Mma', taga dusa aku ni Tuhan sampay ni kau. 'Nsa'
na aku manjari ōnan nu anak.’
22 Suga' linganan uk 'mma' na ian manga sosohoan na, bo' halling na ma sigam,
‘Palakkas kaam. Bohun bi paitu badju' hap tōōd bo' pabadjuin bi iya itu. Pasingsingin
bi isab maka patawumpain bi.
23 Puwas hi' pahi' kaam ngallo' anak sapi' iya bayi palammōk ta hi', bo' sumbayun bi.
Magjamu kitabi, manga maglami-lami.
24 Sabab anak ku itu bayi niyat ku matay suga' tiya' na 'llum pabing. Pangannal ku
lungay suga' tapowe' du.’ Manjari nagna' sigam maglami-lami.
25 “Na, pasalta' peen itu hi', ian anak siyaka hi' mag-usaha ma huma. Ma labayan peen
iya tudju mowe', bo' sikōt na ni luma', niya' take na magkulintangan maka magpangiluk
ma diyōm luma' sigam.
26 Linganan uk na dakayo' sosohoan bo' tiyaw na bang magay hi'.
27 Halling ipatan, ‘Tapowe' na siyay nu, maka siyoho' uk 'mma' nu siyumbay anak sapi'
iya pilammōk ian, sabab takka na anak na ma 'nsa' du iya bayi angay-angay.’
28 Suga' anak na siyaka hi' paddi' atay na, iya hangkan 'nsa' baya' pasōd ni diyōm
luma'. Paluwas 'mma' na ngamu' iya pasōd suga' 'nsa' iya baya'.
29 Halling na ni 'mma' na, ‘'Ndaun, 'Mma', ma tahunan na aku maghinang ma kau sali'
manga banyaga' nu. 'Nsa' niya' panohoan nu bayi sagga' ku minsan dakayo'. Suga' 'nsa'
aku bayi buwanan nu minsan dakayo' anak kambing supaya aku makapagjamu maka
manga bagay ku.
30 Suga' makapowe' paitu anak nu iyu, magtuwi sumbayan nu iya anak sapi' pilammōk
hi', minsan bayi pakaat na alta' nu pamalli na danda maghinang laat.’
31 Nambung 'mma' na, ‘Oto', kakkal du kau ma aku, maka suku' nu asal alta' ku itu
kamemon.
32 Patut du bang kita maglami-lami maka magpajamu sabab 'llum du siyay nu iya bayi
niyat ta matay hi'. Pangannal ta lungay suga' tapowe' na iya.’ ”

16

Pasal tindōg taha' akkal na

1 Manjari itu missala le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Niya' dakayo' aa dayahan,
maka niya' isab dakayo' sosohoan na pibōtang uk na nungguan alta' na. Manjari
tasumbung tindōg ian ni nakura', in iya kono' makaat alta' na sadja.
2 Hangkan du linganan tindōg ian uk nakura', siyoho' patampal ni iya. Halling nakura'
ni iya, ‘Ayi baha' take ku itu ma pasal kau? Bistahun kamemon bayi pangandōl ku ma
kau. Songin ni aku bang pila. Sabab 'nsa' na kau nungguan aku.’

3 Mikil-mikilan di na tindōg ian, uk na, ‘Ayi tahinang ku buttihi' sabab tiya' na aku
pikallo' uk nakura' ku min bayi hinang ku. 'Nsa' na aku makakowe' magkalga, maka iya'
aku ngamu' sin.
4 A, katauhan ku na,’ uk na, ‘bang ayi subay hinang ku. Jari bang aku pikallo' na min
hinang ku niya' du manga bagay ku ngōkōman aku.’
5 “Manjari linganan uk na manga aa taga utang ma nakura' na, dangan sigam maka
dangan. Uk na ni aa dahu pay'an ni iya, ‘Pila utang nu ma nakura' ku?’
6 Iya sambung na, ‘Dahatus mital 'nsallan.’ Halling tindōg ma iya, ‘A, tiya' katas nu.
Pasaut kau ningko' bo' sulatun limampu' mital sadja.’
7 Uk na isab ni aa taga utang pasunu', ‘Kau, pila utang nu?’ Uk na hi', ‘Dahatus karut
buwas.’ Halling tindōg hi' ma iya, ‘Tiya' katas nu. Sulatun maiyu walumpu' karut sadja.’
8 Na, makake peen nakura' pasal hinang sosohoan na mangakkal ian, magtuwi
siyanglitan uk na ma sabab taha' akkal na.” Uk si Isa isab, “Manga aa 'nsa' me' ma
Tuhan itu, taha' le' akkal sigam min manga aa iya me' ma Tuhan, sabab tau nguntungan
pagkahi sigam.
9 “Hangkan pituwahan ta kaam,” uk si Isa, “paggunahun bi alta' bi ma itu ma dunya
paghinang kahapan ma baran bi. Manjari bang taabut waktu kansa' niya' alta' bi, tayima'
du kaam ma hi' ma paglahatan bi kakkal.
10 Bang aa kapangandōlan ma alta' diki', kapangandōlan du isab iya ma alta' mehe.
Damikkiyan na isab bang aa 'nsa' kapangandōlan ma alta' diki', 'nsa' isab kapangandōlan
ma alta' mehe.
11 Na, bang kaam pisukuan alta' ma itu ma dunya itu hi', bo' 'nsa' kaam kapangandōlan,
'nsa' du pingandōl ma kaam alta' bannal.
12 Maka bang kaam 'nsa' kapangandōlan ngantan alta' 'nsa' suku' bi, 'nsa' du pingandōl
ma kaam alta' iya di palsukuan bi.
13 “'Nsa' niya' aa makapabanyaga' ma duwa nakura' sabab tantu kibansihan uk na
nakura' dakayo' maka kilasahan uk na dakayo'. Lut iya ma dakayo' bo' tayikutan na
dakayo'. Hati na 'nsa' kaam manjari maghinang ma Tuhan bang pilak iya pamehe bi ma
atay.”

Manga pamandu' si Isa kasehean
(Matiyu 11.12-13; 5.31-32; Markus 10.11-12)

14 Take peen pandu' si Isa itu uk manga Parisi, magtuwi iya tittohan uk sigam sabab
napsuhan sigam ma pilak.
15 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Kaam iyu magbōntōl-bōntōl di bi sadja ma
panganda' aa, suga' kitauhan asal diyōm atay bi uk Tuhan. Iya pihalga' ma atay uk
manusiya', 'nsa' du niya' kagunahan na bang ma Tuhan.”
16 Uk na isab, “Ma waktu 'nsa' le' paitu si Yahiya Magpapandi, iya na peen pignasihat
kalangnganan sara' bayi pangamban uk si Musa maka sulat bayi tasulat uk manga
kanabi-nabihan. Suga' sataggōl min waktu kapaitu si Yahiya sampay ni 'llaw itu,
pignasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan. Bo' nuyu' tōōd manga aa kamemon pasōd
ni diyōm pagparintahan na.
17 Suga' in sara' bayi pangamban uk si Musa 'nsa' du pinda kapatut na. Luhay le'
liyunan dunya itu maka langit, min dakayo' balis ma sara' pindahan.”
18 Uk na isab, “Sayi-sayi nimanan handa na bo' ngahanda saddi, makalanggal iya sara'
magjina. Maka sayi-sayi ngahanda ma danda bayi butas min halla na, makalanggal isab
iya ma sara' magjina.”

Aa dayahan maka si Lasarus

19 Puwas hi' halling le' si Isa, uk na, “Niya' aa dayahan asal magsammek halgaan, maka
hap sadja kiyakan na kahaba'-haba' 'llaw.
20 Na niya' isab aa miskin, ōn na si Lasarus, lapat baran na uk dugsul. Iya
kabiyaksahan na biyo pabahak ma tōngōd lawang dakayo' luma' aa dayahan ian.
21 Sabab hōwat iya kabuwanan kapin kiyakan bang niya' pakpak min pagkakanan aa
dayahan hi'. Minsan manga ero' pahi' isab ngandelatan dugsul na.
22 Manjari matay aa miskin itu bo' biyo iya uk manga bangsa malaikat ni diyōm sulga',
ni diyōman si Ibrahim. Puwas hi' matay isab aa dayahan bo' kiyubul iya.
23 Ma hi' peen ma ahirat, kapaddian tōōd aa dayahan hi'. Jari pahangad iya bo' tanda'
na si Ibrahim ma hi' ni katāhan, maka si Lasarus isab ma hi' ma bihing na.
24 Hangkan na iya ngalingan magtuwi ni si Ibrahim. ‘O 'Mbo' Ibrahim,’ uk na, ‘maase'
kau ma aku! Sohoun si Lasarus paitu. Bang peen tublakan na tong tudlu' na ni diyōm
bohe' bo' pattakan na ni dalla' ku, sabab kapaddian aku tōōd ma diyōm api itu.’

25 Nambung si Ibrahim. ‘Oto',’ uk na, ‘intōmun waktu bayi kallum nu le'. Bayi kau
piniyaan kahapan kaginis-ginisan, bo' si Lasarus iya bayi piniyaan kalaatan. Suga' ma
buttihi' tiya' iya taga palasahan hap, bo' kau iya kapaddian.
26 Maka 'nsa' pasal iyu sadja, sabab niya' lowang lōm pibōtang ma ōtan kitabi hangkan
sayi-sayi minnitu baya' paiyu, 'nsa' makalintas. Damikkiyan na, 'nsa' niya' minniyu
makalintas paitu.’
27 ‘Na,’ uk aa dayahan hi', ‘Bang salaiyu, 'Mbo', iya amu' ku junjung ni kau: sohoun
sadja si Lasarus iyu pahi' ni luma' 'mma' ku,
28 sabab niya' ma hi' lima danakan ku lalla. Papahiun si Lasarus mandaan sigam bo'
'nsa' paitu ni lahat kabinsanaan itu.’
29 Uk si Ibrahim, ‘Ian ma sigam iya bayi tasulat uk si Musa maka uk manga kanabi-
nabihan iya makabanda' ma sigam. Iya na ian subay iyasip uk sigam.’
30 Uk aa dayahan, ‘'Nsa' ba iyasip, 'Mbo'. Suga' bang niya' aa matay pikallum min
kamatay na, bo' pay'an ni sigam, tantu du sigam ngalabba min dusa sigam.’
31 Uk sambung si Ibrahim, ‘Bang 'nsa' taasip uk sigam iya bayi tasulat uk si Musa maka
uk manga nabi kasehean, 'nsa' du sigam tabo ngahagad minsan niya' aa pikallum min
kamatay na.’ ”

17

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-7, 21-22; Markus 9.42)

1 Mandu' le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Tantu niya' sasat-manasat piniya' na
peen ma manusiya' makaparusa ma sigam. Suga' makaase'-ase' tōōd iya pamakaral ma
sasuku nasat sehe' na mo ni magdusa, sabab binsana' du iya uk Tuhan.
2 Hap le' aa ian pigantungan batu bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang,
bang peen 'nsa' makasaut hinang na magparusahan ma dakayo' aa deyo' itu, iya taga
pangandōl tudju ni aku.
3 Hangkan kaam soho' ku subay kamaya'-maya',” uk na.
“Bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa ma kau, subay iya panduan nu bang
ayi dusa na. Jari bang iya magtawubat ma bayi dusa na, subay iya ampun nu.
4 Bang min pitu' iya makabuwan dusa ma kau ma diyōm dangallaw, bo' min pitu' iya
paiyu ni kau ngamu' ampun, subay iya ampun nu.”

Pasal pangandōl

5 Manjari halling ni si Panghu' Isa manga mulid na bayi kawakilan na. Iya uk sigam,
“Tuwan, pakōsōgun kono' pangandōl kami tudju ni Tuhan.”
6 Uk Panghu' hi', “Bang bayi makasali' mehe pangandōl bi ni sali' mehe bigi-bigi
nahut sadja, makajari kaam magpanohoan ma kayu mehe ian. Bang uk bi, ‘Palarut
kau minniyu bo' kau pabōtang ni diyōm sallang,’ bine' du sali' panohoan bi.”

Iya wajib hinang uk sosohoan

7 Halling le' si Isa, uk na, “Bang sawupama niya' ma kaam taga sosohoan, iya hinang
na mag-araru ma tana' bi, atawa mag-ipat hayōp bi bili-bili. Bang iya ganta' tapowe' min
paghinangan na, halling bi baha' ma iya, ‘Dayi' na kau mangan’?
8 Tantu 'nsa'. Suga' iya uk bi ma iya, ‘Adjalun kiyakan ku bo' iyampa kau magsayin
mohatan aku. Subay na aku ubus bo' iyampa kau mangan!’
9 Magsukul kaam baha' ma sosohoan bi ma sawukat manga panohoan bi iya tahinang
na? 'Nsa' asal, sabab sosohoan bi du.
10 Damikkiyan na isab kaam iyu bang hinang bi kamemon bayi panohoan na ma kaam,
subay uk bi, ‘Kami itu sosohoan sadja. Patut kami maghinang ayi-ayi bayi panohoan ma
kami.’ ”

Sangpu' aa ipul kaulian uk si Isa

11 Manjari itu, ma palangnganan peen si Isa tudju ni Awrusalam, palabay iya min ōtan
lahat Samariya maka lahat Jalil.
12 Pagtakka na peen ni kalumaan niya' pasampang ni iya sangpu' aa ipul. Nangge
sigam ni katāhan le',
13 ŋgalingan minnihi'. Uk sigam, “O Isa! Tuwan! Maase' na kau ma kami.”
14 Pag'nda' si Isa ma sigam, uk na, “Pahi' kaam magtuwi ni manga imam bo' palilingun
bi baran bi ma sigam, tanda' in kaam kaulian na.” Sakali itu, song sigam mangngan pahi',
kaulian na sigam.
15 Jari niya' dangan min sangpu' ian, pagtasayu na kaulian na iya, pabing magtuwi
maka tanōg uk na nanglitan Tuhan.

16 Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa magsukul ni iya. Aa itu bangsa Samariya asal.
17 Uk si Isa, “Sangpu' puhu' du kaam bayi kaulian. Maingga na siyam hi'?
18 Angay subay aa liyu itu sadja iya pabayik paitu magsukul ni Tuhan?”
19 Manjari halling si Isa ni aa hi', uk na, “Nangge na kau bo' kau palanjal na. Kaulian kau ma sabab pangandōl nu.”

Pasal kapagparinta Tuhan
(Matiyu 24.23-28, 37-41)

20 Ma dakayo' 'llaw niya' manga Parisi niyaw ni si Isa bang umay waktu pamabōtang uk Tuhan pagparinta na ma manusiya'. Uk sambung si Isa, “Bang pabōtang paitu pagparinta Tuhan, 'nsa' tanda' kapaitu na.
21 'Nsa' du niya' halling, ‘'Ndaun bi, tiya' ma itu pagparintahan Tuhan!’ atawa ‘Ian na may'an!’ Sabab na iyu du parinta Tuhan ma diyōm bi.”
22 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Niya' du ian 'llaw ma sosongun in kaam iyu baya' tōōd nganda' aku, Anak Manusiya', mag-agi na ma diyōm dunya. Baya' kaam nganda' minsan dangallaw sadja, suga' 'nsa' le' tanda' bi.
23 Niya' ian ngupama du ma kaam, uk na, ‘Ian iya may'an!’ atawa ‘Tiya' iya ma itu!’ Suga' daa kaam pahi' meha aku.
24 Sabab aku itu, Anak Manusiya', bang taabut 'llaw kapaitu ku pabayik, tanda' du uk manusiya' kamemon. Sali' du panganda' sigam ma kirat bang nayinagan ma diyata' langit min bihing na dakayo' ni dakayo'.
25 Suga' subay aku makananam kabinsanaan mehe dahu. Subay isab aku siyulak uk manga aa ma waktu itu bo' iyampa taabut 'llaw kapaitu ku pabayik.
26-27 Jari bang taabut manga 'llaw ian hi', sali' du kahalan na maka kahalan bayi ma masa si No hi'. Bayi sigam magkakanan na peen maka mag-inuman ma waktu ian hi'. Bayi sigam maghanda-maghalla sampay ni 'llaw kasakat di si No ni diyata' adjung. Manjari diyunukan dunya uk Tuhan bo' magmula manusiya' kamemon. Na, salaihi' du isab iya kahalan manusiya' bang aku, Anak Manusiya', pabing ni dunya.
28 Damikkiyan na isab manga aa bayi ma jaman le' si Lot hi'. Magkakanan na peen sigam maka mag-inuman, magballi maka magdagang, magtanōm maka maghinang manga luma'.
29 Suga' taabut peen waktu pakallo' si Lot min daira Sodom hi', magtuwi niya' api maka mayilang pitumbuk sali' ulan min diyōm langit. Jari magmula du sigam kamemon.
30 Na, salaihi' du isab kahalan manga aa ma dunya itu bang taabut 'llaw pamanda' aku, iya Anak Manusiya'.
31 “Pagtakka 'llaw ian, bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na bo' ian asal ayi-ayi na ma diyōm luma', subay 'nsa' pasōd ni luma' na ngallo' iya. Damikkiyan na isab bang niya' aa ma huma na, subay 'nsa' iya pabing ni luma' na.
32 Pamintangun bi iya bayi patakka ni handa si Lot bayi ma masa awwal hi'.
33 Sayi-sayi 'llōgan kallum baran na, 'nsa' du niya' kallum na taptap. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan baran na ma sabab ku, minsan iya matay makatawwa' du iya kallum kakkal.
34 Baan ta kaam,” uk si Isa, “ma waktu pabayik ku paitu, niya' du aa duwangan tuwi ma pabahakan dakayo' du, jari killo' dakayo' ian bo' tamban du dakayo'.
35 Niya' du ian duwangan danda magtabang nganggiling tirigu. Killo' dakayo' bo' tamban du dakayo'.
36 Niya' isab duwangan maghinang ma huma. Killo' dakayo' bo' tamban du dakayo'.”
37 Manjari tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam, “Tuwan, maingga iya kaniyaan iya uk nu iyu?”
Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Maingga-maingga lahat niya' patay, may'an du pagtipunan manga owak.”

18

Paralilan pasal balu danda maka huwis

1 Manjari niya' kissa pamaralilan halling uk si Isa ma manga mulid na bo' supaya sigam 'nsa' siyumu nambahayang sakahaba' waktu.
2 Uk na, “Ma dakayo' lahat niya' huwis 'nsa' tiyāw ma Tuhan, 'nsa' isab mag-addat ma pagkahi na manusiya'.
3 Niya' isab ma lahat ian dakayo' danda balu. Na, danda itu taga palkala' bo' mawumu iya pahi' ni huwis ian ngamu' tabang. Ngalōgōs iya mikipabōntōl. Uk na, ‘Tabangin aku bo' 'nsa' ngandaōg kuntara ku hi'.’
4 Tagna' 'nsa' nabang huwis ian, suga' pagtaggōl-taggōl halling-hallingan iya di na, uk na, ‘Aku itu 'nsa' tiyāw ma Tuhan, 'nsa' isab mag-addat ma manusiya'.

5 Suga' danda itu makasasaw pikilan sadja hangkan subay tabangan ku. Bang iya 'nsa'
dulan ku, siyumu du aku ma kapaitu na.′ ”
6 “Na,” uk si Isa, “hatihun bi bayi halling huwis 'nsa' bōntōl ian.
7 Manjari tiyaw ta na kaam: 'nsa' baha' Tuhan nabang ma manga aa tapene' na, iya
ngamu'-ngamu' tabang ni iya 'llaw-sangōm? Magtanggu-tanggu le' iya baha' matuntul
ma sigam?
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “lakkas du uk Tuhan matuntul ma sigam. Suga' ma
sosongun, bang aku Anak Manusiya' pabayik paitu ni dunya, niya' baha' aa tatawwa'
ku nōgōl mangandōl ma aku?”

Pamaralilan pasal aa Parisi maka aa magkallo' sukay parinta

9 Na, iya na itu isab kissa pamaralilan bayi pihalling uk si Isa ma manga aa, iya
magbista di sigam in sigam bōntōl bo' pireyo' uk sigam pagkahi sigam kamemon.
10 Uk si Isa, “Niya' duwangan aa bayi patukad pahi' ni langgal mehe nambahayang.
Dangan ian aa Parisi, dangan iya aa magkallo' sukay parinta.
11 May'an peen sigam ma diyōm langgal nangge aa Parisi didihan na bo' nambahayang
iya ni Tuhan, uk na, ‘O Tuhan ku, mehe pagsukulan ku ni kau. Sabab in aku itu 'nsa'
sali' aa kasehean, iya napsuhan ian maka ngulli' maka magjina. Magsukul isab aku in
aku 'nsa' sali' aa magkallo' sukay parinta itu.
12 Aku itu, min duwa aku magpuwasa ma diyōm dapitu', maka jakatan ku isab
kamemon tausaha ku.′
13 Suga' in aa magkallo' sukay parinta ian hi' nangge ma tong langgal maka 'nsa' minsan
paharap ni sulga'. Pippōk-pippōk uk na dagha na sabab susa na. ‘O Tuhan,′ uk na,
‘maase' kau ma aku sabab dusahan aku.′
14 Baan ta kaam,” uk si Isa, “taabut peen manga aa itu mowe' min langgal hi', aa
magkallo' sukay iya bōntōl ma bistahan Tuhan, 'nsa' aa Parisi hi'. Sabab na sayi-sayi
magpalangkaw ma baran na pireyo' du, maka sayi-sayi magpareyo' di na pilangkaw du
isab.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Matiyu 19.13-15; Markus 10.13-16)

15 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya iya mabōtang tangan na ma
sigam. Pag'nda' itu uk manga mulid na, magtuwi pihallingan uk sigam manga aa mamo
ian.
16 Suga' linganan onde'-onde' ian uk si Isa. Uk na ni manga mulid na, “Parulun bi
manga onde'-onde' iyu paitu ni aku. Daa sigam lāngun bi sabab sayi-sayi makasali'
kawul-piil na ni sali' onde'-onde' itu taga palsukuan du ma pagparinta Tuhan.
17 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma pagparinta Tuhan sali'
kapanulut onde'-onde', na, aa ian 'nsa' du pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.”

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Markus 10.17-31)

18 Ma dakayo' 'llaw niya' Yahudi langkaw pahi' ni si Isa niyaw ma iya. “Tuwan Guru,”
uk na, “kau iyu asal hap. Ayi subay hinang ku bo' aku kaniyaan kallum iya taptap ni
kasaumulan?”
19 Nambung si Isa, uk na, “Angay uk nu in aku itu hap? 'Nsa' niya' hap, duwal Tuhan
dakayo'-kayo'.
20 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: daa kau magjina. Daa kau mono'. Daa
kau nangkaw. Daa kau naksi' puting. Pag-addatin ina'-mma' nu.”
21 Uk lalla ni iya, “Tuwan, sataggōl min kaonde'-onde' ku bayi na kabōgbōgan ku ian
hi' kamemon.”
22 Take peen itu uk si Isa, uk na, “Niya' le' dakayo' 'nsa' tahinang nu. Pahi' kau,
paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma manga aa miskin. Manjari
niya' du karaya nu may'an ma diyōm sulga'. Puwas hi' paitu kau me' ma aku.”
23 Suga' pagtake aa itu ma bissala si Isa magtuwi iya susa tōōd sabab landu' heka alta'
na.
24 Tanda' uk si Isa susa na bo' uk na ni iya, “Manga aa dayahan kahunitan asal pasōd
ni diyōman pagparinta Tuhan!
25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd ni diyōman
pagparinta Tuhan.”
26 Take peen halling si Isa itu uk manga aa, halling sigam, “Bang salaihi', sayi baha'
makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?”
27 Uk sambung si Isa, “Iya 'nsa' takowe' uk manusiya' takowe' du uk Tuhan.”

28 Sakali halling si Petros, uk na, “'Ndaun ba kami itu. Bayi na 'mbanan kami ayi-ayi
kamemon bo' me' ma kau.”
29 “Aho',” uk si Isa ma sigam, “maka baan ta kaam tōōd: sasuku bayi ngambanan
luma' na, atawa handa na, atawa danakan na, atawa ina'-mma' na, atawa manga anak
na, ma sabab katuyu' na ma pagparinta Tuhan,
30 tiyungbasan du iya uk Tuhan ma dunya itu hi', lipat manglipat min bayi 'mbanan
na. Bo' ma dunya ahirat pisukuan iya kallum taptap ni kasaumulan.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Matiyu 20.17-19; Markus 10.32-34)

31 Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi min aa kasehean bo'
iyampa sigam bissalahan uk na. Halling na, “Pake kaam. Tiya' kitabi patukad tudju ni
Awrusalam. May'an peen kitabi, pimattan du kamemon bayi tasulat uk manga kanabi-
nabihan ma pasal aku, Anak Manusiya'.
32 Siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' bangsa Yahudi bo' pig-udju'-udju'
aku uk sigam. Hiyalipulu isab aku sampay pigluraan.
33 Piglapdōsan du aku uk sigam bo' iyampa aku piyatay. Suga' taabut peen tallum
bahangi min kamatay ku 'llum du aku pabing.”
34 Suga' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang ayi bissala uk na ian. 'Nsa' makahōp
hatihan na ni diyōm pikilan sigam. 'Nsa' tasabut uk sigam bang ayi pihalling uk si Isa
hi'.

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Markus 10.46-52)

35 Manjari, sikōt peen di si Isa ni daira Ariha, niya' aa buta ningko' ma bihing daddōk
palabayan sigam. Hinang na ngamu'-ngamu' sin.
36 Makake peen buta itu ma baanan aa maglabay minnian, tīyaw uk na bang ayi poon
na.
37 Halling manga aa ian ma iya, “Tiya' palabay si Isa, aa min Nasaret.”
38 Pagtake na itu magtuwi iya ngalingan pakōsōg, “O Isa,” uk na, “tubu' Sultan Daud,
maase' kau ba ma aku!”
39 Pihallingan iya uk manga aa min dahuhan na, daa siyoho' maghebok. Suga' pikōsōg
gam peen pangalingan na. “O Isa, tubu' sultan Daud,” uk na, “maase' na kau ba!”
40 Jari parōhōng si Isa bo' soho' na aa buta ian biyo ni iya. Makasikōt peen, tiyaw si
Isa ma iya, uk na,
41 “Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?”
“Tuwan,” uk na, “kabayaan ku makanda' pabing.”
42 Uk si Isa ni iya, “Makanda' na kau. Kaulian na mata nu ma sabab pangandōl nu ma
aku.”
43 Saruun-duun du iya makanda' pabing bo' me' iya paturul ma si Isa maka uk na
nanglitan Tuhan. Pag'nda' itu uk baanan manga aa may'an, iya du sigam kamemon me'
nanglitan Tuhan.

19

Si Isa maka si Sakkiyas

1 Pasōd na si Isa ni diyōm daira Ariha bo' palabay iya min tangnga' kalumaan.
2 Na, niya' aa maglahat ma hi', ōn na si Sakkiyas. Nakura' asal iya ma manga aa
magkallo' sukay parinta, maka dayahan iya.
3 Baya' tōōd iya nganda' ma si Isa bang sayi iya, suga' 'nsa' tanda' na sabab pandak iya
maka heka aa magtipunan ian.
4 Hangkan iya paragan parahu min kahekahan aa ian bo' parāg iya ni diyata' kayu
sikamol bo' supaya tanda' na si Isa bang palabay na minnihi'.
5 Pagtakka si Isa ni tōngōd kayu ian parōhōng iya pahangad, bo' halling na ma si
Sakkiyas, “O Sakkiyas, palakkas na kau paruwai sabab subay aku pahali-hali ma luma'
nu 'llaw itu.”
6 Jari parayi'-dayi' si Sakkiyas paruwai, maka kiyōgan iya mo si Isa ni luma' na.
7 Sakali magpanaway manga aa kamemon iya makake ma bayi halling si Isa ma si
Sakkiyas hi'. Uk sigam, “Allā! Me' iya pahi' mangan ma luma' aa dusahan!”
8 Ma luma' peen, nangge si Sakkiyas bo' uk na ni si Isa, “Tuwan, pake kau kono'.
Santōnga' alta' ku panarakka ku du ma manga aa miskin. Maka bang niya' aa bayi
akkalan ku, papowe' ku du ni iya sin na lipat 'mpat.”

9 Uk si Isa ni iya, “’Llaw itu lappasan kau sampay anak-handa nu sabab tubu' kau isab
si Ibrahim.
10 Aku, Anak Manusiya', iya maksud ku paitu ni dunya subay meha manga aa tā min
Tuhan bo' sigam liyappasan.”

Paralilan pasal aa pingandōlan
(Matiyu 25.14-30)

11 Pagka peen pake manga aa ma si Isa, niya' kissa pamaralilan pihalling uk na ma
sigam. Sikōt na iya ni daira Awrusalam, maka pangannal sigam in pagparinta Tuhan
ma manusiya' song na tiyagnaan.
12 Hangkan salaitu pamaralilan na: “Niya',” uk na, “dakayo' aa bangsahan magbamba
pauntas ni lahat tā bo' iya tahinang sultan mahi'. Puwas hi' pabing du iya ni lahat na
magsultan.
13 Manjari itu, ma song peen tulak, linganan uk na sangpu' sosohoan na. Biyuwanan
sigam uk na dublun bulawan pakaniya-pakaniya. Halling na ma sigam, ‘Lituhun bi alta'
itu sataggōl ku 'nsa' maitu.’
14 Suga' kibansihan aa bangsahan itu uk manga aa ma lahat na, hangkan sigam mabo
aa paturul ni iya mo lapal. Uk lapal hi', ‘’Nsa' kami baya' bang kau iyu pagsultanan
kami.’
15 “Suga' minsan salaihi', tahinang sadja iya sultan bo' pabing iya ni lahat na. Pagtakka
na, magtuwi siyoho' uk na paalōp ni iya manga sosohoan bayi kabuwanan dublun bo'
supaya katauhan na bang pila tauntung uk sigam dangan maka dangan.
16 Jari paalōp ni iya sosohoan dahu bo' uk na, ‘Tuwan, iya dublun dakayo' bayi
pamuwan nu ma aku taga untung na sangpu' dublun.’
17 ‘Hap du hinang nu,’ uk sultan. ‘Kau sosohoan hantap. Pagka kau iyu
kapangandōlan ma alta' diki'-diki', hangkan kau buwanan ku kapatut mag-agi ma
sangpu' daira.’
18 Puwas hi' paalōp ni iya sosohoan karuwa na. ‘Tuwan,’ uk na, ‘iya dublun bayi
pamuwan nu ma aku taga untung na lima.’
19 Uk sultan ni iya, ‘Hap. Kau isab buwanan ku kapatut mag-agi ma lima daira.’
20 Jari paalōp isab pay'an sosohoan dakayo' bo' uk na, ‘Tuwan, oo, tiya' du dublun nu.
Bayi putus ku maka panyu' bo' iyampa tawu' ku sakuli-kuli.
21 Tiyāw asal aku ma kau sabab kau iyu 'nsa' maase' ma aa. Kallo' nu iya 'nsa' bayi
pabōtang nu, maka pag-ani nu iya 'nsa' bayi pagluugan nu.’
22 Uk sultan ni iya, ‘Oy! Kau iyu sosohoan 'nsa' niya' kapusan na. Pibing uk ku ni
kau bayi halling nu sini' bo' kau tawwa' hukuman. Katauhan nu baha' in aku 'nsa'
maase'? Kallo' ku baha' iya 'nsa' bayi pabōtang ku? Maka pag-ani ku baha' iya 'nsa' bayi
pagluugan ku?
23 Bang hati salaihi', angay 'nsa' bayi tawu' nu sin ku ni diyōm bangko bo' niya' anak
na? Manjari pagtakka ku paitu takallo' ku du sin ku sampay anak na.’
24 “Puwas hi' halling sultan ni manga aa magpanangge may'an. ‘Kalloun bi dublun
min iya bo' pamuwanun bi pay'an ni sosohoan dakayo', iya niya' dublun na sangpu' ian.’
25 Suga' uk manga aa ian, ‘Tuwan! Niya' na sangpu' dublun na!’
26 ‘Baan ta kaam,’ uk sultan, ‘sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan du ma iya,
suga' sasuku 'nsa' kapangandōlan minsan ma diki', kiyulangan du ayi-ayi bayi ma iya.
27 Na, manga banta ku ian,’ uk sultan, ‘manga aa 'nsa' baya' bang aku pagsultanan
sigam, bohun bi paitu. Papatayun bi sigam ma itu ma alōpan ku.’ ”

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Yahiya 12.12-19)

28 Ubus peen bissala si Isa itu, mangngan iya parahu min sigam tudju ni Awrusalam.
29 Jari itu, makasikōt peen iya ni kalumaan Betpage maka Betani, iya ian ma kasikōtan
Bud Jaitun, noho' iya duwangan mulid na parahu min kasehean.
30 Uk na ma sigam, “Pahi' na kaam ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Jari pagtakka bi
pay'an makatawwa' du kaam dakayo' anak kura' ingkōtan, kura' 'nsa' bayi tapanguraan
aa. Hubaran bi bo' bohun bi paitu.
31 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay hiyubaran uk bi, subay halling bi, ‘Tuud
pigguna uk nakura'.’ ”
32 Sakali pahi' aa bayi siyoho' hi' bo' tatawwa' uk sigam sali' bayi pama' si Isa.
33 Sabu peen sigam ngahubad anak kura', halling manga aa dapu na ma sigam, uk
sigam, “Oy! Angay hubaran bi iyu?”
34 Uk sigam, “Tuud pigguna uk nakura'.”

35 Jari biyo uk sigam anak kura' ni si Isa. Liyampikan bukut na maka manga badju'
sigam bo' iyampa si Isa pitingko' ma diyata'.
36 Na, makakura' peen si Isa, billat uk manga aa sammek sigam ma daddōk palabayan
na.
37 Pagka sikōt na si Isa ni Awrusalam, ian na ma daddōk ma luran Bud Jaitun, iya
baanan manga anak-mulid na ian kamemon nagna' na magpananglit ma Tuhan. Pitanōg
suwara sigam nanglitan iya ma sabab manga hinang barakatan bayi tanda' uk sigam
hinang uk si Isa.
38 Uk sanglit sigam, “Bang peen biyarakatan Sultan itu, iya kawakilan uk Tuhan paitu.
Kasannangan asal ma diyōm sulga', maka sanglit ma Tuhan Mahatinggi!”
39 Jari halling ni si Isa manga Parisi bayi may'an ma diyōm katipunan aa. Uk sigam,
“Tuwan Guru, sohoun manga mulid nu itu parōhōng nanglitan kau!”
40 Nambung iya, uk na, “Baan ta kaam, bang ganta' sigam itu 'nsa' halling, paganti'
manga batu ma daddōk itu ngōlang nanglitan aku.”

Magtangis si Isa pasal daira Awrusalam

41 Sikōt-sikōt peen si Isa ni daira Awrusalam, bo' tanda' na manga kalumaan na,
magtangis iya sabab kaase' na ma manga aa ma lahat ian.
42 Uk na, “Allā, minsan ma 'llaw itu na, bang bayi tahati bi bang ayi kagunahan bi
supaya kaam makatawwa' kasannangan. Suga' 'nsa' du tahati bi.
43 Ma waktu siyong niya' bala' takka ni kaam. Pig-agpangan du daira bi iyu uk manga
banta bi, pigkutaan katilibut na uk sigam bo' kaam 'nsa' makaluwas.
44 Liyubu uk sigam kalumaan bi iyu kamemon sampay 'nsa' na niya' batu pagdayaw
luma' takapin magpangkat-pangkat. Maka kaam kamemon magtayi'-anak iya maglahat
maiyu, piyatay du isab uk sigam. Paniya' du bala' itu ma kaam sabab 'nsa' piruli uk bi
waktu kapamanda' uk Tuhan ase' na ma kaam.”

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Markus 11.15-19; Yahiya 2.13-22)

45 Manjari pagtakka si Isa pahi' pasōd iya ni diyōm langgal pagkulbanan, bo' nagna'
iya makallo' na manga aa magdagang-dagang may'an.
46 Uk na ma sigam, “Tasulat asal ma diyōm kitab bayi palman Tuhan, iya uk na, ‘Luma'
ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan manga aa.’ Suga' hinang bi na sali' luma'
panapukan mundu.”
47 Mandu' na peen si Isa 'llaw-llaw ma diyōm langgal ian. Manga kaimaman langkaw
maka manga guru ma sara' agama maka manga aa pamean mahi' baya' mapatay si Isa.
48 Suga' 'nsa' niya' lawang tapeha sigam pamapatay ma iya, sabab manga aa kamemon
ian tuyu' tōōd pake ma pamissala na.

20

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Markus 11.27-33)

1 Ma dakayo' 'llaw, ian isab si Isa ma langgal pagkulbanan manduan manga aa maka
magnasihat lapal hap ma sigam. Jari pahi' ni iya manga kaimaman langkaw, maka
manga guru ma sara' agama, maka manga kamaasan.
2 Halling sigam ni iya, “Ayi kapatut nu maghinang kau salaiyu? Sayi bayi muwanan
kau kapatut?”
3 Uk na ni sigam, “Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam dahu. Bain bi aku:
4 iya kapatut si Yahiya Magpapandi hi', kapatut min Tuhan baha' atawa min manusiya'
sadja?”
5 Sakali mag-isun-isun manga aa ian. Uk sigam, “Bang sawupama uk ta in kapatut
si Yahiya ian bayi min Tuhan, tīyaw du kitabi itu uk na bang angay kitabi 'nsa' bayi
magkahagad ma si Yahiya.
6 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, na, piligdu kitabi.
Hiyak kitabi maka batu uk manga mahadjana' itu kamemon sabab magkahagad asal
sigam in si Yahiya nabi du min Tuhan.”
7 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma tiyaw si Isa, uk na, “'Nsa'
katauhan kami bang minningga kapatut na.”
8 “Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' maan kaam bang minningga iya kapatut ku
maghinang manga hinang ku itu.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Matiyu 21.33-46; Markus 12.1-12)

9 Manjari nagna' si Isa mahalling kissa paralilan ma manga aa. “Niya',” uk na, “dakayo'
aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi patungguan na ma manga
aa magtutunggu'. Puwas hi' tulak iya ni lahat saddi bo' taggōl iya ma hi'.
10 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho' uk aa dapu kabbun ian
dakayo' sosohoan na pahi' ni manga aa magtutunggu' ngallo' bahagi' na. Suga'
liyapdōsan ipatan ian uk sigam bo' pipowe' iya ma 'nsa' niya' tabo na.
11 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian sosohoan na saddi pahi' ni sigam. Iya du iya
liyapdōsan uk sigam, hiyalipulu, maka pipowe' ma 'nsa' niya' tabo na.
12 Puwas hi' soho' na isab sosohoan saddi pahi', kamintallu na na. Jari sosohoan
damuwi itu palian uk sigam bo' iyampa pilahi paluwas min kabbun anggul hi'.
13 Manjari uk aa dapu kabbun, ‘Ayi baha' subay hinang ku? Papahi' ku le' anak ku
lahasiya' itu, iya kalasahan ku. Tantu iya pig-addatan du uk sigam.’
14 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa dapu hi' magtuwi sigam mag-isun. Uk
sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung na kitabi, papatay tabi na iya bo' takallo' tabi
tana' na.’
15 Jari liyarukan iya uk sigam ma luwasan kabbun hi', bo' piyatay.
“Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun hi'?
16 Pahi' du iya mapatay manga tunggu' ian, bo' patungguan na kabbun na ma aa saddi.”
Pagtake peen manga aa ian ma bissala si Isa itu, uk sigam, “Oy! Bang peen 'nsa'
kiyabbul bo' nu!”
17 Suga' piyatong sigam uk si Isa. Uk na, “Ayi hati na, kumpas bi, iya tasulat ian ma
diyōm kitab, iya uk na:
‘Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', pangannal 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’ ”
18 Uk si Isa le', “Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran na. Maka sasuku kahugan
batu itu pipis du kamemon na.”

Paniyaw pasal pagbayad sukay ni Sultan Mahatinggi
(Matiyu 22.15-22; Markus 12.13-17)

19 Manga guru ma sara' agama maka manga kaimaman langkaw baya' naggaw si Isa
ma saruun-duun, sabab tasayu uk sigam in sigam iya bayi paandigan na ma paralilan
pasal tunggu' kabbun ian. Suga' 'nsa' iya tasaggaw uk sigam sabab tiyāw sigam ma
manga aa mahadjana'.
20 Meha le' sigam waktu hap bo' supaya iya siyongan uk sigam pahi' ni pangantanan
gubnul. Niya' manga aa tiyambahan uk sigam, siyoho' pahi' ni si Isa magbawu'-bawu'
in sigam taga atay pote' tudju ni iya, bo' supaya iya tabo magbissala bo' iya tasaggaw uk
sigam ma bissala na.
21 Jari halling manga aa tiyambahan ian ni si Isa. “Tuwan Guru,” uk sigam, “katauhan
kami in bissala nu maka pandu' nu bōntōl du. 'Nsa' kau mene' ma aa minsan sayi iya,
maka bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil iya kibayaan uk Tuhan.
22 Bain kami kono'. Bang kita ganta' mayad sukay ni parinta Roma, iya deyo' min
Sultan Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi?”
23 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan uk na ma sigam,
24 “Pandain kono' aku sin.” Pagka niya' na sin, uk na, “Patta' sayi maka ōn sayi ma
sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
25 “Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun bi ni iya. Damikkiyan na,
bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
26 Manjari 'nsa' iya takowe' siyaggaw uk sigam ma alōpan manga mayiran. Hangkan
na 'nsa' na niya' bissala sigam, maka inu-inu sigam ma panambung na.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Matiyu 22.23-33; Markus 12.18-27)

27 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama Yahudi iya uk na
'nsa' niya' aa magpatayan 'llum pabing ma 'llaw damuwi.
28 Tiyaw sigam ma si Isa, “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi pangamban kitabi
uk si Musa pasal aa bang matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk
siyay na, bo' supaya niya' anak tabista tubu' min aa bayi mamatay hi'.
29 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan. Maghanda siyaka suga' matay
iya ma 'nsa' taga anak.
30 Jari siyay pasunu' maghanda balu hi' bo' matay isab ma 'nsa' taga anak.
31 Damikkiyan na isab siyay katallu na. Jari in pitu' magdanakan bayi makahanda ni
dakayo' danda hi', bo' matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak.

32 Ma katapusan na matay isab danda.
33 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum bayik manga aa magpatayan,
handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo' handa uk sigam pitu' magdanakan.”
34 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Manga aa ma dunya itu maghanda asal maka
maghalla.
35 Suga' manga aa iya bista uk Tuhan makajari pikallum pabayik min kamatay, maka
tiyōp maglahat ma hi' ma sulga', 'nsa' na sigam maghanda atawa maghalla.
36 Sabab 'nsa' na sigam magkamatay suga' makasali' na sigam ni manga malaikat.
Manga anak Tuhan na sigam sabab bayi na sigam pikallum pabing min kamatay sigam.
37 Na, in pasal aa magpatayan pikallum pabing, pipasti' ko' itu uk si Musa ma sulat
kitab, iya pasal kayu puhung bayi keyat. Iya pangōn si Musa ma Tuhan may'an, ‘Tuhan
pagtuhanan di si Ibrahim maka si Isahak maka si Ya'kub.’
38 Hati na Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa magpatayan. Bang
ma bistahan Tuhan 'llum asal aa kamemon, minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran
sigam.”
39 Halling manga guru sara' agama kasehean. “Tuwan Guru,” uk sigam, “hap sambung
nu ian.”
40 'Nsa' na niya' makatawakkal niyaw iya pabayik.

Paniyaw pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Markus 12.35-37)

41 Jari tiyaw si Isa ma sigam. “Angay,” uk na, “manga aa halling pasal si Almasi in iya
tubu' si Sultan Daud?
42 Sabab na si Daud baran na bayi magpalatun ma diyōm kitab Jabul, uk na,
‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
43 Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’
44 Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Sultan Daud, tantu iya 'nsa'
panubu' si Daud sadja.”

Pamituwa si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

45 Pasalta' peen pake manga aa kamemon, uk si Isa ni manga mulid na,
46 “Halliin bi manga guru ma sara' agama, iya tagihan maglunsul magpamakay juba
taha'. Tagihan isab sigam hiyulmat bang ma mayiran. Bang ma diyōm langgal, baya'
sigam pitingko' ma tingkoan bangsahan. Damikkiyan na bang sigam ma pagjamuhan,
subay paningkoan iya tiyawuan aa langkaw.
47 Nyanyaya uk sigam manga balu danda supaya takallo' luma' sigam, bo' pitaha'
uk sigam sambahayang sigam, paglaku-laku sigam in sigam bal-iman, bahasa tapukan
kahinangan sigam malaat hi'. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma sigam ma ahirat.”

21

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Markus 12.41-44)

1 Manjari itu nganda' si Isa bo' tanda' na manga aa dayahan magpangahug sin pagjakat
sigam ni tuung ma diyōm langgal ian.
2 Niya' isab tanda' na dakayo' danda balu, miskin tōōd, ngahug duwa pisita tumbaga.
3 Uk si Isa, “Bannal iya pama' ku ni kaam itu, iya duwa pisita tumbaga tahug uk danda
miskin itu labi halgaan le' min pilak kamemon bayi tahug uk sigam kamemon.
4 Sabab kasehean ian,” uk si Isa, “bayi muwan min alta' sigam manglabi-labihan. Suga'
danda itu, minsan iya miskin kalandu', bayi muwan sin na kamemon iya arak pamalli
na balanja' na.”

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Markus 13.1-2)

5 Niya' manga mulid na kasehean maglagtang-lagtang pasal langgal pagkulbanan ian.
Hap inda' kono' manga batu bayi giyuna pangahinang langgal hi', maka ari-ari na
kaginis-ginisan bayi pamuwan uk manga aa. Pagtake peen bissala sigam uk si Isa, uk
na,
6 “Iya tanda' bi itu kamemon liyubu du ma waktu siyong. 'Nsa' du niya' batu na ngapin
magbangkat. Kiyanat du kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Markus 13.3-13)

7 Jari tīyaw si Isa uk sigam. “Tuwan Guru,” uk sigam, “umay paniya' iya bayi uk nu
sini'? Maka ayi tanda' na bo' kitauhan in pakaradjaan ian takka na?”
8 Nambung iya, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan. Sabab ma
sosongun iyu heka paitu nabbut ma ōn ku, maglaku-laku in sigam si Almasi na. ‘Kiyamat
na,’ uk sigam. Suga' daa kaam me' ma sigam.
9 Bang niya' take bi hunub-hunub pasal pagbono' atawa pasal lingōg, daa kaam gawa.
Tantu paniya' manga pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.”
10 Masi halling si Isa, uk na, “Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta
dakayo' isab maka parinta dakayo'.
11 Paniya' du manga linug mehe maka gōtōm maka saki laatan ma kalohahan dunya.
Niya' isab manga paltandaan tanda' ma diyata' langit, paltandaan makainu-inu maka
makataw-taw.
12 Suga' dahu min ian hi' siyaggaw du kaam uk manga aa maka liyaat du kaam. Biyo
du kaam ni langgal sigam bo' kaam hiyukum maka liyōōn ni diyōm jil. Tiyukbalan du
isab kaam ni manga sultan maka ni manga gubnul bo' kaam hiyukum uk sigam ma
sabab pame' bi ma aku.
13 Bang ian na kaam ma alōpan sigam, iya na ian waktu kapama' bi ma sigam lapal
hap pasal aku.
14 Suga' magniyat kaam subay 'nsa' magsusa bang ayi pangandaawa bi waktu
kapanumariya kaam,
15 sabab aku iya muwanan kaam tau bo' kaam makasambungan sigam. Jari 'nsa' du
niya' kuntara bi makasagga' kaam, maka 'nsa' katangkisan bissala bi.
16 Minsan manga maas bi maka dawuranakan bi, minsan manga lung-kampung bi
maka manga kabagayan bi, siyongan du kaam uk sigam ni kuntara bi. Maka niya' min
kaam piyatay du uk sigam.
17 Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab pame' bi ma aku.
18 Suga' 'nsa' du kaam kalungayan ayi-ayi minsan dalamba buun bi.
19 Lappasan du kaam bang peen pahōgōt bi pangandōl bi.”

Pasal pamakaat daira Awrusalam
(Matiyu 24.15-21; Markus 13.14-19)

20 “Bang tanda' bi daira Awrusalam itu libut uk sundalu, na, katauhan bi song na
waktu pamakaat iya.
21 Jari sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay paragan pahi' ni kabud-buran.
Sasuku ma diyōm daira Awrusalam subay paluwas magdayi'-dayi', maka sasuku ma
de daa subay pabing pahi' ni diyōm daira.
22 Sabab iya ian manga 'llaw pangamulka' Tuhan ma manusiya'. Jari niya' na
kamaujuran ma kamemon bayi tasulat ma diyōm kitab.
23 'Ndu', makaase'-ase' tōōd manga danda battōng ma masa ian hi', maka manga danda
taga anak duru' lagi'. Sabab niya' iyu kabinsanaan mehe pitumbuk ni kalohahan lahat
itu. Maka manga aa na pitakkahan du mulka' Tuhan.
24 Niya' sigam kasehean diyugsuan uk manga sundalu, piyatay. Maka niya' aa
kasehean siyaggaw, hinang banyaga' bo' biyo ni kalahat-lahatan kamemon. Daira
Awrusalam itu pikaat du uk manga kabangsahan saddi. Subay na jukup gantaan
pagparinta sigam bo' iyampa sigam pakallo'.”

Kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Markus 13.24-27)

25 “Ma waktu ma sosongun ian niya' paltandaan paniya' ma mata 'llaw maka ma bulan
maka ma manga bituun. Mehe manga kasusahan iya takka ni kabangsa-bangsahan ma
itu ma dunya giyawa du pangatayan sigam. Lingōg pikilan sigam sabab 'nsa' manjari
pangallub tahik maka landōs goyak kalandu'.
26 Agōn matay manga aa sabab min tāw maka susa sigam, pagpikil sigam manga bala'
song patakka ni dunya. Sabab ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan langit tabo
du maglingas.
27 Puwas ian hi',” uk si Isa, “makanda' du manga aa ma aku, Anak Manusiya', paitu
min gabun. Tanda' uk sigam barakat ku maka kōsōg sahaya ku.
28 Jari bang nagna' manga pakaradjaan iya uk ku itu, nangge kaam maka pahangad
sabab 'nsa' na taggōl, lappasan du kaam.”

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Markus 13.28-31)
29 Jari niya' paralilan pihalling uk si Isa ma sigam, uk na, “Pandōgahin bi kayu igira
maka manga kayu kasehean.
30 Bang tanda' bi ngugbus dawun na, minnihi' katauhan bi song musim pangallaw na.
31 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' bayi pamissala ku ma kaam sini' hi', minnihi'
isab katauhan bi sikōt na waktu pagparinta Tuhan ma itu ma manusiya'.
32 Bannal iya pama' ku ma kaam,” uk si Isa. “Ma 'nsa' le' magpatayan kamemon manga
aa iya 'llum ma buttihi', paniya' du pakaradjaan kamemon bayi uk ku hi'.
33 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd magkapinda.”

Subay pahalli'
34 “Subay kaam pahalli',” uk si Isa, “bo' 'nsa' lingōg pikilan bi uk hinang bi magdul-
bayaan di bi maka pag-inum bi, atawa uk susa bi pasal kalluman bi. Pahalli' kaam bo'
kaam 'nsa' taabut magkarupangan bang takka 'llaw pabayik ku.
35 Sabab tagha' du takka 'llaw ian hi', sali' dalil litag bang magsik, bo' tawwa' du aa
kamemon ma babaw dunya itu.
36 Pajaga kaam tōōd. Daa kaam parōhōng ngamu' tabang ni Tuhan bang peen niya'
kōsōg bi bo' kaam makasandal ma diyōm pakaradjaan ian kamemon. Ngamu' kaam
tabang isab bang peen kaam makatampal ni aku, Anak Manusiya', ma 'nsa' niya' kaiyaan
bi.”
37 Kahaba'-kahaba' 'llaw mandu' na peen si Isa ma diyōm langgal pagkulbanan, suga'
pagsangōm paluwas iya min daira hi' tudju ni Bud Jaitun bo' pahanti' mahi'.
38 Dayi'-llaw le' pay'an na peen manga aa kamemon ni langgal pagkulbanan ian pake
ma pandu' na.

22

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Yahiya 11.45-53)
1 Na, sikōt na paghinang manga Yahudi, waktu pagkakan sigam ma tinapay 'nsa' bayi
kalamuran pasulig. Hinang ian iyōnan hinang Pangintōman.
2 Manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama mikil-mikil bang salaingga
uk sigam mapatay ma si Isa ma 'nsa' niya' makatau. Sabab tiyāw sigam ma manga aa
mahadjana'.

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura'
(Matiyu 26.14-16; Markus 14.10-11)
3 Manjari pasōd nakura' sayitan ni diyōm pikilan si Judas. Iya na si Judas Iskariyut,
dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa.
4 Pahi' na iya ni manga imam langkaw maka ni manga nakura' ma jaga langgal
pagkulbanan, bo' sigam bo na mag-isun bang salaingga uk na ngakkal ma si Isa sampay
nongan iya ni sigam.
5 Kiyōgan sigam tōōd bo' nganjanji' sigam namba iya maka sin.
6 Ngaho' magtuwi si Judas bo' nagna' iya meha waktu hap panong na si Isa ni sigam
ma 'nsa' kitauhan uk kahekahan aa.

Si Isa maka manga mulid na magsakap ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Markus 14.12-21; Yahiya 13.21-30)
7 Manjari taabut na hinang, iya pagkakan sigam tinapay 'nsa' bayi kalamuran
pasulig. Iya na ian 'llaw panumbay manga aa ma anak bili-bili, iya kiyakan uk sigam
pangintōman sigam ma masa bayi kapamuwas Tuhan ma ka'mbo'-mboan sigam min
kamatay ma hi' ma lahat Misil.
8 Siyoho' uk si Isa si Petros maka si Yahiya, uk na, “Pahi' kaam magsakap kiyakan
kitabi ma hinang Pangintōman.”
9 Uk sigam ma iya, “Tuwan, ma ayi kabayaan nu panakapan kami?”
10 Uk na ni sigam, “Makasōd peen kaam ni diyōm daira iyu, makasampang du kaam
ma dakayo' lalla mo kibut lōōnan bohe'. Turulun bi iya ni luma' pasōran na,
11 bo' uk bi ma aa dapu luma', ‘Siyoho' kau tīyaw uk guru hi' bang maingga kono' bilik
pagtipunan na maka manga mulid na?’
12 Jari pindaan du kaam bilik loha ma diyata' angkap,” uk si Isa. “Panyap asal bilik
ian. May'an kaam magsakap kiyakan kitabi.”
13 Jari pahi' na sigam. Tanda' uk sigam mahi' sali' bayi pama' si Isa ma sigam bo'
siyakapan uk sigam kiyakan ma hinang Pangintōman.

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Kurintu 11.23-25)

14 Taabut peen waktu pagjamu, ningko' na si Isa maka manga aa bayi kawakilan na
bo' iyampa sigam magkakan.
15 Jari halling iya ni sigam, uk na, “Iya na itu asal kabayaan ku tōōd subay magsawu
maka kaam mangan jamu Pangintōman itu, dahu min waktu kalabay ku kabinsanaan.
16 Sabab baan ta kaam, puwas itu 'nsa' na aku mangan jamu itu pabing. Subay
magmaksud tōōd in hatihan pagjamu itu ma diyōm pagparinta Tuhan bo' iyampa kakan
ku pabing.”
17 Manjari killo' uk na dakayo' sawan. Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa halling
iya ma sigam. “Sambutun bi inuman itu,” uk na, “bo' inumun bi.
18 Sabab baan ta kaam, puwas minnitu 'nsa' aku nginum inuman anggul itu sataggōl
'nsa' le' pabōtang pagparinta Tuhan ma manusiya'.”
19 Puwas hi' killo' uk na tinapay. Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo'
uk na bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Tinapay itu baran ku ko', iya pamalilla'
ku ma pasal bi. Hinangun bi itu hi' pangintōman bi aku.”
20 Damikkiyan na isab, pag-ubus sigam mangan, pamuwan uk na inuman ma sigam.
“Inuman itu,” uk na, “tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya' iya hinang na bahu
itu. Bo' tatuman du pagka pitumpa laha' ku ma sabab bi.
21 “Suga' 'ndaun bi,” uk si Isa, “iya aa song nongan aku ni banta ku, tiya' ma itu
magsawu maka aku.
22 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, matay du sali' asal pangangganta' Tuhan ma aku.
Suga' siya-siya du aa nongan aku ni banta ku.”
23 Jari magtiyaw-tiyaw manga mulid ian bang sayi min sigam iya magbamba nongan
si Isa ni banta na.

Paglugat manga mulid bang sayi subay pilangkaw

24 Na, maglugat manga mulid ian bang sayi ma sigam subay pilangkaw.
25 Suga' uk si Isa ma sigam, “Ma itu ma dunya, manga sultan ma kabangsa-bangsahan
magkawasa asal ni manga aa ma deyoan sigam. Maka manga puntuk nakura' ian baya'
hiyulmat uk aa mahadjana', in sigam kono' poonan kahapan ma diyōm lahat hi'.
26 Suga' kaam iyu daa subay magsalaihi'. Iya langkaw tōōd ma kaam subay pasali'
bohan na ni siyay katapusan. Maka aa pagnakuraan subay tasoho'-soho' uk pagkahi na.
27 Sayi baha' langkaw? Iya aa ningko' mangan atawa aa magbobohat kiyakan? Iya
tantu langkaw iya ningko' mangan. Suga' aku itu, tiya' ma kaam sali' sosohoan bi.
28 “Kaam iyu bayi patōtōg ma aku minsan aku ma diyōm kasusahan.
29 Manjari itu, pagka aku kabuwanan kapatut uk 'Mma' ku mag'ntan parinta ma
sosongun, buwanan ku isab kapatut salaihi' ma kaam.
30 Magbe' du kitabi mangan ma diyōm pagparintahan ku. Patingko' ta du kaam ma
paningkoan bangsahan bo' kaam ngahukum ma sangpu' ka duwa bangsa kapanubuan
si Israil.”

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ma si Simun Petros. “Simun!” uk na. “Pake kau. Iyamu' kau
uk nakura' sayitan siyulayan, kalu kau tabo na ni kalaatan. Iya panulay na ma kau sali'
ibarat payi bang tiyahapan bo' pigsaddi buwas na maka hapa na.
32 Suga' bayi na kau amuan ku tabang ni Tuhan, Simun, bang peen 'nsa' pinda
pangandōl nu ma aku. Tayikutan nu du aku, suga' bang kau pabing ni aku subay kau
matōtōg iman manga dawuranakan nu.”
33 Uk si Petros, “Tuwan Nakura', 'nsa' kau tayikutan ku. Bang kau ganta' jinil, parōngan
du aku ma kau. Bang kau piyatay, lilla' du aku paunung ma kau.”
34 Uk sambung si Isa, “Baan ta kau, Petros, ma sangōm itu ma 'nsa' le' nigauk manuk,
mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”

Pasal pitaka, paglutuan maka kalis

35 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Iya bayi panoho' ku kaam palangngan
magnasihat ian, iya 'nsa' kaam bayi mo pitaka atawa paglutuan atawa tawumpa', niya'
baha' bayi kulang ma kaam?”
“'Nsa',” uk sigam.
36 “Suga' buttihi',” uk si Isa, “bang niya' sin bi atawa paglutuan bi, bohun bi na ma
palangnganan bi. Maka sasuku 'nsa' niya' patakōs na subay paballihan na badju' na
pamalli na kalis.

37 Sabab baan ta kaam, song na maujud lapal kitab iya bayi tasulat ma sabab aku, iya
uk na, ´Talapay iya ma manga aa ngalanggal sara'.´ ”
38 Uk manga mulid, “'Ndaun, Tuwan, niya' ma itu duwa kalis.”
“Sarang na ko' iyu,” uk na.

Si Isa nambahayang ma hi' ma Bud Jaitun
(Matiyu 26.36-46; Markus 14.32-42)

39 Jari paluwas si Isa min daira tudju ni Bud Jaitun sali' asal kabiyaksahan na, maka
me' ma iya manga mulid na.
40 Pagtakka na ni papahian na uk na ma sigam, “Ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo'
kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat.”
41 Puwas hi' palawak-lawak iya min sigam, manga dabantungan lawak na, bo' iya
pasujud nambahayang ni Tuhan.
42 Uk na, “O 'Mma', bang kau baya', pakalloin le' min aku kabinsanaan itu. Suga' 'nsa'
kabayaan ku subay diyulan, bang peen kabayaan nu du.”
43 Manjari niya' pasalupa ni iya dakayo' malaikat min sulga' muwanan iya kōsōg
panandal na.
44 Na, pagka 'nsa' manjari dukka na, kōsōg gam peen panganjunjung na ni Tuhan bo'
mattak-mattak hulas na ni tana', sali' dagbōs laha'.
45 Ubus peen uk na nambahayang, nangge iya bo' pabing pahi' ni manga mulid na bo'
tatawwa' na sigam magtuwihan sabab min sukkal sigam.
46 Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tuwi? Punduk kaam nambahayang bo' kaam 'nsa'
tabo-bo uk sasat.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Yahiya 18.3-11)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, heka aa takka pay'an. Iya pamean
sigam si Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Paabut iya magtuwi ni si
Isa arak niyum iya.
48 Suga' halling si Isa ma iya, uk na, “Salaitu baha', Judas, pangakkal nu ma Anak
Manusiya'?”
49 Pagkitauhan uk manga mulid ma tōngōd si Isa bang ayi song hinang ma iya, tiyaw
sigam ma iya, “Tuwan,” uk sigam, “guna kami na baha' kalis kami?”
50 Jari dakayo' mulid ian, liyagut uk na sosohoan imam nakura' bo' lutas magtuwi
dambiya' tainga na.
51 Suga' uk si Isa, “Sarang na ko' iyu.” Jari intanan uk na tainga aa hi' bo' kaulian uk
na.
52 Halling si Isa ni manga aa bayi pay'an naggaw iya, manga imam langkaw maka
manga nakura' ma aa magjajaga ma langgal pagkulbanan maka manga kamaasan
bangsa Yahudi. Uk na ma sigam, “Kaba' bi ba in aku itu mundu baha', iya poon kaam
subay mo kalis maka kakakal?
53 Kahaba'-haba' 'llaw mahi' na peen aku ma diyōm langgal pagkulbanan, suga' 'nsa'
aku bayi tasaggaw bi. Lipara iya na itu waktu pisukuan kaam bo' aku tasaggaw bi, maka
waktu isab kapag-agi nakura' sayitan.”

Mayilu si Petros in iya 'nsa' tau ma si Isa
(Matiyu 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yahiya 18.12-18, 25-27)

54 Manjari siyaggaw si Isa uk sigam bo' biyo iya minnihi' tudju ni luma' imam nakura'.
Si Petros iya paturul ma si Isa min katahan.
55 Niya' api bayi pidōkōt uk manga sundalu ma halaman luma' imam nakura' bo'
parakayo' si Petros ni sigam magtingkoan ma katilibut api hi'.
56 Jari itu, sabu peen iya ningko' ma kasawahan api, tanda' iya uk dakayo' danda ipatan
imam nakura'. Piyatong iya pahap-hap uk danda itu, bo' uk na, “Iya du aa itu bayi me'
ma si Isa.”
57 Suga' mayilu si Petros, uk na, “Danda, 'nsa' iya katauhan ku!”
58 'Nsa' taggōl minnihi' niya' dakayo' lalla nganda' ma si Petros hi' bo' uk na, “Iya du
kau iyu dambean maka sigam!”
Suga' halling si Petros, uk na, “'Nsa', bagay!” uk na, “'Nsa' aku.”
59 Palabay peen danjam niya' isab aa saddi lōgōs uk na missala, uk na, “Katauhan ku
aa itu bayi du sehe' na, sabab aa Jalil isab iya!”
60 Suga' uk si Petros, “Bagay,” uk na, “'nsa' katauhan ku bang ayi halling nu iyu!”
Pag masi le' halling si Petros magtuwi nigauk manuk.

61 Jari palingi' si Isa nganda' ma si Petros bo' taintōm uk si Petros bayi halling si Isa
ma iya, iya uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk sangōm itu, mayilu du kau min tallu in
aku 'nsa' katauhan nu.”
62 Magtuwi paluwas si Petros minnihi' bo' nangis iya. Magdukka' tōōd.

Si Isa pigtunggingan maka pigtibu'
(Matiyu 26.67-68; Markus 14.65)

63 Pigtunggingan si Isa uk manga aa nganjagahan iya, maka pigtibu' iya uk sigam.
64 Tiyambunan mata na bo' iyampa iya liyata'. “Tōkōrun kono',” uk sigam, “bang sayi
nibu' kau!”
65 Heka le' isab halling-halling sigam pamaiya' sigam ma iya.

Si Isa ma harapan manga palhimpunan maas
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Yahiya 18.19-24)

66 Pagkallat 'llaw na, magtipun manga kamaasan bangsa Yahudi maka manga
kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Jari si Isa biyo paharap ni
palhimpunan sigam.
67 Uk sigam ma iya, “Bain kami tōōd bang kau iya si Almasi.”
Nambung si Isa, uk na, “Minsan kaam baan ku 'nsa' du aku pagkahagad bi.
68 Maka bang niya' tiyaw ku ma kaam, 'nsa' du kaam nambung.
69 Suga' puwas min 'llaw itu aku, Anak Manusiya', ian du ningko' ma bihing Tuhan
Sangat Kawasa, sakap ni katau.”
70 Uk sigam kamemon, “Bang salaihi', Anak Tuhan kau baha'?”
Uk sambung si Isa, “Iya na uk bi, aku na.”
71 Jari halling sigam, uk na hi', “'Nsa' na kitabi subay meha saksi' saddi! Sabab makake
na kitabi ma halling na itu.”

23

Si Isa ma harapan si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Manjari manga aa palhimpunan kamemon nangge na min paningkoan sigam bo'
biyo si Isa uk sigam paharap ni si Gubnul Pilatu.
2 Pagmay'an peen, tiyuntutan uk sigam si Isa. Uk sigam, “Bayi taabut kami aa itu
mo bangsa kami nagga' ma parinta. Tasoho' na manga aa daa subay mayad sukay ni
Sultan Mahatinggi. Maglaku-laku isab iya in iya Almasi, hati na iya tapene' uk Tuhan
magsultan.”
3 Tiyaw si Pilatu ma si Isa. “Kau iyu,” uk na, “sultan kau baha' ma bangsa Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
4 Uk si Pilatu ni manga kaimaman langkaw maka ni kahekahan aa ian, “'Nsa' niya'
tapeha ku sababan pamabōtangan ku iya hukuman.”
5 Suga' liyōgōs na peen uk sigam, “Pilingōg uk na manga aa ma kalohahan lahat
Yahudiya sabab min pamandu' na. Bayi tagnaan na hinang na ma lahat Jalil, manjari
tiya' na iya pasampay paitu ni Awrusalam.”

Si Isa biyo ni dahuhan si Sultan Herod

6 Na, pagtake itu uk si Pilatu magtuwi tiyaw na bang min lahat Jalil baha' si Isa.
7 Makatau peen si Pilatu in si Isa min lahat asal ma diyōm pagsultanan si Herod,
siyoho' iya biyo ni si Herod hi' sabab ian iya ma Awrusalam pasalta' ma waktu ian hi'.
8 Pag'nda' si Herod ma si Isa kiyōgan iya tōōd sabab taggōl na kabaya' na nganda' si
Isa. Heka asal bissala bayi take na pasal si Isa bo' kabayaan na subay nganda' iya sasang
na ngahinang manga hinang kawasahan.
9 Hangkan taggōl paniyaw na ma si Isa suga' 'nsa' makasambung si Isa.
10 Manjari manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama pasikōt na
pay'an bo' kōsōg uk sigam nuntutan si Isa.
11 Manjari pigtunggingan si Isa uk si Herod maka manga sundalu na, maka hiyalipulu
iya uk sigam. Pisammekan iya maka juba umbul dakayo' bo' iyampa siyoho' biyo pabing
ni si Pilatu hi'.
12 Na, iya na ian 'llaw kapagkahāp si Herod maka si Pilatu. Bayi sigam asal magbanta
dahu.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Markus 15.6-15; Yahiya 18.39—19.16)

13 Manjari linganan uk si Pilatu manga kaimaman langkaw maka manga aa
pagnakuraan maka manga aa mahadjana'. Siyoho' sigam patipun ni iya.
14 Uk na ma sigam, “Bayi bo bi aa itu ni aku, pagka halling bi in iya mo manga aa
subay nagga' ma parinta. Bayi na iya paliksa' ku ma itu ma panganda' bi suga' 'nsa' aku
makatawwa' dusa ma iya sali' panuntutan bi iya.
15 Iya du si Herod, 'nsa' niya' dusa tatawwa' na sabab tasoho' na iya biyo pabayik
paitu ni kitabi. Pasti' ko' itu, 'nsa' niya' laat bayi tahinang uk aa itu pamabōtangan iya
hukuman ni kamatay.
16 Hangkan soho' ku sadja iya liyapdōsan bo' iyampa pilappa.”
[
17 Hangkan salaihi' halling si Pilatu sabab iya kabiyaksahan na kahaba' tahun, bang
maghinang manga Yahudi ma hinang Pangintōman, subay iya malappa dakayo' pilisu.]
18 Makake peen manga katipunan aa ma halling si Pilatu, magtuwi sigam ngallang
kamemon. Uk sigam, “Papatayun aa iyu! Si Barabbas iya kabayaan kami pilappa.”
19 Si Barabbas itu bayi jinil ma sabab hiluhala' bayi hinang na ma daira Awrusalam,
maka ma sabab hinang na mono' aa.
20 Jari si Pilatu, pagka baya' malappa si Isa, missala pabayik ni manga aa hi'.
21 Suga' ngallang sadja sigam, uk sigam, “Lansangun iya ni hag! Lansangun iya ni
hag!”
22 Halling le' si Pilatu, kamintallu na. “Angay? Ayi bayi hinang na laat?” uk na. “'Nsa'
niya' tatawwa' ku sababan na pamapatay ma iya. Soho' ku sadja iya liyapdōsan bo'
iyampa pilappa.”
23 Suga' masi sigam ngōlang pakōsōg. Iya katuyuan sigam subay liyansang si Isa ni
diyata' hag. Jari 'nsa' na niya' dapat si Pilatu ian,
24 hangkan pabōtang na hukuman ma si Isa sali' pangamu' sigam.
25 Pilappa uk na aa iya iyamu' uk sigam piluwas, aa bayi tajil ma sabab panagga' na
ma parinta maka ma sabab pamono' na ma aa. Suga' si Isa iya tiyukbalan pahi' bo'
tahinang kabayaan sigam.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Yahiya 19.17-27)

26 Manjari itu biyo si Isa uk manga sundalu paluwas minnihi', bo' ma salta' sigam
mangngan niya' aa talanggal uk sigam palud min de tudju ni Awrusalam. Ōn na si
Simun, aa min lahat Kirini. Liyōgōs iya uk manga sundalu, pitanggungan hag iya song
pangalansangan si Isa. Siyoho' iya nanggung min damuwihan si Isa.
27 Heka tōōd manga aa paturul isab ma si Isa, maka niya' isab manga danda
magkarukkaan maka magtangis ma sabab na.
28 Palingi' si Isa nganda' ma sigam bo' uk na, “Kaam manga danda Awrusalam, daa
aku panangisin bi. Baran bi iya subay panangisin bi, maka manga anak bi.
29 Sabab niya' ian manga 'llaw takka ma sosongun kapamissala manga aa. Uk
sigam ma 'llaw ian, ‘Hap sukud manga danda 'nsa' bayi makapangiram, iya 'nsa' bayi
makaanak maka 'nsa' bayi makaparuru' onde'.’
30 Iya na ian waktu in manusiya' nuknaan du di sigam. Uk sigam, ‘Bang peen paligid
ni aku manga bud itu! Bang peen aku katambunan uk manga bud!’
31 Sabab na,” uk si Isa, “bang laat hinang manusiya' buttihi' ma aa 'nsa' niya' dusa na,
iya lagi' na bang niya' aa taga dusa ma 'llaw siyong. Tantu iya liyaat du.”
32 Niya' le' duwangan aa saddi min si Isa biyo uk sigam piyatay, aa bayi makalanggal
sara'.
33 Jari pagtakka sigam ni lahat iyōnan “Baung Kok”, na liyansang si Isa uk sigam ni
hag bo' iyampa pitangge maka hag na. Liyansang isab manga aa manga langgal sara' hi'
ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau maka dakayo' ma
sakap na ni kayi.
34 Nabbut si Isa ni Tuhan. “O 'Mma',” uk na, “ampunun manga aa ngalansang aku itu,
sabab 'nsa' tahati uk sigam bang ayi hinang sigam.”
Maglibut manga sundalu, pigkoot-kootan uk sigam manga sammek si Isa bang sayi
karapuhan na.
35 Pasalta' peen magtanggehan may'an manga aa nganda'-nganda' ma si Isa, pig-udju'
iya uk manga pagnakuraan bangsa Yahudi. Uk sigam, “Aa itu, tau makalappas aa
saddi. Subay iya ngalappasan di na bang sabannal iya si Almasi, iya tapene' uk Tuhan
magsultan!”
36 Pigtunggingan isab iya uk manga sundalu. Pasikōt sigam ni iya nongan inuman
kisōm pamainum ma iya.

37 Uk sigam, “Bang kau iyu sabannal sultan manga Yahudi, ngalappasan kau di nu!”
38 Maka niya' sulat bayi pibōtang ma hag min diyata' kok na. Uk na hi', “Sultan bangsa Yahudi.”
39 Pihalling-hallingan isab si Isa uk dakayo' aa langgal sara' bayi liyansang ian. Uk na, “Kau iya Almasi baha'? Ngalappas kau di nu, bo' kami isab bohun.”
40 Lipara pihallingan iya uk sehe' na, uk na, “Angay? 'Nsa' niya' tāw nu tudju ni Tuhan? Sali'-sali' hukuman ma kitabi tallungan.
41 Suga' kita duwangan itu, wajib kita subay piyatay salaitu sabab iya na tungbas manga kahinangan tabi. Suga' aa itu, 'nsa' niya' laat bayi tahinang na.”
42 Jari uk na ni si Isa, “O Isa, intōmun aku bang taabut waktu kapagparinta nu na.”
43 Uk si Isa ma iya, “Bannal iya pama' ku itu ma kau, 'llaw itu du magbe' kita ma lahat Tuhan.”

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Yahiya 19.28-30)

44 Jari itu, lattu peen 'llaw, ngalindōm mata 'llaw bo' tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu kohap.
45 Maka kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal pagkulbanan ian gese' paruwa.
46 Manjari ngōlang si Isa pakōsōg, uk na, “O 'Mma', songan ku na nyawa ku ni pangantanan nu.” Ubus peen pahalling na itu, magtuwi bakkat na napas na.
47 Pag'nda' kapitan sundalu ma pakaradjaan ian sanglitan na Tuhan. Uk na, “Bannal aa itu hap asal addat na.”
48 Sampay manga aa magtipun may'an nganda'-nganda', pag'nda' sigam ma bayi paniya' ian, mowe' sigam mappōk-mappōk dagha sigam sabab kamehe susa sigam.
49 Manga bagay si Isa kamemon sampay manga danda bayi me' paturul ma iya min lahat Jalil le', ian sigam magpanangge min katahan nganda' ma pakaradjaan ian kamemon.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Yahiya 10.38-42)

50-51 Na, niya' aa may'an iyōnan si Yusup, aa min Arimati dakayo' kalumaan ma lahat Yahudiya. Aa bōntōl asal iya, hap addat-tabiat na. Tuyu' iya ngagad ma waktu pamabōtang parinta Tuhan ma manusiya'. Dakayo' maas iya ma palhimpunan suga' 'nsa' iya bayi makauyun ma kagaraan maka kahinangan sigam pamapatay sigam ma si Isa.
52 Jari pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa.
53 Pireyo' uk na patay ian min hag bo' siyaput uk na bo' iyampa pibōtang uk na ma diyōm pagkubulan bayi kiyalihan ma diyōm pampang batu. Bahu asal pagkubulan ian, 'nsa' bayi pangubulan.
54 Kohap Jumaat na ma salaihi', song 'llaw Sabtu' sabab song na pasaddōp 'llaw.
55 Manga danda bayi paturul ma si Isa min lahat Jalil bayi me' isab ma si Yusup hi', bo' tanda' uk sigam kubul maka bang salaingga uk si Yusup mabōtang ma patay na.
56 Jari mowe' na sigam nakap manga laksi' maka 'nsallan pahamut pamalihala' sigam ma mayat na.
Taabut peen 'llaw Sabtu' pahali na sigam sali' panohoan sara' agama.

24

Si Isa 'llum pabing
(Matiyu 28.1-10; Markus 16.1-8; Yahiya 20.1-10)

1 Pagkallat 'llaw Ahad bo' subu-subu tōōd, pahi' manga danda hi' ni kubul mo manga laksi' bayi siyakap uk sigam.
2 Pagtakka sigam pahi' tanda' uk sigam taplōk batu hi' bayi giyulungan min lowang kubul.
3 Pasōd sigam ni diyōm suga' tanda' uk sigam in mayat si Isa 'nsa' na may'an.
4 Sasaw pikilan sigam ma sabab ian hi'. Sakali niya' nangge ma bihing sigam duwangan lalla, makasilaw kalandu' sammek sigam.
5 Manjari tiyāw kalandu' manga danda ian hangkan nganda' patondok sadja. Suga' uk duwangan lalla ni sigam, “Angay peha bi aa 'llum ma itu ma diyōm kakubulan manga aa magpatayan?
6 'Nsa' na ma itu si Isa. 'Llum na iya pabayik. Intōmun bi bayi halling na ma kaam, waktu kamahi' na le' ma lahat Jalil.

7 Uk na hi', ‘In aku, Anak Manusiya', siyongan du pahi' ni pangantanan manga aa
dusahan bo' liyansang uk sigam ni hag piyatay. Bo' ma katallu 'llaw na, 'llum du aku
pabing.’ ”
8 Jari taintōm uk manga danda ian bayi halling si Isa hi',
9 bo' mowe' sigam min kubul tudju ni luma'. Pima' uk sigam manga pakaradjaan itu
kamemon ma manga mulid si Isa kasangpu' kadda, maka ma kamemon manga mulid
na kasehean.
10 Iya danda ngalapal itu si Mariyam aa min Magdala, maka si Joanna, maka si
Mariyam ina' si Ya'kub, maka manga danda saddi bayi sehe' sigam. Bayi sigam ma'-
ma' ni manga aa iya kawakilan uk si Isa pasal bayi tanda' ian.
11 Suga' manga aa kawakilan itu 'nsa' ngahagad ma lapal sigam sabab kibā' maglegaw
sadja.
12 Lipara si Petros nangge bo' paragan ni kubul. Pagtakka na pahi' pakoko' iya pasib,
suga' 'nsa' niya' tanda' na ma diyōm, duwal manga saput pabōtangan di na. Jari pakallo'
iya minnihi' tudju mowe' maka uk na inu-inu ma bayi pakaradjaan ian.

Ma labayan tudju ni Emmaus
(Markus 16.12-13)

13 Ma 'llaw ian hi' niya' duwangan mulid si Isa mangngan tudju ni kalumaan iyōnan
Emmaus, lawak na manga sangpu' kadda batu min Awrusalam.
14 Maglagtang-lagtang na peen sigam pasal kamemon iya bahu bayi patakka ian.
15 Pasalta' peen sigam maglagtang-lagtang, pay'an si Isa pasikōt ni sigam bo'
magdōngan maka sigam.
16 Tanda' iya uk sigam suga' 'nsa' iya takila uk sigam in iya si Isa.
17 Uk na ma sigam, “Ayi paglagtang-lagtang bi salta' ma paglangngan bi?” Parōhōng
sigam magtuwi, maka laat pamayihuan sigam sabab susa.
18 Jari nambung dangan ian, iya iyōnan si Kelopas. Uk na, “Allō! Hangkan du kau ma
diyōm daira Awrusalam awam pasal pakaradjaan iya bahu bayi patakka may'an sini',
sabab kitauhan asal uk aa kamemon!”
19 “Angay? Pakaradjaan ayi?” uk si Isa.
“Iya tahinang ma si Isa, aa Nasaret,” uk sigam. “Si Isa itu nabi asal. Ma pamissala
na kamemon maka ma kahinangan na kamemon, taga kawasa asal iya ma panganda'
Tuhan maka ma pag'nda' manga aa kamemon.
20 Bayi iya biyō ni gubnul uk manga kaimaman kami langkaw maka uk manga aa
pagnakuraan bangsa kami. Biyō iya pahi' supaya iya pibōtangan hukuman ni kamatay,
bo' liyansang iya ni diyata' hag bo' piyatay.
21 Na, bayi kami ngahōwat-hōwat tōōd in iya itu dakayo'-kayo' pipaitu uk Tuhan
muwasan kami manga tubu' si Israil min kasusahan. Aho', maka 'nsa' pasal ian hi'
sadja sabab niya' na tallum bahangi min pamapatay sigam ma iya.
22 Maka niya' isab manga danda sehe' kami bayi mohan kami habal makakōbla' sini'.
Dayi'-llaw sini' bayi sigam pahi' nganda' ni kubul si Isa,
23 suga' 'nsa' na may'an mayat na. Jari pabayik sigam ni kamay'anan kami. Uk sigam
isab niya' manga malaikat bayi magpasalupa ni sigam. Bayi halling kono' malaikat hi'
in si Isa 'llum na.
24 Sakali niya' manga sehe' kami bayi nganyata' pahi' ni kubul bo' tanda' uk sigam sali'
bayi pama' manga karandahan hi'. Suga' si Isa iya 'nsa' tanda'.”
25 Manjari halling si Isa ni duwangan hi', uk na, “'Ndu', babbal pahap kaam iyu! Angay
'nsa' kahagad bi kamemon bayi pangabtang uk kanabi-nabihan?
26 Sabab bang ma kabtangan sigam in si Almasi wajib subay makalabay kabinsanaan
dahu bo' iyampa iya pilangkaw.”
27 Jari pihati duwangan ian uk si Isa kamemon tasulat ma diyōm kitab ma pasal na.
Tiyagnaan uk na min manga sulat si Musa, sampay ni manga sulat kanabi-nabihan
kamemon.
28 Makasikōt peen sigam ni kalumaan iya papahian sigam, magbawu'-bawu' si Isa
palanjal le'.
29 Suga' takkoan iya uk sigam. Uk sigam, “Paitu na kau me' ma kami sabab kohap na
tōōd. Song sangōm na.” Hangkan pasōd na si Isa me' ma sigam.
30 Makatingko' peen iya magsawu maka sigam, killo' uk na tinapay bo' iyamuan uk
na pagsukulan ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na bo' iyampa pamuwan na ma
sigam.
31 Minnihi' sawa panganda' sigam bo' takila na si Isa uk sigam. Suga' lanyap iya
magtuwi min tōngōd sigam.

32 Jari magbissala sigam duwangan. “Hangkan na kita,” uk sigam, “landu' kahōpan
sabu peen iya bayi halling ni kita ma palangnganan hi', pagpahati na ma kita pasal
kitab.”
33 Nangge sigam magtuwi bo' pabing ni Awrusalam. Pagtakka sigam pahi' tatawwa'
uk sigam manga mulid si Isa sangpu' kadda magtipun-tipun maka mulid kasehean.
34 Uk sigam ma duwangan itu, “'Llum na Panghu' ta pabayik! 'Llum iya tōōd! Bayi na
iya paluwas ni si Simun!”
35 Manjari ma'-ma' isab duwangan itu pasal bayi kalabayan sigam ma daddōk, maka
pasal pagkakila sigam ma si Isa ma salta' na maghopo'-hopo' tinapay.

Si Isa panda' na ma manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

36 Pasalta' peen magbissala duwangan hi', sakali ian si Isa nangge ma tangnga'-tangnga'
sigam. Uk na ma sigam, “Bang peen kaam kaniyaan kasannangan.”
37 Kiyōblaan tōōd sigam magtuwi, sabab pangannal sigam in si Isa ian lutaw.
38 Suga' uk na ma sigam, “Angay kiyōblaan diyōm atay bi? Angay kaam masi
magduwa-duwa?
39 'Ndaun bi manga tangan ku maka nayi' ku itu. Aku na ko' itu. Nanamun bi ba baran
ku itu bo' katauhan bi in aku itu 'nsa' lutaw. Sabab lutaw itu 'nsa' niya' baran na maka
bōkōg na. Suga' aku itu tanda' bi du niya' baran ku.”
40 Salaihi' halling na ma sigam. Bo' pandaan na manga tangan na maka nayi' na ma
sigam.
41 Suga' masi sigam kahunitan magkahagad in ian bannal sabab landu' pahap kakōgan
maka kainu-inuhan sigam. Hangkan uk si Isa ma sigam, “Niya' baha' ma itu ayi-ayi
kiyakan?”
42 Siyongan iya uk sigam datti' daying tiyapa.
43 Killo' uk na bo' kiyakan uk na ma panganda' sigam.
44 Puwas hi' halling iya ma sigam, uk na, “Iya na ko' itu bayi halling ku ma kaam dahu,
waktu kapame' ku le' ma kaam. Uk ku tantu du niya' kamaujuran ma kamemon bayi
tasulat ma pasal aku, iya tasulat ma diyōm sara' si Musa maka iya tasulat uk manga
kanabi-nabihan, maka manga sulat ma diyōm kitab Jabul. Ayi-ayi patakka itu ma aku,
iya na kamaujuran manga sulat sigam.”
45 Manjari pisawa uk si Isa pikilan sigam bo' supaya tahati uk sigam lapal kitab hi'.
46 Uk na ma sigam, “Iya na itu asal tasulat ma diyōm kitab: in Almasi subay pinanaman
kabinsanaan sampay piyatay. Jari taabut peen katallu 'llaw na min kamatay na 'llum du
iya pabing.
47 Maka bangsa kamemon subay pignasihatan lapal pasal kaampunan dusa. Bang
sigam magtawubat sampay ngalabbahan dusa sigam, iyampun du sigam uk Tuhan ma
sabab si Almasi. Pagnasihat itu subay tiyagnaan min Awrusalam.
48 Kaam iya bayi makanda' ma ayi-ayi patakka ma aku, jari kaam iya subay muwan
saksi'.
49 Maka aku baran ku iya mabohan kaam bayi panganjanji' 'Mma' ku Tuhan. Suga'
daa kaam pakallo' min daira itu sataggōl kaam 'nsa' pihōpan kawasa min Tuhan.”

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Markus 16.19-20; Hinangan 1.9-11)

50 Jari biyo sigam uk si Isa paluwas min Awrusalam sampay makaabut na ni kalumaan
Betani. Pag-abut sigam pay'an, pitangge uk si Isa tangan na pangamu' na kahapan ma
sigam.
51 Pasalta' peen iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan, pakallo' iya min sigam bo' tabo iya
paangkat ni sulga'.
52 Mudji sigam ma iya may'an bo' iyampa sigam pabing tudju ni Awrusalam. Landu'
mehe kalasigan sigam,
53 bo' may'an sadja sigam ma langgal pagkulbanan nanglitan Tuhan.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI YAHIYA

Si Yahiya itu bayi dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, aa bayi kawakilan uk si Isa magnasihat lapal na. Ina' si Yahiya si Salome, mulid si Isa isab bayi magbe' maka danda kasehean malihala' iya.

Onde' bahu le' si Yahiya ma waktu kapangalingan si Isa ma iya. Salta' peen iya maka danakan na si Ya'kub mahap pōkōt 'mma' sigam ma bihing danaw, bayi palabay si Isa minnian bo' linganan na duwangan magdanakan ian, biyo sehe' ma iya. Jari si Yahiya bayi me' ma si Isa min diyōm atay na. 'Nsa' ngalabba min iya sampay ni katoa na.

Biyaan kitabi uk si Yahiya bang ayi sababan na hangkan siyulat uk na juran itu. Siyulat supaya magkahagad aa kamemon in si Isa bannal Anak Tuhan, pipaitu magpabaran manusiya' sali' kitabi supaya kita tau ma Tuhan. Jari sasuku ngahagad ma si Isa taga kallum taptap du sampay ni diyōm sulga'.

Niya' pitu' hinang si Isa kissa ma diyōm juran itu, maka pihati kita pasal pitu' hinang na hi' bang ayi tōōd hatihan na. Jari minnihi' kita manantu in si Isa bannal-bannal bayi pipaitu uk Tuhan, pagka tahinang na manga hinang na makainu-inu hi'. Bannal iya magdakayo' asal maka 'Mma' na Tuhan.

Iya tiyuyu' uk si Yahiya in aa kamemon subay magkahagad ma si Isa sampay me' ma iya, sabab saddi min si Isa 'nsa' niya' labayan pasampayan sigam tudju ni Tuhan.

Pasal si Isa Almasi, iya iyōnan Palman

1 Ma 'nsa' le' niya' dunya asal na Palman, bo' Palman hi' magdakayo' asal maka Tuhan.
Tuhan du isab Palman hi'.
2 Sataggōl min katagna' magdakayo' asal Palman maka Tuhan.
3 Palman itu, bayi papanjari na kamemon ayi-ayi bo' peen min Tuhan du. 'Nsa' du
niya' pipanjari minsan ayi bang 'nsa' min Palman.
4 Palman hi' asal poonan kallum bo' kallum itu bayi mo kasawahan ni bangsa
manusiya'.
5 Sayinag na peen sawa ma diyōm kalindōman, maka kalindōman 'nsa' tōōd
makapaddahan iya.
6 Niya' aa bayi kawakilan paitu uk Tuhan, ōn na si Yahiya.
7 Pipaitu iya ngalapal manga aa pasal sawa hi', supaya makake manga aa kamemon
ma lapal Tuhan sampay magkahagad.
8 'Nsa' si Yahiya baran na bayi muwan sawa. Iya maksud na paitu ni dunya subay
mahati pasal sawa hi'.
9 Iya na itu sawa bannal, iya sawa paitu ni dunya masawa diyōm pikilan manusiya'
kamemon.
10 Manjari Palman itu bayi ma dunya, maka dunya itu bayi pipapanjari asal uk na.
Suga' 'nsa' iya takila uk manga aa ma dunya.
11 Bayi iya paitu ni lahat na suga' 'nsa' iya tatayima' uk bangsa na.
12 Lipara sasuku bayi nayima' Palman itu sampay magkahagad ma iya, buwanan na
sigam kapatut bo' supaya sigam manjari anak Tuhan.
13 Tahinang sigam anak Tuhan suga' 'nsa' ma sali' pag-anak manusiya' atawa min
kabayaan manusiya' atawa min napsu manusiya'. Iya hangkan sigam tahinang anak
Tuhan sabab min kahandak Tuhan du.
14 Manjari Palman itu bayi palahil magbaran manusiya' paitu ni dunya bo' pabōtang
ma diyōman bangsa manusiya'. Jukup asal ma iya ase' maka lasa maka kasabannalan.
Tanda' kami barakat na maka sahaya na, iya asal palsukuan na pagka Anak Tuhan iya
dakayo'-kayo'.
15 Si Yahiya iya bayi missala ma pasal Palman itu. Tanōg halling na, uk na, “Iya na
itu bayi pama' ku ni kaam, iya uk ku hi', ‘Niya' paitu damuwi min aku, suga' langkaw
le' iya min aku sabab asal na iya ma 'nsa' le' aku bayi iyanak.’ ” Iya na hi' bayi pama' si
Yahiya.
16 Pagka Palman itu kaniyaan ase' maka lasa kamemon, hangkan kitabi kamemon
pihampitan kahapan maglabi-labi.
17 Si Musa bayi pamalatunan sara' Tuhan tudju ni manusiya', suga' si Isa Almasi, iya
iyōnan Palman Tuhan, pamalatunan ase' maka lasa Tuhan maka kasabannalan.
18 'Nsa' niya' bayi makanda' Tuhan suga' pitau kita pasal Tuhan uk Anak na tunggal,
iya ma bihing 'Mma' na Tuhan asal na.

Si Yahiya Magpapandi missala pasal si Isa
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18)

19 (v 19, 28) Jari itu niya' manga aa pahi' ni si Yahiya sabu na magpandi manga aa ma
dambiya' sapa' Joldan, ma jadjahan kalumaan Betani. Dakayo' 'llaw niya' manga imam
maka manga sehe' sigam mananabang siyoho' pahi' uk manga nakura' bangsa Yahudi
ma daira Awrusalam. Siyoho' sigam pahi' ni si Yahiya niyaw iya bang sayi iya.
20 Si Yahiya 'nsa' bayi ngalimbu bang tīyaw suga' pasti' sadja sambung na. Uk na, "'Nsa'
aku si Almasi."
21 "Na, sayi kau?" uk sigam. "Si Eliyas baha'?"
"'Nsa'," uk si Yahiya.
Uk isab manga imam, "Kau baha' dakayo' nabi iya iyagaran uk bangsa tabi Yahudi?"
"'Nsa'," uk na.
22 Manjari halling le' sigam, uk na, "Bain kami tōōd bang sayi kau, sabab kami itu
subay mo lapal ni manga aa bayi noho' kami paitu. Ayi uk nu ma pasal baran nu?"
23 Manjari sali' du sambung si Yahiya maka bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma diyōm
kitab. Uk sambung si Yahiya,
"Aku itu aa ngalingan pakōsōg ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Hawanin bi, uk ku, daddōk palabayan Panghu' tabi."
24 Manga aa niyaw itu bayi siyoho' pahi' uk manga Yahudi bal-agama tōōd iya iyōnan
Parisi.
25 Jari tīyaw si Yahiya uk sigam pabing, uk sigam, "Na, angay kau hangkan magpandi
manga aa bang kau 'nsa' si Almasi atawa si Nabi Eliyas atawa nabi dakayo' iya iyagad-
agaran uk bangsa tabi?"
26 Uk sambung si Yahiya, "Aku itu, bohe' iya pagpandi ku ma manga aa, suga' niya'
nangge maiyu ma tangnga' bi dakayo' aa 'nsa' katauhan bi.
27 Damuwi le' iya min aku, suga' minsan ingkōt tawumpa' na 'nsa' aku tiyōp
ngahubaran iya sabab langkaw tōōd iya min aku."
28 (-)

Bili-bili Tuhan

29 Pagsubu peen, tanda' uk si Yahiya si Isa pahi' tudju ni iya bo' uk si Yahiya, "Iya na ko'
itu dalil bili-bili pamuwan uk Tuhan pagkulban ma sabab manusiya'. Iya iya muwasan
paldusahan manusiya' kamemon.
30 Iya na ko' itu bayi pama' ku ma kaam, iya uk ku hi', 'Niya' aa paitu damuwi min
aku. Langkaw le' iya min aku sabab asal na iya ma 'nsa' le' aku iyanak.'
31 Tagna', 'nsa' iya bayi katauhan ku bang sayi iya. Suga' paitu aku magpandi manga
aa ma diyōm bohe' bo' supaya iya pakila ku ni bangsa Israil.
32-33 'Nsa' le' iya bayi katauhan ku, parahal aku pipatahan uk Tuhan, iya manoho'
aku magpandi manga aa ma diyōm bohe'. Uk na ma aku, 'Bang tanda' nu Nyawa Sutsi
patapu' ma dakayo' aa sampay patōtōg ma iya, aa ian saddi pamandi na ma manusiya'
sabab pasangōn na Nyawa Sutsi ma sigam.' "
Manjari salaitu panaksi' si Yahiya pasal si Isa, uk na, "Bayi na tanda' ku Nyawa Sutsi
paruwai min sulga' sali' dagbōs assang. Bayi tanda' ku patapu' maka patōtōg ma si Isa.
34 Bayi na itu tanda' ku tōōd," uk na, "hangkan kasaksian ku si Isa in iya Anak Tuhan
du."

Manga mulid si Isa tagna'

35 Pag 'llaw dakayo', may'an peen si Yahiya nangge pabayik ma dambiya' sapa' Jordan
maka duwangan mulid na,
36 tanda' na si Isa palabay. Magtuwi halling si Yahiya, uk na, "Iya ko' ian aa dalil
bili-bili min Tuhan."
37 Take uk duwangan mulid si Yahiya halling na hi', jari paturul sigam ma si Isa.
38 Paglingi' si Isa tanda' na duwangan itu paturul ni iya bo' tīyaw sigam uk na, uk na,
"Ayi gawi bi?"
Uk sambung sigam, "Tuwan Rabbi (hati na Tuwan Guru), maingga pabōtangan nu?"
39 Uk si Isa, "Dayi' kaam bo' tanda' bi." (Marayi' manga lisag 'mpat kohap ma waktu
ian hi'.) Sakali sigam me' ma iya. Tanda' uk sigam bang maingga pabōtangan na bo'
mahi' sigam ma iya sampay ni kasangōman.
40 Ōn dangan bayi paturul ni si Isa ian si Andariyas, danakan si Simun Petros.
41 Manjari magtuwi si Andariyas meha danakan na hi'. Tatawwa' peen, halling na
ni iya, "Tatawwa' kami na si Almasi." (Almasi itu, hati na aa dakayo'-kayo' tapene' uk
Tuhan ngantan parinta na ma manusiya' sampay ngalappasan sigam.)
42 Jari si Simun itu biyo ni si Isa uk si Andariyas.

Piyatong iya uk si Isa bo' uk na ma iya, “Kau si Simun anak si Yahiya, suga' ōnan ta kau si Kipas.” (ōn Kipas itu sali' du maka Petros, hati na, “Batu”.)

Si Natanael maka si Pilip linganan uk si Isa

43 Pagsawung peen gara' si Isa pahi' ni lahat Jalil. Tatawwa' na si Pilip mahi' bo' uk na ni iya, “Dayi' kau me' ma aku.”
44 Si Pilip itu aa min kalumaan Betsaida, lahat si Andariyas maka si Petros.
45 Puwas na hi' peha uk si Pilip si Natanael. Tatawwa' na peen, magtuwi baan na si Natanael, uk na, “Tatawwa' kami na aa bayi pipata uk si Musa ma diyōm kitab Tawrat, maka pipata isab uk manga kanabi-nabihan ma diyōm kasulatan sigam. Si Isa iya, anak si Yusup min kalumaan Nasaret.”
46 “He!” uk si Natanael. “Niya' baha' kahapan paluwas min lahat Nasaret?”
Uk si Pilip, “Dayi' kau nganda'.”
47 Pag'nda' si Isa ma si Natanael ian patudju ni iya, uk na, “Aa itu aa Israil tōōd, aa 'nsa' tau ngakkal!”
48 Uk si Natanael ni si Isa, “Salaingga katau nu aku?”
Uk sambung si Isa, “Ma 'nsa' le' kau linganan uk si Pilip bayi kau tanda' ku asal ma deyo' kayu igira.”
49 Nambung si Natanael, uk na, “Tuwan Guru, kau Anak Tuhan. Kau Sultan bangsa Israil.”
50 Tiyaw si Isa ma si Natanael, uk na, “Magkahagad kau baha' ma aku ma sawukat uk ku in kau bayi tanda' ku ma deyo' kayu igira? Ma sosongun niya' du tanda' bi manga hinang ku kalap le' barakat na minnitu.”
51 Uk na isab ma sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam. Ma sosongun makanda' du kaam diyōm sulga' ukab, maka manga malaikat Tuhan magdeyo'-diyata' min aku, Anak Manusiya'.”

2

Pagkawin ma kalumaan Kana

1 Palabay peen duwangallaw niya' magkawin ma kalumaan Kana, mahi' ma lahat Jalil. Hi' ina' si Isa paluruk pahi'.
2 Iya du di si Isa maka manga mulid na bayi killo' paluruk.
3 Jari mahi' ma pagkawinan, ubus na inuman anggul inum uk manga aa maglurukan. Halling ina' si Isa ni iya, uk na, “Ubus na inuman anggul inum uk sigam.”
4 Uk si Isa ni iya, “Daa na kau susa pasal ian hi', aku du magkatau. 'Nsa' le' taabut waktu pamanda' barakat ku.”
5 Jari biyaan uk ina' si Isa ma manga sosohoan ma luma' ian. “Ayi-ayi panohoan kaam uk si Isa,” uk na, “hinangun bi.”
6 Na niya' 'nnōm pōga batu may'an pangalōōnan bohe' pag-aelan manga aa, sabab iya na addat sigam bangsa Yahudi. Dakayo' pōga ian lōōnan manga lima mital.
7 Uk si Isa ni manga sosohoan hi', “Pannoin bi manga pōga ian maka bohe'.” Magtuwi pinnoan uk sigam, pigsamaitib maka bo' na.
8 Puwas na hi' noho' si Isa ma sigam, uk na, “Sawukin bi min pōga iyu, bo' bohun bi ni aa magnakura' ma pagkawinan itu.” Biyo na uk sigam pahi' ni nakura',
9 bo' kinaman uk na inuman anggul bayi bohe'. 'Nsa' katauhan na bang minningga inuman anggul ian suga' kitauhan asal uk manga sosohoan iya bayi nawuk iya.
Pagnanam peen uk nakura', magtuwi linganan na pangantin lalla.
10 “Kamawumuhan na,” uk na, “bang ma pagkawinan, inuman hap iya pamainum dahu ma manga aa maglurukan. Subay heka tainum uk sigam bo' iyampa pamainum inuman kulang hap na. Suga' bang kau,” uk na, “inuman hap iya tawu' nu sampay ma buttihi'.”
11 Iya na itu paltandaan tagna' hinang uk si Isa. Hinang itu uk na mahi' ma Kana, ma lahat Jalil. Pindaan uk na kawasa na, manjari magkahagad ma iya manga mulid na hi'.
12 Puwas na hi', palud di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Iya sehe' na magbe' ian ina' na maka manga danakan na maka manga mulid na. Ian sigam pahanti' may'an manga pilam bahangi.

Si Isa pahi' ni langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46)

13 Manjari itu sikōt na waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pangintōman, hangkan si Isa patukad ni Awrusalam sabab lahat paghinangan.

14 Pagtakka sigam pahi' pasōd iya ni diyōm langgal pagkulbanan. Niya' tanda' na
ma diyōm na hi' manga aa magdagang manga sapi' maka manga bili-bili maka manga
assang. Tanda' na isab manga aa pagsambian sin ningko' ma bihing lamisahan sigam.
15 Pag'nda' itu uk si Isa, ngallo' iya lubid hinang lalubak bo' diyuy na sigam kamemon
paluwas min diyōm langgal sampay isab manga sapi' maka manga bili-bili sigam.
Biyaliskat uk na manga lamisahan aa magsasambi' sin, maka pikawukanat uk na sin
sigam.
16 Uk na ni manga aa magdagang assang. "Pakalloun bi dagangan bi min diyōm langgal
itu. Daa hinangun bi tabu' langgal itu sabab luma' 'Mma' ku Tuhan!"
17 Pag'nda' manga mulid si Isa ma hinang na itu, taintōm uk sigam iya bayi tasulat
ma diyōm kitab, iya uk na, "O Tuhan, landu' tōōd aku tuyu' ma luma' nu, minsan iya
makamula ma aku."
18 Sakali tīyaw si Isa uk manga nakura' Yahudi. Uk sigam, "Ayi kapatut nu maghinang
manga hinang nu iyu? Pandain kami hinang makainu-inu tanda' saksi' in kau taga
kapatut."
19 Nambung si Isa, uk na, "Lubuhun bi langgal itu, bo' bangun ku pabayik ma diyōm
tallungallaw."
20 "Oy!" uk manga nakura' hi'. "Langgal itu, 'mpatpu' maka 'nnōm tahun bayi
pangahinang iya. Tabangun nu pabing baha' ma diyōm tallungallaw sadja?"
21 Malayingkan iya langgal pigbissala uk si Isa 'nsa' langgal ian hi', suga' baran na.
22 Hangkan na, taabut peen waktu kallum si Isa pabayik min kamatay na, taintōm uk
manga mulid na bissala na itu. Jari magkahagad sigam sulat kitab maka bissala si Isa.

Kitauhan uk si Isa pikilan maka diyōm atay manusiya'

23 Mahi' peen si Isa ma Awrusalam salta' ma hinang Pangintōman, heka aa
magkahagad ma iya pagka tanda' uk sigam manga hinang na makainu-inu.
24 Suga' si Isa 'nsa' mangandōl baran na ma sigam, sabab katauhan na asal kajarihan
sigam kamemon.
25 Minsan 'nsa' niya' matauhan iya, katauhan na asal bang ayi ma diyōm atay
manusiya'.

3

Si Isa maka si Nikudimus

1 Manjari itu niya' dakayo' nakura' ma manga Yahudi, ōn na si Nikudimus. Aa Parisi
asal iya, daginis agama Yahudi.
2 Ma dakayo' sangōm pahi' iya ni si Isa bo' uk na, "Tuwan Guru, katauhan kami in kau
dakayo' guru pipaitu uk Tuhan. Sabab 'nsa' kau makahinang manga hinang makainu-
inu iya hinang nu iyu, duwal bang kau tiyabangan uk Tuhan."
3 Nambung si Isa, uk na, "Bannal iya halling ku itu ma kau, 'nsa' niya' manusiya'
makanda' pagparinta Tuhan, duwal bang aa iyanak min duwa."
4 Uk si Nikudimus, "Salaingga aa iyanak pabayik bang umul na? Tantu iya 'nsa'
makasōd pabayik ni diyōm battōng ina' na bo' iyanak pabayik!"
5 Nambung si Isa, uk na, "Bannal iya halling ku itu ma kau, 'nsa' niya' aa makasōd ni
diyōm pagparintahan Tuhan, duwal bang aa iyanak min bohe' maka min Nyawa Tuhan.
6 Iya iyanak uk manusiya', manusiya' du. Suga' bang aa iyanak pabayik min Nyawa
Tuhan tahinang du iya anak Tuhan.
7 Daa kau inu-inu pagka uk ku ma kau in kaam kamemon subay iyanak pabayik.
8 Dalil ta baliyu. Baliyu itu me' paingga-paingga kabayaan na. Take nu bahonos na,
suga' 'nsa' katauhan nu bang minningga atawa bang paingga. Salaihi' du isab bang aa
iyanak min Nyawa Tuhan, 'nsa' kitauhan bang salaingga pakaniya' na."
9 "Salaingga kajari na itu?" uk tiyaw si Nikudimus.
10 Nambung si Isa, uk na, "'Nsa' tahati nu baha'? Bo' peen guru kau babantugun ma
bangsa ta Israil?
11 Bannal iya halling ku itu ma kau, missala kami pasal ayi-ayi katauhan kami, maka
naksi' kami pasal bayi tanda' kami. Suga' kaam iyu, 'nsa' kahagad bi panaksi' kami.
12 Salaingga uk bi magkahagad ma bissala ku pasal sulga' bang minsan bissala ku pasal
dunya 'nsa' pagkahagad bi?
13 'Nsa' niya' bayi makapahi' ni sulga', duwal aku, Anak Manusiya', iya paitu asal duwai
min sulga'.
14 "Ma masa awwal hi', ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, niya' so hinangan di
tumbaga bayi iyangkat uk si Musa ma diyata' hag bo' tanda' uk manga aa bayi keket

so. Jari sayi-sayi makanda' iya bayi kaulian. Damikkiyan na isab ma sosongun, in aku,
Anak Manusiya', iyangkat du ma diyata' hag piyatay.”
15 Jari sasuku mangandōl ma aku piniyaan du kallum kakkal ni kasaumulan.
16 Mehe tōōd lasa Tuhan ma manusiya', iya poon paglilla' na Anak na tunggal piyatay
bo' supaya sasuku mangandōl ma Anak na itu 'nsa' miyulkaan uk Tuhan, suga' kakkal
du kallum na sampay ni kasaumulan.
17 Iya hangkan Tuhan bayi noho' Anak na paitu ni dunya, 'nsa' subay mabōtang
hukuman dusa ma manusiya', suga' supaya sigam liyappasan min dusa sigam.
18 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan 'nsa' tawwa' hukuman Tuhan. Suga' sasuku 'nsa'
mangandōl, tawwa' sigam hukuman asal sabab 'nsa' sigam bayi mangandōl ma si Isa,
iya tunggal anak Tuhan.
19 Salaitu iya langnganan hukuman Tuhan: si Isa iya bayi paitu ni dunya masawahan
diyōm pikilan manusiya' suga' manusiya' itu 'nsa' baya' ma kasawahan. Iya kabayaan
sigam subay kalindōman sabab laat manga hinang sigam.
20 Sasuku maghinang laat bansi tōōd ma kasawahan, maka 'nsa' pasikōt ni kasawahan
sabab 'nsa' baya' subay tanda' manga hinang sigam laat.
21 Suga' sasuku maghinang bōntōl baya' du ni kasawahan supaya tanda' in hinang
sigam me' du ma panohoan Tuhan.

Si Isa maka si Yahiya

22 Puwas na hi' pahi' si Isa maka manga mulid na ni lahat Yahudiya. Taggōl-taggōl
pame' na ma sigam may'an. Magpandi isab iya manga aa may'an.
23-24 Dahu le' min waktu kapanganjil ma si Yahiya, magpandi isab iya manga aa ma
lahat Anon, iya ma kasikōtan lahat Salim, sabab heka bohe' mahi'. Heka manga aa
magpahi' na peen ni iya supaya sigam piyandi uk na.
25 Jari niya' manga mulid si Yahiya itu magsual maka dakayo' Yahudi pasal addat
Yahudi pag-ael.
26 Hangkan na sigam pahi' ni si Yahiya bo' uk sigam ma iya, “Tuwan Guru, taintōm
nu baha' aa bayi sehe' nu ma dambiya' sapa' Jordan hi', iya bayi pamissala nu? Na, ian
iya magpandi manga aa buttihi'. Pay'an ni iya manga aa kamemon.”
27 Nambung si Yahiya, uk na, “'Nsa' niya' kapatut manusiya' bang 'nsa' Tuhan iya
muwanan iya.
28 Kaam iyu makasaksian aku du, bayi na pama' ku in aku 'nsa' Almasi, suga' siyoho'
aku parahu min iya nakapan ayi-ayi.
29 Bang sawupama niya' magkawin, pangantin lalla iya taga handa. Suga' panōn na,
iya nangge ma tōngōd ian pake-ke, kiyōgan asal pagka take na pangantin lalla missala.
Salaihi' kahalan na ma kami maka si Isa,” uk si Yahiya. “'Nsa' niya' kulang ma kakōgan
ku pagka iya ian take na.
30 Si Isa iya subay pasong kabantugan na, suga' aku itu subay pakō'-kō' du kabantugan
ku.”

Iya paitu min sulga'

31 Iya paitu min sulga' langkaw asal min kamemon. Bang aa min dunya, kahalan dunya
sadja iya pagbissala na sabab suku' dunya iya. Suga' iya paitu min sulga' langkaw asal
min kamemon.
32 Iya pamandu' na ayi-ayi bayi tanda' na maka take na mahi' ma diyōm sulga', suga'
'nsa' niya' magkahagad ma lapal na.
33 Lipara bang niya' aa magkahagad ma lapal na ngaho' du aa ian in kamemon bissala
uk Tuhan asal bannal.
34 Iya pipaitu uk Tuhan, lapal Tuhan iya pamissala na. Hangkan salaihi' sabab
pamuwan uk Tuhan Nyawa na ma iya, 'nsa' tōōd niya' kulang na.
35 Lasa Tuhan ma Anak na bo' pamuwan na ma iya kapatut ngantanan kamemon.
36 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan taga kallum kakkal ni kasaumulan. Sasuku 'nsa'
mangandōl maka 'nsa' me' ma Anak Tuhan, 'nsa' niya' kallum sigam kakkal suga' taptap
du sigam ma mulka' Tuhan.

4

Si Isa magbissala maka danda Samariya

1 Jari itu take uk manga Parisi pasal manga aa piyandi uk si Isa hinang mulid na. Labi
heka kono' min manga aa iya tahinang mulid uk si Yahiya.
2 (Suga' iya bannal na, 'nsa' si Isa baran na iya magpandi manga aa, duwal manga
mulid na.)

3 Na, pagka kitauhan uk si Isa bang ayi halling sigam hi', pakallo' iya maka manga
mulid na min lahat Yahudiya bo' pabing ni lahat Jalil.
4 Jari subay sigam palabay min tangnga' lahat Samariya.
5 Mahi' peen sigam ma lahat Samariya takka sigam pahi' ni dakayo' daira iyōnan Sikal.
Sikōt lahat itu ni tana' bayi pamuwan uk si Ya'kub ni anak na si Yusup ma masa awwal
hi'.
6 Niya' ma tana' ian bohe' kiyali bayi pihinang uk si Ya'kub bo' ningko' si Isa ma bihing
bohe' ian sabab miyale' iya ma palangnganan na. Lattu na 'llaw ma waktu hi'.
7-8 'Nsa' may'an manga mulid na sabab hi' sigam ni daira malli kiyakan sigam. Sakali
itu niya' danda Samariya pay'an nganduk bohe'. Uk si Isa ni iya, “Buwanin kono' aku
bohe' inum ku.”
9 Nambung danda, uk na, “Oy, bangsa Yahudi kau! Angay aku pangamuan nu bohe'?
Bangsa Samariya aku!” Hangkan salaihi' halling danda sabab bangsa Yahudi 'nsa' baya'
ngangguna kapanyapan manga aa Samariya.
10 Nambung si Isa, uk na, “Bang bayi katauhan nu bang ayi pamuwan Tuhan ma
manusiya', maka bang sayi aku iya mangamu' bohe' itu ni kau, tantu du kau ngamu'
bohe' ni aku. Jari painum ta du kau bohe' makakaallum.”
11 “Tuwan,” uk danda, “minningga pangalloan nu bohe' makakaallum? 'Nsa' niya'
panganggayung nu maka lōm pahap pagbohean itu.
12 Bohe' kiyali itu bayi pangamban ma kami uk ka'mbo'-mboan tabi si Ya'kub. Sigam
magtayi'-anak sampay manga hayōp sigam bayi nginum min bohe' itu. Palabi baha'
kawasa nu min kawasa si Ya'kub hi'?”
13 Nambung si Isa, uk na, “Sasuku nginum bohe' itu, luhay du toho' kallong na pabing.
14 Suga' sasuku nginum bohe' pamainum ku, 'nsa' tōōd toho' kallong na pabing. Sabab
bohe' pamainum ku iya tajari sali' tuburan bohe' nubud ma diyōm atay na, muwanan
iya bohe' makakaallum saumul-umul.”
15 “Tuwan,” uk danda, “buwanin aku bohe' iya pama' nu itu bo' 'nsa' toho' kallong ku
pabing. Bo' 'nsa' na aku subay paitu nganduk bohe'.”
16 “Pahi' kau, ngallo' halla nu,” uk si Isa, “bo' bohun iya paitu.”
17 “'Nsa' niya' halla ku,” uk sambung danda hi'.
Uk si Isa ni iya, “Bannal iya uk nu iyu, 'nsa' niya' halla nu.
18 Sabab min lima kau bayi maghalla suga' iya lalla parakayoan nu buttihi' 'nsa' halla
nu. Tawwa' halling nu iyu.”
19 Uk danda, “Tuwan, tasayu ku na in kau nabi.
20 Ka'mbo'-mboan kami bangsa Samariya, ma itu ma bud itu iya panambahayangan
sigam Tuhan. Suga' kaam manga Yahudi, uk bi subay mahi' ma Awrusalam iya
panambahayangan tabi Tuhan.”
21 Uk si Isa ni iya, “Inda', magkahagad kau ma halling ku itu. Niya' du waktu ma
sosongun, bang aa nambahayang ma 'Mma' kitabi Tuhan, 'nsa' ma bud itu atawa mahi'
ma Awrusalam iya panambahayangan sigam.
22 Kaam manga aa Samariya, magsambahayang kaam suga' awam kaam bang sayi iya
sambahayang bi. Suga' kami bangsa Yahudi, katauhan kami bang sayi iya sambahayang
kami, sabab iya manglalappas ma manusiya' paluwas du min bangsa Yahudi.
23 Suga' takka na waktu iya bayi pangagad, waktu panambahayang 'Mma' tabi Tuhan
uk manga aa nambahayang sabannal-bannal. Siyambayahang iya uk sigam min diyōm
atay sigam maka min kasabannalan. Salaihi' asal kabayaan 'Mma' tabi Tuhan subay
nambahayang ma iya.
24 Mismu Tuhan,” uk si Isa, “nyawa asal, 'nsa' sali' manusiya' taga baran. Maka sasuku
nambahayang iya subay nambahayang min diyōm atay sigam maka min kasabannalan.”
25 Uk danda ni si Isa, “Asal katauhan ku, ma sosongun paitu du si Almasi iya pene' uk
Tuhan ngantan parinta. Pagpaitu na, patau na du kami pasal kamemon.”
26 Uk si Isa, “Aku na ko', iya missala itu ma kau.”
27 Sakali takka manga mulid si Isa pabing pahi' bo' inu-inu sigam pagka tanda' uk
sigam niya' danda sehe' na magbissala. Suga' 'nsa' niya' min sigam niyaw danda ian
bang ayi gawi na, atawa niyaw si Isa bang angay iya magbissala maka danda.
28 Manjari itu libbahan uk danda ian kibut pagbohean na bo' iyampa iya pabayik pahi'
ni kalumaan. Pagtakka na pahi' halling iya ni manga aa may'an.
29 “Dayi' na kaam,” uk na. “'Ndaun bi aa bayi maan aku pasal kamemon bayi hinang
ku. Iya itu baha' si Almasi?”
30 Jari paluwas manga aa ian min daira bo' mangngan pahi' nganda' si Isa.
31 Na, ma likut peen danda hi', nganjunjung manga mulid si Isa bang peen iya mangan.
Uk sigam, “Tuwan, mangan na kau.”

32 Suga' nambung si Isa, uk na, “Niya' kiyakan ku 'nsa' katauhan bi.”
33 Hangkan manga mulid hi' magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na, “Niya' baha' bayi mohan
iya kiyakan?”
34 Uk si Isa ma sigam, “Iya makalassohan aku bang tahinang ku kabayaan Tuhan iya
mapaitu aku. Maka subay taubus ku manga hinang iya bayi pamahinang na ma aku.
35 Niya' bissala bi, iya uk na, ‘'Mpat bulan le' bo' iyampa waktu pag-ani’? Suga' baan
ta kaam,” uk si Isa, “taabut na pag-ani. 'Ndaun bi manga aa magpaitu ian. Sali' sigam
ibarat buwa' huma tiguma' na, bilang na pig-ani. Hati na sakap na sigam mangandōl
ma aku.
36 Sasuku nipun sigam me' ma aku, hap tungbas na. Maka manga aa tipun isab,
biyuwanan du sigam kallum kakkal ni kasaumulan. Hangkan sali'-sali' kiyōgan manga
aa magtanōm maka aa magtipun.
37 Bannal bissala ian, iya uk na, ‘Saddi aa magtanōm, saddi aa mag-ani.’
38 Kaam iya bayi soho' ku mag-ani buwa' minsan 'nsa' pagluugan bi. Saddi iya bayi
magluug, suga' makahampit du kaam min pagluugan sigam.”
39 Manjari heka manga aa Samariya min daira Sikal magkahagad ma si Isa ma sabab
bayi halling danda, iya uk na, “Biyaan aku uk na pasal kamemon bayi tahinang ku.”
40 Hangkan pagtakka manga aa Samariya pahi' ni si Isa, tikkoan iya uk sigam subay
pabōtang le' ma sigam. Jari duwam bahangi iya pahanti' na may'an.
41 Pasalta' peen si Isa may'an heka le' manga aa magkahagad ma iya ma sabab
pamandu' na ma sigam.
42 Uk manga aa itu ma danda, “Buttihi' magkahagad na kami ma si Isa, 'nsa' ma sabab
pama' nu ma kami suga' ma sabab baran kami na makake ma pamandu' na. Katauhan
kami na in iya sabannal-bannal manglalappas ma manga manusiya' ma diyōm dunya
itu.”

Si Isa makowe' anak nakura'

43 Puwas peen duwam bahangi kahanti' di si Isa ma daira Sikal hi', pakallo' sigam
minnihi' tudju ni lahat Jalil.
44 Niya' asal bayi pamissala si Isa, iya uk na, “Basta nabi, 'nsa' pig-addatan uk manga
aa ma lahat na.”
45 Pagtakka di si Isa ni lahat Jalil pasampang ni iya manga aa may'an, sabab bayi
sigam ma Awrusalam sabu ma waktu hinang Pangintōman, maka bayi tanda' uk sigam
kamemon iya tahinang uk si Isa may'an.
46 Manjari pabayik si Isa pahi' ni Kana, ma lahat Jalil. Iya na ko' hi' lahat bayi
pamindahan na bohe' ni inuman anggul. Sakali itu niya' isab pasabu pahi' dakayo'
nakura' min sultan. Anak na lalla hi' saki ma daira Kapirnaum.
47 Pagtake nakura' itu in si Isa ma lahat Jalil na, takka bayi min lahat Yahudiya,
magtuwi iya pahi' ni si Isa ngamu' iya pahi' ni Kapirnaum makowe' anak na, sabab
song na magkamamatay.
48 Uk si Isa ni iya, “'Nsa' du kaam magkahagad, duwal bang kaam makanda' manga
paltandaan hinang pagkainu-inuhan aa.”
49 Uk nakura' ni iya, “'Ndu', Tuwan, me' na kau ma aku baba 'nsa' le' matay anak ku.”
50 “Pahi' le' kau,” uk si Isa. “Kaulian du anak nu.”
Kihagad uk nakura' halling si Isa itu bo' pakallo' iya tudju mowe'.
51 Ma labayan peen iya, tasampang iya uk manga sosohoan na bo' biyaan iya uk sigam.
“Kaulian na anak nu,” uk sigam.
52 Tīyaw sigam uk na bang lisag pila bayi kowe' saki na bo' uk sambung sigam, “Lisag
dakayo' kohap hi' bayi killoan pasu' na.”
53 Jari taintōm uk 'mma' onde' ian iya na tōōd waktu bayi kapahalling si Isa ni iya, iya
uk na, “Kaulian na anak nu.” Hangkan na iya sampay manga aa kamemon ma ōkōman
na magkahagad na ma si Isa.
54 Paltandaan si Isa karuwa na itu bayi tahinang uk na pagkainu-inuhan aa ma lahat
Jalil, waktu kabayik na pahi' min lahat Yahudiya.

5

Pamauli' aa ma bihing danaw

1 Puwas na hi' patukad di si Isa ni Awrusalam sabab niya' paghinang manga Yahudi
mahi'.
2 Na, niya' ma Awrusalam ian bohe' danaw, ōn na Betsata bang ma bissala Hibrani.
Bohe' itu sikōt ni lawang pagsōd-luwasan daira, iya iyōnan Lawang Bili-bili, maka niya'
lima luma'-luma' ma tōngōd ian pagsindungan aa.

3 Na, ma waktu ian hi' heka aa saki magbahakan ma manga pagsindungan ian. Niya'
sigam buta, niya' pengka' maka niya' matay ugat na. [Iya iyagaran uk sigam magbukal
bohe'.
4 Sabab na niya' waktu niya' malaikat min Tuhan paruwai ni bohe' ian bo' magbukal
na bohe' hi'. Jari sayi-sayi makarahu pahi' ni diyōm bohe' ubus peen bayi magbukal,
kaulian du minsan ayi saki na.]
5 Jari itu niya' may'an dakayo' aa taga saki. Tallumpu' na maka walun tahun iya taggōl
saki na.
6 Tanda' iya uk si Isa palege may'an, maka katauhan na taggōl asal kasaki aa ian. Jari
tiyaw si Isa ma iya, uk na, “Baya' kau kaulian baha'?”
7 Nambung aa sakihan, uk na, “Aho', Tuwan, suga' 'nsa' niya' mohat aku pahi' ni diyōm
danaw itu bang pabukal bohe' na. Maka sabu peen aku paelod pahi', niya' parahu min
aku.”
8 Uk si Isa ni iya, “Papunduk kau, bohun palegehan nu bo' kau magtuwi mangngan.”
9 Saruun-duun du kaulian aa ian, magtuwi iya mangngan mo palegehan na.
Na, 'llaw ian 'llaw Sabtu', iya 'llaw bangsa Yahudi paghali sigam ni Tuhan.
10 Hangkan na, pag'nda' manga nakura' Yahudi ma aa kaulian saki na itu mo palegehan
na, uk sigam, “Oy, 'llaw paghali ko' itu! Talanggal nu sara' tabi pagka bohat nu palegehan
nu.”
11 Nambung iya ma sigam, uk na, “Iya aa bayi makowe' aku, bayi noho' aku mo
palegehan ku, maka soho' na aku mangngan.”
12 “Sayi aa bayi noho' kau?” uk sigam.
13 Suga' 'nsa' katauhan na bang sayi sabab heka tōōd manga aa bayi ma hi' ma tōngōd
bohe' danaw, maka si Isa bayi pakallo' magtuwi.
14 Puwas na hi' tatawwa' aa itu uk si Isa, ma diyōm langgal pagkulbanan. Uk si Isa ni
iya, “'Ndaun ba, kowe' na saki nu, hangkan kau subay ngalabba na min manga dusa nu.
Kalu niya' patakka ni kau kōsōg gam peen laat na.”
15 Manjari pakallo' aa ian minnihi' bo' pahi' maan manga nakura' Yahudi in si Isa bayi
makowe' iya.
16 Hangkan na si Isa liyaat uk manga nakura' Yahudi, sabab kaulian uk na saki aa
salta' ma 'llaw paghali.
17 Nambung si Isa ma manga nakura', uk na, “'Mma' ku Tuhan maghinang na peen
sampay buttihi', maka damikkiyan na aku subay maghinang isab.”
18 Iya na hi' poon na hangkan manga Yahudi ian luba' na manuyu' gam peen mapatay
iya. 'Nsa' ma sabab kalanggal na ma sara' pasal 'llaw paghali, suga' ma sabab uk na isab
pasal Tuhan in iya 'Mma' na tōōd, hati na masali' iya di na ni Tuhan.

Iya kapatut Anak Tuhan

19 Manjari siyambungan uk si Isa manga nakura' ian, uk na, “Bannal iya pama' ku ma
kaam, 'nsa' niya' tahinang ku bang min baran-baran ku. Suga' ayi-ayi tanda' ku hinang
uk 'Mma' ku, iya na ian sadja hinang ku. Kamemon hinang uk 'Mma', iya du isab hinang
uk Anak.
20 Sabab na kilasahan asal aku uk 'Mma' ku, maka pamatau na isab ma aku kamemon
iya hinang na. Ma sosongun isab pahinang na le' ma aku manga hinang labi barakat
min manga hinang bayi tahinang ku dahu, bo' inu-inu du kaam kamemon.
21 'Mma' ku Tuhan iya makallum manga aa magpatayan. Damikkiyan na aku itu, Anak
Tuhan, pakallum ku du isab sayi-sayi kabayaan ku.
22 Maka 'nsa' 'Mma' ku iya ngahukum manga manusiya', suga' pamuwan na na ma
aku kapatut pangahukum ku tōōd manga manusiya' kamemon,
23 bo' supaya aku pimehe uk aa kamemon, sali' pamehe sigam ma Tuhan. Sayi-sayi
'nsa' magpamehe ma aku, Anak Tuhan, 'nsa' isab magpamehe na 'Mma' ku iya bayi
mapaitu aku.
24 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku makake ma manga pamissala ku maka
magkahagad isab ma bayi mapaitu aku, kakkal du kallum na sampay ni kasaumulan.
'Nsa' iya tawwa' hukuman Tuhan ma sabab dusa na, suga' puwas iya min mulka' bo'
'llum iya saumul-umul.
25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa, “taabut na waktu bayi pangagad. Jari
aa kamemon iya 'nsa' le' magkahagad, iya sali' dalil aa magpatayan, kake du sigam ma
suwara Anak Tuhan bo' sasuku sigam makake 'llum du.
26 'Mma' ku iya poonan kallum. Maka aku itu poon kallum isab sali' 'Mma' ku du, ma
sabab kapatut iya pamuwan na ma aku.

27 Pamuwan na isab ma aku kapatut ngahukum manga manusiya' sabab Anak
Manusiya' asal aku.
28 Daa kainu-inuhin bi halling ku itu," uk si Isa. "Niya' waktu ma sosongun, manga aa
magpatayan kamemon kake du ma suwara ku.
29 Pagtake sigam paluwas du sigam min diyōm kakubulan sigam. Manga aa bayi
maghinang hap paluwas du bo' 'llum saumul-umul. Maka manga aa bayi maghinang
laat paluwas du bo' tawwa' hukuman Tuhan ma sabab dusa sigam."

Manga saksi' pasal si Isa

30 Missala le' si Isa, uk na, "'Nsa' niya' tahinang ku bang min baran-baran ku sadja.
Ngahukum sadja aku sali' bayi pima' ma aku uk Tuhan, hangkan bōntōl hukuman ku.
Sabab 'nsa' kabayaan ku iya tuyuan ku hinang, suga' kabayaan Tuhan iya bayi mapaitu
aku.
31 Bang aku sadja naksian di ku, 'nsa' du aku hiyalap.
32 Suga' niya' saddi naksian aku, maka katauhan ku du in panaksi' na ma aku bannal
sadja."
33 Uk si Isa le', "Kaam iyu, bayi soho' bi manga aa bi pahi' ni si Yahiya tiyaw iya, maka
bannal bayi pama' na ma pasal ku.
34 Suga' 'nsa' saksi' min manusiya' iya pasangdōlan ku. Iya hangkan sabbut ku si
Yahiya ian bo' supaya taintōm bi bo' kaam liyappasan min hukuman dusa.
35 Si Yahiya itu sali' dalil palitaan keyat muwan kasawahan ma pikilan manusiya',
maka kaam iyu bayi kaamuhan dayi'-dayi' du ma sawa na, hati na kaamuhan kaam ma
pamandu' na.
36 Suga' niya' saksi' ma aku labi le' kōsōg min panaksi' si Yahiya, hati na manga hinang
ku iya bayi pamahinang ma aku uk 'Mma' ku Tuhan. Manga hinang ku itu naksian aku
in aku bannal bayi pipaitu uk 'Mma' ku Tuhan.
37 Maka 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku, naksi' isab ma pasal ku. Suga' kaam iyu, 'nsa'
kaam bayi makake suwara na maka 'nsa' kaam bayi makanda' bayihu' na.
38 'Nsa' isab bayi pahōp bi lapal na ni diyōm atay bi sabab 'nsa' kaam magkahagad ma
aku, iya pipaitu uk na ni dunya.
39 Tuyu' kaam bidda' ngadji' kitab sabab pangannal bi in kaam kaniyaan du kallum
kakkal ni kasaumulan basta kaam ngadji'. Suga' kitab itu, aku du bissala peen ma diyōm
na.
40 Lipara kaam iyu 'nsa' baya' paitu ni aku supaya kaam kaniyaan kallum kakkal."
41 Missala le' si Isa ni manga nakura' Yahudi, uk na, "'Nsa' sanglit min manusiya' iya
tuyu' ku.
42 Suga' katauhan ku bang ayi ma diyōm atay bi maka katauhan ku 'nsa' niya' lasa bi
ni Tuhan.
43 Minsan aku paitu maka kapatut ku deyo' bayi min 'Mma' ku, 'nsa' du aku tayima'
bi. Suga' bang niya' aa saddi paitu mapatut di na, tayima' bi du iya.
44 Salaingga uk bi magkahagad ma aku? Sabab baya' kaam siyanglitan uk pagkahi bi
manusiya'. Iya 'nsa' tuyu' bi sanglit min Tuhan dakayo'-kayo'.
45 Daa pikilun bi in aku iya nuntutan kaam ni 'Mma' ku ma 'llaw hukuman. Iya
manuntutan kaam si Musa, iya bayi malatunan kaam sara' iya pangahōwatan bi.
46 Bang kaam bayi magkahagad sabannal-bannal ma si Musa, iya du aku kahagad bi
du isab, sabab aku iya pigsulat uk na ma diyōm kitab.
47 Suga' salaingga pagkahagad bi ma bissala ku, pagka 'nsa' kahagad bi bayi tasulat si
Musa?"

6

Pamakan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

1 (v 1, 4) Dakayo' 'llaw, sikōt peen ni waktu paghinang manga Yahudi ma hinang
Pangintōman, pahi' si Isa ni dambiya' danaw Jalil, iya iyōnan isab danaw Tibiri.
2 Heka tōōd manga aa bayi paturul ni iya sabab bayi tanda' uk sigam hinang na
kawasahan makowe' ma manga aa taga saki.
3 Manjari patukad si Isa maka manga mulid na ni bud bo' ningko' sigam mahi'.
4 (-)
5 Nganda'-nganda' peen si Isa, heka tōōd manga aa tanda' na patudju pay'an ni iya,
hangkan tiyaw na si Pilip dakayo' mulid na. Uk na, "Maingga pamallihan ta kiyakan
pamakan ta baanan aa itu?"

6 Salaihi' paniyaw si Isa panulay na ma si Pilip. Bang si Isa baran na, katauhan na
asal bang ayi song hinang na.
7 Nambung si Pilip, uk na, “Minsan gadji aa mag-usaha ma diyōm walum bulan 'nsa' du
makaballihan tinapay sarang pamakan manga aa itu, minsan datti' sadja pararangan.”
8 Manjari halling le' dakayo' mulid si Isa saddi, si Andariyas danakan si Simun Petros.
9 Uk na ni si Isa, “Tiya' ma itu dakayo' onde'-onde' lalla, niya' lima tinapay na maka
duwa daying na. Suga' pamagay ta bang itu sadja pamakan ma baanan aa itu?”
10 Manjari uk si Isa ma manga mulid na, “Sohoun bi manga aa ningko'.” Niya' may'an
kaparangan loha bo' magtingkoan sigam kamemon. Niya' sigam limangibu aa bang lalla
sadja itung, saddi danda maka onde'-onde'.
11 Killo' uk si Isa tinapay onde' hi'. Iyamuan uk na pagsukul ni Tuhan bo'
iyampa pagbahagian na ma manga aa magtingkoan ian. Damikkiyan na daying, bayi
pagbahagian na sigam pila-pila kabayaan sigam.
12 Lasso peen sigam kamemon, halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Tipunun bi
kapin na iyu bo' 'nsa' lōpas.”
13 Sakali tipun uk sigam kapin tinapay ian kamemon. Lima du tinapay bayi kiyakan
uk manga aa ian, jari sangpu' na ka duwa ambung pinnoan uk sigam.
14 Pag'nda' manga aa may'an ma paltandaan iya tahinang uk si Isa ian, uk sigam,
“Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal agaran tabi paitu ni dunya.”
15 Kitauhan uk si Isa in manga aa ian song na naggaw iya bahasa iya liyōgōs magsultan
ma sigam, hangkan iya pakallo' magtuwi minnihi' bo' patukad iya didihan na ni bud.

Si Isa mangngan min kuwit tahik
(Matiyu 14.22-23; Markus 6.45-52)

16 Mangalib peen lahat, palud manga mulid si Isa ni bihing danaw.
17 Pasakat sigam ni bayanan bo' pauntas ni dambiya' danaw, tudju ni daira Kapirnaum.
Sangōm na, suga' 'nsa' le' si Isa bayi makaabut ni sigam.
18 Kōsōg na baliyu maka nganggoyak na tahik.
19 Makabusay peen sigam manga lima atawa 'nnōm batu lawak na, tanda' uk sigam
si Isa mangngan min kuwit tahik pasikōt na tudju ni bayanan sigam. Jari tiyāw sigam
tōōd.
20 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Daa kaam tiyāw. Aku ko' itu.”
21 Minnihi' sigam baya' masakat iya ni bayanan hi'. Pagsakat peen, magtuwi sakadjap
sadja sigam takka ni patudjuhan sigam.

Si Isa peha uk manga aa

22 Pag 'llaw dakayo', baanan aa bayi ngagad ma dambiya' danaw hi', tasayu na
uk sigam dakayo' du bayanan bayi may'an. Kitauhan asal uk sigam in si Isa 'nsa'
bayi pasakat pahi' me' ma manga mulid na. Duwal manga mulid sadja bayi pauntas
parambiya'.
23 Jari itu niya' manga bayanan saddi bayi min daira Tibiri parunggu' ni kasikōtan
bayi pagkakanan sigam tinapay, ubus peen si Panghu' Isa bayi ngamu' pagsukulan ni
Tuhan.
24 Na, pag'nda' manga aa itu in si Isa maka manga mulid na 'nsa' na may'an, pasakat
sigam ni manga bayanan ian bo' numpang tudju ni Kapirnaum meha si Isa.

Si Isa dalil kiyakan makakaallum

25 Tatawwa' peen si Isa uk sigam ma dambiya' danaw, uk sigam ni iya, “Tuwan Guru,
umay kapaitu nu?”
26 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, iya hangkan aku peha bi
sabab lasso kaam uk tinapay, suga' 'nsa' tahati bi paltandaan makainu-inu, iya bayi
tahinang ku ian ma panganda' bi.
27 Daa pagtuyuin bi kiyakan magkaat. Iya pagtuyuan bi subay kiyakan 'nsa' magkaat,
iya makallum saumul-umul. Aku, Anak Manusiya', iya muwanan kaam kiyakan itu
sabab niya' kapatut pamuwan ma aku uk 'Mma' ku Tuhan, tanda' in aku makasulut atay
na.”
28 Manjari tiyaw manga aa ian ni si Isa, uk sigam, “Na, ayi na peen subay hinang kami
bo' tabe' kami kabayaan Tuhan?”
29 Nambung si Isa, uk na, “Iya na itu kabayaan Tuhan subay hinang bi: kaam iyu
subay mangandōl ma aku, iya pipaitu uk na.”
30-31 Uk sigam ni si Isa, “Paltandaan ayi pandaan nu kami supaya kami magkahagad
ma kau? Manga ka'mbo'-mboan tabi ma masa awwal hi' bayi mangan manna mahi' ma

lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Tasulat ko' ian ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Bayi sigam buwanan na kiyakan min sulga'.’ Na, kau,” uk sigam ni si Isa, “hinang ayi tahinang nu?”
32 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, manna ian, iya kiyakan bayi pamuwan uk si Musa, 'nsa' ihi' di kiyakan min diyōm sulga'. 'Mma' ku, Tuhan, iya muwanan kaam di kiyakan min sulga'.
33 Sabab kiyakan iya pamuwan uk Tuhan itu, iya na aa paitu bayi min sulga', iya muwan kallum ma manusiya'.”
34 Manjari ngamu' manga aa ian ni si Isa, uk sigam, “Tuwan, sataggōl kami 'llum buwanin kami kiyakan iya pagbissala nu iyu.”
35 Uk si Isa, “Aku na ko' kiyakan makallum. Sasuku me' ma aku 'nsa' du iya giyōtas pabing. Maka sasuku mangandōl ma aku 'nsa' du toho' kallong na pabing.
36 Bayi na kaam baan ku, minsan aku tanda' bi 'nsa' du kaam magkahagad.
37 Kamemon iya pamasuku' aku uk 'Mma' ku me' du ma aku, maka sasuku me' ma aku 'nsa' du sulak ku.
38 Sabab na iya hangkan aku paitu min sulga' 'nsa' subay ngahinang kabayaan baran ku, suga' kabayaan Tuhan iya bayi mapaitu aku.
39 Iya kabayaan Tuhan subay 'nsa' niya' lungay ku manga aa bayi pamasuku' na ma aku. Gam peen pakallum ku sigam kamemon ma 'llaw katapusan.
40 Sabab na iya kabayaan 'Mma' ku Tuhan ma aa kamemon, sasuku nganda' aku Anak na sampay magkahagad ma aku, subay sigam kaniyaan kallum kakkal ni kasaumulan. Pakallum ku isab sigam ma 'llaw katapusan.”
41 Sakali itu magdugal manga nakura' ian ma pasal halling si Isa hi', iya uk na, “Aku itu kiyakan min sulga'.”
42 Uk sigam, “Bang kita 'nsa' lupa, aa itu si Isa anak si Yusup! Asal katauhan ta du ina'-mma' na. Jari angay iya halling salaihi', in iya min sulga'?”
43 Nambung si Isa ma sigam. “Parōhōng kaam magdugal,” uk na.
44 “'Nsa' niya' makapame' ma aku, duwal bang sigam kabuwanan baya' uk 'Mma' ku iya bayi mapaitu aku. Bo' sasuku me' ma aku pakallum ku du ma 'llaw katapusan.
45 Niya' tasulat ma diyōm kitab kanabi-nabihan salaitu, uk na, ‘Piyanduan du sigam kamemon uk Tuhan.’ Sayi-sayi,” uk si Isa, “pake ma pamandu' 'Mma' ku sampay ningōd, me' du ma aku.
46 'Nsa' isab uk ku niya' manusiya' bayi makanda' 'Mma' ku Tuhan. 'Nsa' niya' bayi makanda' Tuhan, duwal aku iya paitu min Tuhan.
47 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku magkahagad ma aku niya' kallum na kakkal ni kasaumulan.
48 Aku iya kiyakan makallum,” uk si Isa.
49 “Manga ka'mbo'-mboan bi bayi makakakan manna ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian, suga' hi' na sigam magpatayan.
50 Suga' in kiyakan min sulga' itu saddi asal. Bang niya' aa mangan iya, 'nsa' du iya magkamatay.
51 Aku na kiyakan min sulga', aku na kiyakan makallum. Bang niya' mangan kiyakan itu, 'llum du iya sampay ni kasaumulan. Iya kiyakan pamakan ku manusiya' iya na isi ku. Iya na baran ku paglilla' ku supaya 'llum manga manusiya' kamemon sampay ni kasaumulan,” uk si Isa.
52 Sakali maglugat manga nakura' Yahudi ma sabab pagbissala si Isa ian. Uk sigam, “Aa itu, salaingga kapamuwan na isi na pamakan ma kitabi?”
53 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, bang 'nsa' kakan bi isi Anak Manusiya' maka bang 'nsa' inum bi laha' na, 'nsa' niya' kallum bi bannal.
54 Suga' sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku, kakkal du kallum na sampay ni kasaumulan. Maka pakallum ku iya bang taabut 'llaw katapusan,
55 sabab isi ku itu asal kiyakan bannal, maka laha' ku itu inuman bannal.
56 Sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku nōtōg ma aku, maka aku isab nōtōg ma iya.
57 Bayi aku pipaitu uk 'Mma' ku iya asal 'llum, maka 'llum isab aku ma sabab na. Damikkiyan na aa mangan isi ku, 'llum du isab ma sabab ku.
58 Iya na ko' itu kiyakan paitu min sulga',” uk si Isa. “Kiyakan itu 'nsa' sali' bayi takakan uk ka'mbo'-mboan bi ma masa awwal hi', sabab minsan ihi' bayi takakan uk sigam bayi du magpatayan. Suga' kiyakan min sulga' itu, sasuku mangan iya 'llum du sampay ni kasaumulan.”
59 Bissala itu uk si Isa waktu kapamandu' na ma diyōm langgal mahi' ma Kapirnaum.

Manga lapal bissala makakaallum saumul-umul

60 Heka manga bean si Isa bayi makake pamandu' na itu bo' uk sigam, “Hunit kalandu'
pamandu' itu. 'Nsa' niya' makasandal pake iya.”
61 'Nsa' niya' bayi maan si Isa suga' katauhan na asal in pamandu' na ian hi' pighalling-
halling uk sigam. Hangkan uk na ni sigam, “Laat baha' atay bi sabab pamandu' ku ian?
62 Na, salaingga baha' bang tanda' bi aku, Anak Manusiya', pabing ni lahat bayi
kamahian ku?
63 Baan ta kaam,” uk si Isa, “Nyawa Tuhan iya makallum kitabi. Minsan painay kōsōg
manusiya', 'nsa' niya' pus na bang takdil ni pamakallum. Iya bayi pamandu' ku ma kaam
makallum sabab luwas ko' ian min Nyawa Tuhan.
64 Suga' niya' ma kaam 'nsa' magkahagad ma aku.” Salaihi' halling si Isa sabab
katauhan na asal sataggōl min katagna' bang sayi 'nsa' magkahagad ma iya, maka bang
sayi song nukbalan iya ni manga banta na.
65 Halling le' si Isa, uk na, “Iya ko' itu sababan na hangkan uk ku ma kaam, 'nsa' niya'
me' ma aku bang 'nsa' 'Mma' ku Tuhan iya muwanan iya baya'.”
66 Pagka salaihi' halling si Isa, heka manga mulid na pakallo' min iya maka 'nsa' na
me' ma iya.
67 Hangkan si Isa niyaw ni manga mulid na sangpu' ka duwa. “Na, kaam,” uk na,
“baya' kaam pakallo' isab?”
68 Nambung si Simun Petros, uk na, “Tuwan, sayi pamean kami bang 'nsa' kau? Sabab
kau du maluwas lapal bissala iya muwan kallum kakkal ni kasaumulan.
69 Magkahagad na kami ma kau, maka katauhan kami in kau dakayo'-kayo' Sutsi iya
paitu asal min Tuhan.”
70 Uk si Isa ni sigam, “Bayi kaam pene' ku sangpu' kaam maka duwa, suga' niya' dangan
min kaam iyu siyōd uk sayitan.”
71 Iya pigbissala ian uk si Isa si Judas anak si Simun Iskariyut. Sabab si Judas itu,
minsan iya dakayo' mulid si Isa min mulid na sangpu' ka duwa, tukbalan na du si Isa
ni manga banta.

7

Si Isa maka manga danakan na lalla

1 Puwas na hi' maglangngan si Isa ma diyōm lahat Jalil sadja. 'Nsa' iya baya' pahi' ni
lahat Yahudiya sabab manga nakura' Yahudi mahi' baya' mapatay iya.
2 Manjari sikōt na paghinang bangsa Yahudi, waktu paghanti' sigam ma diyōm manga
bawung-bawung.
3 Hangkan na halling ni si Isa manga danakan na lalla. Uk sigam, “Hap bang kau
pakallo' minnitu. Subay kau pahi' ni lahat Yahudiya supaya tanda' uk manga mulid nu
bang ayi hinang nu.
4 Sabab na bang aa baya' bantug, 'nsa' subay limbungan na manga hinang na.
Pagka kau iyu maghinang manga hinang makainu-inu itu, subay kau magpatau ni aa
mahadjana' kamemon.”
5 Minsan manga danakan na itu 'nsa' ngahalap ma iya.
6 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “'Nsa' le' taabut waktu kapanda' ku. Suga' bang
kaam, minsan ayi waktu makajari sadja,
7 sabab kaam iyu 'nsa' tawwa' kibansihan uk manga aa ma dunya itu, iya 'nsa' ngisbat
Tuhan. Suga' aku, kibansihan aku uk sigam sabab halling ku na peen in manga hinang
sigam laat sadja.
8 Pahi' kaam ni Awrusalam ni paghinangan,” uk si Isa ni manga danakan na. “Aku
itu 'nsa' le' pahi' ni paghinangan sabab 'nsa' le' waktu ku.”
9 Ubus peen bayi halling na itu, may'an le' iya ma lahat Jalil.

Pahi' si Isa ni paghinangan manga Yahudi

10 Makalikut peen manga danakan na pahi' ni paghinangan, 'nsa' du taggōl mangngan
isab si Isa pahi' suga' 'nsa' iya parōngan ma kahekahan aa ian hangkan 'nsa' niya'
kitauhan kapahi' na.
11 Pigpeha iya uk manga nakura' Yahudi mahi' ma paghinangan. Magtiyaw sigam bang
maingga na iya.
12 Heka manga aa ma diyōm katipunan ian maghigung-higung ma pasalan si Isa. Uk
kasehean, “Aa hap si Isa.” Uk isab kasehean, “'Nsa', sabab diyupang uk na manga aa.”
13 Suga' 'nsa' niya' makatawakkal missala ma kahekahan ma pasal na sabab tāw sigam
ma manga nakura' sigam.
14 Song peen tōnga' paghinang, pahi' si Isa ni langgal pagkulbanan bo' nagna' iya
mandu'.

15 Inu-inu manga nakura' Yahudi ma pamandu' na. Uk sigam, “Aa itu 'nsa' bayi
makapagguru. Minningga baha' pangalloan na pangatau na?”
16 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Pamandu' ku itu 'nsa' min pangatau ku, suga'
min Tuhan iya mapaitu aku.
17 Bang niya' aa baya' ngahinang kabayaan Tuhan, katauhan na du pamandu' ku itu
bang min Tuhan atawa min paghōna'-hōna' ku sadja.
18 Bang aa ganta' missala min hōna'-hōna' na sadja, iya tuyu' na kabantugan ma baran
na. Suga' bang tuyu' na kabantugan ma bayi manoho' iya, na, aa ian bōntōl asal maka
'nsa' ngakkal.”
19 Halling le' si Isa ni manga nakura' ian, uk na, “Bayi kaam kabuwanan sara' uk si
Musa, baha'? Suga' 'nsa' niya' min kaam minsan dakayo' mōgbōgan sara' hi'. Angay
kaam baya' mapatay aku?”
20 Nambung kahekahan aa, uk sigam, “Kau iyu siyōd uk sayitan! Sayi baya' mapatay
kau?”
21 Uk sambung si Isa, “Min tadda du aku bayi ngahinang hinang makainu-inu pasalta'
ma 'llaw Sabtu', 'llaw paghali, bo' kainu-inuhan bi kamemon.
22 Bayi kaam siyoho' uk si Musa subay mag-islam manga anak bi lalla. (Bo' 'nsa' min
si Musa aturan itu suga' min ka'mbo'-mboan bi tagna'.) Manjari bang taabut 'llaw pag-
islam anak bi lalla, minsan magsalta' maka 'llaw paghali pig-islam du uk bi.
23 Kaam iyu, minsan ma 'llaw paghali, mag-islam du kaam manga anak bi supaya 'nsa'
talanggal bi sara' si Musa. Na, angay kaam hangkan ngandugal ma aku pagka pakowe'
ku saki aa ma 'llaw paghali isab?
24 Daa kaam magtuwi magpikil in aku aa laat ma sawukat 'nsa' kaam kaamuhan
hinang ku. Gam peen pabōntōlan bi pamikil bi.”

Iya itu baha' si Almasi?

25 Manjari niya' manga aa Awrusalam magbissala, uk sigam, “Iya na itu baha' aa peha
uk manga nakura' piyatay?
26 'Ndaun bi,” uk sigam. “Tiya' iya missala ma kahekahan suga' 'nsa' iya siyagga' uk
manga nakura'. Katauhan sigam marayi', in iya bannal si Almasi?
27 Suga' bang si Almasi takka paitu, 'nsa' du kitauhan bang minningga iya. Parahal aa
itu, katauhan tabi kamemon bang minningga.”
28 Mandu' peen si Isa ma diyōm langgal pagkulbanan, pitanōg suwara na, uk na,
“Bannal kaam? Katauhan bi aku baha'? Katauhan bi baha' bang minningga aku? 'Nsa'
aku bayi paitu min kabayaan ku sadja. Siyoho' aku paitu uk Tuhan, iya 'nsa' magputing.
'Nsa' iya katauhan bi,
29 suga' aku,” uk si Isa, “tau du aku ma iya sabab minnihi' asal aku, maka iya iya bayi
noho' aku paitu.”
30 Manjari nulay sigam naggaw iya, suga' 'nsa' niya' minsan makaantanan iya sabab
'nsa' le' taabut waktu pamapatay iya.
31 Lipara heka aa may'an magkahagad ma si Isa. Uk sigam, “Iya na itu Almasi sabab
'nsa' niya' makahinang hinang kawasahan palabi le' heka na min manga hinang si Isa
itu.”

Manga jaga siyoho' naggaw si Isa

32 Manjari take uk manga Parisi bang ayi pighigung-higung uk kahekahan aa ian ma
pasal si Isa, hangkan sigam maka manga imam nakura' noho' manga jaga langgal pahi'
naggaw iya.
33 Missala si Isa ni manga aa magtipunan ian, uk na, “'Nsa' na aku taggōl ma itu ma
kaam. Song na aku mowe' pahi' ni bayi noho' aku paitu.
34 Peha bi du aku, suga' 'nsa' aku tatawwa' bi sabab 'nsa' kaam makaturul ni papahian
ku ian.”
35 Manjari magbissala manga nakura' Yahudi, uk sigam, “Paingga baha' aa itu hangkan
iya 'nsa' tatawwa' tabi? Pahi' iya baha' ni kalahatan Girik, iya paglahatan bangsa tabi
kasehean? Pahi' iya baha' manduan manga bangsa Girik?
36 Uk na in kitabi meha iya, suga' 'nsa' kono' iya tatawwa' tabi. Maka 'nsa' kita
makaturul kono' ni papahian na. Ayi hati na baha' iya uk na hi'?”

Pasal bohe' makallum

37 Manjari taabut peen 'llaw umbul satu ma paghinang ian, iya 'llaw katangbusan na,
nangge si Isa missala. Pitanōg laa suwara na, uk na, “Sasuku kaam toho' kallong bi,
paitu kaam ni aku bo' kaam painum ku.

38 Sasuku magkahagad ma aku, ‘niya' paluwas min diyōm atay na sali' dalil bohe' patubud, bohe' makallum’, sali' tasulat ian ma diyōm kitab.”
39 Iya bohe' patubud pigbissala uk si Isa itu, hati na Nyawa Tuhan iya song pamuwan ma manga aa magkahagad ma iya. Suga' ma waktu ian hi' in Nyawa Tuhan 'nsa' le' bayi tapamuwan sabab 'nsa' le' taabut waktu pamehe si Isa uk Tuhan.

Magsaddi pamikil manga aa

40 Makake peen manga aa ma bissala si Isa itu, uk sigam kasehean, “Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal agaran kitabi.”
41 Uk kasehean, “Si Almasi iya.”
Suga' saddi halling kasehean. Uk sigam, “'Nsa' Almasi, sabab Almasi 'nsa' min lahat Jalil.
42 Uk kitab in Almasi subay panubu' si Sultan Daud, maka subay iyanak ma kalumaan Betlehem sabab iya na lahat si Sultan Daud.”
43 Jari magsaddi pamikil manga aa ma pasalan si Isa.
44 Niya' sigam baya' naggaw si Isa, suga' 'nsa' niya' minsan makaantan ma iya.

Manga nakura' Yahudi 'nsa' magkahagad

45 Sakali itu pabing na manga jaga bayi siyoho' naggaw si Isa. Tīyaw sigam uk manga Parisi maka manga imam nakura', uk na, “Angay iya 'nsa' tabo bi paitu?”
46 Nambung manga jaga hi', uk sigam, “'Nsa' tōōd niya' aa bayi magpamandu' sali' pamandu' aa ian.”
47 Uk manga Parisi, “Iya du kaam baha' tarupang uk na?
48 Niya' baha' ma kami nakura' atawa Parisi magkahagad ma iya? Tantu 'nsa', minsan dakayo'.
49 Iya sadja magkahagad manga aa mahadjana' itu, aa awam ma pasal sara' si Musa. Hangkan na sigam tawwa' mulka' Tuhan!”
50 Dakayo' Parisi ian si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si Isa magbissala maka iya ma waktu sangōm hi'. Uk si Nikudimus itu ni kasehean na,
51 “Bang ma sara' tabi 'nsa' kita manjari mabōtangan hukuman ma aa bang 'nsa' bayi pigbissala dahu, supaya kitauhan bang ayi bayi hinang na.”
52 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kau isab min Jalil baha'? Nganda' kau ma diyōm kitab. 'Nsa' niya' nabi paluwas min lahat Jalil.”
[
53 Manjari manga aa ian magpowean kamemon.

8

Pasal danda taabut maghinang laat

1 Suga' si Isa iya patukad pahi' ni Bud Kayu Jaitun.
2 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya pabing ni langgal pagkulbanan. Magpatipun ni iya manga aa heka bo' ningko' iya manduan sigam.
3 Manjari niya' dakayo' danda biyo ni iya uk manga guru ma sara' agama maka uk manga Parisi. Danda itu bayi taabut magjina. Pitampal iya ma kahekahan aa ian kamemon.
4 Uk manga Parisi ni si Isa, “Tuwan guru, danda itu bayi taabut magjina.
5 Na, bang ma sara' bayi imbanan kitabi uk si Musa, iya hukuman ma danda salaitu subay biyantung maka batu piyatay. Na, bang ma kau, ayi uk nu?”
6 Salaihi' pamissala sigam panulay sigam ma si Isa, kalu niya' sā' ma panambung na jari niya' sababan panuntut sigam ma iya. Suga' patondok sadja si Isa nulat ma kuwit tana' maka tong tudlu' na.
7 Na sabu peen iya tiyaw uk sigam, patongas iya bo' uk na ni sigam, “Sayi-sayi kaam 'nsa' taga dusa, wajib iya parahu mantung danda itu maka batu.”
8 Jari patondok iya pabing nulat isab ma kuwit tana'.
9 Pagtake peen uk sigam halling si Isa itu, magtuwi sigam pakallo' kamemon dangan maka dangan, tiyagnaan min maas sampay ni kasehean. Hangkan du si Isa tamban may'an, maka danda masi ma bayi pananggehan na.
10 Pagtongas si Isa pabing, uk na ni danda, “Maingga na sigam, Inda'? 'Nsa' niya' mabōtangan kau hukuman?”
11 “'Nsa' niya', Tuwan,” uk sambung danda.
“Na,” uk si Isa, “minsan aku, 'nsa' du aku mabōtangan kau hukuman piyatay. Mowe' na kau pahi' suga' daa kau ngandusa pabing.”]

Si Isa iya muwan sawa ma diyōm pikilan manusiya'

12 Puwas na hi' missala si Isa ma manga Parisi pabing, uk na, “Aku itu sawa
pamasawa diyōm pikilan manusiya'. Sasuku me' ma aku, 'nsa' tōōd mangngan ma diyōm
kalindōman sabab niya' ma diyōm pikilan na sawa iya makallum manusiya'.”
13 Uk manga Parisi ni si Isa, “Kau iyu naksian di nu na. 'Nsa' tahagad saksi' nu bang
kau sadja naksian di nu.”
14 Nambung si Isa, uk na, “Minsan aku naksian di ku, mattan asal panaksi' ku sabab
katauhan ku du bang minningga aku, maka bang paingga papihian ku. Suga' kaam iyu,
'nsa' katauhan bi bang minningga aku atawa bang paingga aku.
15 Kaam iyu bang niya' hukum bi, aturan manusiya' iya pamean bi. Aku itu 'nsa'
ngahukum aa.
16 Suga' bang aku sawupama ngahukum, bōntōl du hukuman ku sabab 'nsa' aku didi
ku iya ngahukum. Duwangan kami ngahukum sabab bine' aku uk 'Mma' ku, iya bayi
mapaitu aku.
17 Tasulat ma diyōm sara' bi,” uk si Isa, “bang duwangan iya naksi' bo' mag-uyun
panaksi' sigam, magtawwa' na.
18 Jari bannal bissala ku sabab duwa saksi' ku mag-uyun. Naksian aku di ku, maka
'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku, naksian aku du isab.”
19 Tīyaw si Isa uk manga Parisi, uk sigam, “Maingga 'mma' nu?”
Uk sambung si Isa, “'Nsa' katauhan bi 'Mma' ku, maka aku isab 'nsa' katauhan bi.
Sabab bang bayi aku katauhan bi, iya du 'Mma' ku bayi katauhan bi isab.”
20 Bissala itu uk si Isa sabu na magpandu' ma diyōm langgal pagkulbanan, ma tōngōd
manga tuung pangahugan sarakka. Suga' 'nsa' niya' kasaggaw iya sabab 'nsa' le' taabut
waktu pangangganta' Tuhan ma iya.

'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku

21 Manjari itu biyayikan uk Isa bayi pamissala na ma manga aa ian, uk na, “Song na
aku pakallo'. Peha bi du aku suga' 'nsa' aku tatawwa' bi. Matay sadja kaam mo dusa bi.
'Nsa' du kaam makapahi' ni papahian ku.”
22 Hangkan magtiyaw-tiyaw manga nakura' Yahudi, uk sigam, “Mapatay iya di na
baha', iya hangkan uk na in kita 'nsa' makapahi' ni papahian na?”
23 Missala le' si Isa, uk na, “Kaam iyu porol asal ma babaw dunya itu. Bo' aku itu,
sulga' iya lahat ku. Kajarihan bi asal min dunya, bo' kajarihan ku 'nsa'.
24 Hangkan kaam baan ku, in kaam matay sadja mo dusa bi. Sabab bang 'nsa'
pagkahagad bi bayi halling ku ma pasal baran ku bang sayi aku, tantu kaam matay
mo dusa bi.”
25 “Sayi kau tōōd?” uk tiyaw sigam.
Nambung si Isa, uk na, “Sali' bayi pama' ku ma kaam sataggōl min katagna'.
26 Maka heka le' halling ku ma pasal kahalan bi. Heka le' isab dusa bi pamabōtangan
ku hukuman. Lipara bannal sadja iya bayi mapaitu aku. Jari ayi-ayi take ku min iya,
iya hi' sadja pama' ku ma manga manusiya' ma dunya itu.”
27 Suga' 'nsa' tahati uk sigam in 'Mma' na Tuhan iya pigbissala itu uk si Isa.
28 Hangkan uk na ni sigam, “Bang aku, Anak Manusiya', taangkat bi na ni diyata' hag,
minnihi' katauhan bi in aku baran ku iya pigbissala uk ku. Katauhan bi isab 'nsa' niya'
tahinang ku bang min baran-baran ku sadja. Maka ayi-ayi bayi pima' ma aku uk 'Mma'
ku, iya hi' sadja pamandu' ku.
29 Taptap nabang ma aku iya bayi mapaitu aku. 'Nsa' du aku pisaran uk na, sabab
hinang ku sadja ayi-ayi makasulut iya.”
30 Pagtake manga aa ian ma pamissala si Isa, heka sigam mangandōl ma iya.

Manga aa banyaga' maka aa 'nsa' banyaga'

31 Jari itu halling si Isa ni manga Yahudi magkahagad ma iya. “Bang kaam tuyu' me'
ma pandu' ku,” uk na, “mulid ku na kaam sabannal-bannal.
32 Makatau du kaam bang ingga iya kasabannalan min Tuhan, jari kasabannalan itu
iya muwas kaam min pagbanyagaan.”
33 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kami itu panubu' si Ibrahim. 'Nsa' du kami
bayi tabanyaga' uk sayi-sayi. Angay kau maghalling in kami papuwas du min
pagbanyagaan?”
34 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku magdusa biyanyaga'
du uk baya' sigam magdusa.
35 Banyaga' itu 'nsa' kakkal ma ōkōman aa dapu. Iya kakkal may'an anak na lahasiya'.
36 Hangkan bang Anak Tuhan iya mahawulaya kaam min pagbanyagaan, tantu du
kaam hawulaya.

37 Katauhan ku, panubu' kaam asal si Ibrahim. Suga' baya' kaam mapatay aku sabab
'nsa' tatayima' bi pandu' ku.
38 Iya pamandu' ku ma kaam itu bayi pamatau aku uk 'Mma' ku. Suga' kaam iyu,
hinang uk bi manga hinang bayi pamatau ma kaam uk 'mma' bi.”
39 Uk manga Yahudi, “Si Ibrahim iya pag'mmaan kami.”
Uk si Isa, “Bang bayi kaam sabannal manga panubu' si Ibrahim, bayi du tasingōd bi
si Ibrahim maghinang manga hinang na.
40 Suga' kaam iyu baya' mapatay aku ma sawukat pama' ku ma kaam pasal
kasabannalan bayi take ku min Tuhan. 'Nsa' si Ibrahim bayi makahinang salaihi'.
41 Iya hinang bi na peen manga hinang 'mma' bi!” Magtuwi nambung manga aa ian,
uk sigam,
“Hangkan du Tuhan dakayo'-kayo' iya pag'mmaan kami. Maka kami itu manga anak
na bannal.”
42 Uk si Isa, “Bang bayi Tuhan sabannal pag'mmaan bi, bayi du kaam lasahan aku
sabab min Tuhan aku hangkan na aku ma itu. 'Nsa' aku bayi paitu min pagnahu'-nahu'
ku, suga' pipaitu aku uk Tuhan.
43 Angay 'nsa' tahati bi bissala ku? Iya hangkan 'nsa' tahati bi sabab 'nsa' kaam
makatatas pake ma lapal pamandu' ku.”
44 Uk si Isa le' ni sigam, “Kaam iyu, nakura' sayitan iya pag'mmaan bi, maka baya'
kaam subay me' ma kabayaan 'mma' bi. Pamapatay asal iya min katagna'. 'Nsa' iya bayi
me' ma kasabannalan sabab 'nsa' niya' bannal ma diyōm kajarihan na. Kabiyaksahan
na magputing hangkan iya magputing na peen. Putingan tōōd iya maka poonan iya
kaputingan kamemon.
45 Suga' aku,” uk si Isa, “bannal sadja manga halling ku, iya poon kaam 'nsa'
magkahagad ma aku.
46 'Nsa' niya' ma kaam makatongan aku dusa. Bannal sadja halling ku. Jari angay aku
'nsa' pagkahagad bi?
47 Bang aa ganta' suku' Tuhan, me' du iya ma pandu' Tuhan. Suga' kaam iyu 'nsa' suku'
Tuhan, hangkan kaam 'nsa' baya' me'.”

Si Isa maka si Ibrahim

48 Sakali siyambungan si Isa uk manga nakura' Yahudi hi', uk sigam, “Tawwa' iya bayi
uk kami in kau 'nsa' Yahudi. Aa Samariya kau, maka siyōran kau uk sayitan!”
49 Uk si Isa, “'Nsa' aku siyōd uk sayitan. Aku itu, magpamehe sadja 'Mma' ku, suga'
kaam iyu ngahalipulu sadja ma aku.
50 'Nsa' aku meha kapamehehan ku. Niya' saddi meha bo' iya ian tau ngahukum ma
manusiya' kamemon.
51 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku me' ma pamandu' ku 'nsa' tōōd matay
saumul-umul.”
52 “Na,” uk sigam, “manantuhi kami tōōd in kau siyōd uk sayitan! Minsan si
'Mbo' Ibrahim maka kanabi-nabihan kamemon, bayi du magpatayan. Bo' uk nu 'nsa'
magkamatay saumul-umul sasuku me' ma pamandu' nu.
53 Angay, palabi baha' kawasa nu min kawasa ka'mbo'-mboan kami si Ibrahim?
Minsan si 'Mbo' Ibrahim, minsan manga kanabi-nabihan kamemon, bayi du sigam
matay. Sayi kau baha' hangkan kau magnahu'-nahu' salaiyu?”
54 Nambung isab si Isa, uk na, “Bang aku sawupama magpamehe di ku, 'nsa' niya'
kapusan na. Suga' 'Mma' ku iya magpamehe aku, iya uk bi in iya pagtuhanan bi.
55 'Nsa' minsan katauhan bi Tuhan. Suga' aku iya tauhan iya. Bang sawupama uk ku
in aku 'nsa' katauhan Tuhan, na, putingan du aku sali' kaam. Lipara katauhan ku asal
Tuhan, maka be' ku manga panohoan na.
56 Ka'mbo'-mboan bi si Ibrahim ian, bayi kiyōgan pagka katauhan na niya' waktu ma
sosongun kapanganda' na ma aku paitu ni dunya. Manjari pag'nda' na ma kapaitu ku
landu' na iya kiyōgan.”
57 Nambung sigam ma si Isa, uk sigam, “Salaingga kapag'nda' nu maka si Ibrahim?
'Nsa' le' minsan limampu' tahun umul nu.”
58 Uk si Isa le' ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, ma 'nsa' le' si Ibrahim bayi
iyanak, asal na aku.”
59 Manjari manga Yahudi ian ngallo' batu pamantung sigam ma si Isa, lipara palimbu
iya bo' paluwas iya min langgal pagkulbanan hi'.

9

Si Isa makowe' aa buta asal min pag-anak na

1 Makalangngan peen si Isa ma palangnganan na, niya' dakayo' lalla tanda' na, aa buta
asal min pag-anak na.
2 Tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam, “Tuwan guru, angay aa itu buta? Min
dusa na atawa min dusa ina'-mma' na?”
3 Uk sambung si Isa, “Iya kabuta na itu 'nsa' ma sabab dusa na atawa dusa maas na.
Iya hangkan iya buta, supaya iya pamanda' kawasa Tuhan bang ganta' makanda' na.
4 Sataggōl niya' 'llaw, subay hinang ta manga hinang Tuhan iya bayi mapaitu aku,” uk
si Isa. “Pagtaabut sangōm na, 'nsa' na niya' makapaghinang.
5 Sataggōl ku ma itu ma dunya muwan du aku kasawahan ma pikilan manusiya'.”
6 Puwas peen itu halling uk si Isa, ngalura' iya ni tana'. Pipaglamugay lura' na maka
tana' hinang pesak, bo' peesan uk na ni mata aa buta ian.
7 Uk si Isa ni aa hi', “Pahi' kau ni danaw Silowam nguwaup.” (Silowam itu niya'
maana na, hati na “piyabo”). Manjari pahi' na lalla buta nguwaup. Pagbing na minnihi'
makanda' na iya.
8 Tanda' iya uk manga sehe' na dalungan sampay manga aa bayi makanda' iya ngamu'
sarakka. Uk sigam, “Iya na itu baha' aa bayi ningko' ngamu' sarakka hi'?”
9 Uk kasehean, “Aho', iya na ko'.”
Uk kasehean isab, “'Nsa'. Iya ngandagbōs sadja maka aa buta hi'.”
Suga' baran aa buta halling na, uk na, “Aku na ko' itu.”
10 “Salaingga na hangkan kau makakanda'?” uk tiyaw sigam.
11 Nambung iya, uk na, “Aa iyōnan si Isa bayi ngahinang pesak bo' peesan uk na ni
mata ku. Puwas na hi' siyoho' aku pahi' ni danaw Silowam nguwaup. Na, pahi' na aku.
Makakuwaup peen aku, magtuwi na aku makanda'.”
12 “Maingga na aa ian?” uk sigam.
Uk sambung na, “'Nsa' katauhan ku.”

Tiyaw uk manga Parisi bang salaingga kakanda' aa buta

13 Sakali lalla bayi buta hi' biyo uk manga aa ni manga Parisi.
14 Iya 'llaw kapangahinang pesak uk si Isa maka kapakowe' na mata aa buta hi', 'llaw
Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan.
15 Manjari tiyaw aa hi' uk manga Parisi bang salaingga kapanganda' na. Uk na ma
sigam, “Bayi iya mabōtang pesak ni mata ku. Puwas na hi' nguwaup aku. Pagkuwaup
ku itu magtuwi aku makanda' na.”
16 Uk manga Parisi kasehean, “Aa ian 'nsa' min Tuhan, sabab talanggal na sara' pasal
'llaw paghali pagka salaihi' hinang na.”
Suga' uk kasehean, “Bang aa dusahan, 'nsa' tahinang na sali' manga hinang makainu-
inu itu.” Manjari magsaddi-saddi pikilan sigam.
17 Hangkan aa bayi buta ian tīyaw pabing uk sigam, uk na, “Iya halling nu, in mata
nu bayi kaulian uk aa ian. Sayi iya, bang ma bistahan nu?”
Uk aa bayi buta hi', “Bang ma aku, in iya dakayo' nabi.”
18 Suga' manga nakura' Yahudi ian 'nsa' ngahagad in aa ian bayi buta asal dahu suga'
makanda' na. Hangkan linganan uk sigam ina'-mma' na bo' tīyaw.
19 Uk manga nakura' ian ni sigam, “Aa itu, anak bi baha'? Bannal na, bayi buta iya
asal min kapag-anak ma iya? Salaingga kakanda' na itu?”
20 Uk manga maas na, “Aho', anak kami ko' itu. Maka bannal isab, buta iya asal min
kapag-anak na.
21 Suga' 'nsa' katauhan kami bang salaingga bayi kakanda' na itu atawa bang sayi bayi
makapakowe' mata na. Tīyawun bi iya. Sangpōt iya, tau du iya nambung.”
22 Salaihi' panambung manga maas lalla hi' sabab tiyāw sigam ma manga nakura'
Yahudi. Sabab bayi na maggara' manga nakura' bang niya' aa magsabannal ma si Isa,
in iya Almasi min Tuhan, aa ian 'nsa' pisōd ni diyōm langgal.
23 Hangkan uk maas na, “Tīyawun bi iya, sangpōt na iya.”
24 Jari itu aa bayi buta hi' linganan pabayik uk manga nakura' Yahudi. Uk sigam ni
iya, “Pasapahan ta kau, saksi' kitabi Tuhan. Katauhan kami in aa bayi makowe' kau ian,
dusahan asal.”
25 Nambung aa itu, uk na, “'Nsa' katauhan ku bang taga dusa iya atawa 'nsa'. Suga'
iya katauhan ku itu, bayi aku buta bo' makanda' na aku.”
26 Tīyaw iya pabayik uk sigam, uk na, “Ayi bayi hinang na ni kau? Salaingga uk na
makowe' mata nu?”
27 Nambung iya, uk na, “Bayi na kaam baan ku suga' 'nsa' take bi. Angay kaam baya'
pake pabing? Baya' kaam baha' magguru ma iya?”

28 Pihallingan iya laat uk manga nakura' ian, uk sigam, “Kau mulid na. Kami itu mulid
si Musa.
29 Katauhan kami in si Musa bayi kapalmanan uk Tuhan. Suga' aa ian hi', 'nsa' minsan
katauhan kami bang bayi minningga iya.”
30 Nambung aa bayi buta, uk na, “Inu-inu aku ma kaam. 'Nsa' iya katauhan bi bang
minningga, suga' makapakowe' iya ma mata ku.
31 Katauhan tabi in Tuhan 'nsa' ngasip ma aa dusahan. Iya iyasip uk Tuhan bang aa
magpamehehan iya maka maghinang kabayaan na.
32 Sataggōl min katagna' dunya, iyamboho' kita makake niya' makapakowe' aa bang
bayi buta min kapag-anak na.
33 Bang aa ian 'nsa' min Tuhan, tantu iya 'nsa' makahinang manga hinang salaitu.”
34 Pihallingan iya uk sigam, uk na, “Angay? Dusahan kau min kapag-anak nu sampay
ni kamehe nu, bo' panduan nu kami baha'?” Jari piluwas iya min diyōm langgal uk
manga nakura' ian. 'Nsa' na pisōd pabayik.

Manusiya' sali' hantang buta bang takdil ni kasabannalan

35 Take peen uk si Isa pasal aa bayi buta ian piluwas min diyōm langgal, magtuwi
pahi' si Isa meha iya. Tatawwa' peen, uk si Isa ni iya, “Magkahagad kau baha' ma aa
iyōnan Anak Manusiya'?”
36 Nambung aa itu, uk na, “Sayi iya, Tuwan? Bain aku supaya aku magkahagad ma
iya.”
37 Uk si Isa ma iya, “Tanda' nu na iya, maka tiya' na iya magbissala ma kau buttihi'.”
38 Magtuwi pasujud aa itu ma dahuhan si Isa, bo' uk na, “Tuwan Panghu', magkahagad
aku ma kau.”
39 Uk si Isa, “Hangkan aku paitu ni dunya, supaya papagsaddi ku manga manusiya'.
Jari sasuku aa bayi buta makanda' du, maka sasuku bayi makanda' buta du.”
40 Take peen halling si Isa itu uk manga Parisi kasehean bayi may'an, tiyaw sigam ma
iya. Uk sigam, “Kami baha' pahallingan nu sali' hantang buta?”
41 Nambung si Isa, uk na, “Bang kaam buta, hati na bang kaam awam pasal kabayaan
Tuhan, 'nsa' du kaam taga dusa. Lipara, pagka uk bi in kaam makanda' du, na, taga
dusa le' kaam sabab 'nsa' be' bi kabayaan Tuhan.”

10

Dalilan pasal aa mag-iipat manga bili-bili

1 Manjari magparalilan si Isa, uk na, “Bannal pama' ku itu ma kaam, bang niya' aa
pasōd ni diyōm kuralan bili-bili, bo' 'nsa' palabay min lawang suga' pasōd min palabayan
saddi, aa ian panangkaw maka pangalangpas.
2 Suga' bang aa pasōd min lawang, iya na ian aa mag-iipat bili-bili.
3 Iyukaban du iya uk tunggu' lawang. Paglingan na ōn manga bili-bili na magkaniya-
kaniya, takila suwara na uk sigam bo' bo na sigam paluwas min diyōm kural.
4 Makaluwas peen, parahu iya bo' paturul manga bili-bili min damuwihan na sabab
makapanhid suwara na.
5 Bang aa saddi, 'nsa' du tiyurul uk manga bili-bili suga' lahi sadja sigam sabab 'nsa'
tapanhid suwara na uk sigam.”
6 Kissa itu bayi pamaralil uk si Isa ma manga aa ian suga' 'nsa' tahati uk sigam.

Hap tōōd uk si Isa mag-iipat manga aa na

7 Hangkan na halling si Isa ma sigam pabayik, uk na, “Bannal iya pama' ku itu ma
kaam, aku itu ibarat lawang palabayan manga bili-bili.
8 Manga aa bayi paitu dahu min aku sali' aa nangkaw, aa ngalangpas. Suga' 'nsa' sigam
taasip uk manga aa suku' ku.
9 Aku itu ibarat lawang,” uk si Isa. “Sayi-sayi pasōd labay min aku, lappasan du iya.
Hawulaya du iya magsōd-luwas bo' makatawwa' iya kalluman.
10 Bang aa ngalangpas, 'nsa' niya' gawi na paitu saddi min nangkaw maka mapatay
maka makaat. Suga' bang aku, iya gawi ku paitu muwan kallum ma manusiya', kallum
landu' hap.
11 “Aku itu,” uk si Isa, “sali' dalil aa dapu bili-bili bang hap bidda' pangipat na ma
manga bili-bili na. Aa ian maglilla' matay ma sabab manga bili-bili na.
12 Suga' bang aa giyadjihan nunggu' ma 'nsa' iya dapu bili-bili, maka 'nsa' 'ntan na
ngipat. Hangkan bang niya' tanda' na ero' tawun pasikōt, magtuwi labbahan na manga
bili-bili bo' lahi iya minnihi'. Manjari bili-bili ian niya' na kasehean keket, niya' na
kasehean lahi.

13 Iya hangkan aa itu lahi sabab giyadjihan sadja iya. 'Nsa' niya' lasa na ma manga
bili-bili.
14-15 Aku itu," uk si Isa, "sali' dalil aa taga bili-bili, hap pangipat na ma manga bili-bili
na. Kami maka 'Mma' ku mag-intau tōōd. Damikkiyan na aku maka manga aa suku' ku,
tau aku ma sigam maka tau sigam ma aku. Maglilla' aku matay ma sabab sigam.
16 Niya' le' manga aa suku' ku saddi minnitu. Ibarat sigam bili-bili ma kuralan saddi.
Iya du sigam subay bo ku. Ngasip du sigam ma suwara ku bo' pagdakayo' ku sigam,
manjari dakayo' du aa mag-iipat sigam kamemon.
17 "Kilasahan aku uk 'Mma' ku Tuhan sabab maglilla' aku matay supaya aku pikallum
pabing.
18 'Nsa' niya' taga kapatut mapatay aku, sabab aku iya magkabayaan bang aku matay
atawa 'nsa'. Aku iya taga kapatut maglilla' kallum-baran ku, maka aku iya taga kapatut
makallum baran ku pabing. Panohoan 'Mma' ku ko' itu ma aku."
19 Makake peen manga aa ma pamissala si Isa ian, magtuwi sigam bahagi' duwa
pabayik.
20 Heka sigam ngupama, uk na, "Aa itu siyōd uk sayitan! Belaw! Angay iya pake bi?"
21 Suga' uk kasehean, "Bang aa siyōran sayitan 'nsa' iya makabissala sali' pamissala
na itu. Maka bang sayitan, 'nsa' tapakanda' na aa buta."

Siyuwalak si Isa uk manga Yahudi

22 Manjari pangahaggut na ma timpu ian, maka taabut na waktu paghinang manga
Yahudi mahi' ma Awrusalam, iya hinang iyōnan hinang Pagsutsi langgal pagkulbanan.
23 Si Isa hi' ma diyōm langgal maglangngan-langngan ma iyōnan Sawurung Sulayman.
24 Jari magtipunan manga aa pahi' ni katilibut si Isa. Uk sigam ni iya, "Taggōl le' kau
baha' mahati kami bang sayi kau? Bang kau sabannal Almasi, iya tapene' uk Tuhan
magparinta ma kami, subay kami baan nu pahantap-hantap."
25 Nambung si Isa, uk na, "Bayi na kaam baan ku suga' 'nsa' aku bayi pagkahagad
bi. Manga hinang ku iya tahinang sabab kawasa min 'Mma' ku, ian hi' matauhan kaam
bang sayi aku.
26 Suga' 'nsa' aku kahagad bi sabab kaam iyu 'nsa' manga bili-bili ku, 'nsa' kaam aa
suku' ku.
27 Manga bili-bili ku ngasip du ma suwara ku. Katauhan ku sigam maka paturul du
sigam ma aku.
28 Buwanan ku sigam kallum kakkal ni kasaumulan. 'Nsa' tōōd sigam butas min Tuhan
minsan umay-umay, maka 'nsa' niya' makaragtu' sigam min kōmkōman ku.
29 Bayi sigam pisukuan aku uk 'Mma' ku, maka kawasa iya min kamemon. 'Nsa' niya'
makaragtu' manga aa suku' ku min kōmkōman na.
30 Aku maka 'Mma' ku dakayo' du."
31 Pagtake manga aa ma halling si Isa hi', muwa' sigam batu pabing pamantung sigam
ma si Isa.
32 Uk na ni sigam, "Heka hinang hap bayi pandaan ku ni kaam, manga hinang bayi
pamahinang aku uk 'Mma' ku Tuhan. Hinang ingga iya kabansihan bi ma manga hinang
ku ian, iya hangkan kaam maggara' mantung aku?"
33 Uk sambung manga aa ian, "'Nsa' ma sabab hinang nu hap iya hangkan kami
maggara' mantung kau, suga' ma sabab halling nu pangkal tudju ni Tuhan. Manusiya'
sadja kau, bo' peen maglaku-laku kau. Uk nu Tuhan kau."
34 Uk si Isa ni sigam, "Na, bayi tasulat ma diyōm kitab sara' bi iya pamissala Tuhan ni
manga manusiya'. Uk na, 'Kaam iyu manga tuhan.'
35 Na, katauhan tabi in kamemon tasulat ma diyōm kitab 'nsa' tōōd pinda saumul-
umul. Na bang Tuhan ngōn tuhan ma manga aa bayi pamuwanan na lapal na,
36 iya le' na aku patut iyōnan Anak Tuhan. Sabab aku itu, bayi tapene' uk Tuhan maka
pipaitu aku uk na ni dunya. Jari angay uk bi in aku halling pangkal tudju ni Tuhan pagka
uk ku in aku Anak Tuhan?
37 Bang aku sawupama 'nsa' ngahinang manga hinang kabayaan 'Mma' ku, daa aku
pagkahagarun bi.
38 Suga' bang tahinang ku du manga hinang ian, minsan 'nsa' kahagad bi halling ku,
bang peen kahagad bi sadja manga hinang ku. Sabab minnihi' katauhan bi tōōd maka
tahati bi in 'Mma' ku maka aku dakayo' du."
39 Magtuwi sigam nulay pabayik naggaw si Isa, suga' papuwas iya min pangantanan
sigam.
40 Puwas na hi' pabing si Isa pahi' ni dambiya' sapa' Jordan, ni bayi pagpandihan
manga aa uk si Yahiya. Pabōtang si Isa may'an manga pilam bahangi.

41 Jari heka aa pahi' ni iya. Uk halling sigam, “Si Yahiya 'nsa' bayi makahinang manga
paltandaan kainu-inuhan aa, suga' bannal sadja kamemon bayi halling na pasal si Isa.”
42 Bo' heka aa mahi' mangandōl ma si Isa.

11

Kamatay si Lasarus

1 Manjari itu niya' ian dakayo' lalla iyōnan si Lasarus tawwa' saki. Pabōtangan na ma
kalumaan Betani. Ian isab ma Betani duwangan danakan na danda, si Mariyam maka
si Marta.
2 Si Mariyam itu numpahan du 'nsallan pahamut ni nayi' si Panghu' Isa maka napuhan
nayi' na maka buun na. Na, pagka saki si Lasarus danakan sigam,
3 niya' lapal pabo sigam tudju ni si Isa, uk na, “Tuwan, saki bagay nu iya kalasahan
nu.”
4 Pagtake peen lapal itu uk si Isa, uk na, “Iya kamaujuran na saki si Lasarus ian 'nsa'
du kamatay, suga' sanglit tudju ni Tuhan, supaya siyanglitan isab Anak Tuhan.”
5 Na, lasa asal si Isa ma tallungan magdanakan ian, di si Marta maka si Mariyam maka
si Lasarus hi'.
6 Suga' pagkatau na in si Lasarus hi' saki, ngagad le' iya duwangallaw mahi' ma
pabōtangan na.
7 Puwas peen duwangallaw hi', uk si Isa ni manga mulid na, “Sung kitabi pabing pahi'
ni lahat Yahudiya.”
8 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan Guru, bahu kau arak bayi pigbantung maka batu
uk manga Yahudi bahasa kau piyatay. Bo' magbamba kau pabing pahi'?”
9 Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Daa kaam susa. Niya' sangpu' maka duwan
jam sawa ma diyōm dangallaw. Bang kita ganta' mangngan ma waktu 'llaw 'nsa' du
makarugtul nayi' ta sabab sawa asal dunya.
10 Suga' bang kita mangngan waktu sangōm makarugtul sadja sabab ma diyōm kita
lindōm.”
11 Ubus peen halling si Isa itu, uk na ni manga mulid na, “Si Lasarus bagay tabi ian
hi' tatuwi. Suga' pahi' du aku mati' iya.”
12 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan, pakowe' du iya bang tuwi sadja.”
13 Iya pighalling uk si Isa, hati na matay na si Lasarus, suga' bang ma pangannal manga
mulid na tuwi iya sadja pighalling uk na.
14 Hangkan pipasti' uk si Isa halling na, uk na, “Matay na si Lasarus.
15 Hap na aku 'nsa' makamahi' ma Betani ma waktu kasaki si Lasarus, sabab tantu du
kaam mangandōl ma aku bang tanda' bi iya hinang ku ma iya. Sung kitabi pahi' ni iya.”
16 Manjari si Tomas, iya diyanglay si Kambal, halling ni manga pagkahi na mulid si
Isa. Uk na, “Sung kitabi. Parōngan kitabi kamemon ma guru bo' kitabi paunung ma iya
sampay ni kamatay.”

Si Isa magpakallum manga aa magpatayan, maka poonan kallum iya

17 Takka peen di si Isa ni Betani, biyaan iya 'mpat 'llaw na bayi pangubul si Lasarus.
18 Betani itu asal sikōt ni Awrusalam, manga dabatu lawak na,
19 jari heka manga aa min lahat Yahudiya maglurukan pahi' ni si Mariyam maka ni si
Marta pasal kamatay danakan sigam lalla.
20 Manjari itu, take peen uk si Marta pasal si Isa iyu na, pahi' iya nampang. Si Mariyam
tamban sadja ma diyōm luma'.
21 Magtawwa' peen si Marta maka si Isa, uk na ni si Isa, “Tuwan Panghu', bang bayi
kau maitu 'nsa' du bayi matay danakan ku!
22 Suga' katauhan ku, minsan ma buttihi', diyulan du kau uk Tuhan ma ayi-ayi amu'
nu.”
23 Uk si Isa ni iya, “'Llum du danakan nu pabing.”
24 Uk si Marta, “Aho' Tuwan, katauhan ku du. Papunduk du iya ni kallum ma 'llaw
katapusan.”
25 Uk si Isa ni iya, “Aku iya magpakallum manga aa magpatayan, maka aku iya poonan
kallum. Sayi-sayi mangandōl ma aku 'llum du iya minsan iya matay na.
26 Sasuku isab 'llum bo' mangandōl ma aku, 'nsa' magkamatay ni kasaumulan.”
Manjari tiyaw si Isa ni si Marta, uk na, “Magkahagad kau baha'?”
27 “Aho', Panghu' ku,” uk si Marta, “magkahagad na aku in kau Almasi, Anak Tuhan.
Kau iya aa dakayo'-kayo' iya agaran kami paitu ni dunya.”

Magdukka' si Isa

28 Ubus peen halling si Marta itu, pahi' iya ngalinganan danakan na si Mariyam bo'
iyampa higung-higung na, uk na, “Tiya' na guru meha kau.”
29 Pagtake itu uk si Mariyam, patulahad iya min paningkoan na bo' ōs-ōs na pahi' ni
si Isa.
30 Bo' si Isa iya 'nsa' le' makasampay pahi' ni kalumaan suga' ian iya masi le' ma bayi
pasampangan si Marta ma iya.
31 Manga aa ma luma' ian, iya bayi paluruk ni si Mariyam, pag'nda' sigam ma iya
patulahad maka paluwas magdayi'-dayi' magtuwi du sigam paturul. Kamaatay sigam in
si Mariyam pahi' ni kubul magdukka' ma hi'.
32 Suga' si Isa iya papahian na. Pag'nda' na ma si Isa pasujud iya ni dahuhan nayi' na,
maka uk na, “Panghu' ku, bang kau bayi maitu, 'nsa' du bayi matay danakan ku.”
33 Makanda' peen si Isa ma si Mariyam magdukka', sampay manga sehe' na Yahudi
me'-me' isab magkarukkaan, magtuwi iya ngandu'-ngandu' maka hansul diyōm atay na.
34 “Maingga,” uk na, “bayi pangubulan bi iya?”
Uk sigam, “Tuwan, paitu kau, 'ndaun.”
35 Manjari nangis si Isa.
36 Halling manga aa hi', “'Ndaun bi ba kamehe lasa na ma si Lasarus.”
37 Suga' uk kasehean, “Si Isa itu bayi makapakanda' manga aa buta. Angay 'nsa'
tatabang na si Lasarus bo' 'nsa' matay?”

Si Lasarus pikallum pabing

38 Na, magdukka' pabing si Isa ngandu'-ngandu' salta' iya pahi' ni kubul. Kubul ian
ma diyōm longab maka niya' batu panambōl lowang na.
39 Pagtakka sigam ni kubul uk si Isa, “Kalloun bi batu iyu.”
Magtuwi missala si Marta, iya danakan aa mamatay hi'. Uk na ni si Isa, “Bawu na iya,
Tuwan, sabab kampat na 'llaw itu.”
40 Uk si Isa ma iya, “Bayi na kau baan ku, bang peen kau magkahagad makanda' du
kau kawasa Tuhan paluwas.”
41 Sakali killoan uk sigam batu panambōl lowang kubul. Si Isa iya pahangad
nambahayang. “O 'Mma',” uk na, “magsukul aku sabab ngasip du kau ma aku.
42 Katauhan ku in kau pake na peen ma aku, suga' paluwas ku bissala ku itu ma sabab
manga aa itu supaya sigam ngahagad in kau bayi mapaitu aku.”
43 Pag-ubus bissala na itu ngalingan iya patanōg, uk na. “Lasarus! Paluwas kau paitu.”
44 Magtuwi paluwas aa bayi mamatay. Masi saput na ma nayi'-tangan na maka masi
turung muka na. Uk si Isa ni sigam, “Kalloun bi saput na iyu, bo' pasarin bi iya
mangnganan di na.”

Manga nakura' mag-isun pangalaat si Isa

45 Heka manga aa, iya pay'an ngaluruk ni si Mariyam, bayi makanda' hinang si Isa itu
bo' magkahagad na sigam ma iya.
46 Suga' niya' sigam kasehean pahi' ni manga Parisi ma'-ma' pasal bayi hinang si Isa.
47 Hangkan na manga Parisi maka manga imam nakura' mapagtipun magtuwi manga
palhimpunan maas supaya mag-isun. Uk sigam, “Ayi baha' tahinang kitabi ni aa itu?
Heka na tahinang na manga paltandaan kainu-inuhan aa.
48 Bang iya pasaran tabi,” uk sigam, “magkahagad du manga aa kamemon ma iya. Bo'
paitu manga nakura' Roma magkaat bangsa tabi sampay langgal tabi.”
49 Niya' dakayo' nambung, ōn na si Kayapas. Imam nakura' iya ma tahun ian hi'. Uk
si Kayapas itu, “Kaam iyu, 'nsa' niya' panghati bi.
50 Kannalun bi itu hi': padpad magmula katibuukan bangsa tabi kamemon, hap le'
bang dakayo' aa sadja matay ganti' tabi kamemon.”
51 Iya halling itu uk si Kayapas 'nsa' min baran-baran na. Suga' hangkan salaihi' halling
na sabab imam nakura' iya ma bayi tahun hi'. Hangkan tapaghalling uk na in si Isa subay
piyatay ganti' bangsa Israil.
52 Matay du si Isa, bo' 'nsa' bangsa Israil sadja iya giyantian. Matay du iya supaya isab
tapagdakayo' na manga panganak Tuhan kamemon iya pulak-palik ma kalahat-lahatan.
53 Jari itu, tōbtōb min 'llaw ian hi', maggara' manga aa ian mapatay si Isa.
54 Hangkan iya 'nsa' na patampal ni kahekahan aa mahi' ma lahat Yahudiya. Atas iya
pakallo' maka manga mulid na pahi' ni dakayo' kalumaan iyōnan Epraim. Kalumaan itu
bayi ma bihing lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, bo' may'an iya pabōtang maka manga
mulid na.
55 Manjari sikōt na paghinang manga Yahudi iya iyōnan hinang Pangintōman. Heka
manga aa min kalahat-lahatan hi' patukad ni Awrusalam mag-ael bo' supaya sigam
manjari pasōd ni kahinangan hi'.

56 Meha na peen sigam ma si Isa bang kalu ma Awrusalam, jari tipun peen sigam ma
diyōm langgal pagkulbanan, maghakika sigam dangan maka dangan. Uk sigam, “Ayi
pikil bi? Paitu baha' si Isa ni paghinangan? Marayi' 'nsa', a?”
57 Salaihi' pagbissala sigam sabab niya' bayi panohoan manga imam nakura' maka
manga Parisi, uk na, bang niya' makatau kamahian si Isa, subay patau na magtuwi
manga nakura' supaya siyaggaw uk sigam si Isa.

12

Si Isa pamuusan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2)

1 'Nnōm 'llaw laa bo' hinang Pangintōman iya papahi' si Isa ni Betani, kalumaan si
Lasarus aa bayi pakallum na min kamatay na.
2 Pagmahi' si Isa siyakapan iya kiyakan uk manga aa mahi', pagpamehe sigam ma iya.
Si Marta nabang magbobohat, bo' si Lasarus maka aa kasehean ian dakakanan maka si
Isa.
3 Manjari itu killo' uk si Mariyam tōnga' kilu 'nsallan pahamut, ōn na nalda. 'Nsallan
itu 'nsa' niya' lamud na, halgaan tōōd. Tiyumpahan uk si Mariyam 'nsallan pahamut itu
ni nayi' si Isa bo' siyapu uk na maka buun na. Saplag diyōm luma' uk hamut na.
4 Manjari nual si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa. Iya na itu aa nongan si Isa ni
banta na ma waktu siyong.
5 “Oy!” uk si Judas. “Arapun pahamut iyu piballihan bo' ballihan na panarakka ma
manga aa miskin. Halga' na iyu sali' gadji dakayo' aa ma diyōm dantahun.”
6 Salaihi' bissala si Judas ian ma sabab pananangkaw iya, 'nsa' ma sabab lasa na ma
manga miskin. Bayi pangandōl ma iya sin kamuliran ian, bo' peen biyaksa iya ngallo'
sin ma di na minnihi'.
7 Manjari uk si Isa, “Pasarin danda itu. Nawu' iya 'nsallan hamut itu pamahamut na
baran ku bang taabut 'llaw pangubul aku.
8 Umay-umay na waktu niya' du aa miskin tabang bi, suga' aku itu 'nsa' du taggōl ma
kaam.”

Manga nakura' imam mag-isun ngalaat si Lasarus

9 Heka aa bayi makatau in si Isa ian ma Betani, hangkan sigam pay'an. 'Nsa' pasal
si Isa sadja iya papay'an uk sigam. Baya' isab sigam nganda' ma si Lasarus, iya bayi
pikallum min kamatay na uk si Isa.
10 Hangkan mag-isun manga imam nakura' mapatay isab ma si Lasarus.
11 Salaihi' pag-isun sigam, sabab min si Lasarus hangkan heka manga Yahudi
mangandōl na ma si Isa. 'Nsa' na me' ma manga imam sigam.

Pagpamehe ma si Isa ma waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40)

12 Pag 'llaw dakayo', take uk baanan aa maglurukan ma hinang Pangintōman in si Isa
iyu na ni Awrusalam.
13 Jari itu nagpe' sigam manga engas-engas dawunan bo' paluwas sigam pahi' nampang
si Isa. Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Sanglitan tabi Tuhan! Bang peen
biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu! Bang peen biyarakatan sultan bangsa
Israil!”
14 Niya' dakayo' anak kura' bayi tatawwa' uk si Isa panguraan na, sali' tasulat asal ma
diyōm kitab, iya uk na,
15 “Kaam manga aa Awrusalam, daa kaam tiyāw.
Iyu na sultan bi ngura' ma anak kura'.”
16 Ma waktu ian hi' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang ayi hatihan na itu. Suga'
pagpowe' si Isa ni diyōm sulga', iyampa taintōm uk sigam in pakaradjaan itu hi' asal
tasulat ma diyōm kitab. Maka taintōm uk sigam bayi hinang sigam ian ma iya.
17-18 Iya hangkan manga baanan aa ian nampang si Isa ma labayan, sabab bayi sigam
makake pasal hinang si Isa makainu-inu ian, hati na pangalingan na ma si Lasarus
paluwas min diyōm kubul, maka pamakallum na iya min kamatay na. Manga aa bayi
makasabu mahi', sigam du bayi ma' pasal manga hinang si Isa itu.
19 Sakali magbissala manga aa Parisi, uk sigam, “'Ndaun bi! Me' na ma iya manga aa
kamemon. 'Nsa' niya' dapat tabi!”

Manga aa Girik meha si Isa

20 Niya' manga aa bangsa Girik bayi parōngan ma manga aa magpay'an ni Awrusalam
bo' supaya nambahayang ma waktu paghinang ian.

21 Pahi' sigam itu ni si Pilip bo' uk sigam ni iya, “Tuwan, baya' kami mag'nda' maka si
Isa.” Si Pilip itu dakayo' mulid si Isa, aa min kalumaan Betsaida mahi' ma lahat Jalil.
22 Pahi' si Pilip maan si Andariyas bo' pahi' sigam duwangan maan si Isa pasal aa Girik
hi'.
23 Nambung iya, uk na, “Sikōt na waktu ku. Song na aku, in Anak Manusiya', pimehe
tōōd.
24 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, dakayo' bigi taptap du dakayo' sadja sataggōl 'nsa'
tiyanōm ma diyōm tana'. Suga' bang tiyanōm na ma diyōm tana' sali' sapantun patay
kiyubul, patomo' du bo' muwan buwa' du paheka.
25 Damikkiyan na isab ma manusiya'. Sasuku 'llōgan kallum-baran na ma dunya itu,
paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga' sasuku 'nsa' 'llōgan kallum-baran na ma
dunya, kakkal du kallum-nyawa na sampay ni kasaumulan.”
26 Uk si Isa le', “Sasuku baya' maghinang ni aku subay me' ma aku. Manjari paingga-
paingga papahian ku, ian isab iya ma aku. Sasuku maghinang ni aku pilangkaw du uk
'Mma' ku.”

Missala si Isa pasal kamatay na

27 Masi halling si Isa, uk na, “Susa diyōm atay ku ma buttihi'. Ayi marayi' subay halling
ku. Parahing aku ma 'Mma' ku baha' bo' 'nsa' patakka na ni aku kabinsanaan itu? Daa
na, sabab iya na itu maksud ku paitu, subay labayan ku kabinsanaan itu.”
28 Manjari nabbut si Isa ni Tuhan, uk na. “O 'Mma', pamehehun ōn nu.”
Magtuwi niya' suwara min sulga' halling, uk na, “Bayi na pamehe ku ōn ku, maka
pamehe ku du pabayik.”
29 Take suwara itu uk manga aa magtanggehan may'an bo' uk kasehean, “Oy! Laggōn
ko' ian.”
Uk kasehean, “Malaikat ko' ian missala ni iya.”
30 Suga' uk si Isa ni sigam, “Suwara ian 'nsa' ma sabab ku. Ma sabab bi, hangkan pike.
31 Taabut na waktu,” uk na, “pangahukum manga manusiya' ma dunya. Taabut na
waktu pamakaat kōsōg nakura' sayitan, iya mag-agi ma babaw dunya itu.
32 Bang aku iyangkat na ni diyata' hag, bo ku du manga aa kamemon me' ma aku.”
33 (Bissala itu uk si Isa pamatau na ma manga aa may'an bang salaingga kamatay na.)
34 Nambung manga aa heka ian ni si Isa, uk sigam, “Uk kitab kami in Almasi 'llum du
saumul-umul. Suga' uk nu in Anak Manusiya' subay piangkat ni hag piyatay. Sayi baha'
Anak Manusiya' itu?”
35 Nambung si Isa, uk na, “Tiya' masi ma diyōman bi sawa iya muwan kasawahan ma
pikilan bi, lipara 'nsa' taggōl ma itu. Sataggōl masi le' ma kaam sawa, subay palanjal bi
langngan bi bo' kaam 'nsa' lindōman. Sabab sasuku mangngan ma kalindōman, 'nsa'
katauhan na papahian na.
36 Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam mangandōl ma sawa sataggōl masi ma kaam,
supaya kaam manjari aa kapalsukuan kasawahan.”

'Nsa' magkahagad manga Yahudi

Ubus peen itu bissala uk si Isa, pakallo' iya bo' palimbu min manga aa ian.
37 Minsan heka hinang makainu-inu bayi tahinang na ma panganda' sigam, masi du
sigam 'nsa' magkahagad ma iya.
38 Jari tuman na iya tasulat ian ma diyōm kitab uk si Nabi Isaya, iya uk na,
“O Tuhan, 'nsa' niya' magkahagad ma lapal kami.
Manga aa bayi kapandaan kawasa nu, kulang du sigam makahati.”
39 Iya na itu poon na hangkan sigam 'nsa' makajari magkahagad, sali' tasulat uk si Nabi
Isaya ma ayat dakayo', iya uk na,
40 “Pibuta sigam uk Tuhan supaya 'nsa' makanda'.
Limbuhan uk na pikilan sigam supaya 'nsa' makahati.
Jari 'nsa' sigam papinda ni aku, uk Tuhan,
hangkan sigam 'nsa' puwasan min dusa sigam.”
41 Bissala itu uk si nabi Isaya sabab tanda' na sahaya si Isa, maka si Isa iya pigbissala uk
na.
42 Lipara minsan salaihi', heka manga nakura' Yahudi magkahagad ma si Isa. Suga'
'nsa' sigam ma'-ma' patampal pasal pagkahagad sigam, sabab tiyāw sigam ma manga
Parisi. Tiyāw piluwas min diyōm langgal, 'nsa' na pisōd pabing.
43 Tuud sigam baya' le' kaamuhan uk sanglit min manusiya' labi le' min sanglit min
Tuhan.

Manga bissala si Isa iya ngahukum

44 Manjari tanōg uk si Isa missala, uk na, “Sasuku magkahagad ma aku, 'nsa' aku sadja
iya pagkahagad na, suga' Tuhan isab, iya bayi mapaitu aku.
45 Maka sasuku nganda' aku, tanda' na isab iya mapaitu aku.
46 Bayi aku paitu ni dunya muwan sawa ma pikilan manusiya', bo' supaya in sasuku
magkahagad ma aku 'nsa' taggōl ma diyōm kalindōman.
47 Sasuku pake manga pandu' ku bo' 'nsa' be' na, 'nsa' aku ngahukum iya. Sabab na
'nsa' pangahukum ma manusiya' iya pamapaitu ku ni dunya. Iya hangkan aku paitu
supaya sigam lappasan ku min hukuman dusa.
48 Ma 'llaw katapusan niya' du ngahukum manga aa iya manulak aku, iya 'nsa' isab
nayima' manga pandu' ku. Iya bayi pamandu' ku ma sigam jari pangahukuman sigam.
49 Tawwa' ko' itu sabab 'nsa' min pagnahu'-nahu' ku iya hangkan aku mandu', suga'
min 'Mma' ku iya mapaitu aku. Bayi aku biyaan uk na bang ayi subay pamandu' ku,
maka bang salaingga subay bohan na.
50 Maka katauhan ku in panohoan 'Mma' ku makabuwan kallum kakkal sampay ni
kasaumulan. Hangkan na, ayi-ayi pamissala ku ma manusiya' bayi panohoan aku asal
uk 'Mma' ku.”

13

Si Isa ngosean nayi' manga mulid na

1 Song peen tiyagnaan hinang Pangintōman, kitauhan asal uk si Isa taabut na waktu
kakalloan na min dunya itu bo' pabing pahi' ni 'Mma' na. Bayi na kalasahan na asal
manga aa suku' na ma dunya itu, bo' ma buttihi' pandaan na ma sigam bang salaingga
ehe lasa na ma sigam.
2 Manjari song kohap peen, magkakan di si Isa maka manga mulid na. Si Judas anak
si Simun Iskariyut ubus na bayi pihōpan pikilan uk nakura' sayitan subay nongan si Isa
ni manga banta na.
3 Kitauhan asal uk si Isa in iya bayi kabuwanan kapatut uk 'Mma' na Tuhan mag-agi
ma kamemon. Katauhan na isab in iya bayi paitu min Tuhan maka pabayik du iya ni
Tuhan.
4 Jari nangge si Isa min pagkakanan bo' hurusan na dalapis badju' na bo' iyampa
mag-os maka tuwaliya.
5 Numpahan iya bohe' ni diyōm undam bo' nagna' iya ngosean nayi' manga mulid na
pakaniya-pakaniya. Puwas hi' siyapuhan uk na nayi' sigam maka tuwaliya iya pangos
na.
6 Pag-abut na ni si Simun Petros, uk si Petros ni iya, “Kau, Panghu', kosean nu baha'
nayi' ku itu?”
7 Nambung si Isa, uk na, “'Nsa' tahati nu buttihi' bang ayi hinang ku itu suga' tahati
nu du ma sosongun.”
8 Uk si Petros, “'Nsa' tōōd pakose' ku nayi' ku ma kau.”
“Bang 'nsa' kosean ku nayi' nu,” uk si Isa, “'nsa' kau na mulid ku.”
9 Uk si Simun Petros ma iya, “Na, Panghu', bang salaihi' du, daa sadja nayi' ku iya
kosean nu, sampay tangan ku maka kok ku.”
10 Uk si Isa, “Bang aa bayi mandi lanu' na baran na. Nayi' na laa iya subay kosean na
pabing. Kaam kamemon, lanu' na pangatayan bi, puwas sadja min aa dangan iyu.”
11 Salaihi' halling si Isa sabab katauhan na asal bang sayi song nongan iya ni manga
banta na, hangkan uk na in sigam kamemon lanu' na pangatayan sigam, puwas sadja
min aa dangan.
12 Ubus peen kiyosean uk si Isa nayi' manga mulid na, magbadju' iya pabing bo' iyampa
ningko' ma bayi tingkoan na. Tīyaw iya ni manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha' bang
ayi bayi hinang ku itu ma kaam?
13 Pangōnan bi aku Guru maka Panghu'. Tawwa' ko' ian, sabab guru bi du aku maka
panghu' bi.
14 Na, pagka aku guru bi maka panghu' bi bayi ngosean nayi' bi, subay aku paningōran
bi. Kaam iyu subay magkosean nayi' sehe' bi dangan kaam maka dangan.
15 Bayi hinang ku itu panuntuan bi, supaya aku paningōran bi magpareyo' atay bi.
16 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, in banyaga' 'nsa' langkaw min nakura' na, maka
sosohoan 'nsa' langkaw min aa noho' iya.
17 Pagka tahati bi na pamandu' ku itu, tantu kaam kiyōgan bang be' bi du.”
18 Uk si Isa le', “'Nsa' kaam kamemon iya pagbaha' ku itu. Katauhan ku du bang sayi
manga aa bayi tapene' ku me' ma aku. Suga' subay du niya' kamaujuran ma bayi siyulat
ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Liyaat du aku uk dakayo' sehe' ku magsawu mangan.’

19 Baan ta kaam pasal itu hi' ma 'nsa' le' patakka. Jari bang patakka na, kahagad bi du
bayi halling ku ma pasalan baran ku bang sayi aku.
20 Bannal iya halling ku itu ma kaam," uk si Isa, "sasuku ngahulmat aa soho' ku,
sali' baran ku iya hiyulmat uk na. Maka sasuku ngahulmat aku, tahulmat na iya bayi
mapaitu aku."

Pima' uk si Isa in iya siyongan ma sosongun ni manga banta na
(Matiyu 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23)

21 Ubus peen halling si Isa itu, susa tōōd diyōm atay na bo' uk na ni manga mulid na,
"Bannal pama' ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam maggara' nongan aku ni manga
banta ku."
22 Magpanganda' manga mulid ian dangan maka dangan. 'Nsa' tōōd kitauhan uk sigam
bang sayi pahallingan na.
23 Jari niya' dakayo' mulid si Isa, aa kalasahan na, ian ningko' ma bihing si Isa.
24 Sinyal mulid itu uk si Simun Petros maka uk si Petros ma iya, "Tīyawun kono' si Isa
bang sayi pighalling uk na hi'."
25 Manjari pasandig mulid ian ni si Isa niyaw iya, uk na, "Panghu', sayi baha' nongan
kau ni banta nu?"
26 Nambung si Isa, uk na, "Iya aa buwanan ku tinapay, ubus bayi tannoan ku iya ni
diyōm loho', iya na ian aa hi'." Sakali killo' tinapay uk si Isa, tinnoan uk na ni loho' bo'
iyampa pamuwan na ma si Judas anak si Simun Iskariyut.
27 Pagkallo' tinapay itu uk si Judas magtuwi pahōp nakura' sayitan ni diyōm pikilan
na. Uk si Isa ni si Judas, "Dayi'-dayiun na iya song hinang nu iyu."
28 'Nsa' niya' minsan dangan min mulid na kasehean makahati bang ayi pihalling uk
si Isa ma si Judas hi'.
29 Pagka si Judas nawu' sin sigam, hangkan pangannal sigam kasehean in iya bayi
siyoho' uk si Isa malli panyap paghinang atawa siyoho' magsarakka ni manga miskin.
30 Manjari pagsambut peen tinapay uk si Judas magtuwi iya paluwas minnihi'. Sangōm
na lahat.

Panohoan bahu

31 Paglikut si Judas, uk si Isa, "Buttihi' pindaan na kaehehan ku, Anak Tuhan. Pindaan
isab kawasa Tuhan ma sabab hinang ku.
32 Jari bang kapandaan kawasa Tuhan sabab min aku, song isab pandaan na kaehe
ku. 'Nsa' du taggōl.
33 Kaam manga anak-mulid ku," uk si Isa, "'nsa' na aku taggōl ma itu ma kaam. Peha
bi du aku, suga' pama' ku na ma kaam sali' bayi pama' ku ma manga nakura' Yahudi:
'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku ian.'
34 Na, niya' panohoan bahu buwanan ku ma kaam. Subay kaam maglasa-liyasahi.
Maglasa kaam sali' kalasa ku ma kaam.
35 Bang kaam ganta' maglasa-liyasahi, minnihi' kitauhan uk manga manusiya'
kamemon in kaam manga mulid ku du."

Pima' uk si Isa pasal mayilu du si Petros
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

36 Uk si Simun Petros ni si Isa, "Tuwan Panghu', paingga kau?"
Uk sambung si Isa, "'Nsa' na kau makabe' ma aku buttihi' ni papahian ku hi', suga'
kabe' du kau ma sosongun."
37 "Tuwan," uk si Petros ni iya, "angay aku 'nsa' makabe' ma kau buttihi'? Maglilla'
aku piyatay basta ma sabab nu."
38 Siyambungan iya uk si Isa, uk na, "Paglilla' nu baha' baran nu piyatay ma sabab ku?
Bannal iya pama' ku itu ma kau, ma 'nsa' nigauk manuk le', min tallu du kau mayilu in
aku 'nsa' katauhan nu."

14

Si Isa lalabayan tudju ni 'Mma' na

1 Uk si Isa ni manga mulid na, "Daa pasusahun bi diyōm atay bi pasal uk ku hi'.
Mangandōl sadja kaam ma Tuhan maka mangandōl kaam ma aku.
2 Ian ma ōkōman 'Mma' ku Tuhan heka pabōtangan. 'Nsa' aku bayi maan kaam niya'
bang 'nsa' bannal. Pahi' du aku nakapan kaam pabōtangan bi.
3 Na, bang ubus na aku nakapan pabōtangan bi, pabayik du aku paitu ngallo' kaam
bo' bo ta kaam pahi' ni pabōtangan ku supaya kitabi magdakayo' pabōtangan.
4 Kaam iyu, katauhan bi labayan tudju pahi' ni papahian ku."

5 Uk si Tomas ni iya, “Tuwan Panghu', 'nsa' katauhan kami bang paingga papahian nu.
Salaingga uk kami makaturul pahi'!”
6 Uk si Isa ma iya, “Aku iya labayan tudju ni Tuhan. Aku iya poonan kasabannalan.
Maka aku iya poonan kallum. 'Nsa' niya' makapahi' ni 'Mma' ku Tuhan bang 'nsa' aku
iya palabayan na.
7 Buttihi', pagka aku katauhan bi na, katauhan bi du isab 'Mma' ku. Puwas min 'llaw
itu katauhan bi du iya, maka tanda' bi du iya.”
8 Uk si Pilip ni si Isa, “Tuwan Panghu', pandain 'Mma' nu ma kami, bo' kami
kaamuhan.”
9 Nambung si Isa ma iya, uk na, “Taggōl aku ma kaam, Pilip, bo' 'nsa' le' katauhan nu
bang sayi aku? Sayi-sayi makanda' aku, sali' 'Mma' ku na tōōd iya tanda' na. Jari angay
hangkan uk nu in 'Mma' ku subay pindaan ni kaam?
10 'Nsa' kau ngahagad baha', Pilip, in aku maka 'Mma' ku dakayo' du? Manga pandu'
bayi pamandu' ku ma kaam ian, 'nsa' min paghōna'-hōna' ku suga' min 'Mma' ku, iya
pataptap itu ma aku. Ngahinangan iya di na hinang na.”
11 Uk si Isa le', “Subay aku pagkahagad bi pagka uk ku in aku maka 'Mma' ku
dakayo' du. Suga' bang aku ganta' 'nsa' pagkahagad bi ma sabab pamissala ku sadja,
pagkahagarun bi sadja aku ma sabab manga hinang bayi tahinang ku.
12 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sayi-sayi magkahagad ma aku, tahinang na du
manga hinang bayi hinang ku. Maka pasong le' manga hinang na min bayi hinang ku,
sabab pahi' na aku ni 'Mma' ku Tuhan.
13 Ayi-ayi amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab aku iya panabbutan bi, hinang ku du ma
kaam supaya min hinang ku maehehan 'Mma' ku.
14 Ayi-ayi amu' bi ni aku ma sabab panabbut bi ma aku, paniya' ku sadja du ma kaam.”

Nganjanji' si Isa mapaitu Nyawa Sutsi

15 Uk si Isa le', “Bang aku kalasahan bi du, tantu be' bi manga panohoan ku ma kaam.
16 Ngamu' du aku ni 'Mma' ku bo' niya' du pamuwan na ma kaam saddi min aku
nabangan kaam ganti' ku. Pataptap du iya ma kaam saumul-umul.
17 Iya manabang itu Nyawa Tuhan, iya ma' kasabannalan pasal Tuhan. Suga' manga
aa 'nsa' ngisbat Tuhan, 'nsa' tatayima' uk sigam Nyawa Tuhan sabab 'nsa' iya tasayu uk
sigam, maka 'nsa' iya kitauhan. Suga' kaam iyu, katauhan bi du Nyawa Tuhan sabab
iyu du iya ma kaam maka pataptap iya ma diyōm atay bi.
18 “Minsan aku pakallo', 'nsa' du kaam pasaran ku. Pabayik du aku paitu ni kaam.
19 'Nsa' taggōl bo' 'nsa' aku tanda' uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan. Suga' kaam iyu,
tanda' bi du aku bo' 'llum du kaam saumul-umul pagka aku iya asal 'llum.
20 Taabut peen waktu ian, katauhan bi du in aku maka 'Mma' ku dakayo' asal, maka
katauhan bi isab in kaam maka aku dakayo' du.
21 “Sayi-sayi nayima' manga panohoan ku sampay me', iya iyu aa asal lasa ma aku.
Jari sasuku lasahan aku, kilasahan du iya uk 'Mma' ku. Iya du aku lasahan iya, maka
pahati ku di ku ma iya.”
22 Sakali tīyaw si Isa uk si Judas, iya 'nsa' Judas Iskariyut. “Panghu',” uk na, “ayi sabab
na hangkan pahati nu di nu ma kami sadja, bo' 'nsa' ma manusiya' kamemon?”
23 Nambung si Isa, uk na, “Bang aa lasahan aku, tantu bōgbōgan na du manga
pamandu' ku. Jari kilasahan du iya uk 'Mma' ku bo' pay'an du kami maka 'Mma' ku
pabōtang ma iya.
24 Suga' bang aa 'nsa' lasa ma aku, 'nsa' isab bōgbōgan na manga pandu' ku. Maka
pandu' iya take bi halling ku itu, 'nsa' min hōna'-hōna' ku suga' min 'Mma' ku, iya bayi
mapaitu aku.
25 “Bayi na itu pama' ku ni kaam sasang ku masi maitu ma kaam.
26 Suga' ma sosongun piyanduan du kaam pasal kamemon uk Nyawa Sutsi, iya pipaitu
uk 'Mma' ku nabangan kaam paganti' min aku, pamaintōm kaam pasal kamemon bayi
pamandu' ku ma kaam.”
27 Uk si Isa le', “Iya pamuwan ku ma kaam kasannangan ma diyōm atay. Kasannangan
itu min aku asal, maka 'nsa' niya' sali' na ma diyōm dunya. Hangkan uk ku ma kaam,
daa pasusahun bi atay bi maka daa kaam tiyāw.
28 Bayi na take bi halling ku ma kaam, iya uk ku hi', ‘Pakallo' aku min kaam suga'
pabayik du aku paiyu ni kaam.’ Bang aku kalasahan bi tantu du kaam kiyōgan pagka
aku pahi' ni 'Mma' ku, sabab langkaw iya min aku.
29 Bayi na itu pama' ku ma kaam buttihi' baba peen aku 'nsa' le' pakallo', supaya aku
pagkahagad bi bang taabut na waktu ian.

30 'Nsa' na aku makajari missalahan kaam pataggōl, sabab song na takka nakura'
sayitan iya mag-agi ma babaw dunya itu. Aku itu 'nsa' du kapag-agihan uk na.
31 Suga' kitauhan uk manga manusiya' kamemon in aku lasa asal ma 'Mma' ku, iya
hangkan aku magpanuyu' ngahinang kamemon sali' panohoan 'Mma' ku ma aku.
"Na, sung na," uk si Isa. "Magpakalloan na kitabi minnitu."

15

Si Isa sali' dalil di poonan tiyanōm

1 Manjari itu magparalilan si Isa. Uk na ni manga mulid na, "Aku itu sali' dalil di
poonan tiyanōm, maka 'Mma' ku dalil aa ngayaran pagtanōman.
2 Kamemon kasengahan ku sasuku 'nsa' muwan buwa', killoan uk na. Maka kamemon
kasengahan ku taga buwa' hiyawanan uk na bo' pakannōp buwa' na.
3 Kaam iyu dalil senga bo' hawanan na kaam maka manga lapal pamandu' ku kaam.
4 Subay kaam patōtōg ma aku bo' patōtōg aku ma kaam. Iya dalil na senga 'nsa'
buwaan di na, subay dōs maka poonan na bo' magbuwa'. Damikkiyan na kaam iyu,
'nsa' kaam makahinang hap duwal bang aku iya pamean bi kakkal.
5 "Aku itu di poonan tiyanōm, bo' kaam iya dalil kasengahan ku. Sayi-sayi kaam
patōtōg ma aku, bo' aku isab patōtōg ma iya, heka buwa' na ma kawul-piil. Sabab bang
aa ganta' ōkat min aku, 'nsa' niya' tahinang na hap.
6 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma aku, sali' iya dalil senga sagpe', timanan maka pilanōsan di
na na. Manjari manga senga malanōs itu tipun du bo' liyarukan ni diyōm api tiyutung.
7 Suga' bang kaam patōtōg ma aku, maka bang tawu' bi pandu' ku ma diyōm atay bi,
diyulan du kaam uk Tuhan ma ayi-ayi amu' bi.
8 Bang kaam muwan buwa' paheka ma kawul maka piil, pimehe du 'Mma' ku, bo'
minnihi' kaam tahinang mulid ku sabannal-bannal.
9 Lasa ku ma kaam sali' du lasa 'Mma' ku ma aku. Daa kaam pabutas min lasa ku.
10 Bang be' bi manga panohoan ku, 'nsa' du kaam butas min lasa ku. Sali' aku, be' ku
asal manga panohoan 'Mma' ku ma aku bo' 'nsa' aku butas min lasa na.
11 "Hangkan itu pamandu' ku ma kaam, supaya kaam kahōpan sali' kakōgan ku, maka
supaya jukup isab kakōgan bi.
12 Iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam maglasa-liyasahi sali' paglasa ku ma
kaam.
13 Bang niya' aa lilla' matay sabab min lasa na ma manga bagay na, 'nsa' kaliyuhan
lasa salaihi'.
14 Kaam iyu, bagay ku du kaam bang hinang bi manga panohoan ku ma kaam.
15 'Nsa' na kaam ōnan ku sosohoan sabab sosohoan 'nsa' pitau bang ayi na peen hinang
uk nakura' na. Suga' kaam iyu bayi patau ku kamemon iya take ku min 'Mma' ku,
hangkan kaam ōnan ku na manga bagay ku.
16 'Nsa' kaam iya bayi makapene' aku, suga' aku iya bayi mene' kaam, maka bayi
ngawakilan kaam supaya heka kahapan tahinang bi, kahapan 'nsa' pinda. Jari ayi-ayi
pangamu' bi ni Tuhan ma sabab aku iya panabbutan bi, tantu kaam diyulan uk na.
17 Na iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam maglasa-liyasahi."

Manga bean si Isa kibansihan uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

18 Uk si Isa ni manga mulid na, "Bang kaam ganta' kibansihan uk manga aa 'nsa'
ngisbat Tuhan ma dunya itu, intōmun bi aku. Bayi aku kibansihan uk sigam dahu le'
min kaam.
19 Bang bayi kaam ganta' dambean maka manga aa 'nsa' ngisbat, bayi du kaam
kilasahan uk sigam pagka suku' sigam. Suga' pabidda' na kaam. Bayi kaam pene' ku
pisaddi min manga aa ian, hangkan kaam kibansihan uk sigam.
20 Intōmun bi bayi halling ku ma kaam, iya uk ku hi', 'In banyaga' 'nsa' du langkaw
min nakura' na.' Na, bang aku nakura' bi liyaat uk manga aa ian, tantu isab kaam liyaat
du uk sigam. Bang bayi sigam me' ma pamandu' ku, me' du isab sigam ma pamandu'
bi.
21 Suga' kibansihan du kaam maka liyaat du kaam uk sigam sabab suku' ku kaam.
'Nsa' tōōd sigam tau ma Tuhan, iya bayi mapaitu aku.
22 Bang bayi 'nsa' aku paitu ni dunya manduan sigam, 'nsa' du sigam katōngan dusa.
Suga' ma buttihi' 'nsa' na sigam makaraawa pasal manga dusa sigam sabab 'nsa' na
sigam awam.
23 Sayi-sayi bansihan aku, bansi du isab iya ma 'Mma' ku.

24 Manga aa ian, bang bayi 'nsa' tahinang ku ma panganda' sigam manga hinang
iyampa hinang, 'nsa' du sigam bayi katōngan dusa. Suga' tanda' na uk sigam kahinangan
ku ian, maka bansi na sigam ma aku maka ma 'Mma' ku.
25 Suga' tantu du aku kibansihan uk sigam bo' supaya tuman iya bayi tasulat ma kitab
sara' sigam, iya uk na, ‘Kibansihan aku uk sigam ma 'nsa' niya' poon sabab na.’ ”
26 Halling le' si Isa, uk na, “Paitu du ni kaam aa Pananabang, hati na Nyawa Tuhan
iya paluwas min Tuhan. Ma' iya kasabannalan pasal Tuhan. Papaitu ku iya ni kaam
min 'Mma' ku. Jari pagmaitu na iya naksi' du iya ma sabab ku.
27 Kaam isab, naksi' du kaam ma sabab ku sabab sehe' ku asal kaam sataggōl min
katagna'.”

16

1 Uk si Isa ni manga mulid na, “Bayi na pama' ku itu ma kaam bo' supaya kaam 'nsa'
ngalabba min pangandōl bi tudju ni aku.
2 Kaam iyu song 'nsa' pisōd ni diyōm langgal uk manga nakura' agama. Maka takka
du waktu, bang niya' aa mapatay kaam, iya pangannal sigam in hinang sigam hi' me'
ma kabayaan Tuhan.
3 Hangkan salaihi' hinang manga aa ma kaam sabab 'nsa' sigam bayi makatauhan
'Mma' ku atawa aku.
4 Baan ta kaam pasal itu hi' supaya kaam makaintōm bang taabut waktu patakka ni
kaam manga pakaradjaan itu. Taintōm bi du bayi pama' ku itu ma kaam.”

Hinang Nyawa Sutsi

“'Nsa' kaam bayi baan ku dahu sabab masi aku ma kaam.
5 Suga' buttihi' baan ta kaam sabab song na aku pabayik pahi' ni bayi mapaitu aku,
bo' peen 'nsa' niya' min kaam bayi tiyaw aku bang paingga aku.
6 Makalandu' na kasusahan bi pagka kaam baan ku na.
7 Suga' bannal sadja iya pama' ku itu ma kaam, mehe le' kahapan ma kaam bang
aku pakallo'. Sabab bang aku sawupama bayi 'nsa' pakallo', 'nsa' du paitu ni kaam iya
Pananabang hi'. Suga' bang aku pakallo', papaitu ku du iya ni kaam.
8 Pagmaitu peen ma kaam Pananabang itu, pahatihan na du manga manusiya' ma
dunya itu pasal dusa, maka pasal kaadilan, maka pasal hukuman Tuhan.
9 Pahatihan na du sigam pasal dusa sigam, sabab 'nsa' sigam magkahagad ma aku.
10 Pahatihan na du sigam pasal kaadilan, sabab pahi' na aku ni 'Mma' ku bo' 'nsa' na
aku tanda' bi.
11 Pahatihan na du sigam pasal hukuman Tuhan, sabab tahukum na nakura' sayitan,
iya mag-agi ma babaw dunya itu.
12 “Heka le' pama' ku ma kaam,” uk si Isa, “suga' 'nsa' tabo pikilan bi buttihi'.
13 Subay na takka paitu Nyawa Tuhan, iya magpahati kasabannalan pasal Tuhan,
bo' iyampa kaam panduan pasal kasabannalan kamemon. 'Nsa' du iya mandu' min
pagnahu'-nahu' na, suga' ayi-ayi take na min Tuhan, iya na hi' pamandu' na. Maka baan
na du kaam pasal pakaradjaan iya patakka ma sosongun.
14 Pimehe du aku uk Nyawa Tuhan sabab kamemon pamandu' na ma kaam asal min
aku du.
15 Ayi-ayi ma 'Mma' ku ma aku du isab, hangkan uk ku ma kaam in kamemon pama'
Nyawa Tuhan ma kaam asal min aku du.”

Karukkaan maka kakōgan

16 Uk si Isa, “'Nsa' na taggōl, 'nsa' na aku tanda' bi. Pagpuwas ian isab, 'nsa' taggōl bo'
aku tanda' bi du.”
17 Magbissala manga mulid si Isa kasehean, uk sigam, “Ayi baha' hati na, iya uk na
‘'nsa' na taggōl bo' 'nsa' na iya tanda' tabi kono', maka puwas ian hi' 'nsa' taggōl bo'
tanda' ta iya kono' pabing?’ Maka bayi halling na isab, iya uk na hi', ‘sabab pahi' na iya
kono' ni 'Mma' na?’
18 Ayi baha' hati na ‘taggōl-taggōl’, iya pagbissala na itu? Pasal ayi pagbissala na!”
19 Kitauhan asal uk si Isa in manga mulid na ian baya' tiyaw iya pasal bissala na bang
ayi hati na. Hangkan uk na ni sigam, “Sini' bayi uk ku ma kaam, ‘'nsa' taggōl bo' 'nsa'
aku tanda' bi, maka 'nsa' du isab taggōl bo' tanda' bi du aku pabing’. Iya na itu baha'
pagtiyaw-tiyawan bi dangan maka dangan?
20 Bannal sadja pama' ku itu ma kaam, kaam iyu magsusa du maka magdukka', suga'
kiyōgan du manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan. Tawwa' du kaam kasusahan suga' papinda
du susa bi ni kalasigan.

21 Iya dalil na sali' danda nganak. Susa iya sasang na song nganak. Suga'
pagmaluwasan na anak na, 'nsa' na taintōm na paddi' bayi kalabayan na. Gam peen
iya kiyōgan sabab niya' onde'-onde' palahil na ni dunya.
22 Damikkiyan na ma kaam. Ma buttihi' susa kaam, suga' mag'nda' du kitabi pabing.
Manjari kiyōgan du kaam tōōd maka 'nsa' niya' makapakalloan kiyōgan bi ian min
diyōm atay bi.
23 “Bang taabut 'llaw pag'nda' kitabi pabayik 'nsa' na niya' paniyawan bi aku. Bannal
pama' ku itu ma kaam, ayi-ayi amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab aku iya pamanyabutan bi,
tantu kaam diyulan sadja uk na.
24 Dahu minnitu 'nsa' kaam bayi makaamu' ayi-ayi ma sabab aku iya pamanyabutan
bi. Ngamu' na kaam bo' diyulan sadja kaam bo' jukup kakōgan bi.”

Taraōg manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

25 Uk si Isa ni sigam, “Bayi aku magparalilan manduan kaam. Suga' niya' du 'llaw
takka, 'nsa' na aku magparalilan ma kaam. Hangpas sadja pamissala ku ma kaam pasal
'Mma' ku.
26 Taabut peen 'llaw ian hi', kaam baran bi ngamu' du ni Tuhan ma sabab aku iya
pamanyabutan bi. 'Nsa' na aku ngamuan kaam ni 'Mma' ku,
27 sabab mismu 'Mma' ku lasa ma kaam. Kilasahan kaam uk na ma sabab aku iya
kalasahan bi maka ma sabab pagkahagad bi ma aku, in aku bayi paitu min Tuhan.
28 Aho', bayi aku paitu min 'Mma' ku Tuhan pasampay ni dunya itu, bo' ma buttihi'
pakallo' na aku min dunya bo' pabing pahi' ni 'Mma' ku.”
29 Uk manga mulid na ni iya, “buttihi' hangpas na pamissala nu, 'nsa' bissala paralilan.
30 Katauhan kami na in kau makasakupan du ayi-ayi kamemon. 'Nsa' na niya'
kagunahan nu kine ma tiyaw aa sabab katauhan nu asal diyōm pikilan sigam. Hangkan
na kami ngahagad tōōd in kau bayi paitu min Tuhan.”
31 Uk si Isa ma sigam, “Magkahagad na kaam baha' buttihi'?
32 Song na waktu, marayi' na tōōd, in kaam iyu magkawukanat du. Maglahihan du
kaam ni kalumaan bi pakaniya-pakaniya bo' 'mbanan bi du aku didi ku. Suga' iya bannal
na, 'nsa' aku didi ku sabab patōtōg du 'Mma' ku ma aku.
33 Baan ta na kaam pasal itu kamemon bo' supaya sannang diyōm atay bi, pagka kaam
magdakayo' maka aku. Ma itu ma dunya, binsana' du kaam uk manga aa 'nsa' ngisbat
Tuhan, suga' daa kaam tiyāw. Taraōg ku na sigam.”

17

Si Isa ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasal manga mulid na

1 Ubus peen itu bissala uk si Isa, pahangad iya tudju ni sulga' nabbut ni Tuhan. “O
'Mma',” uk na, “taabut na waktu. Pamehehun aku, Anak nu, supaya aku makapamehe
ma kau.
2 Bayi aku kawakilan nu mag-agi ma manusiya' kamemon bo' supaya buwanan ku
kallum kakkal ni manga aa kamemon iya pamasuku' nu ma aku.
3 Kallum kakkal itu, iya na itu hatihan na: sasuku tau ma kau in kau Tuhan tunggal
sabannal-bannal, maka tau isab ma si Isa Almasi iya papaitu nu ni dunya, niya' na
kallum na kakkal ni kasaumulan.
4 Bayi na pandaan ku kaehehan nu ma itu ma dunya, sabab taubus na uk ku manga
hinang bayi pamahinang nu aku.
5 O 'Mma', pamehehun aku maiyu ma haddarat nu, sali' kapamehe nu ma aku waktu
kamaiyu ku ma kau ma 'nsa' le' bayi niya' dunya pipanjari.
6 “Bayi na kau patau ku ni manga aa iya pamasuku' nu aku ma itu ma dunya. Suku'
nu asal sigam, bo' pasuku' nu sigam ma aku. Tabe' uk sigam lapal palman nu,
7 maka kitauhan na uk sigam in kamemon pamuwan nu aku asal min kau.
8 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal pamuwan nu aku, maka tatayima' na uk sigam.
Katauhan sigam na in aku sabannal-bannal deyo' bayi min kau, maka magkahagad na
sigam in kau bayi mapaitu aku.
9 “O 'Mma', amuan ku junjung le' manga aa itu. 'Nsa' manusiya' kamemon iya amuan
ku itu, suga' manga aa bayi pamasuku' nu aku sadja, sabab sigam itu suku' nu du.
10 Ma kau du suku' ku kamemon, maka ma aku du isab suku' nu kamemon. Tanda'
isab kamehe ku ma sabab manga aa suku' ku itu.
11 Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Song na labbahan ku dunya itu, suga' sigam
suku' ku, tiya' le' sigam masi ma dunya. O 'Mma' ku Sutsi, jagahin le' sigam sabab min
barakat ōn nu, iya ōn bayi pamuwan nu aku, bo' supaya sigam magdakayo' atay sali'
kita.

12 Sataggōl aku masi ma itu ma manga aa iya pamasuku' nu aku, bayi sigam jagahan
ku min barakat ōn nu, ōn bayi pamuwan nu aku. Bayi sigam tungguan ku hangkan 'nsa'
niya' min sigam bayi palungay min kau. Hangkan du dakayo', iya gantaan na lungay,
bo' minnihi' tuman du peen in bayi pigpalatun ma diyōm kitab.
13 "Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Hangkan, sataggōl aku masi ma dunya itu
halling ku na peen lapal ku itu bo' mehe kakōgan sigam sali' kakōgan ku.
14 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal palman nu. Jari kibansihan sigam uk manga aa
'nsa' ngisbat kau, sabab saddi sigam min manga aa hi'. Sali' aku na sigam, sabab saddi
asal aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma diyōm dunya.
15 'Nsa' amuan ku manga aa suku' ku itu subay pakallo' nu min dunya. Suga' iya amu'
ku bang peen sigam jagahan nu bo' 'nsa' tapagagihan uk nakura' sayitan, iya patilaatun
hi'.
16 Saddi aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma diyōm dunya itu. Damikkiyan na
manga aa suku' ku, saddi isab min manga aa ian.
17 Pasaddihun maka sutsihun sigam supaya sigam ma kau sadja. Iya panutsi sigam
pandu' nu bannal, hati na palman nu.
18 Bayi sigam soho' ku pahi' ni manga aa ma dunya, sali' bayi panoho' nu ma aku paitu
ni diyōm dunya.
19 Ma sabab sigam, iya hangkan aku magpasuku' di ku ma kau, supaya sigam suku'
nu tōōd.
20 "'Nsa' sadja manga mulid ku itu hi' iya amuan ku," uk si Isa, "suga' manga aa
kamemon iya song magkahagad ma aku ma sabab lapal sigam.
21 O 'Mma', ngamu' aku junjung ni kau, bang peen sigam daatay kamemon sali' kita,
pagka kau pataptap asal ma aku, maka aku pataptap ma kau. Mura-murahan, bang
peen sigam patōtōg ma kita, bang peen isab sigam magdakayo' atay kamemon supaya
magkahagad manga aa ma dunya in kau bayi mapaitu aku.
22 Bayi sigam pamehe ku sali' bayi pamehe nu ma aku, supaya sigam magdakayo' atay
sali' kita.
23 Hati na pataptap aku may'an ma sigam sali' kau pataptap asal ma aku, bo' supaya
sigam daatay tōōd. Jari minnihi' kitauhan uk manga aa ma dunya itu in kau bayi
mapaitu aku, maka kitauhan isab in manga aa magkahagad ma aku kalasahan nu du
sali' pangalasa nu ma aku.
24 "O 'Mma'! Bayi pamasuku' nu aku manga aa itu, bo' kabayaan ku sigam subay
parōngan ma aku ma kamaiyuhan ku, bo' sigam makanda' sahaya ku iya bayi pamuwan
nu aku. Sabab kalasahan nu aku asal ma 'nsa' le' niya' dunya.
25 O 'Mma', kau iya adil. 'Nsa' kau kitauhan uk manga aa 'nsa' ngisbat kau, suga' aku
itu tauhan kau du. Maka manga aa suku' ku itu, tau isab sigam in kau bayi mapaitu
aku.
26 Bayi na kau patau ku ma sigam, maka patau ku na peen bo' supaya sigam pahōpan
nu lasa tudju ni pagkahi sigam, sali' lasa nu ma aku. Patau ku isab sigam supaya aku
patōtōg ma diyōm atay sigam."

18

Panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53)

1 Puwas peen si Isa nambahayang ni Tuhan, pakallo' iya maka manga mulid na tudju
ni dambiya' sapa' iyōnan Kedron. Niya' kabbun may'an bo' pasōd di si Isa ni diyōm na.
2 Na, kitauhan uk si Judas bang paingga iya papahian si Isa sabab daran iya maka
manga mulid na bayi magtipun pay'an. Si Judas itu aa song nongan si Isa ni manga
banta na.
3 Jari pay'an si Judas ni kabbun ian mo dambaanan sundalu bangsa Roma maka manga
jaga min langgal pagkulbanan. Manga jaga itu bayi siyoho' uk manga imam nakura'
maka uk manga Parisi. Magtakōs sigam maka magsu' maka magbo palitaan.
4 Kitauhan asal uk si Isa kamemon iya song makani-iya, hangkan iya pasong
pasampang ni manga aa ian. Uk na ni sigam, "Sayi peha bi?"
5 Uk sigam, "Peha kami si Isa, aa min Nasaret."
"Aku na iya," uk si Isa.
Si Judas, iya aa nongan si Isa ni manga banta na, ian magtangge maka manga aa ian.
6 Halling si Isa, "Aku na iya," magtuwi sigam pasuhut pahantak.
7 Jari tīyaw uk si Isa pabayik, uk na, "Sayi peha bi?"
Uk sambung sigam, "Si Isa, aa min Nasaret."

8 Jari halling si Isa, uk na, “Bayi na kaam baan ku, iya na ko' aku itu. Bang aku iya
peha bi, na pasarin bi manga sehe' ku itu mowe'.”
9 Salaitu halling na bo' niya' kamaksuran ma bayi panambahayang na ni 'Mma' na
Tuhan, iya uk na hi', “O 'Mma', 'nsa' niya' lungay minsan dakayo' min manga aa bayi
pamasuku' nu aku.”
10 Magtakōs asal si Simun Petros, jari hiyurusan uk na takōs na bo' lagut na sosohoan
imam nakura'. Iya tawwa' tainga na ni katau, lutas magtuwi. Ōn sosohoan itu si Malkus.
11 Uk si Isa ni si Petros, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu. Akuhan ku du kamemon
kabinsanaan iya pamakaral ma aku uk 'Mma' ku.”

Si Isa tiyukbalan ni sara' si Annas

12 Manjari siyaggaw si Isa uk manga sundalu maka kapitan sigam maka uk manga
jaga Yahudi, bo' ingkōtan iya uk sigam.
13 Biyo iya uk sigam pahi' ni si Annas dahu. Si Annas itu matoa si Kayapas, imam-
nakura' ma tahun ian.
14 Si Kayapas iya bayi mandu' kagaraan ma manga nakura' Yahudi, iya uk na hap le'
bang dakayo' du aa matay ganti' manga aa kamemon.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57)

15 Na, paturul ma si Isa si Simun Petros maka mulid dakayo'. Mulid dakayo' itu
magkatau asal maka imam nakura', hangkan iya makabe' ma si Isa sampay pasōd ni
diyōm halaman luma' imam nakura' hi'.
16 Suga' si Petros iya tamban ma luwasan lawang. Lipara paluwas pabing mulid si Isa
dakayo' hi'. Maid iya min danda ma nunggu' lawang bo' iyampa bo na si Petros pasōd.
17 Tīyaw si Petros uk danda ma lawang ian. “Kau baha',” uk na, “dakayo' mulid isab
ma aa siyaggaw ian?”
Mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa',” uk na.
18 Na, haggut sangōm ian, hangkan manga sosohoan maka manga jaga hi' bayi
ngandōkōt api, bo' ian sigam magtanggehan ma katilibut api magdangkahan. Pay'an
isab si Petros patipun ni sigam parangka.

Si Isa siyumariya uk imam nakura'
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71)

19 Manjari si Annas, iya bayi imam-nakura' dahu, numariya si Isa ma pasal manga
mulid na maka ma pasal pamandu' na.
20 Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku manduan manga mahadjana' kamemon ma mata
mayiran sadja. Ayi-ayi pamandu' ku bayi halling ku ma pagtipunan manga Yahudi,
ma diyōm kalanggal-langgalan maka ma diyōm langgal pagkulbanan. 'Nsa' niya' bayi
pamandu' ku ma kalimbungan aa.
21 Angay aku tiyaw nu? Tīyawun manga aa bayi kake ma pamandu' ku. Tīyawun
sigam bang ayi bayi pamandu' ku. Katauhan sigam du.”
22 Pagbissala peen itu uk si Isa magtuwi iya siyampak uk dakayo' jaga bayi may'an,
bo' uk na ni si Isa, “'Nsa' niya' addat nu nambungan imam-nakura' salaiyu!”
23 Siyambungan jaga ian uk si Isa, uk na, “Bang hati sā' halling ku ma imam-nakura',
bain manga aa kamemon ma pagsaraan itu bang ayi kasaan halling ku. Suga' bang 'nsa'
niya' sā' na, angay aku sampak nu?”
24 Puwas na hi' siyoho' si Isa uk si Annas tiyukbalan pahi' ni si Kayapas, imam-nakura',
ma masi le' iya ingkōtan.

Si Petros mayilu pabing in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62)

25 Si Simun Petros ian masi nangge ma parangkahan. Tīyaw iya uk manga sehe' na
magtanggehan, uk sigam, “Kau baha', dakayo' mulid aa ian?”
Mayilu si Petros. “'Nsa',” uk na.
26 Ian isab dakayo' sosohoan imam nakura', niya' kasugsugan na ni aa bayi lutas tainga
na uk si Petros. Uk sosohoan itu ni si Petros, “'Nsa' kau baha' bayi tanda' ku may'an ma
diyōm kabbun me' ma aa hi'?”
27 Mayilu si Petros pabing. “'Nsa',” uk na. Magtuwi du nigauk manuk.

Si Isa biyo paharap ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

28 Dayi' 'llaw peen lahat, pipinda si Isa min luma' si Kayapas tudju ni luma' gubnul
bangsa Roma. Suga' manga nakura' Yahudi 'nsa' pasōd ni diyōm luma' gubnul sabab

bang sigam ganta' pasōd ni diyōm luma' 'nsa' luma' Yahudi, batal sigam bo' 'nsa' sigam
makajari palamud magjamu ma hinang Pangintōman.
29 Hangkan paluwas si Gubnul Pilatu ni sigam tiyaw ni sigam, uk na, “Ayi panuntutan
bi aa itu?”
30 Uk sambung sigam, “'Nsa' du bayi tukbalan kami aa itu ni kau bang 'nsa' niya' dusa
na.”
31 “Na,” uk si Pilatu ni sigam, “Kaam na ngahukum iya ma sali' kalangnganan sara'
bi.”
Nambung manga Yahudi, uk sigam, “'Nsa' niya' kapatut kami mabōtang hukuman ni
kamatay minsan ma sayi.”
32 Salaihi' kahalan na supaya niya' kamaksuran bayi halling si Isa dahu pasal salaingga
kamatay na.
33 Pasōd si Pilatu ni diyōm luma' na pabing bo' soho' na si Isa biyo pahi' ni iya. Uk na
ni si Isa, “Kau iyu, sultan baha' ma bangsa Yahudi?”
34 Uk sambung si Isa, “Iya tiyaw nu itu, min paghōna'-hōna' nu baha', atawa niya' aa
saddi bayi ngahakahan kau ma pasalan ku?”
35 Nambung si Pilatu, uk na, “Oy! Pangannal nu aku Yahudi baha'! Manga bangsa nu
du maka manga nakura' kaimaman bi iya bayi nukbalan kau paitu ni aku. Angay, ayi
dusa nu?”
36 Nambung si Isa, uk na, “Iya pagsultanan ku 'nsa' ma itu ma dunya. Bang pagsultanan
ku bayi ma itu ma dunya, bayi du ngatu manga bean ku bo' aku 'nsa' tasaggaw uk manga
nakura' Yahudi. Aho', 'nsa' maitu pagsultanan ku.”
37 Jari tīyaw iya uk si Pilatu, uk na, “Bang salaiyu, sultan kau baha'?”
Uk sambung si Isa, “Kau iya halling in aku sultan. Iya na itu sababan na hangkan
aku iyanak maka hangkan aku paitu ni dunya, supaya aku makapamissala ma pasal
kasabannalan. Sasuku me' ma kasabannalan ningōd du ma aku.”
38 Uk si Pilatu, “Ayi iya kasabannalan?”

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Puwas peen ian hi' paluwas si Pilatu pabayik pahi' ni manga Yahudi bo' uk na ma
sigam, “'Nsa' niya' tapeha ku sababan pangahukuman ku aa itu.
39 Suga' kahaba' waktu paghinang hinang Pangintōman, iya kabiyaksahan bi subay
niya' dakayo' pilisu palappa ku. Baya' kaam baha' bang palappahan ku kaam sultan
bangsa Yahudi?”
40 Magpangōlang manga aa ian, uk sigam, “Daa bang aa iyu hi'. Si Barabbas iya
kabayaan kami.” Na, si Barabbas itu mundu.

19

1 Manjari itu noho' si Pilatu si Isa subay liyapdōsan na.
2 Puwas na hi' niya' bahan itingan liyubid uk manga sundalu, hinang sali' dagbōs
korona sultan panangōn uk sigam ma kok si Isa. Pijubahan isab iya uk sigam maka
juba taluk, sali' dagbōs juba sultan.
3 Patampal sigam ni iya magbayik-bayik bahasa magtungging. Uk pagtungging sigam,
“Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!” Jari pigsampak iya uk sigam ma bayihu' na.
4 Paluwas pabing si Pilatu missalahan baanan manga aa magtipunan ian, uk na,
“'Ndaun bi. Tiya' si Isa paluwas ku ni kaam bo' supaya katauhan bi 'nsa' niya' tatawwa'
ku sababan na pamabōtangan ku iya hukuman.”
5 Jari paluwas isab si Isa. Masi le' bahan itingan siyangōn ma kok na, maka masi le'
juba na taluk. Uk si Pilatu ni manga aa, “'Ndaun bi. Iya na itu aa hi'!”
6 Pag'nda' peen manga imam nakura' maka manga jaga langgal ma si Isa, magtuwi
sigam ngōlang, uk na, “Papatayun iya! Lansangun iya ni hag!”
Uk si Pilatu ni sigam, “Baya'-baya' bi na! Kalloun bi bo' kaam na ngalansang iya ni
diyata' hag. Suga' bang ma aku 'nsa' niya' sababan na tatawwa' ku pamabōtangan iya
hukuman ni kamatay.”
7 Uk manga Yahudi ian ni iya, “Niya' sara' kami, uk na aa iyu subay piyatay sabab iya
maghalling in iya Anak Tuhan kono'.”
8 Makake peen si Pilatu ma halling manga aa itu, gam peen pasong gawa na.
9 Biyo uk na si Isa pasōd pabayik ni diyōm luma' na bo' tīyaw na, uk na, “Minningga
kau?”
Suga' 'nsa' nambung si Isa.

10 Uk si Pilatu ni iya, “Angay kau? 'Nsa' aku sambungan nu? 'Nsa' katauhan nu baha',
niya' kapatut ku malappa kau? Maka niya' kapatut ku ngalansang kau ni diyata' hag bo'
kau piyatay.”
11 Nambung si Isa, uk na, “Bang 'nsa' bayi min Tuhan muwanan kau kapatut, 'nsa' du
niya' patut nu mapatay aku. Hangkan na aa bayi nukbalan aku ni kau mehe le' dusa na
min dusa nu.”
12 Puwas na hi' meha lawang si Pilatu pamalappa na si Isa. Suga' magpangōlang na
peen baanan Yahudi hi', uk sigam, “Bang kau malappa aa iyu, 'nsa' kau na bagay Sultan
Mahatinggi. Sayi-sayi magsultan-sultan di na magbanta du maka Sultan Mahatinggi.”
13 Pagtake pamissala manga aa ian uk si Pilatu, biyo uk na si Isa paluwas. Bo' ningko'
si Pilatu ma pangahukuman, ian ma halaman iyōnan Halaman Batu. (Gabbata ōn na
bang ma bahasa Hibrani.)
14 'Llaw ian 'llaw pagsakap jamu ma hinang Pangintōman, maka song lattu 'llaw na.
Jari pagtingko' si Pilatu uk na ni manga aa, “Tiya' na Sultan bi!”
15 Suga' magpangōlang sadja manga aa ian, uk sigam, “Papatayun na! Papatayun na!
Lansangun ni diyata' hag!”
Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Angay, kabayaan bi baha' subay soho' ku sultan bi
liyansang ni hag?”
Nambung manga nakura' imam, uk na, “'Nsa' niya' sultan kami, duwal Sultan
Mahatinggi!”
16 Jari siyongan si Isa uk si Pilatu pahi' ni sigam, supaya iya biyo liyansang ni hag
piyatay.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

Manjari biyo na si Isa uk sigam.
17 Paluwas iya min daira maka uk na nanggung hag iya song pangalansangan iya.
Patudju iya ni lahat iyōnan Lahat Baung Kok. (ōn na Golgota bang ma bahasa Hibrani).
18 Pagmahi' na, liyansang si Isa ni hag uk manga sundalu bo' pitangge hag hi'. Niya'
isab duwangan lalla liyansang ni diyata' hag sigam min bihing si Isa karuwambiya'.
19 Niya' sulat pamahati bayi siyulat uk si Gubnul Pilatu, siyoho' pipahi' ni diyata' hag
si Isa. Uk sulat hi', “Si Isa aa Nasaret, Sultan bangsa Yahudi.”
20 Heka aa bayi makabassa sulat itu sabab lahat pamapatayan si Isa ian sikōt ni
Awrusalam, maka sulat itu bayi tasulat ma bahasa Hibrani maka ma bahasa Roma maka
ma bahasa Girik.
21 'Nsa' baya' manga nakura' imam ma lapal sulat hi', hangkan uk sigam pahi' ni
si Pilatu, “Daa sulatun, ‘Sultan bangsa Yahudi’. Gam na peen iya sulatun, ‘Aa itu
maghalling in iya sultan bangsa Yahudi.’ ”
22 Nambung si Pilatu, uk na, “Iya tasulat ku 'nsa' na kapindahan.”
23 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni hag sampay matangge hag
na, ngallo' sigam sammek na bo' bihagi' 'mpat uk sigam ma dangan maka dangan. Niya'
le' dakayo' badju' si Isa 'nsa' niya' lappi' na, langkos hinangan na.
24 Maghalling manga sundalu, uk na, “Daa gese' ta badju' itu. Hap le' pagkootan ta bo'
katauhan ta bang sayi karapuhan na.” Pagka salaihi' hinang manga sundalu ian, niya'
kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Kapagbahagian sammek ku uk manga aa.
Pigkoot-kootan uk sigam badju' ku bang sayi karapuhan na.”
25 Na, ina' si Isa, maka danakan ina' na, maka si Mariyam handa si Kolopas, maka si
Mariyam min lahat Magdala, ian magtanggehan ma bihing hag bayi pangalansangan si
Isa.
26 Tanda' uk si Isa ina' na maka dakayo' mulid na iya kalasahan na may'an, bo' uk na
ni ina' na, “Mulid ku iyu anak nu na.”
27 Uk na isab ni mulid na ian, “Iyu na ina' nu.” Hangkan na puwas min 'llaw ian ina'
si Isa bayi biyo uk mulid ian paōkōm ma iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49)

28 Manjari itu kitauhan uk si Isa tangbus na kamemon bayi pamahinang ma iya. Sakali
uk na, “Toho' kallong ku.” Salaitu halling na bo' niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma
diyōm kitab.
29 Niya' may'an dakayo' pōga-pōga liyōōnan inuman kisōm, hangkan manga sundalu
bayi ngahagōman lappus ni diyōm inuman hi'. Pisagnat uk sigam ni tong kayu-kayu bo'
iyampa piabut pahi' ni bo' si Isa.

30 Makasassōp peen si Isa ma inuman, uk na, “Tangbus na hinang ku.” Jari patoyok
kok na maka bakkat na napas na.

Si Isa biyudjak ma kid na

31 Na, pagka 'llaw Jumaat na salaihi', ngamu' manga nakura' Yahudi pahi' ni si Pilatu,
siyoho' hiyopoan nayi' manga aa tallungan bayi liyansang ian ni hag, bo' supaya lakkas
matay, bo' tapareyo' min hag ma 'nsa' le' taabut 'llaw Sabtu'. 'Nsa' baya' manga nakura'
bang patay ian taggōl pisaran ma diyata' hag sampay ma 'llaw Sabtu', sabab Sabtu' ian
landu' halga' asal ma bōgbōg sigam.
32 Hangkan pahi' manga sundalu ngahopoan nayi' manga aa duwangan bayi liyansang
ni hag, iya bayi mag-abay maka si Isa, ubus nayi' dangan bo' dangan.
33 Suga' makaabut peen sigam ni si Isa, tanda' uk sigam in iya matay na asal, hangkan
'nsa' kalausan hiyopoan nayi' na.
34 Gam peen biyudjak kid na maka budjak uk dakayo' sundalu ian bo' paluwas
magtuwi laha' maka bohe'.
35 (Aa bayi makanda' iya tahinang itu ma si Isa, siyulat uk na manga pakaradjaan
itu supaya kaam magkahagad isab. Kapangandōlan du panaksi' aa manulat itu, maka
katauhan na bannal asal bissala na.)
36 Patakka salaitu supaya niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk
na, “'Nsa' niya' bōkōg na hopo' minsan dakayo'.”
37 Maka niya' le' ayat kitab dakayo', iya uk na, “Nganda' du sigam ma aa bayi biyudjak
uk sigam.”

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56)

38 Puwas na hi' niya' dakayo' aa min lahat Arimati, ōn na si Yusup. Dakayo' iya mulid
si Isa suga' bayi limbungan na kapagmulid na sabab tiyāw iya liyaat uk manga nakura'
Yahudi. Pahi' iya ni si Pilatu maid ngallo' patay si Isa. Pitugutan iya uk si Pilatu hangkan
iya pay'an mareyo' patay si Isa min diyata' hag.
39 Sehe' na si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si Isa ma dakayo' sangōm bayi waktu palabay.
Si Nikudimus itu mo manga limampu' kilu laksi', ōn na mira maka alos, duwa ginis na
piglamugay.
40 Manjari killo' patay si Isa uk manga aa duwangan itu bo' iyampa siyaput uk sigam
maka kuku pote' pihian laksi', sali' addat bangsa Yahudi bang malihala' patay.
41 Niya' kabbun ma tōngōd bayi pamapatayan si Isa, maka niya' ma diyōm kabbun ian
pangubulan bahu bayi liyowangan ma diyōm pampang batu. 'Nsa' le' niya' bayi takubul
may'an.
42 Jari itu, pagka song sangōm Sabtu' na, kiyubul mayat si Isa pay'an sabab sikōt du
pangubulan ian ni bayi pamapatayan iya.

20

Kallum si Isa pabayik min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

1 Dayi' 'llaw Ahad peen, ma 'nsa' le' pote' sōbangan, pahi' ni kubul si Mariyam, danda
min lahat Magdala. Tanda' na hi' na bayi pikalloan batu panambōl lowang kubul.
2 Sakali paragan iya pahi' maan si Simun Petros maka mulid dakayo', iya kilasahan
asal uk si Isa. Uk si Mariyam ni sigam, “'Nsa' na may'an Panghu' kitabi. Niya' bayi ngallo'
iya min diyōm kubul maka 'nsa' katauhan kami bang maingga pamabōtangan sigam ma
iya.”
3 Manjari si Petros maka mulid dakayo' pahi' magtuwi tudju ni kubul.
4 Paragan sigam karuwangan suga' lakkas le' mulid dakayo' itu min si Petros, bo'
makarahu iya takka ni kubul.
5 Pakoko' iya pasib ni diyōm na bo' tanda' na manga saput may'an, suga' 'nsa' iya
pasōd.
6 Jari takka na si Petros min damuwihan na bo' magtuwi iya pasōd ni diyōm kubul.
Tanda' na saput si Isa pabōtangan di na may'an,
7 maka tanda' na turung muka na liyunan. Saddi kabōtangan na, 'nsa' magbe' maka
saput hi'.
8 Manjari mulid dakayo', iya bayi makarahu pay'an, pasōd na isab. Pag'nda' na saput
magtuwi iya magkahagad na pasal si Isa.
9 Niya' asal bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan si Isa, in iya subay 'llum du pabing
min kamatay na, suga' 'nsa' le' bayi tahati lapal kitab ian uk sigam.

10 Manjari mowe' na sigam duwangan.

Paluwas si Isa ni si Mariyam danda min Magdala
(Matiyu 28.9-10; Markus 16.9-11)

11 Suga' si Mariyam iya nangge na peen mahi' ma tōngōd kubul hi', maka uk na nangis.
Sabu peen iya nangis, pakoko' iya pasib ni diyōm kubul.
12 Niya' tanda' na duwa malaikat magjuba pote' ningko' may'an ma bayi pam-
abōtangan mayat si Isa, dangan hi' min bayi kok na, dangan hi' min bayi nayi' na.
13 Uk manga malaikat itu ni iya, “Inda' angay kau hangkan nangis?”
Nambung si Mariyam, uk na, “Sabab hi' bayi killoan uk sigam mayat Panghu' ku, maka
'nsa' katauhan ku bang paingga iya pamabōtangan sigam ma iya.”
14 Ubus peen itu pihalling uk si Mariyam, palingi' iya bo' tanda' na si Isa nangge may'an,
suga' 'nsa' takila na bang si Isa.
15 Uk si Isa ni iya, “Inda', angay kau nangis? Sayi peha nu?”
Kibā' uk si Mariyam in aa ian tunggu' kabbun, hangkan uk na ni iya, “Tuwan, bang
kau bayi mo mayat na minnitu, bain aku bang maingga pamabōtangan nu iya bo' aku
pahi' ngallo' iya pabing.”
16 Uk si Isa ni iya, “Mariyam.”
Magtuwi harap na si Isa bo' uk na ni iya ma sali' bissala Hibrani, “Rabbuni!” Hati na
“guru”.
17 Uk si Isa ni iya, “Daa aku intanin sabab 'nsa' le' aku bayi makapowe' pahi' ni 'Mma'
ku. Suga' pahi' kau ni manga dawuranakan ku. Maka bain sigam in aku mowe' na ni
'Mma' ku maka Tuhan ku, hati na ni 'Mma' sigam maka Tuhan sigam.”
18 Jari si Mariyam, danda min Magdala, pahi' na maan manga mulid pasal kapanganda'
na ma si Panghu' Isa maka pasal bayi halling si Isa ma iya.

Paluwas si Isa ni manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49)

19 Sangōm peen 'llaw Ahad hi', magtipun manga mulid si Isa ma diyōm luma'. Manga
lawang na bayi kiyansingan pahōgōt sabab tiyāw sigam ma manga nakura' Yahudi.
Sakali si Isa pay'an nangge ma tangnga'-tangnga' sigam bo' halling na ni sigam, “Mura-
murahan, bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay.”
20 Manjari pandaan na sigam manga limpa' ma tangan na maka ma kid na. Kiyōgan
tōōd manga mulid na ian pag'nda' sigam ma Panghu' sigam.
21 Missala si Isa pabing, uk na ma sigam, “Mura-murahan, bang peen kaam kaniyaan
kasannangan atay. Soho' ta kaam sali' bayi panohoan aku paitu uk 'Mma' ku.”
22 Puwas na hi' nganapas si Isa ma sigam maka uk na, “Tayimaun bi na Nyawa Sutsi.
23 Bang ampun bi dusa aa, iyampunun du dusa sigam uk Tuhan. Bang 'nsa' ampun bi,
iya du 'nsa' iyampunun uk Tuhan.”

Si Isa maka si Tomas

24 Na, ma waktu kaluwas si Isa ni manga mulid na ian 'nsa' bayi may'an si Tomas. Si
Tomas itu dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, danglay na si Kambal.
25 Manjari biyaan iya uk kasehean, uk sigam, “Bayi tanda' kami Panghu' tabi.”
Suga' uk si Tomas, “Bang 'nsa' tanyata' ku maka tasadsad ku limpa' lansang ma pat
tangan na, maka bang 'nsa' tasadsad ku pali' ma kid na, 'nsa' du aku magkahagad.”
26 Labay peen pitungallaw minnihi' magtipun na pabayik manga mulid si Isa ma diyōm
luma', maka ian na si Tomas. Kiyansingan asal manga lawang hi', suga' pay'an sadja si
Isa nangge ma tangnga'-tangnga' sigam bo' uk na, “Mura-murahan, bang peen kaam
kaniyaan kasannangan atay.”
27 Jari halling iya ni si Tomas, uk na, “'Ndaun manga tangan ku itu. Abutun maka
tong tangan nu. Paabutun tangan nu paitu ni kid ku. Daa na kau magduwa-duwa.
Magkahagad na kau tōōd.”
28 Halling si Tomas, uk na, “Kau iya Panghu' ku maka kau Tuhan ku!”
29 Uk si Isa ni iya, “Iyampa kau magkahagad baha', pagka tanda' nu na aku? Mehe
kalasigan manga aa magkahagad ma aku minsan aku 'nsa' tanda' uk sigam.”

Pasal juran itu hangkan siyulat

30 Heka le' manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa ma panganda' manga
mulid na, saddi min manga hinang iya tasulat ma juran itu.
31 Suga' manga kahinangan iya siyulat ma diyōm juran itu, iya hangkan itu siyulat bo'
supaya pagkahagad bi si Isa in iya bannal si Almasi, Anak Tuhan, maka supaya kaam
kaniyaan kallum kakkal ni kasaumulan ma sabab pagkahagad bi ma iya.

21

Paluwas si Isa ni pitu' mulid na

1 Puwas manga pilangallaw minnihi' paluwas si Isa pabing ni manga mulid na mahi'
ma bihing danaw Tibiri. Salaitu iya kaluwas na ian ni sigam:
2 Si Simun Petros bayi may'an magbe' maka si Tomas iya diyanglay si Kambal, maka
si Natanael iya min kalumaan Kana mahi' ma lahat Jalil. Ian isab magbe' manga anak
si Sibidi, maka duwangan mulid si Isa saddi.
3 Na, halling si Simun Petros, uk na. “Pareyawut le' aku mōkōt.”
“Me' kami,” uk kasehean hi'. Jari pariyata' sigam ni bayanan bo' pahi' ni deyawut,
suga' 'nsa' niya' takallo' sigam sampay ni karayi'-llawan.
4 Dayi' 'llaw peen, ian si Isa nangge ma bihingan suga' 'nsa' iya takila uk manga mulid
na.
5 Ngalingan iya pahi' ni sigam, uk na, “O manga bagay, 'nsa' niya' baha' takallo' bi?”
“'Nsa',” uk sigam.
6 “Na,” uk si Isa, “hugun bi pōkōt bi sakap min katau iyu bo' kaam makakallo'.”
Hangkan hiyug uk sigam pōkōt hi'. Paghug itu magtuwi 'nsa' takowe' hella' uk sigam
pariyata' ni diyōm bayanan, ma sabab kaheka daying na.
7 Manjari halling dakayo' mulid iya kilasahan uk si Isa. Uk na ni si Petros, “Panghu'
ta ko' ian!” Makake peen si Simun Petros itu, magtuwi sulug na pabing badju' na bayi
hurusan na, bo' iyampa iya pakuppa ni diyōm danaw tudju pahi' ni si Isa.
8 Manga mulid kasehean me' le' ma bayi bayanan sigam, maka uk sigam ngangguyud
pōkōt panno' uk daying. Sikōt du sigam ni bihing, niya' manga limampu' dappa lawak
na.
9 Makaruwai peen sigam ni bihing niya' tanda' uk sigam api maka manga daying tiyapa
ma baga na, maka niya' isab manga tinapay.
10 Uk si Isa ni sigam, “Bohun bi paitu manga daying min bayi takallo' bi iyu.”
11 Hangkan pahi' si Simun Petros pasakat pabing ni pamean sigam bo' guyud na pōkōt
tudju ni de. Panno' pōkōt ian uk daying aslag, dahatus maka limampu' maka tallu heka
na. Suga' pōkōt hi' 'nsa' gese' minsan lōōn na heka kalandu'.
12 Uk si Isa ni sigam, “Dayi' kaam mangan.” 'Nsa' niya' ma manga mulid na ian
makatawakkal niyaw iya bang sayi iya, sabab kitauhan uk sigam in iya Panghu' sigam
du.
13 Jari pahi' si Isa ngallo' tinapay bo' pamuwan na ni sigam, damikkiyan na manga
daying.
14 Kamintallu na na itu kaluwas si Isa ni manga mulid na damuwi peen min 'llaw bayi
pamakallum iya min kamatay na.

Si Isa maka si Petros

15 Ubus peen uk sigam mangan, missala si Isa ni si Simun Petros. “Simun anak si
Yahiya,” uk na, “lasa nu ni aku, labi le' baha' min manga sehe' nu itu?”
“Aho' Panghu',” uk si Petros, “katauhan nu in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku (hati na manga aa suku' ku).”
16 Tiyaw si Isa pabing, uk na, “Simun anak si Yahiya, kalasahan nu aku baha'?”
“Aho', Panghu',” uk na, “katauhan nu du in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku.”
17 Kamintallu na na paniyaw si Isa ma si Petros. “Simun anak si Yahiya,” uk na,
“kalasahan nu aku baha'?”
Susa na si Petros sabab pimintallu le' uk si Isa paniyaw na ma iya, iya uk na, “Lasa
kau baha' ma aku.” Hangkan nambung si Petros ma si Isa, uk na, “Panghu', kasakupan
nu kamemon. Katauhan nu in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa ma iya, “Na, ipatun manga bili-bili ku.
18 Bannal iya pama' ku itu ma kau,” uk si Isa, “ma kaonde' nu le' bayi kau
makasammekan di nu. Bayi kau mangngan paingga-paingga iya kabayaan nu. Suga'
bang kau toa na pahannat nu du tangan nu bo' aa saddi iya ngingkōtan kau bo' kau
biyo ni papahian 'nsa' kabayaan nu.”
19 Bissala itu uk si Isa pamatau na bang salaingga bohan kamatay si Petros ma
sosongun, kamatay pamehe na ma Tuhan. Puwas na hi' uk si Isa ma si Petros, “Me'
sadja kau ma aku.”

Si Isa maka mulid na dakayo'

20 Jari palingi' si Petros bo' tanda' na paturul mulid dakayo', iya kilasahan uk si Isa.
Iya na itu mulid bayi paking ni si Isa ma waktu kapagjamu sigam, maka bayi tiyaw iya,
iya uk na, “Tuwan Panghu', sayi baha' song nongan kau ni manga banta nu?”
21 Pag'nda' si Petros ni mulid dakayo' itu, uk na ni si Isa, “Panghu', salaingga aa ian
hi'?”
22 Uk si Isa ni si Petros, “Bang sawupama kabayaan ku aa ian subay 'llum sampay ni
kabing ku paitu ni dunya, 'nsa' du kalagihan nu. Me' sadja kau ma aku.”
23 Jari pigbissala uk manga bean si Isa pasal mulid na dakayo' itu 'nsa' magkamatay.
Suga' 'nsa' si Isa bayi halling in aa ian 'nsa' du matay. Iya sadja uk na, bang sawupama
kabayaan na mulid na ian subay 'llum sampay kabing na ni dunya, 'nsa' du kalagihan
si Petros.
24 Iya mulid pigba'-ba' itu, iya na aa ma'-ma' pasal manga pakaradjaan itu, maka iya
isab bayi nulat itu kamemon. Maka katauhan kami in lapal na asal bannal.

Bissala katapusan

25 Heka tōōd manga hinang saddi bayi tahinang uk si Isa. Bang manga hinang itu ganta'
tasulat kamemon ma diyōm kitab, kumpas ku 'nsa' sarang ma diyōm dunya manga kitab
iya panulatan iya.

Tammat

HINANGAN MANGA AA BAY KAWAKILAN Uk SI ISA ALMASI

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas supaya kitauhan uk si Teyopilus pasal kahinangan manga aa iya bayi kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Iya na itu sulat karuwa na bayi tasulat uk si Lukas ni si Teyopilus, aa bangsahan.

Pima' uk si Lukas ma itu bang salaingga kasaplag lapal pasal si Isa ni kamemon kalahat-lahatan. Pagkahi sigam Yahudi iya pignasihatan uk manga aa kawakilan itu dahu, bo' puwas na hi' manga bangsa 'nsa' Yahudi, sampay taabut ni lahat tā.

Pima' isab ma diyōm sulat itu pasal Nyawa Sutsi maka kawasa na, iya piniyaan manga aa itu uk Tuhan, panabang sigam maghinang ayi-ayi bayi panohoan na ma sigam.

Si Lukas itu bayi sehe' si Paul ma langnganan na magnasihat lapal Tuhan, sampay ma waktu kapanganjil ma si Paul ma daira Roma.

Iya itu sababan na hangkan juran itu bayi siyulat

1 Sulat itu min si Lukas tudju ni si Teyopilus. Tuwan Teyopilus, ma kitab bayi tasulat
ku dahu, bayi pama' ku manga hinang maka pandu' si Isa kamemon, sataggōl min tagna'
kapaghinang na
2 sampay ni 'llaw bayi pamaangkat iya tudju ni sulga'. Ma 'nsa' le' iya bayi paangkat,
siyoho' uk na manga aa bayi kawakilan na. Iya panohoan na ma sigam bayi min kawasa
Nyawa Sutsi asal.
3 Puwas peen kamatay si Isa, ma diyōm 'mpatpu' 'llaw daran iya panyata' magbaran
ni manga aa bayi kawakilan na hi'. Min heka iya mandaan di na bo' manyatakan tōōd
in iya asal 'llum. Tanda' iya uk sigam bo' ma diyōm peen 'mpatpu' 'llaw hi', missala iya
ni sigam pasal kapagparinta Tuhan.
4 Makapagtipun peen sigam ma waktu dakayo', noho' iya ma sigam, uk na, “Daa le'
kaam pakallo' min daira Awrusalam. Agarin bi dahu bayi paljanjian 'Mma' ku iya subay
pamuwan na ma kaam, iya bayi pamatau ku ma kaam.
5 Si Yahiya hi', bohe' iya bayi pamandi na manga aa. Suga' kaam, saddi iya pamandi
kaam. Labay peen manga pilang 'llaw, pisangōn du Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi iyu.”

Si Isa tabo paangkat tudju ni sulga'

6 Manjari itu, magtipun peen sigam maka si Isa, tiyaw sigam ma iya. “Tuwan Panghu',”
uk sigam, “iya na itu baha' waktu pamabayik nu ni bangsa kami Israil iya bayi kapatut
kami tagna' ngantan pagparinta?”
7 Uk sambung si Isa, “'Mma' ku sadja iya taga kapatut mabōtang waktu maka masa.
Kaam iyu subay 'nsa' makatau pasal ian.
8 Suga',” uk si Isa, “kabuwanan du kaam kawasa ma waktu kasangōn Nyawa Sutsi ni
diyōm baran bi. Bo' kaam iya magpasabannal ma pasal ku ma daira Awrusalam itu, ma
kalohahan lahat Yahudiya, ma lahat Samariya, sampay ma 'mpat pidju alam itu.”
9 Ubus peen pamissala si Isa hi', tabo iya paangkat tudju ni sulga', sabu sigam nganda'-
nganda' ma iya. Sakali kalimbuhan iya uk gabun, 'nsa' na tanda' uk sigam.
10 Masi na peen papatong manga aa itu tudju ni langit, ni bayi kaangkatan na hi',
magtuwi niya' duwangan lalla magpamakay pote' nangge ma tōngōd sigam.
11 Uk duwangan itu ni sigam, “Kaam manga aa Jalil! Angay kaam magtangge maiyu
papatong na peen tudju ni langit? Si Isa, iya bayi tabo paangkat min kaam tudju ni
sulga', pabing du, bo' kabing na paitu sali' du maka bayi kaangkat na tudju ni sulga' iya
kakanda' bi sini'.”

Pene' dangan paganti' ma si Judas

12 Sakali mowe' na manga aa kawakilan hi' min Bud Kayu Jaitun tudju ni Awrusalam,
manga dabatu lawak na hi'.
13 Makatakka peen sigam ni Awrusalam, magtuwi sigam pariyata' ni bilik paghantian
sigam. Ian may'an di si Petros, si Yahiya, si Ya'kub, si Andariyas, si Pilip, si Tomas, si
Bartolome, si Matiyu, si Ya'kub anak si Alpa, si Simun iya diyanglay si Pangangatu, maka
si Judas isab anak si Ya'kub dakayo'.
14 Daran sigam magtipun magsambahayang. Parōngan isab ma sigam manga
karandahan, sampay si Mariyam ina' si Isa maka manga danakan si Isa lalla.
15 Na 'nsa' taggōl minnihi', magtipun manga aa magpangandōl ma si Isa. Niya' sigam
kulang-labi dahatus maka duwampu'. Manjari nangge si Petros ma tangnga' sigam
missala.

16 “Manga dawuranakan ku,” uk na, “wajib subay niya' kamaksuran ma lapal Nyawa
Sutsi, iya bayi siyulat uk si Daud hi'. Lapal hi' bayi ma pasal si Judas hi', iya bayi
manduan manga aa managgaw si Isa.
17 Si Judas hi' bayi du dansehean maka kitabi,” uk si Petros. “Bayi iya kawakilan uk
si Isa maghinang sali' hinang tabi itu.”
18 Iya sin bayi panamba si Judas ma hinang na malaat, iya panong na si Isa ni manga
banta na, bayi pamalli na tana'. Taballi na peen tana' hi', hug iya pareyo' may'an bo'
bustak battōng na. Paluwas lōngōn-lōngōn na kamemon.
19 Kitauhan ian hi' uk manga aa Awrusalam kamemon, hangkan tana' ian iyōnan uk
sigam Akeldama, ma bahasa Yahudi. Hati na “Tana' Tamba Laha'”
20 “Na,” uk si Petros, “niya' tasulat ma diyōm kitab Jabul, iya uk na,
‘Bang peen kallo' pabōtangan na.
Subay 'nsa' niya' pabōtang may'an pabing.’
Maka niya' isab ayat dakayo', uk na hi',
‘Subay niya' aa saddi paganti' ma bayi hinang na hi'.’ ”
21-22 Missala le' si Petros, uk na, “Hangkan na subay niya' aa saddi paganti' me' ma
kitabi naksi' in si Panghu' Isa 'llum na pabing min kamatay na. Iya pene' subay aa
bayi sehe' tabi ma waktu kaparōngan si Panghu' Isa ma kitabi, tagna' na ma waktu
kapamandi aa uk si Yahiya sampay ni 'llaw bayi kaangkat si Isa min kitabi tudju ni
sulga'.”
23 Sakali itu siyabbut uk sigam ōn duwangan lalla pamenean sigam. Dakayo' ian si
Yusup, iya iyōnan si Barsabbas (atawa si Justus), maka dakayo' si Mattiyas.
24 Ngamu'-ngamu' di si Petros ni Tuhan, uk sigam, “O Tuhan, katauhan nu bang ayi
ma diyōm pikilan manusiya' kamemon. Toun kono' ni kami bang sayi pene' nu ma
duwangan itu
25 ganti' si Judas, bo' tahinang na hinang iya pamasuku' nu ma manga aa kawakilan
nu. Sabab hinang itu libbahan na ko' uk si Judas, maka hi' na iya mowe' ni lahat na
kakkal.”
26 Puwas ian pigkoot uk sigam ōn aa ian. Iya takoot ian ōn si Mattiyas, jari pikannōp
iya ni kasangpu' maka issa ian iya bayi kawakilan uk si Isa.

2

Pipaitu uk Tuhan Nyawa na Sutsi

1 Taabut peen 'llaw paghinang iya iyōnan Pentekosta, magtipun manga aa magpan-
gandōl ma si Isa kamemon.
2 Saruun-duun du niya' bahonos min langit, sali' baliyu landōs patumbuk. Magtuwi
tasōd kamehehan luma' iya pagtingkoan sigam ian.
3 Bo' tanda' uk sigam api sali' dagbōs dalla' pasaplag sampay pabōtang ma manga aa
ian pakaniya-pakaniya.
4 Manjari sigam kamemon ian pisangōnan Nyawa Sutsi bo' nagna' sigam magbissala
ma ginisan bahasa. Ayi-ayi pamuwan sigam min kawasa Nyawa Tuhan, iya na hi'
pamissala uk sigam.
5 Na, niya' bayi pahanti' may'an ma Awrusalam manga aa bangsa Yahudi min sabarang
lahat, aa mag-aagama lullun.
6 Pagtake sigam hebok min diyōm luma' ian magtuwi landu' heka sigam bayi patipun
pay'an. Inu-inu sigam ma bissala manga bean si Isa, sabab iya take uk sigam dangan
maka dangan ian asal paghalling na.
7 Kiyōblaan sigam kamemon, inu-inu bidda', hangkan uk sigam, “Painay itu! Iya
magpamissala itu manga aa min lahat Jalil sadja!
8 Angay sigam take tabi makabissala ma asal paghalling tabi, dangan kitabi maka
dangan?
9 Kitabi itu,” uk sigam, “min kalahat-lahatan ko'. Niya' itu min lahat Partiya, min
Medda, min Elam, niya' min Mesopotamiya, min lahat Yahudiya itu, min Kappadoke,
min Puntus maka min Asiya.
10 Niya' isab kitabi min Pirigiya, min Pampiliya, min lahat Misil maka min kalahatan
Libiya iya ma kasikōtan lahat Kirini. Niya' isab kitabi min daira Roma.
11 Niya' kitabi kasehean bangsa Yahudi, maka niya' kasehean 'nsa' Yahudi, aa papinda
na ni agama Yahudi. Aho', niya' isab min pu' Kerete maka min lahat Arab. Suga' minsan
kitabi minningga lahat, take tabi manga aa itu missala ma paghalling tabi. Take tabi
pasal hinang kawasa iya hinang uk Tuhan.”

12 Manjari inu-inu manga aa magtipunan ian kamemon, maka sali' sasaw. Tiyaw na
peen sigam dangan maka dangan, uk na, “Ayi baha' hatihan na itu?”
13 Suga' niya' kasehean ngudju'-ngudju' ma manga bean si Isa ian. Uk sigam, “Manga
aa itu liyango!”

Magnasihat si Petros

14 Suga' nangge si Petros maka sehe' na sangpu' kadda, bo' kōsōg uk na missala ma
manga aa magtipunan ian. “Kaam manga pagkahi ku Yahudi,” uk na, “sampay kaam iyu
maglahat ma daira Awrusalam itu! Pake kaam bo' kaam pahati ku pasal pakaradjaan
iya take bi itu.
15 Kaba' bi liyango manga aa magpamissala itu, suga' 'nsa'. 'Nsa' du niya' maglangohan
bang lisag siyam le' subu!
16 Iya tanda' bi itu, iya na ko' itu kamaksuran na bayi pilatun uk si Nabi Joel ma masa
awwal hi'. Uk na,
17 ‘Iya itu hinang ku ma manga 'llaw damuwi, uk Tuhan.
Pasangōn ku Nyawa ku ma manusiya' kamemon.
Manga panubu' bi lalla-danda maluwas du lapal ku.
Manga lalla onde' bahu le' makanda' du pakaradjaan 'nsa' le' takka.
Makaupi isab manga maas bi.
18 Aho', uk Tuhan, minsan manga ata ku lalla-danda,
Pasangōn ku Nyawa ku ni sigam ma masa ian hi',
Bo' sigam iya maluwas palman ku.
19 Pahinang ku isab hinang makainu-inu ma diyata' langit,
Maka manga paltandaan ma babaw dunya.
Tanda' laha' maka api maka humbu kapal.
20 Mata 'llaw, maglindōm du,
Maka bulan pinda ni pula, sali' dagbōs laha',
Bang song takka 'llaw pangahukum uk Panghu' bi, 'llaw na mehe.
21 Jari sayi-sayi nabbut ma ōn Tuhan mikitabang, kalappasan du iya.’ ”
22 Uk si Petros le', “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, pake kaam ma bissala ku itu. Si Isa,
aa Nasaret, bayi pamatumanan ma panganda' bi in iya bayi siyoho' uk Tuhan. Sabab
biyuwanan iya barakat uk Tuhan hangkan tahinang na manga hinang kawasa kainu-
inuhan aa, sampay manga paltandaan. Katauhan bi asal, sabab ma itu ma diyōman bi
iya bayi pangahinangan na manga hinang hi'.
23 In kamatay si Isa itu kitauhan asal uk Tuhan ma 'nsa' le' bayi piniya'. Min niyat na
maka maksud na hangkan si Isa bayi siyongan ni pangantanan bi, bo' kaam iya bayi
mapatay iya pagka pasaran bi aa jahulaka' ngalansang iya ni hag.
24 Suga' pikallum iya pabayik min kamatay na uk Tuhan. Pihawulaya iya uk Tuhan
min katiksaan kamatay, sabab in iya 'nsa' tōōd kapagbayaan uk kamatay.
25 Niya' bayi tasulat uk si Daud masa awwal hi' ma pasal Isa Almasi itu. Uk na,
‘Tasayu ku Panghu' ku ma tōngōd ku sakahaba' waktu.
Tiya' na iya ma bihing ku, hangkan aku 'nsa' tasasaw.
26 Hangkan kiyōgan diyōm atay ku,
Maka kiyōgan isab pamissala ku.
Minsan matay baran ku hōwat sadja aku ma iya, hangkan aku taga salamat.
27 Sabab 'nsa' du aku pasaran nu ma lahat manga magpatayan.
Aku iya sosohoan nu adil,
'Nsa' pasaran nu baran ku ngahalu' ma diyōm kubul.
28 Bayi aku panduan nu daddōk iya mo ni kallum kakkal.
Basta aku maiyu ma haddarat nu, landu' tōōd kakuyagan ku.’
29 “Na, manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “subay tampal pamissala ku ma kaam
pasal bayi ka'mbo'-mboan ta si Sultan Daud hi'. Bayi iya matay sampay kiyubul, maka
kubul na masi tasilang sampay ni 'llaw itu.
30 Suga' nabi iya bayi, hangkan kitauhan uk na bang ayi bayi janji' Tuhan ma iya.
Sabab Tuhan iya bayi napa pasal waktu siyong subay niya' dakayo' panubu' si Daud
magsultan du, sali' bayi asal kapagsultan si Daud.
31 Na, pagka kitauhan uk si Daud bang ayi pitakka uk Tuhan ma waktu siyong, hangkan
iya bayi magpalatun pasal kallum si Almasi pabing min kamatay na. Uk pagpalatun na
hi',
‘'Nsa' iya bayi imbanan ma lahat manga magpatayan.
'Nsa' isab bayi ngahalu' baran na ma diyōm paliyangan.’

32 Si Isa ko' itu,” uk si Petros, “iya pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na. Bo' kami
kamemon itu saksi' du, in kallum na pabayik asal bannal du.
33 Pilangkaw na iya, pitōngōd ma bihing Tuhan sakap ni katau. Siyambut uk na Nyawa
Sutsi min 'Mma' na Tuhan sali' bayi panganjanji' na ma iya. Manjari iya tanda' bi maka
take bi buttihi' hinang Nyawa Tuhan ko', iya pisangōnan kami uk si Isa.
34 Si Daud hi' bayi missala pasal dangan aa bayi tapaangkat ni diyōm sulga'. 'Nsa' si
Daud iya bayi paangkat ni sulga', suga' iya na itu bayi tabissala na hi', uk na,
‘Missala Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau, ma paningkoan bangsahan,
35 Sampay tabo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’
36 “Hangkan na,” uk si Petros, “in kaam bangsa Israil kamemon, subay katauhan bi in
si Isa itu, iya bayi talansang bi ni hag, tahinang na uk Tuhan. In iya Panghu' na maka
Almasi, hati na pene' uk Tuhan magbaya'!”
37 Pagtake manga aa ma pamissala si Petros itu magtuwi sasaw bidda' pikilan sigam.
Uk sigam ni si Petros maka ni kasehean kawakilan hi', “Manga dawuranakan,” uk sigam,
“ayi subay hinang kami?”
38 Uk si Petros ni sigam, “Tawubatin bi tōōd dusa bi. Bo' kaam dangan maka dangan
subay piyandi min ōn si Isa Almasi, palsaksian in kaam mangandōl ma iya. Manjari du
iyampun dusa bi maka piniyaan du kaam Nyawa Sutsi, iya pamuwan Tuhan ma kaam.
39 Sabab kaam du iya bayi kajanjian uk Tuhan, sampay manga panubu' bi, sampay
isab sigam ma katahan, sayi-sayi bayi linganan uk Panghu' tabi Tuhan me' ma iya.”
40 Heka le' bissala si Petros ma manga aa ian. Biyandaan sigam uk na, junjungan
pahap-hap, uk na, “Papuwas kaam kono' min mulka', iya song pitumbuk ni bangsa
malaat itu!”
41 Manjari heka magkahagad ma bissala si Petros ian bo' piyandi sigam tanda' in sigam
suku' si Isa na. Iya pikannōp ni manga aa mangandōl ma si Isa ma 'llaw ian, niya' manga
tallungibu aa.
42 Ngasip sigam ma bayi pamandu' uk manga aa kawakilan si Isa ian, maka
magdakayo' sigam maka manga aa magpangandōl kasehean. Magbahagian sigam
tinapay di sigam maka magbe' isab sigam nambahayang.

Karakayoan atay manga aa magpangandōl ma si Isa

43 Heka hinang makainu-inu maka paltandaan bayi tahinang uk manga aa kawakilan
hi', hangkan siyōd tāw manga aa kamemon.
44 Magdakayo' na peen manga aa magpangandōl kamemon, maka ayi-ayi bayi ma
sigam pangahilas uk sigam ma sasuku taga sukkal.
45 Pangalta' sigam maka kaginisan sigam bayi piballihan, bo' ballihan na bayi
pamahagi' ni kasehean, sarang ma sukkal sigam dangan maka dangan.
46 'Llaw-llaw sigam mahi' ma diyōm langgal pagkulbanan. Magsawu sigam ma
kalumaan sigam. Kiyōgan sigam magbahagi' kiyakan min atay pote'.
47 Siyanglitan na peen Tuhan uk sigam, bo' sigam iya kihapan uk aa kamemon.
Sakahaba'-haba' niya' na peen bayi pikannōp ni sigam uk Tuhan, sasuku kalappasan
min hukuman dusa.

3

Aa 'nsa' kalangngan kaulian uk si Petros

1 Na, ma 'llaw dakayo', pahi' si Petros maka si Yahiya ni langgal pagkulbanan ma waktu
sambahayang luhul.
2 May'an, ma tōngōd lawang langgal iyōnan Lawang Lingkat, niya' dakayo' aa 'nsa'
makalangngnanan di na, asal min kandang ina' na. Biyo iya 'llaw-llaw ni tōngōd bo'
lawang ian supaya iya makapangamu' sarakka ni manga aa palabay minnian tudju ni
diyōm langgal.
3 Pag'nda' na ma si Petros maka ma si Yahiya ian song pasōd, magtuwi iya ngamu'
ayi-ayi ni sigam.
4 Inda' iya uk sigam. Uk si Petros, “Nganda' kau ni kami itu!”
5 Magtuwi nganda' aa ian, hōwat kabuwanan ayi-ayi uk sigam.
6 Suga' uk si Petros ni iya, “'Nsa' niya' tōōd sin ku suga' pamuwan ku ma kau iya ma
aku itu. Min kawasa ōn si Isa Almasi aa Nasaret, soho' ta kau nangge bo' mangngan!”
7 Sakali intanan iya uk si Petros ma tangan na ni katau, tiyabang bo' makatangge.
Saruun-duun du iya biyuwanan kōsōg ma nayi' na sampay ma buku-buku na.

8 Magtuwi iya patulahad pariyata'. Nangge iya bo' iyampa mangngan. Puwas na
hi' magbe' iya maka di si Petros pasōd ni diyōm langgal. Mangngan iya maka uk na
maglaksu' sampay nanglit ma Tuhan.
9 Tanda' iya uk manga aa magtipun may'an mangngan na peen maka nanglit na peen
ma Tuhan.
10 Takila iya uk sigam in iya bayi ningko' ngamu' sarakka ma langgal ma bo' Lawang
Lingkat. Magtuwi sigam inu-inu maka sasaw pikilan sigam uk bayi tahinang ma aa ian.

Magnasihat si Petros ma diyōm langgal

11 Ngantan le' aa ian ma si Petros maka ma si Yahiya, ma sawurung langgal iya iyōnan
Sawurung si Sulayman. Jari inu-inu manga aa kamemon bo' paragan pay'an ni di si
Petros.
12 Pag'nda' peen si Petros ma manga aa ian missala iya ma sigam, uk na, “Oy, kaam aa
Israil! Angay itu pag-inu-inuhan bi! Angay kami patongan bi? Pangannal bi baha' min
kawasa kami atawa min kasutsi atay kami, iya hangkan aa itu makalangngan na?
13 Katauhan bi,” uk si Petros, “in ka'mbo'-mboan tabi, iya di si Ibrahim, si Isahak maka
si Ya'kub, dapagtuhanan du maka kitabi. Manjari Tuhan tabi itu, bayi pilangkaw uk na
sosohoan na si Isa, iya bayi songan bi ni sara'. Bayi iya tasulak bi ma alōpan si Gubnul
Pilatu. Si Pilatu bayi taga niyat malappa si Isa, suga' kaam iya 'nsa' baya'.
14 Minsan si Isa sutsi maka adil, bayi iya sulak bi. Bo' aa pamapatay iya amu' bi ni
gubnul subay piluwas.
15 Bayi papatay bi poonan kallum, lipara pikallum iya pabing uk Tuhan min kamatay
na. Kami itu saksi' in ian bannal.
16 Na,” uk si Petros, “min kawasa ōn si Isa, hangkan aa bayi 'nsa' kalangngan itu
kabuwanan kōsōg bo' makalangngan na. Tanda' bi na iya, maka takila bi asal. Aho',
min pangandōl tudju ni si Isa iya hangkan aa itu kaulian ma panganda' bi.
17 “Manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “katauhan ku in kaam maka manga nakura'
bi bayi awam, iya hangkan bayi salaihi' hinang bi ma si Isa.
18 Suga' iya na ko' hi' pamatuman palman Tuhan, iya bayi pitau uk kanabi-nabihan
min awwal le' hi'. Pitau uk sigam in si Almasi subay makalabay kabinsanaan.
19 Na,” uk si Petros, “tayikutin bi na dusa bi. Papinda kaam ni Tuhan bo' piyapasan
uk na dusa bi,
20 bo' kaam piniyaan kahayangan atay min Tuhan. Jari pipaitu du si Isa, iya Almasi
bayi tapene' uk Tuhan magbaya' ma kaam.
21 Suga' subay may'an le' iya ma sulga' sampay taabut waktu pamabahu kamemon
ayi-ayi uk Tuhan. Iya na ko' ian waktu bayi janji' uk Tuhan ma palman na ni manga
nabi ma masa awwal hi'.
22 Sabab si Musa bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma sosongun niya' du dakayo'
nabi pipaitu ni kaam uk Tuhan iya Panghu' bi. Pipaitu iya sali' kapanoho' Tuhan ma
aku, maka aa bangsa bi du iya. Wajib iya subay asip bi ma ayi-ayi pamissala na ma
kaam.
23 Sayi-sayi 'nsa' ngasip ma nabi ian, piōkat du iya uk Tuhan min bangsa suku' na
sampay miyula.’
24 Salaihi' du isab,” uk si Petros, “manga nabi kamemon, tiyagnaan min si Nabi Samwel
sampay ni kanabi-nabihan magsusunu'. Bayi sigam magpalatun ma pasal pakaradjaan
iya piniya' waktu itu.
25 Ma kaam du isab manga janji' Tuhan iya bayi pagpalatun uk manga kanabi-
nabihan, maka palsukuan bi isab bayi kapagsulutan Tuhan maka ka'mbo'-mboan bi.
Bayi nganjanji' Tuhan ma pangkat bi si Ibrahim, uk na, ‘In bangsa kamemon ma diyōm
dunya itu piniyaan kahapan du ma sabab panubu' nu.’
26 Hangkan si Isa tapene' uk Tuhan sosohoan na, bo' pipaiyu iya ni kaam dahu bo'
kaam piniyaan kahapan, hati na biyo kaam ngalabba min kahinangan bi laat.”

4

Si Petros maka si Yahiya ma alōpan palhimpunan

1 Masi le' si Petros maka si Yahiya missala ma manga aa, sakali niya' pay'an ni sigam
manga imam maka kapitan jaga langgal pagkulbanan, maka manga Saddusi.
2 Paddi' asal atay sigam sabab di si Petros ian hi' mandu' ma manga aa in si Isa bayi
'llum pabayik min kamatay na, hangkan manga aa magpatayan tantu du isab 'llum
pabayik ma sosongun.
3 Manjari siyaggaw di si Petros, liyōōn ni diyōm jil sampay ni kasawungan sabab kohap
na tōōd.

4 Suga' heka aa bayi kake ma bissala di si Petros bo' magkahagad ma si Isa. Iya heka
sigam lalla mangandōl ma si Isa niya' manga limangibu.
5 Taabut peen sawung magtipun na ma Awrusalam manga kanakuraan bangsa Yahudi,
manga kamaasan, maka manga guru ma sara' agama.
6 Ian du may'an si Annas imam-nakura', maka ian isab di si Kayapas, si Yahiya, si
Iskandal, maka manga kampung si Annas kasehean.
7 Manjari duwangan aa kawakilan hi' siyoho' paalōp ni sigam. Tīyaw sigam duwangan
uk manga nakura' hi', uk na, “Salaingga uk bi makahinang iya bayi hinang bi diaw hi'?
Kawasa ayi bayi pangahinang bi salaihi', atawa ōn sayi bayi panabbutan bi?”
8 Manjari si Petros ian pisangōnan Nyawa Sutsi, bo' sambungan na manga nakura'
ian, uk na, “Kaam manga nakura' bangsa Yahudi, maka kaam manga maas,
9 bang kami sumariya bi ma pasal kahapan bayi tahinang ma aa 'nsa' bayi kalangngan
itu, maka pasal bang salaingga bayi kapakowe' iya,
10 na, iya na itu subay kitauhan uk bi kamemon, sampay uk bangsa Israil kamemon.
Aa itu, iya nangge itu ma alōpan bi, hangkan iya kaulian na sabab kawasa si Isa Almasi
aa Nasaret! Bayi iya pilansang uk bi ni hag, lipara pikallum iya min kamatay na uk
Tuhan.
11 Pasal si Isa itu iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
‘Iya batu bayi siyulak uk bi, manga aa maghinang luma',
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’
12 'Nsa' tōōd niya' saddi min si Isa ma kalohahan dunya makalappas kitabi min mulka'.
Duwal ōn si Isa bayi pamuwan uk Tuhan panabbutan manusiya', bo' supaya kitabi
kalappasan.”
13 Sakali inu-inu manga kanakuraan ian pag'nda' sigam ma kōsōg bissala si Petros
maka si Yahiya. Kitauhan isab in sigam duwangan aa deyo' asal, 'nsa' bayi makalabay
pangadji' langkaw. Manjari kila sigam pahap uk kanakuraan hi' sabab bayi sigam
magsehe' maka si Isa.
14 Malayingkan 'nsa' niya' panganjawab uk manga nakura', sabab ian ma panganda'
sigam aa bayi kaulian, nanggehan di na ma tōngōd di si Petros.
15 Hangkan di si Petros siyoho' paluwas min palhimpunan bo' iyampa mag-isunan di
sigam manga nakura' hi'.
16 Uk sigam, “Ayi baha' subay hinang tabi ma manga aa itu? 'Nsa' kitabi makapayilu
pasal bayi tahinang uk sigam, sabab kitauhan uk aa kamemon ma diyōm Awrusalam
itu niya' hinang mehe kawasa bayi tahinang uk sigam duwangan itu.
17 Suga',” uk sigam, “supaya 'nsa' patanyag palkala' itu, bandaan ta na sigam tōōd daa
subay missala pabing ma pasal ōn si Isa.”
18 Hangkan si Petros maka si Yahiya linganan pabayik uk manga nakura' ian.
Biyandaan sigam subay daa tōōd missala atawa mandu' pabing ma pasal si Isa.
19 Suga' nambung si Petros maka si Yahiya ma aa bayi mamanda' hi', uk sigam,
“Kumpasun bi kono' bang ingga iya bōntōl ma panganda' Tuhan: kaam manusiya' subay
bine' uk kami, atawa Tuhan?
20 Sabab 'nsa' kami makajari parōhōng ma'-ma' ma manga aa pasal iya bayi tanda'
kami maka bayi take kami hi'.”
21 Manjari pikōsōg gam peen uk manga nakura' ian iya sanggup sigam ma di si
Petros. Puwas na hi' pilappa na sigam. 'Nsa' niya' tatawwa' uk manga nakura' sababan
paminsana' sigam ma di si Petros, sabab ian manga aa mahadjana' kamemon nanglitan
Tuhan ma sabab hinang kawasahan bayi tahinang hi'.
22 Na, iya aa bayi kaulian na hi' asal labi 'mpatpu' tahun na umul na.

Manga aa mangandōl ma si Isa ngamu' tabang ni Tuhan

23 Na, tapalappa peen di si Petros, magtuwi sigam pabing ni kasehean sigam ma'-ma'
pasal kamemon bayi halling manga kaimaman nakura' maka manga kamaasan.
24 Take peen ian hi' uk kasehean, magtuwi sigam kamemon magbe' ngamu'-ngamu' ni
Tuhan. “O Tuhan Panghu' kami,” uk sigam, “kau iya bayi mapanjari langit maka dunya
itu de-deyawut, sampay kakaya'-kayaan na.
25 Bayi pabissala nu sosohoan nu si Daud, pangkat kami. Kahōpan iya uk Nyawa Sutsi,
hangkan uk na,
‘Angay magdugal manga bangsa saddi ma Panghu'.
Angay manga aa itu magkagaraan laat ma 'nsa' niya' pus na!
26 Manga kasultanan ma dunya ian magsakap!
Maka manga kanakuraan magtipun na,
Ngatubang Tuhan maka Almasi na, iya tapene' na mag-agi!’

27 Bannal Tuhan,” uk sigam, “sabab manga Yahudi bayi magdakayo' maka manga aa
'nsa' Yahudi, ma itu ma daira Awrusalam. Magbe' isab sigam maka di si Sultan Herod
maka si Gubnul Puntus Pilatu bahasa ngatubang ni si Isa, iya sosohoan nu sutsi bayi
tahinang nu Almasi hi'.
28 Hinang uk sigam kamemon iya bayi niyat nu, min kawasa nu asal maka min kahandak
nu.
29 Na, Tuhan, buttihi' kehun sanggup sigam ma kami. Tabangin kami manga sosohoan
nu, bo' kami 'nsa' tiyāw missala lapal nu.
30 Patandaun kono' kōsōg nu makowe' manga aa sakihan. Pahinangun isab manga
hinang makainu-inu maka paltandaan min kawasa ōn si Isa, iya sosohoan nu sutsi.”
31 Na, ubus peen sigam nambahayang, jōgjōg luma' bayi pagtipunan sigam bo' pihōpan
sigam uk Nyawa Sutsi. Minnihi' sigam missala lapal Tuhan, 'nsa' tōōd niya' tāw sigam
ma aa.

Magbahagi' sama-sama manga bean si Isa

32 Manjari itu magdaatay maka magdakayo' kagaraan manga aa magpangandōl ma
si Isa kamemon ian. 'Nsa' niya' halling pasal kaniya' na in ian suku' na sadja, suga'
sama-bahagi' sigam kamemon ma ayi-ayi bayi ma sigam.
33 Manga aa kawakilan ian mag-abut-abut naksi' pasal kallum si Panghu' Isa pabing
min kamatay na. Jari kawasa tōōd panaksi' sigam, bo' landu' sigam kahapan uk Tuhan.
34 'Nsa' niya' ma diyōman sigam kulang-kabus. Sasuku taga tana' atawa luma',
piballihan uk sigam bo' ballihan na bayi
35 siyongan ni aa kawakilan ian. Jari in sin ian bayi pigbahagian ma sasuku taga susa.
36 Na, niya' ma diyōman sigam aa iyōnan si Yusup. Bayi iya iyanak ma pu' Kiprus suga'
bangsa Yahudi iya, panubu' si Libi. Iyōnan iya si Barnabas uk manga aa kawakilan (hati
na, aa matōtōg iman).
37 Niya' tana' bayi ma si Barnabas itu, bo' paballihan na tana'. Jari siyongan ballihan
na ni manga aa kawakilan ian.

5

Si Ananiyas maka si Sappira

1 Suga' niya' ian dakayo' aa iyōnan si Ananiyas, handa na si Sappira. Niya' tana' na
bayi paballihan na,
2 suga' ballihan na kasehean bayi tawuan na di na. Tiyau isab itu uk handa na. Jari
sin takapin bayi siyongan ni manga aa kawakilan.
3 Uk si Petros ni iya, “Ananiyas, angay pasaran nu nakura' sayitan magbaya' ma diyōm
atay nu, mo-mo kau mutingan Nyawa Sutsi? Sabab iyu bayi tawu' nu sin kasehean bayi
ballihan tana' nu hi'.
4 Sataggōl 'nsa' bayi paballihan nu, suku' nu asal tana' ian. Maka bang hi' na bayi
kapaballihan nu, suku' nu ballihan na ian kapagbayaan nu. Jari angay tapikil nu
maghinang salaiyu? 'Nsa' manusiya' iya pagputingan nu, suga' Tuhan!”
5 Pagtake peen uk si Ananiyas halling si Petros ian, magtuwi iya pahantak matay. Jari
sasuku makake ma pasal kamatay na ian siyōd tāw bidda'.
6 Sakali pasōd pay'an manga kalallahan onde' bahu le' naput patay na bo' iyampa biyo
paluwas minnihi', kiyubul.
7 Na, palabay peen manga tallun jam, takka pay'an handa si Ananiyas, suga' 'nsa'
katauhan na bang ayi bayi patakka hi'.
8 Uk si Petros ni iya, “Bain aku. Iya na itu baha' sin kamemon bayi takallo' bi
maglakibini min ballihan tana' bi?”
“Aho',” uk danda, “iya na ko'.”
9 Uk si Petros, “Angay kaam maglakibini bayi maggara' nulayan Nyawa Tuhan! Pake
kau,” uk si Petros. “Iyu na ma bo' lawang manga aa bayi ngubul halla nu sini'. Maka
iya du kau biyo kiyubul uk sigam.”
10 Saruun-duun du pahantak danda ian ma tōngōd nayi' si Petros, matay. Pagsōd peen
manga kalallahan onde' bahu, tanda' iya uk sigam matay na, hangkan iya biyo uk sigam
kiyubul ni bihing halla na.
11 Minnihi' bidda' tāw manga jamaa si Isa kamemon sampay sasuku bayi makake ma
pasal ian hi'.

Manga paltandaan kawasa maka hinang makainu-inu

12 Heka manga paltandaan maka hinang makainu-inu bayi tahinang ma diyōman
manga aa Awrusalam ian uk manga aa kawakilan uk si Isa. Jari sasuku magpangandōl
ma si Isa daran magtipun kamemon ma Sawurung si Sulayman.
13 Mehe pag-addat manga aa mahadjana' ma sigam, suga' 'nsa' niya' aa saddi tawakkal
palamud ni sigam.
14 Suga' masi na peen magkakannōp manga aa mangandōl ma si Panghu' Isa. Heka
sigam magdanda-maglalla.
15 Sakali itu, pagka salaihi' iya kahinangan manga aa kawakilan ian, biyo manga aa
sakihan paluwas ni manga karaddōk-daddōkan, pibahak ma bangko atawa ma baluy
sigam. Hangkan salaihi', kalu niya' sigam kasehean tawwa' uk lambung si Petros bang
iya ganta' palabay minnian.
16 Heka isab manga aa bayi pay'an min manga kalumaan ma kalingkal Awrusalam,
mo sehe' sigam magsakihan atawa aa siyōd uk sayitan. Jari kaulian na sigam kamemon.

Manga aa kawakilan uk si Isa pidjala'

17 Na, pagka salaihi', ngimbu bidda' imam-nakura' maka kasehean na, iya min bahagi'
agama Yahudi iyōnan Saddusi, bo' gara' sigam ngatu ma manga aa kawakilan si Isa.
18 Hangkan sigam noho' subay siyaggaw manga aa bayi kawakilan ian bo' iyampa
liyōōn na ni diyōm jil parinta.
19 Suga' sangōm ian niya' malaikat min Tuhan bayi pay'an ngukab tambōl jil, ngallo'
manga aa kawakilan ian paluwas.
20 Uk malaikat ni sigam, “Pahi' na kaam nangge ma diyōm langgal pagkulbanan hi'
bo' kaam missala ma manga aa ian pasal kallum bi bahu itu, bang ayi tōōd hatihan na.”
21 Bine' magtuwi panohoan malaikat ian uk manga aa kawakilan, bo' pasōd sigam
dayi' 'llaw le' ni diyōm langgal pagkulbanan magpandu'.
Sakali in imam nakura' maka manga sehe' na ian bayi noho' magtipun manga
kamaasan bangsa Israil, iya aa palhimpunan kamemon. Puwas na hi' noho' sigam ma
manga tindōg pahi' ni jil mo manga aa kawakilan paalōp ni palhimpunan hi'.
22 Suga' pagtakka manga tindōg ni pagjilan 'nsa' tatawwa' may'an manga aa kawakilan.
Hangkan pabing manga tindōg itu ni palhimpunan ma'-ma'.
23 Uk sigam ni palhimpunan, “Takka peen kami pay'an ni jil, asal hōgōt manga tambōl.
Maka ian masi manga aa nganjagahan tambōl ian. Suga' pag-ukab kami peen, 'nsa' niya'
tatawwa' kami ma diyōm!”
24 Na, take peen ian hi' uk kapitan manga jaga langgal sampay uk kaimaman nakura',
'nsa' tapikil uk sigam pasal manga aa kawakilan ian bang ayi katudjuhan na.
25 Sakali niya' aa takka pay'an ni palhimpunan mo lapal, uk na, “Pake kaam! Iya aa
bayi pajil bi ian, ian na ma diyōm langgal manduan manga aa!”
26 Magtuwi pahi' kapitan maka manga aa na ngallo' di si Petros. Suga' 'nsa' sigam bayi
ngandagtu' ma di si Petros sabab tiyāw sigam hiyak maka batu uk baanan manga aa
may'an.
27 Manga aa kawakilan itu biyo uk sigam pitampal pahi' ni palhimpunan kamaasan.
Jari siyumariya sigam uk imam-nakura',
28 uk na, “Bayi kaam bandaan kami tōōd daa subay mandu' pasal aa iya pamean bi
iyu. Suga' 'ndaun bi na iya tahinang bi itu! Saplag diyōm Awrusalam ma sabab pandu'
bi. Baya' tōōd kaam mabōtangan kami dusa ni kamatay aa hi'!” uk na.
29 Nambung si Petros maka kasehean bayi kawakilan hi', uk sigam, “Panohoan Tuhan
iya subay be' kami, 'nsa' panohoan manusiya'.
30 Si Isa ian,” uk sigam, “bayi soho' bi liyansang ni hag bo' piyatay. Lipara pikallum
iya pabing uk Tuhan, iya asal pagtuhanan manga pangkat tabi.
31 Tapalangkaw na iya uk Tuhan, pibōtang ma bihing na sakap ni katau magnakura'
sampay manglalappas ma manusiya', bo' supaya niya' pagtawubatan maka pag-
ampunan dusa ma bangsa Israil.
32 Kami itu,” uk di si Petros, “naksi' kami in pakaradjaan pamissala ku itu bannal sadja.
Iya du makasaksi' Nyawa Sutsi, iya pamuwan uk Tuhan ma sasuku me' ma panohoan
na.”
33 Pagtake peen bissala itu uk ma palhimpunan, pasu' tōōd atay sigam bo' nuyu' sigam
mapatay manga aa kawakilan ian.
34 Suga' niya' dangan min palhimpunan ian nangge. Parisi iya, ōn na si Gamaliyal,
dakayo' guru ma sara' agama, aa pig-addatan asal uk aa kamemon. Pagtangge na noho'
iya piluwas dayi'-dayi' manga aa siyumariya ian.
35 Uk na ni palhimpunan ian, “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, kamaya'-maya' kaam
ayi-ayi song hinang bi ma manga aa ma luwasan itu.

36 Intōmun bi bayi dahu-dahu le', niya' bayi iyōnan si Tudas magpamehe di na. Niya'
isab manga 'mpat hatus aa bayi paumpig ma iya. Suga' iya katudjuhan na, piyatay si
Tudas bo' manga tindōg na ian kawukanat. Jari 'nsa' na.
37 Damuwi le' min si Tudas, niya' isab pasunu' dakayo' aa Jalil, ōn na si Judas, ma
timpu pagsulat ōn aa kamemon uk parinta. Heka isab manga aa bayi tabo na paumpig
ma iya, suga' iya du iya bayi piyatay maka kawukanat isab bayi tindōg na kamemon.
38 Hangkan kaam bandaan ku na ma pasal palkala' itu hi'. Daa inayun bi manga aa
itu. Pasarin bi sadja. Sabab bang hal min pikilan manusiya' iya miyaksud maka hinang
uk sigam itu, 'nsa' du makasong.
39 Suga' bang min Tuhan du, 'nsa' tasagga' bi. Kalu isab sagga' bi kabayaan Tuhan!”
Manjari be' manga aa palhimpunan ma pamissala si Gamaliyal hi'.
40 Linganan uk sigam manga aa kawakilan ian pisōd bo' iyampa siyoho' liyapdōsan.
Biyandaan sigam daa subay missala pabing ma pasal si Isa, bo' piluwas minnihi' uk
manga palhimpunan.
41 Pakallo' manga aa kawakilan min palhimpunan hi'. Makalandu' sigam kiyōgan,
sabab tabista sigam uk Tuhan tōp pilabay min kabinsanaan ma sabab pangandōl sigam
ma si Isa.
42 Kahaba'-haba' 'llaw ian sigam ma diyōm langgal pagkulbanan sampay manga ma
luma' aa magpandu' na peen maka magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi.

6

Pitu' aa tapene' magtabang

1 Pakannōp na peen manga aa me' ma si Isa. Jari ma masa ian niya' pagsaggaan manga
Yahudi iya magbissala bahasa Girik, maka manga Yahudi kasehean iya magbissala asal
bahasa Hibrani. Iya makalaat atay manga Yahudi mamissala Girik ian, in karandahan
sigam balu tiyayikutan kono' ma waktu kapagtōpōd-tōpōd balanja' 'llaw-llaw.
2 Hangkan manga bean si Isa kamemon linganan uk sangpu' ka duwa aa kawakilan,
siyoho' magtipun. Uk sangpu' ka duwa ian, “'Nsa' bōntōl bang kami ngalabbahan hinang
kami magnasihat palman Tuhan, bo' mahagi' manga paggastu.
3 Hangkan na, manga dawuranakan, subay kaam mene' pitu' lalla min diyōman bi
iyu. Aa ian subay katauhan bi in sigam kahōpan du uk Nyawa Sutsi, maka subay lōm
tau sigam. Pagpene' bi peen, pamuwan kami ni sigam iya hinang magtōpōran balanja'
ian.
4 Manjari kami itu,” uk aa kawakilan hi', “manuyu' na peen nambahayang maka
magnasihat palman Tuhan.”
5 Na, kasulutan aa ian kamemon ma bayi kagaraan hi' bo' tapene' uk sigam si Esteban,
aa bal-iman maka kahōpan uk Nyawa Tuhan. Tapene' isab si Pilip, si Porokoros, si
Nikanul, si Timun, si Parmenas, maka si Nikulas min Antiyuk. Si Nikulas itu 'nsa' Yahudi,
aa ko' iya bayi pinda ni agama Yahudi.
6 Iya kapitu' aa itu bayi pitampal uk kasehean ni manga aa kawakilan. Jari iyamuan
sigam tabang min Tuhan uk aa kawakilan. Pitappakan sigam tangan isab, tanda' in
sigam pisukuan hinang ian.
7 Manjari pasaplag na peen palman Tuhan. Pakannōp tōōd ma diyōm Awrusalam iya
heka manga aa me' ma si Isa, maka heka isab kapakilan me' mangandōl ma si Isa.

Si Esteban siyaggaw

8 Si Esteban ian aa bidda' tiyabang uk Tuhan, aa biyarakatan, hangkan heka
hinang makainu-inu maka paltandaan bayi tahinang uk na ma diyōman manga aa ma
Awrusalam.
9 Suga' niya' manga aa nagga' iya, jamaa min dakayo' langgal iyōnan Langgal Aa
Hawulaya. Aa ian asal min daira Kirini maka min daira Iskandal. Jari magbe' sigam
maka manga Yahudi kasehean min lahat Silisi maka min lahat Asiya isab, bo' jawab si
Esteban uk sigam.
10 Lipara si Esteban bayi kabuwanan pangatau lōm uk Nyawa Tuhan, hangkan manga
aa ian 'nsa' makaatu ma bissala na.
11 Sakali niya' manga aa saddi tiyambahan uk manga aa nagga' ian. Siyoho' sigam
ma'-ma' puting pasal si Esteban. Iya uk puting sigam, “Bayi na take kami aa itu halling
pangkal ma si Musa maka ma Tuhan.”
12 Minnihi' niya' sasaw ma kahekahan aa ian maka ma manga kamaasan maka manga
guru sara' agama. Hangkan sigam pay'an ni si Esteban naggaw iya, bo' biyo iya ni
palhimpunan.

13 Niya' isab biyo uk sigam manga aa iya magsaksi' puting ma pasal si Esteban. Uk
saksi' puting hi', “Aa itu 'nsa' parōhōng missala kalaatan pasal langgal tabi sutsi itu,
maka pasal sara' agama tabi.
14 Bayi iya take kami halling in si Isa, aa Nasaret hi', song ngalangkat langgal itu. Maka
pindahan uk na kono' kaaddatan kamemon bayi pangamban ma kitabi uk si Musa.”
15 Manjari piyatongan si Esteban uk manga aa maningko' ma palhimpunan hi' bo'
tanda' uk sigam pamayihuan si Esteban ngandagbōs pamayihuan malaikat.

7

Bissala si Esteban ma palhimpunan

1 Manjari tīyaw si Esteban uk imam nakura', uk na, “Bannal baha' iya halling sigam
iyu?”
2 Nambung si Esteban, uk na, “Manga maas-danakan ku, pake kaam kono'. Iya
Tuhan Sanglit-sahaya bayi paluwas ni pangkat tabi si Ibrahim, waktu kapaglahat na
ma Mesopotamiya. 'Nsa' le' iya bayi maglahat ma Haran ma waktu ian hi'.
3 Uk Tuhan ni iya, ‘Pakallo' kau min lahat nu porol iyu maka min kaheka nu. Pahi'
kau tudju ni lahat dakayo', iya pandaan ku ni kau ma sosongun.’
4 Hangkan si Ibrahim bayi maglayin min lahat Kaldeya tudju ni lahat Haran maglahat
may'an. Matay peen 'mma' na, pilayin iya uk Tuhan tudju ni lahat itu, iya paglahatan
tabi buttihi'.
5 Suga' 'nsa' le' iya bayi kabuwanan tana' uk Tuhan palsukuan na ma lahat itu, minsan
laa tana' sarang pag'ddōkan nayi' na sadja. Suga' janjian iya uk Tuhan, in iya sampay
panubu' na subay du pisukuan lahat itu. Bo' ma waktu bayi panganjanji' Tuhan hi', bayi
'nsa' le' niya' tubu' si Ibrahim.
6 Salaitu bayi bissala Tuhan ma si Ibrahim, uk na, ‘Maglahat du manga panubu' nu
ma lahat bangsa saddi. Tahinang du sigam banyaga' sampay tiksa' uk bangsa ian ma
diyōm 'mpat hatus tahun.
7 Suga' pabōtang ku hukuman ku ma bangsa iya song manyaga' manga panubu' nu.
Puwas na hi', paluwas ku du sigam min lahat pamanyagaan hi' bo' maghinang du sigam
ni aku ma lahat itu.’
8 Sakali si Ibrahim bayi kabuwanan addat pag-islam hi', tanda' palsaksian in iya maka
panubu' na taga kapagsulutan maka Tuhan. Hangkan anak na si Isahak bayi pig-islam
uk si Ibrahim, taabut peen walu' 'llaw ma luwasan. Iya du si Isahak, bayi du isab
ngislam anak na si Ya'kub. Maka si Ya'kub hi' bayi ngislam anak na sangpu' ka duwa,
iya ka'mbo'-mboan babantugun ma bangsa tabi Yahudi.
9 “Manjari,” uk si Esteban, “si Yusup bayi imbu uk manga siyaka na, iya manga anak
si Ya'kub kasehean. Hangkan iya piballihan uk sigam, biyo ni lahat Misil biyanyaga'
may'an. Suga' 'nsa' iya pisaran uk Tuhan,
10 bo' piyuwas iya uk Tuhan min kasusahan na kamemon bayi kalabayan na.
Biyuwanan iya uk Tuhan kajarihan hap maka pangatau lōm ma waktu kaalōp na ni
sultan Misil bo' kasulutan sultan ian ma iya. Hangkan iya tahinang gubnul uk sultan,
mag-agi ma lahat Misil kamemon sampay ma manga aa ma diyōm ōkōman na.
11 Sakali itu niya' bayi gōtōm ma kalohahan lahat Misil hi' sampay isab ma lahat
Kanaan, iya bayi paglahatan di si Ya'kub. Manga ka'mbo'-mboan tabi, 'nsa' niya' takakan
tapeha uk sigam.
12 Hangkan na, pagtake uk si Ya'kub niya' kono' kiyakan ma lahat Misil, bayi soho' na
manga anak na lalla, iya asal pangkat bangsa tabi, pahi' ni Misil malli kiyakan. Iya na
hi' tagnaan kapahi' sigam,” uk si Esteban.
13 “Kaminduwa na peen kapahi' sigam, na iyampa magpakila si Yusup ma manga
danakan na hi'. Jari minnihi' kitauhan uk Sultan in si Yusup taga kampung.
14 Puwas na hi' niya' lapal bayi piyabo uk si Yusup ni 'mma' na, ni si Ya'kub hi'. Bayi
soho' na si Ya'kub magtawutayi'-anak kamemon pahi' ni lahat Misil, iya pitumpu' maka
lima puhu' sigam.
15 Sakali pahi' di si Ya'kub ni lahat Misil maglahat mahi'. Bang taabut waktu na matay
si Ya'kub mahi'. Damikkiyan na isab manga anak na, iya kapangkatan tabi, bang taabut
waktu sigam.
16 Manga bangkay sigam bayi tiyuran ni lahat Sekem bo' kiyubul mahi' ma pagkubulan
bayi billi uk si Ibrahim min tubu' si Hamor ma masa awwal hi'.
17 “Manjari itu, song peen taabut waktu pamaluwas sigam min lahat Misil, sali' bayi
janji' Tuhan ma si Ibrahim, heka na tōōd bangsa tabi ma lahat Misil hi'.

18 Niya' na sultan saddi ngantanan lahat Misil, sultan 'nsa' katauhan na pasal bayi si
Yusup.
19 In bangsa tabi bayi iyakkalan uk sultan hi',” uk si Esteban. “Bayi liyōgōs ka'mbo'-
mboan tabi, siyoho' nyanyaya anak-anak sigam bo' supaya matay.
20 Na, iya na hi' bayi waktu kapag-anak ma si Musa. Onde'-onde' durugan si Musa hi',
bo' ma diyōm tallum bulan ipat iya ma luma' maas na.
21 Puwas peen tallum bulan hi', piluwas iya min diyōm luma'. Lipara tapuwa' iya uk
anak sultan dayang-dayang, bo' tahinang anak na.
22 Bayi iya piyanduan kamemon pangadji' bangsa Misil, bo' bantug iya ma pagbissala
na maka ma manga kahinangan na.
23 “Taabut peen 'mpatpu' tahun umul si Musa,” uk si Esteban, “nganggara' iya patibaw
ni manga pagkahi na bangsa Israil.
24 Makatibaw peen iya pay'an, niya' tanda' na dakayo' pagkahi na Israil liyaugan uk
aa bangsa Misil. Magtuwi diyapitan pagkahi na itu uk si Musa bo' piyuli aa Misil ian
piyatay.
25 Sabab pangannal si Musa in manga pagkahi na bangsa Israil makahati du in iya
giyuna du uk Tuhan pamapuwas sigam min pagbanyagaan. Suga' 'nsa' tahati uk sigam.
26 Pagsawung peen min 'llaw bayi pamono' hi', niya' tanda' uk si Musa duwangan
aa Israil magbono'. Arak pipagkahap uk na karuwangan hi'. ‘Manga tuwan,’ uk na,
‘magdanakan ko' kaam. Angay kaam magbono'?’
27 Suga' iya aa bayi mamono' ian bayi nugan si Musa. Uk na, ‘Sayi baha' bayi muwanan
kau kapatut magnakura' ma kami? Angay kau subay ngahukum kami?
28 Baya' kau mapatay aku isab, sali' bayi pamapatay nu aa Misil diaw?’
29 Take peen itu uk si Musa, magtuwi iya lahi min lahat Misil, pay'an ni lahat Midiyan
bo' maglahat may'an. Maghanda iya may'an, sampay iyabut iya duwa anak lalla.
30 “Manjari itu,” uk si Esteban, “palabay peen 'mpatpu' tahun iya taggōl si Musa ma
lahat Midiyan hi', niya' malaikat bayi palahil ni iya min diyōm keyat api ma poon
puhung, ma tōngōd bud Turusina mahi' ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
31 Inu-inu si Musa ma bayi tanda' na ian, hangkan iya pasikōt ni poon puhung ngaliling
iya. Suga' sikōt peen iya, take na suwara Tuhan.
32 Uk suwara hi', ‘Aku iya Tuhan pagtuhanan ka'mbo'-mboan nu, si Ibrahim, si Isahak
maka si Ya'kub.’ Magtuwi midpid baran si Musa sabab min tāw na, iya hangkan 'nsa'
makatawakkal nganda' pahi'.
33 Uk Tuhan ni iya, ‘Kalloun tawumpa' nu iyu, sabab tana' pananggehan nu iyu tana'
kamaituhan.’
34 Uk Tuhan le', ‘Bayi na tanda' ku paminsana' ma manga aa ku mahi' ma lahat Misil.
Bayi na take ku pagdahing sigam, maka tiya' na aku paiyu ni dunya maluwas sigam.
Dayi' na kau. Papahi' ta kau ni lahat Misil.’
35 “Na,” uk si Esteban, “si Musa itu, iya na ko' aa bayi siyulak uk manga pagkahi
na bangsa Israil. Pihalling-hallingan iya uk sigam, uk sigam, ‘Sayi bayi muwanan kau
kapatut magnakura' ma kami! Angay kau subay ngahukum kami?’ Bo' peen si Musa iya
bayi siyoho' pahi' uk Tuhan magnakura' sampay ngalappas ma manga ka'mbo'-mboan
tabi hi'. Bayi iya tiyabangan uk malaikat iya bayi palahil ni iya min diyōm poon puhung
marōkōt hi'.
36 Manjari in ka'mbo'-mboan tabi bangsa Israil bayi pignakuraan uk si Musa paluwas
min lahat Misil. Bayi iya maghinang manga hinang makainu-inu maka manga
paltandaan kawasahan mahi' ma Misil sampay ma tōngōd Sallang Pula. Damikkiyan
na isab kahinangan na ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi hi', ma diyōm 'mpatpu'
tahun.
37 Si Musa iya bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma sosongun niya' du dakayo' nabi
piyabo ni kaam uk Tuhan. Piyabo iya sali' kapamabo Tuhan ma aku, maka aa bangsa
bi du iya.’
38 Si Musa itu, iya na bayi ma ka'mbo'-mboan tabi bangsa Israil waktu kapagtipun
sigam ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi hi'. Bayi iya ma tōngōd sigam maka mahi'
isab iya ma tōngōd malaikat, iya bayi malmanan iya ma diyata' bud Turusina hi'. Si
Musa iya bayi makasambut min Tuhan manga lapal na iya makabuwan kallum, bo'
supaya tapalatun na ni kitabi.
39 “Suga' ka'mbo'-mboan tabi ian,” uk si Esteban hi', “'nsa' tōōd me' ma si Musa.
Tiyayikutan iya uk sigam. Iya kabayaan sigam subay pabing ni lahat Misil.
40 Manjari, pagka taggōl si Musa mahi' ma diyata' bud Turusina, halling manga aa Israil
ian ni si Harun. Uk sigam, ‘Hinangin bi kitabi manga tau-tau pagtuhanan, pagnakura'

tabi. Sabab 'nsa' katauhan kami maingga na si Musa hi', iya bayi mo kitabi paluwas min
Misil!'
41 Iya na hi' waktu bayi kapangahinang sigam dakayo' tau-tau sali' dagbōs anak
sapi'. Bayi tiyukbalan uk sigam sasumbayan ni tau-tau ian. Bayi sigam maglami-lami
pangahulmat sigam ma bayi hinangan tangan sigam.
42 Hangkan ko' sigam bayi tiyayikutan uk Tuhan. Pisaran sigam mudji manga baanan
bituun ma diyata' langit, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab kanabi-nabihan, iya uk na,
'O manga aa Israil, uk Tuhan.
'Nsa' aku iya bayi harap bi maka sasumbayan ian,
iya pagkulban bi ma diyōm 'mpatpu' tahun,
iya bayi kamahi' bi ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian.
43 Iya pagbo-bo bi na peen iya ngandagbōs tau-tau tuhan bi si Molok,
maka tau-tau hinangan dagbōs bituun pangaharapan bi tuhan bi si Repan.
Iya na ko' ian manga tau-tau bayi hinang bi panumbahan bi.
Hangkan kaam pakallo' ku tudju ni lahat liyu iya lahat Babilon.'
44 "Waktu kamahi' ka'mbo'-mboan tabi ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi," uk si
Esteban, "niya' bayi ma sigam luma' pamay'anan haddarat Tuhan. Luma' ian bayi hinang
uk si Musa sali' bayi panohoan Tuhan ma iya. Binean uk si Musa iya suntuan bayi
pamanda' ma iya.
45 Puwas na hi' luma' ian bayi pangamban ma manga pangkat kami pasunu', bo'
sigam iya bayi mo luma' ian paitu ma waktu kapaitu sigam maka si Yussa', iya nakura'
sigam. Iya na hi' waktu bayi kapangagaw lahat itu uk sigam min manga kabangsahan
bayi tapakallo' uk Tuhan min dahuhan sigam. Jari luma' pamay'anan Tuhan ian bayi
patōngōd ma itu sampay taabut waktu kapagsultan si Daud.
46 Si Daud hi' bayi makasulut atay Tuhan, bo' maid iya min Tuhan maghinang luma'
pangaharapan iya, iya asal pagtuhanan pangkat tabi si Ya'kub.
47 Suga' iya pibaid uk Tuhan maghinang luma' ian si Sultan Sulayman.
48 "Malayingkan in Tuhan Mahatinggi," uk si Esteban, "'nsa' du pabōtang ma diyōm
langgal hinangan manusiya'. Bayi tasulat uk dakayo' nabi iya pamissala Tuhan itu, iya
uk na,
49 'Sulga' iya paningkoan ku, maka dunya iya pag'ddōkan nayi' ku.
Luma' ayi baha' hinangan bi aku?
Maingga baha' panakapan bi aku pahalihan?
50 Sabab aku du iya bayi makahinang ian hi' kamemon!' "
51 Missala na peen si Esteban ni manga aa ma palhimpunan ian, uk na, "Kaam iyu,
tuwas pahap kok bi! Munapik kaam! Palpal pahap tainga bi, 'nsa' ngasip lapal Tuhan!
Sali' du kaam maka bayi ka'mbo'-mboan bi sabab iya du kaam nagga' Nyawa Tuhan!
52 Niya' baha' minsan laa hal dakayo' nabi 'nsa' bayi tapidjala' uk manga ka'mbo'-
mboan bi? 'Nsa'. Bayi piyatay uk sigam manga aa mo lapal Tuhan ma masa awwal
hi', iya bayi magmahalayak pasal kapaitu sosohoan na adil. Manjari, pagka paitu na
sosohoan na ian, tipu bi sadja sampay piyatay uk bi.
53 Kaam iya bayi makasambut sara' Tuhan min malaikat, malayingkan 'nsa'
kabōgbōgan bi sara' ian!"

Kapangahiyak batu ma si Esteban

54 Makake peen manga aa ma palhimpunan ian ma si Esteban, paddi' makalandu' atay
sigam. Magtuwi sigam magtagiōt bagaang sigam sabab min pangandugal sigam ma iya.
55 Suga' kahōpan si Esteban uk Nyawa Tuhan bo' pahangad iya tudju ni sulga'. Tanda'
na sahaya Tuhan may'an, maka tanda' na isab si Isa nangge ma bihing Tuhan sakap ni
katau.
56 "'Ndaun bi," uk si Esteban, "tanda' ku ukab diyōm sulga'. Maka tanda' ku isab si
Isa, iya iyōnan Anak Manusiya', nangge ma bihing Tuhan sakap ni katau."
57 Pagka salaihi' halling si Esteban, ngōlang pakōsōg manga aa palhimpunan ian.
Tiyaplōk tainga sigam maka tangan sigam. Paragan sigam tudju ni si Esteban,
58 bo' iyampa iya hella' paluwas min daira Awrusalam ian. Ma luwasan peen, nagna'
sigam ngahiyak maka batu ni iya. Manga saksi' ian, hati na manga aa ngahiyak batu,
bayi nawu' badju' sigam ma dakayo' lalla bata' le', ōn na si Saul.
59 Ma salta' peen si Esteban pigbantung uk sigam, nabbut iya ni Panghu' na, uk na, "O
Panghu' Isa, tayimaun nyawa ku."
60 Puwas na hi' paluhud iya maka uk na ngalingan patanōg. Uk na, "O Panghu', daa
patongin dusa pamono' itu ni sigam." Paghalling na peen magtuwi iya matay.

8

1a Bo' si Saul ian bayi ngaku piyatay si Esteban uk sigam.

Pangalaug si Saul ma manga aa mangandōl ma si Isa

1b-2 Si Esteban hi' kiyubul uk manga aa magtataat ni Tuhan. Pigkarukkaan tōōd iya uk
sigam. Sakali itu, puwas sadja min 'llaw bayi pamapatay ma si Esteban hi', tiyagnaan na
pangalaug manga jamaa si Isa ma Awrusalam. Hangkan sigam pulak-palik kamemon
tudju ni kalohahan lahat Yahudi maka ni lahat Samariya. Hangkan du tamban ma
Awrusalam manga aa bayi kawakilan uk si Isa.
3 Suga' si Saul ian, iya katuyuan na ngamula manga jamaa si Isa. Liyatag uk na
kalumaan sigam, ubus luma' dakayo' bo' luma' dakayo'. Siyaggaw sigam uk na lalla-
danda bo' iyampa liyōōn ni diyōm jil.

Pitanyag lapal hap ma lahat Samariya

4 Lipara manga bean si Isa bayi kawukanat ian, pahi' ni kawuman dakayo' maka
dakayo' nganasihat lapal hap pasal si Isa.
5 Si Pilip iya pahi' ni dakayo' daira ma lahat Samariya nganisahatan manga aa may'an
ma pasal si Almasi, iya pene' uk Tuhan magbaya'.
6 Pagtake peen manga kabanōsan aa may'an ma bissala si Pilip, maka pag'nda' sigam
ma paltandaan makainu-inu iya tahinang na, iyasip tōōd lapal na uk sigam.
7 Heka manga aa bayi piluwasan sayitan. Kōsōg pangōlang manga sayitan salta' sigam
piluwas. Heka isab manga aa kaulian, manga aa pengka' maka manga aa 'nsa' kahibalan
di sigam,
8 hangkan kiyōgan tōōd manga aa ma daira ian.
9 Na, niya' ma daira ian aa iyōnan si Simun, aa tau mahikmat. Taggōl-taggōl
kapaglahat na may'an bo' inu-inu manga aa Samariya ian ma kahinangan na. Maglaku-
laku si Simun in iya babantugun.
10 Jari iyasip iya uk aa kamemon ma daira ian, manga aa deyo', sampay manga aa
langkaw. Iya uk sigam kamemon pasal si Simun, “Iya na ko' itu aa taga barakat min
Tuhan, iya iyōnan Barakat Mehe.”
11 Taggōl na pag-inu-inu sigam ma paghikmat na hangkan sigam ngasip tōōd ma iya.
12 Suga' magkahagad peen manga aa ian ma lapal hap iya pignasihat uk si Pilip pasal
pamarinta Tuhan maka ma pasal si Isa Almasi, magtuwi sigam piyandi magdanda-
maglalla, pagpandi palsaksian in sigam ma si Isa na.
13 Iya du si Simun hi' bayi magkahagad. Ubus peen iya bayi piyandi, lut na iya ma
si Pilip. Pag'nda' na manga paltandaan maka hinang makainu-inu iya tahinang si Pilip,
inu-inu iya tōōd.
14 Manjari itu take uk manga aa kawakilan mahi' ma Awrusalam pasal manga aa
Samariya bayi makatayima' lapal Tuhan, hangkan sigam bayi noho' si Petros maka si
Yahiya pay'an ni lahat Samariya.
15 Pagtakka peen di si Petros pay'an, siyambahayang uk sigam manga aa Samariya ian
bo' supaya sigam pisangōnan Nyawa Sutsi.
16 Sabab in Nyawa Sutsi 'nsa' le' bayi pasangōn ni sigam minsan dakayo'. Suga' bayi
sigam piyandi sadja, palsaksian in sigam suku' ma si Isa. Iya na hi'.
17 Manjari pibōtang uk si Petros maka si Yahiya tangan sigam ma manga aa Samariya
magpangandōl ian, bo' kaniyaan sigam Nyawa Sutsi.
18 Tanda' uk si Simun in manga aa ian bayi pihōpan Nyawa Sutsi, pagpabōtangan
tangan di si Petros ma sigam. Hangkan iya nongan sin ni si Petros maka ni si Yahiya,
arak panamba na ma sigam.
19 Uk na ni sigam, “Buwanin bi isab aku kawasa bi iyu, bo' bang niya' sayi-sayi
kapabōtangan tangan ku pihōpan du isab iya Nyawa Sutsi.”
20 Suga' siyambungan iya uk si Petros, uk na, “Kau maka sin nu iyu! Hap le'
pigmulkaan pagka pangannal nu in kahapan Tuhan taballi-balli maka sin!
21 'Nsa' niya' palsukuan nu atawa lamud nu ma hinang kami itu,” uk si Petros, “sabab
'nsa' bōntōl atay nu ma panganda' Tuhan.
22 Hangkan ko', tayikutin na kalaatan nu iyu. Pikiampun kau ni Tuhan, kalu
iyampunan pikilan nu malaat iyu.
23 Sabab tasayu ku na,” uk si Petros, “in kau landu' na tōōd bansi. Sali' kau ingkōtan
uk dusa nu.”
24 Sakali halling si Simun ni si Petros maka si Yahiya, uk na, “Ngamu'-ngamu' kaam
kono' ni Tuhan ma pasal ku, supaya 'nsa' patakka ni aku iya uk bi iyu.”
25 Puwas na hi', ubus peen halling si Petros maka si Yahiya naksi' pasal si Isa sampay
nganasihat lapal Tuhan ma manga aa ian, mowe' na sigam tudju ni Awrusalam pabing.

Ma labayan peen sigam, maghapit-hapit sigam ma manga kalumaan heka ma lahat
Samariya ian bo' tanasihat uk sigam lapal hap.

Si Pilip maka aa bangsa Eteyopa

26 Na, niya' malaikat Tuhan bayi missala ni si Pilip, uk na, “Magsakap na kau. Pahi'
kau tudju ni satan, ni kalsada iya langkosan Awrusalam maka Gasa.” (Daddōk ian hi'
'nsa' na agōn tapalabayan.)
27 Hangkan magsakap si Pilip bo' mangngan pahi'. Manjari itu niya' aa bangsa Eteyopa
bayi ma Awrusalam magpudji Tuhan. Aa itu langkaw 'ntan na. Iya hinang na ngantanan
pangalta' si Kandake, iya sultan danda ma lahat Eteyopa hi'. Kiyabili asal iya.
28 Na, mowe' peen aa ian min Awrusalam, ningko' iya ma diyata' kalesa na, maka uk
na massa kitab ma juran bayi tasulat uk si Nabi Isaya.
29 Si Pilip iya siyoho' uk Nyawa Tuhan. Uk na, “Pay'an na kau pasikōt tudju ni kalesa
ian.”
30 Hangkan paragan si Pilip ni kalesa ian. Jari take na aa itu massa min juran si Nabi
Isaya bo' tiyaw si Pilip ma iya, uk na, “Katauhan nu baha' iya bassa nu iyu?”
31 Uk sambung aa hi', “'Nsa'. Salaingga pakatau ku bang 'nsa' niya' mahatihan aku?”
Jari soho' na si Pilip pariyata' pay'an ningko' ma bihing na.
32 Na, iya na itu manga ayat kitab bayi tabassa na hi', uk na,
“Aa itu sali' hantang bili-bili me' sadja bang biyo siyumbay.
'Nsa' iya bayi halling minsan dakabtang.
Sali' iya anak bili-bili timmōn bang giyuntingan.
33 Biyuwanan iya kaiyaan, maka 'nsa' iya bayi biyo ni sara' bōntōl.
'Nsa' niya' makaba'-ba' pasal manga tubu' na,
Sabab pipuut umul na ma diyōm dunya itu.”
34 Uk aa hi' ni si Pilip, “Bain aku. Sayi pigbissala uk nabi itu? Baran na, atawa aa
saddi?”
35 Sakali missala si Pilip. Tiyagnaan uk na min manga ayat kitab bayi tabassa hi' bo'
ba'-ba' na aa ian lapal hap pasal si Isa.
36 Manjari itu, ma sabu sigam palanjal ma palangnganan sigam, niya' taabut uk
sigam lahat taga bohe'. Uk aa Eteyopa ian, “'Ndaun, niya' itu bohe'. Bang 'nsa' niya'
makabimbang, baya' aku piyandi palsaksian in aku me' ma si Isa na.”
37 Uk si Pilip, “Bang kau magkahagad sampay min diyōm atay nu, makajari du.”
“Aho',” uk aa ian, “magkahagad du aku in si Isa Almasi asal anak Tuhan.”
38 Magtuwi noho' aa ian marōhōng kalesa. Jari pareyo' iya maka si Pilip karuwangan
tudju ni diyōm bohe' bo' iyampa iya piyandi uk si Pilip.
39 Paluwas peen sigam min diyōm bohe', magtuwi si Pilip tabo minnihi' uk Nyawa
Tuhan. 'Nsa' na iya tanda' pabing uk aa Eteyopa ian suga' palanjal iya ni katudjuhan na,
maka uk na kiyōgan tōōd.
40 Si Pilip iya hi' makamahi' ma daira Asotus. Palanjal iya minnihi' magnasihat lapal
hap ni kalumaan ian kamemon sampay takka ni lahat Kesareya.

9

Si Saul papinda na tudju ni si Isa Almasi

1 Pasalta' ian hi' masi si Saul nanggupan manga mulid si Panghu' Isa, in sigam kono'
papatay na. Hi' iya pahi' ni imam-nakura'
2 ngamu' sulat katarangan, bo na ni manga kalanggalan mahi' ma daira Damaskus.
Jari bang niya' tatawwa' na mahi' manga aa me' ma kalangngan si Panghu' Isa Almasi,
niya' du kapatut na naggaw sigam lalla-danda sampay mo sigam pabing ni Awrusalam
jinil.
3 Manjari itu, ma labayan peen si Saul itu tudju ni Damaskus bo' sikōt na, patagha'
sadja niya' sawa min diyōm sulga' nayinag ma katilibut na.
4 Pahantak iya magtuwi ni tana' bo' makake iya suwara missala ni iya. Uk suwara ian,
“Saul, O Saul! Angay aku pidjala' nu?”
5 Nambung si Saul, uk na, “Sayi kau iyu, Nakura'?”
Uk suwara ian, “Aku si Isa, iya pidjala' nu na peen.
6 Suga' nangge na kau,” uk na. “Pahi' na kau ni diyōm daira ian. Biyaan du kau may'an
bang ayi subay hinang nu.”
7 Manga aa bayi sehe' si Saul magbe' hal nangge sadja may'an, 'nsa' halling. Take uk
sigam suwara ian bo' 'nsa' sayi-sayi bayi tanda' uk sigam.
8 Nangge si Saul min tana' bo' iyampa makallat mata na, suga' 'nsa' iya bayi makanda'.
Hangkan iya piyambit uk manga sehe' na tudju ni diyōm Damaskus ian.

9 Tallum bahangi iya 'nsa' kanda', maka 'nsa' isab iya bayi mangan atawa nginum ma
diyōm tallum bahangi hi'.
10 Niya' ma Damaskus ian dakayo' mulid si Isa Almasi iyōnan si Ananiyas. Magpanyata'
si Panghu' Isa ni iya halling, uk na, “O Ananiyas!”
“Tiya' aku, Panghu',” uk na.
11 Uk si Panghu' Isa ni iya, “Pasakap kau. Pahi' na kau ni kalsada iyōnan Daddōk
Bōntōl ian. Tīyawun pahi' ni luma' si Judas pasal dakayo' aa min Tarsus iyōnan si Saul.
Hi' na iya nambahayang buttihi'.
12 Bayi iya patau ku bang ayi song makani-iya. Bayi kau sali' tanda' uk na pasōd
ni diyōm pabōtangan na ian mabōtang tangan nu ma iya, bo' supaya iya makanda'
pabing.”
13 Suga' nambung si Ananiyas, uk na, “Allō, Panghu' ku, heka bayi ngahakahan aku
pasal si Saul ian. Laat makalandu' manga kahinangan na ma manga aa suku' nu ma
Awrusalam hi'.
14 Maka tiya' na isab iya ma Damaskus itu. Kabuwanan iya kapatut uk kaimaman
nakura' bo' tasaggaw na sasuku magpanabbut ma ōn nu.”
15 Suga' nambung si Panghu' Isa, uk na, “Pahi' na kau, sabab si Saul ian bayi tapene'
ku maghinang ma aku. Iya iya matanyag ōn ku pahi' ni kabangsa-bangsahan aa iya 'nsa'
Yahudi, maka ni manga kasultanan, maka ni manga bangsa Israil isab.
16 Baran ku iya,” uk si Panghu' Isa, “manduan iya pasal sukkal kamemon iya subay
sandalan na ma sosongun pagka aku iya pamean na.”
17 Jari pahi' si Ananiyas sampay pasōd ni diyōm pabōtangan si Saul ian. Pibōtang uk
na tangan na ma si Saul, bo' uk na, “Saul, magdanakan na kita. Tiya' aku siyoho' paitu
uk si Panghu' Isa, iya bayi panda' ni kau ma labayan ma waktu kapaitu nu ian. Siyoho'
aku paitu bo' kau makanda' pabing, bo' kau pihōpan isab uk Nyawa Sutsi.”
18 Saruun-duun niya' sali' sisik daying bayi hug min mata si Saul, jari makanda' iya
pabing. Nangge iya bo' iyampa piyandi palsaksian in iya ma si Isa na.
19 Puwas na hi', ubus peen uk na mangan, kōsōg baran na pabayik.

Magnasihat si Saul ma daira Damaskus

Na, pahanti' si Saul manga pilam bahangi ma manga mulid si Isa ma Damaskus ian.
20 Nagna' iya magtuwi magnasihat ma diyōm kalanggalan Yahudi may'an pasal si Isa.
“Si Isa itu,” uk na, “anak Tuhan du ko'!”
21 Inu-inu aa kamemon sasuku pake ma iya. Uk sigam, “Iya na ko' itu aa bayi ma
Awrusalam hi' ngamula sasuku nabbut ma ōn si Isa. Maka iya maksud na kono' paitu
subay naggaw sasuku me' ma si Isa, bo' iyampa sigam bo na pabing ni Awrusalam, ni
manga imam langkaw hi'.”
22 Suga' iya nasihat si Saul pakannōp na peen kōsōg na. Minnihi' manyatakan tōōd
pasal si Isa, in iya Almasi iya tapene' uk Tuhan ngantanan parinta na ma manusiya',
hangkan manga Yahudi maglahat ma Damaskus 'nsa' tau nganjawaban iya.
23 Taggōl-taggōl peen minnihi' mag-isun manga Yahudi mapatay si Saul,
24 lipara kahakahan iya pasal isun sigam hi'. 'Llaw-sangōm, jiyagahan uk sigam manga
lawang paluwasan min daira ian bo' supaya piyatay si Saul.
25 Suga' sangōm peen lahat, biyo si Saul uk manga anak-mulid na pitingko' ma diyōm
ambung mehe bo' iyampa tiyonton min dakayo' tandawan tudju ni luwasan kuta' daira
ian.

Patibaw si Saul ni Awrusalam

26 Sakali itu pahi' si Saul ni Awrusalam. Pagtakka na pahi', pasulay iya palamud ma
manga kamuliran si Isa mahi'. Suga' tiyāw sigam ma iya sabab 'nsa' sigam ngahagad in
iya mulid si Isa na.
27 Lipara si Barnabas bayi nabangan iya. Bayi iya mo si Saul ni manga aa kawakilan
hi'. Bayi patau na isab sigam pasal pakanda' si Saul si Panghu' Isa, ma labayan peen
tudju ni Damaskus. Bayi iya kono' bissalahan isab uk si Isa may'an. Biya'-ba' isab uk si
Barnabas pasal si Saul 'nsa' tiyāw magnasihat ma pasal si Isa ma diyōm daira Damaskus
hi'.
28 Manjari pabōtang si Saul ma manga kamuliran si Isa ma Awrusalam. Lingngan
uk na diyōm daira ian maka 'nsa' niya' tāw-tāw na nganasihat ma manga aa pasal si
Panghu' Isa.
29 Magbissala isab iya sampay magjawab maka manga Yahudi iya asal missala bissala
Girik suga' nulay sigam mapatay iya.
30 Tatau peen ian hi' uk manga dawuranakan na bean si Isa, magtuwi sigam bayi mo
si Paul itu palud ni Kesareya bo' iyampa pilaus minnihi' tudju ni Tarsus.

31 Na, iyampa taga kasannangan manga jamaa si Isa ian ma kalohahan lahat Yahudiya
maka ma lahat Jalil, maka mahi' ma lahat Samariya. Tiyabangan sigam uk Nyawa Tuhan
hangkan ngahōgōt iman sigam kamemon. Pasong isab heka sigam, maka pahap tōōd
kawul-piil sigam tudju ni Tuhan.

Si Petros mahi' ma lahat Lidda maka Joppa

32 Manjari itu maglangngan na si Petros ngalatag kalahatan. Niya' isab waktu, pahi'
iya ni daira Lidda nibaw manga aa suku' Tuhan iya maglahat mahi'.
33 Jari niya' talanggal na mahi' aa iyōnan si Aneyas. Aa itu matay baran na, walun
tahun na iya 'nsa' bayi makapunduk min palegehan na.
34 Uk si Petros ni iya, “Aneyas, kaulian na kau uk si Isa Almasi. Papunduk na kau,
mōmōsun patuwihan nu iyu!” Magtuwi papunduk si Aneyas itu.
35 Tanda' iya uk manga aa kamemon iya maglahat ma Lidda maka ma lahat Saron ian,
bo' papinda manga aa ian magkahagad ma si Panghu' Isa.
36 Na, niya' ma lahat Joppa ian dakayo' danda mulid si Isa, iyōnan si Tabita (ōn na ian
bang ma bissala Girik si Dorkas, hati na 'usa'). Danda ian maghinang sadja kahapan,
maka nabang ma manga aa miskin.
37 Jari ma waktu ian hi' tawwa' saki si Tabita itu bo' matay na. Tasutsi peen patay na,
pibahak iya ma dakayo' bilik ma angkap diyata'.
38 Lahat Joppa ian 'nsa' lawak tōōd min Lidda. Sakali itu, take peen uk manga
kamuliran si Isa ma Joppa in si Petros ian ma Lidda, magtuwi sigam noho' duwa lalla
pahi' mo lapal ni si Petros. Uk lapal hi', “Pasaut kau kono' paitu.”
39 Pagtau peen si Petros, magtuwi iya magsakap me' ma duwangan ian. Pagtakka
na ni Joppa biyo iya pariyata' ni bilik. Jari pigtipunan iya uk manga kabaluhan danda
magpanangis na peen. Pindaan ni iya uk sigam manga badju' maka manga jaket bayi
tahinang uk si Dorkas waktu bayi kallum na le'.
40 Na, piluwas sigam kamemon uk si Petros min diyōm bilik ian bo' iyampa iya paluhud
ni lantay ngamu'-ngamu' ni Tuhan. Puwas na hi' paalōp iya ni patay danda ian. Uk na,
“Tabita, papunduk kau!” Sakali pikallat uk si Tabita mata na, bo' punduk iya pag'nda'
na ma si Petros.
41 Piabut uk si Petros tangan na panabang iya bo' makatangge. Puwas na hi' linganan
uk si Petros manga aa mangandōl ian maka manga balu bo' songan na si Tabita ni sigam,
'llum na.
42 Pasaplag haka pasal kallum si Tabita itu ni aa kamemon ma Joppa ian, hangkan
heka mangandōl ma si Panghu' Isa.
43 Taggōl-taggōl kabōtang si Petros ma Joppa ian. Paōkōm iya ma luma' si Simun, aa
mag-adjal kuwit hayōp.

10

Si Petros maka si Kornelos

1 Na, niya' aa ma lahat Kesareya iyōnan si Kornelos. Kapitan iya ma dakayo' baanan
sundalu Roma, iya iyōnan “Baanan Itali”.
2 Aa itu asal me' ma kabayaan Tuhan. Sigam kamemon magtayi'-anak magtaat asal
ma Tuhan. Mehe isab panulung si Kornelos ma manga Yahudi bang kasigpitan, maka
tuyu' iya nambahayang ni Tuhan.
3 Manjari ma dakayo' 'llaw, manga lisag tallu kohap, niya' magpasalupa ni si Kornelos.
Sawa panganda' na ma malaikat min Tuhan pasōd ni diyōm luma' na missala ni iya. Uk
na, “O Kornelos!”
4 Piyatong uk na malaikat ian maka tiyāw iya. “Ayi kono', Tuwan?” uk na.
Uk malaikat, “Kapandōgahan uk Tuhan panambahayang nu maka panulung nu ma
manga miskin, bo' kiyannal du kau uk na.
5 Sohoun manga tindōg nu pahi' ni Joppa ngallo' dakayo' aa iyōnan si Simun iya iyōnan
isab si Petros.
6 Ian na iya paōkōm ma luma' si Simun, iya mag-adjal kuwit hayōp hi'. Ian luma' na
ma bihing tahik.”
7 Pagpakallo' malaikat hi' bayi halling, linganan uk si Kornelos duwa ipatan na.
Linganan isab dakayo' sundalu iya asal tindōg na, aa me' ma kabayaan Tuhan.
8 Biyaan sigam tallungan itu uk si Kornelos pasal iya bayi ba'-ba' malaikat hi', bo'
iyampa sigam palaus na pahi' ni Joppa.
9 Pagsawung, manga waktu lattu na, ma song peen takka tallungan itu ni Joppa, ian
si Petros pariyata' ni kapantayan atōp luma' ian nambahayang may'an.

10 'Nsa' taggōl, giyōtas si Petros, baya' mangan. Jari itu, pasalta' peen iyadjal kiyakan
na, niya' panyata' ni iya.
11 Tanda' na langit paukab maka niya' tanda' na sali' na dagbōs manta mehe tōōd bayi
kaingkōtan ma kampat tong na, ian tiyontonan pareyo' ni dunya.
12 Iya pakandung ma diyōm manta ian ginisan hayōp kamemon, maka manga ayi-ayi
maglelehan, maka manga manuk-manuk.
13 Jari niya' suwara take uk si Petros halling ni iya, uk na, “Nangge kau, Petros.
Numbay kau pay'an bo' kau mangan!”
14 Suga' nambung si Petros, uk na, “E, Panghu', 'nsa' aku! Sataggōl ku 'llum 'nsa' aku
bayi makakakan haram atawa ayi-ayi bayi lammi'.”
15 Take na suwara ian halling pabing, uk na, “Daa iyōnan haram basta tahalal uk
Tuhan!”
16 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi ian pabing ni sulga'.
17 Manjari itu, ma sabu si Petros masi ngannal bang ayi hati na iya bayi tanda' na ian,
takka na ni luma' si Simun uk manga aa bayi siyoho' pay'an uk si Kornelos. Ian na sigam
ngagad ma bo' lawang
18 ngalingan. Tiyaw sigam tudju ni luma', uk sigam, “Owa'! Niya' baha' pahanti' maiyu
aa iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros?”
19 Sasang si Petros masi ngannal bang ayi hati na bayi tanda' na ian, na, halling Nyawa
Tuhan ni iya, uk na, “Kehun ba. Iyu niya' tallungan aa meha kau.
20 Nangge na kau bo' kau pareyo'. Daa kau hawal-hawal me' ma sigam sabab aku iya
bayi noho' sigam paitu.”
21 Hangkan pareyo' si Petros bo' uk na ni tallungan ian, “Aku ko' iya aa peha bi. Ayi
gawi bi ni aku?”
22 Uk tallungan ian, “Bayi kami siyoho' paitu uk si Kapitan Kornelos. Hap addat na.
Magtaat du iya ma Tuhan maka siyanglitan iya uk manga Yahudi kamemon. Bayi iya
biyaan uk malaikat min Tuhan, siyoho' ngallo' kau. Jari siyoho' kau pahi' ni luma' na
supaya take na bang ayi pamissala nu ma iya.”
23 Manjari tallungan ian bayi siyoho' pasōd uk si Petros, hiyulmat uk na sangōm ian.
Pagsawung peen, magsakap na si Petros me' ma manga aa ian. Niya' isab manga
dawuranakan na bean si Isa min Joppa nehean iya.
24 Pagsawung 'llaw, iyampa sigam takka ni Kesareya. Ian asal si Kornelos ngagaran
sigam, maka ian isab manga kampung na maka manga panōn na bayi soho' na patipun
pay'an.
25 Song peen pasōd si Petros, siyampang iya uk si Kornelos. Paluhud iya ma alōpan si
Petros ngahulmat iya.
26 Suga' pitangge iya uk si Petros. “Nangge kau,” uk si Petros. “Manusiya' du aku, sali'
kau.”
27 Magbissala sigam duwangan sabu sigam pariyōm. Ma diyōm peen, heka aa tanda'
uk si Petros magtipun may'an.
28 Uk si Petros ni sigam, “Katauhan bi, bang ma agama kami Yahudi, 'nsa' kami
makajari maglamud maka bangsa 'nsa' Yahudi. 'Nsa' kami makajari minsan patibaw
ni sali' kaam itu. Suga' bayi aku pitau uk Tuhan subay 'nsa' niya' manusiya' bista ku
haram atawa lammi'.
29 Hangkan ko', pagka aku killo' uk bi paitu, 'nsa' du aku bayi ngalugat. Suga' tiyaw ta
kaam: ayi pangalloan bi aku?”
30 Nambung si Kornelos, uk na, “Niya' na tallungallaw palabay, manga salaitu dagbōs
'llaw, bayi aku ma diyōm luma' itu nambahayang lisag tallu kohap. Tagha' niya' nangge
paharap ni aku dakayo' aa ngillap pamakay na.
31 Halling aa hi' ni aku, uk na, ‘Kornelos! Take na uk Tuhan iya bayi amu' nu hi', maka
kiyannal isab uk na bayi panulung nu ma manga miskin.
32 Sohoun aa nu ni Joppa ngallo' paitu dakayo' aa iyōnan si Simun iya iyōnan isab si
Petros. Ian iya paōkōm ma si Simun, aa mag-adjal kuwit hayōp. Ian luma' na ma bihing
tahik.’
33 Na, iya na hi' poon na hangkan kau bayi kallo' ku paitu magtuwi,” uk si Kornelos.
“Magsukul isab aku ni kau sabab tiya' na kau ma itu. Maka tiya' isab kami kamemon
magtipun ma panganda' Tuhan itu bo' kami pake ma ayi-ayi bayi panohoan kau uk
Panghu'.”

Pamissala si Petros

34 Na, nagna' si Petros missala ma manga aa ian, uk na, “Buttihi' kamattanan na aku.
Bannal tōōd, in manusiya' 'nsa' du pigbidda' uk Tuhan.

35 Sasuku magtaat ma Tuhan sampay ngahinang kabōntōlan, tayima' du uk na minsan
ayi bangsa.
36 Katauhan bi lapal iya bayi pisampay uk Tuhan ni bangsa Yahudi, lapal hap
pasal kapaghap manusiya' maka Tuhan sabab min bayi tahinang uk si Isa Almasi, iya
makapagpanghu' asal ma kamemon.
37 Katauhan bi du pasal pakaradjaan bayi piniya' ma kalohahan lahat Yahudiya ian,
iya tiyagnaan ma hi' ma lahat Jalil pag-ubus nganasihat si Yahiya pasal pandi tawubat.
38 Katauhan bi pasal si Isa, aa Nasaret. Bayi iya piniyaan Nyawa Sutsi uk Tuhan, maka
biyuwanan iya barakat. Bayi iya maglangngan paingga-paingga maghinang hap. Maka
sasuku isab bayi ma pangantanan nakura' sayitan kaulian uk na, sabab ian asal Tuhan
ma iya.
39 Jari kami itu," uk si Petros, "muwan saksi' ma pasal kamemon bayi tahinang uk
si Isa ma lahat Yahudiya sampay mahi' ma Awrusalam. Bayi iya piyatay uk manga aa,
liyansang uk sigam ni hag.
40 Malayingkan, taabut peen tallum bahangi min kamatay na, bayi iya pikallum pabing
uk Tuhan bo' pandaan na iya ni manga aa.
41 'Nsa' aa kamemon bayi pamandaan. Kami sadja, iya tapene' asal uk Tuhan subay
naksi' ma pasal si Isa, hati na kami iya bayi magsawu maka iya ma kallum na pabing
min kamatay na.
42 Siyoho' kami uk si Isa itu magnasihat lapal hap ni manga aa. Siyoho' isab kami
naksi' ma pasal si Isa, in iya kabuwanan kapatut uk Tuhan ngahukum ma manusiya'
kamemon, ma manga 'llum le' sampay ma manga magpatayan.
43 Iya du kanabi-nabihan kamemon, bayi makasaksi' isab ma pasal na. Iya uk sigam,
sasuku mangandōl ma si Isa iyampun du paldusahan sigam sabab min kawasa ōn si
Isa."

Manga aa 'nsa' Yahudi piniyaan Nyawa Sutsi

44 Salta' peen si Petros missala le', pahōp Nyawa Sutsi ma manga aa ian iya pake ma
lapal na.
45 Inu-inu manga Yahudi magpangandōl ma si Isa, iya bayi sehe' si Petros min Joppa.
Iya hangkan sigam inu-inu sabab pamuwan uk Tuhan Nyawa na Sutsi sampay ma manga
aa 'nsa' bangsa Yahudi.
46 Take uk sigam di si Kornelos missala manga bahasa saddi maka uk sigam nanglitan
Tuhan ma sabab kawasa na. Halling si Petros, uk na,
47 "Manga aa itu kaniyaan na Nyawa Sutsi sali' du maka kitabi. 'Nsa' niya' makalāng
bang sigam itu piyandi."
48 Hangkan sigam siyoho' uk si Petros subay piyandi, paltandaan in sigam ma si Isa
Almasi na. Jari itu si Petros iyamu' uk di si Kornelos subay pihanti' ma sigam pila-pilang
'llaw.

11

Ma'-ma' si Petros ma manga jamaa si Isa ma Awrusalam

1 Sakali itu take uk manga aa bayi kawakilan maka uk manga dawuranakan bean si
Isa ma katilibut lahat Yahudiya, pasal manga aa 'nsa' Yahudi bayi makatayima' lapal
Tuhan.
2 Pagtukad peen si Petros pabayik ni Awrusalam, magtuwi iya siyaway uk manga
Yahudi bean si Isa kasehean, aa masi mōgbōg ma addat sigam mag-islam.
3 Uk sigam, "Oy! Kau iyu bayi pasōd ni diyōm luma' manga aa 'nsa' mag-islam,
magsawu maka sigam!"
4 Hangkan sigam biyaan uk si Petros pasal kahalan na ian kamemon, sataggōl min
katagna' na.
5 Uk na, "Bayi peen aku nambahayang ma daira Joppa ian, manjari niya' bayi panda'
ni aku. Niya' tanda' ku sali' manta mehe, ingkōtan tong na kampat, tiyontonan pareyo'
min langit, pitōngōd ma tōngōd ku.
6 Pagliling ku, niya' tanda' ku ma diyōm na ian manga hayōp, manga sattuwa tawun,
manga ayi-ayi maglelehan ma tana', maka manga manuk-manuk isab.
7 Jari niya' suwara take ku halling ni aku, uk na, 'Nangge kau, Petros. Numbay kau
pay'an bo' kau mangan.'
8 Suga' uk ku, 'E, Panghu'! 'Nsa' aku! Sataggōl ku 'llum 'nsa' niya' kiyakan haram atawa
lammi' bayi palabay min bo' ku!'
9 Suga' take ku suwara hi' halling pabing min diyōm sulga', uk na, 'Daa iyōnan haram
basta tahalal uk Tuhan.'

10 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi hi' kamemon pabing ni sulga'.
11 Salta' peen ian, niya' takka ni luma' paōkōman ku hi' tallungan lalla bayi siyoho'
pahi' ni aku min lahat Kesareya.
12 Jari siyoho' aku uk Nyawa Sutsi subay 'nsa' hawal-hawal me' ma sigam. Bayi aku
sehean isab uk manga danakan tabi 'nnōm puhu' itu, aa min Joppa. Pagtakka kami ni
Kesareya pasōd na kami kamemon ni diyōm luma' si Kornelos hi'.
13 Biyaan kami uk si Kornelos pasal niya' malaikat bayi tanda' na nangge ma diyōm
luma' na, missala ma iya. Uk malaikat kono', ‘Sohoun aa pahi' ni Joppa ngallo' dakayo'
aa iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros.
14 Biyohan kau uk na lapal, maka lappasan du kau sampay manga sehe' nu karaluma'
iyu.’
15 Makatagna' peen aku missala ni di si Kornelos,” uk si Petros, “sakali pahōp Nyawa
Sutsi ni sigam sali' bayi kahōp ni kitabi tagna'.
16 Manjari taintōm ku iya bayi halling si Panghu' Isa, iya uk na hi', ‘Bohe' iya bayi
pamandi manga aa uk si Yahiya, suga' saddi iya pamandi kaam. Pisangōn du Nyawa
Sutsi ni diyōm baran bi iyu.’
17 Na,” uk si Petros, “asal pasti' na, iya pamuwan uk Tuhan ma manga aa 'nsa' Yahudi,
sali' du maka bayi pamuwan na ma kita Yahudi pagka si Panghu' Isa Almasi iya kahagad
ta. Maka aku itu, 'nsa' tasagga' ku Tuhan.”
18 Makake peen manga Yahudi ian ma lapal si Petros hi', 'nsa' niya' panganjawab
sigam saddi. Siyanglitan Tuhan uk sigam. Uk sigam, “Bang salaihi' du kahalan na,
manga kabangsahan 'nsa' Yahudi kabuwanan kahapan du isab uk Tuhan bo' supaya
sigam ngalabba min dusa sigam sampay piniyaan kallum kakkal.”

Manga jamaa si Isa magtipun ma daira Antiyuk

19 Na, ma waktu bayi pamapatay ma si Esteban pulak-palik manga aa magpangandōl
ma si Isa pagka sigam liyaugan. Niya' sigam kasehean bayi makasampay ni lahat
Pinikiya, ni pu' Kiprus, sampay isab ni daira Antiyuk. Niyasihat uk sigam lapal hap,
bo' Yahudi iya pikehan sadja.
20 Suga' niya' sigam kasehean aa min Kiprus maka min Kirini bayi pahi' ni Antiyuk,
bo' magnasihat sigam lapal hap pasal si Panghu' Isa sampay ni manga aa 'nsa' Yahudi.
21 Ian kawasa Tuhan ma pagnasihat sigam, hangkan heka tōōd manga aa Antiyuk bayi
magkahagad sampay papinda ni si Panghu' Isa.
22 Jari itu take uk manga jamaa si Isa ma Awrusalam pasal ian hi', hangkan si Barnabas
bayi pipay'an uk sigam ni Antiyuk.
23 Takka peen si Barnabas pay'an ni Antiyuk, tanda' na iya kamehe tabang Tuhan
ma manga aa ian. Magtuwi iya kiyōgan. Pituwahan sigam uk na, siyoho' patōtōg
mangandōl ma si Panghu' Isa sampay min diyōm atay sigam.
24 Si Barnabas itu hap addat na. Aa iya kahōpan asal uk Nyawa Tuhan maka kōsōg
pangandōl na. Manjari heka aa ma Antiyuk bayi tabo na mangandōl ma si Panghu' Isa.
25 Puwas na hi', si Barnabas bayi pahi' ni daira Tarsus meha si Saul.
26 Tatawwa' na peen, biyo si Saul uk na pabing ni Antiyuk. Dantahun iya taggōl si
Barnabas maka si Saul pabōtang ma pagtipunan jamaa si Isa may'an, bo' heka tōōd
manga aa bayi piyanduan uk sigam duwangan. Bayi ma Antiyuk iya tagna' pangōn
“Almasihin” ma manga bean si Isa.
27 Manjari itu, ma timpu hi' du, niya' bayi palud min Awrusalam tudju ni Antiyuk
manga aa missala lapal min Tuhan.
28 Niya' dangan min sigam iyōnan si Agabus bayi nangge magpalatun ma pasal waktu
siyong, bo' min kawasa Nyawa Sutsi. Uk si Agabus, “Niya' gōtōm song patakka ni kalahat-
lahatan kamemon.” (Iya katakka gōtōm itu bayi ma timpu kapagsultan si Sultan Kalaudi,
iya sultan Roma mahatinggi.)
29 Hangkan manga kamuliran ma Antiyuk ian bayi nganiyat mabo tulung ni manga
dawuranakan ma lahat Yahudiya, pila-pila takowe' uk sigam dangan maka dangan.
30 Na, iya na ko' hi' bayi tahinang uk sigam ma Antiyuk ian. Jari sin ian bayi piyabo
ma si Barnabas maka ma si Saul tudju ni manga maas ma katipunan jamaa si Isa ma
Awrusalam.

12

Kalaugan pabing

1 Ma waktu ian hi', nagna' si Sultan Herod ngalaugan manga jamaa si Isa kasehean.
2 Niya' dakayo' jamaa ian, iya si Ya'kub danakan si Yahiya, bayi siyoho' piyonggolan
kok na uk si Herod.

3 Pagsayu si Herod in manga Yahudi ian kasulutan ma hinang na magpaponggol hi',
bayi soho' na isab siyaggaw si Petros. Iya waktu panaggaw ma si Petros bayi pasalta' ma
paghinang manga Yahudi, iya 'llaw pagkakan sigam tinapay 'nsa' kalamuran pasulig.
4 Tasaggaw peen si Petros, siyoho' iya liyōōn ni diyōm jil uk sultan. 'Mpat baanan
sundalu bayi siyoho' nganjagahan si Petros, 'mpat-mpat sigam ma diyōm dambaan. Iya
gara' si Herod subay pilabay le' hinang Pangintōman bo' iyampa hiyukum si Petros ma
mata mayiran.
5 Hangkan si Petros katahanan ma diyōm jil, suga' ian manga aa ma katipunan jamaa
si Isa ngamu'-ngamu' tōōd ni Tuhan ma sabab na.

Piluwas si Petros min diyōm jil

6 Taabut peen sangōm dahu min 'llaw pamaluwas si Petros uk si Herod ni manga aa,
ian si Petros tuwi ma ōtan duwa sundalu. Biyaggōt iya maka duwa bilanggu', maka
niya' isab manga sundalu nganjagahan lawang jil ian.
7 Sakali itu niya' dakayo' malaikat min Tuhan nangge patagha' sadja ma tōngōd si
Petros, maka sawa diyōm jil. Intanan si Petros ma baha na uk malaikat hi', jōgjōg
bo' biyati'. “Palakkas kau!” uk malaikat. “Papunduk kau!” Saruun-duun du pakpak
bilanggu' min tangan si Petros.
8 Uk malaikat ni iya, “Sulugun sintoron nu iyu, maka magtawumpa' kau.” Tasulug
peen, uk malaikat, “Pakammōsun badju' nu bo' kau me' ma aku.”
9 Manjari tiyurul malaikat ian uk si Petros tudju paluwas min jil. Suga' 'nsa' kitauhan
uk si Petros bang bannal iya hinang malaikat ian atawa 'nsa'. Bang ma pangannal na
niya' sadja bayi pamanda' ni iya.
10 Palabay peen sigam min jaga dakayo', bo' ni jaga pasunu', jari makaabut na sigam
ni tambōl basi' iya ma lawang paluwasan min jil tudju ni daira ian. Tambōl ian magtuwi
ukaban di na bo' paluwas na sigam. Mangngan sigam ma katahaan dakayo' daddōk ian,
jari saruun-duun du malaikat ian pakallo' min si Petros.
11 Pagpakallo' malaikat hi', na iyamboho' tasayu uk si Petros iya bayi talabay na.
Uk na, “A, katauhan ku na, bannal-bannal ko' itu. Malaikat hi' bayi du piyabo uk
Tuhan malappa aku min diyōm pangantanan si Herod maka min kalaatan kamemon
iya kibayaan uk manga Yahudi hinang ma aku.”
12 Tasayu na peen, magtuwi iya pahi' ni luma' si Mariyam, ina' si Yahiya Markus. Heka
aa bayi magtipun may'an ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
13 Kiyuku' uk na lawang ma luwasan bo' niya' ipatan danda iyōnan si Roda pahi'
nganda' bang sayi.
14 Takila na tōōd si Petros. Jari landu' iya kiyōgan, iya poon 'nsa' taukab na lawang
dahu. Gam peen paragan pariyōm pabing bo' maan kasehean na in si Petros ian nangge
ma luwasan.
15 “Oy! Belaw kau!” uk sigam ni si Roda. Suga' biyayik-bayikan uk na, asal bannal ian
si Petros. Jari uk sigam, “Malaikat na ko' hi'.”
16 Bo' si Petros iya 'nsa' parōhōng nguku', hangkan iyukab lawang uk sigam. Pag'nda'
sigam ma si Petros, inu-inu tōōd sigam.
17 Ninyal si Petros, noho' sigam daa hebok bo' iyampa sigam biyaan na bang salaingga
uk Tuhan bayi malappa iya min diyōm jil. Uk si Petros, “Bain bi kono' si Ya'kub maka
manga danakan tabi kasehean pasal itu hi'.” Puwas na hi' pakallo' iya minnihi' tudju ni
tōngōd saddi.
18 Pagkallat 'llaw peen, mehe kahiluhalaan ma manga sundalu bayi jaga ian pasal
maingga na si Petros.
19 Nguldin sultan Herod, siyoho' peha tōōd si Petros. Suga' 'nsa' iya tatawwa'. Manjari
siyumariya uk si Herod manga jaga hi' bo' iyampa iya magpanohoan subay piyatay
sigam.

Puwas na hi' palud si Sultan Herod min lahat Yahudiya pahi' ni Kesareya, pabōtang
mahi' pila-pilang 'llaw na.

Kamatay si Sultan Herod

20 Ma masa ian ngandugal tōōd si Sultan Herod ma manga aa ma lahat Tira maka ma
lahat Sidun, hangkan manga aa min karuwa daira hi' bayi magbe' paalōp ni si Herod.
Dahu biyagay uk sigam si Balastus, dakayo' tindōg sultan pangandōlan, bahasa sigam
biyōgbōgan uk na. Manjari pahi' na sigam ni si Herod pamaap, sabab min lahat sultan
iya pangalloan sigam kiyakan sigam.
21 Sakali itu, taabut peen 'llaw iya bayi tiyugun uk na, makay na si Herod maka
pakayan na pagsultan. Ningko' iya ma tingkoan pagsultanan na, maka uk na maluwas
bissala na ma aa mahadjana' ian.

22 Ngōlang pakōsōg manga aa ian. “'Nsa' manusiya' iya missala iyu,” uk sigam, “suga' dakayo' tuhan!”
23 Magtuwi si Herod tawwa' bala' uk malaikat Tuhan sabab 'nsa' bayi pamehe na Tuhan. Manjari itu matay iya uk kalōg bayi mangan isi na.
24 Suga' pasaplag na peen lapal Tuhan, maka paheka na peen manga aa mangandōl ma iya.
25 Pagka ubus na uk si Barnabas maka si Saul iya bayi gawi sigam pahi' ni Awrusalam, pabing sigam ni Antiyuk. Biyo uk sigam si Yahiya Markus sehe' sigam.

13

Si Barnabas maka si Saul pene' maka pilangngan

1 Na, ma katipunan manga jamaa si Isa ma Antiyuk, niya' manga aa magpalatun lapal min Tuhan, maka niya' isab magpandu' manga lapal na, iya na si Barnabas, si Simiyun iya diyanglay si Itōm, si Lukiyus min Kirini, si Saul, maka si Manaen iya bayi dasuwigan maka Gubnul Herod ma kariki'-diki' sigam le'.
2 Manjari itu, ma sabu peen sigam mudji Tuhan maka magpuwasa, missala Nyawa Sutsi ni sigam, uk na, “Pasaddihun bi ma aku si Barnabas maka si Saul iyu, bo' tahinang iya hinang pamahinang ku sigam.”
3 Ubus peen uk sigam nambahayang maka magpuwasa, pibōtang uk sigam tangan sigam ma duwangan itu bo' iyampa pilanjal.

Ma pu' Kiprus

4 Manjari, pagka si Barnabas maka si Saul itu siyoho' mangngan uk Nyawa Sutsi, palud sigam tudju ni Siluki bo' iyampa sigam tulak minnihi' tudju ni pu' Kiprus.
5 Takka peen sigam ni pu' ian, ni kalumaan Salamis, niyasihat uk sigam lapal Tuhan ma diyōm manga kalanggalan Yahudi. Si Yahiya Markus iya nehean sigam nabang.
6 Latag uk sigam kalohahan pu' ian sampay taabut kalumaan iyōnan Papos. Jari niya' talanggal uk sigam may'an aa maghihikmat, ōn na si Bal-isa, bangsa Yahudi. Magnahu'-nahu' iya malatun lapal min Tuhan.
7 Magbagay asal si Bal-isa maka si Sirgus Paulus, iya gubnul ma pu' ian. Gubnul itu asal lōm tau na. Na, linganan si Barnabas maka si Saul uk gubnul sabab baya' iya pake lapal Tuhan.
8 Suga' siyagga' duwangan itu uk aa maghihikmat ian. (Si Elimas ōn na bang ma bahasa Girik, Bal-isa ma bahasa Hibrani.) Iya poon nagga' si Elimas, sabab 'nsa' iya baya' bang gubnul ian ganta' magkahagad ma lapal Tuhan.
9 Suga' pagbayaan si Saul uk Nyawa Sutsi. (Si Saul itu, duwa ōn na. Ōn na dakayo' si Paul.) Manjari piyatong aa maghihikmat ian uk si Paul.
10 Uk si Paul ma iya, “Anak sayitan! Pangangakkal! Jahulaka'! Ayi-ayi makahap sagga' nu sadja. 'Nsa' kau parōhōng mabengkok kalangnganan bannal iya min Tuhan!
11 'Ndaun,” uk si Paul, “takkahan kau bala' min Tuhan buttihi'. Buta du kau, taggōl-taggōl iya 'nsa' kanda' nu sawa 'llaw.”
Saruun-duun du tananam uk si Elimas sali' gabun lindōm panganda' na, bo' magsanaw iya meha aa ngambit ma iya.
12 Pag'nda' ian hi' uk gubnul, magkahagad na iya sabab inu-inu iya bidda' ma pamandu' si Paul pasal si Panghu' Isa.

Takka di si Paul ni Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya

13 Na, tulak di si Paul min Papos tudju ni Perga, dakayo' daira ma lahat Pampiliya. Takka peen sigam pay'an, pakallo' si Yahiya Markus min sigam bo' mowe' pahi' ni Awrusalam.
14 Palanjal si Paul maka si Barnabas min Perga sampay takka na ni Antiyuk, iya Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya. Pag'llaw Sabtu', 'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd sigam ni diyōm langgal Yahudi ningko' may'an.
15 Niya' biyassa ian min sara' si Musa maka min kitab kanabi-nabihan. Puwas na hi' killo' uk manga nakura' langgal di si Paul, uk na, “Manga danakan, bang niya' bissala bi pamatōtōg iman manga aa itu, baya' du kami.”
16 Nangge si Paul maka uk na ninyal bo' iyampa iya missala ni manga aa hi'. Uk na, “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, sampay kaam iya mudji Tuhan min bangsa saddi, kehun bi aku.
17 Manga ka'mbo'-mboan kami bayi tapene' uk Tuhan, iya asal pagtuhanan kami bangsa Israil. Pimehe uk na bangsa Israil ma masa kamahi' sigam ma lahat Misil, iya

'nsa' lahat sigam. Manjari piluwas sigam uk Tuhan min diyōm lahat Misil ian sabab min
kawasa na mehe.
18 'Mpatpu' tahun sigam siyandalan uk Tuhan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi
ian.
19 Pitu' bangsa bayi pikaat uk Tuhan ma lahat Kanaan, bo' pamasuku' uk na lahat ian
ma manga aa suku' na.
20 Ian hi' manga 'mpat hatus maka limampu' tahun taggōl na.
"Puwas na hi'," uk si Paul, "pibōtangan sigam uk Tuhan manga aa maghukum
ngantanan pagparinta sampay taabut ni si Nabi Samwel iya katōbtōban na.
21 Puwas na hi', iyamu' uk sigam sultan magbaya' ma sigam, hangkan pene' uk Tuhan
si Saul anak si Kis, tubu' si Benjamin. Bo' si Saul iya pibōtang pagsultanan sigam ma
diyōm 'mpatpu' tahun.
22 Manjari si Saul hi' bayi pikalloan uk Tuhan min 'ntan na. Jari si Daud iya piganti'
magsultan ma sigam. Iya na itu bayi pamalatun Tuhan ma pasal si Daud hi', uk na, 'Si
Daud, anak si Jesse itu, aa makasulut atay ku. Hinang du uk na kamemon kabayaan ku.'
23 Na," uk si Paul, "min tubu' si Daud asal si Isa, iya pibōtang itu uk Tuhan ngalappas
ma bangsa Israil, sali' bayi janji' na ma masa awwal hi'.
24 Ma 'nsa' le' si Isa bayi nagnaan hinang na, si Yahiya bayi magnasihat ma bangsa
Israil kamemon. Siyoho' sigam uk si Yahiya itu subay ngalabba min dusa sigam, maka
subay piyandi tawubat tanda' in sigam magsusunan bayi dusa sigam.
25 Na, ma song peen ubus uk si Yahiya ayi-ayi bayi pamahinang iya uk Tuhan, missala
iya ma bangsa Israil, uk na, 'Bang ma pamikil bi, sayi baha' aku itu? 'Nsa' aku iya agaran
bi. Suga' niya' aa dangan pasunu' ni aku. 'Nsa' aku tōp minsan laa ngahubaran ingkōt
tawumpa' na.'
26 "Na, manga danakan ku bangsa Israil," uk si Paul, "sasuku kaam panubu' si Ibrahim,
sampay kaam min kabangsahan saddi iya mudji ma Tuhan iyu, kitabi ko' iya piniyaan
kahapan itu, manjari lappasan du kitabi min hukuman dusa.
27 Manga aa Awrusalam maka manga nakura' sigam, 'nsa' takila uk sigam si Isa, in
iya makalappas. 'Nsa' isab tahati uk sigam manga kabtangan iya pigbassa ma diyōm
manga langgal Yahudi kahaba'-haba' Sabtu', kabtangan bayi tasulat ma diyōm kitab uk
manga kanabi-nabihan. Suga', minsan 'nsa' tahati uk manga aa Awrusalam, tatuman du
uk sigam ayi-ayi bayi tapalatun uk manga nabi hi', pagka si Isa pibōtangan uk sigam
hukuman ni kamatay.
28 Minsan 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam sababan pamapatay iya, bayi sigam ngamu' ni
si Gubnul Pilatu subay iya piyatay.
29 Manjari itu, ubus peen pimattan uk manga aa Awrusalam kamemon bayi tasulat
ma diyōm kitab pasal si Isa, pireyo' patay na min hag bayi pamapatayan iya bo' iyampa
kiyubul.
30 Suga' pikallum iya uk Tuhan pabayik min kamatay na.
31 Jari 'llum peen iya pabing ma pila-pilam bahangi na, daran iya tanda' uk manga aa
bayi sehe' na magbe' maka iya, min lahat Jalil le' sampay ni Awrusalam. Jari ma buttihi'
manga aa bayi sehe' na hi' makasaksi' na ma pasal na ni manga bangsa Israil.
32 "Na," uk si Paul, "tiya' kami ma itu masampayan kaam lapal hap. Hati na iya bayi
panganjanji' Tuhan ma ka'mbo'-mboan tabi
33 tatuman na ma kitabi iya panubu' sigam. Sabab tapakallum uk na si Isa min
kamatay na. Magmattan tōōd iya bayi tasulat ma diyōm kitab Jabul, ma kalangan
karuwa na. Uk Tuhan hi',
'Kau iya anak ku,
'Llaw itu iya patau ku in aku 'mma' nu.'
34 Maka iya na itu isab pigpalatun uk Tuhan ma pasal pamakallum na ma si Isa pabayik
min kamatay na, 'nsa' pihalu' ma diyōm gumi. Uk na,
'Buwanan ta kau manga kahapan tantu,
iya kahapan bayi janji' ku ma si Daud.'
35 Uk na isab ma ayat saddi, ma kitab Jabul,
''Nsa' pasaran nu ngahalu' ma diyōm gumi sosohoan nu sutsi atay na.'
36 Si Daud hi', ma waktu bayi kallum na, bayi makahinang kamaksuran Tuhan. Puwas
na hi' matay iya. Takubul iya ma tōngōd bayi pangubulan manga kamaasan na bo'
ngahalu' na baran na.
37 Suga' iya aa bayi pikallum uk Tuhan min kamatay na itu, 'nsa' tōōd iya bayi salaihi'
baran na.
38-39 Na, manga dawuranakan ku," uk si Paul, "subay katauhan bi tōōd, minsan salaingga
uk bi mōgbōgan sara' si Musa 'nsa' du kaam makapuwas min dusa. Suga' sasuku kaam

mangandōl ma si Isa, puwas na kaam min dusa bi kamemon, Hangkan lapal pasal si Isa
itu niyasihatan kaam bo' katauhan bi niya' kaampunan dusa bi.
40 Na, kamaya'-maya' kaam bo' 'nsa' patakka ni kaam iya bayi tasulat uk kanabi-nabihan,
iya uk na,
41 ‘Kaam mangudju' iyu, 'ndaun bi ba!
Painu-inuhan ta kaam tōōd bo' kaam magmula, uk Tuhan.
Sabab niya' hinang ku ma waktu kallum bi le',
Hinang 'nsa' kahagad bi, minsan kaam pihatihan.’ ”
Minnihi' ubus si Paul.
42 Jari itu, paluwas peen si Paul maka si Barnabas min langgal hi', siyoho' sigam uk
manga aa ian pabing pahi' ma Sabtu' bayik missala le' ma pasal ian hi'.
43 Pakallo' peen isab manga aa bayi min langgal hi', heka manga aa bayi paturul ma
si Paul maka si Barnabas, manga bangsa Yahudi maka manga aa bangsa saddi me' na
ma agama Yahudi. Bissalahan manga aa ian uk di si Paul, siyoho' sigam patōtōg ma
tatabangan Tuhan.
44 Pagsabtu' bayik peen, agōn kamemon manga aa min daira Antiyuk ian magtipun
pay'an pake ma lapal Tuhan.
45 Suga', pag'nda' manga Yahudi kasehean ma baanan aa katipunan ian, magtuwi
sigam ngimbu ma si Paul, hangkan jiyawab bissala uk sigam. Pihallingan isab iya laat.
46 Suga' paisōg gam peen si Paul maka si Barnabas missala. Uk na ma manga
aa maghalling laat hi', “Kaam manga Yahudi wajib liyapalan palman Tuhan dahu.
Suga', pagka sulak bi palman itu bo' 'nsa' kaam mista di bi manga in kaam tōp du
piniyaan kallum taptap ni kasaumulan, hangkan kami ngalabba du min kaam bo' pinda
magnasihat ni manga kabangsahan saddi.
47 Sabab iya du itu isab panohoan Tuhan ma kami, uk na,
‘Sali' kaam sapantun sawa pibōtang uk ku pamasawa manga kabangsahan saddi,
Supaya makaabut lapal itu ni 'mpat pidju alam, hati na in manusiya' kamemon makajari
lappasan.’ ”
48 Take peen bissala itu uk manga aa bangsa saddi, magtuwi sigam kiyōgan bo'
siyanglitan uk sigam lapal Tuhan. Manjari magkahagad na ma si Isa sasuku tapene'
uk Tuhan piniyaan kallum taptap ni kasaumulan.
49 Patanyag na peen lapal Tuhan ma kalohahan lahat ian.
50 Suga' manga pagnakuraan ma daira Antiyuk ian maka manga danda bangsahan 'nsa'
Yahudi, iya magtaat ni Tuhan, bayi pilingōg uk manga Yahudi. Siyoho' sigam nagga' si
Paul maka si Barnabas, hangkan sigam duwangan bayi pikallo' uk manga aa ian min
jadjahan hi'.
51 Sakali piyaspasan uk di si Paul bagunbun min nayi' sigam, saksi' in sigam papuwas
na min manga aa ma lahat hi'. Puwas na hi' palanjal sigam tudju ni lahat Ikuni.
52 Suga' manga kamuliran si Isa ma daira Antiyuk hi' kiyōgan makalandu', maka
kahōpan isab uk Nyawa Sutsi.

14

Ma daira Ikuni

1 Salaihi' isab kahalan na ma Ikuni. Si Paul maka si Barnabas bayi pasōd ni diyōm
langgal Yahudi magnasihat. Hantap tōōd bissala sigam hangkan heka aa tōōd, manga
Yahudi maka manga aa bangsa saddi, bayi magkahagad ma si Isa.
2 Suga' manga Yahudi may'an, iya 'nsa' baya' magkahagad, bayi missalahan manga aa
'nsa' Yahudi maka bayi malaat atay sigam tudju ni manga aa sasuku magkahagad ma si
Isa.
3 Taggōl-taggōl iya kahanti' di si Paul ma Ikuni. 'Nsa' niya' tāw sigam missalahan
manga aa pasal si Panghu' Isa. Maka si Isa bayi maniyaan sigam kawasa pangahinang
sigam manga hinang makainu-inu maka manga paltandaan, pimattan in lapal sigam
pasal tabang na bannal sadja.
4 Bahagi' duwa manga aa ma daira hi'. Niya' sigam kasehean bayi mōgbōgan manga
Yahudi, niya' isab kasehean mōgbōgan di si Paul.
5 Jari mag-isun manga aa bangsa saddi maka manga Yahudi, sigam maka pagnakuraan
sigam. Iya pig-isun uk sigam subay ngalaugan di si Paul, manga ngahiyak maka batu.
6 Pagkatauhan peen pag-isun itu uk di si Paul magtuwi sigam lahi karuwangan tudju
ni lahat Likauna. Mahi' peen, taabut uk sigam daira Listara maka daira Derbe, sampay
manga kalumaan ma katilibut ian hi'.
7 Bo' niyasihat uk sigam may'an iya lapal hap pasal si Isa.

Ma daira Listara

8 Sakali itu niya' ningko' ma Listara ian aa tongka' nayi' na min kariyasali na. 'Nsa' iya
bayi makalangngan sataggōl min kapag-anak na.
9 Pake tōōd aa itu ma bissala si Paul. Piyatong iya pahap uk si Paul, bo' tasayu uk si
Paul in aa itu taga pangandōl ma si Isa in iya kaulian du uk na.
10 Manjari pitanōg uk si Paul suwara na, uk na, “Nangge na kau pabōntōl!” Magtuwi
patulahad aa ian nangge maka uk na mangngan.
11 Pag'nda' baanan aa ian ma bayi tahinang uk si Paul magtuwi sigam ngōlang ma sali'
paghalling sigam Likauna. Uk sigam, “Magpasalupa manga tuhan ni manusiya'. Tiya'
na sigam pareyo' ni kitabi.”
12 Iya pangōn manga aa ian ma di si Paul ōn tuhan sigam. Si Barnabas iya iyōnan si
Siyus, maka si Paul iyōnan si Hermes sabab iya na aa magbibissala.
13 Iya luma' pangaharapan sigam tuhan Siyus, ian min luwasan lawang daira. Manjari
imam iya maghinang ni si Siyus bayi ngangguyud manga sapi' lalla tudju paluwas maka
bayi mo manga tohan sumping. Imam itu maka kahekahan aa ian baya' numbay sapi'
pangahulmat sigam ma di si Paul.
14 Suga' pagkatau si Barnabas maka si Paul bang ayi song hinang uk manga aa ian
magtuwi geret uk sigam sammek sigam, tanda' in sigam 'nsa' baya' salaihi'. Sakali
paragan sigam ni tangnga' pagtipunan aa ian maka uk sigam ngōlang.
15 Uk di si Paul hi', “Manga tuwan! Angay salaiyu paghinang bi ma kami? Manusiya'
du kami sali' kaam. Iya poon kami paitu lapal hap, pama' kami ma kaam supaya kaam
pataikut min pagtuhanan bi iyu iya 'nsa' niya' kapusan na. Tiya' kami bayi paitu bo'
kaam papinda ni Tuhan 'llum, iya bayi mapanjari langit maka tana' maka tahik sampay
kakaya'-kayaan na kamemon.
16 Bayi ma masa awwal hi' pisaran uk Tuhan manga kabangsa-bangsahan kamemon
me' ma ayi-ayi kabayaan sigam.
17 Suga' sataggōl min awwal hi' niya' na peen saksi' in iya asal Tuhan. Iya saksi' hi'
manga kahapan iya tahinang na peen uk na. Pimuwan uk na ulan, pimuwan na isab
manga buwa' ma tiyanōm bi bang taabut bulan na. Piniya' uk na kiyakan bi, maka
pilasig uk na manga atay bi.”
18 Salaihi' iya pamahati di si Paul ma baanan aa ian, suga' 'nsa' sigam agōn pake. Subay
magkulban le' ma sigam.
19 Manjari itu niya' takka ni daira Listara hi' manga Yahudi bayi min Antiyuk ma
Pisidiya maka niya' min Ikuni. Jari tabo-bo uk sigam manga aa heka ian, bo' pighiyak
si Paul uk sigam maka batu. Puwas na hi' giyuyud iya uk sigam tudju paluwas min
kalumaan ian pagka kibā' matay na iya.
20 Suga' kapagtipunan peen si Paul uk manga bean si Isa, magtuwi iya nangge bo'
pabing ni diyōm daira. Pagkallat 'llaw dakayo', palanjal iya maka si Barnabas tudju ni
Derbe.

Pabayik di si Paul ni Antiyuk ma Siriya

21 Makamahi' peen sigam ma Derbe, niyasihat uk sigam lapal hap ni manga aa mahi',
bo' heka aa tabo uk sigam me' ma si Isa, Puwas na hi', pabing sigam ni Listara, bo' palaus
ni Ikuni bo' na isab palaus ni Antiyuk iya ma lahat Pisidiya hi'.
22 Pihōgōt uk di si Paul iya iman manga bean si Isa ma manga daira iya pahapitan
sigam ian. Siyoho' sigam patōtōg mangandōl ma Tuhan. Uk pandu' di si Paul, “Subay
heka katiksaan kalabayan ta bo' iyampa kita pisōd ni diyōm ōkōman pagparinta Tuhan.”
23 Niya' aa biyōtang uk sigam pagmaasan manga jamaa si Isa Almasi, maingga-
maingga niya' lahat pagtipunan sigam. Magpuwasa di si Paul sampay ngamu'-ngamu'
ni Tuhan bo' iyampa pijagahan uk na manga aa ian ma Tuhan, iya pangandōlan na uk
sigam.
24 Talabay peen lahat Pisidiya uk di si Paul, takka sigam ni Pampiliya.
25 Palanjal isab ni daira Perga, bo' niyasihat uk sigam lapal Tuhan may'an. Puwas na
hi' palud sigam tudju ni Attali.
26 Jari tulak sigam minnihi' pabing ni Antiyuk. Ma Antiyuk asal sigam bayi pijagahan
ni Tuhan dahu, iyamuan tatabangan na ma song peen tulak magnasihat lapal hap. Maka
buttihi' taubus na uk sigam hinang sigam hi'.
27 Makarunggu' peen sigam ni Antiyuk, pitipun uk sigam manga jamaa si Isa may'an.
Biyaan sigam uk di si Paul kamemon bayi tahinang uk na maka si Barnabas, deyo' bayi
min Tuhan. Biya'-ba' isab uk sigam pasal manga bangsa 'nsa' Yahudi kabuwanan lawang
na uk Tuhan bo' supaya sigam makapagkahagad isab ma si Isa.
28 Taggōl di si Paul paralahat may'an ma manga bean si Isa ma Antiyuk.

15

Palkala' ma Awrusalam

1 Manjari itu niya' manga aa takka ni Antiyuk bayi min lahat Yahudiya, bo' piyanduan
uk sigam manga bean si Isa ma Antiyuk. Uk sigam, "'Nsa' kaam makajari liyappasan
bang kaam 'nsa' pig-islam sali' panohoan sara' si Musa!"
2 Jiyawab tōōd manga aa ian uk si Paul maka si Barnabas, biyo maglugat ma sabab
pamandu' sigam salaihi'. Hangkan ko', si Paul maka si Barnabas maka manga aa
Almasihin kasehean min Antiyuk ian giyaraan pahi' ni Awrusalam. Siyoho' sigam mo
manga aa kawakilan maka manga pagmaasan may'an magbissala pasal palkala' ian hi'.
3 Na, pilanjal di si Paul uk manga pagtipunan jamaa ma Antiyuk ian. Palabay peen
sigam min lahat Pinikiya maka min Samariya, biya' uk sigam may'an pasal manga
bangsa 'nsa' Yahudi makapinda na ni Tuhan. Landu' kiyōgan manga bean si Isa, pagtake
sigam ma lapal di si Paul itu.
4 Pagtakka sigam pahi' ni Awrusalam, siyagina sigam uk katipunan jamaa si Isa mahi',
sampay uk manga aa kawakilan maka manga kamaasan. Biyaan sigam uk di si Paul
pasal kamemon bayi tahinang uk sigam deyo' bayi min Tuhan.
5 Suga' niya' manga Parisi mangandōl ma si Isa bayi nangge missala. Uk sigam, "Manga
aa mangandōl ma si Isa min bangsa saddi ian subay pig-islam dahu, maka subay sigam
mōgbōg isab ma sara' si Musa."
6 Jari magtipun manga aa kawakilan maka manga kamaasan mikil-mikil pasal palkala'
ian.
7 Taggōl-taggōl peen uk sigam magbissala, nangge si Petros missala. Uk na, "Kaam
manga dawuranakan ku, katauhan bi du: ma waktu palabay ian bayi aku tapene' uk
Tuhan min diyōman bi, siyoho' magnasihat lapal hap ni manga kabangsahan saddi, iya
'nsa' Yahudi, bo' supaya sigam makake sampay magkahagad.
8 Jari Tuhan, iya makatau bang ayi ma diyōm atay manusiya', bayi muwan Nyawa
Sutsi ma kabangsahan saddi sali' bayi pamuwan na ma kitabi, tanda' palsaksian in iya
kasulutan na ma sigam.
9 Sigam ian maka kitabi 'nsa' pipagbidda' uk Tuhan. Iyampun uk na manga dusa sigam
ma sabab pangandōl sigam ma si Isa, sali' du maka kitabi.
10 Na," uk si Petros, "angay subay parugal bi Tuhan. Sabab iyu pahunitan bi na peen
manga aa pagka soho' bi mōgbōgan manga panohoan iya bayi 'nsa' tahinang uk ka'mbo'-
mboan tabi, maka 'nsa' isab tahinang tabi?
11 Daa na. Mangandōl kitabi ma si Panghu' Isa bo' lappasan kitabi sabab min ase' na
maka lasa na. Damikkiyan na isab manga aa min kabangsahan saddi ian."
12 Minnihi' patammun manga aa magtipun ian kamemon pasalta' sigam pake ma
pama' si Barnabas maka si Paul pasal manga paltandaan maka manga hinang makainu-
inu kamemon iya bayi tahinang uk sigam ma diyōman manga kabangsahan 'nsa' Yahudi
hi', deyo' bayi min Tuhan.
13 Ubus peen sigam ma'-ma', paganti' si Ya'kub missala. "Kaam dawuranakan ku," uk
na, "aku na iya kehun bi.
14 Bayi kaam pihati uk si Simun itu sini' pasal katagna' Tuhan bayi mandaan pagparuli
na ma manga bangsa 'nsa' Yahudi. Sabab niya' manga aa bayi pene' na min sigam hinang
aa suku' Tuhan.
15 Mag-uyun du bissala si Simun hi' maka bayi tasulat uk manga kanabi-nabihan ma
masa awwal hi'. Iya na itu bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
16 'Puwas itu, uk Tuhan, pabing du aku,
bo' patangge ku luma' si Daud pabing (hati na bawi' ku pagsultanan na.)
Bangun ku pabayik, batuk ku pagdayaw na malarak hi'.
17 Manjari peha aku uk aa kamemon min manga bangsa saddi,
Sigam 'nsa' Yahudi kamemon, sasuku bayi talingan ku hinang aa suku' ku.
18 Iya na itu pamalatun Tuhan, iya bayi pitau uk na min masa awwal le'.'
19 "Na," uk si Ya'kub, "bang ma aku, daa subay sasaw tabi manga aa min kabangsahan
saddi iya papinda na itu me' ma Tuhan.
20 Suga' subay sigam pabohan tabi sulat maan sigam salaitu sadja: daa sigam
subay mangan ayi-ayi paglabōt ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa sigam subay
maghinang kalaatan danda maka lalla, daa sigam subay mangan hayōp bayi pikkōl,
maka daa subay mangan laha'.
21 Iya na hi', sabab sataggōl min masa awwal in panohoan sara' si Musa bayi
pignasihat asal ma manga daira kamemon, biyassa isab ma diyōm kalanggal-langgalan
tabi kamemon sakahaba' Sabtu'."

Sulat ni manga bean si Isa min kabangsahan saddi

22 Manjari magkagaraan manga aa kawakilan maka manga kamaasan maka manga
jamaa ian kamemon, subay niya' manga aa min diyōman sigam pene' bo' pipahi' ni
Antiyuk, pisehe' ma si Paul maka si Barnabas. Jari iya pene' ian si Judas Barsabas maka
si Silas. Duwangan itu asal pig-addatan uk dawuranakan sigam bean si Isa.
23 Niya' isab sulat piyabo ma sigam, iya uk na hi',
"Sulat itu deyo' min kami dawuranakan bi, manga aa kawakilan maka kamaasan ma
itu ma Awrusalam. Pisampay itu ni kaam manga dawuranakan kami min manga
bangsa saddi iya maglahat maiyu ma Antiyuk, ma Siriya, sampay manga ma Silisi.
24 Take kami niya' kono' manga lalla minnitu min diyōman kami bayi paiyu masusa
kaam sampay nasaw pikilan bi ma sabab pandu' sigam. Suga' 'nsa' min panohoan kami
iya hangkan sigam mandu' salaihi'.
25 Hangkan kami bayi mag-isun kamemon subay kami mene' manga aa ma itu bo' siyoho'
paiyu ni kaam. Jari pasehe' kami sigam ma si Barnabas maka ma si Paul, bagay kami
kilasahan,
26 di si Paul itu bayi magmalilla' ma kallum sigam ma sabab Panghu' tabi si Isa Almasi.
27 Manjari tiya' na si Judas maka si Silas, bayi soho' kami paiyu pabaran ni kaam maan
kaam ayi-ayi bayi tasulat kami itu.
28 Sabab Nyawa Sutsi maka kami itu dauyunan du, subay kaam 'nsa' pihunitan liyu min
manga panohoan itu, iya wajib bine':
29 daa kaam mangan ayi-ayi bayi paglabōt ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa
kaam mangan laha', daa kaam mangan hayōp bayi pikkōl, maka daa na isab kaam
maghinang kalaatan danda maka lalla. Bang hallian bi hi', makahap du. Mura-murahan,
wassalam."

30 Jari itu pilangngan manga aa mo sulat ian tudju ni Antiyuk. Takka peen sigam
pay'an, pitipun uk sigam manga aa dajamaa may'an bo' siyongan sulat ni sigam.
31 Pagbassa sigam sulat ian magtuwi sigam kiyōgan tōōd, sabab sulat ian makahōgōt
atay sigam.
32 Na, si Judas maka si Silas itu aa asal magpalatun lapal Tuhan. Jari taggōl pagnasihat
sigam ma manga bean si Isa ma Antiyuk ian, mahōgōt maka makōsōg pangandōl sigam.
33 Taggōl-taggōl peen uk di si Judas pahanti' may'an, pipowe' na sigam uk manga
bean si Isa may'an. "Mura-murahan, bang peen kaam salamat," uk sigam. Manjari
mowe' pabing di si Judas ni bayi manoho' sigam.
34 (Suga' si Silas pataggōl le' may'an.)
35 Sampay si Paul maka si Barnabas pahanti' le' may'an ma Antiyuk. Magbe' sigam
maka baanan aa kasehean magpandu' maka magnasihat lapal Tuhan.

Magbutas si Paul maka si Barnabas

36 Puwas peen manga pilam bahangi, halling si Paul ni si Barnabas, uk na, "Sung kita
patibaw pabing ni manga dawuranakan ta bean si Isa ma karairahan kamemon bayi
pagnasihatan ta lapal Tuhan hi'. 'Nda' ta bang salaingga kahalan sigam."
37 Si Barnabas ian baya' mo si Yahiya Markus pasehe' ma sigam,
38 suga' bang ma bistahan si Paul si Markus itu 'nsa' tōp pasehe', sabab bayi iya
ngalabbahan sigam bayi mahi' le' ma Pampiliya. 'Nsa' iya bayi makatatas nabangan
sigam sampay ubus hinang sigam.
39 Mehe paglugat sigam hangkan sigam magbutas na. Si Barnabas bayi mo si Markus
bo' tulak sigam duwangan tudju ni pu' Kiprus.
40 Si Paul iya bayi mene' si Silas sehe' na. Song peen sigam pakallo' min Antiyuk,
pijagahan sigam ma Tuhan uk manga bean si Isa may'an bo' sigam kaniyaan tatabangan
na.
41 Pakallo' peen si Paul minnihi' palabay iya min lahat Siriya maka min lahat Silisi.
Maingga-maingga lahat niya' manga jamaa si Isa magtipun, pihōgōt uk na pangandōl
sigam.

16

Si Timuti magbe' na ma si Paul maka si Silas

1 Manjari palanjal si Paul tudju ni Derbe maka ni Listara. Niya' ma Listara dakayo'
bean si Isa iyōnan si Timuti. Ina' na bangsa Yahudi mangandōl ma si Isa, 'mma' na
bangsa Girik.
2 Si Timuti itu bissalahan hap uk manga bean si Isa kamemon, iya ma Listara maka
ma Ikuni ian.

3 Baya' na si Paul mo iya sehe' na ma palangnganan suga' kitauhan uk manga Yahudi
kamemon ma jadjahan ian hi' in 'mma' si Timuti bangsa Girik. Hangkan iya pig-islam
dahu uk si Paul bo' 'nsa' tasaway uk manga Yahudi.
4 Na, mangngan na di si Paul ni manga kalahat-lahatan bo' biyaan uk sigam manga
bean si Isa may'an pasal kagaraan bayi min manga aa kawakilan maka manga kamaasan
ma Awrusalam. Siyoho' manga bean ian me' ma kagaraan hi'.
5 Jari itu pahōgōt na peen pangandōl manga jamaa si Isa iya magtipun-tipun ma
kalahatan ian, maka pasong isab heka sigam kahaba'-haba' 'llaw.

Niya' panda' ni si Paul

6 Na, iyuntas uk di si Paul lahat Pirigiya maka lahat Galatiya, sabab 'nsa' sigam diyulan
uk Nyawa Sutsi, 'nsa' siyoho' magnasihat lapal Tuhan may'an ma kalingkal lahat Asiya.
7 Taabut peen tōbtōban lahat Misiya, pasulay sigam palanjal ni lahat Bitiniya suga'
'nsa' sigam diyulan uk Nyawa si Isa.
8 Hangkan sigam palabay min tangnga' lahat Misiya ian sampay palud na tudju ni
Torowas.
9 Manjari itu, ma Torowas peen bo' sangōm na, niya' bayi panda' ni si Paul. Tanda' na
aa min Makidunya mikitabang ma iya. Uk aa itu, “Paitu kau parambiya' ni Makidunya
bo' kami tabangun!”
10 Ubus peen si Paul bayi makanda' ian hi', magtuwi kami magsakap tulak ni
Makidunya, sabab tasayu kami in kami siyoho' du uk Tuhan nganasihat lapal hap pasal
si Isa ni manga aa may'an.

Si Lidiya papinda me' ma si Isa

11 Tulak peen kami min Torowas ian, magtuwi kami tudju ni pu' Samoterak. Pagkallat
'llaw peen, pauntas isab kami min pu' ian hi' tudju ni Neyapoles.
12 Pagtakka kami ni Neyapoles patukad kami tudju ni Pilipi, daira mehe ma kalingkal
Makidunya ian, paglahatan bangsa Roma isab. Pahanti' kami may'an pila-pilang 'llaw
na.
13 Pagsabtu' paluwas kami min daira ian tudju ni bihing sapa', sabab ma tōkōran kami
niya' du pagsambahayangan manga Yahudi may'an. Ningko' kami may'an missalahan
manga karandahan iya patipun may'an.
14 Niya' dangan min manga danda bayi pake ian iyōnan si Lidiya, danda min daira
Tatira. Iya usaha na maglitu kakana' taluk, kakana' halgaan. Danda itu magtaat asal ma
Tuhan. Salta' iya pake ma kami, kabuwanan iya pikilan uk si Panghu' Isa bo' kihagad
uk na bissala si Paul.
15 Jari piyandi di si Lidiya maka manga sehe' na karaluma', palsaksian in sigam ma
si Isa na. Puwas na hi' siyoho' kami uk si Lidiya paōkōm ma iya. Uk si Lidiya, “Bang
aku tabista bi mangandōl na sabannal-bannal ma si Panghu' Isa, paitu kaam paōkōm
ma luma' ku.” Jari talōgōs kami uk na.

Si Paul jinil ma daira Pilipi

16 Manjari itu, ma labayan peen kami tudju ni pagsambahayangan hi', niya' talanggal
kami dakayo' danda banyaga'. Siyōran iya sayitan hangkan iya talus. Heka pauntungan
manga aa dapu danda ian sabab min talus na.
17 Paturul na peen iya ma kami maka si Paul, maka uk na ngalingan. Uk na, “Manga aa
itu sosohoan Tuhan Mahatinggi! Sigam iya ngalapal ma kaam bang salaingga kalappas
bi!”
18 'Nsa' parōhōng paglingan na salaihi' pila-pilang 'llaw. Gana-gana paddi' pikilan si
Paul, hangkan iya palingi' ni danda ian bo' halling ni sayitan. Uk na, “Min kawasa ōn si
Isa Almasi, soho' ta kau paluwas min danda iyu!” Saruun-duun du paluwas sayitan hi',
bo' danda ian 'nsa' na makatalus.
19 Pag'nda' peen manga aa dapu danda ian in iya 'nsa' na kapanguntungan sigam,
magtuwi siyaggaw uk sigam si Paul maka si Silas. Giyuyud sigam pay'an ni manga
pagnakuraan, ian ma halaman daira.
20 Biyo sigam ni manga aa ngantan sara' bangsa Roma bo' iyampa sigam tiyuntutan
uk manga aa dapu danda ian. Uk sigam, “Manga aa itu ngahinang sadja kasasawan ma
lahat tabi. Bangsa Yahudi ko' sigam.
21 Pamandu' uk sigam manga addat 'nsa' tawwa' bang ma sara' kami. Bangsa Roma
du kami. 'Nsa' kami wajib nayima' atawa ngahinang manga addat salaihi'.”
22 Manjari palamud manga aa iya magtipun-tipun may'an bo' me' nguntara ma di si
Paul. Hiyurusan manga sammek si Paul maka si Silas uk manga aa ngantan sara' ian
bo' siyoho' sigam liyapdōsan.

23 Ubus peen sigam bayi kalapdōsan tōōd, liyōōn sigam ni diyōm jil. Iya tunggu' jil
ian siyoho' uk manga aa ngantan sara' ian subay mahōgōt tōōd tambōl na.
24 Pagtake panohoan itu uk tunggu', magtuwi liyōōn uk na di si Paul ni tangnga'-
tangnga' jil bo' iyampa gallangan na nayi' sigam maka papan mehe.
25 Jari itu, manga tōnga' bahangi peen, nambahayang si Paul maka si Silas maka
magkalangan isab manga kalangan pamudji Tuhan. Kake ma sigam manga pilisu
kasehean.
26 Tagha' sadja niya' linug mehe, jōgjōg papagan jil ian. Saruun-duun du paukab
tambōl ian kamemon, pakpak du isab manga bilanggu' min pilisu ian kamemon.
27 Bati' tunggu' jil, bo' pag'nda' na manga tambōl jil ukab na, pangannal na hi'
makalappa manga pilisu. Ngahella' iya magtuwi kalis na, arak mapatay di na.
28 Suga' ngalingan si Paul pakōsōg, uk na, “Daa kau ngamula di nu! Tiya' du kami
kamemon.”
29 Ngalingan tunggu' ian ngamu' palitaan bo' pasaut pariyōm. Pakappang iya midpid
ma tōngōd nayi' si Paul maka si Silas.
30 Sakali iyambit sigam uk na paluwas bo' iyampa sigam tiyaw uk na. “Manga tuwan,”
uk na, “ayi subay hinang ku bo' aku lappasan?”
31 Uk di si Paul, “Mangandōl kau ma si Panghu' Isa, bo' lappasan du kau sampay manga
sehe' nu karaluma'.”
32 Puwas na hi' niyasihat uk sigam lapal Tuhan ni tunggu' jil ian sampay ni aa
kamemon ma diyōm luma' na hi'.
33 Jari ma waktu hi', lōm bahangi peen, biyo sigam paluwas uk tunggu' jil bo' kosean
na pali' sigam. Jari piyandi tunggu' ian dalumaan uk di si Paul, tanda' in sigam ma si
Isa na.
34 Puwas na hi' si Paul maka si Silas bayi biyo uk tunggu' hi' pariyata' ni luma'
na, bo' piyakan sigam uk na. Landu' sigam kiyōgan karaluma' ian sabab Tuhan iya
pangandōlan na uk sigam.
35 Pagkallat 'llaw peen, magpanohoan manga aa ngantan sara' ma manga pulis, siyoho'
mo lapal pahi' ni jil. Uk lapal hi', “Palappahun na manga aa iyu.”
36 Biyaan isab si Paul uk jaga jil, uk na, “Magpanohoan na manga aa ngantan sara'
in kau maka si Silas makajari na piluwas. Wajib na kaam pakallo', bang peen kaam
salamat isab,” uk na.
37 Suga' uk si Paul ni manga pulis ian, “Bayi kami liyapdōsan uk sigam diaw ma mata
mayiran, minsan kami 'nsa' bayi siyumariya. Bo' peen aa Roma du kami. Diyasōk isab
kami ni diyōm jil. Bo' baya' na isab sigam maluwas kami ma 'nsa' niya' makatauhan
iya. 'Nsa' makajari,” uk si Paul. “Manga aa ngantan sara' hi' subay magbaran paitu
maluwas.”
38 Biya' ian hi' uk manga pulis ni manga aa ngantan sara' Roma. Pagtake sigam niya'
katarangan di si Paul in sigam bangsa Roma, tiyāw sigam
39 hangkan pay'an ni di si Paul pamaap. Puwas na hi' biyo di si Paul uk manga aa
ngantan sara' hi' paluwas min jil bo' iyamu' sigam pakallo' min daira hi'.
40 Manjari pay'an si Paul maka si Silas ni luma' si Lidiya. Mag'nda' sigam maka bean
si Isa may'an, bo' halling di si Paul ni sigam supaya hōgōt atay sigam. Puwas na hi'
pakallo' na di si Paul minnihi'.

17

Ma daira Tessaloneka

1 Manjari itu talabay na uk di si Paul daira Ampipoles maka Apollon, bo' iyampa takka
ni daira Tessaloneka. Niya' may'an dakayo' langgal Yahudi.
2 Pahi' si Paul ni diyōm langgal itu sabab iya na asal kabiyaksahan na. Tallu Sabtu'
iya pagnasihat na maka manga aa may'an pasal pamandu' ma diyōm kitab.
3 Pihatihan sigam uk na, tiyoan sigam sabannal-bannal min diyōm kitab in si Almasi
subay makalabay kabinsanaan maka piyatay, maka subay pikallum pabing min kamatay
na. Uk si Paul, “Si Isa iya pagnasihat ku itu ma kaam, iya na si Almasi, iya pene' uk Tuhan
magpamarinta.”
4 Manga Yahudi kasehean ian bayi tabo magkahagad sampay palamud na ma si Paul
maka si Silas. Maka heka isab manga bangsa Girik palamud, aa magtaat asal ni Tuhan.
Heka isab manga danda bangsahan bayi palamud.
5 Suga' ngimbu manga Yahudi kasehean, hangkan pipagtipun uk sigam manga aa
bulaug, aa 'nsa' niya' kasuddahan na iya maglangnganan sadja ma karaddōk-daddōkan.

Heka peen sigam magpun, pihiluhala' daira ian uk sigam. Siyōd luma' si Jason uk sigam, pamehahan si Paul maka si Silas bo' biyo paluwas ni aa mahadjana'.
6 Suga', pagka 'nsa' tatawwa' uk sigam di si Paul, giyuyud uk sigam si Jason maka manga bean si Isa kasehean tudju ni manga nakura' daira. Ngalingan manga Yahudi ian, uk sigam, “Tiya' pasampay ni daira tabi itu iya duwangan aa bayi muwan kasasawan ma kalahat-lahatan.
7 Maka si Jason itu bayi ngōkōman sigam ma diyōm luma' na. Sigam kamemon ngalanggal sara' Sultan Mahatinggi du pagka uk sigam niya' sultan saddi, iyōnan si Isa!”
8 Pagtake bissala itu uk katipunan aa ian maka uk manga nakura' daira ian, magtuwi sigam hiluhala'.
9 Si Jason maka manga sehe' na ian bayi siyoho' mayad ni nakura' ian pamiyansa baran sigam. Puwas na hi' pipowe' na sigam.

Ma daira Bereya

10 Pag song kohap peen, pilanjal si Paul maka si Silas uk manga bean si Isa ian, siyoho' pahi' ni daira Bereya. Pagtakka sigam pay'an, pay'an sigam ni langgal Yahudi.
11 Manga Yahudi may'an labi lunuk le' atay sigam min manga Yahudi bayi ma Tessaloneka. Kiyōgan sigam tōōd pake ma lapal di si Paul. Biyassa kitab uk sigam 'llaw-llaw pangandaan sigam bang bannal iya pamandu' uk si Paul.
12 Jari heka manga aa Bereya magkahagad ma si Isa, sampay manga danda bangsahan min bangsa Girik maka manga lalla Girik isab.
13 Suga', makatau peen manga Yahudi min Tessaloneka in si Paul ian ma Bereya isab nganasihat lapal Tuhan, paturul sigam pay'an. Pitnahan uk sigam kabanōsan aa Bereya ian, biyo magkasasawan.
14 Magtuwi si Paul iya bayi giyaraan uk manga bean si Isa may'an, siyoho' palud ni bihingan. Suga' si Silas maka si Timuti hi' masi le' may'an.
15 Manga aa ian, iya mo si Paul palud, bayi nehean iya sampay ni daira Aten. Puwas na hi' mowe' sigam ni Bereya maka uk sigam mo lapal ni si Silas maka si Timuti. Siyoho' pasaut ni Aten parakayo' ni si Paul.

Ma daira Aten

16 Manjari itu, ma daira Aten peen si Paul ngagaran si Silas maka si Timuti, sasaw tōōd pikilan na pag'nda' na ma daira Aten ian daran tau-tau iya pagtuhanan sigam.
17 Hangkan na iya pahi' ni langgal Yahudi magsambung-lapal maka manga Yahudi maka manga aa min kabangsahan saddi iya magtaat ma Tuhan. Iya du ma halaman daira ian, kahaba'-haba' 'llaw magsambung-lapal na peen iya maka sasuku palabay minnian.
18 Niya' isab manga guru me' magsambung-lapal. Iya bine' uk manga guru itu manga pamandu' si Epikuru, atawa pandu' manga aa iyōnan Istuwik. Pagtake manga aa itu ma pagnasihat si Paul pasal si Isa maka kallum na pabing min kamatay na, uk kasehean, “Ayi baha' pihalling uk aa maglegaw itu!”
Uk isab kasehean, “Kila ku, aa itu missala pasal manga tuhan saddi, iya 'nsa' katauhan ta.”
19 Hangkan na si Paul biyo uk sigam tudju ni palhimpunan Aten ian, iya iyōnan palhimpunan Areyopagos. Uk sigam ni si Paul, “Baya' kami tau pasal pandu' bahu iya bissala nu iyu.
20 Saddi-saddi isab pamandu' nu iyu, hangkan kami baya' tau bang ayi hati na.”
21 (Sabab na manga aa porol ma daira Aten ian, maka manga aa liyu isab iya maglahat may'an, kabiyaksahan asal magbissala-bissala maka pake-ke ma pasal ayi-ayi takka bahu.)
22 Sakali itu nangge si Paul ma alōpan palhimpunan Areyopagos bo' uk na, “Kaam manga aa Aten, tapandōga ku in kaam mag-aagama tōōd.
23 Sabab sasang ku masiyal ma diyōm daira bi itu nganda'-nganda' ma baanan ayi-ayi iya siyumba uk bi, niya' tanda' ku dakayo' panumbahan bi taga sulat. Uk sulat hi', ‘Ni tuhan dakayo', iya 'nsa' kitauhan.’ Na,” uk si Paul, “iya tuhan piyudji uk bi minsan iya 'nsa' katauhan bi, iya na ko' itu Tuhan pamahatihan ku kaam buttihi'.
24 Iya na ko' itu tuhan dakayo'-kayo' bayi mapanjari dunya itu maka kakaya'-kayaan na kamemon. Makapagnakura' asal iya ma sulga' sampay ma dunya. 'Nsa' iya pabōtang ma diyōm luma' pagsumbahan bayi hinangan manusiya'.
25 Maka 'nsa' iya pikihinang ma manusiya' sabab 'nsa' niya' kulang ma iya. Iya asal muwan kallum maka napas, maka kalluman kaginis-ginisan ma bangsa manusiya'.
26 Dangan du aa,” uk si Paul, “bayi pipanjari uk Tuhan, bo' min dangan hi' piniya' uk Tuhan manga kabangsa-bangsahan manusiya' kamemon. Pipaglahat sigam uk na ma

kalohahan dunya itu. Giyanta' asal uk na bangsa dakayo' maka dakayo' bang salaingga
iya taggōl sigam natas ma dunya maka bang maingga kabōtangan na paglahatan sigam.
27 Salaihi' hinang Tuhan ma manga palbangsa-bangsahan itu bo' supaya sigam meha
ma iya. Bang sigam ganta' magtuyu' kalu iya tatawwa' du uk sigam. Suga' Tuhan itu
'nsa' lawak min kitabi.
28 Bannal bissala aa ian, iya uk na,
‘Min Tuhan asal, iya hangkan kitabi 'llum, hangkan kitabi makahinang, hangkan kitabi
taga kaniya'.’
Sali' bayi bissala isab uk dakayo' aa bi, iya uk na,
‘Kitabi itu, anak Tuhan du.’
29 Na, pagka manga anak Tuhan na kitabi,” uk si Paul, “daa subay pikil tabi in kajarihan
Tuhan sali' dagbōs tau-tau hinangan bulawan atawa pilak atawa batu, iya hinang min
akkal maka kapandayan manusiya'.
30 Waktu tagna', pagka ma diyōm awam bayi manga manusiya' pasal Tuhan, iya
kahinangan sigam hap maka laat 'nsa' bayi tabista uk Tuhan. Suga' ma buttihi' iya
panohoan Tuhan ma aa kamemon maingga-maingga lahat, subay sigam ngalabba tōōd
min karusahan sigam.
31 Sabab niya' 'llaw bayi tiyagama uk Tuhan pangahukum na manusiya' kamemon maka
hukuman na bōntōl. Bayi na isab kawakilan uk Tuhan aa na malangngan hukuman.
Pipasti' uk Tuhan ma manusiya' kamemon in aa itu asal tapene' na, sabab bayi iya
pikallum uk na pabing min kamatay na.”
32 Pagtake manga aa ian ma si Paul missala pasal kallum pabayik min kamatay
magtuwi iya tittohan uk sigam kasehean. Suga' kasehean ian halling ni iya, uk sigam,
“Baya' kami pake ma kau pabing pasal iyu hi'.”
33 Minnihi', paluwas si Paul min palhimpunan ian.
34 Manjari niya' manga aa bayi me' ma iya bo' mangandōl ma si Isa. Ōn dakayo' ian si
Diyunisi aa min palhimpunan Areyopagos hi', maka dakayo' danda iyōnan si Damaris.
Maka niya' isab aa kasehean bayi mangandōl.

18

Ma daira Kurintu

1 Puwas na hi' pakallo' si Paul min Aten pahi' ni daira Kurintu.
2 May'an peen, magtawwa' iya maka si Akila, dakayo' Yahudi bayi iyanak ma lahat
Puntus. Si Akila itu bahu bayi takka pay'an ni Kurintu bayi min lahat Itali, magbe'
maka handa na si Pirisila. Sigam maglakibini bayi pakallo' min lahat Itali pagka niya'
panohoan min sultan Kalaudi noho' bangsa Yahudi kamemon pakallo' min daira Roma
iya daira mehe ma Itali. Na, pay'an si Paul nibaw di si Akila.
3 Jari itu, pagka sali' du usaha sigam maghinang luma' luna, pabōtang iya ma sigam
mag-usaha maka sigam.
4 Bo' kahaba'-haba' Sabtu' pay'an iya ni langgal Yahudi magsambung-lapal maka
manga aa may'an. Nulay iya mo manga Yahudi maka manga Girik magkahagad ma
pamandu' na.
5 Pagtakka si Silas maka si Timuti min Makidunya, magnasihat sadja si Paul. 'Nsa'
niya' hinang na saddi. Naksi' iya ni manga Yahudi ma pasalan si Isa, in iya asal Almasi
tapene' uk Tuhan magpamarinta.
6 Pagka si Paul siyagga' uk manga Yahudi sampay pihallingan laat, magtuwi jabjaban
uk na badju' na, tanda' saksi' in iya papuwas na min sigam. Uk na ni sigam, “Puwas na
aku min magparuli ma kaam bang kaam pigmulkaan ni diyōm nalka'. Puwas na aku.
Puwas minnitu papinda na aku magnasihat pahi' ni manga bangsa 'nsa' Yahudi.”
7 Sakali pakallo' si Paul min manga aa ma langgal ian bo' iyampa pahi' ni luma' si Titus
Justus, aa bangsa saddi iya magtaat asal ni Tuhan. Ian luma' na ma bihing langgal.
8 Na, si Kirispus, iya magnakura' ma langgal ian, mangandōl na ma si Panghu' Isa,
sigam karalumaan. Heka isab manga aa min daira Kurintu ian bayi pake ma pamandu'
si Paul bo' mangandōl ma si Isa maka piyandi tanda' in sigam ma iya na.
9 Na, ma 'llaw dakayo', bo' ma waktu sangōm, niya' magpapanyata' ni si Paul bo' take
na si Panghu' Isa missala ni iya, uk na, “Daa kau gawa missala, suga' nganasihat na peen
kau. Daa labbahin,
10 sabab nehe' du aku ma kau. 'Nsa' niya' makamula kau sabab heka manga aa ku ma
diyōm daira itu.”
11 Hangkan si Paul pabōtang may'an dantahun maka 'nnōm bulan. Magpandu' na
peen iya lapal Tuhan ma manga aa may'an.

12 Manjari itu, pasalta' peen si Galliyu maggubnul ma kalingkal lahat Akaya hi',
magdakayo' manga Yahudi naggaw si Paul. Biyo iya uk sigam ni sara' gubnul, tiyuntutan.
13 Uk sigam, “Aa itu mo-mo manga aa me' ma kalangnganan sambahayang 'nsa'
manjari ma sara' kami.”
14 Song peen si Paul ngandaawa, missala gubnul Galliyu ni manga Yahudi ian, uk na,
“Bang hinang laat atawa langgal sara' Roma iya makasababan palkala' bi itu, patut du
aku subay pake ma kaam.
15 Suga', pagka pagjawaban bi manga kabtangan maka ōn aa maka sara' agama bi,
kaam iya magsalassayan di bi. 'Nsa' aku nara' ma palkala' sali' iyu hi'!” uk na.
16 Sakali pikallo' sigam uk na min pagsaraan ian.
17 Manjari manga aa ian kamemon bayi naggaw si Sostenes, iya nakura' ma langgal
Yahudi ian. Piglubakan iya ma alōpan pagsaraan, suga' hinang sigam hi' 'nsa' bayi paruli
uk si Galliyu.

Pabing ni daira Antiyuk

18 Taggōl-taggōl le' iya kabōtang si Paul mahi' ma Kurintu bo' iyampa iya maid min
manga bean si Isa hi'. Tulak iya minnihi' tudju ni lahat Siriya, sehean uk si Pirisila
maka si Akila. Dahu le' min katulak sigam tōōd, pagka ma Kengkereya le', si Paul iya
bayi magongan kok na sabab niya' bayi najal na ni Tuhan.
19 Parunggu' sigam ni Epesos bo' imbanan uk si Paul di si Akila may'an. Suga' si Paul
iya pahapit sadja. Pasōd iya ni diyōm langgal may'an magsambung-lapal maka manga
Yahudi.
20 Siyoho' iya pataggōl-taggōl ma sigam, suga' 'nsa' iya.
21 Gam peen iya maid min sigam, uk na, “Basta min kabayaan Tuhan, pabing du aku
ni kaam.” Puwas na hi' tulak iya minnihi' min Epesos ni patudjuhan na.
22 Pagparunggu' na ni Kesareya magtuwi iya patukad ni Awrusalam mag-addatan
tipunan jamaa si Isa may'an. Puwas na hi' palud iya pabing tudju ni Antiyuk.
23 Taggōl-taggōl peen kamahi' na ma Antiyuk, pakallo' iya minnihi'. Talatag na
kalahatan Galatiya maka Pirigiya, bo' pihōgōt iman manga bean si Isa kamemon ma
manga lahat ian hi'.

Si Apollos ma daira Epesos maka ma Kurintu

24 Manjari itu niya' dakayo' Yahudi iyōnan si Apollos takka ni daira Epesos. Aa iya
bayi iyanak ma daira Iskandal. Panday iya missala, maka lōm pangadji' na bang ma
kitab.
25 Bayi iya piyanduan pasal kalangnganan si Panghu' Isa. Mehe baya' na missala,
tawwa' isab pamandu' na pasal si Isa. Suga' iya sadja katauhan na iya pagpandi bayi
pamandu' uk si Yahiya.
26 Nagna' iya magnasihat ma diyōm langgal Yahudi, maka 'nsa' niya' tāw-tāw na. Take
peen iya uk si Pirisila maka si Akila, biyo iya uk sigam ni luma' sigam bo' pihatihan iya
pasal kalangnganan Tuhan bo' pasong tau na.
27 Manjari gara' si Apollos parambiya' ni lahat Akaya. Manga bean si Isa ma Epesos
ian baya' nabangan iya, hangkan sigam mabo sulat ni manga pagkahi sigam bean si Isa
ma Akaya. Siyoho' sigam nagina ma si Apollos pagtakka na pahi'. Manjari makatakka
peen iya pahi', mehe tabang na ma manga aa Akaya hi', iya magpangandōl ma si Isa ma
sabab tatabangan Tuhan ma sigam.
28 Iya panabang si Apollos ma sigam, bayi bayihu' na manga Yahudi ma panganda'
kahekahan aa, bo' taraōg na pagjawab sigam sabab bannal bissala na. Tiyoan sigam
isab manga ayat kitab tanda' in kamattan pasal si Isa, in iya asal Almasi du, iya tapene'
uk Tuhan magpamarinta.

19

Si Paul ma daira Epesos

1 Makamay'an peen si Apollos ma daira Kurintu palabay si Paul min kare-rehan
sampay takka na ni daira Epesos. Jari niya' tatawwa' na may'an manga kamuliran.
2 Tiyaw iya ma sigam, uk na, “Bayi kaam piniyaan Nyawa Sutsi baha', waktu
kapangandōl bi ma si Isa?”
“'Nsa',” uk sigam. “'Nsa' kami makake manga niya' Nyawa Sutsi.”
3 Uk si Paul, “Na, pandi ayi baha' bayi pamandi kaam?”
“Pandi si Yahiya,” uk sigam.

4 Uk si Paul, “Iya bayi pamandu' uk si Yahiya hi' pasal pandi tawubat, pamandi manga
aa bang ngalabba tōōd min dusa sigam. Bayi soho' na isab manga bangsa Yahudi subay
sigam magkahagad ma aa dakayo' iya pasunu' ni iya, hati na si Isa.”
5 Take peen bissala si Paul itu uk manga aa Epesos, piyandi na sigam tanda' in sigam
ma si Isa na.
6 Pibōtang uk si Paul tangan na ni sigam bo' pahōp magtuwi Nyawa Sutsi ma sigam.
Magbissala isab sigam manga bahasa saddi. Malatun isab sigam lapal deyo' bayi min
Tuhan.
7 Iya heka sigam niya' manga sangpu' ka duwa lalla.
8 Manjari pasōd si Paul ni diyōm langgal Yahudi may'an. Bo' tallum bulan iya taggōl
na maisōg missala ma manga aa ian pasal pamarinta Tuhan. Biyo sigam magsambung-
lapal, kalu niya' tabo na me' magkahagad ma lapal na.
9 Suga' manga aa kasehean ian magmatuwas sadja, 'nsa' baya' magkahagad. Laat
bissala sigam ma alōpan kahekahan aa ian pasal kalangnganan si Panghu' Isa. Hangkan
si Paul pakallo' min langgal ian, maka biyo uk na ma iya manga bean si Isa. Jari kahaba'-
haba' 'llaw magsambung-lapal iya maka sigam ma diyōm iskul si Tirannus.
10 Iya na peen hinang na ma diyōm duwan tahun, hangkan manga aa kamemon ma
kalingkal lahat Asiya hi', bangsa Yahudi maka bangsa saddi, bayi makake lapal Tuhan.

Manga anak si Eskeba

11 Niya' kahinangan bidda' makainu-inu tahinang uk si Paul, deyo' bayi min kawasa
Tuhan.
12 Minsan manga panyu' maka lampik bayi pagguna uk si Paul, bang biyo ni aa sakihan
kaulian du saki sigam, maka paluwas manga sayitan min baran sigam.
13 Niya' isab manga Yahudi magtatawal ngalangnganan kalahatan ian maluwas manga
sayitan min diyōm baran aa. Jari itu nulay sigam nabbut ōn si Panghu' Isa bahasa
maluwas sayitan. Uk sigam ma manga sayitan, “Ma ōn si Isa iya pagnasihatan si Paul,
soho' ta kaam paluwas min aa iyu.”
14 Jari itu niya' pitu' lalla magdanakan nawal salaihi'. 'Mma' sigam si Eskeba, imam-
nakura' ma manga Yahudi.
15 Suga' pagtawal peen magdanakan itu, nambag sayitan, uk na, “Si Isa katauhan ku,
maka si Paul katauhan ku. Suga' kaam 'nsa' katauhan ku bang sayi kaam?”
16 Magtuwi liyoray pitu' lalla ian uk aa taga sayitan hi'. Maisōg makalandu' hangkan
sigam 'nsa' makaatu ma iya. Lahi sigam kamemon min luma' aa ian. Panno' sigam uk
pali', maka hiyubuan.
17 Manjari patanyag ian hi' ni aa kamemon ma Epesos ian, ni manga Yahudi maka ni
manga bangsa saddi. Siyōd sigam tāw kamemon, bo' minnihi' pimehe le' ōn si Panghu'
Isa.
18 Heka manga aa mangandōl ma si Isa magpasabannal patampal na pasal bayi hinang
sigam malaat hi'.
19 Heka sigam biyaksa bayi maghikmat mo manga kitab-kitab sigam bayi panulatan
hikmat maka tawal. Jari tiyutung uk sigam pimintadda ma alōpan manga aa kamemon.
Pagbista sigam ma halga' manga kitab ian, niya' limampu' ngibu pilak bang sin sigam.
20 Pagka salaihi' pasaplag na peen lapal Tuhan may'an, pasong isab kawasa na
hangkan heka magkahagad.

Hiluhala' aa ma Epesos

21 Puwas peen manga pakaradjaan na hi', magbamba si Paul palabay min lahat
Makidunya maka Akaya bo' iyampa palaus ni Awrusalam. Uk na, “Ubus peen bayi
ni Awrusalam subay aku pahi' isab nganda' daira Roma.”
22 Hangkan na si Timuti maka si Erastus, iya duwangan sehe' na nabangan iya, bayi
siyoho' uk si Paul parahu min iya tudju ni Makidunya, bo' baran na ian pataggōl le'
mahi' ma kalingkal lahat Asiya.
23 Ma waktu ian hi' niya' lingōg mehe ma diyōm daira Epesos ma sabab kalangnganan
si Panghu' Isa. Salaitu iya kahalan na:
24 niya' dakayo' aa panday magsasal pilak, ōn na si Dimitiri. Iya hinang na magsasal
luma'-luma' pilak sali' dagbōs langgal panumbahan tuhan sigam danda, ōn na si Artemis.
Untung usaha si Dimitiri, maka heka sin tausaha uk manga tindōg na.
25 Jari pitipun uk si Dimitiri manga tindōg na ian sampay sasuku maghinang sali'
hinang sigam. Tipun peen, uk si Dimitiri ni sigam, “Manga bagay, katauhan bi du, iya
hangkan kitabi taga kaniya' sabab min usaha tabi itu.
26 Tanda' bi na maka take bi na bang ayi tahinang uk aa ian, iya iyōnan si Paul.
Uk pandu' na, bang tuhan hinang uk aa 'nsa' iya tuhan bannal. Jari heka na tabo

magkahagad ma pamandu' na itu. 'Nsa' sadja ma itu ma Epesos, sampay ma kalohahan
lahat Asiya.
27 Piligdu," uk si Dimitiri. "Pikaat marayi' usaha tabi maka 'nsa' kitabi sadja. Sampay
langgal panumbahan si Artemis tuhan tabi babantugun, kalu 'nsa' na pimehe ma atay.
Buttihi' si Artemis itu siyumba asal uk manga aa kamemon ma kalohahan Asiya sampay
isab ma kalohahan dunya. Suga' piligdu na, kalu piansa' bayi kabantug na."
28 Makake peen manga aa magtipunan ian iya bissala uk si Dimitiri, magtuwi paddi'
makalandu' atay sigam. Nagna' sigam ngōlang pakōsōg, uk sigam, "Biyabantug ko' si
Artemis, tuhan manga aa Epesos!"
29 Sakali hiluhala' ma diyōm kalohahan daira ian. Siyaggaw uk manga aa ian si Gayus
maka si Aristarkus, aa Makidunya karuwangan bayi sehe' si Paul ma labayan. Paragan
sigam duwangan ni diyōm luma' mehe iya pagtitipunan aa.
30 Baya' si Paul paharap ni manga aa katipunan ian, suga' hiyawiran iya uk manga
bean si Isa ian.
31 Minsan manga nakura' ma lahat Asiya ian, iya bagay si Paul, bayi sigam mabohan
iya lapal. Iyamay-amayan iya 'nsa' siyoho' mandaan di na pasōd ni luma' pagtitipunan
hi'.
32 Pasalta' peen ian hi', hiluhala' na katipunan aa ian. Saddi pangalingan kasehean,
saddi isab pangalingan kasehean, sabab kahekahan na 'nsa' minsan tau bang ayi poon
na hangkan sigam magtipun ian.
33 Jari niya' aa iyōnan si Iskandal bayi pipahi' ni dahuhan uk manga Yahudi, siyoho'
missala. Kiba' uk manga aa kasehean in iya pagsababan hiluhala' ian. Jari ninyal si
Iskandal ni baanan aa ian subay hipōs bo' 'nsa' sagaw, sabab nulay iya ngandaawa.
34 Suga' pagtakila iya uk kabanōsan aa ian in iya Yahudi, magpangōlang sigam sama-
sama ma diyōm manga duwan jam. Iya na peen pangōlang sigam: "Biyabantug Artemis,
tuhan manga aa Epesos!"
35 Iya katōbtōban na, manga aa ian siyoho' parōhōng uk kunsihal magsusulat. Uk na
ni sigam, "Oy! Kaam manga aa Epesos! Kitauhan asal uk aa kamemon in kitabi manga
aa Epesos ngantanan luma' si Artemis tuhan tabi babantugun, maka batu landu' sutsi
iya bayi pahug min diyata' langit.
36 'Nsa' kapayiluhan pasal iyu hi', hangkan kaam subay parōhōng. Daa kaam
maghinang ayi-ayi dahu bang 'nsa' bayi tapikil bi pahap.
37 Tiya' bayi bo bi paitu manga aa itu, bo' 'nsa' sigam bayi ngalangpasan langgal atawa
halling-hallingan laat pasal tuhan tabi danda itu.
38 Bang niya' panuntutan si Dimitiri maka manga tindōg na ma sayi-sayi, niya' du 'llaw
pagsara', maka niya' isab magsasara'. Arapun nuntut sigam mahi'.
39 Maka bang niya' palkala' bi saddi, subay pigsalassay ma palhimpunan paghukuman.
40 Sabab piligdu kitabi," uk kunsihal ian, "kalu tabi tiyuntutan bayi ngahinang
kahiluhalaan sini'. 'Nsa' niya' sababan na, 'nsa' niya' pangandaawa tabi pasal hiluhala'
itu."
41 Ubus peen bissala kunsihal hi' magtuwi pipowe' uk na manga aa bayi magtipun-
tipun ian.

20

Si Paul pahi' ni lahat Makidunya maka lahat Girik

1 Parōhōng peen hiluhala' ian, noho' si Paul ma manga bean si Isa ian, siyoho' patipun.
Missala iya ma sigam pamatōtōg na atay sigam, bo' iyampa iya maid min sigam palanjal
ni lahat Makidunya.
2 Lingngan uk na kalahat-lahatan may'an, maka daran uk na missala ma manga aa
supaya patōtōg na atay sigam. Puwas na hi' takka na iya ni lahat Akaya,
3 bo' tallum bulan iya kabōtang na may'an. Magbamba peen iya tulak ni Siriya, jari
tabistu pasal manga Yahudi maggara' mapatay iya biyono'. Hangkan iya gara' maklay
min de, pabayik min bayi palangnganan na labay min kalohahan lahat Makidunya.
4 Iya sehe' na ian si Sopatel anak si Pirus, aa min lahat Bereya, maka di si Aristarkus
maka si Sigundu, manga aa min Tessaloneka. Iya du me' si Gayus min Derbe, maka di
si Tikikus maka si Turupimus, aa min lahat Asiya. Me' isab si Timuti.
5 Hi' sigam bayi parahu min kami ngagaran kami may'an ma Torowas.
6 Ubus peen paghinang manga Yahudi, iya 'llaw pagkakan sigam tinapay 'nsa'
kalamuran pasulig, tulak kami min Pilipi. Makalabay peen limam bahangi taabut kami
sehe' kami may'an ma Torowas. Dapitu' iya kahanti' kami may'an.

Tibaw uk si Paul manga aa Torowas, katapusan na na

7 Taabut peen sangōm Sabtu' (iya tagnaan 'llaw Ahad), magtipun kami magbahagian
di kami tinapay. Si Paul ian sakap na tulak dayi'-llaw, hangkan iya nganasihatan manga
aa magtipun ian sampay ni katōngaan bahangi.
8 Iya bilik pagtipunan kami ian bayi ma pangkat diyata', maka heka palitaan bayi
may'an.
9 Niya' may'an dakayo' lalla onde' bahu le', ōn na si Utikus, ningko' ma babag
tandawan. Manjari itu, pagka pitaha' uk si Paul bissala na, kiyaru' bidda' si Utikus
itu sampay tuwi na. Tuwi peen iya, hug iya pareyo' ni tana' min diyata' tallu pangkat
luma' ian. Pagbohat iya uk manga aa asal matay na.
10 Suga' pareyo' si Paul pay'an bo' kappangan na si Utikus maka uk na nganggapus.
Uk si Paul, “Daa kaam susa. Masi 'llum.”
11 Puwas na hi' pabing si Paul pariyata' mahagi' tinapay bo' iyampa sigam magkakan.
Missala le' iya ma sigam sampay ni karayi'-llawan, sampay tulak na iya.
12 Iya subul bayi mahug ian biyo na uk manga sehe' na tudju mowe', 'llum du isab.
Jari pasannang atay sigam.

Min Torowas tudju ni Militus

13 Kami ian, bayi parahu min si Paul ni kappal bo' palanjal tudju ni Assos, sabab iya
paggara' kami subay pisakat si Paul ni kappal may'an ma Assos hi'. Min panohoan na
ko' hi', sabab kono' iya maklay min de.
14 Makapagtawwa' peen kami ma Assos, magtuwi iya pasakat kami ni kappal bo'
pauntas tudju ni lahat Mitilini.
15 Takka isab kami minnihi' bo' pakallat peen 'llaw dakayo', parunggu' kami ni tōngōd
Kiyus. Pag'llaw dakayo' pahapit kami ni Samos, bo' pag'llaw karuwa na takka kami ni
Militus.
16 Iya pikilan si Paul subay daa pahapit ni Epesos bo' 'nsa' makalabay may'an ma
lahat Asiya. Sabab magdayi'-dayi' iya palanjal tudju ni Awrusalam bo' tasa'ut paghinang
manga Yahudi iya iyōnan Pentekosta.

Bissala pag'mbanan si Paul maka manga kamaasan bayi min Epesos

17 Hangkan na, pagtakka kami ni Militus, si Paul mabo lapal na tudju ni manga aa
pagmaasan ma manga jamaa si Isa iya magtipun ma Epesos hi'. Siyoho' sigam nampang
iya ni Militus.
18 Pagtakka peen manga maas hi', missala si Paul ni sigam. “Katauhan bi du,” uk na,
“iya bayi kajarihan ku ma kaam sataggōl ku bayi ma diyōman bi, sataggōl min tagna'
katakka ku ni lahat Asiya.
19 Bayi aku maghinang ma si Panghu' Isa maka deyo' asal atay ku. Daran bayi mattak
bohe' mata ku. Bayi sandalan ku katiksaan iya pitakka ni aku sabab min pag-isun manga
Yahudi.
20 Katauhan bi du isab 'nsa' du bayi kallōgan ku basta ayi-ayi makahap kaam. Gam
peen kaam bayi nasihatan ku sampay panduan ku, mariyōm kahekahan aa, minsan isab
ma diyōm manga luma' bi.
21 Bangsa Yahudi maka bangsa 'nsa' Yahudi, bayi bandaan ku sali'-sali' subay ngalabba
tōōd min dusa sigam papinda tudju ni Tuhan, maka subay mangandōl isab ma Panghu'
tabi si Isa.
22 Na buttihi', tiya' na aku ni Awrusalam ma sabab panohoan min Nyawa Sutsi. 'Nsa'
katauhan ku bang ayi makani-aku mahi'.
23 Suga' pitauhan aku tōōd uk Nyawa Sutsi,” uk si Paul, “ma daira kamemon iya
papahian ku in aku pijil du maka pidjala'.
24 Suga' 'nsa' kallōgan ku kallum ku bang peen talus ku ayi-ayi bayi pangangganta'
aku. Bang peen isab taubus ku hinang bayi pamahinang aku uk si Panghu' Isa, hati na
magnasihat lapal hap pasal ase' maka lasa Tuhan.
25 “Bayi na kaam talatag ku kamemon, bayi kaam nasihatan ku pamarinta Tuhan.
Maka katauhan ku na, puwas itu 'nsa' kitabi mag'nda' pabayik.
26 Hangkan kaam baan ku tōōd ma 'llaw itu: bang niya' min kaam ganta' mulkaan ni
diyōm nalka', min kaam du, puwas na aku, 'nsa' dusa ku.
27 Sabab 'nsa' niya' bayi limbungan ku min kaam. Bayi kaam patau ku pasal niyat
maka maksud Tuhan kamemon.
28 Kamaya'-maya' kaam. Upiksaun bi isab manga aa kamemon bayi pangandōl ma
kaam uk Nyawa Sutsi. Upiksaun bi manga jamaa ma pagtipunan bi iyu, iya bayi pisuku'
ma Tuhan sabab min laha' si Isa bayi min kamatay na.
29 Sabab katauhan ku, bang aku hi' na likut niya' du palamud ni kaam manga guru
putingan, sali' hantang ero' bidda' maisōg. 'Nsa' sigam maase' ma kaam.

30 Minsan min diyōman bi iyu, ma sosongun niya' du magputing bo' supaya niya'
manga bean si Isa tabo me' ma sigam.
31 Kamaya'-maya' kaam! Intōmun bi bayi uk ku ma kaam. Ma diyōm tallun tahun
landōs bohe' mata ku bayi mattak ma sabab bi, pagka kaam pituwahan ku dangan
kaam maka dangan 'llaw-sangōm.
32 “Na buttihi', pajagahan ta na kaam ma Tuhan. Bang peen kaam mura-murahan
pihōpan lapal na pasal ase'-lasa na, sabab minnihi' makahōgōt pangandōl bi tudju ni
Tuhan. Minnihi' kaam piniyaan kahapan, iya asal pamusaka' Tuhan ma sasuku me' ma
iya sadja.
33 Sataggōl aku ma kaam 'nsa' aku bayi nganapsuhan alta' aa, minsan pilak na atawa
bulawan na atawa manga sammek na.
34 Katauhan bi du, baran ku bayi ngusaha bo' niya' kalluman kami maka manga sehe'
ku hi'.
35 Ayi-ayi bayi hinang ku hi' bayi pamanda' ku kaam panunuran bi,” uk si Paul.
“Hati na in kitabi subay ngusaha tōōd supaya katabangan tabi manga aa iya 'nsa' na
makausaha. Intōmun bi bayi bissala si Panghu' Isa, iya uk na hi', ‘Bang kita muwan,
labi le' kakōgan ta min aa buwanan ta.’ ”
36 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi iya paluhud magbe' maka sigam kamemon
ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
37 Magtangisan sigam kamemon salta' sigam maggapus maka magsiyum, pagka sigam
mag-ōkat na maka iya.
38 Iya makasusa sigam tōōd, iya bayi uk na in iya 'nsa' na tanda' uk sigam pabing.
Manjari sehean iya uk sigam tudju ni kappal.

21

Patukad si Paul ni Awrusalam

1 Makapaglabba peen kami maka manga aa Epesos hi', takka kami bo' patuwi ni lahat
Kos. Pag'llaw dakayo', parunggu' kami ni Rodos, bo' palanjal minnihi' tudju ni Patara.
2 Ma Patara peen, tasabu kami kappal song tulak ni Pinikiya. Manjari pasakat kami
bo' tulak kami minnihi'.
3 Pag'nda' kami pu' Kiprus min katahan, palabay kami min bihing na ni katau bo' kami
makatudju ni kalahatan Siriya. Parunggu' kami ni lahat Tira bo' pareyo' kami may'an,
sabab niya' duwaan kappal hiyawas may'an.
4 Pagka niya' tatawwa' kami may'an manga bean si Isa, pahanti' kami ma sigam dapitu'.
Bayi sigam biyuwanan pangatau uk min Nyawa Tuhan hangkan sigam noho' si Paul daa
subay pahi' ni Awrusalam.
5 Suga' taabut peen 'llaw katulak kami minnihi', sehean kami uk sigam kamemon
magtawutayi'-anak tudju paluwas min daira hi'. Paluhud kami kamemon ma bihing
parian ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
6 Ubus peen kami bayi magpakallo' maka sigam, pariyata' na kami ni kappal, bo' sigam
hi' mowe' na ni luma' sigam.
7 Jari palanjal kami min Tira bo' tulak tudju ni Tolemas. Pagparunggu' kami ni
Tolemas, pig-addatan kami uk manga bean si Isa may'an bo' may'an kami ma sigam
dambahangi.
8 Pag'llaw dakayo' tulak isab kami minnihi' bo' makarunggu' kami ni Kesareya. May'an
peen kami, magtuwi kami pay'an pahanti' ma luma' si Pilip, aa magnanasihat lapal hap
pasal si Isa. Si Pilip itu, dakayo' iya aa ma diyōm pitu' sigam bayi tapene' ma Awrusalam
ma waktu palabay, siyoho' mag-atas-pikil ma paggastu manga bean si Isa.
9 Niya' 'mpat anak na budjang malatun lapal Tuhan.
10 May'an peen kami manga pilam bahangi, niya' aa takka pay'an min lahat Yahudiya,
ōn na si Agabus. Aa iya malatun lapal Tuhan.
11 Jari pasikōt iya ni kami bo' killo' uk na sintoron si Paul, bo' iyampa iya ngingkōtan
di na nayi'-tangan na. Missala si Agabus hi', uk na, “Iya itu palman min Nyawa Sutsi:
iya aa dapu sintoron itu ingkōtan du isab salaitu uk manga Yahudi ma Awrusalam, bo'
siyongan du iya ni pangantanan bangsa saddi.”
12 Pagtake peen kami bissala si Agabus hi', magtuwi kami maka manga aa kasehean
ian nganjunjung ni si Paul, daa siyoho' palanjal ni Awrusalam.
13 Suga' nambung si Paul, uk na, “Angay kaam magtangis iyu? Daa pahansulun bi atay
ku. Lilla' du aku, 'nsa' ingkōtan sadja ma Awrusalam. Minsan isab aku piyatay mahi',
bang peen ma sabab ōn si Panghu' Isa.”

14 Pagka 'nsa' talōgōs si Paul, na parōhōng kami nganjunjung. Uk kami, “Bang peen
baya'-baya' Tuhan na.”
15 Taggōl-taggōl peen kamahi' kami ma Kesareya, na magmōmōs kami bo' palanjal
tudju ni Awrusalam.
16 Niya' isab manga bean si Isa min Kesareya bayi parōngan ma kami. Jari biyo kami
uk sigam ni luma' si Manason, paōkōman kami. Si Manason itu aa Kiprus, mulid si Isa
asal min katagna' hi'.

Tibaw si Ya'kub uk si Paul

17 Manjari itu, pagtakka kami ni Awrusalam, siyagina kami pahap-hap uk manga
danakan hi'.
18 Pagkallat 'llaw peen, magbe' kami maka si Paul nibaw ma si Ya'kub. Ian isab patipun
manga kamaasan min katipunan jamaa si Isa ma Awrusalam.
19 Ubus peen si Paul bayi mag-addatan sigam, biyaan sigam uk na kamemon bayi
pihinang ma iya uk Tuhan ma diyōm kabangsahan 'nsa' Yahudi.
20 Pagtake peen uk sigam, magtuwi sigam nanglitan Tuhan. Uk sigam ni si Paul, “Bagay
Paul, katauhan nu na. Ma ibu-ibuhan na manga bangsa tabi Yahudi mangandōl na ma
si Isa, aa mōgbōg lullun ma sara' si Musa.
21 Bayi na sigam kahakahan pasal kaam manduan manga Yahudi kamemon iya
maglahat ma kalahatan bangsa saddi ian, in sigam makajari ngalabbahan min sara'
si Musa. Uk nu kono' ni sigam 'nsa' na subay mag-islam manga anak sigam, maka 'nsa'
na subay tiyurul kaaddatan bangsa Yahudi.
22 Na salaingga kitabi na bo' kau 'nsa' siyaggaw? Sabab tantu du, take na uk sigam in
kau takka na.
23 Hap bang be' nu gara' kami itu,” uk manga maas ian. “Niya' ma itu 'mpat aa song
na hinang uk sigam bayi najal sigam ni Tuhan.
24 Me' kau le' ma sigam ni langgal pagkulbanan, bo' palamud kau ma sigam maghinang
addat Yahudi pagsutsi. Subay atas nu gastu pagkulban sigam bo' sigam makabagongan
kok sigam. Jari bang hinang nu salaihi', kitauhan du uk aa kamemon in bayi pangahaka
manga aa pasal pandu' nu 'nsa' du bannal, maka baran nu mōgbōg du ma sara' si Musa.
25 Na, iya pasalan manga aa min bangsa saddi magpangandōl ma si Isa, bayi na sigam
piyabohan sulat uk kami maan sigam in sigam daa subay mangan ayi-ayi bayi paglabōt
ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa sigam subay mangan laha' atawa hayōp bayi
pikkōl, maka daa isab subay maghinang kalaatan danda maka lalla.”
26 Manjari biyo uk si Paul 'mpat aa ian, bo' pagsawung magbe' sigam maghinang
manga addat Yahudi pagsutsi. Puwas na hi' pasōd si Paul ni diyōm langgal pagkulbanan
maan manga imam hi' bang umay tangbus timpu pagsutsi sigam, maka bang umay
waktu panukbal pagkulban ni Tuhan uk sigam pakaniya-pakaniya.

Si Paul siyaggaw ma diyōm langgal pagkulbanan

27 Song peen tangbus pitum bahangi pagsutsi sigam, sakali niya' manga Yahudi bayi
min Asiya bayi makanda' si Paul ma diyōm langgal pagkulbanan. Magtuwi pipaglingōg
uk sigam kahekahan aa ian bo' siyaggaw si Paul uk sigam.
28 Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy! Kaam manga aa Israil! Nabang kaam
ba! Iya na ko' itu aa ngalatag kalahat-lahatan manduan aa kamemon. Siyagga' uk na
bangsa tabi maka sara' si Musa, maka langgal pagkulbanan itu. Lagi', tiya' na isab bayi
bo na manga aa 'nsa' Yahudi ni diyōm langgal itu. Tiyamak na uk na pamudjihan tabi
sutsi itu!”
29 (Hangkan salaihi' pagba' sigam sabab niya' bayi sehe' si Paul tanda' uk manga Yahudi
ian magbe' maka si Paul ma diyōm daira. Ōn na si Turupimus, aa Epesos 'nsa' Yahudi.
Jari pangannal sigam in si Turupimus itu biyo uk si Paul ni diyōm langgal pagkulbanan,
bo' 'nsa'.)
30 Na, pasaplag kalingōgan ian ni kalohahan Awrusalam. Maglingōg manga
kabanōsan aa pay'an bo' iyagaw uk sigam si Paul, giyuyud paluwas min diyōm langgal.
Tiyambōl magtuwi manga lawang langgal.
31 Salta' peen sigam nongan mapatay si Paul, niya' habal takka pahi' ni nakura' sundalu
Roma. Hiluhala' kono' diyōm Awrusalam ian kamemon.
32 Magtuwi biyo uk nakura' manga kapitan maka manga sundalu pasaut pahi' ni
tōngōd kahiluhalaan. Pag'nda' manga aa ma nakura' maka ma kasundaluhan ian,
magtuwi sigam parōhōng minsana' si Paul.
33 Pay'an nakura' sundalu ni si Paul naggaw iya bo' siyoho' iya ingkōtan maka duwa
bilanggu'. Puwas na hi' tiyaw nakura' ma manga aa ian, uk na, “Sayi aa itu, maka ayi
dusa na?”

34 Magbidda' iya pangōlang manga aa ian. Ginisan iya panambung sigam. Mehe
kalingōgan hangkan 'nsa' kahangpasan uk nakura' hi' bang ayi tōōd sababan na. Manjari
bayi soho' na manga sundalu na mo si Paul ni diyōm kuta'.
35 Ma harōn kuta' peen iya, subay na iya iyangkat uk manga sundalu sabab pasong
tōōd kalingōgan aa ian, 'nsa' tasapad.
36 Sigi-sigi ngamanhit manga aa paturul ni si Paul ian, uk sigam, “Patayun bi iya!”

Ngandaawahan di na si Paul

37 Song peen si Paul biyo uk sigam ni diyōm kuta', halling iya ni nakura' sundalu, uk
na, “Makajari baha' bang aku halling ni kau?”
Nambung nakura', uk na, “Oy, tau ka maghalling Girik?
38 Pikil ku in kau iyu aa Misil iya bayi mo manga aa nagga' ma parinta Roma ma
waktu palabay-labay hi'. Niya' manga 'mpat ngibu mundu ma deyoan na, aa magtakōs
kamemon bayi biyo uk na pahi' ni lahat 'nsa' kalluman ayi-ayi hi'. Kalu 'nsa' kau?”
39 Uk si Paul, “'Nsa'. Aku itu Yahudi. Bayi aku iyanak ma daira Tarsus, ma lahat Silisi
hi'. Aa du aku min daira bangsahan. Na, tuwan, pabairun aku kono' missala ni manga
aa itu.”
40 Jari pibaid iya uk nakura' sundalu ian bo' nangge iya ma harōn kuta'. Pitangge uk
na tangan na pamahipōs na ma manga aa ian supaya pake ma iya. Parōhōng peen
paghebok sigam ian, missala si Paul ni sigam ma bissala Hibrani.

22

1 “Manga maas-danakan,” uk si Paul, “kehun bi na daawa ku itu, iya halling ku itu ma
kaam.”
2 Pagtake sigam bissala Hibrani iya pamissala na ma sigam, gam peen sigam pahipōs.
Manjari uk na ma sigam,
3 “Aku itu aa Yahudi du. Bayi aku iyanak mahi' ma daira Tarsus, lahat Silisi, suga'
suwig aku ma itu ma Awrusalam. Bayi aku magguru ma si Gamaliyal, maka bayi aku
kapanduan tōōd ma sara' bayi pamean ka'mbo'-mboan ta. Bayi aku manuyu' maghinang
ni Tuhan, sali' kapanuyu' bi kamemon iyu ma buttihi'.
4 Bayi pidjala' ku manga aa me' ma kalangnganan si Isa bahasa sigam matay. Bayi
sigam saggaw ku lalla maka danda bo' liyōōn ni diyōm jil.
5 Makasaksi' du imam nakura' maka manga palhimpunan maas kamemon in bissala ku
itu bannal sadja. Bayi aku piniyaan sulat pamapatut uk sigam, sulat ni manga danakan
ta Yahudi mahi' ma Damaskus. Hangkan aku bayi pahi' ni Damaskus bo' tasaggaw
ku manga bean si Isa mahi'. Sasuku tasaggaw ku subay ingkōtan bo' iyampa biyo ni
Awrusalam itu bo' binsana' ma itu.”

Ma'-ma' si Paul pasal kapinda na ni si Isa

6 “Jari itu,” uk si Paul, “manga lattu 'llaw, sikōt peen aku ni Damaskus, patagha' sadja
niya' sawa min diyōm sulga' magsahaya ma katilibut ku.
7 Pahantak aku ni tana' bo' niya' take ku suwara halling ni aku, uk na, ‘Saul, O Saul!
Angay aku pidjala' nu?’
8 Magtuwi tiyaw ku. ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk sambung na, ‘Aku aa Nasaret,
iya pidjala' nu na peen.’
9 Na, manga sehe' ku hi',” uk si Paul, “bayi makanda' sawa suga' 'nsa' tasayu uk sigam
bang ayi pihalling ni aku uk suwara ian.
10 Tiyaw ku isab, ‘Ayi subay hinang ku, Nakura'?’ Uk Panghu' ian ni aku, ‘Nangge kau,
bo' kau palanjal pahi' ni Damaskus. Biyaan du kau mahi' kamemon iya pamahinang
Tuhan ma kau.’
11 Manjari buta na aku uk silaw sawa hi',” uk si Paul, “hangkan aku bayi iyambit uk
manga sehe' ku pahi' ni Damaskus.
12 “Mahi' ma Damaskus niya' dakayo' aa iyōnan si Ananiyas. Aa mag-aagama iya me'
ma sara' tabi, maka pig-addatan iya uk manga Yahudi kamemon ma Damaskus.
13 Si Ananiyas bayi pahi' ni aku nangge ma tōngōd ku. Uk na ni aku, ‘Saul,
magdanakan kita. Nganda' na kau pabing.’ Saruun-duun du aku makanda' pabing,”
uk si Paul, “bo' tanda' ku si Ananiyas hi'.
14 Uk na, ‘Saul, tapene' kau uk Tuhan iya asal pagtuhanan ka'mbo'-mboan tabi, bo'
tatau nu bang ayi kabayaan na. Tapene' kau uk na bo' supaya tanda' nu Sosohoan na
Adil, maka bo' take nu isab suwara na missala.
15 Sabab kau iya makasaksi' du pasal si Isa. Kaam ngalapal du ma manga aa kamemon
pasal ayi-ayi bayi tanda' nu maka take nu.

16 Na, daa na kau taggōl,’ uk si Ananiyas ni aku. ‘Nangge kau bo' kau piyandi, tanda'
in kau ma si Isa na. Sabbutun ōn si Panghu' Isa bo' kau sutsi min bayi dusa nu.’ ”

Si Paul siyoho' magnasihat ni manga aa 'nsa' Yahudi

17 “Manjari itu,” uk si Paul, “bayi aku pabing ni Awrusalam itu. Sabu ku nambahayang
ma diyōm langgal pagkulbanan niya' panyata' ni aku.
18 Tanda' ku si Panghu' Isa missala ni aku. Uk na, ‘Parayi'-dayi' kau pakallo' min
Awrusalam itu sabab 'nsa' du kihagad uk manga aa ma itu iya panaksi' nu ma pasal
aku.’
19 ‘Tuwan Panghu'’, uk ku, ‘kitauhan asal uk manga aa itu in aku bayi ngalatag manga
kalanggalan Yahudi bo' tasaggaw ku maka tabinsana' ku sasuku mangandōl ma kau.
20 Ma waktu kapamapatay manga aa ma si Esteban, iya saksi' nu hi', mahi' du aku
ngahoan hinang sigam. Aku iya bayi pamatawuan sammek manga aa bayi mapatay
iya.’
21 Suga' noho' le' si Panghu' Isa ma aku, uk na, ‘Pakallo' na kau minnitu, sabab papahi'
ta kau ni katahan, ni kabangsa-bangsahan 'nsa' Yahudi.’ ”
22 Pake tōōd manga aa ian ma si Paul sampay tabissala na ian hi', suga' taabut peen
siyabbut uk na kabangsahan 'nsa' Yahudi, magtuwi sigam nagna' ngōlang pakōsōg. Uk
sigam, “Patayun bi aa iyu! 'Nsa' iya manjari pikallum.”
23 Ian sigam mag-ōlang na peen, nganjabjaban na peen badju' sigam, maka uk sigam
nabulakan bagunbun tudju pariyata'.
24 Manjari magpanohoan nakura' ma manga sundalu na mo si Paul ni diyōm kuta'.
Siyoho' sigam ngalapdōsan iya bo' supaya iya ma' bang angay iya hangkan pig-ōlangan
uk manga Yahudi hi'.
25 Kaingkōtan peen si Paul, song peen liyapdōsan, halling iya ni kapitan iya manangge
may'an. “'Nsa' baha' ngalanggal sara',” uk na, “bang lapdōsan bi aa Roma sali' aku itu,
ma 'nsa' le' bayi kalabayan sara'?”
26 Pagtake peen itu uk kapitan, pahi' iya ni nakura' tiyaw. Uk na, “Ayi maksud nu ma
aa itu? Aa Roma ko' iya!”
27 Hangkan pahi' nakura' ni si Paul. Uk na, “Bain aku, aa Roma kau baha'?”
“Aho',” uk si Paul.
28 Uk nakura', “Aku itu, heka sin bayi pamayad ku bo' aku manjari aa Roma.”
“Suga' aku,” uk si Paul, “aa Roma asal min kapag-anak ku.”
29 Take peen uk na hi', magtuwi pasibōg manga aa bayi arak maliksa' si Paul. Sampay
nakura', tiyāw isab iya pagka katauhan na na in si Paul aa Roma du. Sabab iya baran
na bayi noho' subay ingkōtan si Paul.

Si Paul ma alōpan palhimpunan kamaasan

30 Jari nakura' sundalu hi' baya' pikitau bang ayi tōōd panuntut si Paul uk manga
Yahudi. Hangkan na, pagkallat 'llaw dakayo', bayi soho' na pikalloan ingkōt si Paul.
Bayi soho' na isab magtipun manga kaimaman nakura' maka manga aa palhimpunan
kamemon. Bo' biyo uk na si Paul patampal ni palhimpunan hi'.

23

1 Manjari mandang si Paul ma palhimpunan maas ian. Uk na ma sigam, “Manga
dawuranakan ku, bōntōl sadja pangatayan ku tudju ni Tuhan pasal bayi kahinangan
ku, min tagna' ku sampay ni 'llaw itu.”
2 Pagtake uk si Ananiyas, iya imam-nakura', ma bayi halling uk si Paul hi', soho' na
manga aa ma tōngōd si Paul nampak bo' na.
3 Uk si Paul ni si Ananiyas, “Binsana' du kau uk Tuhan. Hap luwasan nu suga' laat
diyōm atay nu! Iyu kau ningko' ngahukum aku ma sali' usulan sara', suga' kau iya
labi-labi na ngalanggal sara' sabab soho' nu aku siyampak!”
4 Halling ni si Paul manga aa ma tōngōd na ian, uk sigam, “Imam-nakura' iya paiya'
nu iyu, iya tapene' uk Tuhan!”
5 Nambung si Paul, uk na, “Manga dawuranakan ku, 'nsa' katauhan ku in iya
imam-nakura'. Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, daa subay pahallingan tabi laat
pagnakuraan bangsa tabi.”
6 Manjari itu, pagka tasayu uk si Paul manga aa ma palhimpunan ian bahagi' duwa
na, kasehean sigam Saddusi, kasehean Parisi, ngalingan iya patanōg, uk na, “Manga
dawuranakan ku! Aku itu dakayo' Parisi, maka Parisi isab manga maas ku. Tiya' aku
hiyukum ma itu sabab ngahōwat aku niya' manga aa bayi magpatayan pikallum du
pabayik min kamatay sigam.”

7 Puwas minnihi' nagna' na magsual manga Parisi maka manga Saddusi ian, hangkan
bahagi' duwa na ma palhimpunan.
8 (Iya sababan na hangkan salaihi', in manga Saddusi magba' 'nsa' niya' pikallum
pabing min kamatay sigam, maka 'nsa' niya' malaikat atawa jin. Suga' manga Parisi
magkahagad pasal uk na hi' kamemon.)
9 Jari pasong kalingōgan ma palhimpunan ian, maka niya' manga guru sara' nangge,
aa me' ma kalangnganan manga Parisi. Nganjawab tōōd sigam, uk sigam, "'Nsa' niya'
laat tatawwa' kami ma aa itu! Kalu bannal, niya' jin atawa malaikat bayi halling ni iya."
10 Manjari karuhunan gam peen pagjawaban ian, hangkan tiyāw nakura' sundalu kalu
pigkawukanat pagdayaw baran si Paul uk manga aa may'an. Manjari soho' na manga
sundalu na pareyo' pahi' ngagaw si Paul bo' biyo ni diyōm kuta' pabing.
11 Sangōm ian panyata' si Panghu' Isa ni si Paul nangge ma bihing na. Uk si Isa ni iya,
"Paiman kau! Bayi aku kasaksian nu ma itu ma Awrusalam. Subay aku kasaksian nu
du isab ma daira Roma."

Mag-isun manga Yahudi mapatay si Paul

12 Pagkallat 'llaw peen, niya' manga Yahudi mag-isun. Magsapahan sigam di sigam, in
sigam 'nsa' mangan atawa nginum sataggōl 'nsa' tapatay uk sigam si Paul.
13 Labi sigam 'mpatpu' puhu' bayi mag-isun hi'.
14 Manjari pahi' sigam ni manga nakura' imam maka ni kamaasan, matau. Uk sigam,
"Bayi na kami magsapa in kami 'nsa' manjari nimtim kiyakan ayi-ayi, sataggōl 'nsa'
tapatay kami si Paul hi'.
15 Hangkan na," uk sigam, "kaam maka manga aa palhimpunan subay mabo lapal ni
nakura' sundalu ngamu' iya mo si Paul paiyu ni kaam. Subay kaam magbawu'-bawu'
in kaam baya' maliksa' pahap-hap pasal palkala' na hi'. Jari kami itu sakap du mapatay
iya ma labayan, ma 'nsa' le' makasampay paiyu."
16 Lipara niya' kamanakan si Paul lalla, anak danakan na danda, bayi makake pasal
pag-isun hi'. Hangkan iya pahi' ni diyōm kuta' maan si Paul pasal bayi take na hi'.
17 Jari linganan uk si Paul dakayo' kapitan. Uk si Paul ni iya, "Bohun subul itu ni
nakura' nu, sabab niya' pama' na."
18 Biyo na iya uk kapitan tudju ni nakura' na. Uk kapitan, "Bayi aku linganan uk si
Paul, pilisu ian, bo' siyoho' aku uk na mo subul itu ni kau sabab niya' kono' pama' na ni
kau."
19 Manjari iyambit subul ian uk nakura', biyo pasaddi min kasehean bo' iyampa tiyaw
na. "Ayi pama' nu ma aku?" uk na.
20 Nambung subul hi', uk na, "Bayi mag-isun manga nakura' Yahudi. Pagsawung kono',
iyamu' kau uk sigam mo si Paul patampal ni palhimpunan. Magbawu'-bawu' sigam
maliksa' iya pabing.
21 Suga' daa sigam asipun, sabab niya' sigam labi 'mpatpu' aa napukan di sigam ma
bihing daddōk bo' tipu si Paul uk sigam. Bayi na sigam magsapahan di sigam in sigam
'nsa' mangan atawa nginum sataggōl 'nsa' tapatay si Paul uk sigam. Sakap na sigam
buttihi' maka iyagaran uk sigam bang diyulan uk nu pangamu' sigam."
22 Uk nakura' ni iya, "Daa kau ma' ni sayi-sayi in aku bayi baan nu pasal itu hi'." Puwas
na hi' pibaid na subul hi'.

Biyo si Paul ni si gubnul Pilik

23 Jari itu linganan uk nakura' duwa kapitan na. Uk na ni sigam, "Tipunun bi duwa
hatus sundalu, sohoun bi sigam magsakap mangngan ni Kesareya. Parōnganun bi isab
pitumpu' sundalu magpangura' maka duwa hatus sundalu magpamo budjak. Subay
sigam pakallo' lisag siyam sangōm iyu.
24 Sakapun bi isab manga kura' panguraan si Paul, bo' bohun bi iya pay'an ni si gubnul
Pilik ma 'nsa' niya' baya-baya na."
25 Puwas na hi' niya' siyulat uk nakura' piyabo ni gubnul. Uk lapal sulat hi',
26 "Sulat itu min aku, si Kalaudi Lisiyas, pisampay ni kau Pilik, iya gubnul balbangsa.
27 Tuwan gubnul, aa itu bayi siyaggaw uk manga Yahudi, arak piyatay uk sigam. Suga'
pagkatauhan ku peen in iya aa Roma, magtuwi aku pahi' maka manga sundalu ku
nabang iya.
28 Iya bayi kabayaan ku subay aku tau bang ayi panuntut sigam ma iya, hangkan iya
bayi bo ku patampal ni palhimpunan manga kamaasan Yahudi hi'.
29 Pagpahi' ku peen, iyampa katauhan ku in palkala' panuntutan sigam ma iya, palkala'
pasal usulan sara' sigam. 'Nsa' du niya' bayi tahinang na pamapatayan iya atawa
pamajilan iya.

30 Manjari pitau aku niya' kaisunan manga Yahudi pamapatay sigam ma iya. Hangkan
iya soho' ku biyo magtuwi ni kau. Maka manga aa manuntutan iya, bayi soho' ku sigam
paiyu ni kau bo' take nu bang ayi panuntut sigam. Iya du iyu hi'. Tammat."
31 Manjari killo' na si Paul uk manga sundalu sali' bayi panohoan ma sigam. Taabut
kalumaan Antipatiri uk sigam sangōm ian.
32 Pagkallat 'llaw dakayo', pabing ni kuta' manga sundalu bayi magpamaklay hi', bo'
si Paul iya piyabo ma manga sundalu magpangura'.
33 Siyampayan iya uk sigam ni daira Kesareya, bo' may'an peen, siyongan uk sigam ni
gubnul sulat bayi min nakura' sigam. Tiyukbalan isab si Paul ni iya.
34 Biyassa sulat uk gubnul bo' iyampa tiyaw na si Paul bang iya min lahat ingga. Tatau
peen in si Paul min lahat Silisi,
35 uk na ni iya, "Subay na takka manga aa manuntutan kau bo' iyampa take palkala'
nu," uk na. Manjari magpanohoan iya in si Paul siyoho' jagahan ma diyōm luma' gubnul
Herod hi'.

24

Si Paul tiyuntutan uk manga Yahudi

1 Makalabay peen limam bahangi, palud na si Ananiyas imam-nakura' ni Kesareya.
Niya' isab manga pagmaasan Yahudi magbe' maka iya, maka dakayo' abugaw iyōnan si
Tertullus. Paharap sigam itu ni gubnul supaya tiyuntutan si Paul uk sigam.
2 Sakali killo' uk gubnul si Paul, bo' tiyagnaan uk si Tertullus panuntut na. Uk na,
"Tuwan balbangsa! Sannang tōōd lahat kami ma sabab kapaggubnul nu hap. Niya' bayi
kahalan kami laat tapahap nu na, sabab hap asal pamabōtang nu.
3 Kaamuhan kami ma tabang nu sakahaba' waktu, maingga-maingga lahat, maka mehe
pagsukul kami ni kau.
4 Suga' 'nsa' kami baya' magpamale' kau," uk na, "hangkan papuut ku bissala kami itu.
Iya amu' ku junjung ni kau, kehun aku dayi'-dayi'.
5 Aa itu, tapandōga kami in iya itu asal pangalingōg. Pihiluhala' uk na bangsa kami
Yahudi ma kalohahan dunya. In iya pagnakura' isab manga aa bayi pasiha' min agama
kami bo' me' na ma pandu' aa Nasaret.
6 Bayi iya arak ngalammian langgal pagkulbanan ma Awrusalam, hangkan iya bayi
tasaggaw kami. [Iya kabayaan kami subay ngahukum iya ma sali' usulan sara' kami,
7 suga' bayi diyagtu' uk nakura' Lisiyas ian ngagaw iya min pangantanan kami.
8 Puwas na hi' bayi soho' na manga aa manuntut paitu patampal ni kau.] Na, bang
kaam numariya aa itu, katauhan nu du min iya bang ayi sababan na kamemon hangkan
kami nuntutan iya."
9 Pauyun isab manga Yahudi hi' nuntutan si Paul. Uk sigam in bayi bissala uk si
Tertullus ian bannal sadja.

Pangandaawa si Paul ma alōpan si Pilik

10 Manjari sinyalan si Paul uk gubnul, siyoho' missala. Uk si Paul ni gubnul, "Kiyōgan
na aku ngandaawahan di ku ma alōpan nu, Tuwan, sabab katauhan ku taggōl na
pamalangngan nu sara' nu ma bangsa kami itu.
11 Luhay ko' itu paliksa' nu. Niya' na sangpu' maka duwangallaw buttihi', Tuwan, bayi
aku patukad ni Awrusalam nambahayang.
12 'Nsa' aku bayi taabut uk manga Yahudi itu maglugat maka sayi-sayi may'an ma
diyōm langgal pagkulbanan. 'Nsa' aku bayi taabut mahiluhala' manga aa, minsan ma
diyōm kalanggalan sigam, minsan ma kamahian saddi ma jadjahan daira Awrusalam.
13 'Nsa' isab niya' mattan na pamaluwas uk manga aa itu palsaksian panuntut sigam
ma aku.
14 Suga' sabannalan ku ma kau, iya paghinang ku ma Tuhan kapangkatan kami
samantala' aku me' ma kalangnganan si Isa, iya pima' uk sigam itu 'nsa' tawwa'. Suga'
kahagad ku asal kamemon iya tasulat ma diyōm sara' si Musa maka ma diyōm kitab
kanabi-nabihan.
15 Sali' du aku maka sigam hōwat ma Tuhan in manusiya' kamemon, hap maka laat,
pikallum du pabing.
16 Hangkan aku manuyu' tōōd bang peen pote' atay ku tudju ni Tuhan, sampay ni
pagkahi ku manusiya'.
17 "Manjari itu, pila-pilan tahun na kalikutan ku min Awrusalam, bayi aku pabing
pahi' mo sin panarakka ku manga aa bangsa ku, sampay maghinang kulban ni Tuhan.

18 Na, ma sabu peen aku maghinang hi', bayi aku taabut uk manga aa itu ma diyōm
langgal pagkulbanan. Bahu bayi talus ku hinang pagsutsi. Kulang du aa bayi ma tōngōd
ku ian maka 'nsa' niya' bayi lingōg.
19 Suga' niya' manga Yahudi min lahat Asiya bayi may'an. Bang niya' ganta' panuntut
manga aa ian ma aku, arapun bayi maitu sigam nuntut.
20 Suga', pagka 'nsa' sigam ma itu, pabissalahun na manga aa itu. Sohoun sigam ma'
bang dusa ayi bayi panuntutan aku, waktu kapanumariya aku uk palhimpunan maas
hi'.
21 Sabab 'nsa' aku bayi katōngan dusa, duwal baha' iya bayi pangalingan ku hi' sabu
ku nangge ma harapan sigam. Uk ku hi', ‘Iya hangkan aku hukum bi ma buttihi', ma
sabab pagkahagad ku in aa magpatayan pikallum du min kamatay.’ ” Minnihi' ubus
daawa si Paul.
22 Manjari pirōhōng pagbissala ian uk si Pilik sabab kasakupan na asal pasal
kalangnganan si Isa Almasi. Uk si Pilik, “Subay na takka paitu nakura' Lisiyas bo' iyampa
paluwas ku hukuman ku.”
23 Puwas na hi' bayi soho' na dakayo' kapitan ian nganjagahan si Paul ma 'nsa' sakit
sigpit kabōtangan na. Manga bagay na subay pirul mohan iya napaka na.

Si Paul ma alōpan si Pilik maka si Durusilla

24 Puwas peen manga pilam bahangi, pay'an si Pilik maka handa na si Durusilla, danda
Yahudi. Siyoho' uk na pay'an ni iya si Paul, bo' pake iya ma si Paul pasalta' iya missala
pasal pangandōl tudju ni si Isa Almasi.
25 Missala na peen si Paul ma pasal aa subay ngahinang kabōntōlan maka subay
nagga' ma napsu na laat. Bissala uk na isab hukuman iya pitakka uk Tuhan ma manga
manusiya' ma 'llaw siyong. Pagtake si Pilik ma bissala si Paul itu, magtuwi tiyāw si Pilik
bo' uk na ma si Paul, “Makajari na kau pakallo'. Linganan ta peen kau pabing bang aku
baya'.”
26 Lagi' niya' hōwat-hōwatan si Pilik kalu iya biyuwanan sin uk si Paul bo' supaya
mapuwas palkala' na, hangkan si Paul daran linganan uk na bo' magbissala maka iya.
27 Makalabay peen duwan tahun, paganti' si Purkiyus Pistus min si Pilik maggubnul.
Si Pilik iya baya' kihapan uk manga Yahudi, hangkan tahan na si Paul le' ma diyōm jil.

25

Si Paul ma alōpan si Gubnul Pistus

1 Palabay peen tallungallaw min katakka si Pistus ni lahat paggubnulan na ian,
patukad iya min Kesareya tudju ni Awrusalam.
2 Ma Awrusalam peen, pay'an ni iya manga kaimaman langkaw maka ni manga
nakura' bangsa Yahudi mo manga tuntut sigam ma si Paul. Ngamu' sigam junjung ni si
Pistus hi'
3 bang peen sigam diyulan uk na. Hati na subay soho' na si Paul biyo ni Awrusalam.
Bayi sigam asal magkaisunan ngahapaan iya ma labayan bahasa iya piyatay.
4 Suga' nambung si Pistus, uk na, “Ian si Paul tiyahan ma Kesareya ma diyōm jil, maka
song aku palud pay'an pabing.
5 Parōnganun bi ma aku ni Kesareya manga aa bi taga kapatut. Tuntutin bi iya may'an
bang niya' bayi tahinang na laat.”
6 Ian le' si Pistus manga walu' atawa sangpu' bahangi ma sigam ma Awrusalam, bo'
iyampa palud ni Kesareya. Makatakka peen pahi', bo' taabut 'llaw dakayo', ningko' iya
ma bilik paghukuman bo' iyampa soho' na si Paul pisōd pay'an.
7 Pagsōd peen si Paul, pigtipunan iya uk manga Yahudi iya bayi palud min Awrusalam.
Tiyuntutan iya uk sigam tuntut bohat, suga' 'nsa' niya' kamattanan sigam.
8 Manjari ngandaawahan di na si Paul, uk na, “'Nsa' niya' bayi tahinang ku langgal
sara' ma bangsa kami Yahudi. 'Nsa' niya' bayi tahinang ku kalaatan tudju ni langgal
pagkulbanan ian, atawa ni Sultan Mahatinggi bangsa Roma.”
9 Suga' si Pistus, pagka kabayaan na kihapan uk manga Yahudi, tiyaw ni si Paul. Uk na,
“Ngaho' kau baha' bang kau pitukad pabing ni Awrusalam, bo' kau hukum ku may'an
ma sabab manga tuntut ma kau itu?”
10 Uk si Paul, “Tiya' aku nangge ma paghukuman Sultan Mahatinggi. Wajib aku siyara'
ma itu. Kasakupan nu asal, tuwan gubnul, 'nsa' aku bayi makabuwan kalaatan ma
manga Yahudi.
11 Bang sabannal-bannal aku bayi makalanggal sara', atawa bang niya' bayi tahinang
ku patut pamapatayan aku, maglilla' du aku bang piyatay. Suga' bang 'nsa' bannal

iya panuntut uk manga aa itu ma aku, 'nsa' sayi-sayi taga kapatut nongan aku ni
pangantanan sigam. Amu' ku tiyukbalan hiyukum uk Sultan Mahatinggi!”
12 Ubus peen si Pistus bayi makapag-isun maka manga kunsihal na, sambungan na si
Paul, uk na, “Pagka kau baya' tiyukbalan ni Sultan Mahatinggi, pipahi' du kau ni Sultan
Mahatinggi.”

Si Paul ma alōpan si Sultan Agarippa maka si Bernike

13 Taggōl-taggōl peen minnihi', manjari takka pay'an ni Kesareya si Sultan Agarippa
maka danakan na danda si Bernike. Pay'an sigam nibaw ni si Pistus, pag-addat sigam
ma iya.
14 May'an peen sigam manga pilam bahangi, pihatihan sultan uk si Pistus pasal palkala'
si Paul. Uk si Pistus, “Niya' ma itu dakayo' pilisu bayi tiyahan uk si Pilik.
15 Pagpahi' ku ni Awrusalam, bayi aku kabohan tuntut uk manga kaimaman langkaw
maka manga kamaasan Yahudi. Bayi aku iyamu' uk sigam mabōtangan iya hukuman.
16 Suga' bayi baan ku sigam iya 'nsa' addat kami bangsa Roma nongan sayi-sayi
pibōtangan hukuman bang 'nsa' le' bayi pipagtampal dahu maka manga aa bayi
manuntutan iya hi'. Subay niya' waktu kapangandaawa na dahu.
17 Hangkan ko', pagtakka paitu manga manuntut hi', 'nsa' aku bayi pake. Pagsubu
'llaw dakayo', bayi aku ningko' magtuwi ma bilik paghukuman, bo' soho' ku si Paul itu
biyo pariyōm.
18 Jari nangge manga aa nuntutan iya. Pangannal ku niya' dusa mehe panuntutan
sigam ma si Paul, suga' 'nsa'.
19 Iya palkala' sigam hal pagjawaban pasal agama sigam, maka pasal dakayo' aa matay
iyōnan si Isa. Pighalling aa ian uk si Paul in iya asal 'llum.
20 Na,” uk si Pistus, “pagka 'nsa' katauhan ku bang salaingga subay pamaliksa' ku ma
manga palkala' salaihi', hangkan tiyaw ku si Paul bang baya' pitukad ni Awrusalam bo'
hiyukum mahi' ma pasal manga tuntut hi'.
21 Suga' ngamu' iya subay tiyukbalan ni paghukuman Sultan Mahatinggi ma Roma.
Mikitahan-tahan le' iya sampay taabut waktu kapanukbal iya pahi'. Hangkan na iya
bayi soho' ku tiyahan ma itu ma diyōm jaga sataggōl 'nsa' le' pabo ku pahi' ni Sultan
Mahatinggi.”
22 Halling si Agarippa ni si Pistus, “Baya' aku pake ma aa itu,” uk na.
“Take bi du iya sawung,” uk si Pistus.
23 Pagsawung peen, takka pay'an si Agarippa maka si Bernike. Magpamakay sigam
sammek halgaan maka pimehe tōōd. Pasōd sigam ni diyōm luma' palhimpunan.
Ian isab pasōd manga nakura' sundalu maka manga aa bangsahan min lahat ian hi'.
Magpanohoan si Pistus, bo' biyo si Paul pariyōm.
24 Pagmariyōm na si Paul, uk si Pistus ni si Agarippa, “Ampun Sultan, sampay kaam
kamemon makasabuhan kami! Tiya' tanda' bi dakayo' aa iya bayi tiyuntutan ni aku
uk manga Yahudi kamemon, uk manga Yahudi min lahat itu maka manga Yahudi min
Awrusalam. Bayi sigam ngamanhit bidda', uk sigam in aa itu subay piyatay sadja na.
25 Suga' pagpaliksa' ku itu, 'nsa' niya' sababan tatawwa' pamapatayan ku iya. Jari,
pagka iya baya' tiyukbalan ni Sultan Mahatinggi, hangkan niya' niyat ku mabo iya pahi'.
26 Suga' 'nsa' niya' tantu sababan na panulatan ku ni Panghu' ku Sultan,” uk si Pistus.
“Hangkan iya bayi bo ku paalōp ni kaam, iya lagi' na ni kau, Ampun Sultan Agarippa.
Iya hangkan palkala' itu piliksa' pabayik, kalu niya' tatawwa' ku sababan bo' siyulat ni
Sultan Mahatinggi.
27 Sabab bang ma aku,” uk na, “'nsa' tawwa' bang kita nukbalan pilisu ni sara' langkaw,
bo' 'nsa' tatugila' bang ayi panuntut ma iya.”

26

Si Paul missala ma alōpan si Sultan Agarippa

1 Sakali itu missala na si Agarippa ni si Paul, uk na, “Pabaid ta na kau ngandaawahan
di nu.” Manjari ninyal si Paul maka tangan na bo' iyampa nagna' ngandaawa.
2 “Ampun Sultan Agarippa,” uk na, “ma bistahan ku mehe kahapan ku sabab kau iya
paalōpan ku 'llaw itu, sabu ku ngandaawahan di ku pasal bayi panuntut aku uk manga
Yahudi.
3 Mehe kakōgan ku sabab kasakupan nu iya addat Yahudi kamemon maka manga
pagsualan sigam. Hangkan aku pamaap ni kau, bang peen kau 'nsa' siyumu pake ma
aku.
4 “Kitauhan asal uk manga Yahudi kamemon bang salaingga bayi tuyu' ku sataggōl
min kaonde' ku ma diyōm kakampungan ku, sampay isab mahi' ma Awrusalam.

5 Taggōl na katauhan sigam aku. Kitauhan du uk sigam kapamōgbōg ku ma
kalangnganan manga Parisi. 'Nsa' niya' makasali' ni manga Parisi bang bōgbōg du harap
ni sara' agama Yahudi.
6 Bannal manga Yahudi ian 'nsa' baya' muwan saksi' ma pasal ku. Na buttihi',” uk si
Paul, “tiya' aku hiyukum ma sabab pangahōwat ku in bayi janji' Tuhan ni kamaasan
kami tuman du.
7 Iya du isab uk na hi' hiyōwat uk manga bangsa kami Yahudi sangpu' maka duwa,
salta' peen sigam magtaat ni Tuhan 'llaw-sangōm. Ampun Sultan, iya hangkan aku
tiyuntutan uk manga pagkahi ku Yahudi, ma sabab pangahōwat ku itu.
8 Kaam manga kasehean iyu!” uk na, “Angay 'nsa' kaam ngahagad in Tuhan makallum
aa magpatayan du pabing?
9 “Minsan aku bayi dahu, bayi pangannal ku subay aku muspusan kōsōg ku nagga' si
Isa, aa Nasaret.
10 Jari iya na hi' bayi kahinangan ku, waktu dahu ian mahi' ma Awrusalam. Bayi aku
kabuwanan kapatut uk manga imam nakura', hangkan heka aa suku' Tuhan bayi lōōn
ku ni diyōm jil. Taabut peen sigam pibōtangan hukuman ni kamatay, bayi aku pauyun
ngaho'.
11 Min heka isab bayi pabinsana' ku sigam ma diyōm manga kalanggalan kamemon,
bo' supaya sigam talōgōs ngalabba min pame' sigam ma si Isa. Kalandu' pasu' atay ku
ma sigam, hangkan sigam bayi abut ku ma manga kalahatan bangsa saddi supaya sigam
kalaugan ku.”

Biya' uk si Paul pasal kapinda na tudju ni si Isa

12 “Iya na ko' hi' bayi tuyu' ku,” uk si Paul, “iya hangkan aku bayi pahi' ni Damaskus
mo kapatut maka sulat panohoan bayi pamuwan aku uk manga nakura'.
13 Na, Ampun Sultan,” uk si Paul ni si Agarippa, “lattu peen 'llaw, ma labayan peen
aku, niya' bayi tanda' ku sawa min diyōm sulga', silaw le' min 'llaw. Magsahaya sawa hi'
ma tōngōd ku sampay ma manga aa bayi sehe' ku maglangngan hi'.
14 Pahantak kami kamemon ni tana'. Jari niya' take ku suwara halling ni aku ma
bahasa Hibrani, uk na, ‘Saul! O Saul! Angay aku pidjala' nu? Paddi' pikilan nu nagga'
aku. Sali' sapantun du sapi', kapaddian bang nagga' ma kabayaan dapu na.’
15 ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk na, ‘Aku iya si Isa, iya pidjala' nu na peen.
16 Suga' nangge na kau tōōd,’ uk na. ‘Iya poon aku papanda' itu ni kau bo' kau tapene'
ku sosohoan ku. Kawakilan kau ngalapal ma manga aa pasal in aku bayi tanda' nu 'llaw
itu, maka ma pasal ayi-ayi iya pandaan ku ni kau ma sosongun.
17 Papuwas ta du kau min pangantanan manga pagkahi nu Yahudi, maka min
pangantanan bangsa saddi, iya song pamapahian ku kau.
18 Subay sigam tabo nu supaya sigam makasayu tōōd, sali' hantang aa bang pikallatan
mata, bo' sigam papinda min kalindōman tudju ni kasawahan, min pangantanan
nakura' sayitan tudju ni ōkōman Tuhan. Manjari taampun du karusahan sigam sabab
min pangandōl sigam ma aku,’ uk si Isa, ‘bo' pitōngōd sigam ma diyōman manga aa iya
tapene' uk Tuhan.’ ”

Halling si Paul pasal kahinangan na

19 “Hangkan ko', Ampun Sultan,” uk si Paul, “'nsa' bayi tasagga' ku iya bayi panda' ni
aku ian min sulga'.
20 Jari magnasihat na aku. Bayi tagnaan ku ma Damaskus, puwas na hi' ma
Awrusalam, bo' ma kalohahan lahat manga Yahudi na, sampay isab ma manga aa 'nsa'
Yahudi. Bayi panduan ku sigam kamemon subay ngalabba tōōd min dusa sigam bo'
papinda me' ma Tuhan. Maka subay isab niya' kahinangan sigam hap tanda' saksi' in
sigam bayi ngalabba na min dusa sigam.
21 Iya na ko' hi' sababan na hangkan aku bayi siyaggaw uk manga Yahudi mahi' ma
diyōm langgal pagkulbanan. Tiyuud aku uk sigam, arak piyatay,
22 lipara tiyabangan na peen aku uk Tuhan sampay ni kabuttihian. Hangkan na aku
tiya' nangge ma itu naksi' ni manga aa kamemon deyo'-langkaw. Sali' du bissala ku itu
maka bayi bissala uk manga kanabi-nabihan ma masa awwal hi', maka uk si Musa, ma
pasal pakaradjaan ma sosongun.
23 Uk pamalatun sigam in si Almasi subay makananam kabinsanaan maka kamatay.
Maka si Almasi iya pikallum min kamatay du dahu min kamemon, bo' buwanan na
kasawahan pikilan ma manga Yahudi maka ma manga aa iya 'nsa' Yahudi, supaya sigam
kalappasan min hukuman dusa.”

24 Sakali itu, salta' peen si Paul ngandaawahan di na salaihi', bissalahan iya pakōsōg
uk si Pistus, uk na, “Paul! Belaw kau! Kalandu' pahap langkaw pangadji' nu, iya na hi'
makabelaw kau.”
25 Nambung si Paul, uk na, “Tuwan Balbangsa, 'nsa' aku belaw. Bannal sadja bissala
ku itu, 'nsa' bissala belaw.
26 Kitauhan asal uk Ampun Sultan pagbissalahan ta itu kamemon,” uk si Paul.
“Hangkan aku makatawakkal missala ni iya, sabab makatantu aku in kamemon bayi
patakka itu kasakupan asal uk na, sabab 'nsa' bayi kalimbungan.
27 Ampun Sultan Agarippa,” uk si Paul, “magsabannal kau baha' ma bayi palatun
manga kanabi-nabihan? Katauhan ku du in kaam magsabannal du.”
28 Uk si Agarippa ni si Paul, “Tapikil nu na baha' in aku magtuwi bo nu mag-
Almasihin?”
29 Uk si Paul, “Minsan buttihi' magtuwi, atawa minsan ma taggōl, iya amu'-amu' ku
na peen ni Tuhan bang peen kau, Ampun Sultan, sampay manga aa kamemon iya kake
ma aku 'llaw itu, pasali' ni aku mag-Almasihin. Iya sadja subay 'nsa' kasalian bi iya
bilanggu' pangingkōt aku itu.”
30 Sakali nangge sultan maka gubnul maka si Bernike min paningkoan sigam, sampay
manga sehe' sigam magtingkoan ian.
31 Pagpakallo' peen sigam minnihi', magbissala sigam. Uk sigam, “Aa ian 'nsa' niya'
sababan na pamapatayan atawa pamajilan iya.”
32 Uk si Agarippa ni si Pistus, “Arapun iya bayi pilappa, suga' makalandu' na iya
mikitukbal ni Sultan Mahatinggi.”

27

Si Paul pitulak tudju ni daira Roma

1 Tagara' peen uk sigam in kami subay pitulak ni Itali, jari si Paul maka manga
pilisu kasehean bayi pijagahan uk sigam ma si Juliyus, dakayo' nakura' ma manga
sundalu Roma. Magnakura' iya ma dambaan sundalu iyōnan “Baanan sundalu Sultan
Mahatinggi”.
2 Pariyata' kami ni dakayo' kappal min lahat Aramittu, song na tulak ni manga lahat
paghapit-hapitan ma bihing lahat Asiya. Manjari tulak na kami min Kesareya hi'. Me'
isab ma kami si Aristarkus aa Makidunya min daira Tessaloneka.
3 Pagkallat peen 'llaw dakayo', pahapit kami ni Sidun. Kihapan si Paul uk si Juliyus.
Pibaid iya nibaw manga bagay na ma lahat Sidun hi', bo' iya tatabang uk sigam ayi-ayi
susa na.
4 Makalanjal peen kami minnihi', nusulan kami min limbu pu' Kiprus sabab nagga'
baliyu.
5 Puwas na hi' pauntas kami ni dambiya' sallang, min deyawut Silisi maka Pampiliya,
bo' iyampa kami makarunggu' ni Mira, dakayo' kalumaan ma lahat Likiya.
6 Niya' kappal tanda' uk kapitan mahi', kappal min daira Iskandal song tulak palanjal
ni Itali. Jari piriyata' kami uk na pay'an, tulak.
7 Agōn kami 'nsa' pasong ma diyōm manga pilam bahangi. Kahunitan kami parunggu'
ni kalumaan Kinidus. Manjari itu, pagka landōs baliyu, 'nsa' kami makasung-sung
hangkan kami palabay min limbu pu' Kerete, min deyawut tong Salmone.
8 Nusul kami min bihing de, maka kahunitan kami isab makatakka ni look, iya iyōnan
Parungguan Salamat. Sikōt-sikōt isab ian ni daira Laseya.
9 Pagka taggōl-taggōl peen kami may'an, 'nsa' na kami makalanjal sabab piligdu.
Sabab palabay na waktu pagpuwasa bo' timpu pamaliyu le'. Giyaraan manga aa ian
uk si Paul, uk na,
10 “Manga tuwan, pandōgahan ku bang kitabi ganta' palanjal minnitu, mehe du siya-
siya tabi. Piligdu, magkaat kappal itu maka duwaan na, maka niya' isab matay.”
11 Suga' kapitan manga sundalu hi', tabo iya magkahagad ma bissala nakura' kappal
maka aa dapu. Jari 'nsa' sigam bayi me' ma gara' si Paul.
12 Iya parungguan ian 'nsa' hap paglihanan bang salta' timpu pamaliyu, hangkan
kahekahan manga aa ian baya' tulak minnihi' tudju ni lahat Pinikiya, bang peen mura-
murahan makarunggu' pay'an, bo' pilabay le' timpu pamaliyu may'an. Pinikiya hi'
dakayo' parungguan hap ma pu' Kerete, tampalan ni hilaga' maka satan sadja.

Baliyu landōs ma deyawut

13 Manjari itu, pagka niya' baliyu satan 'nsa' kōsōg, kiba' uk manga aa ian hap na
tiyawakkalan bayi kagaraan sigam. Hangkan hella' na sawu bo' iyampa kami nusul min
bihing pu' Kerete ian.

14 Suga' 'nsa' du taggōl patumbuk na baliyu min de, baliyu timul-lawut.
15 Jari katumbukan kami uk baliyu. 'Nsa' na tasagga' kami baliyu hi', hangkan kami
pabing munda' bo' kami me' laa ma baliyu.
16 Makalabay peen kami min limbu Kauda, pu'-pu' diki', iyampa kami makapahōgōt
bangka' bayi tundanan hi', suga' kahunitan le' kami.
17 Taruwa' peen bangka' hi' uk sigam ni diyata' kappal, magtuwi biyaggōt baran kappal
maka ingkōt mehe bo' 'nsa' pasiha' tapi' na. Puwas na hi', pagka sigam tiyāw biyo
pasallad ni katabbahan sikōt pahi' ni Libiya, pitimus uk sigam banog. Manjari kappal
hi' pisaran uk sigam tabo uk baliyu.
18 Binsana' kami bidda' uk goyak hangkan na, pagkallat 'llaw dakayo', nagna' sigam
nimanan manga duwaan kasehean.
19 Taabut peen katallum bahangi na, timanan uk sigam kapanyapan kappal kasehean.
20 Manga pilam bahangi kami 'nsa' bayi makanda' mata 'llaw atawa bituun. 'Nsa' tōōd
niya' karōhōng baliyu. Hangkan kami 'nsa' na magniyat manga liyappasan.
21 Sakali itu, pagka taggōl manga aa ian 'nsa' bayi makakakan, nangge si Paul ma
tangnga' sigam missala. “Manga bagay,” uk na, “arapun asip bi aku, iya bayi kaam
bandaan ku daa subay tulak min pu' Kerete. Bang bayi aku be' bi 'nsa' kita bayi magkaat
maka 'nsa' niya' ayi-ayi lungay.
22 Suga' buttihi' soho' ta kaam paiman, sabab 'nsa' du niya' min kaam matay. Hangkan
du kappal itu magkaat.
23 Sabab dibuhi' le',” uk si Paul, “niya' bayi panyata' ni aku dakayo' malaikat min
Tuhan iya asal pagtaatan ku. Aku itu palsukuan na asal.
24 Uk malaikat ni aku, ‘Paul, daa kau tiyāw. Subay kau paharap ni Sultan Mahatinggi.
Pikallum du isab manga sehe' nu ma kappal itu, ma sabab kahap Tuhan ma kau!’
25 Hangkan, manga bagay,” uk si Paul, “subay kaam paiman. Sabab mangandōl aku
ma Tuhan in bayi pamissala na ma aku maujud du.
26 Suga' tabo du kitabi uk baliyu paragsa' ni dakayo' pu'.”
27 Manjari itu, taabut peen sangpu' maka 'mpat bahangi min katagna' badju ian, tabo
na peen kami uk baliyu ma tōngaan sallang Adariya. Song-song peen tōnga' bahangi
na, tapandōga uk manga aa kappal ian in kami sikōt na ni bihing lahat.
28 Hangkan tiyungkad sallad deyo' ian bo' kitauhan bang pila lōm na. Jari sallaran na
hi' niya' manga duwampu' dappa. 'Nsa' taggōl tiyungkad pabing, bo' sangpu' laa maka
liman dappa sallaran na hi'.
29 Tiyāw sigam tabo paragsa' ni kabatuhan, hangkan sigam ngahug 'mpat sawu min
buwi' kappal bo' iyampa sigam ngamu' duwaa bang peen lakkas pakallat 'llaw.
30 Manga aa maghinang ma kappal bayi nulay lahi. Magbawu'-bawu' sigam ngahug
manga sawu min munda' kappal, suga' ian sigam bayi nontonan bangka' tudju ni tahik.
31 Suga' halling si Paul ni kapitan maka ni manga sundalu, uk na, “Bang manga aa ian
'nsa' patōtōg ma kappal, magmula du kaam!”
32 Hangkan bikkat uk manga sundalu lubid bayi panonton bangka'. Pilabbōs sadja ni
tahik.
33 Pote' peen sōbangan, liyōgōs sigam kamemon uk si Paul, siyoho' mangan. Uk na,
“Sangpu' na maka 'mpat bahangi 'llaw itu iya pagsusa bi. 'Nsa' kaam bayi makatimtim
ayi-ayi.
34 Hangkan kaam lōgōs ku subay mangan na, bo' kaam makatatas. Sabab minsan
dalamba buun bi 'nsa' kaam magmula.”
35 Ubus peen uk si Paul halling, ngallo' iya tinapay bo' pigsukulan uk na ni Tuhan ma
alōpan sigam kamemon. Puwas na hi' pighopo' uk na tinapay bo' iyampa mangan.
36 Jari itu pahōgōt atay sigam bo' mangan sigam kamemon.
37 Niya' kami duwa hatus maka pitumpu' maka 'nnōm aa bayi ma diyata' kappal hi'.
38 Ubus peen sigam bayi maglassohan kamemon, timanan uk sigam ni diyōm tahik
manga tirigu iya ma diyōm mohang, bo' supaya pagaan kappal ian.

Magkaat kappal

39 Pagkallat na 'llaw na, 'nsa' takila uk manga aa kappal bang pu' ayi iya tanda' ian,
suga' niya' tanda' uk sigam look taga gusung ma bihing. Iya paggara' sigam, basta
makajari pisallad du kappal pay'an ni gusung.
40 Hangkan kehet uk sigam ingkōt manga sawu, libbahan ma diyōm tahik. Hiyubaran
isab lubid bayi pangingkōt manga dayung bayi pamansan hi'. Puwas na hi' pitangge uk
sigam banog-banog ma munda' bo' tabo uk baliyu pasallad ni bihing.
41 Suga' makaragsa' sigam ni tabbahan. Pasallad munda' kappal, 'nsa' hibal, maka
buwi' na hi' bagbag uk goyak.

42 Maggara' manga sundalu ian mapatay manga pilisu kamemon bo' supaya 'nsa' niya'
makalangngoy ni bihing lahi.
43 Suga' nakura' sigam ian 'nsa' baya' angay-angay si Paul, hangkan liyāng uk na manga
sundalu, 'nsa' sigam siyoho' ngalanjalan. Gam peen soho' na manga aa ian, sasuku tau
palangngoy, palaksu dahu ni diyōm tahik bo' palangngoy ni de.
44 Manga aa kasehean siyoho' paturul, me' palampung ma papan atawa ma kayu bayi
magkaat ma kappal ian. Manjari tasalaihi' kami kamemon, makapahi' ni bihingan, 'nsa'
angay-angay.

28

Ma pu' Malta

1 Makani-bihing peen kami ma 'nsa' niya' baya-baya, niya' maan kami in pu' ian iyōnan
Malta.
2 Bidda' kami kihapan uk manga aa Malta ian. Diyōkōtan uk sigam api sabab nagna'
na ngulan maka haggut na, bo' sigina kami kamemon uk sigam.
3 Si Paul ian bayi nipun engas-engas pangunggun da pakkōsan. Ma sabu na peen
mabōtang kayu ian ma api, niya' so bisa paluwas sabab min pasu' api. Jari so ian
pagantung ngeket ma tangan si Paul.
4 Pag'nda' so uk manga aa Malta hi', ian pagantung ngeket ma tangan si Paul, magtuwi
sigam mag-upama dangan maka dangan. Uk sigam, “Aa itu bayi marayi' mapatay aa.
Minsan iya bayi makapuwas min diyōm tahik, 'nsa' tōōd katangguhan karal na.”
5 Suga' so ian hal pessekan uk si Paul tudju ni diyōm api. 'Nsa' iya angay.
6 Ngagad-ngagad na peen manga aa ian kalu ngatting tangan si Paul, atawa matay
saruun-duun. Suga' taggōl-taggōl peen uk sigam ngagad, bo' 'nsa' niya' tanda' uk sigam
paniya' ma baran si Paul, jari pinda pikilan manga aa Malta ian. Uk sigam, “Dakayo'
tuhan ko' aa itu!”
7 Na, niya' ma kasikōtan ian manga tana' si Publiyus, iya datu' ma pu' ian. Biyo kami
ni luma' na bo' siyagina kami uk na pahap-hap. Hiyulmat kami uk na ma diyōm tallum
bahangi.
8 Ian asal 'mma' si Publiyus palege sabab pasu' iya, maka magsungi'-sungi'. Pasōd si
Paul ni diyōm bilik na bo' ngamu'-ngamu' ni Tuhan ma pasal na. Jari pibōtang uk si
Paul tangan na ni baran maas hi'. Magtuwi iya kaulian uk si Paul.
9 Pagka salaihi', pay'an na isab ni si Paul sasuku taga saki ma pu' ian, bo' kaulian du
isab sigam.
10 Heka bayi pamuwan kami uk sigam ian pangahulmat, maka bang taabut kami song
tulak diyuwa' uk sigam ni kappal ayi-ayi kagunahan kami lutu'.

Min Malta ni Roma

11 Niya' kami tallum bulan ma pu' Malta ian bo' iyampa kami tulak minnihi'. Iya
pamean kami kappal min Iskandal bayi palihan ma pu' ian taggōl bayi timpu pamaliyu.
12 Takka kami ni daira Sirakus, bo' tallum bahangi iya kahanti' kami may'an
13 bo' iyampa kami palaus minnihi' tudju ni lahat Rigiyum. Pag'llaw dakayo', baliyu
satan na bo' duwam bahangi du bo' iyampa kami takka ni kalumaan Putiuli.
14 Niya' tatawwa' kami manga bean si Isa may'an. Siyoho' kami uk sigam paōkōm
may'an ma sigam dapitu'. Puwas na hi' palaus na kami ni daira Roma.
15 Take peen uk manga bean si Isa ma Roma in kami takka na, magtuwi sigam bayi
paabut ni tabu' Appiyus maka ni kalumaan Tallu-Kadday nampang kami. Pag'nda' si
Paul ma sigam, magsukul iya ni Tuhan bo' pahōgōt atay na pabing.

Takka si Paul ni daira Roma

16 Makatakka peen kami ni daira Roma, pibaid si Paul maglumaan di na. Niya' dakayo'
sundalu nganjagahan iya.
17 Palabay peen tallum bahangi, linganan uk si Paul manga kanakuraan Yahudi iya
maglahat may'an, siyoho' sigam patipun. Tipun peen, uk si Paul ni sigam, “Manga
dawuranakan ku, aku itu, 'nsa' niya' dusa ku ma pagkahi ku Yahudi, maka 'nsa' niya'
palsaggaan ku ma kaaddat-addatan ka'mbo'-mboan tabi. Suga' minsan 'nsa' niya' dusa
ku, bayi aku siyaggaw sampay pijil uk manga Yahudi ma Awrusalam, bo' iyampa
siyongan uk sigam ni pangantanan bangsa Roma.
18 Bayi aku siyumariya uk manga aa ngantan sara' Roma. Jari baya' na sigam malappa
aku sabab 'nsa' niya' tapeha uk sigam sababan pamapatayan aku.

19 Suga' 'nsa' tōōd baya' manga Yahudi hi' bang aku ganta' pilappa, hangkan 'nsa' niya'
tarapat ku saddi min mikitukbal ni Sultan Mahatinggi ma Roma itu, minsan 'nsa' niya'
panuntut ku ma manga pagkahi ku Yahudi.
20 Hangkan bayi amu' ku kaam paitu bo' kitabi mag'nda' maka magbissala, supaya
katauhan bi bang ayi iya paitu ku. Tiya' aku ingkōtan maka bilanggu' ma sabab pame'
ku ma aa dakayo'-kayo' iya hōwat tabi bangsa Israil.”
21 Uk manga aa magtipunan ian ni si Paul, “'Nsa' kami bayi makasambut sulat min
lahat Yahudiya ma pasalan nu. 'Nsa' isab niya' manga danakan tabi Yahudi bayi paitu
minnihi' mo lapal atawa habal laat bang ma sabab baran nu.
22 Suga' baya' kami pake bang ayi kapangahagaran nu. Sabab katauhan kami, iya
pandu' pamean nu iyu bissalahan na peen laat uk manga aa ma lahat kamemon.”
23 Manjari itu, magjanji' sigam maka si Paul bang umay pamissala na ma sigam. Taabut
peen 'llaw na, heka sigam bayi pay'an ni luma' pahantian si Paul hi'. Min subu sampay ni
kasangōman pihatihan sigam uk si Paul maka niyasihatan sigam uk na pasal pagparinta
Tuhan. Tiyoan sigam bang ayi bayi tasulat ma diyōm kitab sara' si Musa maka ma kitab
kanabi-nabihan, bo' sigam kamattanan sampay tabo magkahagad ma si Isa.
24 Niya' min sigam tabo magkahagad ma bissala na, suga' niya' sigam kasehean 'nsa'
magkahagad.
25 'Nsa' na peen sigam mag-uyun. Ma song peen sigam mowe', niya' le' bissala si Paul
ma sigam, uk na, “Bannal tōōd iya bayi pima' uk Nyawa Sutsi, iya bayi pilatun uk si
Nabi Isaya ni manga ka'mbo'-mboan bi.
26 Sabab iya na itu bayi uk na,
‘Pahi' na kau ni bangsa itu bo' bain sigam:
Asal pake du kaam, suga' 'nsa' tahati bi.
Asal papatong du kaam, suga' 'nsa' tanda' bi.
27 Sabab bangsa itu magmatuwas sadja.
Tainga sigam bayi tiyaplōkan, mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam.
Bayi du isab tahati uk ma diyōm pikilan sigam,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ma aku,’ uk Tuhan,
‘Bo' iyampa sigam ampun ku.’ ”
28 Iyubus uk si Paul bissala na, uk na, “Hangkan subay katauhan bi na, in lapal Tuhan
pasal kalappas na ma manusiya' pisampay na ni manga kabangsahan iya 'nsa' Yahudi.
Sigam ian ngasip du.” [
29 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi pakallo' manga Yahudi maka uk sigam
magjawab bidda'.]
30 Ma diyōm duwan tahun, ian si Paul pabōtang ma luma' bayi padjak na. Siyagina
uk na sasuku bayi pay'an ni iya.
31 Niyasihatan na peen uk na pasal pagparinta Tuhan, maka pasal si Panghu' si Isa
Almasi. Hawulaya iya mandu' maka 'nsa' niya' makalāng iya.

Tammat

SULAT NI AA ROMA
min si Paul

Roma itu ōn daira mehe iya asal ma lahat Itali min waktu awwal jaman, daira bayi pabōtangan Sultan Mahatinggi. Heka isab kalahat-lahatan saddi ma kalibut sallang Meditera iya bayi iyagaw uk bangsa Roma, iyōnan isab lahat Roma sabab ma diyōm pagbayaan sultan ian. Manjari in aa kamemon pabōtang ma diyōm pagbayaan sultan Roma, sasuku niya' katarrangan na, iyōnan bangsa Roma. Iya pabōtang ma daira Roma ian iya na aa purul bangsa Roma maka baanan aa liyu. Pag bayi si Isa pabing pariyata' ni sulga', pisampay lapal hap pasal si Isa may'an ni lahat Roma bo' niya' isab may'an manga aa magpangandōl ma si Isa.

Jari itu baya' si Paul pay'an nibaw sigam mean si Isa taggōl na bayi pagbanu-banu suga' 'nsa' bayi makalanjal sabab heka kabimbangan na. Hangkan na iya mabo sulat itu ni Roma mahati ma sigam suku' si Isa may'an in iya magbamba patibaw ni sigam bo' iyampa palanjal ni lahat Kastila' magpatau ma manga aa Kastila' sin lapal hap pasal si Isa Almasi.

Ma sulat itu pihati tōōd uk si Paul bang salaingga manga manusiya' magkahap maka Tuhan hati na ma sabab pangandōl sigam, 'nsa' ma sabab hulas-sangsa' sigam maghinang ni iya.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, pisampay ni kaam ma daira Roma. Aku itu dakayo' siyohoan si Isa Almasi. Bayi aku tapene' uk Tuhan, kawakilan uk na magnasihat lapal na hap.

2 Lapal hap itu bayi panganjanji' Tuhan ma awwal masa. Bayi pilatun uk na ma manga nabi, bo' siyulat uk sigam ma diyōm kitab.

3 Anak Tuhan iya pigbissala ma lapal hap itu, hati na si Isa Almasi Panghu' tabi. Manusiya' iya, tubu' min si Sultan Daud.

4 Sutsi asal kajarihan na, sali' du maka kajarihan Tuhan, maka pasti' in iya bannal Anak Tuhan sabab iya bayi mandaan kawasa Tuhan sabab iya bayi pikallum pabing min kamatay na.

5 Ma sabab si Isa Almasi isab iya hangkan aku kabuwanan kapatut uk Tuhan, sampay kawakilan magnasihat bo' supaya niya' tabo ku min bangsa kamemon magsabannal maka me' ma si Isa Almasi.

6 Sibu' du isab iya na kaam maglahat ma daira Roma iyu, linganan du isab kaam uk Tuhan bo' kaam tasuku' uk si Isa Almasi.

7 Manjari mabo aku sulat itu ni kaam kamemon maiyu ma Roma, aa kilasahan uk Tuhan sampay bayi kaam linganan uk na bo' kaam taitung aa na. Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan mariyōm pangatayan uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa Almasi Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab manga aa Roma

8 Tagnaan ku na bissala ku ma kaam kaisa, magsukul aku ni Tuhan sabab min si Isa, magsukul aku ma pasalan bi kamemon sabab tanyag na pangandōl bi sampay ma kalohahan dunya.

9 Maghinang aku ni Tuhan min diyōm atay ku kalna' magnasihat lapal hap pasal Anak na. Saksi' tabi Tuhan, in kaam intōm du uk ku

10 waktu kapanambahayang ku. Amu'-amu' ku ni Tuhan isab bang me' ma kahandak na bang peen aku pihawulaya paiyu patibaw ni kaam ma waktu itu.

11 Landu' tōōd aku baya' mag'nda' maka kaam bo' supaya kaam tapanduan ku iya bayi pamandu' uk Nyawa Tuhan ma aku supaya ngahōgōt iman bi tudju ni Tuhan.

12 Hati na, bang aku kamaiyu na ma kaam makapagtabang na kitabi sali'-sali' sabab niya' na pagpangandōl tabi sibu'-sibu'.

13 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay kaam 'nsa' awam ma pasalan ku. Min heka na aku bayi maggara' nibaw ni kaam, suga' niya' na peen makabimbang, iya poon sabab aku 'nsa' bayi kalanjal. Iya maksud ku paiyu, subay niya' kasongan ku min pagnasihat ku, hati na aa tabo ku magkahagad ma si Isa sali' bayi tabo ku min bangsa kasehean, iya 'nsa' isab Yahudi.

14 Sabab niya' hinang bayi kiyawajib ma aku, iya poon sabab aku subay magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi ma aa kamemon minsan bangsa ayi, manga bangsa

langkaw, iya pigbahasa bangsa Girik, maka bangsa deyo', aa taga pangadji' maka aa
'nsa' bayi makalabay pangadji'.
15 Hangkan na aku baya' tōōd magnasihat lapal hap itu sampay ma kaam maglahat
maiyu ma Roma.
16 Bidda' aku 'nsa' iya' magnasihat lapal hap itu sabab niya' barakat na min Tuhan
pamuwas aa kamemon min hukuman dusa, bangsa Yahudi bo' iyampa bangsa kasehean,
basta sasuku magkahagad ma lapal itu.
17 Sabab lapal hap itu mahatihan kitabi bang salaingga pamabōntōl Tuhan ma kitabi
manusiya'. Subay kitabi mangandōl sadja, min tagnaan na sampay ni katapusan na.
Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na:
"Sayi-sayi mangandōl tudju ni Tuhan, tabista iya uk na aa bōntōl, bo' 'llum du iya
saumul-umul."

Bangsa manusiya' taga dusa kamemon

18 Tanda' ta mulka' Tuhan pimanda' min diyōm sulga', pitakka ni kahinangan
manusiya' pagka sigam maghinang kalaatan kaginis-ginisan, 'nsa' minsan mag-addat
ma Tuhan. Pagka salaihi' kalaatan sigam katambunan sabannal panghati sigam pasal
Tuhan bo' 'nsa' kitauhan.
19 Patut sigam pigmulkaan uk Tuhan sabab tanda' du bang ayi kajarihan Tuhan, iya
makajari tiyau uk manusiya'. Baran Tuhan iya bayi mahatihan sigam, tiyuud uk sigam
'nsa' ngahagad.
20 Sataggōl min waktu bayi pipanjari dunya itu uk Tuhan tasayu na asal in kajarihan
na uk manusiya', minsan iya 'nsa' tanda'. Pasti' in iya taga kawasa tattap ni kasaumulan.
Pasti' isab in iya Tuhan. Iya hangkan Tuhan katauhan uk manusiya' siyabab min ayi-ayi
na pipanjari uk na. Manjari 'nsa' niya' aa makaraawa in iya awam pasal Tuhan.
21 Katauhan sigam pasal pagTuhan, in iya patut pagtuhanan, suga' 'nsa' sigam baya'
ngamahaltabat ma iya, manga ngōn Tuhan ma iya. 'Nsa' sigam minsan magsukul ma
iya. Iya pikil na peen uk sigam pikilan 'nsa' niya' kagunahan na. Tahinang sigam sali'
dupang-dupang, lindōm diyōm akkal sigam.
22 Maglaku-laku sigam in sigam taga panghati parahal magkarupangan sadja.
23 Arapun sigam subay mudji Tuhan iya tattap 'llum, suga' iya piyudji uk sigam manga
tau-tau pighinang dagbōs manusiya', bo' manusiya' itu magkamatay sadja. Damikkiyan
piyudji isab uk sigam iya na manga tau-tau dagbōs hayōp, dagbōs manuk-manuk,
dagbōs ayi-ayi maglelehan ma kuwit tana'.
24 Hangkan na manusiya' itu pisaran uk Tuhan magdul-baya' ma kasabulan ayi-ayi
kinapsuhan uk sigam. Maghinang na peen sigam haram maka sehe' sigam.
25 Siyulak uk sigam bissala bannal pasal Tuhan, bo' pene' uk sigam bissala puting.
Iya siyumba uk sigam manga ayi-ayi bayi pipanjari uk Tuhan, suga' Tuhan iya 'nsa'
siyanglitan uk sigam, bo' iya bayi magpapanjari kamemon, hangkan patut iya piyudji
sampay ni kasaumulan. Amin.
26 Pagka salaihi' kahinangan manusiya', pisaran na sigam uk Tuhan diyulan na in
napsu sigam laat iya makaiya'-iya'. Danda iya ngalabba min addat sigam karandahan
bo' magkabaya' pagkahi danda maghinang laat, iya 'nsa' manjari hinang.
27 Damikkiyan du isab manga lalla, 'nsa' na baya' ma handa sigam suga' magkabaya'
maka pagkahi lalla. Maghinang sigam kasabulan lalla pagkahi lalla, hangkan sigam
pilabay min laat pipagtōngōd maka bayi kalaatan tahinang uk sigam.
28 Na, pagka bangsa manusiya' itu 'nsa' baya' ngannal panghati bannal pasal Tuhan,
hangkan na sigam pisaran uk na magpikil karupangan, bo' hinang uk sigam iya 'nsa'
manjari hinang.
29 Panno' na in panghati sigam uk kalaatan maka kaginisan dusa, hawa napsu maka
kajahallisan. Duwal laat ma diyōm pangatayan sigam, sali' manga ngibōg, mono'
pagkahi sigam manusiya', ngalugat, ngulli', nganjahulaka', magtumbi,
30 ngalimut isab ma kasehean sigam. Bansi manga aa salaihi' ma Tuhan. Jangki sigam
ma pagkahi sigam, langkaw tōōd atay sigam maka magtakabbul na peen. Iya sadja
pikil uk sigam bang salaingga kasongan hinang sigam laat hi'. 'Nsa' sigam baya' me' ma
pamiat 'nggo'-mma',
31 laat sadja pamikil sigam, maka panganjanji' sigam 'nsa' niya' kapusan na. 'Nsa'
sigam lasa atawa maase' ma pagkahi sigam, 'nsa' isab baya' magkahap bang niya' bayi
pagsaggaan.
32 Manga manusiya' itu tau asal bang ayi iya siyulat ma sara' Tuhan ma pasal aa
maghinang manga dusa itu, hati na subay piyatay. Suga' minsan sigam makahati salaihi',

masi na peen sigam maghinang kalaatan, maka kiyōgan sigam bang niya' kasehean makasali' ni sigam.

2

Hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon

1 Kaam iyu, kalu kaam naway ma kasehean bi maghinang manga ian. Uk bi in sigam subay pibōtangan hukuman. Suga' iya du kaam 'nsa' makaraawa bang hiyukum, minsan sayi kaam, sabab sali' du hinang bi maka hinang aa kasehean, iya asal panawayan bi. Bang kaam naway ma kasehean bi, sali' du kaam magsaway baran bi.
2 Katauhan ta asal, bōntōl du Tuhan magbōtang hukuman ma sasuku maghinang ginisan kalaatan bayi ba'-ba' ku ian.
3 Kumpas bi baha' in kaam makapuwas du min hukuman Tuhan, bang masi na peen hinang bi manga hinang laat iya panawayan sehe' bi?
4 Bang salaihi' pamikil bi 'nsa' hiyalgaan uk bi kahapan maka kaase' Tuhan ma kaam, in kaam 'nsa' du isab biyōtangan hukuman saruun-duun iyu. Suga' 'nsa' du isab tasayu bi bang angay kaam pinanaman kahapan na. Kabayaan uk na tōōd in kaam subay mindahan atay, sampay ngalabba min dusa bi.
5 Suga' tuwas kaam, 'nsa' kaam baya' minda min dusa bi. Hangkan na pasong kabinsanaan ma kaam bang taabut waktu pinda' uk Tuhan mulka' na maka hukuman na bōntōl.
6 Sabab in manusiya' kamemon tiyungbasan du uk Tuhan kaniya-kaniya, pipagtōngōd maka ayi-ayi bayi hinang sigam ma dunya.
7 Niya' manusiya' kasehean magtuyu' maghinang hap sabab sanglit maka hulmat min Tuhan iya tiyuyu' uk sigam, maka kallum 'nsa' niya' katapusan na. Iya pamuwan Tuhan ma aa salaihi' tattap kasaumulan in kallum na.
8 Niya' isab aa kasehean makapikil di sigam sadja. Siyulak uk sigam lapal kasabannalan maka me' na sadja ma kalaatan. Manga aa ian pitawwaan tōōd mulka' uk Tuhan.
9 Sasuku biyaksa maghinang laat kananam sigam du katiksaan maka kabinsanaan, bangsa Yahudi, bo' iyampa bangsa kasehean.
10 Suga' sasuku maghinang hap, siyanglitan sigam uk Tuhan, biyuwanan kahulmatan maka kasannangan diyōm pangatayan, bangsa Yahudi bo' iyampa isab bangsa kasehean,
11 sabab Tuhan 'nsa' magpabidda' ma manusiya'. Sali'-sali' sigam ma panganda' na minsan ayi bangsa.
12 Manga bangsa kasehean, iya 'nsa' bayi tawwaan sara' si Musa, bang sigam magdusa tiksa' du sigam min Tuhan ma diyōm nalka', minsan 'nsa' sara' hi' iya muwan hukuman ma sigam. Maka bangsa Yahudi isab, sigam taga sara' min si Musa, bang sigam magdusa tawwaan du sigam hukuman ma sali' langnganan sara' hi'.
13 Sabab 'nsa' min pange ta ma sara' si Musa iya hangkan kita bōntōl ma panganda' Tuhan, suga' min pangahagad ta ma panohoan na.
14 Iya bangsa kasehean ian, 'nsa' sigam bayi tawwaan sara' si Musa, suga' bang tahinang sigam panohoan na ma umay-umay na, iya sabab na, asal niya' pangatau sigam marimay atay sigam bang ayi hinang hap. Minsan 'nsa' niya' mahati, sigam du mo ma di sigam sara' Tuhan.
15 Niya' isab tanda' saksi', iya hangkan katauhan ta niya' sara' patattap ma diyōm itikad sigam. Kaisa, min pangatayan sigam, karuwa na, min pamikil sigam, sabab niya' ma diyōm pamikil sigam muwan kasilangan pasal manga hinang sigam hap maka laat.
16 Manjari bang taabut 'llaw damuwi, bo' si Isa Almasi siyoho' uk Tuhan ngahukum ma manusiya', biyanding uk na ayi-ayi bayi tiyapukan uk sigam ma diyōm pamikil, bo' minnihi' sigam hiyukum. Salaihi' du isab ma lapal hap pignasihat uk ku itu.

Bangsa Yahudi maka pamōgbōg sara'

17 Na painay kaam iyu? Uk bi in kaam iyōnan bangsa Yahudi, maka sara' min si Musa iya pasandigan bi bo' kaam tiyayima' uk Tuhan, Tuhan isab iya pigmalangkawan uk bi ni kasehean bi.
18 Katauhan bi bang ayi pangahandak ma kaam uk Tuhan subay hinang bi. Makasilang kaam kono' bang ayi iya hap subay hinang, ma sabab sara' si Musa iya pangadjian bi.
19 Pangannal bi in kaam tiyōp matuntul ma aa buta (hati na, ma aa 'nsa' niya' pangadji' na). Uk bi in kaam sali' sawa pamasawa akkal aa kasehean, iya ma diyōm kalindōman.
20 Kaba' bi in kaam jukup ma akkal maka ma panghati sabab iyu sara' ma kaam, hangkan uk bi in kaam tau magpandu' ma aa 'nsa' tau me' ma panohoan Tuhan, mandu' isab ma aa bahu me'.

21 Pagka kaam tau mandu' ma kasehean, angay 'nsa' panduan bi baran bi? Bandaan
bi aa kasehean subay 'nsa' nangkaw, bo' kaam iya labi panangkaw!
22 Pamandu' bi subay 'nsa' magjina bo' kaam iya labi magjijina. Lupa kono' ma
panganda' bi bang aa numba tau-tau, bo' peen kaam iya ngagaw ayi-ayi halgaan min
pagsumbahan tau-tau ian!
23 Iya pigmalangkaw uk bi in kaam bayi kabuwanan sara' Tuhan, suga' kaam iya
muwan kaiyaan ma Tuhan pagka 'nsa' hagad bi panohoan na.
24 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"Kaam manga Yahudi iya poon sabab in danan
Hangkan Tuhan pihallingan pangkal uk bangsa kasehean."
25 In kitabi Yahudi siyoho' pig-islam ma tanda' saksi' in kitabi aa suku' Tuhan du.
Hangkan niya' du kagunahan pag-islam bang peen be' bi panohoan sara' hi', suga' bang
sara' 'nsa' be' bi 'nsa' niya' guna na in pag-islam bi. Hap le' kaam 'nsa' bayi islam.
26 Bang takdil ni aa 'nsa' Yahudi, aa 'nsa' bayi pig-islam 'mbila sigam me' ma panohoan
sara', bista du sigam uk Tuhan suku' na sali' du maka aa bayi pig-islam.
27 Manjari kaam manga Yahudi biya'-ba' dusahan uk bangsa kasehean ian, minsan
niya' ma kaam panohoan sara' bayi siyulat ma kaam. Iya hangkan kaam dusahan sabab
kaam iya ngalanggal sara' minsan kaam bayi pig-islam, bo' sigam iya mōgbōg minsan
sigam 'nsa' bayi pig-islam.
28 Sayi sigam taōnan Yahudi sabannal? 'Nsa' na aa taga tanda' ma baran na sadja
sabab bayi na iya taislam.
29 Iya tawwa' iyōnan Yahudi tōōd iya na aa bayi biyahuhan ma diyōm pangatayan na
uk Nyawa Tuhan, 'nsa' sawukat min pamōgbōg na ma sara'. Aa ian 'nsa' siyanglitan uk
pagkahi na manusiya' bang salaihi' kapagka-Yahudi na, suga' siyanglitan iya uk Tuhan.

3

1 Kalu niya' nganjawab ma bissala ku hi', uk na, "A, bang salaihi', 'nsa' niya' kasongan
kami bangsa Yahudi labi le' min bangsa kasehean. Maka addat kami pig-islam 'nsa' niya'
kapusan na."
2 Suga' salaitu iya panambung ku ma iya: mehe du kasongan bangsa Yahudi, ma
kaginis-ginisan. Luba'-luba' na, bayi pingandōl uk Tuhan in palman na ma sigam.
3 Suga' niya' du nganjawab, uk na, "Bang sawupama niya' Yahudi kasehean palabba
min pamōgbōg sigam, 'nsa' na sigam tiyōp pangandōlan. Tawwa' baha' bang uk ta in
Tuhan 'nsa' kapangandōlan, ma sawukat niya' manusiya' 'nsa' tiyōp pangandōlan?"
4 Iya na itu panambung ku ma aa ian: 'nsa' tawwa' bissala nu iyu, uk ku. Tantu, Tuhan
'nsa' salaihi'. Minsan bangsa manusiya' itu magputing kamemon, Tuhan 'nsa'. Bannal
sadja iya, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"Mattan du kaadilan nu min ayi-ayi bissala nu,
Ngandaōg sadja kau bang ma diyōm paghukuman."
5 Nganjawab le', uk na, "Sā' baha' hinang Tuhan?" uk na ma sali' pagbissala manusiya'
kasehean, "Angay subay pigmulkaan dusa tabi sabab min dusa ta tanda' uk manusiya'
salaingga tā bidda' kaadilan Tuhan maka aa bo' pamehe ōn Tuhan?"
6 Suga' salaitu panambung ku ma bissala hi': 'nsa' tawwa' salaihi'. Bōntōl du Tuhan
bang magmulka', hangkan patut iya mōtang hukuman ma bangsa manusiya'.
7 Niya' du nganjawab, uk na, "Bang aku sawupama magputing, bo' in ihi' kasakupan
uk manusiya' in Tuhan bannal tōōd hangkan subay piehe, angay aku subay biyōtangan
hukuman dusa?
8 Hangkan ko', bang ma bistahan ku," uk manga nganjawab hi', "hap du bang kita
magdusa, sabab minnihi' niya' kamahaldikaan Tuhan."
'Nsa' tawwa' jawab hi', suga' niya' manga aa bayi nōna' aku in aku kono' bayi mitnahan
aa subay maheka dusa bo' supaya mehe kamahaldikaan Tuhan. Suga' putingan panōna'
hi'. Manga aa ian tōp na pitawwaan hukuman Tuhan.

Dusahan manusiya' kamemon

9 Na, in kita bangsa Yahudi, hap kahalan tabi baha' min bangsa kasehean? 'Nsa' du.
Bayi na kaam tapahati ku in bangsa kamemon, aa Yahudi maka aa bangsa saddi, sali'-
sali' kapag-agihan uk paldusahan sigam
10 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"'Nsa' niya' manusiya' bōntōl pangatayan na ma panganda' Tuhan.
11 'Nsa' niya' panghati sigam pasal Tuhan,
'Nsa' niya' tuyu' ngisbat iya.
12 Pataikut aa kamemon min kabōntōlan na.

'Nsa' niya' kagunahan sigam.
'Nsa' niya' minsan dakayo' maghinang hap.
13 Bo' sigam sali' dalil kubul 'nsa' bayi katambunan,
Hal paluwasan bissala pangakkal.
Makamula isab halling manga aa hi', sali' sapantun so ngeket.
14 Nukna' na peen sigam, sabab landu' bansi.
15 'Nsa' na sigam tiyāwan mono'
16 Kabiyaksahan sigam magpakaat, magpasukkal.
17 'Nsa' sigam tau magpahap atawa mapagsulut.
18 'Nsa' niya' tāw sigam tudju ni Tuhan.”

19 Katauhan ta na, ayi-ayi panohoan ma diyōm sara' ian bayi panohoan manga aa ma deyoan sara', supaya 'nsa' niya' karaawa in iya 'nsa' niya' dusa na. Manjari tabo manusiya' kamemon biyōtangan hukuman uk Tuhan.

20 Sabab 'nsa' tōōd niya' manusiya' tabista bōntōl uk Tuhan ma sabab pame' na ma panohoan sara' hi'. Suga' sara' Tuhan iya poon sabab na hangkan tasayu tabi in kitabi dusahan.

Pasal kahinangan Tuhan ma manusiya' bo' supaya sigam tabista bōntōl uk na

21 Suga' ma buttihi' pamanda' na bang salaingga kaampun Tuhan ma dusa manusiya', bo' supaya sigam tabista uk na bōntōl, puwas min pamōgbōg sara'. Tasulat asal ma diyōm kitab Tawrat maka kitab manga kanabihan pasal maksud Tuhan itu,

22 hati na sayi-sayi mangandōl ma si Isa Almasi, minsan ayi bangsa na, bōntōl iya ma bistahan Tuhan. 'Nsa' du niya' pagbiddaan manusiya'

23 sabab magdusa sigam sali'-sali' bo' 'nsa' niya' makaabut ni kaadilan Tuhan.

24 Malayingkan pimanda' uk Tuhan lasa na maka ase' na ni manusiya' minsan 'nsa' niya' tōngōd na, bo' tahinang sigam bōntōl ma bistahan na, sali' aa 'nsa' bayi makarusa sabab min si Isa Almasi iya ngalakkat sigam min hukuman dusa.

25 Si Isa bayi pilahil uk Tuhan bo' supaya iya matay, paluwas laha' na pangampun dusa manusiya', sayi-sayi mangandōl ma iya. Salaihi' hinang Tuhan pamanda' na kabōntōlan na, sabab 'nsa' bayi inay uk na in paldusahan manusiya' ma waktu palabay, hal bayi imanan uk na.

26 Tanda' isab kabōntōl Tuhan ma buttihi', niya' na dakayo' aa tawwa' hukuman na ma sabab dusa manusiya', hati na si Isa. Minnihi' magmattan in Tuhan bōntōl du, sampay sasuku mangandōl ma si Isa bōntōl isab ma panganda' Tuhan.

27 Manjari bang salaihi' kahinangan Tuhan ma kitabi, 'nsa' na kita makapag-abbu pasal ayi-ayi bayi hinang ta. Sabab 'nsa' kita bayi bista bōntōl ma sabab kapamōgbōg ta ma sara'. Subay min pangandōl ta sadja iya hangkan kita bista bōntōl uk Tuhan.

28 Sabab katauhan kami, iya poon manusiya' bista bōntōl uk Tuhan, min pangandōl na sadja, 'nsa' min pamōgbōg na ma sara'.

29 Marayi' pangannal bi in Tuhan itu pagtuhanan sadja uk bangsa Yahudi. Suga' 'nsa'. Pagtuhanan iya sampay uk bangsa 'nsa' Yahudi,

30 sabab dakayo' du Tuhan. Bangsa Yahudi maka bangsa kasehean, sali'-sali' du sigam bista bōntōl uk Tuhan, sasuku iya mangandōl ma si Isa.

31 Kalu uk bi in sara' Tuhan ian subay timanan pagka salaihi' niya' pangandōl ta ma si Isa. Suga' 'nsa', sabab tanggehan ta sara' Tuhan.

4

Si Ibrahim pangikutan tabi

1 Manjari ayi na pama' ta pasal bayi labayan si Ibrahim, pangkat tabi Yahudi?

2 Bang si Ibrahim ganta' bayi bista bōntōl uk Tuhan ma sabab hap kahinangan na, niya' du bayi pamantug na ma baran na, suga' 'nsa' du niya' kabantugan na ma panganda' Tuhan, sabab 'nsa' min kahinangan na iya hangkan iya bista bōntōl uk Tuhan.

3 Intōmun bi bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Ibrahim, iya uk na, “Si Ibrahim bayi magkahagad ni Tuhan, bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab min pangahagad na.”

4 Sawupama bang niya' aa maghinang ni aa dakayo' bo' giyadjihan, 'nsa' uk ta in gadji ian pasal paglasa ma iya. In gadji na tōngōd sadja ma hulas-sangsa' na. Bang 'nsa' niya' hinang na, 'nsa' du niya' tōngōd na.

5 Salaitu isab aturan na: bang aa 'nsa' mangandōl ma hinang na, suga' mangandōl ma Tuhan sadja, iya muwan kaadilan ma manusiya' baldusa, in aa ian bista bōntōl uk Tuhan ma sabab pangandōl na.

6 Salaihi' du isab bissala si Daud, waktu kapamissala na pasal kakōgan aa bang bista bōntōl uk Tuhan ma 'nsa' niya' hinang na bayi pasangdōlan na. Uk na hi',

7 “Kiyōgan manga aa bang kasaan sigam taampun uk Tuhan,
Bang piyuwasan na dusa sigam.
8 Kiyōgan du aa bang dusa na 'nsa' na bista uk Tuhan.”
9 Kalu pangannal bi in kakōgan bissala uk si Daud hi' suku' ma manga Yahudi sadja,
pagka bangsa bayi taislam. 'Nsa', sabab suku' du sampay ma bangsa kasehean, iya 'nsa'
bayi taislam. Bayi na tasambat ku in si Ibrahim dahu hi', in iya bista bōntōl uk Tuhan
ma sabab pangahagad na.
10 Na, umay bayi kapamista Tuhan hi'? Min kapag-islam ma si Ibrahim, atawa
damuwi? Katauhan ta, si Ibrahim bayi tabista bōntōl uk Tuhan dahu min bayi kapag-
islam ma iya.
11 Bayi iya magkahagad ma janji' Tuhan bo' iyampa iya islam, tanda' palsaksian in
iya bayi tabista bōntōl uk Tuhan minsan iya 'nsa' le' bayi islam. Manjari itu si Ibrahim
sali' hantang pag'mmaan uk aa kamemon iya magkahagad ni Tuhan, sasuku iya tabista
bōntōl uk Tuhan minsan 'nsa' bayi taislam.
12 Pag'mmaan isab si Ibrahim uk sigam sasuku bayi taislam, 'nsa' ma sawukat pig-
islam sadja, suga' ma sabab pangikut sigam ma si Ibrahim. Sabab mangandōl sigam ma
Tuhan, sali' bayi kapangandōl si Ibrahim ma 'nsa' le' iya bayi taislam.

Janji' Tuhan tasambut ta ma sabab pangandōl ta

13 Niya' bayi janji' Tuhan ma si Ibrahim ma masa awwal hi', in iya maka manga
panubu' na subay piyusakaan kalohahan dunya itu. Iya hangkan si Ibrahim janjian
salaihi', 'nsa' min pamōgbōg na ma niya' sara', suga' min pangandōl na ma Tuhan, iya
poon sabab iya bista bōntōl uk Tuhan.
14 Bang sawupama hangkan aa mōgbōgan sara' iya panganjanji' pusaka', 'nsa' du niya'
pus ma pangandōl ta ma Tuhan. Maka janji' Tuhan ian 'nsa' du niya' katudjuhan na,
bang sara' iya subay biyōgbōgan,
15 sabab sara' itu iya na mo mulka' Tuhan. Bang bayi 'nsa' niya' sara', 'nsa' du niya'
bayi ngalanggal iya.
16 Hangkan uk ta in panganjanji' Tuhan subay takka ma kitabi manusiya' ma sabab
pangandōl tabi. Bo' minnihi' takka ma kitabi iya janji' na minsan 'nsa' niya' tōngōd na,
suga' pamusaka' na ma manga panubu' si Ibrahim kamemon. 'Nsa' ma bangsa Yahudi
sadja, iya mōgbōgan sara' itu, suga' ma aa kamemon sasuku mangandōl ma Tuhan
sali' bayi pangandōl si Ibrahim. Sabab si Ibrahim sali' pag'mmaan tabi bang harap ni
pangandōl,
17 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bissala Tuhan ma si Ibrahim. Uk na,
“Hinang ta kau pag'mmaan manga aa kabangsa-bangsahan kamemon.” Na, hap janji'
itu ma panganda' Tuhan, iya tau makallum aa pabing min kamatay na. Paluwas sadja
kabtangan na, magtuwi paniya' bayi 'nsa' niya'. Iya na hi' Tuhan bayi pagsabannalan
uk si Ibrahim.
18 Kihagad uk na janji' Tuhan, bo' ngahōwat iya ma 'nsa' niya' ahakan na. Hangkan du
iya wajib pag'mmaan uk kamemon bangsa, sali' bayi panganjanji' Tuhan ma iya. Salaitu
iya tasulat ma diyōm kitab, uk na, “Iya heka tubu' nu sali' heka bituun.”
19 Iya umul si Ibrahim waktu bayi kapanganjanji' Tuhan ma iya manga dahatus tahun
umul na, suga' 'nsa' pinda pangandōl na minsan tapikil na baran na ian agōn-agōn
matay na. Sampay handa na si Sara, 'nsa' na makaanak,
20 suga' 'nsa' iya bayi parōhōng mangandōl ma Tuhan. 'Nsa' niya' pagduwa-duwa
na pasal bayi janji' Tuhan hi', suga' pasong gam peen pangandōl na maka uk na
magmahaldika' ma Tuhan.
21 Tatantu na asal in Tuhan makagaōs du ngahinang ayi-ayi bayi panganjanji' na.
22 Hangkan na si Ibrahim “bayi bista bōntōl uk Tuhan”, ma sabab pangandōl na.
23 Maka 'nsa' pasal si Ibrahim sadja iya bayi pigsulatan ian, iya uk na, “bista iya bōntōl
uk Tuhan”
24 sampay kitabi sabab tahinang kitabi bōntōl ma bistahan Tuhan, sasuku kitabi
magkahagad ma iya, iya bayi makallum Panghu' tabi si Isa min kamatay.
25 Si Isa bayi siyongan piyatay ma sabab dusa tabi, maka pikallum iya pabing uk Tuhan
supaya kitabi iyampun sampay bista bōntōl uk Tuhan.

5

Maghap na kitabi maka Tuhan

1 Manjari itu, pagka iyampun na kitabi sampay hinang bōntōl ma bistahan Tuhan ma
sabab pangandōl tabi, magkahap na kitabi maka iya, min bayi tahinang uk si Isa Almasi,
Panghu' tabi.

2 Ma sabab si Isa maka min pangandōl tabi ma iya, iya poon sabab kitabi pinanaman
tabang mehe uk Tuhan itu, iya patattap tabi ma buttihi'. Landu' kitabi kiyōgan sabab
niya' hiyōwat uk tabi in kitabi pihampitan kasahayahan Tuhan.
3 'Nsa' isab hal pakaradjaan ma sosongun iya muwan kakōgan, sampay pakaradjaan
ma buttihi' minsan ma diyōm katiksaan, sabab katauhan tabi du bang labayan tabi
katiksaan tau kitabi nandal.
4 Bo' bang kitabi nandal, kaamuhan in Tuhan ma addat-tabiat tabi. Maka bang addat-
tabiat tabi ganta' makaamu ma Tuhan, tantu niya' hiyōwatan uk tabi hap.
5 'Nsa' niya' pagsusunan tabi bang salaihi' paghōwat tabi, sabab tiya' asal lasa Tuhan
bayi biyōtang ma diyōm atay tabi. Bayi biyo uk Nyawa na Sutsi, iya pamuwan na ma
kitabi.
6 Sabab na ma waktu bayi panugila' uk Tuhan, waktu le' kitabi 'nsa' makagaōs
maghinang ayi-ayi hap, si Almasi iya bayi matay ganti' manga aa baldusa.
7 Lahang niya' manusiya' lilla' matay pangangganti' sehe' na dakayo' minsan
salaingga kaadil sehe' na ian: Kalu-kalu bang aa hap tōōd kasuddahan na, kalu niya'
makatawakkal matay ma pasal na.
8 Suga' pindaan kitabi uk Tuhan bang salaingga mehe lasa na ma kitabi, sabab matay
si Almasi ganti' tabi, ma masi kitabi ma diyōm magdusa na peen.
9 Bōntōl na kitabi ma bistahan Tuhan ma sabab kamatay si Isa, jari tatantu tabi
kalappasan uk na kitabi min mulka' Tuhan ma 'llaw damuwi.
10 Maghap na kitabi maka Tuhan sabab min kamatay Anak na, waktu le' kitabi bayi
masi mantahan Tuhan. Na, bang kitabi pighap uk Tuhan ma sabab kamatay Anak na si
Almasi, palabi le' kalappas tabi pagka 'llum na iya pabayik.
11 Maka 'nsa' hal uk na hi'. Niya' le' isab kakōgan tabi mehe tudju ni Tuhan ma sabab
bayi tahinang uk si Isa Almasi Panghu' tabi, iya bayi mo ma kitabi maghap maka Tuhan.

Pagbiddaan si 'Mbo' Adam maka si Almasi

12 Na, in pasal dusa, iya poon niya' dusa ma dunya itu ma sabab hinang manusiya'
dakayo' du, iya na si 'Mbo' Adam. Bayi iya makahinang dusa, bo' minnihi' niya' kamatay
ma dunya. Iya hangkan na isab kamatay ma manusiya' kamemon, sabab magdusa sigam
kamemon.
13 Ma 'nsa' le' niya' sara' bayi pamuwan na si Musa uk Tuhan, niya' asal dusa hinang
uk manusiya'. Suga' sataggōl 'nsa' niya' sara' pilangngan, in dusa sigam 'nsa' kaōnan
langgal sara'.
14 Suga' minsan 'nsa' le' niya' sara', in bangsa manusiya' kamemon, min si 'Mbo' Adam
sampay ni si Musa, bayi pigbaya' uk kamatay minsan dusa sigam 'nsa' magsali' maka
bayi dusa si 'Mbo' Adam, iya bayi panagga' na panohoan Tuhan ian.
Si 'Mbo' Adam ian muwanan kitabi panghati pasal langnganan si Almasi, iya pilahil
ma 'llaw damuwi itu.
15 Niya' du pagbiddaan na si Adam maka si Almasi, sabab 'nsa' tapagsali' ta dusa bayi
tahinang uk si 'Mbo' Adam ian maka kahapan bayi pamuwan ma kitabi uk Tuhan minsan
'nsa' niya' tōngōd na. Bannal kamemon manusiya' bayi magpatayan ma sabab dusa aa
dakayo' ian. Suga' labi mehe tōōd kahapan Tuhan, iya pangihilas na itu ma manusiya'
kamemon sabab min kasi-lasa aa dakayo' itu, hati na si Isa Almasi.
16 Magbidda' du kahapan Tuhan itu maka katudjuhan dusa bayi tahinang uk aa
dakayo' ian. Si 'Mbo' Adam ian bayi makatagna' ngahinang dusa, bo' minnihi' pabōtang
hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon. Suga' saddi-saddi iya kahapan Tuhan sabab
minsan landu' heka dusa manusiya', iyampun du kitabi uk Tuhan, iyōnan aa bōntōl.
17 Iya katudjuhan bayi dusa si 'Mbo' Adam ian 'nsa' du ngatu ma katudjuhan hinang
si Isa Almasi. Iya bannal na, in manusiya' kamemon bayi giyantaan kamatay ma sabab
dusa si 'Mbo' Adam. Suga' sasuku nayima' ma lasa maka ase' Tuhan sampay nayima'
kaampunan dusa bayi paghilas na, maka bista bōntōl, giyantaan du sigam magbaya'
maka si Isa Almasi ma kallum tattap ma hi' ma sulga'.
18 Tasayu ta na, min tadda du dusa ian bayi tahinang, bo' minnihi' in bangsa manusiya'
kamemon tabo tawwaan hukuman Tuhan. Damikkiyan na min tadda du hinang bōntōl
bayi tahinang ma damuwi itu, bo' minnihi' tabo manusiya' kamemon makajari bōntōl
ma bistahan Tuhan, sampay 'llum saumul-umul.
19 Dakayo' du aa bayi nagga' panohoan Tuhan, bo' heka tabo magdusa ma sabab iya iya
paningōran. Damikkiyan na isab ma damuwi itu, dakayo' du aa bayi me' ma panohoan
Tuhan, iya si Isa Almasi, bo' heka tahinang bōntōl ma bistahan Tuhan ma sababan na.
20 Na, bayi Tuhan magpalatun sara' na min si Musa, bo' supaya magpanda' ma manga
manusiya' in sigam ngalanggal manga pangalangan na. Kalna' iyampa sigam makatau

sara' ian, pasong na peen pangalanggal sigam sara'. Suga' minsan salaingga heka dusa manusiya', labi le' lasa maka ase' Tuhan tudju ni sigam.
21 Manjari in bangsa manusiya' kamemon bayi pigbayaan asal uk dusa sigam, bo' kamatay iya powean na. Suga' kitabi ma buttihi' tapagbayaan uk lasa maka ase' Tuhan, bo' kallum kakkal iya powean tabi, basta tabista bōntōl na uk Tuhan, sabab min bayi kahinangan si Isa Almasi, Panghu' tabi.

6

Si Isa Almasi pangikutan tabi ma kamatay na sampay ma kallum na pabing

1 Na, salaingga na pamikil tabi? Palanjal tabi baha' in kabayaan tabi magdusa, bo' supaya pasong le' lasa maka ase' Tuhan ma kitabi?
2 Daa subay salaihi'. 'Nsa' kita wajib magpasangdan dusa sabab sali' kitabi hantang aa matay pabutas sadja na min bayi kabiyaksahan tabi magdusa.
3 Sabab katauhan bi, bayi kitabi piyandi tanda' saksi' in kitabi lamud na ma si Isa Almasi, bo' minnihi' niya' lamud tabi ma kamatay na.
4 Hati na tōōd, sali' kitabi hantang paunung na ma si Almasi kiyubul maka iya, pagka salaihi' kapamandi ma kitabi. Na, hangkan pagka iya 'llum pabayik ma sabab kawasa 'Mma' na Tuhan, sali' du kita biyuwanan kallum bahu supaya pinda addat-palangay tabi sali' iya.
5 Sabab hati na, bang kitabi parakayo' ma si Isa matay sali' kamatay na, tantu kitabi magdōngan maka iya pikallum pabayik, sali' bayi pamakallum ma iya.
6 Katauhan tabi isab, bang dalil tabi bayi kajarihan tabi bayi dahu, hantang kitabi hi' bayi piyatay ma diyata' hag sali' maka si Almasi, bo' supaya in kajarihan tabi laat hi' 'nsa' niya' kōsōg na. Jari 'nsa' na kitabi tabo biyanyaga' uk manga dusa tabi pabing,
7 sabab sayi-sayi matay puwas na iya min paldusahan.
8 Bang kitabi sali' hantang parakayo' ma si Almasi ma kamatay na, magkahagad du kitabi in kitabi magdōngan du maka iya ma kallum na.
9 Sabab katauhan ta si Almasi bayi pikallum pabing min kamatay na, 'nsa' na magkamatay pabayik. Puwas na iya min kamatay sampay ni kasaumulan.
10 Bayi iya matay min tadda du bo' supaya kapuwasan na dusa kamemon, maka 'llum na iya ma buttihi' ma alōpan Tuhan.
11 Iya du kaam, subay kannalun bi baran bi iyu sali' hantang aa matay, muwas na min kabiyaksahan dusa. Lipara 'llum kaam bang harap ni Tuhan, ma sabab si Isa Almasi iya parakayoan bi.
12 Hangkan na kaam daa na subay kapag-agihan uk dusa kaginis-ginisan, bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk napsu bi.
13 Tangkain bi baya' ginhawa-baran bi bo' kaam 'nsa' tabo maghinang kalaatan. Pagmalillaun bi na baran bi ni Tuhan, sabab kaam iya sali' aa bayi pikallum uk na pabing min kamatay. In ginhawa-baran bi iyu subay pamasuku' ni iya paglagi na ma kahinangan bōntōl.
14 'Nsa' na kaam pig-agihan uk dusa bi, sabab puwas na kaam min langnganan sara'. Ma diyōman Tuhan na kaam biyuwanan kaase' maka kalasa na.

Magpabanyaga' kitabi ma Tuhan

15 Na, ayi na subay pikil tabi? Ngandusa le' baha', kitabi ma sawukat pinda na min langnganan sara' tudju ni diyōman Tuhan, ma sawukat kita biyuwanan ase' maka lasa na? Alla, sā' kitabi mikil salaihi'.
16 Katauhan bi du, bang kaam me' tahinang sosohoan aa, me' isab kaam ma ayi-ayi panohoan na, sali' du kaam banyaga' na, sabab iya iya nakura' bi magbayaan. Manjari bang kaam tabo-bo uk dusa bi, sali' kaam hantang tabanyaga' uk dusa bi bo' kamatay iya katudjuhan bi. Suga' bang panohoan Tuhan iya pamehe bi subay hinang, sali' kaam banyaga' Tuhan bo' tahinang kaam bōntōl ma bistahan na.
17 Hangkan na pagsukulan ku ni Tuhan! Bayi kaam sali' tabanyaga' uk paldusahan bi, lipara be' bi na in langnganan pandu' bayi pamandu' ma kaam, sampay min diyōm atay bi.
18 Jari pilappa na kaam min dusa bayi pamanyagaan kaam tagna', bo' banyaga' Tuhan na kaam maghinang kabōntōlan.
19 Iya halling ku itu pasal banyaga' maka nakura' hal pamaralilan sadja bo' supaya tahati bi sabab kulang panghati bi. Ma waktu ian bayi kaam magpasad biyanyaga' uk dusa bi, maghinang kasabulan maka kalaatan duhun manga duhun. Suga' ma buttihi' subay kaam magpabanyaga' tudju ni Tuhan maghinang ayi-ayi bōntōl, iya patut hinang uk manga aa suku' Tuhan.

20 Sataggōl kaam sali' banyaga' tabo-bo uk baanan dusa bi 'nsa' kaam makahinang
kabōntōlan.
21 Maka iya bayi kahinangan bi ian makaiya'-iya' na bang kani-pikilan bi le' buttihi'.
Ayi bayi paruntungan na? 'Nsa' niya', sabab kamatay iya katudjuhan na.
22 Lipara ma buttihi' tapuwasan na kaam uk Tuhan min dusa, bo' banyaga' Tuhan na
kaam. Iya paruntungan bi atay sutsi tudju ni Tuhan, maka kallum kakkal iya katudjuhan
bi.
23 Sabab kamatay iya tungbas na bang kitabi tabanyaga' uk dusa, suga' kallum kakkal
iya pangihilas Tuhan, pagka pagdakayoan tabi na ma si Isa Almasi Panghu' tabi.

7

Puwas na kita min sara'

1 Manga danakan ku magpangandōl ma si Isa, tantu kaam makahati ma iya song biya'-
ba' uk ku itu sabab biyaksa du kaam ma sara'. Sara' itu taga pag-agi ma kita sataggōl
kita 'llum, suga' bang kita matay na, 'nsa' na kita tawwaan uk sara'.
2 Sawupama danda taga halla, niya' sara' noho' in iya 'nsa' makahalla ma lalla saddi
sataggōl halla na poon masi 'llum. Suga' bang halla na matay, puwas na iya min
langnganan sara' paglakibini sigam.
3 Bang danda ian ganta' parakayo' ni lalla saddi, bo' masi 'llum halla na poon,
makalanggal iya sara' bang maghalla ni saddi. Suga' bang matay na halla na, bo'
maghalla danda ian maka lalla saddi, 'nsa' kaōnan magjina sabab puwas na iya min
langnganan sara' hi'.
4 Salaihi' isab ma kaam, manga kadauranakan ku. Puwas na kaam min sara' tasulat
si Musa. Bayi kaam sali' hantang aa matay sabab dambean kaam maka si Almasi ma
kamatay na. Bayi iya pikallum pabing min kamatay na, manjari suku' na na kaam bo'
supaya kaam maghinang hap, hinang kagunahan Tuhan.
5 Sataggōl kita bayi pigbayaan uk kajarihan ta tagna', kōsōg asal napsu ta sabab nagga'
ma panohoan sara', maka sara' iya muwan baya' ma diyōm ginhawa-baran ta subay
magdusa, bo' kamatay iya katudjuhan ta.
6 Suga' buttihi' kahawulaya na kita min langnganan sara' sabab hantang kita bayi
matay, puwas na kita min dusa iya bayi magbaya' ma kita ma waktu dahu. Ma buttihi'
saddi na pangahagad ta ma Tuhan. 'Nsa' langnganan sara' iya be' ta suga' langnganan
bahu na, iya pilangngan ni kita uk Nyawa Tuhan.

Sara' maka dusa

7 Manjari ayi na pamikil ta pasal sara' itu? Sali' du baha' maka dusa? 'Nsa'. Saddi
du. Iya hangkan katauhan ku tōōd bang ayi iyōnan dusa, maka bang ayi katudjuhan
na, ma sabab niya' sara' mahatihan aku. Arak aku bayi awam pasal napsu itu laat tuwi'
lipara niya' panohoan sara' mahatihan aku, iya uk na, “Wajib kaam daa nganapsu ma
alta' pagkahi bi.”
8 Suga' makatau peen aku min sara' ian in napsu itu laat, bo' min sara' ian pasong
na peen dusa ma diyōm ginhawa-baran ku, maka landu' pakannōp napsu ku kaginis-
ginisan. Hati na in dusa itu, 'nsa' tasayu ta sataggōl 'nsa' niya' sara' pangalangan na.
9 Bayi hap asal palasahan ku ma waktu dahu, ma 'nsa' le' niya' pangatau ku pasal sara',
sabab pangannal ku in aku aa hap, suga' pagtau ku peen itu bang ayi ma diyōm sara',
magtuwi tasayu ku iya mehe kasaan ku.
10 Bo' minnihi' niya' kasusahan ku mehe. Sara' itu bayi panganiyat Tuhan ma bangsa
manusiya' bo' supaya sigam biyo ni kallum, suga' ma kasulayan ku, in sara' itu mo tuwi'
ma aku ni kamatay ma sabab niya' dusa ku.
11 Sali' aku diyupang uk dusa ku sabab kaba' ku in panohoan sara' tahinang ku du,
suga' 'nsa'. Manjari aku itu biyōtangan hukuman ni kamatay sabab min sara' itu.
12 Manjari tantu sara' itu 'nsa' niya' laat na sabab min Tuhan du. Maka panohoan na
kamemon min Tuhan du isab, bōntōl maka hap.
13 'Nsa' tawwa' bang uk ta in sara' hap ian iya sababan na hangkan aku magpakamatay,
sabab 'nsa' salaihi'. Dusa iya sababan na. Sara' hap itu hal pamanda' ma dusa ku bo'
takila ku tōōd, bo' peen dusa ku iya mo aku ni kamatay. Jari itu, pagka niya' na sara'
biyōtang pangalangan dusa, pasti' tōōd in dusa itu asal mamarahi laat.

Niya' mag-agaw-bisōd ma diyōm ginhawa-baran ta

14 Katauhan tabi in sara' itu deyo' du min Nyawa Tuhan. Suga' aku itu manusiya' du,
sali' tabanyaga' uk dusa ku.

15 'Nsa' tōōd tahati ku addat-tabiat ku sabab bang aku baya' ngahinang hap, sali' niya'
ma ginhawa ku nagga' ma iya. Iya bayik na, bang niya' 'nsa' kabayaan ku hinang, iya
na hi' tahinang ku.
16 Jari bang aku ganta' bansi ma hinang laat iya asal hinang ku, ngaho' du aku in sara'
itu hap du.
17 'Nsa' na peen baran ku tōōd ngahinang laat iya kabansihan ku ian, tōōd aku tabo-bo
uk dusa, iya pabōtang ma diyōm kajarihan ku itu.
18 Katauhan ku du, asal 'nsa' niya' hap ma diyōm baran ku, hati na ma diyōm kajarihan
ku itu, sabab minsan niya' kabayaan ku ngahinang hap 'nsa' tahinang ku.
19 Iya kahapan kabayaan ku 'nsa' tahinang ku, suga' iya na peen tahinang ku kalaatan
iya 'nsa' kabayaan ku.
20 Manjari bang aku ganta' ngahinang ayi-ayi iya 'nsa' me' ma kabayaan ku, hati na
'nsa' na peen min di baran ku iya manga hinang ian, tōōd aku tabo-bo uk dusa iya
pabōtang ma diyōm kajarihan ku itu.
21 Salaitu iya langnganan na bang ma sayu ku. Bang aku ganta' baya' maghinang hap,
niya' na peen laat mo-mo aku.
22 Ma itikad ku sadja landu' aku kahōpan ma sara' Tuhan,
23 suga' pag'nda' ku peen ni diyōm ginhawa-baran ku, saddi isab langnganan na.
Sabab niya' na peen laat ma diyōm kajarihan ku mag-agaw-bisōd maka sara' Tuhan,
iya makahōpan aku hi'. Minnihi' aku biyanyaga', pig-agihan uk dusa iya mo na peen
ma diyōm ginhawa-baran ku.
24 Alla! Susa ku itu 'nsa' manjari sabab tiya' aku biyo ni kamatay! Sayi baha' nabangan
aku supaya aku makapuwas min kajarihan kalaatan itu?
25 Lipara si Isa Almasi Panghu' tabi, hangkan na aku magsukul ni Tuhan!
Na iya na itu kasusahan ku: makaisbat aku sara' Tuhan min diyōm pikilan ku sadja,
suga' tabo-bo aku magdusa uk kajarihan ku laatan itu.

8

Kabayaan Nyawa Sutsi iya pangikutan tabi

1 Manjari pagka kitabi parakayo' ma si Isa Almasi na, 'nsa' na kapabōtangan hukuman
uk Tuhan.
2 Sabab puwas na kitabi min langnganan dusa maka min kamatay iya katudjuhan na,
sabab me' na kitabi ma langnganan Nyawa Tuhan, iya mo kita ni kallum basta si Isa
Almasi iya parakayoan tabi.
3 'Nsa' niya' gaōs sara' ian papuwas kitabi min pagbayaan dusa, sabab manusiya' sadja
kitabi 'nsa' kabōgbōgan sara'. Suga' Tuhan iya makagaōs. Anak na lahasiya' bayi pipaitu
ni dunya magpuwas karusahan tabi. Bayi iya magpabaran manusiya' paitu. Sali' du iya
maka kitabi, suga' iya iya tiyanggungan dusa tabi uk Tuhan.
4 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tuman ayi-ayi bayi panohoan kitabi ma diyōm sara',
pagka kita ngahinang kabōntōlan na. 'Nsa' na kita magdul ma napsu ta, pagka me' na
ma kabayaan Nyawa Sutsi.
5 Sayi-sayi ngandul ma napsu baran na, kapagbayaan du iya uk napsu baran na. Sayi-
sayi me' ma kabayaan Nyawa Sutsi, kapagbayaan du iya uk Nyawa Sutsi.
6 Bang kapagbayaan pikilan na uk napsu baran na, kamatay iya katudjuhan na, suga'
bang kapagbayaan pikilan na uk Nyawa Sutsi, kallum kakkal iya katudjuhan na maka
kasannangan diyōm pangatayan na.
7 Manjari bang kapagbayaan pikilan na uk napsu na sagga' na ma Tuhan, sabab 'nsa'
baya' me' ma panohoan na. Maka minsan bayi baya' me', tuud iya 'nsa' tōōd ngahinang.
8 Bang aa kapagbayaan uk napsu na, 'nsa' tasulut na Tuhan.
9 Lipara kaam iyu 'nsa' na tabo-bo uk napsu bi sali' bayi kajarihan tagna', suga' Nyawa
Tuhan iya pamean bi ma ayi-ayi kabayaan na, basta iyu na iya ma kaam pabōtang ma
diyōm atay bi na. Sayi-sayi 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan uk si Almasi, 'nsa' iya suku'
si Almasi.
10 In baran bi magkamatay du ma sabab bayi dusa, suga' minsan na. Bang iyu si
Almasi ma diyōm atay bi kabuwanan du kaam kallum tattap hi' min Nyawa Sutsi, ma
sabab bista na kaam bōntōl uk Tuhan.
11 Bang iyu pabōtang ma kaam Nyawa Tuhan, iya bayi makallum si Almasi min
kamatay na, tantu du baran bi pikallum isab sabab min Nyawa na iya ma diyōm atay
bi.
12 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku, niya' subay tuyu' tabi. Subay
kitabi 'nsa' na tabo-bo uk napsu tabi sali' bayi kajarihan tabi tagna'.

13 Sabab bang kitabi ganta' tabo-bo uk napsu tabi, tantu kitabi pipahi' ni diyōm nalka'.
Suga' bang paglagi tabi tabang min Nyawa Tuhan bo' supaya libbahan uk tabi hinang
laat, tattap du kallum tabi.
14 Sasuku pibe' uk Nyawa Tuhan, iya na anak Tuhan du.
15 Sabab Nyawa Sutsi itu, iya pamuwan ma kitabi uk Tuhan, 'nsa' mo kitabi nganana m
kahanggawan pabing sali' hantang banyaga' tiyāw ma nakura' na. Suga' tahinang na
kitabi anak Tuhan pagka tasambut tabi Nyawa Sutsi. Kawasa min iya isab, iya hangkan
kitabi makatawakkal ngōn 'mma' ma Tuhan. “'Mma',” uk ta.
16 Hiyōp kitabi uk Nyawa Sutsi sampay min diyōm palnyawahan tabi, bo' iya muwan
pikilan diyōm pikilan tabi in kitabi tantu tahinang anak Tuhan.
17 Na, pagka kitabi anak Tuhan sabannal-bannal, biyuwanan kitabi pusaka' uk Tuhan
ma 'llaw damuwi, iya pahala' bayi tiyagama uk na. Magdakayo' du kitabi maka si
Almasi bang nambut pusaka'. Sabab bang si Almasi iya paningōran tabi ma diyōm
kabinsanaan na, iya du isab iya paningōran tabi bang taabut waktu pananglit iya ma
diyōm kasahayahan.

Kasahayahan ma sosongun

18 Bang ma kumpasan ku, iya kasigpitan kalabayan tabi ma buttihi' 'nsa' du ngatu ma
kasahayahan iya pinda' ma kitabi ma sosongun.
19 'Nsa' bangsa manusiya' sadja, sampay ayi-ayi bayi pipanjari kamemon ngagaran
waktu pamanda' Tuhan bang salaingga dagbōs manga anak na.
20 'Nsa' pasal laat in alam itu pipanjari, suga' pasal kahandak Tuhan, 'nsa' du bayi me'
ma asal maksud Tuhan ma bayi pipanjari uk na. Gam na peen pigmulkaan ma sabab
dusa si 'Mbo' Adam. Malayingkan iya na itu hiyōwat-hōwat uk manusiya'.
21 Niya' dakayo' 'llaw ma sosongun paayad du kahalan kamemon ayi-ayi bayi pipanjari
uk Tuhan, hati na ma sosongun in bayi pipanjari kamemon pihawulaya du min
kasigpitan iya kalabayan na ma buttihi', sabab manjari lupa du maka magkamatay du
kamemon. Suga' ma sosongun magdakayo' du bayi pipanjari kamemon ian maka manga
anak Tuhan, bang sigam pilangkaw sampay pihawulaya na min kasigpitan kamatay.
22 Katauhan tabi in bayi pipanjari itu kamemon, sali' hantang danda kapaddian bang
song nganak. Sabab min waktu tagna' sampay ni kabuttihian in bayi pipanjari kahunitan
sabab agaran na waktu pamakallo' uk Tuhan mulka' na bo' pibahuhan uk na ayi-ayi bayi
kaat na.
23 Maka 'nsa' ian hi' sadja, sampay kitabi, aa bayi kabuwanan Nyawa Sutsi uk Tuhan,
iya na dahu-dahu pamuwan na ma kitabi, salaihi' du isab magdahing sataggōl kitabi
ngagaran waktu pamabahu baran tabi itu uk Tuhan. Bang taabut waktu ian hi' tanda'
du in kitabi anak Tuhan du.
24 Iya na hi' hōwat tabi pagka liyappasan na kitabi min hukuman dusa. 'Nsa' le' mattan
hangkan iyōnan hōwat, sabab 'nsa' kaōnan hōwat bang magmattan na.
25 Suga' kitabi, niya' tantu hōwat tabi minsan 'nsa' le' magmattan, iya hangkan kitabi
'nsa' siyumu ngagad.
26 Pahōp du isab Nyawa Sutsi ma kitabi nabang, sabab lamma pangandōl tabi ma
Tuhan. Bang nambahayang, 'nsa' kitabi tau bang salaingga subay pangamu' tabi, suga'
baran Nyawa Sutsi iya ngamu' ni Tuhan ma sabab tabi, suga' iya amu' na ian 'nsa'
tabissala uk manusiya'.
27 Kasakupan uk Tuhan bang ayi iya iyamu' uk Nyawa Tuhan pasal aa suku' Tuhan
me' ma kabayaan Tuhan. Kasakupan na itu sabab tabanding uk na diyōm pamikil tabi.
28 Iya na itu isab katauhan tabi: bang kitabi lasa ma Tuhan, bo' bayi tiyawag uk na
min kagaraan na, tiyabang du kitabi uk na ma ayi-ayi kalabayan tabi hap maka laat.
Jari pakaradjaan iya kalabayan tabi ian, kahapan sadja iya katudjuhan na.
29 Sasuku manusiya' bayi asal tapene' uk Tuhan, bayi giyantaan uk na subay ningōd
ma Anak na, bo' supaya Anak na iya pagsiyakahan ma danakan na manusiya' kamemon.
30 Kamemon bayi gantaan na ian pigtawag uk na, maka sasuku bayi pigtawag bista
uk na bōntōl. Sasuku isab bōntōl ma bistahan na bihagian du min diyōm sahaya na.

Pasal lasa Tuhan 'nsa' na niya' makaliyu

31 Na, bang pikil tabi bayi bissala ku hi', sali' 'nsa' niya' sugpat na. Sabab bang Tuhan
iya mōgbōgan kitabi, jari 'nsa' kitabi takowe' uk sayi-sayi.
32 'Nsa' bayi kallōgan na Anak na lahasiya' suga' siyongan uk na piyatay ma pasalan
tabi kamemon. Bang salaihi' kalasa Tuhan ngungsuran Anak na, tantu isab kitabi
biyuwanan uk na ayi-ayi makahap min kaihilasan na.
33 Kitabi manga aa pene' uk Tuhan, 'nsa' niya' makatōna' ma kitabi sabab kaōnan na
kitabi bōntōl uk Tuhan.

34 Hangkan na 'nsa' niya' mōtangan kitabi kasaan pipahi' ni diyōm nalka'. Si Isa Almasi
iya bayi matay ma sabab dusa tabi, suga' 'nsa' kamatay iya katudjuhan na sabab pikallum
na iya pabing uk Tuhan. Pilangkaw na iya ma buttihi' pitingko' ma bihing Tuhan sakap
katau, bo' ian na iya magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan ngamuan kitabi tabang.
35 Manjari sayi baha' magpabutas kitabi maka lasa si Almasi? Tantu 'nsa' niya'. Minsan
ayi kalabayan tabi, ayi na kasusahan, ayi na katiksaan, kabinsanaan aa, kasigpitan atawa
kamiskinan, minsan ma diyōm kapiligduhan, minsan kita piyatay, 'nsa' du pinda lasa si
Almasi ma kitabi.
36 Manga kabinsanaan ian tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na,
“Kasiya-siyahan kami sakahaba' 'llaw, hal ngagad piyatay ma sabab kaam, O Tuhan, iya
pamean kami.
Sali' kami hantang hayōp bili-bili ma pamista manga aa, hal biyo siyumbay.”
37 Suga' 'nsa' du pamagay tabi manga pakaradjaan itu. Ngandaōg du kitabi tōōd ma
sabab si Almasi, iya lasa asal ma kitabi.
38 Makatantu du aku, 'nsa' niya' makagaōs magpabutas kitabi maka lasa si Almasi,
minsan ma kallum ta maka ma kamatay ta. Minsan bangsa malaikat atawa bangsa
mananasat, minsan sayi taga kawasa, minsan ayi kalabayan tabi ma masa itu maka ma
masa ma sosongun, tantu kitabi kilasahan na peen.
39 Minsan ma diyata' maka minsan ma deyo', 'nsa' niya' min bayi pipanjari kamemon
makagaōs magpabutas kitabi maka lasa Tuhan, iya bayi pindaan ni kitabi uk si Isa
Almasi Panghu' tabi.

9

Manga aa tapene' uk Tuhan

1 Iya bissala ku na itu ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du aku magputing sabab suku'
aku si Almasi. Sabannal-bannal aku min atay pote', sabab pigbayaan atay ku uk Nyawa
Sutsi.
2-3 Landu' mehe karukkaan ku. Kasangdanan sukkal ku ma pasal pagkahi ku bangsa
Yahudi. Bang bayi sadja makajari lilla' aku tawwa' mulka' Tuhan sampay piōkat min si
Almasi, bang peen sigam mangandōl ma iya.
4 Tubu' si Israil sigam, bangsa suku' Tuhan. Bayi sigam hinang anak na, pindaan
sahaya na ma diyōman sigam. Niya' ma sigam kapagsulutan maka Tuhan kabuwanan
sigam sara' na. Ma sigam iya pagsambahayang bannal maka panganjanji' Tuhan.
5 Tubu' asal sigam min manga pangkat Yahudi bantug. Minnihi' du isab si Almasi
bang harap ni pangkat manusiya'. Tuhan iya magbaya' ma kamemon, patut siyanglitan
saumul-umul. Amin.
6 'Nsa' isab uk ku in janji' Tuhan ma bangsa Israil 'nsa' niya' pus na. Suga' iya uk ku,
niya' tubu' si Israil kasehean 'nsa' manjari iyōnan bangsa suku' Tuhan.
7 Niya' isab tubu' si Ibrahim 'nsa' kaōnan anak Tuhan. Iya tubu' si Ibrahim sabannal
subay bista ma sali' bayi palman Tuhan ma iya, iya uk na, “Iya panubu' nu tōōd subay
min anak nu dakayo' iyu, min si Isahak.”
8 Hati na 'nsa' kaōnan anak Tuhan ma sawukat bayi luwas min baran si Ibrahim. Iya
bista panubu' si Ibrahim tōōd iya na anak bayi panganjanji' Tuhan ma iya.
9 Salaitu bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, uk na, “Bang taabut waktu itu tahun
pabayik, pabing aku paiyu bo' handa nu si Sara makaanak lalla.”
10 'Nsa' pasal si Ibrahim sadja. Pikilun bi isab pasal si Ya'kub maka si Esaw, duwangan
kambal bayi bittōngan uk si Rebeka. Dakayo' du 'mma' duwangan kambal ian, iya si
Isahak pangkat kami Yahudi.
11-12 Na, ma 'nsa' le' palahil onde' missala Tuhan ni si Rebeka. Uk na, “Kambal siyaka
iyu pig-agihan du uk siyay.” Minnihi' katauhan in pamene' Tuhan min baya' na du, 'nsa'
min kahinangan manusiya'. Sabab kambal ian 'nsa' bayi makahinang ayi-ayi hap maka
laat, sabab masi ma diyōm battōng. Manjari bang Tuhan mene' subay min niyat na.
13 Sali' du bayi tasulat ma diyōm kitab pasal kambal itu, iya uk na, “Si Ya'kub kalasahan
ku; si Esaw iya kabansihan ku.”

Kiasean uk Tuhan sayi-sayi kabayaan na

14 Jari ayi na pamikil ta pasal kissa ian hi'? Saway ta Tuhan baha' in pamene' na 'nsa'
bōntōl? Subay 'nsa'
15 sabab Tuhan iya magbaya', sali' uk na ma si Nabi Musa, “Maase' aku ma sayi-sayi
kabayaan ku; lasa aku ma sayi-sayi kabayaan ku.”
16 Na minnihi' tahati ta, in 'nsa' min kabayaan ta manusiya' atawa min hulas-sangsa'
ta maghinang hap iya hangkan kita kiasean uk Tuhan, suga' min kabayaan na.

17 Niya' isab bayi tasulat ma diyōm kitab, pamissala Tuhan ni sultan ma lahat Misil
ma masa awwal hi'. Uk na,
“Niya' kagunahan ku ma kau, iya hangkan kau tahinang uk ku Sultan.
Bayi paluwas ku kawasa ku pangandaōg kau, bo' supaya bantug ōn ku ma kalohahan
dunya.”
18 Jari itu manyatakan magtuwi, Tuhan iya maase' ma sasuku kabayaan na. Maka sasuku
kabayaan na subay tuwas kok na, patuwas na du.

Paminsana' Tuhan maka kaase' na

19 Kalu niya' dakayo' min kaam nganjawab. “Bang salaihi',” uk nu, “bang min
kabayaan Tuhan iya hangkan aa nuwas, angay iya subay siyaway uk Tuhan? Sabab
'nsa' niya' makasagga' kabayaan Tuhan?” uk nu.
20 Tawakkal pahap kau iyu nganjawab! Manusiya' du kau, bo' samlang nu Tuhan
salaihi'! Bang sawupama banga, niya' baha' namlang aa bayi ngahinang ma iya, uk na,
“Angay aku hinang nu salaitu?”
21 Katauhan ta, iya aa ngahinang banga taga kapatut du ma tana' maghinang ayi-ayi
kabayaan na. Daginis du tana', suga' dambiya' na hinang banga pagballahan 'llaw-llaw,
dambiya' na isab hinang pagkalagihan halgaan.
22 Salaihi' du isab ma Tuhan, taga kapatut iya maghinang ayi-ayi kabayaan na. Baya'
iya magpanda' karugal na ma manusiya' baldusa sampay kamehehan kawasa na, lipara
imanan uk na manga aa karugalan na, iya patut pitawwaan mulka' na.
23 Iya hangkan manga manusiya' itu imanan uk Tuhan, ma sabab niya' sigam kasehean
kaasean na, aa bayi siyakap uk na supaya pilangkaw ma sosongun. Baya' Tuhan subay
katauhan sigam in ase' na maka lasa na ma sigam mamarahi hap na.
24 Kitabi ko' hi', manga aa bayi pene' uk Tuhan, 'nsa' min bangsa Yahudi sadja, sampay
min bangsa kamemon.
25 Salaitu pamissala Tuhan bayi tasulat uk si Nabi Hoseya, uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi aa ku tagna',
buttihi' ōnan ku na aa suku' ku.
Iya bangsa 'nsa' bayi kalasahan ku,
ōnan ku na bangsa kalasahan ku.”
26 Maka itu le',
“Mahi' ma lahat bayi pamissalahan ku sigam in sigam 'nsa' suku' ku,
Mahi' du isab sigam ōnan ku anak Tuhan, iya Tuhan tattap 'llum.”
27 Suga' salaitu iya bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma pasal bangsa Israil, uk na,
“In bangsa Israil itu, minsan heka sigam bayi sali' heka manga ungus ma bihing tahik,
Kulang na sigam makapuwas min mulka' Tuhan,
28 Sabab piyuspusan uk Tuhan hukuman na ni dunya; 'nsa' nanggu.”
29 Sali' bayi tasulat isab uk si Nabi Isaya ma masa awwal ian, iya uk na hi',
“Bang bayi kitabi 'nsa' bayi kiyapinan tubu' uk Tuhan Sangat Kawasa,
Bayi du kitabi matay kamemon, sali' bayi aa min daira Sodom maka Gomora.”

Lapal hap pasal si Almasi siyulak uk bangsa Israil

30 Manjari ayi uk ta pasal bayi pamissala ku hi'? Salaitu: in bangsa kasehean itu, 'nsa'
bayi nuyu' iyampun dusa sigam maka iyōnan bōntōl uk Tuhan. Suga' mangandōl na
sigam ma si Isa Almasi, hangkan na bista bōntōl uk Tuhan.
31 Suga' manga bangsa Israil, bangsa bayi pene' uk Tuhan, bayi manuyu' tōōd ma sara'
sabab ma pangannal sigam pamōgbōg sara' iya makabuwan sigam kabōntōlan diyōm
pangatayan. Suga' 'nsa' tahinang uk sigam, manjari 'nsa' sigam tabista bōntōl uk Tuhan.
32 Angay 'nsa' tabista bōntōl? Ma sabab kahinangan sigam iya pasangdōlan sigam,
'nsa' pangandōl tudju ni si Isa. Si Isa iya sali' dalil batu parugtulan sigam,
33 sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Niya' batu bayi biyōtang uk ku ma daira Siyun,
Batu parugtulan aa, batu pamahabbahan.
Suga' sasuku mangandōl ma iya,
'Nsa' tōōd niya' kapagsusunan na.”

10

1 Manga kadauranakan ku mean si Isa, iya kabimbangan ku pagkahi ku bangsa Yahudi,
bang peen sigam liyappasan, pisōd ni diyōm sulga'. Iya du hi' pangamu'-ngamu' ku ni
Tuhan.
2 Makasaksi' aku ma pasal katuyu' sigam ma Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam bang
ayi subay katawwaan na.

3 'Nsa' tahati sigam bang salaingga uk Tuhan ngampun dusa maka uk na muwan
kabōntōlan ni diyōm pangatayan manusiya'. Maghinang sigam langnganan agama
sigam, suga' 'nsa' sigam ngaku hinang bōntōl ma sali' pibōtang uk Tuhan.
4 Iya sara' bayi tasulat uk si Musa taga katōbtōban na pagka makapaitu na si Almasi,
manjari sayi-sayi mangandōl ma iya iyōnan bōntōl uk Tuhan.

Aa kamemon makajari liyappasan, pisōd ni diyōm sulga'

5 Iya na itu bayi siyulat uk si Musa pasalan aa mōgbōg sara' bo' supaya sigam bista
bōntōl uk Tuhan. Uk sulat hi',
"Sayi-sayi ngahinang panohoan sara' itu,
Niya' du kallum na kakkal."
6 Suga' salaitu iya bissala pasal kabōntōl pangatayan min pangandōl ta ma si Almasi.
Tasulat itu ma diyōm kitab, iya uk na, "Daa kaam meha-meha bang sayi pahi' pariyata'
ni sulga'." Hati na bang sayi pahi' mareyo' si Almasi minnihi'?
7 "Daa kaam meha-meha isab bang sayi iya paruwai ni diyōm ahirat, ni lahat manga
patay." Hati na, sayi mo si Almasi paitu minnihi'?
8 Sabab niya' ayat kitab salaitu, uk na,
"Iyu na lapal Tuhan ma kaam.
Iyu ma diyōm bo' bi.
Iyu isab ma diyōm pangatayan bi."
Hati na iyu na ma kaam lapal bayi nasihat kami pasal pangandōl ma si Isa Almasi.
9 Bang kaam magpasabannal in si Isa Panghu' bi maka magkahagad tōōd min diyōm
atay bi in iya bayi pikallum min kamatay na uk Tuhan, tantu kaam liyappasan sampay
pisōd ni diyōm sulga'.
10 Sabab min pagkahagad tabi ma si Isa iya hangkan kitabi bista bōntōl uk Tuhan,
bo' bang kitabi ma' sabannal ni aa kasehean pasal pagkahagad tabi, minnihi' kitabi
liyappasan.
11 Uk sulat kitab isab,
"Sayi-sayi magkahagad ma iya
'Nsa' du niya' kapagsusunan na."
12 Tabo manusiya' kamemon pigbissala ma ayat kitab itu, sabab 'nsa' magbidda' aa
Yahudi maka aa 'nsa' Yahudi. Dakayo' du Tuhan iya pamean uk sigam kamemon, maka
mehe kahapan pamuwan na basta sasuku ngamu'-ngamu' ni iya.
13 Sali' siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"Sayi-sayi ngamu'-ngamu' ni Panghu',
Tantu liyappasan."
14 Salaingga uk sigam ngamu' ni Panghu' bang 'nsa' le' magkahagad ma iya? Maka
salaingga uk sigam magkahagad bang 'nsa' le' bayi makake lapal hap? Salaingga isab uk
sigam makake lapal bang 'nsa' niya' magnasihat ma sigam?
15 Maka salaingga isab uk aa magnasihat bang 'nsa' niya' bayi noho' iya magnasihat?
Suga' niya' du bayi siyoho', sali' uk na ma diyōm kitab,
"Makakōg tōōd in pagtakka aa ni kita mo lapal hap!"
16 Suga' 'nsa' aa kamemon iya bayi ngasip lapal hap itu, sali' du bayi bissala si Nabi Isaya
ian. Uk na,
"O Tuhan, kulang du aa magkahagad ma pangalapal kami."
17 Manjari subay pignasihat lapal pasal si Almasi dahu, bo' iyampa take uk aa, bo' iyampa
isab niya' pagkahagad uk sigam.
18 Mikilan aku pasal bangsa Israil. Kalu 'nsa' take uk sigam lapal hap pasal si Isa
Almasi? Suga' take sadja sabab tanyag pamissala, sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, uk
na,
"Patanyag bissala sigam ni kalohahan dunya,
Pasampay kabtangan sigam ni 'mpat pidju alam."
19 Mikilan le' aku. Kalu 'nsa' tahati uk bangsa Israil pasal lapal itu. Suga' tahati du.
Dōngdōngin bi bissala Tuhan bayi tasulat uk si Musa dahu. Uk na,
"Pangimbu ta kaam ni bangsa kasehean, iya uk bi 'nsa' niya' guna na.
Papaddi' ku atay bi tudju ni bangsa dakayo', iya pangannal bi 'nsa' makatau ma aku."
20 Minsan si Nabi Isaya bayi makatawakkal nulat bissala Tuhan itu, uk na,
"Talanggal du aku uk manga aa bayi 'nsa' meha aku
Panyata' du aku ni manga aa 'nsa' bayi niyaw ma pasalan ku."
21 Suga' salaitu bayi pamissala Tuhan ma pasal bangsa Israil, uk na,
"Sakahaba' 'llaw baya' aku nayima' ma manga aa nagga' ma aku, iya nulang bidda' ma
kabayaan ku."

11

Kaase' Tuhan ma bangsa Israil

1 Manjari ngannal-ngannal aku: “Timanan baha' uk Tuhan bangsa bayi asal tapene'
na?” 'Nsa' du. Bangsa ku du ko' isab ian sabab bangsa Israil aku, tubu' si Ibrahim, min
tubu' si Benjamin.
2 'Nsa' du bayi timanan uk Tuhan bangsa bayi tapene' na min awwal tagna'. Katauhan
bi du iya bayi siyulat ma diyōm kitab, waktu kapanutut si Nabi Eliyas ni Tuhan pasal
bangsa Israil. Uk si Eliyas hi',
3 “O Tuhan, piyatay uk sigam manga nabi sosohoan nu,
Liyarak uk sigam pagkulbanan kami ni kau.
Hal aku laa takapin min baanan nabi,
Bo' peha na aku uk sigam piyatay.”
4 Intōmun bi panambung Tuhan ma panutut si Eliyas hi'. Uk sambung Tuhan,
“Niya' le' itu pitu' ngibu aa ku bayi kapinan ku,
Aa 'nsa' bayi makasumba ni tau-tau, iya iyōnan si Baal ian.”
5 Damikkiyan na ma buttihi', niya' le' takapin bangsa Israil 'nsa' ngalabba min Tuhan,
aa isab tapene' na min lasa na maka min kaase' na ma sigam.
6 'Nsa' ma sabab niya' kahinangan sigam hap iya hangkan sigam pene' uk Tuhan, suga'
ma sabab lasa na maka ase' na ma sigam. Bang manusiya' bayi pene' uk Tuhan ma
sawukat niya' hinang na hap, iya pamene' na 'nsa' min lasa na maka min kaase' na.
7 Manjari ayi le'? In bangsa Israil itu meha-meha bang salaingga uk sigam bista bōntōl
uk Tuhan, suga' 'nsa' tapeha uk kahekahan. Suga' in sasuku tapene' uk Tuhan iya sadja
makapeha, bo' kasehean ian nuwas sadja.
8 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan manga aa nuwas ian, uk na,
“Pibannōd pikilan sigam uk Tuhan, iya poon sabab sigam 'nsa' kahati.
Sampay ni kabuttihian 'nsa' sigam makanda' minsan taga mata,
'Nsa' sigam makake minsan taga tainga.”
9 Niya' isab bayi pamissala uk si Nabi Daud, uk na,
“Manga aa itu! Bang peen sigam siyaggaw uk banta sigam waktu pagkakan sigam.
Bang peen sigam hug ni diyōm lowang,
Tungbas kalaatan sigam.
10 Hap le' mata sigam pikaat bo' 'nsa' makanda'
Bo' sigam kabohatan uk tiksa' sampay ni kasaumulan.”
11 Manjari mikilan aku bang ayi iya katudjuhan bangsa Yahudi itu. Magtuwi baha'
sigam timanan ma sabab panulak sigam ma si Almasi? 'Nsa' du. Bayi sigam karusa,
iya hangkan jari manga aa min bangsa kasehean liyappasan min hukuman dusa, bo'
supaya ibōg isab bangsa Yahudi me' mangandōl.
12 Bang bangsa kasehean iya kaniyaan kahapan na ma sabab dusa Yahudi, maka ma
sabab kapanayikut Tuhan ma sigam Yahudi, mamarahi kahapan ma bangsa kamemon,
bang pabing na bangsa Yahudi ni Tuhan.

Pasal aa 'nsa' Yahudi

13 Kaam saddi min Yahudi iya bissalahan ku na. Aku itu, pagka aku kawakilan uk
Tuhan magnasihat ma bangsa saddi min bangsa Yahudi, mehe ma atay ku pagnasihat
ku.
14 Iya tuyu' ku subay ibōg pagkahi ku Yahudi me' ma kaam mangandōl ma si Isa bo'
supaya niya' sigam kasehean liyappasan min mulka'.
15 Na, pagka maghap na maka Tuhan aa bangsa saddi ma sabab bangsa Yahudi iya
labbahan na, salaingga baha' bang sigam Yahudi tiyayima' pabing? Hap du makalandu'.
Sali' sigam hantang aa bayi matay, pikallum pabing.
16 Maralil aku ma pasal bangsa Yahudi. Addat kami Yahudi bang niya' maghinang
tinapay, killo' dahu daakup min bayi iyaddun bo' pamuwan ma Tuhan, paltandaan in
tinapay kamemon ian palsukuan Tuhan du. Atawa kayu, bang gamut na iya pamuwan
ma Tuhan, palsukuan na du sampay senga na.
17 Bangsa kami Israil sali' dalil kayu jaitun pitomo', bayi ipat pangalloan buwa' na.
Maka kaam bangsa saddi sali' kayu tomoan di na ma diyōm tawun. Na niya' itu manga
senga bayi siyagpe' min kayu ipat, bo' niya' senga min kayu tawun pindahan pahi' ni
bayi siyagpe' ian, pisugpat. Manjari kaam 'nsa' Yahudi sali' dalil senga pindahan. Sugpat
na kaam ni paltubuhan sigam, hati na kabahagian du kaam kahapan maka kōsōg min
sigam.

18 Hangkan du kaam subay 'nsa' magpalangkaw ma bangsa Yahudi, iya dalil senga
kayu bayi siyagpe'. Ayi pagmalangkaw bi? Kaam iyu hal senga, maka 'nsa' senga iya
muwan kallum ma gamut. Gamut iya muwan kallum ma senga.
19 Kalu-kalu uk bi, “Bannal ko' iyu, suga' sigam ian bayi siyagpe' uk Tuhan supaya
niya' pasugpatan kami.”
20 Aho' isab. Siyagpe' sigam sabab 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, bo' kaam iya
paganti' min sigam ma sabab kahagad bi. Suga' daa iyu pagmalangkaw bi. Gam peen
kaam subay tiyāw, kalu kaam siyagpe' sali' bayi sigam.
21 Karna' intōmun bi in bangsa Israil, sali' senga kayu ipat bayi siyagpe' uk Tuhan.
Hangkan katauhan bi iya du kaam siyagpe' du isab bang libbahan kahagad bi.
22 Na, tapandōga ta minnitu bang salaingga ase' Tuhan maka bang salaingga isab
landu' na hukuman na bōntōl. Bayi kabingisan na sigam iya bayi ngalabba min iya,
suga' kaam iya kaasean na sataggōl bi 'nsa' ngalabba min kahapan na. Bang kaam
ganta' ngalabba min pangandōl bi, iya du kaam siyagpe' du sali' senga kayu.
23 Maka bangsa Yahudi iya bayi 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, bang sigam
mangandōl ma iya, pisugpat sigam pabayik ni bayi kamahian sigam tagna', sabab 'nsa'
du hunit ma Tuhan nugpat salaihi'.
24 Kaam iyu, pagka 'nsa' Yahudi, ibarat senga kayu bayi siyagpe' min kayu tawun bo'
iyampa pisugpat ni kayu ipat, ni 'nsa' bayi poonan bi. Hunit ko' hi'. Bo' bangsa Yahudi
iya sali' senga bayi siyagpe' min kayu ipat. Luhay le' bang sigam pibing ni kayu bayi
panagpean ma sigam tagna' sabab poonan sigam du.

Maase' Tuhan ma bangsa manusiya' kamemon

25 Manga kadauranakan ku, niya' pama' ku ma kaam bayi pamatau aku uk Tuhan ma
pasal bangsa Israil itu. Baya' aku mahati kaam supaya kaam 'nsa' mikil di bi in kaam hap
min sigam. Salaitu iya: in bangsa Israil itu bayi nagga' magkahagad ma si Isa Almasi,
suga' 'nsa' du natas kapanagga' sigam. Bang jukup na kahekahan aa min bangsa saddi
me' ma Tuhan, me' isab bangsa Israil.
26 Manjari liyappasan isab bangsa Israil kamemon, sali' bayi siyulat ma diyōm kitab,
iya uk na,
“Paitu du min lahat Siyun iya dakayo' ngalappas,
Piansa' niya' uk na manga laat bayi tahinang uk panubu' si Ya'kub.
27 Makapaiyu peen aku,” uk na, “kalloan ku dusa sigam kamemon,
Sali' bayi asal janji' ku ma sigam.”
28 In bangsa Israil itu banta Tuhan du sabab siyulak uk sigam lapal hap pasal si Isa
Almasi, suga' in kahapan bayi ma sigam pamuwan na ni bangsa saddi. Suga' 'nsa' du
tattap kapanagga' sigam, sabab intōm uk Tuhan bayi kapamene' na ma ka'mbo'-mboan
sigam, hangkan du sigam kalasahan na masi.
29 Sabab Tuhan, bang niya' aa bayi tapene' uk na sampay lidjikian uk na, 'nsa' tōōd pinda
in niyat na.
30 Kaam 'nsa' Yahudi iyu, bayi kaam nulang kabayaan Tuhan ma waktu palabay
ian, lipara kiasean kaam uk Tuhan buttihi' ma sabab kapanulang bangsa Yahudi ma
kabayaan Tuhan.
31 Maka bangsa Yahudi isab ma buttihi' pagka kaam iya kiasean uk Tuhan, sigam iya
masi le' nulang kabayaan na, suga' kiasean du sigam uk na ma sosongun sali' du kaase'
na ma kaam.
32 Sabab in bangsa manusiya' kamemon, Yahudi maka 'nsa', katambōlan na uk Tuhan
sali' hantang pilisu 'nsa' makalappa min panagga' sigam, bo' supaya tanda' kaase' na ma
sosongun.

Pananglit ma Tuhan

33 'Nsa' tapōla'-pōla' kahap Tuhan, kaase' na, pangatauhan na maka panauhan na.
'Nsa' niya' min kitabi makahati ma kagaraan na maka ma kahinangan na.
34 Sali' uk na ma diyōm kitab,
“Sayi makatauhan panauhan Tuhan?
Sayi makapandu' ma iya?
35 Sayi bayi makabuwanan Tuhan ayi-ayi,
Atawa bayi makapautangan iya?”
36 Sabab Tuhan iya magpapanjari ma kamemon, makapagbaya' ma kamemon. Iya isab
taga patut ma ayi-ayi pipanjari. Sanglitan ta iya ni kasaumulan. Amin.

12

Hinang makasulut pangatayan Tuhan

1 Manjari manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ma kaam pagka landu' kitabi
kiasean uk Tuhan: pamasukuun bi baran bi ni Tuhan, pangungsurun bi ni iya sataggōl
bi 'llum. Ayi-ayi hinang bi subay ma iya sadja, maka subay makasulut pangatayan na.
Bang salaihi' magmaksud du peen pangahulmat bi ma Tuhan.
2 Daa paningōran bi pakaradjaan iya mawumu paningōran ma masa buttihi' itu, suga'
parulin bi Tuhan nahu diyōm panauhan bi bo' supaya pindahan uk na addat-tabiat bi
kamemon. Bang salaihi' kasakupan bi du bang ayi kahandak Tuhan, kahap na maka
kasampulnaan na, bo' katauhan bi bang ayi makasulut iya.
3 Aku itu bayi kihapan uk Tuhan, biyuwanan kapatut magnasihat, hangkan uk ku ma
kaam kamemon iyu, daa kaam maglaku-laku in kaam langkaw min bayi pamabōtang
ma kaam. Subay kaam mikilan di bi pahap-hap. Bistahun bi tōōd bang ayi bayi
pamatulun Tuhan ma kaam kaniya-kaniya, sabab min pangandōl bi.
4 Dalilun bi baran manusiya'. Baran ta itu dakayo' du, bo' ginisan pagdayaw na.
Ginisan isab kahinangan na pagdayaw dakayo' maka dakayo'.
5 Salaihi' du isab ma kitabi magpangandōl ma si Isa. Minsan kitabi heka sali' kitabi
dakayo' baran tibuuk sabab suku' kitabi kamemon ma si Isa Almasi. Magsugpat kitabi
dangan maka dangan minsan magbidda' kahinangan tabi, sali' du pagdayaw baran.
6 Kabuwanan kitabi kapandayan ginisan ma sabab lasa maka ase' Tuhan, saddi ni
dangan ni dangan. Maka kapandayan itu subay giyuna pahap-hap, pipagtōngōd maka
pangandōl tabi. Bang aa kabuwanan kapandayan magpaluwas bissala min Tuhan, subay
paluwas na tōōd.
7 Bang aa kabuwanan kapandayan nabangan pagkahi na, subay tabangan na tōōd.
Bang kapandayan magpandu', subay mandu' tōōd.
8 Bang kapandayan magpahōgōt pangatayan sehe' bi, subay magpahōgōt tōōd. Bang
aa nulung ma sukkal kasehean, subay ihilas panulung na. Bang aa biyuwanan
kapatut magnakura', subay tiyuyu' uk na magpalangngan ayi-ayi. Bang aa biyuwanan
kapandayan malihala' aa kasigpitan, subay tōōd magbe' maka kōg-baya' na.
9 Iya lasa bi ma sehe' bi subay min diyōm pangatayan. Kabansihin bi ayi-ayi laat,
pahalgaun marimay atay bi ayi-ayi hap.
10 Subay kaam maglasa-liyasahi tōōd sali' magdanakan sabab magdanakan du kaam
ma diyōman si Isa Almasi. Mag-addat-iyaddat kaam min diyōm atay.
11 Si Panghu' Isa iya paghinangan bi hangkan kaam subay 'nsa' lisuan, subay tuyu'
sadja ma ayi-ayi pamahinang ma kaam.
12 Subay kaam magkōg-kōgan sadja sabab niya' pangahōwatan bi min Tuhan. Bang
kaam tawwa' sukkal sandalin bi sadja, maka daa kaam pahali ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
13 Buwanin bi pagkahi bi suku' Tuhan bang kasigpitan, hulmatun bi isab sasuku
pahapit ni luma' bi.
14 Bang niya' ngalaat kaam, amuin bi sigam kahapan ni Tuhan. Daa sigam suknaan
bi.
15 Me'-me' kaam magkōg bang niya' sehe' bi magkōg, me'-me' isab kaam magtangis
bang niya' sehe' bi ganta' magtangis.
16 Subay kaam magkanyagōn ma manga sehe' bi kamemon sali'-sali'. Daa kaam
langkaw bohan bi; daa kaam iya' magbagay maka aa deyo'. Daa kaam maglaku-laku
in pangatauhan bi lōm.
17 Bang niya' ngahinang laat ma kaam, daa tungbasin bi maka laat. Ayi-ayi bista bōntōl
uk manusiya' kamemon iya na hi' subay tuyuun bi.
18 Manuyu' kaam magsulut maka aa kamemon. Bang niya' ganta' pagsaggaan subay
'nsa' kaam iya mo sagga' bang niya' dapat bi.
19 Manga bagay, daa tōōd kaam muli bang kaam liyaat. Pasarin bi sigam piyuli uk
mulka' Tuhan. Intōmun bi bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Aku na muli, aku na nungbas, uk Tuhan.”
20 Hap bang be' bi panohoan itu hi', iya bayi tasulat isab ma kitab. Uk na,
“Bang niya' banta bi giyōtas, pakanun bi.
Bang iya toho' kallong, painumun bi,
Sabab bang salaihi' lasa bi takkahan du iya susun.”
21 Bang kaam ganta' liyaat, daa puliun bi laat. Hapun bi aa manga laat ian bo' taraōg
laat na sabab min kahap bi.

13

Subay be' ta ma manga aa ngantan pagparinta

1 Manjari in kitabi manusiya' kamemon subay me' ma manga aa ngantan pagparinta
ma diyōm paglahat tabi sabab 'nsa' niya' kabuwanan kapatut bang 'nsa' min kahandak
Tuhan. Min pagbaya' Tuhan du hangkan manga aa ngantanan pagparinta.
2 Sasuku nagga' ma aa ngantanan pagparinta, sali' du iya nagga' Tuhan maka pagbaya'
na, gana-gana iya tawwa' hukuman.
3 Bang aa maghinang hap 'nsa' du tiyāw ma parinta. Suga' bang aa maghinang kalaatan
iya tiyāw. Bang kaam iya 'nsa' baya' tiyāw ma aa magparinta subay hap sadja hinang
bi. Siyanglitan du kaam uk na,
4 sabab sosohoan Tuhan du, pibōtang maghinang kahapan ma pasalan bi. Suga' bang
kaam ganta' maghinang kalaatan patut du isab kaam tiyāw, sabab aa ian taga kapatut
minsana' ma kaam. Sosohoan Tuhan du iya, wajib iya minsana' ma sasuku maghihinang
laat.
5 Hangkan na kaam subay ngalilla' sadja ma sigam ngantan pagparinta, ma sabab
tiyāw binsana'. Kaisa hi', maka ma sabab katauhan bi ma diyōm pangatayan bi bang
ayi subay hinang bi.
6 Iya na hi' sababan na iya hangkan kaam subay mayad sukay parinta, sabab sosohoan
Tuhan du manga aa ian pagka maghinang ma parinta.
7 Hangkan na kaam subay mayad ni sigam, pila-pila iya katōngōran na, ayi na tōngōd
ni usaha bi, ayi aa tōngōd ni baran bi. Pag-addatin bi sigam kamemon bang niya' kawasa
sigam patut pig-addatan. Pagmahaltabatin bi bang patut pigmahaltabatan.

Subay kita maglasa-liyasahi

8 Bang niya' utang bi bayaran bi bang taabut na tanggu na. Daa pataggōlun bi bayad
na. Iya sadja subay pataggōlun bi paglasa ma pagkahi bi. Bang kaam lasa ma pagkahi
bi tatuman uk bi sara' bayi tasulat si Musa.
9 Salaitu iya panohoan na: “Wajib kaam daa magjina. Wajib kaam daa mapatay aa,
daa nangkaw, daa nganapsuhan alta' aa.” Na in manga panohoan bayi tabissala ku hi',
sampay panohoan 'nsa' bayi tasabbut ku, tabo du ma diyōm panohoan dakayo' itu, iya
uk na, “Kalasahin bi pagkahi bi sali' uk bi lasa ma baran bi.”
10 Hatulan na, sasuku lasa ma pagkahi na 'nsa' tōōd baya' ngalaat iya. Hangkan na,
bang kitabi lasahan pagkahi ta manusiya', tatuman uk tabi sara' Tuhan maka panohoan
na kamemon.
11 Subay hinang bi ian hi', sabab katauhan bi song na waktu pabing si Isa. Tagna'
kitabi mangandōl ma iya bayi lawak le' waktu kapinda tabi min dunya itu ni sulga',
suga' ma buttihi' darayi' na. In kitabi sali' hantang aa bayi magtuwihan, suga' bati' na
kitabi.
12 Song palabay kalindōman, iya dalil na masa pangandusa. Pote' na sōbangan,
hangkan subay labbahan ta kahinangan laat, iya hinang ma diyōm kalindōman. Subay
kita sakap nagga' kalaatan, sali' ibarat sundalu magsakap.
13 Kawul ta maka piil ta subay hap, subay tōp ma aa pabōtang ma diyōm kasawahan.
Hangkan daa subay maglingōg paglami-lami, daa kita maglango-lango, daa magbais,
daa magkasabulan. Daa kita magsagga'-sagga', daa isab maglindi-lindi.
14 Hap le' sangōnan bi ma kaam kawul maka piil si Isa Almasi Panghu' tabi. Daa tōōd
kannalun bi napsu baran bi bang salaingga karul bi.

14

Pagkahi ta mangandōl ma si Isa subay 'nsa' siyaway uk ta

1 Niya' itu pamandu' ku kaam ma pasal aa 'nsa' le' kōsōg pangandōl na ma si Isa.
Bagayun bi iya daa iya bohun bi magjawab ma sawukat niya' pamikil na saddi pasal iya
patut maghinang maka 'nsa' patut maghinang.
2 Sali' sawupama ma pagkakan, niya' aa dakayo' makahalal pagkakan ayi-ayi sabab
hōgōt pangandōl na ma si Isa Almasi. Bo' aa dakayo', pagka 'nsa' le' hōgōt pangandōl
na, subay saluy sadja iya paglawuk na.
3 Na, iya aa makahalal kiyakan kaginis-ginisan subay 'nsa' ngudju' ma aa dakayo' iya
'nsa' makahalal. Damikkiyan na aa mangan saluy sadja, subay 'nsa' naway aa dakayo'
ma sawukat tahalal na ayi-ayi. Sabab tiyayima' du aa ian uk Tuhan.
4 'Nsa' niya' kapatut bi naway aa dakayo' bang 'nsa' kaam iya pamean na. Nakura' na
sadja iya taga kapatut mahallingan hinang aa ian hap maka laat. Suga' 'nsa' du iya tabo
ni laat sabab tiyabang iya uk si Panghu' Isa, bo' hap sadja katudjuhan na.

5 Bang takdil ni 'llaw, bang ma kasehean niya' 'llaw labi halga' subay miyulliya, bo' ma
kasehean sali' du 'llaw kamemon. Kaam iyu, ayi-ayi pamikil bi pasal manga 'llaw subay
'nsa' na magduwa-duwa.
6 Sayi-sayi ngamulliya 'llaw, Tuhan iya mehe ma atay na mahaldika' na. Sayi-sayi
ngahalal kiyakan ayi-ayi, Tuhan iya mahaldika' na sabab Tuhan iya pagsukulan na bang
mangan. Damikkiyan na isab, sayi-sayi mene' pagkakan na, Tuhan du isab mahaldika'
na sampay pagsukulan na.
7 Ma kallum ta maka ma kamatay ta, 'nsa' baran ta sadja iya pagkanyagōnan ta.
8 Sataggōl kita 'llum si Panghu' Isa iya subay isbat ta. Damikkiyan na isab bang taabut
kamatay ta, sabab suku' na du kita ma kallum ta maka ma kamatay ta.
9 Iya na itu sabab na hangkan si Almasi bayi matay sampay 'llum pabing min kamatay
na, bo' supaya iya pagpanghuan uk manga aa suku' na, sasuku 'llum, sasuku bayi
magpatayan.
10 Iya hangkan kaam subay 'nsa' naway atawa ngudju' danakan bi sabab maka-
pagharap du kitabi kamemon ni Tuhan ma 'llaw damuwi bo' hiyukum uk na.
11 Tasulat bissala Tuhan itu ma diyōm kitab:
“Tantu na tōōd,” uk Tuhan, “in bissala ku itu bannal sadja.
In manusiya' kamemon pasujud du ni aku
Magsabannal du sigam kamemon in aku itu asal Tuhan.”
12 Manjari in kitabi kamemon subay magpamattan ni Tuhan ma sosongun pasal ayi-ayi
bayi hinang tabi ma dunya.

Daa parusahun bi sehe' bi

13 Hangkan du kitabi subay pahali magsaway dangan ni dangan. Hap le' kitabi daa na
magniyat ngahinang ayi-ayi bang hinang ian mo ni dakayo' danakan ta magdusa.
14 Aku itu, pagka parakayo' na aku ma si Panghu' Isa, katauhan ku tōōd 'nsa' niya'
pagkakan haram min kaasal na. Suga' ma sehe' ta dakayo', bang niya' ginis pagkakan
haram du ma pangannal na, 'nsa' tōōd takakan na.
15 Na, bang danakan nu ganta' susa ma sabab kau iya tanda' na mangan ayi-ayi, bo'
kiyakan bi ian haram ma pangannal na, sali' 'nsa' niya' lasa bi ma iya. Subay kau 'nsa'
mangan hi' bang mo danakan nu ni kalaatan, sabab bayi matay si Almasi ma sababan
na ian.
16 Bang ma kau hap du pagkakan nu, suga' 'nsa' hap bang bissalahan laat uk kasehean.
17 Pagka kitabi ma diyōman pagparinta Tuhan, 'nsa' du halgaan ma kitabi ma atay
pagkakan tabi atawa pag-inum tabi. Iya subay labi halgaan kahinangan ta bōntōl, maka
kasannangan pangatayan iya takallo' tabi min kapagsulut ta maka pagkahi ta. Subay
mehe isab ma diyōm atay tabi iya kakōgan pamuwan uk Nyawa Sutsi.
18 Jari bang salaihi' paghinang tabi tudju ni si Almasi kasulutan du Tuhan ma kitabi,
maka pig-addatan kitabi uk pagkahi tabi manusiya'.
19 Hangkan na subay tuyuan tabi addat-tabiat hap bo' kitabi magsulut maka pagkahi
ta, maka bo' pasong isab kahap addat-tabiat tabi dangan ni dangan.
20 Daa pakaatun bi hinang Tuhan ma diyōm pangatayan pagkahi bi ma sawukat
magbidda' addat bi pasal pagkakan. Tahalal asal pagkakan kamemon, suga' sā' kaam
bang kaam mangan ayi-ayi, bo' kaam tanda' uk dakayo' pagkahi bi bo' minnihi' na iya
ngahinang dusa.
21 Hap le' kita parōhōng mangan susumbayan, atawa nginum alak, atawa ngahinang
ayi-ayi, bang ian hi' tahinang sabab na tabo danakan ta ngandusa.
22 Manjari sayi-sayi hōgōt pamikil pasal itu hi' subay 'nsa' iya ma' sabab kaam maka
Tuhan iya makatauhan itu hi'. Niya' kasannangan bi bang kaam nganiyat ngahinang
ayi-ayi, bo' 'nsa' niya' dusa tananam bi ma hinang bi ian.
23 Suga' bang niya' magduwa-duwa pikilan na ma pasal pagkakan na, katakkahan iya
dusa uk Tuhan mangan salaihi', sabab hinang na 'nsa' magtawwa' maka pangandōl na.
Minsan ayi-ayi hinang ta, bang magduwa-duwa le' pikilan ta hap atawa laat, taga dusa
kita maghinang salaihi' sabab 'nsa' min pangandōl ta.

15

Panabang ma danakan tabi

1 Kitabi kōsōg pangandōl tabi ma Tuhan subay nabang ma pagkahi tabi kasehean,
iya 'nsa' le' hōgōt pangandōl na. Subay tanggung tabi kalammahan sigam. Subay 'nsa'
baran ta iya sulut tabi,
2 suga' danakan tabi mean si Isa Almasi, pahap kahalan na bo' supaya pasong pahōgōt
pangandōl na.

3 Si Almasi iya pangikutan tabi sabab 'nsa' iya bayi ngandulan di na. Tumlang bayi
tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“Kau, Tuhan pihalling-hallingan laat,
Bo' aku iya takkahan paghallingan sigam.”
4 Ayi-ayi ma diyōm kitab bayi pisulat uk Tuhan ma awwal jaman pangalloan tabi
pamintangan, bo' supaya hōgōt iman tabi, sampay kita nandal ma diyōm katiksaan.
Minnihi' kitabi ngahōwat liyappasan.
5 Tuhan iya masandal maka mahōgōt iman tabi. Mura-murahan, bang peen kaam
tiyabang uk na magdakayo' pikilan sabu bi ningōd ma si Isa Almasi,
6 bo' mag-uyun kaam mudji Tuhan, iya 'Mma' si Panghu' Isa Almasi.

Bangsa aa saddi min Yahudi pikehan lapal hap

7 Manjari, iya aa kasehean mangandōl ma si Almasi subay tayimaun bi pagdanakan bi
tōōd, sali' bayi panayima' ma kaam uk si Almasi. Tapudji Tuhan bang salaihi' pangaku
bi.
8 Baan ta kaam pasal si Almasi, bayi iya paitu ni dunya nabangan bangsa Yahudi bo'
supaya tasayu uk sigam in Tuhan kapangandōlan du, bo' supaya tuman bayi janji' na
ma pangkat kami,
9 maka supaya isab manga bangsa saddi min Yahudi tabe' mudji ni Tuhan ma sabab
ase' na ma sigam. Sali' du bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Magsukul aku ni kau, Tuhan, ma diyōman manga aa 'nsa' Yahudi,
Magkalang aku kalangan pamudji ku ōn nu.”
10 Maka niya' le' ayat kitab salaitu:
“Kaam kabangsa-bangsahan, saddi min bangsa Yahudi,
Dayi' kaam magkōg sama-sama maka bangsa tapene' isab uk Tuhan itu.”
11 Maka ayat itu le':
“Sanglitan bi Tuhan, kaam kamemon saddi min Yahudi;
Pudjihun bi iya, kaam sabarang bangsa.”
12 Niya' isab bayi siyulat uk si Nabi Isaya pasal si Almasi. Uk na:
“Niya' ian tubu' si Jesse ('mma' si Daud) palahil ni dunya,
Magbabaya' du iya ma bangsa 'nsa' Yahudi,
Bo' iya iya pangahōwatan sigam.”
13 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan kakōgan maka kasannangan diyōm
pangatayan min Tuhan, iya poonan pangahōwatan bi, pagka kaam mangandōl peen
ma iya. Bo' labi-labihan pangahōwat bi ma sabab kawasa min Nyawa Sutsi.

Iya poon si Paul tawakkal nulat

14 Manga kadauranakan ku, 'nsa' du niya' hawal-hawal ku ma sababan bi. Tatantu
ku in kaam hap kasuddahan bi, mehe isab pangatauhan bi, patut kaam magpandu'-
panduan di bi.
15 Suga' niya' subay pamaintōm ku ma kaam, iya poon sabab aku tawakkal mabo sulat
itu. 'Nsa' niya' duwa-duwa ku nulatan kaam sabab wakil du aku min Tuhan.
16 Maghinang aku ma si Isa Almasi ma pasalan manga bangsa saddi min Yahudi.
Sali' aku imam magnasihat lapal Tuhan hap, bo' supaya niya' bangsa saddi mangandōl.
Ungsuran ku sigam ni Tuhan dalil pangungsud ni iya. Kasulutan du iya ma sigam, sabab
tasutsi na diyōm pangatayan sigam uk Nyawa Sutsi.
17 Na, 'nsa' aku iya' magbissala pasal bayi hinang ku ma Tuhan pagka parakayo' na
aku ni si Isa Almasi.
18 Makatawakkal aku missala sadja pasal panabang si Almasi ma aku, iya hangkan
tabo ku manga bangsa saddi me' ma Tuhan. Magkahagad sigam pagtake sigam
pagnasihat ku, maka tanda' sigam kahinangan ku.
19 In hinang hi' min kawasa Nyawa Sutsi iya pilatun ma aku uk Tuhan iya hangkan
tahinang ku manga paltandaan maka hinang kainu-inuhan aa. Manjari patanyag ku
tōōd lapal hap pasal si Isa Almasi maglatag kalahatan, tiyagnaan min Awrusalam
sampay taabut lahat Ilirikum.
20 Min tagna' kapagnasihat ku iya tuyu' ku subay pignasihat lapal hap itu ma lahat
'nsa' bayi kapakehan pasal si Almasi, sabab 'nsa' aku baya' pasunu' sadja ngahinang iya
bayi tahinang uk aa saddi dahu min aku.
21 Kabayaan ku subay tuman sulat kitab itu, iya uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi pitau ma pasalan na, makatau du ma sosongun.
Maka aa 'nsa' bayi makake, damikkiyan na du isab makahati du.”

Gara' si Paul palanjal ni daira Roma

22 Hangkan na aku bayi makataggōl paiyu ni kaam, sabab hinang ku itu ngalatag
kalahatan hi' subay puwas dahu.
23 Pagka tammat na hinang ku ma jadjahan itu maka ma sabab taggōl aku baya'
patibaw ni kaam,
24 maggara' na aku paiyu bang aku tulak tudju ni lahat Kastila', hati na baya' aku
pahapit ni kaam dahu mag'nda' maka kaam. Baya' isab aku katabangan bi, bang aku
song pauntas ni pagtulakan ku hi'. Subay na hap katibaw ku ma kaam bo' iyampa aku
mangngan.
25 Suga' niya' le' gawi ku dahu. Tiya' aku pahi' ni Awrusalam mohan tulung ni manga
aa suku' si Isa ma hi'.
26 Sabab manga pagtipunan manga jamaa si Isa maglahat ma katilibut lahat
Makidunya maka Akaya itu bayi nipun sin panulung sigam manga aa miskin ma diyōm
manga aa suku' Tuhan iya maglahat ma Awrusalam.
27 Min kabayaan sigam du. Patut du isab sigam nabang ma bangsa Yahudi, sabab
Yahudi iya bayi poon sabab na hangkan sigam 'nsa' Yahudi bayi pikehan lapal min
Tuhan. Hangkan na patut bang mahampit manga Yahudi min ayi-ayi bayi pangalidjiki'
ma sigam.
28 Manjari bang tangbus gawi ku hi', hati na bayi na bang kabohan ku na ni sigam
sin kamemon bayi piyabo ma aku, pauntas aku tudju ni lahat Kastila' bo' pahapit du ni
kaam.
29 Katauhan ku isab, pagtakka ku ni kaam, bohan ta kaam lidjiki' mehe min si Almasi,
iya 'nsa' magkulang.
30 Manga kadauranakan ku, pagka kitabi lasa ma si Isa Almasi Panghu' tabi maka
maglasa-lasa kitabi min lasa Nyawa Tuhan, hangkan aku ngamu' junjung itu ni kaam.
Beun bi aku amuin bi aku tabang ni Tuhan.
31 Sambahayangun bi aku bo' aku 'nsa' inay uk manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa,
iya ma lahat Yahudiya hi'. Amuin bi isab aku kahapan pasal tulung iya bo ku pay'an,
bang peen tiyayima' min diyōm pangatayan uk manga aa suku' Tuhan may'an.
32 Manjari itu bang kabayaan Tuhan, pasampay du aku ni kaam maka kakōgan ku
mehe. Bo' hap palasahan ku mag'nda' maka kaam.
33 Na, mura-murahan, bang peen kaam bine' uk Tuhan kamemon, iya poonan
kasannangan. Amin.

16

Pangintōm si Paul ma manga bagay na

1 Baya' aku matau ni kaam dakayo' danakan tabi danda itu. Ōn na si Pebe, aa
magtatabang ma pagtipunan manga jamaa si Isa ma lahat Kengkereya.
2 Niya' gawi na paiyu ni Roma. Subay hap uk bi ngahulmat iya bang takka paiyu, pagka
si Isa Almasi iya Panghu' bi sali'-sali' maka suku' Tuhan du kaam. Subay iya tabang bi
ma ayi-ayi kalagihan na, sabab heka aa bayi tatabang uk na, sampay isab aku.
3 Mabo aku minsan laa lapal kabtangan ku ni di si Akila maka si Pirisila iyu, aa
maglakibini bayi sehe' ku maghinang ma si Isa Almasi.
4 Bayi sigam arak matay ma sababan ku waktu aku bayi ma diyōm kapiligduhan,
hangkan na mehe pagsukulan ku ma sigam. 'Nsa' aku sadja iya magsukul, sampay
manga jamaa si Isa kamemon min bangsa saddi, iya magtipun ma kalahat-lahatan iyu.
5 Pabo ku isab lapal kabtangan ku ma manga jamaa si Isa magtipun ma luma' sigam.
Iya du isab pabohan ku minsan laa bissala ku ma si Epeneto, bagay ku kalasahan ku.
Dahu asal iya min kamemon bayi mangandōl ma si Almasi ma kalohahan lahat Asiya.
6 Maka si Mariyam, iya kōsōg maghinang ma pasalan bi.
7 Si Andaronik maka si Juniyas, pagkahi ku Yahudi bayi sehe' ku ma diyōm jil. Bantug
sigam bang takdil ni manga aa kawakilan si Isa, dahu sigam min aku bayi mangandōl
ma si Isa.
8 Pabo ku isab bissala ku ni si Ampiliyat, bagay ku kalasahan ku ma diyōman si Panghu'
Isa,
9 maka si Urbanu, sehe' tabi maghinang ma si Almasi, maka si Istakis bagay ku
kalasahan ku.
10 Si Apelles isab, bayi na iya kasulayan in pame' na ma si Almasi hōgōt du. Sigam
ma ōkōman si Aristobol,
11 maka si Herodiyun, pagkahi ku Yahudi, maka sigam mangandōl ma si Panghu' Isa
min ōkōman si Narkissu.

12 Damikkiyan na di si Tiripe na maka si Tiriposa, danda maghinang ma si Panghu'
Isa, maka bagay ku si Persis, danda kilasahan barakat uk na maghulas-sangsa' tōōd
maghinang ni Panghu' tabi. Mabo isab aku minsan laa bissala ku ni sigam.
13 Si Rupus isab, aa umbul satu bang hinang ni Panghu' ta, maka ina' si Rupus hi'. Bayi
iya ngipat aku sali' du ina' ku,
14 di si Asingkirit, si Pelegon, si Hermes, si Patarobas, si Hermas maka manga sehe'
sigam mangandōl ma si Isa,
15 di si Pilologo maka si Juliya isab, si Nereyo maka danakan na danda, si Olimpas
isab maka aa suku' Tuhan kamemon iya dansehean maka sigam. Pabo ku bissala ku ni
sigam iyu kamemon.
16 Bang kaam magbak subay kaam magsiyum tanda' paglasa bi. Kamemon manga
jamaa si Almasi iya magtipun-tipun ma itu mabo bissala ni kaam.

Pandu' Katapusan

17 Manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ni kaam. Halliun bi manga aa managga'
pandu' bayi pamandu' kaam pasal si Isa Almasi. Manga aa iyu baya' magpasagga' kaam
bo' kaam bahagi' paruwa, maka baya' isab mo kaam papinda min pangandōl bi ni si Isa.
Tangkisin bi manga aa ian.
18 Sabab bang aa maghinang salaihi' 'nsa' Panghu' tabi si Isa iya paghinangan sigam,
suga' baran sigam iya diyulan. Diyupang uk sigam manga aa kulang panghati na, iyalli
uk sigam bo' supaya tabo iyakkalan uk sigam.
19 In kaam iyu bantug ma sabab kahōgōt pame' bi ma si Almasi, hangkan na aku
kiyōgan ma sabab bi. Kabayaan ku ma kaam subay lōm pamikil bi pasal ayi-ayi
makahap, suga' sasuku makalaat subay 'nsa' niya' ma pamikil bi.
20 Manjari Tuhan, iya poonan kasannangan pangatayan tabi, song du makaatan
nakura' sayitan ni deyo' pat nayi' tabi.
Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk si Isa, Panghu' tabi.
21 Si Timuti, sehe' ku maghinang ma Tuhan itu, mabo minsan laa bissala na ni kaam.
Damikkiyan du isab di si Lukiyus itu maka si Jason, maka si Susipatil, pagkahi ku bangsa
Yahudi.
22 Niya' pibōtang ni sulat itu uk si Teltiyu, iya aa bayi kawakilan ku nulat bissala ku
itu. Mabo iya bissala ni kaam, sabab Almasihin kaam sali'-sali'.
23 Si Gayus, iya dapu luma' paōkōman ku itu, maka luma' na pagtipunan manga jamaa
si Isa, mabo isab minsan laa bissala na ni kaam. Damikkiyan na isab si Erastus, aa
ngantan alta' parinta ma daira itu, maka danakan tabi si Kuwartu.
24 (Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk si Isa Almasi, Panghu'
tabi. Amin.)

Pamudji si Paul ma Tuhan

25-26 Pudji tabi Tuhan. Taga kawasa iya mahōgōt pangandōl bi, basta bine' lapal hap
bayi pagnasihat ku pasal si Isa Almasi. In lapal hap itu 'nsa' bayi katauhan manusiya'
pasal iya kagaraan Tuhan bayi tiyapukan min sigam sataggōl min awwal masa hi', suga'
buttihi' pimahalayak na ni aa kamemon ma sabab panohoan Tuhan, iya tattap 'llum.
Bayi pisulat uk na lapal na ma kanabi-nabihan, pamahati ma bangsa aa kamemon ma
diyōm dunya bo' supaya sigam magkahagad sampay me' ma Tuhan.
27 Pudji tabi Tuhan, iya dakayo'-kayo' tubus ma pangatauhan. Pudji tabi iya sampay
ni kasaumulan, pagka si Isa Almasi iya ōnan tabi. Amin.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI AA KURINTU SULAT
min si Paul

Sulat itu bay piyabo uk si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, dakayo' daira mehe tōōd ma lahat Akaya, magbe' ma lahat Girik ma buttihi'. Bantug daira Kurintu ma masa ian ma sabab ian poonan parinta ma kalohahan lahat Akaya, maka ma sabab heka ay-ay paglituhan may'an. Magginis manga bangsa maglahat may'an, magginis isab manga agama sigam, hangkan heka manga tuhan-tuhan simba uk sigam. Heka aa may'an taga pangadji' langkaw, iya hi' pagmalangkawan sigam. Kabiyaksahan isab sigam maghinang kalammian danda maka lalla.

Niya' manga bangsa Yahudi bay pabōtang may'an mōgbōg agama sigam. Si Paul isab bay may'an manga dantahun ka tōnga', maghinang manga luma' tolda. Bay iya magnasihat ma pasal si Isa Almasi ma diyōm manga langgal Yahudi. Bay pakehan na manga bangsa Yahudi maka manga bangsa Girik, bo' heka magkahagad me' ma si Isa Almasi may'an.

Makalikut peen si Paul minnihi', pakannōp na peen manga aa mangandōl ma si Isa. Suga' niya' kahinangan maka kahagaran sigam 'nsa' tawwa'. Hangkan niya' sigam bay mabo sulat ni si Paul, waktu na pabōtang na ma daira Epesos, patiyaw ma iya pasal pagsaggan maka pagsasawan sigam. Manjari tiya' sambung si Paul madiyōm sulat na dakayo' itu.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min si Sostenes dakayo' danakan tabi. Bayi
aku tapene' sabab kahandak min Tuhan, bo' supaya aku kawakilan uk si Isa Almasi
magnasihat lapal na.
2 Kaam manga jamaa suku' Tuhan magtipun ma daira Kurintu iya pamasampayan
kami sulat itu. Bayi kaam tapene' asal uk Tuhan bo' kaam manjari aa na sutsi, iya
tahinang palsukuan na ma sabab si Isa Almasi iya parakayoan bi. Maka in kaam
dambean maka manga aa kamemon ma sabarang lahat, sasuku mudji ni si Panghu'
Isa Almasi, iya Panghu' sigam maka Panghu' tabi.
3 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan du tatabangan maka kasannangan atay
bi min 'Mma' tabi Tuhan maka min si Isa Almasi Panghu' tabi.

Magsukul si Paul

4 Magsukul aku ni Tuhan ma pasalan bi sakahaba' waktu, ma sabab ase' na maka lasa
na, iya pamuwan na ma kaam bayi min si Isa Almasi.
5 Mamarahi na heka kahapan bi kaginis-ginisan ma sabab si Almasi iya parakayoan
bi, iya na ma bissala bi maka ma pangatau bi kamemon.
6 Hōgōt na pandu' pasal si Isa Almasi ma diyōm pangatayan bi,
7 hangkan jukup na kaam ma kapandayan kaginis-ginisan, salta' peen kaam ngagaran
waktu pabing si Isa Almasi Panghu' tabi.
8 Pihōgōt du uk na iman bi sampay ni 'llaw katapusan bo' supaya 'nsa' niya' tamak
atay bi bang taabut 'llaw pangahukuman manusiya' uk si Isa Almasi Panghu' tabi.
9 Tatuman ko' itu sabab kapangandōlan asal Tuhan, iya ngalingan kaam bo' supaya
kaam makapagdakayo' pangatayan maka Anak na si Isa Almasi iya Panghu' tabi.

Paōkat manga jamaa si Isa ma Kurintu

10 Manga dawuranakan ku, kabuwanan aku kapatut uk si Isa Almasi Panghu' tabi,
hangkan aku ngamu' junjung ni kaam kamemon, subay kaam magsulut ma ayi-ayi bo'
supaya kaam 'nsa' magbutas-butas. Subay kaam dauyunan tōōd ma maksud bi maka
ma niyat bi.
11 Hangkan itu ba'-baan ku, manga dawuranakan ku, sabab niya' bayi min luma' si
Kaloya bayi maan aku niya' palsaggaan ma kaam dambean.
12 Hati na 'nsa' mag-uyun pamikil bi, sabab niya' iyu missala, uk na, “Aku itu me' ma
si Paul.” Niya' isab missala, uk na, “Aku itu me' ma si Apollos.” Niya' isab missala, “Aku
itu,” uk na, “me' ma si Petros.” Maka niya' lagi' isab kasehean iyu, uk na, “Aku itu me'
ma si Almasi.”
13 Bang salaihi' ba'-ba' bi, hati na, si Almasi sali' sapantun bayi pigkanat! Sayi baha'
bayi matay ma diyata' hag ma sabab bi? Aku baha'? Bayi kaam piyandi baha' tanda' in
kaam suku' ku?

14 Magsukul tōōd aku ni Tuhan sabab 'nsa' niya' sayi-sayi bayi pandi ku saddi min si
Kirispus maka si Gayus.
15 Hangkan 'nsa' niya' makahalling in iya bayi piyandi pasōd ni aku.
16 A, iyamboho' taintōm ku si Estepanos magtayi'-anak ian. Bayi sigam tapandi ku,
suga' saddi min sigam 'nsa' niya' taintōm ku bayi pandi ku.
17 Sabab 'nsa' aku bayi siyoho' uk si Almasi magpandi. Siyoho' aku magnasihat lapal
na hap. Maka subay 'nsa' pagguna ku bissala lōm ma pagnasihat ku. Sabab bang bissala
lōm iya tapagguna ku, kalu kaamuhan aa pake ma bissala ku sadja, 'nsa' tasayu uk sigam
in lapal itu kawasahan. Maka in lapal pagnasihat ku iya na pasal kamatay si Almasi ma
diyata' hag.

Kawasa maka pangatau Tuhan iya tanda' ma si Almasi

18 Iya pangalapal ta pasal kamatay si Almasi ma diyata' hag, iyōnan lapal karupangan
uk manga aa iya tudju ni nalka'. Suga' kitabi, manga aa tudju ni sulga', katauhan tabi in
lapal ian pamandaan kawasa Tuhan.
19 Niya' tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Pakaatan ku pangatauhan manga aa lōm pangatauhan na,
Kalloan ku akkal sigam, iya langkaw pangadji' na.”
20 Manjari ayi na katudjuhan na, manga pangatauhan lōm na ian, maka manga pangadji'
langkaw ian? Ayi na isab katudjuhan manga kapandayan aa magjawab pasal ma
kasuddahan dunya itu? Ayi dapat sigam, sabab pihati kitabi uk Tuhan in akkal
manusiya' itu 'nsa' du niya' kasuddahan na bang ma iya.
21 Asal lōm tōōd panahuhan Tuhan. Iya kahandak na subay manusiya' 'nsa' makatau
ma iya bang luwas min tau manusiya' sadja. Iya kagaraan Tuhan in manusiya' subay
lappasan min mulka' bang peen pagkahagad na lapal iya pagnasihat kami itu, minsan
iyōnan lapal karupangan uk manga aa kasehean.
22 Manga bangsa Yahudi baya' tanda' uk sigam manga hinang makainu-inu bo' iyampa
sigam magkahagad, maka manga bangsa Girik baya' pikehan pangatauhan lōm.
23 Suga' kami itu, iya pagnasihat kami si Almasi bayi liyansang ni hag piyatay
pamapuwas dusa manusiya'. Laat atay manga bangsa Yahudi ma lapal itu, maka bista
karupangan uk manga bangsa 'nsa' Yahudi.
24 Suga' bang ma manga aa bayi tapene' uk Tuhan supaya manjari suku' na, minsan
bangsa Yahudi maka bangsa saddi, magkahagad sigam in si Almasi asal pamanda'
kawasa maka pangatauhan Tuhan.
25 Sabab na kagaraan Tuhan itu, minsan bista sali' karupangan uk manga aa, lōm lagi'
pangatauhan na min pangatauhan manusiya' kamemon. Maka minsan uk manga aa in
Tuhan 'nsa' makagaōs, pagka si Isa Almasi bayi pisaran na matay, giyaōs du tōōd iya
labi min manusiya'.
26 Na, manga dawuranakan ku, intōmun bi bayi kahalan bi tagna' ma 'nsa' le' kaam
bayi tiyawag uk Tuhan. Datti' du ma kaam langkaw pangadji' bi, datti' du ma kaam
langkaw gaōs bi, maka datti' du isab ma kaam langkaw bangsa na.
27 Suga' minsan na, miyaksud tōōd uk Tuhan subay pene' uk na sasuku bista uk
manusiya' 'nsa' taga pangatauhan, bo' supaya magkaiyaan manga aa taga pangatauhan.
Pene' uk na manga aa iya tabista uk manusiya' 'nsa' niya' gaōsan na, bo' supaya
magkaiyaan manga aa gaōsan.
28 Pene' uk Tuhan manga aa pireyo'-deyo' uk aa kasehean, manga aa iyudju, manga aa
bista 'nsa' niya' kagunahan sigam, supaya kitauhan uk sigam in ayi-ayi bista uk sigam
halgaan, 'nsa' niya' halga' na ma Tuhan.
29 Manjari 'nsa' niya' makapagmalangkaw ma alōpan Tuhan.
30 Suga' kaam iyu tabo na uk Tuhan parakayo' ni si Almasi, maka si Isa iya piniya'
uk Tuhan pangalloan pangatauhan tabi. Min si Almasi iya hangkan atay tabi tabista
bōntōl uk Tuhan, iya hangkan kitabi tahinang aa na sutsi isab. Bo' puwas na kitabi min
pangantanan dusa.
31 Hangkan tawwa' iya bayi bissala ma diyōm kitab, iya uk na,
“Sayi-sayi baya' magmalangkaw,
Subay pagmalangkawan na iya bayi tahinang uk Tuhan.”

2

Pagnasihat pasal si Isa Almasi liyansang ni hag

1 Tagna' kapaiyu ku ni kaam, manga dawuranakan, waktu bayi kapamandu' ku ma
kaam pasal lapal min Tuhan, 'nsa' bayi giyuna uk ku manga bissala hunit hiyati atawa
pangadji' langkaw.

2 Sataggōl kamaiyu ku ma kaam, asal aku taga niyat subay 'nsa' niya' saddi min si Isa
Almasi pagnasihat ku ma kaam, iya lagi' na kamatay na ma hag.
3 Hangkan na, pagtakka ku peen paiyu, sali' lamma na baran ku, hiyanggaw na isab
aku, kalu 'nsa' tawwa' pagnasihat ku.
4 In pagnasihat ku lapal ku ma kaam 'nsa' tōōd bayi singōran uk ku manga aa panday
missala, iya taha' akkal na. Suga' pitantu halling ku uk kawasa min Nyawa Sutsi, iya
hangkan kaam bayi tabo magkahagad.
5 'Nsa' pangatauhan manusiya' iya pasangdōlan iman bi suga' kawasa Tuhan.

Pangatauhan Tuhan

6 Malayingkan bang aa hōgōt na pangandōl sigam, lōm isab pamandu' ku ma sigam.
Suga' 'nsa' pangatauhan min babaw dunya itu iya pamandu' ku ma sayi-sayi, 'nsa' isab
tau min manga aa gaōsan iya makapagbaya' ma dunya itu, iya song na pitōbtōb gaōsan
sigam.
7 Iya pamandu' ku itu pangatauhan Tuhan, hati na in giyaraan na bayi asal limbuhan
min manusiya' kamemon. Giyanta' asal uk na ma 'nsa' le' niya' dunya pipanjari bang
salaingga kitabi manjari piniyaan sahaya na ma sosongun.
8 'Nsa' niya' min manga aa makapagbaya' ma itu ma dunya bayi makasayu
pangatauhan Tuhan hi'. Bang bayi tasayu uk sigam, 'nsa' sigam bayi magpanohoan
subay liyansang ni hag si Isa, iya Panghu' Balbangsa.
9 Suga' awam sigam sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"'Nsa' le' tanda' mata, 'nsa' le' take tainga,
'Nsa' le' minsan tapikil uk manusiya',
Bang ayi iya tiyagama uk Tuhan ma sasuku lasahan iya."
10 Suga' kitabi iya bayi pitau uk Tuhan, min Nyawa na, sabab Nyawa Tuhan iya tau
ngaliling kamemon sampay ni niyat maka maksud bayi tatawu' uk Tuhan ma diyōm
pikilan na.
11 Minsan ma kitabi manusiya', duwal nyawa ta iya makatau bang ayi tōōd ma diyōm
itikad ta. Damikkiyan na ma Tuhan, Nyawa na sadja makatau bang ayi ma diyōm itikad
na.
12 Iya pamikil bayi piniyaan kitabi 'nsa' pamikil manusiya' min dunya itu, suga' piniyaan
kitabi Nyawa bayi piyabo uk Tuhan supaya kitabi makatauhan kamemon iya pamuwan
kitabi uk Tuhan.
13 Jari bang kami magnasihat 'nsa' min pangadji' manusiya' iya pangalloan kami
bissala, suga' min bayi pamandu' kami uk Nyawa Tuhan. Bo' pandu' bannal min Nyawa
Tuhan iya pamahati uk kami ni sasuku kaniyaan Nyawa Tuhan.
14 Bang aa 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan 'nsa' tatayima' na iya min Nyawa Tuhan.
'Nsa' tōōd tahati na, 'nsa' sali' niya' kapusan na bang ma bistahan na. Aa ian subay
piniyaan Nyawa Tuhan dahu bo' iyampa tahati na.
15 Bang aa ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan, tasilang na kamemon bang ayi katawwaan
na hap atawa laat, suga' in iya baran na 'nsa' tahati uk aa 'nsa' kaniyaan Nyawa Tuhan.
16 Suga' kitabi itu tau du, sabab sali' du pamikil tabi maka pamikil si Almasi. Tasulat
ko' itu ma diyōm kitab, iya uk na:
"'Nsa' niya' katau bang ayi ma diyōm pikilan Tuhan,
'Nsa' niya' makapandu' ma iya!"

3

Manga sosohoan Tuhan

1 Manga dawuranakan ku, waktu kamaiyu ku ma kaam, 'nsa' kaam bayi kapanduan
ku bang pandu' hunit, iya asal pamandu' ku ma aa bang ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan.
Hangkan na kaam bayi panduan ku ma luhay sadja, sali' uk ku manduan manga aa bang
masi tabo-bo uk napsu baran sigam, sabab kaam iyu 'nsa' lagi' hōgōt pangandōl bi ma
si Isa Almasi. Sali' kaam hantang masi anak duruan le'.
2 Iya pamandu' ma kaam sali' dalil gatas pamainum anak-anak diki', sabab 'nsa' lagi'
kaam makajari piyakan tuwas. Sampay isab ni kabuttihian, 'nsa' le' kaam makahati
pandu' hunit,
3 sabab masi kaam me'-me' ma addat-tabiat iya kabiyaksahan kahekahan manusiya'
ma dunya itu. Niya' ma diyōman bi iyu manga aa maglindi, maka manga aa magpayōd
na peen. Bayinat ko' ian in kaam masi me' ma palangay maka pamikil dunya itu.
4 Bang niya' halling in iya me' ma si Paul, bo' halling aa dakayo' in iya me' ma si
Apollos, 'nsa' du niya' pagbiddaan bi maka aa kasehean ma dunya itu sabab masi kaam
mag-agaw-bisōd.

5 Sabab pikilun bi, sayi baha' si Apollos, maka sayi aku? Sosohoan Tuhan du kami
sali'-sali', tapaglagi uk na supaya kaam tabo magkahagad ma si Isa Almasi. Iya sadja
hinang uk kami ayi-ayi bayi pamahinang kami uk Tuhan pakaniya-kaniya.
6 Sali' kami dalil aa maghuma. Aku itu sali' dalil magtanōm bigi, maka si Apollos sali'
aa magbusug tiyanōman. Suga' Tuhan iya masuwig tiyanōman hi'.
7 Hangkan ko', iya aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa' subay pamehe ta. Tuhan
sadja iya subay pamehe ta, sabab iya iya masuwig manga tiyanōman.
8 In aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa' niya' pagbiddaan na. Sali'-sali' du sigam
tiyungbasan uk Tuhan ma sosongun, pipagtōngōd maka bayi hinang sigam dakayo' pa
dakayo'.
9 Kami maka si Apollos da-kahinangan du maghinang ni Tuhan, maka kaam iyu sali'
dalil huma Tuhan paghinangan kami.
Niya' lagi' pamaralil ku: kaam iyu sali' dalil luma' ma diyōm hinang uk Tuhan,
10 maka aku itu sali' dalil aa kabuwanan kapandayan uk Tuhan maghinang luma'. Iya
hinang ku pabōtangan papagan na, hati na aku bayi manduan kaam tagna'. Saddi isab
iya ngahinang baran luma' ma diyata' papagan bayi biyōtang uk ku hi'. Suga' sayi-sayi
maghinang luma' subay paayad-ayad bo' hap sadja kahinangan na.
11 Bang diyalil, si Isa Almasi iya papagan luma' iya asal pibōtang uk Tuhan. Si Isa
sadja, 'nsa' niya' pasangdōlan tabi saddi min iya.
12 Niya' ginisan pagdayaw pigguna uk manga aa maghinang luma', hati na iya
pamandu' uk sigam makasaddi kasandalan na. Niya' ngangguna manga pagdayaw
pagōn, halgaan tōōd, sali' manga bulawan, pilak atawa manga palmata halgaan. Niya'
isab ngangguna manga pagdayaw guya', sali' manga kayu maka pawud maka sayirap.
13 Ma sosongun, bang taabut 'llaw pamaluwas uk si Almasi kahinangan aa kamemon,
tanda' du bang pagdayaw ayi bayi giyuna uk sigam dakayo' pa dakayo' bang hap atawa
laat. Tanda' du sabab siyulayan kahinangan kamemon ma 'llaw hi', sali' pilabay min
diyōm api bo' tanda' bang salaingga iya kapusan na.
14 Bang aa 'nsa' tutung iya bayi hinang uk na ma diyata' papagan ian, hati na bang
hap bayi pamandu' na, tiyungbasan du iya kahapan.
15 Suga' bang aa tutung iya bayi hinang uk na, hati na bang 'nsa' hap bayi pamandu'
na, 'nsa' iya tiyungbasan ni kahapan, lugi' du iya. Suga' in iya baran na lappasan du,
sali' hantang aa bayi makalappa min diyōm api.
16 'Nsa' katauhan bi baha'? In kaam mangandōl ma si Isa Almasi, sabannal kaam
pabōtangan Tuhan du, maka iyu Nyawa Tuhan pabōtang ma diyōm pangatayan bi.
17 Hangkan bang niya' aa makaat pabōtangan Tuhan iyu, tantu du aa ian pigkaatan du
uk Tuhan. Sabab landu' sutsi asal pabōtangan Tuhan, maka kaam du iya pabōtangan
na.
18 Na, in pasal pangatauhan itu, daa kaam ngakkalan di bi. Bang niya' aa ma diyōman
bi mikilan dihan na in pangatauhan na lōm, sali' pikil uk manga aa 'nsa' ngisbat
Tuhan, subay iya mistahan di na sali' dupang 'nsa' lōm pangatauhan na, bo' supaya
iya biyuwanan pangatauhan min Tuhan.
19 Sabab iya iyōnan pangatauhan uk kahekahan manusiya', 'nsa' niya' guna na bang
ma bistahan Tuhan. Tasulat ko' itu ma diyōm kitab, uk na,
“Tajallat uk Tuhan manga aa bal-akkal,
Litagan sigam uk akkal sigam.”
20 Maka ayat itu lagi',
“Kitauhan asal uk Tuhan manga pikilan aa lōm tau na,
'Nsa' du niya' kapusan na.”
21 Hangkan subay 'nsa' niya' min kaam magmalangkaw ma ayi-ayi tahinang uk
manusiya'. Ma kaam asal ayi-ayi kamemon kahapan kaam.
22 Kami maka si Apollos maka si Petros, tahinang sosohoan bi bo' kaam kaniyaan
kahapan. Sampay dunya itu maka ayi-ayi piniya' ma buttihi' atawa ma sosongun,
minsan isab kallum maka kamatay, ma kaam isab ian hi' kamemon bo' supaya kaam
kaniyaan kahapan.
23 Suga' intōmun bi, in kaam iyu suku' si Almasi, maka si Almasi iya suku' Tuhan asal.

4

Manga aa kawakilan uk si Almasi

1 In kami maka si Apollos subay itung bi manga sosohoan si Almasi. Bayi pangandōl
ma kami uk Tuhan manga pandu' bannal iya 'nsa' bayi pitau ma bangsa manusiya' dahu.

2 Bang sawupama niya' pamahinang ma aa uk nakura' na, aa ian subay kapangandōlan
ma ayi-ayi bayi pamahinang ma iya.
3 Suga' 'nsa' aku susa bang ayi-ayi biya'-ba' uk bi atawa biya'-ba' uk manusiya' pasal
hinang ku tudju ni Tuhan. Minsan baran ku, 'nsa' du aku makaba' bang hap atawa laat
in bohan ku ma hinang ku.
4 'Nsa' niya' tasayu ku sā' ma diyōm atay ku, suga' kalu niya' kasaan ku 'nsa' tasayu
ku. Si Panghu' Almasi sadja iya tau muwanan aku hukuman.
5 Hangkan du kaam subay 'nsa' magdayi'-dayi' halling hap atawa laat pasal hinang
kasehean bi, ma 'nsa' lagi' waktu pangahukum. Subay na pabing si Panghu' Isa bo'
iyampa niya' hukuman. Piluwas du uk na ayi-ayi bayi tatawu' ma diyōm kalindōman.
Piluwas uk na manga maksud maka niyat bayi tapukan uk manusiya' ma diyōm
panauhan sigam. Manjari siyanglitan du manga manusiya' uk Tuhan, pipagtōngōd
maka bayi kahinangan sigam.
6 Manga dawuranakan ku, si Apollos maka baran ku iya bayi biya'-ba' uk ku supaya
niya' kapamintangan bi, bo' taanad bi bang ayi hati na bissala itu, iya uk na, “Daa kaam
palabi min bayi pibōtangan kaam uk Tuhan.” Daa bantugun bi aa dakayo', bo' pareyo'
bi isab aa dakayo'.
7 Angay uk bi in kaam langkaw min kasehean bi? Tuhan iya bayi muwanan kaam
ayi-ayi kaniya' bi. Angay kaam mag-abbu-abbu in kaam taga kaniya', parahal bayi kaam
biyuwanan?
8 Ayi pangannal bi, jukup na kaam baha' ma sayu bi, in kaam dayahan na?
Kapagnakura' na kaam baha', minsan in kami itu, aa bayi kawakilan le', 'nsa' du? Hap du
isab ma aku bang kaam sabannal-bannal tahinang nakura' bo' supaya kitabi magnakura'
sali'-sali'.
9 Hangkan salaihi' bayi halling ku ma kaam sabab bang ma bistahan ku in kami manga
aa kawakilan pireyo' tōōd uk Tuhan, min deyoan aa kamemon. Kami sali' sapantun aa
hiyukum subay piyatay ma panganda' kahekahan aa, pig'nda'-ndaan uk bangsa malaikat
maka bangsa manusiya'.
10 In kami manga kawakilan itu kibā' dupang ma sabab si Isa Almasi iya pamean kami,
bo' kaam iyu, hap kono' kok bi pagka parakayo' na ma si Isa Almasi. Angay baha'? Kami
itu bista lamma, bo' kaam iyu barakatan kono'. Kami itu pig-udju', bo' kaam iyu pimehe.
11 Sampay ni kabuttihian magsandal kami ma gōtas maka ma toho' kallong. Iya
panammek kami larak sammek. Daran isab kami piglaugan, maka 'nsa' niya' patōtōgan
kami.
12 Magsangsa' kami maghinang bo' niya' balanja' kami. Bang kami siyuknaan uk aa,
gam peen sigam amuan kami lidjiki' ni Tuhan. Bang kami pidjala', imanan kami sadja.
13 Bang kami bissalahan laat uk sayi-sayi, bissala singkahapan iya panambung kami
ma sigam. Sampay ni kabuttihian bista kami uk sigam sali' 'nsa' niya' kagunahan ma
babaw dunya itu, sali' sōmpōt ma deyo' nayi' sigam.
14 Sulat itu 'nsa' pamakaiya' ku ma kaam suga' pamandu' ku, sabab kaam iyu sali'
manga anak ku kalasahan ku tōōd.
15 Sabab minsan niya' ngibu-ngibuhan aa magpanduan kaam ma pasal si Almasi,
dakayo' du pag'mmaan bi. Aku iya sadja pag'mmaan bi sataggōl min kapagdakayo'
bi ma si Almasi, sabab aku iya bayi makatagna' mohan kaam lapal hap.
16 Hangkan ko', pagka aku 'mma' bi, iya na itu junjung ku ni kaam: urulun bi addat
ku.
17 Iya na hi' poon na, hangkan piyabo uk ku si Timuti itu ni kaam, supaya kaam tau
ngurul. Kalasahan ku iya sali' anak ku lahasiya' sabab aku iya bayi mo iya mangandōl
ma si Panghu' Isa. Kapangandōlan du si Timuti, maka iya iya maintōm kaam du bang
salaingga iya addat-tabiat ku pagka si Isa Almasi iya parakayoan ku na. Iya na ko'
ian pamandu' ku ma manga jamaa si Isa Almasi, iya magtipun ma sabarang lahat bayi
papahian ku.
18 Na, niya' ma diyōman bi iyu manga aa langkaw pangatayan sigam, sabab pangannal
uk sigam in aku 'nsa' du paiyu nibawan kaam.
19 Suga' pasaut du aku paiyu bang min kabayaan Tuhan du, bo' nyata' ku bang kawasa
ayi iya ma manga aa iyu, kawasa bannal atawa min bo' sigam sadja.
20 Sabab iya palangngan pagparinta Tuhan itu 'nsa' pasal bissala aa sadja, suga' manga
kawasa min Tuhan iya mattan na.
21 Na, ayi kabayaan bi? Baya' kaam subay pahallingan ku, manga binsana'? Bang
hati 'nsa', bang kaam baya' pandaan ku lasa ku, maka bang baya' pakehan ku hanunut
bissala ku, pindahin bi hinang bi.

5

Pasal aa maghinang kalaatan danda maka lalla

1 Na, biyaan na uk manga aa niya' ma diyōman bi iyu maghinang kalaatan danda
maka lalla. Biyaan aku niya' lalla ma kaam iyu magdakayo' maka bayi handa 'mma' na.
Minsan manga aa 'nsa' magkahagad ma Tuhan, 'nsa' makahalus maghinang salaihi'.
2 Bo' iyu kaam magmalangkaw ma baran bi. Subay kaam magkarukkaan du isab
ma sabab niya' iyu maghinang kasumbangan, maka aa ian subay 'nsa' palamud bi ni
pagtipunan bi manga jamaa si Isa.
3 Aku itu, minsan lawak min kaam, pananaman ku sali' aku maiyu ma kaam, sabab
'nsa' du kaam lungay min pangannal ku. Taga kapatut du aku min si Panghu' Isa
hangkan na pabōtang ku hukuman ma aa makahinang laat iyu, sali' du aku maiyu
ma kaam.
4 Iya na itu subay hinang bi: bang kaam ganta' magtipun dajamaahan, bistahun bi
in aku sali' maiyu du ma tangngaan bi. Jari, pagka niya' ma kitabi kapatut min si Isa,
Panghu' tabi,
5 tukbalun bi aa magdusa ian ni pangantanan nakura' sayitan bo' supaya kabinsanaan
baran na, bo' supaya liyappasan nyawa na uk Panghu' Isa bang taabut 'llaw pangahukum
na ma manga manusiya'.
6 'Nsa' tawwa' bang kaam maglangkaw-langkawan di bi. Katauhan bi bissala hi', iya
uk na, “Datti' du pasulig bo' pamehe katibuukan bayi iyaddun.” Hati na pasulig ian
pamaralil aa ngandusa. Minsan iya dakayo' du, palemed laat na ni kamemon.
7 Hangkan subay pakalloun bi pasulig asal ian, hati na dusa, bo' supaya kaam sutsi
kamemon. Manjari bang kakalloan na, sali' kaam sapantun addunan bahu, 'nsa' bayi
kalamuran pasulig. Katauhan ku in kaam asal sutsi ma sabab pangandōl bi ma si Isa
Almasi. Sabab si Isa iya bayi matay pamuwas manga dusa tabi, sali' dalil bili-bili iya
siyumbay uk bangsa Israil ma waktu paghinang sigam hinang Pangintōman.
8 Hangkan ko' kitabi subay maghinang ni Tuhan pagka labbahan tabi na bayi kalaatan
tabi tagna', iya paldusahan maka kalammian tabi. Subay tuyuan tabi addat hap tōōd,
min atay sutsi maka min kasabannalan.
9 Na, ma sulat bayi pabo ku ma kaam dahu ian, bayi kaam soho' ku paōkat min aa
magdanda-danda atawa maglalla-lalla, hati na manga aa ngahalling in sigam kono' mean
si Isa.
10 'Nsa' aku noho' subay kaam paōkat min manga aa iya 'nsa' magkahagad ma si
Isa, manga aa maghinang kalaatan danda maka lalla, manga aa magnapsu ma alta', aa
magpanangkaw, magsumba ni tau-tau. Bang kaam pasaddi na min manga aa salaihi'
kamemon, subay kaam 'nsa' na ma itu ma dunya bo' iyampa kaam makasaddi.
11 Suga' iya uk ku hi', 'nsa' kaam siyoho' palamud maka aa maghalling in iya pagkahi
bi mean si Isa, bo' peen masi magdanda-danda, atawa nganapsuhan alta' sehe' na, atawa
numba ni tau-tau, atawa ngalimut ma aa kasehean, atawa bang panglalango atawa
magtatangkaw. Daa kaam minsan pasawu mangan ma aa salaihi'.
12-13 Sabab aku itu, 'nsa' wajib ngaliling manga aa 'nsa' sehe' ta mangandōl ma si Isa
Almasi. Tuhan sadja iya ngahukum sigam hi'. Suga' kitabi manga jamaa si Isa Almasi
wajib ngaliling manga sehe' tabi dansehean. Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, uk na:
“Pakalloun bi aa laat min diyōman bi.”

6

Palkala' ma diyōman manga jamaa si Isa Almasi

1 Na, in pasal palkala', bang niya' iyu palsaggaan bi maka pagkahi bi mean si Isa, angay
hangkan kaam takkahan mikisara' ma luwasan, ni aa 'nsa' mean si Isa? Arapun pisara'
uk bi ma manga pagkahi bi aa suku' Tuhan.
2 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi manga aa suku' Tuhan ngahukum ma bangsa
manusiya' kamemon ma 'llaw damuwi. Na, bang kitabi ngahukum manga aa ma
sosongun ma palkala' mehe, subay kaam makapaghukum manga palkala' bi diki' ma
buttihi'.
3 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi ngahukum isab bangsa malaikat ma waktu siyong.
Na, bang tahukum tabi manga malaikat, luba'-luba' na manga palkala' iya kalabayan bi
ma dunya itu subay hukum bi.
4 Hangkan na bang niya' palkala' bi, angay subay pasara' bi ma manga aa 'nsa' niya'
kapatut sigam ma diyōman bi manga jamaa si Almasi?
5 Iya' kaam! Angay baha', 'nsa' niya' ma diyōman bi minsan laasa dakayo' aa taga
pangatauhan ngahukum ma kaam bang niya' palsaggaan bi dapagkahi Almasihin?

6 Suga' kaam, iya kabiyaksahan bi magpatakka kaam palkala' bi ni sara' ma luwasan,
bo' kaam mikisara' ma sigam iya 'nsa' mangandōl ma si Isa.
7 Pagka niya' na peen palkala' bi, sali' 'nsa' niya' dapat bi me' ma si Isa Almasi. Hap
lagi' subay imanan bi sadja bang niya' pagkahi bi me'-mean si Isa ganta' ngalaat kaam,
atawa nangkawan kaam.
8 Suga' kaam iyu, gam peen kaam muwan dusa dangan ni dangan, manga kiyunsi uk
bi kasehean bi, minsan kaam magdanakan.
9 Tantu katauhan bi, bang aa jahallis 'nsa' niya' palsukuan na ma diyōm ōkōman
pagparinta Tuhan. Ngahati kaam tōōd bo' kaam 'nsa' sā'. Sayi-sayi maghinang kalaatan
danda maka lalla, sayi-sayi numba ni tau-tau, atawa magjina, atawa lalla maghandahan
pagkahi na lalla atawa danda maghallahan pagkahi na danda, 'nsa' niya' palsukuan
sigam ma diyōm ōkōman pagparinta Tuhan.
10 Damikkiyan na manga aa nangkaw, aa nganapsuhan alta' sehe' na, aa maglalango,
aa pangalimut, maka aa manglalangpas, manga aa salaihi' kamemon 'nsa' du piniyaan
palsukuan ma diyōman pagparinta Tuhan.
11 Ma waktu bayi dahu niya' min kaam bayi salaihi' hinang bi, suga' ma buttihi' siyutsi
na kaam min dusa bi. Pisuku' na kaam ma Tuhan sadja. Tabista na kaam bōntōl ma
bistahan Tuhan, ma sabab iya bayi tahinang uk si Panghu' Isa Almasi maka uk Nyawa
Tuhan tabi.

Ginhawa-baran bi subay guna bi pamaehe bi ōn Tuhan

12 Na, in pasal napsu baran ta, kalu niya' mag-upama, uk na, “Makajari aku ngahinang
ayi-ayi kabayaan ku, basta 'nsa' ngalanggal sara'.” Bannal ko' ian, suga' niya' kabayaan
bi 'nsa' du makahap ma kaam. Aku itu, makajari aku ngahinang ayi-ayi kabayaan ku,
suga' 'nsa' aku baya' tabanyaga' uk napsu ku.
13 Kalu isab niya' aa saddi iyu mag-upama, uk na, “Pagkakan itu bayi pipanjari bo'
supaya pisōd ni battōng, maka battōng itu pipanjari pangalōōnan kiyakan.” Bannal ko'
ian, suga' ma sosongun 'nsa' du niya' kagunahan na pagkakan ian maka battōng ian,
hangkan pikaatan uk Tuhan sali'-sali'. In ginhawa baran tabi itu subay 'nsa' pagguna
tabi maghinang laatan danda maka lalla, ma sawukat iya na ian kanapsuhan tabi. Iya
hangkan pipanjari ginhawa-baran tabi bo' supaya kitabi maghinang ma si Panghu' Isa.
Maka si Panghu' Isa iya ngayaran ginhawa-baran tabi.
14 Bayi iya pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na, maka iya du kitabi ma
sosongun pikallum du kitabi pabing sabab min kōsōg na.
15 Katauhan bi du, in kitabi mangandōl ma si Almasi, manga baran tabi itu sali' dalil
kalangkapan pamaranan si Almasi. Hangkan na, bang aa bista na sali' kalangkapan
baran si Almasi, 'nsa' manjari bang iya magdakayo' maka danda laat hinang na.
16 Katauhan bi du, sayi-sayi magdakayo' maka danda laat, magdakayo' iya maka baran
na, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Lalla maka danda bayi duwa baran
tahinang dabaran na.”
17 Suga' bang kitabi parakayo' ni si Panghu' Isa, magdakayo' atay du kitabi maka iya.
18 Amay-amay. Daa kaam maghinang kalaatan danda maka lalla, sabab laat tōōd dusa
ian hi'. Dusa saddi minnihi' 'nsa' makamula ma baran ta, suga' bang kita pabihing ni
'nsa' sehe' ta, makabuwan kita dusa ni baran ta.
19 'Nsa' baha' katauhan bi? In ginhawa-baran bi sali' sapantun luma' pabōtangan
Nyawa Sutsi, iya bayi pamuwan kaam uk Tuhan bo' supaya iya pabōtang ma diyōm
baran bi. Tuhan iya dapu baran bi, 'nsa' kaam dapu na.
20 Bayi kaam likkat uk na bo' kaam makapuwas min diyōm karusahan bi, maka
halgaan pangalakkat na. Hangkan subay guna bi ginhawa-baran bi pamehe bi ōn Tuhan.

7

1 Na, in pasal bayi tīyaw bi ma aku ma diyōm sulat bi ian, iya na itu sambung ku ma
kaam. Bang ma aku, hap du bang lalla 'nsa' maghanda.
2 Suga' heka tabo-bo maghinang kalaatan danda maka lalla, hangkan kaam danda
maka lalla subay pigkawin kamemon.
3 In aa maglawulakibini subay magdul ma napsu iya kibayaan danda maka lalla, 'nsa'
sigam subay magtagga.
4 Sabab danda iya 'nsa' makapagbaya' ma baran na, subay halla na. Damikkiyan na
du in lalla 'nsa' isab makapagbaya' ma baran na, subay isab handa na.
5 Kaam maglakibini, daa taggahin bi in kibayaan uk halla bi atawa uk handa bi. Suga'
makajari bang asal bayi pagsulutan bi subay 'nsa' magbihing-bihingan pilam bahangi bo'
supaya kaam tukid nambahayang. Suga' subay 'nsa' taggōl bo' iyampa kaam magbihing

pabayik, bo' supaya kaam 'nsa' tabo uk sasat sayitan bang ganta' 'nsa' kasandalan napsu baran bi.
6 Manjari uk ku ni kaam, niya' du kawajib bi in kaam maghanda atawa maghalla, suga' 'nsa' panohoan ku.
7 Iya kabayaan ku in kaam subay sali' aku 'nsa' maghanda. Suga' magsaddi iya pangangganta' Tuhan ma dangan ni dangan 'nsa' magsali'-sali' kamemon.
8 Na, kaam manga subul maka budjang, maka kaam manga balu, iya na itu halling ku ma kaam: hap bang kaam 'nsa' na maghanda atawa maghalla sali' aku.
9 Suga' bang 'nsa' tatangka' bi in napsu bi, maghanda kaam atawa maghalla kaam. Hap lagi' kaam maghanda-maghalla min tiksa' kaam magsandalan manga napsu baran bi.
10 Kaam maglawulakibini, iya na itu panohoan ku ma kaam, panohoan deyo' bayi min si Panghu' Isa Almasi, 'nsa' min baran ku. Uk na in danda 'nsa' manjari patiman min halla na.
11 Suga' bang niya' danda ganta' bayi na patiman min halla na, subay iya 'nsa' na maghalla saddi. Suga' bang iya baya' maghalla, subay iya pabing ni bayi halla na tagna'. Iya lalla subay 'nsa' nimanan handa na.
12 Na, kaam kasehean, iya na itu halling ku ma kaam, halling min baran ku du, 'nsa' min si Panghu' Isa. Bang sawupama niya' aa maglakibini, lalla mangandōl ma si Isa, bo' handa na 'nsa', daa subay timanan na handa na sataggōl baya' lagi' handa na magdakayo' maka iya.
13 Damikkiyan na bang danda iya mangandōl ma si Isa, bo' halla na 'nsa', daa iya subay patiman min halla na ian, sataggōl halla na baya' lagi' magdakayo' ma iya.
14 Sabab kaam mangandōl ma si Isa, minsan sehe' bi 'nsa' mangandōl, tahalal du iya uk Tuhan sabab pagdakayoan uk sehe' na Almasihin. Minsan isab salaihi' tahalal isab manga anak bi uk Tuhan. Bang bayi 'nsa', na in anak bi sali' du sigam aa 'nsa' magtaat ni Tuhan.
15 Malayingkan bang niya' aa 'nsa' mangandōl ma si Isa taga na sehe' mangandōl, bo' iya baya' tōōd patiman sehe' na Almasihin, subay iya diyulan. Bang salaihi' pigtiman uk aa 'nsa' mangandōl, hawulaya na aa mangandōl min kapagsehe' na. Iya kabayaan Tuhan subay kaam magsulut sadja.
16 Kaam manga mean si Isa, iya 'nsa' mangandōl handa bi atawa halla bi ni si Isa, 'nsa' katauhan bi bang ayi katudjuhan bi. Kalu-kalu tabo bi halla bi atawa handa bi iyu magkahagad ma si Isa sampay liyappasan.

Akuhin bi bayi pamabōtang kaam uk Tuhan

17 Iya itu pamituwa ku ma manga jamaa si Isa kamemon, iya magtipun ma kalahat-lahatan: ayi-ayi pamabōtang Tuhan ma kaam dakayo' maka dakayo' akuhin bi. Ayi-ayi bayi katanaman bi tagna' kaam linganan uk Tuhan, daa kaam meha kahalan pasaddi.
18 Bang sawupama niya' aa bayi na asal mag-islam dahu lagi' min pangaho' na ma pangalingan Tuhan, 'nsa' subay kalloan na bayinat na pag-islam. Damikkiyan na isab bang aa 'nsa' bayi taislam, bo' ngaho' na ma pangalingan Tuhan, daa iya subay magpaislam.
19 Sabab 'nsa' du mehe ma atay Tuhan mag-islam kitabi atawa 'nsa'. Iya sadja mehe ma atay na bang kitabi me' ma panohoan na.
20 Manga aa kamemon subay 'nsa' pinda min bayi katanaman na, tagna' kapangaho' na ma pangalingan Tuhan.
21 Bang kau sawupama bayi banyaga' waktu kapangalingan Tuhan ma kau, daa kau magsusa pasal kahalan nu. Suga' bang niya' waktu kaluwas nu min kapagbanyaga' nu, hap isab, subay kau paluwas.
22 Sabab bang niya' banyaga' bayi makaaho' me' ma si Panghu' Isa, minsan iya banyaga' hawulaya iya ma bistahan si Panghu' Isa. Damikkiyan na bang niya' 'nsa' banyaga' bayi makaaho' me' ma si Panghu' Almasi, bista iya uk si Almasi sali' banyaga' na.
23 Bayi kaam likkat uk Tuhan min pangantanan dusa, maka landu' halgaan iya bayi pangalakkat kaam ian. Hangkan kaam subay daa pabanyaga' ni sayi-sayi, subay Tuhan sadja iya pabanyagaan bi.
24 Manga dawuranakan ku, subay kaam patōtōg ma bayi katanaman bi tagna' kaam linganan uk Tuhan. Pataptapun bi atay bi harap ni Tuhan.

Pasal manga budjang maka subul, maka manga balu

25 Na, in bayi tīyaw bi ma pasal manga aa 'nsa' lagi' taga handa atawa halla, 'nsa' niya' panohoan ku ma kaam bayi min si Panghu' Isa, suga' paluwas ku bang ayi tapikil

ku pasal itu hi'. Suga' makapangandōl du kaam ma aku, sabab landu' aku kiasean uk Tuhan.
26 Bang ma aku, hap lagi' bang kaam 'nsa' pinda min kahalan bi, sabab heka kasusahan patakka ma buttihi'.
27 Sasuku kaam taga handa, daa timanin bi. Sasuku kaam 'nsa' taga handa, daa kaam tuyu' maghanda.
28 Suga' bang kaam ganta' maghanda 'nsa' ko' ian dusa. Manga budjang isab bang maghalla, 'nsa' du sigam makapagdusa. Suga' iya hangkan kaam garaan ku daa maghanda atawa maghalla, sabab kabayaan ku subay kaam 'nsa' palabay min manga kasusahan iya mawumu pagtalabay uk manga aa maglawulakibini.
29 Manga dawuranakan ku, iya na itu hati na iya bayi uk ku ma kaam, in kitabi 'nsa' na taggōl ma itu ma dunya. Puwas itu, manga aa taga anak-handa subay 'nsa' sakit bimbang ma anak-handa sigam bo' supaya sigam hawulaya maghinang ni Tuhan.
30 Bang aa magdukka', subay libbahan kasusahan na. Bang aa magkakuyagan subay sali' aa 'nsa' niya' kakuyagan na. Sayi-sayi isab malli ayi-ayi subay 'nsa' piruli uk na iya bayi balli uk na hi', sali' 'nsa' iya dapu na.
31 Maka sayi-sayi ngangguna kapanyapan dunya itu subay 'nsa' paehe na ma atay na, sabab dunya itu maka kajarihan na itu palabay sadja du.
32 Kabayaan ku subay 'nsa' niya' makabimbang ma kaam. Bang lalla 'nsa' taga handa, iya sadja tapikil na hinang na ma si Panghu' Isa sabab kabayaan na subay makasulut atay si Isa sadja.
33 Suga' bang aa taga handa na, bimbang na iya ma kalluman anak-handa na sabab kabayaan na subay makasulut atay handa na.
34 Hangkan sali' mag-agaw-bisōd diyōm pikilan na bang salaingga panulut na ma Tuhan, maka salaingga panulut na ma handa na. Damikkiyan na isab bang danda 'nsa' taga halla, iya sadja tapikil na hinang na ma si Panghu' Isa sabab kabayaan na subay iyungsud ni Tuhan in ginhawa-baran na maka diyōm atay na. Suga' bang danda taga halla na, iya na peen tapikil na manga kahinangan na ma anak-halla na sabab kabayaan na subay makasulut atay halla na.
35 Salaitu iya halling ku sabab baya' aku nabang ma kaam, 'nsa' ma sabab niya' baya' ku mahunitan kaam. Iya kabayaan ku tōōd subay tahinang uk bi iya ayi-ayi patut hinang, bo' supaya kaam kaungsuran di bi ni si Panghu' Isa maghinang ni iya ma 'nsa' niya' duwa-duwa bi.
36 Na, in pasal budjang song na liyaunan. Bang tapikil uk 'nggo'-mma' na 'nsa' patut pilaun lagi', bo' budjang ian taga baya' maghalla, na, subay iya pihallahan na. 'Nsa' du niya' dusa 'nggo'-mma' na.
37 Suga' bang aa magniyat subay 'nsa' pihallahan anak na budjang bo' 'nsa' niya' bayi makalōgōs iya nganiyat salaihi', hap isab hinang na ian.
38 Manjari patut du bang pihallahan uk na anak na budjang, suga' labi hap lagi' bang 'nsa' pihallahan uk na.
39 Na, bayikan ta lagi' pasal pagtiman. Bang danda taga halla, 'nsa' iya kahawulaya maghalla saddi sataggōl 'llum bayi halla na tagna'. Suga' bang matay na halla na, puwas na iya, kahawulaya na iya maghalla pabing maka lalla kabayaan na. Suga' lalla ian subay pagkahi na mangandōl ma si Isa Almasi.
40 Suga' labi hap lagi' bang iya 'nsa' na maghalla pabayik. Iya na hi' pikilan ku, asal du min Nyawa Tuhan isab bang ma bistahan ku.

8

Pasal kiyakan bayi pag-ungsud ni tau-tau

1 Na, iya bayi tīyaw bi ni aku pasal sasumbayan bayi pangungsud uk manga aa ni tau-tau iya siyumba uk sigam. Bannal iya bissala hi', “in kitabi kamemon taga pangatau asal”. Suga' in pangatauhan bi iyu pasal tau-tau 'nsa' niya' kapusan na, mag-abbu sadja kaam. Pamikil salaihi' 'nsa' du makahap manga pagkahi bi, iya 'nsa' lagi' jukup panghati na pasal ihi'. Suga' bang kaam lasa ma pagkahi bi, subay kaam magpahōgōt pangandōl sigam.
2 Bang aa mikilan ma di na in lōm pangatauhan na, 'nsa' le' jukup panghati na.
3 Suga' bang aa lasa ma Tuhan, takila du aa ian uk Tuhan in iya suku' na.
4 Manjari itu, bannal iya uk bi pasal pagkakan bayi pangungsud ni tau-tau: katauhan ta asal in iyōnan tau-tau itu 'nsa' du tuhan tōōd, maka katauhan ta isab dakayo'-kayo' du Tuhan bannal.

5 Minsan niya' manga ma dunya atawa ma langit pigbahasa “tuhan” uk manga aa,
maka minsan heka pagtuhanan salaihi',
6 tunggal du Tuhan pagtuhanan tabi. In iya pag'mmaan tabi. Bayi iya magpanjari ma
kamemon, bo' iya hiyarap uk tabi sataggōl tabi 'llum. Dakayo' du isab pagpanghuan
tabi, iya si Isa Almasi. Bayi pipanjari uk na kamemon labay bayi min Tuhan, bo' 'llum
isab kitabi ma sabab bayi hinang na. Pagka salaihi', bannal iya uk bi, 'nsa' niya' kapusan
manga tau-tau ian.
7 Suga' manga Almasihin kasehean 'nsa' lagi' makahati in manga tau-tau 'nsa' bannal.
Masi tapikil sigam iya bayi kabiyaksahan sigam tagna' magsumba ni manga tau-tau.
Hangkan na buttihi' bang sigam ganta' magkakan sasumbayan salaihi' tapikil sigam in
iya bayi pig-ungsuran ni manga tau-tau, bo' sasaw diyōm pikilan sigam pangannal sigam
magdusa ni Tuhan, sabab tapikil sigam niya' tamak atay sigam pagka makakakan ayi-ayi
bayi pig-ungsuran.
8 Suga' in sabab hangkan kitabi makapasikōt ni Tuhan 'nsa' pasal pagkakan iya
takakan tabi atawa pagkakan 'nsa' takakan tabi. Minsan kaam 'nsa' magkakan ma bayi
pangungsuran ni manga tau-tau, 'nsa' kulangan kahapan bi min Tuhan. Damikkiyan
isab bang kita magkakan iya pagkakan pangungsuran ian, 'nsa' du isab kaganapan
kahapan bi min Tuhan.
9 Suga' kaam iyu, minsan kaam wajib ngahalus ma pagkakan kaginis-ginis, subay
kannalun bi pahap manga pagkahi bi, kulang lagi' hōgōt pangandōl sigam ma si Isa,
bo' supaya sigam 'nsa' tabo-bo magdusa ma sabab pagkakan bi.
10 Bang sawupama niya' sehe' bi dakayo' salaihi' ganta' makanda' kaam mangan ma
diyōm luma' panumbahan tau-tau. Katauhan bi asal in tau-tau 'nsa' niya' kapusan na.
Suga' awam sehe' bi maka 'nsa' jukup panghati na pasal tau-tau hi'. Jari pag'nda' na
ma kaam mangan kiyakan bayi pangungsud ni tau-tau, kalu iya tabo-bo ningōd-ningōd
mangan isab, minsan tapikil na ian hi' dusa.
11 Manjari sabab pangatauhan bi kono', iya uk bi in pangungsud hi' 'nsa' makamula
ma kaam, tabo-bo ni kalaatan aa ian lamma pangandōl na, bo' iya isab aa bayi piyuwas
min pangantanan dusa ma sabab kamatay si Isa Almasi.
12 Pagka salaihi' hinang bi makabuwan kaam dusa ma danakan bi lamma pangandōl
na hi', hangkan na kaam biyōtangan dusa isab mariyata' bi tudju ni si Isa Almasi.
13 Hangkan na aku magniyat, bang aku iya bayi poonan na hangkan magdusa dakayo'
danakan ku mean si Isa, ma sabab niya' kakan ku bayi pangungsud ni tau-tau, 'nsa' na
aku mangan sasumbayan pabing sataggōl ku 'llum, bo' supaya iya 'nsa' tabo-bo uk ku
magdusa.

9

Kapatut aa kawakilan

1 Aku itu hawulaya magbayaan di ku. Bayi du aku kawakilan uk si Panghu' Isa, siyoho'
magnasihat lapal na. Bayi du iya tanda' mata ku. Maka kaam iya kamaujuran hinang
ku tudju ni si Panghu' Isa, pagka kaam mangandōl na du ma iya.
2 Minsan aku 'nsa' kihagad uk manga kasehean in aku bayi kawakilan uk si Isa Almasi,
tantu du kahagad bi sabab baran bi iyu tanda' saksi' in aku bayi kawakilan uk si Panghu'
Isa. Sabab aku iya poonan hangkan kaam me' ma iya.
3 Bang aku piliksa' uk sayi-sayi ma pasal kahinangan ku, salaitu iya panambung ku:
4 'nsa' baha' niya' kapatut ku biyalanjaan uk manga aa panduan ku?
5 'Nsa' niya' kapatut ku maghanda ma danda mangandōl ma si Isa, pagbe' ku ma
paglangnganan ku, sali' manga danakan si Panghu' Isa maka manga aa kawakilan sali'
si Petros?
6 Pikilun bi ba: kami sadja baha' maka si Barnabas iya subay mag-usaha bo' supaya
niya' balanja' kami, bo' in kasehean biyalanjaan uk bi du?
7 Bang sawupama sundalu, niya' baha' 'nsa' biyalanjaan uk manga parinta? Atawa
manga aa maghuma, niya' baha' 'nsa' niya' kapatut na mangan min buwa' tiyanōm uk
na? Atawa aa bayi mag-ipat sapi' atawa kambing, 'nsa' niya' baha' kapatut sigam ngallo'
gatas min manga hayōp iya ipat uk sigam hi'?
8 'Nsa' isab min addat tabi manusiya' sadja iya pangalloan ta tau pasal kapatut ma
manga aa maghinang, sabab sali' du ma diyōm kitab.
9 Tasulat itu hi' asal ma diyōm Kitab Tawrat bayi pamuwan uk Tuhan ma si Musa, uk
na, “Daa tambōlun bi bo' sapi' sabu na maggiling payi”. In sara' ian tiyakdil uk Tuhan,
'nsa' pasal manga sapi' hi' sadja.

10 Tiyuud kitabi iya pigkanyagōnan uk na, iya poonan sara' siyulat ian. Paralilan ta ni
aa mag-araru maka aa mag-ani. Iya hangkan sigam maghinang ma diyōm huma sabab
niya' hōwat sigam kabuwanan palsukuan min buwa' na. Kami itu sali' dalil aa maghuma
ian.
11 Bayi kami nganasihatan kaam lapal Tuhan, sali' dalil bigi tiyanōm ma diyōm pikilan
bi. Hangkan kaam subay 'nsa' inu-inu bang kami biyuwanan bahagi' min kaam.
12 Bang guru bi kasehean taga kapatut biyalanjaan uk bi, iya lagi' na kami itu patut
du isab biyalanjaan uk bi.
Suga' 'nsa' kami bayi mikibalanja' ma kaam minsan niya' kapatut kami ngamu'. Gam
peen kami nandalan kasigpitan bo' supaya 'nsa' niya' makaagpang lapal hap pasal si
Almasi.
13 Katauhan bi asal, minsan manga aa maghinang ma diyōm langgal pagkulbanan ma
hi' ma Awrusalam, min langgal hi' iya pangalloan sigam kiyakan. Maka manga imam
iya ngungsuran sasumbayan pagkulban, bihagian du sigam isi hayōp pagkulban hi'.
14 Damikkiyan na isab manga aa magnasihat lapal hap, niya' panohoan si Panghu' Isa
subay sigam biyalanjaan uk sasuku magkahagad ma lapal ian.
15 Suga' aku itu, minsan aku patut tōōd mikibalanja' ma manga aa bayi panganasihatan
ku, 'nsa' aku bayi mikibalanja' ma sayi-sayi. Maka sulat iya sulatan ku kaam itu, 'nsa'
balanja' iya piyuhung uk ku hangkan siyulat uk ku. Baya' lagi' aku matay dahu, bo'
aku 'nsa' subay mikibalanja' ma kaam. Sabab iya pagbantugan ku in aku 'nsa' bayi
mikibalanja'.
16 'Nsa' aku makajari magbantug pasal pagnasihat ku lapal hap, sabab hinang ku asal
bayi panohoan aku uk si Isa Almasi. Siya-siya du aku bang 'nsa' pagnasihat ku lapal
hap.
17 Bang bayi aku makapenean di ku maghinang salaitu, patut du aku giyadjihan. Suga'
'nsa' min baya' ku sadja, iya hangkan aku maghinang itu hi', tiyuud bayi pingandōl uk
Tuhan ma aku hangkan niya' kawajib ku ngahinang itu hi'.
18 Manjari ayi pamayad ma aku? Kabayaran du aku bang peen tapagnasihat ku lapal
hap ma 'nsa' niya' bayad na, minsan niya' kapatut ku biyalanjaan.
19 Kahawulaya aku magbayaan di ku, 'nsa' aku banyaga' sayi-sayi. Suga' minsan
salaihi', magpabanyaga' aku di ku maghinang ni aa kamemon supaya heka tabo ku
mangandōl ma si Isa.
20 Hangkan ko', bang aku palamud ni manga bangsa Yahudi be'-bean ku addat sigam
Yahudi, bo' supaya sigam tabo ku mangandōl ma si Isa. Minsan aku puwas na min
sara' si Musa, iya iyusul uk manga bangsa Yahudi, be' ku sadja sataggōl ku ma diyōman
manga bangsa Yahudi, bo' sigam tabo ku mangandōl ma si Isa Almasi.
21 Damikkiyan na isab bang aku magbe' maka manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, 'nsa' na
bean ku sara' agama bangsa Yahudi. Iya bean ku manga addat sigam bo' supaya sigam
tabo ku mangandōl ma si Isa. Suga' minsan 'nsa' bean ku sara' agama bangsa Yahudi,
masi du aku me' ma sara' Tuhan sabab bean ku du panohoan si Almasi.
22 Bang aku ganta' magbe' maka manga aa iya 'nsa' lagi' hōgōt pangandōl sigam tudju
ni si Isa, masali' aku di ku ni sigam bo' supaya sigam tabo ku mangandōl tōōd. Manjari
minsan ayi bangsa, pasali' aku ni sigam bo' supaya niya' min sigam kalappasan ma
ayi-ayi hinang ku pamo-mohan sigam mangandōl ma si Isa Almasi.
23 Hangkan salaihi' hinang ku supaya pasaplag lapal hap pasal si Isa Almasi ni manga
aa kamemon, bo' aku isab palamud ni kahapan iya tabe' ma lapal hap.
24 Katauhan bi du, bang aa magdagan-dagan maglomba' heka aa pasōd, suga' dakayo'
du iya ngandaōg, bo' dakayo'-kayo' na du makasambut kahapan iya pamuwan ni aa
ngandaōg. Na, kaam manga bean si Isa Almasi, sali' kaam dalil manga aa maglomba'
hi', iya magdagan-dagan pakōsōg supaya ngandaōg. Hangkan na kaam subay pakōsōg
isab me' ma Tuhan bo' kaam makasambut kahapan min iya ma sosongun.
25 Dalilun bi isab pakuwi-kuwihan manga aa maglomba', hallian sigam ayi-ayi
makalaat pamaranan sigam, bo' sigam makaraōg sampay piehe. Iya pamahala' aa
ngandaōg, siyangōnan korona dawun kayu, iya lakkas lanōs. Suga' kitabi mean si
Isa piniyaan du kamehehan natas ni kasaumulan, iya poon sabab in subay kitabi 'nsa'
ngandulan baran tabi.
26 Hangkan aku itu, singōran ku aa maglomba'. Tunggal du iya tudju ku bang harap ni
paglomba' ian, bo' taabut ku pagniyatan ku. Iya du isab aku ma pagnasihat ku, singōran
ku aa panday magsuntuk, 'nsa' enot-enot panuntuk na bo' supaya karaōg na.
27 Binsana' ku pamaranan ku, hati na patuwas ku baran ku bo' 'nsa' diyulan napsu
ku. Sabab tiyāw aku siyulak uk Tuhan minsan aku bayi makanasihat lapal na ma aa
kasehean.

10

Bandaan pasal manga tau-tau iya pigtuhanan uk aa

1 Na, manga dawuranakan ku, paintōman ta kaam pasal bayi kalabayan uk pangkat
tabi Yahudi ma waktu kapame' sigam ma si Musa ma masa awwal hi'. Bayi sigam
kalambungan kamemon uk gabun, tanda' in sigam ma diyōm pasindungan Tuhan. Bayi
sigam pauntas tudju ni dambiya' sallang, iya iyōnan Sallang-pula ma 'nsa' niya' bayi
makamula ma sigam.
2 Iya dalil na, sali' sigam tapandi ma diyōm gabun maka ma diyōm sallang hi', in sigam
me' ma si Musa.
3 Sigam kamemon bayi makakakan kiyakan bayi pamuwan uk Tuhan.
4 Inum isab uk sigam bohe' bayi pamuwan uk Tuhan, sabab kamemon sigam bayi
makapanginum bohe' bayi paluwas min batu. Bo' batu ian, bang siyayu tōōd hati na,
iya na hi' si Almasi, iya bayi sehe' sigam ma palangnganan.
5 Suga' minsan salaihi' iya tabang Tuhan ma sigam, 'nsa' kasulutan atay Tuhan ma
kahekahan sigam hi', hangkan sigam piyatay kanat ma lahat de bayi palabayan sigam.
6 Na, iya bayi pitakka ni bangsa Israil hi' subay pamintangan tabi bo' supaya kitabi
'nsa' makasingōd ni sigam hi' nganapsuhan laat,
7 atawa numba ni tau-tau sali' sigam kasehean ma bayi masa hi'. Tasulat asal ma diyōm
kitab pasal bayi kahinangan sigam hi', uk na, “Manga aa ian bayi ningko' magjamuhan
pamehe ni tau-tau iya pagtuhanan sigam. Puwas hi', magtanggehan sigam mag-iluk
maka maghinang kalaatan.”
8 Wajib kitabi daa maghinang kalaatan danda maka lalla, sali' bayi tahinang uk
kasehean. Ma sabab paghinang sigam salaihi', iya hangkan niya' min sigam labi
duwampu' maka tallu ngibu puhu' matay ma diyōm da 'llaw du.
9 Daa na tōōd kitabi nulayan kōsōg Tuhan. Niya' isab min ka'mbo'-mboan tabi bayi
makahinang salaihi' ma masa awwal hi', bo' heka sigam bayi matay uk manga so.
10 Daa isab pagdubdubin bi Tuhan ma sabab ayi-ayi pamabōtang ma kaam uk na, sali'
bayi tahinang uk kasehean ma masa hi', hangkan sigam bayi piyatay uk malaikat iya
mo kamatay.
11 Na, hangkan pabōtang manga pakaradjaan ian ma diyataan sigam, supaya
mamintang manga aa ma tahun damuwi itu. Tasulat isab ma diyōm kitab bo' supaya
kitabi 'nsa' ngahinang salaihi', sabab song kiyamat na dunya.
12 Hangkan ko' bang niya' aa ma diyōman bi iyu mikilan di na in iman na hōgōt kono',
aa ian subay kamaya'-maya' tōōd bo' 'nsa' tabo-bo uk sasat ngahinang dusa.
13 Kamemon sasat-manasat iya kalabayan bi 'nsa' du magbidda' maka sasat iya
mawumu kalabayan uk bangsa manusiya'. Suga' kapangandōlan du Tuhan, hangkan
kaam 'nsa' pisaran uk na siyasat bang 'nsa' kasandalan bi. Sabab bang kaam pitakkahan
sasat umay-umay biyuwanan du kaam kōsōg uk Tuhan ma waktu kasasat bi hi' bo' kaam
makasandal, bo' minnihi' niya' kapuwasan bi.
14 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, daa tōōd kaam palamud numba ni
manga tau-tau.
15 Hap du kok bi, hangkan uk ku ma kaam, dōngdōngin bi bissala ku itu bang bannal
atawa 'nsa'.
16 Bang kitabi magtipun ma pangintōman kamatay si Panghu' Isa, nginum kitabi min
diyōm sawan iya pagsukulan tabi ni Tuhan. Tanda' saksi' ko' ian in kitabi magdakayo'
maka si Almasi ma sabab laha' na min iya bayi matay hi'. Damikkiyan na isab tinapay
iya pagbahagian tabi, kakan tabi tinapay ian tanda' in kitabi magdakayo' taga lamud ma
baran si Almasi.
17 Sabab dakayo' du tinapay iya pagbahagian tabi kamemon, hangkan kitabi, minsan
heka, sali' dalil ginhawa-baran dakayo' du.
18 'Ndaun bi addat bangsa Israil hi'. Sasuku sigam mangan min bayi pangungsud ni
Tuhan, makalamud isab magtaat ni Tuhan.
19 Na, 'nsa' uk ku niya' barakat ma ayi-ayi pangungsud ni tau-tau, atawa niya' kallum
ma tau-tau iya pangungsuran hi'.
20 'Nsa'. Suga' iya uk ku, in sasumbayan tiyukbal uk manga aa ni tau-tau, tiyukbal uk
sigam ni manga sayitan, 'nsa' ni Tuhan. Maka 'nsa' aku baya' in kaam makalamud ni
manga bangsa sayitan.
21 Bang kaam ganta' magtipun mangan maka nginum pangintōman bi si Panghu'
Isa, 'nsa' kaam makajari palamud isab mangan maka nginum min bayi pangungsud
ni manga sayitan.

22 Duwal baha' kabayaan bi nunggud kaam ma Tuhan maghinang salaihi'. Kōsōg baha'
kaam min iya?
23 Niya' manga aa halling, uk sigam, “Makajari kita ngahinang ayi-ayi kabayaan ta.”
Bannal ko' ian, suga' niya' 'nsa' makahap ma kitabi. Aho', makajari kita ngahinang ayi-
ayi, suga' niya' hinang 'nsa' makasong pangandōl ta ni Tuhan.
24 Daa sadja kannal ta baran ta, subay pagkanyagōnan ta du isab kahapan sehe' ta.
25 Makajari kaam mangan sumbayan ayi-ayi iya diyagang ma tabu', minsan 'nsa' tīyaw
bi bang ian bayi pag-ungsud ni tau-tau. 'Nsa' du niya' dusa bi mangan.
26 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, “In dunya itu maka kakaya'-kayaan na,
Tuhan iya dapu na.”
27 Bang sawupama niya' aa 'nsa' magkahagad ma si Isa noho' kaam mangan ma luma'
na, bo' kaam baya' pahi', makajari kaam mangan ayi-ayi pangalabōt kaam, minsan 'nsa'
tīyaw bi bang bayi pag-ungsuran atawa 'nsa'. 'Nsa' du niya' dusa bi mangan.
28-29 Suga' bang niya' ganta' maan kaam in kiyakan ian bayi pag-ungsud ni tau-tau,
na, daa kakanun bi, ma sabab aa bayi ma'-maan kaam hi'. Kalu-kalu uk na in kaam
taga dusa bang kaam mangan ihi' hi'. Jari itu, bang pag'nda' na ni kaam mangan hi',
sasaw diyōm pikilan na minsan 'nsa' niya' kasasawan bi. Kalu niya' maiyu tīyaw, uk na,
“Angay aku subay tiyaggahan mangan ayi-ayi ma sawukat niya' aa dakayo' luhay sasaw
pikilan na?
30 Angay aku subay siyaway ma ayi-ayi kiyakan uk ku, bang bayi ihi' hi' bayi
pagsukulan ku ni Tuhan?”
31 Na, iya na itu panambung ku ma aa niyaw ian. Ayi-ayi hinang bi, uk ku, ayi-ayi na
kiyakan uk bi, ayi-ayi na inum uk bi, subay hinang ian makapamehe ni Tuhan.
32 Iya addat-tabiat bi subay hap sadja. Ayi-ayi hinang bi subay 'nsa' niya' nasaw
minsan sayi-sayi, manga bangsa Yahudi, minsan manga bangsa 'nsa' Yahudi, atawa
manga pagkahi bi ummat Tuhan.
33 Bein bi aku itu sabab tuyuan ku sulut ku manga aa kamemon ma ayi-ayi kahinangan
ku. 'Nsa' kahapan baran ku iya kannal ku, suga' kahapan manga aa kamemon, bang peen
sigam lappasan min paldusahan sigam.

11

1 Manjari singōrin bi aku sali' pagsingōd ku ni si Almasi.

Pasal pagturung bang magsambahayang

2 Sanglitan ta kaam sabab taintōm bi sadja aku sakahaba' waktu, maka sabab binean
uk bi na peen pandu' bayi pasampay ku ni kaam.
3 Suga' niya' lagi' kabayaan ku subay tahati bi. Iya na itu: si Isa Almasi iya pagmakokan
manga lalla kamemon, bo' lalla iya pagmakokan manga kahandahan sigam, maka Tuhan
iya pagmakokan si Almasi.
4 Bang kaam magtipun dajamaahan maghinang ni Tuhan, bo' niya' lalla nambahayang
atawa maluwas lapal min Tuhan, bang iya ganta' tiyurungan uk na kok na, 'nsa' pig-
addatan uk na si Almasi iya pagmakokan na.
5 Suga' bang danda iya nambahayang atawa maluwas lapal min Tuhan ma diyōm
pagtipunan bi, bo' 'nsa' tiyurungan uk na kok na, 'nsa' pig-addatan uk na halla na iya
pagmakokan na. Danda ian 'nsa' du magbidda' maka danda bayi biyagōngan kok na.
6 Bang danda 'nsa' tōōd nambunan kok na ma diyōm pagtipunan bi, subay iya
magpagunting puut. Suga', pagka makaiya'-iya' bang danda biyagōngan atawa pipuut
buun na, subay iya magturungan kok na.
7 Suga' lalla iya 'nsa' patut magturungan kok na sabab lalla iya pimanjari pa-
mandōgahan kamehehan maka kajarihan Tuhan. Suga' danda iya pamandōgahan
kamehehan lalla,
8 sabab lalla iya bayi pimanjari dahu uk Tuhan. 'Nsa' lalla iya pimanjari min baran
danda, suga' danda iya pimanjari min baran lalla.
9 Maka 'nsa' lalla iya pimanjari para ma danda, suga' danda iya pimanjari pamasehe'
ma lalla.
10 Hangkan danda subay magturung, tanda' saksi' ma manga malaikat in iya
kapagbayaan uk halla na.
11 Suga' minsan salaihi', bang kitabi ma diyōman si Isa 'nsa' manjari bang hal lalla
sadja atawa hal danda sadja. Subay sigam magtabang-tabang magdanda-maglalla.
12 Danda iya pimanjari min baran lalla awwal tagna', suga' salay'an lalla iyanakan du
uk danda. Maka min Tuhan asal ayi-ayi kamemon.

13 Na, kaam iya ngandōngdōngan di bi: patut baha' bang danda nambahayang ma
diyōm pagtipunan bi, ma 'nsa' magturung?
14 Katauhan bi, sataggōl min katagna' makaiya'-iya' asal bang lalla taha' buun na,
15 suga' bang danda taha' buun na makamanis du ma iya. Kaniyaan iya buun taha'
patambun kok na.
16 Na, bang niya' maiyu baya' nganjawab pasal ian hi', iya itu panambung ku ma iya:
'nsa' niya' kalangnganan saddi ma kami maka ma manga jamaa Tuhan maingga-maingga
lahat bang magtipun nambahayang.

Pangintōman kamatay si Panghu' Isa

17 Niya' lagi' saddi panohoan ku ni kaam, suga' 'nsa' na kaam sanglitan ku sabab bang
kaam magtipun-tipun nambahayang makalanggal du kaam kalaatan, 'nsa' kahapan.
18 Kaisa na itu hi', makake aku haka in kaam kono' magsulang bang kaam magtipun-
tipun. In haka ian taga bannal na bang ma aku.
19 Niya' du kaam duwa mahagi' ma diyōman bi. Patut na du salaihi', sabab bang bayi
'nsa' piniya', 'nsa' bayi tasilang bang sayi kaam makasulut atay Tuhan.
20 Bang kaam magtipun mangan pangintōman kamatay si Panghu' Isa, sali' 'nsa' si
Panghu' Isa iya taintōm bi.
21 Sabab niya' min kaam parahu mangan kiyakan bayi bo bi, bo' 'nsa' kapinan bi sehe'
bi. Jari na niya' min kaam giyōtas, maka niya' maglangohan sabab makalandu' iya inum
na.
22 Angay baha'! 'Nsa' niya' luma' bi pamanganan bi dahu? Atawa kabayaan bi tōōd
subay pakaiya' uk bi manga pagkahi bi jamaa Tuhan, maka mareyo' kaam manga sehe'
bi aa miskin? Angay subay salaingga halling ku ma kaam ma pasal hinang bi salaihi'!
Baya' kaam sanglitan ku baha'? 'Nsa' du kaam patut siyanglitan.
23 Iya pandu' bayi pisampay ma aku uk si Panghu' Isa, iya na hi' bayi pamandu' ku ma
kaam. Si Panghu' Isa, ma sangōm iya bayi kapanipu ma iya ni manga banta na, bayi iya
makapagsawu maka manga mulid na. Bayi iya ngallo' tinapay,
24 puwas peen pagsukulan na ni Tuhan bayi pigbahagi'-bahagi' uk na. Bo' uk na ni
manga mulid na, “Tinapay itu, iya na itu baran ku, pamalilla' ku ni kamatay ma sabab
bi. Mangan kaam tinapay itu pangintōman bi ma aku.”
25 Damikkiyan na isab inuman. Ubus peen uk sigam mangan, killo' in sawan uk si Isa.
Uk na, “In inuman itu paltandaan ma tatuman uk laha' ku iya pagsulutan bahu iya bayi
panganjanji' uk Tuhan ma kaam. Sakahaba' kaam nginum salaitu subay aku intōm bi.”
26 Aturan na, sakahaba' kaam mangan salaitu min tinapay sampay nginum salaitu min
sawan pamanda' uk bi in kamatay si Isa, sampay taabut waktu kabayik na paitu.
27 Hangkan ko', sayi-sayi mangan tinapay salaitu maka nginum salaitu min sawan
ma 'nsa' bōntōl atay na tudju ni si Panghu' Isa, aa ian kabōtangan dusa du sabab 'nsa'
pig-addatan uk na baran si Panghu' Isa sampay laha' na.
28 Hangkan na, bang kaam magtipun nambahayang subay kaam ngaliling di bi bang
niya' laat bi, bo' iyampa kaam mangan tinapay maka nginum min sawan.
29 Sabab sayi-sayi mangan atawa nginum ma 'nsa' tasayu na baran si Panghu' Isa bang
ayi hati na, matakkahan iya di na ni hukuman Tuhan pagka salaihi' pamangan na maka
panginum na.
30 Iya na hi' poon na hangkan heka ma diyōman bi iyu magkalammahan, maka saki,
maka niya' isab matay magtuwi.
31 Bang kitabi ganta' ngaliling baran ta dahu 'nsa' du kitabi tawwa' hukuman.
32 Suga' iya hangkan kitabi hiyukum maka binsana' uk si Panghu' Isa buttihi', bo'
supaya kitabi 'nsa' pitakkahan hukuman nalka' magbe' maka manga aa iya 'nsa' me' ma
Tuhan.
33 Jari itu, manga dawuranakan ku, bang kaam magtipun mangan pangintōman
kamatay si Panghu' Isa, agad-agarin bi dahu manga kasehean bi.
34 Bang niya' min kaam giyōtas subay iya mangan dahu ma luma' na, bo' kaam 'nsa'
tikkahan hukuman Tuhan bang kaam magtipun. Na, in pasal manga palkala' kasehean
bayi tīyaw uk bi, subay na aku maiyu bo' iyampa kaam panduan ku.

12

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, iya tīyaw bi pasal kapandayan iya pamuwan kitabi uk
Nyawa Tuhan: baya' aku mahatihan kaam bo' supaya katauhan bi.
2 Taintōm bi bayi dahu, ma waktu 'nsa' le' kaam bayi makabe' ma si Isa, tabo-bo sadja
kaam uk manga ibilis maghinang ni manga pagtuhanan 'nsa' niya' kallum na.

3 Baya' aku subay katauhan bi, bang aa kapagbayaan uk Nyawa Tuhan 'nsa'
iya makapahalling pangkal ma si Isa. 'Nsa' isab niya' makapagsabannal in si Isa
pagpanghuan na bang 'nsa' min Nyawa Tuhan.
4 Na, in kapandayan min Nyawa Tuhan itu ginisan du, bo' peen dakayo' du Nyawa
Tuhan iya muwan.
5 Ginisan isab manga hinang panabang tabi ma pagkahi tabi, suga' tunggal du si
Panghu' Isa iya paghinangan tabi.
6 Ginisan iya bohan hinang tabi dakayo' ni dakayo' suga' dakayo' du Tuhan iya muwan
tau bo' supaya tahinang tabi ayi-ayi bayi pamahinang ma kitabi.
7 Kitabi manga me'-mean si Isa Almasi kamemon, pigtōpōd-tōpōran kitabi tanda' in
Nyawa Tuhan pabōtang asal ma diyōm atay tabi, bo' supaya niya' pamohan tabi kahapan
ni kamemon.
8 Niya' manga aa kabuwanan kapandayan uk Nyawa Sutsi mahati pandu' lōm, niya'
isab kabuwanan kapandayan maluwas pangatauhan.
9 Tunggal du Nyawa Tuhan iya muwan manga kapandayan itu, 'nsa' niya' saddi.
Niya' kabuwanan uk na pangandōl kōsōg tōōd, maka niya' kabuwanan kapandayan
magpakauli' ma manga saki.
10 Niya' aa kabuwanan barakat bo' tahinang na manga hinang barakatan, niya' isab
kabuwanan kapandayan uk Nyawa Tuhan missala lapal Tuhan, maka niya' aa kasehean
kabuwanan pangatauhan nilang manga kapandayan aa bang min Nyawa Tuhan atawa
min saddihan. Niya' aa kabuwanan kapandayan makabissala manga bissala saddi, iya
'nsa' tasabut na, maka niya' isab kabuwanan pangatauhan magpahati bang ayi bayi
bissala ian.
11 Suga' tunggal du Nyawa Tuhan iya magkabayaan muwan manga kapandayan itu
pamasuku' maka pamuwan na ma manusiya' dakayo' ni dakayo'.

Baran aa pamaralilan

12 Kitabi manga mean si Almasi sali' dalil ginhawa-baran dakayo' du, bo' heka
kalangkapan na kaginis-ginisan. Suga' minsan heka pagdayaw na, dakayo' du baran
tibuuk.
13 Sabab kitabi, manga bangsa Yahudi maka 'nsa' Yahudi, banyaga' maka 'nsa' banyaga',
bayi piyandi min Nyawa Tuhan dakayo'-kayo', pipagdakayo' sali' dalil baran tibuuk.
Pisangōnan kitabi Nyawa Tuhan sali'-sali'.
14 Na, in ginhawa-baran itu bang diyalil, 'nsa' hal daginis du iya pagdayaw na. Ginisan
asal pagdayaw na.
15 Bang sawupama halling nayi', uk na, “Aku itu 'nsa' suku' ma baran itu, sabab 'nsa'
aku tangan.” Asal minsan salaingga halling na, in iya suku' ma baran du.
16 Iya du isab bang tainga iya halling, uk na, “'Nsa' aku suku' ma baran itu sabab 'nsa'
aku mata,” masi du iya suku' ma baran ian.
17 Bang bayi mata lallun katibuukan baran aa, salaingga bo' iya makake? Bang bayi
tainga lallun, salaingga bo' iya makahamut?
18 Suga' iya bannal na, pimanjari uk Tuhan ginisan pagdayawan baran ta kamemon,
hiyatul uk na ma sali' asal kabayaan na.
19 'Nsa' taōnan baran bang mata lallun atawa tainga lallun.
20 Bang sayuhun heka ginisan pagdayaw, suga' dakayo' du baran.
21 Hangkan 'nsa' makajari bang ganta' halling mata ni tangan, uk na, “'Nsa' niya'
kagunahan nu ma aku.” Damikkiyan isab 'nsa' makajari bang kok halling ni nayi' uk
na, “'Nsa' du niya' kagunahan bi ma aku.”
22 Sabab iya bannal na, in manga pagdayaw baran ta iya uk ta kulang kōsōg na, niya'
sadja kagunahan na mehe.
23 Manga pagdayaw baran ta iya uk ta diki' du kagunahan na, iya na hi' asal ayaran
ta tōōd pahap. Manga pagdayaw iya 'nsa' hap inda', asal pasammekan ta pahap,
24 bo' manga pagdayaw ta hap dagbōs na, minsan 'nsa' pihap. Tuhan iya bayi
ngahinang baran ta itu maka kabōtangan na bo' supaya ayaran ta tōōd manga pagdayaw
na iya wajib iyayaran.
25 Manjari 'nsa' niya' palsaggaan ma diyōm ginhawa-baran ta itu sabab magtabang-
tiyabang manga pagdayaw na kamemon.
26 Bang kapaddian pagdayaw baran ta dakayo', magtuwi tananam uk manga pagdayaw
kamemon. Damikkiyan na isab bang niya' pagdayaw ta dakayo' siyanglitan, kiyōgan du
baran ta kamemon.
27 Iya na itu hati na bayi pamaralil ku ian: kaam manga jamaa si Almasi sali' dalil
ginhawa-baran na, maka kaam dakayo' pa dakayo' sali' pagdayaw na kaginis-ginisan.

28 Jari Tuhan iya mabōtang kamemon ma diyōman tabi manga kajamaahan si Isa
Almasi. Kaisa, niya' manga aa kawakilan uk na magpamahalayak lapal hap pasal
si Isa Almasi, karuwan na, niya' aa kabuwanan kapandayan maluwas maka mahati
lapal Tuhan, katallu na, niya' manga aa kabuwanan kapandayan magpandu'. Puwas
hi' niya' kabuwanan kapandayan ngahinang manga hinang kawasahan, bo' pasunu' aa
kabuwanan barakat magpakauli' na manga saki, maka niya' kabuwanan kapandayan
nabang ma manga sehe' na. Niya' kabuwanan kapandayan malangngan hinang manga
aa kasehean, maka niya' isab kabuwanan kapandayan missala ma bahasa 'nsa' tasabut
sigam.
29 'Nsa' aa kamemon iya kawakilan ian. Iya siyoho' magnasihat 'nsa' kamemon. 'Nsa'
aa kamemon iya kabuwanan kapandayan maghinang manga hinang kawasahan,
30 atawa magpakauli' saki, atawa magbissala ma bahasa 'nsa' tasabut sigam, atawa
mahati bang ayi bissala ian.
31 Tuyuin bi kapandayan iya kagunahan tōōd.
Suga' niya' lagi' palabi tōōd min kapandayan iyu kamemon, hati na lasa ta ma
kasehean ta.

13

Pasal lasa

1 Minsan aku sawupama taga kapandayan missala manga bahasa manusiya'
kamemon, sampay bahasa malaikat, 'nsa' du niya' pus na bang aku 'nsa' lasa. Maka
kapandayan ku hi' sali' halling agung ngulenseng, atawa mital pippōk kabisu.
2 Minsan aku taga kapandayan maluwas lapal luwas bayi min Tuhan, maka minsan
tahati ku ayi-ayi bayi tiyawu' uk Tuhan, minsan isab hōgōt pangandōl ku tudju ni Tuhan
bang aku makapakallo' bud min bayi kabōtangan na, bang 'nsa' du niya' lasa ku ma
pagkahi ku 'nsa' du niya' kapusan ku.
3 Minsan sawupama panarakka ku alta' ku kamemon ma manga aa miskin, maka
minsan paglilla' ku baran ku tiyutung ma sabab si Isa, bang 'nsa' du niya' lasa ku ma
pagkahi ku 'nsa' du niya' pahala' ku.
4 Bang kita ganta' lasa ma pagkahi ta subay sigam taiman ta. Maase' sadja kita. 'Nsa'
kita ngalindi, 'nsa' langkaw pangatayan ta, 'nsa' kita magmalangkaw.
5 Bang kita lasa ma sehe' ta mag-addat du isab kita ma sigam, 'nsa' kita mangannal
ma baran ta sadja, maka 'nsa' kita bingis. 'Nsa' isab kita nawu' kalaatan ma diyōm atay
ta.
6 Bang kita lasa 'nsa' kita kahapan ma aa maghinang laat, suga' kahapan kita ma
kasabannalan.
7 Bang kita lasa 'nsa' kita siyumu ngimanan sehe' ta. Tattap du kita mangandōl, maka
ngahōwat maka imanan uk ta ayi-ayi peen.
8 Lasa itu natas ni kasaumulan, suga' palabay sadja manga kapandayan, minsan
kapandayan maluwas lapal bayi min Tuhan, atawa kapandayan missala manga bahasa
'nsa' tasabut. Iya du isab bang kita kabuwanan pangatauhan lōm, palabay du isab.
9 Sabab minsan salaingga pangatauhan ta, minsan salaingga kapandayan ta mag-
paluwas lapal min Tuhan, taga kulang du.
10 Suga' bang tatuman na manga maksud Tuhan palabay du manga kapandayan taga
kulang ian.
11 Aku itu, ma waktu bayi kaonde'-onde' ku, palangay onde' asal halling ku maka
pamikil ku maka akkal ku. Suga' buttihi', pagka aku sangpōt na, bayi na libbahan uk ku
palangay kaonde'-onde' ku.
12 Iya tau ta buttihi' sali' dalil aa nganda' ni diyōm samin gabuk, sabab lapōng lagi'
pakasayu ta ma Tuhan. Suga' ma 'llaw sosongun ian mag-alōp du kita maka iya. Kulang
lagi' tau ku pasal Tuhan buttihi', suga' jukup du pakatau ku ma iya ma sosongun, sali'
pakatau Tuhan asal ma aku.
13 Manjari pangandōl ta maka pangahōwat ta ni Tuhan, maka lasa ta ni iya sampay
ni sehe' ta, natas katallu itu sampay ni kasaumulan. Suga' ma diyōm tallu itu lasa iya
hap tōōd.

14

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Manjari lasa iya subay tuyuan bi tōōd. Tuyuin bi isab manga kapandayan min Nyawa
Tuhan, iya labi na kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan.

2 Bang aa kabuwanan kapandayan missala manga bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan,
Tuhan du iya pamissalahan na, 'nsa' pagkahi na manusiya'. Sabab na 'nsa' niya'
manusiya' makahati ma iya. Pibissala iya uk Nyawa Tuhan suga' sali' limbuhan panghati
na sabab 'nsa' niya' makahati ma iya.
3 Suga' bang aa maluwas lapal bayi min Tuhan, manga pagkahi na manusiya' iya
pamissalahan na hangkan sigam kabuwanan tatabangan maka kakōsōgan iman, maka
kasannangan atay sigam.
4 Bang aa ganta' missala ma manga bahasa 'nsa' tasabut, makapakōsōg iya iman baran
na sadja, suga' bang aa maluwas lapal bayi min Tuhan makapakōsōg iya iman manga
jamaa si Isa may'an kamemon.
5 Baya' du aku bang kaam kamemon iyu makabissala ma manga bahasa 'nsa' tasabut
uk kahekahan, suga' labi lagi' hap bang kaam kamemon kabuwanan kapandayan bo'
kaam makapaluwas lapal bayi min Tuhan. Sabab bang aa tau mapaluwas lapal bayi
min Tuhan, mehe lagi' kagunahan na min aa missala bahasa saddi, iya 'nsa' tasabut.
Suga' taga kagunahan du isab manga bahasa 'nsa' tasabut basta niya' du may'an aa tau
magpahati bo' supaya iya makapahōgōt iman manga jamaa kamemon.
6 Manga dawuranakan ku, bang aku ganta' paiyu ni kaam, bo' aku missalahan kaam
ma bahasa saddi iya 'nsa' tasabut bi, ayi kagunahan na? 'Nsa' du niya'. Iya sadja
makahap ma kaam bang kaam bohan ku lapal bayi pamatau ma aku uk Tuhan, atawa
pangatauhan, atawa nasihat bayi min Tuhan, atawa bang kaam panduan ku.
7 Dalilun bi pulaw atawa biyula bang pihalling. 'Nsa' kahangpasan batbatan na bang
'nsa' hangpas halling na.
8 Iya du isab bang aa mahalling tiyup-tiyup pamasakap manga sundalu, bang 'nsa'
hangpas halling na 'nsa' du niya' sundalu magsakap.
9 Damikkiyan na ma kaam, bang 'nsa' hangpas bissala bi 'nsa' niya' makahangpas iya
bang ayi hatihan na. Missala du kaam, suga' tabo sadja paleng uk baliyu.
10 Heka ginisan bahasa ma diyōm dunya itu, taga hatihan kamemon.
11 Suga' bang niya' aa ganta' halling ni aku bo' 'nsa' tasabut ku bahasa na, aku maka
aa ian sali' bangsa magsaddi sabab 'nsa' kami maghati.
12 Na kaam iyu, pagka kaam tuyu' kabuwanan kapandayan uk Nyawa Tuhan, subay
paggunahun bi tōōd iya kapandayan hap pamahōgōt pangandōl manga jamaa iya
magtipun ma kamaiyuhan bi.
13 Hangkan ko' bang aa makapamissala ma manga bahasa saddi iya 'nsa' tasabut uk
kahekahan, subay iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan kapandayan magpahati
ayi-ayi bayi bissala uk na.
14 Sabab bang aku ganta' nambahayang ma bahasa 'nsa' tasabut ku, nambahayang du
aku min diyōm atay ku suga' 'nsa' du tabo akkal-pikilan ku.
15 Na, ayi subay hinang ku? Nambahayang du aku min diyōm pangatayan ku maka
bahasa 'nsa' tasabut ku. Nambung isab aku min akkal-pikilan ku maka bahasa tasabut
uk manga aa. Damikkiyan na isab bang aku ngalang pamudji ku Tuhan, ngalang du aku
min diyōm pangatayan ku maka min akkal-pikilan ku.
16 Bang kaam ganta' magsukul ni Tuhan min diyōm pangatayan bi sadja, bo' 'nsa'
kahangpasan uk manga jamaa kasehean ma pagtipunan bi, salaingga uk sigam makaaho'
ma pagsukul bi iyu?
17 Minsan hap bohan pagsukul bi 'nsa' du makahap pangandōl kasehean bi sabab 'nsa'
tahati.
18 Magsukul aku ni Tuhan in aku kabuwanan kapandayan missala manga bahasa 'nsa'
tasabut uk kahekahan, labi lagi' min kaam kamemon.
19 Suga' bang aku ma diyōm pagtipunan jamaa baya' lagi' aku halling manga lima
kabtang sadja basta tahati uk manga jamaa ian, daa sadja laksaan kabtangan bahasa
ma 'nsa' tasabut.
20 Manga dawuranakan ku, daa saliun bi akkal-pamikil onde'-onde'. Bang takdil ni
addat-tabiat bi subay kaam pigsali' ni manga onde'-onde' diki' tōōd iya 'nsa' panday
ngahinang laat, suga' bang takdil ni pamikil bi pasal ginisan kapandayan hi', subay
kaam sangpōt.
21 Tasulat ma diyōm kitab iya bayi pamissala Tuhan ma bangsa Israil, uk na.
“Kaam manga aa ku ian, uk Tuhan,
Niya' soho' ku bangsa saddi missala ni kaam,
Aa missala manga bahasa saddi.
Minsan sigam iya malatun lapal ku ni kaam,
'Nsa' du aku iyasip uk bi.”

22 Manjari, iya kapandayan missala manga bahasa saddi tanda' ko' hi' pamanda' ni
manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa. 'Nsa' tanda' ma manga aa magkahagad. Suga'
iya kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan, iya na hi' tanda' pamanda' kawasa
Tuhan ni manga aa magkahagad, 'nsa' tanda' para ma manga aa iya 'nsa' magkahagad.
23 Hangkan ko', bang kaam ganta' magtipun dajamaahan kamemon, bo' niya' pasōd
paiyu sali' aa 'nsa' tau atawa aa 'nsa' magkahagad, bo' take kaam uk sigam magbissala
lullun ma manga bahasa 'nsa' tasabut, tantu kaam bista uk sigam aa belaw.
24 Malayingkan bang kaam kamemon iyu maluwas lapal bayi min Tuhan, bo' niya'
pasōd ni pagtipunan bi aa 'nsa' tau, atawa 'nsa' magkahagad, makatau du sigam in iya
taga dusa ma sabab lapal Tuhan iya paluwas bi. Pagtake na ma bissala bi, tasayu na du
in manga dusa na ian tōp subay binsana'.
25 Paluwas manga pikilan na bayi limbuhan na bo' iya tabo pasujud sadja mangarap
ni Tuhan. Magpasabannal iya, uk na, "Magkahagad na aku, iyu du Tuhan ma diyōman
bi."

Pasal pagpatuntul ma pagsambahayang

26 Manjari itu, manga dawuranakan ku, iya na itu hatulan na tōōd: bang kaam manga
jamaa si Isa Almasi magtipun maghinang ni Tuhan, hap bang niya' iyu ngalang pamudji
bi ni Tuhan, maka bang niya' magpandu' ma kasehean, bo' niya' isab maluwas lapal
bayi pamatau iya uk Tuhan. Hap bang niya' missala ma bahasa saddi iya 'nsa' tahati uk
kahekahan, bo' niya' isab magpahati bang ayi iya bissala ma bahasa saddi ian. Kamemon
hinang bi sabu bi magtipun subay pamahōgōt pangandōl bi ma si Isa Almasi.
27 Bang niya' iyu baya' missala ma bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, sarang-sarang
bang duwangan atawa tallungan sadja missala magganti'-ganti'. Maka subay niya'
magpahati iya bayi bissala uk sigam hi'.
28 Bang sawupama 'nsa' niya' maiyu aa tau magpahati, daa na sigam missala ma manga
bahasa saddi maiyu diyōm pagtipunan bi. Makajari bang aa missalahan di na maka ni
Tuhan.
29 Damikkiyan na bang niya' maiyu baya' maluwas lapal bayi min Tuhan, sarang-
sarang isab bang duwangan atawa tallungan iya missala magganti'-ganti'. Jari manga
aa kasehean subay ngandōngdōng bang bissala ian bannal bayi min Tuhan.
30 Suga' bang niya' aa piniyaan lapal min Tuhan sabu na pake-ke ma kasehean, subay
parōhōng aa iya missala ma waktu hi' bo' pasalle' na aa dakayo' iya kaniyaan lapal hi'.
31 Kaam kamemon makajari kaam magsalle'-salle' maluwas lapal bayi min Tuhan, bo'
supaya kapanduan kamemon supaya pahōgōt ma atay sigam.
32 Bang aa kabuwanan kapandayan maluwas lapal bayi min Tuhan, subay iya iya
magbaya' maluwas maka 'nsa'.
33 'Nsa' baya' Tuhan bang sasaw pagtipunan tabi. Iya kabayaan na in panambahayang
bi subay untul maka sannang.

Iya addat pagtipunan uk manga jamaa si Isa Almasi ma kalahat-lahatan,

34 manga danda subay patammun sabu sigam magtipun nambahayang. 'Nsa' sigam
makajari palamud magsual maka manga lalla sabab uk sara' Yahudi, "'Nsa' manjari bang
danda palangkaw min lalla."
35 Bang niya' tiyau uk sigam subay halla sigam iya tīyawan uk sigam pagtakka ni
luma', sabab makaiya'-iya' bang danda palamud magtiyaw-tiyaw ma diyōm pagtipunan
bi manga jamaa si Isa Almasi.
36 Marayi' 'nsa' kaam me' ma bayi uk ku hi'. Angay baha'? Kaba' bi baha' min kaam
sadja manga aa Kurintu iyu bayi paluwasan lapal Tuhan? Atawa kaam sadja baha' iya
pikehan lapal Tuhan?
37 Bang niya' aa maiyu halling in iya kabuwanan kapandayan maluwas lapal bayi min
Tuhan, atawa niya' kapandayan saddi bayi tiyulun ma iya uk Nyawa Tuhan, subay tau
na in sulat ku itu panohoan si Panghu' Isa du.
38 Suga' bang aa iyu 'nsa' ngasip ma bayi ba'-ba' ku hi', subay daa asipun bi.
39 Manjari, manga dawuranakan ku, subay tuyuin bi tōōd kapandayan magpaluwas
lapal bayi min Tuhan. Suga' bang niya' baya' missala ma manga bahasa 'nsa' tasabut uk
kahekahan, daa lāngun bi.
40 Ayi-ayi kahinangan bi ma waktu kapagtipun bi subay hatul maka untul.

15

Pasal kallum si Almasi pabayik

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' aku maintōman kaam pabayik pasal lapal hap
bayi pagnasihat ku ma kaam. Bayi du tatayima' bi lapal hi' maka iya na hi' pasangdōlan
iman bi.
2 Sabab min lapal itu iya hangkan kaam liyappasan min hukuman dusa, bang peen
kaam patōtōg ma pandu' bayi tapamandu' ku ma kaam. Bang kaam ganta' 'nsa' nōtōg
'nsa' niya' kapusan bayi pagkahagad bi.
3 Bayi pisampay uk ku ni kaam lapal pamandu' bayi pamatau ma aku, pandu' labi
halgaan min kamemon bayi panganasihat ku ni kaam. Hati na si Almasi bayi matay
pamapuwas dusa tabi, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab.
4 Matay peen, bayi iya kiyubul, maka taabut peen katallum bahangi na ma diyōm
kubul pikallum iya pabayik min kamatay na, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab.
5 'Llum peen iya pabayik palahil iya ni si Petros. Puwas hi' palahil isab iya ni manga
aa kasangpu' maka duwa bayi kawakilan na.
6 Puwas hi' palahil isab iya ni manga aa bayi me' ma iya, niya' sigam labi lima
hatus magtipun. Kahekahan sigam masi 'llum sampay ni kabuttihian suga' niya' sigam
kasehean hi' matay.
7 Puwas hi' palahil isab iya ni si Ya'kub, bo' palahil pabayik ni manga aa bayi kawakilan
na kamemon.
8 Sampay aku itu palahilan na ma damuwihan. Bo' aku itu sali' sapantun onde'-onde'
iyanakan ma 'nsa' lagi' bulan na.
9 Sabab aku itu deyo' min aa kawakilan kamemon. Arapun aku 'nsa' tiyōp iyōnan
wakil si Isa, sabab aku iya bayi minsana' manga aa mean si Isa.
10 Suga' mehe lasa maka ase' Tuhan ma aku, iya hangkan salaitu na kahalan ku. Jari
na niya' kamaksuran lasa na maka ase' na ma aku. Sabab ayi-ayi bayi pamahinang na
aku bayi pigsangsaan uk ku tōōd labi lagi' min sigam kamemon bayi kawakilan uk si
Isa. Suga' 'nsa' min kōsōg ku iya hangkan aku makahinang salaihi', suga' min tabang
Tuhan ma aku.
11 Malayingkan sibu' du lapal iya pisaplag uk kami kamemon, minsan aku, minsan
manga aa kawakilan kasehean iya magnasihat. Maka iya na ian lapal iya asal kihagad
uk bi.

Pasal kitabi pikallum pabing

12 Na, pagka si Isa Almasi iya niyasihat uk kami, in iya bayi pikallum uk Tuhan pabing
min kamatay na, angay kaam kasehean iyu halling in aa magpatayan 'nsa' pikallum
pabayik?
13 Bang sawupama bannal iya uk bi, iya hati na si Almasi 'nsa' du bayi pikallum
pabayik min kamatay na.
14 Maka bang sawupama bannal si Almasi 'nsa' bayi pikallum pabayik uk Tuhan, 'nsa'
du niya' kapusan na bayi pagnasihat kami ma kaam, maka pagkahagad bi 'nsa' niya'
kagunahan na.
15-16 Maka 'nsa' sadja ba' na hi'. Bang sawupama bannal iya uk bi in manga aa
magpatayan 'nsa' du pikallum pabayik uk Tuhan, hati na tabo si Isa Almasi 'nsa' bayi
pikallum pabayik uk Tuhan. Jari bang ganta' salaihi' bayi, hati na kami itu magputing
pasal Tuhan, pagka uk kami in iya bayi makapakallum si Isa Almasi pabayik bo' peen
'nsa' bayi bannal.
17 Maka bang si Almasi 'nsa' bayi pikallum pabing, hati na in pangandōl bi ma iya 'nsa'
du niya' kapusan na, maka 'nsa' lagi' taampun dusa bi. Masi ngakkōt dusa bi ma kaam.
18 Hati na isab manga bean si Isa kamemon bayi magpatayan ian, hi' na palawak min
Tuhan.
19 Maka kitabi itu, bang sawupama 'nsa' niya' kahapan hiyōwat uk tabi min si Almasi
puwas min dunya itu hi', iya hati na 'nsa' niya' iyagaran ma 'llaw ahirat, bo' kitabi subay
pig-andu'-anduan labi min aa kamemon.
20 Suga' iya bannal na, bayi na asal tapakallum si Almasi pabayik min kamatay na.
Dahu iya pikallum, pamatuman in aa magpatayan pasunu' pikallum du isab.
21 Min dusa bayi tahinang uk dakayo' iya na si 'Mbo' Adam, iya hangkan magkamatay
bangsa manusiya' kamemon. Damikkiyan na isab, min hinang aa dakayo' du isab, si Isa
Almasi, iya hangkan manusiya' pikallum pabayik.
22 Magkamatay manusiya' kamemon sabab dansehean du sigam maka si 'Mbo' Adam
hi'. Suga' pikallum du kitabi kamemon ma sabab si Isa Almasi parakayoan tabi.
23 Pikallum kitabi dakayo' ni dakayo' ma tiyuntul na. Dahu si Almasi, puwas hi' pasunu'
na kitabi palsukuan na ma waktu kapaitu na pabayik.

24 Puwas hi' taabut gantaan dunya, bo' taraōg uk si Almasi kamemon bayi palbantahan
Tuhan, hati na, kamemon manga nakura', kamemon manga kawasa, kamemon manga
gagaōsan. Manjari iyungsud uk si Almasi pamarinta na ni 'Mma' na Tuhan.
25 Sabab maksud Tuhan asal in si Isa subay ngantan pamarinta sampay taabut waktu
karaōg na manga palbantahan kamemon.
26 Bo' bang taraōg na palbantahan kamemon, 'nsa' du niya' makamatay ma manusiya'.
27 Sabab tasulat ma diyōm kitab, uk na, “Ayi-ayi kamemon tiyawu' na uk Tuhan ma
deyo' pat-nayi' na.” Pasti' du, minsan siyambat “ayi-ayi kamemon”, 'nsa' Tuhan iya
tabo pigbayaan uk si Almasi, sabab Tuhan iya asal magpanohoan, hangkan tapagbayaan
kamemon uk si Almasi.
28 Bang talapay na kamemon pigbayaan uk si Almasi, manjari in iya, Anak Tuhan,
pareyo' du isab ni 'Mma' na ni bayi mabōtang kamemon ma deyoan na. Jari Tuhan iya
makapagtuhan du ma kamemon.
29 Na, bang sawupama bannal iya uk kasehean, in aa magpatayan 'nsa' pikallum
pabayik, salaingga na in manga aa bayi piyandi hinang ganti' manga pagkahi sigam
bayi matay? Angay sigam me' ma addat salaihi', bang hati 'nsa' pikallum manga pagkahi
sigam hi'?
30 Maka kami itu, angay kami daran magmalilla' palabay min kapiligduhan, bang kami
'nsa' magkahagad in kami pikallum du ma 'llaw damuwi?
31 Manga dawuranakan ku, pagka kitabi parakayo' na ni si Isa Almasi Panghu' tabi,
kaam iya pagkōg-kōgan ku, hangkan kaam baan ku sabannal-bannal, in aku itu agōn
matay sakahaba' 'llaw.
32 Angay subay siyandalan uk ku manga banta ku ma lahat Epesos itu, iya sali' dalil
manga halimaw ngeket, bang pasal pahala' sadja ma dunya itu hi' iya hiyōwat uk ku?
Bang aku bannal 'nsa' pikallum pabayik ma 'llaw damuwi hap le' aku maghap palasahan
ma dunya itu, sali' uk bissala hi', “Magkakanan kita maka mag-inuman, sabab matay kita
magtuwi ma sawung puwas sawung.”
33 Daa pasāun bi pamikil bi. Bang kita dansehean maka aa laat tabo du kita maghinang
kalaatan.
34 Pasayuhun bi! Parōhōng kaam magdusa! Niya' min kaam iyu masi lagi' awam pasal
Tuhan. Subay pakaiyaun bi baran bi!

Pasal baran tabi bang pikallum pabayik

35 Kalu niya' tiyaw, uk na, “Salaingga pamakallum aa matay? Ayi baran na bang iya
'llum pabayik?”
36 Sali' 'nsa' niya' pikilan bi bang kaam niyaw salaihi'. Pandōgahin bi in bigi. Bang
tiyanōm uk bi ni diyōm tana', subay ngahansul dahu bo' iyampa paoplot ugbus na min
diyōm tana'.
37 Bang kaam ganta' nanōm bigi payi, atawa bigi saddi, 'nsa' katibuukan pangtiyanōm
iya tiyanōm uk bi ni diyōm tana', subay bigi na sadja.
38 Manjari bigi ian piniyaan kapanyapan uk Tuhan, ingga-ingga iya kabayaan na.
Manga bigi kaginis-ginisan, magginisan du iya paluwasan na pakaniya-kaniya.
39 Sampay ayi-ayi bangsa taga napas ma dunya itu, magginisan isab isi na kaniya-
kaniya. Saddi isi manusiya', saddi isi hayōp, saddi isab isi kamanuk-manukan maka isi
daying.
40 Niya' manga baran kaginisan ma sulga', niya' isab manga baran kaginis-ginisan ma
dunya itu. Saddi manis kabaranan ma sulga', saddi isab manis kabaranan ma dunya.
41 Hap sawa mata 'llaw, maka hap sawa bulan, maka hap isab sawa bituun, suga'
magsaddi-saddi iya kahap sawa sigam. Minsan manga bituun, magsaddi-saddi du isab
kahap dagbōs sigam.
42 Na, salaihi' iya dalil manusiya' magpatayan bang pikallum pabayik min kamatay. Iya
baran kiyubul ma diyōm tana' ngahansul du, suga' bang baran ian pikallum na pabing
'nsa' tōōd magkamatay ni kasaumulan.
43 Pagkubul ma baran ta, laat inda' maka 'nsa' niya' kōsōg na. Suga' bang pikallum na
pabing, mehe manis na maka kōsōg tōōd.
44 Iya baran manusiya' kiyubul sali' baran dunya na kajarihan na, suga' bang
papunduk na min kamatay in baran pabahu na, maka kajarihan na sulga' na. Bang
niya' baran kajarihan na min dunya itu hi', niya' du isab baran kajarihan na ma sulga',
45 sali' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Si 'Mbo' Adam, iya manusiya' tagna'
pipanjari, bayi kabuwanan kallum uk Tuhan.” Suga' niya' lagi' iyōnan si Adam damuwi,
hati na si Isa. In iya poonan kallum pamakallum ma manusiya'.

46 Subay dahu baran ta sali' kajarihan baran ma dunya, bo' iyampa kita kabuwanan
baran kajarihan na ma sulga'.
47 Si Adam tagna' ian bayi kiyōmpōl min tana', suga' si Adam damuwi itu asal min
sulga'.
48 Manga aa suku' ma dunya itu, sali' du sigam maka si 'Mbo' Adam iya bayi kiyōmpōl
min tana'. Suga' aa suku' ma sulga' pisali' sigam ni aa dakayo' iya min sulga', hati na si
Isa.
49 Iya dagbōs baran ta ma buttihi' nupuhan baran si 'Mbo' Adam, iya bayi kiyōmpōl
min tana', suga' bang kita ma hi' na ma sulga' nupuhan du kita baran si Isa, aa min
sulga'.
50 Baan ta kaam, manga dawuranakan ku, manga baran ta ma dunya itu 'nsa' du
kaniyaan palsukuan ma pagparinta Tuhan. Baran ta magkahalu' itu 'nsa' kaniyaan
kallum tattap ni kasaumulan.
51 Pake kaam. Niya' pamatau ku ma kaam bayi limbuhan uk Tuhan waktu dahu, suga'
piluwas na ma buttihi'. Kitabi mean si Isa Almasi 'nsa' du magkamatay kamemon, suga'
pindahan du baran tabi kamemon
52 ma diyōm dansaat, dangkallap mata du. Sakadjap sadja du bang pihalling na
tiyup-tiyup pamatapus alam. Saruun-duun du pikallum du manga kasehean tabi bayi
magkamatay hi', bo' 'nsa' na sigam magkamatay saumul-umul. Maka kitabi iya masi
lagi' 'llum ma waktu ian, kapindahan du baran tabi kamemon.
53 Sabab baran tabi magkahalu' itu subay pindahan ni baran tattap 'llum. Baran tabi
magkamatay itu, pindahan ni baran 'nsa' magkamatay.
54 Na, bang hi' na bayi kapindahan baran ta magkahalu' ni baran tattap 'llum, maka
bang baran ta magkamatay itu pindahan ni baran 'nsa' tōōd magkamatay, manjari
tatuman na iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' na niya' kamatay ma manusiya',
Sabab piansa'-niya' na uk Tuhan.
55 'Nsa' na kitabi magmula bang kita matay,
'Nsa' na kitabi tiyāw pinanaman bisa kamatay.”
56 Iya hangkan manusiya' tiyāw matay sabab niya' dusa sigam song binsana'. Maka iya
hangkan dusa sigam subay binsana', sabab sara' Tuhan iya bayi talanggal uk sigam.
57 Lipara mehe pagsukulan tabi ni Tuhan, iya muwanan kitabi daōgan. 'Nsa' na kitabi
tiyāw matay sabab kapuwasan na dusa tabi uk si Isa Almasi Panghu' tabi.
58 Hangkan na, manga dawuranakan ku kalasahan ku, patōtōgun bi pangandōl bi ma
si Panghu' Isa Almasi, daa kaam pinda min pame' bi ma iya. Puspusin bi hinang bi
harap ni iya, sabab katauhan bi du, ayi-ayi hinang bi ma sabab Panghu' tabi jatu sadja
du.

16

Panulung ma manga aa suku' Tuhan

1 Na, in pasal sin siyakap uk bi panulung manga pagkahi bi suku' Tuhan ma lahat
Yahudiya: subay bean bi bayi panohoan ku ma manga pagtipunan jamaa si Isa ma hi'
ma kalohahan ma lahat Galatiya.
2 Kaam iyu dangan maka dangan, subay kaam mapakandi sin ma sakahaba' Ahad.
Tōngōrin bi sin bayi tausaha bi ma diyōm da pitu' palabay ian. Bang heka, heka du
isab pamuwan bi, bang kulang, na datti' du isab pamuwan bi. Pagdakayoun bi sin bayi
pagkandi-kandi bi kamemon, supaya bang aku takka paiyu, niya' na asal sin bi sakap
panulung.
3 Jari makapaiyu peen aku, soho' ku manga aa tapene' bi mo sin ian ni Awrusalam.
Pabohan ku sigam sulat pamakila ma sigam manga aa Awrusalam hi'.
4 Bang niya' ma bistahan ku subay maksud ku pahi', magbe' du sigam maka aku.

Kagaraan si Paul

5 Maggara' aku paiyu ni kaam, suga' palabay aku min lahat Makidunya dahu sabab
niya' gawi ku pahi'.
6 Taggōl-taggōl marayi' aku maiyu ma kaam, kalu pilabay lagi' timpu baliyu bo'
iyampa aku palanjal minniyu, bo' kaam du iya nabangan aku ma palanjalan ku.
7 'Nsa' du aku baya' pabōtang paiyu ni kaam bang dayi'-dayi' du. Kabayaan ku subay
aku taggōl-taggōl maiyu ma kaam, bang kabayaan Tuhan isab.
8 Suga' ma itu lagi' aku ma Epesos sampay puwas hinang Pentekosta.
9 Sabab mehe hinang pamahinang aku ma itu, hinang mehe kalagihan na, suga' heka
manga aa nagga' ma hinang ku itu.

10 Bang si Timuti paiyu ni kaam, saginahun bi iya pahap-hap sabab hinang Tuhan iya
hinang uk na, sali' du aku.
11 Daa iya pareyoun bi. Bang iya palanjal na minniyu subay iya patuntul bi supaya
hap kalangnganan na bo' iya makabing paitu ni aku, sabab agaran ku iya maka manga
danakan tabi kasehean.
12 Na, in pasal danakan tabi si Apollos, min heka na iya bayi lōgōs ku nehean manga
danakan tabi kasehean itu nibaw ni kaam. Suga' 'nsa' kono' niya' galak na paiyu buttihi'.
Bang niya' waktu na ma sosongun paiyu du iya.

Bissala katapusan

13 Pajaga kaam. Patōtōgun bi pangandōl bi tudju ni si Isa. Daa kaam giyawa.
Paluwasun bi kōsōg bi.
14 Ma ayi-ayi hinang bi, subay panuyuan bi in lasa bi ni pagkahi bi.
15 Na, manga dawuranakan ku, makatau du kaam pasal si Estepanas magtayi'-anak
iyu. Dahu sigam bayi magkahagad ma si Isa min kamemon ma lahat Akaya iyu, maka
tōgōl sigam nabangan manga pagkahi sigam suku' Tuhan. Amu' ku junjung ni kaam,
16 beun bi ayi-ayi pamabōtang ma kaam uk manga aa sali' si Estepanas ian maka
manga sehe' sigam maghinang pakōsōg ni Tuhan.
17 Kiyōgan aku pagka song takka paitu si Estepanas maka si Portunatus maka si
Akaikus. Minsan kaam 'nsa' makapaitu kamemon, niya' na panandalan ku intōm sabab
min manga aa tallungan itu.
18 Taga kasannangan atay ku pasal min sigam, sali' kasannangan atay bi isab min
sigam. Patut du subay pag-addatan bi manga aa sali' sigam.
19 Na, manga pagkahi bi jamaa si Isa magtipun ma kalahat-lahatan Asiya itu, mabo
minsan laa bissala sigam. Iya du si Akila maka handa na si Pirisila, maka manga jamaa
iya biyaksa magtipun ma luma' sigam, mabo minsan laa bissala sigam pagka kaam
Almasihin du sali'-sali'.
20 Kamemon isab manga dawuranakan tabi ma itu, mabo isab bissala sigam ma kaam.
Maka kaam isab maiyu, bang kaam magsabu subay kaam magsiyum tanda' paglasa
bi.
21 Aku na pasalle' nulat maka sulatan tangan ku du, bo' kaam pabohan ku minsan laa
bissala ku.
22 Bang niya' maiyu 'nsa' lasa ma si Panghu' Isa, subay iya pitakkahan mulka' Tuhan.
Suga' “maranata”, hati na, “O Panghu' bang meen kau paitu na ni dunya.”
23 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan min si Isa Almasi, Panghu'
tabi.
24 Kalasahan ta kaam kamemon, ma sabab si Isa Almasi iya pagdakayoan tabi.

Wassalam

SULAT KARUWA NI MANGA AA KURINTU
min si Paul

Iya na itu sulat si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, sulat karuwa na. Niya' manga dantahun palabay min bay kapanulat na sulat na ni sigam tagna'. Ma lahat Makidunya iya pabōtangan na ma waktu kapagbo na itu hi'.

Mehe kasusahan si Paul ma pasal manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma Kurintu, sabab 'nsa' kata'uhan na bang sulat na tagna' bay tasambut uk sigam min diyōm atay atawa 'nsa'. Hangkan siyoho' uk na si Titus pahi' ni Kurintu nganyata' bang salaingga kahalan sigam maka bang salaingga panayima' sigam ma sulat na. Jari may'an peen si Paul ma Makidunya, takka si Titus pay'an maka uk na mo haka min manga aa Kurintu. Hap kono' panayima' kahekahan sigam ma sulat si Paul, maka bine' uk sigam manga panohoan na. Suga' niya' kasehean ma hi' 'nsa' tōōd kasulutan ma gara' na maka pamiat na iya bay biyōtangan sigam uk si Paul.

Pireyo' si Paul uk manga aa kasehean itu, in iya kono' 'nsa' bay kawakilan uk si Isa Almasi. Suga' sigam magnahu'-nahu' in sigam bannal kono' bay kawakilan.

Hangkan na sulat itu bay siyulat uk si Paul. Pihati uk na bang ayi sabab na hangkan bay paddi' bissala na ma diyōm sulat na tagna'. Hiyaka isab uk na pasal kōg na, pagka tatau na in sigam palabba na min bay kasaan sigam, maka hap atay sigam tudju ni iya. Biya' uk na kamemon bay kalabayan na, tanda' in iya bannal-bannal bay kawakilan uk si Isa Almasi.

Si Titus maka sehe' na iya bay mo sulat itu pahi' ni Kurintu. Tanda' bi du ma itu iya kamehe lasa si Paul ma manga dawuranakan na Almasihin.

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka si Timuti, dakayo' danakan tabi. Kahandak min
Tuhan asal, iya hangkan aku kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Kaam
manga jamaa Tuhan magtipun ma daira Kurintu iya pamasampayan kami sulat itu,
sampay manga aa suku' Tuhan ma kalohahan lahat Akaya.
2 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk
'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Magsukul kitabi ni Tuhan, iya 'Mma' si Isa Almasi Panghu' tabi, sabab pag'mmaan
tabi iya landu' maase', maka Tuhan poonan tatabangan kamemon.
4 Pisannangan uk Tuhan in pangatayan kami minsan mariyōm kasusahan kaginis-
ginisan supaya kami tau magpasannang pangatayan manga kasehean kami ma diyōm
ginisan kasusahan sigam. Makatabang kami ma sigam ma sabab panabang Tuhan bayi
kalabayan kami.
5 Pagka kami taga lamud ngananam baanan kabinsanaan sali' bayi kalabayan si
Almasi, iya du kami pilamud ngananam in kamehehan tabang Tuhan sabab min si
Almasi.
6 Sandalan kami kasusahan supaya kaam pisannang pangatayan bi uk kami sampay
liyappasan uk Tuhan. Tiyabang kami uk na bo' supaya kaam isab talapay tiyabang.
Pikōsōg isab iman bi bo' supaya kaimanan bi manga kabinsanaan sali' kaimanan kami
itu.
7 Manjari taptap kami ngasa ma pasalan bi sabab katauhan kami, pagka kaam
makalabay du min kabinsanaan sali' kami, tantu du kaam tiyabang uk Tuhan sali'
panabang na ma kami.
8 Manga dawuranakan ku, baya' kami maintōman kaam pasal kasigpitan bayi
kalabayan kami ma hi' ma lahat Asiya. Bayi kami takkahan kasigpitan laat makalandu',
hangkan kami 'nsa' na magniyat 'llum.
9 Pangannal kami taabut na in gantaan. Tiyuud kami pinanaman salaihi' bo' supaya
kami 'nsa' pasangdōl ma baran kami, suga' Tuhan sadja iya pasangdōlan kami, iya tau
makallum manga aa magpatayan.
10 Jari piyuwasan kami min kapiligduhan iya arak makamula ma kami, maka
piyuwasan du kami uk na isab ma sosongun. Aho', Tuhan sadja iya pangandōlan kami,
in kami piyuwasan uk na du bang niya' kapiligduhan pabayik,
11 pagka kaam iya nabang ngamuan kami kahapan ni Tuhan. Sabab saheka-heka
aa ngamuan kami tabang ni Tuhan, heka isab magsukul ni iya bang diyulan iya bayi
pangamu' uk sigam.

Pinda gara' si Paul

12 Niya' na pagbantugan kami pagka katauhan kami na sampay min diyōm atay, in
bohan kami tudju ni aa kamemon hap sadja, luba'-luba' na bang ni kaam. Min Tuhan
asal iya hangkan 'nsa' niya' buwian halling kami tudju ni kaam, min kamehe tabang na,
'nsa' min akkal-pamikil kami manusiya'.
13-14 Ayi-ayi tasulat kami itu ma kaam tabassa bi du maka tahati bi du. Ma buttihi'
niya' lagi' 'nsa' katauhan bi ma pasal niyat maka maksud kami, suga' hōwat kami in
kaam makatau tōōd du ma sosongun, bo' supaya kaam makapagbantug ma pasal kami
bang taabut 'llaw kabayik si Panghu' Isa, sali' du uk kami mantug ma pasal bi.
15-16 Hangkan ko', pagka 'nsa' niya' hawal-hawal ku ma pasal ian hi', bayi aku asal
maggara' patibaw ni kaam min duwa, bo' supaya kaam min duwa kasambut kahapan.
Sabab iya gara' ku subay pahapit ni kaam ma labayan ku tudju pahi' ni lahat Makidunya.
Maka iya gara' ku subay pahapit pabing ma labayan ku tudju mowe', bo' aku katabangan
bi ma paglangngan-langnganan ku pahi' ni lahat Yahudiya.
17 Kaba' bi baha' in aku itu magduwa bayihu', pagka salaihi' gara' ku bo' peen 'nsa'
bayi kalanjalan? Atawa pangannal bi baha' in aku maggara' sadja pangandul manga
napsu ku hangkan aku bilang ngaho' bo' peen aku tatakkoan du?
18 Suga' aku itu 'nsa' salaihi'. Bannal sadja Tuhan, hangkan bannal isab bissala ku ma
kaam. 'Nsa' pagdakayo' ku aho' maka 'nsa'.
19 Sayuhun bi si Isa Almasi, Anak Tuhan, iya bayi pignasihat ni kaam uk kami maka
si Silas maka si Timutu. 'Nsa' niya' pagkalu-kalu na. Si Isa Almasi iya poon na hangkan
iyahoan uk Tuhan manga janji' na,
20 sabab si Almasi iya panumanan janji' Tuhan kamemon. Asal min si Isa Almasi
iya hangkan kami makapahalling “amin”, hati na “bannal ko' iyu” bo' supaya pamehe
kasanglitan Tuhan.
21 Baran Tuhan iya mahōgōt atay tabi kamemon, hangkan kitabi manantu in kitabi
magdakayo' maka si Almasi, maka Tuhan du isab bayi ngalinganan kitabi bo' kitabi
tasuku' na.
22 Pibōtangan kitabi indan in kitabi suku' na, maka biyuwanan kitabi Nyawa na Sutsi
pabōtang ma diyōm atay tabi. Sabab Nyawa Sutsi iya tanda' saksi' in kitabi pisambutan
du kamemon iya panagama kitabi uk Tuhan.
23 Niya' Tuhan, saksi' ku bang ayi ma diyōm atay ku. Bannal sadja iya uk ku itu, iya
poon aku 'nsa' bayi pahapit ni Kurintu sabab 'nsa' aku baya' muwanan kasusahan ma
kaam.
24 'Nsa' kami baya' magmandahan kaam bang ayi subay kahagad bi, sabab katauhan
kami in pangandōl bi hōgōt asal. Iya sadja kabayaan kami subay nabangan kaam supaya
pasong kakōgan bi bang harap ni si Almasi.

2

1 Manjari aku itu, 'nsa' na niya' niyat ku nibaw kaam pabayik bang aku makapasusa
atay bi.
2 Sabab bang aku ganta' makapasusa ma kaam, sayi makapakōg ma aku? Duwal kaam,
iya bayi biyuwanan kasusahan min aku!
3 Katauhan ku du, bang aku kiyōgan iya du kaam tabo kiyōgan. 'Nsa' aku baya'
paiyu bang aku susa du ma sabab kahinangan bi 'nsa' tawwa'. Arapun kaam iyu subay
muwanan aku kakōgan. Iya na ko' hi' sabab na hangkan aku bayi mabo sulat ian ni
kaam.
4 Landu' mehe bayi kasusahan ku ma waktu panulat ku ni kaam ian, sampay mattak
manga bohe' mata ku. Suga' iya maksud ku ma waktu ian 'nsa' makapasukkal ma kaam,
suga' supaya masayu aku lasa ku ma kaam kamemon.

Kaampunan aa bayi makahinang dusa

5 Na, in pasal aa maiyu bayi makahinang dusa, 'nsa' aku sadja iya bayi pisusa uk
na, sampay kaam. Atawa bang 'nsa' kaam kamemon, tantu niya' kaam kasehean tabo
magkasusahan. 'Nsa' uk ku in kaam kamemon taga kasusahan sabab 'nsa' aku baya'
kalanduan tōōd sukkal aa ian.
6 Sarang na hukuman iya bayi pamabōtang ma iya uk kahekahan bi iyu.
7 Buttihi' subay iya ampun bi, subay pakauliun bi na atay na bo' 'nsa' kalandu' sukkal
na sampay pinda min iman na.
8 Hangkan na aku ngamu' junjung ni kaam, hapun bi iya pabayik bo' katauhan na in
kaam masi du lasa ma iya.
9 Iya na ko' itu maksud ku iya hangkan kaam bayi pabohan ku sulat hi', panulayan ku
kaam bang kaam baya' me' ma panohoan ku sakahaba' waktu.

10 Bang niya' aa maiyu ampun bi dusa na, iya du aku ngampun du isab ma iya. Sabab
bang niya' aa ganta' taga dusa, bo' subay iyampunan uk ku dusa na hi', ampun ku ma
panganda' si Almasi supaya kaam iya makasampang kahapan.
11 Sabab bang kita 'nsa' mag-ampun, tantu kita kaakkalan uk nakura' sayitan, maka
katauhan ta asal bang ayi kabayaan na.

Kasusahan si Paul bayi ma hi' ma Torowas

12 Manjari itu, makatakka peen aku ni daira Torowas magnasihat lapal hap pasal si Isa
Almasi, tasayu ku niya' bayi asal tahinang uk Tuhan may'an, hangkan aku kahawulaya
magnasihat.
13 Suga' minsan salaihi', mehe kasusahan ku sabab 'nsa' tatawwa' ku may'an si Titus,
iya danakan tabi. Manjari pagpowe' ku min manga aa Torowas ian bo' iyampa aku
palanjal tudju ni Makidunya.

Lapal Tuhan iya pangandōl ma di si Paul

14 Suga' mehe pagsukulan kami ni Tuhan! Sabab si Almasi iya parakayoan kami, maka
tahinang kami paltandaan uk Tuhan sakahaba' waktu, tanda' in si Almasi ngandaōg
sadja maka kami itu sali' hantang pilisu na. Giyuna kami uk Tuhan supaya pasaplag in
pangatauhan pasal si Almasi ni kalahat-lahatan kamemon, sali' dalil hamut kamanyan
nammud ni kamemon.
15 Sabab kami itu sali' dalil kamanyan hap hamut na tiyugtugan uk si Almasi tudju
ni Tuhan. Maka lapal hap itu sali' dalil hamut na pihamut ma aa kamemon, manga aa
liyappasan min hukuman dusa sampay manga aa 'nsa' liyappasan.
16 Manga aa 'nsa' liyappasan, bang take uk sigam nasihat kami, sali' dalil bawu
makapatay iya tammog uk sigam. Suga' bang ma manga aa liyappasan sali' hamut
hap, hamut makabuwan kallum. Hinang hunit magnasihat itu, 'nsa' agōn tahinang uk
manusiya'.
17 Kami itu, 'nsa' sali' aa kasehean iya nganasihat lapal Tuhan bo' supaya sigam
makakallo' sin. Sapantun hinang uk sigam lapal Tuhan sali' dagangan. Suga' kami itu,
pagka Tuhan bayi noho' kami magnasihat, missala kami min atay pote' ma panganda'
Tuhan. Patut asal subay salaihi' pagka sosohoan kami si Almasi.

3

Pasal kapagsulutan bahu

1 Na, kalu tapikil bi in kami magbantug-bantug na ma baran kami supaya kami
tayima' bi. Suga' 'nsa' sabab 'nsa' du kami ningōran manga aa kasehean, iya subay
magkagunahan sulat pamatauhan bang paiyu nibawan kaam, atawa ngamu' sulat isab
min kaam bang ganta' pahi' ni lahat saddi.
2 Kaam iya baran bi sali' hantang sulat kami, siyulat ma diyōm atay kami. Hangkan
katauhan aa kamemon in kaam hap kawul-piil bi, maka kami itu asal taga kapatut.
3 Pasti' du, in si Almasi bayi nulat sulat itu, bo' kami itu giyuna uk na pamo sulat
min iya. Iya panulat itu 'nsa' dawat ing, suga' Nyawa Tuhan iya asal 'llum. Maka iya
panulatan sulat itu 'nsa' papan batu sali' bayi panulatan sara' uk si Musa, suga' diyōm
atay manusiya' na.
4 Iya hangkan kami makatawakkal missala salaitu sabab pangandōl kami ma Tuhan,
min si Almasi.
5 'Nsa' isab kami magbawu'-bawu' in kami itu taga kapandayan hangkan kami tōp
makahinang manga hinang itu. Suga' niya' kapandayan bayi pamuwan kami uk Tuhan.
6 Iya iya bayi muwanan kami kapandayan bo' supaya kami malangngan paljanjian
bahu min Tuhan. Jari iya pamuwan uk Tuhan ma manusiya' buttihi', 'nsa' sara' siyulat
ma diyōm kitab, suga' Nyawa na ma diyōm atay. Sara' tasulat hi' mo ni kamatay sadja,
suga' Nyawa Tuhan itu mo ni kallum taptap.
7 Sara' awwal hi' bayi iyukilan ma batu pepan, maka sahaya Tuhan bayi tanda' tōōd
ma waktu bayi kapamuwan sara' hi'. Bayihu' si Musa bayi tawwa' sahaya ian, silaw
tōōd, hangkan iya 'nsa' tapandang uk manga aa Israil minsan song baluba bayi sahaya
ian min bayihu' na hi'. Na, bang sara' mo ni kamatay bayi kaniyaan sahaya salaihi' ma
waktu kapaitu na, tanda' barakat na,
8 luba'-luba' na na paljanjian iya pilangngan itu uk Nyawa Tuhan, kōsōg lagi' kawasa
na.
9 Bang kawasa sara' awwal, in manusiya' bang makalanggal sara' in hukuman na subay
piyatay, labi-labi le' kawasa iya paljanjian bahu itu, sabab minnitu kitabi bista bōntōl
uk Tuhan.

10 Iya bannal na, pagka paljanjian bahu itu tā bidda' barakat na, kalimbuhan na bayi
kalangnganan sara' tagna', minsan painay langkaw kawasa na.
11 Hati na in paljanjian bahu itu langkaw le' barakat na min sara' awwal, iya palabay
hi', sabab natas paljanjian bahu itu ni kasaumulan.
12 Hangkan na kami ngisōg magnasihat, sabab niya' hōwatan kami 'nsa' magbaluba.
13 'Nsa' du kami maglimbu, 'nsa' sali' si Musa ma masa awwal hi'. Bayi tiyambunan uk
na bayihu' na bayi kasahayahan bo' 'nsa' tanda' uk bangsa Israil, sabab sahaya Tuhan
bayi ma bayihu' na hi' mabaluba asal sampay lanyapan.
14 Iya bangsa Israil ma masa hi' asal 'nsa' makahati. Maka sampay isab ni waktu itu,
sakahaba' niya' biyassahan sigam min diyōm kitab panulatan sara' si Musa, niya' sali'
dalil tambun ma pikilan sigam makake bo' 'nsa' makahati. Subay sigam parakayo' ni si
Almasi bo' iyampa killoan tambun min pikilan sigam ian.
15 Minsan ma buttihi' in bangsa Israil itu 'nsa' makahati bang niya' biyassa min diyōm
kitab sara' si Musa, masi le' niya' patambun ma pikilan sigam, hangkan 'nsa' tahati uk
sigam.
16 Suga' kakalloan du tambun hi', sali' bayi tasulat ma diyōm kitab hi', iya uk na,
"Takalloan du in tambun min bayihu' na, ma waktu kabing na ngarap ni Panghu'."
17 Na, iya Panghu' iya na bayi tasabbut ku itu iya na Nyawa Tuhan, maka sayi-sayi
kaniyaan Nyawa Tuhan makahawulaya du iya me' ma Tuhan.
18 Manjari kitabi mean si Isa kamemon, pagka 'nsa' na niya' tambun ma bayihu' tabi,
sali' kitabi dalil samin pamandaan sahaya maka barakat Tuhan. Pindahan kitabi enot-
enot uk Panghu' tabi, pakannōp na peen kasahayahan tabi sampay kitabi makasali' ni
iya. Maka Nyawa Tuhan iya Panghu' mindahan kitabi.

4

Dalil bingki' halgaan lōōn na

1 Min kaase' Tuhan, iya poon kami pisukuan hinang itu magnasihat pasal paljanjian
bahu. Hangkan na kami 'nsa' maglamma-lamma maghinang.
2 Bayi na libbahan uk kami manga hinang patapuk maka hinang kaiyaan. 'Nsa' du
kami ngakkal, 'nsa' kami mandu' saddi min pandu' bannal. Gam peen pihantap tōōd
uk kami pagnasihat kami ma pandu' bannal, supaya kihapan hinang kami uk manga
aa kamemon ma 'nsa' niya' sababan panawayan sigam ma kami. Maka ian asal Tuhan
nganda' ma kahinangan kami.
3 Bang niya' aa 'nsa' kasayuhan na lapal hap iya pagnasihat kami, manga aa ian tudju
na ni nalka'.
4 Tiyuud uk sigam 'nsa' magkahagad ma lapal hap sabab in akkal sigam liyōkōban
uk nakura' sayitan, sabab iya na pagtuhanan manga aa ma diyōm alam itu. Liyōkōban
sigam uk na bo' supaya 'nsa' tasayu uk sigam kasawahan min Tuhan, hati na lapal hap
pasal kamehehan si Almasi, iya sali' du kajarihan na maka kajarihan Tuhan.
5 Sabab 'nsa' baran kami iya pagnasihat kami ni kaam suga' si Isa Almasi, in iya asal
Panghu'. Bo' kami iya sali' sosohoan bi, siyoho' nabangan kaam ma sabab si Isa iya
kalasahan kami.
6 Bayi malman Tuhan ma awwal tagna', waktu kapamapanjari na ma dunya, uk na,
"Paniyaun sawa min diyōm kalindōman." Salaihi' du isab hinang na ma kitabi ma waktu
palabay ian, sabab in pikilan tabi itu bayi sali' dalil kalindōman pagka 'nsa' na katauhan
tabi si Almasi. Suga' pisawa na diyōm pikilan tabi uk Tuhan, iya bayi magpaniya' sawa
tagna' hi', bo' supaya tasayu tabi sahaya na maka kawasa na, iya pindaan uk si Almasi.
7 Suga' kami itu, minsan kami bayi pingandōl uk Tuhan mo lapal na halgaan, 'nsa'
niya' halga' kami atawa kōsōg kami. Sali' kami dalil bingki' guya'. Hangkan salaihi',
supaya kitauhan uk aa kamemon in Tuhan iya sangat kawasa, 'nsa' kami.
8 Mawumu kami katakkahan kasusahan suga' 'nsa' kami diyaōg uk kasusahan. Bang
kami takkahan sasaw pikilan 'nsa' du lungay iman kami.
9 Daran kami pilabay min kapidjalaan suga' 'nsa' du kami siya-siya uk Tuhan. Maka
minsan kami binsana', 'nsa' du magmula tōōd.
10 Paingga-paingga palangnganan kami sakahaba' waktu, tananam uk kami kamatay
sali' bayi kamatay si Isa. Suga' tiyabangan kami uk si Isa bo' supaya ginhawa-baran
kami itu tahinang palsaksian in si Isa 'llum du.
11 Sataggōl kami 'llum ma dunya itu, in kami 'nsa' magniyat 'llum sabab ma diyōm
kapiligduhan sadja kami ma sabab si Isa iya pamean kami, bo' supaya tanda' uk
manusiya' in kallum si Isa ma diyōm baran kami magkamatay itu.

12 Bang sayuhun, in kami itu ngananam kabinsanaan sampay magpapatay ma sabab
pagnasihat kami, suga' iya kamaksuran na kallum kakkal du ma kaam.
13 Niya' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Mangandōl aku ma Tuhan, iya hangkan
aku bayi missala.” Damikkiyan na kami itu, pagka salaihi' pangandōl kami ni Tuhan,
missala isab kami ma manga aa.
14 Sabab katauhan kami in kami itu, pagka suku' kami si Isa, pikallum du uk Tuhan min
kamatay ma sosongun sali' bayi pamakallum na ma si Isa Panghu' tabi. Jari pipagdōngan
kami maka kaam, pisampay ni haddarat Tuhan.
15 Ma sabab bi du, iya hangkan kami nandalan manga kabinsanaan itu kamemon. Jari
bang paheka na peen manga aa iya kaniyaan tatabangan min Tuhan, heka tōōd sigam
magsukul ni Tuhan bo' supaya iya miyahaldikaan tōōd.

Luma' pataptapan tabi ma diyōm sulga'.

16 Hangkan na kami 'nsa' tōōd ngalabbahan katuyu' kami magnasihat. Minsan baran
kami itu pinda maka ngalamma, gam peen pakōsōg iman kami 'llaw ni 'llaw.
17 Karna' in manga kabinsanaan iya tananam kami itu, 'nsa' bista uk kami bohat sabab
iya kamaksuran na pahala' 'nsa' tapōla'-pōla', natas ni kasaumulan, magbidda' na tōōd
maka bayi kasusahan hi'.
18 Sabab 'nsa' ayi-ayi tanda' ma dunya itu iya tuyu' kami sabab 'nsa' natas. Suga' iya
tuyu' kami manga kahapan iya 'nsa' le' tanda', iya natas ni kasaumulan.

5

1 'Nsa' kita parōhōng maghinang ni Tuhan sabab katauhan ta, minsan lubu tolda'
paghahantian ta itu, hati na, baran ta magkamatay itu, niya' du luma' pataptapan ta
tiyagamahan kita uk Tuhan ma diyōm sulga'. Hinangan kita uk na baran bahu, natas ni
kasaumulan.
2 Buttihi' ngandahing kita sabab baya' ta itu 'nsa' agōn kasandalan, sataggōl ta 'nsa' le'
pibatuk ni diyōm baran kajarihan na sulga'.
3 Hangkan kita baya' ma baran salaihi', bo' supaya 'nsa' sali' nantang nyawa ta bang
mowe' ni sulga'.
4 Sataggōl kita pahanti' ma baran ta ma dunya itu, ngandahing sadja kita sabab
kabohatan kita. 'Nsa' isab niya' kabayaan ta pasaut mutasan min baran ta itu, suga'
baya' kita pibatuk ni baran bahu ian, iya kajarihan na sulga'. Manjari in baran ta ma
dunya itu pindahan magtuwi ni baran 'llum ni kasaumulan.
5 Tuhan iya magsakap ma kita bo' supaya kapindahan baran ta, maka pamuwan uk
na Nyawa na Sutsi pabōtang ma diyōm atay ta, pamatantu in kitabi makasambut du
ayi-ayi kamemon bayi panagama kita uk Tuhan.
6 Hangkan tōtōg sadja iman ta. Katauhan ta asal, sataggōl kita 'llum masi baran ma
dunya itu, 'nsa' le' kita may'an ma tōngōd Panghu' ta.
7 Ayi-ayi palabayan ta ma dunya itu, si Isa Almasi iya pamean ta, 'nsa' ma sabab
panganda' ta ma iya suga' ma sabab pangandōl ta.
8 Kōsōg asal iman ta, 'nsa' kita tiyāw. Iya baya' ta tōōd subay kita pakallo' na min
baran ta itu bo' supaya kita makapowe' ni Panghu' ta.
9 Suga' minsan kita ma itu ma dunya, atawa may'an ma sulga', iya na peen tuyu' ta
tōōd, bang peen siyulut uk ta iya.
10 Sabab wajib kitabi kamemon patampal ni si Almasi bo' hiyukum uk na. Pisambutan
kitabi ayi-ayi tōp panungbas kitabi pakaniya-pakaniya. Pipagtōngōd maka bayi
kahinangan tabi hap maka laat ma itu ma dunya.

Maghap na Tuhan maka manusiya'

11 Na, katauhan kami du in pangahukum Panghu' tabi makataw-taw, hangkan kami
magtuyu' tōōd mo manga aa mangandōl ma si Almasi. Kitauhan du uk Tuhan bang
ayi ma diyōm pikilan kami, maka kabayaan ku isab subay aku katauhan bi ma diyōm
pikilan bi.
12 Suga' daa kaam magpikil in manga kami magpamehe baran kami bang harap ni
kaam. 'Nsa' isab. Iya hangkan kami missala salaitu bo' kaam 'nsa' iya' ma pasal kami,
maka bo' supaya niya' panambung bi ma manga aa iya mag-abbu-abbu ma sabab kahap
dagbōs aa na, 'nsa' ma sabab hap addat na.
13 Niya' iyu maghalling in kami kono' kalungayan pangannal bang magnasihat. Suga'
sarin na, bang peen tapame' kami Tuhan. Bang uk sigam in pangannal kami hap, na,
hap du isab sabab kahapan bi du.

14 Ayi-ayi na peen hinang uk kami, ma sabab lasa si Almasi tudju ni kami iya poon
sabab na. Asal katauhan kami, dakayo' du aa bayi matay ganti' manga aa kamemon
hangkan aa kamemon taga palsukuan ma kamatay na.
15 Si Almasi iya bayi matay ganti' manga aa kamemon, hangkan sayi-sayi kitabi 'llum
subay 'nsa' kabayaan baran ta iya sulut tabi. Suga' dakayo' sadja subay sulut tabi, iya
bayi matay ganti' tabi, bo' pikallum iya pabayik min kamatay na para ma kahapan tabi.
16 Manjari saddi na pamikil kami bang pasal pagkahi kami manusiya'. 'Nsa' na bista
uk kami bang salaingga na pagkaaa na, niya' ka atawa 'nsa' niya' ka. Minsan si Almasi,
bayi iya tabista uk kami ma waktu palabay hi' sali' 'nsa' niya' kapusan na, suga' pinda
na pamikil kami buttihi'.
17 Bang aa ganta' parakayo' na ni si Almasi, manjari na iya kajarihan na bahu na. In
bayi kajarihan na laat patōbtōb na, aa pabahu na iya.
18 Hinang Tuhan ko' itu kamemon. Bayi kitabi palbantahan Tuhan suga' pihap na
kitabi uk na ma sabab bayi tahinang uk si Almasi, bo' kami itu siyoho' nasihatan manga
aa kasehean bang salaingga kapaghap sigam maka iya,
19 hati na, in aa kamemon makajari na maghap maka Tuhan ma sabab kamatay si
Almasi. 'Nsa' taitung uk na manga paldusahan sigam, puwas na sigam. Bo' pangandōl
uk Tuhan lapal itu ma kami, lapal pasal kapaghap Tuhan maka manusiya'.
20 Manjari kami itu, aa kawakilan uk si Almasi, siyoho' missala lapal na, hangkan
kami missala na ni kaam, sali' hantang baran Tuhan iya missalahan kaam. Ganti' kami
si Almasi, iya poon kami ngamu' junjung ni kaam: maghap na kaam maka Tuhan bo'
kaam manjari bagay na.
21 Si Almasi, 'nsa' tōōd niya' dusa na. Suga' pitanggung ni iya manga paldusahan tabi
uk Tuhan ma sabab kannal na ma kitabi bo' supaya sasuku kitabi parakayo' ma si Almasi
bista bōntōl uk Tuhan, pisali' ni sali' kabōntōlan na.

6

1 Na, pagka kami itu magbe' maka Tuhan maghinang hinang na, hangkan amu' ku ni
kaam: daa lōpasun bi ase' maka lasa Tuhan iya bayi tasambut bi.
2 Kehun bi kahapan iya bayi bissala uk Tuhan, iya uk na,
“Bayi kau asip ku kagaraan ku nabang ma kau,
Bayi kau tabang ku ma 'llaw pangalappas ku kau.”
Hangkan uk ku ma kaam, pake kaam! Iya na itu 'llaw bayi pangangganta' uk Tuhan
pamanda' lasa na, iya na itu 'llaw na pangalappas na kaam min hukuman dusa.
3 'Nsa' kami baya' bang siyaway ayi-ayi bayi tahinang kami, hangkan kami kamaya'-
maya' tōōd, supaya 'nsa' niya' min kami muwan kaliruan ni manga aa, iya baya' me' ma
si Isa.
4 Hangkan na, ayi-ayi hinang kami, magmanyatakan tōōd in kami itu sosohoan Tuhan
du, sabab tuyu' kami ngimanan ayi-ayi patakka ni kami, kabinsanaan, atawa kasigpitan,
atawa kasusahan, magsandal sadja kami.
5 Kalabayan kami piglubakan, pijil, sampay pigjuruan. Daran kami sangsa' maka-
landu', manga nimpus 'llaw-sangōm ma 'nsa' magtuwi, 'nsa' magkakan.
6 Pandaan kami isab in kami bannal-bannal sosohoan Tuhan, ma sabab kasuddahan
kami. Magmanyatakan asal in kami adil, taga pangatauhan kami ma pandu' bannal.
'Nsa' kami pahali ngimanan pagkahi kami, maase' sadja kami. Pasti' du in kami kaniyaan
Nyawa Tuhan maka lasa kami min atay pote'.
7 Pandu' kasabannalan iya pangalapal kami, maka pasti' du niya' ma kami kawasa
min Tuhan. Iya pamanyap kami kawul-piil bōntōl, sali' dalil panyap sundalu pangatu
na maka panampan na.
8 Bang kami pimehe uk aa kasehean, pikaiya'-iya' uk kasehean. Bang kami siyanglitan,
pigsallaan uk kasehean. Minsan bannal sadja halling kami, pinghimuting uk aa.
9 Minsan kami kabiyaksahan uk aa kamemon, bista kami 'nsa' taga ōn. Bista kami
piyatay uk aa, lipara masi kami 'llum sampay buttihi'. Minsan kami pipaddian, 'nsa'
kami bayi piyatay.
10 Minsan kami pirukka, kiyōgan kami sakahaba' waktu. Minsan kami miskin, heka
du aa taga karaya bannal ma sabab pandu' kami. 'Nsa' niya' karaya kami ma itu ma
dunya, malayingkan suku' kami asal kahapan kamemon.
11 Kaam manga bagay ku maiyu ma Kurintu, bayi kami numanan halling ni kaam.
Mehe lasa kami ma kaam.
12 'Nsa' kami iya marōhōng paglasa kami ni kaam, suga' kaam iya marōhōng paglasa
bi ni kami.

13 Bissalahan ta kaam sali' manga anak ku kaam lahasiya'. Iya amu' ku ni kaam,
kalasahin bi kami tōōd, singōrin bi lasa kami ma kaam!

Daa siyoho' magbe' maka aa 'nsa' ngisbat Tuhan

14 Daa kaam me'-me' ma manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, sabab
'nsa' manjari pipaglamud hap maka laat. Sali' sawa, 'nsa' manjari pipaglamud maka
kalindōman.
15 'Nsa' makapagdakayo' atay si Almasi maka nakura' sayitan, hangkan 'nsa' makapag-
daatay manga mean si Almasi maka manga aa 'nsa' magkahagad ma iya.
16 Luma' Tuhan 'nsa' manjari panumbahan manga tau-tau. Maka kitabi manga mean
si Almasi sali' dalil luma' Tuhan du isab, sabab diyōm atay tabi itu pabōtangan Tuhan,
iya 'llum saumul-umul. Sali' uk Tuhan,
“Maglahat du aku ma manga aa suku' ku,
Pabōtang du aku ma sigam.
Manjari aku iya pagtuhanan sigam,
Bo' sigam iya manga aa ku.”
17 Na, pagka salaihi' kabayaan Tuhan, uk na isab,
“Pakallo' kaam min diyōman manga aa 'nsa' magkahagad ma aku,
Paōkat na kaam min sigam.
Daa kaam palamud maghinang ayi-ayi makatamak atay.
Bo' supaya kaam tayima' ku du.
18 Jari aku du iya pag'mmaan bi,
Maka kaam iya anak ku danda-lalla na.
Iya na itu palman uk Tuhan Sangat Kawasa.”

7

1 Na, manga bagay ku kalasahan ku, kitabi iya pigmaksuran uk manga janji' Tuhan
itu kamemon. Hangkan ko' subay labbahan tabi ayi-ayi makatamak, kahinangan baran
tabi atawa mariyōm pikilan tabi. Subay tuyuan tabi tōōd kasutsihan atay pagka tiyāw
tōōd kitabi ma Tuhan.

Kakuyagan si Paul

2 Kalasahin bi kami itu. 'Nsa' kami bayi makahinang laat ma kaam minsan sayi, 'nsa'
niya' bayi tabo kami maghinang laat, maka 'nsa' du isab niya' bayi kaakkalan kami
supaya killo' ayi-ayi na.
3 'Nsa' tu pagsaway ku ma kaam hangkan aku halling salaihi', sabab kalasahan ta
kaam tōōd sali' bayi uk ku ma kaam ian. Minsan kitabi 'llum atawa matay, dauyunan
du kitabi.
4 Mehe pangandōl ku ma kaam, maka mehe isab pagbantug ku ma pasalan bi. Minsan
heka kasusahan kami, masi tōtōg iman ku makalandu' isab kakuyagan ku.
5 Minsan ma waktu katakka kami pahi' ni Makidunya, 'nsa' niya' bayi halihan kami
sabab niya' na peen kasasawan. Niya' aa kasehean mo kami magjawab, maka hiyanggaw
isab kami.
6 Lipara pitōtōgan kami atay uk Tuhan, iya asal tau magpakauli' kasusahan aa, pagka
pitakka uk na si Titus pahi' ni kami ma Makidunya.
7 'Nsa' isab sawukat iya takka na iya makabuwanan kami kakōgan atay, suga' ma'-ma'
na isab iya ma pasal panabang bi ma iya. Uk na in kaam bayi matōtōgan atay na, maka
kaam kono' baya' tōōd mag'nda' maka aku. Mehe kono' pagsusun bi pasal bayi tahinang
ma diyōman bi iyu, maka kabayaan bi tōōd kono' mōgbōgan aku. Hangkan ko', pagtake
ku ma habal si Titus hi', gam peen pasong kakōgan ku buttihi'.
8 Sabab minsan kaam bayi pitakkahan susa sabab min sulat bayi tasambut bi min aku
hi', 'nsa' du pagsusunan ku pagpabo ku sulat hi'. Bannal tagna' ian niya' bayi pagsusun
ku pagtake ku in kaam kono' bayi magkasusahan ma sulat ku, minsan 'nsa' na taggōl.
9 Suga' ma buttihi' kiyōgan na aku, 'nsa' ma sabab pamasusa ku ma kaam, suga' ma
sabab pagsusa bi ian bayi mo ma kaam ngalabba min bayi kahinangan bi laat. In
kasusahan bi ian bayi giyuna uk Tuhan bo' pigsusunan bi. Hangkan uk ku in sulat
ku ian bayi pamohan ku kaam ni kahapan.
10 Bang ganta' manusiya' katakkahan sukkal bo' iya makaintōm Tuhan, makapagsusun
du iya ma bayi dusa na. Suga' bang ganta' manusiya' katakkahan sukkal bo' iya 'nsa'
makapikil pasal pagsusun na, in sukkal hi' tudju meen ni kamatay na.
11 'Ndaun bi kahapan bayi hinangan kaam uk Tuhan sabab min kasusahan bi ian.
Buttihi' pinda na tōōd kajarihan bi. Iya tuyuan bi subay 'nsa' niya' sabab na panallaan
ma kaam. Subay kaam bansi ma hinang laat! Iyu kaam asal pahalli' bo' kaam 'nsa'

tabo-bo! Landu' kaam ngintōm ma aku! Baya' kaam nulut aku, maka baya' du kaam
mabōtang karusahan ma aa bayi makarusa. Manyatakan du in kaam 'nsa' niya' lamud
bi ma dusa aa ian.
12 Jari itu, minsan kaam bayi pabohan ku sulat, 'nsa' aa bayi makarusa ian atawa aa
kalaugan iya poon aku bayi nulat. Tiyuud kaam bayi miyaksud uk ku supaya tasayu bi
in lasa bi ma kami mehe asal.
13 Hangkan du patattap na atay kami.
Maka 'nsa' isab pasal ihi' sadja, suga' kiyōgan isab kami pag'nda' kami kakōgan si
Titus. Kaam kono' bayi makabuwanan iya kahayangan atay, hangkan kiyōgan.
14 Bayi kaam siyanglitan uk ku ma waktu kapagbissala kami maka si Titus, ma 'nsa'
le' iya bayi paiyu ni kaam. Kiyōgan aku sabab 'nsa' aku bayi karapatan uk bi, sabab
na pag'nda' na ma kaam, katauhan na in bayi pananglit ku ma kaam bannal sadja, sali'
kamemon bayi halling ku ma kaam.
15 Hangkan pasong lasa na ma kaam, pagka taintōm uk na iya bayi kalunuk atay bi
me' ma panohoan na ma kaam. Intōm isab bayi panayima' bi ma iya, sabab bayi kaam
makapikil, kalu iya 'nsa' kasulutan ma kaam.
16 Hangkan mehe na kakōgan ku sabab katauhan ku na in kaam kapangandōlan du
tōōd.

8

Pasal panulung

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami maan kaam pasal mehe tabang Tuhan ma
manga jamaa si Isa Almasi iya magtipun-tipun ma kalahat-lahatan Makidunya.
2 Minsan sigam bayi kahunitan ma diyōm kasigpitan, 'nsa' du kaliyuhan kōg sigam.
Hangkan sigam muwan sadja panulung ni manga pagkahi sigam kakulangan, minsan
landu' kamiskinan baran sigam ian.
3 Aku iya saksi', manga aa ian bayi muwan pila-pila tagaōs sigam, maka minsan palabi
le' minnihi'. Min kaihilasan sigam du,
4 sabab iyamuan kami junjung uk sigam bang peen sigam pilamud nulung manga
pagkahi sigam suku' Tuhan kakulangan, iya ma hi' ma lahat Yahudiya.
5 Iya pamuwan uk sigam palabi le' tōōd min bayi tahōwat kami, sabab 'nsa' hal sin
sadja iya pamuwan uk sigam. Sampay baran sigam bayi piglilla' uk sigam, dahu ni
Tuhan, puwas hi' ni kami, sabab iya na ko' hi' kabayaan Tuhan ma sigam.
6 Hap hinang sigam hi', maka hap isab bang talus uk bi nipun sin panulung bi, hangkan
kami bayi noho' si Titus paiyu nabangan kaam pabayik sabab iya iya bayi makatagna'
nipun maiyu.
7 'Nsa' kaam taramuwi bang takdil ni kahapan kamemon. Kōsōg pangandōl bi, panday
kaam missala lapal Tuhan, maka lōm pangatauhan bi. Tuyu' kaam nabangan manga
sehe' bi, maka mehe lasa bi ma kami. Hangkan kabayaan kami isab subay kaam 'nsa'
taramuwi bang takdil ni panulung bi ma pagkahi bi.
8 'Nsa' ko' itu panohoan. Baya' sadja aku nau bang niya' lasa bi sabannal-bannal ma
kasehean bi, hangkan bayi ba' ku pasal lasa manga aa Makidunya hi', kalu paningōran
bi.
9 Katauhan bi du iya mehe lasa maka ase' si Isa Almasi, Panghu' tabi. Ma sabab lasa na
ma kaam, minsan iya dayahan asal ma hi' ma sulga', bayi iya magpamiskin di na. Bayi
iya magmalilla' ni manjari manusiya' supaya kaam taga karaya bannal min kaihilasan
na.
10 Na bang ma aku, hap bang tatalus bi iya bayi tagnaan bi tahun palabay ian. Sabab
kaam iya bayi giyalakan nabang dahu min kasehean, maka kaam iya bayi dahu muwan.
11 Lanjalin bi na pagtipun bi maka talusun bi. Bayi kaam kiyōgan nagna', subay kaam
kiyōgan nalus, pila-pila iya tagaōs bi dakayo' ni dakayo'.
12 Sabab bang kaam kiyōgan muwan, bo' pamuwan bi iya tagaōs bi, tiyayima'
pamuwan bi uk Tuhan sabab 'nsa' kaam siyoho' muwan ma 'nsa' tagaōs bi.
13-14 'Nsa' isab iya kabayaan ku masigpit kaam bo' kasannangan kasehean. Suga' ma
buttihi' kaam iya taga labi, hangkan patut du bang kaam muwan tutulungan ma pagkahi
bi kulang-kabus ian. Manjari bang ganta' taabut waktu kakulang-kabus bi, bo' sigam
kasehean iya taga labi, na kaam iya tiyabang isab uk sigam. Bang salaihi' kalangnganan
bi magbuwan-buwanan, sali'-sali' kaam taga kaniya'.
15 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Aa bayi makatipun pagkakan heka
'nsa' niya' labi na. Maka aa bayi makatipun datti', 'nsa' niya' kulang na.”

Di si Titus maka manga sehe' na

16 Mehe pagsukulan kami ni Tuhan sabab pipikil uk na si Titus hangkan baya' tōōd
nabangan kaam, sali' kabayaan kami.
17 Manulus tōōd iya bayi maghinang ayi-ayi bayi iyamu' uk kami, maka 'nsa' ōhōt ihi'
sadja. Min kōg-baya' na hangkan iya bayi nganggaraan di na paiyu nabangan kaam.
18 Pabo kami isab ma iya dakayo' danakan tabi itu sehe' na. Aa itu pig-addatan tōōd
uk manga aa ma pagtipunan manga jamaa si Isa Almasi ma kalahatan kamemon, ma
sabab hinang na matanyag lapal hap.
19 Maka 'nsa' hal pag-addat, sabab aa itu bayi tapene' uk manga aa min baanan
pagtipunan jamaa si Isa Almasi, siyoho' nehean kami bang kami palanjal pahi' nuranan
tutulungan itu ni manga dawuranakan tabi kakulangan. Hinang itu uk kami supaya
pimehe ōn Tuhan, pamanda' isab in kami baya' nabang.
20 Kimaya'-mayaan uk kami heka sin tutulungan itu bo' 'nsa' niya' sababan panallaan
ma kami.
21 Sabab iya katuyuan kami subay bōntōl sadja kahinangan kami, 'nsa' hal ma
panganda' Panghu', sampay isab ma panganda' manusiya'.
22 Niya' le' isab danakan tabi dakayo' pabo kami nehean di si Titus, aa bayi kasulayan
kami min heka, hangkan katauhan kami in iya baya' sadja nabang. Buttihi' pasong isab
baya' na nabang sabab mehe pangandōl na ma kaam.
23 In pasal si Titus, asal sehe' ku iya maghinang nabangan kaam. Maka manga danakan
tabi iya nehean si Titus itu, wakil du sigam min manga pagtipunan manga jamaa si Isa
Almasi. Kasanglitan si Almasi ma sabab kahinangan sigam.
24 Makatakka peen sigam paiyu, pandain bi sigam lasa bi supaya matantu ni manga
pagtipunan jamaa si Isa kamemon in pagsanglit kami ma pasal kaam bannal-bannal
tōōd.

9

Tulung ma manga pagkahi sigam Almasihin

1 Na, in pasal tutulungan iya pabo bi ni pagkahi tabi suku' Tuhan ma lahat Yahudiya,
'nsa' du kaam awam minsan kaam 'nsa' sulatan ku.
2 Katauhan ku du in kaam baya' nabang. Iya na ko' hi' pagbantug ku ni manga aa
Makidunya itu. Uk ku ma sigam, “Manga dawuranakan tabi ma hi' ma lahat Akaya,
sataggōl min tahun palabay ian panyap asal sin panulung sigam.” Jari, makake peen
sigam ma halling ku hi', magtuwi iya kahekahan sigam baya' isab nabang.
3 Jari soho' ku na manga danakan itu, iya di si Titus, paiyu nabangan kaam magtipun
manga tulung bi bo' supaya kaam sakap nabang sali' uk ku hi', jari katauhan isab manga
aa in pagbantug ku pasal kaam 'nsa' putingan.
4 Sabab bang sawupama niya' manga aa min Makidunya itu nehean aku, bo' kami
takka paiyu, bo' tanda' kaam uk sigam 'nsa' le' makapagsakap, iya' kami. Luba'-luba' na
in sali' kaam, sabab kaam iya pagbantugan kami.
5 Hangkan aku gara' noho' manga danakan tabi itu parahu min aku nabangan kaam
paawal tutulungan sali' bayi janji' bi. Jari pagtakka ku paiyu sakap du, bo' manyatakan
in kaam muwan min lasa bi, 'nsa' ma subay liyōgōs.
6 Intōmun bi tōōd paralilan itu pasal aa nanōm. Bang datti' du bigi tiyanōm, datti' du
isab buwa' na piyusu'. Suga' bang heka bigi tiyanōm, heka du isab buwa' na piyusu'.
7 Hangkan kaam iyu, subay gantaun bi pahap bang pila iya pamuwan bi. Bang hati
ganta' na, iya na hi' subay buwan bi. 'Nsa' hap bang kaam muwan bo' 'nsa' ihilas, atawa
bang kaam subay liyōgōs. Sabab Tuhan, lasa du iya ma aa bang muwan tulus-ihilas
tōōd.
8 Tau du Tuhan muwanan kaam ayi-ayi palabi le' min sukkal bi bo' supaya 'nsa' niya'
kakulangan bi sakahaba' waktu, bo' supaya niya' isab labi na panabang bi ma sayi-sayi
taga kulang.
9 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab pasal Tuhan, iya uk na, “Heka pamuwan na ma
manga aa miskin. 'Nsa' pinda kahap addat na ni kasaumulan.”
10 Tuhan iya muwan bigi ma aa magtanōm, maka muwan pagkakan bo' niya' kiyakan
manusiya'. Salaihi' isab ma kaam, sali' ibarat aa maghuma. Tuhan iya muwanan kaam
bigi pila-pila kagunahan bi, maka Tuhan iya magpaheka buwa' na, hati na kahinangan
bōntōl iya tahinang bi.
11 Biyuwanan sadja kaam kaniya' uk Tuhan manglabi-labihan bo' supaya kaam
makajari magmura minsan umay-umay. Manjari heka manga aa magsukul tōōd ni
Tuhan ma sabab tutulungan iya tahampit sigam.

12 Pagka salaihi' hinang bi muwan tutulungan, tatabang kasukkalan manga aa suku'
Tuhan, suga' 'nsa' sadja pasal ihi'. Minnihi' isab landu' mehe pagsukulan tiyukbal ni
Tuhan.
13 Manjari hinang bi hap ian tanda' saksi' in kaam bannal makabōgbōg ni Tuhan.
Manjari heka aa nanglitan Tuhan ma sabab pamōgbōg bi ma lapal hap pasal si Almasi,
iya pandu' pagsabannalan bi. Muwan sigam sanglit isab ma sabab pagmura bi mahagi'
sigam sampay manga aa kamemon.
14 Bo' landu' sigam lasahan kaam hangkan kaam iyamu'-amuan uk sigam ni Tuhan,
pagka tasayu uk sigam in lasa maka ase' Tuhan ma kaam 'nsa' tapōla'-pōla'.
15 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan ma sabab kahapan bayi pamuwan
na iya halgaan tōōd 'nsa' makaliyu.

10

Mahati si Paul pasal kahinangan na

1 Aku si Paul ngamu' junjung ni kaam. Niya' aa maiyu magba'-ba' in aku tammōn
kono' bang ma alōpan bi, sali' aku tiyāw ngahallingan ma kaam. Suga' maisōg kono'
aku mahalling-halling bang labay min diyōm sulat. Pagka si Almasi iya singōran tabi
ma kareyo' atay na maka ma kahanunut bissala na, iya na itu junjung ku ni kaam:
2 pahapun bi kawul-piil bi bo' 'nsa' niya' pagpahalling-hallingan ku ma kaam bang
aku maiyu ma alōpan bi. Sabab tantu tōōd isab aku mahalling-halling ma manga aa
ngalimut kami, in kami kono' me' sadja ma kahinangan dunya itu.
3 Bannal, manusiya' sadja kami, suga' 'nsa' kapandayan manusiya' iya giyuna uk kami
ma panagga' kami kalaatan.
4 Iya giyuna uk kami kapandayan bayi min Tuhan, kapandayan kawasa, hangkan
diyaōg uk kami ayi-ayi makasagga' pandu' bannal pasal si Almasi.
5 Diyaōg uk kami pasualan manga aa me' ma kaputingan, maka pag-abbu manga aa
nulang pandu' kasabannalan pasal Tuhan. Hangkan na, ayi-ayi pikil uk manga aa 'nsa'
me' ma Tuhan kapindahan ni pikilan saddi, bo' tabo na peen me' ma si Almasi.
6 Na, bang niya' mattan in kaam mōgbōg na ma panohoan si Almasi, bo' niya' lagi' aa
mariyōman bi 'nsa' me' ma pandu' ku hi', sakap na kami mabōtangan iya kabinsanaan.
7 Kaam iyu, hal palangay aa sadja tiyanding uk bi, 'nsa' diyōm atay. Niya' maiyu baha'
ma'-ma' in iya kono' sosohoan si Almasi? Aa ian subay mikilan di na lagi', sabab kami
itu sosohoan si Almasi du isab sali' du iya.
8 Sabab 'nsa' du aku iya' minsan makalandu' pagbantug ku pasal kapatut bayi
pamuwan kami uk Tuhan. Iya kapatut kami itu 'nsa' kapatut pamakaat pangandōl bi,
suga' kapatut pamahōgōt pangandōl bi.
9 Salaihi' halling ku supaya 'nsa' uk bi in aku baya' makitāw kaam ma manga sulat ku.
10 Niya' iyu mag-upama, uk na, “Bang si Paul nulat kōsōg du bissala na, maka tau
iya nganjawab, suga' bang iya paitu magbaran 'nsa' du niya' kōsōg na, sabab 'nsa' niya'
magparuli ma bissala na.”
11 Iya sambung ku ma aa mag-upama ian, in addat ku 'nsa' salaihi', subay iya kahati,
ayi-ayi pamissala uk kami ma diyōm sulat sabu ma likut kami, iya du ian hinang uk
kami bang kami maiyu ma alōpan bi.
12 'Nsa' kami makatawakkal masali' baran kami ni manga aa magpabantug di sigam
ian. Dupang pahap manga aa ian! Pangannal sigam in sigam tau nilang hap maka laat,
bo' peen hal baran sigam iya pamandōgahan. Hangkan ayi-ayi hinang uk sigam hap
maka laat, hap sadja bang ma sigam.
13 Suga' kami itu, 'nsa' du kami makalandu' magbantug ma baran kami. 'Nsa' kami
baya' paliyu min hinang bayi pamasuku' ma kami uk Tuhan. Damikkiyan na isab
kahinangan kami ma diyōman bi, sabab pisuku' isab uk Tuhan.
14 Na, pagka kaam talapay ma diyōm hinang bayi pamasuku' ma kami uk Tuhan, 'nsa'
du kami bayi paliyu min pamasuku' Tuhan waktu kapanganasihat kami lapal hap pasal
si Isa Almasi paiyu ni kaam.
15 'Nsa' kami magpabantug di kami ma pasal hinang manga aa kasehean sabab 'nsa' iya
hinang bayi pamasuku' kami uk Tuhan. Suga' iya kabayaan kami subay pasong hōgōt
pangandōl bi supaya tapasong isab hinang kami maiyu ma diyōman bi, bang peen 'nsa'
paliyu min bayi pamasuku' ma kami uk Tuhan.
16 Jari bang hōgōt na pangandōl bi makajari na kami palanjal ni manga kalahat-
lahatan ma dambiya' bi pahi', magnasihat lapal hap mahi'. Sabab 'nsa' kami baya' ngallo'
kabantugan min kahinangan manga aa kasehean, iya pamasuku' asal ma sigam.

17 Tuman iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Sayi-sayi baya' magbantug,
subay in hinang bayi tahinang uk Tuhan subay pagbantugan na.”
18 Sabab 'nsa' kita tiyayima' uk Tuhan ma sawukat kita nanglitan di ta, duwal bang
kita siyanglitan uk Tuhan.

11

Si Paul maka manga aa maglaku-laku in sigam kawakilan uk si Almasi

1 Daa le' aku kasumuhin bi, minsan bissala ku itu sali' dupang-dupang. Dulin bi aku
dayi'-dayi',
2 sabab 'llōg ku ma kaam sali' kallōg Tuhan ma kaam. Kaam iyu sali' dalil budjang
'nsa' niya' tamak-tamak na, maka aku itu sali' dalil 'nggo'-mma' bi bayi matunangan
kaam ni dakayo' lalla, iya si Almasi.
3 Susa aku, kalu kaam papinda saddi min si Isa bo' talabba bi na bayi lasa bi tudju ni
iya. Kalu kaam kaakkalan sali' si Sitti Hawa ma awwal jaman hi'. Bayi iya kaakkalan
uk so ma sabab min kapandayan so ian magputing.
4 Iya hangkan aku susa pasal kaam iyu, sabab bang niya' paiyu nganasihatan kaam
kiyōgan du kaam. 'Nsa' du kaam ngalāng minsan saddi pamandu' sigam pasal si Isa
min bayi pamandu' kami ian. Maka niya' isab tasambut bi saddi min Nyawa Sutsi,
maka saddi min lapal hap iya bayi tasambut bi min kami.
5 Aku itu, bang ma bistahan ku, 'nsa' kaliyuhan uk manga guru bi ian, iya uk bi manga
kawakilan si Almasi umbul dakayo'.
6 Kulang marayi' kapandayan ku bang tiyakdil ni bissala ku, suga' jukup tau ku bang
harap ni pandu' kasabannalan. Bayi na itu pindaan uk kami katauhan kami ma kaam
sakahaba' waktu, ma palkala' kaginis-ginisan.
7 Sataggōl ku maiyu nganasihatan kaam lapal hap deyo' bayi min Tuhan, 'nsa' kaam
bayi iyamuan uk ku tamba. Bayi aku magpareyo'-deyo' di ku isab supaya kaam iya
pilangkaw. Taga dusa baha' aku bang magsalaihi'?
8 Maiyu peen aku maghinang ma diyōman bi, 'nsa' kaam iya bayi nganggastuhan aku
suga' manga pagtipunan manga jamaa si Isa min manga lahat saddi. Bang diyalil, sigam
iya bayi kalangpasan ku bo' kaam iya katabangan ku.
9 Sataggōl ku bayi maiyu ma kaam 'nsa' aku bayi ngamu' ayi-ayi ma kaam, suga' manga
danakan tabi bayi min Makidunya ian sigam bayi mohan aku ayi-ayi kulang-kabus
ku. Jari sali' du ma sosongun maka bayi ma waktu palabay, 'nsa' du kaam kasigpitan
malanjaan aku!
10 Pagbantug ku itu 'nsa' taparōhōng uk sayi-sayi minsan ma kalohahan lahat Akaya
sabab 'nsa' aku bayi ngamu' ayi-ayi ni kaam. Bannal sadja halling ku itu, sabab tiya' si
Almasi ma diyōm atay ku.
11 Pangannal bi baha' in aku itu 'nsa' lasa ma kaam pagka aku 'nsa' baya' mikitabang
ma kaam? Asal katauhan Tuhan in kaam kalasahan ku tōōd.
12 Tōgōlan ku na peen hinang ku itu, 'nsa' aku ngamu' balanja' ni sayi-sayi bo' supaya
'nsa' makapag-abbu manga guru maiyu ma kaam in hinang sigam sibu' du maka hinang
ku.
13 Manga aa ian 'nsa' du bayi kawakilan uk si Almasi. Magbawu'-bawu' sadja sigam
in sigam bayi kawakilan na, bo' 'nsa' bannal. Ngakkal sadja sigam ma ayi-ayi hinang
sigam.
14 Suga' 'nsa' du bannal kahinangan sigam makainu-inu salaihi', sabab minsan nakura'
sayitan tau magpasalupa ni dagbōs malaikat magsahaya.
15 Hangkan kitabi subay 'nsa' mag-inu-inu bang niya' manga aa sosohoan nakura'
sayitan tau magpanda' addat hap, magbawu'-bawu' in sigam maghinang bōntōl. Suga'
iya katudjuhan manga aa hi' pitakkahan du sigam kabinsanaan magtōngōd maka bayi
kahinangan sigam laat.

Ma'-ma' si Paul pasal bayi kasandalan na

16 Bayikan ku lagi' bayi bissala ku hi', daa aku bistahun bi manga ula-ula ma sabab
bissala ku. Suga' bang iya na hi' pamista bi, dulin bi le' aku. Kehun bi pagbantug ku
minsan laa hal bantug ma karikian.
17 Manga bissala pagbantug ku itu 'nsa' isab min panohoan Panghu' suga' min baran
ku. Min kabayaan ku hangkan aku magbantug-bantug di ku.
18 Suga', pagka heka ian magbantug-bantug pasal kahinangan sigam, me'-me' isab aku
magbantug-bantug di ku.
19 Kaam iyu, pagka lōm kono' pamikil bi, 'nsa' du kaam siyumu pake ma bissala manga
dupang-dupang itu!

20 Angay kaam magpasabal sadja minsan le' sayi-sayi magmandahan kaam atawa
ngullian kaam atawa ngakkalan kaam. Minsan aa magkaiya' ma kaam atawa nampak
kaam, hap sadja ma kaam.
21 Baan ta kaam, minsan aku magkaiya'-iya', kami itu asal tiyāw maghinang salaihi'
ma diyōman bi. Sali' aku dupang-dupang hangkan aku magbissala salaitu, suga' bang
niya' tawakkal magpabantug, in aku makatawakkal du isab.
22 Uk pagbantug manga aa ian in sigam purul bangsa Hibrani, bo' bangsa Hibrani du
isab aku. Bang uk pagbantug sigam in sigam panubu' si Israil, iya du aku, tubu' du isab
si Israil. Bang uk sigam si Ibrahim pangkat sigam, iya du isab aku, pangkat ku du isab
si Ibrahim.
23 Bang sigam magbantug in sigam sosohoan si Almasi, sosohoan si Almasi du isab
aku, suga' sosohoan labi hap min sigam. Katauhan ku asal in bissala ku magpabantug
salaihi' sali' bissala dupang-dupang sadja. Minsan salaingga iya hulas-sangsa' sigam,
labi-labi le' hulas-sangsa' ku. Min pila na aku bayi pijil? Labi le' min sigam. Min pila na
aku bayi liyapdōsan? Labi le' min sigam. Min heka na isab aku agōn-agōn matay.
24 Min lima na bayi aku liyapdōsan uk manga Yahudi, min tallumpu' ka siyam lapdōs
min tadda.
25 Min tallu aku bayi liyubakan uk manga bangsa Roma, maka min tadda aku bayi
pighiyakan maka manga batu. Min tallu aku bayi palōgdang ma deyawut, maka niya'
isab waktu bayi aku pahanut sadja ma deyawut, dangallaw-dambahangi taggōl na.
26 Min heka na aku bayi makalabay kapiligduhan ma paglangngan-langnganan ku.
Bayi aku diyunukan, bayi miyunduhan. Bayi aku diyōgpaan uk manga pagkahi ku
Yahudi, maka uk aa bangsa saddi. Siya-siya aku ma diyōm kalumaan, siya-siya isab aku
ma de maka ma deyawut, bayi na isab kalabayan ku. Kalabayan ku isab kalaatan min
manga aa magbawu'-bawu' in sigam kono' pagkahi ku mean si Isa.
27 Bayi na aku makapagsangsa', bayi na aku binsana'. Daran aku 'nsa' katuwi sangōm.
Bayi aku piyunung maka manga tiyohoan kallong. Daran isab aku kulang-kabus ma
takakan maka ma kapanammek, hangkan kasandalan ku haggut.
28 Hunit asal ian hi', suga' niya' le' kasusahan saddi. Sakahaba' 'llaw makananam aku
kasukkalan ma sabab manga jamaa si Almasi iya magtipun ma kalahat-lahatan.
29 Bang niya' ganta' lamma iman na tudju ni si Isa tananam ku du kalammahan na.
Bang niya' tabo-bo ngahinang dusa, landu' du aku magkarukkaan.
30 'Nsa' aku baya' magbantug suga' bang aku subay magbantug, pagbantugan ku sadja
ayi-ayi bayi kalabayan ku supaya manyatakan in aku 'nsa' niya' kōsōg ku.
31 Bannal sadja iya bayi halling ku hi', katauhan ko' itu uk Tuhan, iya 'Mma' si Panghu'
Isa. Wajib iya siyanglitan sampay ni kasaumulan.
32 Waktu kamahi' ku ma daira Damaskus bayi aku arak siyaggaw sabab niya' manga
sundalu bayi siyoho' nganjagahan lawang ma ad daira ian. Sundalu hi' bayi siyoho' uk
gubnul, deyo' isab min Sultan Aretas.
33 Suga' niya' bayi nabangan aku, piluwas aku min tandawan, tiyontonan pareyo' ma
diyōm tiklis. Jari makalappa aku min gubnul hi'.

Pasal bayi pindaan maka pitau ni si Paul

12

1 Manjari pagka aku subay magbantug, magbantug du aku minsan 'nsa' niya' pus na.
Suga' buttihi' baan ta kaam pasal ayi-ayi bayi magpanyata' ni aku min si Panghu' Isa,
sampay bayi pamatau na ma aku.
2 Niya' katauhan ku dakayo' lalla mean si Isa Almasi, bayi tabo paangkat ni sulga'.
Niya' na sangpu' maka 'mpat tahun palabay. 'Nsa' katauhan ku bang baran na iya bayi
paangkat atawa hal pinyata' ma iya. Tuhan sadja makatau.
3 Suga' katauhan ku in lalla itu bayi tabo paangkat ni lahat sulga'. Bayikan ku, 'nsa'
katauhan ku bang baran na tōōd atawa hal lihan na bayi pipahi', atawa bang iya bayi
pinyataan sadja. Tuhan sadja iya makatau.
4 Ma hi' peen iya, pikehan iya kabtangan 'nsa' wajib bissala uk manusiya'.
5 Patut du aku magbantug ma sabab aa itu suga' 'nsa' aku magbantug-bantug ma baran
ku, duwal ma pasal kalammahan ku.
6 Bang aku ganta' baya' magbantug, iya pagbantug ku 'nsa' ula-ula halling ku, sabab
bannal sadja kamemon halling ku. Suga' 'nsa' du aku magbantug, sabab 'nsa' aku
baya' bang kalandu' pananglit manga aa ma aku. Kabayaan ku subay tanda' uk sigam
kahinangan ku, maka take isab bissala ku, bo' iyampa sigam nanglit.

7 Kalu aku tabo mag-abbu-abbu ma sabab ayi-ayi bayi pindaan ma aku ian ma diyōm
sulga', hangkan aku bayi pitakkahan saki bidda' paddi' na. Saki itu sali' hantang
sosohoan sayitan piyabo nasat ma aku bo' supaya aku 'nsa' makapag-abbu.
8 Min tallu aku bayi ngamu'-ngamu' ni Panghu' pasal saki itu, bang peen killoan du
uk na.
9 Suga' nambung iya, uk na, "In tabang ku ma kau iya panganjukup ma kau, sabab
tanda' tōōd kōsōg ku minsan kau mariyōm kalammahan, bang kau masi na peen
makahinang ma sabab kōsōg ku." Hangkan na aku kiyōgan tōōd magbantug ma pasal
kalammahan ku sabab bang aku lamma tananam ku tōōd kōsōg si Almasi.
10 Iya ian sababan na hangkan aku kasulutan ma ayi-ayi takka ni aku, bang lamma
baran ku atawa pig-udju'-udju' aku, magtiksa' aku atawa pidjala', atawa pilabayan min
kasusahan kaginis-ginisan. Sandalan ku ian hi' kamemon ma sabab si Almasi iya
pamean ku, sabab kōsōg aku ma waktu kasayu ku maka kalamma ku.

Susa si Paul ma pasal manga aa Kurintu

11 Sali' aku dupang magpamehe di ku salaitu suga' min kaam du, sabab 'nsa' du aku
bayi magpamehe di ku bang bayi aku pimehe uk bi. Minsan 'nsa' niya' kagunahan ku,
'nsa' du aku kaliyuhan uk manga aa maiyu, iya magnahu'-nahu' in sigam makarahu
kawakilan uk si Almasi.
12 Iya bayi aku masi maiyu ma kaam, tanda' bi iya uk ku ngahinang paltandaan,
maka hinang kawasa maka manga hinang kainu-inu ma manga aa, pasalta' peen aku
ngimanan ayi-ayi sasat ma aku. Minnihi', min kahinangan ku hi', katauhan bi in aku
bannal kawakilan uk si Almasi.
13 Ayi dusa ku ma kaam? Sali' du bohan ku tudju ni kaam maka bayi bohan tudju ni
manga pagtipunan manga jamaa si Isa kasehean. Iya sadja pagbiddaan na, kaam iyu
'nsa' bayi pabohatan ku sabab 'nsa' kaam bayi pangamuan ku balanja'. Bang iya du hi'
kasaan ku, ampunun bi aku!
14 Panyap na aku paiyu nibawan kaam, kamintallu ku na maggara' paiyu. 'Nsa' du
kaam pabohatan ku sabab 'nsa' du aku ngamu' tabang min kaam. 'Nsa' alta' bi iya
puhung ku suga' lasa bi. Sabab 'nsa' 'nggo'-mma' iya subay biyalanjaan uk manga onde'-
onde', suga' onde'-onde' iya subay biyalanjaan uk 'nggo'-mma' sigam, maka kaam sali'
hantang anak ku.
15 Kiyōgan aku muwanan kaam ayi-ayi niya' ma aku kamemon. Aho', paglilla' ku
sampay baran ku bang peen kaam tatabang ku du. Suga' angay baha'? Mangkin na
pasong lasa ku ma kaam, mangkin na pakō' lasa bi ma aku?
16 Na, tantu na kaam tau in kaam 'nsa' du bayi pabohatan ku. Suga' niya' maiyu halling,
uk na in aku taha' akkal ku ngullian sin bi.
17 Salaingga baha' bayi pangulli' ku ma kaam? Bayi kaam iyakkalan baha' uk manga
aa soho' ku paiyu?
18 Bayi soho' ku si Titus nibaw kaam waktu palabay ian maka niya' isab dakayo'
danakan tabi bayi soho' ku nehean iya. Bayi kaam iyakkalan baha' uk di si Titus bo'
takallo' ayi-ayi bi? 'Nsa' du ngakkal si Titus, sabab sali' du maksud na maka maksud ku.
Dabohan du kami tōōd.
19 Kalu isab pangannal bi in kami ngandaawahan baran kami sadja, iya hangkan kami
missala salaihi'. Suga' missala kami ma panganda' Tuhan, maka pamissala uk kami iya
patut bissala uk manga aa suku' si Almasi. Ayi-ayi kamemon hinang uk kami, manga
bagay, hinang pamohan kaam ni kahapan.
20 Hiyanggaw aku pasal papaiyu ku, bang peen kaam taabut ku pasaddi palangay bi
min kabayaan ku. Maka aku isab, kalu saddi palangay ku min kabayaan bi. Hiyanggaw
aku bang peen kaam taabut ku niya' palsaggaan bi maka niya' paglindihan bi. Kalu
niya' manga lakkas dugal, atawa iskutan ayi-ayi sigam pagka subay hal baran sigam iya
kiyannal. Kalu kaam tatawwa' ku maglimut-limutan, mahalling-halling ni kasehean bi,
manga magmalangkaw, maka kalu sasaw diyōman bi.
21 Iya kahanggawan ku, pagtakka ku paiyu, niya' peen kaiyaan ku tudju ni Tuhan
ma kamaiyuhan bi, ma sabab 'nsa' hap kahinangan bi. Panangisan ku du sasuku bayi
makarusa dahu, bo' 'nsa' le' ngalabba min kalammian bayi tahinang sigam, iya napsu
sigam kalanduan maka pagbais sigam.

13

Bissala katapusan

1 Na, kamintallu ku na paiyu nibawan kaam. Bang niya' aa maiyu nuntutan sehe' na
bayi maghinang laat, subay be' bi kalangnganan sara' iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk

na, “Subay niya' duwangan atawa tallungan makabuwan saksi' in panuntut ian bannal, bo' niya' kabannalan na.”
2 Bayi kaam bandaan ku ma langngan kaminduwa ku paiyu, suga' bayikan ku buttihi' ma kalikut ku. Kaam bayi makarusa ma waktu palabay sampay kaam maiyu kamemon, bang aku makapaiyu pabing 'nsa' du kaasean ku sayi-sayi 'nsa' bayi palabba min dusa na.
3 Bang kaam hatul ku, tantu du kaam ngahalap ma aku in aku missala biyo bayi min si Almasi. 'Nsa' du lamma si Almasi bang harap ni kaam. Tananam bi du kawasa na.
4 Sabab minsan 'nsa' bayi niya' sali' kawasa si Almasi ma waktu kapangalansang ma iya ni hag, 'llum na iya pabayik uk kawasa Tuhan. Damikkiyan na kami manga kawakilan si Almasi, sali' kami lamma isab pagka iya iya parakayoan kami. Suga' tanda' bi du in kami 'llum du uk kawasa Tuhan, iya hangkan tananam bi du kawasa kami bang kami ganta' ngahatul kaam.
5 Nanding kaam di bi dahu, numariya kaam di bi, bo' katauhan bi bang bannal jatu pangandōl bi ma si Almasi atawa 'nsa'. 'Nsa' tasayu bi baha'? Iyu si Isa Almasi pabōtang ma diyōm atay bi. Bang hati 'nsa', 'nsa' niya' kajatuhan pangandōl bi.
6 Mura-murahan, bang peen katauhan bi in pame' kami ma si Almasi jatu du.
7 Iya iyamu' uk kami ni Tuhan subay 'nsa' niya' sā' ma ayi-ayi hinang bi. 'Nsa' kami nuyu' subay biyantug ma sabab niya' kapatut kami magpabanda' ma kaam. Iya sadja tuyu' kami bang peen kaam maghinang hap, minsan kami itu kibā' 'nsa' taga kapatut.
8 'Nsa' du kami makasagga' ma kasabannalan, gam peen kami magpasong.
9 Kiyōgan kami minsan kami tabista lamma, bang peen kaam iya kōsōg mangandōl. Iya iyamu' na peen uk kami ni Tuhan, bang peen kaam sampulna' ma kawul maka piil bi.
10 Hangkan na kaam sulatan ku pasal itu hi' ma 'nsa' le' aku takka paiyu, bo' supaya tahatul bi bohan hinang bi. Jari pagtakka ku paiyu 'nsa' na aku subay maluwas kapatut ku mahallingan kaam. Sabab iya hangkan aku kabuwanan kapatut uk si Almasi 'nsa' supaya kaam pakaatan ku, suga' supaya pihōgōt uk ku pangandōl bi.
11 Na, manga dawuranakan ku, tammat na. Ngalabba na aku min kaam. Tuyuin bi subay sampulna' kawul-piil bi. Isbatun bi bayi panohoan ku ma kaam. Magsulut-sulut kaam dakayo' pa dakayo', tuyuin bi kasannangan ma diyōman bi. Jari maiyu du ma kaam Tuhan, iya poonan lasa maka kasannangan.
12 Bang kaam mag'nda' umay-umay subay kaam magsiyum tanda' paglasa bi.
13 Manga pagkahi bi suku' Tuhan itu mabo minsan laa hal bahasa sigam ma kaam.
14 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan min si Panghu' Isa Almasi, maka lasa min Tuhan, maka kapagdakayo' atay min Nyawa Sutsi. Amin.

Wassalam

SULAT NI AA GALATIYA
min si Paul

Si Paul bayi ngalatag kalahat-lahatan magnasihat Lapal Hap pasal si Isa Almasi. Taabut peen kaminduwa na, bayi iya paabut ni lahat Galatiya, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Heka daira maka kalumaan bayi taabut na ma katilibut lahat Galatiya hi', bo' pignasihatan manga aa hi' pasal kamatay si Isa Almasi pamapuwas dusa sigam. Heka isab bayi magkahagad sampay mangandōl ma si Isa. Makalikut peen si Paul min Galatiya, niya' may'an manga aa kasehean magpandu' in aa magpangandōl ma si Isa, minsan sigam 'nsa' bangsa Yahudi, subay sigam mōgbōg isab ma sara' bayi siyulat uk si Musa, bo' supaya sigam pighap maka Tuhan. Minnihi' sasat pikilan manga aa mangandōl ma si Isa ma lahat Galatiya hi'.

Take peen si Paul bang ayi pamandu' ni manga aa Galatiya hi', magtuwi piyabo uk na sulat itu tudju ni sigam. Pasti' uk si Paul ma sulat itu 'nsa' sara' si Musa makalappas sigam min hukuman dusa, suga' pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

Biya'-ba' isab ma sulat itu pasal aa magpangandōl bang subay salaingga addat-tabiat sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul pisampay paiyu ni kaam maglahat maiyu ni manga kalahatan Galatiya. Kawakilan aku magnasihat suga' kapatut ku 'nsa' min manusiya' maka 'nsa' aa ngawakilan aku. Tōōd aku kawakilan uk si Isa Almasi maka 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi makallum si Isa min kamatay na.

2 Aku itu sampay kamemon dawuranakan tabi maitu, magdakayo' mabo bissala paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi.

3 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan sampay uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

4 Si Isa Almasi bayi maglilla' matay supaya piyuwasan dusa tabi, bo' supaya isab 'nsa' kitabi tabo-bo maghinang laat iya daran hinang aa ma waktu itu. Hangkan salaihi' kapaglilla' si Isa Almasi sabab iya asal iya kabayaan 'Mma' tabi Tuhan subay hinang uk na.

5 Patut du Tuhan piyudji saumul-umul. Amin.

Dakayo' sadja Lapal Hap

6 Inu-inu tōōd aku ma kaam, dayi'-dayi' du kaam palabba min Tuhan iya bayi nawag kaam sabab lasa maka ase' si Almasi. Iyu na kaam pinda min lapal hap pasal si Almasi ni lapal saddi.

7 Suga' 'nsa' niya' taōnan lapal hap, saddi min lapal pasal si Isa. Suga' niya' manga aa baya' nasat pikilan bi sampay pindahan uk sigam Lapal Hap pasal si Isa Almasi.

8 Suga' bang niya' aa sayi-sayi na, atawa minsan lagi' kami, atawa malaikat min sulga' bang iya nganasihat lapal saddi min pandu' bannal bayi pagnasihat kami ma kaam, aa iyu subay tawwa' mulka' saumul-umul.

9 Bayi na itu pagbissalahan kami bo' bayikan kami buttihi', in bang niya' nganasihatan kaam lapal saddi min Lapal Hap asal bayi tatayima' bi, aa ian subay pigmulkaan.

10 Daa pikilun bi in tiyuyu' uk ku bo' aku siyanglitan uk aa. Suga' asal tiyuyu' uk ku bang aku siyanglitan uk Tuhan. Daa pikilun bi in iya tiyuyu' uk ku in kasulutan manga aa ni aku. Sabab bang ian pagtuyuan ku, 'nsa' na aku taōnan sasohoan si Almasi.

Si Paul kawakilan uk Tuhan

11 Manga dawuranakan ku, niya' pamaintōm ku ma kaam. In Lapal Hap bayi pitanyag uk ku pasal si Isa Almasi, 'nsa' min pikilan manusiya' iya paluwasan na.

12 'Nsa' bayi tasambut ku min manusiya'; 'nsa' na isab manusiya' pagguruhan ku. Suga' tasambut ku itu min si Isa Almasi iya du mamanda' ma aku.

13 Bayi take bi pasal kajarihan ku ma waktu bayi pamōgbōg ku ma agama Yahudi. Binsana' tōōd uk ku manga aa suku' Tuhan, hati na, jamaa si Isa Almasi. 'Nsa' niya' bayi ase' ku ma sigam. Kabayaan ku subay 'nsa' niya' takapin min sigam.

14 Pasal pamōgbōg ma agama kami Yahudi, labi du aku bayi mōgbōg min pagkahi kami kamemon. Tuyu' du aku mōgbōg ma usulan min ka'mbo'-mboan kami.

15 Suga' minsan aku salay'an, pene' du aku uk Tuhan ma sabab ase' na maka lasa na tudju ni aku. Bayi aku pene' uk na ma 'nsa' lagi' aku bayi iyanakan, bayi aku killo' uk na hinang sasohoan na.

16 Kabayaan Tuhan subay pipanda' kajarihan Anak na ma aku bo' supaya tapatanyag
ku Lapal Hap pasal si Isa ni kabangsa-bangsahan 'nsa' Yahudi. Pagka salaihi', 'nsa' na
aku pahi' ni sayi-sayi mikipandu' pasal iya ian.
17 'Nsa' aku minsan bayi pahi' ni daira Awrusalam patibaw ni manga aa kawakilan
dahu min aku. Suga' magtuwi aku pahi' ni lahat Arab bo' puwas na pabing aku ni
Damaskus.
18 Palabay tallun tahun iyampa aku pahi' ni Awrusalam patibaw ni si Petros bo' aku
pahanti' ma iya duwa pitu'.
19 Saddi min si Petros 'nsa' niya' aa kawakilan tanda' ku duwal si Ya'kub, iya siyay
Panghu' tabi.
20 In sulat ku itu asal bannal. Niya' Tuhan naksi', asal 'nsa' aku magputing.
21 Puwas aku may'an bo' iyampa aku pahi' ni kalahatan hi' ni Siriya maka ni Kiliki.
22 Ma waktu ian 'nsa' lagi' aku takila uk manga jamaa si Isa ma hi' ma lahat Yahudiya.
23 Bayi sigam kahakahan sadja in aku aa magbinsana' manga jamaa si Isa ma waktu
dahu bo' supaya 'nsa' niya' takapin mangandōl ma iya. Suga' kahakahan isab in aku
pinda na buttihi' sabab magnasihat na aku subay manga aa mangandōl ma si Isa.
24 Manjari piyudji uk sigam Tuhan sabab pinda na aku mangandōl ni si Isa Almasi.

2

1 Paglabay sangpu' ka 'mpat tahun minnihi', bayi aku pabayik pahi' ni Awrusalam
magbe' ka si Barnabas. Biyo isab uk ku si Titus.
2 Hangkan aku pahi' sabab iya pimanda' uk Tuhan ni aku. Pagtakka kami pahi', mag-
isun kami maka manga nakura' jamaa si Isa, kami-kami sadja. Pihati uk ku ni sigam
bang ayi bayi Lapal Hap pignasihat ni manga aa 'nsa' Yahudi. Hangkan sigam pihati uk
ku, sabab bang sigam 'nsa' kasulutan, 'nsa' niya' kapusan manga bayi tahinang ku ma
dahu atawa hinang ku ma waktu itu.
3 Suga' kasulutan du sigam ma hinang ku. Minsan si Titus, minsan iya bangsa Girik,
'nsa' du iya liyōgōs uk sigam siyoho' mag-islam.
4 Bannal, niya' may'an aa kasehean masi mōgbōg agama Yahudi, kabayaan sigam
subay si Titus pig-islam, suga' aa ian magbawu'-bawu' in sigam manga dawuranakan tabi
mangandōl ma si Isa. Bayi sigam palamud ma pag-isunan ian nipihan bang kami me' ma
sara' si Musa atawa 'nsa'. Sabab kami ian, pagka parakayo' ma si Isa Almasi, hawulaya
na kami min bayi sara' biyōgbōgan dahu. Baya' sigam ngahinang kami banyaga' ma
kalangnganan sara' bayi dahu ian.
5 Suga' 'nsa' kami baya' me' ma kabayaan aa ian minsan le' min tadda, sabab Lapal
Hap itu subay halli' ma sabab bi supaya tananam bi pandu' kasabannalan.
6 Manga aa bistahan nakura' manga jamaa si Almasi, 'nsa' sigam noho' subay
giyanapan pandu' ku. Minsan sigam bistahan aa langkaw 'nsa' bidda' ma aku sabab
ma panganda' Tuhan sali'-sali' du aa kamemon; 'nsa' iya ngandapitan aa.
7 'Nsa' du niya' pagsaway-saway sigam; gam na peen aku iyakuhan uk sigam in aku
bannal pingandōl uk Tuhan matanyag nganasihat Lapal Hap pasal si Isa Almasi ni
manga kabangsahan 'nsa' bangsa Yahudi, sali' si Petros isab pingandōl nganasihat pahi'
ni bangsa Yahudi.
8 Sabab min kawasa Tuhan hangkan aku kawakilan matanyag Lapal Hap ni manga
bangsa kasehean; sali' du ma si Petros min kawasa Tuhan isab hangkan iya kawakilan
matanyag Lapal Hap ni manga Yahudi.
9 Manjari si Petros, maka si Ya'kub, maka si Yahiya, sigam manga nakura' mahi',
pagtakila sigam in aku kawakilan uk Tuhan, siyalam kami maka si Barnabas uk sigam
tanda' in magdakayo' hinang kami kamemon. Mag-isun kami subay kami matanyag
pahi' ni manga bangsa kasehean, bo' sigam matanyag ma diyōm bangsa Yahudi.
10 Iyamu' sadja uk sigam subay kami magtabang ma manga aa miskin ma diyōman
sigam bo' iya na hi' asal tuyuan ku hinang.

Si Petros pihallingan uk si Paul

11 Pag 'nsa' taggōl puwas ian, sabu kami ma hi' ma daira Antiyok, pahi' si Petros.
Dakayo' 'llaw in hinang na 'nsa' tawwa' hangkan biyaan iya uk ku.
12 Sabab 'mboho' iya takka mahi', me' iya magsawu mangan ma manga aa suku' si
Almasi iya 'nsa' Yahudi. Suga' pagtakka peen manga Yahudi min Awrusalam bayi siyoho'
pahi' uk si Ya'kub, magtuwi si Petros paōkat min manga aa hi' 'nsa' Yahudi bayi pag-
umpigan na hi' sabab iya tiyāw siyaway uk aa ian bahu takka sabab Yahudi ko' ian masi
mōgbōgan sara' mag-islam.

13 Manga Yahudi kasehean mangandōl ni si Isa ma Antiyok ian, tiyāw du isab sali' si
Petros, bo' kamemon sigam 'nsa' magsawu mangan maka sehe' sigam 'nsa' Yahudi sabab
tiyāw siyaway. Minsan si Barnabas tabo-bo isab maghinang salaihi'.
14 Pag'nda' ku hinang sigam 'nsa' tawwa' maka pandu' bannal ma diyōm Lapal Hap
pasal si Isa Almasi, halling ku ni si Petros ma dahuhan sigam kamemon, “Kau iyu aa
Yahudi,” uk ku, “suga' 'nsa' kau me' ma addat tabi Yahudi bo' me' kau ma addat bangsa
saddi itu. Angay liyōgōs uk nu manga aa bangsa 'nsa' Yahudi subay mōgbōg manga
addat Yahudi ian?”

Aa kamemon, Yahudi maka 'nsa', kalappasan ma sabab pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

15 Iya bannal na, bangsa Yahudi du kami sabab tubu' min bangsa Yahudi, 'nsa' min
bangsa kasehean, iya pigbahasa bangsa baldusa.
16 Suga' katauhan kami in 'nsa' niya' aa iyōnan bōntōl ma sawukat sara' agama
biyōgbōgan uk na. Iya sadja iyōnan bōntōl uk Tuhan bang aa mangandōl ma si Isa
Almasi. Hangkan ko', minsan kami Yahudi, mangandōl ma si Isa Almasi, bo' minnihi',
min pangandōl kami ma si Isa iya hangkan kami bista bōntōl uk Tuhan. 'Nsa' ma sabab
sara' agama biyōgbōgan uk kami, sabab 'nsa' niya' bista bōntōl uk Tuhan minsan lagi'
salaingga uk na mōgbōg sara' agama.
17 Bang kami bangsa Yahudi baya' parakayo' ma si Almasi bo' supaya kami bista bōntōl
uk Tuhan, bo' 'mboho' tabistu in kami dusahan, sali' manga bangsa kasehean iya 'nsa'
Yahudi; na, salaingga na? Ōnan ta baha' si Almasi, iya sabab na hangkan kami dusahan?
'Nsa' na niya' tōōd kabannalan na!
18 Bang, sawupama, aku nagna' mōgbōg pabayik sara' bayi labbahan ku, bo' pandu'
ku in sara' ian subay biyōgbōgan, iya na pasti' in aku dusahan pagka kalanggalan ku
sara' hi'.
19 Suga' iya bannal na, pasal pamōgbōg sara' hi', sali' aku hantang aa matay sabab
aku pibōtang hukuman kamatay uk sara' hi' sabab 'nsa' tabōgbōg ku sara' hi'. Manjari
hawulaya na aku min sara' supaya Tuhan biyōgbōgan uk ku. Hati na, butas na aku min
bayi kajarihan ku tagna', sali' ibarat aa magbe' maka si Isa piyatay ma diyata' hag.
20 Manjari kallum ku buttihi' 'nsa' min baran-baran ku, suga' min si Almasi
pabōtangan ma diyōm atay ku itu. Sataggōl ku 'llum ma dunya itu mangandōl aku
ma Anak Tuhan. Lasa iya ma aku sampay bayi na iya maglilla' matay ma sabab ku.
21 'Nsa' labbahan ku lasa maka ase' Tuhan. Bang makajari kita bista bōntōl ma sabab
sara' agama bōgbōgan tabi, 'nsa' niya' kapusan kamatay si Almasi ma sabab tabi.

3

Pamōgbōg sara' atawa pangandōl ta ma si Isa

1 Kaam manga aa Galatiya, sā' tōōd pikilan bi iyu! Sayi bayi ngakkalan kaam in subay
kaam mōgbōg sara' bayi siyulat uk si Musa? Bayi pasti' pamandu' ku ma kaam in si Isa
Almasi matay ma diyata' hag supaya iyampun dusa bi.
2 Tiyaw ta kaam. Salaingga panayima' bi Nyawa Tuhan? Tayima' bi Nyawa Tuhan
sabab mōgbōgan sara' ian? 'Nsa' du! Suga' katauhan bi du in pamuwan Tuhan sadja
Nyawa na ma kaam sabab kine uk bi maka kihagad uk bi Lapal Hap pasal si Isa Almasi.
3 Kaam iyu, 'nsa' manjari! Tagna' bi me' ma si Isa Almasi, Nyawa Tuhan pangandōlan
bi, suga' buttihi' mangandōl kaam ma kōsōg baran bi mōgbōg sara' agama.
4 Salaingga pikilan bi, 'nsa' niya' kagunahan iya bayi talabayan bi sataggōl min tagna'
kaam mangandōl ma si Isa? 'Nsa', mehe kagunahan na.
5 Bayi na kaam biyuwanan Nyawa Sutsi uk Tuhan bo' hinang uk na hinangan barakat
ma diyōman bi. Salaihi' hinang na ma sabab kaam ngasip maka magkahagad Lapal
Hap; 'nsa' ma sabab mōgbōgan panohoan sara' ian.
6 Pikilun bi si Ibrahim ma awwal lagi'. Niya' bayi siyulat ma diyōm Kitab, uk na,
“Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan ma iya, hangkan du iya bista bōntōl uk Tuhan.”
7 Hangkan minnihi' tahati bi in sasuku mangandōl ni Tuhan, sigam tubu' si Ibrahim
sabannal.
8 Pigbissala ma diyōm kitab bayi awwal lagi' pasal manga aa 'nsa' Yahudi, in sigam
bistahan bōntōl du uk Tuhan bang sigam mangandōl ma iya. Pihatihan uk na Lapal Hap
itu ma si Ibrahim ma awwal lagi', ma 'nsa' lagi' waktu na. Halling na ma si Ibrahim,
“Ma sabab nu pamuwan ku kahapan ni manusiya' kamemon ma dunya itu.”
9 Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan ian, bo' sabab ian biyuwanan iya kahapan uk
Tuhan. Damikkiyan du isab sasuku magkahagad ma bissala Tuhan biyuwanan du isab
sigam kahapan sali' bayi ma si Ibrahim.

10 Suga' sasuku pasakdōl ma sara' agama, tawwa' sigam mulka' Tuhan. Sabab iya na
itu bayi tasulat ma diyōm Kitab, uk na, “Sayi-sayi 'nsa' makaambat ngahinang kamemon
panohoan sara' bayi siyulat ma dimay Kitab asal sigam pigmulkaan uk Tuhan.”
11 Manjari pasti' tōōd 'nsa' niya' aa bistahan bōntōl uk Tuhan ma sabab panohoan
sara' biyōgbōgan uk na. Sabab uk Kitab, “Sayi-sayi mangandōl ni Tuhan, bistahan du
iya bōntōl uk Tuhan, bo' iya 'llum saumul.”
12 Bang sara' iya biyōgbōgan uk ta, 'nsa' giyuna pangandōl ta suga' iya giyuna,
hulas-sangsa' ta. Sali' bayi bissala ma dimay sara', uk na, “Aa makabōgbōg kamemon
panohoan diyōm sara' itu 'llum du iya ma sabab na.”
13 Pagka salaihi', bang 'nsa' taambat ta panohoan sara' kamemon tawwa' kita mulka'
Tuhan. Malayingkan talakkat du kitabi uk si Almasi, pagka iya makananam mulka'
ganti' tabi. Sabab niya' bayi tasulat ma diyōm Kitab, uk na, “Bang aa giyantong piyatay
ma diyata' hag, in aa ian tawwa' mulka' Tuhan.”
14 Bayi si Almasi maglilla' piyatay salay'an bo' supaya piniyaan kahapan manga aa
'nsa' Yahudi iya kahapan bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim bayi masa awwal, maka
supaya ma sabab pangandōl tabi ma si Isa Almasi makatayima' kitabi Nyawa Sutsi iya
bayi panganjanji' uk Tuhan.

Sara' maka Janji' Tuhan

15 Manga dawuranakan ku, buwanan ta kaam dalil. Bang niya' duwa aa magjanji', bo'
bayi na tasaksian, 'nsa' kapindahan na atawa makapaganap ma pagsulutan sigam.
16 Salaitu isab ma janji' Tuhan. Bayi iya nganjanji' ma si Ibrahim maka ma panubu' na,
bo' 'nsa' ma kahekahan panubu' si Ibrahim iya bayi kapagjanjian. Iya iyōnan panubu'
itu dakayo' du, hati na si Almasi.
17 Salaitu dalil na bang hiyati, niya' kapagsulutan Tuhan bayi pabōtang na ma
waktu kapanganjanji' na ma si Ibrahim, makalabayan peen 'mpat hatus maka tallumpu'
tahun, bo' niya' sara' bayi pabōtang na. Malayingkan, in kapagsulutan tagna' ian, 'nsa'
kapindahan ma sawukat niya' na sara', maka janji' Tuhan ian 'nsa' kapindahan.
18 Bang si Ibrahim sawupama bayi pihampitan pusaka' ma sabab kalangnganan sara'
sadja, sali' 'nsa' niya' kagunahan ma bayi janji' ian. Suga' iya bannal na, iya hangkan si
Ibrahim kabuwanan pusaka' uk Tuhan, sabab niya' asal janji' Tuhan ma iya.
19 Manjari, bang salay'an, ayi kagunahan sara' ian? Baan ta kaam, in sara' ian piganap
sadja uk Tuhan ni janji' na bo' supaya katauhan manga manusiya' in sigam taga dusa.
Bo' sara' ian wajib pamean sataggōl 'nsa' lagi' bayi palahil dakayo' tubu' si Ibrahim itu
(hati na si Almasi), iya katumanan janji' Tuhan. In sara' ian bayi siyongan ni manga
malaikat, bo' iyampa pisampay uk sigam ma si Musa, bo' iya magpaōt masampay sara'
ian ni manusiya'.
20 Suga' panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, 'nsa' iya noho' sayi-sayi paōt, sabab Tuhan
dakayo'-kayo' nganjanji'.

In Kagunahan Sara'

21 Kalu tapikil bi niya' pagsaggaan ma sara' si Musa maka ma janji' Tuhan ian,
suga' 'nsa'. Dakagaraan du. Bang bayi kitabi kapabōtangan sara' taga kawasa muwan
kallum tattap ma manusiya', makajari kitabi iyōnan bōntōl uk Tuhan ma sabab sara'
iya biyōgbōgan. Suga' 'nsa' niya' sara' salaihi'.
22 Suga' manusiya' itu dusahan kamemon, sali' sigam tabo-bo uk dusa, sali' bayi
siyulat pasal sigam ma dimay Kitab. Hangkan ma sabab pangandōl ta sadja ma si Isa
Almasi, kabuwanan kitabi kahapan min Tuhan, sali' bayi asal panganjanji' na ma sasuku
mangandōl ma iya.
23 Sataggōl 'nsa' lagi' palahil pandu' pasal si Isa, kitabi manusiya' sali' sapantun pilisu
tiyambōlan uk sara' sataggōl 'nsa' lagi' katauhan pasal pangandōl ma si Isa bo' iyampa
kita makalappas.
24 Bayi kitabi pig-agihan uk sara' si Musa sataggōl si Almasi 'nsa' lagi' bayi paitu ni
dunya, supaya kita mangandōl ma iya bang palahil na, bo' kita iyōnan bōntōl uk Tuhan.
25 Buttihi' taabut na waktu pangandōl ta ma si Isa, 'nsa' na kita subay pig-agihan uk
sara' ian.
26 Kaam iyu, anak Tuhan du kamemon ma sabab pangandōl bi ma si Isa Almasi iya
parakayoan bi.
27 Bayi na kaam piyandi tanda' saksi' in kaam parakayo' na ma si Almasi, bo' kajarihan
si Almasi iya kajarihan bi na.
28 Manjari sali' du aa magpangandōl kamemon. 'Nsa' niya' pagbiddaan na, Yahudi
maka bangsa saddi, ata maka aa 'nsa' ata, lalla maka danda, sabab dambean du kaam
kamemon pagka parakayo' na kaam ma si Isa Almasi.

29 Basta kaam suku' ma si Almasi bista du kaam sali' panubu' si Ibrahim, bo' kaam
biyuwanan kahapan bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim hi'.

4

1 Pahati ta lagi' kaam. Bang sawupama niya' onde'-onde' bayi matay 'mma' na,
pamusaka' ma iya bayi alta' 'mma' na hi'. Suga' sataggōl 'nsa' lagi' sangpōt umul na,
'nsa' lagi' iya tapamuwan ayi-ayi bayi pamusaka' ma iya. Sali' iya masi banyaga' ngipat.
2 Pigbayaan iya sampay pangalta' na uk aa ngipat iya. Subay taabut waktu bayi pama'-
ma' uk 'mma' na, bo' niya' kapatut na magbaya' ma alta' na.
3 Damikkiyan na isab kitabi ma waktu dahu, iya waktu kita sali' onde'-onde' lagi', bayi
kitabi ma pangantanan bangsa ibilis, iya magbaya' ma diyata' langit.
4-5 Suga' pagtaabut na waktu bayi panganggara' uk Tuhan, magtuwi siyoho' uk na Anak
na paitu ni dunya. Iyanakan iya uk manusiya'. Bangsa Yahudi iya: bayi biyōgbōgan
uk na sara' bayi siyulat uk si Musa. Iya hangkan anak na bayi siyoho' paitu, supaya
tapaluwas uk na sasuku banyaga' uk sara' maka supaya kitabi manusiya' hinang manga
anak Tuhan.
6 Kapastian in kaam anak Tuhan sabab tiya' na Nyawa Sutsi bayi piyabo uk Tuhan ni
diyōm atay bi, deyo' isab min anak na si Isa. Iya hangkan kitabi makajari ngōn 'Mma'
ma Tuhan, ma sabab kawasa Nyawa Sutsi itu.
7 Hangkan kaam 'nsa' na taōnan banyaga' suga' anak Tuhan na. Pagka anak na kaam,
pamuwan Tuhan kamemon kahapan suku' ma manga anak na.

Bimbang si Paul pasal Aa Galatiya

8 Ma waktu dahu ma 'nsa' lagi' katauhan bi Tuhan, sali' kaam banyaga' pigbayaan uk
manga ibilis bayi pagtuhanan bi.
9 Suga' buttihi' katauhan bi na Tuhan, bo' hap lagi' bang uk ku katauhan kaam uk
Tuhan. Na, angay kaam me'-me' pabayik ma kaaddatan maka usulan bayi min masa
palabay ian bo' 'nsa' niya' kawasa atawa pus na? Kabayaan bi hinang sali' banyaga'
pabayik?
10 Biyōgbōgan na peen uk bi manga kaaddat-addatan pasal manga 'llaw pagmulliya
bi, sampay paghinang bi ma bulan atawa ma musim maka panahunan.
11 Susa aku ma pasal bi. Luhay 'nsa' niya' kasongan bayi hinang ku maiyu ma kaam.
12 Manga dawuranakan ku, amay-amay niya' amu' ku ma kaam, subay singōran bi
hinang ku papuwas min sara' Yahudi, sabab hinang ku hi' sali' du aku maka kaam 'nsa'
Yahudi. 'Nsa' niya' bayi dusa bi ma aku, hap sadja pangahatul bi ma aku.
13 Katauhan bi du pasal bayi kahalan kahanti' ku ma kaam tagna', bayi aku takkahan
saki ma kamaiyuhan ku, hangkan aku paiyu ma kaam matanyag Lapal Hap.
14 Minsan kaam kahunitan ma sabab saki ku, 'nsa' du aku kasumuhan bi atawa
tayikutan bi, suga' gam peen siyagina aku uk bi sali' panagina bi malaikat bang ganta'
piyabo uk Tuhan. Pig-addatan aku uk bi sali' pangaddat bi ma si Isa Almasi bang
sawupama iya nibaw ma kaam.
15 Mehe tōōd kōg-baya' bi ma waktu kamaiyu ku ma kaam. Aku du makaba' pasal ase'
bi ma aku, sabab bang ganta' bayi makajari sadja killoan uk bi mata bi pangangganti'
mata ku. Suga' painay buttihi' pinda na lasa bi ma aku?
16 Kalu takannal bi in aku sali' bantahan bi ma sabab bannal sadja bissala ku ma
kaam?
17 Manga aa kasehean iyu magpandu' ma kaam manga pandu' 'nsa' bannal, in aa iyu
magbawu'-bawu' in sigam bimbang ma kaam suga' miyaksud uk sigam 'nsa' kahapan bi.
In kabayaan sigam subay kaam butas min aku bo' supaya sigam sadja biyōgbōgan uk
bi.
18 Asal hap bang kaam bimbang ma kasehean bi sakahaba' waktu, minsan aku maiyu
atawa ma likut ku, basta kahapan iya maksud bi.
19 Kaam manga anak-mpu ku, kahunitan pikilan ku pabayik ma pasal bi, sali' sapantun
danda kahunitan bang song nganak. Hilu' pikilan ku ma pasal bi sataggōl 'nsa' lagi' si
Almasi magbaya' ma dimay atay bi.
20 Kabayaan ku in subay aku maiyu ma kaam buttihi', bo' supaya tabo ta kaam
magbissala magharap sabab susa tōōd pamikil ku ma pasalan bi.

Si Hagar maka si Sara hinang dalilan

21 Niya' tiyaw ku ma kaam sasuku kaam baya' mōgbōg ma sara' bayi siyulat uk si
Musa; 'nsa' katauhan bi ayi bayi bissala sara' ian?

22 Ba' na sara' ian, in si Ibrahim taga anak duwa lalla; dakayo' ian anak na min si
Hagar, handa na banyaga'; maka dakayo' hi' anak na min si Sara, iya handa na poon
tōōd.
23 Anak na min danda banyaga' ian sali' panganak kasehean ma dunya itu, suga' saddi
iya min handa na poon tōōd, iya 'nsa' banyaga'. In anak si Ibrahim dakayo' itu bayi
iyanakan panumanan bayi janji' Tuhan ma iya.
24 Na, salaitu hatulan na: in duwa danda itu sali' dalil duwa pagsulutan Tuhan maka
manusiya'. Si Hagar, danda banyaga' hi', sali' dalil pagsulutan tagna' sampay sara' na,
iya bayi pibōtangan bangsa Yahudi ma hi' ma diyata' bud Turusina. Banyaga' isab anak
si Hagar, hati na manga aa magpame' ma sara' agama, iya aturan pagsulutan tagna' hi'.
25 Manjari si Hagar iya diyalil sara' agama bayi duwai min bud Turusina ma hi' ma
lahat Arab, iya isab sali' sapantun agama min Awrusalam buttihi', sabab tabanyaga' na
sigam uk sara' agama iya pamean sigam.
26 Suga' si Sara iya diyalil pagsulutan bahu. Iya sali' sapantun ina' tabi manga
mangandōl ma si Isa. Hawulaya na kitabi min aturan tagna' hi' ma sabab langnganan
pagsulutan bahu iya pibōtangan ma Awrusalam bahu marimay sulga'.
27 Tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Magkōgkōg kau, danda,
minsan 'nsa' kau bayi tawwa' anak!
Ngallang kau pakōsōg sabab kakōgan nu
minsan kau 'nsa' bayi makananam paddi' pag-anak!
Sabab manga anak ma handa bayi imbanan uk halla na,
heka lagi' min handa 'nsa' bayi imbanan uk halla na.”
28 Manga dawuranakan ku, kaam iyu anak Tuhan du sabab tiyuman uk na janji' na.
Sali' du kaam maka si Isahak iya panumanan janji' Tuhan ma si Ibrahim.
29 Bistahun bi bayi waktu awwal hi', in anak si Hagar iya bayi iyanakan sali' kasehean
ma dunya. Pagmehe na peen bayi iya ngalaat danakan na, iya bayi iyanakan ma sabab
barakat min Nyawa Tuhan ma ina' na. Damikkiyan na isab kitabi buttihi', niya' na peen
ngalaat kitabi.
30 Suga' pikilun bi bayi sulat ma dimay kitab, uk na, “Paluwasun bi danda banyaga'
hi' maka anak na sabab anak banyaga' 'nsa' manjari bihagian pusaka' bayi pangamban
ma anak min handa poon, iya 'nsa' banyaga'.”
31 Manjari itu, manga dawuranakan, 'nsa' kitabi sali' anak danda banyaga' hi'. Kitabi
itu, sali' anak danda 'nsa' banyaga'.

5

Patōtōg Kaam ma Kahawulayahan

1 Kitabi itu, hawulaya du min bayi pagbanyagaan tagna' sabab piyuwasan na kitabi
uk si Almasi. Hangkan du kaam daa me' hinang banyaga' pabayik; subay kaam patōtōg
sadja pagka kaam hawulaya.
2 Asipun bi bissala ku itu, bo' baran ku halling. Bang kaam ganta' ngaho' pig-islam bo'
supaya kaam bistahan bōntōl uk Tuhan, tahinang bi si Almasi sali' 'nsa' niya' guna ma
kaam.
3 Bandaan ta kaam pabayik: in sasuku pig-islam me' ma panohoan sara' hi' subay
bōgbōg sigam panohoan sara' hi' kamemon.
4 Sasuku kaam magtuyu' bistahan bōntōl ma panganda' Tuhan ma sabab pamōgbōg
bi sara' hi', sali' hantang kaam pabutas min si Almasi. Palawak kaam min ase' maka
lasa Tuhan.
5 Suga' pangahōwat tabi in kitabi bistahan bōntōl uk Tuhan sabab pangandōl tabi ma
si Isa Almasi. Maka iya na agaran tabi sabab hinang barakat Nyawa Tuhan.
6 Sabab bang kitabi pasōd ma si Isa Almasi, sali'-sali' na kitabi kamemon ma panganda'
Tuhan, aa bayi labay pig-islam maka 'nsa'. Iya sadja halga' ma Tuhan bang niya'
pangandōl tabi ma si Isa maka lasa tabi ma pagkahi tabi.
7 Asal hap bayi pame' bi ma pandu' bannal pasal si Isa Almasi. Suga' sayi bayi ngalōgōs
kaam hangkan kaam parōhōng na me'?
8 'Nsa' min Tuhan bang pangalōgōs salaihi', sabab Tuhan bayi nawag ma kaam subay
me' ma pandu' bannal.
9 Dalilun bi pasulig: bang pasulig itu pilamud ma addun makapasulig kamemon
addun. Salaihi' du isab ma pandu' bengkok.

10 Suga' minsan salay'an, tantu aku in pikilan bi 'nsa' magbidda' maka pikilan ku
sabab si Isa Almasi pasōran tabi sali'-sali'. Maka aa nasat pikilan bi ma pasal pandu' na
bengkok, tantu iya pigmulkaan uk Tuhan, minsan sayi.
11 Manga dawuranakan ku, niya' kono' haka in aku mandu' pasal pag-islam subay
biyōgbōgan lagi', bang sawupama bannal iyu, angay aku masi binsana' uk manga Yahudi
itu. Iya pamandu' ku pasal kamatay si Isa ma diyata' hag pamapuwas dusa, 'nsa' du
makalaat atay sigam, basta bayi pigbe' maka pandu' sigam pasal pag-islam.
12 Manga aa nasat pikilan bi ma pandu' sigam in kaam subay pig-islam, hap lagi' sigam
ngehetan harapan sigam.
13 Manjari kaam iyu, manga dawuranakan ku, bayi kaam pene' uk Tuhan supaya kaam
pihawulaya min usulan sara' hi'. Suga' pahalli' kaam. Daa dulin bi napsu baran bi ma
sawukat kaam hawulaya na. Hap lagi' bang kaam ti'bōt magtabang-tiyabang ma sabab
lasa bi pa dangan pa dangan.
14 Sabab iya na itu kamaujuran panohoan sara' kamemon, tabe' ma panohoan dakayo'
itu: uk na, “Lasahun bi pagkahi bi manusiya' sali' lasa bi ma baran bi.”
15 Suga' bang kaam magsasa' maka magkōsōg-kōsōgan sali' hantang manga ero'
magkeket subay pahap-hap kaam sabab song kaam magkaat ka pagkahi bi.

Nyawa Tuhan atawa Napsu Manusiya'

16 Itu halling ku kaam: parulun bi Nyawa Tuhan magbaya' ma baran bi bo' tantu 'nsa'
karulan napsu bi.
17 Iya kabayaan napsu ta maka kabayaan Nyawa Sutsi mag-agaw-kōsōg; duwan jinis
baya' itu 'nsa' mag-uyun; iya hangkan 'nsa' kitabi makarapat ngahinang ayi-ayi kabayaan
tabi.
18 Suga' bang kitabi pignakuraan uk Nyawa Sutsi, puwas du kitabi min kōsōg sara' hi'.
19 Katauhan ta iya katōbtōban manga aa bang ngandulan napsu baran sigam, sabab
salaitu na peen hinang uk sigam: magjina, magbaisan, sampay maghinang kasabulan.
20 Piyudji uk sigam ma manga tuhan-tuhan hi', maghinang-hinang sigam pagkahi
sigam sali' pantak maka ilmu'; magbanta na peen maka magbono'; maglindi-lindi maka
magkabansi, baya' sigam palangkaw min pagkahi sigam. Magsual na peen sigam; iyōkat
uk sigam aa magdawuransehean.
21 Pagnapsuhan sigam panyap sehe' sigam. Maglami-lami sigam sabu mag-inum,
magpalango di sigam. Maka niya' lagi' hinang sigam salaihi'. Na bayikan ku bisssala ku
ma dahu, sayi-sayi maghinang manga hinang laat itu 'nsa' tōōd pisōd diyōm pagparinta
Tuhan ma sosongun.
22 Suga' bang aa pigbayaan uk Nyawa Tuhan, iya na itu kahinangan na: lasa iya ma
pagkahi na; tattap kakuyagan na; sannang iya ma pamikil na. Tatasan na pagkahi na
minsan inay; nabang sadja iya; tau iya magmura; kapangandōlan iya.
23 Deyo' pangatay na; bo' 'nsa' iya me' ma napsu na. 'Nsa' niya' sara' nguntara ma
hinang salaihi'.
24 Manjari sayi-sayi magpasuku' ma si Isa Almasi, piansa' kajarihan sigam bayi laat;
sali' dalil sigam bayi paunung maka si Isa matay ma diyata' hag. Hati na, napsu maka
baya' sigam kamemon, piansa' sabab 'nsa' karulan.
25 Sabab biyuwanan kitabi kajarihan bahu uk Nyawa Tuhan hangkan kitabi subay me'
ma pigbayaan uk na.
26 Daa na kitabi subay mag-abbu-abbu atawa magparugal sehe' tabi maka daa kitabi
ngimbuhan sehe' tabi.

6

Magtabang-tabang kaam

1 Manga dawuranakan ku, bang niya' sehe' bi taabut ngahinang dusa, kaam iyu,
pigbayaan uk Nyawa Tuhan subay iya manduan iya bo' supaya iya ngalabba min dusa
hi'. Suga' pamandu' bi ma iya subay hatul. Iya du kaam isab subay pahap-hap bo' kaam
isab 'nsa' tabo-bo maghinang dusa.
2 Magtabang-tabang kaam pa dakayo' pa dakayo' bang ganta' kabohatan. Sabab bang
hinang bi salaihi' bean bi panohoan si Almasi.
3 Bang niya' aa langkaw atay, pangannal in iya hap tōōd min kasehean, pig-akkalan
uk na di na.
4 Subay kaam nanding di bi dakayo' pa dakayo' bang salaingga hinang bi. Bang hati
hap, makajari isab kaam magkōgkōgan di bi. Daa pakōgkōgan bi ma sawukat uk bi in
hinang bi labi min hinang aa dakayo'.
5 Sabab kitabi pa dakayo' pa dakayo' subay nanggung ayi-ayi pangangganta' ma kitabi.

6 Sayi-sayi kaam bayi makaguru pasal palman Tuhan, subay kaam nabang ma aa
pagguruhan bi.
7 Daa kaam sā' ma pamikil bi, in Tuhan 'nsa' tarupang. Ayi-ayi tiyanōm uk aa,
magbuwa' du isab maka niya' pag-ani na. Hati na, ayi-ayi hinang uk aa, tiyungbasan iya
ma hinang na.
8 Bang diyulan uk na napsu na, tiyungbasan iya kamatay saumul-umul. Bang diyulan
uk na kabayaan Nyawa Tuhan, tiyungbasan iya kallum tattap ma diyōm sulga'.
9 Hangkan na subay kitabi 'nsa' siyumu maghinang hap. Sabab bang 'nsa' libbahan uk
tabi hinang hap, tantu kitabi tiyungbasan pahala' ma sosongun.
10 Hangkan du isab sakahaba' waktu subay kitabi maghinang kahapan ma aa
kamemon, iya labi na manga dawuranakan tabi mangandōl ma si Isa.

Bissala Pangubusan

11 'Ndaun bi katangbusan sulat itu: sulatan tangan ku ko' itu hangkan mehe batang
sulat na.
12 Manga aa iyu maglōgōs-lōgōs kaam subay mag-islam, iya iyapas uk sigam
kabantugan sabab hinang sigam pasal agama. Suga' tiyāw sigam liyaat uk aa kasehean
ma sabab pangandōlan sigam ma kamatay si Almasi ma diyata' hag.
13 Minsan sigam mandu' subay kaam mag-islam me' ma sara' bayi siyulat uk si Musa,
'nsa' kabōgbōgan sigam panohoan sara' hi'. Baya' sigam bang kaam mag-islam supaya
sadja sigam magpabantug ōn sabab in kaam tabo-bo uk sigam.
14 Suga' aku itu, 'nsa' niya' kabantugan ku saddi min kamatay Panghu' tabi si Isa
Almasi. Puwas na aku min dusa ku ma sabab kamatay na ma diyata' hag ian, bo' 'nsa'
na niya' baya' ku ma napsu laat ma dunya itu. 'Nsa' isab lamud ku me' ma ligōt dunya.
15 'Nsa' du mehe ma atay ku bang aa mag-islam atawa 'nsa'. Iya sadja mehe ma atay
ku bang kitabi bayi biyahuhan uk Tuhan.
16 Sasuku me' ma pamandu' ku itu, mura-murahan bang sigam makananam kasulutan
Tuhan ma dimay atay sigam sampay kiasean uk Tuhan. 'Nsa' isab sigam sadja, suga' aa
suku' Tuhan kamemon.
17 Ubus na aku. Puwas itu subay 'nsa' niya' nasat aku pabayik. Sabab niya' limpa' pali'
ma baran ku pasti' in aku sasohoan si Isa.
18 Manga dawuranakan ku, mura-murahan bang peen kaam tiyabang maka kiasean
uk Panghu' tabi si Isa Almasi. Amin.

SULAT NI AA EPESOS min si Paul

Epesos itu bayi dakayo' lahat mehe daira na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Daira bantug ko' ian ma masa awwal ma sabab karaya manga aa na maka ma sabab heka ayi-ayi diyagang may'an. Bantug isab ma sabab niya' pagtuhan-tuhanan sigam danda, ōn na si Artemis. Tallun tahun taggōl si Paul ma Epesos magnasihat pasal si Isa Almasi, maka niya' isab hinang maka inu-inu bayi tahinang uk na. Heka aa bayi makake ma lapal nasihat na sampay mangandōl ma si Isa may'an. Puwas peen tallun tahun, hi' mangngan si Paul minnihi' bo' palanjal ni kalahatan saddi.

Sulat itu bayi siyulat uk si Paul ma sabu iya ma diyōm jil ma lahat Roma. 'Nsa' hal aa Epesos sadja piyabohan, sampay aa maglahat ma kalumaan ma jadjahan hi'. Iya pama'-ma' ma diyōm sulat itu in si Isa Almasi subay magmakok ma ayi-ayi kamemon, iya lagi' na ma manga aa mangandōl ma iya, aa bay kabuwanan Nyawa Sutsi tanda' in sigam suku' si Isa. Pama' isab pasal kawul-piil iya patut paningōran sigam, maka bang salaingga uk sigam ngatu ma Nakura' Saitan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, aa bayi kawakilan uk si Isa Almasi, min kahandak Tuhan du. Tiya' na sulat piyabo ni kaam aa Tuhan, iyu ma lahat Epesos, iya hōgōt mangandōl ma si Isa Almasi.

2 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk Tuhan, 'Mma' tabi maka si Isa Almasi Panghu' tabi. Mura-murahan isab bang kaam biyuwanan kasannangan diyōm atay bi.

Pudji tabi Tuhan sabab Lasa na

3 Pudji tabi Tuhan, 'Mma' si Isa Almasi Panghu' tabi. Lidjikian kitabi uk na sabab kita magdakayo' ka si Almasi. Sabab paglasa na ma kitabi, biyuwanan kita mariyōm pangatayan tabi kahapan indaginis kamemon bayi min haddarat Tuhan.

4 Bayi 'nsa' lagi' pipanjari dunya itu asal kitabi pene' uk Tuhan subay magdakayo' ma si Isa Almasi. Pene' kitabi subay aa na, bo' supaya kitabi sutsi pangatayan maka 'nsa' niya' tamak-tamak tabi ma panganda' na.

5 Hangkan min lasa na bayi gara' na min awwal lagi', in kitabi subay tahinang anak na sabab hinang uk si Isa Almasi. Iya du min kōg-baya' na hangkan salaihi' kagaraan na.

6 Subay pudji uk tabi Tuhan sabab lasa na maka ase' na 'nsa' takila-kila. Iya na hi' bayi pangahilas na ma kitabi min Anak na kilasahan.

7 Bayi na kitabi likkat uk si Isa Almasi min hukuman dusa sabab laha' kamatay na, hati na, iyampun na dusa tabi uk Tuhan. Asal mehe tōōd ase' maka lasa Tuhan

8-9 bayi pamuwan na ma kitabi! Hinang uk Tuhan sali' bayi asal maksud na, min pangatau na kamemon maka min panahuhan na. Pamatau na na ma kitabi iya bayi kagaraan na hi', 'nsa' bayi kitauhan uk manusiya': hati na, in si Almasi miyaksud uk Tuhan magpamanjari kamemon bayi kagaraan Tuhan subay hinang.

10 Salaitu kagaraan Tuhan subay hinang ma sosongun bang taabut na waktu, pigdakayo' uk na kamemon bayi pipanjari uk na, kamemon mahi' ma sulga' maka kamemon maitu ma dunya, bo' si Almasi pagmakokan ma kamemon.

11 Kamemon hinang Tuhan itu, hinang uk na sabab miyaksud uk na maka giyaraan uk na, bo' kami iya pene' uk na palsukuan na pasal magdakayo' maka si Almasi. Asal miyaksud uk na ko' itu, min bayi giyaraan uk na ma awwal tagna' lagi',

12 bo' supaya kami bayi karahu ngahōwat ma si Isa Almasi, subay piyudji uk kami ase' maka lasa Tuhan.

13 Salaihi' du isab kaam. Ma waktu bayi take bi Lapal Bannal, hati na, Lapal Hap makalappas ma kaam, bayi du kaam magkahagad ma si Almasi. Bo' pimuwan uk Tuhan Nyawa na Sutsi ma sali' bayi asal panganjanji' na, iya na tanda' palsaksian in kaam suku' na.

14 Nyawa Sutsi itu pamatantu in kitabi nambut ma sosongun kamemon bayi panganjanji' Tuhan ma manga aa suku' na. Bo' minnihi' kitabi makatantu in kitabi aa na, pihawulaya tōōd ma sosongun. Pudji tabi Tuhan sabab ase' na maka lasa na 'nsa' takila-kila.

Pangamu' si Paul ni Tuhan

15 Hangkan na aku, sataggōl min bayi take ku lapal pasal pangandōl bi ma Panghu'
Isa, sampay lasa bi ma aa suku' Tuhan kamemon,
16 'nsa' aku parōhōng magsukul ni Tuhan ma sabab bi. Bang aku nambahayang daran
kaam iyamuan uk ku tabang ni Tuhan.
17 Bo' aku ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya pagtuhanan Panghu' tabi si Isa Almasi. 'Mma'
tabi isab iya, patut iya siyanglitan pasal sahaya na. Iya amu' uk ku ni Tuhan, bang peen
kaam biyuwanan Nyawa Sutsi, bo' iya du muwanan kaam tau maka panahuhan pasal
Tuhan bo' supaya iya katauhan bi tōōd.
18 Amu' ku isab bang peen pisawa akkal bi bo' supaya tahati bi tōōd bang ayi hōwat-
hōwat bi min iya pagka kaam pene' uk na. Kabayaan ku isab subay kasakupan bi bang
ayi pamusaka' uk Tuhan ma kaam manga aa na.
19 Bang peen isab katauhan bi kawasa na landu' paslōd, 'nsa' takila-kila, iya mo na
peen ma diyōm ginhawa tabi, pagka kitabi mangandōl ni iya. Kawasa Tuhan ma diyōm
ginhawa bi itu, iya na kōsōg barakat na,
20 bayi pamakallum na pabayik si Almasi min kamatay na maka iya pitingko' uk na
ma bihing na ma katau ma hi' ma sulga'.
21 Pilangkaw si Almasi uk Tuhan, langkaw lagi' iya min kamemon bangsa malaikat,
maka kamemon ayi-ayi taga kawasa, bangsa mananasat maka kanakuraan kaginis-
ginisan ma diyata' ayan. Langkaw ōn na min ōn kamemon ma dunya itu sampay ma
ahirat.
22 Hi' na kamemon bayi tatawu' uk Tuhan ma deyo' pat-nayi' si Isa bo' piagihan uk na,
bo' iya biyōtang magnakura' ni manga jamaa na sampay ma aa kamemon.
23 Sigam sali' dalil kalangkapan pamasugpat baran si Almasi, bo' iya asal muwan
kajatuhan ma ayi-ayi kamemon, ma tōngōd kamemon.

2

Pinda na kitabi min Kamatay ni Kallum

1 Na, ma waktu palabay, in kaam iyu bayi sali' aa patay ma panganda' Tuhan sabab
min hinangan bi maka min dusa bi.
2 Ma waktu ian, bayi kaam me'-me' ma addat-tabiat laat iya pamean kahekahan aa
ma dunya itu. Bayi pamean bi ma waktu ian, nakura' sayitan, iya pagnakuraan manga
bangsa mananasat min diyata' ayan, iya pamean isab uk manga aa sasuku 'nsa' me' ma
panohoan Tuhan.
3 Bayi kitabi kamemon sali' manga aa ian, sabab magdulan napsu tabi laat, maka
maghinang ayi-ayi makahap palasahan baran tabi, maka ayi-ayi ma diyōm pikilan tabi.
Asal du kitabi sali' maka manusiya' kasehean, hangkan pigmulkaan uk Tuhan.
4 Suga' minsan kitabi salay'an, mehe tōōd ase' Tuhan maka paslōd lasa na ma kitabi
manusiya',
5 hangkan na kitabi pikallum uk na magbe' maka si Almasi, minsan kitabi bayi sali'
sapantun patay ma sabab bayi hinang tabi laat. Min ase' Tuhan maka min lasa na iya
hangkan kaam liyappasan.
6 Pagka magdakayo' kitabi maka si Isa Almasi, pikallum kitabi uk Tuhan magbe' maka
iya, bo' pibe' isab kitabi maka iya magbaya' mahi' ma sulga'.
7 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tapandaan na saumul in ase' na maka lasa na
ma kita 'nsa' takila-kila, 'nsa' tōōd tasipat. Tanda' asal ma hinang si Isa Almasi bang
salaingga kahap Tuhan ma kitabi.
8 Sabab min ase' maka lasa Tuhan iya hangkan kaam liyappasan, ma sabab pangandōl
bi ma si Almasi. 'Nsa' min kahinangan bi, tuud pamuwan Tuhan ma kaam.
9 'Nsa' kaam makapabantug ōn sabab 'nsa' min hinang bi hap hangkan kaam
liyappasan.
10 Hinangan Tuhan du kitabi. Biyahuhan kitabi uk na magbe' maka si Isa Almasi bo'
supaya taambat hinang ta manga hinang hap asal bayi pangangganta' uk Tuhan subay
hinang tabi.

Magdakayo' maka si Almasi

11 Manjari itu, intōmun bi bayi kahalan bi dahu. In kaam 'nsa' bangsa Yahudi
sambatan sigam, “aa 'nsa' bayi makalabay pag-islam”. Bo' sigam Yahudi asal mag-islam,
hati na, niya' bayinat hinang manusiya' ma kuwit baran sigam.
12 Bayi kaam asal lawak min si Almasi ma waktu ian. Bayi kaam aa liyu, 'nsa' niya'
bayi lamud bi ma bangsa Israil, iya bangsa suku' Tuhan. 'Nsa' isab niya' bayi palsukuan
bi ma panganjanji' Tuhan ma manga aa na. Bayi kaam pabōtang ma dunya itu, bo' 'nsa'
niya' bayi hōwat bi, labi lagi' 'nsa' Tuhan pagtaatan bi.

13 Suga' ma buttihi' pagka magdakayo' na kaam maka si Isa Almasi, minsan kaam bayi
lawak min Tuhan, pasikōt na sabab min kamatay si Almasi.
14 Sabab baran si Almasi biyuwanan kitabi kasannangan sabab pigkahap kitabi uk si
Almasi, bo' kami bangsa Yahudi maka kaam 'nsa' Yahudi, da bangsa na. Sali' dalil liyarak
uk na dinding ma ōtan duwa bangsa tabi, hati na, piansa' uk na bayi palbantahan.
15 In sara' maka panohoan na bayi pamōgbōgan bangsa Yahudi, tiyangbus uk si
Almasi. In maksud na, in bayi duwan jinis bangsa itu, Yahudi maka 'nsa', subay dabangsa
na, bangsa bahu na, pagka sigam sali'-sali' parakayo' ma iya. Minnihi' kitabi bayi
makapaghap.
16 Sabab kamatay na ma diyata' hag piansa' uk na palbantahan Yahudi maka bangsa
saddi. Pipagdakayo' sigam uk na, hantang sali' dabaran sabab min kamatay na. Jari
tabo sigam sali'-sali' maghap maka Tuhan.
17 Hangkan na si Almasi bayi paitu magnasihat, in makajari kitabi kamemon maghap
maka Tuhan, kaam bangsa saddi bayi lawak min Tuhan, sampay kami bangsa Yahudi
iya bayi sikōt.
18 Jari na kitabi kamemon, Yahudi maka bangsa saddi, sali'-sali' makapaharap ni
Tuhan, Sabab sali'-sali' kitabi tiyabangan uk Nyawa na. Sabab min bayi hinang si Almasi.
19 Sakali itu in kaam 'nsa' bangsa Yahudi, 'nsa' na kaam kaōnan aa liyu atawa aa saddi,
sabab dabangsa du kaam maka aa bayi suku' Tuhan tagna'; tasakup na kaam ma dimay
ōkōman Tuhan.
20 Kitabi kamemon sali' dalil luma'. Bayi hinang papagan na uk manga aa kawakilan
uk si Isa maka uk kanabi-nabihan, bo' si Isa Almasi iya sali' dalil batu pamahōgōt
kamemon na.
21 Si Isa Almasi pamabatuk kalangkapan maka kapanyapan na kamemon, bo' pamehe
luma' ian sampay tahinang langgal pangaharapan tudju ni Tuhan.
22 Kaam du isab, pagka magdakayo' na kaam ka si Almasi, sali' dalil kalangkapan luma'
pigdakayo' maka aa kasehean, pipagbatuk bo' kaam manjari luma' pabōtangan Tuhan
sabab min Nyawa na pabōtang ma diyōm atay bi.

3

Hinang si Paul ma Bangsa 'Nsa' Yahudi

1 Iya na hi' sababan na hangkan aku ngamu'-ngamu' ni Tuhan. Tiya' na aku ma jil ma
sabab si Isa Almasi pagnasihat ku ma sali' kaam manga aa 'nsa' bangsa Yahudi.
2 Bayi du take bi pasal hinang bayi pingandōl uk Tuhan ma aku sabab min ase' na
maka lasa na, bo' hinang itu tudju ni kahapan bi du.
3 In asal bayi giyaraan uk Tuhan 'nsa' bayi kitauhan uk manusiya', piluwas uk na ma
aku. Bayi na itu siyulatan uk ku ma kaam minsan puut-puut na.
4 Jari bang bassa bi sulat itu tahati bi du iya bayi piluwas ma aku pasal si Almasi.
5 'Nsa' itu bayi piluwas ni manusiya' ma waktu awwal, suga' buttihi' piluwas na ma
aku uk Nyawa Tuhan, pilatun uk na ni manga aa kawakilan maka ni manga nabi mo
lapal na.
6 Iya na itu bayi giyara' uk Tuhan bo' piluwas ma aku: in kaam 'nsa' Yahudi, subay
pigdakayo' maka manga Yahudi ma sabab Lapal Hap pasal si Isa Almasi iya paghagaran
bi. Magbe' du kaam maka sigam piyusakaan uk Tuhan. Sapantun kaam kalangkapan
baran si Almasi sali'-sali' maka sali'-sali' kaam kapagjanjian uk Tuhan.
7 Aku itu bayi biyuwanan hinang uk Tuhan subay magnasihat Lapal Hap, katulunan
aku kapandayan hi' min kawasa na.
8 Minsan aku deyo' min aa suku' Tuhan kamemon, bayi aku siyoho' uk na ngalapal ni
manga aa bangsa kasehean pasal kahapan 'nsa' takila-kila, iya paluwas ma kitabi min
si Almasi.
9 Siyoho' aku mahati manusiya' kamemon ni kapasal kagaraan Tuhan bang salaingga
kalangnganan na. In kagaraan itu 'nsa' bayi piluwas min awwal tagna', asal bayi pitapuk
uk Tuhan, iya bayi magpamanjari kamemon.
10 'Nsa' bayi paluwas na ma dahu sabab kabayaan na in manga malaikat maka ayi-ayi
taga kawasa ma diyata' ayan subay nanding ma baanan ummat si Almasi, bo' minnihi'
sigam makatau ma panahuhan Tuhan, bang salaingga lōm tau na kaginis-ginisan.
11 Jari tiyuman uk Tuhan iya bayi miyaksud uk na dahu lagi' min awwal tagna',
tahinang uk na sabab min si Isa Almasi Panghu' tabi.
12 Hawulaya na kitabi pasōd sampay ni dahuhan Tuhan, 'nsa' kita tiyāw, sabab si
Almasi pagdakayoan tabi maka mangandōl kitabi ma iya.

13 Hangkan na amu' ku ma kaam: daa palungayun bi iman bi ma sawukat katiksaan
talabay ku itu ma sabab kaam nasihatan ku. Kamemon itu me' tudju ni kahapan bi du.

Pasal Lasa si Almasi

14 Bang pikil ku pasal bayi piluwas uk Tuhan itu, pasujud sadja aku ma dahuhan 'Mma'
tabi,
15 iya mabōtang ōn pag'mmaan kamemon, ma sulga' sampay ma dunya.
16 Amu'-amu' ku ni Tuhan pagka jukup barakat na bang peen kaam biyuwanan kawasa
min Nyawa na Sutsi, bo' supaya kaam kōsōg ma iman-nyawa bi.
17 Mura-murahan isab bang peen si Almasi patōtōg ma diyōm atay bi sabab pangandōl
bi ma iya. Amu'-amu' ku isab subay hōgōt tōōd lasa bi sali' sapantun kayu lōm gamut
na, sali' luma' hap papagan na.
18 Salaihi' du isab amu' ku supaya kaam maka kamemon aa suku' Tuhan makasakupan
lasa si Almasi bang salaingga loha na, langkaw na, taha' na, maka lōm na.
19 Mura-murahan bang katauhan bi lasa na 'nsa' taabut uk tau manusiya', bo' supaya
jukup na kaam min kajukupan Tuhan.
20 Sanglitan na Tuhan, iya makahinang ayi-ayi; iyu lagi' hinang na min ayi-ayi bayi
amu' ta maka min ayi-ayi tapikil ta ma sabab kawasa na bal labi-labihan, iya mo na
peen ma diyōm pangatayan tabi.
21 Wajib iya siyanglitan ma diyōman tabi manga jamaa na maka ma si Isa Almasi,
pagka si Almasi parakayoan tabi, waktu ni waktu sampay ni kasaumulan.

4

Dakayo' Atay na manga Aa Magpangandōl ma si Isa

1 Tiya' na aku jinil ma sabab aku me' ma Panghu' tabi. Jari niya' amu' ku ni kaam.
Bohun bi addat-tabiat hap, iya tōp ma sasuku bayi tiyawag uk Tuhan.
2 Subay deyo' maka lunuk atay bi, subay hatul bissala bi, subay imanan pagkahi bi,
magpahap kaam ma sehe' bi iya pamanda' lasa bi.
3 Magtuyu' kaam magsulut-sulut bo' supaya tattap pagdakayo' bi, iya pimuwan uk
Nyawa Tuhan.
4 Kitabi magpangandōl sali' dalil kalangkapan baran si Almasi, bo' baran na dakayo'
du. Dakayo' du Nyawa Tuhan. Dakayo' du isab pangahōwatan tabi, iya bayi panawagan
kitabi uk Tuhan.
5 Dakayo' du Panghu'. Dakayo' du pangandōlan tabi, maka dakayo' du maksud na
hangkan kitabi piyandi.
6 Dakayo' du Tuhan pag'mmaan ma bangsa manusiya' kamemon. Magnakura' iya
ma kamemon, taabut kamemon uk kawasa na, maka tiya' na iya ma diyōm atay tabi
kamemon.
7 Biyuwanan kitabi kapandayan pa dakayo' pa dakayo' ayi-ayi bayi pangangganta' uk
si Almasi.
8 Sali' du bayi siyulat ma diyōm kitab, uk na: “Ma waktu iya bayi pariyata' ni sulga'
heka pilisu bayi tabo na. Bo' pamuwan na kahapan ma manusiya'.”
9 Na, salaitu hati na, iya uk na hi': “iya bayi pariyata' ni sulga'.” Hati na, in iya bayi
pareyo' ni dunya itu dahu.
10 Manjari iya bayi pareyo', iya na hi' bayi pariyata' ian pabayik ni liyu langit supaya
tōngōd-tōngōd ma katibuukan alam, iya du kamahian na.
11 Iya na du bayi muwan kahapan ma manga manusiya'. Salaitu pamuwan na: niya'
aa bayi kawakilan na magnasihat, niya' aa biyuwanan kapandayan maluwas bissala
Tuhan ni manusiya', niya' aa biyuwanan kapandayan mo manga aa mangandōl ma si
Almasi, maka niya' isab aa biyuwanan kapandayan mandu' maka ngahatul ma manga
jamaa si Almasi.
12 Salaihi' pamuwan si Almasi supaya tanam aa suku' Tuhan kamemon maghinang
ma hinang na, bo' pakannōp kōsōg kalangkapan baran si Almasi, hati na, aa suku' na.
13 Jari makaabut du kitabi kamemon pipagdakayo' atay, ma pangandōl tabi maka ma
pangatau tabi bang tudju ni si Almasi Anak Tuhan. Bo' sangpōt du kitabi ma kawul-piil
sali' kasangpōt si Almasi.
14 Pagka salaihi', 'nsa' na kitabi sali' onde'-onde' 'nsa' niya' panahuhan na maka 'nsa' na
kitabi sali' aa diyupang uk pandu' kaginis-ginisan bayi min guru pangakkal, iya panday
hinang payi-payi hap kine. Manga aa diyupang uk sigam ian, 'nsa' du hōgōt pangahagad
sigam, sali' sigam sapantun bangka' tabo sadja paingga-paingga biyo uk goyak atawa
baliyu.

15 Suga' in kitabi subay bannal sadja ma ayi-ayi pamissala ta sabab min lasa ta, bo'
kitabi pasong ma kasangpōtan tabi sali' si Almasi iya magmakok ma kitabi.
16 Sabab kok ta magbaya' ma diyōm baran ta, bo' minnihi' magsugpat pahap
kalangkapan ta kamemon, bo' pagōn sigam sabab min ugat ta mangantanan sigam. Jari
bang jatu na kahinangan kalangkapan kamemon, pasuwig du katibuukan ta. Salaihi'
isab ma kitabi baran si Almasi, bang kitabi maglasa-lasa, bo' jatu hinang ta pa dangan
pa dangan, niya' du isab kasongan tabi.

Addat-tabiat bahu pagkasōd na kitabi ma si Almasi

17 Hangkan kaam bandaan ku, pagka niya' kapatut ku min Panghu' tabi. Amay-amayan
ta kaam, subay kaam parōhōng me' ma addat-tabiat manga aa 'nsa' magtaat ni Tuhan,
'nsa' niya' pus pamikil sigam,
18 maka pamikil sigam sali' katambunan. 'Nsa' du niya' lamud sigam ma kallum
pamuwan uk Tuhan, sabab 'nsa' sigam baya' tau ma iya sabab tuwas atay sigam.
19 'Nsa' sigam tau iya', bo' ngandulan sigam di sigam maghinang kasabulan ma 'nsa'
niya' makalāng. Hinang sigam kalammian kaginis-ginisan.
20 Suga' 'nsa' salaihi' bayi kitauhan uk bi pasal si Almasi,
21 pasal kahakahan kaam tōōd ma pasalan na. Bayi du kaam piyanduan sabab kaam
bayi me' ma si Almasi, bo' taanad bi pandu' sabannal bayi piluwas uk na.
22 Hangkan na subay labbahan bi kabiyaksahan bi tagna' sabab poon na min kajarihan
bi ma waktu hi', bo' makamula ko' iyu, sabab kaakkalan uk napsu bi laat.
23 Jari in atay bi maka panahuhan bi subay pibahu tōōd.
24 Maka subay pibahu isab kajarihan bi, pisali' maka sali' kajarihan Tuhan. Jari bōntōl
du kaam ma kawul-piil, adil du isab kaam.
25 Hangkan ko' subay 'nsa' na kitabi magputing. Ayi-ayi pama' ta ma pagkahi ta subay
bannal sadja sabab in kitabi kamemon pagdakayo' sali' kalangkapan baran si Almasi.
26 Bang kaam arak bansi, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' tabo maghinang laat. Daa bohun
bi dugal bi sampay ni kakohapan.
27 Pamaya' kaam bo' 'nsa' niya' panasatan Nakura' Sayitan ma diyōman bi.
28 Bang aa panangkaw subay iya 'nsa' nangkaw pabayik. Subay iya pabasag
maghinang bo' supaya niya' kalluman na sampay niya' panulung na ma manga aa
miskin.
29 Daa kaam maluwas bissala laat. Ayi-ayi pamissala bi subay panabang sadja ma
kasehean bi, pamahap pangahati sigam ma ayi-ayi kagunahan. Bang salaihi', niya'
kasongan sigam, sasuku makake bissala bi.
30 Daa pasusahun bi Nyawa Sutsi min Tuhan. Sabab Nyawa Sutsi itu, iya paltandaan
in kaam suku' Tuhan na, maka tantu kaam pihawulaya uk Tuhan ma 'llaw damuwi.
31 Labbahan bi kamemon paddi' atay bi maka dugal bi. Daa papasuun atay bi. Daa
isab pahalling-hallingan aa atawa nukna'. Daa isab magjanki ma sayi-sayi.
32 Suga' pahapun bi sehe' bi, kaasean bi, mag-ampun-iyampun kaam sali' bayi
pangampun kaam uk Tuhan sabab min si Almasi.

5

Manga Hinang Bōntōl

1 Min sabab kaam na pag-anak kilasahan uk Tuhan, subay kaam nuyu' ningōd ni iya.
2 Subay kaam lasa sadja, sali' lasa si Almasi ma kaam. Ma sabab lasa na ma kitabi,
piglilla' uk na baran na ni kamatay kiyulbanan ni Tuhan, sali' dalil pagkulbanan sali'
lalabōt hap hamut na makasulut ni atay Tuhan.
3 Kaam iyu manga aa suku' Tuhan na, 'nsa' na kaam maghinang kalaatan danda maka
lalla atawa maghinang kalammian atawa magnapsu ayi-ayi. Hinang salaihi' subay 'nsa'
minsan pagbahasahan bi.
4 Iya du isab 'nsa' patut bang kaam ganta' ngalaka' atawa magbissala kaiya'-iya' atawa
maglata' kasabulan. Gam na peen kaam magsukul ni Tuhan.
5 Katauhan bi du, sasuku maghinang kalaatan maka danda atawa lalla, atawa
maghinang kalammian, tantu iya 'nsa' pilamud ma diyōman pagbayaan si Almasi maka
Tuhan. Sali' du isab sasuku nganapsu ma napsuhan na, iya na hi' pagtuhanan na.
6 Daa na kaam baya' iyakkalan ma sayi-sayi ngahalling in hinang salay'an 'nsa' laatan.
Ma sabab manga hinang ian, iya hangkan tawwa' mulka' Tuhan ma manga aa 'nsa' me'
ma kabayaan na.
7 Hangkan na kaam subay 'nsa' palamud ma manga aa salaihi'.

8 Bayi na kaam sali' sapantun ma diyōm kalindōman ma waktu palabay, suga' ma
diyōm kasawahan na kaam ma sabab Panghu' Isa pagdakayoan bi. Subay singōran bi
addat-tabiat magtōp maka aa ma kasawahan
9 na, sabab bang niya' ganta' ma kasawahan pasong kawul-piil na hap maka bannal
maka bōntōl iya.
10 Nuyu' kaam tōōd bo' katauhan bi bang ayi makasulut atay Panghu' tabi.
11 Daa kaam palamud ma hinang 'nsa' niya' pus na, iya hinang uk aa ma diyōm
kalindōman ian. Gam na peen pandain bi sigam in manga hinang sigam ian 'nsa' hap.
12 Makaiya'-iya' tōōd minsan pigbahasa pasal hinang sigam tiyapukan hi'.
13 Suga' ayi-ayi kamemon bang tawwa' kasawahan, tanda' du bang ayi kahalan na.
14 Sabab sawa du ayi-ayi bang paukab na. Hangkan na bissala ayat kitab itu, uk na,
"Kau iyu tuwi, bati' na kau;
Papunduk kau min kamatay nu;
Bo' kau pisawa uk si Almasi."
15 Hangkan na kaam subay pahap-hap bo' hap bohan bi ma kawul-piil bi. Subay lōm
akkal bi 'nsa' sali' aa 'nsa' tau mikilan di na.
16 Ti'bōtin bi hinang hap sataggōl niya' lawang sabab laat na waktu ta itu.
17 Daa kaam magkarupangan, suga' magtuyu' kaam nganad bang ayi kabayaan Panghu'
tabi pamahinang ma kaam.
18 Daa kaam magpalango-lango maka inuman makalango sabab hal makamula. Hap
lagi' bang kaam kasōran uk Nyawa Tuhan bo' iya makapagbaya' ma kaam.
19 Bang kaam magbayihu' magbissala-bissala, paggunahun bi bissala min diyōm kitab,
maka kalangan kaginisan pamudji bi, pamehe bi ni Tuhan min bo' bi sampay min diyōm
atay bi.
20 Subay kaam daran magsukul ni 'Mma' tabi Tuhan ma pasal ayi-ayi kamemon, sabab
si Panghu' tabi si Isa Almasi, iya siyabbut uk tabi.

Pasal Aa Maglawulakibini

21 Subay kaam magpareyo' sali'-sali' dakayo' pa dakayo' pagka si Almasi pagtaatan bi.
22 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan halla bi sali' pagmareyo' bi ma
Panghu' tabi.
23 Sabab halla bi iya pagmakokan bi sali' si Almasi iya pagmakokan ma kitabi jamaa
na. Iya du maglalappas kitabi manga jamaa na, sali' dalil ginhawa-baran na.
24 In kitabi manga jamaa na subay sulut ma si Almasi ma ayi-ayi kabayaan na,
damikkiyan manga danda subay sulut du isab ma halla bi ma ayi-ayi kabayaan sigam.
25 Kaam manga lalla, kalasahan bi handa bi, sali' lasa si Almasi ma kitabi jamaa na.
Bayi paglilla' na baran na piyatay ma sabab kitabi,
26 bo' supaya kitabi pisuku' ma Tuhan sadja. Siyutsi kitabi uk si Almasi min lapal na
maka min bohe' piyandi
27 bo' supaya tiyōp na kitabi jamaa na parakayo' ma iya. Hati na, 'nsa' niya' dusa ta
panawayan maka 'nsa' niya' tamak ta atawa limpa' ta atawa salla' ta.
28 Damikkiyan isab kaam manga lalla, subay lasa ma handa bi sali' lasa bi ma baran
bi. Bang kalasahan bi handa bi, sali' du lasa bi ma ginhawa-baran bi.
29 'Nsa' niya' aa bansi ma baran na. Subay piyakan na, patimōs tōōd, sali' patimōs si
Almasi ma kitabi jamaa na,
30 sabab kitabi dalil dakayo' ginhawa-baran na.
31 Sali' iya bayi siyulat ma diyōm kitab. Uk na: "Iya na itu sababan na hangkan aa
ngalabba min 'nggo'-mma' na mikit ma handa na. Jari dabaran du sigam karuwangan."
32 Lōm ko' iyu manga bissala ian, bang tahati ku, in bissala itu tudju ni si Almasi maka
ummat na.
33 Suga' kaam du isab bissalahan ian. Kaam kalallahan subay lasa ma handa bi sali'
lasa bi ma baran bi, maka kaam karandahan subay isab mag-addat ma halla bi.

6

Pandu' ni Aa Magtawutayi'-anak

1 Kaam manga onde' subay kaam me' ma panohoan 'nggo'-mma' bi sabab wajib ma
sasuku mangandōl ma si Panghu' Isa.
2 Singōrun bi panohoan bayi siyugpatan janji', uk na, "Wajib kaam mag-addatan 'mma'
bi maka ina' bi."
3 Maka salaitu sugpat na: "bo' supaya kaam takkahan kahapan sampay taha' umul bi
ma itu ma dunya."

4 Kaam manga 'nggo'-mma', subay hap kalangnganan bi mo onde' bi bo' supaya 'nsa'
magda'-da'. Biatun bi sigam, panduin bi ma sali' kalangnganan Panghu' tabi, bo' hap
pangipat bi ma sigam.

Pandu' ni Tindōg maka Nakura'

5 Kaam manga tindōg, subay kaam me' ma panohoan nakura' bi ma itu ma dunya,
subay kaam lōman sabab pag-addatan bi tōōd. Iya hinang bi subay min atay pote', sali'
si Almasi paghinangan bi.
6 'Nsa' sadja ma waktu kapangaliling sigam bahasa sigam kaamuhan ma hinang bi,
sampay kalikutan sigam. Hinangun bi ayi-ayi kabayaan Tuhan min diyōm atay sabab
kaam du tindōg si Isa Almasi.
7 Hangkan kaam subay maghinang tōōd min diyōm atay; subay 'nsa' hal manusiya'
paghinangan bi, sampay isab Panghu' tabi.
8 Sabab katauhan bi du: sayi-sayi hap hinang na, minsan ata minsan aa 'nsa',
tiyungbasan iya hap uk Panghu' tabi.
9 Kaam manga nakura', subay hatul isab addat bi ni manga tindōg bi. Daa sigam
kabingisan bi sabab katauhan bi du in kaam sampay manga tindōg bi, dakayo' du
nakura' bi hi' ma sulga'. 'Nsa' pigbidda' uk na ma manusiya' bang iya maghukum.

Manga Panyap Pangatu tabi ni Nakura' Sayitan

10 Taubus ku lagi' pamandu' ku ma kaam. Pahōgōtun bi na pangandōl bi sabab si Isa
parakayoan bi. Paggunahun bi kōsōg na barakatan.
11 Magpanyap kaam maka panyap kamemon pamuwan uk Tuhan pangatu bi, bo' kaam
makaatu ma akkal nakura' sayitan bang ganta' ngakkalan kaam.
12 Sabab kita itu sali' sundalu magbono' maka sayitan. 'Nsa' pagkahi ta manusiya' iya
atu ta magbono', suga' bangsa mananasat, iya magbo kalaatan sigam ma tōngaan ayan,
maka ayi-ayi taga gaōs atawa 'ntan, sampay baanan kawasa magbaya' ma manusiya'
kamemon, iya tatap ma diyōm kalindōman ma sabab dusa sigam.
13 Hangkan uk ku: sakapun bi buttihi' panyap kamemon bayi pamuwan Tuhan ma
kaam. Jari bang takka 'llaw panasat kaam uk sayitan, niya' pangatu bi bo' kaam
makasagga'. Sakali bang taambat bi na kamemon, 'nsa' du kaam taraōg uk sigam.
14 Manjari pasakap kaam, sali' sundalu. Sangōnan bi kasabannalan sali' sapantun
kambot pangagpang hawakan bi. Pakayun bi hinang bōntōl pangagpang dagha bi.
15 Subay kaam sakap magpatanyag Lapal Hap pasal kapaghap Tuhan maka manusiya'.
Iya na hi' sali' sapantun pagtawumpa' bi.
16 Bohun pangandōl bi sakahaba' waktu sabab iya dalil taming bi bo' supaya tapapadda
bi pana' api, hati na, ayi-ayi panasat kaam uk sayitan, iya Patilaatan.
17 Kannalun bi pangatau bi in kaam tantu liyappasan: iya na hi' sali' saruk basi'
pangagpang bi kok bi. Pangatuhun bi Palman Tuhan, sali' dalil kalis pamuwan ma
kaam uk Nyawa Tuhan, iya pakōkōs bi.
18 Nambahayang kaam maka ngamu'-ngamu' ni Tuhan sakahaba' waktu sali' pamandu'
Nyawa Tuhan ma kaam. Paggunahun bi jinis panambahayang maka pangamu'-ngamu'.
Hangkan ko' kaam subay 'nsa' siyumu pajaga, subay pati'bōt nambahayang, ngamu'-
ngamu' ni iya pasal pagkahi bi suku' Tuhan.
19 Amuin bi isab aku tabang ni Tuhan bo' supaya aku biyuwanan bissala ma waktu
pagnasihat ku, bo' aku makatawakkal mahati manga aa pasal Lapal Hap piluwas uk
Tuhan.
20 Bayi aku kawakilan magnasihat lapal itu, minsan tiya' na aku ma dimay jil ma
sabab itu. Ngamu'-ngamu' kaam ni Tuhan, bang peen aku maisōg magpatanyag sali'
bayi pamasuku' ma aku uk Tuhan.

Kaubusan

21-22 Papaiyu ku si Tikikus ni kaam, danakan tabi kilasahan, aa kapangandōlan ma
kahinangan na tudju ni Panghu' tabi. Paiyu du iya bo' kaam kabohan lapal pasal ayi-ayi
kamemon kahalan kami itu. Sabab bang katauhan bi pasal kahalan ku maka hinang ku,
maka pasal kahalan kami itu kamemon, bo' minnihi' hōgōt atay bi pabayik.
23 Salaitu na pangamu' ku ni 'Mma' tabi Tuhan maka ni si Panghu' Isa Almasi, bang
peen niya' kasannangan atay bi, kaam magdawuranakan, sampay niya' lasa bi min
pangandōl bi.
24 Mura-murahan, bang peen tiyabangan aa kamemon uk Tuhan basta sasuku tattap
lasa ma si Isa Almasi, Panghu' tabi. Wassalam.

SULAT NI AA PILIPI
min si Paul

Daira Pilipi itu, mahi' ma Makidunya, dakayo' probinsiya ma lahat Girik. Daira mehe du bo' heka aa bangsa Roma pabōtang isab ma hi'.

Tagna' si Paul takka ma Probinsiya Makidunya, bayi iya magnasihat ma hi' ma Pilipi. Sabab pagnasihat si Paul, heka aa magkahagad ma si Isa Almasi. Hōgōt tōōd pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Lasa sigam ma si Paul maka kalasahan si Paul isab sigam. Daran iya pahi' nibaw ma sigam ma daira Pilipi. Tiyabangan isab uk sigam si Paul.

Paglabayan peen manga pilan tahun minnihi', bayi jinil si Paul sabab pagnasihat na. Pagtake manga jamaa si Isa hi' ma lahat Pilipi in tajil si Paul, siyoho' uk sigam dakayo' min sehe' sigam, iyōnan si Epaprode pahi' nabangan iya. Mabo isab sigam sin ma si Paul paggastus na. Hangkan na siyulatan uk na sigam magsarang-sukul sabab tabang piyabo uk sigam ma iya. Bo' sulat na itu piintōman sigam uk na siyoho' pihōgōt pangandōl sigam ma si Almasi. Ba' na subay sigam magkōg minsan sigam diyōm kasusahan maka kasigpitan. Piintōman isab sigam subay sigam halli' ma manga guru putingan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min kami si Paul maka si Timuti sasoho' si Isa Almasi. Pasampay kami itu
paiyu ni kaam kamemon manga aa mangandōl ma si Isa Almasi maiyu ma lahat Pilipi
maka sampay ni nakura' bi maka aa me' nabang.
2 Mura-murahan bang kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan ma diyōm
atay bi min Tuhan, iya pag'mmaan tabi, sampay min Panghu' Isa Almasi.

Magsukul si Paul maka Magtaat

3 Mehe pagsukulan ku ni Tuhan ma sabab bi umay-umay taintōm ku kaam.
4 Maka umay-umay aku magtaat ni Tuhan pasal kaam kiyōgan tōōd diyōm atay ku
5 sabab taintōm ku bayi tabang bi ma aku waktu pagnasihat ku Lapal Hap pasal si Isa
Almasi min tagna' kaam mangandōl sampay buttihi'.
6 Tantu na aku in Tuhan bayi nagna' hinang hap iyu diyōm atay bi, tantu du 'nsa'
diyōhōngan hinang na iyu sataggōlan 'nsa' lagi' taabut 'llaw pabing si Isa Almasi paitu
ni dunya.
7 Tattap kaam diyōm pikilan ku bo' patut du iyu, sabab kaam kamemon bayi palamud
ma aku maghinang ayi-ayi bayi panganganta' Tuhan ma aku, ma waktu kapangandapit
ku ma pagnasihat ku, sampay ma waktu kapatangge ku lapal hap. Minsan aku ma diyōm
jil tiyabangan aku uk bi.
8 Katauhan Tuhan in aku bannal bang aku ma' ma kaam in lasa ku ma kaam sali' lasa
si Isa Almasi ma aku.
9 Itu amu' ku ni Tuhan ma pasal bi bang aku mangarap pa Tuhan bang pasong lagi'
peen ase'-lasa bi pa dakayo' pa dakayo' kaam, bo' supaya pasong lagi' peen tau bi pasal
Tuhan maka pagsilang bi pasal hap maka laat
10 bo' supaya kaam makapene' bang ingga hap subay hinangun bi. Manjari sutsi atay
bi maka 'nsa' niya' aa nallaan kaam bang taabut na 'llaw pabing si Isa Almasi paitu ma
dunya.
11 Sabab paluwas du min kaam kahapan kaginis-ginisan iya hinang si Isa Almasi.
Manjari pag'nda' ma diyōm addat-tabiat bi, bo' minnihi' piyudji Tuhan sampay
siyanglitan.

Pangajil si Paul Mowe' pa Kahapan

12 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay katauhan bi du in kamemon bayi
katawwa' ma aku mowe' pa kahapan du, sabab minnihi' pasaplag Lapal Hap pasal si Isa
Almasi.
13 Min sabab tajil na aku, katauhan kamemon jaga luma' sultan sampay kamemon ma
jadjahan itu bang ayi poon sabab na hangkan aku tajil, hati na, pamōgbōg ku ma si Isa
Almasi.
14 Pagka maitu aku diyōm jil in kahekahan dawuranakan tabi mangandōl ma si Isa,
pasong na masag sigam mangandōl ma Panghu' Isa Almasi maka 'nsa' sigam tiyāw suga'
tatawwakal sigam matanyag lapal Tuhan.
15 Bannal niya' du isab aa kasehean matanyag pasal si Isa Almasi sabab baya' sigam
palangkaw min aku. Tuud sigam ngambu suga' niya' isab kasehean matanyag Lapal Hap
min atay pote'.

16 Magpatanyag sigam ma sabab lasa sigam ma aku maka katauhan sigam in aku
pipaitu uk Tuhan supaya bōgbōgan ku Lapal Hap hi'.
17 Suga' iya kasehean ngambuhan aku; 'nsa' hangkan sigam matanyag sabab bannal
atay sigam suga' matanyag sigam supaya sigam palangkaw min sehe' sigam. Maka
pangannal sigam in sabab hinang sigam kinnōpan uk sigam kasusahan ku tu mariyōm
jil.
18 Suga' 'nsa' du aku inay. Gam peen aku kiyōgan basta pignasihat na peen si Almasi,
minsan min atay pote', minsan min panganjangki'. Tatattap du kōg-kōg ku,
19 sabab katauhan ku in piluwas du aku min jil itu sabab daran kaam ngamuan aku
pa Tuhan maka sabab tiyabang du aku uk Nyawa Sutsi, iya min si Isa Almasi.
20 Asal iya kabayaan ku tōōd bo' iya na hōwat-hōwat ku bang peen 'nsa' aku karapatan
ma hinang pisukuan uk Tuhan ma aku. Lipara kalu-kalu bang peen aku katawwakal
matanyag, sakahaba' waktu lagi' na ma waktu buttihi'. Manjari minsan lagi' aku 'llum,
minsan aku piyatay, siyanglitan si Almasi ma sabab hinang ku.
21 Sabab sataggōl ku 'llum si Almasi iya halgaan ma aku. Suga' bang ganta' matay,
pasong na peen hap na ma aku.
22 Hap isab bang taha'-taha' lagi' umul ku tu bo' supaya niya' lagi' kasongan hinang ku
ni si Isa Almasi. 'Nsa' katauhan ku bang inggahan pene' ku, 'llum atawa matay.
23 Kahunitan aku mikil. Baya' aku matay bo' aku patōngōd ni si Isa Almasi sabab labi
hap ian.
24 Suga' sabab kaam, gam lagi' bang pitaha' lagi' umul ku supaya kaam tatabangan ku.
25 Hangkan tantu na aku in 'nsa' lagi' aku matay suga' maitu lagi' aku ma kaam supaya
pasong lagi' pangandōl bi ni si Isa Almasi. Bo' minnihi' pasong isab kōg-kōg bi.
26 Bang aku peen makamaiyu pabayik ma kaam, aku iya na dan pagsanglitan bi si Isa
Almasi.
27 Iya na itu subay mehe tōōd ma kaam, subay patōngtōng addat-tabiat bi supaya iya
tōp ma aa me' ma Lapal Hap min si Almasi supaya bang aku makapaiyu ma kaam atawa
'nsa' na, take ku du peen in kaam magdakayo' atay maka pamikil bi patōtōg du lagi' ma
si Isa maka magtuyu' kaam mōgbōgan Lapal Hap pasal si Isa.
28 Daa kaam tiyāw ma manga aa mantahan kaam sabab Lapal Hap hi'. Sabab bang
'nsa' kaam tapakitāw, tanda' na du ian binsana' na peen sigam bo' kaam liyappasan
sabab Tuhan nabangan kaam.
29 Sabab niya' kahapan bayi pimuwan ma kaam, kahapan ian 'nsa' sadja pasal
pagpangandōl bi ma si Isa Almasi suga' makasandal kaam isab kabinsanaan sabab kaam
mangandōl ma iya.
30 Manjari sehean bi na aku maghinang ni Tuhan, muspus pagnasihat pasal si Almasi.
Bayi na tanda' bi iya katuyuan ku ma dahu ian, bo' take bi na buttihi' in aku patuyu'
tōōd.

2

Almasi Subay Biyantugan

1 Manga dawuranakan ku, katauhan ku in kaam ian hōgōt pangandōl bi sabab
pagdakayo' bi ma si Almasi. Bo' ma sabab lasa na ma kaam hangkan 'nsa' niya'
kasusahan atay bi. Pipagdakayo' du atay bi min Nyawa Tuhan. Mag-ase'-lasa na kaam
bo' kaam maghinang hap ma pagkahi bi mangandōl du ma si Isa.
2 Na, pagka kaam salay'an, pipag-unyun uk bi manga pamikil bi pigsali'-saliun bi lasa
bi bo' pipagdakayo' uk bi atay bi maka maksud bi. Bang hinang bi salay'an pasong na
peen kōg ku.
3 Ayi-ayi hinang bi, daa subay min kabayaan bi magpalangkaw atawa magpabantug
ōn, suga' subay kaam mareyo' atay bi ma sehe' bi bo' bistahun bi sehe' bi langkaw min
kaam.
4 Daa sadja pikilun kahapan ma baran bi suga' pikilun bi isab kahapan ma sehe' bi pa
dakayo' pa dakayo'.
5 Pag-atay bi subay sali' pag-atay si Isa Almasi.
6 In iya asal sali' kajarihan Tuhan min katagnaan, suga' 'nsa' bayi pangannal na in
kapagdakayo' na maka Tuhan subay agaw na.
7 Gam peen labbahan na magpaata. Bayi iya magpabaran manusiya' palahil ni dunya.
Parakayo' iya tōōd ni bangsa manusiya'.
8 Bayi iya magpareyo'-deyo' di na. Bo' iya me' ma kabayaan Tuhan sampay ni kamatay
na, minsan iya piyatay liyansang diyata' hag.

9 Hangkan sabab na iya pilangkaw tōōd uk Tuhan ni diyata' katapusan bo' kabuwanan
iya ōn langkaw min pag-ōn kamemon
10 bo' supaya kabangsahan ayi-ayi kamemon, ayi-ayi na ma sulga', ayi-ayi na ma
dunya itu, ayi-ayi na isab ma diyōm ahirat, subay magsujuran ma 'llaw sosongun,
pagmahaldika' si Isa.
11 Bo' kamemon sigam magsabannal du ma pagkehan kamemon in si Isa Almasi iya
Panghu' kamemon. Bo' ma sabab ian, piyudji 'Mma' tabi Tuhan.

Sawa Pamasawa Dunya

12 Manjari manga bagay ku, kalasahan ku, subay bean bi panganasihat ku sali' bayi
sakataha' bayi aku maiyu, asal bean bi pagnasihat ku. Na, pasong na peen ma 'nsa'
aku maiyu ma kaam subay bōgbōgan bi. Subay kaam tiyāw pa Tuhan ma sabu kaam
magtuyu' pa dakayo' pa dakayo' ngubusan hinang in tiyagnaan peen diyōm atay bi iya
pangalappas ma kaam
13 sabab Tuhan iya ngahinang na peen ma diyōm pangatayan bi bo' supaya niya' baya'
bi maka kōsōg bi ngahinang ayi-ayi kamaksuran na.
14 Ayi-ayi tahinang, hinangun bi bo' daa kaam magdōb-dōb atawa nganjawab
15 supaya pote' peen pangatayan bi bo' 'nsa' niya' sā' bi nallaan kaam. Kaam manga
anak Tuhan hangkan subay hap sadja kawul-piil bi, minsan kaam maitu ma dunya
pabōtang diyōman manga aa bengkok pikilan na maka laat kasuddahan na. Sali' dalil
kaam bituun sahaya muwan sawa ma langit
16 salta' kaam masampay lapal min Tuhan ni manga aa ma dunya itu, iya na lapal
makabuwanan sigam kallum saumul-umul ma sulga'. Bang ian hinang bi asal kiyōgan
na aku ma' pasal hinang bi pagtakka 'llaw pabayik si Isa Almasi paitu bo' katauhan ku
du hap katudjuhan pangahinang ku maitu ma kaam.
17 Iya pangandōlan bi ma si Isa Almasi sali' dalil pagkulban siyongan ni Tuhan. Maka
bang aku sawupama piyatay, laha' ku sali' dalil lalabōtan pikannōp ni pagkulban bi
(sali' bayi addat Yahudi waktu kapagkulban sigam ma masa awwal). Jari bang aku
ganta' piyatay, hap du peen ma aku bo' pasampay ku kakōgan ku ma kaam.
18 Damikkiyan du isab bang kaam iyu subay kiyōgan magbe' ma kakōgan ku isab.

Si Timuti maka si Epaprode

19 Bang ma kabayaan si Isa Almasi, Panghu' tabi, soho' ku si Timuti paiyu ma kaam,
supaya pagbayik na paitu kabo iya ni aku lapal pasal kahalan bi. Bo' minnihi' niya'
kalasigan ku.
20 Iya du si Timuti, maka sali' pangatayan ku magkabimbang ma kaam.
21 Kasehean itu tapikil sigam pasal kahapan ni sigam sadja, 'nsa' tapikil pasal
pakaradjaan si Isa Almasi.
22 Suga' si Timuti, katauhan bi du in iya asal tapangandōlan. Bayi iya nabangan aku
magtanyag Lapal Hap sali' panabang na ma 'mma' na.
23 Hangkan iya soho' ku paiyu ma kaam suga' subay katauhan ku bang ayi katawwa'
ma aku itu bo' iya iyampa pilanjal.
24 Mangandōl aku ni Tuhan bo' kapaiyu du isab aku ma kaam darayi'.
25 Bang ma kumpasan ku hap subay soho' ku pabayik ma kaam si Epaprode. Iya bayi
siyoho' uk bi paitu nabangan aku. Asal iya sehe' ku maghinang ni Tuhan bo' iya du sehe'
ku nguntara ma laatan.
26 Baya' tōōd iya paiyu mag'nda' maka kaam kamemon. Susa na iya sabab take bi iya
saki.
27 Bannal du saki iya bo' arak iya matay. Suga' kiasean iya uk Tuhan bo' 'nsa' iya
sadja sampay aku isab kiasean du uk Tuhan. Sawupama bang ganta' iya matay landu'
kasusahan ku.
28 Hangkan kabayaan ku tōōd papaiyu iya ma kaam bo' kaam magkōg mag'nda'
pabayik, manjari pakulang na kasusahan ku.
29 Jari bang iya takka paiyu saginahun bi iya pahap bo' magkōg kaam sabab iya
danakan bi sabab mangandōl isab iya ma Panghu' tabi si Isa Almasi. Subay paehehun
bi aa sali' iya,
30 sabab arak iya matay sabab hinang na tudju ni si Isa Almasi. 'Nsa' 'llōgan kallum
na supaya aku katabangan na sabab 'nsa' kaam katabang ma aku ma masa ian.

3

Iya Pangandōlan si Paul

1 Manga dawuranakan ku, taubus ku pamandu' ku ma kaam. Subay kaam daran
magkōg-kōg sabab kaam suku' Panghu' tabi. 'Nsa' aku siyumu minsan pabayik ku iya
pandu' bayi siyulat uk ku ma dahu ma kaam supaya kaam asal halli'.
2 Pahap-hap tōōd kaam sabab niya' maiyu manga aa nehean kaam maghinang laat,
pangōn ku sigam sali' sapantun manga ero' makasiya-siya. Tagihan sigam ngehetan
kuwit aa (hati na mōgbōgan sigam addat Yahudi magpaislam), bayinat kono' sigam
tatayima' uk Tuhan.
3 Suga' kitabi iya taga bayinat tōōd, sabab kitabi mudji Tuhan sabab Nyawa na
ma diyōm atay tabi. Maka sabab si Isa Almasi pagkōg-kōgan tabi. Suga' 'nsa' niya'
pagpangandōlan tabi ma ayi-ayi pighinang hal maluwasan baran ta, sali' pag-islam ian.
4 Bang ma aku, arak aku mangandōl ma hinang salay'an suga' 'nsa' na. Bang niya'
pangannal aa in ma sabab biyōgbōgan uk na agama tiyayima' du iya uk Tuhan, labi
lagi' ma aku.
5 Sabab asal aku bangsa Yahudi purul, iya pehak ku tubu' min si Benjamin, iya dakayo'
anak si Israil iya poon bangsa Yahudi. Sabab ian puwas bayi aku iyanakan walum
bahangi sadja hi' aku pig-islam me' ma addat kami. Bang pasal pamōgbōg ku sara'
agama, asal biyōgbōgan tōōd uk ku sabab aku me' ma manga Parisi, iya sabahagi' agama
Yahudi mōgbōgan tōōd sara' ian.
6 Bang pasal pagbista na bōntōl sabab pamōgbōg panohoan sara' bayi siyulat uk si
Musa, 'nsa' niya' salla'-salla' ku. Bo' landu' aku tuyu' pa agama Yahudi, iya poon bayi
pidjala' uk ku manga jamaa si Isa Almasi.
7 Malayingkan ayi-ayi bayi kannal ku iya mo aku ni kahapan, 'nsa' na pamagay ku
bang peen si Isa Almasi pangandōl ku.
8 'Nsa' sadja pasal ian hi' sampay ayi-ayi bayi halga' ma aku ma dahu, labbahan ku na,
itung ku na sali' 'nsa' niya' pus na, bang peen katauhan ku in si Isa Almasi Panghu' ku
na, sabab labi lagi' iya halga' ma aku. Bo' taitung ku kamemon ian sali' manga sōmpōt
sadja bo' supaya aku mōgbōgan ma si Isa Almasi
9 maka supaya aku kapagdakayo' tōōd ma iya. 'Nsa' niya' kabōntōlan ku min baran
ku, min manga hinang sali' mōgbōg sara' agama ian. Iya hangkan aku bista bōntōl uk
Tuhan sabab min pangandōl ku ma si Almasi. Iya na ko' itu kabōntōlan iya pamuwan
Tuhan bang kita mangandōl ma si Almasi.
10 Iya sadja kabayaan ku bang peen katauhan ku tōōd si Almasi bo' tananam ku
barakat Tuhan iya bayi makallum si Almasi pabayik min kamatay na. Kabayaan ku isab
bang tasandal ku manga kabinsanaan sali' bayi siyandalan uk si Isa Almasi, sampay ni
kamatay
11 sabab bang aku kabe' salaihi' ma si Almasi, makahōwat aku pikallum min kamatay.

Magtuyu' bo' Taabut Pahala' min Tuhan

12 'Nsa' ba' ku taabut ku kamemon bayi sambut ku hi' sali' manga 'nsa' niya' salla'-salla'
ma kawul maka piil ku. Suga' tuyuan ku na peen ngahinang kamemon maksud si Isa
Almasi ma aku sabab iya na hi' poon na hangkan aku tiyawag uk na.
13 Bannal, manga dawuranakan ku, 'nsa' lagi' taabut ku iya tiyuyuan ku ian suga' 'nsa'
aku mikil manga bayi talabay ku. Iya sadja pikil ku itu magtuyu' tōōd bo' supaya taabut
ku kamemon kabayaan Tuhan siyongan ma aku.
14 Magtuyu' na peen aku tudju maksud Tuhan ma aku supaya takallo' ku pahala' Tuhan
ma aku sabab iya ian hangkan kitabi tiyawag diyōm sulga' sabab mangandōl na kitabi
ma si Isa Almasi.
15 Manjari kitabi kamemon sasuku sangpōt ma pangandōl ta subay sali'-sali' pamikil
tabi sali' bayi ba' ku sini'. Suga' bang ganta' niya' mamikil saddi, na pihati du iya uk
Tuhan bang ayi subay ma diyōm pikilan na.
16 Suga' minsan na, subay kitabi 'nsa' papinda min bayi pamatau ma kitabi min tagna'
sampay ni kabuttihian.
17 Manjari manga dawuranakan ku subay kaam dauyun ningōran addat-tabiat ku.
Pandōgahun bi isab manga aa ningōd kawul-piil ku bo' singōran bi sigam.
18 Bayi na itu halling ku ni kaam min heka ma waktu palabay, bo' buttihi' na isab
bayikan ku maka uk ku nangis: heka aa iyu, kitauhan asal min addat-tabiat sigam, in
sigam nguntarahan pandu' pasal kamatay si Isa ma diyata' hag.
19 Tudju du sigam pa nalka' sabab manga napsuhan baran sigam sali' Tuhan sigam,
iya sadja bōgbōgan sigam. 'Nsa' sigam iya' magpabantug di sigam pasal manga hinang
sigam makaiya'-iya'. Bo' iya sadja pikilan sigam manga ayi-ayi ma dunya itu.
20 Suga' kitabi 'nsa' salaihi'. Sulga' iya lahat tabi bo' iyagad-agad uk tabi iya
maglalappasan kitabi pabing paitu min sulga', hati na, si Isa Almasi Panghu' tabi.

21 Bang iya paitu pindahan uk na baran tabi iya magkalamma maka magkamatay itu.
Pindahan uk na sali' baran na sahaya, min kawasa na iya bayi panganggaōs na ma
ayi-ayi kamemon supaya kapag-agihan na.

4

Manga Pandu'

1 Kaam manga dawuranakan ku, manga bagay kalasahan ku, landu' aku ngintōm
ma kaam. Kaam iya poonan kalasigan ku, maka katudjuhan hinang ku. Manga bagay
patōtōgun bi na peen pamōgbōg bi ma Panghu' tabi sabab mehe kahapan iya agaran
tabi.
2 Na, niya' amu' ku ni duwa danda iyu, si Yudi maka si Sintiki bang peen sigam
magsulut-sulut sabab kaam magdanakan ma diyōman si Panghu' Isa.
3 Maka kau isab, sehe' ku tapangandōlan maghinang ni Tuhan maiyu, tabangin manga
danda iyu magsulut-sulut. Sabab bayi aku tiyabangan tōōd uk sigam supaya patanyag
peen Lapal Hap. Iya sehe' sigam ian si Kelemen maka aa kamemon bayi nehean aku
maghinang ni Tuhan. Ian na ōn sigam kamemon siyulat du uk Tuhan diyōm buk
pangalistahan na ōn manga aa sasuku kabuwanan kallum kakkal ma diyōm sulga'.
4 Magkōg-kōg kaam ma sakahaba' waktu ma sabab si Panghu' Isa iya parakayoan tabi.
Bayikan ku isab bayi baan ku. Magkōg-kōg kaam.
5 Subay hantap bohan bi ni aa kamemon sabab sikōt na waktu pabayik paitu si Panghu'
Isa.
6 Daa kaam susa pasal ayi-ayi. Suga' amuun bi ayi-ayi kagunahan bi ni Tuhan
sakahaba' waktu. Magsukul sadja kaam ni iya salta' ma pangamu'-ngamu' bi.
7 Manjari pisannang uk Tuhan ian diyōm atay bi maka diyōm pikilan bi sabab si Isa
parakayoan bi. Bo' kasannangan ian 'nsa' takila-kila uk manusiya'.
8 Na, manga dawuranakan ku, iya na itu katapusan pama' ku ni kaam, bang niya'
tasayu bi ayi-ayi hap tōōd, atawa ayi-ayi tawwa' siyanglitan, subay taliun bi pahap.
Taliun bi manga ayi-ayi iya bannal, ayi-ayi patut piehe ma atay, ayi-ayi bōntōl, maka
ayi-ayi 'nsa' niya' laat na. Taliun bi isab ayi-ayi lingkat maka ayi-ayi tōp tapudji.
9 Beun bi ayi-ayi bayi taanad bi atawa takallo' bi min aku, min bissala ku maka min
hinang ku. Bo' Tuhan iya muwanan kitabi kasannangan atay, patōtōg na ma kaam.

Magsukul si Paul

10 Kiyōgan aku tōōd tudju ni Panghu' tabi sabab iyampa niya' tabang bi pabayik manga
kulang-kabus ku. Bannal, bayi kaam asal bimbang ma aku suga' 'nsa' niya' dapat bi mabo
lasa bi ma aku.
11 'Nsa' aku ma'-ma' sali' sigpit na aku bayi sabab biyaksa du aku ngiman minsan
salaingga kahalan ku.
12 Bayi talabay ku na ma kakulangan maka talabay ku isab kalabi-labihan. Biyaksa na
aku bang lasso atawa giyōtas; minsan kalabi-labihan atawa katiksaan, masi aku 'nsa'
magsusa.
13 Kaimanan ku kamemon sabab tiyabang aku uk si Isa Almasi, iya muwanan aku
kōsōg.
14 Malayingkan asal hap hinang bi ni aku sabab tabangan bi aku diyōm kasusahan.
15 Kaam manga aa maiyu ma lahat Pilipi, katauhan bi du ma tagna' aku matanyag
Lapal Hap maiyu ma kaam, manjari pagka aku pakallo' min lahat Makidunya, 'nsa'
niya' saddi pagtipunan jamaa si Almasi nabangan aku bang 'nsa' kaam. Kaam du bayi
palamud ma aku magkalugian maka magpauntungan.
16 Maka bayi aku mahi' ma lahat Tessaloneka 'nsa' sadja min tadda pamabo bi tabang
ni aku, salta' sadja ma diyōm katiksaan ku.
17 Suga' 'nsa' aku nulat sabab kabayaan ku nayima' tulung bi. Iya kabayaan ku bang
niya' peen pautungan bi mehe bang taabut na waktu panungbas kaam uk Tuhan.
18 Tasambut ku kamemon bayi pabohan bi ma aku. Maglabi na ko' itu, magsukul. 'Nsa'
na niya' kulang ku sabab tiya' na ma aku pangalasa bi iya bayi pabo bi ma si Epaprode.
Sali' dalil lalabōtan ko' itu min kaam kulban siyongan ni Tuhan bo' kasulutan tōōd bo'
tiyayima' du uk Tuhan.
19 Jari Tuhan muwanan kaam kamemon kulang-kabus bi min alta' na maglabi, 'nsa'
magkulang sabab si Isa Almasi pagdakayoan bi.
20 Pudji tabi Tuhan, iya 'Mma' tabi, saumul-umul.

Amin

Bissala Pag-ubusan

21 Pasampayun bi minsan laa bissala ku ni manga aa Tuhan maiyu kamemon, sigam
pisuku' ma si Almasi. Iya du manga dawuranakan ta ma aku itu, masampay isab bissala
sigam sadja ni kaam.
22 Sampay aa suku' Tuhan min lahat itu kamemon, iya lagi' maghinang diyōm luma'
Sultan, mabo isab minsan laa bissala sigam ni kaam.
23 Mura-murahan bang kaam peen piniyaan tabang uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

SULAT NI AA KOLOSSA
min si Paul

Kolossa itu dakayo' daira sarang-sarang ehe na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. 'Nsa' mag-intau si Paul maka manga aa suku' si Isa Almasi maglahat ma Kolossa hi'. Iya sadja katauhan na ma hi', si Epapras, dakayo' sehe' na maghinang ma si Isa. Niya' isab aa Kolossa bayi magkahagad ma si Isa ma sabab nasihat si Epapras.

Pagka ma jil si Paul, takka pay'an si Epapras min Kolossa maan iya pasal kahalan sigam magpangandōl ma si Isa ma lahat hi'. Uk si Epapras niya' kono' manga guru bahu bayi palamud ma sigam mo pandu' saddi. Pireyo' kono' si Isa uk sigam bo' uk pandu' sigam in bangsa malaikat langkaw kono' min si Isa, maka malaikat iya magpaōt ma manusiya' maka Tuhan. Manjari, sasaw pikilan manga ummat si Isa ma hi' ma sabab manga guru magsaddi-saddi.

Hangkan du si Paul bayi mabo sulat itu ma sigam, piyabo ma si Epapras. Iya biya'-ba' ma diyōm sulat itu in pandu' manga guru hi' 'nsa' du bannal. Uk si Paul, in si Isa Almasi bannal Anak Tuhan. Pilangkaw iya asal uk Tuhan maka 'nsa' niya' langkaw min iya. Bayi pamuwan Tuhan ma si Isa kamemon kapatut maka kawasa. 'Nsa' isab niya' makabo manusiya' tudju ni Tuhan duwal si Isa Almasi, maka iya isab pibōtangan uk Tuhan pagpanghuan manusiya' kamemon.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul maka min danakan tabi si Timuti. Min kahandak Tuhan
kawakilan aku uk si Isa Almasi, hati na, biyuwanan aku kapatut magnasihat pasal si
Isa.
2 Pasampay kami sulat itu ni kaam aa suku' Tuhan maglahat ma daira Kolossa, kaam
manga dawuranakan kami mangandōl pahōgōt ni si Isa Almasi. Mura-murahan bang
peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi
Tuhan.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Sakahaba' waktu, basta kami nambahayang ngamu'-ngamu' kami ni Tuhan ma sabab
bi, magsukul sadja kami ni Tuhan, 'Mma' si Panghu' Isa Almasi.
4 Magsukul kami sabab take kami habal pasal pangandōl bi ma si Isa Almasi, sampay
pasal lasa bi ni manga aa suku' Tuhan kamemon.
5 Mangandōl na kaam maka lasa na kaam, sabab niya' na tahōwat bi, iya tiyawuan
uk Tuhan ma kaam ma sulga'. Bayi na kaam pikehan Lapal Hap pasal si Isa, iya lapal
bannal, bo' minnihi' katauhan bi niya' du tahōwat bi.
6 Maka Lapal Hap itu pasaplag na peen ma kalohahan dunya. Mehe du pauntungan
na ma dimay kawul-piil manusiya', sali' du ma kawul-piil bi sataggōl min 'llaw bayi take
bi tagna' pasal ase' maka lasa Tuhan. Katauhan bi na sabannal-bannal bang ayi tōōd
hatihan na.
7 Bayi kaam piyanduan uk si Epapras, sehe' kami kilasahan itu, iya sasohoan Tuhan
isab sali' kami. Tiyuyu' uk na maghinang ma si Isa Almasi ma diyōman bi, ganti' kami
isab,
8 bo' iya bayi mohan kami lapal pasal lasa bi, iya bayi piniyaan ma kaam uk Nyawa
Tuhan.
9 Hap ko' lapal ian, iya poon sabab kami 'nsa' pahali nambahayang ma pasalan bi, min
waktu kami kake pasal kahalan bi. Ngamu'-ngamu' kami tabang ni Tuhan bang kaam
peen biyuwanan panghati maka tau uk Nyawa na, bo' supaya kasakupan bi tōōd bang
ayi pangahandak uk Tuhan ma manusiya'.
10 Bo' bang salaihi' tabang na ma kaam, manjari hatul sadja kaam ma kawul-piil bi
sali' du kabayaan si Panghu' Isa, bo' ayi-ayi hinang bi makasulut ma iya. Hap sadja
kahinangan bi waktu ni waktu, bo' pasong tau bi pasal ni Tuhan.
11 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan pikōsōg uk Tuhan, iya kōsōg deyo' na
min kawasa na barakatan, manjari kaimanan bi sampay kasandalan bi ayi-ayi minsan
salaingga. Subay kaam magkōgkōg
12 magsukul ma 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi muwanan kaam kapatutan bo' kaam
nayima' palsukuan min kahapan bayi tiyawu' uk na ma aa suku' na, may'an ma lahat
na sahayahan.
13 Piluwas kitabi uk Tuhan min diyōm kalindōman, hati na, min kawasa Nakura'
Sayitan, bo' pinda na kitabi ni pagparinta anak na kilasahan.

14 Manjari likkat na kitabi min pagbayaan Nakura' Sayitan ma sabab si Isa Anak Tuhan
itu. Hati na, iyampun na dusa tabi.

Pasal si Almasi Bang Sayi Iya Maka Bang Ayi Hinang na

15 Ampa in si Almasi iya na tōōd magpanda' kajarihan Tuhan. Bang Tuhan 'nsa' tanda',
suga' kasakupan ta kajarihan na pagka tanda' ta na si Almasi. Anak Tunggal-Kawasa du
iya, asal iya dahu min kamemon pipanjari.
16 Kamemon ayi-ayi ma diyata' langit maka maitu ma dunya, kamemon tanda' uk
manusiya' maka kamemon 'nsa' tanda', bangsa malaikat, bangsa ibilis maka ayi-ayi taga
kagaōs ma diyata' ayan, in itu kamemon bayi pipanjari uk si Almasi labay deyo' min
Tuhan, bo' supaya kapalagi uk si Almasi maksud na.
17 Asal iya bayi 'nsa' lagi' niya' pipanjari: maka iya ngantanan pipanjari kamemon bo'
supaya pagōn.
18 Si Almasi iya pagmakokan ma manga jamaa na, maka sigam sali' ibarat baran na.
Iya du poonan kallum ma sigam; dahu isab iya pikallum min kamatay na bo' supaya iya
dakayo'-kayo' manjari langkaw min kamemon.
19 Min kabayaan Tuhan isab hangkan si Almasi dōs lagi' maka iya kajarihan Tuhan
kamemon.
20 Asal iya miyaksud uk Tuhan subay maghap maka iya pabayik kamemon bayi
pipanjari, labay min hinang anak na. Kamemon bangsa maitu ma dunya maka
kamemon ma diyata' langit, makapaghap na maka Tuhan ma sabab laha' Anak na bayi
patumpa waktu kamatay na ma diyata' hag.
21 Kaam bayi waktu tagna', bayi kaam lawak min Tuhan. Banta na du kaam ma sabab
kalaatan pikilan bi, maka hinang bi laat.
22 Suga' buttihi' maghap na kaam maka Tuhan sabab min kamatay Anak na. Iya
maksud Tuhan subay kaam biyo paharap ma iya ma sutsi pag-atay bi, ma 'nsa' niya'
tamak-tamak bi atawa dusa panallaan ma kaam.
23 Subay kaam patōtōg mangandōl ma si Isa Almasi. Bōgbōgan bi pahōgōt pandu'
bayi tasambut bi. Daa labbahan bi Lapal Hap bayi take bi sabab minnihi' niya' tahōwat
bi. In Lapal Hap itu bayi pitanyag ni aa kamemon ma kalohahan dunya itu, maka aku
si Paul, siyoho' isab uk Tuhan magpatanyag lapal na hi'.

Hinang si Paul

24 Kiyōgan aku binsana' ma sababan bi. Nandalan aku kabinsanaan, supaya ganap
kabinsanaan iya siyandalan si Almasi, iya sasuku 'nsa' lagi' talabay na. Bayi iya nandalan
binsana' ma sabab jamaa na, iya ibaratan baran na.
25 Bo' aku itu tahinang sasohoan uk Tuhan bo' supaya aku nabang ma manga jamaa si
Almasi. Kawakilan aku uk na nabang kaam; siyoho' aku magnasihat lapal na kamemon.
26 Lapal na itu bayi limbungan uk Tuhan min manusiya' kamemon min awwal lagi',
suga' buttihi' pamatau na ni manga aa suku' na.
27 In aa suku' na subay piintau lapal bayi limbungan hi' maka subay pisampay ni
sabarang bangsa bang ayi maksud Tuhan ma manusiya'. Landu' tōōd hap lapal bayi
limbungan na hi', halgaan na tōōd, bo' piluwa' na buttihi'. Hati na, si Isa Almasi
pabōtang ma dimay atay tabi, hangkan niya' hōwat tabi in kitabi pimehe ma diyōm
sulga'.
28 Hangkan du 'nsa' niya' saddi pitanyagan uk kami min si Almasi. Giyuna uk kami
ayi-ayi pangatau kami pasal si Almasi, pamiat maka pamandu' kami ma aa kamemon
bo' supaya sigam pa dakayo' pa dakayo' bōntōl ma kawul-piil, me' ma si Almasi, bang
sigam biyo pa dahuhan Tuhan.
29 Iya na itu pagtuyuan ku na peen. Puspus ku kōsōg ku, iya bayi pamakōsōg ma aku
uk si Almasi.

2

1 Baya' aku bang katauhan bi bang salaingga pagtuyu' ku ni Tuhan ma sabab bi maka
manga aa min daira Laodikiya ian, sampay isab aa kamemon iyu minsan 'nsa' katau ma
aku.
2 Iya iyangut uk ku subay hōgōt iman bi maka subay dakayo' atay bi maglasa-lasa
sadja. Kabayaan ku subay sawa panghati bi pasal si Almasi, sabab minnihi' hōgōt
tōōd pangandōl bi. Manjari kasakupan bi na lapal bayi limbungan uk Tuhan ma waktu
palabay, hati na, lapal pasal si Almasi.
3 Si Almasi iya na poon na hangkan katauhan ta pasal kapandayan maka tau Tuhan,
sabab si Almasi iya ibaratan kunsi' pangukab panawuan tau Tuhan.

4 Na, salaihi' pamahati ku ma kaam supaya kaam 'nsa' diyupang uk bissala aa, iya 'nsa'
niya' bannal na minsan salaingga ayad bissala sigam.
5 Minsan aku 'nsa' maiyu ma kaam magbaran, mehe du kaam diyōm atay ku. Kiyōgan
du aku sabab hōgōt kapagdakayo' atay bi magpangandōl ma si Almasi.

Si Almasi Pagmakokan

6 Jari itu, pagka tatayima' bi si Isa Almasi pagpanghuan bi, subay kaam magparakayo'
ma iya ma kawul-piil bi.
7 In lut bi ma iya subay hōgōt tōōd sali' kayu lōm gamut na. Patōtōg kaam ma iya
supaya pahōgōt lagi' peen pangandōl bi sali' bayi pamandu' ku ma kaam. Subay isab
kaam masukul sadja ni Tuhan.
8 Pahap-hap kaam bo' 'nsa' kaakkalan uk manusiya' minsan sayi baya' manyaga' kaam
supaya kaam me' ma sigam. In pandu' sigam sali' hantang hap suga' 'nsa' niya' pus na
sabab luwas min pikilan manusiya', min manga payi-payi kamaasan, iya payi-payi pasal
manga malaikat maka sayitan. In pandu' sigam 'nsa' luwas min Almasi.
9 Na, hangkan aku bayi makapama' ma buttihi' sabab pasal si Almasi bayi siyangōn
baran manusiya', maka ayi-ayi kamemon hi' ma Tuhan, hi' du isab ma iya.
10 Bo' kaam iyu, pagka si Almasi pagdakayoan bi na, kabuwanan kaam kasampulnaan.
Asal iya langkaw min kamemon, makapag-agi maka taga kapatut, bangsa malaikat maka
bangsa sayitan.
11 Pagka kaam pagdakayo' na ma si Almasi, niya' tanda' pangilahan ma kaam suga' 'nsa'
ka tanda' ma kuwit baran bi, sali' hinang uk manusiya' bang mag-islam. Iya pangilahan
kaam in kaam aa si Almasi, pindahan na uk na bayi kajarihan bi tagna', bo' 'nsa' na
kaam kapag-agihan uk napsu bi laat hi'.
12 Iya pamandi ma kaam tagna' kapagdakayo' bi ma si Almasi, niya' dalil na tōōd.
Piyandi kaam ma bohe' supaya singōran bi sali' bayi labayan na waktu pagkubul ma
iya. Pasingōd kaam ni iya isab pikallum pabayik min kamatay sabab pasangdōlan bi
kawasa Tuhan, iya bayi makallum si Almasi pabayik min kamatay na.
13 Tagna' bi ian sali' kaam hantang aa matay ma panganda' Tuhan sabab masi
magdusa. 'Nsa' niya' bayi lamud bi ma aa suku' Tuhan, iya bangsa bayi janjian uk
na. Lipara pinda na kahalan bi buttihi'. Pikallum na kaam uk Tuhan dambean maka si
Almasi. Iyampun uk Tuhan dusa tabi kamemon.
14 Kita itu bayi pibōtangan hukuman sabab langgal sara' kita ma Tuhan, suga'
piyapasan na sulat hukuman hi' ma sabab kamatay si Almasi ma diyata' hag. Manjari
'nsa' niya' sababan kita pibōtangan hukuman.
15 Diyaōg na isab uk si Almasi bangsa mananasat ibilis maka ayi-ayi makagaōs ma
diyata' ayan sabab min kamatay na ma diyata' hag. Killoan uk na kawasa sigam, bo'
pindaan ni aa kamemon in sigam tahinang na banyaga'.
16 Hangkan ko' kaam subay 'nsa' me'-me' bang kaam siyaway pasal kiyakan bi maka
inuman bi atawa pasal bōgbōg bi manga jamu duwaa, manga hinang bulan maka
hinang 'llaw mulliya.
17 Iya usulan biyōgbōgan sigam ian sali' pandōga sadja pamaintōm sigam niya' lagi'
agaran sigam ma waktu siyong. Maka palahil na iya bayi iyagaran hi', hati na si Almasi.
18 Daa na kaam me'-me' ma aa iya mo-mo kaam min pagtaat bōntōl tudju ni Tuhan ma
sawukat niya' kono' bayi panyata' ma sigam min Tuhan. Manga aa iyu baya' in subay
pagkahi sigam magpareyo'-deyo' di sigam bo' supaya sambahayang ni bangsa malaikat.
Abbuhan pahap manga aa salaihi' ma 'nsa' niya' kapusan na. Asal 'nsa' niya' pikil uk
sigam saddi min kabayaan manusiya'.
19 Libbahan na pangandōl sigam ma si Almasi, bo' iya pagmakokan ma kitabi, maka
kitabi ibarat kalangkapan baran na. Bang kita pig-agihan uk na, piabut kōsōg na ni
kitabi kamemon, sali' dalil baran, dauyun du kalangkapan baran maka kok pagka niya'
ugat pagdauyunan na. Manjari in kitabi, iya ibarat kalangkapan baran si Almasi, pasong
na peen kōsōg ta ma sali' kabayaan Tuhan.

Diyalil Pasal Kamatay ta maka Kallum ta Magbe' maka si Almasi

20 Kaam iyu sali' aa bayi paunung ma si Isa ma kamatay na, sabab matay na kaam
ma kajarihan bi tagna', hati na, puwas na kaam min pangantanan bangsa sayitan, iya
magbaya' ma diyata' ayan. Jari angay kaam me' na peen ma kalangnganan aa kasehean
ma dunya itu?
21 Angay be' bi min tagna' sadja, iya uk na, “Daa 'ntanan!” atawa, “Daa iyu kakanun!”
atawa, “Daa sagirun!”
22 Suga' manga usulan itu, payi-payi sadja. Ubus peen bayi giyuna, magtuwi piansa'.
Maka usulan salaihi', pihinang sadja uk manusiya'.

23 Ngagda' sigam subay magsumba ni malaikat. Subay kono' magpareyo'-deyo' di ta,
maka isab magtiksa'-tiksa' di ta. Bang ma pikilan manusiya' niya' du pauntungan ma
pamandu' sigam hi', suga' 'nsa' du niya' dapat na pamasagga' napsu baran tabi.

3

1 Manjari, pagka si Almasi 'llum na pabayik min kamatay na, iya du kaam parakayo'
ma iya biyuwanan kallum tattap. Hangkan du subay tuyuan bi ayi-ayi ma diyōm sulga'.
May'an asal si Almasi ningko' ma paningkoan langkaw maka kawasahan, tōngōd ni
katau min Tuhan.
2 Pagmaatayun bi ayi-ayi suku' ma sulga', daa na pikilun ayi-ayi ma deyo' itu ma dunya.
3 Sabab kaam iyu mangandōl ma si Almasi, ibarat sali' sapantun aa bayi matay, 'nsa'
niya' baya' na ma dunya itu. May'an asal kallum bi bahu dahuhan Tuhan, tiyawu'
pahōgōt uk si Almasi.
4 Sabab si Almasi poonan kallum bi, bo' bang iya panda' paitu pabayik, magdōngan
du kaam maka iya, bo' libut isab uk sahaya na.

Kawul-piil ta Tagna' maka Kawul-piil ta Bahu

5 Hangkan uk ku ma kaam: labbahan bi napsu bi laat. Daa kaam magdanda atawa
maglalla. Daa kaam magkasabulan, daa kaam magbais-bais. Daa kanapsuhan bi alta'
sabab bang alta' iya pimehe uk bi ma atay, iya na hi' sali' pagtuhanan bi.
6 Bansi Tuhan ma hinang salaihi', iya poon pitakkahan mulka' ni manga aa nagga' ma
panohoan na.
7 Salaihi' du isab bayi kabiyaksahan bi tagna', waktu lagi' kaam me' ma ayi-ayi
kinapsuhan.
8 Suga' ma buttihi' subay labbahan bi kasuddahan bi laat iyu, sali' manga magdugal,
magbansi ma pagkahi, atawa magbingis. Daa kaam subay ngalimut sehe' bi, daa isab
maglaka'-laka'.
9 Daa kaam magputing ma sehe' bi. Paintōm kaam: bayi na asal labbahan bi bayi
kajarihan bi tagna' sampay kahinangan bi.
10 Niya' na ma kaam kajarihan bi bahu. Pindahan na peen uk Tuhan, iya asal bayi
magpanjari, supaya kaam makasali' ma sali' kajarihan na. Iya maksud na in kaam subay
tau tōōd ma iya.
11 Manjari, 'nsa' niya' pagbiddaan aa kamemon bang pibahuhan na uk Tuhan. Sali'
du kamemon, bangsa Yahudi maka bangsa kasehean, aa mag-islam maka aa 'nsa' bayi
mag-islam, banyaga' maka aa hawulaya; sampay isab aa taga pangadji', maka aa 'nsa'
niya' pangadji' na sabab pabōtang si Almasi ma diyōm atay sali'-sali' maka si Almasi
sadja mehe ma atay tabi kamemon.
12 Kaam iyu aa tapene' uk Tuhan hinang jamaa na. Kilasahan du kaam uk na, hangkan
patut du bang kaam maase' ma pagkahi bi, bang hap addat bi, bang deyo' maka lunuk
pangatayan bi. Tatasan bi pagkahi bi minsan kaam inay.
13 Bang kaam 'nsa' kasulutan ma hinang sehe' bi, magay bi na maka bang niya'
kapaddian bi atay, subay kaam mag-ampun-ampun. Ampunun bi pagkahi bi sali'
pangampun Tuhan ma kaam.
14 Bo' niya' lagi' sugpat na mehe, subay kaam lasa ma pagkahi bi, sabab bang kaam
maglasa-lasa, hōgōt tōōd ma kapagsulutan bi.
15 Parulun bi si Almasi magbaya' ma diyōm atay bi bo' supaya kaam magsulut-sulut.
Pagsukulan bi isab ni Tuhan waktu ni waktu sabab bayi na kaam tiyawag uk na supaya
kaam sali' dabaran magsulut-sulut.
16 Intōmun bi pamandu' si Almasi bo' tawuun bi diyōm atay bi. Subay kaam
magpandu'-pandu' pa dakayo' pa dakayo', bo' gunahun pangatau bi bayi pamuwan
Tuhan ma kaam. Magkalang kaam manga kalangan pananglit Tuhan maka kalangan
piyanduan uk Nyawa Tuhan ma kaam. Magkalang kaam pagka mehe pagsarang-sukul
bi ma diyōm atay bi ni Tuhan.
17 Ma ayi-ayi hinang bi maka ayi-ayi halling bi subay intōm bi si Isa Panghu' tabi, maka
pagsukulun bi peen Tuhan, 'Mma' tabi, sabab iyasip pagsukul bi ma sabab si Isa.

Pamandu' pasal Aa Daōkōman

18 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan halla bi. Patut du ian hinang bi
pagka si Isa Panghu' bi.
19 Kaam manga lalla, subay kalasahan bi handa bi. Daa kabingisan bi.
20 Kaam manga anak, subay kaam me' sadja ma panohoan 'nggo'-mma' bi, sabab
kasulutan Tuhan hinang salaihi'.

21 Kaam manga 'nggo'-mma', daa kalanduun pagpinturu bi ma anak bi, bo' 'nsa'
magda'-da'.
22 Kaam manga tindōg, subay beun bi kamemon panohoan nakura' bi, 'nsa' sadja salta'
sigam nganda', supaya sigam kaamuhan. Subay sali' du ma kamay'anan sigam maka ma
kalikutan sigam. Hinangun bi panohoan sigam min diyōm atay bi, ma sabab Tuhan iya
pag-addatan bi.
23 Subay kaam ti'bōt ma ayi-ayi hinang bi, sabab minsan manusiya' iya paghinangan
bi, si Panghu' Isa iya nakura' bi lahasiya'.
24 Katauhan bi du, Tuhan nungbasan kaam ma sosongun. Makasambut du kaam
pusaka' bayi tiyawuan ma aa suku' na. Sabab si Almasi iya nakura' bi tōōd, iya
paghinangan bi.
25 Sasuku maghinang laat, tiyungbasan du iya ma sabab hinang na laat. Bo' 'nsa'
pigbidda' uk Tuhan manga manusiya'.

4

1 Kaam manga nakura', subay hap pangahatul bi ma manga sasohoan bi. Pamuwanun
bi ma sigam iya patut ma sigam. Intōmun bi niya' isab nakura' bi ma hi' ma sulga'.

Pamandu' Kaubusan

2 Pati'bōt kaam nambahayang sabu peen hap akkal-pamikil bi, maka magsukul kaam
ni Tuhan.
3 Amu'-amuin bi isab kami tabang bang peen kami mura-murahan pihawulaya uk
Tuhan bo' supaya kami makapagnasihat ma lapal itu bayi piyamatau uk Tuhan pasal
si Almasi, iya 'nsa' bayi kitauhan ma masa awwal lagi'. Iya na hi' poon sabab hangkan
aku bilangguan itu ma diyōm jil, tiyuud uk ku magnasihat pasal si Almasi.
4 Amay-amay tōōd, amuin bi aku tabang min Tuhan supaya sawa uk ku magnasihat
pasal si Isa, sabab iya na bayi pamahinang na ma aku.
5 Pahapun bi addat bi ni manga aa 'nsa' mangandōl ma si Isa. Bang niya' waktu umay-
umay nasihatun bi sadja sigam ma pasal si Isa.
6 Ayi-ayi pamissala bi subay hatul bissala makapasōd ma aa sasuku pake. Subay isab
kaam tau nambungan sigam pa dakayo' pa dakayo' bang niya' tiyaw uk sigam.

Bissala Katangbusan

7 Iyu na kaam biyohan lapal uk si Tikikus ma pasalan ku. Danakan tabi ko' iyu,
aa kilasahan tōōd. Dansehean du iya maka kami maghinang ma si Panghu' Isa, aa
kapangandōlan du.
8 Soho' ku iya paiyu ma kaam bo' supaya kaam makatau pasal kami itu supaya pakōg
atay bi.
9 Pibe' uk ku isab si Onesimus, aa isab min lahat bi. Danakan tabi isab kilasahan, aa
kapangandōlan du isab. Na, sigam duwangan itu maan kaam pasal pakaradjaan bayi
talabay maitu.
10 Si Aristarkus, sehe' ku ma itu ma diyōm jil, mabo bissala ma kaam. Iya du si Markus,
kaki si Barnabas, mabo du isab bissala na ma kaam. Bayi na kaam baan ku pasal si
Markus. Bang iya ganta' pahapit ma lahat bi saginahun bi paayad.
11 Tiya' isab si Yussa', iya diyanglay si Yustus, mabo isab bissala na ma kaam. Basta
min Yahudi mangandōl ma si Isa, sigam sadja tallungan itu nehean aku. Magbe' na
sigam maka aku magnasihat pasal parinta Tuhan; mehe tōōd panabang sigam ma aku.
12 Si Epapras isab dakayo' mabo minsan laa bissala na ma kaam. Min lahat bi du isab
iya, dakayo' sasohoan si Isa Almasi. Tuyu' tōōd iya nambahayang ngamu'-ngamu' ni
Tuhan pasalan bi sakahaba' waktu, bang peen pahōgōt pame' bi maka pikilan bi pasal
kamemon kabayaan Tuhan, bo' supaya kaam sampulna' ma kawul-piil bi, ma 'nsa' na
niya' hawal-hawal ma diyōm atay bi.
13 Makasaksi' du aku ma pasal si Epapras itu; bayi iya maghinang pakōsōg ma pasal
kahapan bi, sampay pasal aa ma daira Laodikiya maka ma daira Hirapolis.
14 Maka tiya' isab si Lukas, doktor kalasahan tabi, maka si Demas. Iya du sigam
duwangan itu mabo bissala sigam.
15 Aku isab mabo bissala pag-addatan ku ma manga danakan tabi ma Laodikiya,
sampay ma si Nimpa maka manga jamaa si Isa Almasi biyaksa magtipun-tipun ma luma'
na nambahayang.
16 Bang ubus uk bi massa sulat itu, pabohun bi lagi' ni manga jamaa si Isa Almasi
magtipun ma daira Laodikiya ian, bo' tabassa uk sigam. Amuun bi isab sulat bayi piyabo
uk ku ma sigam bo' bassahun bi.

17 Baan bi si Arkippus iyu: “Amay-amay tangbusun hinang pamahinang kau uk si
Panghu' Isa, sabab iya paghinangan nu.”
18 Aku si Paul nulat itu, ngintōm aku ma kaam. Daa aku kaipatin bi, sabab tiya' na
aku ma diyōm jil. Mura-murahan bang peen kaam tiyabang uk Tuhan. Wassalam.

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT DAKAYO'
min si Paul

Niya' dakayo' daira mehe ma lahat Makidunya iyōnan Tessaloneka. 'Nsa' du lawak daira itu min daira Pilipi.

Ma langnganan si Paul karuwa na bay makahapit iya maka manga sehe' na, iya si Timuti maka si Silas, ni Tessaloneka bo' iya magnasihat ma manga aa mahi'. Minsan 'nsa' taggōl kamahi' sigam, heka aa bay pake ma pagnasihat sigam sampay magkahagad ma si Panghu' Isa. Suga' niya' manga Yahudi bay nagga' disi Paul, bay mo isab manga aa Tessaloneka, siyoho' ngalaat disi Paul. Hangkan na sigam bay pakallo' minnihi' tudju ni daira Kurintu. Lipara ma Kurintu peen sigam, susa pamikil si Paul pasal manga bean si Isa bay 'mbanan na ma Tessaloneka ian, bang kalu sigam tabo-bo uk sasat bo' pataikut min Panghu' sigam si Isa. Jari si Timuti siyoho' uk si Paul nibaw pay'an ni Tessaloneka nganyata' bang salaingga manga Almasihin may'an.

Makabing peen si Timuti ni Kurintu, biya' uk na pasal manga bean si Isa Almasi may'an ma Tessaloneka. Manjari mehe pagsukulan si Paul ni Tuhan pasal iman maka lasa sigam. Hangkan na piyabo uk na sulat itu ni sigam. Siyambungan isab uk na tiyaw sigam pasal kabayik si Isa min sulga', maka siyoho' sigam pataptap mangandōl ma si Isa minsan ma diyōm kabinsanaan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni kaam manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka min si Panghu' Isa Almasi.

Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan.

Magsukul di si Paul ma sabab manga aa Tessaloneka

2 Magsukul sadja kami ni Tuhan ma sabab kaam kamemon. Siyabbut du kaam uk
kami sakahaba' waktu kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
3 Sabu peen kami ngaharap ni 'Mma' tabi Tuhan, intōm uk kami kahapan iya hinang
bi ma sabab pangandōl bi ma si Isa, maka pagsangsa' bi ma sabab lasa bi ma iya, maka
kahōgōt iman bi isab ma si Panghu' Isa Almasi iya pagsangsaan bi.
4 Manga dawuranakan ku, kaam kilasahan uk Tuhan, katauhan kami in kaam bayi
tapene' uk na.
5 Sabab in lapal hap bayi panganasihat kami ma kaam 'nsa' pangupama manusiya',
suga' lapal barakat bayi min Nyawa Tuhan, hangkan kaam tabo magkahagad tōōd.
Katauhan bi isab bayi addat-tabiat kami ma waktu kabōtang kami ma diyōman bi, bo'
kaam iya piniyaan kahapan.
6 Bayi kaam ningōran kawul-piil kami maka kawul-piil Panghu' tabi. Bayi tayima' bi
lapal Tuhan minsan kaam bayi binsana', gam peen kaam kiyōgan sabab min Nyawa
Sutsi.
7 Jari kaam iyu paningōran uk aa kamemon magpangandōl ma si Isa ma lahat
Makidunya maka ma lahat Akaya.
8 Maka lapal hap bayi pama' bi pasal Tuhan, pasampay na ni kalohahan lahat
Makidunya maka Akaya. Maka 'nsa' lahat ihi' sadja iya pasampayan, sabab in habal
pasal pangandōl bi tudju ni Tuhan pasaplag na ni sabarang lahat. 'Nsa' kami kagunahan
missala pasal pangandōl bi,
9 sabab manga aa bayi kahakahan ian ma'-ma' bang salaingga panayima' bi ma kami,
waktu kami kapaiyu ni kaam. Sigam isab ma'-ma' pasal pangalabba bi min manga tau-
tau iya bayi pagtuhanan bi tagna', bo' kaam papinda maghinang ni Tuhan bannal, iya
asal 'llum.
10 Bo' ngagad sadja kaam ma kapaitu Anak Tuhan pabing min sulga', hati na, kapaitu
si Isa, iya bayi pikallum pabing uk Tuhan min kamatay na. Maka si Isa itu ngalappas
ma kitabi min mulka' Tuhan, iya song pitakka ni manga manusiya'.

2

Hinang si Paul ma daira Tessaloneka

1 Manga dawuranakan ku, katauhan bi 'nsa' bayi lōpas maksud bayi langnganan kami
paiyu ni kaam.

2 Katauhan bi asal, ma 'nsa' le' kami bayi pasampay ni Tessaloneka, bayi kami
makalabay kabinsanaan dahu ma daira Pilipi, maka hiyalipulu kalandu'. Lipara
biyuwanan kami isōg uk Tuhan bo' kami makatawakkal maan kaam pasal lapal na
hap, minsan kami kalandu' bayi siyagga' uk aa.
3 Iya pama' kami ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du niya' sā' na, 'nsa' niya' maksud na
laat, maka 'nsa' du kami ngakkal.
4 Suga' Tuhan iya bayi mista kami makajari pingandōlan lapal hap, iya hangkan itu
bissala na peen uk kami. 'Nsa' kami tuyu' nulut atay manusiya' suga' atay Tuhan, iya
makaliling diyōm pikilan tabi.
5 Katauhan bi bayi pamissala kami ma kaam, 'nsa' bissala pamehe atay bi, supaya
kami biyuwanan ayi-ayi napsu uk kami. Tuhan iya saksi' kami.
6 'Nsa' kami isab bayi meha pamehe min manusiya', min kaam atawa min aa saddi,
7 minsan kami taga kapatut biyuwanan ayi-ayi kagunahan kami sabab kami kawakilan
uk si Almasi, 'nsa' kami ngamu'. Suga' hap sadja pangipat kami ma kaam, sali' sapantun
maas ngipat manga anak na.
8 Mehe lasa kami ma kaam, iya poon kami lilla' maan kaam pasal lapal hap min Tuhan.
Maka 'nsa' isab ihi' sadja. Pamalilla' du isab baran kami sampay ni kamatay basta ma
sabab bi, sabab landu' kaam kilasahan.
9 Tantu taintōm bi, manga dawuranakan ku, iya bayi pagluug kami waktu kamaiyu
kami ma kaam. Bayi kami maghulas-sangsa' 'llaw-sangōm bo' supaya niya' kalluman
kami, bo' kaam iyu 'nsa' kabohatan sataggōl kami maiyu nganasihatan kaam lapal hap
min Tuhan.
10 Kasaksian bi, maka kasaksian isab uk Tuhan, bang salaingga bayi addat-tabiat kami
ma kaam manga aa magpangandōl ma si Isa Almasi. Adil maka bōntōl bayi kahinangan
kami kamemon ma diyōman bi, maka 'nsa' niya' kasaan na.
11 Katauhan bi du bayi addat kami ma kaam pa dakayo' pa dakayo', sali' addat maas
ma manga anak na.
12 Bayi pahōgōt kami iman bi, bayi palasig kami atay bi. Siyoho' kaam isab mahap
kawul-piil bi supaya kasulutan atay Tuhan, iya ngalingan kaam ngahampit palsukuan
ma diyōm pagparintahan na maka ma diyōm kasahayahan na.
13 Niya' le' isab pagsukulan kami ni Tuhan sakahaba' waktu. Ma waktu kapanayima' bi
palman Tuhan iya bayi take bi min kami, bayi tatayima' bi magtuwi pagtakila bi in ian hi'
palman sabannal-bannal min Tuhan, 'nsa' bissala bayi pihinang uk manusiya'. Palman
Tuhan tōōd ko' ian, maka Tuhan iya mindahan kawul-piil bi, sasuku kaam mangandōl
ma si Isa.
14 Kaam manga dawuranakan ku, sali' du iya katawwa' ma kaam maka iya bayi
katawwa' ma manga aa suku' Tuhan ma lahat Yahudiya, sigam bean si Isa Almasi. Sabab
iya du kaam bayi liyaat uk pagkahi dabangsa, sali' sigam liyaat uk pagkahi sigam Yahudi.
15 Manga bangsa Yahudi itu bayi mapatay si Panghu' Isa, maka bangsa Yahudi isab
bayi mapatay manga kanabihan ma masa awwal lagi'. Bangsa Yahudi isab bayi midjala'
kami. 'Nsa' sigam makasulut atay Tuhan. Biyantahan uk sigam aa kamemon.
16 Sampay kami hi', siyagga' kami uk sigam bo' 'nsa' tapagnasihat uk kami lapal hap ma
manga aa bangsa saddi, iya 'nsa' Yahudi. 'Nsa' sigam baya' bang bangsa saddi lappasan
min dusa sigam. Manga Yahudi itu 'nsa' baya' parōhōng ngalanduan dusa sigam, jari
pitawwaan sigam mulka' Tuhan na.

Kabayaan si Paul patibaw pabing ni Tessaloneka

17 Manga dawuranakan ku, pagka kami bayi mag-ōkat maka kaam, minsan 'nsa'
taggōl, landu' kami ngintōm ma kaam. Landu' tōōd tuyu' kami mag'nda' maka kaam
pabing. Bannal lawak kami min kaam, suga' maiyu na peen pikilan kami.
18 Baya' tōōd kami patibaw ni kaam, lagi' na aku itu, si Paul. Min pila aku bayi
magsakap paiyu, suga' pibōtangan aku bimbang uk nakura' sayitan, iya hangkan 'nsa'
makalanjal.
19 Na, kaam iya poon na hangkan kami kiyōgan, hangkan niya' pangahōwatan kami.
Maka kaam iya pamantugan kami may'an ma alōpan Panghu' tabi si Isa bang taabut
waktu pabing na paitu.
20 Aho', kaam iya pamantugan maka pagkōg-kōgan kami.

3

1 Na, pagka kami 'nsa' na makasandal piōkat min kaam, gara' kami in kami duwangan
subay tamban maitu ma daira Aten,

2 bo' si Timuti iya pitibaw ni kaam. Danakan tabi si Timuti itu, sehe' kami isab
maghinang ni Tuhan magnasihat lapal hap pasal Almasi. Pitibaw iya paiyu supaya iya
mahōgōt iman bi tudju ni Tuhan supaya isab makōsōg pangandōl bi ma iya.
3 'Nsa' kami baya' bang magsagaw-sagaw iman bi ma sabab kabinsanaan kalabayan
bi. Katauhan bi asal, in kitabi wajib palabay min kabinsanaan.
4 Sabab may'an kami peen ma kaam, bayi du kaam biyaan uk kami in kitabi tantu
takkahan kabinsanaan. Sakali katauhan bi na, takka na sali' bayi pama' kami.
5 Jari itu, pagka 'nsa' na kasandalan ku susa ku ma pasalan kaam, bayi soho' ku
si Timuti paiyu nganyata' kaam bang masi hōgōt pag-iman bi ma si Isa Almasi. Iya
kahanggawan ku, kalu kaam tasasat uk nakura' sayitan. Sabab bang kaam ganta' tabo
uk sasat sayitan, kaugun bayi hinang kami maiyu.
6 Lipara tiya' na si Timuti, bahu bayi takka min kaam, maka hap tōōd habal iya tabo
na pasal kaam. Uk na, hōgōt masi pag-iman bi ma Tuhan maka masi na peen paglasa
bi dangan maka dangan. Uk na isab masi hap atay bi tudju ni kami itu, maka mehe
kabayaan bi nganda' kami, sali' du kabayaan kami mag'nda' maka kaam.
7 Hangkan na, manga dawuranakan, minsan kami ma diyōm kasigpitan maka
kabinsanaan, hōgōt du atay kami sabab tau na kami in kaam 'nsa' pinda min pangandōl
bi ma Tuhan.
8 Hayang na nyawa kami pagka katauhan kami in pame' bi ma si Panghu' Isa tōtōg
du.
9 Makapagsukul na kami ni Tuhan ma sabab bi. Makapagsukul na kami ni iya sabab
kaam iya poon na hangkan mehe kakōgan kami ma panganda' na.
10 'Llaw-sangōm tuyu' kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan, bang peen kami mag'nda' maka
kaam, bo' kaam kabtangan kami bang niya' 'nsa' le' jukup ma pag-iman bi.
11 Mura-murahan, bang peen kami tiyabang uk 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi
si Isa bo' kami magtuwi paiyu ni kaam.
12 Mura-murahan isab, bang peen kaam tiyabang uk Panghu' tabi bo' palabi lasa bi
ma sehe' bi dambean iyu sampay ma manusiya' kamemon, sali' lasa kami ma kaam.
13 Bang peen pitōtōg uk na atay bi, jari sutsi du kaam maka 'nsa' niya' dusa panaan
kaam ma alōpan 'Mma' tabi Tuhan, ma waktu pabayik paitu si Panghu' Isa magbe' maka
aa suku' na kamemon.

4

Pasal kawul-piil iya makasulut atay Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, bayi na kaam panduan kami bang salaingga subay
kawul-piil bi bo' kasulutan atay Tuhan ma kaam. Tuyuan bi asal kawul-piil salaihi'.
Suga' buttihi', pagka niya' kapatut kami min si Panghu' Isa, amu' ta kaam maka soho' ta
kaam muspus tōōd ma kawul-piil hap.
2 Katauhan bi du in pamandu' kami ma kaam asal min kapatut si Panghu' Isa.
3 Iya kabayaan Tuhan subay sutsi diyōm atay bi. Daa kaam maghinang kalaatan danda
maka lalla.
4 Kaam manga lalla, subay kaam tau maghanda ma 'nsa' niya' sabul na, maka addat
bi ma handa bi subay hatul.
5 Daa parulun bi napsu baran bi magbais-bais, sali' manga aa 'nsa' magtaat ni Tuhan.
6 Na, bang takdil ni napsu baran itu, daa tōōd kaam ngahinang laat ma pagkahi bi
bean si Isa. Daa isab kaam ngulli' suku' na sabab binsana' du uk Tuhan sasuku magdusa
salaihi'. Bayi na kaam patau kami dahu pasal itu hi', bayi na kaam sagda kami tōōd.
7 'Nsa' kitabi bayi linganan uk Tuhan bahasa kitabi makapahinang kalaatan danda
maka lalla. Linganan kitabi supaya nuyuan kawul-piil sutsi.
8 Jari sasuku nayikutan pandu' itu, 'nsa' manusiya' tayikutan na, suga' Tuhan, iya
muwanan kaam Nyawa Sutsi.
9 Na, 'nsa' kami subay nulatan kaam pasal lasa bi ma manga pagkahi bi mangandōl
ma si Almasi, sabab piyanduan na kaam uk Tuhan maglasa-lasa dangan maka dangan.
10 Maka lasa du kaam ma manga danakan bi kamemon magpangandōl ma si Isa ma
kalohahan lahat Makidunya iyu. Suga' amu' ta kaam, manga dawuranakan ku, pasongun
le' lasa bi ma sigam.
11 Tuyuin bi ayi-ayi makasannang. Hinangun bi di hinang bi. Daa kaam nasaw ma
hinang pagkahi bi. Mag-usahahan kaam di bi bo' niya' kalluman bi, sali' bayi panohoan
kami ma kaam dahu.
12 Manjari bang be' bi panohoan itu, pig-addatan du kaam minsan uk manga aa 'nsa'
mangandōl ma si Isa, bo' 'nsa' du kaam kasukkalan ma balanja' bi.

Pasal pabing si Panghu' Isa

13 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami mahati kaam pasal manga aa mangandōl
ma si Isa Almasi bang sigam ganta' magpatayan na, bo' supaya kaam 'nsa' magdukka'
sali' manga aa kasehean, iya 'nsa' niya' pangahōwat-hōwatan sigam 'llum kapabing.
14 Ngahalap kitabi in si Isa bayi matay bo' 'llum pabing ni kamatay na. Hangkan isab
kitabi ngahalap, bang niya' aa mangandōl ma si Isa matay, pikallum du sigam uk Tuhan
bo' parōngan na sigam ma si Isa ma waktu pabing na.
15 Iya pamissala kami itu pandu' min si Panghu' Isa, hati na in kitabi masi 'llum ma
waktu kabayik na paitu, 'nsa' du parahu min manga aa magpatayan.
16 Sabab dahu niya' halling ngalingan pakōsōg, maka suwara malaikat nakura', maka
halling tiyup-tiyup min Tuhan. Magtuwi sakadjap iya takka Panghu' min sulga'. Puwas
hi' pibangun dahu manga aa bayi magpatayan, aa asal mangandōl ma si Almasi.
17 Puwas hi' kitabi isab, iya masi 'llum ma dunya itu, biyo du kitabi magdōngan
maka sigam paangkat ma diyata' gabun nampang Panghu' ma tōngaan langit. Manjari
pabōtang du kitabi ma Panghu' sampay ni kasaumulan.
18 Jari pamaun bi manga bissala itu dangan ni dangan, bo' supaya hōgōt atay bi.

5

Subay kitabi sakap ma waktu kapaitu si Panghu' Isa pabing

1 Na, manga dawuranakan ku, in pasal masa ma sosongun maka pakaradjaan na, 'nsa'
na kami subay nulatan kaam.
2 Sabab na, katauhan bi du, iya 'llaw kapaitu Panghu' tagha' sadja takka, sali' hantang
aa nangkaw sangōm, 'nsa' kitauhan bang umay iya katakka na.
3 Bang niya' manga aa ngupama in sigam sannang na, 'nsa' niya' kapiligduhan,
magtuwi sigam takkahan bala' sabu peen sigam halling. 'Nsa' sigam makalahi sabab
tagha' sadja takka bala' hi', sali' ibarat danda battōng. Tagha' iya kapaddian bang song
nganak.
4 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku, 'nsa' ma diyōm kalindōman, hati na 'nsa'
kaam awam pasal itu hi'. Hangkan kaam subay 'nsa' kiyōblaan bang patagha' iya takka
'llaw ian hi' sali' katakka aa panangkaw.
5 Sabab kaam iyu kamemon pabōtang ma diyōm kasawahan na. Suku' kaam ma
waktu 'llaw, hati na suku' Tuhan kaam. Kitabi, 'nsa' aa ma diyōm kalindōman, iya suku'
ma waktu sangōm.
6 Hangkan na kitabi subay 'nsa' pasali' ni manga aa kasehean, iya magtuwihan sadja
ian. In kitabi itu subay pajaga, maka subay hap pamikil tabi.
7 Sarang du waktu sangōm pagtuwi aa, maka sangōm isab iya waktu paglalango manga
aa mag-inum.
8 Suga' kitabi, pagka ma diyōm kasawahan, subay hap pamikil tabi, 'nsa' sali' pamikil
aa maglalango. Kitabi magpangandōl ma si Isa sali' dalil sundalu, subay pitampanan.
Iya panampan dahuhan ta, iya na pangandōl ta ni Tuhan maka lasa ta. Iya panurung
kok ta, iya na hōwat ta ma Tuhan in kitabi kalappasan du.
9 'Nsa' kitabi pene' uk Tuhan supaya kitabi pinanaman mulka' na, suga' supaya kitabi
lappasan ma sabab si Isa Almasi Panghu' tabi.
10 Bayi iya matay ganti' kitabi bo' supaya kitabi pabōtang ma iya, iya na magpatayan
kitabi, maka iya na 'llum lagi' ma waktu kapaitu na.
11 Hangkan kaam subay mahōgōt atay sehe' bi dangan kaam maka dangan. Subay
kaam magtabang-tiyabang sali' asal hinang bi.

Bissala katapusan

12 Na, manga dawuranakan, niya' le' pangamu' kami ma kaam. Pag-addatin bi manga
pagnakuraan bi pagka suku' kaam si Panghu' Isa. Tuyu' sigam maghinang ma diyōman
bi, manduan kaam pasal addat-tabiat maka hinang iya makasulut Panghu' tabi.
13 Pamehehun bi maka kalasahin bi sigam tōōd ma sabab hinang sigam ma kaam.
Magsulut kaam dangan maka dangan.
14 Iya na itu isab pangamu' kami ma kaam, manga dawuranakan: amay-amayin bi
manga aa lisuan, sohoun bi sigam maghinang. Pahōgōtun bi atay sasuku luhay tiyāw.
Tabangin isab manga aa luhay tabo uk sasat. Imanin bi aa kamemon minsan salaingga.
15 Pajaga kaam supaya 'nsa' niya' ma kaam mulihan laat bang niya' ganta' maghinang
laat ma kaam. Suga' iya tuyuan bi sakahaba' waktu subay maghinang hap ma pagkahi
bi mangandōl ma si Isa Almasi, sampay ma manga aa kamemon.
16 Subay kaam kiyōgan sakahaba' 'llaw.
17 Subay kaam ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan.

18 Ayi-ayi patakka ni kaam, subay kaam magsukul ni Tuhan, sabab iya na iyu kabayaan
Tuhan subay hinang bi pagka si Isa Almasi iya parakayoan bi.
19 Daa saggaun bi ayi-ayi hinang uk Nyawa Sutsi ma diyōman bi.
20 Daa pareyoun bi manga bissala pibissala uk Tuhan.
21 Suga' paliksaun bi ayi-ayi take bi, jari bang hap, bōgbōgin bi.
22 Tangkisin bi tōōd iya laat kamemon.
23 Mura-murahan, bang peen pisutsi kajarihan bi kamemon uk Tuhan, iya muwan
kasannangan atay. Mura-murahan isab, bang peen jagahan nyawa bi maka pikilan bi
maka baran bi bo' 'nsa' niya' kasaan bi ma waktu kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi
pabing.
24 Tantu itu hinang uk Tuhan, iya bayi ngalinganan kaam, sabab kapangandōlan iya
tōōd.
25 Manga dawuranakan ku, amuin bi kono' kami tabang ni Tuhan.
26 Siyumun bi manga danakan tabi maiyu kamemon, tanda' pag-addat kami ma sigam.
27 Niya' kapatut ku min Panghu', iya poon kaam soho' ku massa sulat itu ni pagkahi
bi magpangandōl ma si Isa iyu kamemon.
28 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan ni si Isa Almasi, Panghu' tabi.
Wassalam

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT KARUWA NA min si Paul

Sasaw manga aa Almasihin ma daira Tessaloneka sabab sā' pamikil sigam pasal kabayik si Isa Almasi min diyōm sulga'. Uk kasehean, hi' na iya bayi pabayik. Hangkan piyabohan uk si Paul sulat karuwa na itu bo' baan na sigam subay niya' dakayo' aa mamarahi laat paluwas dahu bo' iyampa pabayik si Panghu' Isa. Manjari manga aa bay magkahagad ma si Isa subay tabo uk aa mamarahi laat ian maghinang laat, bo' paruhun na peen manga dusa ma diyōm dunya. Pituwahan uk na manga bean si Isa, daa sigam siyoho' lisuan. Siyoho' sigam mag-usahahan di sigam supaya niya' balanja' sigam, maka siyoho' isab nabang pagkahi sigam. Bayi soho' na mahōgōt pangandōl sigam tudju ni si Isa minsan sigam makalabay kabinsanaan, sabab jiyagahan du sigam uk Tuhan, maka tiyungbasan uk na laat ma suku' minsana' sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam ma manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka si Panghu' Isa Almasi.
2 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk Panghu' tabi si Isa Almasi.

Pasal hukuman katapusan ma waktu kabayik si Isa

3 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa Almasi, wajib kami magsukul sadja ni Tuhan ma sabab bi sakahaba' waktu. Iya hangkan kami patut magsukul sabab mehe na kasongan pag-iman bi tudju ni si Isa Almasi, maka pasong isab kaam maglasa-liyasahi dangan maka dangan.
4 Iya na itu sababan na hangkan kami mantug ma pasal bi ni manga pagtipunan jamaa Tuhan. Sabab minsan kaam ma diyōm katiksaan maka kabinsanaan, sandal sadja kaam maka natas pangandōl bi ma Tuhan.
5 Suga' pakaradjaan itu kamemon muwan tanda' in hukuman Tuhan bōntōl du, sabab sandalan bi katiksaan ma sabab suku' Tuhan kaam, bo' minnihi' kitauhan in kaam tōp pisōd ni diyōm pagparinta Tuhan.
6 Bōntōl asal hukuman Tuhan, tiksa' du uk na manga aa bayi niksa' kaam.
7 Kaam iyu magkasusahan ma buttihian, biyuwanan du kaam kahayangan, maka iya du kami, biyuwanan isab. Hinang itu uk Tuhan bang palahil na si Panghu' Isa pabayik min diyōm sulga' magbe' maka manga malaikat na kawasa.
8 Paitu du iya libut uk dallet api bo' pabōtang na hukuman ma sasuku 'nsa' baya' tau ma Tuhan, maka ma sasuku isab 'nsa' magkahagad ma lapal hap pasal si Isa Panghu' tabi.
9 Iya hukuman Tuhan ma manga aa ian mulka' 'nsa' niya' katōbtōban na. Pibutas sigam min Panghu' tabi maka min kawasa sahaya na,
10 ma 'llaw pabing si Isa Almasi paitu. Iya na itu waktu pamaehe iya uk aa suku' na, waktu pamaehe ma iya uk aa magpangandōl kamemon. Talapay isab kaam iyu mudji iya ma waktu hi' sabab kahagad bi bayi pangalapal kami ma kaam pasal si Isa.
11 Hangkan kami ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan ma sabab bi. Iya amu' kami ni iya, bang peen kaam tiyabangan uk na bo' kaam makahinang ayi-ayi iya patut hinang uk manga aa bayi linganan uk Tuhan. Iya amu' kami isab, bang peen kaam tiyabangan min kawasa na, bo' tahinang bi kahapan kamemon iya miyaksud uk bi hinang, iya tiyuyu' uk bi ma sabab si Isa iya pangandōlan bi.
12 Hangkan kami ngamu'-ngamu' buttihi' supaya piehe ōn si Isa Panghu' tabi ma sabab bi. Maka iya du kaam piehe du uk na ma sabab tatabangan min Tuhan ta sampay min si Panghu' Isa Almasi.

2

Banta Tuhan

1 Na, in pasal kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi, maka pasal pagtipun tabi ma iya, iya na itu pamandu' kami ma kaam manga dawuranakan ku.
2 Daa kaam magdayi'-dayi' sasaw atawa susa bang niya' take bi hunub-hunub pasal 'llaw kapaitu si Panghu' Isa taabut na. Daa beun bi minsan bissala bayi kono' pibissala ma kami uk Tuhan, atawa habal pagmahalayak kami atawa halling bayi kono' tasulat kami.

3 Daa kaam me' lingōg minsan hinang ingga halling aa pasal 'llaw iyu hi'. 'Nsa'
magtuwi takka, sabab in kahekahan manusiya' ma dunya itu subay magpanagga' ma
Tuhan dahu maka niya' dakayo' aa mamarahi laat subay paluwas dahu bo' iyampa
takka 'llaw iyu hi'. Aa iyu nalka' iya pamakadal ma iya.
4 Kiyuntara uk na iya ayi-ayi kamemon iya pagtuhanan uk manusiya' maka kamemon
iya siyumba uk sigam. Magpalangkaw du iya di na min aa kamemon, hati na pasōd iya
sampay ni diyōm langgal Tuhan. Ningko' du iya may'an magpamahalayak in iya Tuhan.
5 'Nsa' taintōm bi baha'? Bayi na itu pama' ku ma kaam waktu kamaiyu ku le' ma
kaam.
6 Katauhan bi du bang ayi iya ngagpang aa mamarahi laat hi', iya hangkan 'nsa'
magtuwi paniya' bayi uk ku hi'. Subay taabut waktu bayi giyantaan iya bo' iyampa
iya paluwas.
7 Ma buttihi' maghinang asal aa mamarahi laat ian, suga' patapuk. 'Nsa' le' patampal
hinang na sataggōl masi maitu iya ngahawiran iya.
8 Subay na killoan iya mangahawid bo' iyampa paluwas aa mamarahi laat hi'. Suga'
tubag du iya uk si Panghu' Isa ma waktu kabayik na paitu. Matay iya uk napas Panghu'
magmula iya magtuwi ma sabab sahaya Panghu'.
9 Jari pagluwas aa itu, niya' kawasa na min nakura' sayitan iya hangkan iya
makahinang kaginisan hinang kawasahan maka manga paltandaan maka hinang
makainu-inu, suga' 'nsa' bannal.
10 Giyuna uk na kalaatan indaginis pamarupangan manga aa nudju nalka'. Iya
hangkan sigam nudju nalka' sabab 'nsa' sigam baya' me' ma pandu' kasabannalan. 'Nsa'
tatayima' uk sigam bo' supaya sigam kalappasan min hukuman dusa.
11 Pagka salaihi', pitakkahan sigam uk Tuhan akkal-pikilan bengkok, iya poon sigam
magkahagad kaputingan.
12 Iya katudjuhan na, in aa kamemon 'nsa' bayi makapangahagad ma pandu'
kasabannalan suga' kaamuhan gam peen maghinang kalaatan, subay pibōtangan du
hukuman.

Pangandōl bi subay pitōtōg

13 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku kilasahan uk Panghu' tabi, subay kami
magsukul ni Tuhan ma pasal bi sakahaba' waktu. Sabab bayi kaam tapene' asal uk
Tuhan min awwal tagna' lagi', supaya kaam kalappasan ma sabab hinang Nyawa Tuhan
masutsi diyōm atay bi, maka ma sabab pagkahagad bi ma pandu' kasabannalan pasal
si Isa Almasi.
14 Iya na ko' hi' poon na iya hangkan kaam tapene' uk Tuhan, pagka take bi lapal hap
iya bayi pagnasihat kami ma kaam. Tapene' kaam uk na supaya kaam magbe' pilangkaw
maka si Isa Almasi, Panghu' tabi.
15 Hangkan na, manga dawuranakan ku, patōtōgun bi pangandōl bi. Bōgbōgin bi tōōd
isab manga pandu' bayi take bi min bo' kami, sampay manga pandu' ma diyōm sulat
bayi pabohan kami ma kaam.
16 Bayi kitabi kilasahan uk 'Mma' tabi Tuhan, maka tiyabang kitabi uk na, hangkan
pamuwan na na ma kitabi katōtōgan atay natas ni kasaumulan. Pamuwan na isab
pangahōwat 'nsa' magkapinda. Mura-murahan, bang peen 'Mma' tabi Tuhan maka
Panghu' tabi si Isa Almasi
17 mahōgōt atay bi maka makōsōg kaam supaya hap sadja hinang bi maka bissala bi.

3

Pasal pangamu' tabang ni Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, amuin bi kami tabang ni Tuhan, bang peen lakkas
palatag lapal Panghu' tabi, bang peen hiyulmat isab lapal itu uk manga aa makake iya,
sali' bayi pangahulmat bi.
2 Ngamu' kaam isab bang peen kami piyuwas uk Tuhan min aa jahulaka', sabab 'nsa'
aa kamemon iya magkahagad ma lapal hap.
3 Lipara kapangandōlan tōōd Panghu' tabi. Pihōgōt uk na iman bi, jiyagahan isab
kaam uk na bo' kaam 'nsa' inay-inay uk nakura' sayitan.
4 Mangandōl kami ma kaam ma sabab Panghu' tabi, bo' katauhan kami in kaam tantu
me' ma bayi panohoan kami ma kaam, maka hinang bi na peen asal.
5 Mura-murahan, bang peen kaam iyulinan uk Panghu' bo' pasong tau bi pasal lasa
Tuhan ma kaam, maka pasal kasandal si Almasi.

Manga aa 'nsa' subay lisuan

6 Manjari, manga dawuranakan, pagka niya' kapatut kami min Panghu' tabi si Isa
Almasi, soho' ta kaam paōkat min pagkahi bi bean si Isa kasehean, iya lisuan mag-
usahahan di sigam, maka 'nsa' me' ma bayi pamandu' kami ma kaam.
7 Sabab kaam iyu, katauhan bi asal in kami itu subay paningōran bi. Iya kamaiyu
kami lagi' ma kaam 'nsa' kami bayi lisuan maghinang.
8 'Nsa' du kami bayi ngamu' biyalanjaan uk bi suga' biyayaran uk kami ayi-ayi bayi
pamalanja' kami. Gam peen kami maghulas-magsangsa' 'llaw maka sangōm bo' supaya
niya' kalluman kami bo' supaya kaam iyu 'nsa' kabohatan malanjaan kami.
9 Patut asal bang kami ngamu' biyalanjaan uk bi, suga' malanjaan kami di kami bo'
niya' kapamintangan bi.
10 Sabab minsan ma waktu kamaiyu kami ma kaam, niya' bayi pamandu' kami ma
kaam, uk na hi', “Bang aa 'nsa' baya' maghinang, subay iya 'nsa' pakan bi.”
11 Iya hangkan itu bissala, sabab makake kami niya' iyu ma kaam manga aa lisuan
mag-usaha maka kabiyaksahan sigam palamud ma palkala' 'nsa' suku' sigam.
12 Na, manga aa salaihi', noho' kami maka mituwa kami ma sigam min kapatut Panghu'
tabi si Isa Almasi, subay sigam pahantap mag-usahahan di sigam.
13 Suga' kaam, manga dawuranakan ku, daa kaam siyumu maghinang hap.
14 Bang niya' maiyu ganta' nagga' me' ma panohoan kami iya ma diyōm sulat itu,
indanin bi aa ian bo' daa kaam magbe' maka iya bo' supaya iya iya'.
15 Daa peen iya bistahun bi sali' banta bi, suga' pituwahin bi iya sali' dakayo' danakan
bi.

Bissala katapusan

16 Mura-murahan, bang peen Panghu' tabi, iya poonan kasannangan, muwanan kaam
kasannangan diyōm atay bi sakahaba' waktu, minsan ayi makani-kaam. Mura-murahan
isab, bang peen iya taptap ma kaam kamemon.
17 Aku, si Paul, nulat katapusan sulat itu pag-addat ku ma kaam. Salaitu asal hatan ku
ma sulat ku kamemon, tanda' in aku bayi mabo.
18 Na, mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan mehe uk si
Panghu' Isa Almasi.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI SI TIMUTI
min si Paul

Si Timuti, aa piyabohan sulat itu uk si Paul, dakayo' lalla onde' bahu le' bay min daira Listara, dakayo' daira mahi' ma lahat Asiya Diki'. Ina' si Timuti itu bangsa Yahudi, ōn na si Yunis. 'Mma' na bangsa Girik.

Ma langngan si Paul karuwa na magnasihat pahi' ni kalahat-lahatan, bayi iya pabayik pahi' ni daira Listara bo' biyo uk na si Timuti nehean iya. Kasulutan si Paul ma addat-tabiat si Timuti itu, tahinang iya sali' anak na. Ma tahunan iya pame' si Timuti ma si Paul, maka heka bay taanad na min iya. Jari niya' waktu panoho' si Paul ma si Timuti subay tamban ma Epesos ngahatul ma manga Almasihin mahi', sampay ma manga kawuman ma jadjahan hi'.

Pagtakka si Paul ni Makidunya, mabo iya sulat itu ni si Timuti pamatōtōg atay na, supaya iya tuyu' mandu' pandu' bannal bay min si Isa Almasi. Soho' na si Timuti subay ngalāng manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal. Siyoho' iya mene' manga aa hap pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa. Pituwahan isab si Timuti hi' subay halli' ma ayi-ayi hinang na, maka 'nsa' subay lōman magpandu' ma kasehean na, minsan iya onde' bahu lagi'.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, aa kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Iya pangawakil ma aku itu bayi min panohoan Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, maka min panohoan si Isa Almasi iya pangahōwatan tabi.

2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti, sabab kau iyu sali' anak ku tōōd pagka min pandu' ku iya hangkan kau mangandōl ma si Isa.

Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan tatabangan uk 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi. Bang peen kau kiasean uk sigam sampay biyuwanan kasannangan diyōm atay.

Pandu' pasal manga guru mamandu' kaputingan

3 Na, Timuti, bayikan ku lagi' bayi panohoan ku ma kau iyu, iya bayi aku song tulak ni lahat Makidunya. Kabayaan ku subay kau patōtōg maiyu ma Epesos bo' supaya talang nu manga aa maiyu, iya mandu' manga pandu' 'nsa' bannal.

4 Sohoun sigam subay parōhōng missala pasal manga kissa pihinang sadja uk manusiya', maka subay ngalabba isab min manga salsila panugsugan ka'mbo'-mboan sigam pangkat-mamangkat. Bang ian hi' tiyuyu' uk sigam, tantu sigam maglugat sadja. Ian hi' 'nsa' du mo sigam me' ma kabayaan Tuhan, duwal bang sigam mangandōl ma si Isa Almasi.

5 Salaitu pamandu' ku, sabab iya maksud ku subay pasong lasa bi. Pasong du isab sutsi diyōm atay bi ma 'nsa' niya' makatamak iya, maka bang kaam mangandōl sabannal-bannal ma Tuhan.

6 Suga' niya' manga aa bayi pasema' minnitu. Iya tiyurul uk sigam manga bissala 'nsa' niya' pus na.

7 Baya' sigam iyōnan guru pagguruhan sara' Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi pihalling uk sigam maka ayi pangalōgōs uk sigam ma manga aa.

8 Katauhan in sara' bayi tasulat uk si Musa hap asal bang peen bōntōl pamandu' na.

9 Subay katauhan ta bang 'nsa' aa adil iya pibōtangan sara' itu, suga' manga aa pangalanggal sara' maka aa 'nsa' baya' piyanduan, manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan maka manga aa dusahan. Iya du pibōtangan sara' manga aa sabul maka manga aa 'nsa' niya' kannal sigam tudju ni Tuhan, manga aa mono' maas sigam lalla-danda atawa pagkahi sigam manusiya'. Sigam iya pibōtangan sara'.

10 Damikkiyan isab manga aa magjina, maka aa maghinang kaiyaan maka pagkahi sigam lalla atawa pagkahi sigam danda, manga aa naggaw pagkahi sigam bahasa pauntungan sigam, manga aa magputing, manga aa naksi' minsan 'nsa' bannal maka manga kahinangan ayi-ayi 'nsa' magtawwa' maka pandu' kasabannalan.

11 Mag-uyun asal pandu' itu maka lapal hap, iya pingandōl ma aku uk Tuhan, siyoho' pignasihat ni manga aa. Iya na lapal bayi min Tuhan, iya wajib pimehe maka poonan isab kakōgan.

Magsukul si Paul sabab ase' Tuhan

12 Magsukul aku ni si Isa Almasi Panghu' tabi, iya muwanan aku kōsōg bo' supaya aku
makahinang hinang ku. Magsukul aku ni iya sabab tabista na aku patut pangandōlan
na, bo' kawakilan aku uk na maghinang ma iya.
13 Kawakilan aku uk na minsan iya bayi pahallingan ku laat ma tahun palabay, minsan
bayi talaat ku manga aa na maka bisa bayi pangalaug ku ma sigam. Lipara kiasean aku
uk na sabab ma waktu hi' 'nsa' le' niya' bayi pangandōl ku ma iya, iya hangkan 'nsa'
katauhan ku in kahinangan ku ian asal laat.
14 Pilabi uk Panghu' ta lasa na maka ase' na ma aku, maka tiyabang aku uk na bo'
pasong pangandōl ku ma iya. Tiyabang isab aku lasa ma pagkahi ku. Suku' tabi asal
kahapan ian hi' bang kitabi parakayo' ni si Isa Almasi.
15 Bannal sadja kabtangan itu, subay tayima' tōōd. Uk na, “In si Isa Almasi bayi paitu
ni dunya bo' supaya puwasan na manga aa dusahan min hukuman dusa.” Bang takdil
ni aa dusahan, 'nsa' niya' paliyu min aku.
16 Suga' minsan salaihi' paldusahan ku bayi aku kiasean tōōd uk Tuhan bo' iyampun
aku uk na. Pindaan uk si Isa katuyu' na manga aa dusahan, pagka aku itu, aa dusahan
labi min kamemon bayi iman na tōōd. Manjari aku itu sali' suntuan ma manga aa
magkahagad ma iya ma 'llaw siyong sampay biyuwanan kallum kakkal ni kasaumulan.
17 Magpamehe kitabi ma Tuhan dakayo'-kayo', iya Sultan ni kasaumulan. 'Nsa' iya
magkamatay, 'nsa' iya tanda' uk manusiya'. Wajib iya piyudji saumul-umul. Amin.
18 Timuti, anak ta kau. Pangandōl ku na ma kau panohoan itu, iya magtawwa' asal
maka palman Tuhan, iya bayi biyohan kau uk manga aa magbo palman. Isbatun tōōd
kabtangan palman itu bo' hap uk nu ngatu ma ayi-ayi laat.
19 Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi. Painsap kau bo' 'nsa' niya' dusa tahinang
nu makasasaw pikilan nu. Sabab niya' manga aa 'nsa' parōhōng maghinang laat minsan
kitauhan ma diyōm pikilan sigam in hi' asal laat. Hangkan magkaat pangandōl sigam
ma Tuhan.
20 Salaihi' du si Himinus maka si Iskandal maka kasehean lagi'. Bayi na sigam tukbalan
ku ni pangantanan nakura' sayitan supaya sigam mintang bo' sigam parōhōng mahalling
pangkal ni Tuhan.

2

Bang aa magtipun ngaharap Tuhan

1 Iya itu manga pamituwa ku; kaisa, kitabi bean si Isa subay nabbut Tuhan, subay
ngamu' tabang ni iya maka subay magsukul ni iya. Subay kitabi ngamu'-ngamu' ma
pasal aa kamemon,
2 ma pasal manga sultan maka manga aa kamemon taga pag-agi, bo' supaya sannang
maka hantap paglahat tabi sabu peen kitabi magtaat ni Tuhan ma hap isab kawul-piil
tabi.
3 Bang salaihi' bohan tabi hap du. Maka sulut atay Tuhan iya ngalappas ma kitabi.
4 Iya kabayaan Tuhan itu, in manusiya' kamemon subay lappasan min hukuman dusa
maka subay katauhan pandu' kasabannalan.
5 Sabab dakayo' du Tuhan maka dakayo' du isab magpaōt ma Tuhan maka manusiya'
mapagkahap sigam iya na si Isa Almasi pagkahi ta manusiya'.
6 Bayi paglilla' na kallum na bayi pamaganti' baran na pangalakkat bangsa manusiya'
min paldusahan sigam. Manjari pagka matay si Isa ma waktu bayi asal panugila' uk
Tuhan minnihi' pasti' in kabayaan Tuhan ma manusiya' subay sigam lappasan kamemon
min hukuman dusa.
7 Iya na itu sabab na hangkan aku kawakilan uk Tuhan, siyoho' mandu' ma manga aa
'nsa' bangsa Yahudi, supaya sigam nasihatan ku pasal pangandōl ma si Isa Almasi maka
pasal pandu' kasabannalan. Bannal sadja iya halling ku itu 'nsa' aku magputing!
8 Maingga-maingga niya' manga jamaa si Isa magtipun, iya kabayaan ku in manga
lalla subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, sasuku sigam me' ma iya min diyōm atay sigam.
Bang sigam ngamu' ni Tuhan subay 'nsa' niya' karugalan atawa kalaatan atay sigam ma
sayi-sayi.
9 Kabayaan ku isab manga danda subay hantap pamakay sigam bang takdil ni
kapanammek sigam. Iya kalingkat na subay sarang-sarang sadja maka subay tōp ka
sigam. Pamakay sigam subay 'nsa' magkagunahan bulawan maka mussa' maka sammek
halgaan. Sabab 'nsa' ihi' iya makahap danda sigam,
10 suga' manga hinang sigam hap. Tōp asal itu ma manga danda iya maghalling in
sigam magtaat asal ni Tuhan.
11 Manga danda isab subay pake sadja bang nasihatan maka subay ngaku piyanduan.

12 'Nsa' pasaran ku manga danda subay magnasihat atawa magnakura' ma lalla. In
danda subay pake sadja ma pagtipunan bi.
13 Sabab si 'Mbo' Adam bayi pipanjari dahu uk Tuhan bo' iyampa si Sitti Hawa.
14 Maka 'nsa' si 'Mbo' Adam iya bayi kaakkalan uk nakura' sayitan. Danda iya bayi
kaakkalan maka danda iya bayi ngalanggal sara' Tuhan.
15 Malayingkan lappasan du manga danda ma panganak sigam bang peen tiyuyuan
uk sigam pangandōl sigam ma Tuhan, maka lasa sigam ma aa, maka kasutsi atay sigam.
Addat-tabiat sigam isab subay hantap na peen.

3

Manga pagnakuraan kajamaahan si Isa

1 Bannal sadja kabtangan itu, iya uk na, “Bang aa nuyu' pibōtang nakura' ma jamaa
si Isa hap du.”
2 Bang aa ganta' pibōtang pagnakuraan manga jamaa si Isa, subay aa 'nsa' niya' laat na
atawa 'nsa' niya' panaan iya. Subay dakayo' du handa na. Subay iya hantap ma ayi-ayi
hinang na, subay hap pikilan na maka hap addat na. Bang niya' pahi' ni luma' na subay
hulmat na tōōd. Subay iya panday isab mandu' ma manga sehe' na.
3 'Nsa' iya subay aa maglalango. 'Nsa' iya subay bingis suga' subay hap bohan na ni
kamemon. 'Nsa' iya subay kabiyaksahan maglugat maka 'nsa' subay napsuhan ma pilak.
4 Subay hap uk na ngahatul ma anak handa na, maka in baran na subay pig-addatan
uk manga anak na. Panohoan na isab subay bine' uk sigam.
5 Sabab bistahun bi, bang aa pibōtang nakura' bo' peen 'nsa' tau ngahatul ma anak-
handa na, salaingga uk na ngipat katipunan manga aa suku' Tuhan?
6 'Nsa' isab makajari pibōtang nakura' bang aa bahu pasōd ni si Isa Almasi, sabab na
bang 'nsa' le' hōgōt pangandōl na, kalu palangkaw atay na bo' pitakkahan iya hukuman,
sali' bayi hukuman ma nakura' sayitan ma masa awwal hi'.
7 Suga' in aa pibōtang nakura' subay pig-addatan sampay uk manga aa 'nsa' jamaa si
Isa, sabab bang niya' ayi-ayi panaan sigam ma iya, kalu iya takowe' siyasat uk nakura'
sayitan, bo' tabo-bo iya maghinang laat.

Manga aa pananabang ma kajamaahan si Isa

8 Manjari in pasal manga aa pibōtang nabangan nakura' ma katipunan manga jamaa
si Isa Almasi. Subay hap isab addat-tabiat sigam, maka 'nsa' subay magduwa-dalla' bang
missala. 'Nsa' sigam subay maglalango maka 'nsa' subay napsuhan ma sin.
9 Subay sigam patōtōg mag-atay pote' ma pandu' kasabannalan pasal si Isa Almasi, iya
bayi pamatau uk Tuhan.
10 Subay sigam siyulayan dahu, jari bang kapandōgahan na in addat sigam hap,
makajari na sigam pibōtang magtatabang ma manga nakura'.
11 Damikkiyan na handa sigam, subay hap isab addat-tabiat sigam maka 'nsa' subay
ngalimut. 'Nsa' isab subay ngandul napsu sigam, maka subay kapangandōlan ma ayi-ayi
kamemon.
12 Aa pibōtang pananabang itu subay dakayo' du handa na maka subay hap uk na
ngahatul ma anak-handa na maka ma sasuku ma ōkōman na.
13 Jari bang hap uk manga aa magtatabang itu maghinang hinang sigam, pimehe du
ōn sigam, bo' tawakkal sigam missala ma pasal pangandōl sigam tudju ni si Isa Almasi.

Pasal bayi pitau uk Tuhan

14 Na, Timuti, buttihi' sadja panulat ku ma kau sabab ngahōwat aku pasaut paiyu.
15 Suga' bang niya' ganta' naggahan aku, katauhan du min sulat itu bang salaingga
subay bohan bi ma diyōm ōkōman Tuhan, hati na, ma diyōm pagtipunan manga aa suku'
Tuhan, iya Tuhan asal 'llum di na. Kaam ibarat pasangdōlan ma pandu' kasabannalan
itu.
16 Pasti' na tōōd maka lōm tōōd pandu' agama tabi itu, iya pandu' pasal si Isa Almasi
bayi 'nsa' kitauhan, suga' pitau na uk Tuhan.
Mahi' iya ma sulga', suga' paitu iya
ni dunya magbaran manusiya'.
Siyaksian iya uk Nyawa Sutsi in iya
asal adil.
Tanda' iya isab uk manga malaikat.
Pignasihat iya ni balbangsa-
bangsahan kamemon, maka
kihagad iya uk manga aa ma

kalohahan dunya.
Manjari tabo na iya paangkat ni
sulga' pabing.

4

Pasal manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal

1 Pasti' asal pamissala Nyawa Tuhan ma pasal waktu siyong. Uk na heka aa ngalabba
du min pamōgbōg sigam ma pandu' kasabannalan. Iya isbat uk sigam manga sayitan
putingan, maka bine' uk sigam manga pandu' minnihi'.
2 Pilatun manga pandu' itu uk manga aa pangangakkal, iya 'nsa' niya' pagsusunan
sigam sabab kabiyaksahan asal sigam ngakkal.
3 Uk pandu' manga guru itu, bang aa maghanda atawa maghalla, dusahan kono', maka
niya' kono' kiyakan isab 'nsa' manjari pagkakan ta. Sā' pandu' sigam salaihi', sabab
Tuhan iya bayi mapanjari kiyakan itu kamemon hangkan makajari kiyakan ta, sasuku
kita magkahagad ma si Isa Almasi maka tau ma pandu' kasabannalan. Takakan du bang
peen kita magsukul ni Tuhan dahu.
4 Hap asal kamemon bayi pipanjari uk Tuhan, hangkan subay tayima' ta sadja bang
peen amuan ta pagsukulan ni iya.
5 Halal kiyakan ta kamemon ma sabab lapal hap Tuhan maka ma sabab pasukul ta
isab.

Sosohoan si Isa Almasi hap

6 Na, Timuti, bang pamandu' nu manga pituwa ku itu ni manga dawuranakan ta
mangandōl ma si Isa Almasi, hap hinang nu ma si Isa Almasi. Kōsōg isab iman nu ma
sabab lapal Tuhan iya pamalutan nu, maka ma sabab pandu' kasabannalan iya pamean
nu.
7 Suga' daa kau ngasip ma manga aa kissa-kissa ma 'nsa' bidda', iya 'nsa' niya' pus na.
Suga' patanamun akkal-pikilan nu bo' hap sadja pame' nu ma kabayaan Tuhan.
8 Bang baran ta iya pakōsōg ta, niya' du kagunahan na minsan 'nsa' mehe. Suga'
bang pakōsōg ta pangandōl ta tudju ni Tuhan supaya tabe' ta kabayaan na, mehe tōōd
kagunahan na. Sabab minnihi' kita tabo ni kahapan, 'nsa' ma dunya itu sadja, sampay
isab ni dunya dakayo'.
9 Bannal sadja kabtangan hi', wajib isbat tōōd.
10 Iya hangkan kitabi magsangsa' na peen maka magtuyu' na peen magnasihat, sabab
pangahōwatan tabi Tuhan, iya asal 'llum di na. In iya isab ngalappas ma manusiya'
kamemon min hukuman dusa, iya lagi' na manga aa magkahagad ma iya.
11 Manjari, Timuti, manga panohoan maka manga pamandu' itu sohoun bine' ma
manga bean si Isa maiyu.
12 Daa kau iya' mandu' minsan niya' mareyo' kau ma sabab kau onde' bahu le'. Suga'
subay hap bohan nu kamemon bo' kau manjari paningōran uk aa mangandōl maiyu
ma si Isa Almasi. Subay hap kawul-piil nu, subay kau lasa ma pagkahi nu, subay kōsōg
pangandōl ma Tuhan, maka subay 'nsa' niya' laat ma diyōm pikilan nu.
13 Sataggōl aku 'nsa' le' makapaiyu, tuyu' kau massa min kitab sakahaba' waktu
kapagtipun bi manga jamaa si Isa. Tuyu' kau nganasihat maka mandu' ma sigam.
14 Daa haman-hamanun kapandayan nu, iya bayi min Nyawa Sutsi. Kapandayan itu
bayi pamuwan ma kau ma waktu palabay, pagka niya' lapal min Tuhan bayi bissala ma
pasal nu, maka kau hi' bayi pibōtangan tangan uk kamaasan.
15 Hinangun kamemon iya pamahinang ma kau ma diyōm sulat itu. Tuyuin tōōd, bo'
supaya tanda' uk aa kamemon in hinang nu ngahap gam peen.
16 Kamaya'-maya' kau ma baran nu sampay ma pamandu' nu. Hinangun na peen ayi-
ayi bayi pamandu' ku itu ma kau, sabab bang itu hi' pagtuyuan nu 'nsa' kau sadja iya
lappasan min hukuman dusa, suga' sasuku isab ngasip ma lapal nu.

5

Pandu' pasal manga maas maka balu maka banyaga'

1 Daa kau mahallingan ma lalla umulan le' min kau, suga' bang niya' pamandu' nu ma
iya, palunukun bissala nu ma iya, sali' uk nu missala ma 'mma' nu tōōd. Manga lalla
onde' bahu le', bistahun sigam sali' danakan nu.
2 Manga danda umulan min kau, pag-addatin sigam sali' uk nu ma ina' nu tōōd. Manga
danda onde' bahu le', pag-addatin sigam sali' danakan nu isab, ma 'nsa' niya' pikilan nu
saddi tudju ni sigam.

3 Na, in pasal manga danda balu, iya magpangandōl ma si Isa Almasi bo' 'nsa' niya'
sayi-sayi ngupiksa' sigam, pag-addatin sigam.
4 Suga' bang balu danda niya' anak na atawa 'mpu na, anak-mpu na hi' subay ngupiksa'
ma kamaasan sigam. Tanda' ko' ian in sigam magtaat sabannal-bannal ni Tuhan, bo'
katungbasan uk sigam bayi kamalean maas sigam atawa 'mbo' sigam ngipat sigam
tagna'. Jari bang salaihi' hinang sigam, kasulutan du Tuhan ma sigam.
5 Suga' bang balu danda didi na, 'nsa' tōōd niya' ngupiksa' iya, Tuhan sadja iya
kahōwatan na. Ngamu'-ngamu' na peen iya ni Tuhan, mikitabang isab ni iya 'llaw-
sangōm.
6 Suga' bang niya' balu danda ngandulan sadja napsu baran na, iya dalil na sali' aa
matay na minsan 'llum baran na.
7 Pamasampayun pamandu' ku itu ni manga bean si Isa maiyu, supaya 'nsa' niya'
pagsababan panaan aa ma sigam.
8 Suga' bang niya' aa maiyu 'nsa' baya' malihala' lahasiya' na, iya lagi' na bang 'nsa'
malihala' aa ma diyōman na tōōd, in aa ian ngalabba na min pandu' iya pagkahagaran
tabi, maka kalap le' dusa na min aa 'nsa' mangandōl ma Tuhan.
9 Na, in pasal manga balu danda iya subay tiyabang: ōn na 'nsa' subay pibōtang ma
sulat bang 'nsa' le' taabut 'nnōmpu' tahun umul na, atawa bang bayi makahalla ni saddi
min bayi halla na tagna'.
10 Iya siyulat itu subay balu bantug ma sabab hinang na hap, sali' manga hap bayi
pamiat na ma manga anak na, bayi malihala' ma manga aa makani-luma' na, bayi deyo'
pangatay na maghinang ayi-ayi ma manga pagkahi na suku' Tuhan, maka tuyu' iya
ngahinang kahapan indaginis. Manga danda salaihi' makajari siyulat.
11 Suga' bang danda onde' bahu le', daa sigam lapayun ma diyōm sulat iyu, sabab
luhay pinda pikilan sigam. Bang sigam takkahan baya' maghalla, ngalabba du sigam
min paghinang sigam ma si Almasi.
12 Jari taga dusa du sigam pagka 'nsa' na taisbat bayi janji' sigam ni Tuhan, tagna'
kabalu sigam.
13 Gana-gana sigam ngalisu' maghinang, bo' kabiyaksahan sigam ngalatag kalumaan.
Maka 'nsa' isab ihi' sadja, sabab kabiyaksahan sigam maglagtang-lagtang pasal kasehean.
Palamud sigam ma parkala' 'nsa' suku' sigam, maka pighalling-halling na peen uk sigam
iya 'nsa' subay wajib bissala uk sigam.
14 Bang ma aku, hap gam peen bang manga balu onde' bahu le' maghalla pabing maka
mag-anak maka ngahatul diyōm luma' sigam. Manjari 'nsa' niya' laat tabissala uk manga
banta tabi ma sabab kitabi magpangandōl ma si Isa Almasi.
15 Hangkan salaitu pamandu' ku, sabab niya' manga balu pataikut na min Tuhan bo'
me' ma nakura' sayitan.
16 Suga' bang niya' maiyu danda bean si Isa, bo' niya' kampung na balu danda, subay
upiksa' na kampung na ian. Daa iya subay piatas ma manga kajamaahan si Isa kasehean
iya magtipun maiyu. Sarang ma sigam malihala' manga danda balu, iya 'nsa' tōōd niya'
magkanyagōnan sigam.
17 Na, in pasal manga maas iya hap pangantan sigam ma kaam dajamaahan si Isa
Almasi iyu, patut du bang tungbas sigam lipat duwa. Labi-labi le' isab bang maas
muspusan kōsōg na magnasihat maka magpandu'.
18 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na hi', “Daa baggōtun bo' sapi' sabu iya
nganggiling payi.” Maka niya' isab ayat kitab dakayo', iya uk na hi', “Bang aa siyoho'
maghinang, patut iya tiyambahan.”
19 Bang sawupama niya' nuntutan dakayo' maas bi, daa magtuwi asipun bi tuntut hi'.
Subay duwangan atawa tallungan iya makasaksi' ma dusa na.
20 Lipara bang niya' ganta' makapagdusa, biatun bi aa ian ma panganda' manga bean si
Isa kamemon, bo' supaya mintang aa kasehean maka tiyāw ningōran aa bayi makarusa
hi'.
21 Timuti, pagka aku take itu uk Tuhan maka uk si Isa Almasi maka manga malaikat
sutsi, soho' ta kau tōōd ngisbat ayi-ayi bayi panohoan ku ma kau ma diyōm sulat itu.
Daa kau magpabidda' ma aa minsan sayi. Ma ayi-ayi hinang nu daa kau mōgbōgan aa
dangan ma sawukat kau lasa ma iya.
22 Daa kau magdayi'-dayi' mene' aa hinang nakura' ma diyōman bi manga bean si
Isa Almasi iyu, suga' pandōgahin dahu addat-tabiat na. Sabab bang niya' aa tapene' nu
ganta' makahinang dusa, kau iya talapay ma dusa na. Pahalli' kau ma baran nu bo' 'nsa'
niya' laat nu ma hinang nu atawa ma pikilan nu.
23 Daa subay bohe' sadja iya inum nu, suga' nginum kau isab datti' inuman anggul
panambal battōng nu, sabab iyu kau mawumu magsaki-saki.

24 Niya' manga aa tandaan di na paldusahan sigam, maka katauhan ta in sigam taga
dusa hangkan sigam hiyukum du ma sosongun. Niya' isab manga aa kasehean 'nsa'
magtuwi tanda' dusa sigam. Subay waktu siyong bo' iyampa kitauhan.
25 Damikkiyan na isab niya' manga hinang hap tanda' magtuwi, maka niya' isab manga
hinang hap 'nsa' magtuwi kitauhan. Suga' minsan na, 'nsa' du katapukan, gana-gana
kitauhan du.

6

1 Sasuku banyaga' magpangandōl ma si Isa subay mista nakura' sigam patut pig-
addatan tōōd, bo' supaya 'nsa' niya' pagsababan pamahalling laat ma Tuhan, atawa
mareyo' pandu' iya pamean tabi.
2 Bang niya' banyaga' taga nakura' magkahagad isab ma si Isa Almasi, banyaga' ian
'nsa' subay magpikil in nakura' na makajari pireyo' uk na ma sawukat magdanakan na
sigam ma diyōman si Almasi. Hap lagi' bang banyaga' ian mahap hinang na, sabab aa
paghinangan na hi' pagkahi na asal magkahagad ma si Isa, aa kalasahan na du.

Pasal manga pandu' 'nsa' tawwa', maka pasal alta' sabannal

Iya itu subay pamandu' nu ma kasehean nu iyu: sohoun sigam me' tōōd.
3 Bang niya' maiyu magpandu', bo' saddi pamandu' na min pandu' kasabannalan
bayi min Panghu' tabi si Isa Almasi, maka bang saddi isab min pandu' iya mo kitabi
maghinang kabayaan Tuhan,
4 na, magmalangkaw sadja aa ian maka 'nsa' niya' katauhan na. Iya sadja kabayaan
na subay maglugat maka magsual pasal manga bissala. Iya katudjuhan na itu niya'
maglindi-lindihan, niya' magpanganjawab, niya' magtōna' 'nsa' bidda'.
5 Jari magsagga' peen manga aa itu, iya sagōt diyōm pikilan sigam, maka 'nsa' na
tasilang uk sigam pandu' kasabannalan. Ma pangannal sigam, bang sigam mag-agama
magdaya du sigam.
6 Bannal isab, bang aa me' ma kabayaan Tuhan niya' du sali' karaya na, bang peen
'nsa' nawad suga' magsukul sadja iya ma ayi-ayi pangangganta' ma iya.
7 Kita itu ma waktu kalahil ta, niya' baha' bayi bo ta ni diyōm dunya iyu? 'Nsa' niya'.
Damikkiyan isab bang kita matay, 'nsa' niya' tabo ta pahi'.
8 Hangkan ko' kita 'nsa' subay nawad. Basta niya' kapamangan ta maka kapanammek
ta, sarang na ko' hi'.
9 Suga' manga aa baya' magkarayahan, luhay sigam tabo siyasat magdusa. Tabo sigam
uk baanan napsu sigam ma karupangan indaginis, iya makaat sigam, bo' iya kamattihan
na magmula du sigam ma dunya itu sampay ma dunya dakayo'.
10 Sabab napsu ta ma alta' iya makapoon laat kaginisan kamemon iya hinang uk
manusiya'. Niya' isab manga aa napsuhan ma alta', bo' minnihi' sigam ngalabbahan
pangandōl sigam ma si Isa Almasi. Iya katudjuhan na hansul atay sigam uk baanan
kasusahan iya patakka ni sigam.

Pamituwa ma si Timuti

11 Suga' kau, Timuti, pagka kau hi' tapene' uk Tuhan sosohoan na, palawak kau min
manga laat ian kamemon. Iya paturulan nu subay kawul-piil bōntōl maka paghinang
nu ma kabayaan Tuhan. Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi, kalasahin pagkahi
nu, maka pahantapun bohan nu ma sigam. Ayi-ayi makani-kau, sandalin sadja.
12 Puspusin kōsōg nu me' ma si Almasi, maka tuyuun kallum kakkal iya natas ni
kasaumulan, sabab iya na iyu poon na iya hangkan kau pene' uk Tuhan. Intōmun bayi
kapamannal nu ma alōpan manga saksi' heka, hati na, in kau mangandōl tōōd ma si Isa
Almasi.
13 Niya' itu pamituwa ku ma kau ma panganda' Tuhan, iya muwan napas ma
kamemon, maka ma panganda' si Isa Almasi, iya bayi tawakkal magpasabannal ma
alōpan si Gubnul Puntus Pilatu pasal pangandōl ma Tuhan. Salaitu pamituwa ku:
14 hinangun kamemon iya pamahinang ma kau uk Tuhan, ma 'nsa' niya' sā' na atawa
laat na panaan iya. Hinangun tōōd sampay taabut waktu kabayik si Panghu' Isa Almasi
paitu ni dunya.
15 Pagtaabut waktu na tōōd, pipaitu du iya pabayik uk Tuhan, iya jukup asal barakat
na, maka tunggal isab magbaya' ma kamemon. Makapagsultan asal iya ma manga sultan
kamemon, makapagpanghu' iya ma manga panghu' kamemon.
16 Hangkan du iya 'nsa' magkamatay. Pabōtang na asal diyōm sahaya 'nsa' tasikōt
uk manusiya'. 'Nsa' niya' bayi makanda' iya ma waktu palabay, maka 'nsa' du niya'
makanda' iya ma sosongun. Wajib iya pamehe tabi, maka ma iya asal barakat sampay
ni kasaumulan. Amin.

17 Na, in pasal manga aa maiyu taga alta', sohoun sigam daa subay magmalangkaw
ma sabab alta' sigam ma diyōm dunya itu. Daa sigam subay mangandōl ma pangalta'
sigam sabab 'nsa' du kakkal. Subay Tuhan iya pasangdōlan sigam, sabab muwan iya
maglabi-labihan, ayi-ayi iya makakakōg ma kitabi.
18 Panduin isab manga aa iyu subay maghinang hap ni manga sehe' sigam. Iya halgaan
ma sigam subay kahinangan sigam hap. Subay sigam hilas isab muwan sadja ma sasuku
tawwa' kasusahan.
19 Bang itu hinang uk sigam, sali' niya' tiyawu' uk sigam ma diyōm sulga' panantuhan
sigam ma waktu sosongun. Jari makasambut du sigam kallum bannal, hati na kallum
kakkal.
20 Na, Timuti, amay-amay, tawuun pahōgōt manga pandu' bayi pangandōl ma kau.
Insapin manga bissala iya 'nsa' makasulut atay Tuhan, maka manga paglugat 'nsa' niya'
guna na. Iyōnan ko' pangatau uk aa kasehean, suga' 'nsa'.
21 Sabab niya' manga aa maghalling in sigam bayi kaniyaan pangatau ian hi', suga' iya
na hi' poon na hangkan sigam 'nsa' me' ma pandu' iya pagkahagaran tabi.

Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TIMUTI SULAT KARUWA NA min si Paul

Ma waktu panulat sulat itu uk si Paul ian iya ma daira Roma ma diyōm jil. Katauhan na asal song na iya marayi' piyatay ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi. Hangkan iya nulat pabing ma si Timuti sabab baya' mag'nda' maka iya pabing. Tanda' ma sulat itu bang salaingga lasa si Paul ma si Timuti, iya ōnan na anak na.

Heka pamituwa si Paul ma si Timuti ma diyōm sulat itu. Siyoho' iya subay tuyu' na peen naksi' ma pasal si Isa, maka 'nsa' subay takaipat na pandu' bannal bayi pamandu' iya. Subay iya lasa ma pagkahi na, subay iman minsan ma diyōm kabinsanaan maka katiksaan. Subay paningōran na si Paul hangkan iya piintōman pasal pangandōl si Paul maka kasandalan maka lasa na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul. Kawakilan aku uk si Isa Almasi sabab min kabayaan
Tuhan, siyoho' magnasihatan manga aa pasal kallum kakkal bayi paljanjian Tuhan ma
sasuku parakayo' ma si Isa Almasi.
2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti. Sali' kau anak ku kilasahan. Mura-murahan,
bang peen kau piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' ta Tuhan maka
Panghu' ta si Isa Almasi. Bang peen kau kiasean uk sigam.

Magsukul si Paul maka pilasig uk na atay si Timuti

3 Magsukul aku ni Tuhan, iya paghinangan ku. Maghinang na peen aku ni iya ma
pangatayan bōntōl ku, sali' du bayi paghinang kamaasan ku ma iya ma masa awwal
hi'. Magsukul aku ni Tuhan ma sabab nu, Timuti pagka kau hi' taintōm ku ma waktu
pangharap ku ni Tuhan 'llaw maka sangōm.
4 Bang aku makaintōm panangisan nu ma waktu bayi katulak ku, landu' aku baya'
mag'nda' maka kau pabayik supaya aku kiyōgan tōōd.
5 Taintōm isab kapangandōl nu sabannal-bannal ma si Isa Almasi, hinang bayi
pangandōl 'mbo' nu danda si Loyda maka bayi pangandōl ina' nu si Yunis. Tatantu
ku isab in kau taga pangandōl buttihi'.
6 Iya na itu poon na hangkan kau paintōman ku pasal kapandayan bayi pamuwan
ma kau uk Tuhan, waktu kapamabōtang tangan ku ma diyata' kok nu. Pajatuhun
kapandayan nu iyu,
7 sabab 'nsa' kita bayi kabuwanan Nyawa na uk Tuhan supaya kita luhay tiyāw. Iya
hangkan kita kabuwanan Nyawa na supaya niya' kōsōg ta maghinang ma Tuhan maka
lasa ma pagkahi ta maka supaya kita makasagga' napsu ta.
8 Daa kau iya' magsabannal ni aa pasal Panghu' tabi si Isa Almasi. Daa kau iya' isab
ma pasal aku, iya ma diyōm jil itu ma sabab pame' ku ma si Almasi. Suga' maglilla' sadja
kau mean aku nandalan kasigpitan ma sabab lapal hap pasal si Isa Almasi. Pikōsōg du
kau uk Tuhan bo' kasandalan nu.
9 Kalappasan na kitabi uk na min dusa, pene' kitabi uk na bo' kita tahinang aa suku'
na. 'Nsa' ko' itu ma sabab niya' bayi hinang tabi hap subay tiyungbasan, suga' ma sabab
niya' lasa na maka ase' na tudju ni kitabi. Maksud na asal ian hi' ma 'nsa' le' niya' dunya
pipanjari, hati na in kitabi manusiya' subay kalasahan na maka kaasean na sabab min
kahinangan si Isa Almasi.
10 Jari pitau na kitabi buttihi' pasal lasa maka ase' Tuhan hi' pagka si Isa Almasi bayi
paitu ni dunya ngalappasan ma manusiya'. Makagaōs iya sampay ma kamatay hangkan
kitabi 'nsa' inay, maka bang pagkahagad tabi lapal hap ma pasal na, kaniyaan du kitabi
kallum kakkal ni kasaumulan.
11 Kawakilan aku uk Tuhan, siyoho' magnasihat maka magpandu' lapal hap.
12 Iya na itu sabab na hangkan aku katiksaan ma diyōm jil itu, suga' 'nsa' aku iya' sabab
katauhan du bang sayi iya pangandōlan ku. Maka tatantu ku isab in iya makakowe'
nganjagahan kamemon bayi pangandōl na ma aku sampay taabut 'llaw kabayik na ni
dunya.
13 Isbatun tōōd manga pandu' bannal iya bayi pamandu' ku kau paningōran nu.
Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi maka kalasahin isab pagkahi nu, pagka si Isa
Almasi iya parakayoan tabi sali'-sali'.
14 Tawuun pandu' mahap bayi pangandōl Tuhan ma kau pagka kau tiyabang uk Nyawa
Sutsi, iya pabōtang ma diyōm atay tabi.

15 Katauhan nu, Timuti, in aku bayi kasiya-siyahan uk manga kabean si Isa ma lahat
Asiya itu, sampay uk si Pigilus maka si Hermogen.
16 Suga' di si Oneseporos ian, mura-murahan bang peen sigam magtayi'-anak kiasean
uk Tuhan, sabab daran iya bayi malasigan atay ku. 'Nsa' iya bayi iya' nibaw ma aku
minsan aku ma diyōm jil.
17 Suga' pagtakka na paitu ni daira Roma, magtuwi piyuspusan uk na kōsōg na meha
aku sampay aku tabak na.
18 Mura-murahan, bang peen iya kiasean uk Tuhan ma 'llaw kabayik si Isa Almasi
paitu ngahukum manusiya'. Katauhan du bang salaingga bayi katabang si Oneseporos
itu ma aku, waktu kamahi' ku le' ma daira Epesos hi'.

2

Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi

1 Manjari kau, Oto', pakōsōgun pangandōl nu sabab min tatabangan iya pamuwan
kitabi pagka si Isa Almasi iya parakayoan tabi.
2 Manga pandu' take nu pignasihat uk ku ma manga aa heka subay patanggung nu
ma manga aa kapangandōlan aa tau isab manduan manga sehe' sigam.
3 Maglilla' kau mean aku nandalan kasigpitan, supaya kau makasali' ni sundalu hap
ma diyōman si Isa Almasi.
4 Sabab bang aa magsundalu, 'nsa' iya palamud ma kahinangan manga aa 'nsa' sundalu
sabab kabayaan na subay kasulutan nakura' na ma iya.
5 Atawa bang aa baya' maglomba' ma pagdaganan 'nsa' iya makaraōg bang 'nsa' be'
na manga sara' paglomba' hi'.
6 Bang aa isab magsangsa' maghuma, subay iya parahu nayima' bahagi' na min buwa'
huma hi'.
7 Taliun tōōd manga pamaralilan ku itu, sabab tiyabang du kau uk Tuhan bo' tahati
nu tōōd kamemon na.
8 Intōmun si Isa Almasi; tubu' iya si Daud maka pikallum na iya pabing min kamatay
na. Iya na ko' itu lapal hap pagnasihat ku.
9 Ngananam aku kabinsanaan ma sabab pagnasihat ku lapal hap itu maka tiya' aku
tiyahanan ma diyōm jil sali' aa bayi makalanggal sara'. Suga' minsan aku baran ku
tiyahanan, 'nsa' du tatahanan lapal Tuhan.
10 Manjari maglilla' aku ngananam kabinsanaan ma sabab manga aa tapene' uk Tuhan
bo' supaya sigam parakayo' ni si Isa Almasi hati piniyaan kasalamatan ma diyōm sahaya
Tuhan saumul-umul.
11 Bannal sadja manga kabtangan itu, iya uk na,
“Bang kita bayi me' ma si Isa ma
kamatay na,
me' du isab kita ma iya ma
kallum na.
12 Bang kita nandal na peen ma
diyōm kabinsanaan,
me' du kita ma si Isa
ngantanan parinta ma sosongun
Bang kita mayilu in si Isa 'nsa'
pamean ta,
iya du mayilu kita 'nsa'
bean na
13 Bang kita 'nsa' tattōg mangandōl ma iya,
masi du iya kapangandōlan sabab
'nsa' tōōd pinda addat na.”

Pasal sasohoan iya makaamu atay Tuhan.

14 Paintōmun manga bean si Isa maiyu pasal pamituwa ku itu. Amay-amayun sigam
tōōd ma panganda' Tuhan, daa sigam siyoho' magsual pasal manga bissala. Manga
pagsual itu 'nsa' du makahap sigam, suga' magkaat gam peen pangandōl manga aa
sasuku makake iya.
15 Puspusin kōsōg nu mahap ayi-ayi hinang nu bo' kau makasulut atay Tuhan. Subay
bōntōl uk nu magnasihat pasal lapal kasabannalan, supaya kau 'nsa' iya' ma sabab bayi
hinang nu.

16 Halliin manga pagbissala karupangan iya 'nsa' makasulut atay Tuhan. Bang aa
palamud ma manga pagbissala salaihi', iya katudjuhan na tabo sigam magdusa bo'
palawak le' sigam min Tuhan.
17 Iya pandu' manga aa magbissala karupangan hi' sali' ibarat dugsul, palatag na peen
ma diyōm baran sampay lapat kamemon na. Salaihi' isab manga pamandu' di si Himinus
maka si Pilitus.
18 Libbahan uk sigam pandu' bannal. Uk sigam in pamakallum manga aa magpatayan
palabay na, jari 'nsa' niya' kono' pikallum ma sosongun, bo' minnihi' niya' manga aa
'nsa' na mangandōl ma si Isa.
19 Suga' iya pandu' min Tuhan itu pagōn asal, sali' dalil papagan luma' 'nsa' tajōgjōg.
Niya' sulat ma papagan itu, uk na, “Kitauhan uk Tuhan bang sayi aa na.” Niya' le' isab
sulat na dakayo', uk na, “Sasuku halling in iya suku' Tuhan, subay labbahan na manga
kahinangan laat.”
20 Salaitu pamaralil ku ma kau Timuti: ma diyōm luma' mehe pabōtangan aa dayahan,
magginis asal kapanyapan na. Niya' manga pangalōōnan hinangan bulawan, niya' isab
hinangan pilak. Manga pangalōōnan ma halgaan itu subay palkala' mehe bo' iyampa
giyuna. Niya' isab manga pangalōōnan hinangan kayu maka manga tana'. Iya itu
makajari giyuna 'llaw-llaw.
21 Manjari kitabi manga bean si Isa sali' dalil kapanyapan ian. Bang kitabi nutsihan di
ta bo' kalloan laat ta kamemon, halgaan kitabi ma nakura' tabi Tuhan, sabab suku' na
sadja kitabi min diyōm atay. Jari niya' kagunahan na ma kitabi maka sakap asal kitabi
maghinang ayi-ayi hap.
22 Halliin manga napsu iya panganapsuhan manga lalla onde' bahu lagi'. Iya tuyuan nu
subay atay bōntōl maka pangandōl tudju ni Tuhan. Kalasahin na peen manga pagkahi
nu maka nuyu' kau magsulut-sulut maka kasehean nu. Magdakayo' atay isab maka
manga aa magtaat ma si Panghu' Isa Almasi sampay min diyōm atay sigam sutsi.
23 Daa kau palamud ma manga pagjawab karupangan, iya 'nsa' niya' kagunahan na.
Katauhan nu pagjawab itu, gana-gana tahinang pagbono'.
24 Kitabi manga sosohoan Tuhan 'nsa' subay maglugat maka sayi-sayi, maka addat ta
subay hap sadja ni aa kamemon. Subay kita tau magpandu' maka subay hap bohan ta
minsan painay.
25 Bang kitabi mandu' bo' niya' makasagga', subay hanunut panambung ta ma manga
aa ian. Kalu sigam biyuwanan pikilan uk Tuhan bo' sigam makatawwa' pagsusunan, bo'
tabo sigam tau ma pandu' kasabannalan.
26 Jari ngahap du pikilan sigam pabing, bo' papuwas du sigam min pangantanan
nakura' sayitan, iya bayi nganjallat pikilan sigam bo' sigam me' maghinang kabayaan
na.

3

Pasal masa katapusan

1 Intōmun itu tōōd, Timuti. Bang song na taabut masa katapusan dunya itu, heka du
katiksaan paniya'.
2 Iya tiyuyu' uk manga aa ma masa ian kahapan di sigam sadja 'nsa' takannal uk
sigam aa kasehean. Napsuhan du sigam ma pilak, abbuhan du sigam, maka langkaw
atay sigam. Missala sigam kalaatan ma pagkahi sigam maka 'nsa' me' ma pamiat maas
sigam. 'Nsa' du sigam magsukul bang tiyabangan atawa biyuwanan, maka sabul sadja
sigam.
3 'Nsa' du sigam maase' ma sehe' sigam, 'nsa' isab baya' magkahap bang niya' bayi
pagsaggaan. Ngalimut na peen sigam ma aa kasehean, maka diyulan ayi-ayi kinapsuhan
baran sigam. Bingis du sigam makalandu' maka bansi sadja sigam ma ayi-ayi hap.
4 'Nsa' sigam kapangandōlan sabab nipu bagay. Kalanduan du isōg sigam maka
pagmalangkaw sigam 'nsa' manjari. Baya' sadja sigam maghap palasahan baran sigam
bo' 'nsa' niya' kabayaan sigam me' ma Tuhan.
5 Bannal sigam mag-agama suga' 'nsa' niya' pus na sabab 'nsa' sigam baya' pindahan
atay. Timuti, insapin manga aa salaihi'.
6 Niya' isab manga lalla ma waktu ian hi' pasōd du ni diyōm luma' aa bo' iyakkalan uk
sigam manga danda magkarupangan. Sasaw pikilan manga danda ian sabab min dusa
sigam maheka, bo' tabo-bo sigam uk napsu sigam mag-indaginis.
7 Pake sadja sigam ma sayi-sayi mandu' suga' 'nsa' tōōd sigam makahati ma pandu'
bannal.

8 Manga lalla mangakkal ian nagga' asal ma pandu' bannal. Sagōt diyōm pikilan sigam
maka pangandōl sigam 'nsa' bannal. Iya paningōran sigam kahinangan di si Jannis maka
si Jambes manga aa bayi nagga' si Musa ma masa awwal le'.
9 Suga' pamandu' manga aa ian 'nsa' du niya' kasongan na. 'Nsa' du taggōl kitauhan du
karupangan sigam uk aa kamemon, sali' bayi karupangan di si Jannis maka si Jambes.

Patuyu' ma pandu' bannal

10 Samantala', kau Timuti, katauhan nu du bang ayi pamandu' ku maka bang salaingga
kawul-piil ku maka bang ayi maksud ku. Katauhan nu isab in aku mangandōl asal ma si
Isa. Imanan ku, maka kalasahan ku isab manga pagkahi ku, maka sandalan ku manga
kasukkalan.
11 Katauhan nu du manga kapidjalaan maka kasigpitan bayi patakka ni aku mahi'
ma daira Antiyuk maka ma Ikuni maka mahi' ma Listara. Aho' katauhan nu manga
kapidjalaan kamemon bayi kasandalan ku. Lipara kapuwasan aku uk Panghu' tabi min
kasukkalan ku ian kamemon.
12 Bannal asal, sasuku baya' me' ma kabayaan Tuhan ma sabab si Isa Almasi iya
parakayoan na, katakkahan du sigam kapidjalaan.
13 Suga' manga aa laat maka manga aa pangakkal, paruhun na peen kahinangan sigam
laat. Ngakkal du sigam ma sehe' sigam, maka baran sigam isab iyakkalan du.
14 Suga' kau iya, Timuti, tuyu' kau me' ma pandu' bannal bayi pamandu' kau iya pandu'
asal pagkahagaran nu tōōd. Katauhan nu du bang sayi bayi manduan kau.
15 Maka taintōm nu isab in kau sataggōl min kariki'-diki' nu sampay ni kamehe nu,
bayi pianad asal ma ayi-ayi tasulat ma diyōm kitab. Iya na ian poon na hangkan kau hi'
makapikil nayima' kallum kakkal, iya pamuwan uk Tuhan ma sasuku mangandōl ma si
Isa Almasi.
16 Kamemon tasulat ma diyōm kitab ian bayi pisulat uk Tuhan bo' mehe kagunahan
na pamandu' ta pandu' bannal maka pano' ta kasaan aa bayi makapagdusa, maka
pamabōntōl ta aa bang 'nsa' tawwa' hinang na, maka pamituwa pasal addat-tabiat hap.
17 Kitab itu bayi pisulatan aa sosohoan Tuhan supaya iya jukup ma tau na maka ma
kapandayan na, hati sakap isab maghinang ayi-ayi hap.

4

1 Na, Timuti, niya' le' panohoan ku tōōd ma kau sabab pabing du si Isa Almasi, paitu ni
dunya mabōtang parinta na. Kine du halling ku itu uk Tuhan maka uk si Isa Almasi, iya
ngahukum manusiya' kamemon, manga aa masi 'llum sampay manga aa magpatayan
na.
2 Jari soho' ta kau amay-amay, nasihatun lapal Tuhan ma manga aa. Magnasihat na
peen kau minsan ayi waktu, ma sigam baya' pake maka 'nsa'. Bohun sigam magkahagad
ma si Isa. Bang niya' sā' sigam toin sigam. Bang niya' lamma pangandōl na ma Tuhan,
palasigun atay na. Papastiun pamandu' nu, maka imanin manga aa panduan nu, minsan
sigam hunit piyanduan.
3 Hangkan salaitu panohoan ku ma kau sabab ma sosongun niya' waktu 'nsa' nayima'
manga aa ma pandu' bannal. Suga' iya tiyurul uk sigam ayi-ayi kabayaan sigam, bo'
kallo' du sigam guru heka, sasuku mohan sigam halling makaamu sigam.
4 Pataikut du sigam min pandu' bannal bo' ngasip gam peen ma manga kissa bayi
hinang uk manusiya'.
5 Suga' kau, Timuti, subay tōtōg pikilan nu minsan ayi kalabayan nu. Sandalin
kasigpitan ayi-ayi maka tuyuin hinang nu magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi.
Hinangun tōōd ayi-ayi kamemon bayi pamahinang kau uk Tuhan.
6 Aku itu, 'nsa' taggōl piyatay du aku. Sikōt na waktu pamowe' ku ni ahirat.
7 Bayi na puspus ku kōsōg sali' dalil aa maglomba' ma pagdaganan, bo' makasampay
na aku ni indanan na. 'Nsa' bayi labbahan ku pangandōl ku ma Tuhan.
8 Manjari niya' ian tiyagama uk Tuhan ma diyōm sulga' panungbas na ma sasuku bayi
bōntōl atay na ma diyōm dunya. Jari pisambutan du aku tungbas ian uk si Panghu' Isa
Almasi, iya hukum bōntōl, bang taabut 'llaw na mehe ian. Tiyungbasan du isab manga
aa kamemon sasuku hōwat ngagaran kapaitu si Isa.

Pasal bayi kalabayan si Paul

9 Nulay kau tōōd bo' kau makasaut paitu ni aku.
10 Imbanan na aku uk si Demas sabab iya halgaan ma iya manga ligōt dunya itu, bo'
hi' na iya pakallo' tudju ni lahat Tessaloneka. Si Kereskes bayi pahi' ni Galatiya, maka
si Titus bayi pahi' ni Dalmatiya.

11 Hangkan du si Lukas sehe' ku maitu. Kalloun si Markus bo' bohun iya paitu sabab
makatabang du iya ma aku ma hinang ku itu.
12 Ian si Tikikus bayi soho' ku ni Epesos.
13 Bang kau paitu, bohun sammek ku iya bayi tamban ma luma' si Karpus mahi' ma
lahat Torowas. Bohun isab manga buk ku, iya lagi' na manga katas panulatan ku hi'.
14 Si Iskandal, iya aa magsasal hi', bayi laat bidda' hinang na ma aku. Suga' minsan
na, Tuhan iya tau nungbasan iya ma sabab hinang na ian.
15 Kau isab, pahalli' kau ma iya sabab kōsōg panagga' na ma lapal pagnasihat ta.
16 Tagna' aku siyumariya mahi' ma sara', 'nsa' niya' bayi ngandapitan aku. Bayi aku
kasiya-siyahan uk sehe' ku kamemon. Mura-murahan, bang peen 'nsa' bista uk Tuhan
paghinang sigam salaihi'.
17 Suga' minsan aku bayi imbanan uk sigam tiyabang asal si Panghu' Isa ma aku.
Kabuwanan aku kōsōg uk na supaya aku makapagnasihat ma manga aa 'nsa' Yahudi
kamemon, bo' sigam makake ma lapal na tōōd. Jari kapuwasan aku min bo' halimaw,
hati na, min siya-siyahan.
18 Tantu isab aku lappasan uk Tuhan min kalaatan kamemon iya patakka ni aku ma
sosongun, bo' biyo du aku uk na ni lahat pagparintahan na ma diyōm sulga', ma 'nsa'
niya' baya-baya na. Patut iya piyudji sampay ni kasaumulan. Amin.

Bissala katapusan

19 Tiya' aku masampay minsan laa hal bahasa ku ni si Pirisila maka si Akila maka di
si Oneseporos magtayi'-anak.
20 Si Erastus, hi' na ngagad ma Kurintu, maka si Turupimus bayi 'mbanan ku ma daira
Militus pagka saki.
21 Amay-amay kau, Timuti, pasaut kau paitu bo' kau 'nsa' taabut uk musim pamaliyu.
Tiya' isab di si Ubulus, si Pudin, si Linus maka si Kalauda magpasampay isab minsan
laa bahasa sadja ni kaam. Damikkiyan na isab manga dawuranakan tabi bean si Isa
kasehean.
22 Mura-murahan, bang peen patōtōg Panghu' tabi ma diyōm atay nu. Bang peen
kaam kamemon kaniyaan tatabangan min Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TITUS
min si Paul

Si Titus itu bangsa Girik. Onde' bahu lagi' iya ma waktu kasambut na sulat itu. Bayi iya makake ma pagnasihat si Paul hangkan iya mangandōl ma si Isa Almasi. Manjari tabangan na si Paul ma hinang na, bo' kapangandōlan na iya tōōd.

Bayi iya me' ma si Paul ma langnganan na pabayik ni manga lahat kasehean bayi pagnasihatan na. Jari niya' dakayo' lahat iya patakkahan sigam ma langngan hi' iya na pu' Kerete. Manjari itu, song peen sigam pakallo', noho' si Paul ma si Titus subay pa'mban ma pu' ian ngahatul manga aa magpangandōl ma si Panghu' Isa may'an.

Ma diyōm sulat itu si Titus iya piyanduan uk si Paul bang salaingga pamene' na aa pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa Almasi ma lahat dakayo' maka dakayo', maka bang salaingga subay addat sigam. Piyanduan iya isab pasal maas maka onde' bahu, danda maka lalla, bang salaingga subay kawul-piil sigam. Siyoho' iya ngalāng manga guru iya magpandu' 'nsa' bannal, sabab pandu' sigam mo sadja manga Almasihin magkasasawan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, sosohoan Tuhan. Kawakilan isab aku uk si Isa Almasi, siyoho' pahi' nabangan manga aa bayi tapene' uk Tuhan bo' pasong pangandōl sigam ma iya, bo' pasong isab katau sigam pasal pandu' bannal iya mo kitabi ma kabayaan Tuhan.

2 Hangkan salaihi', sabab niya' kallum kakkal pangahōwatan tabi. Kallum kakkal ian bayi panganjanji' asal uk Tuhan dahu le' min waktu pamapanjari dunya, maka Tuhan itu 'nsa' tau magputing.

3 Taabut peen waktu tōōd, piluwas uk na lapal na, bo' pingandōl uk na ma aku. Siyoho' aku magnasihat lapal itu uk Tuhan, iya mangalappasan kitabi.

4 Pasampay ku sulat itu ni kau, Titus. Sali' kau anak ku lahasiya' pagka kita mangandōl sali'-sali' ma si Isa Almasi. Mura-murahan, bang peen kau piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka si Isa Almasi, iya maglalappas ma kitabi.

Manga hinang si Titus ma pu' Kerete

5 Bayi kau 'mbanan ku maiyu ma pu' Kerete bo' tahatul nu ayi-ayi 'nsa' bayi tangbus ku, bo' kau mabōtang isab manga aa hinang maas ma manga jamaa si Isa iya magtipun ma kalahat-lahatan iyu kamemon. Intōmun bayi panohoan ku ma kau:

6 bang aa pibōtang pagmaasan subay 'nsa' niya' dusa na panaan iya maka subay dakayo' du handa na. Manga anak na subay mangandōl ma si Isa Almasi, maka 'nsa' subay iyōnan aa gagga piyanduan atawa ngandulan napsu na.

7 Sabab na bang pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa, hinang Tuhan asal iya pangandōl ma iya, hangkan subay 'nsa' niya' dusa panaan iya. 'Nsa' iya subay mag-abbu-abbu maka subay 'nsa' subay lakkas pasu' atay na. 'Nsa' iya subay aa maglalango, maka 'nsa' subay bingis, atawa napsuhan ma pilak.

8 Bang niya' aa pahi' ni luma' na subay sagina na tōōd, maka subay iya kaamuhan isab ma ayi-ayi makahap. Subay iya hantap ma ayi-ayi hinang na, maka subay bōntōl. Subay iya me' ma Tuhan min diyōm atay na, maka subay tau halli' ma napsu na.

9 Subay hōgōt pamalut na ma lapal kapangandōlan itu, sali' bayi pamandu' ma iya. Manjari tau du iya mahōgōt atay manga aa kasehean, pagka pamandu' na pandu' kasabannalan ma sigam. Maka tau du iya nambungan manga aa managga' pandu' na, bo' katoan na iya kasaan sigam.

10 Hangkan subay salaihi' sabab heka aa tuwas kok sigam maka gagga piyanduan, iya lagi' na manga sehe' bi bayi pinda min agama Yahudi. Bissala uk manga aa ian iya 'nsa' niya' pus na, maka layingu uk sigam aa kasehean

11 Subay parōhōngun manga aa magbissala salaihi' sabab heka aa magtawutayi'-anak tabo sasaw uk pagpandu' sigam, pandu' 'nsa' wajib pibissala, maka pandu' pagpilak sadja.

12 Niya' dakayo' pagkahi sigam bangsa Kerete, aa bibissalahun, bayi makapaluwas bissala, uk na hi', “Manga bangsa Kerete itu magputing sadja, bingis sadja sigam sali' sattuwa tawun, lagak sigam maka lisuan maghinang.”

13 Tawwa' bissala na ian, hangkan subay sagdahan tōōd manga aa magpandu' hi' supaya hap pagkahagad sigam ma pandu' bannal.

14 Sagdahun sigam daa subay ngasip ma manga kissa-kissa bangsa Yahudi, iya 'nsa'
bannal, daa isab subay me' ma panohoan bayi pihinang uk manusiya' sadja. Manga aa
makahinang panohoan ian hi' bayi pataikut asal min pandu' bannal.
15 Bang aa sutsi pag-atay na, ma bistahan na sutsi du ayi-ayi kamemon. Suga' bang
aa 'nsa' sutsi pag-atay na maka 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, 'nsa' niya' tabista
na sutsi sabab katamakan asal diyōm atay na maka pikilan na, bo' 'nsa' tasilang na hap
maka laat.
16 Manga aa hi' magbawu'-bawu' in sigam tau ma Tuhan, suga' hinang sigam maka
bissala sigam 'nsa' magtawwa'. Makabansi-bansi du sigam, 'nsa' sigam me' ma pandu',
maka 'nsa' sigam makapaghinang hap.

2

Pandu' bannal

1 Samantala' kau, Titus, pamituwa nu subay magtawwa' du maka pandu' bannal.
2 Pituwahin manga maas lalla in sigam subay halli' napsu baran sigam, subay hap
addat sigam, maka subay hantap ma ayi-ayi hinang uk sigam. Subay hōgōt tōōd
pangandōl sigam ma si Isa, subay lasa ma pagkahi, maka subay sigam nandal minsan
ayi patakka ni sigam.
3 Salaihi' isab pamituwa nu ma manga maas danda. Iya bohan sigam subay tōp ma
danda iya tuyu' me' ma kabayaan Tuhan. 'Nsa' sigam subay ngalimut ma sehe' sigam
maka 'nsa' subay tagihan nginum makalango. Iya pamandu' uk sigam subay pandu' hap.
4 Manjari tapaanad uk maas danda hi' manga karandahan onde' bahu le' bo' sigam
lasa ma halla sigam maka anak sigam,
5 bo' sigam hantap ma ayi-ayi hinang sigam, maka sutsi diyōm atay sigam. Manga
danda onde' bahu le' itu subay tōgōl maghinang ma diyōm luma' sigam maka
subay ngaku kagaraan halla sigam. Bang salaihi' addat sigam, manjari 'nsa' niya'
makapahallingan laat pasal lapal Tuhan itu.
6 Damikkiyan na isab manga lalla onde' bahu le', sohoun sigam subay hantap ma
ayi-ayi tahinang sigam.
7 Kau Titus, subay hap tōōd kawul-piil nu bo' kau manjari paningōran uk manga
sehe' nu. Bang kau mandu' subay bōntōl sadja pamandu' nu, maka bohan nu subay
magtawwa' maka lapal Tuhan iya pamandu' nu.
8 Ma ayi-ayi pamandu' nu paggunahun manga bissala hap iya 'nsa' tasaway, supaya
iya' manga kuntara tabi pagka 'nsa' makatawwa' sababan pamahalling sigam laat ma
kitabi.
9 Panduin manga banyaga' in sigam subay ngaku kabayaan nakura' sigam, maka subay
nulut atay nakura' sigam ma kamemon. 'Nsa' isab sigam subay nganjawab ma panohoan
nakura' sigam.
10 'Nsa' isab sigam subay nangkawan nakura' sigam, suga' subay talhakit in sigam hatul
maka kapangandōlan sakahaba' waktu. Jari kahapan du manga aa ma pamandu' tabi
pasal Tuhan, iya mangalappas ma kitabi min hukuman dusa.
11 Sabab piluwas na uk Tuhan lasa na maka ase' na bo' kalappasan manga manusiya'
kamemon min hukuman dusa.
12 Min lasa na maka ase' na hi' in kitabi kapanduan uk Tuhan subay ngalabba min
ayi-ayi iya 'nsa' mo kitabi tudju ni iya. Subay labbahan ta isab napsu ta ma ligōt dunya
itu. Jari subay kitabi hantap ma ayi-ayi hinang tabi. Subay kitabi bōntōl sadja, maka
subay mean kabayaan Tuhan sataggōl tabi ma dunya itu,
13 pasalta' peen kitabi ngagaran 'llaw pagkōgkōgan, iya asal pangahōwatan tabi. Iya
na ko' ian 'llaw paluwas sahaya Tuhan tabi sangat kawasa, si Isa Almasi iya mangalappas
ma kitabi.
14 Bayi iya maglilla' matay ma sabab tabi, supaya kitabi likkat uk na maka piyuwasan
min kalaatan kamemon. Kabayaan na subay sutsi atay tabi, bo' kitabi manjari manga
aa suku' na sadja, aa tagihan maghinang kahapan.
15 Iya na ian pamandu' nu ni manga aa. Amay-amayin sigam maka biatun sasuku
sigam sā', sabab niya' kapatut nu nagda ma sigam. 'Nsa' niya' subay mareyo' ma kau.

3

1 Paintōm manga bean si Isa Almasi maiyu, in sigam subay ngaku ma kapatut manga
pagnakuraan maka manga ngantan parinta, bo' supaya me' ma panohoan sigam. Basta
hinang hap subay sigam sakap nabang.

2 Daa sigam sohoun ngalimut ma sayi-sayi, suga' subay sigam magsulut maka
magbagay sadja ma aa kasehean. Subay hanunut halling sigam ni aa kamemon.
3 Sabab in kitabi bayi awam ma waktu palabay, bayi gagga siyoho', maka layingu
asal kitabi. Bayi kitabi tabo-bo sadja uk napsu tabi hap-laat, basta ayi-ayi makahap
palasahan. Bayi laat sadja kasuddahan tabi. Bayi kita ngibōg peen ma manga sehe'
tabi. Bayi kitabi kibansihan uk pagkahi ta, maka bansi isab kitabi ma sigam.
4 Suga' Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, bayi makapaluwas kahap na maka lasa na ma
bangsa manusiya',
5 bo' puwasan na kitabi min hukuman dusa. 'Nsa' ma sabab niya' kahapan bayi hinang
tabi iya hangkan kitabi kalappasan na, suga' ma sabab ase' na ma kitabi. Iyanakan kitabi
pabing uk Nyawa Sutsi maka kabuwanan kitabi kallum bahu pagka sutsi na atay tabi.
6 Manglabi-labihan na kahapan ma kitabi pagka kita pisangōn Nyawa Sutsi uk Tuhan
ma sabab si Isa Almasi iya ngalappas ma kitabi.
7 Sabab min lasa maka ase' Tuhan iya hangkan kitabi pipagkahap na maka Tuhan, bo'
kitabi kaniyaan kallum kakkal iya asal hōwatan tabi.
8 Bannal sadja iya halling ku itu.
Kabaan ku subay kau mandu' pahap-hap pasal manga pandu' ma diyōm sulat itu.
Sohoun manga aa iyu ngasip tōōd bo' supaya sasuku sigam magkahagad ma Tuhan
magpanuyu' na peen maghinang hap. Hap asal hinang salaihi', maka niya' kagunahan
na ma aa kamemon.
9 Suga' halliin manga aa magjawab ma 'nsa' niya' kagunahan na, maka pag-usul pasal
manga ōn ka'mbo'-mboan sigam pangkat-mamangkat. Daa kau palamud isab bang niya'
maglugat atawa magsual pasal sara' bayi pangamban uk si Musa ma masa awwal hi',
sabab manga paglugat salaihi' 'nsa' makahap, 'nsa' niya' pus na.
10 Bang niya' sehe' bi ngahinang pihakan manga aa bean si Isa, bandain iya min duwa.
Bang iya 'nsa' ganta' ngasip, pataikut kau min iya.
11 Sabab katauhan nu aa salaihi', bengkok asal pikilan na maka dusahan iya.
Manyatakan sā' na sabab min dusa na.

Bissala katapusan

12 Na, Titus, bang takka paiyu si Artemas atawa si Tikikus, sayi-sayi iya soho' ku,
pasulay kau tōōd pahi' ni daira Nikupulis bo' kita magtawwa' mahi'. Sabab gara' aku
pabōtang mahi' pasalta' musim pamaliyu.
13 Patuntulun si Apollos maka si Senas abugaw hi' bang sigam ganta' palaus ni
palangnganan sigam. Buwanin sigam ayi-ayi kakulangan sigam.
14 Panduin manga sehe' ta bean si Isa Almasi iyu, in sigam subay tuyu' maghinang hap
bo' niya' panabang sigam ma aa kasehean bang kasigpitan. Salaihi' niya' kagunahan
manga kahinangan sigam.
15 Manga sehe' ku kamemon maitu masampay minsan laa bahasa sigam sadja ma
kau. Iya du aku masampay bahasa ku ni sasuku lasahan kami, pagka sali'-sali' kitabi
mangandōl ma si Isa Almasi.
Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

Pahati pasal
SULAT NI SI PILIMUN
min si Paul

Si Pilimun itu bayi Almasihin min lahat Kolossa, aa taga ōn. Tabo iya mangandōl ma si Isa sabab pagnasihat si Paul iya take na. Magbagay asal iya maka si Paul sataggōl min waktu kapangandōl na ma si Isa.

Niya' ma si Pilimun dakayo' banyaga' iyōnan si Onesimus. Sakali itu, lahi si Onesimus min luma' nakura' na tudju ni daira Roma, bo' may'an iya makapagbak maka si Paul. Piyanduan iya uk si Paul lapal hap pasal si Isa Almasi hangkan iya mangandōl. Manjari tiyabangan uk na si Paul ma hi' ma diyōm jil.

Na, pagka si Onesimus magkahagad na ma si Isa, wajib iya subay pabing ni nakura' na, iya bayi palahihan na hi'. Suga' niya' sara' ma masa ian hi', bang niya' banyaga' ganta' lahi min nakura' na, subay iya binsana' tōōd. Iya na itu poon na hangkan si Paul mabo sulat itu ni si Pilimun, siyoho' ngampun si Onesimus bang pabing na ni pangantanan na. Siyoho' iya isab nayima' si Onesimus sali' danakan na tōōd, sabab mangandōl na sigam sali'-sali' ma si Isa Almasi. Si Onesimus iya mo sulat itu pisampay ni nakura' na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, iya ma diyōm jil itu ma sabab si Isa Almasi iya pamean ku, maka min si Timuti danakan tabi ma diyōman si Isa.

Pisampay sulat itu ni kau, Pilimun. Bagay kami kau, maka sehe' kami asal maghinang ma Tuhan.

2 Pisampay isab sulat itu ni manga jamaa si Isa magtipun maiyu ma luma' nu, maka ni si Appiya danakan tabi danda iyu, maka ni si Arkippus sehe' kami isab maghinang ma si Isa Almasi sali' ibarat sundalu maghinang ma nakura' na.

3 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan diyōm atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab lasa maka pangandōl si Pilimun

4 Sakahaba' waktu panabbut ku ni Tuhan magsukul aku ni iya pagka kau hi' sabbut ku,

5 sabab take ku pasal kaehe lasa nu ma manga aa suku' Tuhan kamemon, maka sabab pangandōl nu ma si Panghu' Isa.

6 Ngamu'-ngamu' aku ni Tuhan bang peen kitabi manga aa magkahagad ma si Isa magdakayo' atay tōōd, bo' supaya palōm pahati tabi pasal kahapan kamemon iya makani-kitabi ma sabab si Isa Almasi iyu parakayoan tabi.

7 Bagay, kiyōgan aku tōōd sabab lasa nu, lasig isab diyōm atay ku ma sabab kapahayang nu manga aa suku' Tuhan.

Ngamu' junjung si Paul ma pasal si Onesimus

8 Manjari itu, minsan niya' kapatutan ku min si Almasi bo' aku makatawakkal noho' kau pasal ayi-ayi subay hinang nu, 'nsa' du aku magpanohoan.

9 Suga' amuan ta kau sadja junjung, sabab niya' paglasa ta. Minsan aku si Paul, aa toa na, maka minsan aku palilisu buttihi' ma sabab si Almasi iya pamean ku, ngamu' laa aku sadja.

10 Ngamu' aku junjung ni kau pasal si Onesimus, iya sali' anak ku lahasiya' itu, sabab aku itu manjari pag'mmaan na sabab tabo iya magkahagad ma si Isa sabu peen aku ma diyōm jil itu.

11 Dahu-dahu 'nsa' bayi niya' guna na ma kau, suga' ma buttihi' niya' guna na tōōd ma kau sampay isab ma aku.

12 Jari tiya' papowe' ku ni kau si Onesimus, aa kalasahan ku tōōd.

13 Baya' aku bang iya patōtōg maitu ma aku, bo' niya' paganti' min kau nabangan aku sataggōl ku ma diyōm jil itu ma sabab lapal hap iya pagnasihat ku.

14 Suga' 'nsa' aku baya' ngahagda ma kau subay nabangan aku. Iya kabayaan ku subay aku tabangan nu sabab min baya' nu tōōd. Jari 'nsa' du aku ngahinang ayi-ayi bang kau 'nsa' pasulut.

15 Iya hangkan marayi' si Onesimus bayi piōkat min kau dayi'-dayi', supaya bang iya makabayik ni kau pakakkal du iya ma kau sataggōl nu 'llum.

16 Tagna' hi' banyaga' nu sadja iya, suga' ma buttihi' hap le' iya min banyaga', sabab danakan tabi na iya kilasahan. Halgaan tōōd iya ma kau, suga' halgaan gam peen iya

ma kau sabab banyaga' iya maka danakan nu isab, pagka si Panghu' Isa iya parakayoan bi.
17 Manjari, Pilimun, bang aku tabista nu sali' sehe' nu mag-usaha, tayimaun si Onesimus itu sali' panayima' nu ma aku.
18 Bang niya' dusa na ma kau, atawa bang niya' utang na ma kau, aku iya subay paatas nu.
19 'Ndaun paljanjian ku itu, ma sulatan ku du: “Aku si Paul magbayad.” 'Nsa' isab patungbuy, suga' mehe asal utang nu ma aku, sabab aku iya hangkan kau hi' taga kallum kakkal ni kasaumulan.
20 Aho', bagay, dulin lagi' aku sabab suku' kita si Panghu' Isa Almasi. Palasigun atay ku sabab si Almasi iya parakayoan ta.
21 Sulat ku itu sabab tatantu ku in kau ngasip du. Katauhan ku in tabang nu ma aku palabi gam peen min bayi iyamu' uk ku.
22 Niya' le' isab amu' ku: sakapin aku bilik maiyu. Sabab na hōwat-hōwat aku in bayi amu' bi ni Tuhan diyulan du uk na, bo' pibing du aku ni kaam.

Bissala katapusan

23 Tiya' si Epapras, sehe' ku maitu ma diyōm jil ma sabab si Isa Almasi iya pamean na, mabo minsan laa bahasa na sadja ma kau.
24 Damikkiyan na di si Markus, si Aristarkus, si Demas maka si Lukas, manga sehe' ku maitu maghinang ma Tuhan, mabo isab sigam bahasa sigam ma kau.
25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk si Isa Almasi Panghu' tabi.

Wassalam

SULAT NI MANGA AA HIBRANI

'Nsa' katauhan bang sayi bayi nulat sulat itu, suga' heka aa mista in si Paul bayi nulat.

Sulat itu bayi siyulatan manga bangsa Hibrani, hati na bangsa Yahudi, sasuku sigam magkahagad ma si Isa Almasi. Pagka sigam me' ma si Isa kibansihan sigam uk pagkahi sigam Yahudi iya 'nsa' magkahagad. Iyudju' sigam sampay binsana' bo' supaya libbahan pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Niya' isab aa mean si Isa kasehean 'nsa' makasandal binsana', jari pabing ni agama sigam tagna'. Hangkan na sulat itu bayi piyabo ni manga tindōg si Isa, pamatōtōg atay sigam supaya sigam lut tōōd ma iya.

Hiyati ma sulat itu pasal si Isa, in iya asal Anak Tuhan langkaw le' min si Musa, langkaw isab min manga malaikat. Hiyati isab in kamatay si Isa mehe min sasumbayan bayi pigkulban uk bangsa Yahudi pamapuwasan dusa sigam. Hiyati isab itu in manusiya' pighap na maka Tuhan ma sabab hinang si Isa, maka 'nsa' niya' saddi min iya magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan.

Palman Tuhan pisampay ni manusiya' uk Anak na

1 Ma awwal jaman le' daran Tuhan bayi masampay palman na ni ka'mbo'-mboan tabi.
Bayi palatun na ma kanabi-nabihan, bo' magsaddi-saddi iya kapamo sigam ma waktu
dakayo' pa dakayo'.
2 Salta' ma buttihi', ma waktu itu, Anak na iya masampay palman Tuhan ni kitabi. Iya
iya bayi magpamanjari alam kamemon pagka wakil iya min Tuhan, maka iya isab pene'
uk Tuhan piyusakaan kamemon ayi-ayi na peen.
3 Anak Tuhan itu pamanda' asal kasawahan min sahaya Tuhan. Sali' tōōd kajarihan
na maka kajarihan Tuhan. Tiyayak na peen uk na alam itu ma sabab min palman na
kawasahan. Ubus peen uk na ngahinang lawang pamasutsi manusiya' min dusa sigam,
manjari ni sulga' iya ningko' ma bihing Tuhan iya Sangat Kawasa, ma bihing na ni katau.

Langkaw Anak Tuhan min bangsa malaikat

4 Anak Tuhan itu pilangkaw le' min manga malaikat, maka ōn na isab, iya bayi
pamuwan Tuhan ma iya, langkaw le' min bangsa malaikat ian.
5 Sabab 'nsa' niya' malaikat bayi bissalahan uk Tuhan sali' bayi pamissala na ma Anak
na hi'. Uk na,
“Kau iya Anak ku
Maka aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”
Damikkiyan na isab 'nsa' niya' malaikat bayi piyalmanan uk Tuhan sali' ma ayat dakayo'
itu ma diyōm Kitab, iya uk na,
“'Mma' na du aku, maka anak ku du iya.”
6 Niya' du isab bayi piyamalman uk Tuhan ma waktu bayi song iya mabo Anak na
Tunggal-Kawasa paitu ni diyōm dunya itu. Uk palman na hi',
“In kaam manga malaikat ku kamemon
Subay mudji ma iya.”
7 Salaitu isab pamissala na ma pasal bangsa malaikat,
“In bangsa malaikat tahinang na sali' baliyu,
Sosohoan na tahinang sali' delat api.”
8 Samantala' ma pasal Anak na, salaitu iya piyamalman uk Tuhan, uk na,
“O Tuhan, natas du pagparinta nu ni kasaumulan.
Bōntōl sadja uk nu mag-agi ma manga ōkōman nu.
9 Kasulutan kau ma ayi-ayi bōntōl,
Kabansihan nu bang hinang laat.
Hangkan na kaam iya pene' pilangkaw uk ku, uk Tuhan nu,
Hangkan kau biyuwanan kakōgan maka kabantugan labi le' min bayi pamuwan ma
kasehean nu.”
10 Niya' isab bayi bissala, uk na:
“O Panghu', kau iya bayi mapanjari dunya itu ma awwal tagna',
Baran nu iya bayi mapanjari diyata' langit.
11 In babaw dunya itu maka diyata' langit ian palanyap sadja,
Suga' kau iya kakkal du.
Padaan du kamemon bayi pimanjari itu sali' sapantun sammek.
12 Song liyupi uk nu kamemon hi' sali' sapantun sammek daan,
Bo' pindahan nu ni saddi sali' badju' bang sayinan na.
Malayingkan kau iya 'nsa' du magkapinda,

Kakkal du kau saumul-umul.”
13 'Nsa' isab niya' bayi pamissala Tuhan ma malaikat na sali' bayi pamissala na itu ma
Anak na, iya uk na,
“Dayi' kau ningko' ma bihing ku sakap ni katau,
Sampay pareyo' ni kau palbantahan nu kamemon,
Bo' tatawu' sigam ma deyo' pat-nayi' nu.”
14 Na ayi baha' manga malaikat? In bangsa malaikat itu nyawa min Tuhan maghinang
ni iya. Piyabo sigam uk na nabang ma manusiya', sasuku kalappasan uk Tuhan.

2

Pasal kalappasan tabi mehe

1 Pagka salaihi' kawasa Anak Tuhan, subay kita ngisbat tōōd ma pandu' bannal bayi
take ta ma pasalan na, bo' supaya kita 'nsa' tabo ni saddi.
2 Minsan sara', iya lapal bayi pilatun uk manga malaikat ni ka'mbo'-mboan tabi,
tatuman du, hangkan sayi-sayi 'nsa' bayi mōgbōg atawa 'nsa' me' ma sara' hi' bayi
kabuwanan kabinsanaan, iya pipagtōngōd maka dusa na.
3 Na, salaingga kita puwas min mulka' bang pisaran uk ta iya makalappas ma mehe
itu? Si Panghu' Isa, baran na du, bayi ngalapal tagna' pasal makalappas itu. Pasunu'
isab manga aa bayi makake ma iya bo' sigam iya bayi muwanan kitabi saksi' in lapal
itu bannal du.
4 Tiyapilan isab saksi' sigam uk Tuhan, pagka sigam kabuwanan barakat maghinang
paltandaan maka hinang kainu-inuhan aa. Min baya' Tuhan isab sigam katulunan
ginisan kapandayan min Nyawa Sutsi.

Si Isa iya maglalappas

5 Na, 'nsa' bangsa malaikat iya siyoho' uk Tuhan makapagbaya' ma dunya dakayo', iya
pilahil ma sosongun ian. Iya na dunya pigsambat na peen ma sulat itu.
6 Suga' manusiya' iya pipagbaya', sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na:
“O Tuhan, ayi kapusan manusiya' hangkan kannal nu?
Angay tubuan manusiya' itu subay paruli nu?
7 Pibōtang sigam uk nu dayi'-dayi' ma deyoan manga malaikat,
Bo' iyampa sigam buwanan nu kasanglitan maka kabantugan,
8 Sampay kapatutan makapagbaya' ma kamemon ayi-ayi.”
Iya bissala itu in manusiya' biyuwanan kapatutan makapagbaya' ma kamemon ayi-ayi,
hati na 'nsa' niya' 'nsa' talapay. Suga' ma buttihi' 'nsa' le' tanda' ta bangsa manusiya' itu
magbaya' ma kamemon.
9 Iya tanda' ta magbaya' ma kamemon buttihi', iya na si Isa. Miyahaldika' iya, siyanglitan
iya maka hiyulmat. Bannal bayi dahu ian, bayi iya pireyo'-deyo' min manga malaikat,
suga' dayi'-dayi' du iya kapareyo'-deyo' na. Manjari kalabayan na kamatay ganti'
manusiya' kamemon, ma sabab ase' maka lasa Tuhan.
10 Tuhan iya magpapanjari maka makapagbaya' ma ayi-ayi kamemon, bo' bōntōl tōōd
hinang na pagka palabay na si Isa min kabinsanaan supaya patut si Isa ngalappas ma
manusiya'. Maksud Tuhan asal, subay heka manusiya' tahinang anak na, piniyaan
kasanglitan na. Sabab si Isa iya mo ma manusiya' bo' supaya sigam lappasan min
hukuman dusa.
11 Si Isa iya tau nutsi atay manusiya'. Manjari iya maka sasuku sutsi na, da-Mma' du
sigam kamemon. Hangkan na si Isa 'nsa' iya iya' ngaku in sigam danakan na.
12 Salaitu iya bayi bissala na ni Tuhan ma diyōm kitab:
“Baan ku manga danakan ku ma pasal kahinangan nu.
Sanglitan ta kau ma alōpan sigam bang magtipun-tipun na.”
13 Uk na isab,
“Mangandōl du aku ma Tuhan.”
Maka niya' isab ayat dakayo', iya uk na,
“Tiya' aku maka manga danakan bayi pamaipat uk Tuhan ma aku.”
14 In iyōnan magdanakan itu dalaha' du, daisi, sabab manusiya' sali'-sali'. Hangkan si
Isa isab bayi tahinang manusiya' sali' sigam bo' supaya iya makajari ngananam kamatay.
Jari, pagka kalabayan na kamatay, diyaōg uk na nakura' sayitan iya makabo kamatay
ma manusiya'.
15 Pagka salaihi' pangandaōg si Isa ma nakura' sayitan, katabangan na bangsa
manusiya'. Tiyāw asal sigam matay sataggōl sigam 'llum, iya poon sigam 'nsa' sali'
hawulaya, lipara piyuwasan sigam uk na min tāw sigam.

16 Pasti' ko' itu, 'nsa' malaikat iya tiyabangan uk si Isa, sali' bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na,
“Tiyabangan uk na manga panubu' si Ibrahim.”
17 Hangkan iya subay magsali' tōōd maka dawuranakan na manusiya' bo' supaya
iya makalabay ayi-ayi bayi labayan sigam. Manjari tau iya maase' ma sigam.
Kapangandōlan iya bo' patut iya hinang imam sigam nakura', magpatiōt ma sigam maka
Tuhan bo' supaya niya' kaampunan dusa sigam.
18 Ma buttihi' makatabang na si Isa ma sasuku siyasat bo' 'nsa' tabo ngahinang kalaatan,
sabab bayi na kalabayan na sasat maka kabinsanaan.

3

Si Isa langkaw min si Musa

1 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa, kaam isab bayi tiyawag uk Tuhan
hinang manga aa na, soho' ta na kaam ngannal ma pasal si Isa. Bayi iya pipaitu uk
Tuhan supaya iya tahinang Imam-nakura' ma agama iya pamōgbōgan tabi.
2 Asal iya mōgbōg ma hinang na tudju ni Tuhan, iya bayi mene' iya mag-imam, sali'
bayi biyōgbōgan uk si Musa maghinang ayi-ayi ma diyōm luma' Tuhan, hati na ma
ōkōman Tuhan tōōd.
3 Patut du bang si Isa siyanglitan labi min si Musa. Sali' ibarat luma', patut du bang
bayi aa maghinang luma' siyanglitan labi min luma' bayi hinang na hi'.
4 Luma' kamemon niya' sadja ngahinang iya, suga' Tuhan iya bayi makahinang
kamemon ayi-ayi.
5 Si Musa ian dakayo' sosohoan mōgbōg ma hinang na kamemon ma diyōm luma'
Tuhan. Bissala isab uk na pasal palman Tuhan iya piluwas uk Tuhan ma waktu
sosongun.
6 Suga' Almasi itu, pagka Anak Tuhan iya, mōgbōg sadja ma hinang na magbaya' ma
luma' Tuhan. Bo' kitabi iya sali' ibarat luma' Tuhan kapagbayaan na, bang peen pihōgōt
iman ta maka kahōwatan ta.

Niya' pahalihan ma manga aa suku' Tuhan

7 Hangkan ko' kita subay ngisbat ma lapal min Nyawa Sutsi, iya tasulat ian ma diyōm
kitab. Uk na,
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
8 Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan bi,
Waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan ku.
Bayi sigam ma lahat de le', lahat hunit kapaglahatan;
Timpu kapanulay sigam ma aku bang niya' kawasa ku.
9 Pigsulayan na peen aku uk sigam, uk Tuhan,
Bang ngamulka' atawa 'nsa',
Parahal tanda' uk sigam kahinangan ku ma diyōm 'mpatpu' tahun hi'.
10 Iya na itu sababan na hangkan aku ngandugal ma manga aa ian.
‘Manga aa itu’ uk ku, ‘'nsa' tōtōg pame' sigam ma aku.
'Nsa' sigam baya' me' ma addat-tabiat, bayi panohoan ku.’
11 Hangkan aku ngandugal ma sigam, bo' aku napa.
‘Manga aa itu’, uk ku, ‘'nsa' tōōd pasōd ni lahat pahalihan bayi tagama ku.’ ”
12 Na, manga dawuranakan ku, halliin bi pikilan bi bo' supaya 'nsa' niya' min kaam
maghinang kalaatan, manga ngalabbahan pangandōl na, bo' tabo pataikut min Tuhan
bannal iya asal 'llum.
13 Sataggōl masi waktu iyōnan “'llaw itu”, subay kaam magtabang-tabang ma pagkahi
bi sakahaba' waktu bo' hōgōt iman bi, supaya kaam 'nsa' kaakkalan uk kalaatan bo' tabo
magmatuwas ni Tuhan.
14 Tantu du kita dambean maka si Almasi bang bōgbōgan ta bayi pangandōl ta tagna'
sampay ni katapusan na.
15 Uk kitab hi',
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan hi'
Ma waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan Tuhan.”
16 Na, sayi pigbissala itu, iya makake suwara Tuhan suga' nagga' ma kabayaan na? Iya
na ko' ian manga aa kamemon bayi pignakuraan uk si Musa paluwas min lahat Misil.
17 Sayi na isab bayi kidugalan uk Tuhan ma diyōm 'mpatpu' tahun hi'? Iya na isab aa
bayi makapagdusa ian, hangkan sigam bayi piyatay ma lahat hunit kapaglahatan ian.

18 Maka sayi na isab tawwa' sapa Tuhan, iya uk na hi', “Manga aa itu 'nsa' tōōd pasōd
ni pahalihan bayi tagamahan ku sigam.” Sigam du isab tawwa' sapa Tuhan hi', hati na
aa bayi nagga' ma kabayaan na.
19 Manjari katauhan ta manga aa ian 'nsa' du makasōd ni lahat ian sabab 'nsa'
magkahagad ni Tuhan.

4

1 Na, pagka masi taga pus bayi panganjanji' Tuhan ma kitabi, hati na in kitabi makajari
pasōd ni pahalihan bayi tagama na, hangkan kitabi subay halli' supaya 'nsa' niya' min
kitabi 'nsa' makaabut pisōd ni pahalihan hi'.
2 Sabab kitabi makake isab lapal hap min Tuhan sali' bayi pike ni ka'mbo'-mboan hi'.
Sigam iya bayi makake lapal suga' 'nsa' niya' kahapan takallo' sigam minnihi' sabab 'nsa'
sigam bayi magkahagad.
3 Suga' kitabi itu, pagka magkahagad na, makasōd du ni pahalihan bayi tiyagama uk
Tuhan hi'. Suga' 'nsa' makasōd bang 'nsa' magkahagad, sali' bayi pamissala uk Tuhan.
Uk na,
“Diyugalan aku, iya poon sabab aku makasapa salaihi':
Manga aa itu, 'nsa' tōōd makasōd ni diyōm lahat pamahalihan ku sigam.”
Salaihi' bayi janji' Tuhan. Niya' asal pahalihan sabab ubus hinang Tuhan sataggōl min
waktu bayi pamapanjari na ni dunya.
4 Sabab na niya' tasulat ma diyōm kitab ma pasal 'llaw kapitu' na, 'llaw kahali Tuhan.
Uk sulat hi',
“Taabut peen 'llaw kapitu' na magtuwi pahali Tuhan pagka ubus hinang na kamemon.”
5 Niya' isab uk Tuhan ma palman na dakayo' hi', uk na,
“'Nsa' tōōd makasōd manga aa itu ni lahat bayi tagamahan ku pahalihan sigam.”
6 Manga aa bayi makake tagna' ma lapal hap 'nsa' bayi makasōd ni diyōm pahalihan
sabab 'nsa' baya' magkahagad. Suga' niya' aa saddi pisōd uk na.
7 Katauhan ta itu sabab niya' le' 'llaw dakayo' wiyaktuhan uk Tuhan para ma manusiya',
iya pigbahasa “'llaw itu”. Liyabayan peen manga pilan tahun min bayi ka'mbo'-mboan
hi', niya' isab uk Tuhan ma palman na, pibissala ma si Nabi Daud. Uk bissala na ma
ayat kitab bayi pagbissala ta dahu hi',
“Ma 'llaw buttihi', bang take bi palman Tuhan,
Daa patuwasun bi kok bi.”
8 Si Yussa' bayi dakayo' nakura' bangsa Israil pasunu' ni si Musa. Ma waktu kapamo na
ma bangsa Israil tudju ni lahat sigam, iya katakkahan na 'nsa' di lahat tōōd pahalihan
bayi panganjanji' uk Tuhan. Hangkan niya' bissala Tuhan puwas minnihi' pasal 'llaw
saddi.
9 Na, pagka salaihi', niya' pahalihan ma aa suku' Tuhan bo' supaya sigam makahali sali'
bayi kahali Tuhan isab min bayi hinang na ma 'llaw kapitu' na ian.
10 Sabab na sasuku pasōd ni diyōm pahalihan bayi tiyagamahan iya uk Tuhan, pahali
du iya min hinang na sali' kahali Tuhan isab min bayi hinang na.
11 Hangkan du kitabi subay tuyu' tōōd pasōd ni diyōm pahalihan ian bo' supaya 'nsa'
niya' min kitabi ningōd manga aa bayi kulang pangandōl sigam ma Tuhan ian, iya poon
sigam 'nsa' bayi makasōd ni lahat pahalihan.
12 Pahōp maka paslōd asal palman Tuhan ma diyōm atay manusiya'. Tōm du labi min
katōm kalis, bo' paabut ni diyōm paltubu-tubuhan ta tōōd sampay ni palnyawahan ta.
Manjari ayi-ayi pikil maka niyat uk manusiya' tasilang du ma sabab palman Tuhan hi'.
13 'Nsa' niya' katapukan min panganda' Tuhan, sabab ayi-ayi pipanjari kamemon
tampal sadja ma panganda' na. Paharap du kitabi ni iya ma sosongun magsabannal
ma pasal kamemon bayi hinang ta.

Si Isa Imam-nakura' bangsahan

14 Na, niya' ma kitabi Imam-nakura' asal bangsahan, hi' na makasampay ni alōpan
Tuhan. Iya na si Isa Anak Tuhan. Hangkan na subay kita pahōgōt pangandōl tabi tudju
ni iya.
15 Sabab si Isa, iya Imam ta nakura' itu, tau maase' ma kitabi. Katauhan na asal
kalammahan tabi sabab bayi na kalabayan na sasat kaginis-ginisan sali' du makani-
kitabi. Iya sadja pagbiddaan na, in iya 'nsa' tabo-bo ngandusa.
16 Na, pagka niya' ma kitabi Imam-nakura' salaihi', subay kita 'nsa' hiyanggaw pasikōt
ni alōpan Tuhan ngamu' tabang min iya. Kiasean du kitabi, tiyabangan tōōd isab ma
waktu sigpit.

5

1 Na, in pasal imam nakura': bang niya' tapene' mag-imam nakura' tapene' sadja iya
min pagkahi na manusiya', bo' kawakilan iya maghinang ni Tuhan paganti' min pagkahi
na hi'. Iyungsuran uk na lalabōtan ni Tuhan pigkulban uk na manga hayōp supaya niya'
pag-ampunan dusa ma manga aa.
2 Biyaksa iya takkahan lamma hangkan hanunut uk na missalahan manga aa 'nsa'
kapanduan, aa bayi pasaddi min daddōk tudju ni Tuhan.
3 'Nsa' isab hal dusa aa kasehean iya pigkulbanan, sampay dusa baran na isab, sabab
manusiya' iya magkalamma.
4 'Nsa' niya' ngōnan di na imam nakura' bang hal min baran na, suga' Tuhan sadja iya
mene', sali' bayi pamene' na ma si Harun waktu palabay.
5 Damikkiyan na si Almasi 'nsa' bayi maglaku-laku di na in iya subay mag-imam
nakura', suga' Tuhan bayi mabōtang. Salaiyu bayi pamissala Tuhan ma iya:
“Kau iya Anak ku,
Aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”
6 Niya' isab bayi pamalman uk na ma ayat saddi, iya uk na:
“Kau iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Iya kapag-imam nu sali' du kapag-imam si Malkisadik waktu tagna'.”
7 Ma itu peen si Isa ma dunya itu, bayi iya nambahayang sampay nganjunjung ni
Tuhan, iya tau mapuwas iya min kamatay. Kōsōg panangis na sabu na nambahayang,
bo' iyasip iya uk Tuhan sabab me' sadja iya ma ayi-ayi panohoan Tuhan hi' maka deyo'
isab pag-atay na.
8 Makananam si Isa katiksaan minsan iya Anak Tuhan, manjari ti'bōt pame' na ma
panohoan Tuhan pagka kapamintangan na tiksaan ian.
9 Taabut peen iya tammat ma kamemon, tahinang iya tunggal maglalappas ma aa
kamemon sasuku me' ma iya, bo' supaya sigam kabuwanan kallum saumul-umul.
10 Maka pitangge iya Imam-nakura' uk Tuhan, mag-imam sali' bayi kapag-imam si
Malkisadik ma masa awwal hi'.

Iya pangandōl tabi subay 'nsa' libbahan

11 Na, heka le' arak pamaintau kami ma kaam ma pasal kahalan ian hi', suga'
kahunitan aku mahati kaam sabab lisuan kaam piyanduan.
12 Taggōl na kapame' bi ma si Isa, suga' 'nsa' na peen kaam makapagpandu' ma
kasehean bi iyu. Sampay ni kabuttihian subay niya' maan kaam pabayik mandu' pasal
lapal min Tuhan. Sali' kaam hantang onde'-onde' le' 'nsa' makakakan tuwas, subay gatas
sadja.
13 Sabab na bang aa 'nsa' makakakan saddi min gatas sali' iya onde'-onde' masi, 'nsa'
le' makapanilang hap maka laat.
14 Suga' bang aa sangpōt na, makajari iya mangan pagkakan tuwas. Iya hatihan na,
bang aa sangpōt pangandōl na, tau iya magpabiyaksa di na supaya tasilang na hap maka
laat.

6

1 Manjari in bayi pangadji' panagnaan pasal si Almasi subay lanjalan ta na, bo' pasong
ta le' pangadji' ta sampay taabut ta kalōman na. Subay kita palanjal min pangadji'
bayi taanad ta tagna' kita kake pasal si Almasi. Subay lanjalan ta min pandu' pasal
pangalabba min hinang 'nsa' niya' pus na, maka pasal pangandōl tudju ni Tuhan.
2 Iya du pandu' pasal pag-ael maka pagpandi diyōman si Almasi; maka pasal
pagtappak tangan ma kok aa supaya biyarakatan uk Tuhan, maka pandu' pasal
pagpakallum aa magpatayan ma 'llaw damuwi, maka pasal hukuman kakkal ma diyōm
nalka' ni kasaumulan, sabab bayi na isab kaam makalabay manga pangadji' ian.
3 Pasong du pangatauhan tabi bang peen kitabi diyulan uk Tuhan.
4 Sabab na bang niya' aa ngalabbahan pangandōl na ma si Isa, 'nsa' sigam makalanggal
katawbatan pabing. Bayi na sigam kabuwanan kasawahan ma diyōm akkal, bayi
na tananam sigam kahapan iya kaniyaan sigam min diyōm sulga', bayi na sigam
makahampit kawasa min Nyawa Sutsi.
5 Bayi na isab kalabayan sigam kahapan min palman Tuhan. Tasayu isab uk sigam
barakat iya pinyata' ma waktu ma sosongun.
6 Suga' minsan sigam makatauhan ian hi' kamemon, pataikut na sigam min si Isa.
Jari 'nsa' niya' katawbatan dusa sigam pabayik. Pagka salaihi', sali' piyatay Anak Tuhan
pabayik uk sigam. Liyansang iya ni hag pabayik, bo' hinang iya panunggingan ma mata
mayiran.

7 Kitabi manusiya' sali' sapantun tana' paghumaan. Tana' itu, bang daran kapattakan
uk ulan, lidjikian tōōd du uk Tuhan bo' pasuwig may'an manga tiyanōm iya giyuna uk
aa maghuma.
8 Suga' bang tana' hal patomoan sōmpōt maka kayu-kayu itingan, 'nsa' du niya'
kagunahan na. Siyuknaan ko' ian uk Tuhan, song na tiyutung.
9 Suga' minsan salaihi' pagbanda' ku ma kaam, manga bagay ku kalasahan ku, tatantu
ku in kaam 'nsa' magkasalaihi'. Kasakupan kami asal, iyu ma kaam kahapan umbul satu
iya piniyaan sasuku piyuwasan min hukuman Tuhan.
10 Bōntōl asal Tuhan. 'Nsa' takaipat na bayi hinang bi hap sampay lasa bi ma iya.
Tanda' lasa bi pagka kaam nabang ma pagkahi bi mean si Isa, min dahu sampay ni
kabuttihian.
11 Iya sadja kabayaan kami bang peen tattap katuyu' bi dakayo' pa dakayo' sampay
taabut bi katapusan na, bo' tatuman ayi-ayi hiyōwat uk bi min Tuhan.
12 'Nsa' kami baya' bang kaam maglisu'-lisu'. Hap le' kaam ningōran manga
aa kasehean iya magkahagad sampay nandalan pasu'-haggut, iya hangkan sigam
makasambut panganjanji' Tuhan.

Tuman du janji' Tuhan

13 Ma waktu ka'mbo'-mboan tabi si Ibrahim hi', niya' janji' Tuhan ma iya. Siyapa uk
Tuhan in janji' na ian maujud du. Ōn di na dakayo'-dakayo' iya panapahan na sabab
'nsa' niya' saddi langkaw min ōn na.
14 Malman iya ma si Ibrahim, uk na, “Iya na itu janji' ku ma kau: barakatan ta kau
tōōd. Paheka ku isab panubu' nu.”
15 Na, si Ibrahim 'nsa' siyumu ngagad ma Tuhan, hangkan tasambut na kamemon bayi
panganjanji' Tuhan ma iya.
16 Iya addat manusiya' bang napa subay niya' ōn pagsapahan langkaw le' min ōn sigam.
Manjari bang sigam magsapa, sulut na palkala' sigam kamemon.
17 Bang Tuhan isab baya' mahati ma manga aa panganjanjian na bo' sigam manantu
in janji' na 'nsa' pinda, pipagtapil sapa na maka janji' na.
18 Manjari in duwa magtapil itu 'nsa' kapindahan, 'nsa' isab kapayiluhan uk Tuhan.
Hangkan na kitabi, sasuku kitabi makalanggal kasalamatan ma iya, hōgōt tōōd iman ta
bo' kitabi nuyu' ma pangahōwatan tabi iya pamuwan na ma kitabi.
19 Hōgōt pangahōwatan tabi, sali' ibarat sawu 'nsa' taladlaran. Ian siyagnatan pahōgōt
ma liyu kulambu' Tuhan, ma alōpan na tōōd.
20 Hi' na si Isa bayi pariyōm pay'an dahu min kitabi, magpatiōt ma pasal tabi. Tahinang
na iya Imam-nakura' mag-imam saumul-umul, sali' bayi kapag-imam si Malkisadik ma
masa awwal hi'.

7

Si Imam Malkisadik

1 In si Malkisadik itu dakayo' sultan bayi magsultan masa awwal ma lahat Salem.
Imam du isab iya maghinang ni Tuhan Mahatinggi ma pasalan pagkahi na manusiya'.
Ma dakayo' 'llaw, mowe' peen si Ibrahim min pagbonoan ma waktu bayi kapangandaōg
na ma manga sultan kuntara na, bayi iya siyampang uk si Malkisadik hi'. Magtuwi iya
siyapahan ni kahapan uk si Malkisadik hi'.
2 Bo' si Malkisadik iya kabuwanan bahagi' uk si Ibrahim, dambahagi' min sangpu'
ma alta' bayi taagaw na ma pagbonoan. (Salaitu isab manga ōn sultan hi' bang hiyati:
kaisa, Malkisadik, hati na Sultan Kaadilan, karuwa na, Sultan lahat Salem, hati na Sultan
Kasannangan.)
3 'Nsa' isab niya' salsila pasal si Malkisadik itu bang minningga iya panubu' na. 'Nsa'
isab katauhan ta bang salaingga kapag-anak na maka bang umay kamatay na. Manjari
sali' du iya maka Anak Tuhan, sabab natas kapag-imam na ni kasaumulan.
4 Tasayu bi du, in si Malkisadik itu asal bangsahan tōōd sabab minsan si Ibrahim,
pangkat tabi babantugun le', iyungsuran uk na bahagi' ma si Malkisadik, bahagi' sangpu'
min kamemon bayi takallo' na ma pagbonoan.
5 Niya' panohoan sara' ma manga panubu' si Libi pasal kapag-imam sigam, siyoho'
sigam nipun jakat, iya bahagi' Tuhan, min pagkahi sigam tubu' si Ibrahim.
6 Si Malkisadik itu 'nsa' panubu' si Libi suga' makasambut iya bahagi' min si Ibrahim,
bo' si Ibrahim, aa bayi kapanganjanjian uk Tuhan, bayi siyapahan.
7 Pasti' du, iya aa napa ni kahapan kawasa le' min aa siyapahan.

8 Iya kaimaman bayi magtipun jakat ian, sigam panubu' si Libi, aa magkamatay du.
Suga' si Malkisadik itu, iya bayi makasambut bahagi' min si Ibrahim, tasulat ma diyōm
kitab in iya tattap 'llum du.
9 Manga imam tubu' si Libi bayi taga kapatut nipun jakat, suga' si Libi ian bayi tabe'
ma 'mbo' na si Ibrahim nganjakat ma si Malkisadik.
10 Si Libi 'nsa' le' bayi iyanak ma waktu kapanganjakat si Ibrahim ma si Malkisadik
hi', suga' ian asal iya patanam ma diyōm kuddarat 'mbo' na.
11 Iya sara' Tuhan pamuwan bangsa Israil ma masa awwal hi' bayi pingandōl ma
manga kaimaman panubu' si Libi, pangantanan sigam. Suga' iya kapag-imam sigam
'nsa' makasampulna' tōōd, hangkan ko' niya' pipaitu uk Tuhan bohan imam saddi, sali'
kapag-imam si Malkisadik. Saddi na min bayi kapag-imam si Harun dakayo' tubu' si
Libi.
12 Na, bang giyantian bayi bohan pag-imam dahu, subay isab libbahan sara' bayi
pamean na, bo' iyampa giyantian ni saddi.
13-14 Iya pigbissala paganti' mag-imam itu, iya na Panghu' tabi si Isa. Saddi asal panubu'
na sabab min panubu' si Yuda, maka 'nsa' niya' min panubu' si Yuda bayi kawakilan
mag-imam maghinang pangungsud ni Tuhan. 'Nsa' minsan kaōnan panubu' si Yuda ma
waktu kapamissala si Musa pasal imam.

Imam saddi sali' si Malkisadik

15 Pasti' tōōd, niya' imam saddi palahil, ma sali' kapag-imam si Malkisadik.
16 'Nsa' sara' atawa aturan manusiya' iya makabuwanan si Isa kapatutan mag-imam,
suga' hinang iya imam ma sabab kawasa na, pagka 'nsa' niya' katapusan ma kallum na.
17 Sali' bayi bissala ma diyōm kitab, iya uk hi',
"Kaam iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Sali' bayi kapag-imam si Malkisadik."
18 Piyapasan na bayi sara' tagna' pagka 'nsa' niya' kōsōg na, 'nsa' niya' kapusan na.
19 Sabab 'nsa' niya' bayi siyutsi atay na ma sabab sara' si Musa iya biyōgbōgan. Maka
niya' na hiyōwat saddi, labi hap min sara' ian. Minnihi' kitabi patut pasikōt ni Tuhan.
20 Niya' le' sugpat na, iya na panapa Tuhan. 'Nsa' iya bayi napa ma pasal manga imam
dahu ian, waktu kasōd sigam mag-imam,
21 suga' si Isa iya tahinang imam min pagsapa Tuhan. Uk sapa na hi',
"Napa du Tuhan ma pasalan nu,
Kau iya tahinang imam sampay ni kasaumulan.
'Nsa' tōōd pinda pagsapa na itu."
22 Na, pagka salaihi' pagsapa Tuhan, labi hap le' kapagsulutan bahu itu, iya iyatas uk si
Isa.
23 Niya' le' pagbiddaan ma kaimaman tagna' maka si Isa. Iya kaimaman tagna' ian
magkamatay du, hangkan sigam heka bo' supaya niya' paganti'.
24 Suga' si Isa iya 'nsa' niya' ganti' na mag-imam sabab 'llum iya saumul-umul.
25 Hangkan iya kagaōs ngalappas tōōd ma manusiya', sasuku mangandōl ma iya
bo' supaya magsikōt maka Tuhan. Ngalappas du iya min waktu buttihi' sampay ni
kasaumulan sabab 'llum du iya saumul-umul nganjunjung ni Tuhan ma pasalan sigam.
26 Manjari si Isa na Imam tabi Nakura', tau iya nabang ma kitabi. Sutsi pangatayan
na, 'nsa' niya' tamak dusa na. Pigbidda' iya min manusiya' paldusahan bo' pilangkaw na
iya ma diyōm sulga'.
27 Bidda' isab iya min manga imam nakura' kasehean ian. Sigam iya wajib subay
ngungsuran sasumbayan 'llaw-llaw pamapuwas dusa. Dusa sigam iya piyuwas dahu,
bo' iyampa dusa kasehean, suga' si Isa 'nsa' magkagunahan salaihi'. Min tadda sadja uk
na ngungsuran pagkulban ni Tuhan pamapuwas dusa aa kamemon, pagka paglilla' na
baran na ni kamatay.
28 Bang ma sara' si Musa, iya pibōtang mag-imam-nakura' manusiya' du, taga sā' sadja.
Suga' jatu pangwakil Tuhan ma Anak na sabab min janji' na hōgōt asal, damuwi le' min
waktu kapamuwan sara'. Jari Anak na iya mag-imam nakura', sampulna' na sampay ni
kasaumulan, pibōtang mag-imam-nakura' na.

8

Si Isa Imam tabi Nakura'

1 Na, iya pagbissalahan ta itu, iya na itu maksud na tōōd: niya' ma kitabi Imam-nakura'
sali' bayi bissala ku hi'. Ian na iya ma alōpan Tuhan Sangat Kawasa, ningko' ma bihing
na sakap ni katau.

2 Ian iya mag-imam ma Pagsambahayangan Landu' Sutsi, hati na ma langgal tōōd, iya
hinang asal uk Tuhan, 'nsa' hinang uk manusiya'.
3 Manga imam nakura' kamemon, iya hangkan sigam pibōtang, bo' supaya sigam
ngungsuran lalabōtan manga manusiya' ni Tuhan, sampay sasumbayan pagkulban
sigam. Damikkiyan na isab Imam tabi Nakura', subay niya' isab pangungsud na ni
Tuhan.
4 Bang sawupama iya bayi makama-dunya 'nsa' du iya makapag-imam sabab niya' asal
imam ma itu bayi pibōtang ngungsuran lalabōtan manga aa ni Tuhan, ma sali' aturan
sara' Yahudi.
5 Suga' iya hinang uk manga imam ma dunya itu 'nsa' bannal-bannal na. Sali' ahung
sadja atawa patta' ma hinang tōōd iya hinang ma diyōm sulga'. Salaihi' du isab bayi
kahinangan si Musa ma masa awwal hi', ma waktu na song peen maghinang langgal
sali' kadjang. Bayi iya biyandaan uk Tuhan. Uk pagbanda' hi', “Amay-amay, subay bean
nu tōōd suntuan langgal bayi pandaan ku ni kau ma diyata' bud.”
6 Suga' iya kapag-imam pamahinang ma si Isa mehe tōōd le' min kapag-imam manga
aa ma itu ma dunya. Iya du isab kapagsulutan bahu, iya pilangngan uk si Isa paghap
manusiya' maka Tuhan, labi hap min kapagsulutan dahu ian sabab labi hap isab manga
janji' Tuhan iya muwanan iya kajatuhan.
7 Bang bayi 'nsa' niya' sā' na ma kapagsulutan tagna' 'nsa' du bayi giyantian ni saddi,
8 suga' tasaway uk Tuhan manga aa bayi suku' na, hangkan uk na,
“Niya' waktu paniya' ma sosongun
Pangahinang ku kapagsulutan bahu maka bangsa Israil,
Sampay manga panubu' si Yuda.
9 Saddi du isab min kapagsulutan tagna', iya bayi hinang ku maka ka'mbo'-mboan sigam,
Waktu kapamo ku sigam paluwas min lahat Misil.
'Nsa' bayi kabōgbōgan uk sigam kapagsulutan ku maka sigam,
Iya hangkan sigam pasaran ku, uk Tuhan.
10 Na salaitu iya kapagsulutan song hinang ku ma bangsa Israil,
Ma waktu ma sosongun ian, uk Tuhan:
Pahōp ku panohoan ku ma diyōm pamikil sigam,
Sulat ku isab sara' ku ma diyōm atay sigam.
Bo' aku iya pagtuhanan sigam
Maka sigam iya tahinang bangsa suku' ku.
11 'Nsa' na sigam subay manduan sehe' na ma pasalan ku,
'Nsa' du sigam mandu' ma pagkahi na subay tau ma Tuhan.
Sabab katauhan du aku uk aa kamemon,
Min aa deyo' sampay ni aa bangsahan.
12 Bo' ampun ku paldusahan sigam kamemon.
'Nsa' na intōm ku bayi hinang sigam laat.”
13 Na, pagka bissala uk Tuhan kapagsulutan bahu itu, hati na in kapagsulutan tagna'
baluba na. Sabab minsan ayi-ayi, bang paraan na atawa baluba na, lakkas na magkaat.

9

Pagsambahayang ma langgal masa awwal

1 Na, niya' sara' ma kapagsulutan tagna' pasal langgal pagsambahayang, maka niya'
isab luma' pagsambahayangan bayi hinangan manusiya'. Salaitu iya kahinangan na:
2 niya' luma' sali' kadjang bayi hinang duwa bilik na. Iya bilik pasōran dahu iyōnan
Bilik Sutsi. Iya panyap na palitaan pitu' senga na, maka lamisahan pag-ungsuran, maka
tinapay pangalabōt ni Tuhan.
3 Niya' isab bilik dakayo' ma diyōm tōōd, ma liyu kulambu' pangagpang iya iyōnan
Bilik Landu' Sutsi.
4 Iya panyap na lamisahan bulawan panugtugan kamanyan, maka dakayo' baul siyarul
maka bulawan diyōm na maka luwasan na, iya pig-ōnan Baul Pagsulutan. Ma diyōm
baul ian niya' garul bulawan piglōōnan kiyakan iyōnan “manna”. Niya' isab tiyawu'
ma baul ian tungkud si Harun iya bayi tiyomoan dawun, maka duwa papan batu bayi
iyukilan panohoan Tuhan, bayi pamuwan na ma si Musa.
5 Min diyata' baul niya' duwa tau-tau pigdagbōs malaikat pikpikan, tanda' pangilahan
in ian hi' alōpan Tuhan. Paballat pikpik sigam ngalimbuhan saōb baul ian, iya pigsikan
maka laha' pangampunan dusa manga manusiya'. Suga' 'nsa' le' tapahati pasal panyap
itu kamemon ma waktu itu.

6 Na, salaitu iya langnganan na bang ma diyōm langgal pagsambahayangan ian. Pasōd
manga imam 'llaw-llaw ni diyōm bilik tampal ni luwasan ngahinang ayi-ayi patut hinang
uk sigam.
7 Suga' bilik ma diyōm tōōd ian, hangkan du Imam-nakura' iya makajari pasōd pay'an,
min tadda du dantahun iya kasōd na. Maka minsan iya, subay niya' laha' pagkulban
tabo na pariyōm, iyungsuran ni Tuhan bo' pamuwas dusa na sampay dusa manga aa,
iya dusa 'nsa' tasayuhan uk sigam.
8 Manjari sawa pamandu' min Nyawa Tuhan itu, hati na 'nsa' niya' pasōran manga
kahekahan aa ni Bilik Landu' Sutsi tōōd, sataggōl masi bilik dakayo' ian.
9 Kapamintangan ko' itu ma kitabi buttihi'. Hati na in panohoan tagna' ian 'nsa'
du makalanu' atay manusiya' min dusa na, minsan iya ngungsuran lalabōtan maka
sasumbayan pagkulban ni Tuhan.
10 Iya panohoan ian taga pus ma pasal luwasan ta sadja, sali' manga pagkakan ta maka
pag-inum ta, atawa sali' pag-ael ta maka pagsutsi kapanyapan. Niya' du isab kagunahan
na, sataggōl 'nsa' le' taabut waktu pamabahu ayi-ayi uk Tuhan.

Pasal laha' si Almasi

11 Lipara palahil na si Almasi mag-imam-nakura' mo pakaradjaan hap, iya paniya'
ma buttihi'. Iya luma' pag-imaman na labi hap, labi sampulna' min pagsambahayangan
dahu sabab 'nsa' langgal hinangan manusiya', hati na 'nsa' palsukuan ma alam itu.
12 Pagsōd si Almasi ni lugal pigbahasa Bilik Landu' Sutsi, labay min diyōm langgal, min
tadda du kasōd na bo' minnihi' jatu kamemon. 'Nsa' isab laha' kambing maka laha' sapi'
iya tabo na pariyōm pagkulban, suga' di laha' na bo' supaya kitabi kalappasan puwas
min hukuman dusa sampay ni saumul-umul tahun.
13 Ma sara' tagna' ian, bang niya' aa batal subay iya pigsikan maka laha' kambing
atawa laha' sapi', sampay abu min anak sapi' tiyutung pilamud ni bohe'. Manjari kallo'
batal na bo' jari iya magsambahayang.
14 Suga' laha' si Almasi labi kawasa le' min laha' hayōp ian. Bayi iya tiyabang uk
Nyawa Sutsi, Nyawa natas ni kasaumulan, salta' peen piglilla uk na baran na ni kamatay,
pagkulban ni Tuhan ma 'nsa' niya' tamak-tamak na. Manjari laha' na itu mapuwas kita
min ma diyōm pamikil ta pasal bayi paghinang ta 'nsa' niya' pus na pamasutsi atay.
Manjari kahawulaya na kitabi maghinang ni Tuhan, iya asal 'llum.
15 Hangkan na si Almasi wajib magpatiōt ngahatul kapagsulutan bahu ma manusiya'
maka Tuhan, bo' supaya sasuku sigam bayi tiyawag uk Tuhan makasambut pusaka'
bayi paljanjian na ma sigam, hati na kallum ni kasaumulan. Hangkan sigam makajari
nambut, sabab si Almasi bayi matay pamapuwas manusiya' min kasaan bayi tahinang
sigam ma waktu kapame' sigam ma sara' kapagsulutan tagna'.
16 Bang sawupama niya' aa maghinang sulat pasal alta' na bang subay pamusaka' ma
aa dakayo', salaitu iya langnganan na: in alta' 'nsa' magtuwi biyuwanan. Subay niya'
bayinat na in aa dapu alta' ian bayi matay sabannal-bannal bo' iyampa biyuwanan alta'
na ni aa bayi siyulatan.
17 Sabab sulat pusaka' itu 'nsa' le' niya' pus na sataggōl masi 'llum iya aa dapu alta'.
Subay iya matay bo' iyampa taga kajatuhan sulat hi'.
18 Hangkan na, minsan ma kapagsulutan tagna', subay niya' laha' pagkulban patumpa
dahu bo' iyampa niya' kajatuhan na.
19 Salaitu isab langnganan na: tagna', pihati manga aa Israil uk si Musa pasal panohoan
Tuhan kamemon ma sigam, ayi-ayi bayi panohoan ma diyōm sara' hi'. Puwas hi' killo'
laha' sapi' maka laha' kambing uk si Musa, pipagsimbug maka bohe' bo' iyampa pigsikan
uk na ni kitab iya panulatan manga panohoan ian, sampay ni manga aa kamemon.
Iya piyakay uk na pamigsik ian engas-engas min kayu hissup pikkōs maka bu bili-bili
iyanjibi pula, tillōban ni laha'.
20 Uk si Musa sabu peen iya migsikan laha' hi', “Iya na itu laha' muwan kajatuhan ma
kapagsulutan itu, iya bayi pibōtangan kaam uk Tuhan bo' kaam me'-me' ma panohoan
na.”
21 Damikkiyan na luma' pagsambahayangan sigam maka panyap na kamemon iya
piyakay ma panambahayang sigam, pigsikan isab uk si Musa maka laha'.
22 Bang ma sara' agama ian, agōn-agōn kamemon subay siyutsi maka laha'. Sampay
dusa manusiya' isab, wajib subay niya' laha' pitumpa bo' supaya niya' kaampunan.

Iya kapaglilla' baran si Almasi pamapuwas dusa manusiya'

23 Na, iya langgal pagsambahayangan tagna' maka kapanyapan na wajib subay siyutsi
maka laha' hayōp. Suga' 'nsa' hi' bannal-bannal na, sali' ibarat patta' sadja ma langgal

pagsambahayangan tōōd iya ma diyōm sulga'. Suga' landu' halga' iya ma diyōm sulga'
hangkan subay siyutsi isab maka pagkulban labi halga'.
24 Sabab Bilik Landu' Sutsi, iya siyōd ian uk si Almasi, 'nsa' bilik sutsi hinangan
manusiya', iya langgal bayi tahinang ma sali' suntuan langgal tōōd ma diyōm sulga'.
Bayi iya pasōd ni diyōm sulga' tōōd supaya paharap ni alōpan Tuhan, bo' may'an iya
nganjunjung ma pasalan tabi.
25 Manga imam nakura' ma bangsa Yahudi ian pasōd ni diyōm Bilik Landu' Sutsi tahun
ni tahun mo laha' hayōp pagkulban ni Tuhan. Suga' si Almasi, 'nsa' bayi pasōd min heka
supaya piglilla' uk na baran na min heka.
26 Bang bayi min heka uk na pasōd, bayi du min heka uk na ngananam kabinsanaan
sataggōl min waktu bayi kapapanjari ma dunya itu. Suga' bayi iya palahil ni dunya itu
min tadda du, ma song tapus waktu itu, bo' supaya piglilla' uk na baran na ni kamatay,
pagkulban pamapuwas dusa manusiya'.
27 Manusiya' itu, iya suku' na min tadda du matay bo' iyampa hiyukum uk Tuhan.
28 Damikkiyan na isab si Almasi, min tadda iya bayi matay pagkulban bo' supaya
tatanggung na dusa baanan manusiya'. Palahil du iya pabing ma sosongun, kaminduwa
na na, suga' 'nsa' pamuwas dusa manusiya' iya kalahil na. Iya hangkan iya palahil
pabing bo' kalappasan na tōōd sasuku ngagaran iya.

10

1 Iya sara' bayi pamuwan uk Tuhan ma bangsa Yahudi ian 'nsa' le' bannal-bannal na.
Hal sali' hantang suntuan pangandaan ta niya' hap le' minnihi' song pipaitu. Tahun
ni tahun niya' bayi sasumbayan pigkulban ni Tuhan, 'nsa' niya' kaubusan na, suga'
pagkulban ian hi' 'nsa' paslōd ngalanuan atay manga aa nambahayang ni Tuhan may'an.
2 Sabab na bang aa magsambahayang ian bayi siyutsi sabannal-bannal min dusa
sigam, 'nsa' du niya' dusa bayi tananam sigam masi. Jari 'nsa' na sigam magkagunahan
magkulban pabayik. Malayingkan masi du dusa sigam,
3 maka sasumbayan iya pagkulban na peen tahun ni tahun hal pamaintōm sigam in
sigam taga dusa masi,
4 sabab tantu laha' manga sapi' maka laha' kambing 'nsa' makapuwasan dusa
manusiya'.
5 Na, pagka 'nsa' niya' kaampunan dusa min paghinang tagna' hi', hangkan salaitu
halling si Almasi ma waktu na song palahil ni dunya itu. Uk na ni Tuhan,
"'Nsa' pagkulbanan maka lalabōtan iya kabayaan nu,
Suga' aku itu, sakapan nu aku baran manusiya' pamaranan ku.
6 'Nsa' du kau kasulutan minsan katibuukan hayōp tiyutung pagkulban ni kau,
Atawa lalabōtan kaginis-ginisan iya tiyukbalan ni kaam pamaampun dusa.
7 Salaitu na isab pamissala ku: tiya' aku, O Tuhan, lilla' ngahinang ayi-ayi pangahandak
nu ma aku,
Sali' tasulat ma pasal ku ma diyōm kitab."
8 Duwa ginis bayi bissala na hi'. Kaisa uk na, "'Nsa' niya' kabayaan nu, 'nsa'
isab kasulutan, pasal sasumbayan maka lalabōtan, atawa ma katibuukan hayōp
tiyutung maka ma pagkulbanan pamaampun dusa." Salaihi' halling na minsan manga
pagkulbanan maka tutukbalan ian bayi panohoan sara'.
9 Karuwa na, uk na, "Tiya' aku, O Tuhan, sakap ngahinang ayi-ayi pangahandak nu
ma aku." Manjari giyantian uk Tuhan bayi paghinang tagna', bo' pagkulban si Isa iya
pangangganti'.
10 Na, pagka tangbus uk si Isa Almasi bayi pangahandak Tuhan ma iya, manjari in kitabi
sutsi na kamemon min dusa tabi ma sabab baran si Isa bayi pigkulban min tadda du
pamapuwas dusa aa kamemon.
11 Manga imam Yahudi ian kamemon, magtanggehan sigam ma diyōm langgal
maghinang sali' bayi pamasuku' sigam, bo' iyungsuran uk sigam pagkulban ni Tuhan
daran-daran. Suga' pagkulban sigam ian 'nsa' niya' dapat pamapuwas dusa.
12 Suga' imam damuwi itu, iya si Almasi, saddi langnganan na. Min tadda du pamalilla'
na baran na, hinang pagkulban pamapuwas dusa manusiya', bo' natas na pagkulban ian
sampay ni kasaumulan. Jari itu, ubus peen hinang na ian, ningko' iya ma bihing Tuhan,
sakap ni katau,
13 bo' may'an na iya ngagad buttihi' sampay taabut waktu kapangandaōg Tuhan ma
palbantahan na kamemon, bo' iyampa sigam tiyawu' ma deyo' pat-nayi' si Isa.
14 Si Isa itu, min tadda du pamalilla' na baran na ni Tuhan, bo' minnihi' pibōntōl tōōd
uk na pangatayan manusiya', sasuku sigam siyutsi uk na min dusa.

15 Niya' isab saksi' min Nyawa Sutsi, iya tasulat ma diyōm kitab. Kaisa na itu hi', uk na,
16 “Iya na itu kapagsulutan pabōtang ku ma manusiya' ma sosongun, uk Tuhan.
Pahōp ku panohoan ku ni diyōm atay sigam,
Sulat ku du isab ma diyōm pamikil sigam.”
17 Maka iya na itu isab karuwa na, uk na:
“'Nsa' na intōm ku paldusahan sigam,
Sampay kalaatan bayi tahinang uk sigam.”
18 Na, pagka dusa tabi kamemon taampun uk Tuhan, 'nsa' na kitabi magkagunahan ngahinang pagkulban pabayik.

Pasikōt kitabi ni Tuhan

19 Manjari itu, manga danakan ku, makatawakkal na kitabi pasōd ni diyōm lugal Landu' Sutsi, ni alōpan Tuhan, ma sabab laha' si Isa.
20 Sabab na, pagka pamalilla' uk na baran na piyatay, iyukaban kitabi pasōran bahu, palabayan tabi ni kallum tōōd. Niya' bayi kulambu' pangagpang Bilik Landu' Sutsi ian suga' niya' na pasōran pagka geret na. Na, bang diyalil kulambu' geret ian, iya na sali' baran si Isa piyatay.
21 Niya' na Imam tabi bangsahan taga kapatut ma ōkōman Tuhan.
22 Hangkan na kitabi subay pasikōt ni Tuhan min atay pote'. Subay hōgōt pangandōl tabi ma iya maka subay 'nsa' niya' hawal-hawal ta pasal dusa ta bayi palabay, sabab tasutsi na atay ta. Tapandi isab baran ta maka bohe' sutsi.
23 Subay kita pahōgōt ma pangahōwatan ta iya asal pamanyabutan ta, sabab kapangandōlan du Tuhan iya bayi muwanan kitabi janji'.
24 Subay kannal ta isab pagkahi ta, subay sigam tabangan ta supaya sigam tau maluwas lasa sigam ma kasehean sampay ngahinang hap.
25 Daa subay labbahan ta addat ta magtipun-tipun ngisbat Tuhan, sali' kapangalabba uk pagkahi ta kasehean. Gam na peen kita magtipun matōtōg iman pagkahi ta dakayo' pa dakayo', iya lagi' na ma buttihi' sabab tasayu ta na in 'llaw kabayik si Panghu' Isa sikōt na.
26 Na, pagka pitau na kita pasal kasabannalan, bang kita ganta' ngahinang kalaatan bo' tiyuud uk ta, tantu 'nsa' na niya' pagkulban pamapuwasan dusa ta.
27 Bang salaihi' 'nsa' du niya' iyagaran, duwal hukuman Tuhan makataw-taw maka api sigla' panutung uk Tuhan ma manga aa nagga' ma iya.
28 Ma masa awwal hi', bang niya' aa bayi makalanggal sara' si Musa, bo' niya' saksi' min duwangan atawa tallungan mag-uyun in aa ian bannal langgal sara', 'nsa' iya kiasean. Bayi iya piyatay magtuwi.
29 Pikilun bi tōōd: 'nsa' bohat le' hukuman iya pitakka ni aa bang pikaiya' uk na si Isa Anak Tuhan, bang tahinang na laha' si Isa sali' sak ma diyōm atay na? Bo' peen laha' ian tanda' saksi' ma kapagsulutan bahu, laha' bayi panutsi atay na min dusa. Bang salaihi' hinang na pikaiya' uk na Nyawa Sutsi, iya asal muwanan kitabi tatabangan.
30 Katauhan ta du Tuhan, iya bayi maluwas bissala itu. Uk na, “Aku iya muli; aku nungbas.” Uk na isab, “Tuhan du ngahukum ma bangsa suku' na.”
31 Landu' makataw-taw ko' itu bang kita tawwa' hukuman Tuhan, iya 'llum saumul-umul.
32 Intōmun bi bayi kahalan bi waktu dahu ian. Ma waktu ian, pagka bahu kaam bayi makananam kasawahan min Tuhan sampay magkahagad ma si Isa, heka katiksaan bayi kalabayan bi, suga' 'nsa' bayi pinda iman bi.
33 Minsan kaam baran bi iya pig-unyat-unyat maka pidjala' ma mata mayiran, minsan kaam bilang ngandapit kasehean bi pagka sigam iya pidjala'.
34 Bayi kaasean bi manga aa pilisu, sali' tatanggung bi kabinsanaan sigam. Minsan kaam kalangpasan ayi-ayi bi kamemon, gam peen kaam kiyōgan sabab katauhan bi niya' le' ma kaam alta' labi halgaan, natas ni kasaumulan.
35 Hangkan kaam daa siyoho' ngalabbahan pangandōl bi ma Tuhan, sabab mehe tungbas na bang biyōgbōgan.
36 Subay imanan bi supaya tahinang bi ayi-ayi pangahandak ma kaam uk Tuhan, bo' kaam makahampit bayi paljanjian na ma kaam.
37 Sabab 'nsa' du taggōl, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' na taggōl, takka na iya bayi iyagaran.
Saunu du iya takka na.
38 In manga aa ku adil 'llum du ma sabab pangandōl sigam,
Suga' bang niya' pataikut min aku

'Nsa' aku kaamuhan uk na.”
39 Suga' kitabi, 'nsa' niya' lamud tabi ma manga aa bayi pataikut min Tuhan, kamulkaan
uk na. Suga' mangandōl kitabi ma Tuhan bo' lappasan kitabi min hukuman.

11

Pasal pangandōl

1 Na, ayi hatulan na, iya iyōnan pangandōl itu? Hati na niya' paltantuhan ta in ayi-ayi
hōwat ta buttihi' piniya' du ma sosongun. Sabab min pangandōl ta, iya hangkan kita
magkahagad ma pasal ayi-ayi iya 'nsa' le' tanda' ta.
2 Manga aa ma waktu bayi kamaasan, kasulutan Tuhan ma sigam ma sabab pangandōl
sigam ma iya.
3 Pagka kita mangandōl makatau na kita in alam itu kamemon bayi pipanjari uk Tuhan
min palman na sadja. Manjari kakaya'-kayaan na itu, iya tanda' mata ta, bayi tahinang
min ayi-ayi iya 'nsa' tanda'.
4 Intōmun bi manga aa bayi ma masa awwal hi', sali' bayi si Habil. Bayi iya mangandōl
ma Tuhan iya poonan iya bayi makaungsuran pagkulbanan tudju ni iya, labi hap min
bayi pangalabōt siyaka na si Kabil. Bayi mangandōl si Habil, bo' bista iya bōntōl uk
Tuhan sabab kaamuhan Tuhan ma pangungsud na. Minsan taggōl na bayi kamatay si
Habil, masi niya' kapamintangan tabi min pangandōl na.
5 Si Idris isab ma masa awwal hi', 'nsa' iya bayi makalabay kamatay ma sabab
pangandōl na ni Tuhan. Bayi iya iyangkat ni Tuhan ma kallum na bayi, maka 'nsa'
niya' bayi makapeha iya pabayik. Tasulat ma diyōm kitab ma pasalan na, bayi waktu
na masi ma dunya, in iya kono' dakayo' aa makasulut atay Tuhan.
6 'Nsa' niya' manusiya' makasulut atay Tuhan bang 'nsa' mangandōl ma iya. Sabab sayi-
sayi baya' ngaharap ni Tuhan subay iya magkahagad niya' Tuhan. Subay isab kahagad
ta niya' panungbas Tuhan ma sasuku tuyu' meha iya.
7 Si No isab, niya' pangandōl na hangkan iya bayi ngasip ma bayi pama' Tuhan
pasal bala' song pitakka ni dunya. Kihagad uk na ma 'nsa' le' tanda' na. Bine' uk na
panohoan Tuhan, bo' hinang uk na adjung mehe supaya sigam magtayi'-anak liyappasan
min dunuk. Bo' minnihi', min bohan hinang si No ian, katauhan in aa kamemon ma
dunya iya bayi hinang laat subay biyōtangan dusa. Bo' si No iya bista bōntōl ma sabab
pangandōl na.
8 Si Ibrahim isab, bayi iya mangandōl ma Tuhan hangkan iya bayi me' bang siyoho'
uk Tuhan mangngan min di lahat na tudju ni lahat saddi, ni bayi panganjanji' Tuhan
ma iya. Bayi iya mangngan minsan 'nsa' katauhan na bang paingga patudjuhan na.
9 Ma sabab pangandōl na isab, iya hangkan si Ibrahim bayi pabōtang ma lahat bayi
panganjanji' Tuhan ma iya, minsan iya sali' aa liyu may'an. Maglihan-lihan iya, bo'
luma' palihanan na ian luma' kadjang. Salaihi' du isab anak na si Isahak maka 'mpu na
si Ya'kub, iya tabe' ma si Ibrahim panganjanjian lahat ian uk Tuhan.
10 Imanan si Ibrahim sabab niya' agaran na lahat saddi, iya na daira pagōn
pananggehan na, daira bayi giyara' maka hinang uk Tuhan.
11 Damikkiyan na si Sara handa si Ibrahim ian, mangandōl isab ma Tuhan bo'
kabuwanan iya kōsōg makapangiram minsan iya umulan na, minsan palabay na bayi
waktu pangiram na. Tuud pangandōlan na Tuhan in janji' na maujud du.
12 Bayi umulan isab si Ibrahim, tabista iya sali' aa song na matay na, suga' paheka
tōōd iya tubu' na. Iya heka panubu' si Ibrahim sali' heka bituun ma diyata' langit, sali'
heka ungus ma bihing tahik, 'nsa' takowe' itung.
13 Manjari in manga aa bayi kaōnan ian bayi magpangandōl ma Tuhan kamemon,
sampay ni kamatay sigam. Iya bayi paljanjian Tuhan ma sigam 'nsa' tasambut sigam
taggōl sigam ma itu, suga' tapantaw uk sigam kamaujuran na min katahan le', maka uk
sigam kiyōgan. Bayi sigam magpasabannal in sigam sali' aa liyu, maglihan sadja ma
dunya itu.
14 Na, pagka sigam halling in sigam aa liyu, manyatakan du niya' lahat saddi miyaksud
uk sigam, hati na lahat sigam tōōd.
15 'Nsa' isab intōm uk sigam lahat bayi pakalloan sigam, sabab bang niya' bayi baya'
sigam pabing ni lahat hi', 'nsa' du niya' makasagga' ma sigam.
16 Suga' 'nsa' lahat sigam tagna' iya tiyuyuan uk sigam, suga' lahat labi le' hap, iya na
lahat sulga'. Hangkan na Tuhan 'nsa' iya' iyōnan Tuhan uk sigam, sabab niya' daira bayi
tiyagama uk na ma sigam.
17-18 Si Ibrahim isab, waktu bayi kapanulay Tuhan ma iya, hōgōt pangandōl na ni
Tuhan. Hangkan iya bayi 'nsa' 'llōg mapatay anak na si Isahak pagkulban ni Tuhan,

minsan iya bayi janjian uk Tuhan. Uk janji' Tuhan hi', “Paheka du panubu' nu luwas
min si Isahak.” Suga' mangandōl si Ibrahim hangkan iya makatawakkal mapatay anak
na hi', pagkulban ni Tuhan.
19 Sabab bang ma bistahan na tau du Tuhan makallum ma si Isahak minsan matay
na. Jari itu, si Isahak ian sali' hantang bayi papunduk min kamatay na tudju ni 'mma'
na.
20 Si Isahak isab bayi mangandōl ma Tuhan hangkan janjian uk na anak na duwangan,
iya si Ya'kub maka si Esaw, in sigam kono' pitakkahan du lidjiki' uk Tuhan ma sosongun.
21 Si Ya'kub isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya mangandōl ma Tuhan bo'
iyamuan uk na barakat 'mpu na, anak si Yusup duwangan. Intanan uk na tungkud na
pasakdōlan na bo' iya mudji ni Tuhan.
22 Si Yusup isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya mangandōl ma Tuhan.
Hangkan iya bayi makapahalling pasal waktu song pakallo' bangsa Israil min lahat Misil.
Siyoho' isab sigam uk na pasal bangkay na subay biyo bang sigam pakallo' minnihi'.
23 'Nggo'-mma' si Musa isab, waktu kapanoho' sultan Misil subay piyatay kamemon
anak Yahudi lalla sasuku pig-anakan bahu, mangandōl isab sigam ni Tuhan. Hangkan
na sigam bayi napukan si Musa ma diyōm tallum bulan min kapag-anak na. Tanda'
peen uk sigam in si Musa ian landu'-landu' lingkat na, jari 'nsa' sigam tiyāw nagga' ma
panohoan sultan ian.
24 Baran si Musa isab bayi mangandōl ma Tuhan, sabab bang taabut kasangpōt na
'nsa' na iya baya' iyōnan anak dayang-dayang, iya anak Sultan bayi masuwig iya.
25 Padpad iya me' ma hinang laat ma luma' sultan, iya makahap palasahan dayi'-dayi'
sadja, baya' le' iya parakayo' ma pagkahi na bangsa Israil, aa suku' Tuhan, sabab lilla'
binsana' maka sigam.
26 Bang ma iya, minsan iya pikaiya' ma sabab si Almasi, halgaan le' min kamemon
alta' ma lahat Misil, sabab iya iyangut uk na tungbas min Tuhan ma 'llaw damuwi.
27 Ma sabab kōsōg pangandōl na ma Tuhan iya hangkan si Musa bayi pakallo' min
lahat Misil, 'nsa' tiyāw ma dugal sultan ian. Kōsōg tōōd niyat na, sabab sali' hantang iya
bayi makanda' Tuhan iya 'nsa' tanda'.
28 Ma sabab pangandōl na isab hangkan si Musa bayi magpanohoan ma bangsa Israil.
Siyoho' sigam migsikan laha' bili-bili ni pamantung lawang sigam, bo' supaya anak sigam
lalla siyaka 'nsa' talapay piyatay uk malaikat mo kamatay. Iya hi' tagnaan na ma iyōnan
hinang Pangintōman.
29 Bangsa Israil isab, waktu kapauntas sigam ni dambiya' sallang iya iyōnan Sallang
Pula, minsan du bayi sallang, tahinang labayan magtuwi ma sabab pangandōl sigam,
jari pauntasan sigam parambiya'. Suga' pasulay peen manga aa Misil pauntas, lembo
sigam magtuwi sabab pabing magtuwi ni tahik.
30 Waktu kapahi' bangsa Israil ni daira Ariha, piglibut-libutan daira ian uk sigam ma
diyōm dapitu'. Taabut peen kapitu' na, magtuwi lubu kuta' na batu sabab min kōsōg
pangandōl sigam.
31 Niya' ma Ariha ian dakayo' danda maghinang laat, ōn na si Rahab. Suga' minsan
laat hinang na 'nsa' iya bayi talapay piyatay sali' manga aa 'nsa' me' ma Tuhan ian, sabab
mangandōl iya ma Tuhan, bo' tiyabang uk na manga sundalu Israil bayi palahil pahi'.
32 Na, 'nsa' na sugpatan ku sabab 'nsa' aku makasaut ngissahan kaam ma pasal di si
Gidiyun, si Barak, si Samson, si Jepta, si Daud, si Samwel sampay ni kanabi-nabihan.
33 Manga aa itu bayi magpangandōl kamemon, iya hangkan niya' sigam kasehean
bayi makaatu ma bangsa gaōs sampay ngandaōg. Niya' sigam kasehean bōntōl pagsara'
sigam, maka niya' sigam bayi makasambut kahapan iya panganjanji' uk Tuhan. Niya'
isab manga aa magpangandōl ni Tuhan bayi matakkup bo' halimaw bo' 'nsa' ngeket.
34 Niya' sigam kasehean bayi maddahan api mehe, niya' isab bayi makapuwas min
patay bono'. Niya' isab sigam tawwa' kalammahan suga' ngōsōg gam peen pamaranan
sigam. Landu' sigam isōg ma pagbono', sampay taraōg na uk sigam baanan sundalu
min lahat saddi.
35 Manga danda isab, niya' sigam bayi kamatayan suga' 'llum pabayik manga aa
magpatayan hi' ma sabab pangandōl sigam ma Tuhan. Niya' isab aa kasehean,
minsan sigam pipaddian tōōd sampay liyabayan kamatay na, 'nsa' sigam ngalabba min
pangandōl sigam. Ma sabab pangandōl sigam iya hangkan sigam 'nsa' baya' manga
subay pilappa. Tuud sigam mangandōl in sigam pikallum pabayik du min kamatay,
biyuwanan kallum labi hap.
36 Niya' isab kasehean bayi pig-unyat-unyat sampay piglubakan, niya' isab kasehean
bayi bilangguan bo' iyampa tiyambōlan ma diyōm jil.

37 Niya' isab sigam bayi pighiyak maka batu, niya' bayi pigkatkat paruwa, maka niya'
isab bayi biyono' maka kalis. Niya' sigam kasehean ōhōt kuwit bili-bili atawa kambing
iya panammek sigam, miskin tōōd, jiyuri na peen, maka jiyahulaka'.
38 Manjari dunya itu 'nsa' tōp paglahatan manga aa ian, subay lahat labi hap. 'Nsa' niya'
kakkal paglahatan sigam. Maglihan na peen sigam ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan,
manga ma kabud-buran. Bayi sigam pabōtang ma diyōm sengab batu atawa ma lowang
diyōm tana'.
39 Babantugun manga aa itu kamemon ma sabab kōsōg pangandōl sigam ma Tuhan.
Suga' 'nsa' le' sigam bayi makasambut panganjanji' Tuhan taggōl bayi sigam 'llum,
40 sabab niya' pangangganta' ni kitabi uk Tuhan labi hap. Hati na, in kitabi maka
manga aa masa awwal ian subay magbe' du nambut paljanjian maka kasampulnaan
na.

12

'Mma' tabi Tuhan

1 Na, bang takdil ni kitabi: tiya' kita sali' hantang piglibutan uk baanan saksi', iya
na manga aa magpangandōl bayi masa awwal ian. Manjari pagka kita sali' dalil
aa maglomba', subay labbahan ta ayi-ayi makasimbōl, sampay dusa kabiyaksahan ta
hinang. Subay kita tuyu' paragan sampay taabut ta iya bayi tōbtōban patakkahan ta.
2 Subay patōng tabi si Isa sadja sabab iya iya pasakdōlan pangandōl ta, min tagna'
sampay ni katapusan. Bayi siyandalan uk na katiksaan bayi waktu kapangalansang iya
ni hag piyatay. 'Nsa' du paehe na ma atay kaiyaan na matay ma hag, sabab iyangut uk
na kakōgan iya tiyagamahan iya. Na buttihi', ian na iya ma sulga' ningko' ma alōpan
Tuhan, ma sakap ni katau.
3 Kannalun bi tōōd bayi pagsandal si Isa sabu iya siyagga' uk manga aa baldusa. Bang
hi' takannal bi 'nsa' du ngalamma pangandōl bi. 'Nsa' du kaam siyumu me' ma iya,
4 sabab minsan salaingga uk bi nagga' kalaatan, 'nsa' le' kaam taabut piyatay.
5 Marayi' takaipat bi iya bayi bissala uk Tuhan ni sali' kaam anak na bo' supaya hōgōt
atay bi. Uk na ian,
“Kaam manga anak ku, daa kaam magpabiyal ma pamiat ku ma kaam,
Daa kaam manda'-da' bang kaam buwanan ku kalaggahan.
6 Sabab sasuku kalasahan ku, biat ku du,
Palabay ku isab min kabinsanaan sasuku ōnan ku anak.”
7 Hangkan na, bang kaam pitakkahan kabinsanaan subay kaam maglilla' sadja sabab
pamiat 'mma' bi du. Iya kabinsanaan tananam bi ian tanda' palsaksian in kaam bista
anak uk Tuhan. Niya' baha' onde'-onde' 'nsa' biat uk 'mma' na?
8 Bang kaam 'nsa' tabe' biat uk Tuhan sali' kapamiat na ma anak na kamemon, 'nsa'
kaam manjari iyōnan anak na lahasiya'. Sali' kaam anak 'nsa' taga 'mma'.
9 Minsan 'mma' ta ma itu ma dunya, bayi sigam magbiat ma kita bo' masi sigam pag-
addatan ta. Iya lagi' na isab 'Mma' ta Tuhan iya mangantan palnyawahan, subay kita
magpareyo' ni iya bo' supaya kita 'llum tōōd.
10 Pigbiat kita uk 'nggo'-mma' ta ian sataggōl kita onde'-onde', bo' pamiat sigam min
akkal sigam sadja. Suga' bang Tuhan, saddi pamiat na sabab pamahap na kawul-piil ta
bo' supaya kita makasali' ni sali' kasutsi na.
11 Bang kita ganta' biat uk Tuhan 'nsa' kita magtuwi kiyōgan, sabab masi paddi'
pangannal ta. Suga' bang palabay na waktu bayi pamiat hi' mamintang du kita bo'
niya' kasannangan ta min kabōntōlan hinang ta.

Pamandu' maka pagbanda'

12 Hangkan uk ku, pakōsōg kaam, maka patōtōgun bi pangandōl bi.
13 Pabōntōlun bi daddōk palangnganan bi. Jari bang niya' pagkahi bi iyu magduwa-
duwa, 'nsa' du peen iya lungay min daddōk. Gam peen pahōgōtun pangandōl na.
14 Subay kaam baya' magsulut-sulut maka aa kamemon. Tuyuin bi isab kawul-piil
sutsi sabab 'nsa' niya' aa makasayu ni Tuhan bang 'nsa' iya sutsi.
15 Pahap-hap kaam kalu niya' min kaam ngalabba min ase' maka lasa Tuhan. Pahap
kaam isab bang niya' ma diyōman bi aa laat kasuddahan na, sabab aa salaihi' sali' dalil
gamut kayu lassunan, gana-gana pasihak bo' paledled laat na ni kahekahan.
16 Pahap-hap kaam isab bo' supaya 'nsa' niya' min kaam maghinang laat danda atawa
lalla. Daa isab pasarin bi bang niya' iyu ningōd si Esaw, aa masa awwal hi' bayi 'nsa' niya'
kannal na tudju ni Tuhan. Si Esaw itu, pagka anak siyaka, palsukuan na asal paljanjian
Tuhan. Suga' siyambian uk na palsukuan ian ni dapinggan kiyakan.

17 Katauhan bi kissa na. Taggōl-taggōl peen minnihi' ngamu' iya iyamuan lidjiki' min
Tuhan uk 'mma' na, suga' 'nsa' iya biyuwanan sabab in bayi hinang na ian 'nsa' tōōd
kapindahan, minsan salaingga pagtangis na.
18 Kaam iyu, sikōt na kaam ni Tuhan. Suga' iya kasikōt bi 'nsa' sali' bayi bangsa
Israil ma masa awwal hi', sabab tanda' uk sigam bang ayi iya pasikōtan sigam, iya
bud Turusina. Tanda' kōsōg api na, maka lindōm makasangkōb ni lahat, maka hunus
kōsōg.
19 Niya' isab take sigam sali' tiyup-tiyup tanōg, maka suwara malman. Pagtake manga
aa ian ma suwara hi', magtuwi sigam nganjunjung tōōd bang peen sigam 'nsa' pikehan
pabayik, minsan laa dakabtang.
20 Tiyāw sigam makalandu' ma sabab panohoan na, iya uk na hi', "Bang niya'
makaragpak ni bud itu, minsan du hayōp, subay hiyantakan maka batu piyatay."
21 Makataw-taw bidda' iya tanda' ian uk sigam. Sampay isab si Musa, sabab salaitu
bayi halling na: "Midpid aku," uk na, "tiyāw aku tōōd."
22 Suga' kaam iyu, saddi na kasikōt bi ni Tuhan. Iyu kaam makasampay na ni bud
Siyun, ni daira paglahatan Tuhan iya tattap 'llum saumul-umul. Makasampay na kaam
ni daira Awrusalam ma diyōm sulga', sampay ni manga malaikat na ma ibu-ibuhan.
23 Ian na kaam ma palhimpunan kalasigan, ma palhimpunan manga aa iyōnan anak
Tuhan siyaka, iya bayi kasulatan ōn ma diyōm sulga'. Makaharap na isab kaam ni
Tuhan, iya maghuhukum ma manusiya' kamemon. Ian isab kaam ma manga nyawa aa
adil bayi magpatayan, iya na kasampulnaan uk Tuhan.
24 Makasampay na isab kaam ni si Isa, iya bayi magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan
supaya ngahatul ma pagsulutan bahu. Taabut bi na isab laha' si Isa, iya pigbahasa laha'
pamigsik, hati na laha' pamasutsi. Bang siyayu, labi hap laha' si Isa itu min laha' si Habil
bayi pitumpa masa awwal hi', sabab laha' si Habil meha kapulihan le'.
25 Hangkan na kita subay 'nsa' magpabiyal bang Tuhan iya missala ni kita. Subay
kita mamintang min manga aa bayi magpabiyal ma pagbanda' si Musa, waktu kapamo
na palman Tuhan ma masa awwal hi'. 'Nsa' sigam bayi makapuwas min kabinsanaan,
minsan si Musa manusiya' sadja iya bayi pibiyal uk sigam. Luba'-luba' na na kitabi 'nsa'
makapuwas bang tayikutan ta Tuhan iya magbandaan kitabi min diyōm sulga'.
26 Bayi jōgjōg diyōm dunya uk suwara Tuhan, ma waktu kapamalman na ma si Musa,
suga' niya' le' banda' na ma buttihi'. Uk na, "Nganjōgjōg du aku pabing, min tadda le',
suga' bayik 'nsa' dunya sadja, sabab jōgjōg ku du sampay diyata' langit."
27 Iya na itu hatihan na iya uk na hi' "min tadda le'": in ayi-ayi pipanjari jiyōgjōg du
bo' palanyap, bo' takapin iya 'nsa' takowe' jiyōgjōg.
28 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan, sabab makasambut kitabi lahat
'nsa' takowe' jiyōgjōg. Subay kita mudji Tuhan ma sali' kabayaan na, subay iya pag-
addatan ta maka katāwan ta,
29 sabab Tuhan tabi bang ngahukum sali' api makasuleyab kamemon.

13

Manga hinang makasulut ni Tuhan

1 Daa labbahin bi kabiyaksahan bi maglasa-liyasahi, pagka magdanakan na kaam
kamemon ma diyōman si Almasi.
2 Paintōm kaam. Bang niya' paiyu ni luma' bi aa 'nsa' katauhan bi subay iya
hiyulmat uk bi sabab niya' ma waktu palabay bayi makalabōt aa saddi pangannal sigam
manusiya', bo' peen malaikat min sulga' iya liyabōt uk sigam.
3 Kannalun bi na peen kahalan pagkahi bi ma diyōm jil ian, sali' hantang baran bi ma
diyōm jil. Kannalun bi isab kasehean iya pigpidjala', sali' hantang bi du isab pidjala'.
4 Kaam kamemon, pahalgaun bi paglakibini bi. Magdakayo' na peen kaam sabab
sasuku maghinang kalaatan danda maka lalla atawa magjina, tantu pitawwaan
hukuman uk Tuhan.
5 Subay kaam halli' isab ma napsu bi bo' kaam 'nsa' me' ma bahaya pilak. Daa kaam
tawad min bayi pangangganta' ni kaam sabab niya' du Tuhan bayi nganjanji', sali' uk
na,
"'Nsa' kaam labbahan ku,
'Nsa' kaam pasaran ku saumul-umul."
6 Hangkan du kita subay tawakkal missala sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
"Tuhan du iya nabangan aku.
Bo' 'nsa' niya' kagawahan ku.
'Nsa' du aku tiyāw inay-inay uk aa."

7 Intōmun bi manga aa bayi pagnakuraan bi, iya bayi nganasihatan kaam lapal
Tuhan. Intōmun bi bayi katudjuhan sigam pagka hap bohan sigam sataggōl sigam 'llum.
Singōrin bi isab bayi pangandōl sigam.
8 Si Isa Almasi iya 'nsa' du magkapinda, sali' du iya min katagna' sampay ni kabuttihian
sampay isab ni katapusan.
9 Daa kaam me'-me' bang niya' aa mo-mo kaam ni pandu' magsaddi-saddi, supaya
kaam 'nsa' pabidda' min pandu' bannal. Hap du bang lasa maka ase' Tuhan iya
giyuna pamakōsōg pangatayan ta, suga' manga aturan pasal pagkakan 'nsa' makatabang
pamakōsōg pangatayan ta. Sabab manga aturan agama pasal pagkakan ian 'nsa'
makabuwan panguntungan pangatayan tudju ni Tuhan.
10 Kitabi magpangandōl ma si Almasi, niya' bayi pigkulban ma pasal tabi, suga' manga
imam maghinang ma langgal Yahudi 'nsa' du niya' lamud sigam.
11 Ma agama Yahudi, bang iyungsuran pagkulban mehe pamapuwas dusa, ōhōt laha'
hayōp iya biyo ni diyōm Bilik Landu' Sutsi uk Imam Nakura' bo' tiyukbal ni Tuhan. Suga'
baran hayōp hi' iya biyo paluwas min kalumaan sigam, tiyutung ma hi'.
12 Salaihi' du isab ma si Isa, matay isab iya ma luwasan daira supaya tasutsi na manga
aa na maka laha' di baran na.
13 Manjari in kitabi itu subay paluwas min diyōm agama Yahudi tudju ni si Isa, bo'
ningōd kitabi pikaiya' sali' bayi pamakaiya' manga aa ma iya.
14 Sabab 'nsa' niya' paglahatan tabi kakkal ma dunya itu. Tuud kitabi ngagaran lahat
dakayo' ma sosongun.
15 Jari itu subay kitabi mudji Tuhan sakahaba' waktu, ma sabab iya na patut hinang
labay min si Isa. Subay tukbalan ta pamudji ta ni Tuhan, hati na pamudji paluwas min
bo' ta, pagka si Isa iya Panghu' pamanyabutan tabi.
16 Daa kaipatan bi ngahinang hap ni sehe' bi. Bahagiin bi sigam kaniya' bi bang ma
diyōm sigpit sigam, sabab hinang bi salaihi' sali' dalil lalabōtan makasulut atay Tuhan.
17 Beun bi panohoan manga aa pagnakuraan bi. Maglilla' sadja kaam ma panohoan
sigam. 'Nsa' sigam pahali nganjagahan kaam bo' 'nsa' angay-angay iman bi, sabab niya'
waktu sigam pabayihu' du ni Tuhan ma'-ma' pasal bayi hinang sigam. Bang kaam ganta'
me' ma bissala sigam kiyōgan du sigam nabang kaam. Suga' bang sigam 'nsa' be' bi susa
du sigam, bo' 'nsa' niya' kahapan takallo' bi min tabang sigam.
18 Daa kaam pahali ngamuan kami tabang ni Tuhan. Makatantu kami in pangatayan
kami bōntōl du tudju ni Tuhan, maka 'nsa' niya' tuyu' kami saddi min hinang hap maka
kasuddahan hap.
19 Niya' isab amu' ku junjung ni kaam: nambahayang kaam kono' ni Tuhan bang peen
aku makasaut pabing ni kaam.

Panambahayang

20 Pangamuan tabi Tuhan, iya poonan kasannangan, iya bayi mabangun Panghu' tabi
si Isa min kamatay na supaya iya 'llum pabing. Si Isa iya dakayo' babantugun ngupiksa'
kitabi ma sabab laha' kamatay na bayi pamajatu kapagsulutan iya kakkal ni kasaumulan.
Ngipat na iya ma kitabi suku' na, iya pigbahasa sali' bili-bili na.
21 Mura-murahan, bang peen kaam piyanyapan uk Tuhan ayi-ayi kalagihan bi supaya
hap uk bi ngahinang kahandak na. Mura-murahan isab, bang peen Tuhan ngahinang
ayi-ayi kabayaan na ma diyōm pangaddatan bi sabab si Almasi magkawul-piil. Manjari
sanglitan tabi si Almasi saumul-umul. Amin.

Bissala katangbusan

22 Manga dawuranakan ku, niya' amu' ku junjung ni kaam: kehun bi lapal sulat ku
itu, iya pabe' ku ni kaam supaya hōgōt atay bi. Daa kaam siyumu massa iya sabab 'nsa'
du sakit taha'.
23 Baya' isab aku subay katauhan bi in danakan tabi si Timuti bayi na piluwas min
diyōm jil. Bang iya makasaut paitu bo ku du iya paiyu nibawan kaam.
24 Bain bi manga nakura' bi sampay aa suku' Tuhan iyu kamemon in kami itu mabo
minsan laa ōhōt bissala kami ma sigam. Manga danakan tabi min lahat Itali itu mabo
du isab bissala sigam.
25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT MIN SI YA'KUB

Si Ya'kub itu bayi siyayi si Isa Almasi min ina'. Pagnakuraan iya ma manga aa magpangandōl ma si Isa ma daira Awrusalam.

Sulat itu bayi pisampay uk si Ya'kub ni manga aa bangsa Yahudi kamemon iya magkahagad ma si Isa Almasi. Iya hangkan si Ya'kub bayi nulat ni sigam supaya sigam kapanduan na bang salaingga subay kawul-piil sigam. Uk na bang ganta' missala in iya mangandōl ma Tuhan, bo' peen 'nsa' hap addat na maka kawul-piil na, pangandōl aa ian 'nsa' niya' pus na. Hati na bang aa mangandōl sabannal-bannal ma Tuhan subay manyatakan tōōd min addat na maka min manga hinang na in iya mangandōl du.

Lapal sulat si Ya'kub

1 Sulat itu min aku, aa sosohoan Tuhan maka si Isa Almasi Panghu' tabi. Mag-addat aku ma kaam manga pagkahi ku Yahudi, aa suku' Tuhan pulak-palik ma kalohahan dunya.

Pasal pangandōl maka pangatau

2 Manga dawuranakan ku, bang kaam tawwa' kasukkalan indaginis, subay kaam kiyōgan.
3 Sabab katauhan bi, bang pangandōl bi pilabayan kasukkalan bo' kasandalan bi du, pasong kaam patau magsandal.
4 Puspusin bi kōsōg bi magsandal ma kasukkalan bo' supaya kaam sangpōt ma kawul maka piil, ma 'nsa' niya' kulang bi.
5 Suga' bang niya' ma kaam kulang pangatau na, subay iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan du iya pangatau sabab Tuhan iya muwan sadja ma aa kamemon. 'Nsa' iya mahalling bang kita ngamu'.
6 Lipara bang kaam ganta' ngamu' ayi-ayi ni Tuhan, subay kaam ngahalap ma iya. Daa kaam magduwa-duwa. Sabab bang aa magduwa-duwa mangandōl ni Tuhan, sali' iya goyak tabo pahi'-paitu uk baliyu.
7 Aa salaihi', subay iya 'nsa' hōwat pisambutan ayi-ayi uk Tuhan,
8 sabab bang aa magduwa-duwa pikilan na 'nsa' makatōtōg ma ayi-ayi hinang na.

Pasal miskin maka dayahan

9 Bang sawupama niya' aa miskin bean si Isa, subay iya kiyōgan pagka pilangkaw du iya uk Tuhan.
10 Damikkiyan na bang niya' aa dayahan bean si Isa, subay iya kiyōgan bang pireyo'-deyo' uk Tuhan sabab manga aa dayahan lungay sadja alta' sigam min dunya itu, sali' dalil sumping kasōmpōtan.
11 Makasilaw peen 'llaw, magtuwi lanōs kasōmpōtan uk pasu' 'llaw hi'. Pakpak sumping na bo' lungay bayi manis na. Salaihi' du isab bang aa dayahan. Kōsōg-kōsōgan peen iya ngusaha, matay du iya bo' talabba pag-usaha na.

Pasal kasukkalan maka sasat

12 Mehe du kahapan aa bang 'nsa' lungay pangandōl na minsan iya nandalan kasukkalan. Sabab na bang 'nsa' pinda pangandōl na minsan ma diyōm kasukkalan, piniyaan du iya kallum kakkal ni kasaumulan. Iya na itu tungbas panganjanji' Tuhan ma sasuku lasa ma iya.
13 Bang kaam ganta' siyasat maghinang laat, daa bingin bi Tuhan. Daa uk bi Tuhan iya nasat kaam ian, sabab Tuhan iya 'nsa' tasasat maka 'nsa' isab iya nasat.
14 Suga' napsu na iya mo-mo manusiya' maghinang kalaatan. Napsu na sali' dalil ōmpōn ngati iya maghinang dusa.
15 Tagna' na, hal napsu na iya tasayu uk manusiya' ma diyōm pikilan na, suga' pasong-song hinang na du kalaatan bayi kanapsuhan na hi'. Jari kalaatan ian, bang karuhunan na, nalka' iya katudjuhan na.
16 Hangkan na, manga dawuranakan ku kilasahan, daa palayinguhun bi pikilan bi pasal pandu' itu, iya uk na hi',
17 manga lidjiki' kamemon maka ayi-ayi pamuwan kitabi, bang 'nsa' niya' salla' na, patulun asal min sulga', min Tuhan. Tuhan itu bayi magpapanjari kamemon iya muwan sawa ma diyata' langit. Ian hi' pinda asal sahaya na, suga' Tuhan iya 'nsa' tōōd magkapinda maka 'nsa' muwan landung.

18 Min kabayaan na hangkan kitabi hinang anak na pagka kahagad tabi lapal palman
na. Iya kabayaan na in kitabi manga anak na subay pimehe labi le' min bangsa ayi-ayi
bayi papanjari na.

Pasal magpake maka maghinang

19 Amay-amay, manga dawuranakan ku kilasahan, subay kitabi pake pahap-hap maka
'nsa' subay magdayi'-dayi' missala. 'Nsa' kitabi subay lakkas bansi,
20 sabab bang aa bansi 'nsa' du tahinang na manga hinang hap iya kibayaan uk Tuhan.
21 Hangkan subay kalloan bi kamemon iya makalammi' atay bi, maka subay labbahin
bi manga hinang laat iya mamarahi heka na iyu. Pareyoun bi atay bi tudju ni Tuhan,
maka tayimaun bi lapal palman na, iya sali' dalil bigi tiyanōm uk na ma diyōm atay bi.
Sabab na min palman Tuhan itu iya hangkan kaam kalappasan min hukuman dusa.
22 Daa kaam pake sadja ma palman Tuhan suga' hinangun bi panohoan na. Sabab
bang take bi sadja bo' 'nsa' hinang bi, ngakkalan kaam di bi.
23 Bang aa ganta' pake sadja ma palman Tuhan, bo' peen 'nsa' be' na manga panohoan
ma diyōm palman hi', sali' iya aa nanding dagbōs na ma diyōm samin.
24 Ubus peen uk na nanding dagbōs na pakallo' iya minnihi' bo' takaipat na magtuwi
bang salaingga bayi dagbōs na.
25 Na, samin itu paralilan sara' Tuhan iya 'nsa' niya' sā' na, sara' makahawulaya
manusiya'. Bang aa pake pahap ma sara' hi', bo' ngasip na peen maka bang 'nsa' magtuwi
takaipat na bayi take na, suga' hinang na manga panohoan na, aa ian kabuwanan
kahapan du uk Tuhan ma ayi-ayi hinang na.
26 Bang niya' aa pangannal na in iya bal-agama, bo' peen 'nsa' tahawiran na dalla' na
missala laat, aa ian ngakkalan di na. 'Nsa' niya' kagunahan pag-agama na.
27 Bang ma 'Mma' tabi Tuhan iya na itu pag-agama 'nsa' niya' lamud na laat: kaisa,
subay tabang ta manga anak-ilu' maka manga balu danda bang sigam ma diyōm
kasigpitan. Karuwa na, subay kita ngahallian di ta bo' kita 'nsa' tabo ningōran manga
addat laat maitu ma dunya.

2

'Nsa' kitabi subay mapagbidda' aa

1 Manga dawuranakan ku, pagka kaam magkahagad ma si Panghu' Isa Almasi, iya
Panghu' tabi bangsahan, 'nsa' subay papagbidda' bi aa minsan sayi.
2 Bang sawupama niya' duwangan aa pasōd ni diyōm pagtipunan bi, dakayo' ian
dayahan magsingsing bulawan maka magsammek halgaan, bo' dakayo' ian miskin, daan
asal sammek na.
3 Bang ganta' palabi le' pag-addat bi ma aa halgaan sammek na, bo' uk bi ma iya,
“Tuwan, ningko' kau kono' ma tingkoan mahap itu.” Suga' uk bi ni aa miskin hi', “Nangge
sadja kau ma tōngōd ian hi',” atawa “Ningko' kau maitu ma lantay, ma tōngōd nayi' ku”.
4 Na, bang salaihi' hinang bi, taga sā' kaam pagka papagbidda' bi manga pagkahi bi
bean si Isa. Laat diyōm pikilan bi, pagka uk bi langkaw dakayo' bo' deyo' dakayo'.
5 Pake kaam, manga dawuranakan ku kilasahan. Manga aa 'nsa' taga kaniya' ma dunya
itu, pene' sigam asal uk Tuhan supaya kōsōg pangandōl sigam tudju ni iya, maka supaya
sigam biyuwanan palsukuan ma diyōm pagparintahan na, sali' asal panganjanji' na ma
sasuku lasahan iya.
6 Suga' iyu pagtunggingan bi manga aa miskin! Sayi baha' nigpitan kaam maka sayi
nukbalan kaam ni pagsaraan? Aa dayahan ko' hi'.
7 Sayi baha' missalahan laat ma pasal ōn si Almasi, ōn bangsahan iya pangōn ma kaam
manga Almasihin? Aa dayahan!
8 Hap du hinang bi bang be' bi tōōd sara' Tuhan, sara' umbul dakayo'. Tasulat asal
sara' itu ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“Kalasahin bi pagkahi bi sali' uk bi lasahan baran bi.”
9 Suga' bang papagbidda' bi aa ma sabab dagbōs na, taga dusa kaam maka tawwa' du
kaam hukuman sabab langgal sara' na kaam.
10 Sara' Tuhan itu, minsan bōgbōgan bi kahekahan na suga' niya' dakayo' panohoan na
'nsa' tahinang bi, langgal bi asal kamemon na.
11 Sabab uk Tuhan ma diyōm sara' na, “Daa kau magjina,” uk na isab, “Daa kau mapatay
aa”. Manjari minsan kaam 'nsa' magjina, bo' peen kaam mapatay aa, masi talanggal bi
sara' Tuhan.
12 Hangkan kaam subay halli' ma ayi-ayi halling bi atawa hinang bi, sabab hiyukum
du kitabi uk Tuhan ma sosongun bang tabe' ta atawa 'nsa' tabe' ta sara' na, iya sara'
makahawulayahan kitabi.

13 Sabab na ma paghukum itu, bang aa 'nsa' bayi maase' ma pagkahi na, iya du iya 'nsa'
kiasean uk Tuhan. Lipara bang aa bayi maase' ma pagkahi na, 'nsa' iya tiyāw siyara'.

Pasal pangandōl maka paghinang

14 Manga dawuranakan ku, bang niya' aa ganta' missala in iya mangandōl ma Tuhan
bo' 'nsa' tawwa' manga hinang na, pangandōl na ian 'nsa' niya' pus na, maka 'nsa' niya'
dapat na makalappas iya min hukuman dusa.
15 Bang sawupama niya' manga pagkahi bi bean si Isa kulang-kabus, 'nsa' niya'
kapanammek sigam maka 'nsa' niya' pagkakan.
16 Ayi kapusan na bang uk bi ni sigam, “Mura-murahan, bang peen hap sadja kahalan
bi. Magsammek kaam kapal bo' kaam 'nsa' hiyaggut! Mangan kaam pahap-hap!” Na,
bang salaihi' sadja halling bi bo' 'nsa' buwanan bi sigam kagunahan baran, 'nsa' niya'
pus na.
17 Damikkiyan na ma aa mangandōl ma si Isa Almasi, bang 'nsa' niya' hinang na hap
tapabe' ma pangandōl na, 'nsa' bannal pangandōl na hi'.
18 Suga' kalu niya' baya' nganjawab, kalu uk na, “Tuud magsaddi-saddi bohan aa
bang takdil ni Tuhan. Niya' pangandōl ma iya, niya' isab maghinang hap.” Manjari
iya na itu panambung ku ma aa nganjawab salaihi'. Uk ku, “Salaingga pamanda' nu
aku pangandōl nu bang 'nsa' niya' hinang nu tanda' saksi'? Pandaan ta kau hinang ku
hap sabab minnihi' katauhan nu bannal niya' pangandōl ku ma Tuhan.”
19 Ngahalap kau baha' in Tuhan dakayo' du? Hap isab, suga' minsan manga sayitan,
ngahalap isab sigam dakayo' du Tuhan bo' midpid sigam sabab min tāw sigam.
20 Dupang pahap kau! Baya' kau pindaan tanda' saksi' baha', bo' tatantu nu in
pangandōl aa 'nsa' taga pus bang iya ganta' hal ngahalap sadja ma Tuhan, bo' peen
'nsa' niya' hinang na hap tapabe'?
21 Pikilun si Ibrahim ka'mbo'-mboan tabi. Iya hangkan iya bayi bista bōntōl uk Tuhan
ma sabab tahinang uk na panohoan Tuhan. Bayi tukbalan na ni Tuhan anak na si Isahak,
pibōtang uk na ma diyata' batu pagkulban.
22 'Nsa' tahati nu baha'? Iya pangandōl si Ibrahim ian bayi magbe' maka hinang na.
Min hinang na iya hangkan jukup pangandōl na ma Tuhan.
23 Jari tahati ta na iya bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Ibrahim, iya uk na
hi', “Si Ibrahim bayi ngahagad ma Tuhan, bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab min
kapangahagad na hi'.” Hangkan iya bayi kaōnan bagay Tuhan.
24 Na, minnihi' katauhan nu in kita itu bista bōntōl uk Tuhan bang niya' isab hinang
ta. 'Nsa' sarang bang kita hal mangandōl sadja. In pangandōl ta subay magbe' maka
hinang ta.
25 Salaihi' isab ma si Rahab, danda laat bayi pangusaha na baran na ma masa awwal
hi'. Suga' bista iya bōntōl uk Tuhan ma sabab hinang na hap. Bayi sagina na ma diyōm
luma' na manga sundalu Israil bayi pay'an nganyata' lahat hi'. Puwas na hi', pituntul
sigam uk na tudju mowe', piyanduan sigam daddōk saddi bo' 'nsa' tanda' uk manga
banta sigam.
26 Manjari in pangandōl ta ma Tuhan sali' dalil baran ta itu. Bang 'nsa' niya' napas ta
matay na baran ta bo' 'nsa' kagunahan na. Damikkiyan na isab pangandōl ta ma Tuhan.
Bang 'nsa' pibean manga hinang hap 'nsa' niya' kagunahan na.

3

Pasal dalla'

1 Manga dawuranakan ku, subay 'nsa' kaam kamemon iya nuyu' hinang guru. Sabab
katauhan bi asal, in kami manga guru bang sā' pamandu' kami, labi bohat hukuman
ma kami min ma manga aa 'nsa' guru.
2 Kitabi manusiya' kamemon, daran kitabi magsā'. Bang niya' aa 'nsa' tōōd sā' ma
bissala na, tubus asal aa ian ma kawul maka piil, maka tau iya mag-agi ma kabayaan
baran na.
3 Iya dalil na kakkang kura'. Sangōnan ta kakkang itu ni bo' kura' bo' me' ma kabayaan
ta, bo' tabo ta iya paingga-paingga kabayaan ta.
4 Dalil na isab bansan kappal banogan. Minsan mehe baran kappal hi', maka minsan
kōsōg baliyu iya mo iya, diki' du bansan iya pamatudjuhan kappal ian paingga-paingga
iya kiyabayaan uk aa mamansan.
5 Salaihi' isab ma dalla' aa. Minsan diki' dalla' tantu mehe hinang na.
Pikilun bi api. Minsan diki' keyat na, minnihi' karalletan guwangan loha maka
kakayuhan na.

6 Na, api itu pangandalilan dalla' aa, sabab dalla' iya makatagnaan ginisan laat.
Dakayo' du dalla' ta, suga' bang itu halling na tabo katibuukan baran ta. Taggōl ta
'llum, dalla' ta iya 'nsa' parōhōng muwanan kita laat. Sali' api ko' itu min diyōm nalka'.
7 Bangsa kaginisan, sattuwa tawun maka manuk-manuk maka daying maka so,
takowe' pigbayaan uk manusiya', maka bayi na taanad kamemon.
8 Suga' dalla' itu, 'nsa' niya' makapagbayaan iya. Jahallis asal, maka 'nsa' niya'
dōhōngan na, maka panno' asal uk lassun makapatay.
9 Dalla' ta iya pamudji ta 'Mma' tabi Tuhan, iya Panghu' tabi. Maka dalla' ta iya
panukna' ta isab manga pagkahi ta manusiya', iya pipanjari uk Tuhan ma sali' dagbōs
na.
10 Hati na dakayo' du bo', suga' paluwasan du manga bissala pamudji maka bissala
panukna'. Manga dawuranakan ku, daa kita subay salaihi'.
11 Niya' baha' bohe' ta'bang maka bohe' maasin magbe' paluwas min dakayo' tuburan?
12 Asal 'nsa'. Manga dawuranakan ku, niya' kayu igira baha' muwan buwa' jaitun?
Niya' bahan anggul baha' muwan buwa' igira? Tantu 'nsa' niya'. Damikkiyan na, 'nsa'
kau makasawuk bohe' hap min pagbohean panno' uk bohe' maasin.

Pasal pangatau min Tuhan

13 Bang niya' maiyu ma kaam aa lōm tau na maka hap panghati na, subay manyatakan
ma kahap bohan aa ian in iya taga pangatau. Subay deyo' pangatay na maka subay lōm
pikilan na sabu na maghinang hap.
14 Suga' kaam iyu, bang laat diyōm hōna'-hōna' bi bo' bang kaam ngibōg ma sehe' bi,
maka bang kahapan baran bi sadja iya kannal bi, daa kaam magbantug-bantug in kaam
taga pangatau. Daa payiluhin bi dusa bi.
15 Min dunya sadja manga hōna'-hōna' salaihi', min pikilan manusiya' maka min
sayitan. 'Nsa' salaihi' bang pangatau min Tuhan.
16 Sabab maingga-maingga lahat, bang kaniyaan manga aa ngibōg maka duwal
ngannal ma kahapan baran sigam sadja, niya' sadja may'an kasasawan maka ginisan
laat kamemon.
17 Suga' bang aa taga pangatau min Tuhan salaitu kahalan na: kaisa, 'nsa' niya' tamak
atay na, karuwa, 'nsa' luhay biyo ni pagsaggaan. Hap bohan na ni aa kamemon, maka
hanunut iya. Maase' iya, maka biyaksa iya maghinang hap ma pagkahi na. Magtawwa'
hinang na maka halling bo' na, maka 'nsa' iya mapagbidda' aa minsan sayi.
18 Sasuku aa mapagkahap sehe' na, sali' dalil aa magtanōm. Kabōntōlan atay iya
takallo' na min tiyanōm na, pagka patisulutun iya maka 'nsa' tau maglugat.

4

Ngalilla' sadja kaam ma Tuhan

1 Ayi poon na hangkan kaam daran magsagga' maka maglugat? Min napsu bi du, iya
magkōsōg-kōsōgan na peen ma diyōm atay bi.
2 Niya' kibayaan uk bi suga' 'nsa' takallo' bi, hangkan kaam bilang mapatay. Niya'
kinapsuhan uk bi suga' 'nsa' kaam pirul, hangkan kaam magsagga' maka magbono'. Iya
hangkan kaam 'nsa' piniyaan ayi-ayi kabayaan bi sabab 'nsa' kaam ngamu' ni Tuhan.
3 Maka minsan isab amu' bi, 'nsa' kaam biyuwanan sabab laat kok bi. Tuud kaam
baya' magparul napsu bi, iya hi' sabab na hangkan kaam ngamu'.
4 Kaam iyu 'nsa' tōōd kapangandōlan. Sali' kaam handa aa maisan lalla saddi. 'Nsa'
katauhan bi baha'? Bang kaam manuyu' ma dunya malaat itu maka kahinangan na,
manta du kaam ma Tuhan. Salaihi' asal ma sasuku baya' me' ma kalaatan dunya itu,
bantahan na Tuhan.
5 Daa pangannalun bi 'nsa' bannal iya tasulat ma diyōm kitab ian, iya uk na hi', “In
ginhawa bayi pibōtang uk Tuhan ma diyōm baran tabi kōsōg asal magnapsu.”
6 Suga' kōsōg lagi' tabang Tuhan ma kitabi min manga napsu iya mo-mo baran tabi,
sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi', “Siyagga' uk Tuhan manga aa langkaw
atay na, suga' tiyabangan uk na manga aa deyo' atay na.”
7 Hangkan kaam subay ngalilla' sadja ma kabayaan Tuhan. Saggaun bi nakura' sayitan
bo' lahi du iya min kaam.
8 Pasikōt kaam ni Tuhan bo' Tuhan iya pasikōt ma kaam isab. Kaam manga dusahan,
labbahin bi manga hinang bi malaat. Kaam isab, iya 'nsa' magtawwa' hinang bi maka
halling bi, sutsihun bi diyōm atay bi.
9 Patumpahun bi bohe' mata bi na sabab hinang bi malaat. Magkarukkaan kaam,
panangisin bi dusa bi. Iya pagtatto bi maka kakōgan bi subay pinda ni kasusahan.
10 Pareyoun bi atay bi tudju ni Tuhan bo' pilangkaw du kaam uk na.

Pamituwa pasal pagsaway ma sehe' ta

11 Manga dawuranakan ku, daa kaam missalahan laat ma kasehean bi. Sabab sasuku
missalahan laat ma danakan na bean si Isa, atawa naway iya, sali' sara' Tuhan iya
bissalahan na laat, maka sara' iya tasaway na. Jari bang kaam ganta' naway sara' Tuhan,
hati na 'nsa' na kaam me' ma sara' hi' pagka uk bi niya' sā' na.
12 Dakayo'-kayo' du Tuhan mabōtang sara' maka ngahukum. Tunggal asal iya
ngalappas maka makaat. Hangkan 'nsa' niya' kapatut bi naway pagkahi bi manusiya'.

Pamituwa pasal pag-abbu

13 Pake kaam ma aku, kaam manga magpangupama pasal 'llaw siyong. Uk bi, “Sawung
atawa sawung dambuwa' pahi' du kami ni daira ian hi' bo' dantahun du kami pahanti'
may'an maglitu supaya heka sin pauntungan kami.”
14 Malayingkan 'nsa' katauhan bi bang ayi patakka ni kaam sawung! Kallum bi ma
dunya itu sali' dalil angsu. Dayi'-dayi' du tanda', magtuwi palanyap na.
15 Hangkan subay salaitu pahalling bi: “Bang min kabayaan Tuhan du, 'llum le' kami
bo' makahinang du kami itu atawa ian.”
16 Suga' kaam iyu, langkaw atay bi maka mag-abbu kaam. Laat asal pag-abbu salaiyu
kamemon.
17 Manjari sayi-sayi tauhan hinang hap bo' 'nsa' hinang na, taga dusa du iya.

5

Pamituwa ma manga aa dayahan

1 Na, kaam manga aa dayahan, pake na kaam ma aku. Subay kaam magpanangis,
subay kaam magkarukkaan, ma sabab kasukkalan iya song patakka ni kaam.
2 Magkaat na alta' bi, maka sammek bi mahap katis bi kiyakan uk bobok.
3 Manga bulawan bi maka pilak bi giyaha' na ma diyōm tawuan. Manyatakan asal
min sawasa' ian in kaam bayi nawuan alta' para ma kaam sadja bo' ian hi' mangan isi
bi du, sali' dalil api. Heka alta' tatipun bi ma 'llaw katapusan dunya itu.
4 Dayahan kaam, bo' 'nsa' kagadjihan bi manga aa maghinang ma manga huma bi.
Kehun bi pangandahing manga aa bayi soho' bi nipun buwa' min tana' bi. Hi' pasampay
pangandahing sigam ni Tuhan Sangat Kawasa.
5 Kaam manga dayahan, kabiyaksahan kaam magpalasahan maka ngandulan napsu
bi. Ibarat kaam sapi' malammōk di na sadja, bo' 'nsa' katauhan na song waktu panumbay
iya.
6 Bayi hukum bi, bayi papatay bi manga aa 'nsa' taga dusa, bo' 'nsa' sigam minsan
ngatuhan kaam.
7 Hangkan na, manga dawuranakan ku, tatasin bi ayi-ayi makani-kaam sataggōl 'nsa'
pabing Panghu' tabi si Isa Almasi. Pikilun bi aa maghuma, tatas iya ngagaran waktu
pagbuwa' tana' na sabab halgaan asal buwa' na ma iya. 'Nsa' iya siyumu ngagaran
katakka ulan, ulan pagbadja' maka ulan pamatahak payi.
8 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam 'nsa' siyumu ngagad. Pahōgōtun bi atay bi
sabab sikōt na waktu papaitu Panghu' tabi.
9 Manga dawuranakan ku, daa pagdubdubin bi sehe' bi bean si Isa Almasi bo' kaam
'nsa' tawwa' hukuman Tuhan. Iyu na maghuhukum, sikōt na tōōd.
10 Manga dawuranakan ku, pikilun bi manga nabi, iya bayi mo lapal deyo' min Tuhan
ma masa awwal hi'. Paningōrin sigam, pagka sigam bayi tuyu' magtatas ma diyōm
kabinsanaan.
11 Bang ma bistahan ta, taga kahapan asal manga aa makatatas salaihi'. Bayi take bi
pasal si Ayub. Bayi iya tatas tōōd ma diyōm kasusahan. Katauhan bi isab katudjuhan
na, hati na hap asal panungbas Tuhan ma iya. Sabab Tuhan iya landu' asal maase' maka
lasa.
12 Manga dawuranakan ku, halgaan pamituwa ku itu hi' min kamemon. Bang niya'
bissala bi daa kaam magsapa. Daa sapahun bi sulga' atawa dunya atawa ayi-ayi saddi
pagsapahan bi. Mag-aho' sadja kaam bang subay aho', maka mag'nsa' sadja kaam bang
subay 'nsa'. Daa palabihun bi minnihi', bo' kaam 'nsa' tawwa' hukuman uk Tuhan.
13 Bang niya' aa maiyu ma kaam takkahan kasusahan, subay iya ngamu' tabang ni
Tuhan. Bang isab niya' ma kaam aa kiyōgan, subay iya ngalang manga kalangan
pamudji na Tuhan.
14 Bang niya' ma kaam aa taga saki, subay sohoan na manga maas iya pagnakuraan
kajamaahan si Isa Almasi may'an. Bo' manga maas ian subay nambahayang ni Tuhan
ma kamay'anan aa sakihan, maka subay sigam napu iya maka 'nsallan ma salta' sigam
nabbut ōn Panghu' tabi.

15 Manjari itu, bang sigam nambahayang bo' hōgōt asal pangandōl sigam ma Tuhan,
aa ian kaulian du. Kaulian du iya uk Panghu', maka bang niya' dusa na iyampun du.
16 Hangkan uk ku ma kaam, magpasabannal kaam pasal manga dusa bi ni pagkahi bi
bean si Isa Almasi. Amuun bi isab tabang ni Tuhan ma sabab pagkahi bi dangan maka
dangan, bo' supaya kaam kaulian. Aa bōntōl atay na, bang iya nambahayang ni Tuhan
min diyōm atay na, barakat tōōd panambahayang na.
17 Si Nabi Eliyas hi', manusiya' du iya sali' kitabi. Bayi iya nambahayang min diyōm
atay na ma masa awwal hi', ngamu' subay 'nsa' ngulan. Jari 'nsa' tōōd niya' ulan mattak
ni lahat ian ma diyōm tallun tahun maka tōnga'.
18 Puwas hi' bayi iya nambahayang pabayik, ngamu' subay niya' ulan. Sakali niya'
ulan magtuwi, landōs tōōd. Jari magbuwa' pabing manga tiyanōm.
19 Na, manga dawuranakan ku, bang niya' min kaam pasimay min pandu' bannal, bo'
niya' aa dangan iyu mo iya me' ma pandu' bannal pabayik, hap ko' hi'.
20 Tawuun bi itu ma diyōm pikilan bi: sayi-sayi makabo aa dusahan ngalabba min
kasaan na, lappasan uk na aa dusahan hi' bo' 'nsa' pihi' ni diyōm nalka', bo' paldusahan
na maheka taampun du.

Wassalam

SULAT DAKAYO' MIN SI PETROS

Si Petros itu mulid si Isa Almasi, dakayo' mulid bay min sangpu' ka duwa. Bay iya pene' uk si Panghu' Isa magnasihat lapal na. Toa na tōōd si Petros ma waktu kapanulat na sulat itu.

Sulat itu bay piyabo uk na ni manga mean si Isa Almasi bay pulak-palik min lahat sigam purul. Bay sigam pidjala' uk manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa, pipag-pag isab ni kalahat-lahatan. Piyabohan sigam sulat itu uk si Petros pamahōgōt atay sigam minsan ma diyōm pidjala' atawa ma diyōm katiksaan, supaya 'nsa' ngalabba min pangandōl sigam ma si Isa. Piintōman sigam pasal si Isa Almasi, kamatay na maka kallum na pabayik maka kabayik na ni dunya min sulga'. Hangkan na sigam makahōwat in sigam sandal du ma diyōm kabinsanaan, bo' tantu sigam tiyungbasan pahala' ma waktu kabayik si Isa Almasi.

Lapal sulat si Petros

1 Sulat itu min aku si Petros, aa kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam manga aa bayi linganan uk na. Iyu kaam pulak-palik ma kalahat-lahatan buttihi', magkanat ma kalibut lahat Puntus, lahat Galatiya, lahat Kappadoke, lahat Asiya, maka ma lahat Bitiniya.

2 Bayi kaam tapene' uk 'Mma' tabi Tuhan min maksud na sataggōl min awwal le', jari suku' na na kaam ma sabab hinang Nyawa Tuhan ma diyōm atay bi. Tapene' kaam subay me' ma si Isa Almasi, pagka piyuwasan dusa bi ma sabab laha' na bayi patumpa ma kamatay na.

Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay 'nsa' niya' kulang na.

Niya' kahapan hōwat tabi min Tuhan

3 Sanglitan tabi na Tuhan, iya 'Mma' Panghu' tabi si Isa Almasi. Mehe tōōd ase' na ma kitabi, iya hangkan kitabi pindahan in addat sali' sapantun aa iyanakan pabayik. Makahōwat isab kita in kitabi tantu pikallum min kamatay tabi, sabab iya du si Isa Almasi bayi pikallum isab uk Tuhan min kamatay na.

4 Jari ngagad na kitabi biyuwanan pusaka' iya tiyawu' uk Tuhan ma manga aa suku' na. Tiyawu' uk na ma diyōm sulga', bo' may'an 'nsa' magkaat, 'nsa' magkahalu', 'nsa' magkapinda.

5 Kaam iyu, jiyagahan du kaam pahap sabab min kawasa Tuhan pagka kaam mangandōl ma iya. Jiyagahan du kaam sampay taabut bi kasalamatan, iya panyata' du ma 'llaw katapusan masa.

6 Hangkan du kaam kiyōgan minsan kaam ma diyōm susa ma dunya darayi' sadja itu ma sabab katiksaan kaginis-ginisan iya kalabayan bi.

7 Iya maksud katiksaan bi iyu panulayan pangandōl bi ma Tuhan bang bannal atawa 'nsa'. Minsan bulawan subay pilabay min api, siyulayan bang bannal bulawan atawa 'nsa'. Suga' halga' le' pangandōl bi min bulawan sabab bulawan itu 'nsa' du natas ni kasaumulan. Lipara bang kaam mangandōl sabannal-bannal, siyanglitan du kaam maka pimehe du bang taabut 'llaw paitu pabayik si Isa Almasi.

8 Lasa kaam ma iya minsan iya 'nsa' le' bayi tanda' bi. Maka minsan iya 'nsa' tanda' bi ma buttihi' tapangandōlan bi na iya. Jari landu' tōōd mehe kakōgan bi, kakōgan 'nsa' tasipat,

9 sabab kaniyaan kaam iya kamaksuran pangandōl bi, hati na kasalamatan kakkal ma diyōm sulga'.

10 Manga kanabihan ma masa awwal bayi mikilan pahap, bayi ngahangpas tōōd pasal kasalamatan ian. Bayi asal pigbissala uk sigam kahapan min Tuhan iya pamuwan ma kaam ma waktu itu.

11 Niya' Nyawa min si Almasi bayi ma sigam magpalatun ma sigam pasal kabinsanaan iya kalabayan si Almasi bang ma itu na ma dunya, maka ma pasal sanglit-sahaya ma iya puwas kabinsanaan hi'. Jari landu' tōōd baya' manga nabi ian makatau bang umay katakka na maka bang salaingga kalangnganan na.

12 Sakali pihati sigam uk Tuhan in pakaradjaan bayi pagbissala sigam ian 'nsa' ma sigam suga' ma manga aa ma tahun ma sosongun, hati na ma kaam du. Manjari kaam iya pike na uk manga aa bayi magnasihat lapal hap ian pagka niya' kapatut bayi pamuwan ni sigam uk Nyawa Tuhan, iya pipaitu min sulga'. Minsan manga malaikat, baya' tōōd nganda'-nganda' ma manga pakaradjaan itu.

Subay kitabi sutsi ma kawul maka piil

13 Hangkan kaam soho' ku subay pahatul-hatul ma diyōm pamikil bi. Halli' kaam
maka hōwatan bi kahapan iya pamuwan ma kaam bang taabut na 'llaw paitu pabayik
si Isa Almasi.
14 Beun bi panohoan Tuhan. Daa singōrin bi kanapsuhan bi laat bayi kabiyaksahan
bi ma waktu 'nsa' le' bayi katauhan bi Tuhan.
15 Subay kaam adil ma ayi-ayi hinang bi sabab adil asal Tuhan, iya bayi ngalinganan
kaam me' ma iya.
16 Sali' bissala Tuhan tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Wajib kaam sutsi ma kawul
bi maka piil bi, sabab aku itu asal sutsi.”
17 Nara' du Tuhan ma manusiya' kamemon, tōngōran kahinangan sigam dakayo'
pa dakayo', hap maka laat. 'Nsa' sigam papagbidda' na. Hangkan na bang kaam
nambahayang, pagka Tuhan iya panabbutan bi “'Mma'”, subay kaam tiyāwan tōōd ma
iya sataggōl bi 'llum ma dunya itu.
18 Katauhan bi du bang ayi bayi pamuwan uk Tuhan pangalakkat kaam min bayi
kajarihan bi 'nsa' niya' pus ian, iya kajarihan bayi min kamaasan bi. 'Nsa' alta'
magkakaat sali' bulawan atawa pilak iya bayi pangalakkat kaam,
19 suga' laha' si Almasi halgaan bayi patumpa ma kamatay na. Si Almasi sali' ibarat
bili-bili 'nsa' niya' tamak na atawa kasaan na, pagkulban pamapuwas dusa tabi.
20 Iya na itu asal pangahandak Tuhan ma iya ma 'nsa' le' niya' dunya, jari makapaitu
na iya ma masa damuwi itu panabang kaam.
21 Min hinang si Isa Almasi hangkan kaam mangandōl na ma Tuhan, iya bayi
makallum si Isa min kamatay na, sampay magpamehe ma iya ma diyōm kasahayahan.
Jari hōgōt na pangandōl bi maka pangahōwat bi ni Tuhan.
22 Na, pagka kaam ngisbat na ma pandu' kasabannalan, iya poon kaam tabo ngalabba
min kasabulan bi kamemon bo' niya' lasa bi tōōd ma pagkahi bi mean si Isa, subay na
kaam maglasa-liyasahi min diyōm atay bi.
23 Hangkan subay salaihi' sabab kaam iyu sali' na sapantun aa iyanakan bahu na, 'nsa'
min manusiya' iya magkamatay, suga' min Tuhan, iya taptap 'llum. Aa bahu na kaam
sabab min kahagad bi ma palman Tuhan, iya palman makakaallum ma manusiya', 'nsa'
tōōd magkapinda.
24 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal palman hi', uk na,
“Kamemon bangsa manusiya' darayi' sadja, sali' sapantun parang.
Iya lingkat sigam kamemon sali' sumping-sumping na.
Ngalanōs du parang, magkapakpak du isab kasumpingan na.
25 Suga' bang Palman Tuhan, natas du saumul-umul.”
Na, in Palman Tuhan hi', iya na lapal hap bayi panganasihat ma kaam.

2

Si Isa Almasi sali' dalil batu landu' halga' na

1 Hangkan na kaam subay ngalabbahan kahinangan bi laatan kamemon. Daa na kaam
magputing. Daa kaam magbawu'-bawu' in kaam hap bo' peen masi laat diyōm atay bi.
Daa kaam ngimbu, maka daa kaam ngalimut sehe' bi.
2 Pasali' kaam ni onde' sali' bahu iyanakan iya taptap baya' duru' bo' pasuwig. Subay
salaihi' baya' bi ma palman Tuhan sabab sali' dalil kiyakan 'nsa' niya' lamud na laat.
Bang pahōp bi palman ian ni diyōm atay bi, pasong du pangandōl bi sampay taabut bi
kasalamatan ma diyōm sulga'.
3 Sabab tananam bi na bang salaingga kahap Tuhan ma kaam.
4-5 Pasikōt na kaam ni si Panghu' Isa, iya batu poonan kallum, bo' kaam pigguna uk
Tuhan pangahinang na luma' pabōtangan Nyawa na. Kaam iyu pigbahasa batu 'llum,
bo' si Isa iya sali' dalil batu mehe pamahōgōtan luma' hinang Tuhan itu. Bayi tasulak si
Isa uk manga aa, suga' pene' iya uk Tuhan sabab landu' halga' ma atay na. Jari may'an
du kaam ma luma' Tuhan maghinang ni iya min itikad bōntōl, sali' dalil imam. Bo'
iyungsuran uk bi ni iya kapudjihan bi maka kahinangan bi hap. Kasulutan iya ma
pangungsud bi sabab si Isa Almasi iya pangandōl bi.
6 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal batu halgaan ian, uk na,
“Niya' tapene' ku batu landu' halga' na,
Pibōtang uk ku pamapagan luma' ma daira Siyun.
Jari sasuku mangandōl ma iya 'nsa' du niya' kapagsusunan na.”
7 Batu itu tantu halgaan ma kaam magpangandōl ma si Isa. Suga' niya' 'nsa' baya'
magkahagad. Sigam du iya siyambat ma ayat kitab dakayo' itu, iya uk na,

“Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghinang luma', iya ba' na 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.”
8 Maka niya' le' ayat dakayo'. Uk na,
“Iya ian batu parugtulan nayi' aa,
Batu pamahabbahan.”
Bannal ko' hi'. 'Nsa' sigam magkahagad ma palman Tuhan, iya poon sigam sali' dalil aa makarugtul ni batu. Iya na tuud pangahandak Tuhan ma sigam.
9 Malayingkan kaam iyu aa tapene' uk Tuhan bo' kaam wajib du aa na, sali' dalil imam langkaw bangsa na biyōtang uk sultan, bangsa sutsi, aa suku' Tuhan tōōd. Linganan kaam uk na paluwas min kalindōman papinda ni kasawahan na makainu-inu. Tapene' kaam bo' supaya patanyag bi kahinangan Tuhan hap makalandu'.
10 Ma waktu bayi dahu ian 'nsa' kaam aa Tuhan, suga' ma buttihi' aa Tuhan na kaam. Bayi kaam awam ma pasal ase' Tuhan ma waktu palabay, suga' tananam bi na ase' na.

Addat-tabiat manga aa sosohoan Tuhan

11 Manga bagay ku kalasahan ku, kitabi itu sali' aa liyu sabab saddi bohan tabi min manga aa kasehean ma dunya itu. Hangkan salaitu junjung ku ma kaam: daa tōōd dulin bi napsu baran bi laat sabab napsu ta itu magsagga' asal maka iman ta tudju ni Tuhan.
12 Iya kalangnganan bi ma diyōman manga aa 'nsa' me' ma si Isa iyu subay hantap sadja. Jari minsan sigam baya' ma'-ma' in kaam maghinang laat, tanda' du uk sigam manga hinang bi hap iya poon sigam nanglitan du Tuhan ma 'llaw katibaw na ni sigam.
13 Subay kaam ngalilla' sadja ma manga aa kamemon sasuku taga 'ntan na, ma sabab si Panghu' Isa iya pamean bi. Kaisa ma Sultan Mahatinggi ma lahat Roma, iya langkaw min kamemon ma babaw dunya itu.
14 Pasunu' manga gubnul mag'ntanan pagparinta ma deyoan sultan, iya siyoho' uk na minsana' ma sasuku maghinang laat, maka nanglit isab ma sasuku maghinang hap.
15 Sabab iya na itu kabayaan Tuhan ma kaam: hinangun bi kahapan, bo' pag'nda' manga aa kulang panghati na ian hap in kahinangan bi, magtuwi patambōl bo' sigam. Parōhōng sigam halling-halling karupangan.
16 Kaam suku' si Almasi iyu hawulaya na min aturan manusiya'. Hap isab, suga' daa kaam ngandaawa in kaam makajari maghinang laat ma sawukat kaam hawulaya na maghinang ayi-ayi. Banyaga' Tuhan du kaam, hawulaya sadja maghinang panohoan na.
17 Pag-addatin bi manusiya' kamemon. Kalasahin bi pagkahi bi magpangandōl ma si Isa. Subay kaam tiyāw ni Tuhan. Pamehehun bi Sultan Mahatinggi.

Si Isa Almasi iya paningōran

18 Kaam manga sosohoan maghinang ma aa, ngalilla' sadja kaam ma manga aa paghinangan bi. Pag-addatin bi sigam. 'Nsa' aa hap kasuddahan na sadja, aa lasa ma kaam, iya subay pag-addatin bi. Minsan isab bingis manga nakura' bi, subay sigam pag-addatin bi.
19 Bang kaam ganta' binsana' ma 'nsa' niya' sā' paminsanaan kaam, bo' peen sandalan bi ma sabab Tuhan iya pamehe bi ma atay, kasulutan du Tuhan ma kaam.
20 Suga' angay kaam subay siyanglitan ma sawukat imanan bi paddi' bang magtōngōd du maka hinang bi laat? Suga' bang kaam nandalan kabinsanaan minsan bayi makahinang hap, kasulutan du Tuhan ma kaam.
21 Iya na hi' asal kabayaan Tuhan ma kaam, in kaam subay sandal ma diyōm kabinsanaan. Si Almasi iya paningōran bi sabab bayi na iya nandalan kabinsanaan ma sababan bi. Pasali' kaam ni iya.
22 'Nsa' tōōd iya bayi makarusa, 'nsa' iya bayi makapahalling puting minsan min tadda.
23 Ma waktu bayi kapahalling-halling laat ma iya, 'nsa' iya bayi nambung laat. Waktu kapaminsana' ma iya, 'nsa' niya' sayi-sayi sanggupan na. Suga' pangandōl uk na kahalan na ni Tuhan iya bōntōl hukuman na.
24 Baran si Isa du bayi nanggung dusa tabi ma waktu kamatay na ma hag bayi pangalansangan iya, bo' supaya kitabi ngalabba min dusa tabi bo' supaya kita lut ni kahinangan bōntōl. Sabab pali' bayi tananam na, iya hangkan kaam pakowe' na.
25 Bayi kaam sali' sapantun bili-bili lungay min paglabayan, suga' ma buttihi' pabing na kaam bo' paturul na ma si Almasi, iya ngipat kaam sampay nganjagahan nyawa bi.

3

Pamandu' ma aa maglakibini

1 Kaam manga danda, subay sulut bi kabayaan halla bi. Manjari bang niya' sigam bayi
'nsa' magkahagad ma lapal Tuhan, bo' pag'nda' sigam addat-tabiat bi hap du, minnihi'
niya' pagkahagaran sigam. Minsan sigam 'nsa' bissalahan bi, tabo du sigam me',
2 pag'nda' sigam ma kabōntōl itikad bi sampay ma pagtaat bi tudju ni Tuhan.
3 Daa pikilun bi in kaam hap danda ma sawukat hap pagmanisan bi. Iya iyōnan
manis tōōd 'nsa' min pamakay bi ma baran bi, sali' manga mag-ari-arihan buun bi,
magpamulawan, magpanammek halgaan.
4 Iya wajib tuyuan bi bo' kaam hap danda subay pangaddatan hap. Bang kaam hatul,
bang deyo' pangatayan bi, natas du kamanis bi sampay ni katoa bi. Maka landu' halga'
kamanis bi salaihi' ma panganda' Tuhan.
5 Salaihi' isab kahinangan manga danda suku' Tuhan ma masa awwal, sigam bayi
pasangdōl ma iya. Bayi siyulut uk sigam kabayaan halla sigam bo' hap sigam danda.
6 Sali' sapantun si Sara, handa si Ibrahim, siyulut uk na kabayaan halla na, iyōnan iya
nakura' na. Na, kaam manga danda ma buttihi', bang hap hinang bi maka bang kaam
'nsa' luhay pikitāw, sali' kaam tubu' si Sara ian.
7 Kaam isab taga handa, subay hap akkal bi magdakayo' maka handa bi. Pag-addatin
bi sigam pahap pagka lunuk baran sigam min baran bi, sabab sali'-sali' du kaam
pihampitan kallum taptap ma diyōm sulga', iya paglasa Tuhan ma kaam. Bang salaihi'
hinang bi 'nsa' du niya' makasasaw panambahayang bi.

Kabinsanaan ma sabab hinang hap

8 Iya na itu katapusan bissala ku: subay kaam dauyunan, magkannal dakayo' pa
dakayo'. Subay kaam sali' aa magdanakan maglasa-lasa, maka subay kaam magkaase'
maka mareyo' pangatayan bi.
9 Bang kaam ganta' liyaat, daa kaam muli maka laat. Bang kaam siyuknaan, daa
tungbasin bi sukna'. Hap le' bang amuan bi kahapan ni Tuhan manga aa bayi nganjuri
kaam ian. Subay kahapan sabab iya du kaam bayi panganjanjian kahapan uk Tuhan,
waktu kapangalingan na ma kaam.
10 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab ma pasal kahapan hi', uk na,
“Sayi-sayi baya' hap palasahan na,
Ngalabayan timpu kasannangan,
Subay parōhōng na hallingan na laat,
Subay 'nsa' magbissala ka puting.
11 Subay iya pataikut min hinang laat tudju ni hinang hap.
Subay iya tuyu' magsulut maka kasehean na,
Iya na hi' subay pagmaatayan na.
12 Sabab nganjaga du Tuhan ma manga aa bōntōl,
Tiyayinghōgan uk na pangamu' sigam.
Suga' pataikut iya ma aa jahallis.”
13 'Nsa' du niya' ngalaat kaam bang kaam tuyu' maghinang hap.
14 Maka minsan kaam sawupama binsana' ma sabab hinang bi hap, mehe du kakōgan
bi. Daa kaam tiyāw ma manusiya', daa isab kaam magkasusahan.
15 Suga' pamehehun bi si Almasi ma diyōm atay bi, in iya tantu Panghu' bi. Subay kaam
sakap sakahaba' waktu bo' kaam makasambung bang kaam tīyaw bang angay kaam
hōwat liyappasan.
16 Suga' subay hap panambung bi. Subay pabōntōl bi in addat maka itikad bi. Jari
bang salaihi' panambung bi ni aa masi sigam mahalling-halling pasal kahinangan bi
hap pagka si Almasi iya pamean bi, magkaiyaan du aa ian ma hallingan na laat.
17 Hap du kaam ngananam kabinsanaan ma sabab hinang bi hap, bang min kahandak
Tuhan, min kaam binsana' pasal kahinangan bi laat.
18 Pamintangin bi si Almasi. Adil asal iya, bo' kaam iya 'nsa' adil, suga' bayi iya matay ma
sabab dusa bi. Min tadda du kamatay na bo' supaya kaam biyo maghap maka Tuhan.
Baran na iya bayi piyatay suga' nyawa na iya pihawulaya.
19 Nyawa na isab bayi pahi' magmahalayak ni manga nyawa manusiya' bayi tiyambōlan
uk Tuhan ma diyōm tawuan ahirat.
20 Iya na ian nyawa ma bangsa bayi 'nsa' me' ma kabayaan Tuhan waktu kapangahinang
adjung uk si No ma masa awwal hi'. Bayi ngagad Tuhan ma samantala' si No ngahinang
adjung ian, kalu niya' me' ma iya. Suga' paghug ulan kōsōg magtuwi dunuk, walu' du
aa bayi pasakat ni adjung iya talappasan min diyōm bohe'.
21 Iya kalappas sigam min bohe' dunuk ian sali' paralilan kalappas tabi labay min bohe'
pagpandi ma buttihi'. Bang pihati pagpandi itu, 'nsa' pamakallo' lammi' baran ta suga'

paltandaan in kitabi bayi nganjunjung ni Tuhan min itikad bōntōl. Manjari liyappasan
kitabi sabab min kallum si Isa pabayik min kamatay na.
22 Hi' na iya bayi pahi' ni sulga' ningko' ma bihing Tuhan, sakap ni katau. Ma hi' na
iya magbaya' ma bangsa malaikat kamemon, maka ma ayi-ayi taga kapatut atawa taga
kawasa ma diyōm sulga'.

4

Kawul-piil ta pindahan na ni hap

1 Na, pagka si Almasi bayi makalabay kabinsanaan ma ginhawa baran na, iya
du kaam subay ningōran palniyatan na bo' kaam sakap nandal bang kaam ganta'
tawwa' kabinsanaan. Sabab sayi-sayi ngananam kabinsanaan salaihi' ngalabba na min
kabiyaksahan na magdusa.
2 Manjari puwas itu, sataggōl bi ma itu ma dunya, subay kaam pig-agihan uk kabayaan
Tuhan, subay kaam 'nsa' na pig-agihan uk napsu maka baya' manusiya'.
3 Sarang na bayi taggōl bi hi', waktu le' paghinang bi ayi-ayi iya kibayaan uk
manga aa 'nsa' magtaat ma Tuhan. Bayi kaam kabiyaksahan maghinang kasabulan
makatamparasa, magnapsu, maglangohan, bayi magkalandu' paglami-lami bi, landu'
kaam bayi panginginum. Bayi kaam magsumba isab ni barhala', iya sammal ma
panganda' Tuhan.
4 Suga' ma buttihi' inu-inu manga aa bayi sehe' bi waktu tagna' ian bang angay kaam
'nsa' na palamugay ni sigam ngandulan napsu bi. Hangkan na kaam bissalahan laat uk
sigam.
5 Suga' niya' du waktu paharap manga aa ian ni Tuhan magsabannal pasal bayi
kahinangan sigam. Sakap asal Tuhan ngahukum bangsa manusiya', manga aa masi
'llum sampay aa bayi magpatayan.
6 Iya na hi' sababan na hangkan lapal hap pasal si Almasi bayi pignasihat sampay ni
manga aa iya magpatayan na buttihi', minsan kamatay bayi pangahukum Tuhan ma
sigam sali' maka manusiya' kamemon. Bayi sigam pignasihatan lapal hap itu supaya
'llum nyawa sigam sali' kallum Tuhan.
7 Song na kiyamat dunya itu, hangkan du subay hap sadja kok bi, subay hantap uk bi
mikil bo' kaam makasambahayang.
8 Maka iya na itu subay pahalga' bi min kamemon: maglasa-lasa kaam tōōd, sabab
bang kaam maglasa sabannal-bannal kalimbuhan du kasaan bi minsan pila heka na.
9 Bang niya' pagkahi bi mean si Isa ganta' pahapit ni luma' bi, daa kaam magsumlut.
Hulmatun bi sadja sigam min atay pote'.
10 Niya' ma kaam kapandayan bayi pamuwan uk Tuhan pakaniya-kaniya. Jari
paggunahun bi kapandayan bi iyu panabang bi ni kasehean, sabab patut du bang hap uk
bi matuntul tau atawa kapandayan kaginis-ginisan bayi pingandōl ma kaam uk Tuhan.
11 Sayi-sayi panday magnasihat, subay lapal min Tuhan iya pagnasihat na. Sayi-sayi
tau nabang ma sehe' na, subay iya nabang tōōd min kōsōg bayi pangahandak ma iya uk
Tuhan. Sabab minnihi' pimehe ōn Tuhan ma ayi-ayi hinang bi, pagka si Isa Almasi iya
pamean bi. Suku' na asal kasahayahan maka barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

Aa tawwa' kabinsanaan ma sawukat iya Almasihin

12 Manga bagay ku kalasahan ku, daa kaam magkasusahan ma sabab kabinsanaan
mehe iya patakka paiyu panulayan kaam sabab mawumu niya' salaihi'.
13 Suga' pakōgun bi atay bi sabab tananam bi na kabinsanaan sali' bayi kalabayan si
Almasi, jari mehe du kakōgan bi bang pindaan na sanglit sahaya na ni kamemon.
14 Subay kaam kiyōgan bang kaam pihalling-hallingan laat ma sawukat si Almasi iya
pamean bi, sabab hati na iyu pabōtang ma kaam Nyawa Barakat iya Nyawa Tuhan.
15 Bang niya' min kaam ganta' tawwa' kabinsanaan, subay 'nsa' niya' sababan na min
kaam sali' manga bayi mapatay aa, bayi nangkaw, bayi nganjahulaka', atawa minsan
bayi palamud ma palkala' aa 'nsa' lamud bi.
16 Suga' bang kaam pinanaman kabinsanaan ma sabab Almasihin kaam, daa kaam
iya'. Magsukul sadja kaam ni Tuhan ma sabab ōn si Almasi iya pangōn ma kaam.
17 Taabut na waktu panagna' pangahukum Tuhan, bo' kitabi iya ma diyōman na
hiyukum dahu. Na, bang kitabi suku' na pilabay uk Tuhan min kabinsanaan ma sabab
hukuman na, salaingga baha' katudjuhan sigam kasehean iya 'nsa' baya' me' ma lapal
hap min Tuhan?
18 Sali' uk na ma diyōm kitab:
“Bang aa adil 'nsa' agōn liyappasan,
Luba'-luba' na na aa baldusa, iya 'nsa' ngisbat Tuhan!”

19 Hangkan na, sayi-sayi kaam ngalabayan kabinsanaan sabab iya na kahandak Tuhan
ma kaam, pasangdan kaam maghinang hap bo' pangandōlun bi baran bi ni iya, iya bayi
mapanjari kaam. Tantu iya kapangandōlan.

5

Pandu' si Petros ni manga jamaa Tuhan maas maka onde' bahu

1 Niya' isab pamandu' ku ma kaam iyu manga maas, sabab maas du isab aku. Mata ku
itu bayi makanda' kabinsanaan si Almasi hi', maka niya' du isab lamud ku ma sosongun
bang iya pimehe na ma panganda' manga manusiya' kamemon. Iya na itu amu' ku ni
kaam manga maas:
2 Ipatun bi pahap manga aa bayi pingandōl ma kaam uk Tuhan, iya sali' dalil bili-bili
subay ipat bi. Subay kaam ngipat ma sigam min kōg maka baya' sabab kabayaan Tuhan
du. Daa kaam subay siyagda. Iya pangipat bi ma sigam subay 'nsa' pagpilak, subay min
kaihilasan bi.
3 Daa soho'-sohoun bi manga aa bayi pingandōl ma kaam, gam na peen kaam iya
paningōran sigam.
4 Jari bang paluwas pabayik si Isa Almasi paitu iya dalil nakura' mag-ipat bili-bili,
kalandu' hap iya panungbas na kaam. Tungbas ian 'nsa' du pinda kahap na. Hati na
palamud du kaam bang iya pimehe na.
5 Na, kaam isab manga lalla onde' bahu le', beun bi pamiat manga maas bi iyu. Subay
deyo' pangatayan bi sabu bi magtabang-tabang sabab uk bissala kitab,
“Ngatu du Tuhan ma aa langkaw atay na,
Suga' tabang na du bang aa deyo' atay na.”
6 Hangkan magpareyo' kaam ni Tuhan min deyoan kawasa na bo' kaam pilangkaw uk
na bang taabut 'llaw bayi pangangganta' na.
7 Sangdōlin bi kasusahan bi kamemon ma iya sabab magkanyagōn du iya.
8 Pahapun bi pamikil bi, pajaga kaam tōōd, sabab iyu nakura' sayitan iya banta bi,
meha kaam. Sali' iya sapantun halimaw ngalunsul na peen, kalu niya' tapeha na kiyakan
uk na.
9 Pahōgōtun bi pangandōl bi ni Tuhan maka saggaun bi nakura' sayitan hi' sabab
katauhan bi du 'nsa' kaam sadja iya takkahan kabinsanaan, sampay pagkahi bi
magpangandōl ma si Isa ma kalohahan dunya. Sali' du sigam maka kaam makananam
du kabinsanaan.
10 Suga' ubus peen uk bi nandalan kabinsanaan ma dayi'-dayi', biyahu du kaam uk
Tuhan sampay kallo' na meen kamemon sā' bi. Pitōtōg du uk na iman bi, biyuwanan du
kaam kōsōg bo' kaam 'nsa' pinda min kahōgōtan bi. In iya Tuhan poonan tatabangan.
Linganan du kaam uk na supaya kaam pimehe ma diyōm kasahayahan na iya 'nsa'
magkapinda, pagka si Almasi iya parakayoan bi.
11 Sanglitan tabi Tuhan iya asal sangat kawasa sampay ni kasaumulan. Amin.

Lapal Katapusan

12 Si Silas itu bayi nabangan aku nulat sulat ma puut itu. Bang ma bistahan ku in iya
dakayo' danakan tabi landu' pangandōlan. Baya' aku magpahōgōt atay bi, iya poon aku
mabo sulat itu. Sugpatan ku isab saksi' ku: iya na itu tatabangan sabannal-bannal bayi
min Tuhan. Daa labbahin bi.
13 Manga pagkahi bi mean si Almasi pabōtang ma itu ma lahat Babilon, aa isab bayi
tapene' uk Tuhan sali' kaam, mabo ni kaam minsan laa hal bahasa sigam. Iya du si
Markus itu, iya itung ku sali' anak ku.
14 Bang kaam maglanggal maka pagkahi bi mangandōl magsiyum kaam tanda' in lasa
bi dakayo' pa dakayo'.
Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan kasannangan diyōm atay, sasuku kaam
suku' si Almasi.

Wassalam

SULAT MIN SI PETROS KARUWA NA

Sulat itu bayi siyulat uk si Petros, dakayo' mulid si Isa bayi min sangpu' karuwa. Bayi piyabo uk na ni manga Almasihin bayi pulak-palik ma kalahat-lahatan. Iya maksud si Petros ma diyōm sulat karuwa na itu subay siyaway manga guru putingan maka pandu' bengkok iya pamandu' uk sigam. Bang ma pandu' sigam in si Isa Almasi nsa' na pabing ni dunya, maka in manga mean iya subay magpahap na palasahan di sigam, maka ngahinang na ayi-ayi kabayaan sigam minsan laat.

Hangkan manga Almasihin ian siyoho' uk si Petros subay lut pahōgōt ma bay pamatau sigam pasal Tuhan maka pasal si Panghu' Isa Almasi, sabab pangatau ian bay pisampay ni sigam uk manga aa bayi makanda' baran si Panghu' Isa sampay kake ma suwara na. Uk pamandu' si Petros itu, iya hangkan si Panghu' Isa 'nsa' bayi darayi' pabing paitu sabab Tuhan ngimanan le' bangsa manusiya' itu minsan dusahan, sabab nsa' iya baya' bang niya' butas min iya minsan laa dakayo' manusiya' katudju ni diyōm nalka'. Iya kabayaan Tuhan in manusiya' kamemon subay pinda pikilan na sampay ngalabba min dusa na.

1 Sulat itu duwai min aku si Simun Petros, dakayo' sosohoan si Isa Almasi, kawakilan uk na magnasihat.

Pabo ku sulat itu ni kaam kamemon mangandōl ma si Isa Almasi. In iya Tuhan tabi maka iya iya makalappas kitabi. Min kabōntōlan na, iya hangkan kitabi kaniyaan pangandōl itu. Manjari pangandōl bi iyu maka pangandōl kami itu 'nsa' du magbidda', halgaan sali'-sali'.

2 Mura-murahan, bang peen du maglabi-labi tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi, min pangatau bi ma pasal Tuhan maka ma pasal Panghu' tabi si Isa.

Pasal pangalingan Tuhan maka pamene' na

3 Min barakat na du, iya hangkan kitabi kabuwanan ayi-ayi pamahōgōt pangisbat ta ma Tuhan. Sabab na katauhan tabi na iya, iya bayi ngalingan kitabi bo' supaya kitabi makasingōd hap na maka addat na.

4 Jari pamuwan na ma kitabi iya bayi panganjanji' uk Tuhan, kalandu' hap maka halgaan. Hangkan na kitabi makasali' du ni sali' kajarihan Tuhan, bo' puwas du kitabi min kanapsuhan iya muwan kalammian ma diyōm dunya itu.

5 Hangkan na kaam subay magtuyu' bo' supaya in pangandōl bi kaniyaan addat-tabiat hap, bo' addat-tabiat bi subay kaniyaan pangatau.

6 Pangatau bi subay kaniyaan panagga' napsu, bo' pamasagga' bi napsu subay kaniyaan pamasandal sasat maka kabinsanaan, bo' pamasandal bi subay kaniyaan kannal ni Tuhan.

7 Iya pagkannal bi iyu subay kaniyaan lasa ma manga danakan bi iya mean si Isa, maka lasa bi ni dawuranakan subay kaniyaan lasa ni aa kamemon.

8 Bang jukup itu kamemon ma kaam sampay maglabi-labihan na, tantu hap katudjuhan na ma ayi-ayi hinang bi, maka pasong tau bi pasal si Isa Almasi, Panghu' tabi.

9 Suga' sayi-sayi 'nsa' makay addat-tabiat sali' bayi ba' ku itu, sali' iya ibarat aa kalamōnan mata na, 'nsa' agōn makanda'. Takaipat na na in iya bayi na siyutsi min karusahan na tagna'.

10 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku, subay kaam tuyu' tōōd bo' supaya tuman kapamene' Tuhan ma kaam maka kapangalingan na ma kaam me' ma iya. Bang itu hinang bi na peen, 'nsa' tōōd kaam ngalabba min pangandōl bi tudju ni Tuhan.

11 Minnihi' kaam biyuwanan kapatut bo' kaam pasōd tōōd ni diyōman pagparinta si Isa Almasi, iya Panghu' tabi maka Maglalappas ma kitabi. Taptap du in kapagbaya' na sampay ni kasaumulan.

12 Iya du ian sababan na hangkan aku 'nsa' parōhōng maintōm kaam pasal bayi panulat ku itu, minsan bayi na katauhan bi asal maka minsan hōgōt na pame' bi ma pandu' bannal iya bayi makani-kaam.

13 Sabab bang ma aku, patut kaam paintōman ku na peen sataggōl ku 'llum.

14 Katauhan ku in aku itu 'nsa' na taggōl ma palihanan ku itu, sabab bayi pamatau aku uk si Isa Almasi Panghu' tabi in aku song na mowe' ni lahat kakkal.

15 Hangkan tuyuan ku mandu' ma kaam bo' supaya niya' pangintōman bi ma ayi-ayi bayi tapamandu' ku itu minsan aku matay na.

Sahaya si Isa tanda' uk manga manusiya'

16 'Nsa' kissa luwas min akkal manusiya' iya bayi pamean kami waktu kapamatau
kami ni kaam pasal kapaitu si Isa Almasi Panghu' tabi ni dunya, maka pasal kawasa na.
Mata kami du bayi makanda' sanglit-sahaya na.
17 Mahi' asal kami waktu bayi kapanambut na kamehehan na maka sahaya na min
Tuhan iya 'Mma' na. Niya' suwara bayi pike ma iya min diyōm haddarat Tuhan. Uk na,
“Anak ku ko' itu kalasahan ku. Landu' aku kasulutan ma iya.”
18 Baran kami bayi makake suwara hi' missala min diyōm sulga', waktu kami makabe'
ma si Almasi ni diyata' bud iya bayi kamahian Tuhan.
19 Manjari itu, pagka ian bayi pamanda' ma kami, labi-labi na kami makatantu tōōd
in bayi lapal pangalatun manga nabi pasal si Almasi bannal du. Subay asip bi pahap
iya bayi pilatun uk sigam, sabab sali' sapantun palitaan sayinag ma diyōm kalindōman,
sampay ni dayi'-llaw, sampay ni waktu kaluwas maga, hati na si Isa Almasi, iya muwan
kasawahan ma diyōm atay bi.
20 Suga' subay asip bi pandu' itu labi min kamemon: 'nsa' niya' manusiya' makapahati
pasal pagpalatun manga nabi, iya tasulat ma diyōm kitab hi', bang min baran na sadja.
21 Sabab iya pigpalatun uk kanabi-nabihan itu 'nsa' duwai min kahandak manusiya'.
Tuud sigam kawajiban uk Nyawa Tuhan hangkan piluwas uk sigam lapal deyo' min
Tuhan.

2

Pasal guru 'nsa' bannal

1 Ma waktu palabay ian niya' bayi paluwas ni bangsa kami manga aa magnabi-nabi di
sigam. Damikkiyan na isab min kaam, niya' du paluwas ma diyōman bi aa maglaku-laku
in sigam guru, bo' pagguru sigam 'nsa' bannal. Biyohan kaam uk sigam pandu' makaat
pangandōl bi ma si Isa. Payiluhan uk sigam nakura' tabi si Isa, iya bayi ngalakkat sigam
min dusa. Sakadjap sadja mulka' ma manga aa salaihi', min sigam-sigam du.
2 Suga' heka aa me'-mean sigam maghinang kasabulan makaiya'-iya', bo' minnihi'
in manga aa sabannal mean si Isa maka pandu' kasabannalan bissalahan laat uk aa
kasehean.
3 Manga guru 'nsa' bannal itu napsuhan kalandu' hangkan kaam iyakkalan min kissa
bayi hinang-hinang sigam bo' kaam kapanguntungan uk sigam. Suga' in hukuman ma
manga aa ian sakap asal sataggōl min awwal. Iya matumbuk mulka' ni sigam taptap
asal ngagad.
4 Minsan manga malaikat magdusahan 'nsa' du bayi kiasean uk Tuhan, gam peen
liyarukan uk na ni diyōm nalka' bo' may'an na sigam tiyambōl ma diyōm lindōm bitu-
bituhan, ngagaran 'llaw hukuman.
5 Damikkiyan na isab manga aa bayi 'nsa' magtaat ni Tuhan ma masa awwal hi', 'nsa'
du sigam bayi kiasean uk Tuhan, gam peen sigam pitumbukan dunuk ma kalingkal
dunya. Hangkan du di si No bayi jagahan na, iya maka sehe' na pitu' puhu'. Ma 'nsa' le'
dunuk ian si No bayi asal nganasihatan baanan aa ian pasal pangatayan sigam subay
pibōntōl.
6 Kalumaan Sodom maka Gomora ian bayi tiyutung magtuwi uk Tuhan, pibōtangan
hukuman na. Minnihi' niya' kapamintangan manga aa kasehean bang ayi iya
katudjuhan sigam, sasuku 'nsa' magtaat ni Tuhan.
7 Si Lot iya bayi piyuwas uk Tuhan min kalumaan ian. Bayi hap addat-tabiat na,
bayi sasaw pikilan na uk manga aa pangalanggal sara' may'an sabab maghinang sadja
kasabulan.
8 Bayi iya pabōtang ma tangnga'-tangnga' sigam nganda' ma palangay sigam, kine
ma hallingan sigam kahaba' 'llaw, bo' susa kalandu' atay na uk kalaatan bayi tahinang
sigam.
9 Jari minnihi', min si No maka si Lot, katauhan tabi in Tuhan tau ngalappas min
diyōm katiksaan sasuku me' ma kabayaan na. Tau isab iya nambōlan manga aa ma
diyōm kabinsanaan sampay taabut 'llaw hukuman, sasuku bayi makahinang dusa.
10 Luba'-luba' na na bang aa magdul-bayaan napsu sigam makasammal maka 'nsa'
mag-addat ma sayi-sayi taga pag-agi.

Manga guru 'nsa' bannal itu tawakkal makalandu', maka bidda' magpalangkaw. 'Nsa'
sigam mag-addat ma manga bangsa sulga', gam peen matungging.
11 Gaōs le' manga malaikat min guru putingan itu, kawasa le', suga' minsan malaikat
'nsa' du mahallingan laat ma pagkahi sigam bangsa sulga' bang waktu kapangaharap
sigam ni Tuhan.

12 Suga' manga guru itu mahalling pangkal ma 'nsa' tahati uk sigam. Ayi-ayi makani-
pikilan sigam hinang magtuwi. Sali' 'nsa' niya' akkal sigam, sali' hantang sattuwa tawun,
iya karal na subay siyaggaw, piyatay. Damikkiyan na isab manga aa itu, magmula sadja
du.
13 Katungbasan sigam kalaatan ma sabab kalaatan iya bayi tahinang sigam. Iya
makahap palasahan sigam bang magdulan napsu sigam minsan du ma mata mayiran.
Iya na peen kakōgan sigam bang ngakkalan kaam ma waktu kapagsawu bi maka sigam.
Tiyamakan kaam uk sigam, biyuwanan kaiyaan.
14 Tagihan sigam nganda'-nganda' ma manga danda iya pagbaisan sigam, 'nsa' tōōd
siyumu magdusa. Mo-mo sigam ni kalaatan manga aa 'nsa' hōgōt pangandōl na.
Kabiyaksahan sigam ngahawa napsu ma kaginis-ginisan. Pagmulkaan Tuhan manga
aa ian!
15 Bayi na sigam pasaddi min palangnganan bōntōl, layingu na sigam min paglabayan.
Iya paningōran sigam dakayo' nabi bayi ma masa awwal, ōn na si Balaam anak si Beyor.
Si Balaam ian bayi baya' tiyambahan sin ngahinang laat,
16 suga' pihallingan iya ma sabab dusa na. Kura' na iya bayi magsuwara, sali' suwara
manusiya', iya poon 'nsa' kalanduan uk si Balaam karupangan na.
17 Manga guru mangangakkal itu 'nsa' niya' pus ma pagguru sigam. Sali' sigam
sapantun tuburan bohe' tiggang, atawa andōm tabo paleng uk baliyu. Niya' lahat asal
bayi tiyagamahan sigam uk Tuhan ma lindōm bitu-bituhan.
18 Bohan bidda' sigam, hal mag-abbu, suga' 'nsa' niya' pus ma bissala sigam. Manga
aa bahu bayi lappa min kasaan iya asal kabiyaksahan pagkahi na, iyulinan pabing uk
manga guru itu. Pibaya' sigam ngandulan baya' napsu baran sigam.
19 Uk janji' manga guru hi', sayi-sayi me' ma pandu' sigam kahawulaya du kono'
maghinang ayi-ayi kabayaan sigam. Parahal sigam iya sali' banyaga' kapag-agihan uk
kanapsuhan iya mo ni kalaatan. Sabab sasuku tagihan maghinang ayi-ayi, biyanyaga'
iya uk hinang na makatagi hi'.
20 Bang aa bayi makapuwas min lammi' diyōm dunya itu ma sabab si Isa Almasi
Panghu' tabi iya katauhan na na, bo' tasagōt pabing maghinang laat bayi hinang na
tagna', mangkin na laat kahalan na damuwi min bayi dahu.
21 Bang sigam bayi tau ma kalangnganan mo ni atay bōntōl, bo' bayi pataikut min
panohoan duwai min Tuhan, hap le' sigam 'nsa' bayi makatauhan panohoan hi'.
22 Tawwa' na ni sigam halling bayi min kamaasan, iya uk na, “Ero' bayi nguta',
pabing mangan uta' na,” maka itu le', “Koret bayi piyandi, pabing magtuwi palōblōb
ni kapesakan.”

3

Pasal kabayik Panghu' tabi paitu

1 Manga bagay ku kalasahan ku, kaminduwa na aku itu nulat ni kaam. Iya hadjat
ku ma sulat dahu sampay ma sulat itu, in kaam subay piintōman pasal bayi taanad bi
tagna' bo' supaya bōntōl uk bi mikil ma 'nsa' niya' simbul na laat.
2 Intōmun bi bayi bissala pilatun uk manga kanabihan ma masa awwal, sampay
panohoan duwai bayi min si Isa Panghu' tabi, iya Makalappas ma kitabi. Panohoan
hi' bayi pama' kaam uk manga aa kawakilan uk si Isa.
3 Iya na itu subay hatihun bi dahu min kamemon: ma katapusan masa itu niya' du
paiyu ni diyōman bi manga aa tagihan me' ma napsu sigam. Iyudju' du kaam uk sigam.
4 Uk pangudju' sigam ian, “Ma bayi janji' na, umay iya paitu pabing? Hi' na
magpatayan 'nggo'-mma' tabi suga' masi na peen paligōt dunya itu maka kakaya'-kayaan
na. 'Nsa' pinda sataggōl min waktu bayi pamapanjari!”
5 Tiyuud takaipat uk sigam iya hangkan sigam 'nsa' ngintōm bang ayi bayi hinang
Tuhan ma masa awwal hi'. Bayi iya missala sadja, magtuwi paniya' langit maka dunya.
In dunya hinang hi' bayi piluwas min diyōm bohe', bo' bohe' du bayi pangahinang iya.
6 Min bohe' du isab iya hangkan dunya tagna' bayi diyunukan, pikaat uk Tuhan.
7 Suga' in langit maka dunya ma buttihi', bayi makapalman Tuhan, subay tiyutung
bang taabut 'llaw pangahukum na ma manga manusiya' iya 'nsa' baya' magtaat ni iya.
Iya na hi' 'llaw kamulkaan sigam ni diyōm nalka'.
8 Manga bagay, daa kaipatun bi itu: dangallaw maka dangibu tahun sali' du taggōl na
bang ma bistahan Tuhan. 'Nsa' du niya' pagbiddaan na ma iya.
9 Bang ma pangannal kasehean taggōl uk Tuhan ngahinang bayi panganjanji' na. Suga'
'nsa'. Tuud iya ngimanan kaam le' sabab 'nsa' iya baya' bang niya' butas min iya minsan

laa hal dakayo' manusiya' katudju ni diyōm nalka'. Iya kabayaan Tuhan in manusiya'
kamemon subay pinda pikilan na sampay ngalabba min dusa na.
10 Suga' takka du ian 'llaw kapaitu Panghu' tabi. Patagha' du takka na, sali' katakka
aa panangkaw. Palanyap du langit ma 'llaw ian, maka kōsōg kalandu' lagublub na.
Kamemon bayi paniya' ma diyata' langit hansul du uk api, pa'nsa' isab dunya itu sampay
kamemon bayi tahinang ma kalohahan na.
11 Na, pagka katauhan bi in ayi-ayi kamemon itu piansa'-niya' du ma sosongun,
tayinghōgin bi tōōd bang subay salaingga hinang bi. Subay sutsi pangatayan bi maka
subay kaam me' sadja ma kabayaan Tuhan,
12 ma salta' kaam ngagaran 'llaw kapaitu na ian. Magtuyu' isab kaam maghinang bo'
iya makasaunu' paitu. Iya na ian 'llaw pangahansul manga lapis langit ma diyōm api,
iya 'llaw panunaw ayi-ayi kamemon bayi ma diyata' langit sabab min pasu' na.
13 Suga' kitabi itu, ngagaran le' bayi panganjanji' Tuhan, hati na langit bahu maka
dunya bahu, paglahatan sayi-sayi bang adil ma panganda' Tuhan.
14 Hangkan na, manga bagay, sataggōl kaam ngagaran 'llaw ian, magtuyu' kaam bo'
supaya 'nsa' niya' tamak atay bi atawa laat bi atawa palsaggaan, bang taabut 'llaw
pananding kaam uk Tuhan.
15 Daa bistahun bi in Tuhan lallay bang iya nangguhan hukuman. Tuud iya ngiman
kaam lagi' sabab kabayaan na subay niya' waktu pangalabba bi min dusa bi bo' supaya
kaam liyappasan ma mulka' ma sosongun. Salaihi' du isab bayi panulat ni kaam uk si
Paul, dakayo' danakan tabi kilasahan. Tulun min Tuhan asal pangatauhan na nulatan
kaam salaihi'.
16 Salaihi' du isab sulat si Paul kamemon bang harap ni pakaradjaan ma sosongun
ian. Suga' hunit hiyati lapal sulat na kasehean, jari killo' pibengkok uk manga aa kulang
panghati na, aa magduwa-duwa le' pame' sigam ma Tuhan. Damikkiyan na kasehean
iya tasulat ma diyōm kitab, pibengkok uk sigam. Manga aa ian matumbuk sadja mulka'
Tuhan ni baran sigam.
17 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, bayi na kaam kabandaan ku. Hangkan na kaam
soho' ku pajaga bo' kaam 'nsa' tabo pinda min kahōgōt pangandōl bi. Daa be'-beun bi
kasaan manga aa sabul iyu.
18 Suga' pasongun bi pangandōl bi ma tatabangan si Isa Almasi Panghu' tabi, iya
Makalappas kitabi. Pasongun bi isab tau bi ma pasalan na. Maka iya iya subay pamehe
tabi buttihi' sampay ni kasaumulan! Amin.

Wassalam

SULAT MIN SI YAHIYA SULAT NA DAKAYO'

Si Yahiya itu bay dakayo' mulid si Isa Almasi min bay sangpu' ka duwa, iya siyoho' magnasihat lapal na. Toa na si Yahiya ma waktu kapanulat na tallu sulat itu.

Iya sulat na tagna' itu bay pisampay ni kamemon aa magpangandōl ma si Isa ma kalahat-lahatan. Ma masa ian niya' manga aa bay magpandu' kaputingan. Uk sigam kasehean in si Isa nsa' Anak Tuhan, manusiya' sadja kono'. Uk kasehean isab in Anak Tuhan 'nsa' bay magpabaran manusiya', bay magpasayupa sadja paitu. Maka niya' le' bay pamandu' manga aa ian saddi.

Pisawa uk si Yahiya ma sulat itu in si Isa bannal Anak Tuhan maka bannal isab manusiya'. Biyandaan isab manga bean si Isa. Siyoho' sigam ngandōngdōng tōōd bang niya' pandu' take uk sigam bang magsali' maka bay pandu' min si Isa Almasi. Jari bang pandu' 'nsa' bannal subay tiyangkisan.

Pisawa isab maitu in manga aa mangandōl ma si Isa Almasi sampay lasa ma Tuhan 'Mma' na, subay lasa isab ma pagkahi sigam manusiya'.

Palman pamoonan kallum

1 Sulatan ta kaam pasal si Isa Almasi, iya palman pamoonan kallum. In palman itu asal min awwal tagna'. Malayingkan bayi na take kami pamissala na, bayi iya isab tanda' kami maka mata kami. Aho', bayi iya tatanding kami maka bayi na isab kantanan kami maka tangan kami.

2 Pagka paitu na Poonan Kallum itu magbaran manusiya', bayi na iya tanda' kami. Jari kami itu saksi' na hangkan kami maan kaam ma pasal na, iya muwan kallum kakkal. Bayi iya ma 'Mma' na Tuhan asal min tagna', bo' bayi pinyata' ni kami isab.

3 Na, iya bayi tanda' maka take kami, iya na hi' pamatau kami ni kaam bo' supaya kaam pauyun ma kami magdaatay maka 'Mma' tabi Tuhan sampay anak na si Isa Almasi.

4 Hangkan sulat ku sulat itu ma kaam, bo' supaya jukup kakōgan tabi.

Tuhan poonan kasawahan

5 Iya na itu lapal bayi take kami min si Isa Almasi, iya lapal pama' kami itu ma kaam: in Tuhan asal poonan kasawahan. 'Nsa' du niya' kalindōman ma kajarihan na minsan datti'.

6 Hangkan ko', bang kita ganta' maghalling in kita daatay du maka Tuhan bo' masi du kita ma diyōm kalindōman dusa, putingan kita ma kawul ta maka piil ta.

7 Tuhan asal ma diyōm kasawahan, bo' bang kita pasali' ni iya patōtōg ma kasawahan, manjari daatay na kitabi.

Maka siyutsi du kita min dusa ta kamemon sabab min laha' si Isa, Anak Tuhan.

8 Bang uk ta 'nsa' niya' dusa ta ngakkalan kita di ta maka 'nsa' niya' kasabannalan ma diyōm kajarihan ta.

9 Suga' bang kita magsabannal ni Tuhan pasal paldusahan ta, iyampun du kita. Siyutsi isab kita min kalaatan ta kamemon sabab tiyuman du uk Tuhan janji' na maka bōntōl kahinangan na.

10 Bang uk ta in kita 'nsa' bayi makarusa, sali' pahiputing ta Tuhan, bo' 'nsa' bayi pasobsob lapal palman na ni diyōm atay ta.

2

Si Isa Almasi mōgbōg

1 Manga anak-mpu ku, iya hangkan kaam sulatan ku itu hi', bo' supaya kaam 'nsa' magdusa. Malayingkan bang niya' ganta' makarusa na, niya' du mōgbōgan kita ma alōpan Tuhan. Si Isa Almasi ko' itu, iya asal adil.

2 Baran si Almasi bayi tahinang pagkulban pangampunan dusa tabi. Maka 'nsa' dusa tabi sadja, sampay dusa manusiya' kamemon ma dunya itu.

3 Bang be' ta panohoan Tuhan, minnihi' kita makatantu in iya katauhan ta.

4 Bang niya' ganta' maghalling in katauhan na Tuhan bo' 'nsa' be' na panohoan na, aa ian putingan. 'Nsa' niya' bannal ma diyōm kajarihan na.

5 Suga' sasuku me' ma lapal palman Tuhan, tantu niya' kajatuhan lasa aa ian ma Tuhan. Iya na itu tanda' na in kita makarakayo' na ma Tuhan:

6 sasuku halling in iya parakayo' na ma iya, subay paningōran na kawul-piil si Isa waktu bayi kamaitu na lagi'.

Panohoan bahu

7 Manga bagay ku kalasahan ku, iya sulat ku itu ma kaam 'nsa' panohoan bahu.
Sataggōl lagi' min katagna' kapagkahagad bi ma si Isa Almasi asal ma kaam na panohoan
tagna' itu. Iya lapal nasihat bayi take bi hi', iya na ko' hi' panohoan tagna'.
8 Suga' minsan bayi min poon, bahu du panohoan itu hi' iya sulat ku itu ma kaam.
Tasayu kasabannalan na ma kajarihan si Almasi sampay ma kajarihan bi, sabab in
kalindōman ngenot na palabay, bo' nahaya na di sawa tōōd.
9 Sasuku uk na in iya ma diyōm kasawahan bo' peen kabansihan na pagkahi na bean
si Isa, masi du iya ma diyōm kalindōman sampay ni kabuttihian.
10 Suga' sasuku lasa ma pagkahi na, kasawahan iya pataptapan na maka 'nsa' niya' ma
aa ian makaparusa ma pagkahi na.
11 Suga' sasuku bansi ma pagkahi na masi le' iya ma diyōm kalindōman. May'an na
peen palangnganan na bo' 'nsa' katauhan na bang paingga-paingga iya patudjuhan na
sabab 'nsa' niya' tanda' na diyōm kalindōman.
12 Sulatan ta kaam, manga anak-mpu ku, sabab taampun na dusa bi min ōn si Almasi.
13 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi du si Almasi iya bayi asal
min katagna' awwal hi'. Sulatan ta kaam isab, manga lalla onde' bahu le', sabab tasagga'
bi sasat kamemon min nakura' sayitan, iya patilaatun. Sulatan ta kaam isab, manga
anak-mpu ku, sabab katauhan bi na 'Mma' bi Tuhan.
14 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi na si Almasi iya bayi asal
min katagna' awwal hi'. Sulatan ta kaam isab, manga lalla onde' bahu lagi', sabab kōsōg
kaam. Patōtōg palman Tuhan ma diyōm atay bi bo' taraōg uk bi sasat kamemon min
nakura' sayitan iya patilaatun.
15 Daa panuyuin bi dunya malaat itu maka kahinangan na sabab sasuku manuyuan
kahinangan dunya itu, 'nsa' niya' lasa na tudju ni 'Mma' tabi Tuhan.
16 Sabab iya kahinangan dunya itu 'nsa' bayi min 'Mma' tabi Tuhan. Luwas ko' hi' bayi
min dunya itu hi', sali' manga napsu baran ta magdusa, maka ayi-ayi napsu mata, maka
ayi-ayi pagmalangkawan manusiya'.
17 Palabay du dunya itu hi' maka suku' na kamemon iya pagnapsuhan manusiya', suga'
sasuku maghinang kabayaan Tuhan 'llum du sampay ni kasaumulan.

Banta si Almasi

18 Manga anak-mpu ku, song na patōbtōb dunya itu. Bayi na kaam kabaan, niya'
du banta si Almasi palahil paitu. Buttihian heka na bayi paitu mantahan iya hangkan
katauhan ta sikōt na katōbtōban dunya itu.
19 Manga banta ian bayi palamud ma kitabi dahu lagi' suga' hi' na sigam pasaddi,
sabab 'nsa' bayi dambean tōōd maka kitabi. Bang bayi sigam bannal dambean maka
kitabi, bayi du sigam pataptap ma kitabi. Suga' pasaddi na sigam bo' mattan in sigam
'nsa' min pamean tabi.
20 Kaam iyu bayi pihōpan Nyawa Sutsi uk si Almasi, hangkan kaam kamemon taga
pangatau na.
21 Iya poon aku nulat itu ni kaam, 'nsa' ma sabab kaam awam pasal pandu' bannal
suga' ma sabab kasakupan bi na. Katauhan bi isab 'nsa' niya' puting paluwas min
kasabannalan.
22 Na, sayi baha' putingan? Iya missala in si Isa 'nsa' kono' Almasi iya tapene' uk Tuhan
ngantan parinta na. Banta si Almasi ko' hi', siyulak uk na Tuhan maka Anak na.
23 Sabab sayi-sayi nulak si Isa Anak Tuhan, tasulak na isab Tuhan. Maka sayi-sayi isab
ma' ma tampalan in si Isa asal Anak Tuhan, magsabannal isab iya ma Tuhan.
24 Hangkan na, in lapal bayi take bi tagna', pasobsobun bi ni diyōm pikilan bi. Bang
ihi' tawu' bi pahōgōt, kakkal du kapagdakayo' bi maka Anak Tuhan maka 'Mma' na.
25 Iya na itu bayi panganjanji' si Almasi ma kitabi: kallum taptap ni kasaumulan.
26 Iya na itu sulatan ta kaam pasal manga aa baya' ngakkalan kaam mo pasaddi min
kasabannalan.
27 Suga' patōtōg du ma kaam Nyawa si Almasi, iya bayi pamahōp na ma kaam,
hangkan 'nsa' na niya' subay liyu bi sayi-sayi. Sabab Nyawa si Almasi iya manduan
kaam ayi-ayi kamemon. Bannal sadja pamandu' na, 'nsa' puting. Jari beun bi pamandu'
na bo' supaya kaam hōgōt ma si Almasi.
28 Aho', manga anak-mpu ku, subay kaam pahōgōt ma si Almasi bo' kaam 'nsa' tiyāw
ma waktu kalahil na, bo' kaam 'nsa' magkaiyaan paalōp ma iya bang taabut 'llaw kapaitu
na pabing.
29 Manjari, pagka katauhan bi in si Almasi asal adil, katauhan bi du isab in sasuku
maghinang kaadilan anak Tuhan du.

3

Manga anak Tuhan

1 Sayuhun bi: mehe tōōd lasa 'Mma' tabi Tuhan ma kitabi. Min kamehe lasa na
hangkan kitabi iyōnan anak na na. Maka bannal isab, anak Tuhan du kitabi. In aa
kahekahan ma dunya itu 'nsa' katauhan sigam Tuhan, hangkan kitabi 'nsa' takila uk
sigam.
2 Manga bagay ku kalasahan ku, anak Tuhan na kitabi buttihi', bo' 'nsa' le' bayi pindaan
bang salaingga kasongan tabi. Lipara katauhan tabi na, bang palahil na si Almasi
makasali' du kitabi ni iya, sabab tanda' tabi du dagbōs na bang salaingga.
3 Na, sayi-sayi niya' agaran na buttihi' ma si Almasi, sutsi na du diyōm atay na, pasali'
na ni kasutsi si Almasi.
4 Sasuku makahinang dusa talanggal na sara' Tuhan, sabab in iyōnan dusa itu sali' du
maka langgal sara'.
5 Katauhan bi, iya hangkan si Almasi bayi palahil ni dunya bo' puwasan na paldusahan
manusiya', suga' in iya 'nsa' tōōd niya' dusa na.
6 Jari sasuku hōgōt ma si Almasi 'nsa' kasangdanan magdusa. Malayingkan sasuku
ngandusa na peen, 'nsa' bayi tasayu na si Almasi, 'nsa' isab bayi katauhan na.
7 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk aa. Sayi-sayi
makahinang kabōntōlan adil asal sali' si Almasi.
8 Sayi-sayi ngandusa na peen, suku' du iya ma nakura' sayitan sabab sayitan hi' bayi
magdusa asal sataggōl min awwal tagna'. Hangkan Anak Tuhan bayi palahil paitu ni
dunya bo' pakaat na kahinangan nakura' sayitan hi'.
9 Sasuku tahinang anak uk Tuhan 'nsa' na makasangdan magdusa sabab ian ma diyōm
atay na kajarihan Tuhan. 'Nsa' iya makasangdan magdusa sabab Tuhan iya pag'mmaan
na.
10 Manga anak Tuhan maka manga anak nakura' sayitan, iya na itu pagbiddaan sigam:
sasuku 'nsa' bōntōl hinang na, maka sasuku 'nsa' lasa ma pagkahi na, 'nsa' iya anak
Tuhan.

Subay kita maglasa-liyasahi

11 Iya na itu lapal nasihat bayi take bi tagna' kapame' bi ma si Almasi: in kitabi subay
maglasa-liyasahi.
12 Daa subay paningōran tabi si Kabil bayi ma masa awwal hi'. Sayitan Patilaatun iya
bayi magdapu ma iya, maka piyatay uk na siyay na lalla. Angay hangkan papatay na?
Sabab laat asal bayi kahinangan si Kabil, bo' bōntōl bayi kahinangan siyay na hi'.
13 Hangkan subay daa kainu-inuhin bi, manga dawuranakan ku, bang kaam ganta'
kibansihan uk manga aa 'nsa' magtaat ni Tuhan ma dunya itu.
14 Katauhan bi, in kitabi tagna' bayi sali' dalil aa magpatayan, suga' papinda na kitabi
minnihi' tudju ni kallum. Iya hangkan katauhan tabi in kitabi pinda na sabab lasa na
kitabi ma pagkahi ta bean si Almasi. Sayi-sayi 'nsa' lasa, masi iya sali' dalil aa matay.
15 Sasuku bansi ma pagkahi na, aa ian sali' pamomono'. Maka katauhan bi asal, bang
aa mono' pagkahi manusiya' 'nsa' iya bayi kaniyaan kallum kakkal.
16 Min si Almasi katauhan tabi bang salaingga iya di lasa, sabab bayi piglilla' uk na
kallum na ganti' tabi. Maka iya du kitabi, subay kitabi lilla' minsan ni kamatay ma sabab
manga pagkahi tabi.
17 Bang sawupama niya' aa taga kaniya' bo' tanda' na dakayo' pagkahi na ma diyōm
kasigpitan, bang 'nsa' kaasean na pagkahi na ian, 'nsa' du niya' lasa na tudju ni Tuhan.
18 Manga anak-mpu ku, daa kitabi lasa min bo' ta sadja. In lasa tabi subay bannal,
hangkan subay niya' tanda' ma hinang tabi.

Sannang atay tabi ma alōpan Tuhan

19 Jari bang kitabi lasa ma pagkahi ta sampay min diyōm atay tabi, iya na hi' palsaksian
in kitabi be' du ma kasabannalan. Bo' minnihi' sannang atay tabi ma alōpan Tuhan.
20 Minsan niya' pikilan ni atay tabi pasal bayi dusa tabi, 'nsa' kitabi subay susa sabab
lōm le' pangatau Tuhan min ayi-ayi kitauhan hi' ma diyōm atay tabi. Tuhan itu asal
kasakupan na kamemon.
21 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, bang tasayu ta ma diyōm atay ta bayi
'nsa' niya' dusa tabi, 'nsa' kitabi tiyāw ma alōpan Tuhan.
22 Ayi-ayi amu' ta ni Tuhan tasambut ta du sabab be' ta manga panohoan na ma kita.
Hinang ta isab ayi-ayi makasulut atay na.
23 Iya na itu panohoan na: subay kitabi magkahagad ma ōn Anak na si Isa Almasi,
maka subay maglasa-liyasahi isab sali' bayi asal panohoan kitabi uk si Almasi.

24 Sasuku maghinang panohoan Tuhan patōtōg du ma Tuhan, maka patōtōg du Tuhan
ma iya. Iya na itu pamandōgahan hangkan katauhan tabi in Tuhan patōtōg na ma
kitabi: katauhan tabi sabab Nyawa na iya bayi pabōtang na ma diyōm atay tabi.

4

Pasal kasabannalan maka kaputingan

1 Manga bagay ku kalasahan ku, bang niya' aa missala in sigam bayi kahōpan uk min
Nyawa Tuhan, daa le' magtuwi kahagarun bi sigam kamemon. Subay tatabun bi le' iya
pasangōn ma sigam bang bannal deyo' bayi min Tuhan. Sabab na heka na manga aa
bayi paluwas ni kalohahan dunya maglaku-laku in sigam nabi, bo' 'nsa'.
2 Salaitu iya pangilahan bi manga aa bang bannal bayi pahōpan Nyawa Tuhan: sasuku
ngabtang in si Isa Almasi bayi paitu magbaran manusiya', ian du Nyawa Tuhan ma iya.
3 Suga' sasuku 'nsa' ngabtang salaihi', 'nsa' Nyawa Tuhan iya pasangōn ma iya. Iya
kajarihan sigam salaihi' deyo' asal min Banta si Almasi, iya bayi pama' ku ma kaam
song palahil paitu. Maka minsan ma buttihi', tiya' na isab iya.
4 Suga' kaam iyu, manga anak-mpu ku, suku' Tuhan na. Taraōg bi na manga nabi 'nsa'
bannal ian sabab in Nyawa Tuhan iya ma diyōm atay bi iyu. Kawasa le' iya min bayi
pasangōn ma manga aa kasehean iya suku' ma dunya dakayo' itu.
5 Manga nabi putingan ian suku' asal ma dunya malaat itu, hangkan pandu' sigam
paluwas sadja min dunya malaat itu. Hangkan na sigam iyasip uk kahekahan aa ma
dunya itu.
6 Suga' in kami itu suku' Tuhan du, bo' sasuku makatau Tuhan ngasip du ma kami.
Sasuku 'nsa' suku' Tuhan 'nsa' du ngasip. Minnihi' kapandōgahan ta pandu' aa ian bang
bayi minningga, min Nyawa kasabannalan atawa min saddi iya 'nsa' bannal.

Tuhan poonan lasa

7 Manga bagay ku kalasahan ku, subay kitabi maglasa-liyasahi sabab min Tuhan asal
lasa kamemon. Sasuku asal lasa, anak Tuhan du, maka katauhan na asal Tuhan.
8 Sasuku 'nsa' lasa 'nsa' katauhan na Tuhan sabab Tuhan iya poonan lasa kamemon.
9 Salaitu iya pamandaan lasa Tuhan ni kitabi: bayi soho' na Anak na tunggal paitu ni
dunya bo' kitabi piniyaan uk na kallum kakkal.
10 Iya na itu lasa sabannal: 'nsa' lasa tabi ma Tuhan suga' lasa Tuhan ma kitabi. Min
lasa na hangkan soho' na Anak na paitu ni dunya, piyatay hantang pagkulban bo' supaya
niya' pangampunan dusa tabi.
11 Manga bagay ku kalasahan ku, pagka salaihi' lasa Tuhan ma kitabi, wajib kitabi
subay maglasa-liyasahi.
12 'Nsa' niya' aa bayi makanda' dagbōs Tuhan, malayingkan bang kitabi maglasa-
liyasahi, patōtōg du Tuhan ma kitabi bo' pisampulna' lasa na ma diyōm kajarihan tabi.
13 Iya na itu pamandōgahan ta hangkan katauhan ta in kitabi patōtōg na ma Tuhan,
maka iya iya patōtōg na isab ma kitabi: sabab tiya' Nyawa na bayi pamuwan na
pabōtang ma diyōm atay tabi.
14 Bayi na tanda' kami maka kami isab saksi' na, in si Isa bayi siyoho' paitu uk 'Mma'
na Tuhan bo' kalappasan na manusiya' kamemon.
15 Sasuku magpasabannal ni aa in si Isa Anak Tuhan, patōtōg du Tuhan ma aa ian,
maka iya isab patōtōg ma Tuhan.
16 Katauhan tabi na lasa Tuhan, maka pasangdōlan tabi lasa na.
Tuhan iya poonan lasa, jari sasuku nōtōg lasa ma Tuhan maka ma pagkahi na, patōtōg
du iya ma Tuhan, maka Tuhan isab patōtōg ma iya.
17 Pisampulna' lasa tabi bo' supaya kita 'nsa' gawa bang taabut 'llaw pangahukum
kitabi uk Tuhan. 'Nsa' du kita tiyāw sabab sali' du kahalan tabi ma dunya maka kahalan
si Almasi.
18 Bang bannal tōōd lasa ta 'nsa' du kalamuran tāw, sabab bang sampulna' na lasa ta
piansa' tāw ta. Sasuku masi makananam tāw 'nsa' le' sampulna' lasa na ma diyōm atay
na, sabab tiyāw iya binsana' uk Tuhan.
19 Iya hangkan kitabi lasa ma Tuhan sabab dahu iya bayi lasahan kitabi.
20 Bang niya' ganta' missala in iya lasa ma Tuhan, bo' kabansihan na pagkahi na,
putingan aa ian missala salaihi'. Sabab bang 'nsa' kalasahan na pagkahi na iya tanda'
na, salaingga uk na lasahan Tuhan iya 'nsa' tanda' na?
21 Na, iya na itu panohoan si Almasi ma kitabi: sasuku lasa ma Tuhan subay lasa isab
ma pagkahi na.

5

Daōgan tabi ma kalaatan ma dunya

1 Sasuku magkahagad in si Isa asal Almasi iya tapene' uk Tuhan ngantan parinta na,
aa ian anak Tuhan du. Maka bang niya' ganta' lasa ma aa, damikkiyan na isab kalasahan
na du anak na hi'.
2 Minnihi' katauhan ta, bang kita lasa ma Tuhan maka bang be' ta isab panohoan na,
tantu kita lasa ma anak na.
3 Hati na bang kita sabannal lasa ma Tuhan, subay be' ta panohoan na. Maka
panohoan na 'nsa' bohat.
4 Sabab sasuku kitabi bayi tahinang anak uk Tuhan, taraōg tabi na sasat dunya itu.
Min pangandōl tabi ma si Almasi iya hangkan kitabi makapangandaōg.
5 Jari sayi lagi' iya makaraōg ma kalaatan ma dunya itu? Hangkan du sasuku
magkahagad ma si Isa, in iya Anak Tuhan.

Saksi' pasal si Isa Almasi

6 Si Isa Almasi ko' hi' iya bayi paitu ni dunya. Hangkan katauhan ta sabab bohe' maka
laha' iya bayi pataytayan na paitu, iya bohe' bayi pagpandi ma iya, maka laha' na bayi
patumpa ma kamatay na. 'Nsa' bohe' sadja, duwa ko' hi', bohe' maka laha'. Nyawa
Tuhan tōōd iya naksi' in ian hi' bannal, sabab in iya asal poonan kasabannalan.
7 Manjari tallu saksi' itu:
8 Nyawa Tuhan, maka bohe', maka laha'. Mag-uyun katallu saksi' itu.
9 Magkahagad sadja kitabi bang saksi' min manusiya', suga' kōsōg lagi' saksi' min
Tuhan. Maka iya na itu saksi' Tuhan bayi panaksi' na pasal Anak na.
10 Manjari sasuku magkahagad ma Anak Tuhan, niya' saksi' ma diyōm atay na in si Isa
asal Anak Tuhan. Suga' sasuku 'nsa' magkahagad ma Tuhan mahiputing iya ma Tuhan
sabab 'nsa' kahagad na bayi panaksi' Tuhan pasal anak na.
11 Iya na itu lapal saksi' min Tuhan: Tuhan iya bayi muwanan kitabi kallum kakkal
ni kasaumulan, maka kallum kakkal itu bayi min Anak na.
12 Sasuku parakayo' tōōd ni Anak Tuhan, ma iya asal kallum itu. Sasuku isab 'nsa'
makarakayo' ni Anak Tuhan, 'nsa' niya' kallum na kakkal.

Pasal kallum kakkal

13 Sulatan ta kaam sulat itu bo' katauhan bi in kaam taga kallum kakkal saumul-umul,
sasuku kaam magkahagad ma Anak Tuhan.
14 Iya na itu pamahōgōt iman bi bang niya' pangharap bi ni Tuhan: ayi-ayi amu' tabi
ni iya tantu kine uk na bang be' ma kabayaan na.
15 Katauhan ta, tantu kita kine uk Tuhan ayi-ayi sabbut ta ni iya. Minnihi' katauhan
ta isab in kita piniyaan du iya ayi-ayi bayi sabbut ta hi'.
16 Bang niya' tanda' ta dakayo' danakan ta bean si Almasi magdusa bo' 'nsa' dusa
pagmulkaan Tuhan, subay amuan ta iya tabang ni Tuhan. Jari biyuwanan du iya kallum
uk Tuhan bang peen 'nsa' bohan dusa pagmulkaan. Niya' asal dusa pagmulkaan Tuhan,
'nsa' uk ku in kaam subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasal aa magdusa salaihi'.
17 In kamemon hinang laat, dusa asal, suga' niya' dusa 'nsa' pagmulkaan Tuhan.
18 Katauhan ta, sasuku bayi tahinang anak uk Tuhan 'nsa' pisangdan dusa na sabab
jiyagahan iya uk Anak Tuhan, bo' 'nsa' taabut uk sayitan patilaatun.
19 Katauhan ta in kitabi suku' Tuhan na, suga' in aa kahekahan ma dunya itu masi
kapagbayaan uk sayitan patilaatun.
20 Katauhan ta in Anak Tuhan bayi na paitu ni dunya sampay muwanan kitabi
panghati bo' supaya katauhan ta iya Tuhan bannal. Maka kitabi itu, asal parakayo'
na ni Tuhan bannal itu maka ni Anak na si Isa Almasi. Iya na itu Tuhan bannal, iya
poonan kallum kakkal.
21 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' magtuhan saddi min Tuhan tabi.
Wassalam

SULAT KARUWA MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya karuwa na itu bay piyabo ni dakayo' “danda tapene' uk Tuhan maka manga anak na.” Bang ma kasehean iya danda siyulatan uk si Yahiya itu sali' pamaralil ni manga aa dajamaahan. Siyoho' sigam maglasa-lasa, maka biyandaan sigam uk si Yahiya pasal manga aa magpandu' kaputingan.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan, piyabo ni dakayo' danda tapene' uk Tuhan sampay ni
manga anak na. Bannal aku lasa ma kaam. Maka 'nsa' aku sadja, sampay aa kamemon
iya katauhan pandu' kasabannalan lasa du isab ma kaam.
2 Iya hangkan kami lasa sabab hi' na palōōn kasabannalan ni diyōm atay tabi, bo'
patōtōg na ma kitabi sampay ni kasaumulan.
3 Mura-murahan, bang peen kitabi kaniyaan tatabangan maka ase' maka kasannangan
atay, deyo' min 'Mma' tabi Tuhan maka min si Isa Almasi Anak na. Bang peen pima-
kitabi luwas bayi min kasabannalan na maka min lasa na.

Kasabannalan maka lasa

4 Landu' aku kiyōgan pagka aku kabaan pasal manga anak nu kasehean me' ma
kasabannalan, sali' bayi panohoan kitabi uk 'Mma' tabi Tuhan.
5 Jari niya' amu' ku ni kau, Arung: beun panohoan iya sulat ku itu. 'Nsa' panohoan
bahu. Panohoan ko' itu bayi ma kitabi sataggōl min katagna', iya uk hi': maglasa-liyasahi
kaam.
6 Iya lasa paghalling ku itu, hati na in kitabi subay me' na peen ma panohoan Tuhan.
Sali' bayi take bi sataggōl lagi' min katagna', in kitabi siyoho' subay taptap maglasa-
liyasahi.
7 Heka na aa pangakkal buttihi' na ma kalohahan dunya itu, aa 'nsa' magkahagad in
si Isa Almasi bayi paitu ni dunya magbaran manusiya'. Manga aa itu pangakkal tōōd,
palbantahan si Almasi.
8 Hangkan kaam subay pahalli' bo' kaam 'nsa' kahilangan ma bayi hulas-sangsa' tabi.
Pahalli' kaam bo' tasambut bi tungbas bi kamemon.
9 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma pandu' bayi min si Almasi suga' paliyu gam peen minnihi',
'nsa' ma iya Tuhan. Iya bayik na, sayi-sayi patōtōg ma pandu' hi', ian du ma iya Tuhan
'Mma' maka Anak na.
10 Hangkan na, bang niya' payilu ni kaam, bo' 'nsa' mag-uyun pandu' na maka pandu'
si Almasi, daa pariyōmun bi aa ian ni luma' bi. Daa iya minsan saginahun bi,
11 sabab sayi-sayi ganta' nagina aa salaihi' taga lamud du ma kahinangan na laat.

Bissala panangbusan

12 Heka le' pama' ku ni kaam suga' 'nsa' na aku baya' mataha' sulat itu. Hōwat aku
kalu aku makatibaw paiyu magbissala pabayihu' maka kaam, bo' jukup kakuyagan tabi.
13 Manga anak danakan bi danda maitu, iya kalasahan bi, mabo ni kaam minsan laa
bahasa sigam sadja.

Wassalam

SULAT KATALLU MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya katallu na itu bay piyabo ni dakayo' lalla iyōnan si Gayus. Siyanglitan si Gayus itu uk si Yahiya ma sabab kapanuyu' na ma hinang Tuhan sampay ma pamatuntul na na manga bean si Isa iya tulak ni kalahat-lahatan magnasihat.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan bi, pisampay ni si Gayus, bagay ku kalasahan ku sabannal.
2 Bagay, iya amu' ku ni Tuhan bang peen hap du labayan nu kamemon, bang peen hap anggawuta' nu, pisali' ni kahap atay nu asal tudju ni Tuhan.
3 Landu' aku kiyōgan pagka niya' manga danakan ta bayi takka paitu maan aku ma pasalan nu. In kau kono' hōgōt tōōd pamalut nu ma pandu' bannal. Tattōg asal pame' nu ma kalangnganan bannal.
4 'Nsa' niya' makalasig atay ku liyu min take ku pasal manga panganak ku me' na peen ma kalangnganan bannal.
5 Bagay ku kalasahan ku, tuyu' kau asal ma hinang nu matuntul manga danakan ta bean si Almasi, minsan aa 'nsa' katauhan bi.
6 Lasa nu iyu bayi bissala uk sigam ni manga jamaa si Almasi magtipun maitu. Bang sigam maiyu, bo' song palanjal ni palangnganan sigam, patuntulun sigam. Makasulut Tuhan ko' iyu.
7 Manga aa itu bayi ngalausan langnganan sigam ma sabab ōn si Isa iya panabbutan sigam, maka 'nsa' niya' tabang tasambut sigam min aa 'nsa' magkahagad ma si Isa.
8 Patut du bang sagina ta manga aa salaihi', bo' niya' lamud ta ma hinang sigam magnasihat pandu' bannal.
9 Bayi na aku mabo sulat ni manga jamaa si Isa Almasi maiyu, suga' si Diyutripi, iya baya' magnakura' ma diyōman sigam, 'nsa' tōōd ngasip ma aku.
10 Hangkan bang aku paiyu bangkil ku du bayi hinang na maka bayi pangalimut na ma 'nsa' bidda' ma pasalan kami. Maka 'nsa' le' iya kaamuhan ma hinang na salaihi', hangkan paruhun na gam peen. 'Nsa' tayima' na manga dawuranakan ta iya pahapit paiyu magnasihat, maka liyang uk na sasuku baya' nayima', piōkat isab min pagtipunan bi!
11 Bagay ku kalasahan ku, daa singōrin addat-tabiat laat. Iya singōrin addat-tabiat hap. Sasuku maghinang kahapan suku' Tuhan iya, suga' sasuku maghinang kalaatan 'nsa' tasayu na Tuhan bang salaingga.
12 Si Dimitiri iyu siyaksian sangkahapan uk aa kamemon, maka saksi' sigam mag-uyun du maka kasabannalan. Kami isab saksi' na, maka katauhan nu in saksi' kami bannal sadja.
13 Heka le' pama' ku ma kaam suga' 'nsa' aku baya' mataha' sulat itu.
14 Hōwat aku makasaut paiyu mag'nda' maka kau bo' kita makapagtampal bissala.
15 Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan kasannangan diyōm atay.

Manga bagay kami maiyu kamemon mabo minsan laa bahasa sigam sadja. Bain manga bagay kami maitu dangan maka dangan, in sigam masi du taintōm.

Wassalam

SULAT MIN SI JUDAS

Si Judas itu siyay si Isa, magdanakan isab maka si Ya'kub iya nakura' ma manga Almasihin ma hi' ma Awrusalam.

Bayi piyabo uk si Judas sulat na itu ni aa kamemon magpangandōl ma si Isa Almasi ma kalahat-lahatan. Siyoho' sigam uk na subay halli' tōōd ma manga guru iya mandu' kabengkokan. Manga guru ian bayi magbawu'-bawu' in sigam magkahagad ma si Isa Almasi, suga' heka kahinangan sigam 'nsa' manjari. Baisan sigam maka abbuhan. Niya' isab mean si Isa bayi ngasip ma pandu' sigam sampay me'-me' ma sigam maghinang laat. Biyandaan uk si Judas sasuku tabo uk manga guru laat ian bo' supaya sigam pabing ni pandu' bannal iya bayi pamandu' ma sigam tagna'.

Sulat min si Judas

1 Sulat itu min aku, si Judas, dakayo' sosohoan si Isa Almasi, maka danakan si Ya'kub.
Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam, manga aa tapene' uk Tuhan. Kilasahan kaam uk
'Mma' tabi Tuhan maka iyōkōman kaam uk si Isa Almasi.
2 Mura-murahan, bang peen kaam jiyukupan ase' maka lasa min Tuhan, sampay
kasannangan diyōm atay.

Pasal guru 'nsa' bannal

3 Manga bagay ku kalasahan ku, bayi tōōd aku baya' mabo sulat ni kaam pasal
kasalamatan tabi, iya pamaniya' kitabi kamemon sali'-sali' sabab puwas min hukuman
dusa. Suga' buttihian niya' kagunahan saddi, hangkan aku subay nulat ni kaam ibōt-
ibōt subay kaam magtuyu' ma pandu' bannal iya bayi pingandōl uk Tuhan ma manga
aa suku' na. Pimintadda uk na, ma 'nsa' niya' kulang na.
4 Iya hangkan kaam ibōt-ibōt panduan ku sabab niya' iyu manga aa 'nsa' tiyāwan
Tuhan makalamud na ni kaam ma 'nsa' katauhan bi. Pibengkok uk sigam pandu'
pasal ase' maka lasa Tuhan tabi bo' supaya niya' pangandaawahan sigam maghinang
kalammian. Tapayiluhan uk sigam si Isa, iya Panghu' tabi tunggal pagnakuraan. Tasulat
asal ma diyōm kitab ma masa awwal hi' pasal hukuman bang ayi iya pangangganta' ma
manga aa iyu.
5 Minsan itu kasakupan bi na, baya' le' aku magpaintōm kaam pasal bangsa Israil
waktu le' sigam tabanyaga' ma lahat Misil. Bayi sigam piyuwas min lahat Misil uk
Panghu' tabi suga' puwas hi' bayi piyatay na sasuku 'nsa' magkahagad ma iya.
6 Intōmun bi isab pasal manga malaikat kasehean, iya bayi ngaliyu min kapatutan
bayi pangangganta' Tuhan ma sigam. Bayi sigam ngalabba min pabōtangan sigam asal.
Ian na sigam tiyambōlan uk Tuhan ma diyōm kalindōman bitu-bituhan, biyaggōt maka
bilanggu' kasaumulan. May'an na peen sigam sampay taabut 'llaw mehe pangahukum
Tuhan ma sigam.
7 Intōmun bi isab manga aa bayi ma daira Sodom maka Gomora sampay ma manga
kalumaan ma katilibut na ian. Bayi sigam maghinang kalaatan sali' manga malaikat
bayi tasabbut ku hi'. 'Nsa' sadja danda iya sehe' sigam maghinang kaiyaan, sampay
pagkahi sigam lalla. Pitakkahan na sigam api 'nsa' magkapadda bo' niya' pamintangan
ma aa kamemon.
8 Na, salaihi' du isab manga aa bayi tasabbut ku hi', iya makalamud ni kaam. Manga
aa iyu ngupi kalammian, iya poon sigam tabo maghinang kaiyaan ma baran sigam.
Siyulak uk sigam kapag-agi Tuhan, maka bangsa malaikat pihallingan laat uk sigam.
9 Malayingkan minsan si Mikail, nakura' manga malaikat, 'nsa' iya bayi makahinang
salaihi'. Sabab ma waktu kapagsagga' si Mikail maka nakura' sayitan pasal bangkay si
Musa bang sayi iya taga kapatutan, 'nsa' makatawakkal si Mikail magpahalling laat ma
nakura' sayitan hi'. Iya sadja halling na, “Tuhan na naway ma kau.”
10 Suga' aa bayi tasabbut ku hi', ngudju'-ngudju' sigam ma ayi-ayi 'nsa' tahati uk sigam.
Iya palangay sigam sali' hayōp 'nsa' niya' pikilan na, sabab diyulan sadja baran sigam
ma ayi-ayi kinapsuhan. Iya na hi' mo sigam ni kalaatan ma diyōm nalka'.
11 Makaase'-ase' manga aa ian! Singōran uk sigam addat-tabiat si Kabil, iya anak si
'Mbo' Adam malaat. Singōran uk sigam bayi sā' si Balaam sabab iya du sigam bilang
maghinang dusa bang peen tiyambahan pilak. Nagga' sigam ma panohoan Tuhan, sali'
bayi kapanagga' si Kura ma si Musa masa awwal hi', bo' magmula du sigam sali' si Kura
hi'.
12 Manga aa iyu sali' dalil tamak ma pagjamu bi, iya hinang bi tanda' papagdakayo' bi
atay. 'Nsa' sigam iya' maghinang kasabulan ma waktu kapaglami-lami sigam. 'Nsa' niya'

saddi min baran sigam kiyannal. Sali' sigam sapantun gabun tabo paleng uk baliyu, bo' 'nsa' muwan ulan. Atawa sali' sapantun poon kayu 'nsa' muwan buwa' minsan musim pagbuwa' na. Maka 'nsa' sadja 'nsa' magbuwa', matay na tōōd sabab larut na sampay gamut na.

13 Manga aa iyu sali' sapantun goyak mehe. Tandaan di na kaiyaan sigam, sali' bungkal goyak bang massa'. Sali' sigam hantang bituun layingu, 'nsa' tapamandōgahan. Niya' asal lahat bayi tiyagamahan manga aa iyu uk Tuhan ma diyōm kalindōman bitu-bituhan, pabōtangan sigam sampay ni kasaumulan.

14 Si Nabi Idris hi', panubu' si 'Mbo' Adam min 'nnōm pangkat, bayi makaba' masa awwal hi' ma pasal aa buttihi'. Uk halling na hi', “Pake kaam. Magpaitu du Panghu' tabi maka malaikat na mag-ibu-ibuhan,

15 supaya ngahukum ma manusiya' kamemon. Pibōtang uk na hukuman ma aa kamemon iya 'nsa' baya' magtaat ma iya, ma sabab kahinangan sigam laat kamemon. Binsana' isab manga aa ian ma sabab halling pangkal kamemon bayi pamissala uk sigam tudju ni Tuhan.”

16 Manga aa bayi tasabbut ku hi' 'nsa' parōhōng magdugal sampay naway kasehean sigam. Ngandulan sigam sadja baran sigam maghinang ayi-ayi laat iya kinapsuhan uk sigam. Magbantug sadja sigam ma baran sigam, maka tau isab sigam makabag tainga aa kasehean bo' supaya sigam karulan ayi-ayi kibayaan uk sigam.

Bissala pagbanda' maka panohoan

17 Suga', manga bagay ku, intōmun bi bayi pama' kaam ma waktu palabay ian uk manga aa kawakilan uk Panghu' tabi si Isa Almasi.

18 Uk sigam, “Bang song na katapusan masa itu, niya' du manga aa paluwas ngudju'-ngudju' kaam, aa ngandulan sadja napsu sigam minsan pangalangan uk Tuhan.”

19 Manga aa ian baya' ngabahagi' pagdakayo' manga aa mean si Isa Almasi. Pigbayaan sigam uk napsu baran sigam, 'nsa' ma sigam Nyawa Tuhan.

20 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, subay magtabang-tabang supaya pakōsōg pangandōl bi ma pandu' pagkahagaran bi, iya duwai min Tuhan. Bang kaam ngamu'-ngamu' ni Tuhan subay min kawasa Nyawa Sutsi.

21 Pahōgōt kaam ma lasa Tuhan ma salta' kaam ngagaran si Isa Almasi Panghu' tabi, iya muwanan kaam kallum taptap ni kasaumulan ma sabab ase' na ma kaam.

22 Maase' kaam ma manga sehe' bi iyu, iya magduwa-duwa le' pangandōl sigam ma si Isa.

23 Niya' isab kasehean song tabo ni kalaatan. Puwasin bi sigam min kapiligduhan, sali' hantang aa piyuwasan min diyōm api. Maka kasehean isab, subay sigam kaasean bi suga' tangkisin bi kalaatan sigam bo' kaam 'nsa' kalaminan. Subay kabansihin bi napsu dusa sigam, iya sali' hantang lammi' makatumpak ma badju'.

Pamudji ni Tuhan

24 Magsukul na kitabi ni Tuhan. Tunggal du iya makatampanan kitabi min ayi-ayi ganta' makabo kitabi ni karusahan. Iya sadja makabo kitabi ni haddarat na ma diyōm kasahayahan, ma 'nsa' niya' tamak atay tabi, maka landu' kita kiyōgan.

25 Tuhan iya dakayo'-kayo' bayi muwasan kitabi min hukuman dusa. Pudji ta na iya sabab min si Isa Almasi Panghu' tabi. Pudji ta na iya sabab ma iya kasanglitan, maka kaehehan, gaōsan maka kawasahan sataggōl min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay ni kasaumulan. Amin.

Wassalam

JURAN PAMABUKISAN

Iya bayi nulat juran pamabukisan itu si Yahiya, dakayo' min manga mulid si Isa Almasi mariyōm sangpu' maka duwa. Toa na iya tōōd ma waktu bayi panulat na itu, song na waktu kamatay na. Bayi iya ma pu' Patmos, pu' diki'-diki' pagpilisuhan ma iya uk parinta Roma ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi.

Juran itu bayi siyulat uk si Yahiya pamahōgōt iman manga Almasihin bayi ma masa ian sabab landu' sigam liyaat. Niya' uldin bayi min sultan Roma Mahatinggi, in sasuku magkahagad ma si Isa Almasi, in iya tunggal pagpanghuan, subay pidjala' uk parinta. Jari heka sigam bayi matay ma sabab bisa pamidjala' ma sigam hi'.

Iya siyulat uk si Yahiya ma diyōm juran itu ayi-ayi bayi pamabukis ni iya uk Tuhan ma pasal pakaradjaan song piniya' ma dunya maka ma langit. Heka bayi pamanda' ma iya hal panginu-inuhan aa sabab lōm tōōd hatihan na. Kasehean sulat itu bayi tahati uk manga Almasihin iya bayi 'llum le' ma masa hi', suga' heka 'nsa' tahati tabi ma buttihi'. Heka isab bissala paralilan 'nsa' kahangpasan tabi. Malaingkan sawa du pamandu' ma juran itu ma pasal si Isa Almasi. In iya sali' dalil “Bili-bili” bayi pagkulban pamapuwas dusa manusiya' kamemon, maka in iya Panghu' tōōd sangat kawasa. Karaōgan du uk na pagbantahan na kamemon sampay nakura' sayitan, bo' pibahu uk na langit maka dunya paglahatan manga aa suku' na. Manjari si Panghu' Isa Almasi iya magsultan du ma kamemon sampay ni kasaumulan.

Iya pibukis uk si Isa Almasi

1 Sulat itu pasal bayi pibukis uk si Isa Almasi. Bayi itu pamatau asal uk Tuhan ma iya, bo' pandaan na ni manga sosohoan Tuhan bang ayi song piniya'. Bayi siyoho' uk si Almasi dakayo' malaikat na pahi' ni sosohoan na si Yahiya, supaya iya pitau pasal pakaradjaan ma sosongun itu.

2 Biya'-ba' na uk si Yahiya in kamemon bayi tanda' na. Jari iya na itu ba'-ba' na pasal bayi pangalapal ma iya uk Tuhan, maka pasal kasabannalan bayi pamatau uk si Isa Almasi ni iya.

3 Na, sayi-sayi massa sulat itu niya' du kakōgan na, maka kiyōgan du sayi-sayi ngasip ma bayi tasulat pasal pakaradjaan ma sosongun maka me'-me' isab ma ayi-ayi tasulat ma diyōm na. Sabab sikōt na waktu pamatakka pakaradjaan itu kamemon.

Tagnaan sulat si Yahiya ma pitu' pagtipunan jamaa si Isa

4-5 Sulat itu duwai min aku, si Yahiya, pisampay tudju ni pitu' pagtipunan manga jamaa si Isa ma kalingkal lahat ma Asiya. Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay uk Tuhan iya asal 'nsa' magkapinda min awwal sampay ni kabuttihian, sampay isab ni kasaumulan. Bang peen kaam biyuwanan isab ihi' min Nyawa Tuhan iya may'an ma dahuhan tingkoan Tuhan, maka min si Isa Almasi, iya kapangandōlan ma saksi' na. Dahu asal si Isa pikallum pabayik min kamatay na, mag-agi asal ma sasuku magnakura' ma kalohahan dunya.

Landu' iya lasa ma kitabi. Pipuwas kitabi uk na min dusa sabab min laha' na iya pitumpa ma kamatay na.

6 Tahinang na kitabi bangsa sultan, purukan kaimaman maghinang ni Tuhan, iya 'Mma' na. Hangkan subay sanglitan tabi si Isa Almasi, in iya sangat kawasa sampay ni kasaumulan. Amin.

7 Nganjaga kaam. Iyu si Isa Almasi song paitu, me' ma gabun. Tanda' du iya uk manusiya' kamemon sampay manga aa bayi ngandugsu' ma iya. Kamemon bangsa ma dunya itu magkarukkaan du ma sabab na. Aho', tantu na du. Amin.

8 “Aku iya tagnaan maka katapusan,” uk Tuhan, iya Panghu' Sangat Kawasa, iya 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal sampay ni kabuttihian, sampay ni kasaumulan.

Magpanyata' si Almasi

9 Aku itu si Yahiya dakayo' danakan bi. Dansehean du kitabi ma diyōman si Isa, hangkan aku taga lamud ma kaam ngimanan kasigpitan maka kabinsanaan, iya piniyaan ni sayi-sayi pasuku' ni pagparinta si Isa. Bayi aku pibōtang pahi' ni pu' Patmos ma sabab panganasihat ku palman Tuhan, maka ma sabab lapal kasabannalan bayi pamaintau uk si Isa.

10 Manjari niya' dakayo' 'llaw, iya 'llaw si Panghu' Isa, in aku bayi kapagbayaan uk Nyawa Tuhan. Kake aku suwara kōsōg sali' sapantun halling tiyup-tiyup, ian halling min bukutan ku.

11 Iya halling suwara ian, “Sulatun ayi-ayi tanda' nu bo' pabohun sulat ni manga jamaa
iya magtipun ma pitu' daira itu: ni Epesos, Ismirna, Pergamo, Tatira, Sardis, Piladilpi,
maka ni Laodikiya.”
12 Sakali palingi' aku nganda' bang sayi iya missala ma aku ian. Paglingi' ku peen
kanda' aku papagan maka palitaan na bulawan, pitu' heka na.
13 May'an, ma tangnga' manga papagan palitaan ian, niya' dakayo' nangge, ngandagbōs
manusiya'. Iya pakayan na ngabut ni nayi' na, maka niya' kambot bulawan palibōd ma
dagha na.
14 Buun na ian pote' tōōd sali' pote' tawas, maka parallet mata na, sali' sapantun api.
15 Nayi' na ian magsinglab sali' tumbaga bayi siyubuhan ni api bo' iyampa liyanuan.
Iya suwara na ian sali' lagublub bohe' tumpa min diyata'.
16 Niya' pitu' bituun intanan uk tangan na min katau, maka niya' kepeng paluwas min
bo' na tōm sōlab na karuwambiya'. In bayihu' na nayinag sali' sawa bang lattu 'llaw.
17 Pag'nda' ku ni iya, magtuwi aku pahantak ma tōngōd nayi' na, sapantun aa matay.
Lipara pibōtang uk na tangan na ni katau ma aku, maka halling na. Uk na, “Daa kau
tiyāw! Aku iya tagnaan maka katapusan.
18 Aku iya dakayo'-kayo' iya asal 'llum. Bayi na aku matay, suga' nganda' kau, 'llum du
aku pabayik sampay ni kasaumulan. Aku iya taga kawasa mag-agi ma kamatay sampay
ma lahat manga aa iya bayi na matay.
19 Na, sulatun,” uk na, “kamemon bayi tanda' nu may'an sini', maka iya tanda' nu ma
buttihi' maka iya piniya' isab ma waktu ma sosongun.
20 Pamahati ku na pasal pitu' bituun bayi tanda' nu ma tangan ku ni katau maka pasal
pitu' papagan maka palitaan na bulawan. Iya na itu hatihan na: in pitu' bituun itu, iya
na pitu' malaikat ngantanan pitu' pagtipunan jamaa ku. In pitu' papagan maka palitaan
na, iya na pitu' pagtipunan jamaa ku.”

2

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Epesos

1 Uk na lagi', “Sulatun lapal itu bo' pabohun ni malaikat dakayo', iya ngantanan
pagtipunan jamaa ku ma daira Epesos. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai du min aku, iya mo pitu' bituun itu ma tangan ku ni katau, maka
maglangngan pahi'-paitu ma diyōman pitu' papagan maka palitaan na bulawan.
2 Katauhan ku du iya hinang bi. Katauhan ku isab in tuyu' bi maghulas-sangsa' maka
kōsōg bi nandalan kasigpitan ayi bang ayi na. Katauhan ku isab kaam, 'nsa' kaimanan bi
in manga aa maghihinang kalaatan. Bayi na tapaliksa' bi tōōd manga aa magnahu'-nahu'
iyu in sigam bayi kawakilan uk ku, bo' minnihi' katauhan bi manga aa ian magputing
du.
3 Katauhan ku isab in kaam bal-iman du. Bayi na sandalan bi kasigpitan ayi-ayi ma
pasalan ku, maka 'nsa' bayi libbahan uk bi iman bi.
4 Suga' niya' saway ku ma kaam sabab lasa bi ma aku 'nsa' sali' bayi kahi' na tagna'.
5 Intōmun bi bayi mehe lasa bi tagna', pinda na tōōd. Tayikutin bi in dusa bi,
ngahinang kaam kahapan sali' bayi hinang bi tagna'. Bang 'nsa' tayikutan bi dusa bi
magbaran du aku paiyu ni kaam ngalloan palitaan bi min pabōtangan na.
6 Suga' kasulutan du isab aku ma kaam sabab kabansihan bi hinang manga aa iya me'
ma di si Nikulai, iya kabansihan ku isab.
7 “Na, kaam kamemon iya taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa Tuhan ni
manga pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku iya
kapatutan mangan buwa' min kayu makabuwan kallum saumul-umul, iya tomo' ma hi'
ma lahat Tuhan.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Ismirna

8 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma
daira Ismirna. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai du min aku, iya tagnaan maka katapusan. Bayi du aku matay, bo'
'llum aku pabayik.
9 Katauhan ku kabinsanaan iya kalabayan bi iyu, maka iya kahalan kamiskinan
bi, suga' iya bannal na taga karaya du kaam mehe. Katauhan ku du isab bang ayi
pangalimut ma kaam uk aa magnahu'-nahu' in sigam Yahudi aa suku' Tuhan, bo' peen
'nsa'. Manga aa ian dansehean asal maka manga aa be'-bean nakura' sayitan.
10 Daa kaam tiyāw ma ayi-ayi kabinsanaan iya song takka ni kaam. Pake kaam! Song
kaam siyulayan uk nakura' sayitan bo' supaya kaam pinda min pag-iman bi. Niya' du
kaam tiyawu' ni diyōm jil, bo' sangpu' 'llaw iya taggōl bi ngananam kabinsanaan. Suga'

patōtōg kaam mangandōl ma aku minsan kamatay iya song bi, sabab tungbasan ta du kaam kallum saumul-umul.

11 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa Tuhan itu, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat 'nsa' du makananam kapaddian ma diyōm nalka', iya pigbahasa kamatay kaminduwa na.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Pergamo

12 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Pergamo. Salaitu bang kau nulat:

“Lapal itu duwai min aku, iya mo kepeng tōm sōlab na karuwambiya'.

13 Katauhan ku bang ma ayi paglahatan bi. In kaam ma lahat tabantug sabab pagsumbahan aa ni nakura' sayitan. Suga' minsan salaihi' hōgōt du pame' bi ma aku. 'Nsa' bayi labbahan bi pag-iman bi tudju ni aku minsan waktu bayi pamapatay ma si Antipas hi'. Bayi iya kapangandōlan magnasihat ma pasalan ku hangkan na iya bayi biyono' ma lahat nakura' sayitan iyu.

14 Suga' niya' saway ku ma kaam. Kaisa, niya' min kaam iyu me'-me' ma pandu' si Balaam, iya bayi ma masa awwal hi'. Si Balaam hi' bayi manduan si Balak mo bangsa Israil maghinang dusa ni Tuhan, bo' kiyakan uk sigam pagkakan haram iya bayi paglamas ni barhala'. Bayi na isab sigam magkarupangan danda maka lalla.

15 Karuwa na, niya' du isab min kaam me'-me' ma pandu' min si Nikulai.

16 Hangkan kaam subay pataikut min dusa bi. Bang kaam ganta' 'nsa', pasaut du aku paiyu bo' atuhan ku manga aa iyu. In pangatu ku pakōkōs iya paluwas min bo' ku.

17 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd bissala Nyawa Tuhan itu, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku sigam kiyakan 'nsa' tanda' uk kasehean, iya kiyakan min diyōm sulga' iyōnan manna. Pakaniya'-pakaniyaan ku isab sigam batu pote' bayi kasulatan ōn sigam bahu. 'Nsa' niya' makatauhan ōn ian saddi min aa asal makatayima' ma iya.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Tatira

18 “Sulatun na isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Tatira. Salaitu bang kau nulat:

“Lapal itu duwai du isab min aku, Anak Tuhan. Mata ku itu parallet sali' suleyab api, nayi' ku itu magsinglab sali' tumbaga bayi siyubuhan.

19 Katauhan ku kahinangan bi. Katauhan ku in lasa bi mehe maka pangandōl bi ma aku hōgōt du, maka kōsōg isab panabang bi ma pagkahi bi, maka panandal bi ma kasigpitan ayi-ayi. Hap le' kahinangan bi buttihi' min bayi dahu.

20 Suga' niya' saway ku ma kaam. Iyu pasaran bi si Jesebel, iya danda magnahu'-nahu' in iya magpalatun palman min Tuhan. Tabo manga sosohoan ku magdusa sabab min pamandu' na. Tabo na sigam maghinang kasabulan danda maka lalla, sampay mangan kiyakan haram iya bayi pangalamas ni barhala'.

21 Bayi na biyuwanan uk ku waktu ni danda iyu, kalu iya pinda min paldusahan na. Suga' 'nsa' iya baya' ngalabba min pagbais-bais na.

22 Pahantak ku iya ma pabahakan na sabab saki, bo' iya makananam kabinsanaan. Sampay manga sehe' na bayi maghinang laat maka iya, buwanan ku isab sigam kabinsanaan mehe bang 'nsa' pigsusunan sampay tiyayikutan uk sigam manga kalaatan bayi tahinang sigam maka iya.

23 Patay ku du isab manga aa me' ma pandu' danda iyu, bo' supaya kitauhan uk manga jamaa ku kamemon ma pagtipunan sigam in aku itu dakayo'-kayo' katauhan akkal-pamikil maka pangatayan manusiya'. Tungbasan ku kaam isab kaniya-kaniya pipagtōngōd maka bayi kahinangan bi.

24 “Suga' kaam kasehean iyu ma Tatira, 'nsa' kaam bayi me'-me' ma pandu' laat itu. 'Nsa' isab bayi anad bi pandu' iya pigbahasa uk kasehean iyu ‘ilmu' lōm min nakura' sayitan’. Baan ta kaam, 'nsa' kaam pahunitan ku hangkan iya itu sadja panohoan ku ma kaam:

25 Intanin bi ayi-ayi bayi pamasuku' ma kaam, sampay taabut waktu kapabayik aku paiyu.

26-27 Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, maka tuyu' isab maghinang kabayaan ku sampay ni 'llaw kamatay na, buwanan ku sigam kawasa sali' bayi pamuwan ma aku uk 'Mma' ku. Buwanan ku sigam kawasa magnakura' ma kabangsa-bangsahan. Iya bohan pagnakura' sigam sali' hantang tungkud basi' 'nsa' kaatuhan, bo' pagbantahan sigam sali' bila' pōga, kawukanat sadja.

28 Buwanan ku isab sigam bituun maga.

29 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa Tuhan iya
pisampay ni manga jamaa ku iyu.”

3

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Sardis

1 Missala le' aa tanda' ku ian, uk na ni aku, “Sulatun lapal itu ni malaikat pasunu', iya
ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Sardis. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya mo Nyawa Tuhan maka pitu' bituun. Katauhan ku
du bang ayi iya hinang bi. Katauhan ku isab in kaam bantug kono' kōsōg maghinang
kabayaan ku, suga' 'nsa' ko' iyu bannal.
2 Hangkan kaam subay pahalli'. Pahōgōtun bi pangandōl bi, iya masi takapin iyu, bo'
'nsa' tighan. Iya kahinangan bi iyu, bang ma liling ku isab, 'nsa' lagi' jatu ma panganda'
Tuhan ku.
3 Hangkan pikilun bi manga pandu' bayi take bi tagna'. Beun bi na, pataikut kaam
min dusa bi. Suga' bang kaam 'nsa' pahalli', patangkaw du aku paiyu ma waktu 'nsa'
katauhan bi.
4 Suga' niya' le' kaam min Sardis iyu 'nsa' kalaminan kalaatan. Bayi na hallian bi atay
bi, sali' hantang sammek hiyalli' bo' 'nsa' katumpakan lammi'. Papagdongan ta kaam
maka aku ma pote' lullun pakayan bi, sabab tōp du kaam me' ma aku.
5 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat pisammekan du sigam pote' sali' uk ku hi' maka
'nsa' papasan ku ōn sigam min kitab pagsulatan ōn aa sasuku 'llum saumul-umul.
Patanyag ku ni 'Mma' ku maka ni manga malaikat na in aa ian manga suku' ku na.
6 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa Tuhan, iya
pisampay ni pagtipunan jamaa ku.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Piladilpi

7 “Sulatun lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira
Piladilpi. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya Landu' Sutsi, iya Bannal Tōōd. Aku iya ngantan kunsi'
si sultan Daud. Bang aku iya ngukab 'nsa' niya' makatambōl iya. Damikkiyan na bang
aku iya nambōl 'nsa' niya' makaukab iya.
8 Katauhan ku du bang ayi iya kahinangan bi. Katauhan ku isab in gaōsan bi iyu
kulang du, suga' taisbat bi na pandu' ku maka hōgōt pame' bi ma aku. Niya' lawang
bayi ukaban ku ma kaam pasōran bi, lawang 'nsa' tatambōl minsan uk sayi.
9 Pake kaam! Niya' maiyu manga aa magbawu'-bawu' iyu in sigam bangsa Yahudi
suku' Tuhan kono', suga' magputing. Suku' sayitan sigam. Ma waktu sosongun bo ku du
sigam pasujud ni nayi' bi, jari katauhan sigam kamemon in kaam kalasahan ku.
10 Bayi kaam soho' ku ngimanan ayi-ayi, bo' katuyuan bi panohoan ku hi'. Hangkan
du kaam jagahan ku pahap bo' kaam liyappasan min diyōm kasusahan iya patakka ni
kalohahan dunya ma sosongun iya kabinsanaan panulayan aa kamemon.
11 Song na aku paiyu pabayik ni dunya. Intanin bi pahap ayi-ayi bayi pamasuku' kaam
bo' supaya 'nsa' niya' makaagaw tungbas bi iya pamahala' ma kaam.
12 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat, pamehe ku iya ma alōpan Tuhan. Pataptap
iya may'an, 'nsa' tōōd pakallo' minnihi' saumul-umul. Sulat ku ōn Tuhan ku ma hi' ma
baran na, maka ōn daira Tuhan iya iyōnan Awrusalam Bahu. Iya na ko' itu daira song
pireyo' min sulga', min Tuhan ku. Sulat ku isab ōn ku bahu ma baran manga aa ku ian.
13 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala Nyawa Tuhan, iya pisampay
ni pagtipunan jamaa ku.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Laodikiya

14 “Sulatun lapal itu ni malaikat damuwi, iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma
daira Laodikiya. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya iyōnan si Amin, iya tantu kapangandōlan. Bannal asal
panaksi' ku. Aku iya poonan ma kamemon bayi pipanjari uk Tuhan.
15 Katauhan ku isab kahinangan bi, in kaam ma ōtan me' ma aku maka 'nsa', sali'
hantang bohe' 'nsa' pasu', 'nsa' haggut. Iya kabayaan ku subay kaam sabannal-bannal.
Bang kaam me' ma aku, me' kaam tōōd. Bang hati 'nsa', daa na tōōd.
16 Pagka kaam magduwa-duwa le' ma pasalan ku, sulak ta na kaam sali' bohe' ma ōtan
pasu' maka haggut timanan uk aa min bo' sigam pasal 'nsa' kabayaan sigam.
17 Uk bi in kaam dayahan, hap kalluman bi. Uk bi 'nsa' niya' sukkal bi. Suga' iya
bannal na, sali' kaam hantang aa buta sabab 'nsa' tasayu bi bang ayi tōōd kahalan bi.

Kaase'-ase' kaam, makahansul kaam diyōm atay, sabab miskin kaam, hati na kulang pag-iman bi. Sali' kaam aa 'nsa' niya' kapanammek na.
18 Hangkan kaam hugan ku gara' salaitu, ballihun bi ni aku bulawan 'nsa' niya' simbug na bo' kaam manjari dayahan. Ballihun bi ni aku pakayan pote' pamakay bi bo' kaam 'nsa' hubu. Ballihun bi isab ni aku tambal panambal mata bi bo' kaam makanda' na.
19 Sasuku kalasahan ku biat ku na peen sampay saway ku supaya mintang. Hangkan na, tuyuin bi kahapan, pataikut kaam min dusa bi.
20 Pake kaam! Tiya' aku ngagaran kaam, sali' aa nangge ma lawang luma' bi nguku' mikiukab. Bang niya' ngasip ma suwara ku sampay ngukaban aku, pasōd du aku bo' kami magsawu.
21 Sasuku ngandaōg maka 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku iya kapatut ningko' ma bihing paningkoan ku. Pasali' du iya ni aku, sabab iya du aku, bayi taraōg ku palbantahan ku bo' ningko' na aku ma bihing 'Mma' ku ma paningkoan na.
22 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala Nyawa Tuhan, iya pisampay ni manga pagtipunan jamaa ku.”

4

Pakaradjaan ma diyōm sulga'

1 Puwas hi' niya' saddi panda' ni aku. Niya' tanda' ku lawang ukab ma diyōm sulga'. Take ku isab suwara sali' halling tiyup-tiyup iya bayi missala ni aku dahu ian. Uk suwara ian ni aku, “Pariyata' kau paitu, pandaan ta kau manga pakaradjaan iya song patakka.”
2 Saruun-duun du aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan bo' tanda' ku paningkoan bangsahan ma diyōm sulga', maka niya' dakayo' ningko' ma diyata' na.
3 Ngidlap asal pamayihuan na, sali' du palmata gaddung maka palmata pula. Paningkoan ian libut uk tambangaw sali' walna' gaddung.
4 Libut isab uk duwampu' ka 'mpat paningkoan saddi, iya ningko' ma paningkoan hi' duwampu' ka 'mpat kamaasan magpamakay pote' maka siyangōnan korona bulawan ma diyata' kok sigam.
5 Iya paningkoan ma tangnga' ian asal paluwasan kirat maka latte' maka laggōn maglagublub, maka niya' pitu' palitaan parallet ma alōpan na ian. Bang sayuhun, iya pitu' palitaan ian iya na Nyawa Tuhan.
6 Niya' isab ma dahuhan paningkoan ian sali' sapantun sallang linaw maka sawa tōōd, sali' dagbōs samin.

Tanda' ku isab ma katilibut paningkoan, ma 'mpat dugu na, niya' 'mpat malaikat. Lapat baran sigam uk mata, min dahuhan maka min bukutan.
7 Iya dagbōs dakayo' malaikat ian sali' dagbōs halimaw. Karuwa na sali' dagbōs sapi', katallu na sali' pamayihuan manusiya', maka kampat na ian sali' dagbōs belle' bang paleng.
8 In 'mpat malaikat ian taga pikpik, 'nnōm heka na pakaniya-pakaniya, maka lapat sigam uk mata diyōm-luwasan. 'Nsa' niya' karōhōng sigam magkalang 'llaw-sangōm. Salaitu iya kalangan sigam, uk na, “Sutsi, sutsi, sutsi asal Tuhan, iya Panghu' Sangat Kawasa. In iya Tuhan 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay isab ni kasaumulan.”
9 Magkalang na peen 'mpat malaikat ian, pagsanglit maka pagpamehe maka pagsukul sigam ni Tuhan iya ningko' ma tingkoan na bangsahan, iya 'llum asal saumul-umul. Kahaba'-kahaba' magkalang manga 'mpat malaikat ian
10 magsujuran du karuwampu' ka 'mpat kamaasan hi'. Paharap sigam ni iya ningko' ma paningkoan hi', bo' mudji sigam ma iya, iya asal 'llum saumul-umul. Pibōtang uk sigam manga korona bayi pakayan sigam ma dahuhan paningkoan bangsahan, bo' iyampa sigam maluwas bissala. Uk na,
11 “O Tuhan, Panghu' kami, kau iya dakayo'-kayo' patut siyanglitan sampay pimehe. Patut du isab bang kau kaniyaan kawasa sabab kau iya bayi magpamanjari kamemon. Asal min kahandak nu iya hangkan piniya' ayi-ayi kamemon, hangkan kabuwanan kallum.”

5

Gulungan katas maka Bili-bili

1 Manjari niya' isab tanda' ku gulungan katas, ian intanan iya ningko' ma paningkoan bangsahan, intanan ma tangan na ni katau. Katas ian bayi siyulatan min karuwambiya' na maka bayi pikitan maka pitu' tumbuk bo' 'nsa' paballat.

2 Sakali niya' tanda' ku malaikat kawasa. Tanōg uk na missala, uk na, “Sayi baha' taga
kapatut ngalaknit manga tumbuk ma gulungan katas itu sampay mallat iya?”
3 Suga' minsan ma diyata' langit atawa ma babaw dunya atawa ma diyōm ahirat, 'nsa'
du niya' bayi tapeha patut mallat gulungan katas ian, nganda' ma diyōm na.
4 Na, pagka 'nsa' niya' minsan dakayo' patut mallat katas ian atawa nganda' ma diyōm
na, magtuwi aku nangis magkarukkaan.
5 Manjari bissalahan aku uk dakayo' maas min duwampu' ka 'mpat ian. Uk na, “Daa
kau nangis. 'Ndaun ba. Taraōg na nakura' sayitan uk si Isa Almasi, iya pigbahasa
Halimaw min panubu' si Yuda. Babantugun iya maka tubuan iya si Sultan Daud.
Hangkan iya patut ngalaknit pitu' tumbuk ma gulungan katas ian, sampay mallat.”
6 Puwas hi' niya' tanda' ku may'an sali' Bili-bili nangge ma tōngōd paningkoan
bangsahan ma tangnga'-tangnga'. Piglibutan iya uk 'mpat malaikat sampay uk
duwampu' ka 'mpat kamaasan. Niya' tanda' ku ma baran Bili-bili manga bayinat in
iya bayi piyatay. Niya' pitu' tanduk na maka pitu' isab mata na. Bang sayuhun, in pitu'
mata na ian iya na Nyawa Tuhan piyabo uk Tuhan ni kalohahan dunya.
7 Sakali itu pasong Bili-bili ni iya ningko' ma paningkoan bangsahan, ngallo' gulungan
katas min tangan na min katau.
8 Pagkallo' na katas, magtuwi in 'mpat malaikat ian, maka duwampu' ka 'mpat
kamaasan bayi magsujuran ma dahuhan na mudji iya. Manga kamaasan ian bayi
mo biyula kaniya-kaniya maka tugtugan bulawan panno' uk kamanyan, bo' hamut
kamanyan ian sali' ibarat pagduwaa min aa suku' Tuhan.
9 Sakali magkalangan sigam magsujuran ian, kalangan bahu. Salaitu iya lapal
kalangan hi', uk na,
“Kau du peen iya taga kapatut ngallo' gulungan katas sampay mitas ngalaknit tumbukan
na,
Sabab kau iya bayi piyatay, maka laha' nu bayi patumpa ma kamatay nu. Iya na ko'
iyu bayi pangalakkat manga manusiya' min karusahan sigam bo' supaya sigam
manjari suku' Tuhan.
Manga aa itu asal min panubu' kamemon, min bahasa kamemon, min pihak kamemon,
sampay min bangsa kamemon.
10 Tahinang nu sigam tubuan sultan, purukan imam maghinang ni Tuhan tabi.
Bo' sigam na iya magbaya' ma babaw dunya itu ma sosongun.”
11 Puwas uk na hi' nganda' aku pay'an pabayik, bo' niya' take ku suwara min malaikat
ma ibu-ibuhan. Ian sigam magtanggehan ma katilibut paningkoan bangsahan maka
'mpat malaikat maka duwampu' ka 'mpat kamaasan ian.
12 Tanōg uk baanan malaikat itu magkalang, maka salaitu iya lapal kalangan hi':
“Patut piyudji Bili-bili iya bayi piyatay.
Kawasa iya tōōd maka dayahan tōōd. Mehe asal pangatau na maka kōsōg na.
Pamehe ta iya, sanglitan ta iya, pudji ta iya.”
13 Puwas hi' take ku magkalangan kamemon bayi pipanjari uk Tuhan, ma diyata'
langit, ma babaw dunya, ma ahirat, sampay ma diyōm tahik. Aho', bangsa kamemon
ma kalingkal alam, ian magdakayo' magkalang. Salaitu isab iya lapal kalangan hi':
“Pudji tabi iya maningko' ma paningkoan bangsahan.
Pudji tabi Bili-bili ian.
Subay iya pamehe tabi, subay sanglitan tabi saumul-umul,
Sabab iya iya asal sangat kawasa.”
14 Sakali nambag 'mpat malaikat ian, uk na, “Amin”. Bo' pasujud karuwampu' ka 'mpat
kamaasan ian mudji Tuhan maka Bili-bili.

6

Manga tumbuk bayi pikitan ni gulungan katas

1 Na, sabu aku nganda' pay'an, tanda' ku Bili-bili ngalaknit tumbuk dakayo' min
gulungan katas ian. Maka take ku dakayo' malaikat min tōngōd paningkoan ian
magsuwara. Sali' laggōn iya tanōg suwara na. Uk na, “Paluwas na kau!”
2 Magtuwi niya' tanda' ku kura' pote'. Iya ngura' ian mo pana' maka baugan na, maka
biyuwanan iya korona panurung kok na. Jari ngura' iya paluwas minnian ngatuhan
banta na kamemon. 'Nsa' iya ngaku diyaōg.
3 Sakali liyaknit uk Bili-bili ian iya tumbuk karuwa na, bo' take ku malaikat karuwa
na magsuwara. Uk suwara na hi', “Paluwas na kau!”

4 Magtuwi niya' kura' dakayo' paluwas, kura' pula laa. Iya ngura' ian biyuwanan
pakōkōs taha', maka biyuwanan iya kapatut ngalloan kasannangan min kalohahan
dunya, sampay mabōtang kalingōgan ma bangsa manusiya' ma pagbono' sigam.
5 Puwas hi' laknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk katallu na, bo' take ku malaikat
katallu na magsuwara. Uk suwara na hi', "Paluwas na kau!" Pag'nda' ku, niya' kura'
itōm panguraan uk aa menten timbangan.
6 Jari niya' take ku sali' suwara paluwas min tangnga' 'mpat malaikat ian. Uk suwara
ian, "Iya halga' dapansing buwas tirigu atawa tallu pansing dawa subay gadji aa da 'llaw.
Suga' in kabbun jaitun maka kabbun anggul daa subay pikaat."
7 Puwas hi' liyaknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk kampat, bo' take ku malaikat
kampat na ian magsuwara. Uk suwara na hi', "Paluwas na kau!"
8 Pag'nda' ku niya' kura' massat, sali' 'nsa' niya' laha' na. Iya ngura' ian iyōnan Kamatay,
maka iya paturul min buwian na iyōnan Ahirat. Manjari in duwangan itu biyuwanan
kapatut mapatay da bahagi' min bahagi' 'mpat manusiya' kamemon ma dunya. Bono',
gōtōm, saki maglamin, sampay sattuwa tawun, iya pitakka uk duwangan itu pamapatay
manga aa.
9 Puwas hi', paglaknit peen uk Bili-bili ian iya tumbuk kalima na min gulungan katas
hi', tanda' ku may'an ma deyo' tōngōd pagkulbanan manga nyawa aa. Aa ian bayi
biyono' ma sabab pagnasihat sigam ma palman Tuhan maka ma sabab katuyu' sigam
naksi' ma pasal si Isa Almasi.
10 Sakali ngalingan manga nyawa ian. Tanōg pangalingan sigam, uk na hi', "O Tuhan
Panghu' kami, kau iya dakayo'-kayo' Sangat Kawasa. Landu' kau sutsi maka bannal
tōōd! Salaingga le' taggōl na bo' iyampa hukum nu manga aa ma dunya hi'? Umay
sigam pagmulkaan nu ma sabab pamapatay sigam ma kami itu?"
11 Jari biyuwanan sigam juba pote' pakaniya-pakaniya, bo' siyoho' sigam pahali-hali
le' dayi'-dayi'. Subay kono' jukup iya heka dawuranakan sigam sosohoan Tuhan piyatay
bo' iyampa miyulkaan manga aa bayi mapatay hi'.
12 Na, ubus peen ian hi', tanda' ku Bili-bili ian ngalaknit tumbuk kannōm na min
gulungan katas. Magtuwi niya' linug mehe nganjōgjōg diyōm dunya. Ngalindōm isab
mata 'llaw sali' hantang karut itōm, maka dagbōs bulan ian pula sali' dagbōs laha'.
13 Sampay bituun ma diyata' langit, pakpak kamemon tudju ni dunya sali' hantang
buwa' kayu malaganas hug na bang tawwa' badju.
14 Lanyapan isab langit sali' hantang katas liyunan, maka kamemon kabud-buran
maka kapu'-puan pinda min bayi asal tōngōd na.
15 Manjari manga aa ma dunya, manga kasultanan maka manga parinta, manga
kanakuraan sundalu, manga aa dayahan maka aa gaōsan sampay isab aa kamemon,
ata maka 'nsa' ata, magtapukan di sigam sali'-sali', ayi na ma diyōm sengab lakit, ayi na
ma deyo' kabatuhan ma kabud-buran.
16 Ngamu'-ngamu' sigam ni kabud-buran maka ni kabatuhan, uk na, "Hugin kami
supaya kami katambunan, bo' kami 'nsa' tanda' uk iya ningko' ma paningkoan
bangsahan, bo' 'nsa' isab tawwa' mulka' min iya iyōnan Bili-bili.
17 Sabab taabut na waktu pamatakka mulka' uk sigam ma manusiya'. 'Nsa' niya'
makasandal mulka' ian, minsan sayi."

7

Dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu aa Israil

1 Puwas ian kanda' aku 'mpat malaikat nangge ma 'mpat pidju alam nagang. Ian
siyagang uk sigam 'mpat baliyu mehe bo' supaya 'nsa' patumbuk ni karehan atawa ni
deyawut, atawa ni kakayu-kayuhan minsan laa hal ni dampoon.
2 Maka niya' tanda' ku dakayo' malaikat paluwas min sōbangan mo pagsasapan Tuhan,
iya asal 'llum. Giyasōran uk malaikat dakayo' manga malaikat kampat ian, iya bayi
kabuwanan kawasa uk Tuhan magpakaat dunya ni karehan maka ni deyawut.
3 Uk malaikat dakayo' itu, "Daa le' mulahun bi karehan maka deyawut iyu sampay
kakayu-kayuhan na, sataggōl 'nsa' le' kami makasapan manga sosohoan Tuhan tabi ma
tuktuk sigam."
4 Manjari biyaan aku bang pila heka puhu' iya subay siyapan ma tuktuk sigam.
Dahatus kono' ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu min kabangsahan tubu' Israil.
5-8 Min panubu' si Yuda niya' sangpu' ka duwangibu bayi kasapan. Iya du min panubu'
si Ruben, si Gad, si Asel, si Naptali, si Manasse, si Simiyun, si Libi, si Issakal, si Sibulun, si
Yusup, maka si Benjamin. Sangpu' ka duwangibu bayi kasapan isab min panubu' sigam
kaniya-kaniya.

Katipunan aa mamarahi heka na

9 Puwas hi' nganda' aku bo' tanda' ku katipunan aa mamarahi heka na, 'nsa'
taitung! Manga aa itu niya' min bangsa kamemon maka min panubu' kamemon, min
pihak kamemon maka min bahasa kamemon. Ian sigam magtanggehan ma alōpan
paningkoan bangsahan, ma alōpan Bili-bili. Magjuba sigam pote', maka magbo sigam
sali' lokay kaniya-kaniya.
10 Tanōg uk sigam magsuwara sali'-sali', uk sigam, “Sanglitan ta Tuhan tabi, iya ningko'
ma paningkoan bangsahan, maka pudji ta isab Bili-bili sabab minnihi' kitabi lappasan
min hukuman.”
11 Ian 'mpat malaikat maka manga kamaasan nangge ma tōngōd paningkoan, maka
ian isab manga malaikat kamemon nangge min katilibut sigam. Sakali magsujuran
baanan malaikat ian paharap ni paningkoan bo' piyudji Tuhan uk sigam.
12 Uk sigam hi', “Amin. Sanglitan ta na Tuhan, mahaldika' ta na iya. Pamehe ta ōn na,
pagsukulan ta iya, sabab ma iya asal pangatau lōm maka barakat maka sangat kawasa
sampay ni kasaumulan! Amin!”
13 Sakali itu tiyaw aku uk dakayo' min kamaasan ian, uk na, “Katauhan nu baha' bang
sayi manga aa magjuba pote' ian? Katauhan nu sigam bang minningga?”
14 Uk sambung ku, “Tuwan 'nsa' katauhan ku. Kau iya makatauhan iya.”
Uk na ma aku, “Manga aa ian bayi makalabay kabinsanaan mehe. Bayi karakdakan
uk sigam juba sigam ma diyōman laha' Bili-bili, hati na kakalloan tamak dusa sigam.
15 Iya na hi' sababan na hangkan sigam nangge ma alōpan tingkoan Tuhan.
Maghinang sigam ma iya 'llaw-sangōm ma tōngōd dahuhan na. Tiyampanan sigam
uk Tuhan, iya ningko' ma tingkoan na bangsahan. Salamat sigam ma alōpan na.
16 'Nsa' na sigam giyōtas atawa toho' kallong pabayik sampay ni kasaumulan. 'Nsa'
sigam kapasuan uk 'llaw, atawa lus,
17 sabab Bili-bili iya patōngōd ma haddarat Tuhan ian ngipat ma sigam du. Iya iya
magnakura', mo sigam ni tuburan bohe' makakaallum. 'Nsa' na niya' pagtangis sabab
bayi na siyapuhan uk Tuhan bohe' mata sigam kamemon.”

8

Tumbuk kapitu' na

1 Manjari itu, puwas peen uk Bili-bili bayi ngalaknit tumbuk kapitu' na min gulungan
katas ian, magtuwi 'nsa' niya' minsan halling ma diyōm sulga' ma diyōm manga tōnga'
jam.
2 Puwas hi' tanda' ku pitu' malaikat nangge ma dahuhan Tuhan, bo' tiyōpōran sigam
tiyup-tiyup pakaniya-pakaniya.
3 Sakali niya' dakayo' malaikat saddi pay'an nangge ma tōngōd pagkulbanan, mo
tugtugan bulawan. Heka kamanyan bayi pamuwan ma iya pamasimbul na ni
pagsambahayangan manga aa suku' Tuhan kamemon, ma sabu na mudbud kamanyan.
Ian pamudburan na ma lamisahan bulawan, ma alōpan tingkoan Tuhan.
4 Jari in humbu kamanyan itu magbe' maka pagsambahayang manga aa suku' Tuhan,
hi' pahumbu pariyata' min tangan malaikat nangge ian ma harapan Tuhan.
5 Sakali itu killo' tugtugan uk malaikat itu. Pinnoan uk na maka baga api min diyata'
lamisahan ian bo' iyampa liyarukan uk na tudju ni dunya. Paglaruk na, magtuwi niya'
laggōn maglagublub, maka latte', maka kirat. Niya' isab linug nganjōgjōg diyōm dunya.

Pihalling na tiyup-tiyup

6 Manjari in pitu' malaikat iya mo pitu' tiyup-tiyup ian sakap na song magpahalling.
7 Iya malaikat dakayo' ian magpahalling na tiyup-tiyup na. Magtuwi niya' tigtigan
aes maka api bayi pitumbuk ni dunya maglamud maka laha'. Minnihi' tutung dunya
dabahagi' min bahagi' tallu. Talapay manga kakayu-kayuhan maka kaparang-parangan,
dabahagi' isab min bahagi' tallu, maka tutung isab kaparang-parangan kamemon.
8 Puwas hi' iya malaikat karuwa na ian magpahalling na isab tiyup-tiyup na. Sakali
niya' api kōmpōl sali' ehe bud hi' pitumbuk ni diyōm tahik. Paglaruk peen itu, magtuwi
dabahagi' min bahagi' tallu ma katahikan ian tahinang laha'.
9 Matay magtuwi dabahagi' min bahagi' tallu iya sasuku 'llum ma diyōm tahik.
Magkaat isab dabahagi' min bahagi' tallu iya sasuku bayanan ma kuwit tahik ian.
10 Puwas hi' iya malaikat katallu na magpahalling na isab tiyup-tiyup na. Sakali niya'
bituun mehe sali' palitaan, hi' pitumbuk min diyata' langit tudju ni kasowang-sowangan
maka ni tuburan bohe', dabahagi' isab min bahagi' tallu.
11 Bituun ian iyōnan “Pait” sabab iya bohe' bayi katumbukan na manjari pait. Heka
aa bayi matay pag-inum sigam bohe' ian, sabab pait na.

12 Puwas hi' iya malaikat kampat na magpahalling na isab tiyup-tiyup na. Magtuwi palindōm dabahagi' min bahagi' tallu min 'llaw, min bulan, sampay min manga bituun. Hangkan ma diyōm da 'llaw 'mpat jam in taggōl na 'nsa' muwan sawa. Damikkiyan na ma waktu sangōm, 'mpat jam isab 'nsa' muwan sawa min diyata' langit.

13 Na puwas ian hi' sabu peen aku nganda', niya' belle' take ku magsuwara, ian paleng ma tōngōd langit. Tanōg suwara na, uk na, “'Ndu'! 'Ndu'! Landu' kaase'-ase' na sasuku maglahat ma dunya sabab landu' bisa manga bala' iya pitakka ni sigam bang taabut waktu pamahalling tiyup-tiyup uk tallu malaikat damuwi!”

9

Manga tiyup-tiyup malaikat pihalling na peen magsunu'-sunu'

1 Manjari iya malaikat kalima na bayi magpahalling na isab tiyup-tiyup na, bo' niya' tanda' ku sali' bituun bayi hug ni dunya min diyata' langit. Bituun itu bayi kabuwanan kunsi' pangukab tambōl lowang tigōb-tigōban.

2 Pag-ukab na peen lowang ian, magtuwi niya' humbu paluwas min diyōm na, sali' humbu min tutung mehe. Jari kalindōman 'llaw maka langit uk humbu ian.

3 Niya' baanan ampan dulu patappak ni dunya luwas bayi min diyōm humbu, bo' pipatut sigam ngeket sali' bisa keket kalajangking.

4 Siyoho' sigam daa nginay-nginay kaparang-parangan atawa kakayu-kayuhan atawa ayi-ayi patomo' ma babaw dunya. Hangkan du manga aa 'nsa' bayi kasapan tuktuk sigam maka sap Tuhan iya makajari miyula uk manga ampan ian.

5 Malayingkan sigam 'nsa' pirul magpatay. In manusiya' ian subay pipaddian sadja ma diyōm limam bulan. Iya nanam paddi' kalabayan manga aa ian sali' du paddi' keket kalajangking.

6 Na, ma diyōm limam bulan hi', manga aa takeket kalajangking itu magdahing na peen subay matay suga' 'nsa' matay. Baya' na sigam matay suga' 'nsa' du sigam diyulan.

7 Iya dagbōs manga ampan ian sali' hantang kura' piyanyapan song panguraan ni pagbonoan. Niya' sali' korona bulawan panurung ma kok sigam, maka pamayihuan sigam sali' manusiya'.

8 Buun sigam taha' sali' buun danda, maka bagaang sigam sali' taling sattuwa halimaw.

9 Dagha sigam tiyamingan maka sisik sali' dagbōs basi'. Ngallub isab kapikpikan sigam bang pajabjab, sali' tagandak baanan kura' ngangguyud manga kalesa bang parugpak ni pagbonoan.

10 Togel sigam sali' togel kalajangking taga iting ma tong na. Iya ian pamapaddi' sigam ma manusiya' ma diyōm limam bulan.

11 Niya' isab sultan ngagihan sigam, iya na dakayo' sayitan taga 'ntanan lowang tigōb-tigōban ian. Ōn iya 'ntanan ian bang ma bahasa Hibrani, si Abaddon. Bang ma bahasa Girik, si Apolyon, hati na Pamakaat.

12 Na minnihi' patōbtōb na bala' iya dahu pitakka, suga' masi le' niya' duwa bala' pasunu' ma damuwi.

13 Manjari iya malaikat kannōm na bayi magpahalling tiyup-tiyup na bo' niya' take ku suwara paluwas min 'mpat dugu lamisahan bulawan iya pagtugtugan kamanyan, iya may'an ma alōpan Tuhan.

14 Salaitu iya lapal suwara ian ni malaikat kannōm na, uk na, “Hubarin na 'mpat sayitan iya bayi ingkōtan ma bihing sowang Alpurati hi'.”

15 Manga sayitan ian bayi pisakap asal suga' 'nsa' sigam bayi hiyubaran. Subay na taabut waktu na tōōd, 'llaw na maka bulan na maka tahun na, bo' iyampa sigam piluwas mapatay baanan manga manusiya', dabahagi' min bahagi' tallu ma sigam kamemon.

16 Kabaan aku bang pila sundalu ma deyoan 'mpat sayitan hi', aa magpangura' lullun. Piyuhan ibu laksa' kono' iya heka sigam.

17 Salaitu iya dagbōs manga kura' bayi ma diyōm panganda' ku hi', maka manga sundalu magpangura' ian. Iya dagha sigam bayi tiyampanan maka taming magwalna' pula sali' api maka bilu tahak maka sali' biyaning mayilang. Iya kok kura' ian ngandagbōs halimaw, iya bo' sigam paluwasan api maka humbu maka mayilang dōkōt.

18 Jari matay in bangsa manusiya', dabahagi' min bahagi' tallu. Iya makapatay ian tallu ginis bala' iya bayi paluwas min bo' manga kura', hati na api maka humbu maka mayilang diyōkōtan.

19 In kura' ian niya' duwa bala' pamapatay sigam ma manusiya'. Kaisa, iya paluwas min bo' sigam. Karuwa, iya ma togel sigam sabab togel sigam ian sali' so, taga kok pangamula sigam ma manusiya'.

20 Suga' manga manusiya' takapin, iya 'nsa' bayi matay uk bala' ian, 'nsa' tōōd pataikut
min barhala' bayi hinang sigam pagtuhan-tuhanan sigam. 'Nsa' sigam parōhōng numba
ni manga sayitan sampay ni barhala' hinang min bulawan, pilak, tumbaga, batu maka
kayu, iya 'nsa' makanda', 'nsa' makake, 'nsa' makalangngan.
21 'Nsa' sigam pinda min kahinangan sigam laat. Masi-masi sigam magpamono'
sampay mantak ni pagkahi sigam. 'Nsa' sigam parōhōng maghinang kasabulan danda
maka lalla, sampay magtangkaw.

10

Malaikat maka gulungan katas diki'

1 Manjari niya' isab dakayo' malaikat kōsōg tanda' ku paruwai min sulga' tudju ni
dunya, paputus ma gabun. Niya' tambangaw palengkong min diyata' kok na, bo' bayihu'
na magsinag sali' mata 'llaw. Iya dagbōs nayi' na ian sali' hag diyōkōtan.
2 Niya' 'ntanan na gulungan katas diki' bayi taballat. Nayi' na ni katau bayi pitappak
ni diyata' tahik, bo' nayi' na ni kayi pitappak ni diyata' de.
3 Sakali ngalingan pakōsōg malaikat itu, sali' halling manga halimaw iya kōsōg na.
Paglingan na itu, na, siyambag iya uk pitu' laggōn ngalagublub.
4 Paglagublub na itu, arak sulat ku bayi lapal laggōn hi' suga' niya' take ku suwara
min diyōm sulga' nagang aku. Uk na, “Daa sulatun iya paghalling uk pitu' laggōn iyu.
Paddamun le'.”
5 Manjari in malaikat bayi tanda' ku ian nangge ma tahik maka ma diyata' dehan bayi
nongan tangan na ma katau tudju ni langit
6 maka uk na napa. Iya panapahan na ōn Tuhan iya asal 'llum saumul-umul, iya
bayi magpamanjari langit maka kakaya'-kayaan na sampay dunya itu de maka deyawut
maka kakaya'-kayaan na isab. Iya uk sapa na, “Pilanjal na, 'nsa' na pitanggu.
7 Bang pihalling tiyup-tiyup na uk malaikat kapitu' na,” uk na, “magtuwi tahinang uk
Tuhan iya bayi kagaraan na, iya 'nsa' bayi tatau uk mahadjana' kamemon, suga' bayi
pamatau na ni kanabi-nabihan sadja, iya sosohoan na.”
8 Puwas hi' missala ni aku pabayik iya suwara bayi take ku halling min diyōm sulga'.
Uk na, “Pahi' kau kalloun katas paballat ian min tangan malaikat iya nangge ma tahik
sampay ma diyata' dehan ian.”
9 Na, pahi' aku ni malaikat ngamu' gulungan katas diki'. Uk na ni aku, “A, kalloun na.
Kakanun. Pagnanam nu iyu mamis du ma diyōm bo' nu, sali' gula' buwani, suga' kisōm
ma diyōm battōng nu.”
10 Killo' na uk ku gulungan katas diki' min tangan malaikat ian bo' iyampa kiyakan uk
ku. Pagkakan ku, magtuwi mamis sali' gula' buwani, suga' pagtallōn ku kisōm na diyōm
battōng ku.
11 Manjari niya' missala ni aku, uk na, “Subay paluwas nu lapal Tuhan pabayik pasal
iya song pitakka ni kabangsa-bangsahan, ni kapanubuan, ni bahasa kaginisan, sampay
ni baanan kasultanan sigam.”

11

Duwangan saksi'

1 Manjari itu kabuwanan aku batang kayu pagsukuran, bo' siyoho' aku nukud. Uk
na hi', “Pahi' kau, sukurun langgal Tuhan sampay pagkukulbanan. Itungun bang pila
jamaa iya magsambahayang ma diyōm na ian.
2 Suga' daa sadja lapayun halaman ma katilibut langgal ian. Daa sukurun hi' sabab
pamasuku' ma manga aa 'nsa' suku' Tuhan. Tiyamakan du daira sutsi uk sigam ma
diyōm 'mpatpu' ka duwam bulan.
3 Soho' ku duwangan saksi' ku pay'an,” uk na. “Magpamakay sigam sammek karut,
bo' pisaplag uk sigam lapal Tuhan ma diyōm dangibu ka duwa hatus ka 'nnōmpu' 'llaw
hi'.”
4 Na, in duwa saksi' itu bang pigbahasa, iya na duwa kayu jaitun maka duwa palitaan
iya patōngōd ma alōpan Tuhan iya magpanghu' ma dunya.
5 Bang niya' ganta' nulay ngalaugan manga saksi' itu, niya' api pasapput min bo' sigam
magpakaat banta sigam. Hangkan tantu matay sayi-sayi makatawakkal nganjahulaka'
ma duwangan itu.
6 Niya' isab kapatut sigam nambōlan langit bo' supaya 'nsa' ulan sataggōl sigam masi
magpasaplag lapal Tuhan. Taga kapatut du isab sigam magbaya' ma tuburan bohe',
pipindahan uk sigam ni laha'. Maka niya' isab kapatut sigam matakka bala' kaginisan
ni diyōm dunya, ma waktu umay-umay kabayaan sigam.

7 Na, bang ubus na uk duwangan saksi' itu magpasaplag lapal Tuhan, diyugpakan du
sigam uk dakayo' sattuwa makataw-taw iya paluwas min diyōm lowang tigōb-tigōban.
Taraōg uk na duwangan ian, piyatay.
8 Jari bangkay sigam pisaran imbanan du ma paglabayan ma diyōm daira tabantug
ian, daira bayi pangalansangan Panghu' sigam ni hag. Iya pangōn daira ian Sodom maka
Misil, bo' 'nsa' hi' di ōn na. Tuud ōn pamaralil sadja.
9 Ma diyōm tallu 'llaw maka tōnga' in bangkay sigam inda'-nda' na peen uk baanan
aa min pihak kamemon, min panubu' kamemon, min bahasa kamemon, sampay min
bangsa kamemon. Manga aa ian 'nsa' baya' magpakubul duwangan ian.
10 Na, landu' kiyōgan manga aa ma kalingkal dunya ma sabab kamatay duwangan itu.
Magkalamihan sigam sampay magbuwan-buwanan dakayo' pa dakayo' sabab in duwa
nabi itu bayi magpaniya' kabinsanaan ni manga aa pabōtang ma dunya itu.
11 Suga', labayan peen tallu 'llaw maka tōnga' min bayi kamatay duwangan itu,
magtuwi pisugpat nyawa sigam pabing uk Tuhan, biyuwanan kallum pabayik. Magtuwi
sigam nangge bo' sasuku kanda' ma sigam landu' tōōd tiyāw.
12 Puwas hi' niya' take uk duwangan nabi itu suwara tanōg missala ni sigam min
diyōm sulga'. Uk na, “Paitu kaam pariyata'.” Magtuwi sigam pariyata' ni sulga' min
diyōm gabun ma sabu banta sigam nganda'-nganda'.
13 Magsalta' isab makapariyata' sigam, saruun-duun niya' linug kōsōg kalandu'. Bo'
lubu dabahagi' min bahagi' sangpu' ma daira ian. Niya' pitu' ngibu aa matay uk linug.
Sakali manga aa iya takapin 'llum ian siyōd tāw kalandu', hangkan sigam bayi muwan
sanglit tudju ni Tuhan ma diyōm sulga'.
14 Na, palabay na bala' karuwa na suga' marayi' na katallu na.

Pihalling tiyup-tiyup kapitu'

15 Na, iya malaikat katapusan magpahalling na tiyup-tiyup na. Magtuwi niya' manga
suwara tanōg take min diyōm sulga', uk na “Iya ngantan parinta na ma kalohahan
dunya itu, iya na Panghu' tabi Tuhan maka Almasi na. Taptap kapagparinta na sampay
ni kasaumulan!”
16 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan iya magtingko' asal ma tingkoan sigam
ma alōpan Tuhan, hi' pasujud maka mudji Tuhan.
17 Uk bissala sigam,
“O Tuhan Panghu' kami Sangat Kawasa,
Kau iya Tuhan 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal, sampay ni kabuttihian.
Mehe pagsukulan kami ni kau sabab tapandaan nu na kawasa nu, iya 'nsa' niya'
makaliyuhan iya,
Bo' kau na iya nagna' ngantanan parinta ma diyōm dunya.
18 Manga aa 'nsa' me' ma kau, pasu' tōōd atay sigam,
Sabab taabut na waktu pangamulka' nu sigam,
Waktu pangahukum nu ma aa kamemon bayi magpatayan.
Iya na itu waktu kapanungbas nu ma manga kanabi-nabihan iya sosohoan nu,
Sampay ma manga suku' nu kamemon mehe maka diki', sasuku mag-addat ma ōn nu.
Waktu na isab pamakaat nu ma sasuku bayi makaat dunya itu.”
19 Sakali iyukab na langgal Tuhan ma sulga' bo' tanda' ku may'an baul pangalōōnan
sulat iya panulatan kapagsulutan Tuhan maka manga aa suku' na. Niya' ian singlab
kirat, maka laggōn maglagublub, maka linug, maka niya' tigtigan aes hug ngulabakan
min diyata'.

12

Danda maka naga

1 Manjari itu niya' tanda' ku paltandaan landu' makainu-inu palahil ma diyata' langit.
Niya' ian dakayo' danda nangge ma bulan, iya pasammek na sali' sayinag 'llaw. Iya
korona kok na sangpu' ka duwa bituun.
2 Danda itu darayi' na nganak. Takkahan na iya paddi' hangkan ngallang.
3 Puwas hi' niya' paltandaan makainu-inu saddi palahil ma diyata' langit. Tanda' ku
ian dakayo' naga pula landu' mehe, pitu' kok na, sangpu' tanduk na. Kok na kapitu' ian
taga korona.
4 Sakali itu iya togel naga itu bayi panapu na manga bituun, dabahagi' min bahagi'
tallu, bo' hiyantakan uk na min diyata' langit pareyo' ni dunya. Nangge iya ma dahuhan
danda iya song nganak hi', bo' supaya pagluwas onde' magtuwi iya kiyakan uk na.
5 Manjari danda ian nganak lalla suga' 'nsa' taabut uk naga sabab diyagtu' minnihi',
tiyukbalan ni Tuhan ma hi' ma paningkoan na bangsahan. Iya pangangganta' asal ma

onde' ian in iya subay magbaya' ma bangsa-bangsahan kamemon ma sosongun maka
kōsōg du kapagbaya' na sali' hantang tungkud basi' 'nsa' tasagga'.
6 Na, taragtu' peen anak, magtuwi lahi danda ian ni lahat 'nsa' niya' aa na, lahat
bayi tiyagamahan iya uk Tuhan. May'an iya ipat ma diyōm dangibu ka duwa hatus ka
'nnōmpu' 'llaw.
7 Sakali niya' pagbono' ma diyōm sulga', di si Mikail maka manga malaikat ma deyoan
na bayi magbono' maka naga. Ngatu isab naga ian maka manga tindōg na,
8 suga' 'nsa' makagaōs hangkan pikallo' min bayi tōngōd sigam ma diyōm sulga'.
9 Iya naga mehe bayi liyarukan paluwas min sulga'. Iya na hi' so bayi awwal,
iya iyōnan ibilis atawa nakura' sayitan. Ngakkal asal iya ma manusiya' kamemon.
Hiyantakan na iya pareyo' ni dunya, sampay panindōg na kamemon.
10 Puwas hi', niya' take ku suwara kōsōg halling min diyōm sulga'. Uk na, “Taabut
na waktu kapangalappas Tuhan ma manusiya'. Pindaan na uk Tuhan iya kōsōg
kapagparinta na. Pindaan na isab kapatut Almasi na. Sabab na in nakura' sayitan,
iya bayi magsusumbung ma danakan tabi mean si Isa 'llaw-sangōm sasang na nangge
ma alōpan Tuhan, ian na bayi timanan paluwas min sulga'.
11 Taraōg na iya uk dawuranakan tabi mean si Isa sabab min laha' si Isa, iya iyōnan
Bili-bili, maka min sabab pandu' bannal iya pamatanyag sigam. Lagi' piglilla' uk sigam
ginhawa-baran sigam sampay ni kamatay.
12 Hangkan kaam maglahat iyu ma diyōm sulga', subay kaam magkōg-koyag. Suga'
kaam maglahat ma dunya iyu ma diyata' de maka ma tahik, kaase'-ase' kaam sabab
ian nakura' sayitan paruwai ni kaam. Landu' tōōd pasu' atay na, sabab katauhan na in
gantaan na song na taabut.”
13 Sakali itu, tasayu peen uk naga in iya bayi hiyantakan ni dunya, magtuwi iyapas uk
na danda iya bayi mag-anakan onde' lalla ian.
14 Suga' danda itu bayi kabuwanan duwa pikpik belle' mehe bo' iya makaleng tudju ni
lahat niya' 'nsa' aa na, ni bayi tiyagamahan ma iya. Bo' may'an iya ipat ma diyōm tallun
tahun maka tōnga' bo' supaya 'nsa' taabut uk naga ian.
15 Jari niya' bohe' landōs bayi sipputan uk naga ian min diyōm bo' na bo' supaya
diyunukan danda ian sampay palaran.
16 Lipara tiyabang iya uk tana'. Hi' palowang tana' bo' bohe' bayi min bo' naga ian hal
pahus ni diyōm lowang.
17 Na, minnihi' 'nsa' takowe'-kowe' pasu' atay naga ian tudju ni danda, iya hangkan iya
nguntara ma manga anak-mpu na kasehean, sasuku me' ma panohoan Tuhan sampay
mōgbōgan pandu' bannal bayi min si Isa.
18 Manjari naga ian hi' bayi nangge ma bihing parian.

13

Duwa sattuwa tawun

1 Manjari itu niya' tanda' ku sali' sattuwa tawun luwas bayi min deyawut. Sattuwa
itu pitu' kok na maka sangpu' tanduk na, bo' tanduk na hi' bayi siyangōnan korona
pakaniya-pakaniya. Kok na kapitu' ian bayi siyulatan ōn landu' laat, ōn pangkal ni
Tuhan.
2 Iya sattuwa tanda' ku itu sali' dagbōs halimaw battikan, nayi' na sali' nayi' sattuwa
baruwang, maka bo' na sali' bo' halimaw. Sattuwa itu bayi kawakilan uk naga,
kabuwanan na barakat na mehe maka kapagsultan na maka kapatut na kōsōg.
3 Dakayo' kok sattuwa itu bayi palian lōm sali' makatubag suga' kaulian bayi pali'
na makapatay hi', hangkan haylan manga aa kamemon ma dunya. Jari me' sigam ma
sattuwa ian.
4 Bayi pasumba aa kamemon ma naga ian sabab in iya bayi muwan kapatut na ma
sattuwa. Siyumba isab sattuwa uk sigam maka uk sigam halling, uk na, “Sattuwa itu
'nsa' niya' sali' na! 'Nsa' niya' makaatuhan iya!”
5 Manjari in sattuwa itu pirul magbaya' ma dunya ma diyōm 'mpatpu' ka duwam
bulan. Pisaran isab iya magpalangkaw sampay halling pangkal ni Tuhan.
6 Pibanga' uk na bo' na nuknaan Tuhan maka ōn na maka kamahian na, maka sasuku
maglahat ma diyōm sulga'.
7 Pisaran isab sattuwa itu mono' ma manga aa suku' Tuhan sampay sigam taraōg na
na. Biyuwanan iya kapatut magbaya' ma panubu' kamemon, ma pihak kamemon, ma
bahasa kamemon, sampay ma bangsa kamemon.
8 Jari siyumba du sattuwa itu uk aa kamemon maglahat ma diyōm dunya, sasuku
'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma diyōm kitab Bili-bili bayi piyatay. Manga aa taga kallum

kakkal ni kasaumulan bayi tasulat asal ōn sigam ma diyōm kitab hi', dahu le' min waktu pamapanjari dunya.
9 Na, sasuku kaam taga tainga, asipun bi itu:
10 Bang aa pikaralan siyaggaw, tantu du iya siyaggaw. Bang karal na patay lagut, tantu du iya matay uk lagut. Hangkan kaam manga aa suku' Tuhan, subay kaam sandal maka subay pahōgōt bi iman bi.
11 Manjari niya' na isab tanda' ku sattuwa dakayo' luwas bayi min diyōm tana'. Niya' duwa tanduk na diki' sali' dagbōs tanduk bili-bili suga' suwara na ian sali' halling naga.
12 Sattuwa damuwi itu bayi kawakilan uk sattuwa dahu iya bayi kaulian pali' lōm na makatubag hi', hangkan pigguna uk sattuwa damuwi kapatut mehe bayi min sattuwa dahu. Liyōgōs aa kamemon ma dunya uk sattuwa damuwi itu, siyoho' magsumba ma sattuwa dahu ian.
13 Tahinang isab uk sattuwa damuwi itu hinang makainu-inuhan aa. Bayi soho' na api pareyo' min diyata' langit tudju ni dunya ma pangandaan aa kamemon.
14 Kaakkalan uk na manga aa kamemon ma diyōm dunya. Tabo-bo sigam sabab hinang na makainu-inu hi' iya tahinang na luwas bayi min sattuwa dahu iya giyantian uk na. Jari in sattuwa damuwi itu bayi magpanohoan ma aa kamemon, siyoho' sigam ngahinang barhala' pangahulmat sattuwa iya bayi liyagut maka kalis suga' masi 'llum.
15 Kabuwanan kawasa isab sattuwa damuwi itu muwan napas ma barhala' iya hinang sali' dagbōs sattuwa dahu. Manjari 'llum barhala' itu, hangkan iya makabissala, noho' iya subay piyatay sasuku 'nsa' numba iya.
16 Bayi pissōkō' uk na aa kamemon subay siyapan ma tangan sigam ni katau atawa ma tuktuk sigam. Pigsali'-sali' aa taga ōn maka 'nsa', miskin maka dayahan, ata maka 'nsa' ata.
17 Sayi-sayi 'nsa' niya' sap 'nsa' kajari malli atawa ngandagang. Sap ian iya na ōn sattuwa atawa umbul ganti' ōn na.
18 Hunit umbul itu hiyati. Suga' sayi-sayi taha' nahu na makatali' du iya bang ayi hati na umbul sattuwa itu, sabab ōn aa ko' itu. Umbul na itu 'nnōm hatus ka 'nnōmpu' ka 'nnōm.

14

Bili-bili maka manga aa suku' na

1 Puwas hi' nganda' aku pabayik bo' tanda' ku iya iyōnan Bili-bili ian nangge ma bud Siyun. Me' isab ma iya baanan aa, dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu heka na, iya bayi siyulatan tuktuk sigam maka ōn Bili-bili sampay ōn 'Mma' na Tuhan.
2 Take ku isab halling min diyōm sulga' landu' tanōg sali' lagublub bohe' tumpa min diyata', sali' kōsōg laggōn isab. Bo' luuy isab halling bayi take ku ian, sali' tunis min aa magbibiyula.
3 Na, iya aa dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu ian may'an magpanangge paalōp ma tingkoan Tuhan maka ma 'mpat malaikat maka ma manga kamaasan. Magkalangan sigam kalangan bahu, kalangan 'nsa' taanad uk saddi min sigam karahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu, iya bayi likkat min pangantanan nakura' sayitan waktu le' sigam bayi ma dunya.
4 'Nsa' du niya' tamak ma manga aa itu. Sali' sigam sapantun subul sutsi tōōd pangatayan sigam, aa 'nsa' le' bayi makalabay danda. Paumpig sadja sigam ma iyōnan Bili-bili paingga-paingga palangnganan na. Bayi sigam likkat uk Tuhan min pangantanan nakura' sayitan waktu sigam le' ma dunya, bo' sigam iya makarahu pisuku' ma Tuhan maka ma Bili-bili.
5 'Nsa' du niya' kaputingan sigam, 'nsa' niya' tamak-tamak sigam.

Tallu malaikat

6 Puwas hi' kanda' aku malaikat dakayo' paleng ma diyata' langit, maka uk na mo lapal hap iya 'nsa' magkapinda ni kasaumulan. Pisaplag uk na ni aa kamemon ma dunya, ni bangsa kamemon, ni panubu' kamemon, ni bahasa kamemon sampay ni pihak kamemon.
7 Sakali magsuwara malaikat hi'. Tanōg suwara na, uk na hi', “Subay kaam tiyāw ni Tuhan, pamehehun bi kawasa na, sabab taabut na waktu pangahukum na ma manusiya' kamemon. Pudjihun bi na iya, iya bayi magpapanjari langit maka dunya, sallang maka tuburan bohe' kamemon.”
8 Na, niya' paturul malaikat saddi magsuwara isab. Uk na, “Magkaat na, asal magkaat na tōōd daira Babilon, iya daira asal bantug. Sapantun iya danda laat bayi mo-mo

bangsa aa kamemon mag-inuman inuman na makalango, hati na tabo sigam maghinang kabaisan.”
9 Puwas hi' paturul isab malaikat saddi, katallu na na. Tanōg isab uk na magsuwara, uk na, “Pigmulkaan du sayi-sayi numba ni sattuwa tawun atawa ni barhala' iya bayi hinangan dagbōs na, maka sasuku bayi makatayima' isab sap sattuwa ma tuktuk atawa ma tangan sigam.
10 Pinanaman du sigam mulka' Tuhan, iya sali' hantang inuman makalango 'nsa' liyamuran ayi-ayi, tiyumpahan uk Tuhan ni diyōm sawan iyōnan Sawan Mulka' Tuhan. Aho', sayi-sayi iya mudji sattuwa ian pipaddian tōōd ma diyōm api maka mayilang suleyab, ma panganda' manga malaikat sutsi maka Bili-bili.
11 'Nsa' niya' hōgnaan humbu min api paminsanaan manga aa ian sampay ni kasaumulan. 'Llaw-sangōm 'nsa' niya' halihan pagsandal sigam, iya bayi numba ni sattuwa maka ni barhala' hinangan dagbōs na, sampay siyapan maka ōn sattuwa isab.”
12 Hangkan ko' kaam suku' Tuhan iyu, iya kaam me'-me' ma panohoan Tuhan sampay mōgbōgan si Isa, pahōgōtun bi iman bi.
13 Sakali makake aku suwara min diyōm sulga', uk na, “Sulatun na itu: puwas min 'llaw itu mehe du kakōgan na sasuku matay ma diyōman si Panghu' Isa.”
Magtuwi nambag Nyawa Tuhan, uk na, “Aho', tantu du sigam makakōg-kōg. Pahali du sigam min bayi pagsangsaan sigam sabab tungbasan du sigam iya katudjuhan bayi kahinangan sigam hap.”

Dalil kapag-ani ma dunya

14 Manjari nganda' aku pabayik bo' niya' tanda' ku gabun pote', maka niya' ningko' may'an sali' dagbōs manusiya'. Niya' korona bulawan panurung kok na maka niya' sasanggōt tōm ma tangan na.
15 Sakali niya' le' malaikat saddi bayi paluwas min diyōm langgal ian, bo' ngalingan iya pakōsōg ma iya ningko' ma diyata' gabun hi'. Uk na, “Gunahun na sasanggōt nu iyu. Mag-ani na kau sabab taabut na musim kapag-ani ma dunya. In dunya ian sali' dalil huma kalloun na buwa' na.”
16 Manjari iya malaikat bayi ningko' ma diyata' gabun ian hi' ngalabaran sasanggōt na ni dunya bo' pig-ani uk na kamemon.
17 Sakali niya' isab tanda' ku malaikat saddi luwas bayi min langgal ma diyōm sulga', mo isab sasanggōt tōm.
18 Maka niya' le' isab malaikat saddi, iya tunggu' api, paluwas min tōngōd lamisahan pagtugtugan kamanyan ni Tuhan. Ngalingan malaikat itu pakōsōg ni malaikat mo sasanggōt tōm hi', uk na, “Gunahun na sasanggōt nu iyu pananggōt buwa' anggul ma dunya sabab tahak na. Sanggōtun na tundunan na min bahan na.”
19 Magtuwi malaikat taga sasanggōt hi' bayi ngalabaran sasanggōt na ni dunya. Pigtipun uk na buwa' anggul ian bo' iyampa larukan na ni diyōm paggipitan mehe. Hati na itu bang diyalil, iya na manusiya' pigtipun ma dunya pagmulkaan Tuhan.
20 Jari in baanan anggul ian bayi gipit ma paggipitan ma luwasan daira. Paggipit peen laha' iya paluwas, ngandunuk ni katahan manga tallu hatus batu. Bo' lōm laha' na ngkōn langkaw kakkang kura'.

15

Manga malaikat mo bala' katapusan

1 Manjari itu niya' na isab tanda' ku paltandaan dakayo' ma diyata' langit, landu' makainu-inu, makataw-taw. Iya tanda' ku ian pitu' malaikat mo pitu' ginis bala'. Iya na hi' katapusan bala' iya pamatōbtōb mulka' Tuhan.
2 Sakali niya' tanda' ku sali' sallang may'an sawa tōōd, sali' sawa samin, bo' magsinglab sali' api. Tanda' ku isab manga aa bayi karaōg ma sattuwa tawun hi', sampay ma barhala' iya hinangan dagbōs na. 'Nsa' isab sigam bayi kasapan maka umbul iya tumbuk ōn sattuwa hi'. Jari ian manga aa bayi ngandaōg magpanangge ma bihing sallang, iya sali' sawa samin. Mo sigam biyula bayi pamuwan sigam uk Tuhan pakaniya-pakaniya.
3 Magkalangan sigam kalangan bayi min si Musa iya sosohoan Tuhan, maka kalangan min Bili-bili. Salaitu iya lapal kalangan sigam:
“O Panghu', Tuhan Sangat Kawasa,
Kawasahan kahinangan nu kamemon, makainu-inu tōōd.
Kau iya sultan ma kabangsa-bangsahan,
Bōntōl kau maka bannal ma kamaksuran nu kamemon.
4 O Panghu', sayi baha' 'nsa' tiyāwan ma kau?
Niya' baha' 'nsa' magmahaldika' ma kau?

Kau du iya tunggal sutsi tōōd,
In kabangsahan magtipun ma kau du magpamudji du ma kau,
Sabab tanda' uk aa kamemon in kahinangan nu asal adil.”
5 Puwas hi' tanda' ku ukab langgal ma diyōm sulga', maka tanda' ku isab Bilik Landu'
Sutsi may'an.
6 Sakali tanda' ku pitu' malaikat paluwas min diyōm langgal ian, iya malaikat mo pitu'
ginis bala'. In tamungan pakayan sigam, makasilaw pote' na. Sali' bōdbōran bulawan
dagha sigam.
7 Kaluwas peen, na, tiyōpōran sigam pinggan bulawan uk dakayo' malaikat min 'mpat
ian. Iya pitu' pinggan ian panno' uk mulka' Tuhan iya 'llum ni kasaumulan.
8 Manjari langgal ian panno' uk humbu min haddarat Tuhan, paltandaan sahaya na
maka kawasa na, bo' 'nsa' niya' makasōd ni diyōm langgal ian sataggōl 'nsa' le' timōs
pitu' bala' iya biyo uk pitu' malaikat hi'.

16

Manga pinggan liyōōnan mulka' Tuhan

1 Manjari itu, niya' take ku suwara tanōg halling min diyōm langgal tudju ni pitu'
malaikat iya mo pinggan ian. Uk suwara itu, “Pahi' na kaam. Tumpahin bi na ni dunya
lōōn pitu' pinggan iyu, iya panno' uk mulka' Tuhan!”
2 Sakali itu, pahi' dakayo' malaikat numpahan bala' min pinggan na tudju ni kare-
rehan. Pagtumpa peen, magtuwi manga aa bayi makatayima' sap sattuwa maka manga
aa bayi numba ni barhala' iya bayi hinangan dagbōs na, paluwasan manga bawutut
landu' paddi'.
3 Puwas hi' iya malaikat karuwa na numpahan bala' min pinggan na tudju ni deyawut.
Pagtumpa peen, magtuwi tahik ian tahinang laha' sali' laha' aa matay bo' ayi-ayi bayi
'llum ma diyōm tahik ian matay kamemon.
4 Manjari malaikat katallu na numpahan na isab bala' min pinggan na tudju ni
kasowang-sowangan maka ni manga tuburan bohe'. Pagtumpa peen, magtuwi bohe'
ian tahinang laha'.
5 Sakali take ku bissala malaikat, iya mag'ntanan ma kabohe'-bohean. Uk na, “O Tuhan
Landu' Sutsi, iya 'nsa' magkapinda min awwal tagna' sampay ni kabuttihian, bōntōl sadja
hukuman nu.
6 Sabab in manga aa suku' nu maka manga nabi iya bayi magpalatun palman nu, hi'
bayi piyatay. Bayi pitumpa laha' sigam uk manga aa ma diyōm dunya iyu, hangkan
patut du bang sigam painum nu laha'. Magtōngōd du peen hinang sigam maka tungbas
na.”
7 Puwas hi' niya' take ku suwara min tōngōd lamisahan pagkulbanan. Uk suwara hi',
“O Panghu', Tuhan Sangat Kawasa, bōntōl sadja hukuman nu, 'nsa' tasaway.”
8 Puwas peen uk na hi', iya malaikat kampat na numpahan bala' min pinggan na tudju
ni mata 'llaw, manjari pikalap silak 'llaw ian ngalus manga manusiya'.
9 Na, pagka lus manga aa uk 'llaw sabab kalandu' pasu' na, magtuwi sigam
magpanukna' ma ōn Tuhan iya ma diyōm sulga', ma sabab pamatakka na bala' salaihi'.
'Nsa' sigam pataikut min dusa sigam atawa muwan sanglit ma Tuhan.
10 Manjari tiyumpahan pinggan na uk malaikat kalima na, pitakka bala' na ni
paningkoan sattuwa tawun, ni poonan pamarintahan na. Magtuwi tawwa' lindōm
katilibut lahat iya pamarintahan sattuwa hi'. Pigkeket dalla' uk manga aa may'an ma
sabab kabisa paddi' iya tananam sigam.
11 Magpanukna' isab sigam ma Tuhan iya ma sulga', ma sabab paddi' maka bawutut
sigam. Suga' 'nsa' tōōd sigam pataikut min hinang laat.
12 Sakali tiyumpahan pinggan uk malaikat kannōm na, pitakka bala' na ni sapa' mehe
iya iyōnan Alpurati. Pagtumpa peen, magtuwi tohoan bohe' sapa' ian, tahinang daddōk
palabayan manga sultan luwas min sōbangan.
13 Puwas hi' niya' manga sayitan tanda' ku sali' na dagbōs yabak, tallu heka na. Ian
sigam paluwas min bo' naga, min bo' sattuwa maka min bo' nabi iya bayi magpamissala
puting.
14 In manga ibilis ian tau maghinang manga hinang makainu-inu. Manjari manga
ibilis itu hi' pahi' ni manga kasultanan ma kalohahan dunya, mo sigam magtipun bo'
supaya magbono' bang taabut 'llaw bayi giyanta' uk Tuhan Sangat Kawasa, iya 'llaw na
makataw-taw.
15 Sakali ngabtang si Isa, uk na, “Pake kaam. Paiyu du aku patangkaw ni kaam ma
waktu 'nsa' tasayu bi. Kiyōgan tōōd sasuku taabut ku jaga na peen ngagaran aku, bo'

sakap asal panammek na. 'Nsa' iya taabut ma sasang na 'nsa' magbadju', bo' 'nsa' du niya' kaiyaan na minsan iya paluwas ni kahekahan aa."

16 Na, tatipun na uk tallu ibilis ian manga baanan sultan ma kalohahan dunya, pay'an ni lahat iyōnan Amageddon ma bahasa Hibrani.

17 Manjari itu tiyumpahan na isab pinggan na uk malaikat kapitu' na, pitakka ni tōngaan langit. Pagtumpa peen, magtuwi niya' suwara kōsōg halling min paningkoan ma diyōm langgal. Uk suwara ian, "Na! Ubus na!"

18 Magtuwi niya' kirat maka latte' maka laggōn maglagublub, maka niya' linug kōsōg makalandu'. Sataggōl min kaniya' manusiya' 'nsa' niya' linug paliyu minnihi' kōsōg na. Iya na hi' kapuspusan na!

19 Magtuwi magbakka' tana' ma daira bantug, bōklang tallu. Magkaat manga karairahan ma sabarang lahat. Manjari intōm uk Tuhan paldusahan kamemon bayi hinang ma daira Babilon iya babantugun hi'. Hangkan manga aa minnian sali' dalil piinum uk Tuhan min sawan na, hati na pinanam kabisa mulka' na.

20 Lanyap kapu'-puan kamemon, sampay kabud-buran mangngan kamemon min bayi pabōtangan na, 'nsa' na tanda'.

21 Manga manusiya' ian bayi kahugan tigtigan aes min diyata' langit. Iya bohat na manga limampu' kilu dakayo' ian. Hangkan manga aa ian bayi nuknaan Tuhan ma sabab bala' ian sabab bisa makalandu'.

17

Danda babantugun, iya laat hinang na

1 Manjari itu niya' makani-aku dakayo' malaikat min pitu' bayi mo pinggan ian. Uk na ni aku, "Dayi' kau. Pandaan ta kau bang salaingga hukuman iya pitakka ni daira mehe, iya pabōtangan na ma tōngōd kasowang-sowangan. In daira ian diyalil na danda laat tōōd hinang na, danda asal babantugun.

2 Manga kanakuraan taga lahat min kalingkal dunya bayi makapagbe' maka danda babantugun itu maghinang kaiyaan maka iya. Jari manga aa mahadjana' kamemon tabo-bo isab ningōd hinang na, sali' sapantun aa bayi kainum makalango, 'nsa' iya' maghinang kasabulan."

3 Sakali kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat tudju ni lahat hunit kapaglahatan uk aa. May'an peen aku, niya' tanda' ku dakayo' danda ngura' ma sattuwa tawun, walna' pula. Sattuwa ian pitu' kok na maka sangpu' tanduk na. Lapat baran na uk ōn laat kine, siyulatan may'an pangkal ni Tuhan.

4 Danda ian magbadju' taluk maka pula, panno' uk pamulawan na, palmata halgaan maka manga mussa' tipay. Niya' bo na ma tangan na sawan bulawan panno' uk kalammian maka kasabulan, luwas bayi min usaha na.

5 Niya' isab ōn bayi tasulat ma tuktuk na, ōn lōm hati na. Iya na itu sulatan na: "Babilon, daira babantugun, poonan kaputahan, poonan kalammian maka kasammalan."

6 Maka tanda' ku isab in danda ian liyango uk laha' bayi tainum na, laha' min manga aa suku' Tuhan, iya bayi piyatay ma sabab si Isa iya pamōgbōgan sigam.

Pag'nda' ku danda ian, makalandu' tōōd aku adjayip.

7 Na, tīyaw aku uk malaikat, uk na, "Ayi kaadjayipan nu? Pahati ta na kau ma pasalan danda ian bang ayi hati na maka bang ayi hati na sattuwa panguraan na ian, iya pitu' kok na maka sangpu' tanduk na.

8 Iya sattuwa tawun tanda' nu ian, bayi 'llum suga' matay na ma buttihi'. Darayi' na iya paluwas min diyōm lowang tigōb-tigōban bo' iyampa pahi' ni katōbtōban na, pikaat. Mehe kainu-inuhan manga aa maglahat ma diyōm dunya, sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma diyōm kitab panulatan ōn aa taga kallum kakkal, iya bayi asal tasulat ma 'nsa' le' bayi pipanjari dunya. Landu' sigam inu-inu pag'nda' sigam ma sattuwa tawun hi'. Bayi 'llum, bo' matay, bo' palahil du pabayik."

9 Uk malaikat le', "Iya pamahati ku buttihi' tahati du uk aa lōm panahuhan na maka pangatau na. Iya pitu' kok ma sattuwa tawun ian, hati na pitu' bud paningkoan uk danda laatan ian. Maka hati na isab pitu' sultan.

10 Lima sultan ian palabay na kapagsultan sigam. Dakayo' ian masi magsultan ma buttihi' maka iya kapitu' na 'nsa' le' magsultan. Bang ganta' magsultan na kapitu' na ian, dayi'-dayi' du iya kapagsultan na.

11 Iya sattuwa tawun ian iya bayi 'llum ian, bo' matay, iya ian sultan kawalu' na. Dambean du iya maka bayi pitu' ian, maka pahi' du iya ni katōbtōban na pikaat.

12 “Iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, iya na sangpu' sultan saddi, 'nsa' le' makapagsultan. Sigam kasangpu' kabuwanan du kawasa magsultan magbe' maka sattuwa tawun suga' dayi'-dayi' du iya kapagsultan sigam.
13 Dagaraan sigam kasangpu' ian, bo' pamuwan uk sigam gaōsan maka kapatut sigam ma sattuwa hi'.
14 Manjari paalōp du sigam magbono' maka Bili-bili. Suga' taraōg du sigam uk Bili-bili maka manga aa na kapangandōlan na, aa bayi tapene' na, bayi takallo' na me' ma iya. 'Nsa' iya ngaku daōg sabab iya Panghu' ma pagpanghuan kamemon, maka iya Sultan ma kasultanan kamemon.”
15 Halling le' malaikat ni aku, uk na, “Bang pahati ku pasal kasowang-sowangan iya paningkoan danda bayi tanda' nu ian, iya na ginisan bangsa, pangkat maka pihak, sampay ginisan bahasa.
16 Maka iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, hati na sangpu' sultan. Sigam maka sattuwa tawun hi' bansi du ma danda laat ian ma sosongun. Killoan iya uk sigam pangalta' na kamemon, tiyantangan ayi-ayi kamemon bayi ma baran na. Pigkakan uk sigam isi na bo' iyampa iya tiyutung.
17 Ngahinang sigam salaihi' sabab biyuwanan sigam uk Tuhan pamikil ngahinang kabayaan na. Min kahandak na iya hangkan dambean kagaraan sigam in kapatut sigam magsultan subay tiyukbalan ni sattuwa tawun, sampay taabut tuman kamemon bayi bissala uk Tuhan.
18 “Iya danda bayi tanda' nu,” uk malaikat, “iya na daira babantugun iya magkaagi ma kasultanan ma diyōm dunya.”

18

Magkaat daira Babilon

1 Ubus peen uk na hi' niya' isab tanda' ku malaikat saddi pareyo' min sulga'. Mehe kawasa na, maka sahaya na ian makabuwan kasawahan ma katilibut dunya.
2 Magsuwara iya pakōsōg, uk na, “Magkaat na tuwi'. Asal magkaat na Babilon, daira babantugun. Tahinang na paglahatan manga ibilis, kamahian manga sayitan. Tahinang pagtappakan manga manuk-manuk haram, ayi-ayi makasammal.
3 Babilon itu sali' sapantun danda laat, mo-mo bangsa aa kamemon mag-inum makalango, hati na tabo-bo sigam maghinang kalammian maka iya. Manga kanakuraan isab, iya mamarinta ma diyōm dunya, bayi maghinang kalammian maka iya. Maka manga aa maglilitu ma sabarang lahat, bayi magkarayahan tōōd ma sabab napsu danda ian makalandu'.”
4 Sakali niya' take ku suwara saddi halling min sulga', uk na,
“Paluwas kaam minniyu, kaam suku' ku. Pakallo' kaam min danda iyu.
Daa kaam palamud ma iya maghinang kalaatan,
Bo' kaam 'nsa' talapay ma kabinsanaan iya pibōtang ma iya.
5 Kalna' paldusahan na magtipun-tambak na, pabud ni diyata' langit.
'Nsa' takaipat uk Tuhan kahinangan na laat hi'.
6 Hinangun bi ma iya sali' bayi hinang na ma kasehean.
Iya pamuli ma iya subay lipatan duwa iya ayi-ayi bayi hinang na.
Bayi tabo na manga aa nginam kasabulan na,
Subay isab iya pinanaman mulka' Tuhan lipatan duwa kōsōg na.
7 Patakkahun bi ma iya kabinsanaan maka karukkaan,
Papagtōngōrun bi maka bayi pagmalangkaw na maka pagdul-baya' na ma kanapsuhan na kaginis-ginisan.
Hal iya mag-abbu ma diyōm pikilan.
Uk na, ‘Aku itu Pangian du, iya makapagbaya' na.
'Nsa' du aku magkabalu.
'Nsa' du aku makananam kasusahan.’
8 Sabab min pag-abbu na hangkan danda itu katumbukan bala' ginis-ginisan ma diyōm dangallaw du.
Tawwa' iya saki makamatay, kasukkalan du maka gōtōm.
Tiyutung isab iya ma diyōm api,
Sabab kawasa asal Panghu' tabi Tuhan iya mabōtangan iya hukuman.”
9 Manjari manga nakura' mamarinta ma diyōm dunya, iya bayi magbe' maka danda ian maghinang kasabulan magdul-baya' ma kanapsuhan sigam, magtangis du maka magkarukkaan pag'nda' sigam humbu paluwas min tutung daira hi'.

10 Ian sigam nangge nganda'-nganda' min katahan sabab tiyāw sigam talapay ma
kabinsanaan na. Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari! Kaugun daira Babilon,
kabantug na maka kakōsōg na hi'. Dasasaat du, magtuwi iya pitakkahan kabinsanaan
iya pamakadal iya.”
11 Iya du manga aa maglilitu ma diyōm dunya, magtangis isab maka magkarukkaan
pasal 'nsa' na niya' magpamalli dagangan sigam.
12 'Nsa' niya' malli ni sigam manga bulawan, pilak, palmata maka mussa'. 'Nsa' na
niya' malli kakana' sigam halgaan, sali' kakana' taluk, pula, sutla'. 'Nsa' na niya' malli
ginisan kayu iya lahang tanda' uk aa, maka ayi-ayi hinang min tangil gadja, maka kayu
halgaan, maka ayi-ayi hinang min tumbaga, basi' maka malbol.
13 'Nsa' isab niya' malli manga pamapa dagangan sigam, manga kamanyan, laksi', maka
'nsallan hamut. 'Nsa' na niya' malli manga inuman makalango, 'nsallan pagballa, tirigu
maka buwas na. 'Nsa' na niya' malli ni sigam manga sapi', bili-bili, kura' maka manga
pamean iya giyuyud uk kura', sampay isab manga aa iya diyagangan uk sigam hinang
ata.
14 Uk manga aa maglilitu ian ni danda, hati na ni daira Babilon, “Na, pa'nsa' na min
kau kamemon bayi kanapsuhan nu. Lungay na min kau pangalta' nu kamemon maka
kapanyapan nu halgaan. 'Nsa' na tabayik nu saumul-umul.”
15 Manga aa magdaragang ian, iya bayi magkarayahan uk bayi pagdagang sigam ma
diyōm daira ian, nganda'-nganda' ma tutung na min katahan sabab tiyāw sigam talapay
ma kabinsanaan na. Magtangis sigam maka magkarukkaan.
16 Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari! Kaugun tōōd daira babantugun hi'.
Kaalti na bayi sali' sapantun danda bang magpamakay kakana' halgaan, walna' taluk
maka pula, bang panno' isab uk pamulawan, palmata halgaan maka mussa'.
17 Suga' dasasaat du, magtuwi lungay pangalta' na kamemon.”
Damikkiyan na isab manga nakura' ma kappal maka manga aa me' mariyata' na, maka
manga aa maghinang isab ma kappal sampay sasuku mag-usaha ma deyawut, nganda'-
nganda' isab ma daira ian min katahan.
18 Pag'nda' sigam ma humbu min tutung na hi', magtuwi sigam ngallang. Uk sigam,
“'Nsa' du niya' daira saddi makaliyu bantug na min daira Babilon ian.”
19 Magtuwi sigam musug bagunbun ni diyata' kok sigam, tanda' saksi' in sigam
magkarukkaan na. Magtangis sigam maka magkarukkaan. Uk pagkarukkaan sigam,
“Allā, 'nsa' manjari daira babantugun hi'! Kaugun tōōd. Iya na ian daira pagdarayahan
sasuku magkakappal sabab heka alta' bayi ma hi'. Suga' dasasaat du, magtuwi lungay
ayi-ayi na kamemon!”
20 Na, in kaam ma diyōm sulga', subay kaam magkōg-kōg sabab magkaat na daira
hi'. Iya du kaam manga aa suku' Tuhan, maka kaam aa kawakilan uk si Isa, maka
kaam manga nabi, subay du isab kaam magkōg-kōg kalna' daira Babilon hi' pitakkahan
hukuman na uk Tuhan, panungbas ma bayi tahinang uk na ma kaam.
21 Na puwas hi' niya' malaikat kōsōg mohat batu mehe tōōd, sali' ehe batu gilingan
bayi awwal, bo' hiyantakan uk na ni diyōm tahik. Uk na, “salaitu du meen in paglubu
tumawwa' ma Babilon, daira babantugun hi'. Sakadjap sadja, 'nsa' tanda' pabing sampay
ni kasaumulan.
22 Kau, daira Babilon, 'nsa' na niya' tōōd take ma diyōman nu manga aa magbiyula
maka aa magkalangan, aa magsuling maka aa magtiyup-tiyup. Damikkiyan na, 'nsa'
na niya' tanda' maiyu maghinang ayi-ayi kapandayan sigam. 'Nsa' isab niya' hebok
paggilingan take maiyu.
23 'Nsa' na niya' minsan keyat palitaan tanda' maiyu. Sampay paglami-lami ma
pagkawinan, 'nsa' niya' na take. Manga aa bayi magdagang maiyu, sigam iya bayi landu'
gaōs labi le' min aa magdagang kamemon ma kalohahan dunya. Bayi kaakkalan manga
aa min bangsa kamemon uk pantak nu maka hikmat nu!”
24 In daira Babilon ian pitakkahan hukuman na sabab may'an bayi pamapatayan ma
manga nabi magpalatun palman Tuhan maka ma manga aa suku' Tuhan. Lagi' manga
aa kamemon iya patay bono' ma diyōm dunya, iya poon sigam piyatay sabab daira ian.

19

1 Na ubus peen uk na hi' niya' take ku sali' suwara min manusiya' heka kalandu'
kapun-punan may'an ma sulga'. Uk sigam, “Pudji tabi Tuhan! Ma iya asal sahaya maka
kawasa. Tunggal du iya makalappasan kitabi min dusa.
2 Bōntōl maka bannal hukuman na kamemon. Atas pabōtang na hukuman ni
danda babantugun, danda laat hinang na iya bayi mo-mo aa kamemon ningōd ma iya

maghinang kalammian. Binsana' iya uk Tuhan ma sabab aa suku' Tuhan iya piyatay uk na."

3 Sakali in baanan aa ian magsuwara pabing, suwara tanōg. Uk na hi', "Sanglitan tabi Tuhan! Tutung daira babantugun. Patabbud na peen humbu na sampay ni kasaumulan."

4 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan maka 'mpat malaikat hi' magsujuran na, maka uk sigam mudji Tuhan iya ningko' ma paningkoan bangsahan. Uk sigam, "Aho'! Sanglitan tabi Tuhan!"

Pagkawin Bili-bili

5 Sakali niya' take ku suwara paluwas min tōngōd paningkoan Tuhan. Uk na, "Sanglitin bi Tuhan, kaam kamemon sosohoan na, sasuku tiyāwan ma iya, iya langkaw, maka iya deyo'."

6 Puwas hi' niya' take ku sali' suwara min manusiya' kalandu' heka na. Kōsōg tōōd halling na ian, sali' lagublub bohe' tumpahan min diyata' maka sali' laggōn landu' kōsōg. Take ku iya bissala sigam, uk sigam, "Sanglitan ta na Tuhan! Sanglitan ta na Panghu' tabi Tuhan Sangat Kawasa, sabab pabōtang na parinta na!

7 Subay kitabi magkōg-kōg, magkalasigan tōōd. Sanglitan tabi Tuhan sabab taabut na waktu pagkawin Bili-bili maka manga aa suku' na. Pigbahasa sigam pangantin danda bayi na ngari-ngarihan di na.

8 Kabuwanan iya sammek ngidlap pamakay na, sammek pote' tōōd, 'nsa' tōōd niya' tamak na. In sammek pote' itu, bang hiyati, iya na manga hinang kaadilan bayi tahinang uk manga aa suku' Tuhan."

9 Sakali halling ni aku dakayo' malaikat hi', uk na, "Sulatun itu: mehe kahapan sasuku siyoho' paluruk ma pagkawinan Bili-bili." Siyugpatan le' bissala malaikat ian, uk na, "Iya lapal kabtangan iyu, iya na lapal bannal bayi min Tuhan."

10 Magtuwi aku pasujud ma tōngōd nayi' malaikat ian mudji iya, suga' uk na, "Daa kau pasujud ni aku. Aku itu dakayo' sosohoan Tuhan du, sali' du kau maka manga dawuranakan nu, sasuku kaam mōgbōgan pandu' bannal bayi pamatau uk si Isa. Subay Tuhan sadja pudji nu."

Iya pandu' bannal pamatau uk si Isa, iya du isab bayi pitulun ni manga nabi iya magpalatun palman min Tuhan.

Aa nguraan kura' pote'

11 Manjari itu tanda' ku ukab sulga' maka niya' ian kura' pote'. Iya ngura' ma diyata' na ian pig-ōnan si Kapangandōlan maka si Kasabannalan. Bōntōl pangahukum na maka pamono' na ma palbantahan na.

12 Mata na ian sali' api parallet, maka heka korona siyangōnan ma kok na. Niya' ōn siyulat ma puhu' na suga' 'nsa' niya' makatau bang ayi hati na, duwal du baran na iya makatau.

13 Iya juba pasammek na ian panno' uk laha', maka iya ōn pangōn ma iya, "Palman Tuhan".

14 Tiyurul iya uk baanan sundalu min sulga'. Magpangura' sigam ma manga kura' pote'. Magjuba sigam pote' isab, juba 'nsa' niya' tamak na.

15 Iya iyōnan Palman Tuhan itu, niya' takōs tōm paluwas min bo' na, pangandaōg na ma palbangsa-bangsahan. Magbaya' du iya ma sigam kamemon maka kōsōg kapagbaya' na, sali' hantang tungkud basi' 'nsa' tasagga'. Iya pangahukum na ma sigam sali' sapantun aa maghinang inuman makalango. Iddōkan uk na buwa' anggul supaya paluwas bohe' na. Hati na, tikkahan sigam mulka' uk Tuhan Sangat Kawasa, bo' mulka' ian 'nsa' tasipat bisa na.

16 Niya' ōn siyulat ma juba na maka ma paa na, salaitu: "Sultan ma kasultanan kamemon, Panghu' ma pagpanghuan kamemon."

17 Manjari tanda' ku na isab dakayo' malaikat ma diyata' langit nangge ma sayinag 'llaw. Ngalingan iya pakōsōg ni kamanuk-manukan kamemon iya maglengan ma tōngaan ayan ian. Uk na, "Paitu kaam magtipun ni pagjamuhan Tuhan, pagjamuhan na mehe.

18 Paitu kaam mangan isi patay, min manga kasultanan, manga puntukan sundalu maka manga kasundaluhan, sampay isi kura' maka isi manga aa bayi ngura' ma diyata' na. Mangan kaam isi patay kaginis-ginisan kamemon, ata maka aa 'nsa' ata, aa langkaw maka aa deyo'."

19 Puwas hi' tanda' ku sattuwa tawun ian magtipun-tipun maka kasultanan min kalohahan dunya sampay kasundaluhan sigam. Ian sigam magdakayo' mono' ma iya ngura' ma kura' pote' ian sampay ma manga sundalu na.

20 Manjari siyaggaw sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting iya bayi
makahinang hinang kainu-inuhan aa ma deyoan sattuwa tawun hi'. (Hinang na
makainu-inu ian bayi pangakkal na ma manga aa, sasuku kasapan maka umbul sattuwa
maka sasuku bayi numba ni barhala' iya hinang sali' dagbōs sattuwa dakayo'.) Na, in
sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting ian, bayi liyarukan maka kallum-llum
sigam ni diyōm api mayilang iya sali' dagbōs danaw mehe suleyab na ian.
21 Bo' manga kasundaluhan sigam bayi piyatay maka takōs iya paluwas min bo' aa
ngura' ian. Pigkakan isi patay sigam uk kamanuk-manukan, sampay ngalasso na tōōd.

20

Dangibu tahun

1 Manjari niya' na isab tanda' ku malaikat pareyo' min sulga', mo kunsi' tambōl lowang
tigōb-tigōban, maka bilanggu' aslag.
2 Siyaggaw uk na naga, iya So Masa Awwal, hati na nakura' sayitan atawa ibilis.
Tasaggaw peen, ingkōtan iya maka bilanggu' bo' timpuhan dangibu tahun.
3 Puwas hi' liyarukan iya uk malaikat ni diyōm lowang tigōb-tigōban, bo' kiyan-
daruhan pahōgōt sampay tumbukan indan bo' 'nsa' taukab. Tiyambōlan nakura' sayitan
ian bo' supaya 'nsa' na peen makapangakkal ma palbangsa-bangsahan sataggōl 'nsa' le'
paabut ni dangibu tahun hi'. Bang taabut na dangibu tahun hi' pilappa du iya, suga'
dayi'-dayi' du.
4 Manjari itu niya' tanda' ku manga paningkoan babangsahan maka manga aa
magtingkoan may'an. Kabuwanan sigam kapatut malangngan hukuman. Tanda' ku isab
baanan manga nyawa min aa bayi piyatay ma sabab pagnasihat sigam pandu' bannal
iya bayi pamatau uk si Isa, maka ma sabab palman Tuhan. Manga aa ian 'nsa' bayi
makasumba ni sattuwa tawun atawa ni barhala' hinangan sali' dagbōs na. 'Nsa' isab
bayi makatayima' umbul sattuwa siyapan ma tuktuk sigam atawa tangan sigam. 'Llum
na sigam pabayik min kamatay bo' me' sigam ma si Isa magsultan ma diyōm dangibu
tahun.
5 Iya ian tagnaan pagpakallum pabayik ma manga aa bayi magpatayan. (Aa
magpatayan kasehean 'nsa' le' pikallum pabing. Subay le' kalabay dangibu tahun hi'.)
6 Mehe kakōgan maka kahapan sasuku makabe' pikallum min kamatay ma pag-
pakallum tagna' itu. 'Nsa' sigam talapay ma kabinsanaan paddas, iya pigbahasa kamatay
kaminduwa na. Piantanan sigam hinang kaimaman ngaharap ni Tuhan maka ni si
Almasi. Bo' me' sigam ma si Almasi ngantan parinta ma diyōm dangibu tahun.

Taraōg nakura' sayitan

7 Na, bang tōbtōb na dangibu tahun ian, pilappa du nakura' sayitan min diyōm lowang
bayi panganjilan iya.
8 Pagluwas na minnihi', ngakkal na isab iya ma kabangsa-bangsahan ma 'mpat pidju
alam, iya bangsa pig-ōnan Gog maka Magog. Pipagtipun manga aa ian kamemon uk
nakura' sayitan, pisakap magbono'. Iya heka sigam ian sali' sapantun heka ungus ma
bihing parian.
9 Manjari maglanjalan manga baanan aa ian ngalatagan ni kalohahan lahat, sampay
libut uk sigam paghantian aa suku' Tuhan maka daira iya kalasahan na. Suga' niya' api
bayi pareyo' min langit nutung sigam kamemon.
10 Puwas hi' in nakura' sayitan, iya bayi ngakkalan manga aa palbangsa-bangsahan
ian, hi' bayi liyarukan ni diyōm api mayilang iya suleyab na sali' danaw mehe. Iya
na hi' api bayi pangalarukan sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting. Na, ian
sigam pipaddian 'llaw-sangōm sampay ni kasaumulan.

Hukuman katapusan

11 Manjari itu niya' tanda' ku dakayo' paningkoan pote' mehe, iya ma alōpan Tuhan.
Tanda' ku isab iya ningko' ma diyata' na. Dunya maka langit hi' na lahi min alōpan na,
'nsa' na tanda' pabing.
12 Sakali tanda' ku aa magpatayan kamemon mehe maka diki' ian magpanangge ma
dahuhan paningkoan ian. Jari iyukab kakitaban maka niya' le' kitab dakayo' iyukab, iya
kitab panulatan manga ōn aa, sasuku kabuwanan kallum kakkal. Manga aa magpatayan
ian bayi hiyukum min bayi kahinangan sigam hap maka laat, iya tasulat asal ma diyōm
manga kitab ian.
13 Sayi-sayi bayi magpatayan ma diyōm tahik bayi paluwas paharap ni Tuhan.
Damikkiyan isab sigam bayi ma diyōm gumi maka ma diyōm ahirat, bayi sigam paluwas

kamemon bo' paharap ni Tuhan. Bo' hiyukum sigam kamemon kaniya-kaniya min bayi
kahinangan sigam hap maka laat.
14-15 Puwas hi', sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn na ma diyōm kitab panulatan manga ōn
aa taga kallum kakkal, liyarukan na ni diyōm kasaplagan api iya suleyab na sali' danaw
mehe. Manjari kamatay maka lahat pahantian aa bayi magpatayan hi' bayi pikalloan ni
diyōm api mayilang iya suleyab na sali' danaw, iya iyōnan kamatay karuwa na.

21

Langit bahu maka dunya bahu

1 Manjari itu niya' tanda' ku langit maka dunya hinangan bahu, 'nsa' niya' tahik na.
Langit tagna' maka dunya tagna' hi' bayi liyanyapan.
2 Tanda' ku isab daira Sutsi, Awrusalam Bahu, duwai bayi min sulga' min alōpan
Tuhan. Iya daira ian bayi siyakapan sali' sapantun pangantin danda bang piyakayan
ma song biyatalan uk pangantin lalla.
3 Sakali niya' take ku suwara kōsōg luwas min paningkoan Tuhan. Uk na, “Buttihi'
magdalahat na Tuhan maka manusiya'. Ian iya pabōtang ma sigam, bo' sigam na iya aa
na. Baran Tuhan patōtōg na ma sigam. Pagtuhanan iya uk sigam.
4 Siyapuhan uk na bohe' mata kamemon min mata sigam. Hati na, 'nsa' na niya'
magkamatay, 'nsa' na niya' magkarukkaan atawa magtangis, maka 'nsa' na niya' paddi'
tananam uk sigam sabab in bayi asal kahalan ma dunya tagna' lanyap na.”
5 Sakali ngabtang iya ningko' ma tingkoan ian, uk na, “Na, buttihi' papanjari ku
na kamemon ayi-ayi ni bahu.” Uk na isab ni aku, “Sulatun itu, sabab bannal sadja
kabtangan itu maka kapangandōlan.”
6 Uk na le', “Timōs na kahinangan ku kamemon. Aku iya awwal maka ahil, tagnaan
maka katapusan. Sayi-sayi toho' kallong na painum ku min tuburan bohe' iya muwan
kallum kakkal. Painum ku iya minsan 'nsa' niya' bayad na.
7 Salaitu iya kahapan pamuwan ku ma sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat: aku iya
pagtuhanan na, maka iya iya anak ku.
8 Suga' sayi-sayi tiyāw maka sayi-sayi 'nsa' kapangandōlan, liyarukan du sigam
ni diyōm api. Damikkiyan na isab sasuku maghinang kasammalan, manga mono'
ma pagkahi na manusiya', manga maghinang kalammian danda maka lalla, manga
magpantak, manga numba ni saddi min Tuhan, sampay manga aa kamemon magputing,
iya palsukuan sigam kamemon pipahi' sigam ni diyōm api mayilang iya suleyab na ian
sali' danaw mehe. Iya na hi' iyōnan Kamatay Karuwa na.”

Awrusalam bahu

9 Sakali itu niya' pasikōt ni aku dakayo' malaikat min malaikat pitu' ian, iya mo pitu'
pinggan bulawan panno' uk pitu' ginis bala'. Uk na ni aku, “Paitu kau. Pandaan ta kau
iya pigbahasa pangantin danda, iya pihanda uk Bili-bili.”
10 Manjari kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat hi' tudju ni
diyata' bud langkaw tōōd. Pindaan aku Awrusalam, Daira Sutsi, ian paruwai min sulga'
min alōpan Tuhan.
11 Daira ian ngidlap min sahaya Tuhan. Iya idlap na sali' idlap palmata intan gaddung,
tallak sali' sawa samin.
12 Daira ian bayi libutan maka ad batu loha maka langkaw. Sangpu' ka duwa lawang
na, tiyungguan pakaniya-pakaniya uk malaikat sangpu' ka duwa. Iya lawang ian bayi
siyulatan maka ōn pihak bangsa Israil sangpu' ka duwa.
13 Ad ian niya' tallu lawang na tampal ni sōbangan, tallu ni satan, tallu ni uttara',
maka tallu isab tampal ni saddōpan.
14 In iya ad pangalibut daira ian papagan na sangpu' ka duwa batu mehe, siyulatan
pakaniya-pakaniya maka ōn aa sangpu' ka duwa iya bayi kawakilan uk Bili-bili.
15 Na, iya malaikat bayi missalahan aku ian, niya' bo na sukuran bulawan panukud
na ma daira sampay ma lawang na maka ad na.
16 Magpasagi' daira ian, sali' du taha' na maka loha na. Siyukud uk malaikat maka
sukuran na, jari pagsukud peen itu sali' du taha' na maka loha na maka langkaw na,
duwangibu ka 'mpat hatus batu iya sukuran na.
17 Siyukud isab uk na langkaw ad ian bo' sukuran na 'mpatpu' dappa bang ma sukuran
tabi.
18 Palmata intan gaddung iya pangahinang ad ian bo' baran daira ian bayi hinang
maka bulawan tōōd, suga' tallak sali' sawa samin.

19 Manga batu pamapagan ad pangalibut daira ian bayi iyari-arihan maka palmata
ginis-ginisan. Iya pangari-ngari batu dakayo' ian palmata intan gaddung, iya karuwa na
palmata bilu tahak, katallu na palmata jali'-jali', kampat na palmata gaddung tahak,
20 kalima na palmata sakulati agjali'-jali', kannōm na palmata pula tahak, kapitu' na
palmata biyaning, kawalu' na palmata ngagaw gaddung, kasiyam na palmata kuning,
kasangpu' na palmata gaddung 'nsa' tahak tōōd, kasangpu' kadda na palmata bilu
magbattik-battik, bo' iya kasangpu' karuwa na palmata taluk.
21 Iya pangahinang sangpu' ka duwa lawang daira ian sangpu' ka duwa isab mussa'
tipay. Dakayo' du mussa' tibuuk iya pangahinang dakayo' lawang. Maka manga daddōk
ma diyōm daira ian tōōd bulawan, tallak sali' sawa samin.
22 'Nsa' niya' langgal tanda' ku ma diyōm daira ian pangarapan Tuhan sabab ian asal
Tuhan iya Panghu' Sangat Kawasa, maka ian isab Bili-bili. Hangkan 'nsa' kagunahan
langgal may'an.
23 'Nsa' na isab magkagunahan sawa 'llaw atawa sawa bulan ma daira ian sabab ian
asal sahaya Tuhan muwan kasawahan, maka ian Bili-bili sali' sawa palitaan.
24 Pasaplag sawa na ian pamasawa palangnganan bangsa kamemon. Maka manga
kasultanan min kalohahan dunya mo du pangalta' sigam ni diyōm daira ian.
25 Manga lawang na ian 'nsa' tiyambōl, ukab sadja kahaba' 'llaw sabab 'nsa' niya'
sangōm may'an.
26 Ayi-ayi makabuwan kabantugan ma bangsa kamemon maka ayi-ayi pangalta' sigam
biyo du pay'an ni diyōm daira,
27 suga' 'nsa' niya' lammi' pisōd pay'an atawa aa maghinang kaiyaan atawa aa
putingan. Iya sadja makasōd ni diyōm daira ian bang aa bayi tasulat ōn sigam ma
kitab suku' Bili-bili, iya kitab panulatan ōn aa bayi kabuwanan kallum kakkal.

22

1 Sakali itu pindaan aku bohe' uk malaikat, bohe' makabuwan kalluman kakkal. Bohe'
ian sawa kalandu' ngaliyud min paningkoan Tuhan maka Bili-bili,
2 labay min tangnga' daddōk iya ma diyōm daira hi'. Ma karuwambiya' sowang ian
niya' kayu, iya kayu makabuwan kallum. Kayu ian magbuwa' min sangpu' ka duwa ma
diyōm dantahun. Min tadda min tadda ma diyōm dambulan muwan na peen buwa', bo'
dawun na ian tapanguli' saki ma kabangsa-bangsahan.
3 'Nsa' niya' na mulka' Tuhan patakka ma diyōm daira ian.
Ian in paningkoan Tuhan maka Bili-bili ma diyōm daira ian, bo' piyudji du iya uk
manga sosohoan na.
4 Tanda' uk sigam pamayihuan na maka siyulatan ōn na ma tuktuk sigam.
5 'Nsa' niya' sangōm na ma hi' maka 'nsa' sigam magkagunahan palitaan atawa sawa
'llaw sabab Panghu' sigam Tuhan iya masawa sigam. Maka sigam du iya ngantanan
parinta sampay ni kasaumulan.

Kapaitu si Isa pabayik

6 Manjari missala malaikat ian ni aku, uk na, “Iya lapal kabtangan bayi tasulat nu iyu
bannal sadja, kapangandōlan tōōd. Sabab in Panghu' tabi Tuhan, iya magpasangōn
Nyawa na ma kanabi-nabihan, bayi noho' malaikat na paitu matauhan ni manga
sosohoan na pasal pakaradjaan song na pitakka.”
7 “Pake kaam,” uk si Isa, “Sikōt na waktu in aku paiyu. Mehe du kakōgan sasuku
magkahagad ma kabtangan bayi talapal ma diyōm sulat iyu.”
8 Na, aku itu si Yahiya. Bayi take ku maka tanda' ku manga pakaradjaan tasulat itu
kamemon. Ubus peen uk ku kine maka nganda', magtuwi aku bayi pasujud ma alōpan
malaikat, iya bayi mandaan aku ayi-ayi hi'. Arak aku mudji iya,
9 suga' uk malaikat hi' ni aku, “Daa kau mudji aku sabab pagkahi kita sosohoan
Tuhan. Pagkahi isab manga kanabi-nabihan iya dawuranakan nu ian, maka sasuku
magkahagad ma lapal sulat itu. Subay Tuhan dakayo'-kayo' iya pudji ta.”
10 Uk na isab ni aku, “Daa limbuhan lapal bayi pamalman ma diyōm sulat itu sabab
sikōt na waktu pamatakka pakaradjaan na kamemon.
11 Sayi-sayi ngahinang kalaatan maka kasabulan, gam peen pasong na peen kalaatan
na maka kasabulan na ma sosongun. Damikkiyan na isab sayi-sayi bayi ngahinang hap
subay pasangdan na maghinang hap. Maka sayi-sayi isab sutsi pangatayan na subay
pasangdan na nutsi.”
12 “Pake kaam,” uk si Isa. “Sikōt na waktu in aku paiyu. Bo ku du tungbas panungbas
ku aa kamemon pakaniya-kaniya, ayi-ayi katōngōran hinang na.
13 Aku iya awwal maka ahil, aku iya tagnaan maka katapusan.”

14 Mehe du kakōgan na sasuku nutsi pamakay na min tamak kamemon, hati na nutsi
pangatayan na, sabab kabuwanan sigam kapatut mangan buwa' min kayu makabuwan
kallum hi' maka kapatut isab palabay min manga lawang pasōran ni diyōm daira hi'.
15 Suga' ian ma luwasan daira manga aa maghinang kalammian na peen, manga aa
magpantak, manga aa maghinang kasabulan danda maka lalla, manga aa magpapatay
pagkahi na manusiya', manga aa magpanumba ni saddi min Tuhan maka manga aa
magpangakkal maka magputing.
16 “Aku itu si Isa. Bayi soho' ku malaikat ku paiyu ni kaam manga pagtipunan jamaa
ku bo' kaam pitau uk na pasal manga pakaradjaan itu. Aku itu tubu' sultan Daud. Aku
itu iyōnan Maga, bituun sahaya.”
17 Sakali halling Nyawa Tuhan maka manga aa iya pigbahasa pangantin danda. Uk
sigam, “Paitu kau.” Sasuku makake bissala itu subay me' ma halling itu, “Paitu kau.”
Paitu kaam, sasuku kaam tiyohoan kallong. Nginum kaam bohe' makabuwan kallum
itu. Pangahilas ko' itu ni sayi-sayi baya' minsan 'nsa' niya' bayad na.

Bissala katapusan

18 Aku itu si Yahiya. Bandaan ta kaam, sasuku kaam makake lapal bayi tapalatun ma
diyōm sulat itu, bang niya' ganta' makannōp ayi-ayi 'nsa' bayi tapalatun ma diyōm sulat
itu, pikannōpan du iya uk Tuhan manga bala' bayi tasabbut ma diyōm na itu.
19 Damikkiyan na, sayi-sayi ngulangan kabtangan min diyōm sulat itu kiyulangan isab
uk Tuhan palsukuan na iya bissala ma diyōm sulat itu. 'Nsa' iya kabuwanan buwa' min
kayu iya makabuwan kallum. 'Nsa' iya pisōd ni diyōm Daira Sutsi.
20 Na, iya na itu pamissala uk aa naksi' ma manga pakaradjaan bayi pibukis ma sulat
itu, uk na, “Tantu. Sikōt na waktu in aku paiyu.”
Na, bang peen kau paitu Panghu' Isa.
21 Mura-murahan bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk si Panghu' Isa.
Wassalam